.viij. lb. p[ar]is.

In hoc volumine continentur libri qui sequuntur
liber physicorum: de celo et mundo
liber de generatione et corruptione liber metheororum
liber de anima
liber de sensu et sensato
liber de memoria et reminiscentia
liber de sompno et vigilia
liber de motu animalium
liber de iuventute et senectute
liber de proprietatibus elementorum
liber de morte et vita
liber de coloribus
liber de bona fortuna
liber de lineis indivisibilibus
phisonomia aristotelis
liber methaphisice
liber de causis
liber de causis

Libri Aristotelis qui in Indice Continentur

Q[u]oniam. Lib. phi
quid intellige. or
et scire contingit
circa omnes scias q[ue]
rum sunt p[ri]n[cipi]a aut
cãe aut ela ex ho
rum cognitione. tunc enim cognos
cere arbitramur unumq[uod]q[ue] cum cau
sas p[ri]mas et p[ri]ma p[ri]n[cipi]a cognosci
mus et usq[ue] ad elementa manife
stum quid q[uo]d et que sunt circa
p[ri]n[cipi]a scie que de n[atur]a est. p[ri]us determi
nare temptandum. Innata a[utem]
est ex notoribus nob[is] via et certior
ib[us] in certiora nature et notiora. n[on]
enim eadem nob[is] n[atur]o est. et sim
pl[icite]r. unde necc[ess]e modum hunc pre
cedere ex incertioribus n[atur]e nobis autem
certioribus: in certiora n[atur]e et notiora.
Sunt autem p[ri]mum nob[is] manifesta
et certa. confusa mag[is]: posterius
autem ex his fiunt nota eleme[n]
ta et p[ri]n[cipi]a diuidentib[us] hec. unde
ex uniu[er]salib[us] in singularia. op[or]t[et]
cedere. Totum enim s[e]c[un]d[u]m sen
sum noctius est. u[niversa]le a[utem] totum
q[u]odda[m] est. multa enim comp[re]hen
dit ut partes. uniu[er]sale. Sustinent
idem hec q[u]odam modo et nomina
ad r[ati]o[ne]m. totum enim quidam et in
distincte significant ut puta
circulus. Diffinitio a[utem] ip[s]ius diuidit
in singularia. Et pueri p[ri]mu[m]
appellant o[mn]es uiros p[at]res et mulieres
feminas. Posterius a[utem] determinat
horum unumquodq[ue].
Necesse a[utem] aut unum p[ri]nci 6
pium aut plura. et si unum.
aut immobile sicut dicit
p[ar]menides et mellissus. aut mobile
motum sicut phisici. hi quidem aer
em dicentes ee. alii u[er]o aquam p[ri]mum
p[ri]ncipium. Si autem plura. aut
finita aut infinita. et si finita.
plura aut [uno] aut duo. aut tria
aut q[ua]tuor aut s[e]c[un]d[u]m aliu[m] aliq[uem]
nu[meru]m. Et si infinita. aut sic
sicut democritus genus unum figura
aut specie. diffinita aut contraria. Si
militer a[utem] q[ue]runt et qui sunt querentes
quot sunt. ex quib[us] enim sunt q[ue]
sunt q[ue]runt p[ri]mu[m]. hec utrum unu[m]
aut plura. Et si multa aut finita
aut infinita. Q[uare] p[ri]ncipium et
elementum q[ue]runt: utrum unum aut
multa. Ergo quidem g[ratia] si unum et 8
immobile sit q[uo]d est intendere no[n]
de n[atur]a est intendere. Sicut enim geo
metre no[n] amplius r[ati]o est ad des
truentem p[ri]n[cipi]a. sed aut alterius scie
aut omnib[us] co[mmun]is. Sic in hunc
de p[ri]ncipiis. Non enim amplius
p[ri]ncipium est. si unum solum et sic
unum est. p[ri]ncipium enim est alicuius
aut quorundam est. Simile g[ratia] i 9
tendere est si sic unum est. et ad ali
am p[ositio]n[e]m q[ua]mlib[et] disputare. v[erbi] g[ratia].
dicentium ut eraclitiam aut si aliq[ui]s
dicat hominem unum q[uo]d est eciam 10
solue r[ati]o[ne]m litigiosam quod sane

no

utrorumque quidem habent rationes melissi
et parmenides. etenim falsa recipiunt
et non sillogizantes sunt. magis
autem melissi honerosa ratio et non
habens defectum. sed uno inconvenienti dato a
lia contingunt. hoc autem nihil difficile. no
11 Nobis autem supponatur que sunt
natura aut omnia aut quedam moveri.
Est autem manifestum hoc ex inductione.
simul autem neque solvere omnia convenit.
sed aut quecumque ex principiis aliquis
aliquis demonstrans mentitur. que
cumque vero non. nimirum ut tetra
gonismum enim quidem qui per sectiones
ones geometrici est dissolvere illud
autem qui antiphontis non geome
12 trici est. Sed quoniam de natura quidem non ille
autem de phisicis contingunt dice
re. fortassis bene se habet aliquantu
lum disputare de ipsis. habet enim
13 philosophiam respectus principium autem
maxime omnium principium. quoniam mul
tipliciter dicitur quod est. quomodo dicit
dicentes unum ~~nimirum omnia~~ omnia utrum
substantiam omnia aut quantitatem omnia
aut qualitatem. et iterum utrum substantiam
unam omnia ut hominem unum aut
equum unum. aut animam unam. aut
qualitate una autem hoc ut album
aut calidum aut aliquid aliorum talium
hec enim differunt multum et sunt no
15 impossibilia dicere. Si quidem enim erit
et substantia et quale et quantum et hec sive
resoluta ab invicem sive non. mul
ta sunt que sunt. Si vero omnia

brisso

Antiphon

quale aut quantum sunt sive cum sit
substantia sive cum non sit inconveniens
est. si oportet etiam inconveniens di
cere impossibile. Nullum autem aliorum se
parabile est extra substantiam. omnia namque no
de subiecta dicuntur substantia. Melissus autem 14
quod est infinitum dicit esse. quan
titas aliquid est quod est. infinitum
enim in quantitate est. substantiam autem
infinitam aut qualitatem aut pas
sionem esse non contingit. nisi secundum ac
cidens. si simul et alique quantitates
sint. infiniti autem ratio quantitati no
congruit. sed non substantie neque qualitati. si
quidem igitur substantia est et quantitas.
duo. et non unum est quod est. si
vero substantia solum non infinitum est
neque magnitudinem habebit ullam.
Quantum enim quantum erit tamen 16
quoniam et ipsum unum multipliciter dicitur quem
admodum. et quod est intendendum
est dicunt quomodo unum esse omne.
Dicitur enim continuum aut indivi no
sibile aut quorum ratio una et eadem.
que aliquid erat esse. quemadmodum
nappi et vinum. Si quidem igitur con 17
tinuum multa sunt quod est. in no
finitum enim divisibile est continuum
habet autem dubitationem de parte et
toto. fortassis autem non ad hanc
rationem sed ad ipsam secundum se ipsam. u
trum unum aut plura est pars et
totum. quomodo unum aut plura et si plura quo plura
et de partibus non continuis. et si
toti unum utrumque sic indivisibile no

18 quam et eadem eisdem. At vero si
est indivisibile, nullum erit quantum
neque quale, neque iam infinitum quod est
sicut Melissus dicit, neque finitum,
sicut et Parmenides. Terminus enim
19 indivisibilis finitum non est. At vero
si ratione unum sunt que sunt omnia
sicut est tunica et indumentum,
Eracliti sermonem contingit dice-
re ipsos. Idem enim erit et bono et malo
bono et non esse et bono. Quare idem er-
it bonum et non bonum et homo et equus,
et non de eo quod unum sunt erit sermo ipsis
sed de eo quod nichil et talis igitur
esse et tanto idem. Conturba-
20 ti sunt autem et posteriores quemad-
modum et antiqui ne forte conti-
gat simul unum esse et multa. Unde
et alii quidem est auferebant, quem-
admodum Licophron. Alii autem orationem
mutabant ut quia homo non albus
est sed albatur, neque ambulans est
sed ambulat, ut non est adicientes
multa faciant esse unum, tanquam
21 singulariter uno aut ente. Sed mul-
ta sunt que sunt aut ratione ut
aliud albo esse et musico, sed idem
utrumque; multa ergo unum. Aut divisi-
one quemadmodum totum et partes. Hii
autem iam deficiebant et confi-
tebantur unum multa esse, tanquam
non conveniret idem unum et multa
no esse non opposita. Est enim unum et
potentia et endelechia id est actu. Hec igitur

modo facientibus impossibile videtur quod
sunt unum esse. Ex quibus de- 22
monstrant solvere non difficile est.
Utrique enim sophistice et Parmenides et
Melissus. Et namque falsa recipiunt
et non sillogizantes sunt. Est autem
magis Melissi honerosa ratio et non
habens defectum, sed uno inconvenienti assi-
gnato alia contingunt. Hoc autem nichil
grave est. Quod quidem igitur pro- 23
logizant Melissus manifestum est.
Opinatur enim accepisse si quod factum
est habet principium esse, quoniam et non
factum est non habet. Postea et hoc in-
conveniens omnis esse principium
rei et non temporis et generationis non sim-
plicis sed alterationis, tanquam non
momentanee facte mutationis.
Postea propter quid immobile si unum 25
est? Dicit enim sicut et pars cum sit hec
aqua movetur in ipsa, quare non et
omnis? Postea alteratio propter quid non
erit? At vero nec specie possibile
est unum esse sed sicut ex quo. Sic enim
et plurium quidam unum dicunt,
illo vero modo non. Homo namque ab
equo alter est specie et contraria ad
invicem. Et ad Parmenidem 24
autem idem modus rationum
est et si aliqui alii proprii sunt. Et
solutio partim quidem quia falsa est, partim
autem quia non concluditur. Falsa quidem
quia simpliciter accipit quod est dici multipliciter
dicto. Non concluditur autem quia si sola no

alba recipiant. significante uni
albo. nichil nimirum multa alba fiunt
et non unum in ratione. aliud enim est
album unum. Non enim continua-
tione erit album unum. in ratione a-
liud cui erit albo esse. insuscepti-
bile et non erunt ex album [illegible] di-
ssimile. Non enim inconveniens est sepa-
rabile si esse albo est albo et ei cui
inest. Sed hec pretendes non dum in-
no. 26 dit. Necesse igitur accipere solum unum sig-
nificare quod est de quo utique pre-
dicetur. sed et quod vere est et quod ve-
re unum est. Accidens enim de subiecto
quodam dicitur. quare cui accidit que-
est non erit. album enim est ab
eo quod est. erit itaque aliquid cui
non fit. Non itaque inerit ali-
existens quod vere est. Non ei
erit ens aliquod ipsi esse. nisi mul-
ta quod est significet sic ut
sit aliquid unumquodque. Sed suppo-
nitur quod est significare unum. Si
igitur quod vere est nulli accidit. sed illi
aliquid magis quod vere est sig-
nificat quid est quam quod non
est. Si enim erit quod vere est
idem et album. albo autem
esse non est quod vere est nec enim
accidere ipsi possibile est quid est.
nec enim quid est est quod non vere
est. non igitur quid est est quod
album est. Non sic autem sic-
cum aliquid non fit. Sed omnino

non fit quod vere ipsius est non
est. Verum enim est dicere quoniam album
est. hoc autem non quod est signi-
ficavit. Si ergo sicut et album signifi-
cat quod vere est. multa igitur significat
quod est. Neque igitur magnitudinem
erit quod est. siquidem quod vere est
est quod est. utique enim alterum est
esse predicatum. Amplius autem dividi-
tur quod vere est aliquod aliquid
et ratione maxime est. ut homo si
est quod vere aliquid necesse est
et aliud quod vere est aliquid esse et
bipes. Si enim non quod vere est aliquid
accidentia erunt. aut igitur homini
aut alii alicui subiecto. Sed impossibile est
accidens enim dicitur hoc aut quod con-
tingit esse aut non esse. aut cuius
est in ratione hoc cui accidit sedere
quid sicut separabile. In simo autem
est ratio naris cui dicimus accidere
simum. Amplius quecumque indi-
finitiva ratione insunt. aut ex qui-
bus sunt in ratione horum non in est
ratio totius ut in bipede ratio hominis.
aut in albo que est ratio albi. Si-
cut igitur hec hunc habet modum et
homini accidit bipes. necesse est sep-
arabile esse ipsum. Quare contin-
git et utique non bipedem esse ho-
minem. aut in ratione bipedis inerit
hominis ratio. Sed impossibile est illud.
illud enim in illius ratione inest.
Si vero alii accidunt bipes et al-

et si est utrumque quod sic est ad
et homo utique erit accidentium ali
cui quod sic est fit accidens nulli et
de quo ambo et utrumque et quod est
ex hiis dicitur. ex indivisibilibus itaque
est omne. Quidam autem utrisque rationibus
utique acquiescunt. huic quidem quod
omnia unum sunt. si quod est unum
significat. quoniam est et quod non est
ei autem quae divisionis individuas
facientes magnitudines. Mani
festum autem est et quoniam non verum
est unum si quid significat quod est
et non possibile esse simul contradictionem esse.
non erit nichil quod non est simpliciter
enim prohibet non simpliciter esse. sed non
ens aliquid esse quod non est. Dicere
igitur ex ipsum quod est sive aliquid erit
aliud unum omnia esse inconveniens est.
quale enim addiscet. ipsum quod est nisi
quod sic est aliquid sit. si autem hoc nichil
tamen prohibet multa quae sunt esse
sicut dictum est. quod quidem igitur sic
unum esse quod est impossibile sic mani
festum est.

Sicut autem phisici dicunt
duo modi sunt hii quidem
enim unum facientes quod
est corpus subiectum aut trium aliquid aut
aliud quod est igne quidem densius
aere autem est subtilius alia generant
densitate et raritate multa
facientes. hec autem sunt contraria
universaliter autem excellentia et defectus
sicut magnum dicit plato
et parvum. nisi quod hic quidem hec facit
materiam. unum autem speciem. alii
vero unum quidem subiectum materiam. contra
ria autem differentias et species. Alii
dam autem ex uno inherentes
contrarietates segregant
quemadmodum anaximander dixit.
et quicumque autem unum et mul
ta dicunt esse. sicut empedocles
et anaxagoras. et commixtione namque
segregant alia. Differ
unt autem ab invicem in eo quod hic
circulationem facit horum hic
autem semel. et hic quidem infi
nita similes partes et con
trarias. ille vero vocata ele
menta solum. Videtur autem anaxa
goras sic infinita opinari ut ac
cipiat communem opinionem
phisicorum esse verum tamquam non
fiat nullum eorum quod non est.
propter hoc enim sicut dicunt. et
erunt simul omnia et fieri
hoc statuunt alterari. alii autem
congregationem et segregatio
nem. Amplius ex eo quod fi
unt ex alterutris contraria
inerant igitur. Si enim omne quod
fit necesse est fieri aut ex hiis
quae sunt aut ex hiis quae
non sunt. horum autem aliquid quod
est ex hiis quae non sunt ad
fieri impossibile est. De hoc enim

conueniunt opinione omnes q[ue]
de n[atur]a sunt. reliquum a[utem] iam contingere
ex necessitate putauerunt ex hiis q[ue] sunt
et insunt fieri. s[ed] p[ro]pter pluralitate[m] magni
tudinum ex in sensibilibus nob[is]. unde dicu[n]t
e[ss]e in omne misceri. p[ro]p[ter] id q[uo]d omne
ex omni uidebant fieri. ap[p]ere a[utem] d[iffer]entia et
appellari alterum ab inuicem ex magis
sup[er]habundanti p[ro]pter multitudine[m] in mix
tura infinitorum. Sincere quidem enim
totum album aut nigrum aut
carnem aut os non e[ss]e. sed q[uo]d plus
unumq[uo]dq[ue] h[ab]et hoc uideri e[ss]e n[atur]am rei. Si igitur iiij
q[uo]d infinitum s[ecundu]m q[uod] infinitum igno
tum est s[ecundu]m multitudine[m] quidem et
magnitudinem infinitum ignotum
q[ua]ntum est q[uo]d s[ecundu]m sp[eci]em a[utem] infini
tum ignotum q[u]ale q[ui]d. cum e[ss]e p[ri]n
cipia autem infinita existentibus
et s[ecundu]m multitudine[m] et s[ecundu]m sp[eci]em.
impossibile est que sunt ex eis cognoscere. Sic enim cognoscere composit[um]
arbitramur cum cognoscimus ex
quibus et q[ua]ntis sit. Amplius a[utem]
si necesse est cuius pars contingit q[ua]n
tamcumq[ue] e[ss]e s[ecundu]m magnitudinem
et paruitatem et ip[su]m contingere.
Dico aut[em] talium aliquam partium
in q[ua]ntum non existit diuidi totius.
Si a[utem] impossibile est animal aut pla[n]
tam q[ua]ntamcumq[ue] e[ss]e s[ecundu]m magnitudine[m]
et paruitatem. manifestum est quod neq[ue]
partium q[ua]mlibet erit. Totum
enim similiter. caro a[utem] et os et h[uius]modi partes sunt

animalis et fructus plantarum. mani
festum ergo. quoniam impossibile est carnem aut car
nem aut os aut aliquid aliud
q[ua]ntamcumq[ue] e[ss]e magnitudine[m] aut
in maius aut in minus. Amplius
si omnia in sunt quidem h[uius]modi inuice[m]
et non fiunt. s[ed] segregantur cum
insunt. Dicitur autem et ~~amplia~~
~~tio~~ fit a[utem] ex quolibet quodlibet ut
carne aqua segregatur et caro
ex aqua. omne aut[em] corpus finitum
resecatur a corpore finito. manifestum est
q[uo]d non contingit in unoquoq[ue]
unumq[uo]dq[ue] e[ss]e. Remota enim ex a
qua carne et iterum alia facta ex
reliqua segregatione q[ua]ntumcumq[ue] semp[er]
minor erit segregata. s[ed] tamen non
excellit aliqua magnitudo a paruitate.
Quare si quidem stabit segrega
tio non omne in omni in erit. in re
liqua enim aqua non in erit caro. Si u[er]o
non stabit. s[ed] habebit semp[er] remo
tionem infinita magnitudine
equalia finita in erunt. infinita s[ecundu]m
multitudine[m]. hoc a[utem] impossibile est.
18 Ad huc autem si omne quidem corpus
remoto quodam minus necesse est fieri. car
nis aut[em] determinata est q[ua]ntitas.
et magnitudine et paruitate ma
nifestum est q[uo]d ex minima car
ne nullum segregabitur corpus. erit
enim minus minima. Amplius a[utem] in i[n]
finitis corporibus inest iam caro infini
ta et sanguis cerebrum. segregata tamen

ab initio eem. inch' a' inni encia ex.
infinitum uniq.q.li a' rtonale
est. Neq. a' segregandum
ee nescient dicit recte a' dr. passi
ones enim inseparabiles sunt. Si ig'
mixti sunt colores et habitus si se
gregant erit aliquod album a'
sanatum. no a' altin aliquod e
sit m3 de slo. Quare inpens est
impossibilia qrens intelleq. Si ue
lit quid segregare. hec a' facre e
impossibile. et sm quantitatem et
sm qualitatem. sm quantitatem quod
q: no est minima magnitudo. sm
qualitatem a: qm inseparabiles sunt
passiones. Non recte autem
m3 genitum accipit similium partium
spez. est enim ut lutum i luta
diuid. est autem ut no. t no ro
modus est mlates ex domo t do
mus ex latibz. sic a' aq et aer si
tut' et sunt et fiunt. Melt
autem est minora et finita reci
pe qd ue facit empedocles.

Omnes g' contraria principia
faciunt et dicentes q
unum sit omne et im
mobile et parmenides enim calidum et
frigidum principia facit hec aut appel
lat ignem t terram t quid rarum et
densum et democritus firmum et i
nane. quorum aliud quid q: est aliud.
aliud a' sic qd no est ee dicit ad
huc pone figuram et ordine. h3
a' gña contrariorum sunt pone. s'a
sum et deorsum ante et retro.
figuram rectum angulatum. Q
quod g' contraria. quod rimo omnes
faciunt principia manifestum est. Et h3
ronabiliter. oz enim principia m3 ex alterutris
ee. m3 ex aliis et ex his omnia.
contrariis a' primis insunt h3 ipsi ro
qd ~~pri~~ quod no sunt ex aliis. ob
id uo qd sunt contraria no sunt
ex alterutris. h3 oz h3 in rone considera
re qualiter contingat. Accipiendum
g' est primum qd omnium que sunt.
nichil m3 facere aptum natum est.
m3 pati contingens a contingenti.
m3 fit quodlibet ex quolibz. nisi a'g
accipiat sm accns. Qualiter enim
enim fiet album ex musico nisi
accns sit albo. aut nigro. musicum.
Sz album quod fit ex no albo. t
h3 n ex omni. s3 nigro aut medio.
Et musicum ex no musico. Sz
no ex omni. s3 ex i musico. aut h3
aliquid ipsis est medium. Neq3 g'
corrumpitur in contingens primum
ut album i musicum nisi forte
sm accns. Sz et no album m n
in contingens. Sz in nigrum aut
medium. Similiter a' musicum i
no musicum. et hec no in contin
gens. Sz i immusicum. aut si ipsis
aliquid medium est. Similiter a'
h3 et in aliis quia no solum simpli
cia eorum que sunt. Sz etiam composita

x. ro. hec illa que no fiunt ex alterutris m3 ex aliis
oia ex his sunt p principia. h p contraria sunt h. s. p cuiuslibet
omnis p principia sunt p contraria

prima

h

Sed eam quidem se habent rationem. Sed quoniam hec que opposite dispositiones non denominate sunt latet. Hoc contingens necesse est enim omne consonans ex inconsonanti fieri et inconsonans ex consonanti et corrumpi consonans et in consonanciam et hanc in non contingentem sed in oppositam. Differt autem nil in consonantia dicere aut ordine aut compositione. Manifestum enim quod eadem ratio. At vero et domus et statua et quodlibet aliud fit similiter. Domus quidem enim fit non ex eo quod composita sunt sed ex eo quod divisa sunt hec. Sic et statua et figuratorum aliquid ex non figurato. Et unumquodque horum alia quidem ordo, alia vero compositio quedam sunt. Si igitur hoc verum est, quodque omne quod fit fiat et corrumpitur quod corrumpitur aut ex contrariis aut in contraria et in horum media. Media autem ex contrariis sunt ut colores ex albo et nigro. Quare omnia utique erunt que natura fiunt aut contraria aut ex contrariis. Usque quidem igitur hic fere sequuti sunt et aliorum plurimi quemadmodum diximus prius. Omnes enim elementa et ab ipsis vocata principia et si sine ratione ponentes tamen contraria dicunt tamquam ab ipsa veritate coacti.

Differunt tamen ab invicem in eo quod alii quidem priora alii posteriora accipiunt. Et quod hii quidem notiora secundum rationem illi autem secundum sensum. Hii quidem enim calidum et frigidum illi autem humidum et siccum. Alii autem parem ^et imparem^ alii autem concordiam et discordiam causas ponunt generationis. Hec autem ab invicem differunt secundum dictum modum. Quare eadem dicere quodammodo et altera ab invicem, altera quidem quemadmodum videntur pluribus. Eadem autem secundum analogiam. Accipiunt enim ex eadem coordinatione. Hec quidem enim continent, alia autem continentur contrariorum. Sic igitur similiter dicunt et aliter et peius et melius. Et hii quidem notiora secundum rationem sicut dictum est prius. Illi autem secundum sensum. Universale quidem enim secundum rationem notum est, singulare autem secundum sensum. Ratio quidem enim universalis est, sensus autem particularis. Ut magnum et parvum secundum rationem est, rarum autem et densum secundum sensum. Quod quidem igitur contraria oportet esse principia manifestum est.

Consequens autem utique erit dicere utrum duo aut tria aut plura sunt. Unum quidem enim impossibile est, quoniam non unum contraria. Infinita autem non, quoniam neque scibile quod est erit. Et una contrarietas uno in genere

unum. Si vero unum quoddam genus
40 est. Et quod contingit ex finitis me-
lius ex finitis, quemadmodum Empedocles quam
ex infinitis. Omnia namque assigna-
re opinatur quemadmodum Anaxagoras ex infini-
tis. Amplius sunt alia aliis priora secundum ratio-
nem et fiunt altera ex alterutris, ut dul-
ce et amarum et album et nigrum.
Principia autem semper oportet manere. Quod quidem
igitur neque unum neque infinita sunt, ma-
41 nifestum est ex hiis. Quoniam autem
finita, facere duo tantum vel non fa-
cere duo tantum habet quandam rationem.
Deficiet enim utique aliquis quomodo aut
densitas raritatem facere aliquid
apta nata sit aut hec densitatem.
Similiter autem et alia quecumque contrarie-
tas. Non enim concordia congre-
gat et facit aliquid ex ipsa neque
discordia ex illa. Sed utraque alteram
quoddam tertium. Quidam autem et plura
recipiunt ex quibus parant eorum
42 que sunt naturam. Ad hoc autem amplius
et de hoc aliquis dubitabit nisi
aliquis supposuerit contrariis naturam.
Nullius enim videmus eorum que
sunt substantiam contraria. Principium autem
non de subiecto oportet dici aliquo. Erit enim
principium principii. Substantia enim cui et
prius videtur esse predicato. Amplius
non esse dicimus substantiam contrariam substantie. Quomodo
igitur non ex substantiis substantia utique erit, aut
quomodo prius non substantia substantia erit. Unde et
43 si aliquis priorem veram puta-
bit esse rationem et hanc, necessarium est, si
debet salvare utrasque ipsas, subicere quid-
dam tertium, quemadmodum dicunt unam
quandam naturam dicentes esse, ut aquam
aut ignem aut medium horum. Vi- 42
detur autem medium magis. Ignis enim
et terra et aer et aqua cum contrarie-
tatibus complexa sunt. Unde non
irrationabiliter faciunt sibi aliam ab
hiis facientes; aliorum autem quidam
aerem. Aer enim minime habet sen-
sibiles differentias; consequenter autem a-
quam. Sed omnes unum contrariis 44
significant ut densitate et rari-
tate et eo quod magis et minus.
Hec autem sunt omnia excellentia vi-
delicet et defectus, sicut dictum est prius.
Videtur antiqua esse hec o- 44
pinio quod unum et superhabun-
dantia et defectus principia rerum
sunt. Sed non eodem modo, sed antiqui
duo quidem facere, unum autem pa-
ti. Posteriorum quidam autem contra-
rium, unum quidem facere, duo pati
dicunt magis. Tria quidem igitur dicere
elementa esse et ex hiis et ex
huiusmodi aliis intendentibus vi-
debitur utique habere quandam rationem
sicut diximus. Plura autem tri-
bus non amplius. Patiendum enim quod
enim sufficiens est unum. Si
autem quatuor existentibus duo erunt
contrarietates, oportebit seorsum
utriusque esse alteram quandam naturam me-

Si autem ex minoribus possunt generari, superflua altera contrarietatum erit.

no 48 Simul autem et impossibile est plures esse contrarietates primas. Substantia enim unum quoddam genus est entis, quare in eo quod priores et posteriores solum sunt differunt ab invicem principia tantum, sed non genere; semper enim in uno genere una contrarietas est; omnes enim contrarietates reduci videntur in unam. Quod quidem igitur neque unum sit elementum neque plura duobus vel tribus manifestum est. Horum autem utrum difficultatem habet multam sicut diximus dubitationem.

47 Sic igitur nos dicimus primum de omni generatione aggredientes; est enim secundum naturam communia prius dicere, et sic que circa unumquodque propria speculari. Dicimus enim fieri ex alio aliud et ex altero alterum aut simplicia dicentes aut composita. Dico autem sic: est enim hoc fieri hominem musicum, est autem non musicum aliquid fieri musicum aut non musicum hominem hominem musicum. Simpliciter quidem igitur dico quod fit hominem et non musicum, et quod simpliciter fit musicum. Compositum autem et quod fit et quod factum est, cum non musicum hominem dicimus fieri aut musicum hominem.

48 Horum autem quedam non solum dicitur hoc aliquid fieri, sed et ex hoc, ut ex non musico musicus; hoc autem non dicitur in omnibus, ut ex homine factus est, sed homo factus est musicus.

49 Horum autem que fiunt sicut simplicia dicimus aliquid quidem permanens fit, aliud vero non permanens. Homo quidem enim permanet musicus factus et homo est, sed non musicum et immusicum, neque simpliciter et compositum.

50 Determinatis autem his, ex omnibus que fiunt hoc est accipere si aliquis intendit sicut diximus, quoniam oportet aliquid semper subici quod fit, et hoc si numero est unum, sed specie non unum est; specie enim dico et ratione idem. Non enim idem est homini et immusico esse. Et hoc quidem permanet, illud vero non permanet. Non oppositum quidem permanet; homo enim permanet, musicum autem et immusicum non permanet, neque ex ambobus compositum, ut musicus homo.

51 Sed ex aliquo fieri et hoc non fieri aliquid magis quidem dicitur in non permanentibus, ut ex non musico musicum fieri, ex homine autem non. At vero et in permanentibus aliquando dicitur similiter; ex ere enim statuam dicimus fieri, non es statuam. Hoc tamen ex opposito et non permanenti utrobique dicitur, et ex hoc hoc et hoc hoc, et namque ex immusico et in composito similiter est. Fit enim ex immusico homine et immusicus homo dicitur fieri musicus. (ex immusico fit musicus et immusicus musicus)

52 Multipliciter autem cum dicatur fieri, et horum que non simpliciter fiunt, sed hoc aliquid fieri, simpliciter autem fieri substantiarum solum, secundum alia quidem manifestum quoniam necesse est subici aliquid quod fit. Etenim quantum et quale et ad aliud et ubi fiunt subiecto aliquo propter

sicut

id quod sola substantia de nullo alio dicitur subiecto
sed omnia alia de substantia. quod autem et substantie
et quecumque alia simpliciter encia ex subiecto
aliquo fiunt considerati utique fiet manifestum. semper
enim aliquid est quod subicitur ex quo
fit quod fit ut plante et animalia
ex semine. Fiunt autem que fiunt simpliciter
alia quidem transfiguratione ut statua
alia vero appositione ut que augmentantur
alia vero abstractione ut ex lapide
mercurius. compositione autem ut domus. alteratione
vero ut que convertuntur secundum
materiam. omnia autem que sic fiunt manifestum
est quoniam ex subiectis fiunt. Quare
manifestum ex dictis est. quoniam quod fit semper
compositum est et est quidem aliquid
quod fit et est. aut aliquid hoc fit et hoc
dupliciter. aut enim subiectum aut oppositum
dico autem oppositum quod non musicum
subiectum aut hominem. et in
figuratione et inordinatione et
informatione oppositum. est autem
et lapidem et aurum subiectum. Manifestum
igitur quod si quidem sunt cause
et principia eorum que natura sunt ex quibus
primis sunt et fiunt. et non secundum accidens
sed unumquodque quod dicitur secundum substantiam
quod fit ex subiecto et forma
componitur aut musicus homo ex
homine et musico quodammodo. resolves
enim rationes in rationes eorum.
Manifestum igitur est quod fiunt que
fiunt ex hiis. est autem subiectum unum quidem
numero specie vero duo. homo quidem enim

et aurum et omnino materia numerabilis
hoc enim aliquid magis et non secundum accidens
ex ipso fit quod. privatio autem
et contrarietas accidens. unum autem
species ut ordinatio aut musica aut
aliorum aliquid sic predicandum.
Unde est quod sicut duo dicenda
sunt esse principia est autem sic tria.
Et est quidem sicut contraria ut
si aliquis dicat musicum et inmusicum
aut calidum et frigidum aut consonans
et inconsonans est autem sic
non. ab alterutris enim pati contraria
impossibile est. solvitur autem propter quod
aliud est subiectum. hoc enim non est contrarium.
quare neque plura contrariis
sunt principia quodammodo. sed duo ut
est dicere numero. neque rursum penitus duo propter
id quod alterum est esse ipsis. sed tria. alterum
enim est esse homini et non
musico esse infigurato et ere.
Quot quidem igitur principia erunt generationum
phisicorum et quomodo tot sunt dictum
est et manifestum est quoniam oportet subici aliquid
contrariis et contraria duo esse. sed quodam
modo alio non necessarium est. sufficiens
enim erit alterum contrariorum facere
absencia et presencia mutationem.
Subiecta autem natura scibilis est secundum
analogiam. sicut enim ad statuam
es aut ad lectulum lignum
aut aliorum aliquid habencium formam
materia et informe se habet prius quam accipiat
formam sic ipsa se ad substantiam

hic et solum aliquid quod est unum
quid quod principium est non sicut unum
existens set sicut unum sicut hoc aliquid
unum ad finem quod non. Simpliciter autem contrarium
hinc prius est. Sed aut quoniam duo et quo-
m ar modo plura dicendum est. Principium quid
quidem dictum est quod principia contraria sunt principia
aut quod necesse est et aliquid quod ali-
ud subici et esse tria. Ex hiis autem
manifestum nunc est que differentia contrariorum
et quomodo se habent adinvicem principia et
quid subiectum utrumque aut substantia
spes aut subiectum non dum manifestum est
sed quod principia tria et quomodo et quis
modus eorum dictum est. quot quidem
igitur et que sunt principia ex hiis
m ar consideretur. Quod autem singu-
lariter solvitur et antiquorum de
fectus dicemus post hec querentes
enim secundum philosophiam primum veritatem
et naturam rerum diverterunt ut in
viam quandam aliam abscedentes
ob simplicitatem ut dicunt neque fieri eo-
rum que sunt nullum neque corrum-
pi propter quod necessarium est fieri quod
fit aut ex eo quod est aut ex
eo quod non est ex hiis autem
utrisque impossibile est esse. neque
enim quod est fieri contingit
est enim iam neque ex eo quod
non est nichil utique fieri subi
ci enim aliquid oportere et sic con-
sequentes contingens argumen
tantes nec esse multa dicunt sed

n[on] tantum quod est. illi quidem talium
acceperunt opinionem propter ea que
dicta sunt. Nos autem dicimus
quod quid ex eo quod non est fieri aut
quod est aut quod non est aliquid
facere aut pati aut quodlibet hoc fieri
uno quidem modo nichil differt ut me
dicum aliquid facere aut pati aut
ex medico aliquid esse aut fieri. quare
quoniam hoc dupliciter dicitur manifestum est
quoniam ex eo quod est et ex eo quod
non est aut facere aut pati. edifi
cat quidem igitur medicus non secundum quod me
dicus sed secundum quod edificator et al
bus fit non in quantum medicus sed in
quantum niger. medicat autem
et non medicus fit in quantum est
medicus. quoniam autem proprie maxime
dicimus medicum aliquid facere
aut pati aut fieri ex medico si secundum
quod medicus hoc patiatur aut fa
ciat. manifestum quod ex eo quod non est
aliquid fieri et quod hoc significat in
quantum non est. Quod illi quidem non
dispicientes reliquerunt. et propter hanc
ignoranciam in tantum ignora
verunt quod nichil opinati sunt fieri
neque esse aliorum. Sed auferre om
nem generationem. Nos autem et ipsi
dicimus fieri quidem nichil simpliciter ex eo quod
non est. Sed tamen fieri ex eo quod non est
ut secundum accidens. Ex privatione enim
quod est quidem per se non ens non no
in existente fit mirabile autem inter

et impossibile sic fieri aliquid ex eo
quod non est. similiter autem nec ex eo
quod est neque in quod est fieri eodem modo et
si ex animali animal utique fiat
et ex quodam animali quoddam animal
ut si canis ex equo fiat. fiet quidem
enim utique non solum ex quodam a-
nimali canis. sed etiam ex anima-
li. sed inquantum est animal. est enim
iam hoc. si autem aliquid debet fieri
animal non secundum accidens. sed non ex
animali erit. et si aliquid fit quod
est non ex eo quod est. neque ex eo
quod non est. quod enim est.
ex eo quod non est. dictum est nobis
quid significet. quoniam inquantum non
est. amplius autem esse omne aut
non esse removeret. Unus quidem
itaque igitur modus hic est. alius autem
quoniam contingit eadem di-
cere secundum potentiam et actum. hoc autem de-
terminatum est in aliis per certitu-
dinem magis. Quare quod dicebamus
dubitationis defectus solvuntur propter que
coacti removent predictorum que-
dam. propter hoc enim multum destiterunt
priores via in generationem et corrup-
tionem et omnino in mutationem.
hec enim utique visa a natura omnem eo-
rum solvit hanc ipsorum ignorantiam.
Tangentes quidem igitur alii qui-
dam sunt ipsam sed non suf-
ficienter. primum quidem enim
consentiunt simpliciter fieri aliquid
ex eo quod non est. etiam quantum
Parmenidem recte esse dicere. postea
videtur ipsis si una est numero una et
potestate tantum una esse. sed hoc differt
plurimum. Nos quidem enim materiam et
privationem alterum dicimus. et horum
hoc quidem non esse secundum accidens materiam
et privationem autem per se non esse. et
hoc quidem prope et substantiam aliqualiter
materiam. privationem autem nequaquam.
Alii autem quod non est mag-
num et parvum. similiter aut simul utrumque
aut seorsum utrumque. Quare pe-
nitus alter modus est hic trinita-
tis et ille. usque quidem enim ad hoc
processerunt quod oportet quandam supponi
naturam. hanc tamen unam unam fa-
ciunt. et enim si aliquis dualita-
tem faciat dicens magnum et
parvum ipsam nichilominus idem facit.
alteram enim despexit. Subiecta quidem
cum forme concausa eorum est que
fiunt sicut mater. altera vero pars con-
trarietatis multotiens imagi-
nabitur ad maleficium ipsius per-
tendendi intellectum neque esse penitus
et esse ex omne. Existente
enim quodam divino et optimo et ap-
petibili. aliud quidem contrarium
esse ipsi dicimus. aliud autem ap-
tum natum appetere et desiderare
ipsum secundum ipsius naturam. quibusdam
autem accidit contrarium appetere
corruptionem ipsius. nam quibusdam autem

no
no
corruptione

corruptionem et in sui ipsius
possibile est appetere speciem ipsam non
esse indigens. nec contrarium corrup-
tiva enim sunt adinvicem contra-
ria. sed hoc est materia sicut si femina
masculum et turpe bonum. non
per quod per se est turpe. sed secundum accidens
corrumpitur autem et fit est quidem
ut est autem ut non. secundum quid
enim quod est in quo secundum se cor-
rumpitur. quod enim corrumpitur
nichil est privatio. in quantum autem
secundum potentiam non per se. sed incorruptibile
et ingenitum necesse est esse ipsam.
si enim fiat subici aliquid oportet primum
ex quo fiet. hoc autem est natura. qua-
re autem erit fieri. Dico enim ma-
teriam primum subiectum unicuique ex quo
aliquid cum insit non secundum accidens
et si corrumpitur in [illegible] hoc adibit
ultimum quare corrupta erit
antequam corrumpatur. De principi-
o autem secundum speciem utrum unum aut
plura aut quot aut que sunt per
certitudinem prime philosophie opus est
determinare. quare et illud tempus
apponatur. De physicis autem et corrup-
tibilibus speciebus in posterius demonstrandis di-
cemus. Quod quidem sunt et que et
quot numero determinentur a nobis sit. al-
terum autem aliud principium incipien-
tes dicamus.

Incipit. secundus. liber. phisicorum. Ar[istotelis].

Eorum que sunt. · l · ii ·
alia quidem sunt natura.
alia vero propter alias causas
Natura quidem
sunt animalia quoque
et partes ipsorum et
plante et simplicia corporum ut terra
et ignis et aer et aqua hec enim
esse et huiusmodi natura esse dicimus.
Omnia autem que predicta sunt
videntur differencia ad non natura exi-
stencia. Quecumque enim natura sunt no
omnia videntur habencia in se ipsis
principium motus et status hec
quidem secundum locum illa vero secundum aug-
mentum et decrementum. quedam autem
secundum alterationem lectulus autem et
indumentum et si aliquod huiusmodi genus
est secundum quod quidem sortitum est
in predicatione unaquaque et in
quantum est ab arte nec unum
habet impetum mutationis innatum.
secundum autem quod contingit ipsis lapide-
is autem terreis esse aut mixtis ex hiis
habent tantum. tamquam sit natura principio
aliquo et causa movendi et qui-
escendi in quo est primum et
per se et non secundum accidens. Dico autem
non secundum accidens cum fiat utique ipse
sibi aliquis causa sanitatis cum
sit medicus. sed tamen non secundum quod sa- no
natur medicinam habet. sed accidit
eundem medicum esse et sanari.
unde et dividuntur aliquando ab in- no

mecem. Similiter autem et alio
rum unumquodque que fiunt. nullum
enim ipsorum habet in se ipso factionis
principium. Sed alia quidem in aliis
et ab exterioribus ut domus et aliorum
manu factorum unumquodque. alia
vero in se ipsis quidem sed non secundum se
ipsa quecumque secundum accidens cause que
fiunt ipsis. est igitur natura que
dictum est. Naturam autem habent que
cumque huiusmodi habent principium. et sunt
hec omnia substantia. subiectum enim quoddam
in quo est natura semper. Secundum naturam autem
[S]unt et hec et quecumque
hiis insunt secundum se. ut igni ferri
sursum. hoc enim natura qui
dem non est nec habet naturam. sed a natura
et secundum naturam est. Quid quidem igitur
natura sit dictum est. et quid quod natura
et secundum naturam. [Q]uod autem est natura
temptare demonstrare ridicu
lum est. manifestum enim est quod huius
modi sunt multa. demonstra
re vero manifesta per inmanifesta
non potentis iudicare est per se
ipsum et non per se ipsum cognitum quod
vero contingit hoc pati non inma
nifestum est. sillogizat enim
aliquis utique cecus natus sit de
coloribus. Quare necesse est hiis
de nominibus esse rationem nichil autem
[V]idetur autem [ ] intelligere.
natura et substantia eorum que natura
sunt quod primum inest vi

cumque non formatum per se ipsum
ut lecti natura lignum. statue autem
es signum. Vero dicit antiphon quo
niam si aliquis proiecerit lectum
deorsum et accipiat potentiam putres
cens ut utique sic germinet non utique fi
eri lectum. sed lignum. tanquam di
cat quod secundum accidens eius dispositionem secundum
legem et artem substantiam autem
tem illam que permanet secundum hec pa
tiens continue. Si vero horum unum
quodque ad alterum aliquid idem hoc
sustinent ut es quidem et aurum
ad aquam ossa vero et ligna ad terram
similiter autem et aliorum quolibet illa
esse naturam et substantiam ipsorum. unde
hii quidem terram alii vero ignem. a
lii autem dicunt quidam autem
aquam. quidam vero quedam horum
sed alii omnia hec naturam esse eorum
que sunt. quod enim aliquis ipsorum
accepit hoc sive unum sive multa
hec et tanta esse dicunt omnium substantiam a
lia vero omnia passiones ipsorum istorum
et habitus et dispositiones et horum
quidem quodlibet esse perpetuum. Non
enim esse mutationem ipsis ex se ipsis
alia autem fieri et corrumpi infi
nicies. uno quidem igitur modo natura sic dici
tur prima unicuique subiecta materia hu
ius que habent in se ipsis motus principium
et mutationis. [A]lio autem modo
forma et species que est secundum rationem.
Sicut enim ars dicitur quod est secundum artem

artificiosum. sic et nature. quodz
ꝯm nature dicit et qd tale. nz autem
illud adhuc dicimus hre ꝯm ar
tem nichil si potentia tantum est lectus
Non dum enim ht speciem lectuli
nz ee artem nz in hiis que natura
subsistunt. ~~primum~~ enim carnem aut
os nz ht adhuc suam ipsius naturam prius
quam accipiat speciem ꝯm rationem quam
diffinientes dicimus quid est ipsum car
nem aut os nz natura est [Quare
alio modo natura utiqz erit habentium in se
ipsis motus principium forma et
species non separabilis ens. nisi aut ꝯm ra
tionem [Que autem est ex hiis natura
quidem non est. sz a natura ut homo. no
8.9. Et nature magis hec est quam materia.
no unumquodqz enim tunc dicitur cum
endelechia sit et magis quam cum
potentia. Amplius fit ex homine homo
sz non lectus ex lectulo. unde di
cunt non figuram ee naturam sz lignum
quoniam fiet utiqz si germinet non lectu
lus. sz lignum. Si igitur hec ars et
forma natura fit enim ex homine ho
mo. Amplius autem natura dicta sicut generatio via
est in naturam. Non enim quemadmodum me
dicatio dicitur non in medicinam via
sz in sanitatem. necesse quidem enim
est. a medicina non in medicinam
ee medicationem. non enim sic autem
natura se ht ad naturam. sz quod nascitur
ex quodam in quoddam venit ꝑ
quod nascitur. quid igitur in nascitur

non ex quo sz in quod forma igitur
natura est [Sz forma et natura 14.
dupliciter dicitur. etenim privatio
species quodammodo est. si autem
est privatio et contrarium aliquod
circa simplicem generationem aut non
est posterius considerandum est.
Quoniam autem determinatum 2. 1.
est quot modis natura dicitur.
post hec speculandum
est. quo differt mathematicus
a phisico [etenim plana et firma 16. 9.
hnt phisica corpora et longitudines longi
tudines et puncta de quibus inten
dit mathematicus. Amplius astro 14. 10.
logia altera est. aut pars phisice.
Si enim phisici est sol sit aut lu
na scire accidentium aut quid sint
per se nullum in conveniens e
et si altera. quoniam videntur que de natura di
centes et figura solis et lune et
utrum sperica sit terra et mundus
aut non. De hiis quidem igitur ne
gociatur mathematicus. sz non
in quantum phisici corporis terminus
est unumquodqz nz accidentia spe
culatur in quantum talibus existentibus
accidunt. unde et abstra
hit. abstracta enim ab intellec
tu a motu sunt et nichil differ-
unt. fit mendacium abstrahen-
tium. Latent autem hec fa 11.
cientes et ydeas esse dicentes.
phisica enim abstrahunt cum

no

rimus sunt abstracta mathematicis. Fiet autem utique hoc manifestum si aliquis utrorumque temptaverit dicere terminos et ipsorum accidentium in quibus quidem enim et par et rectum et curvum. Adhuc autem et linea et figura sine motu, caro autem et os et homo non adhuc. Sed hec sicut nasus simus dicitur, sed non sicut curvum dicitur. Demonstrant autem et que magis phisica quam mathematica, ut perspectiva et armonica et astrologica. Econtrario enim quodam modo se habent cum geometria. Geometria quidem enim de phisica linea intendit, sed non in quantum est phisica, sed perspectiva quidem mathematicam lineam, sed non in quantum mathematica sed in quantum est phisica.

m 20 Quoniam autem natura dupliciter dicitur, species et materia, sicut de simo quid sit intendimus, sic considerandum est. Quare neque sine materia hec neque secundum materiam. Et enim iam (m 21) et de hoc dubitabit aliquis duplex cum due nature sint, de qua est phisici, aut de eo quod est utrisque. Sed si de eo quod de utrisque, et de altera utraque. Utrum igitur eidem aut alius utriusque cognoscere.

In antiquos quidem enim aspicienti videbitur utique esse materie. Et parva enim parte quadam Empedocles et Democritus speciem et quod quid erat esse tetigerunt. Si autem ars imitatur naturam, eiusdem autem scientie est cognoscere speciem et materiam usque ad hoc, ut medici sanitatem et coleram et flegma in quibus est sanitas. Similiter autem et edificatoris est speciem domus et materiam quoniam lateres et ligna. Similiter autem et in aliis. Et phisice utique erit cognoscere utrasque naturas.

m 23 Adhuc hoc quod cuius causa et finem eiusdem, et quecumque sunt propter hec. Natura autem finis est et cuius causa fit. Quorum enim continuo motu existente est finis alicuius motus, hoc ultimum est et cuius causa fit. Unde et poeta derisorie apposuit dicere habet finem cuius quidem causa finis est. Vult enim non omne esse ultimum finem sed optimum.

19 Quoniam autem faciunt artes materiam, alie quidem simpliciter, alie vero operose, et utimur tamquam propter nos omnibus que sunt. Sumus enim et nos quodam modo finis. Dupliciter enim est id cuius causa fit. Dictum est autem de hiis in hiis que de phylosophia sunt.

Due autem sunt principantes materiam et cognoscentes artes, que utitur et factiva que architectonica. Unde et usualis architectonica quodam modo est. Differt autem secundum quod hec speciei quidem cognoscitiva est architectonica, alia autem ut factiva materie. Gubernator enim qualis sit species aliqua themonis cognoscit et instituit, alius autem ex quo ligno et qualis illis erit. In hiis quidem igitur que

quali m̊ + nos finis dupliciter quod ... prima

Sunt secundum artem nos facientes materiam
propter opus. Sed in phisicis inest. Amplius
eorum que sunt ad aliquid materia
est. In alia enim specie alia materia. Usque 26
ad quantum igitur phisicum oportet cognos-
cere speciem et quod quid est aut quem-
admodum medicum nervum et fabrum
es usque quo cuius enim causa unum-
quodque et circa hec que sunt separata quidem
specie in materia autem. Homo enim hominem
generat ex materia et sol. Quomodo autem se habe-
at hec separabile et quid sit, philosophie pri-
me est determinare.

Determinatis autem his conside-
randum est de causis que
et quot numero sunt. Quoniam enim
sciendi gratia hoc negocium est, sci-
re autem non opinamur unumquodque antequam
utique accipiamus propter quid unumquod-
que. Hoc autem est accipere primam
causam, manifestum est quoniam hoc et nobis
faciendum est et de generatione et
corruptione et de omni phisica trans-
mutatione quatenus scientes ipsorum
principia reducere in ipsa temptemus que-
28 sitorum unumquodque. Uno quidem modo
causa dicitur ex quo fit aliquid cum in-
sit sicut es statue et argentum
fiale et horum genera. Alio autem modo
species et exemplum. Hec autem ratio est ipsius
quod quid erat esse et huius genera
ut eius que est diapason duo ad
unum et omnino numerus et partes que
in diffinitione. Amplius unde principium

mutationis primum aut quietis
est ut consilians causa et pater filii
et omnino faciens facientis facti
et permutans commutati. Amplius
autem quemadmodum finis. Hoc autem
est quod cuius causa ut ambulan-
di sanitas. Propter quid enim ambu-
lat dicimus ut sanetur. Et dicentes
sic opinamur assignare causam
et quecumque iam movente alio
intermedia fiunt finis ut sanitatis 16
macies et purgatio aut potiones
aut organa. Omnia enim hec finis
gratia sunt. Differunt tamen ad
invicem quod alia quidem opera, alia
vero organa. Cause quidem igitur fere
19 tot modis dicuntur. Contingit autem et
multipliciter dictis causis et multas eius-
dem cause esse non secundum accidens, ut
statue statuificatoria et es non alterum
aliquod quidem sed secundum quod est statua.
Sed non eodem modo. Sed hoc quidem ut
materia, illud autem sicut unde motus. Sunt
autem quedam et adinvicem cause,
ut laborare causa est bone habitudinis
et hec laborandi. Sed non eodem modo.
Sed hoc quidem sicut finis, illa autem
21 sicut principium motus. Amplius
autem eadem contrariorum est. Quod enim
presens causa huius est, hanc et abs-
tentem causamus aliquando contrarii, ut ab-
sencia gubernatoris navis subversionis
cuius erat presencia causa salu-
tis. Omnes autem nunc dicte cause in

quatuor incidunt modos manifesti
ssimos. elementa enim sillabarum et
materia vasorum et ignis et huiusmodi corporum
et partes totius et suppositiones conclu no
sionis sicut ex quo cause sunt. Ho
rum autem hec sunt quidem sicut sub
iectum ut partes, alie autem sicut
sicut quod aliquid erat esse et totum
et compositio et species. Semen autem et me
dicus et consilians et omnino fa
ciens omnes sunt unde principium
mutationis aut status aut motus
est. Alie autem sicut finis et bonum
aliorum. Quod enim est cuius causa
potissima est et finis aliorum volu
no it esse. Differat autem nichil eandem dicere
bonam vel videri bonam. Cause quidem
igitur hee tot sunt specie. Modi autem causarum
numero quidem sunt multi. capitales
autem et hii minores. Dicuntur autem multi
cause et ipsarum similium species prius
et posterius alterius altera ut sanitatis
medicus et artifex et diapason
duplum et numerus et semper continen
tia ad unumquodque. Amplius sicut ac
cidens et horum genera. sicut statue
autem aliter policlitus et aliter sta
tuam faciens quoniam accidit statuam
facienti policlitum esse. Et conti
nens autem accidens ut si homo cau
sa sit statue aut omnino animal.
no Sunt autem accidentium alie ali
is longius et propius ut si albus et
musicus causa dicitur statue

Preter omnes autem et proprie dictas et secundum ac divisio
cidens. alie quidem sicut potentes
dicuntur. alie vero sicut operantes ut
no edificandi domum edificator
aut edificans edificator. Similiter applicat ad causam
autem dicuntur et in quibus cause
cause huius que dicta sunt ut huius
statue aut statue aut et omnino
ymaginis et eris huius aut eris aut
omnino materie et in accidentibus si
militer est. Amplius autem complexe c. d.
et iste et ille dicuntur ut non polocli
tus in statuam faciens sed tamen omnes Redundat modus ii
hee sunt multitudine quidem sex
dicte autem dupliciter. aut enim sicut si
guli. autem sicut ~~accidens~~ aut sic gen
generis accidens aut sicut complexe
hee aut sicut simpliciter dicte. omnes
enim actu operantes aut secundum potentiam
sunt. Differunt autem in tantum quod o
perantes quidem et singulares simul no
sunt et non sunt et quorum sunt
cause. sicut hic medicans cum
hoc qui sanatur. et hic edificator
cum hoc edificato. Que autem sunt
secundum potentiam non semper. corrumpitur
enim non simul domus et edificator
Oportet autem semper causam uniuscuiusque no
summam querere sicut et in aliis
ut homo edificat quoniam edificator
est. edificator autem secundum edificati
vam. hec autem prima causa est et sic
in omnibus. Amplius autem alie quidem
genera sunt generum. alie autem singulares

singularium ut statue statuam quan-
tum faciens. Hec autem huius et potencia-
lem possibilium opponentes autem ad op-
erata. Quot quidem igitur cause et quomodo cause
sunt nobis determinatum sit sufficienter.

Dicitur

[D]icitur autem et fortuna et casus esse
causarum et multa
et esse et fieri propter fortunam
et propter casum. Quo igitur modo in hiis cau-
sis est fortuna et casus et utrum
idem sint fortuna aut casus aut
altera et omnino quid sit fortuna
et casus considerandum est. Quidam
enim et si sint aut non dubitant.
nichil enim fieri a fortuna dicunt
sed omnium esse aliquam causam determinatam
quecumque nos dicimus a casu fieri
aut a fortuna ut veniendi a for-
tuna in forum repperiendi quem vo-
lebat quem non est opinatus autem causam
velle venientem emere. Similiter autem
et in aliis que a fortuna dicuntur
semper est aliquam accipere causam. Sed
non fortunam. Quoniam si aliquid erat
fortuna inconveniens utique videbitur
sicut et vere est. Et dubitabit utique
quare aliquis propter quid nullus anti-
quorum sapientum de generatione
et corruptione dicens de fortuna
nichil determinavit. Sed sicut visum
est. Nichil opinabantur utique illi esse
a fortuna. Sed mirabile hoc vi-
debitur sicut vere est. Multa enim
et sunt et fiunt a fortuna et a
casu que non ignorantes quoniam est
unumquodque in aliquam causam
eorum que fiunt sicut antiquus ratio dis-
struens fortunam et casum. Tamen
eorum alia quidem dicunt esse omnis
a fortuna alia non a fortuna. Unde
et quodam modo erat ipsis facien-
da memoria. [S]unt vero in illorum
aliqui opinabantur esse fortunam
ut amiciciam aut litem aut
ignem aut intellectum aut aliquid
talium. Non conveniens igitur est
sive putaverunt esse sive putantes
reliquerunt. Et hec aliqui uten-
tes sicut Empedocles non semper aerem
congregari superius dicit. Sed ut
contingit. Dicit enim in mundi
creatione quod sicut collisit se
currens tunc multociens enim
autem aliter et partes animalium a fortuna
aut fieri plurimas dicunt. [S]unt autem quidam
celi huius et mundanorum omnium cau-
·2ᵃ· sam esse casum. Enim fieri volu-
tionem et motum discernentem
et statuentem in hunc ordinem
omne. Et multum hoc admiratione
dignum est dicentes alia quidem
et plantas a fortuna nec esse nec
fieri. Sed aut naturam aut intellectum esse
aut huiusmodi alterum causam. Non enim quodcumque
enim evenit ex semine uniuscuiusque
fit. Sed ex tali quidem oliva ex tali
autem homo. Celum autem et divi-
norum manifestorum a casu fieri. Sed

eam inuillam talem alium et plan
tarum (et quoniam sic se habet hoc ipsum di
gnum est mirabile et bene aliud habet
dicere de hoc ipso. Omnino enim eo quod
et aliter in secus est quod dicitur ad
hunc inconvenientius dicere hec in
tendentes quoniam in celo magis causa fieri
in hiis autem que non sunt a fortuna
multa contingere a fortuna et econ
uerso e contrario fit) sunt autem quidam
quibus videtur esse quidem causa for
tuna immanifesta autem humano intel
lectui tamquam divinum quoddam esse
et felicius. Quare considerandum
est quid sit utrumque et si idem aut
alterum sit et casus et fortuna et
quomodo in determinatas causas incidit.
Primum quidem igitur quoniam vi 24
demus alia quidem semper si
militer fieri alia autem sicut fre
quenter. manifestum est quod neutrius horum
causa fortuna dicitur. neque quod est
ex necessitate et semper. neque eius quod est
sicut frequenter. Sed quoniam quedam fiunt
et extra hec et omnes dicunt hec
esse a fortuna. manifestum quod fortu
na aliquid sit et casus. huiusmodi enim
a fortuna et que a fortuna huiusmodi
esse scimus. Eorum autem que fiunt
alia non non. Horum autem alia quidem
secundum propositum. alia non non secundum pro
positum. ambo autem sunt in hiis que
sunt propter hoc. Quare manifestum quoniam
in hiis que sunt preter necessarium et quod ut

a fiunt aliud

sicut frequenter. Sunt autem eorum que
contingit quod est propter hoc. Sunt
autem propter hoc quecumque ab intellectu uti
que aguntur et quecumque a natura. Huius
modi enim secundum accidens fiant a fortuna
dicimus esse. Sicut enim et quod
est aliud quidem per se ipsum est. aliud
autem secundum accidens. sicut et causam con
tingit esse ut domus quidem per se ipsius
causa est edificativa secundum accidens
23 autem album aut musicum. per
se quidem igitur causa finita est. Sed secundum
accidens infinita. infinita enim uni
accidunt. Sicut igitur dictum est. cum
in hiis que propter hoc hoc fiat tunc
dicitur a casu et a fortuna. Ipsorum
autem differentiam horum adinvicem post
ea determinandum. Nunc autem hoc
sit manifestum quod utrumque sunt
in hiis que sunt propter hoc ut causa
accipiendi argentum venit u
tique reportans pecuniam si sciret
venit utique autem non huius causa. Sed ac
cidit venire et facere hoc reporta
29 di gratia. Hoc autem neque sicut frequen
ter veniens ad villam. neque ex ne
30 cessitate. Semper autem finis reporta
tio non in se ipso causarum. sed propositorum
et ab intellectu et dicitur a fortu
na venire. Si autem proponens et
huius causa aut semper veniens
aut sicut frequenter reportatur non
a fortuna. Manifestum itaque quod fortu diffinit fortunam
na causa est secundum accidens in hiis que

Sm propositum eorum que propter hec
sunt. unde et circa idem et intellectus et
fortuna est. propositum enim non sine
intellectu est. Infinitas quidem igitur causas
necesse est esse a quibus utique fiat quod est
a fortuna. unde videtur fortuna
infiniti esse et immanifesta homini.
Et est ut nichil a fortuna vide
bitur utique fieri. omnia quidem hec rec
te dicuntur. rationabiliter. Est
quidem enim ut sit a fortuna. secundum
accidens enim fit. et est causa ut
accidens fortuna. ut autem simpliciter
nullius. ut domus edificator quidem
causa est. secundum accidens autem tibicen
et venientem recipere argentum.
non huius causa venientem. infi
nite sunt multitudine. et enim
videre aliquid volens et prosequens
et fugiens et iniuriatus. Et dicere
aliquid extra rationem fortuna rec
te est. ratio enim est aut eorum que
semper sunt aut eorum que sunt
frequenter. fortuna autem in hiis que
fiunt preter hec. Quare quoniam in
finite que sic cause sunt et
fortuna infinitum est. Tamen etiam
quibusdam deficiet utique aliquis
numquid igitur contingentia causa
utique fiant fortune ut sanita
tis aut spiritus aut estus. Sed non depi
lari. sunt enim alie aliis priores
que sunt secundum accidens causarum. For
tuna autem quidem bona dicitur cum
bonum aliquid evenit. prava autem
cum pravum aliquid. Eufortunium
vero autem et disfortunium est cum
magnitudinem habencia sunt hec.
unde et secus parum aut malum aut
bonum accipere magnum aut dis
contingere aut eufortunium contingere. quoniam
sicut esse dicit intellectus.
quod enim ad parum tamquam nichil
esse videtur. Amplius autem incertum
eufortunium rationabiliter est. for
tuna enim incerta est. non enim est ut (margin: ut semper neque ut frequenter)
que sunt a fortuna nichil. Sunt
quidem igitur ambo cause quemadmodum
dictum est secundum accidens et fortuna
et casus in contingentibus fieri
non simpliciter neque frequenter neque
sicut frequenter et eorum quecumque
utique propter aliquid fient.

Differt autem quoniam casus
in amplius est. quod enim
est a fortuna est et a ca
su. hic autem non omnis a fortuna
est. Fortuna quidem est et quod a for
tuna est quibuscumque eufortunium conti
gere utique erit et omnino actus
est. unde necesse est circa practica 34
esse fortunam. Signum autem est quoniam
videtur idem esse felicitati aut
prope. felicitas autem practica quedam est.
euprasia enim est. Quare qui
buscumque non contingit agere
neque a fortuna aliquid facere.
Et propter hoc neque inanimatum nichil 36

ne infans nec bestia nec facit afor
tuna. quoniam non habet prohairesim neque
eufortunium nec infortunium inest
hiis nisi secundum similitudinem sicut dixit
protarchus eufortunatos esse lapi
des ex quibus sunt are quoniam hono
rantur. conculcati autem huius contribules
tantum. pati autem a fortuna inest quodam
modo hiis cum agens aliquid circa
hec agat a fortuna. aliter autem non. Casus
est malus animalibus et in
inanimatis ut equus casu venit
venit quidem salvatus est quidem venit
eius non salutis autem causa venit. et tri
pos cum excidit stetit quidem eius
causa sedendi. sed non causa sedendi ce
cidit. Quare manifestum est quod in hiis
que simpliciter propter aliquid fiunt cum
non accidentis causa fiunt quorum
extra est causa tunc a casu dicimus a
fortuna autem eorum quecumque a casu
fiunt prohairetorum habentibus prohaire
sim. Signum autem est quod vanum 30
cum dicatur cum non fiat quod
propter aliud illius causa ut ambu
lare deponendi causa est. si vero non fi
at ambulanti frustra dicimus
ambulasse. et ambulationem vanam
Tamquam hoc sit frustra quod aptum
natum est alterius causa esse cum non
includit illud cuius causa erat aptum
natum quoniam si aliquis se lavisse diceret
erit frustra quia non defecit sol: teri
sio utique erit. Non enim erat hoc propter

dic quod quod automaton secundum nomen
est. cumque ipsum frustra fiat cecidit
enim non percutiendi causa lapis ab
eo quod quod automatum cecidit.
lapis quia cadit utique aliquam et
percutiendi causa. Maxime autem separatum
est a fortuna in hiis que natura sunt
Cum enim fiat aliquid extra naturam tunc
non a fortuna sed magis ab eo quod per
se frustra est factum esse dicimus. Est
autem et hoc alterum. huius quidem enim extrinsecus
causa: illius vero intrinsecus. Quid igitur
sit per se frustra. Et quid fortu
na dictum est. et quid ad invicem
differunt.

Secundum modorum causarum utrumque eorum manifestum 38b
bus est. unde principium
motus utrumque ipsorum est. aut
aut enim eorum que sunt natura causa est aliquid
aut eorum que sunt secundum intellectum causa est
semper. sed eorum multitudo indetermi
nata est. Quoniam autem sunt casus et for 35
tuna esse quorum utique aut intellectus
fiat causa aut natura causa secundum accidens cum
aliquid fiat horum ipsorum. nichil autem secundum
accidens prius est hiis que sunt per se. no
manifestum est quod neque per accidens causa prius
est ea que est per se. posterius utique
est casus et fortuna et intellectu et
natura. Quare si quam maxime celi causa
est casus. necesse prius esse intellectum
et naturam esse et aliorum multorum et huius omnis
Que autem sunt cause et quod tot sunt 20
numero quot dicimus manifestum est. tot

enim fm nimi. pp quid ꝯ pheniat
aut. n. inquid quid est reducit pp q
ultimū in im mob; ut in mathēis.
indiffinitōe. n. recti aut ꝯmēti.
aut alius cām reducit ultimū q̄
i mouentem pmū ut pp quid cer
tauimt. qm̄ furati sunt. alicq̄ gn̄i
ut ꝯuenīt. aut in hīs q̄ fiunt. ui
q° quid g̅ eē hec et tot sūt. ma
nifestum est. Qm̄ aūt cause q̄
tuor sunt de omībꝫ est phici cog
nosce. et in omnes inducēs pp quid de
mōbit phice. mām. spēm. moue
tem. et qd est cuius cā. veniunt aūt
no tres i unam multociens. Quid
enī quid est. et qd e cā una est. q̄
uo unde mot pncipium spē eād
est hīs. hō enī hoiem generat. et
generat tenet phicus consicare Commo
ꝯcium mota ꝯmouent. Que
cum aūt nō. nō amplius phice st.
Nō enim nisi ipis hnēcia motū.
nꝫ pncipia motus mouent. sed
i mobilia sunt. unde tria nego
cia sunt. hec quid ē ca i mobile
alia uo ē ca mobile quid incor
ruptibile aūt. Quedam aūt ē ca corru
ptibilia. Quare pp quid i ma
reducenti reddit. et in eo quod
qd est. et in pmū mouens. De
gnatione enī maxime. hī mō cāe
ꝯsidantur. qd p aliquid fiat. et quid
pmū fecit. hoc. aut quid sustinuit
82 et sic semp qd ꝯint. Duplicia aūt
sunt pn̄ mouencia. quoꝝ alterum

nō phicum est. Non. n. ht mot
pncipium in se ipō. hīs aūt est. si ad
mouet quod non mouetur. sicut
est qd et penit' īmobile est. om̄
pmū. Et quod quid est et for
ma. finis enim et cuius cā. qr qm̄ n̄ pp ad
est et hanc cognosce oꝫ. Et pe
nit reddendum pp quid. ut quia
ex hoc necce ē ee. hoc aūt ex hoc aut
simplr est. aut sicut frequenter. Et
si hoc dꝫ fi. sicut ex pponibꝫ ꝯclusio.
Et qm̄ hoc erat qd quid erat eē.
Et qr dignius est sic. Non simp
lr ad inuicem ꝯstanciam.
Dicendum quid g° pmū. qm̄ m 14
ni earum q sunt pp hc cāe.
postea de nccīo qmō se hat
in phicis. In hanc. n. cām inducunt
omēs. qr qm̄ calidum ht aptum nat
est. et frīm. et unumquodqꝫ g tallium. hꝫ
ex nccitate sunt. et fiunt et nata
sunt. Et namqꝫ et si aliam cām di
cunt quicumqꝫ tangentes. hanc
de finantes hī. quid ꝯcordiam et discor
diam. ille uo intellm. Habet aūt
oppōm quid phibeat nām nō pp hc
facē. nꝫ qr melius. sꝫ sicut pluit
iuppit. Nō ut frumentum augme
tet. sꝫ ex necitate. sursum enim
ductum aquam ꝯgelari oꝫ. et con
gelatam aquam deorsum uenire.
augeri cum hoc fiat. accidit frum
tum. Similiter si pdit' frumentum
in area. nō hī cā pluit ut pdat.
Sꝫ hoc accidit. qr quid phibet sic

ptes se

et ptes sic here in n̄am ut dentes
ex necitate oriri anteriores quid' acu
tas aptos ad diuidendum. maxilla
res a. latos et utiles ad terendum
cibum. qm̄ n̄o pp̄ hec fi. s; simul
euenire. Similit' a. est & de aliis p
tib; in quib; uidet' eē qd̄ pp̄ h. ubi
cumq; em̄ omnia acciderunt sic et
pp̄ hec fiat. hec quid' saluata sūt
ab eo qd̄ pp̄ se uaminum conuenienter a
pte. Quecumq; n̄o non sic. peri
ta sunt. et pereunt q̄madmodum Em
pedocles dixit bovigenas et uiri
pras. Rō quid' g' qua utiq; defici
et aliquis. h' est. et si aliqua hi'
est. S; impossibile est istud hunc
hēe modum. h' quid'. n. & q̄cumq;
sunt a n̄a. aut semp sic fiunt. at
sicut frequent. s; eorum n̄ sunt a for
tuna & p se uano. mch. n; enim
a fortuna. n; a casu uidet' pluere
multociens hyeme. s; forte sub ca
ne. n; estuaria sub cane. s; si hyeme
s; ig' a casu uidēt' aut pp̄ hec eē. si n̄o
possibile est. h' eē n; a casu. n; p se
uano. pp̄ aliquid utiq; erunt. at u̅
n̄ sunt h'. omnia q̄madmodum et ep
ipi sinabant hec dicentes. est itaq;
qd̄ pp̄ aliquid in hiis q̄ n̄ fiunt &
sunt. Amplius in quib;cumq; finis
aliquis est. h' causa agit' q̄ p'
et qd̄ deinc. Ergo sic agit' sic ap
tum natum est. & sic aptum na
tum ē. sic agit' unumquodq;. si nō
aliquid impediat. agit' a' pp̄ h' &

qd̄ aptum natum est. itaq; h' ca
ut si eēt domus eorum q̄ n̄ fiunt
sic utiq; fca eēt. sicut nunc ab ar
te est. Si a' que n̄ non solum n̄ s;
arte fierent. Similit' utiq; fierēt.
s'm qd̄ apta nata sunt. pp̄ g' al
terum alterum. Omnino a' ars. a'
quid' pficit que n̄ potest opari.
alia n̄o imitat'. Si enim q̄ sunt
s'm artem pp̄ h' sunt. manifm. qd̄ &
que sunt s'm n̄am. similit'. n. se ha
bent aduicē. in hiis que sunt s'
artem. et in aliis que sunt s'm
n̄am posteriora ad priora. Maxime
a' manifm est in animalib; cet'a'
n; arte. n; q̄situm. n; deliberatum
faciunt. Unde dubitant quidā
utrum intellu. aut quodam alio
opent' aranee. et formice & hm̄.
Paulatim a' sic procedenti. et in
plantis appent. expedientia q̄dā
fcā pp̄ finem. ut folia pp̄ fruct'
cooperimentum. Quare si n̄ facit.
et pp̄ h' hyrundo nidum et aranea
telam. et plantē folia gr̄a fc'
tum. & radices non sursum. s;
deorsum gr̄a uegetamentum. manifm
qd̄ ca h' est in hiis q̄ n̄ fiunt &
fiunt. Et cum n̄ dupliciter. alia
quid' sic' m̄. alia n̄o sicut forma.
finis a' hic est. pp̄ finem a' alia
sunt. hic utiq; erit cā cui gr̄a. Ne
cessarium a' fit & in hiis q̄ sunt
s'm artem. Sepsit. n. n̄o recte
gramaticus & potauit medic' non

peccatū

sicut nunc
scientie
amplius

recta ~~pu~~ potone. Quare nunm est
qd' contingit et minus que sm
nam sunt. Si g'. Quedam sunt
sm artem manibus qd' recte fit
pp' aliquid fit. in quibz etiam pecca
tur. aliquius gra agunt. s; falli
tur. Similr utiq; et in phicis. Et
monstra sunt pecca illius qd' pp'
aliquid est inibus. g'o q' sunt a
pno boingenia. si no' ad aliquem
tinnm et finem possibilia erit
uenire, corrupto pno aliquo fui
Sapli sunt Siccte est semen sz pmum
sz nd statim alia. et molle no
ipm qd' semen erit. Amp' et in
plantis inest. qd' pp' h'. inus a' de
articlatum est. vtrum g' in arbo
ibz fiant sicut boingene et uitip
ie sic uitigene et olimpre a' no
Inuenient n. est. sz tn' oportet
si quid in alibz est. Adhuc op
tebat et in seminibz fi' ut con
tingit. Omnino a' destruit sic di
cens que n' quid sunt et nam. Nati
quid' enim sunt. q' continue a quodam i
se ipsis pno q' tinue motu accc
dunt ad aliquem finem. ab unoquoq;
a' non idem unicuiq; neq; contingens.
no Semp tn' in eund' nisi aliquis
impediat. Quod a' est e' ca. et qd'
pp' h'. fieret utiq; a fortuna sic'
dins a fortuna uenit exiens et
saluat absessit. cum tamq'm
pp' h' ueniens egerit. Non pp' h'
aut' uenit. et hec sm accns. For

tuna enim est causarum q' sm acci
dens. q'm admodum et prius diximus
Sz cum h' semp aut sicut frequ
ter fiat. no sm accns. n; a for
tuna est inphicis a' semp sic e'
nisi aliquid impediat. Inconveniens
a' est no opinari pp' aliquid fi
eri nisi uideat mouens deliberan
cim ars quid no deliberat. Et
namq; si eet in ligno nauifactiua:
Similr utiq; n' fecisset. Quare si
in arte inest pp' aliquid: et in n'
na e'. Maxime est a' maxime cum
medicat sunt ipse se ipm. hinc q'
dem n' assimulat n' qd' quid
g' causa nisi et sic sic pp' aliq'
quam est.

Quod a' ex necessitate est
utrum ex suppone exis
tit aut et simpl'. Nunc
quid enim opinant qd' est necessi
tate existimet in gnone ee q'm
admodum utiq; si aliquis murum ee ex
necessitate existimet quam quid g'
uia deorsum fer' apta nata sit
sunt semp eminent. vn' lapi
des quid deorsum in fundamentu
terra a' sursum pp' leuitate. Sup
eminent a' maxime ligna leui
ssima n. sunt. Sz tn' no sine hiis
quid factum est. No tamen pp' hec
nisi sic pp' mam. Sz cam abscondendi
quidam et saluandi. Similr a' et in a
liis omnibz in quibz pp' qd' e' no
sine quid hntibz necessariam nam sit.

non tamen propter hec, sed aut sicut materiam, sed propter aliquid, ut propter quod serra huiusmodi; quoniam hoc sit et propter hoc. Sed cum id quod est cuius causa impossibile est fieri nisi ferrea sit, necesse ergo ferream esse si serra erit et opus ipsius. Ex suppositione igitur necessarium est, sed non ut finis; quod autem cuius causa in ratione est. Est autem necessarium et in mathematicis et in his que secundum naturam fiunt quodam modo similiter: quoniam enim rectum hoc est, necesse est triangulum duobus rectis equale habere; sed non si hoc est illud, sed si hoc non est, nec ille rectus. In his autem que fiunt hic e contrario: si finis erit aut quod ante erit aut est; si vero non, sicut ibi cum non sit conclusio principium erit, et hic non actionis, sed ratiocinationis actus ... non sunt; quare si erit domus, hec necesse fieri aut existere aut esse, aut omnino materiam que propter hoc, ut lateres et lapides esse. Sed domus non tamen propter hec est finis, sed autem sicut materia erit propter hoc; omnino tamen si non sunt, non erit neque domus neque serra; hec quidem nisi sint lapides, illa vero nisi ferrum sit; neque enim ibi principia sunt nisi triangulus duobus rectis. Manifestum igitur est quod est necessarium in physicis, sicut materia dicitur et motus eius. Et utrasque physico dicende sunt cause, magis autem que cuius causa; causa namque hec materie est, sed hec non finis. Et finis, quia cuius causa et principium a diffinitione et ratione est; sicut in his que secundum artem: quoniam si domus talis est, hec oportet fieri et esse ex necessitate; sed quoniam sanitas hec est, hec oportet fieri ex necessitate esse. Sic et si homo hoc est, hec; si autem hec, et hec. Fortassis autem et in ratione est necessarium. Determinanti enim opus serrandi quoniam divisio huiusmodi, hec autem non erit nisi habeat dentes huiusmodi, hi autem nisi ferreum. Sunt autem et in diffinitione quedam partes ut materia rationis.

Textus. Liber tertius physicorum.

Quoniam autem natura est principium motus et mutationis, scientia autem nobis de natura est, oportet non ignorare quid sit motus; necessarium enim est ignorato ipso et ignorari naturam. Determinantibus autem et de motu temptandum est eodem aggredi modo et de rebus que consequenter sunt. Videtur autem motus esse continuorum; continuum autem infinitum apparet primum in continuo, unde et diffinientibus continuum accidit primum indigere multociens ratione infiniti, cum in infinitum divisibile continuum sit. Ad hec autem sine loco et vacuo et tempore impossibile est esse motum. Manifestum igitur est quod et propter hec et propter id quod omnium sunt communia et universaliter hec omnibus intendendum, perscrutantibus de unoquoque istorum; posterior autem de propriis speculatio ea que de communibus est. Primum autem sicut diximus de motu. Est igitur ad

incipit liber tertius

quod endelechia tantum, eius vero est aliud
autem tantum potentia. Et eorum que sunt actu hoc
quidem hoc aliquid, aliud vero quantum,
aliud vero quale, et similiter aliorum entis predi-
camentorum. Eius autem quod ad aliquid
aliud secundum superhabundantiam et defectum dicitur,
aliud autem secundum activum et passivum, et omnino
motivum et mobile. Motivum enim motivum est
mobilis et mobile a motivo est mobile.
Non est autem motus preter res. Muta-
tur enim semper id quod mutatur aut secundum
substantiam aut secundum quantitatem aut secundum qua-
litatem aut secundum locum. Commune autem in
his nullum est accipere, sicut diximus, quod
neque hoc neque quantum neque quale sit neque aliorum
predicamentorum. Quare neque motus
neque mutatio nullius erit extra ea que dicta
sunt, cum nichil sit extra predicamenta. Unumquodque
autem dupliciter inest omnibus, ut hoc: ali-
ud quidem enim forma ipsius, aliud vero privatio;
et secundum qualitatem: hoc quidem enim album,
illud autem nigrum; et secundum quantitatem: aliud
quidem perfectum, aliud vero imperfectum. Si-
militer autem et secundum loci mutationem: hoc qui-
dem sursum, illud vero deorsum; aut
aliud quidem grave, aliud vero leve. Quare
motus et mutationis tot sunt species
quot et entis. Divisio autem secundum unum-
quodque genus hoc quidem esse endelechi-
a, aliud autem potentia. Potentia existentis endele-
chia secundum quod huiusmodi est motus, ut
alterabilis quidem in quantum est altera-
bile alteratio est, augmentabilis autem et
oppositi (nullum enim commune nomen
utrisque) augmentum et detrimentum,

generabilis autem et corruptibilis generatio et
corruptio, loco mutabilis loci muta-
tio. Quod autem sit hic motus, ab hinc
manifestum est. Cum enim edificabile
in quantum huiusmodi ipsum dicimus esse actu,
edificatur et est edificatio; similiter
autem et doctrinatio et medicatio et
volutatio et saltatio et adole-
scentia et senectus. Quoniam autem quedam
eadem sunt et potentia et actu, simul
non simul autem, aut non secundum idem,
sed ut calidum quidem potentia, frigidum autem endele-
chia, multa iam agunt et patiun-
tur ad invicem. Omne enim erit simul
activum et passivum. Quare et movens
phisice mobile erit. Omne enim huiusmodi
movet cum movetur et ipsum. Videtur
quidem igitur quibusdam omne movens
moveri, sed de hoc quidem ex aliis
erit manifestum quomodo se habet. Est enim
quoddam movens et immobile.
Sed potentia existentis cum endelechia est
agens aut ipsum aut aliud in quan-
tum mobile motus est. Dico autem
in quantum hic sic: est enim es potentia sta-
tua, sed tamen non eris endelechia et
in quantum es est motus est. Non
enim idem est eri esse et potentia alicui mo-
bili. Quoniam si idem esset simpliciter
et secundum rationem esset utique eris in quantum
est endelechia motus. Non est autem
idem, dictum est. Manifestum autem est et
in contrariis: posse quidem enim sanari
et posse laborare alterum est. Et
namque si laborare quidem et sanari

idem esse secundum a et sanabile et in
firmum. sive humitas sanguis unum
idem est. quoniam a non est idem quemad
modum nec color idem et visibile.
possibilis inquantum est possibile
entelechia manifestum quod sit motus.
Quod quidem igitur est hec et quod
accidit tunc moveri cum est enteli
chia et ipsa et neque prius neque posterius.
manifestum est. Contingit enim unumquodque
quandoque operari aliquando autem non. ut edifi
cabile. et edificabilis actus inquantum
tamen est edificabile. edificatio
est. aut enim hec est edificatio actus
aut domus. sed cum domus sit non
amplius edificabile est. edificatur autem
edificabile. Necesse est igitur edifica
tionem esse actum. edificatio autem mo
tus quidam est. at vero eadem convenient
et in aliis motibus. Quod autem bene
sit. manifestum est ex quibus alii de
ipso dicunt. et ex eo quod non facile
est diffinire aliter ipsum. Neque enim
motum in alio genere ponere potest
utique aliquis. Manifestum autem inten
dentibus quemadmodum ponunt quidem
ipsum alteritatem. et inequalitatem
et quod non est dicentes esse motum.
Quorum nullum necesse est mo
veri. Neque si altera sunt. neque si inequa
lia. neque si non sunt. Sed neque mutatio
in hec magis. neque ex hiis magis est quam
ex oppositis. Causa autem huius po
nere quod indeterminatum quoddam videtur esse
motus. alterius autem coordinationis.

principia ex eo quod sunt privativa. indeter
minata sunt. neque enim hoc neque tale neque
unum ipsorum. quia neque aliorum predi
camentorum. Videri autem indeterminatum
esse motum causa est. quia neque impossibile eorum
que sunt genus. neque in actum est po
nere ipsum. Neque enim possibile esse quan
titatem. non ex necessitate movetur. neque quod
actu quantum est. Et motus quidem
actus quidam videtur esse. imper
fectus autem. Causa autem est quoniam imperfec
tum quod possibile est cuius est actus.
Et propter hoc igitur difficile est ipsum acci
pere quid sit. aut enim in privatione
necesse est ponere aut in potentiam aut
in actum simplicem. Horum autem
nullum videtur contingens. Relinqui
tur autem igitur predictus modus actum qui
dem quendam esse. Sed huiusmodi actum quale
diximus difficile quidem videre contin
gentem autem esse. Movetur autem et mo
vens omne sicut dictum est. cum sit potentia
mobile. Et cuius immobilitas
quies est. In quo enim motus inest huius
immobilitas quies est. Ad huc
agere enim inquantum ~~ipsum~~ ipsum
movere est hoc autem facit tactu. Quare
simul et patitur. Unde motus ac
tus mobilis est. inquantum est mobile
accidit autem hoc tactu motivi. Quare
simul et patitur. Species autem semper erit
et inabitur aliquam movens. aut enim
hoc. aut quale aut quantum que erunt prin
cipium et causa motus cum mo
veat ut actu homo facit ex potentia

existente homine hominem. Et
dubium autem manifestum est quod est
motus in mobili. actus enim huius est et ab
hoc. Motum autem actus non aliud. oportet
quidem enim esse actum utriusque. Mobile
quidem enim est in ipso posse. movens
autem in ipso operari vel agere. Sed est
actum mobilis. Est similiter unus utriusque
actus. Sicut idem spacium est unum
ad duo et duo ad unum et ascen
dentis et descendentis. haec enim sunt unum quidem
quod unum ratione autem non una. Similiter autem est
et in movente et in moto. Habet
autem defensionem rationabilem. necesse esse enim
quendam actum. Alius autem passio forta
sse esse quendam actum activi et passivi.
Hunc quidem enim actionem. Illum vero pas
sionem. opus enim et finis huius quidem actionem.
illius autem passionem. Quoniam igitur utraque sunt
motus. si quidem altera in aliquo sit
autem enim utraque in paciente et in mo
to sunt. aut in agente utraque. aut
actionem quidem in agente. passio autem in
passivo paciente est. Si autem oportet et hanc
actionem vocare equivoce utique fit.
Sed si haec est. in movente motus
erit. Eadem enim ratio est in movente
et in moto. Quare aut omne mov
ens movebitur aut habens motum
non movebitur. Si autem in moto utraque
sunt et in paciente et actio et passio
et doctio et doctrina. cum duo sint
in addiscente. primum quidem quod actus
uniuscuiusque non in unoquoque erit. postea
et inconveniens est simul per duos motus

simul moveri. Quecumque namque erunt
alterationes due unius et in unam
speciem. Sed impossibile. Sed unus erit actus.
Sed inrationabile est. et duorum et alte
rorum secundum speciem eundem et unum esse
actum. Et erit si quidem doctio et
doctrina idem et passio et actio. et
docere cum addiscere idem et agere cum
pati. Quare necesse est docentem
discere et agentem pati. Aut neque
alterius actum in altero esse inconveniens est. Solut
Est enim doctio actus docentis in
quodam tamen et non decisus. sed huius in
hoc. Neque unum enim duobus prohibet
nichil eundem esse actum non sicut
esse idem. sed sicut est quod potentia est ad
agens. Neque necesse est docentem
addiscere. neque si pati et agere idem est.
Non tamen tamquam ratio m esse unam
quod quidem erat esse dicentem sicut tu
nicam et indumentum. Sed sicut via a The
bis ad Athenas et ab Athenis ad
Thebas. quemadmodum dictum est prius.
Non enim omnia eadem insunt quo
libet modo eisdem. sed solum quibus
esse idem est. At vero neque si doctio et
doctrina idem et addiscere et docere
idem. sicut neque si spacium unum dis
tancium sit et distare hinc illuc
et inde huc. unum et idem est. Omnino
autem dicere est neque doctionem cum doctrina. neque
actionem cum passione idem proprie est. Sed
cui insunt haec motum. Quod enim huius in
hoc et huius ab hoc actum esse ratione al
terum est. Quid quidem igitur motus sit

[illegible]

et universaliter secundum partem. dictum est. non
enim immanifestum quomodo determinabitur
speciebus unaquaeque ipsius. alteratio quidem
enim alterabilis secundum quod est alterabile en-
delechia. Amplius autem notius quae potentia acti-
vi et passivi in quantum huiusmodi simpliciter et iterum
autem secundum unumquodque aut aedificatio aut
sanatio. Eodem autem dicetur modo et de
aliis motibus singulis.

Quoniam autem de natura scientia est
circa magnitudines et tempus
et motum quorum unumquodque
necesse est aut infinitum aut finitum esse
et si non omne sit infinitum aut finitum
ut passio aut punctum. talium enim for-
tasse nullum necesse est in aliquo horum
esse. conveniens utique erit de infinito negotiantem
considerare si est aut non est. et si est quid
est. Signum autem quod huius scientiae propria consideratio
de ipso est. Omnes enim qui videntur
dignabiliter tetigisse huiusmodi philosophiam fece-
runt sermonem de infinito. Et omnes
tamquam principium quoddam ponunt entium
quae sunt. alii quidem quemadmodum pictago-
rici et plato per se non sicut accidens alicui
alteri sed sicut substantiam ipsum esse infinitum.
Praeter quod pictagorici quidem in sensibilibus
non enim abstractum faciunt numerum. et
esse extra caelum infinitum. Plato autem extra
nullum corpus esse neque ideas eo quod neque
usquam sunt. ipse tamen infinitum et in sen-
sibilibus et in illis esse. Et hii quidem
infinitum esse parem. hoc quidem enim intercep-
tum et sub impari terminatum adhi-
bere entibus quod sint infinitatem. Signum
autem huius est quod contingit in numeris. Cir-
cumpositis enim gnomonibus
circa unum et extra alii quidem aliam fi-
eri speciem alii autem unam. Plato autem duo in-
finita magnum et parvum. Qui de natura autem
omnes semper subiciunt alteram quan-
dam naturam infinito dictorum elementorum ut
aquam aut aerem aut medium horum.
Finita autem facientium elementa nullus in-
finita facit. Quicumque autem infinita
faciunt elementa quemadmodum anaxagoras et democri-
tus hic quidem ex similibus partibus ille autem
ex omni semine figurarum per tactum
continuum infinitum esse dicit. Et hic
quodcumque partium esse similiter mix-
tum toti ex eo quod videtur quodlibet ex
quolibet fieri. Hinc enim videtur et simul
aliquando omnes res firmare esse ut haec caro
et hoc os et sic quodlibet. et omnia utique
et simul igitur. principium enim non solum in
unoquoque disgregationis est sed et omnium est.
Quoniam enim omne quod fit ex huiusmodi fit
corpore omnium autem est generatio praeter quam quod non
simul. et quoddam principium esse oportet gene-
rationis. hoc autem est unum quod ille vocat in-
tellectum. Intellectus autem ex principio quodam
operatur intelligens. Quare
necesse est simul aliquando omnia esse et in-
cipere moveri aliquando. Democritus autem nul-
lum alterum ex altero fieri primorum dicit sed
tamen ipsum commune corpus omnium est prin-
cipium magnitudine secundum partes et
figura differens. Quod quidem igitur
conveniens sit physicis haec speculatio
manifestum ex his. Et rationabiliter

gnomonibus

amplius

x et principium ipsum ponunt omnis. non
enim frustra possibile est ipsum esse, nec
aliam inesse ipsi potentiam nisi sicut principium.
Omnia enim principium sunt aut
ex principio. Infiniti autem non est principium.
esset enim utique finis ipsius. Amplius autem et inge
nitum et incorruptibile sicut quoddam prin
cipium. Quod quidem enim fit necesse
est accipere finem et finalitas omnis
est corruptionis. Quare sicut dicimus non
huius principium sed hoc aliorum videtur esse et
continere omnia et omnia gubernare sicut
affirmant quicumque non faciunt extra
infinitum aliquas causas ut intellectum
aut concordiam. Et hoc esse divinum. Inmor
tale enim et incorruptibile est sicut affir
mant anaximandros et plurimi phisicorum.
Esse autem aliquid infinitum
fides ex quinque contingit maxi
me intendentibus. et tempore
hoc enim infinitum est. et in magnitudi
nibus divisione utuntur enim mathematici
infinito. Amplius sic utique solum non
est deficere fieri et corrumpi si infini
tum sit. Amplius includendo finitum
semper ad aliquid. Quare necesse est
nullum esse terminum si semper includere ne
cesse est alterum ad alterum. Maxime
autem et magis proprie quod omnibus facit dubitationem omni
bus propter deficere in intellectu non est
deficere et numerus infinitus videtur esse et
mathematice magnitudines et quod est
extra celum. Infinitum autem cum sit quod extra
et corpus infinitum videtur esse et mundi. quid
enim magis vacui hic quam ibi. quare quod

in uno loco et ubique est esse magni
tudine. Simul autem et si vacuum
et locus differunt infinitus. Habet autem
dubitationem de infinito consideratio. et namque
non esse ponentibus multa impossibilia
accidunt et esse. Amplius autem qualiter est
utrum sicut substantia aut sicut accidens per
se alicui nature aut neutraliter. sed nichil
minus est infinitum et infinita multi
tudine. maxime autem est phisici con
siderare si est magnitudo sensibilis infi
nita. Primum igitur determinandum
quot modis dicitur infinitum. uno quidem
itaque modo quod impossibile est transire
ex eo quod non est aptum transiri
ut est vox invisibilis. aliter autem transi
tionem habens interminabilem aut quod
vix. aut quod aptum natum est
habere non tamen habet transitum aut finem.
Amplius infinitum esse aut appositione
aut divisione aut utroque modo. Se
paratum quidem igitur esse infinitum a sen
sibilibus ipsum aliquid ens infinitum
impossibile est. Si namque neque magni
tudo neque multitudo est. sed substantia est ipsum
infinitum et non accidens: indivisi
bile erit. divisibile enim aut magni
tudo aut multitudo erit. Si autem
indivisibile est non infinitum est nisi
sicut vox invisibilis. Sed neque sic dicunt
esse affirmantes esse infinitum neque nos
querimus sed sicut intransibile. Si autem
secundum accidens est infinitum non utique erit
inquantum elementum eorum que sunt, sicut quod est
infinitum. sicut invisibile locutionis

vel non — infinitus .i. quod infinitum necesse esse contingere enim ab esse nichil differt

quemvis vox sit invisibilis. Amplius et
modo contingeret aliquid esse ipsum infi
nitum: si aliquid non et numerum et magni
tudinem quod est quorum est per se quoddam pa
ssio infinitum: ad hoc enim necesse nec
aut numerum et magnitudinem. Similiter
autem est et quod non contingit infinitum
esse sic actu ens et sic ut substantiam et principia
partium. Erit enim quodlibet ipsius ac
ceptum infinitum si partibile. infi
to enim esse et infinitum idem est. Si substantia
infinitum est et non de subiecto. Quare aut in
divisibile est aut infinita divisibile.
multa autem infinita esse idem impossibile est.
at vero sic aeris pars aer est: sic et in
finiti infinitum. Si substantia est et principium
et impartibile. ergo et indivisibile est. Sed
impossibile est actu infinitum. Quan
titatem enim aliquam necesse est esse sim
accidens ergo est infinitum. Sed si sic
dictum est quod non contingit ipsum dicere
principium. Sed id cui accidit scilicet aerem
aut par. Quare inconvenienter utique enun
ciant dicentes sic pictagorici dicunt.
Similiter enim substantiam faciunt infinitum
et partiunt. Sed fortassis hec quidem est
universalior magis. Si contingit in ma
thematicis infinitum esse et intelligibilibus
et in nullam habentibus magnitudi
nem. Nos autem intendimus de sen
sibilibus et de quibus facimus scientiam
utrum in ipsis est aut non est corpus
infinitum in augmentum. Rationa
biliter quidem igitur speculantibus ex his vi
debitur non esse utique. Si est enim corporis

ratio quod planicie determinatum est. non
erit utique corpus infinitum. neque intelligibile
neque sensibile. At vero neque numerus sic est. sic
separatus et infinitus. Numerabile enim
numerus aut habens numerum. Si igitur numerabile
possibile est numerari. et transire utique
possibile erit infinitum. Physice
autem magis considerantibus ex his. neque enim
compositum possibile est esse neque simplex
Compositum quidem igitur non erit infi
nitum corpus. Si finita elementa sunt mul
titudine. necesse enim plura esse: et equare
semper contraria et non esse unumquodque
ipsorum infinitum. Si namque quan
tumcumque deficiat que in uno corpore potentia
alterius ut si ignis finitus sit aer autem
infinitus. est autem equalis ignis equalis
aeri in potentia quantumcumque duplicatus.
solum autem numerum quandam habens. tamen ma
nifestum quod infinitum excellit et
corrumpit finitum. Utrumque autem infinitum // finitum
esse impossibile est. Corpus enim est
penitus habens dimensionem. Infinitum autem
infinitate distans est. Quare infi
nitum corpus omniquaque distans erit. At
vero neque unum quod infinitum corpus esse et
simplex. neque sic dicunt quidam quod ex
elementa est ex quo alia generant neque sim
pliciter. Sunt enim quidam qui hoc faci
unt infinitum. sed non aerem aut a
quam: quatinus non alia corrumpantur
ab infinito ipsorum. habent enim ad in
vicem contrarietatem. ut aer quidem humi
dus. aqua autem frigida. Ignis vero calidus
est. Si esset unum infinitum: corru

c ·n· continue

pent utiq; iam alia. nunc aũt dicit
aliquid ee ex quo hec fiunt. impossibile aũt
aũt ẽ ee hoc. nõ quia infinitũ de hoc //
9nem. quidam dicunt est. et de omni
simili. et aere et aqua. et quolibet
sed qd non est hoc corpus sensibile
ex ucata elementa. Omne nãq;
qd ex quo est et resoluitur in hoc
Quare esset utiq; hiis preter aerem
et ignem et terram et aquam. uidetur
aũt nullum. Neq; ergo ignem. neq; 2°
aliorum elementorum nullum contingit infinitum
ee aliquid. Omnino enim et preter id
quod infinitum sit aliquid ipsorum. impossibile
ee si infinitum sit aut ee aut
fieri unum aliquid ipsorum sicut dicit erac
litus. Omnia fieri aliquando ignem. eadem
aũt ro est et de uno ut faciunt ex
ex elementis phisici dicens. Omne enim transmu
tatur ex contrario in contrarium ut ex
frigido in calidum. Oportet aũt de omni
in hiis considerare si contingat aũt
nõ contingat corpus infinitum ee
sensibile. Quod aũt omnino impossibile
sit corpus infinitum ee sensibile. ex
hiis manifestum. Aptum enim natum
ẽ omne sensibile alicubi ee. et
locus aliquis est uniuscuiusq; et idem
partis et omnis ẽ. ut terre totius et
et minus glebe et ignis scintille.
Quare si quid sit eiusdem speciei
in mole erit. aut semper mouebitur
et impossibile est. Quid enim magis
deorsum. aut sursum aut alicu
bi. Dico aũt ut si gleba sit ali

cubi ipsa mouebitur aut ubi ma
nebit. locus enim infinitus erit
cognati sibi corporis. utrum ergo continue
bit totum locum et quomodo. Que
ergo et ubi ~~mãq~~ mansio et motus
ipsius aut ubiq; manebit. nõ ergo
mouebitur. aut ubiq; mouebitur
Non ergo stabit. Si aũt dissimile corpus
est ee dissimiles et loci sunt. et
primum quod nõ unum corpus omnis est
si aut in tangendo. Postea aũt in
finita hec erunt aut finita specie.
Et finita quidem nõ ee possibile
erit. n. alia quidem finita alia nõ in
si omne infinitum est. ut ignis
aut aqua. Corruptio aũt quod tale in
contrariis erunt. sicut dictum est prius et propter
hoc nullus unum et infinitum ignem
fecit. neq; terram phisiologorum. sed aut
aerem aut aquam aut ipsorum medium
quia locus uniuscuiusq; manifestus erat
aut et determinatus. hec aũt se habent ad a
lo. sursum et deorsum. Si aũt infi
nita et simplicia sunt. et loci infini
ti. et elementa infinita erunt. Si aũt
hoc impossibile est et loci finiti sunt.
totum finitum ee̅ ~~est~~ necesse est. impo
ssibile enim est non equare locum et corpus.
neq; enim locus omnis maior est.
quam quantum contingit ee corpus simul.
Simul aũt neq; infinitum erit neq; corpus
neq; corpus maius quam locus. aut enim
uacuum erit aliquid. aut corpus
nusquam aptum natum est ee.
Anaxagoras aũt inconueniens

dicit de infinito mansionem. Fulcire
enim ipsum se ipsum dicit infinitum.
hoc autem est quia in se ipso est. aliud enim
continet nichil. tamquam ubi utique aliquid
sit aptum natum sit ibi esse. hoc autem non
est. verum erit enim aliquid alicubi non
et non ubi aptum natum esse est. Sed
ergo quam maxime non modo totum quod
in se ipso numquam fulcitur. et in se ipso
est immobile esse necessaria est. Sed qua
re non aptum aliud natum sit moveri
dicendum est. non enim sufficit
entes est sic dicentem evadere. erit
enim utique et quodlibet aliud non
motum. sed aptum natum esse
moveri prohibet. quoniam et terra non fertur
neque si infinita esset ~~coercecta~~ coer
cita autem a medio. Sed non quia non
aliud ubi mutatur manebit in me
dio. sed quia non apta nata est sic
Sed tamen liceret utique dicere quia
fulcit se ipsam. Sed igitur neque in terra hoc causa
est. cum sit infinita. sed quia gra
vitatem habet grave autem manet in
medio. Similiter et infinitum manet
utique in se ipso. propter quandam aliam
causam. Sed non quia infinitum est et fulcit
ipsum se ipsum. Simul autem manifestum quod
et si aliud et pars indigebit manere.
dicitur enim infinitum in se ipso ma
net se fulciens sic et sic quelibet
pars accepta in se ipsa manebit.
totius enim et partis similes loci
sunt. sicut terre totius et glebe deor
sum et omnis ignis et scintille

sursum. Quare si infiniti locus
quod in se ipso et idem partis ma
nebit in se ipso. Omnino autem
manifestum est quod impossibile simul
dicere infinitum corpus et locum cor
poribus esse. Si omne corpus sensibile aut
gravitatem habet aut levitatem. et si
grave quidem in medium naturaliter fertur. si
vero leve sursum. necesse. enim infinitum
corpus impossibile autem aut omne utrumque
aut medium utriusque sustinere. quomodo
enim dividens. aut quomodo infiniti erit
hoc quidem sursum. illud autem deorsum
aut ultimum aut medium. Amplius
omne corpus sensibile in loco est.
loci autem species et differentie sursum et deor
sum. ante et retro. dextrosum et
sinistrosum et hec non solum ad
nos et positione sunt. Sed in ipso toto
determinata sunt. Impossibile autem in infinito
hec esse. Similiter autem si impossibile locum
esse infinitum. In loco autem esse corpus omne.
est. impossibile est infinitum esse aliquod
corpus. At vero alicubi est et lo
co est. et quod loco est alicubi est. Sed igitur
neque quantitatem possibile est infinitam esse.
Quantum enim ad erit ut bicubitum
aut tricubitum. hoc enim significat quan
tum. sic et in loco. quia alicubi. hoc autem
aut sursum aut deorsum. aut
in alia aliqua differentia que sunt sex.
horum autem unumquodque terminus aliquis est.
Quod quidem igitur actu non sit corpus
infinitum: manifestum ex hiis. quod
autem si non sit infinitum simpli-

n diuisibiles in magnitudines.

infinita impossibilia accidunt. maxime est. Tempus enim erit quoddam principium et finis. Et magnitudines Et nisi non erit infinitum. Cum autem determinatis sic necesse modo uni contingere ob hoc uidelicet. et maxime quod sic quid est. sic autem non. Sed dicitur esse aliquid potentia. aliud uero actu. et infinitum est quidem appositione. Est autem et ablatione magnitudo autem quod quidem actu non sit infinitum dictum est. Diuisione autem est. non enim difficile interimere indiuisibiles lineas. relinquitur igitur potentia esse infinitum. Non oportet autem potentia ens accipere. sicut si possibile statuam esse: quod et erit hec statua tua. sic et infinitum quod erit actu. sed quoniam multipliciter esse est. quemadmodum dies est et agon in semper aliud et aliud fieri. sic et infinitum est. Et namque in hiis et potentia est et actu. Olimpia enim sunt: et in possibile agonem fieri et in eo quod fit. Aliter autem et in tempore. maxime quod infinitum est: et in [illegible] hominibus et diuisione magnitudinum. Omnino quidem enim sic est infinitum in semper aliud et aliud accipiendo. et acceptum quidem semper esse finitum. sed aliud in aliud. quare infinitum oportet non accipere sicut hoc aliquid ut hominem aut domum. sed sic ut dies dicitur et agon quibus esse non sicut substantia quedam facta est. sed semper in generatione et corruptione finitum. sed semper alterum et alterum. Sed in magnitudinibus quidem permanente accepto hoc accidit. in hominibus autem et tempore corruptis. sic ut non sit deficere.

Quod autem est secundum appositionem. idem quodammodo est. et quod est secundum diuisionem. in finito enim secundum appositionem fit econuerso. secundum quod enim diuisum uidetur in infinitum. sic appositum uidebitur ad determinatum. In finita enim magnitudine. si accipiens aliquis determinatum accipiet eadem ratione. non eandem aliquam magnitudinem ratione accipiens. non transibit finitum. Si uero sic augmentet rationem ut semper eandem aliquam sic accipere magnitudine transibit propter id quod omne finitum remouetur quolibet finito. Aliter quidem igitur non est. sic autem est infinitum potentia et diuisione. et actu autem est sic ut dicimus esse diem et agona. Et potentia sic sicut materia. et non per se sicut finitum. et secundum appositionem igitur sic infinitum potentia est: quod idem non per se. sic finitum dicimus quodammodo esse ei quod est secundum diuisionem. semper quidem enim ad ipsius extra est accipere. Non tamen excellit omnem determinatam magnitudinem. sic in diuisione excellit omne determinatum. et erit minus. Quare excellere omne secundum appositionem nec potentia possibile est esse. si quidem non est secundum accidens actu

aut infinitum sic dicunt phisiologi: extra corpus mundi: cuius substantia est aer: vel huiusmodi aliud. Sed si non possibile est infinitum corpus sensibile actu sic magnitudinem quod in potentia utique erit secundum appositionem. Sed dictum est econtrario divisioni.

Quoniam et Plato propter hec infinita duo fecit: quia et in augmentum videtur excellere et in infinitum abire et ad adnichilationem. Faciens autem duo non utitur. Neque enim in numeris ad secundum divisionem infinitum est: unitas enim minimum: neque ad augmentum. Usque enim ad decem facit numerum.

Accidit autem contrarium esse infinitum quam sicut dicunt. Non enim cuius nichil est extra. Sed cuius semper aliquid est extra hoc infinitum est. Signum autem est. Et namque infinitos dicunt ut habentes anulos supposita quae semper est extra accipere secundum similitudinem quandam dicentes: non tamen proprie. Oportet autem et hoc esse et non eundem idem recipi. In circulo autem non fit. Sed semper quod est consequens solum alterum. Infinitum quidem igitur hoc est: cuius secundum quantitatem accipientibus semper est aliquid recipere extra.

Cuius autem nichil est extra hoc perfectum est et totum. Sic enim diffinitur totum: cuius nichil abest. ut hominem totum aut archam. Sicut autem singulare sic et quod proprie ut quod totum cuius nichil est extra. Cuius autem absentia extra est non omne cuius absit. Totum autem et perfectum aut idem penitus aut proximum secundum naturam est. Perfectum autem nullum non habens finem. Finis autem ultimum est.

Unde melius opinandum Parmenidem Melisso dixisse. Hic quidem enim infinitum totum dicit. Ille totum autem finitum a medio equa pugnans. Non enim ut lino est coniungere omni et toti infinitum.

Quoniam hinc accipiunt dignitatem de infinito quod est omnia continens et omnia in se ipso habens propter id quod habet similitudinem quandam cum toto. Est enim infinitum perfectionis materia magnitudinis et quod potentia totum actu vero non. Divisibile autem et ad consumptionem et ad oppositam appositionem. Totum autem et finitum non secundum se sed secundum aliud. Et non continet sed continetur in quantum infinitum est. Unde ignotum est in quantum est infinitum. Speciem enim non habet materia. Quare manifestum est quod magis in partis ratione fit infinitum quam in toto. Pars enim materia totius sicut es statue.

Quoniam si continet in sensibilibus et intelligibilibus magnum et parvum oportebat continere intelligibilia. Inconveniens autem et impossibile ignotum et indeterminatum continere et determinare.

Secundum rationem autem accidit et quod secundum appositionem non esse videri infinitum sic ut omnem excellat magnitudinem. In divisione autem esse. Continetur enim sicut materia intus et infinitum. Continet autem species.

Rationabiliter autem est et in numero quidem ad minimum

aut

m

ac

diffinitio infiniti

anulos

aut

no

no

terminus

totum

ee tminu. ad plus semp oim exce-
llere multitudine. In magnitudi-
nibus a' e contrario in minus quidem excellere omnem
magnitudinem. in maius non est esse
magnitudinem infinitam. Causa
a' est quia unum est indivisibile quodcumque
unum sit. ut homo unus homo et non mul-
ti. Numerus a' est uno plura et que-
libet quantum. Quare necesse est stare
ad indivisibile. duo namque et tria de-
nominativa nomina sunt. similiter
et aliorum numerorum unusquisque. Amplius
a' hoc est intelligere. Infinite n. sunt
decisiones magnitudinis. Quare po-
tentia quidem est. actu vero non. Sed semper ex-
cellit acceptum omnem multitudinem
determinatam. Sed non ~~sic~~ separabilis est hu-
ius decisionis. nec manet infini-
tas. Sed fit semper. sicut et tempus
et numerus temporis. In magnitudinibus
aut contrarium est. Dividitur. n. in
infinitum. in maius a' non est in-
infinitum. Quantum. n. contingit
potentia esse actu et actu hoc tantum esse.
Quare cum infinita est nulla ma-
gnitudo sensibilis. non contingit omnis ex-
cellentia esse magnitudinis determi-
nate. Esset. n. utique aliquid celo
maius. Infinitum a' non idem est in
motu et in magnitudine et tempore
tamquam una quedam natura. sed posterius
dicitur et secundum prius et motus quidem
quia per est magnitudo in qua
movetur aut alteratur aut augmen-
tatur. tempus a' propter motum. Nunc autem
eius utimur hiis. posterius. autem
temptabimus dicere quid quidem unumquodque
quia et quia omnis magnitudo sit
in magnitudines divisibilis. Non
removet a' ratio hec mathematicos
considerare. auferens sic esse aliquod in-
finitum. ut actu sit in augmentum
transibile. neque. n. sic indigent infi-
nito. neque enim utuntur. sed solum esse quantum-
cumque velint finitum. maxime a'
magnitudini secundum eandem inest secari
rationem. quantacumque magnitudo sit
alia. Quare ad demonstrandum quidem
illo nihil differt. Esse a' in enti-
bus erit magnitudinibus. Quoniam a'
cause divise sunt quadrifariam. ma-
nifestum sicut materia infinitum causa est. et
esse quidem ipsi privatio est. per se subiectum
continuum et sensibile. videntur a' et omnes
alii. sic infinito utentes infinito. unde
et continens est continens ipsum
facere. sed non contentum.

Reliquum a' est aggredi de his
rationes infinitum esse non
non solum potentia. sed sicut deter-
minatum est. alia quidem ipsorum non
necessaria sunt. alia vero habent quasdam ve-
ras contradictiones. neque enim ut genera-
tio non deficiat. necesse est infinitum esse
actu sensibile corpus. Contingit
n. alterius corruptionem alterius generationem
esse. cum omne finitum sit. Amplius
tangi et finiri alterum est. quod n.
ad aliquid et alicuius. Tangit. n. de-
ad et finitorum aliquid accidit. Finitum

infiniti
et
no
in
hoc

autem non ad aliquid est nisi tangente contingenti contingens est. Intelligentie autem credere inconveniens est; non enim in re superhabundantia et defectus est, sed in intelligentia. Unumquodque enim nostrum intelliget aliquis multiplicem se ipso augmentans in infinitum; sed non propter hoc extra civitatem est aut extra tantam magnitudinem quam habemus. Quoniam si intelligit aliquis, sed quod hoc accidit. Tempus autem et motus infinita sunt et intelligentia non permanente accepto. Magnitudo autem neque divisione neque intellectuali augmentatione infinitum. Sed de infinito quomodo quidem est et quomodo non est et quid est dictum est.

Incipit quartus phi[sicorum].

Similiter autem necesse physicum et de loco sicut et de infinito cognoscere, si est aut non, et quomodo est, et quid est. Et ea namque que sunt omnes opinantur alicubi esse; quod enim non est, nusquam est: ubi enim est tragelaphus aut sphinx? Et de motu qui communis maxime et maxime proprius secundum locum est, quem vocamus loci mutationem. Habet autem multas dubitationes quid forte sit locus; non enim eadem videtur considerantibus ex omnibus que insunt. Amplius autem nichil habemus ab aliis neque dubitatum neque expositum de hoc.

Quod quidem igitur locus sit, videtur ex transmutatione manifestum esse: ubi namque nunc est aqua, hinc exeunte sicut ex vase, iterum aer inest; quandoque autem eundem locum hunc aliquod aliud corpus detinet; hic ab omnibus que insunt et transmutantur alterum omnibus esse videtur; in quo enim aer est nunc, aqua hoc prius erat. Quare manifestum est quod erat locus aliquid et receptaculum alterum ab utrisque in quod et ex quo mutatum est. Amplius autem et loci mutationes physicorum corporum et simplicium, ut ignis et terre et talium, non solum ostendunt quod aliquid est locus, sed quia et habet quandam potentiam locus. Fertur enim unumquodque in suum locum non prohibitum, hoc quidem sursum, illud autem deorsum; hec autem sunt loci partes et species, sursum et deorsum et relique sex distantiarum. Sunt autem hec non solum ad nos, dextrum et sinistrum, sursum et deorsum. Nobis quidem enim non semper idem, sed secundum positionem quocumque vertimur, sic fit quod et multotiens dextrum et sinistrum et sursum et deorsum et ante et retro. In natura autem determinatum est seorsum unumquodque. Non enim quod contingit est sursum, sed quo fertur ignis et leve; similiter autem et deorsum non quod contingit, sed quo gravia et terrea. Tamquam non positione solum differentia sed potentia. Ostendunt autem et mathematica. Cum enim non sint in loco, tamen secundum positionem ad nos habent dextrum et sinistrum. Que solum

est in illis neque horum potentia: non videntur ve-
ro horum unumquodque. Amplius vacuum affir-
mantes locum dicunt esse: vacuum enim
erit utique locus privatus corpore. Quod qui-
dem igitur sit aliquis locus preter corpora et
omne corpus sensibile in loco, propter hec aliquis
utique suscipiet. Videtur autem et Hesiodus
recte dicere faciens primum chaos: dicit
enim quidem igitur omnium primum chaos factum est, pos-
tea vero terram latam, tamquam indi-
gentem primum esse receptaculum hiis que
sunt, propter id quod opinatur sicut
multi omnia alicubi et in
loco esse. Si autem huiusmodi est, mirabilis quedam
utique erit potentia loci et prima omnium. Qui-
a enim aliorum nullum est, illud
autem sine aliis, necesse est esse primum.
Non enim perit locus hiis que
sunt in eo corruptis. At vero habet
dubitationem si est, quid est, utrum
est moles quedam corporis aut quedam
altera natura. Querendum enim est genus
ipsius primum. Distantias quidem
igitur habet longitudinem et latitudinem
et profunditatem, quibus determinatur
corpus omne. Impossibile autem est corpus
esse locum: in eodem namque erunt
duo corpora. Amplius si est corporis lo-
cus est receptaculum, manifestum et
superficiei erit et reliquorum terminorum.
Eadem enim congruunt ratio: ubi namque
prius erant aque plana, erunt
iterum que sunt aeris. At vero differentiam
nullam habemus puncti et loci pun-
cti. Quare si neque huius est locus alterum,

neque ab aliorum nullo. Quare est quid
preter unumquodque istorum locus. Neque
enim forte et ponentes esse locum, neque
elementum neque ex elementis possunt esse hiis huius-
modi neque incorporea. Magnitudinem
quidem enim habet, corpus autem nullum.
At hoc sensibilium quidem corporum
elementa corpora. Ex intelligibilibus autem elementis
nulla magnitudo fit. Amplius
et utique causa ponet hiis que sunt
eam esse locum? Nec enim una causarum
est ipso de quatuor: neque enim sicut materia cor-
porum que sunt: neque enim ex ipso constitu-
ta sunt; neque sicut species et ratio corporum que
sunt; neque sicut finis, neque sicut
movens ea que sunt. Amplius
et ipse si est aliquid eorum que
sunt, alicubi erit. Zenonis enim
opinio querit quandam rationem. Si enim
omne quod est in loco est, manifestum quoniam
et loci locus erit et in infinitum procedet.
Amplius sicut omne corpus in loco est,
sic et in omni loco corpus. Quomodo igitur
dicemus de hiis que augmentantur?
Necesse est ex hiis simul augmentari
locum, si neque minor neque
maior locus est unicuique. Propter hec quidem
igitur non solum quid sit, sed si est
dubitare necesse est.

Quoniam autem aliud quidem
secundum se, aliud vero secundum aliud di-
citur, et locus alius quidem communis
in quo omnia corpora sunt, alius
vero proprius in quo primo; dico autem
puta tu nunc in celo es quia in aere

(left margin) re / uo

(right margin) neque incor-/porea.

(right margin) et hoc

(right margin) est

20

hic autem in celo et in aere quia in terra similiter autem et in hac quia in hoc loco qui continet nichil amplius quam te plus. Si igitur est locus primum continens unumquodque corporum terminus quidam utique erit. Quare videbitur species et forma uniuscuiusque locus esse quo determinatur magnitudo et materia magnitudinis. Hoc enim est uniuscuiusque terminus. Sic quidem igitur considerantibus locus uniuscuiusque species est. Secundum autem quod videtur esse locus distantia magnitudinis materia hec natura altera est a magnitudine. Hec autem est que continetur sub specie et diffinita sicut sub plano et termino. Est autem huiusmodi materia et infinitum. Cum enim removeantur termini et passiones sphere relinquitur nichil preter materiam. Unde et Plato materiam et locum idem dicit esse in thymeo. Receptivum enim et locum unum et idem dicit. Aliter enim ibi dicens receptivum et in dictis non scriptis dogmatibus tamen locum et receptivum idem declaravit. Dicunt quidem enim omnes esse aliquid locum. Quid autem est hic solus conatus est dicere.

Merito autem ex hiis intendentibus videtur utique difficile cognoscere quid est locus. Siquidem horum quodcumque est sive materia sive species. Aliter enim altissimam habent speculationem et sine invicem non facile est cognoscere ipsa. At vero quod impossibile sit quodlibet horum esse locum non difficile videre. Species enim quidem et materia non separantur a re. Locum autem contingit. In quo namque aer erat in hoc iterum aqua sicut diximus prius fit transmutantibus ad invicem aere et aqua et aliis corporibus similiter. Quare neque pars neque habitus sed separabilis est locus ab unoquoque. Et videtur enim huiusmodi aliquid locus esse ut vas. Est enim vas locus transmutabilis. Vas autem nichil rei. Secundum quidem igitur quod separabilis est a re sic quidem non est species. Secundum autem quod continet sic quidem alterum a materia. Videtur autem semper quod est alicubi ipsum et esse aliquid et alterum aliquid extra ipsum.

Platoni quidem igitur dicendum est si oportet digredientes dicere quare non in loco species et numeri sunt. Si hoc quidem participativum est locus sive magno et parvo existente participativo sive materia ut in thymeo scripsit.

Amplius quomodo feretur in suum locum si locus esset materia aut species. Impossibile enim est. Non est motus in sursum aut deorsum locum esse.

Quare querendus in huiusmodi locus est. Si autem in ipso locus est oportet enim siquidem aut forma aut materia est erit locus in loco. Transmutantur enim simul cum re et moventur et species et infinitum non semper in eodem sed ubi utique res. Quare loci erit locus.

Amplius cum ex aere fit aqua periit locus si quidem corpus factum non est in eodem loco quod sit corpus. Que igitur corruptio. Ex quibus quidem igitur necessarium est locum esse aliquid et iterum ex quibus utique dubitabit aliquis de substantia ipsius dictum est.

Post hec autem

accipiendum est quot modis aliud
in alio dicitur. uno quidem modo sicut
digitus in manu. et omnino pars in
toto. alio uero sicut totum in parti
bus. Non enim preter partes est totum.
alio modo sicut homo in animali. et
omnino species in genere. alio uero sicut
genus in specie. et omnino pars speciei in
speciei ratione. Alio huic autem sicut sani
tas in calidis et frigidis. et omnino
species in materia. Alio huic sicut in rege
que grecorum. et omnino motiuum
primo motiuo. Amplius sicut in optimo
et omnino in finem. hoc autem est
cuius causa. Omnium autem maxime quemadmodum
sicut in uase. et omnino in loco. Du
bitabit autem aliquis utrum unum
et idem aliquid esse in se ipso contin
git. aut nichil sed omnia aut nus
quam aut in alio esse. Dupliciter
est autem hoc. esse aut secundum se aut secundum
alterum. Cum enim sint quidem partes to
cius. et hec in illis et illa in his
dicetur totum in se ipso. Dicitur
autem et secundum partes ut albus quoniam superfi
cies alba et sciens quoniam rationatiuum.
Amphora quidem igitur non erit in se
ipsa neque uinum. uini amphora erit.
Quod namque est et in quo est
utraque eidem partes sunt. sic quidem
igitur contingit idem ad esse in se ipso.
Primum autem non contingit ut album
in corpore. Superficies enim in corpore.
Scientia autem in anima. Secundum has autem sunt ap
pellationes cum partes sint sicut in

homine. amphora autem et uinum cum
seorsum sint non partes simul autem per
quod cum sint partes erit idem in se
ipso ut album in homine. quoniam in corpore
et in hoc. quoniam in superficie. in his autem
non amplius secundum aliud. Et alterum speciebus
sunt. et alterum unum habent inuicem
et potentiam. superficies et album.
Neque igitur inductiue considerantibus
in se ipso uidemus secundum nullam determina
tionem motorum. Et ratione manifestum
est. quoniam impossibile est oportet enim utraque utri
que esse ut amphoram. uas et uinum
esse. uinum autem uinum et amphoram
si uere primo contingit. et ipsum in se ip
so esse. Quare si quidem maxime in alterutro
tris essent. amphora quidem accipiet
uinum non secundum quod uinum. sed in quantum
illa et uinum inerit in amphora.
non in quantum amphora ipsa. sed secundum
quod est illud amphora secundum quidem igitur
quod alterum sit manifestum est. Alia namque
ratio cuius quod in quo. et alia illius
que in hoc. At uero neque secundum accidens
contingit. simul enim duo contraria in eo
dem erunt. Ipsa enim amphora in
se ipsa erit. sed cuius natura receptiua
est. hec contingit in se ipso esse. et
ad huc illud cuius receptiuo est ut
si uinum uini. Quare quidem igitur impossibile
sit aliquid in se ipso primo manifestum est.
Quod autem uero opposuit ille
est quod in aliquo erit. soluere non est
difficile nichil enim prohibet in alio
esse primo locum. non tamen in illo sicut

in loco. l. sicut sanitas quidem in cali-
do et humido aut est sic primo. Et
non necesse est in infinitum abire. Illud
autem manifestum quoniam nichil est vas eius quod est
in ipso. Alterum enim primo et quod est et in
quo est. Propter quod non erit neque
materia neque species locus. Sed alterum illius. Non
aliquid h. in entis. et materia et forma.
h. quidem igitur sit oppositum.

Quid autem forte sit locus. sic erit
et utique manifestum. Accipiamus
autem de ipso. quecumque vi-
dentur secundum ipsum inesse ipsi. Significamus
igitur locum esse primum quod continet id
cuius locus est. et nichil esse rei. Amplius
primum neque maiorem neque minorem esse
ad h. autem neque deficere unumquodque et separabile
esse. Ad h. autem omnem locum habere sur-
sum et deorsum. Et natura fertur et manere
unumquodque corporum propriis ~~a hiis~~ lo-
cis. hec autem facere aut sursum aut de-
orsum. Suppositis autem hiis reliqua
considerata sunt. Oportet autem temptare in-
tentionem sic facere ut quid sit reddatur
ut et questiones opposita solvantur et que
videntur loco inesse insint. et amplius disco-
lie causa et oppositorum circa locum
manifesta erit. Sic igitur utique pul-
cherrime demonstretur unumquodque. In-
primis quidem igitur oportet intelligere quod non que-
reretur locus nisi motus aliquis esset
secundum locum. Propter hoc enim et celum maxime in
loco esse opinantur quod semper in motu est.
Huius autem aliud quidem esse loci mutatio. aliud
vero augmentum et detrimentum. Et nam

manere

NOTA

in augmento et detrimento commuta-
tur. et quod prius erat. h. iam transmu-
tatum in maius aut minus. Est
autem quod movetur. aliud quidem per se
ipsum actu. aliud non secundum accidens est.
Alia quidem est sicut contingentia
moveri per se ut partes corporis et in navi
clavus. Alia vero non contingentia sed
semper secundum accidens ut albedo et scientia.
hec enim sic transmutant locum quia
in quo sunt transmutatur. Quoniam autem
dicimus esse sicut in loco in celo et in
aere. hoc autem in celo et in aere autem
non omnes. sed propter ultimum ipsius et
continens in aere esse dicimus. Si
enim omnis aer locus non equalis
erit unumquodque locus et unumquodque lo-
catum. Videtur autem hic primum in quo
est. Cum quidem igitur non divisum sit
continens sed continuum. non dicimus esse
in illo sicut in loco. sed sicut pars in toto.
Cum vero divisum sit et contactum
in primo quidem ultimo continentis
quod neque pars est ipsius quod est in ipso
neque maius distantia. sed equale. Sunt
enim eadem ultima contingentium.
Et cum continuum quidem sit non
in illo movetur sed cum illo. Divisum
autem in illo et sive moveatur continens
sive non. nichil minus. Amplius cum
non divisum sit sicut pars in toto dici-
tur sicut in oculo visus et in corpore ma-
nus. Cum autem divisum est ut in cado
aqua et in cypho vinum. manus quidem
enim cum corpore movetur aqua autem in cado.

Iam igitur manifestum ex hiis quid locus.
Moventur fere enim quattuor sunt. quorum
necesse est locum unum aliquid esse. aut
enim forma. aut materia est. aut spacium
aliquod in medio extremorum aut ex-
trema. Si non est spacium nullum preter
impositi corporis magnitudinem. Ho-
rum autem quod tria non contingit esse
manifestum. In eodem enim sunt extrema con-
tinentis et contenti. Sunt quidem
igitur ambo termini. sed non eiusdem. Sed species quidem
rei. locus autem continentis. Sed ex eo
quod mutatur multociens manente
continente contentum et divisum ut
ex vase aqua. ipsum medium esse aliquid
videtur spacium tamquam aliquid sit
preter corpus quod transmutatur. et quod
se apta nata sunt contingere. Si
autem aliquid esset spacium aptum
natum et manens in eodem loco.
infiniti utique essent loci. Transmu-
tante enim aere et aqua id facient omnes
partes in toto. quod quidem omnis aqua in
vase. Simul autem erit et locus trans-
mutationis. Quare erit loci alius
locus et multi loci simul erunt. Non est
autem alius locus partis in quo movetur
cum totum vas transmutatur. sed id
in quo enim est commutatur aer et
aqua. aut partes aque. sed non in quo fi-
unt loco qui pars est loci qui est
locus totius celi. Videtur autem et ma-
teria esse locus. si quiescenti aliquis
consideret et non separato. sed continuo.
Sicut enim si alteratur est aliquid quod nunc quidem

album nunc autem nigrum et nunc quidem
durum. olim autem molle. unde dicimus
aliquid esse materiam. sic et locus propter talem
quandam videtur esse fantasiam.
Verumptamen illud quidem quod nunc est
aqua prius erat, locus autem quia ubi
nunc est aqua. ibi erat aer. Sed
materia quidem sicut dictum est impossibile
neque dividi est a re neque continet lo-
cus autem utrumque. Si igitur nichil horum
trium locus est. neque species neque materia neque
spacium aliquod quod semper est al-
terum preter id quod est rei distantis:
necesse locum esse reliquum quattuor.
Terminum continentis corporis. Di-
co autem contentum corpus quod mobile
secundum loci mutationem. Videtur autem
magnum aliquid et difficile ac-
cipi locus. et propter hoc quod apparet materia
et forma. et propter quod in quies-
centi et continenti fit transmutatio
eius quod fertur. contingere enim videtur
spacium medium aliquid aliud
a motis magnitudinibus. Prestat
autem aliquid et aer apparens incorporeum
esse videtur enim non solum termini vasis esse
locus. sed et quod medium tam-
quam vacuum. Est autem sicut vas
locus transmutabilis. sic locus vas im-
mobile. Unde cum quidem intus in eo quod
movetur moveatur et mutetur quod
intus. ut in flumine navis tamquam vase
utitur magis quam loco continenti.
Vult autem immobilis locus esse. unde quod
totus magis locus est. quod immobile omnis

magis manifestum est
secundum preter id quod
continetur videtur
esse forma
vel
corporis

quod transmutetur
hoc dicit non
est sed origenes
incidit corpus

aer

in flumine navis

fluvius

Quare terminus continentis immobil'
primum hec est locus. Et propter hoc me
dium celi et ultimum ad nos circula
ris loci mutationis videtur esse hoc
quidem sursum maxime illud vero deorsum maxi
me omnibus propter quod hoc quidem semper
manet. Circulo enim ultimum similiter
se habens manet. Quare cum quod le
ue quidem sursum fertur natura. Quod vero gra
ue deorsum. Quod quidem enim in medio
continens terminus deorsum est et ipsum
medium. Quod vero ad ultimum sursum
est et ipsum ultimum. Et propter hoc
planum videtur esse quoddam et sic
vas locus et continens. Amplius
simul cum re quidem locus est
simul enim finis est et locus.

Cui quidem igitur corpori inest
aliquid extra corpus conti
nens ipsum hoc in loco est. Cui
vero non. non. Et ideo si aqua fiat huius
partes quidem movebuntur ipsius conti
nentur enim ab invicem. Omnis autem
est tangunt movebitur est autem tam
quam non. Sicut quidem enim tota simul
locum non mutat. Circulariter autem
movebitur partium enim hic locus et quod
sursum quidem et deorsum non circulo
autem. Quedam alia vero sursum et
deorsum quecumque habent intensitatem
tem et raritatem. Sicut autem dictum est
alia quidem sunt in loco secundum potentiam
alia vero secundum actum. Unde cum quod
continuum sit quod est simul partes secundum
potentiam in loco sunt. Cum autem separa

pariter

ta quidem sunt tangunt autem tamquam grauitate cu
se sicut collecto secundum actum sunt.
Et alia quidem per se sunt ut omne
corpus aut secundum loci mutationem aut
augmentum mobile alicubi per se.
Celum autem sicut dictum est non est
alicubi totum nec in aliquo loco
est. Si quidem nullum continet ipsum
corpus. Secundum autem quod movetur
sic et locus est partibus. Alia enim
ab alia habita partium est. Alia vero
secundum accidens ut anima et celum.
Partes enim in loco quodammodo omnes
sunt. In eo quod circulariter sunt
continet alia aliam. Unde movetur
circulariter solum quod sursum est.
Omne autem non alicubi. Quod enim
alicubi ipsum est aliquid est et adhuc
aliquid oportet esse extra hoc in quo quod con
tinet. Extra omne autem et totum
nichil est. Et propter hoc omnia in ce
lo sunt. Celum enim quod est for
tassis est. Est autem locus non
celum sed celi quidem ultimum tan
gentis mobilis corporis terminus quies
cens. Et propter hoc quidem terra in aqua
hec vero in aere. Hic autem in ethere
ether vero in celo. Celum autem
non amplius in alio.

Manifestum autem ex hiis quod
omniam et dubitationes omnes
solvuntur sic utique dicto loco
neque enim simul augmentari necesse
est locum. Neque punctum esse locum
Neque duo corpora in eodem loco neque

lapidum

Spacium aliquod esse corporum loci me
dium. Corpus autem circumstans; sed spacium
non corporis est locus alicuius. non sicut
in loco autem, sed sicut ~~finis~~ in finito. Neque
enim omne quod est in loco est, sed mobile
corpus. Et fertur quidem in suum ipsius lo
cum unumquodque rationabiliter. Quod enim con
tinuum et quod tangit non vi primum
est. et simul apta nata, impassi
bilia sunt. Que vero tangunt et
activa et passiva sunt adinvicem.
Et manet quidem non in proprio loco uni
cuique rationabiliter. Et manet pars in
toto loco, sicut divisibilis pars ad to
tum est: ut cum aqua aliquis mo
veat partem aut aeris. Sic autem
et aer habet ad aquam. ut materia. hic
autem species. aqua quidem materia aeris. aer
autem sicut actus quidam ipsius. aqua
enim potentia est aer. aer vero potentia est aqua:
alio modo. Determinandum autem de hiis
posterius est. sed propter tempus necesse qui
dem dicere. incerte autem nunc dictum. et
erit certius. Si igitur idem materia et actus
aqua enim utrumque. sed hoc quidem potentia illud
vero actu. habebit utique sicut pars quo
dammodo ad totum. unde et hiis tac
tus inest. Copulatio autem cum utraque
actu unum fiant. Et de loco quidem
et quia est et quid est dictum est.

Eodem autem modo accipiendum
est physici et esse contemplare de
vacuo et si est aut non
et quomodo est: et quid est sicut et de lo
co. Etenim similem habet incredu
litatem et quia et fidem propter ea que opi
nantur. videntur enim locum quendam et vas
vacuum ponunt dicentes videtur autem
esse plenum quando habet molem cuius
susceptivum est. Cum vero privatum
est: vacuum. tamquam idem quidem sit
vacuum et plenum et locus. esse autem
ipsis non idem. Incipere autem oportet consi
derationem accipientes que dicunt
affirmantes esse et iterum que dicunt af
firmantes non esse. et tertio communes opi
niones de ipsis. Alii quidem igitur tem
ptantes monstrare quia non est
non quod homines volunt dicere hoc ar
guunt. sed peccantes dicunt. sicut Ana
xagoras. et qui hoc modo arguunt. De
monstrant enim quod aliquid est aer.
litigantes utres et demonstrantes
quod aer fortis est et accipientes
in clepsedris. Homines autem volunt
vacuum esse spacium in quo nullum
corpus sensibile opinantes autem omne
quod est esse corpus. dicunt omnino in
quo nichil est. hoc autem vacuum
unde plenum aere vacuum esse. Igitur
hec non oportet monstrare quia est aliquid
aer. sed quia non aliud est spacium a cor
poribus separabile. neque quod sit actu
quod distinguit omne corpus ut sit
non continuum sicut dicunt democritus et
leucippus. et alii multi phisiologo
rum. aut et si est ab extra omne corpus
est cum sit continuum. hii quidem igitur non
per ianuas ad problema occurrunt.
Sed affirmantes esse magis

dicunt unus quidem: quia motus secundum lo-
cum non erit. hic autem est lati— ut
mutatio: et augmentum. non autem
enim videbitur motus esse nisi sit vacu-
um. plenum. n. impossibile est recipe-
re. si non recipiat. et sunt duo in eodem.
contingeret utique et quotlibet simul esse corpora.
Differentiam enim . . . quam non erit utique
quod dictum est: non erit dicere. si autem hoc con-
tinget et parvissimum accipiet ma-
ximum. Multa namque parva quod
magnum est. Quare si multa e-
qualia contingeret in eodem esse: et multa
inequalia. Melissus quidem igitur et
demonstrat quod omne immobile. ex hiis.
Si enim movebitur necesse est va-
cuum dicit. vacuum autem non eorum que
sunt. uno quidem igitur modo ex hiis de-
monstrant quod aliquid est vacuum. Alio
non modo quia videntur quedam coeuntia
et calcantia et ut vinum dicunt cum
utribus recipere dolia. tamquam in ea
que sunt vacua coeunte densato
corpore. Amplius autem et augmentum videtur
omnibus fieri per vacuum. alimentum quidem
corpus esse. Duo autem corpora impossibile
simul esse. Testimonium autem et quod
de cinere faciunt. quod recipit tantum a-
que quantum vas vacuum. Esse
autem affirmant et pictagorici vacuum
et ingredi ipsum a celo ex infinito
spiritu tamquam respiranti et va-
cuum quod determinat naturas tamquam sit
vacuum separatio quedam eorum que
sunt consequenter et determinatio. et hoc esse

primum in numeris. vacuum. n. determinare
naturam ipsorum. Ex quibus quidem
igitur alii dicunt esse: alii non non dicunt
fere tot et hii sunt.

Ad quale autem se habet. oportet
accipere quid significet
nomen. Videtur autem vacu-
um locus esse in quo nichil est. Huius autem
causa est: quia omne quod est. corpus
opinantur esse. Omne autem corpus in
loco est. vacuum autem in quo nullum corpus
est. Quare si alicubi non est corpus
nichil esse hic. Corpus autem iterum esse opi-
nantur esse tangibile. huius autem est quod sit
habet gravitatem aut levitatem
accidit igitur ex sillogismo hoc esse vacuum:
in quo nichil est grave aliquid
aut leve. hoc quidem igitur ex sillogismo sicut
prius diximus accidunt. Sed
inconveniens est. si punctum va-
cuum sit. Oportet enim locum esse in quo
loco corporis sit vacuum tangibilis. spacium
sic igitur videtur dici vacuum uno quidem
modo quod non plenum sensibili corpo-
re in tactum. Sensibile autem secundum tac-
tum est gravitatem habens aut le- no
vitatem. Unde et sic dubitabit
aliquis quid utique dicat. si habet
hoc spacium colorem aut sonum
utrum vacuum aut non: aut manifestum est
si quidem accipiat corpus quod tan-
gitur vacuum esse. si vero non minime.
Alio autem modo in quo non est hoc aliquid
neque substantia aliqua corporea. unde dicunt
quidam vacuum esse corporis materiam que quidem

est.

locum

no

et locum diuites demu[m] hec no[n] b[e]n[e]. In
quo[d] enim no[n] separ[atur] a reb[us]. vacuum
a[utem] q[uaerunt] sicut separabile.
Quoniam a[utem] de loco determi
natum est. et vacuum loc[um]
necesse est esse. si est privatum
corpore locus. a[utem] q[uomod]o est. et q[uomod]o no[n] e[st]
dictu[m] est. manifestum e[st] q[uonia]m sic q[uonia]m vacu
um no[n] est. n[e]q[ue] separatum n[e]q[ue] inseparabile.
vacuum. n. no[n] corp[us]. s[ed] corporis spa
cium volunt esse. p[ro]p[ter] q[uo]d vacuu[m] vide[tur]
aliquid esse. quia et locus. Et p[ro]p[ter]
h[ec] acceptum est. p[er]venit enim mo
tus qui est s[ecundu]m locum. et locu[m] dicenti
b[us] esse aliquid p[raete]r corp[or]a incidentia
et h[i]is qui vacuu[m]. Causam a[utem] motus
opinant[ur] esse vacuum sic. sicut in
quo movet[ur] h[oc] a[utem] erit quale locu[m]
quid[am] dicunt esse. Neq[ue] una aute[m]
necessitas est. Si motus est esse va
cuum. Omnino q[ui]d[em] g[enerali]t[er] omnis mot[us]
n[on] ne[c]c[essari]o. Unde et mellissum la
tuit alterari nam[que] contingit plenu[m].
Sed n[e]q[ue] s[ecundu]m plenu[m] motum. Si
mul. n. s[ustin]ingendi adinvicem conti
git. Si nullum spaciu[m] separabile est p[raete]r
t[a]m corpora mota. Et h[oc] manifestum
est et in continuorum revolutio[n]ib[us]
sicut in h[i]is que sunt s[ecundu]m tota. Con
tingit a[utem] condensari non in vacuu[m]
s[ed] p[ro]p[ter] q[uo]d ea que in sunt elabunt[ur]
ut aqua collisa aerem qui in est.
Et augmentari non solum ingre
diente aliquo. s[ed] et alteratione. u[t]
si ex aqua fiat aer. Omnino a[utem]

et que est de augmento ro[ne] et i[n]
c[on]venem diffuse aq[ue]. ipsa se ipsam in
pedit. aut enim no[n] auget[ur] q[uo]d h[oc]
aut no[n] corpore. aut contingit duo corp[or]a
in eodem esse. Dubiu[m] g[enerali]t[er] volunt
communem solvere. s[ed] no[n] demonstrant
vacuum esse q[uomod]o. aut omne corp[us] ne[cess]e
esse vacuum si penit[us] auget[ur]. et
auget[ur] p[er] vacuum. Eadem a[utem] et
in cinere ro[ne] est. Q[uod] q[ui]d[em] g[enerali]t[er] et ex
quib[us] demonstrant vacuu[m] solvere facile
le sit manifestum est.
Quoniam a[utem] no[n] est vacuum
sic distinctum sicut quidam di
cunt. dicemus iterum. Si. n.
est uniuscuiusq[ue] loci mutatio alia[rum]
simplicium corporum n[ature]. ut ignis q[ui]d[em]
sursum terre a[utem] deorsum. et ad medi
um. manifestum est q[uo]d no[n] vacuu[m] erit
ca[usa] loci mutatio[n]is. c[uius] g[enerali]t[er] ca[usa] erit va
cuum. videt[ur] a[utem] ca[usa] esse mot[us] s[ecundu]m lo
cum. h[oc] a[utem] ca[usa] no[n] est. Amplius
si est aliquod velut locus privat[us]
corpore cum sit vacuum. quo mo
vebit[ur] positum in ipso corp[us]. Non
enim iam in omne. Eade[m]
a[utem] ro[ne] et ad locum ad esse opinan
tes separatum in que[m] fertur q[uo]d
fertur. Q[uomod]o. n. movebit[ur] po
situm aut manebit. Et de s[ur]
sum et deorsum et de vacuo. p[er]ve
nit eas ro[ne] iure. vacuu[m] enim loc[um]
faciunt esse divites. Et q[uomod]o iam
inerit. aut in loco. aut in vacuo.
Non enim accidit cum toto positum

motus

hic sicut in seperato loco: et sufficiente
corpore. ps enim nisi seorsum ponatur
non erit in loco sed in toto. Amplius dum non
est locus: nec vacuum erit. Accidit
autem dicentibus esse vacuum tamquam
necessarium si quidem erit motus contrarium ma
gis esse. Si aliquis intendat non con
tingere moveri nichil: si sit vacuum
dicit enim quod propter simile dicentes terram
quiescere: sic et in vacuo necesse est
quiescere. Non enim quo magis et
minus movebitur secundum enim quod va
cuum est: non habet differentiam. De
no inde quoniam omnis motus: aut violen
tus. aut secundum naturam. Necesse est autem
si quidem sit violentus esse et eum qui
est secundum naturam. violentus quidem enim qui
est extra naturam posterior est eo qui est secundum
naturam. Quare si non secundum naturam est uni
motus cuique phisicorum corporum: nec aliorum
erit motuum [illegible] unus. At vero
motus non quomodo erit in vacuo cum
nec una sit differentia secundum vacuum et
infinitum: secundum quidem enim quod infini
tum est. nichil erit sursum nec deorsum
nec medium. Secundum autem quod vacuum
est nil differens sursum a deorsum.
Sicut enim nullius nichil una est differentia
sic et non entis. vacuum autem non sit
[illegible] aliquid et privatio videtur
esse. non autem loci mutatio differens. Oportet
erunt que sunt natura differentia. Igitur
non est natura nusquam nulla loci mu
tatio aut si hec est non est vacuum.
Amplius nunc quidem proiecta mo

ventur [illegible]
[illegible] proiectivo non tangente. aut
propter antiperistasim sicut quidam dicit
aut ex eo quod pellit pulsus aer
velociore motu quam latio pulsi quod
quam fertur in proprium locum.
In vacuo autem nichil horum con
tingit esse. nec erit ferri. sed aut sic
sicut quod vehitur. Amplius nul
lus habebit dicere aliquid
propter quid quod movebitur stabit hic aut
ubi. Quid enim magis hic
quam ibi. Quare aut quiescet
aut in infinitum necesse est ferri
nisi aliquod impedierit magis.
Amplius autem nunc quidem in vacu
um ob id quod cedit ferri videtur. in
vacuo autem ubique similiter est
hoc. Quare ubique feretur.
Amplius autem ex hiis
manifestum est quod dicitur. vi
demus enim eadem gravitate
et leve. et corpus velocius ferri propter
duas causas autem in differendo
per quod ut per aquam aut terram aut
aerem. aut in differendo quod fertur
si alia sint eadem. propter excellen
ciam gravitatis aut levitatis
hoc quidem per quod fertur causa.
quia impedit maxime quidem
quod contra fertur postea autem
et manens. magis autem quod non
facile dividitur. huius autem gro
ssius est. id in quo est. a. mo
vebitur per b. quod in quo. c. tempore.

Margin notes: no (left, beside "inde quoniam omnis motus"); motus (left, beside "cuique phisicorum corporum"); ferri (right, beside "et leve. et corpus"); ergo (right, beside "ssius est").

p ipm. a. d. cum sit subtilius.
Si eql' longitudo est ipsius. b. q
est ipsius. d. sm analogiam im
pedientis corpis. Si enim. b. q
dem. aq. d. uo aer. quanto g' subtili
aer aq. et incorpalius: tanto citi
a. p. d. mouebitur. qm p. b. hnc
g' eandem rom quē quid distat
aer ab aq. uelocitas ad uelocita
tem. qr si duplr subtile est. indu
plici tempe quod est ipm. b. trās
sibit qm. d. et erit in quo est. c.
tempe duplex eo in quo est. e. et
semp iam quantumque sit incorli
et minus impeditiuū et bn di
subtilius p qd fertur eadem moue
bitur. uacuum a. nullam ht rōm
q excellatur sb pleno. Sicut
nc nichil ad num. Si enim quatuor
trib; excellunt unum. plius a duo
et ad huc unū plus quam duo
b;. Nichil a. no amplius hnt rōm
qua excellunt. Necce enim e
diuidi excellens in excellenti
am et id quod excellitur. qua
re erunt quatuor quantocunque
excellunt et nichil. unū in linea
punctum excellit. nc componatur
ex punctis. Similiter a. uacu
um ad plenum nullam est posle
hre rōm. g° nc motum. Si si
p subtilissimum in tanto tale qt
tur p uacuum omne ex supat
rōm. Sit enim. z. uacuum. eqale
a. magnitudine huius q sunt
b. d. a. g' si transibit et mouebi
p. z. in quodam quidem tempe qd
e. i. Si in minori quid in quo. e. e. [margin: quam]
et hnc hebit rōm uacuum ad
plenum. Si in tanto tempe
quantum est in quo e. i. ipius. a. [margin: d.]
transibit subtilius. transibit a. si
sit aliquid subtilitate differens ab
aere in quo est. r. sm hanc ppor
quam tempe ht in quo est. e. ad
tempe in quo. i. Si enim tanto
subtilius est corpus in quo e. r. ipo
d. quantum ex supat. e. ipm. i. trāsi
bit econuerso uelocitate in tan
to. quantum. i. ipm ex supat. e
quod in quo est. a. si fertur. Si
g' nullum sit corpus in quo e. z.
ad huc uelocius q erit in quo
est. i. quare in eqali tempe trāsi
bit qd est plenum et uacuum
q impossibile est. manifestum est g' qd si
fuit aliquod tempe in quo ua
cui qdlibet accidit hec. imposibile [margin: fertur]
in eqli enim accipietur. et qd i
plenum est transire aliquod
et uacuum. erit enim aliqd
ql analogum corpus alterum. ut
tempe ad tempe. Sic sicut in
capitulo est dicere palam accitis
causa est quia motus quidem ad mo
tum omnis pportio est. In tempe
enim est. tempis a. omnis e ad [margin: non]
tempe finitus uel si uacui a ad
plenum nō est. Sed in quo g'
quod differunt p q sunt. Sic dici

gruit. [S]ecundum autem horum que feruntur
excellenciam: hec fiunt. videmus
enim maiorem inclinacionem habencia aut
gravitatis aut levitatis. si alia si-
militer se habent figuris citius ferencia
per equale spacium finitum et secundum pro-
porcionem quam habent magnitudines ad
invicem. quare et per vacuum. sed impos-
sibile est propter quam enim causam velo-
cius feretur? in plenis quidem enim ex
necessitate velocius enim dividit ex
fortitudine minus. aut enim figura
dividit. aut inclinacione quam habet quod
fertur aut proiectum. eque velocia
ergo omnia erunt. sed impossibile est. Pa-
tet ergo quod si vacuum sit accidit con-
trarium quam propter quod ponunt esse vacuum
manifestum est ex dictis. hii quidem igitur
opinantur vacuum esse. siquidem est
secundum locum motus distinctum secundum se
hec autem idem est ei quod est locum
dicere esse aliquid separatum. sed hoc quod
sit impossibile esse dictum est prius.
[E]t per se autem considerantibus vi-
debitur utique dictum vacuum
sicut vere vacuum. sicut
enim in aqua si ponat aliquis
cubum distabit tanta aqua quan-
ta est cubus. sic est etiam in
aere. sed sensui immanifestum est. Et
ergo in omni corpore habenti transmutacionem
ad quod est aptum natum mutari
necesse est nisi coartetur transmuta-
ri. aut deorsum semper si deorsum
est motus sicut terre aut sursum sicut

gnis aut utrinque. aut quale aliquid
sit impositum. in vacuo autem hoc quidem
impossibile. Nullum enim corpus est. sed per
vacuum equale spacium transire vi-
detur quod quidem erat prius in vacuo. tamquam
si aqua non cederet ligneo cubo.
nec aer. nec omnia transibunt
per ipsum. At vero cubus habet tantam
magnitudinem quantam continet
vacuum. quod si calidum est aut frigidum
aut grave aut leve. nichil minus
alterum in esse ab omnibus passionibus
est. Et si non divisibile sit. dico
autem corpus lignei cubi. Quare
etiam si separetur ab omnibus aliis
et neque grave neque leve sit continebit
equale vacuum. et in eadem erit
que est loci et vacui parte equale
sibi. Quid ergo distabit cubi corpus
ab equali vacuo et loco et si duo
huius fiunt propter quid non quantalibet in eo-
dem erunt. unum quidem ergo hoc inconveni-
ens et impossibile est. [A]mplius
autem manifestum est quia hoc cubus habet
transmutatus quod et omnia alia
corpora habent. ergo si a loco nichil differt:
quid oportet locum facere corporibus extra
uniuscuiusque corpus si impassibile est corpus.
Nichil enim confert si alterum circa ipsum
equale spacium huiusmodi sit. [A]mplius
oportet manifestum esse quale vacuum sit in
hiis que moventur. Nunc autem
nusquam intra mundum aer enim
aliquid est. Non videtur autem neque aqua
si essent pisces ferrei tactu iu-

est distictio aliud quod tangitur. quod
autem quod non sepatum sit uacuum
ex hiis manifestum est.

Nimio autem quidam qui per rarum
et densum opinantur manifestum est esse quod sit uacu
um. Si enim non est rarum et
densum. neque coire et calcari possibile
est. Si uero hoc aut omnino motus
non erit aut mouetur totum sicut
dixit xutos. aut in equale semper
est mutare aquam et aerem. di
co autem sicut si ex aqua ciati factus
sit aer. simul ex equali aere tan
tam aliquam fieri aut uacuum esse
ex necessitate. Conculcari enim
uel extendi non contingit aliter.
Si autem quod raritatem dicunt multa
uacua sepata hiis manifestum est
quod si neque uacuum contingit esse
sepabile. sicut nec locum habentem
aliquod uacuum sui ipsius. nec ra
rum sic. Si autem non est sepabile. quod
tamen inest aliquod uacu
minus quod impossibile. Con
tingit autem primum quod non om
nis motus est cum uacuum si
qui sursum est rarum enim
leue. unde rarum ignem esse
dicunt. Postea motus cum
non sit uacuum sicut inquo est
sed sicut utres in quo quod fer
untur ipsi sursum ferunt con
tinuum sic uacuum fert sur
sum quamuis aliter potest esse motus
esse uacui et locus uacui. uacu
enim sit uacuum in quod
fertur. Amplius quod assignant
et grauium ferri deorsum. Et
manifestum est quoniam quanto utique ra
rius et magis uacuum sit.
magis sursum fertur. et si sit o
mnino uacuum uelocissime
utique fertur. fortassis autem hoc impossibile
est moueri. Ratio autem eadem. sicut
qua in uacuo sunt omnia sine
motu. sic et uacuum quod
sine motu. immobiles enim
sunt uelocitates.

Quoniam autem uacuum quod
tem non dicimus esse alia
uero natur(a)e dubitata. uere
aut motus non erit. nisi erit
densitas et raritas aut turbatur
celum. aut semper equale aqua ex
aere et aer ex aqua erit.
manifestum enim quia plus aer
ex aqua fit. Necesse quod nisi
calcatio sit. aut depulsum
quod habetur ultimum tumultu
ari facere aut alibi alicubi
equaliter mutare. ex aere in
aquam ut omne corpus totius
equale sit aut nichil moueri. semper
enim transmutatio hoc accidit
nisi circulariter circuiret. Non
semper autem in circulum loci mutati
o. sed et in rectum est. hii quidem
tem quod propter hoc uacuum aliquid
dicunt esse. Nos autem dicimus

no(ta) — una
ex aquis qui est in uacua. maior
et calidi et frigidi et aliarum contra
rietatum. Et ex eo quod potentia est.
actu eius fit. Et non separabil(is) aut
tem materia esse. ratio altera est. Et una
numero si contingat coloris et ca
lidi et frigidi. Est g(enera)liter et corporis
materia et magni et parui eadem. mani
festum autem est. cum enim ex aqua
aer fiat eadem materia non accipiens
aliud aliquid factum est. sed quod erat
potentia actu factum est et iterum aqua ex
aere similiter. aliquando quidem in magni
tudinem ex paruitate. aliquando in paruita
tatem ex magnitudine. similiter
autem igitur et cum multus aer existens
in minori fit mole. et ex mino
ri maior potentia cum sit: fit materia m(ag)
nitudo. Sic enim ex frigido calidum et
ex calido frigidum eadem cum
erat potentia. Sic ex calido magis
calidum nullo facto in materia calido quod
non esset calidum. cum erat minus
calidum. Sicut quidem in maioris
circuli circulatio et conuexitas. si fi
at minoris circuli eadem cum
sit aut alia in nullo facta est am
bitus. quod non esset ambitus. sed rec
tum. Non enim deficiendo mi
nus. aut maius est. Nec enim
scintille est. est accipere aliquam
magnitudinem in qua non et
caliditas. et albedo inest. Sic
igitur et prior calor posteriori. quare
et magnitudo et paruitas sen(sibilis)

corporis non accipiente aliquid materia
extenditur. Sed quia potentia est materia ut
(?)que. Item idem est densum et
rarum et una materia ipsorum. Est
autem densum quidem graue. rarum quidem
tem leue. Amplius sicut circu
li circulatio conducta in minus non
aliud accipit concauum. sed quod
erat conductum est. sic et ignis
quodcumque aliquis accipiat esse
est calidum sic et esse conductione et
distensione eiusdem materie. Duo
enim materia sunt ab utroque denso
et raro. Graue enim et durum
densa uidentur esse et contraria
rara leue materia molle. dissonat autem — leue cras(sum)
graue et durum in plumbo
et ferro. Ex dictis igitur manifeste
quod nec discretum est. uacuum
nec simpliciter simpliciter. nec in ra
ro nec potentia. nisi aliquis uelit
penitus uocare uacuum causam
lationis quod fertur. Sic autem quod grauis
aut leuis materia quam hic erit uacuum
causa illius quod fertur. Densum. n(on)
et rarum secundum hanc contrarietatem
motus actiua. secundum autem durum et
molle passionis passionis et non
passionis et non loci mutationis. sed
alterationis magis. Et de uacuo
quidem quomodo est et quomodo non est. de
terminatum sit hoc modo.

Consequens autem dictis est ag
gredi de tempore. primum autem
bonum est hic opponere de ipso et

in priori. Est autem prius et posterius
in priori in motu. quod quidem aliquid ens
motus est, tamen esse ipsi alterum
est et non motus. At vero et tempus
nota cognoscimus cum distinguimus mo-
tum prius et posterius determinantes
et tunc dicimus fieri tempus cum
prioris et posterioris in motu
perceperimus sensum. Determina-
mus autem in accipiendo aliud
et aliud ipsa et medium ipsorum al-
terum. Cum enim altera extrema me-
nota dii intelligimus et duo dicat anima
ipsa nunc hoc quidem prius illud vero
posterius, tunc et hoc dicimus
esse tempus. Determinatum enim
ipso nunc tempus esse videtur et sup-
ponatur. Cum igitur tamquam unum
nunc sentimus et non sit nunc prius
et posterius in motu aut ut idem
//prius autem quidem posterioris alicuius non videtur
tempus fieri nullum quia neque mo-
tus. Cum autem prius et posterius, nunc
igitur motus est, tunc dicimus tempus; hoc
nota enim est tempus, numerus est motus secundum prius
et posterius. Non igitur motus tempus est, sed secundum quod
numerum habet motus. Signum autem
plus enim et minus numero
iudicamus, motum autem plurem
et minorem tempore. Numerus igitur
quidam tempus est. Quoniam autem
numerus est dupliciter et enim quod numeratur
et numerabile numerum dicimus, et in quo nu-
meramus; tempus autem est quod numeratur et non quo
numeramus; est autem alterum quo numeramus et quod

numeratur.

Et sicut motus semper aliud
sic et tempus; quod autem simul
omne tempus idem est. Ipsum nunc
nunc idem est quod quidem erat;
esse autem alterum est ipsum. Autem nunc tempus me-
tiatur secundum quod prius et posterius est. Ipsum
autem nunc est quidem sicut idem,
idem non est vero sicut non idem.
Secundum quidem enim quod in alio et nota
in alio alterum est; hoc vero erat
ipsi nunc. Quod autem quandoque
ens est ipsum nunc idem est. Sequitur
enim sicut dictum est magnitu- nota
dinem motus, huic autem tempus sicut
dicimus. Et similiter quidem puncto
quod fertur quo motum cognoscimus
et prius in ipso et posterius. Hoc autem quod
quandoque ens idem est; aut enim punctum
aut lapis aut aliquid aliud
huiusmodi est; ratione autem aliud est, sicut sophi-
stae accipiunt alterum Cori-
scum in theatro esse et Coriscum
in foro. Et hoc igitur in eo quod alibi et
alibi est alterum. Et autem quod fertur sequitur
ipsum nunc sicut tempus motum. Eo
enim quod fertur cognoscimus prius et posterius
in motu. Secundum autem quod numerabile prius
et ipsum nunc est, quare in his quod
quidem ens nunc est, secundum enim quod
numerabile prius et posterius ipsum
nunc est. Et notum autem ma-
xime hoc est. Et motus enim
propter id quod movetur et loci mu-
tatio propter id quod fertur; hoc autem aliquid

enim quod fertur motus autem non est a-
tem quare sic et item ipsum quod nunc dicitur
tempus. est et sicut non item. et nam
que est similiter quod fertur.
Manifestum autem est et quod nisi tempus
sit ipsum nunc non erit. et si
quod ipsum nunc non erit tempus non
erit. simul enim sunt sicut quod fertur
et loci mutatio sic et numerus eius quod est
eius quod fertur et eius quod est loci muta-
tionis. Tempus quidem enim est lo-
ci mutationis numerus ipsum autem nunc
ut quod fertur ut unitas numeri. Et
continuum iam tempus est ipso nunc
et divisum secundum ipsum nunc. sequitur enim
et hoc ad loci mutationem et ad id quod
fertur. etenim motus unus et non continuus
eius. Et namque deficiat sed autem
ratione. Et namque determinat prius
et posterius motum. hec
sequitur autem et hec continuum ad punctum.
Et enim continuat longitudinem
et determinat. est enim huius quidem
principium illius autem finis. Sed cum
sic quis accipiat aliquis tali
quam duobus utens uno necesse est
stare. si principium et finis
idem punctum erit. ipsum autem nunc
propter id quod movetur quod fertur alterum est.
Quare tempus numerus non sic sicut eiusdem
puncti quia et principium et finis. sed
sicut ultima eiusdem magnitudinis et
non sicut partes et propter quod dic-
tum est medio utitur puncto
tamquam duobus utetur. quare quiescere

esse accidit. Et ad hec manifestum quod
nulla pars ipsum nunc temporis
est neque divisio motus. sicut neque
puncta linee. linee enim due
partes unius sunt. Secundum quidem igitur quod
est terminus ipsum nunc non est
tempus sed accidit. secundum vero quod
numerat numerus. termini quidem enim
illius solum sunt cuius sunt termini.
numerus autem equorum horum
equorum decem aliubi et ali-
bi est. Quod quidem igitur tempus numerus
secundum prius et posterius sicut non con-
tinuum continuum namque manifestum est.
Minimus autem numerus simpliciter
quidem dualitas est. Quidam
autem numerus est quidem est quidem sic est. aut
tamquam non est. ut linee minima
multitudine quidem est due
aut una magnitudine quidem
non est minima. semper enim dividitur
omnis linea. quare similiter
et tempus. minimum quidem est secundum
numerum unum aut duo. secundum vero
magnitudinem non est. Manifestum
est autem propter quid tardum et ve-
lox non dicitur. multum autem et paucum
et breve et longum. secundum quantum
tem enim quod continuum est longum
et breve. secundum autem quod numerus multum
et paucum. velox autem et
tardum non est. Neque enim numerus
quo numeramus velox et tardus
nullus est. Et idem autem ubique
simul. et prius autem et posterius

no
no
Omnis
termini
motus. n. loci mutatio una est ab eo quod fertur
punctum
no

nõ item ęqua & unitatꝰ p̄senꝰ
quidẽ una. facta aũ & futura
. alta est. tempꝰ aũ nũs est. nõ
quo nũamus. s; quod numerat.
hinc aũ accidit prius et p̄terius. q̄
alt̄. ipsũ enim nunc. sed imp alterũ
est. aũ minimꝰ numerus quidẽ & ite
quiẽ centum equoꝝ & quiẽ
centum hoĩm. Quorum aut̄
nũs alter equi ab hominibꝰ. Amp̄
sic contingit motum eẽ eundẽ et
unũ iterum & iterum. sic et tempꝰ conti
git ut hyemẽ aut uer aut au
tumpnũ. Non solum aũ motum
no — tempꝰ metimꝰ. sed motu tp̄s p̄p̄
diffiniri adinuicem. Tempꝰ q̄d
enim terminat motum. cũ sit
nũs ipsius motꝰ. aũ tp̄s. & dicimꝰ
multũ aut paucũ eẽ tp̄s motu mẽ
surantes. sic et numerabili nũm.
Nũo quidẽ. equorum multitudinem
cognoscimus. Iterum aũ uno equo
equorum nũm ipsum. Similiter
aũ & in tempꝰ & in motu ẽ. tp̄e q̄
tem enim motum. motu aũ tp̄s
mensuramus. Et hoc rõnabile. accidit
imitatur enim magnitudinẽ q̄d
motꝰ huic aũ tempꝰ eo q̄ q̄nta
et continua diuisibilia sunt. p̄p̄ q̄d
enim magnitudinẽ eẽ hoc motꝰ
hoc sustinet. p̄p̄ motum aũ tempꝰ &
mensuramus magnitudinẽ mo
tu. & motũ magnitudinẽ. mul
tum enim dicimus eẽ uiam si
motum & motum si tempꝰ.

no — Quoniam aũ est tempꝰ men
sura motꝰ & eius q̄
ẽ moueri. mensurat aũ motum
in terminando q̄dam motũ. quo
mensurabit totum. sic longitudi
nem cubitꝰ in terminando aliq̄
magnitudinẽ que remetitur to
tam. & ẽ motui in tempꝰ eẽ men
surari in tempꝰ. & ipsum & eẽ eius.
simul enim et motum. et eẽ mo
tus mensurat. & hoc ipsi in tempꝰ
eẽ mensurari ipsius eẽ. Manifestum aũ q̄
et aliis hoc est in tempꝰ eẽ men
no — surari eẽ eorum sub tempꝰ. In
tempꝰ enim eẽ duorum ẽ alterũ.
unũ quidẽ eẽ tunc cũ tempꝰ ẽ.
aliud aũ sic q̄dam dicimus q̄ in nũo
sunt. hoc aũ significat. aut sic ptẽ
nũi & passionẽ. & omnino q̄ nũi
est aliquid aut q̄d ẽ ipsius nũi.
Quoniam aũ nũs tempꝰ est. ipsum q̄d
nunc et prius & q̄cumq; sunt hoc
sic in tempꝰ sunt sicut in nũo uni
tas et superfluum & par. hec quidẽ
nũi aliquid. illa uõ temporis ali
quid sunt. res aũ sic in nũo in tempꝰ
sunt. Si aũ hoc est. continentur sub
nũo sicut que sunt in loco sub loco.
Manifestum aũ est. q̄m nõ est in tempꝰ
eẽ. eẽ q̄m tempꝰ est. sic neq; in loco
eẽ neq; in motu. q̄m motus et locus
sit. enim erit q̄d est in aliquo
sic. omnis res erunt in quolibet;
et celum et in milio. Q̃m enim
milium ẽ. est celum. Sed hoc q̄d

hic processus mixtus et hunc mixtum sim… uia mixta sic ….

accidit. illud autem necesse est consequi et
ei quod est in tempore esse quoddam tempus
quando et illud est. et ei quod est in motu
esse tunc motum. Quoniam autem est sicut
in numero in tempore accipietur aliquod plus
tempus omni eo quod est in tempore.
unde necesse est omnia que sunt in tem-
pore contineri sub tempore sicut et alia quecumque
in aliquo sunt. ut que sunt in loco sub
loco. et pati iam aliquid sub tempore
sicut et consuevimus dicere. quia tabefacit
tempus et senescunt omnia sub tempore
et obliviscuntur propter tempus. sed non didi-
cit neque novum factum est neque bonum.
Corruptionis enim causa per se est tem-
pus magis. numerus enim motus est. motus autem
distare facit quod est. Quare manifestum
est quoniam que semper sunt secundum quod sem-
per sunt non sunt in tempore. neque enim
continentur sub tempore neque mensuratur
esse eorum sub tempore. ~~[illegible]~~ Signum
autem huius. quoniam neque patiuntur nichil a tempore
tamquam non entia in tempore.

Quoniam autem est tempus mensu-
ra motus erit et quietis men-
sura secundum accidens. Omnis enim quies
in tempore. Non enim sicut quod in motu
est necesse moveri sic et quod in tempore est.
Non enim motus tempus est sed numerus mo-
tus. In numero autem motus contingit esse
et quiescens. Non enim omne inmobile
quiescit. sed privatum motu
aptum autem natum moveri sicut dictum est
in prioribus. esse autem in numero est esse quoddam
numerum rei. et mensurari esse ipsius numero

in quo est. Quare si in tempore est
sub tempore est. mensurabit autem tempus
quod movetur et quiescens secundum quod
hoc quidem motum. illud autem quies-
cens. Motum enim ipsorum et
quietem mensurabit quanta quedam.
Quare quod movetur non simplici-
ter mensurabile sub tempore secundum quod
quantum aliquid est. sed secundum quod mo-
tus ipsius quantus. Quare quecumque
neque moventur neque quiescunt. non sunt
in tempore. In tempore enim esse. est
mensurari tempore. tempus autem motus
et quietis mensura est. Manifestum
igitur quoniam neque quod non est omne in tempore
erit ut quecumque non contingit aliter
sicut dyametron lateri symmetron.
Omnino enim si mensura est tempus
motus per se aliorum autem secundum accidens.
manifestum est quod quorum esse mensurat
huius omnibus erit esse in motu et quiescere.
Quecumque quidem igitur generabilia
et corruptibilia sunt et omnino
que aliquando quidem sunt aliquando autem non sunt.
necesse est in tempore esse. est enim quod-
dam tempus plus quod excellit esse
ipsorum et mensurat substantiam. Ipsorum
autem que non sunt quecumque continet tempus
alia quidem erant ut homerus aliquando
erat. alia vero erunt ut futurorum
aliquid ad quecumque continet. si et ad ambo
utique et erant et erunt. quorum autem
non continet. neque erant neque est neque erunt
Sunt autem huiusmodi que non sunt quorum
opposita semper sunt ut asymmetron

esse dyametron semper est et non erit
hoc in tempore ergo neque symmetron utique
semper non est quia contrarium est ei
quod semper est. Quorum autem contra-
rium non semper est, hec autem possunt
esse et non esse et est generatio et corruptio
ipsorum.

Ipsum autem nunc est continuatio tem-
poris ut dictum est prius. Conti-
nuat enim tempus preteritum et futu-
rum, et omnino terminus temporis est; est
enim huius quidem principium, illius autem finis.
Sed hoc non sicut est semper altero in punc-
to manente manifestum. Dividit autem
potentia et inquantum quidem huiusmodi est semper
alterum est ipsum nunc. Inquantum autem
copulat semper idem est sicut in mathema-
ticis lineis. Non enim semper idem
punctum intelligere est dividentium. U-
-bique semper aliud est. Secundum autem quod copulat
unum idem penitus est. Dicitur et ipsum
nunc aliud quidem temporis divisio
secundum potentiam est, aliud autem terminus utro-
rumque et unitas est. Est autem idem et secundum
idem divisio et unitas. Esse autem non
est idem est. Hoc quidem igitur sic dicitur
secundum ipsum nunc. Aliud autem cum tempus
quod huius prope sit. Veniet nunc quia
hodie veniet. Venit nunc quia
hodie venit. Sed in ylion facta non
sunt nunc. Neque diluvium factum est
nunc. Cum tempus continuum est, sed quoniam
non est prope.

Ipsum autem tunc tempus determinatum ad
prius nunc est ut tunc ad ipsum

destructa est troia. Tunc erit di-
luvium. Oportet autem includi ad ipsum nunc.
Erit enim quantum aliquod ab hoc
tempore in illud quod erit ad preteri-
tum. Si autem nullo in tempore est quod non
sit tunc, omne erit tempus fini-
tum. Aut igitur deficiet aut non. Si
quidem semper est motus, aliud igitur
aut idem multociens. Manifestum quoniam
et unus motus, sic et tempus est.
Si quidem est unus et idem sit mo-
tus, alius erit et tempus unum et idem
sed autem non erit. Quoniam autem ipsum nunc
principium et finis est, sed non eius-
dem, sed preteriti quidem finis, futuri
autem principium, habebit sicut circulus
quodammodo et in eodem habitu
et placitum sic et tempus semper
in principio et fine. Et propter hoc videtur
semper alterum. Non enim semper eius-
dem principium et finalitas ip-
sum nunc. Simul enim et secundum idem
opposita essent. Et non deficiet utique
semper enim in principio est. Ipsum
autem iam prope est presenti: attomo
nunc parte futuri temporis. Quando va-
det? Iam, quia prope est tempus in
quo futurum est, et preteriti tempo-
ris quod non procul est ab ipso nunc.
Quando vadis? Iam vadi. Ylion autem des-
tructum iam non dicimus quia procul
multum est ab ipso nunc. Ip-
sum autem modo prope presenti nunc est
pars preteriti. Quando venit? Modo. Si sit tem-
pus proximum presenti nunc. Olim

autem quod procul. repente autem quod in insensibili
tempore est propter parvitatem.
Mutatio autem omnis natura remotiva
est. In tempore autem omnia fiunt
et corrumpuntur. unde et alii quidem
sapientissimum dicebant. pythago
ricus autem paron penitus indisciplinale
quia obliviscuntur in hoc rectius
dicens. manifestum igitur quia corruptionis ma
gis erit per se causa quam generationis.
sicut dictum est prius destructivum
enim mutatio per se est. generationis
autem et ipsius esse secundum accidens. Signum
autem sufficiens. quia fit quidem nichil sine
moveatur et hanc maxime solemus
dicere sub tempore corruptionem. at vero
sed non hanc facit tempus. sed accidit
in tempore fieri et hanc mutationem.
Quia igitur tempus est et quid est. et
quot modis dicitur ipsum nunc et quid
ipsum tunc. et quid iam et quid olim
et quid repente dictum est.
Hiis autem sic nobis determinatis
manifestum est quod omnis mutatio
et omne quod movetur necesse est mo
veri in tempore. velocius enim et tar
dius dicitur secundum omnem mutationem. in
omnibus enim sic videtur. dico autem
velocius moveri prius transmutatum in
idem secundum idem spacium et quod secundum
regularem motum movetur. ut in loci
mutatione si utrumque secundum circulationem
moventur aut utrumque secundum rectum
similiter autem et in aliis. At vero prius
in tempore est. prius enim et posterius

(margin: [corrum]pitur quodem / et agat ae / [corrum]pitur autem et / nichil move[atur])

dicimus secundum eam quae ad ipsum nunc
distanciam. Ipsum autem nunc preteriti et
futuri terminus est. quare cum ip
sa nunc in tempore sint. et prius
et posterius in tempore erunt. In quo
enim est ipsum nunc. et ipsius nunc
distancia. Contrarie autem prius di
citur et secundum preteritum tempus et fu
turum. In preterito quidem enim prius
dicimus quod longius est ab ipso nunc
posterius autem quod propius est. In futuro
autem prius quidem quod propinquius est ipsi
nunc. posterius autem quod procul. qua
re cum prius in tempore est et ad
omnem autem motum sequitur prius
manifestum est quod omnis mutatio (margin: nota)
et omnis motus in tempore est.
Dignum autem consideratione est quo
modo igitur se habet tempus ad ani
mam et propter quid in omni videtur
esse tempus et in terra et in mari et
in celo. aut quoniam motus est passio quedam
vel habitus numerus existens. hec autem
mobilia omnia. In loco autem sunt
omnia. tempus autem et motus simul
sunt et secundum potentiam et secundum actum. Utrum
autem cum non sit anima erit utique
et tempus aut non. dubitabit
utique aliquis. Impossibile enim cum
sit numerantem esse aliquem impossibile (margin: nota)
et numerabile esse aliquid. Quare
manifestum quod neque numerus. numerus autem aut
quod numeratum est aut numerabile. si autem
nichil aliud aptum natum est quam
anima numerare et anime intellectus impos

est tempus esse. anima si non esset.
Sed hoc quod utcumque ens est tempus
ut si contingit motum esse sine
anima. prius autem et posterius in motu sunt.
tempus autem hec sunt. secundum quod numerabilia
sunt. Dubitabit autem aliquis et quali-
motus tempus numerus sit. Sicut etiam et
nam fit in tempore et augmenta-
tur et alteratur in tempore et fer-
tur. Secundum igitur quod motus est. sic est
uniuscuiusque motus numerus. unde mo-
tus simpliciter numerus est continui. sed non
cuiusdam. Sed est nunc moveri et
et aliud quorum utrumque motus
erit numerus. alterum et alterum igitur tem-
pus et simul duo tempora equalia
erunt. Sed non. Omne namque
tempus unum simile et simul est.
specie autem et que non simul. Si enim
et hii sunt canes. illi non equi
utique autem septem idem numerus est.
Sic enim et motuum simul ter-
minatorum idem tempus. Sed hic
velox fortassis. alius vero non
et alius quidem loci mutatio est.
hic autem alteratio. tempus autem tamen
idem est. si quidem numerus equalis sit
et simul alterationis et loci mu-
tationis. et propter hoc motus quidem
alteri sunt et seorsum sunt.
tempus autem ubique. quia et numerus unus
et idem ubique est qui est equalium
et simul. Quoniam loci autem muta-
tio et hec circularis numeratur aliquid unumquodque
quodam uno quodam primo numera-
tes unitate. equi vero equo. sic
et tempus. tempore. hoc autem est quia
determinato motus tempore me-
suratur motusque quantitas temporis.
Si igitur quod primum mensura omnium
primorum circulatio que regularis men-
sura maxime. quia numerus huius no-
tissimus est. alteratio quidem igitur
neque augmentatio. neque generatio sunt regulares loci
autem mutatio est. Unde et videtur
esse tempus ipse motus. quia hoc
mensuratur et alii motus et tempus
hoc motu. Propter hoc autem et consuetum
dici. dicunt enim circulum
esse humanas res. et aliorum motum
habentium naturalem et generationem et cor-
ruptionem. hoc autem est. quia omnia
hec tempore iudicantur et accipi-
unt finem et principium. sicut
si secundum quandam circulationem sit. et
tempus enim ipsum videtur circulus
quidam. hoc autem iterum ob hoc quia huius
loci mutationis mensura est et
mensuratur ipsum ab hoc. quare dicere
esse rerum que fiunt circulum dice-
re est temporis esse quendam circulum.
hoc autem est. quia mensuratur circulatione.
Preter enim mensuram nichil
aliud videtur esse quod mensuratur:
sed aut mensure multa totum. Dici-
tur recte quod numerus quidem idem est
et ovium et canum. si equalis utrumque
sit. Decem autem non idem. neque
decem sunt. sicut neque triangula idem
quod est equilaterus et gradatus

Left margin notes:
id.
et magis regularis
nota

Right margin notes:
quod situm …
mensuratur …
sic dixi …
tempus quam …
tu et mo …
tempore …
accidit
videtur

et tunc eadem figura est, quia
utrique trianguli sunt. Idem enim
dicitur a quo non differt differentia, sed non a quo di
fferentia ut triangulus a triangulo differt
differentia. Aliter quidem enim trianguli
sunt, a figura autem non, sed in eadem
et una divisione. Figura enim hec
quidem talis circulus, alia vero hec tri
angulus, huius autem alia quidem aliquis equila
terum, alia vero hec quadratum. Figura
quidem igitur eadem et hec triangulus est,
est triangulus autem non idem est et numerus
autem similiter. Non enim differt a
numero differentia, nisi horum idem autem
non idem est. In quibus enim dici
mus, hec quidem enim canes ab equo
canis et de tempore quidem ipso et eorum que ip
sum propria intentione dictum est.

rales. **Incipit.**
mutat. **quintus**
tur aut. **phicor.**
tu simutatur. **Ar.**
omne et aliud
quidem secundum accidens,
ut cum dicimus
musicum ambula
re, quia accidit musicum esse hoc ambu
lat. Hoc autem in aliquid hoc mutari
et simpliciter dicitur mutari, ut que
cumque dicuntur secundum partes; sanatur enim
corpus quia oculus aut thorax.
Hec autem partes totius corporis sunt. Est
autem et aliquid quod neque secundum accidens mo
vetur neque eo quod aliquid ipsius, sed in eo
quod ipsum movetur primum. Et hoc
est secundum se ipsum mobile, secundum autem
alium motum et alium, alterum
est ut alterabile et alterationis
sanabile et calefactibile. Aliud
est autem et in movente. Similiter
aliud quidem enim secundum accidens mo
vet, aliud vero secundum partem, in eo quod
huius aliquid. Aliud vero per se ipsum pri
mum ut medicus quidem sanat, ma
nus autem percutit. Cum autem est quod
movens primum, est autem et aliud
quod movetur et adhuc in quo
tempore est et preter hec ex quo et
in quid. Omnes enim motus
a quodam in quoddam. Alterum enim
est quod primum movetur et
quod movetur et ex quo, ut lig
num et calidum et frigidum. Horum
autem aliud quidem mobile est, aliud
vero in quid, aliud ex quo. Motus
autem manifestum quod in ligno non in
specie est. Neque enim movet neque mo
vetur species aut locus aut quantum hoc. Sed est
movens quod movet in quod movetur
magis autem in quod quam ex quo mo
vetur denominatur mutatio. Unde
et corruptio in non esse mutatio
est, quamvis ex esse mutetur quod
corrumpitur. Et generatio in esse quam
vis ex non esse. Quid quidem igitur mo
tus sit, dictum est prius. Species
autem et locus et passiones in que
moventur immobilia sunt, ut scientia
et calor. At dubitabit a
liquis si passiones motus sunt

nota

explicit liber iiii incipit v

cui

nota

nota

albedo autem passio est. erit enim in
motum mutatio. Sed fortassis non
est albedo motus, sed albedo est
autem et in illis et quod est secundum acci
dens, et quod est secundum partem et secundum ad
et quod primo et non secundum aliud, ut
quod sit album in id quod intelligitur
mutatur secundum accidens. Colori enim
accidit intelligi. In colorem autem quia
pars album coloris est, et in eu
ropam quia pars europe athene
sunt. In album autem colorem per
se. Quomodo quidem igitur per se movetur
et quomodo secundum accidens et quomodo secundum
aliquid aliud, et quomodo ipsum primum
in movente et in eo quod movetur
manifestum est. Et quod motus non
in specie sed in eo quod movetur et
mobili secundum actum sit. Secundum quidem
igitur accidens mutatio dimittatur. In
omnibus enim est et semper et omnium.
Que vero non secundum accidens est non est
in omnibus sed in contrariis et me
diis et in contradictione. Hoc autem fides ex
inductione est. Ex medio autem
mutatur. utitur enim ipso sicut quod
est contrarium ad utrumque. Est enim
quodammodo medium contraria utrique. (nota: medium ultima vide et hec ad illa et illa ad hec quod istud.)
media vox gravis ad ultimam acutam
ad extremam et fuscum album
ad nigrum et nigrum ad album.
Quoniam autem omnis mutatio est a
quodam et in quoddam mani
festat et utique nomen. post aliud
enim aliquid et aliud quidem
prius. aliud autem monstrat posterius
mutabit. ~~mutabilis~~ mutans quater
dupliciter. aut enim ex subiecto in
subiectum, aut ex subiecto in non subiectum, aut
ex non subiecto in subiectum, aut ex non
subiecto in non subiectum. Dico autem ex affir
matione monstratum. Quare necesse
est ex hiis que dicta sunt tres
esse mutationes, scilicet ex subiecto in subiectum
et ex subiecto in non subiectum, et ex non
subiecto in subiectum. Que autem est
ex non in non subiectum non est
mutatio, propter hoc quod non secundum
contrapositionem. Neque enim contra
dictio neque contraria est. Ex
non subiecto quidem igitur in subiectum mu
tatio secundum contradictionem generatio est,
alia quidem simpliciter simplex, alia
vero et quedam cuiusdam, ut ex non
albo in album generatio quidem huius est.
quod vero ex non esse simpliciter in subiectum
est generatio simpliciter est secundum quam fieri et
non fieri simpliciter dicimus. Quare vero ex
subiecto in non subiectum corruptio est simpliciter
quidem que ex substantia in non esse est. Que
dam autem est que est in oppositum nega
tionem sicut dictum est in generatione.
Si igitur quod non est dicitur multipliciter
et neque quod est secundum compositionem aut compositionem et
divisionem contingit moveri, neque quod
est secundum potentiam quod ei quod est simpliciter
secundum actum oppositum est. Hoc quidem
enim non album aut non bonum
tamen contingit moveri secundum accidens. erit
enim homo non albus. Quod autem

Simpliciter non, sed aliquid est, sed nullo
modo simpliciter. Impossibile enim quod non est moveri. Si
autem hoc et generationem esse motum impossibile
erit. Fit enim quod non est. Si enim et
quod maxime secundum accidens fit, sed tamen
verum est dicere quod est quod non est de eo
quod fit simpliciter. ~~Similiter~~ Similiter
autem et quiescere. Sed que accidunt inconvenientia.
Et si omne quod movetur in loco est,
quod autem non est non est in loco, esset utique
alicubi. ¶ Sed iam corruptio motus est.
Contrarium quidem enim motui motus
aut quies. Corruptio autem generationi con
trarium est. ¶ Quoniam autem motus mu
tatio quedam est, mutationes autem tres sunt
dicte, harum autem que [blank] sunt secundum genera
tionem et corruptionem non sunt motus,
hec autem sunt secundum contradictionem, necesse est ex
subiecto in subiectum mutationem motum esse so
lum. Subiecta autem contraria aut media. Et
privatio enim ponitur contrarium et mon
stratur affirmatione nudum et album
et nigrum.

Igitur predicamenta divisa sunt
substantia et qualitate et ubi et quando et
ad aliquid et quantitate et facere et
pati, necesse est tres esse motus, quantita
tis et qualitatis et secundum locum. ¶ Secundum substanti
am autem non est motus, propter nullum esse
substantie contrarium. ¶ Sed nec est in ad aliquid.
Contingit enim altero mutante
verum esse alterum nichil mutans. Quare
secundum accidens motus horum est. ¶ Neque
agentis et patientis neque omnis
quod movetur aut moventis, quia
non est motus motus neque generationis generatio neque
aut omnino mutationis mutatio.
¶ Primum quidem enim contingit dupliciter
motus esse motum: aut sicut subiecti, ut homo
movetur quia ex albo in nigrum
mutatur; sic et motus aut calescit
aut frigescit aut locum mutat aut
augmentatur aut diminuitur. Sed autem
impossibile est. Non enim subiecti aliquid est
mutatio. ¶ Aut in mutari alterum ali
quod subiectum ex mutatione in aliam
speciem, ut homo ex egritudine in sa
nitatem. Sed neque hoc possibile est nisi
secundum accidens. Omnis enim motus ex alia specie
in aliam speciem mutatio est. Et generatio
et corruptio similiter, preter quod hec
sunt in opposita, sic motus autem non similiter.
Simul igitur mutabit ex sanitate in
egritudinem et ex ipsa hac mutatione
in aliam. Manifestum autem quod cum infir
metur mutatus erit in qualibet. Con
tingit enim quiescere. Et amplius
non in contingentem semper. Et
illa ex quodam in quoddam alterum
est. Quare et opposita erit sanatio. Sed
secundum quod accidit quoddam, ut si ex re
cordatione in oblivionem mutat, quo
niam cum inest id mutatur, aliquando in
scientiam, aliquando in sanationem. ¶ Am
plius autem in infinitum vadit si erit
mutationis mutatio et generationis ge
neratio. Necesse est igitur esse priorem,
si ultima erit; ut si simpliciter ge
nerato fiebat, aliquando et quod fit fiebat.
Quare nondum erat quod fit simpliciter

Sed aliquid cum fit et factum est iam
et tamen fiebat hec aliqua. quare non dum
erat tunc quod fit. quoniam autem infinitorum
non est principium. non erit quod primum.
quare nec habitum. Sed fieri igitur nec moveri pos-
sibile est. nec mutari nichil. Amplius
eiusdem motus contrarius est et
hic quies et generatio et corruptio. Quare
quod fiat quod fit cum fiat quod fit
tunc corrumpitur. non enim cum mox
fit. nec posterius esse enim oportet quod corrum-
pitur. Amplius oportet materiam subesse et ei quod
fit et moventi. Que igitur erit sic
alterabile. ut corpus aut anima. Sic
aliquid quod fit motus aut generatio. Et
iterum aliquid in quod movetur. oportet
enim aliquid esse hoc ex hoc in hoc motum.
non motum. aut generationem. Simul
autem et quomodo erit. Non enim erit doctrina
quod doctrine generatio. quare nec generationis
generatio nec aliquam. Amplius si tres species
sunt motuum. horum aliquam necesse est
esse subiectam naturam et in quam movetur.
loci mutationem alterationem et ferri.
Omnino autem quod movetur omne aut
movetur. aut in eo quod est secundum ac-
cidens aut quia pars aliqua. aut quod
per se. secundum accidens solum contingit
mutare mutatione ut si quis sanus
fit. currat aut discat hanc autem per
accidens dimisimus olim.

Quoniam autem neque substantie. neque ad aliquid
neque ipsius facere aut pati. relin-
quitur secundum quale. aut quantum et ubi
motum esse solum. In unoquoque
enim horum est contrarietas. Motus
quidem igitur secundum quale alteratio sit. hoc
enim alludet commune nomen dico
autem quale non in substantia. Et enim differentia
quale est. sed quod passivum secundum quod
dicitur pati. aut impassibile esse. Qui
vero secundum quantum. secundum commune quidem
innominatus. Sed secundum utrumque. aut
augmentum. aut decrementum. Qui quidem
est in perfectam magnitudinem aug-
mentum. Qui vero ex hac decrementum.
Qui autem est secundum locum et secundum proprium
et commune innominatus est. Sit autem
latio vocata quod commune quamvis di-
cantur ferri. hec sola proprie. cum non in
se ipsis sit stare stantibus. mutantibus
locum et quecumque non ipsa se ipsa
movent secundum locum. Que autem
est in eadem specie mutatio in ma-
gis et minus alteratio est. aut enim
ex contrario aut in contrarium motus
est. aut simpliciter aut sic. In minus nota
quidem enim vadens in contrarium dice-
tur mutare. In magis autem tamquam
ex contrario in ipsum. Differt enim nichil
secundum quid mutare aut simpliciter. nisi quod
sic indigebit contraria esse. magis
autem et minus est quo plus aut minus
contrarii inesse et aut non. Quod quidem
igitur hii tres soli motus sint. ex hiis
manifestum est. Immobile autem est quod
omnino impossibile est quod movi-
ri sicut sonus invisibilis. Et quod
multo tempore vix movetur. aut
quod tarde incipit. quod dicitur quies

mobile. Et quod aptum natum
est moveri et potest, non movetur autem
tunc cum aptum natum est et
ubi et sic quiescit. quiescere vero in immo-
nota bilibus solum. Contrarium vero quies
motui est. quare privatio erit susceptivi.
Quid quidem igitur est motus et quid quies
et quot mutationes et quales motus
manifestum ex dictis.
Post hec autem dicamus quid est simul
et extra, et quid est tangere
et quid est medium, et quid consequenter et
quid habitum et quid continuum, et quibus-
libet unicuique horum esse aptum
natum sit. Simul quidem igitur dicuntur
hec esse secundum locum quecumque in uno loco
sunt primo. Separatim autem quecumque sunt
in alio. Tangere autem quorum ultima
nota simul. Medium vero in quod aptum
natum est prius pertingere mutans
quam in quod ultimum mutat secundum naturam
continue mutans. Minimis autem medium
est in tribus. ultimum enim mutationis
nota contrarium est. Continue autem
movetur quod nichil aut paucissimum
deficit rei non temporis. nichil enim
prohibet deficiente rei non temporis
et statim autem post ypatem, idest primam
sonare ultimam. Set rei in qua movetur
hec autem et in hiis que sunt secundum locum et
in aliis mutationibus manifestum est.
nota Contrarium autem secundum locum est quod recti-
tudine distans plurimum. minima
enim finita mensura autem finitum est. Con-
sequenter autem quod cum post principium

solum sit aut positione aut specie aut
aliquo sic determinatorum nullum
medium est eorum que sunt in nota
eodem genere. et cuius consequenter est.
Dico autem ut lineam linee secundum quod
sunt linee. aut unitatis unitates
secundum quod sunt unitates. aut do-
mus domus. Aliud autem nichil prohi-
bet esse medium. consequenter enim aliquid
consequenter aut ad posterius id.
Non enim unum consequenter est duobus
neque nova luna secunde consequenter sed
hec illi. Habitum autem est quod nota
consequenter est cum tangit. Quoniam
autem omnis mutatio in oppositis est.
opposita autem contraria et que secundum
contradictionem sunt contradictionis autem nichil me- nota
dium. manifestum est quod in contrariis erit
medium. Continuum autem est quo-
dam habitum. aliquid dico autem esse con- nota
tinuum quando idem fiat et unum ut-
rorumque terminus quibus tanguntur et sicut
significat unum nomen continetur.
hec autem esse non potest cum duo sint
ultima. Sic hec determinato manifestum
est quod quod in hiis est quidem con-
tinuum ex quibus unum aliquid aptum
natum est fieri secundum contactum et sicut
aliquid fit continuum unum. sic et totum
unum erit. ut aut colla aut tac-
tu aut adnascentia. Manifestum
autem et quod primum consequenter est. Contac-
tum quidem enim necesse consequenter esse.
Quod consequenter autem non esse tangere. unde et
in prioribus ratione consequenter est ut in nu-

Tactus autem non est. Et sic quorum co-
tinuum est necesse est tangere. Quod vero tan-
git nondum continuum est. non enim
necesse est unum esse ipsorum ultima
si simul sunt. Sed si unum sunt necesse
est et simul. Quare intactus ul-
timus est secundum generationem. Necesse est enim
tangere si adnata erunt ultima.
continua autem non omnia adnata
sunt. In quibus autem non est tactus.
manifestum est quod non est consequa-
tus in his. Quare si est unitas
et punctum quem alia dicunt. sepa-
rata non possibile est esse unitatem et pun-
tum idem. his enim quidem inest tangere
unitatibus autem consequi. Et horum au-
tem contingit esse medium. omnis
enim linea punctorum medium
est. harum autem non non est necesse. nul-
lum enim medium est dualitatis
et unitatis. Quid quidem igitur est simul
et extra. et quid tangere et quid
medium et quid consequens. et quid habi-
tum et continuum et in quibus unumquodque eo-
rum inest dictum est.

n Nam autem motus dicitur multi-
pliciter unus. quidem enim mul-
tipliciter dicitur. Genere quidem unus
est secundum figuras predicationis. loci
mutatio quidem enim omnis cum omni mu-
tatione genere una est. alteratio autem
a loci mutatione alia genere est.
Specie autem unus est cum genere unus
et individua specie sit ut coloris
quidem sunt species. iam igitur alius specie

de nigro. et de albatio. omnis autem
de albatione omni de albatione idem
secundum speciem erit de nigratio de nigratio-
ni albedini autem non amplius. ut
specie una dealbatio dealbationi om-
ni. Si autem sunt quedam que et genera si-
mul et species sunt. manifestum est quod
ut specie unus erit. Simpliciter autem
unus specie non ut doctrinatio. si scien-
tia quedam est species existimationis. genus
autem scientiarum aliarum. Dubitabit
autem aliquis si unus specie motus sit
cum ex eodem in idem mutetur
ut unum punctum ex hoc loco in
hunc locum iterum et iterum. si autem hoc
est erit circulatio rectitudini idem
et volutatio ambulationi. aut
determinatum est id in quo est. si al- no(ta)
terum est specie. quoniam alter motus est.
circulare a recto. alterum specie est.
Genere quidem igitur et specie motus
unus sic est. Simpliciter autem unus
motus est qui substantia quidem unus
et numero est. Quis autem huiusmodi sit
manifestum est dividentibus. tria enim
sunt secundum numerum de quibus dicimus mo-
tum unum. quod et in quo et quando. no(ta)
Dico autem quod. quoniam necesse est aliquid
esse quod movetur. ut hominem aut
aurum. et in aliquo hoc moveri.
ut in loco. aut in passione. Et
quando in tempore enim omne movetur.
horum autem genere quidem aut specie esse
unum est in re in qua movetur. hi-
tum autem esse in tempore. Simpliciter

q(uod) unu(m) in omnib(us) hiis est. et nam(que)
mediu(m) est unu(m). O(mn)e(m) q(ue) est indivisi
bile ut sp(eci)em et ip(su)m q(uo)n(iam) unu(m) te(m)
p(or)e. et n(on) deficiens. et q(uo)d mo-
tu(m) unu(m) ee n(on) s(ecundu)m actus ut album
nigrum fi(eri) et coruscum ambu
lare. unum q(ui)d(em) est coruscum et
album. s(ed) s(ecundu)m actus n(on) continue.
esset enim duos homines simul sana
ri s(ecundu)m eand(em) sanitatem ut obta
lmie. S(ed) n(on) unus h(ic) est s(ed) sp(eci)e u
nus est. Socrate(m) s(ecundu)m alterac(i)o(n)em ea(n)
dem alterari sp(eci)e. in alio q(ui)d(em) temp(or)e et
iteru(m) in alio. si quid(em) contingit
corruptum iteru(m) unu(m) fi(eri) nu(mer)o
erit unus. Si a(utem) n(on) n(on) idem quid(em)
unus aut n(on). Habet autem dubitatio-
ne(m) simile e(st). et utrum una sani
tas et o(mn)i(n)o habitus. et passiones
i(n) c(or)p(or)e sicut in corp(or)ib(us) mo(ve)ri nam(que)
vi(de)ntur et fluencia. Si i(gitur) ead(em)
et una q(ue) diluculo et nu(n)c sani
tas. q(uare) n(on). Et cum deficiens
accipiat iteru(m) sanitatem. et hec
illa una nu(mer)o erit. Eadem n(on).
r(ati)o est ~~mot~~ nisi quod in tantu(m) diffe(rt)
q(uia) si quid(em) duo idem. sic nu(mer)o u
nus et habitus ne(cess)e est. unus e(ni)m
nu(mer)o actus unius nu(mer)o. Si a(utem) u(nus)
habitus unus est forta(ss)is. n(on) alic(ui)
videbit(ur) unus et actus ee. cum
enim pausat ambulans n(on)
amplius est h(ic) ambulatio. ite(ru)m
a(utem) ambulante erit. Si
i(gitur) unus et idem est contingi(t)

unum et idem corrumpi et ee mul
to(ti)ens. hee quid(em) i(gitur) sunt dubitac(iones)
ex(tr)a nu(n)c est intentio(ne)m. Quo(niam)
a(utem) continuus est o(mn)is mot(us)
simpl(icite)r q(uo)n(iam) unu(m) ne(cess)e est et con
tinuu(m) ee. Si quid(em) o(mn)is divisibil(is) e(st)
et si continuu(m) unu(m). Non e(ni)m o(mn)is
fiet continuus o(mn)i. sic n(on) alium
nullius contingenti contingens. s(ed)
quorum unu(m) sunt ex(tr)ema. ultima
a(utem) aliorum n(on) sunt q(ui)d(em). alior(um) a(utem)
sunt. s(ed) sp(eci)e d(iffere)n(ti)a. et equivoca sunt
Quo(modo) nam(que) tanget aut unu(m) fi(et)
et ultimu(m) linee et ambulatio(n)is
h(ab)iti quid(em). i(gitur) sunt. et q(uo)n(iam) n(on) idem
sp(eci)e. n(on) idem g(e)n(er)e sunt. Curre(n)s
e(ni)m aliquis statim febricitabit. et
et ut lampas ex diffusio(n)e loci mu
tatio. est h(ab)ita. continua a(utem) non.
Posit(um) e(ni)m continuu(m). quor(um) ul
tima unu(m) sunt. q(uare) h(ab)iti et co(n)se(quentes) s(un)t
quo temp(or)e continuu(m). Continuu(m) a(utem)
est. quo(niam) hec a(utem) est cum unu(m) ul
timu(m) fiat amb(orum). Et n(on) ne(cess)e est
eund(em) s(ecundu)m sp(eci)em ee et unus et in
uno temp(or)e. Simpl(icite)r continuu(m) mo
tu(m) et unu(m). Temp(us) quid(em) ut n(on)
im mobilitas medi(us) sit. Indeficie(n)ti
enim quiete(m) ne(cess)e est. multi a(utem)
et n(on) unus motus est. quor(um) quies
in medio est. q(uare) si aliquis mot(us)
statu occupet(ur). n(on) unus est. n(on) co(n)
tinuus. s(ed) interceptus a(utem) si in medio
temp(us) est. Qui a(utem) sp(eci)e n(on) unus
n(on). et si n(on) deficiat tempus. tempus

et hic.

no(n)

no(n)

seu

est

motus

ꝗnd enim unu est. Ipse ꝰ aliꝰ.
unus ꝗnd enim. necce ē ꝛ spē unū
eē h'inc ꝰ simplr unū eē. nō est
nece. Quis gͬ motus ꝗnd simp
unus dicꝰ est. Simp ꝰ dicitur
unus et ꝑfcs. siue sm genus. si
ue sm spēm. siue sm sbam sit si
cut et in aliis ꝑfectum et totū
unus est. est autē aliꝰ et si sit ī
ꝑfectus sit. unum dicitur si solum
sit ↄtinuus. Simp ꝰ aliter ~~ꝑt~~ pre
t̄ ꝑdictos dicitur motus unus. reli
ꝗs irregularis eā ut nō uideatur
unus. s; magis regularis sicut ꝛc
tus. Irregularis enim diuisibilis
est uidetur ꝰ differre sicut magis et
minus. Est ꝰ et omnim mo
tu quod regulare est. aut nō. ꝛ nā;
alterabitur regulare ꝛ fertur in regulari.
ut circulo aut rectitudine. et
ē augmentum simile et decrimtū
Irregularitas. aut differentia est. aliquan
dem in quo mouetur. Impossibile enim
est regulariter eē motum nō in regula
ri magnitudine. ut reflexi motus
aut obliqui. aut alius magnitu
dinis ↄtrarium nō conuenit ↄtingen
tis in ↄtingentem ꝑtem enim
Aliū ꝰ nē in ubi nē in ꝗn. nē in mg;
s; in eo qd ut. uelocitate enim ꝛ
tarditate. aliquando determinatur. cuius
ꝗnd enim uelocitas est eadē
regularis est. Cuius ꝰ nō irre
gularis. Unde neque spēs motus neque
differentie sunt uelocitas ꝛ tarditas

quia omnes sequuntur differentes
sm spēm. Quare neque grauitas
et leuitas. q̄ in eodē. ut terre ad ip
sam. aut ignis ad ipsum. unus
ꝗnd gͬ uerus est. quod est ↄtinu
us. ꝰ ꝗnd qd reflexio motus
accidit. Ad ꝰ minꝰ cōmixtio semp
contrarii. Si ꝰ omnē unū ↄtingit
et iterum eē et nō. nō erunt quod
sm spēm hiri ipsi ~~unus~~. et loci mu
tatione indiget enim conuenire.
Amplius ꝰ determinandum est
qualis motus ↄtrarius motui. ꝛ de
mansione eodem modo. Si ꝑmo de
terminandum est. utrum contrarius
motus sit qui est ex eodem. ei q̄
est in idem. ut qui est ex sanita
te ei qui est ex egritudine. aut
qui est in contraria. ut qui est in
sanitatē ei qui est in egritudinē.
Aut qui est ex contrario ei q̄
est in ↄtrarium. ut qui est ex sanita
te ei qui est in egritudinē. aut
qui est ex contrario in ↄtrarium ei
qui est ex ↄtrario in ↄtrarium. ut
qui est ex sanitate ~~in egritudinē~~
in egritudinē ei qui est ex eg
ritudine in sanitatē. Necesse est
enim aut unū q̄dam horum
modorum. aut plures nō enim est
aliter ↄponere. Est ꝰ quicumque
ex ↄtrario ei qui est in ↄtrarium nō
ↄtrarius. et qui est ex sanitate ei
qui est in egritudinē. idē n. ꝛ unū
est. Esse quidem gͬ nō idē ē ipsis

ꝑfectus ē

nō

unus ē ↄtinuus quorum ineq
gularis ex alteratione
cōponitur

nō ↄtrariū

in sanitatem ir
gradi ꝛ corrup
uidentur aut
ex ↄtrariis ut
ex sanitate
est ex egritudine

Sicut nō idem est ex sanitate muta
re ꝛ in egritudinē. Que quidem est ex
contrario ei qui est ex subiecto. simul quidem
enim accidit mutare ex contrario et in
subiectum aut in medium. sed de hiis quidem
posterius dicemus. Sed magis mo
tuum mutare videbitur ei esse subiec
tatis quod ex subiecto hic quidem mutatio
subiectis. ille uero accepto. dicitur
enim ut quidem magis mutat magis
quam ex quo ut sanatio in sanitatem
egrotatio a in egritudinē. Relinqui
tur ergo qui est in contraria. et qui
est. In contraria ex contrariis for
talis quod ergo accidit hoc quando in
contraria. et ex contrariis esse. sed esse for
sitam nō idem. Dico a quod in sa
nitatē ei quod ex egritudine. et
quod ex sanitate ei quod in egritudinē.
Quoniam a differt mutatio a motu
ex quodam enim subiecto in quodam sub
mutatio est motus. qui est ex contra
rio in contrarium. ei qui est ex contrario
in contrarium motus contrarius est. ut qui
est ex sanitate in egritudinē ei qui
est ex egritudine in sanitatē. Ma
nifestum est a et ex inductione
alia videntur contraria esse egrota
ri enim ipsi sanari. ꝛ ipsi addiscere
decipi nō per ipsum. In contraria. n.
sic enim scientia est sic ꝛ de in recep
ro ꝛ per ipsum habere ꝛ per alium. et
sursum motus ei qui est deorsum
contraria n. hec sunt in longitudinem
et qui est ad dextram ei qui est ad
sinistram contraria enim hec sunt in lati
tudine. et qui est ante ei qui est re
tro. contraria enim hec sunt. Quod autem (secundum latitudinem)
est in contrarium solum nō est motus
sed mutatio. ut fit album. nō ex quo
dam est. Quibus autem nō est contrari
um est ex ipso ei qui est in ipsum
mutatio contraria est. unde generatio corruptioni
in contraria est. et remotio acceptioni
hee a mutationes quidem. motus a nō
sunt. Quorum autem medium motus est
ambarum contrariorum ē medium tam
quam in contraria quodammodo proueniunt
sicut subiecto utitur medio motus mu
tatio ut movetur mutatur. ut ex fu
sco quidem in album tamquam ex nigro
et ex albo in fuscum tamquam in ni
grum. ex nigro a in fuscum tam
quam in album fuscum. medium a
ad utrumque dicitur a quodammodo ad
utrumque ultimorum sicut dictum est
prius. motus quidem ergo motui contrarius est
sic qui est ex contrario in contrarium ei
qui ex contrario in contrarium.
Quoniam a motui nō solum uide
tur esse motus contrarius. sed et quies
determinandum. simpliciter quidem ei
contrarius est motus motui. opponitur
a et quies. privatio enim est. est autem
sic quod privatio contraria dicitur. al
ia alii. ut ei quidem est secundum locum quies
secundum locum. sed hoc nunc dicitur simpli
citer. n. ei quidem est hic mansioni qui
est ex hoc. aut qui est in hoc motus
opponitur. Palam ergo est quod cum in

nota

nota

no

duobus motus subiectis est. huic quidem
est ex contrario in hoc que in contra-
rio quies. Simul autem et adinui-
cem contrarie hec sunt. et namque
inconveniens est si motus quidem
contrarii sunt. quietes autem opposite
non sunt. Sunt autem in oppositis hec.
ut que est in egritudine quies.
Motui autem ei qui est ex sanitate
in egritudinem. ei enim qui est
ex egritudine in sanitatem. irra-
bile quidem est in ipso motus est in quo
stetit equitatio magis est secundum quod
accidit simul fit motum. Necesse autem est
aut hanc aut illam esse. Non enim que
est in albedine quies contraria est
ei que est in sanitate. Quibus
autem non sunt horum mutatio quidem
est opposita. que ex ipso est. ei que
est in ipsum. motus autem non est.
ut que est ex esse. ei que est in
esse. Quies quidem horum non est.
Inmutatio autem est. sic quidem ad
esse semper que in esse non mutatio
ei que est in non esse contraria
erit. Si vero non est aliquid quod
non est. dubitabit aliquis cui sit
contraria que est in esse non mu-
tatio et quies est. Si autem
hec: aut non omnis quies motui
contraria est. aut generatio et corruptio
motus. manifestum igitur quod quies si
dicenda est. si non et hec motus. Si-
mile autem aliquid est et immutatio.
Contraria autem est aut nulli aut

// ex sanitate ei que est

// opponitur quies in sanitate

// contraria

ei que est in non esse. aut corrup-
tioni. hec enim ex ipsa. generatio autem
in ipsam.
Dubitabit autem aliquis quare
in mutatione quidem secundum locum
sunt et secundum naturam et extra naturam quie-
tes et motus in aliis autem non. ut
alteratio. hec quidem secundum naturam ~~quidem~~ illa
autem extra naturam. nichil enim magis sana-
tio aut egrotatio secundum naturam. aut extra
naturam. neque albatio aut denigratio. Si-
militer autem est et in augmento et de-
cremento. neque enim adinvicem. hec contraria
ut secundum naturam. hec autem extra naturam. neque au-
gmentum augmento. Et in generatione
autem et corruptione eadem ratio est. neque
generatio quidem secundum naturam. corruptio autem
extra naturam. senescere enim secundum naturam
neque generationem videmus aliam quidem
secundum naturam. aliam vero extra naturam. Aut
si est quod violentia fit extra naturam. tunc
et corruptio erit corruptioni contraria
que violenta ut extra naturam ei que
secundum naturam. Ergone et generationes quedam
sunt violente. et non fata-
te quibus contrarie sunt que sunt
secundum naturam. Et augmenta sunt vio-
lenta et decrementa. ut augmenta
que velociter propter alimentum pubes-
centium sunt et tritica cito adaucta
et non constricta. In alteratione
autem aliter aut similiter. Erunt enim
alie quidem alie violente. alie vero
naturales. ut dimissi non in creticis diebus.
alii autem in creticis. alii quidem extra

no

inn alt.

naturam alteratur. alii vero secundum naturam. Erunt ergo corruptiones contrarie adinvicem non generationi. Et quid prohibet? est enim sic. Et namque si hec quidem dulcis. alia vero contristis est. Quare non simpliciter corruptionem contraria est. sed hec quidem huiusmodi. alia vero huiusmodi harum est. Omnino quidem igitur sunt motus et quietes dicto modo sunt ut qui est sursum ei qui est deorsum. loci enim contrarietates hee sunt. Fertur autem sursum quidem motum natura ignis. deorsum vero terra. Et contrariorum loci mutationes sunt. ignis autem sursum quidem non deorsum. terra extra naturam. Et contrarius est qui est preter naturam ipsius ei qui est extra naturam et quietes autem similiter. que namque est sursum quies est deorsum motui contraria est. fit autem terre. illa in quies extra naturam motus autem hic secundum naturam. Quare motui quies contraria que est extra naturam ei qui est secundum naturam eiusdem. Et motus enim eiusdem contrarius sic est. alia quidem etiam secundum naturam ipsorum erit sursum aut deorsum. alia autem extra naturam.

Habet autem dubitationem. si est omnis quietis que non semper generatio. et hec stare manentis igitur extra naturam. ut terre sursum erit generatio. cum igitur ferebatur sursum violentia stetit. Sed quod semper stat videtur fieri velocius. Que autem violentia est contrarium est non factum. igitur quiescens erit quiescens. Amplius videtur stare aut omnino esse in ipsius locum ferri. aut accidere simul. Habet autem dubitationem si contraria est quies que est hic qui hinc est motui. Cum enim moveatur ex hoc aut reiciatur. adhuc videtur habere quod abiectum est. quare si hec quies contraria est ei qui inde hinc in contrarium motui simul erunt contraria.

Aut sic quiescit. secundum quod adhuc permanet omnino autem eius quod movetur aliud quidem ibi. aliud autem est in quod mutat. unde et magis motus motui contrarius est quam quies. Dubitabit autem utique quis et de stare. si et quietem preter naturam motus huius est quies opposita. si quid igitur non erit in eius manet enim violenter. Quare quiescens aliquid erit non semper sine fieri. sed palam quod erit. sic enim motus preter naturam et quiescet utique aliquis preter naturam.

Quoniam autem est quibusdam in motus secundum naturam et preter naturam. puta ignis qui sursum secundum naturam qui autem deorsum preter naturam. utrum hic contrarius aut qui terre. hic enim fertur secundum naturam deorsum. aut palam quia ambo sed non eodem modo. sed qui secundum naturam existens eius aut qui ipsius. qui sursum ignis eius. qui deorsum terre. ut secundum naturam existens preter naturam existenti. similiter autem et mansionibus forte autem quieti in motus aliquatenus opponitur. cum enim moveatur ex hoc et abiciat. adhuc videtur habere. quod abicitur. quare si ipsa quies contraria ei qui hinc in

contrarium motum simul existunt contraria si aliquotiens quiescit. Ad quod autem hic manet. totaliter autem eius quod movetur hec quidem ibi. hec autem in quod mutatur propter quod et magis motus motui contrarium quam quies. Quis quidem igitur motus simpliciter unus dictum est. Et de motu quidem et quiete quomodo uterque unus.

Explicit liber quintus phisicorum. incipit liber sextus.

Incipit sextus phisicorum Aristotelis.

Si autem est continuum et quod tangitur et consequenter sicut diffinitum est prius. continua quidem quorum ultima unum. Sed vero tanguntur quorum simul ultima. Consequenter autem quorum medium est medium primum genus. Impossibile ex indivisibilibus esse aliquod continuum ut lineam esse ex punctis. si linea quidem continuum est punctum autem indivisibile. Neque enim unum ultima punctorum. non est enim hoc ultimum. Illud autem aliud pars indivisibilis. neque simul sunt ultima. Non enim est ultimum + huius continui est ultimum medium et particula alterius enim est ultimum. Amplius necesse est aut continua esse puncta aut tangentia se adinvicem. ex quibus est continuum. Eadem autem ratio est et in omnibus indivisibilibus. Continua quidem non erunt propter predictam rationem. Tangit autem omne aut totum. aut pars partem. aut totum partem. totum. Quoniam autem impartibile est indivisibile. necesse est totum tangere totum. totum autem totum tangens non est continuum. Continuum enim habet hoc quidem aliam. Illud vero aliam partem. et dividitur in sic divisibilia et loco distantia. At vero nec consequenter erit punctum puncto aut ipsum nunc ipsi nunc. ut ex hiis sit longitudo aut tempus. Consequenter enim est. quorum nullum est medium proximum punctorum. autem semper est medium linea. et ipsorum nunc tempus. Amplius dividetur in indivisibilia siquidem ex quibus est utrumque in ipsa dividitur. Sed nullum est continuorum in impartibilia divisibile. Aliud autem genus non potest esse medium punctorum. et ipsorum nunc. ullum. si namque erit et divisibile aut manifestum quod aut indivisibile erit. Et divisibile. aut in indivisibilia. aut in semper divisibilia. hoc autem est continuum quod omne divisibile in semper divisibilia. Si enim in indivisibilia continuum esset indivisibile indivisibili contactum. unum enim ultimum. et tanguntur continuorum. et non videtur

Eiusdem autem rationis est et magnitudinem et tempus et motum ex indivisibilibus componi et dividi in indivisibilia. aut nichil. Manifestum est autem ex hiis. Si enim magnitudo ex indivisibilibus componitur. et motus qui huius ~~ex equalibus~~ erit. ~~motibus~~ ex indivisibilibus. ut si ipsa a. b. c. ex a. b. c. est indivisibilibus. motus in quo d. e. z. secundum quem motum est ipsum.

nota

nota

nota

nota

d. in spatio quod est a.b.c. in unoquoque
partem habet indivisibilem. Si igitur presentis
motus necesse moveri aliquam partem et
si movetur aliquid ad esse motum
et motus erit ex indivisibilibus. Secundum
quod igitur a. motum est ipsum d. mo
tum quo d. movetur secundum non b. quo
ipsum e. et secundum c. quo ipsum z. quod
movetur in ubi non simul moveri et
motum esse quo movetur. Cum movetur
ut si thebas aliquis it. impossibile est
simul ire thebas et iisse esse thebas
Secundum a. autem impartibilem ipsum d.
motum aliquid. Quare si aliquid prius
tius veniet quam venit divisibi-
litatis erit enim a. enim veniret. nec
quiescebat in transitu. si medium
erit. Si autem simul venit et venit
veniens cum venit ventum ibi
erit et motum esse ubi movetur. Quoniam
secundum totum a.b.c. moveatur aliquid
et motus quo movetur d.e.z. est per
autem impartibilem a. nichil movetur
sed motum est. erit utique motus non
ex motibus sed ex motibus. Et mo
tum esse aliquid non motum. Secundum
a. enim transivit non transiens. Quare
erit aliquid transitum esse non ali-
quando transiens. hanc enim transivit non transiens
hanc. Si igitur necesse est aut quiescere
aut moveri esse quiescit autem per unumquodque
que eorum que sunt a.b.c. quare erit
aliquid continue quiescens simul
et quod movetur per totum enim a.
b.c. movebatur et quiescebat per

quamlibet partem quare et per omnem
et si aliquid indivisibilia que sunt d.
e.z. motus sunt motui presentem
contingit utique non moveri sed quiescere
Si autem non sunt motus motum non ex
motibus esse. Similiter autem necesse longi-
tudini et motui indivisibile esse tempus
et componi ex ipsis nunc entibus
indivisibilibus. Si enim omnis motus divisibilis
est in minore autem equali velox
transibit minorem divisibile erit
et tempus. Si autem tempus divisibile
erit in quo fertur aliquid per ipsum a.
et quod est ipsum a. erit divisibile.
Quoniam autem omnis magnitudo
in magnitudines est divisibilis
ostensum est enim impossibile esse ex
athomis continuum esse aliquid
magnitudo autem omnis continua necesse
est velocius in equali tempore maius
et in minori plus moveri sicut di-
finiunt quidam ipsum velocius.
Sit enim ipsum in quo a. eo
quod in quo b. velocius. Cum
igitur velocius quod mutatur in quo
tempore ipsum a. mutatum est ab
ipso c. in ipsum d. sit in tempore z. et
hoc ipsum b. non erit iuxta ipsum d.
sed deficiet. Quare in equali tempore
plus abibit velocius. Sed et non et
in minori plus in quo enim ip-
sum a. factum est iuxta ipsum
d. ipsum b. erit iuxta e. cum tardius
est. Quoniam igitur ipsum a. ad ipsum d. fac-
tum est in omni in quo z. in tempore

quin

non

necesse est

motus aderat

moventis

ad ip̄m. t. erit in minori hec ⁊ erit i
quo z. h. ipm̄ quod .c. t. quod t̄ns̄eat
ip̄m. ā. maius ē. ip̄o. ē. t. temp̄e aut
quod est z. h. min⁹ est omni eo. z. i.
q̄r in minori abibit maius. Maium
a' ex hijs et quod velocius in minori
temp̄e abibit eq̄le. qm̄ quod enī
maiorem in minori t̄nsit tardiori
ipm̄ a' . . s̄ ſc ip̄m acceptum in
pli temp̄e maiorē in minori. ut que
est .l. m. ea que est .l. x. plus utiq;
erit temp⁹ quod est .p. r. quo ip̄m. ā.
t̄nsit .l. m. qm̄ quod est .p. s. in quo
t̄nsit ip̄m .l. x. q̄r si quod est .p. s.
tempus min⁹ est eo in quo est
h. in quo ~~quo~~ tardius ~~est~~ t̄nsit
ip̄m .l. m. et quod est .p. s. temp⁹
minus ē in quo est .h. ip̄o enim
p. r. min⁹ est. minore a' minus
et ip̄m min⁹ est q̄r in minori
movebit eq̄le. Temp⁹ a' si
omne nc̄ce quod aut in eq̄li. s'
aut in minori aut in pluri mo
ui et quod quidem in pli tardi⁹
est. qd' a' in eq̄li eq̄ velox veloci⁹
a' nō est eq̄lit velox. m̄ tardi⁹
m̄ utiq; in pli aut eq̄li move⁹
ip̄m relinquit⁹ g' i minori. q̄r
nc̄ce et eq̄le magnitudinē in
minori temp̄e t̄nsire velocius.

Qm̄ a' omnis mot⁹ in temp̄e ē
possibile est moui. omne a' qd
move⁹ contingit et velocius mo
ui et tardius. in omni temp̄e a'
velocius et tardius moui. H

a' cum sint nc̄ce est temp⁹ conti
nui ee. Dico a' continui di
sibile in semp̄ divisibilia. h⁹ enī
supposito continuo. nc̄ce est quod
temp⁹ continui ee. Qm̄ enī
ostensum est quod velocius est in
minori temp̄e t̄nsibit eq̄le. sit. ⁊
quod in quo ē. ā. velocius. Quod
a' est in qd' est .b. tardius ⁊ sit
motum tardius que ē .c. d. p ma
gnitudinē. in quo est .z. t. temp̄e
maiori g' est quod velocius i mi
nori quam hec movebit⁹ p eand'
magnitudinē ⁊ sit motum .ā. in
quo .z. t. t̄nsiuit totum q̄ est .c. d.
ip̄m tardius in eodem temp̄e mi
norem t̄nsit sic g' in q̄ .c. k. qm̄
a' tardius quod est ip̄m .b. in eo
qd' est .z. t. temp̄e ip̄m que .c. k.
t̄nsiuit velocius in minori t̄nsit.
Quare itm̄ dividit⁹ quod est .z.
t. tempus hec adiuncto ⁊ .c. k.
magnitudo divide⁹. s'm eandē
r̄onē. Si aūt magnitudo ⁊ temp⁹
et hec semper erit accipientib;
a velociori tardius et a tardiori
velocius. et eo quod demonstra
tum est utentib; dividet enim q;
est velocius tempus. tardius a'
tardius a' longitudinib; uo' g'
si semp v'm est converti. converso
a' semp fit divisio. maium qm̄ ē
tempus continui est. Similit'
a' maium et quod magnitudo ō'
continua est. p easdem enī ⁊ eq̄les

tēuo

velocius
transire veloci⁹
in omi t̄pe

ho

divisionis

iterū a' qm̄
velocius in
quod ē....

dicetur tempus quod et magnitudo divi-
ditur. Campus autem et consuetis rationibus
dici manifestum est. ac si tempus quod con-
tinuum est quia et magnitudo si in dimidio
in medio tempore medium transit
et simpliciter in minori minus. Eedem nam
erunt divisiones temporis et magnitudinis sed.
Et si quodcumque infinitum est et
alterum et sicut alterum et alterum est. ut
siquidem ultimis infinitum est tempus
et longitudo ultimis. quo divisione
divisione et longitudo. si autem utrisque
tempus. etiam utrisque et longitudo. Sunt
et zenonis ratio falsum opinatur. quod est
non possibile infinita pertransire. aut tan-
gere infinita. secundum unumquodque infinito
tempore dupliciter enim dicitur et longitudo
et tempus infinitum et omnino
continuum. aut secundum divisionem. aut ultimis
infinitis. quod igitur secundum quantitatem
non contingit se se tangere infinito in
tempore eis. autem que sunt secundum divisionem
contingit et namque ipsum tempus sic
infinitum est quare et in infinito tempore et
non finito accidit transire infinitum.
et tangere infinita in ipsis infinitis
et non finitis. Neque iam infinitum
potest infinito tempore transire. neque in-
infinito finitum sed siquidem tempus
infinitum sit et magnitudo erit in-
finita. Sicut magnitudo et tempus.
Sit enim magnitudo finita in
qua est. a.b. tempus. autem infinitum in quo
est. g. accipiatur quoddam temporis aliquid
finitum in quo. g. d. in hoc igitur transit
aliquid magnitudinis et sic quod transi-
tum est in quo est. b. e. hec est aut
mensurabit in quo est. a. b. aut defi-
ciet. aut excellit. differt enim nichil.
Si enim equalem quod est. b. e. magnitu-
dinem in equali tempore transibit. hec autem
mensurat totum finitum. finitum erit
omne tempus in quo transibit in equa-
lia enim dividetur sicut et magnitudo.
Campus autem si non omnem magnitudinem
infinito tempore transit. sed contingit
aliquam et infinito tempore transire. ut
quod est. b. e. hec autem mensurabit totam et
equalem in equali transibit. quare et finitum
erit tempus. Quod autem non in infini-
to tempore. Si enim in minori parte
transit hoc necesse est finitum esse alterum termino
existente. Eadem autem demonstratio est
et si longitudo quidem infinita sit. tempus
autem finitum. Manifestum igitur ex dictis
est quod neque linea neque planum. neque
omnino ullum continuum erit athomum
non solum propter id quod nunc dictum est
sed et quia accidit dividi athomum.
Cum enim in omni tempore ve-
locius et tardius. velocius autem plus transit
sit in equali tempore. contingit autem et
duplicem et emioliam transire lon-
gitudinem. sit enim hec ratio velocis
adducatur igitur velocius secundum emioliam
et dividantur magnitudines que
quidem velocioris sunt. a. b. c. d. in tres
athomos. que vero sunt tardioris in
duos in quibus sunt. z. e. i. itaque et tempus
dividetur in tria athoma equalem

Margin notes (left): partiones; divisionis; motus locis in quo; ho

Margin notes (right): in eo; transibit quod est. a. b. manifestum est si accipiatur in alia finitum tempore; in eodem tempore; in quo

enim in eq̄li tempe tr̄sibit. diuidet' g' tempe m̃ea q̄ sunt. h. l. m. n. Sīl' a' qm̄ tardius deductum ē. p. c. z
t. et temp' secabit' in gēma. diui
detur g° athomum et inptibile
in athomo temp' tr̄situ. ꝗ impli ma
nifestum g° est quod nich' conti
nuorum est inptibile.
Necesse a' et ipm̄ nunc quod n̄
s'm altm̄. ꝗ p se et p'mū dem̄
indiuisibile et in omni tempe h'
eē. Est enim aliquid ultimū
eius qd̄ est factū cuius citᵃ hec n'
futuri est et iterum futuri est eiu'
citᵃ hec nich' est est. illius quod
factū est quod utique diximus utrisq;
eē terminum: hec a' si demonstrē
tur h' hec est. p se et ipm̄ sicut ma
nifestum erit quod indiuisibile ē
Necce est g' idem eē ipm̄ nūc
quod ultimum utriusq; temporibus
est. Si enim altm̄ est consequent'
nō erit altm̄ alti. pp' id quod nō
est continuū ex inptibilibz. Si a'
seorsum est: utrumq; erit temp'.
Omne enim continuū h' est. Qr'
erit intermediū continuū tamen oz. at
nō si temp' medium est diuisibile
erit. omne enim temp' ostensum ē
quia diuisibile sit quare et diuisibile
est ipm̄ nūc. Si a' diuisibile ē ipm̄
nunc: erit aliquid quod factū ē
in futuro et futurum in eo q' factū
s'm quod enim diuidet' h' tamen et
p'teritum et futur' tēe. Simul
a' et nō p se erunt h' nunc. ꝗ s'm
altm̄ diuisio. n. nō s'm ipm̄ est. Sed
h' a' ipm̄ nūc. h' quod factū erit id
a' futurum et nō p se idm̄ factū ē
et futurum. n; itaq; ipm̄ nunc id
est. simul multa enim diuisibile
est tempe. Qr' si hec impossibile est: ē
eē ipi nunc. necce est idem eē et
qd̄ utrisq; nunc est. At nō si
idem est. manifm̄ qd̄ et indiuisibile. Si
enim tangibile est item con tin
gēt eadem q' et ipm̄s. Quod aut' est
aliquid in tempe indiuisibile q' di
cimus eē ipm̄ nunc monet' ma
nifestum est ex his ~~que~~ que
dcā sunt. Quod a' nich' in ipō
nunc mouet' ex his manifm̄ est.
Si namq; est contingit et uelo
cius moueri in ipō nunc et tardius
sit g' ipm̄ nūc in quo. n. mouet'
uelocius. a' in ipō. p. a. b. g'. tar
dius in ipō p minore ~~quam sit~~ quā
sit. a. b. mouet' ~~in~~ ut p. a. g.
Qm̄ a' tardius in toto ipō nūc
mouebitur. p. a. g. uelocius in mi
nori quam hec mouet' bit' quare
diuidet' ipm̄ nunc ~~at nō mouere~~
~~et quiescere diximus~~. ꝗ erat indi
uisible. Nō g° est moueri aptum
natum in ipō nunc. At nō neq;
quiescere. quiescere. n. dicimus ap
tum natum moueri qd̄ nō mouet'
qū aptum natum ē et quo et sic.
Qr' qm̄ in ipō nunc nich' apt'
natum moueri. manifm̄ et quia nz

non. n.

tamen

simul

amescē. Amplius si aliud idem
nunc in eisdem prius temporibus
est contingit a' h' aliud moui.
ad a' aliud totum q' a' ind tempore
toto in quolibet mouebitur h' sm
qd aptum natum est moui et
amescens. simul amesci, at igitur
q' simul amescē et moui. idem
enim ultimum utrorumque temporum
ipm nunc. Amplius a' amescē
aliud dicimus qd simul scilicet et ipm
et partes et nunc. et primus in ipso
a' nunc nō ē primus. q' in amescē
necē quod est et moui quod mo
in tempore. et amescē amescens G
mutatur a' eē necē est diuisibile.
ali enim ex quo in quod omnis
mutatio est et cum aliud in sit
in hec in quod mutatum est nō
amplius mutatur aliud a' ē neque ex
quo mutatum est et ipm omnes
nō mutatur. Quoniam enim simul scilicet et
ipm et partes omnes nō mutari ne
cesse q' h' aliud aliquid in hec eē
aliud uero in aliud mutantis. nō
enim in utrisque in neutro possibile ē eē
dico a' in qd mutat primum sm mu
tationem ut ex albo in nigrum in
in nigrum. Quoniam necē ē q' mu
tatur in quocumque eē ultimorum ma
nifestum est q' quod omne quod mu
tatur erit diuisibile.

Motus a' est diuisibilis duobus modis
aliud modo temporibus alio uero sm spe
ciem. Dicimus qd modo motus sit ipsius

a.c. modo totum et a.b. mouebitur
et b.c. sit q' ipsius aliud. a.b. aliud
est d.e. ipsius b.c. aliud ē e.z. motus
partium. necē q' totum mouebitur
enim sm hunc aliud aliud utrumque
partium mouebitur sm utrumque nulla
.n. mouebitur alterius motu q' totus
motus totius est magnitudinis
motus. Amplius a' si omnis motus
alius est totius a' motus aliud ē ipsius
d.z. in partium ē neutre p's enim
utrumque enim alterius nullius ē enim
totius. totius et partes partium sunt
partes a' ipsius d.z. sunt ipsorum que
sunt a.b.c. et nullorum aliorum
plurium enim erit unius motus
et utique totius motus erit ipsius
a.b.c. magnitudinis. Amplius si a
tem ē totius alius motus ut in
quo .c.t. remouebitur ab eo aliud
utrumque partium motus. hii a' equales
erunt. hii sane sunt .d.e.z. unius
enim unius motus. q' si totus q'
dem diuiditur que est .t.i. in parti
um motus equalis erit q' ē .t.i. et aliud
est .d.z. Si uero deficit aliquid ut
qd est .k.i. aliud nullius erit motus
in enim totius in partium ipsius to
q' unius motus nullius ē in alterius nullius
Continuus .n. motus ē continuorum quo
rundam. Similiter a' et si excellat
sm diuisionem. q' si h' impossibile necē enim
eundem esse et equalem. h'
autem q' diuisio secundum
motus est. et necē omnis eē

utrumque

partes ei

no

no

a quo ē d.z.
ipsius a. et eē
motus

no

utrumque

k.a.u.

ptibile ipsum. Aliud a' sm tempus
est. tempus a' omne divisibile est
in minora a' minora motus. necesse est
a' dividi motum sm tempus. Qm
a' ee quod movetur et quo tempore
et omnis est motus necesse est eas
dem ee temporis et motus et
ipsius motu et quod movetur et in quo movetur
q non omni similiter est in quibus e
motus. sz quanti quidem sm se ipsum qual
a' sm accns. Accipiatur enim
tempus in quo movetur in quo sit. a. b.
motus in quo. b. sit g' per totum in
omni motum est tempore in medio
per minorem et tm hec divisio per
minorem h' et sit semper. Silr
a' et si motus divisus sit et tempus di
sibile. Si enim per totum motum
per medium in medio et tm per mior
em in minori. Ed a' mo et ipsum
motum dividet sit. n. in quo est. t. ipsa
motum sm g' medium motum minor
erit toto et tm sm medietatis me
et sic semp. Est a' et ponentes sm
utrumque motum ipsum motum. ut sm
d. t. et. t. e. quod totum erit sm to
tum. si namque aliud plus erit ipsum
motum. sm eumdem motum sicut determina
mus et motum divisibile in partem motus
ee accepto. n. ipso motum sm utrumque
continuum. et totum. Silr a' tempus
sicut ubicunque et longitudo divisibilis et omnino
id omne in quo est mutatio. preter quodam
q sm accns. Quod enim mutatur est
divisibile immo. n. divisio omnia dicetur

Et in ipso finita ee aut infinita. silr
se hebit de omnibus. Sequitur a'
maxime est dividi omnia et infinita ee
ab ipso mutatione mox enim in est imi
tatio. divisibile et infinitum divisibile quidem g'
continuum est prius infinitum a' accidentibus
erit manifestum.
Qm a' omne ex quo in ad
mutatur cum mutatum est ee
in quo mutatum est. q mutatur
est ex quo mutatum est. Quod
mutatur. n. ex quo mutatur distat
aut deficit ipsum. aut item est
mutari et deficere. aut sequitur ad
mutari ipsum deficere. nam quod est
mutatum ee defecisse. Silr n. utre
que se ht ad invicem. Qm g' in
mutatione est sm contradictionem qui mu
tatum est ab eo quod non est in ee de
fecit non ens erit g' in ee ee enim
necesse ee aut non ee. manifestum g' quod
in mutatione sm contradictionem quod mutatum
est erit in quo mutatum est. si autem
in hac et in aliis. Semper a' sm un
umque accipientibus manifestum est si ad e
necesse est quod mutatum est ee alicubi
ex quo mutatum est a' manifestum quo
nam ex quo mutatum est defecit
necesse est a' ee alicubi. aut in h' aut
in alio erit. si amodo g' in alio. ut in
ipso. t. quod si in ipsum. b. mutatum
est iterum ex. t. mutatur in. b. non. n. est
habitum. ipsi. b. mutatio est continua
est quare quod mutatum est cum mutatum
est mutatur et quod mutatum est sm a' est

indivisibile. Necesse ergo quod mutatum
est esse in hoc. In quo mutatum est ma
nifestum quod et quod factum est factum esse
est et quod corruptum est non esse. ~~Uni~~ Uni
versaliter dictum est et de omni mutatione
et maxime est manifestum in ea que est secundum contradic
tionem. Quod autem quando ergo ~~et~~ mutatum est
eo primum mutatum in illo est
manifestum est quod mutatum est. In quo
autem primo manifestum necesse est athomum
esse. Dico autem primum quod non per aliquid
aliquid ipsius esse huiusmodi. Sit enim divisibile
quod est .a.c. et divisum in .b. Siquidem ergo in .a.b.
mutatum est et iterum in .b.c. non
utique in primo quod est .a.c. quod mu
tatum est erit. Si autem transmutabatur
in utroque necesse est in utroque trans
mutatum esse aut mutari et utique
in toto transmutabitur. Sed erat
mutatum. Eadem autem ratio est et si in
hoc quidem mutatur in hoc autem mutatum
est. Erit enim aliquid primo prius. Quare
non erit utique divisibile. In quo mu
tatum est. Manifestum est ergo quoniam et
quod corruptum est et quod factum est
in athomo. Hoc quidem corruptum
est [illegible] hoc autem factum est. Est autem
in quo aliquid mutatum est dupliciter
aliud quidem in quo primo perfectum est
mutatio. Tunc enim verum est dicere
quod mutatum est. Aliud vero in quo
primo cepit mutari. Secundum quidem igitur
finem mutationis dictum primum
quidem vere existit et est. Contingit enim
perfici mutationem et est finis quod

omnino finem est indivisibile esse propter id quod
finis est. Quod autem secundum principium omnino non
est. Non enim principium est muta
tionis in quo primo quid mutatur.
Sit enim primum quod sit .a.d. hoc quidem
indivisibile quod est non est. Accidit enim
habita esse ipsa nunc. Amplius si in .a.c.
tempore omni quiescit ponatur enim qui
escens et in .a. quiescit. Quare si impar
tibile est .a.d. simul quiescit et
mutatum erit in .a. Quando enim quie
scit in .d. autem mutatum est. Quoniam
autem non est impartibile necesse est divisibile
esse et in quolibet huius mutari esse.
Diviso enim ipso .a.d. siquidem in neu
tro mutatum est nec in toto. Si autem
in ambobus mutatur et in omni.
Si vero in altero tantum mutatum
est non in toto. Primo quare necesse
in quolibet mutatum esse. Manifestum
ergo est quod non est in quo primo muta
tum est infinite enim divisiones
sunt. Neque itaque in eo quod mutatum
est quod prius est quod mutatum est
sit enim .d.z. quod primo mutatum
est ipsius .d.e. omne enim divisibile esse
demonstratum est quod mutatur tempus. Aut in
quo ~~dum est medio minus est quod~~
~~mutatum est et prius est ipso~~.
.d.z. mutatum est secundum in quo
est .t.i. Siquidem ergo in omni .d.z. mu
tum est medio minus est quod muta
tum est et prius est ipso .d.z. et iterum
hoc quod in illo. Aliud et sic semper
quare nichil erit primum mutatum ~~est~~

quod mutatum. Quod g' in
in eo qđ mutat'. in in quo muta
tur tempe mel' p'us sit mani
g' ex hus que sunt pm a qđ
mutat'. et s'm quod mutat' nō
ē ~~mutat' 7 in quo 7 in quod q~~
~~mutat'~~ simili' se hebit / tn nāz
sunt que dīr s'm mutatōm / q
mutat' / et in quo in est / 7 in q
mutat'. ut homo tempē 7 alb
um. homo quid' 7 g' 7 tempē
diuisibilia sunt. De albo a' alia
rō est p' q̄m s'm accūs omnia
diuisibilia sunt. Cum n. albumac
cidit aut q̄le aliud est. Quī q'
cumq' diuidunt' s'm se ipsa di
uisibilia 7 nō s'm accūs. in hus
ēē p'mum ut in magnitudi
nib'. Sit enim i quo ē. a. b. ma
gnitudo motum a' sit ex b in c
p'mū g' aliquid indiuisibile erit.
b. c. impetibile. impetibile erit
omne tempus. si uō diuisibile erit ad
ipō. ē p'us in qđ mutatum est.
7 illo iterum aliud 7 sic semp p'
ro qđ nullo mō deficit dīo q̄
nō erit p'mum in qđ mutatū
est. Similit' a' est 7 in quanta s'
mutatōne 7 h' enim in continuo
est. manifestum g' quod in sola muta
tōne que est s'm q̄litatem con
tingit indiuisibile p' se ēē.

Quī aut' omne qđ mutat'
in tempe mutat' dicitur
a' in tempe mutari 7 sic in p°
7 sicut s'm alterū ut in anno. et
in die mutat' in quo primo tpe
mutat' quod mutat' 7 in q̄l3
lib3. necē mutari. manifestum g' et
ex diffinitōe p'mi. n. sic dix'
Sz ex hus manifestum est. n. in quo p°
mouet' quod mo'. x. k. et diui
dat' p. l. omne n. tempus diuisibile
est in. x. k. tempe a' mouet'
a' nō mouet' in. k. l. Similit'
si quid' g' in neutro mo' quies
cet. itaz in omni mō. n. i nullo
quod mouet' impossibile quo i
alio solum mouet' nō itaq3
in p'mo mouet' qđ ē. x. k. eodem
enim iteratum mot' ē necē est
g' in quolib3 ipius. x. k. motū
ēē Quō a' hec manifestum est q' oē
quod mouet' necē est motum
ēē prius. Si n. in. x. k. p'mo tpe
ipsum. k. l. motū est magnitudo
in medietate an eque velocit'
mo'. Et simul inceptum in
medium erit motum. Si a' est
velox in eodem tempe motū ē
aliquid. et alium necē eandem mo
tum ēē magnitudinem q' erit mo
tum p'us quod mouet'. Amp'
a' et si in omni tempe qđ est
x. k. motum ēē dicis aut omnino
in quolib3 tempe in accipiendo
ultimum ipius ipsum nc h'
enim determinatum est. 7 medium ip
lor3. nunc tempus est 7 in aliis
similit' dicet' motum ēē medi
etatis a' ultimū dīo est. Et
et in medio motum erit 7 dio

dicta
diuisibile
et iťu
mutatū
mutatū
est
mutati ē

in aliquo primo. Semper enim secundum
divisionem temporis est dividere ab
ipsis nunc. Si igitur omne tempus divisibile
est, medium autem ipsorum nunc tempus,
omne quod mutatur infinita mutata
erit. Amplius autem si continue quod mutatur
et non corrumpitur neque pausat a mutati-
one, aut mutari aut muta-
tum esse necesse est in quolibet. In ipso
autem nunc non est mutari, necesse mu-
tatum esse secundum unumquodque ipsorum
nunc. Quare si ipsa ~~est~~ infinita
nunc sunt, necesse est esse quod muta-
tur infinita mutatum esse. Non
solum autem quod mutatur necesse esse
[mutatum sed] etiam mutatum necesse prius
mutari. Omne enim quod ex quo-
dam in quoddam mutatum est in
tempore mutatum est. Sit enim
in ipso nunc ex a in b mutatum.
Igitur in eodem quod nunc in medio est
in ipso a non mutatum est; simul
enim in ipso a et in b. Quod enim
mutatum est, quod non est in hoc
ostensum est. Si vero in alio, erit in
medio erit tempus. Non enim
consequenter erant ipsa nunc. Quoniam
igitur in tempore mutatum est, tempus
autem omne divisibile, in medio
erit aliud mutatum, et iterum in
illius medio aliud, et sic semper.
Quare mutabitur prius. Amplius
autem in magnitudine manifestius
est quod dicitur propter id quod continua
est magnitudo in qua mutatur

quod mutatur. Sit enim mutatum
ex c in d. Igitur si indivisibile est ipsum
cd, impartibile erit impartibili consequens
medium. Quoniam autem hoc impossibile est,
necesse est magnitudinem esse quae
in medio est et in infinita divisibile esse. Quare
in illa mutatur prius. Necesse est igitur
omne quod mutatum est muta-
ri prius. Eadem enim demonstratio est
et in non continuis, ut in contrariis et contradic-
tione. Accipiemus enim tempus in quo
mutatum est et iterum eadem di-
cemus. Quare necesse est mutatum
esse mutari prius, et quod mutatur
mutatum esse, et est ipso mutari
mutatum esse prius, ipso autem mu-
tatum esse mutari, et nullo modo
comprehendetur primum. Causa autem
huius est quoniam non est impartibile impartibili
continuum; in infinitum enim divisio est,
sicut in his quae augmentantur et
minuuntur lineis. Manifestum igitur quoniam quod
factum non tamen semper quod fit, sed
aliud, ut illius sicut domus funda-
mentum. Similiter autem et in eo quod corrum-
pitur et quod corruptum est. Mox
enim inest ei [illegible] quod fit et quod
corrumpitur infinitum quoddam est
si continuum, et non est neque fieri nisi ali-
quid factum sit, neque factum esse nisi fi-
at aliquid. Similiter autem et in cor-
rumpi [illegible] corruptum esse. Semper enim
erit ipso corrumpi corruptum esse
prius. Corruptum autem esse corrumpi.
Manifestum igitur quod quod factum est necesse

et iterum
mutatum
mutatum
est
mutatum est

est necesse est fieri prius et quod fit factum esse, quaecumque divisibilia et continua sunt

infinito . n . non potest esse . de . n . i

Ai et quod sit factum esse. Omnis
enim magnitudo et omne tempus di-
uisibilia sunt. Quare in maiori
sit aliquid non erit utique sic in prio.
Quoniam omne a. quod mouetur in tempore
quod mo(uetur) et impli(citer) maior magnitudo
in infinito tempore impossibile est motum
magnitudinem finitam non eandem semper
et illius aliquid quod motum sit in mo(tum)
omne. Quod quidem igitur si aliquid moue-
tur eque velociter necesse est finitum
infinito motum. manifestum est accep-
ta enim parte que mensurabit totum
inequalibus temporibus transit. quot
partes sunt per totum motum esse
Quare quoniam hee finite sunt. et
quantitate unaqueque et tot motus
omnes et tempus utique erit finitum
Totiens enim erit tantum quantum
tempus quod partis multiplicato secundum
multitudinem partium. Sed et si non
sit eque velociter differt nichil sit enim
in quo . a . b . spatium finitum quod
motum sit in infinito et tempus in-
finitum in quo . c . d . Si igitur necesse est prius
alterum altero motum esse. hoc autem manifestum
quod temporis in priori et posteriori alterum
motum est. Semper enim in pluri
alterum erit motum esse sive eque veloci-
ter mutet sive non eque velociter mu-
tet. sive intendat motus sive re-
mittat. sive maneat nichil minus
accipiatur aliquid . a . b . spatii quod
sit . a . e . quod mensurabit . a . b . hoc autem
infinitum in quodam sit tempore

infinito esse et item alterum iam si ac-
cipiamus quantum est . a e . necesse est infi-
nito et sic accipiens. quoniam infinitum quod
nulla pars que mensuret impossibile . n .
infinitum esse ex finitis et equalibus
et inequalibus propter id quod mensurant fini-
ta multitudine vel magnitudine
et quodam modo sive equalia sint si-
ve inequalia finita magnitudine
nichil minus spatium autem finitum
finitis que sunt . a . b . mensurant infinito
tempore . a . b . mouetur similiter autem et
in quiete. quare neque fieri neque corrumpi
possibile est aliquid semper unum et id
Eadem autem ratio et quod neque
infinito tempore infinitum possibile est
motum neque quiescere . neque quod regulariter
mouetur neque quod irregulariter. acce-
pta enim parte que metietur totum in
hac aliquid transibit tantum magni-
tudinis et non totum. In omni
enim totum et item in equali aliam
et in inequali. Similiter sive equale eque
est a principio. Differt autem nichil si
solum sit finita aliqua unaquaque ma-
nifestum enim quod diviso tempore
in infinitum non auferetur finita
(ablatione) absolutione facta et quanto et eo quod
tot motus. quare non transibit infini-
to tempore infinitum nichil enim differt
et magnitudinem in altera . aut
in utraque esse infinitam eadem enim
erit ratio. Demonstratis (huius) autem manifestum
est quod neque magnitudinem (finitam) contingit
transire infinito tempore propter eandem

ra(tio)
magnitudinem
igitur
esse tempore
. n . in ...
no
no
quiescat
sive inequale
infinitum.

eim. In parte enim et in tempus finitum transibit et in unoquoque similiter quare in omni finitum. Quoniam autem finitum non transibit infinitum infinito tempore manifestum est; sic in infinitum finitum. Si namque infinitum finitum necesse est et infinitum finito transire, nichil enim differt quod utrumque esse quod movetur utrobique enim finitum transibit infinitum. Dum enim moveatur infinitum in quo est A, erit aliquid ipsius sub B finitum ut CD et iterum aliud et aliud et semper sic. Quare simul accidit infinitum motum esse pertransiisse et finitum transire infinitum. Non enim fortassis possibile est aliter infinitum mutare finitum quam quod finitum transeat infinitum aut ita quod feratur aut metiatur. Quare cum hoc impossibile est non transibit infinitum finitum. Et vero in infinitum infinito tempore transibit infinitum. Si est infinitum et finitum inest enim in infinito finitum.

Amplius autem et in tempore accepto eadem erit demonstratio. Quoniam autem in finitum infinitum transit neque infinitum infinitum ~~infinito~~ ~~in infinito finitum~~ Amplius autem et ~~tempore~~ in infinitum infinitum infinito tempore movetur manifestum est quod in motus erit infinitus infinito tempore; quod enim differt motum aut magnitudinem ponere infinitum facere quod enim si necesse hoc alterum infinitum esse omnis loci mutatio in loco est.

Quoniam autem omne aut movetur aut quiescit quod aptum natum est cum aptum est et quo et natum omne quod stat cum stat movetur. Si enim non movetur quiescet. Sed non contingit quiescere quiescens. Et autem demonstrato manifestum quod in tempore stare. natum

necesse est

Amplius autem si velocius et tardius in tempore dicimus. Stare enim est velocius et tardius. Et in quo autem tempore primo quod stat statur in quolibet huius necesse est stari. Diviso enim tempore si in neutro partium statur in toto. Quare non utique stat quod statur. Si vero in altero non in primo toto statum est primo enim utique in hoc statur sicut dictum est. et in eo quod movetur prius. Sicut autem quod movetur non est in quo primo movetur sic utique nec in quo statur quod stat. Non enim in ipso moveri neque stari aliquid est primum. Sit enim in quo primo statur in quo est AB. Hoc quidem impartibile non contingit esse motus enim non est in impartibili propter id quod motum est ad ipsius quod autem statur demonstratum est esse esse quod movetur. At vero si divisibile in alterutra ipsius partium stat. Hoc enim ostensum prius quod in quo primo statur in quolibet illius statur. Quoniam autem igitur tempus est in quo stat et non atthomum est. omne autem tempus in infinitum partibile non erit in quo primo statur. Et igitur quiescens cum primo quievit est in impartibile. enim non quievit propter id quod non

quod cum movetur
in tempore movetur
quod stat autem consequens
est quod movetur
quare necesse in
tempore stari.

nota

nota

nota

primo

no[ta] est motus in acthomo in quo autem quie-
scere et moveri. tunc enim dicimus quies-
cere et quod et in quo aptum natum
est moveri non movetur quando aptum natum est. Ad-
huc autem dicimus quiescere cum si-
militer se habeat nunc et prius tamquam
non uno quodam iudicantes sed duo-
bus minimis. quare non erit in quo quies-
cit indivisibile. Si vero partibile tempus
utique erit et in utralibet partium ipsius quie-
scet. eodem enim modo determinabitur
quo et in prioribus. quare nullum erit primum
tamen huius autem est causa quia quiescit quod et movetur
esse in tempore. tempus autem non est primum neque
no[ta] magnitudo neque nullum continuum. omne
enim continuum in infinita divisibile.
Quoniam autem omne quod movetur in tempore
movet movetur et ex quodam in quoddam mu-
tatur. in quo tempore secundum se et non quod
in illius aliquo impossibile est tunc
secundum aliquid esse primum quod movetur. Quiescere
enim est eo quod in eodem sit tempore
quodam et ipsum et partium unaquaeque.
sic enim dicimus quiescere cum in alio
et in alio ipsorum nunc verum sit di-
cere quod in eodem et ipsum et partes. Si autem
hoc est quiescere non contingit quod
mutatur secundum aliquid esse totum secundum primum
tempus. tempus enim divisibile omne.
Quare in alia et in alia ipsius
parte verum erit dicere quod in eodem
sit et ipsum et partes. Si enim non sic est
sed in uno solo nunc non erit tempore
nullo quidem secundum aliquid sed secundum terminum temporis.
In ipso autem nunc est quidem secundum aliquid
semper

manens. Non tamen quiescit neque enim
moveri neque quiescere est in ipso nunc.
Sed non moveri quidem est verum quiescentis no[ta]
in ipso nunc et esse secundum aliquid. in tempore
autem non contingit esse secundum aliquid. contingentis
accidit enim quod fertur quiescere.
Zeno autem dictum ratiocinatur et para-
logizat. si enim semper dicit quiescit
omne aut movetur cum sit secundum aequale. est
autem semper quod fertur in ipso nunc im-
mobilem esse sagittam quae fertur. hoc
autem falsum est. Non enim componitur tempus
ex ipsis nunc indivisibilibus sicut nec
alia magnitudo nulla. Qua-
tuor autem sunt rationes de motu Zeno-
nis habentes difficultatem solventibus.
Prima de eo quod non move-
tur propter hoc quod prius in medium
oportet devenire quod fertur quam ad finem.
de quo divisimus in prioribus rationibus.
Secunda autem vocata achilles est. Haec aut-
em quod tardius nequaquam attingetur
currens a velocissimo. ante enim necesse est
venire persequens unde movit fugiens
quare semper aliquid habere necesse est tar-
dius. Est et haec eadem ratio in dica-
dendo in duo. Differt autem in dividen-
do non in duo acceptam mag-
nitudinem. Non quidem igitur attingi tar-
dius accidit ex ratione. fit autem ad id
in duo decisioni. in utraque autem accidit
non attingi ad terminum dummodo quodammodo
magnitudine. Sed apponit etiam i-
n hoc quod in velocissimum quod tra-
gedia dictum est in persequendo

tardius. quare necesse necesse est solum
esse continuelle a' quod procedens non
attingit finem est. Dum enim precedit
dit non attingit. si tamen attin-
getur. si aliquid de albo transire simul
hec aliquid que indivisibiles sunt due. Ut
cia quod nunc et deus est cum sagitta que
fertur stetit. accidit a' quod accipit
tempore compositum ex ipsis nunc. non con
tra esse. hoc non erit aliis. Manifestum a'
est ex hiis que mouentur in stadio ex
contrario equalium magnitudinum
iuxta equalia horum. namque quando a fine
stadii. illorum a' a medio equali ve
locitate. in quo accidit opinantur equale
tempore duplum medium. Est autem
deceptio in eo quod hoc quidem secundum mot
um a' secundum quiescens equalem mag
nitudinem velle equali velocitate ferri
equale fert tempore. hoc a' falsum est. Sint
stantes equales magnitudines in qui
bus .a.a.a. alie a' in quibus .b. in
cipientes a medio equales per numerum
hiis entes et magnitudine. alie a'
in quibus ipsi .c. ab ultimo equales
numero hiis et magnitudine et eque
veloces ipsis .b. Contingit igitur primum
.b. simul cum ultimo esse primum .c.
secundum invicem motorum. accidit a' ipsum
.c. iuxta omnia .b. transisse. ipsum .a. b.
secundum media. quare medium esse tempus
equale. unumquodque enim est secundum unumquodque. Si
a' accidit ipsum .b. secundum omnia .c. transi
tum sil a' erit primum .b. et primum .c.
in contrariis ultimis in equali tempore. ad

unumquodque. secundum ipsum primum .b. continuum
quando ipsum .a. ut aut ipse ab eo
equali tempore secundum ipsa .a. sicut dicit quid
hoc est. accidit a' ad dictam falsitatem. Am
igitur secundum mutationem in contradictione nobis
nullum erit impossibile. ut si ex non albo
in album mutetur et in neutro
est. tanquam in albo est in non albo
non. enim si non totum in quolibet est non
dicetur album. aut non album albi
enim dicitur aut non album. non quo to
tum sit. hoc si quo plures aut magis
proprie et potiores. non idem a' est non esse in hoc
et non esse in hoc totum. similiter a' est
et in esse et in non esse. et in aliis que se
cundum contradictionem sunt. Erit quidem enim ex ne
cessitate in altero oppositorum. in
neutro a' semper totum. Iterum in circulo
et in spera et omnino que in ipsis mo
uentur. quare accidet ipsa ~~eadem esse~~ quiescere
eodem enim loco secundum tempus quidam
sunt et ipsa et partes. Quare quiescent
simul et mouebuntur. Primum quidem enim
partes non sunt in eodem nullo tempore
spera et totum mutatur semper in alium
non eadem est ab ipso .a. accepto
circulo et que est ab ipso .b. et .c. et ad
aliorum unumquodque signorum. non sicut
musicus homo et homo quare accidit. que muta
tur alia semper in aliam et nequaquam que
escit. Eodem modo a' est et in spera et in
aliis que in ipsis mouentur.
Ostensis a' hiis dicimus quod impar
tibile non contingit moueri nisi
secundum accidens ut corpore in motu aut

in spera

magnitudine maior est. sic utique utique erit quod in navi movetur ad navis motum, aut partes totius motus impartibile. Dico quod est secundum quantitatem indivisibile, et navim partim movetur. alii sunt secundum quod partim et secundum quod totius motus. videbit autem aliquis maxime dividuanos. eadem enim velocitas eorum que circa centrum sunt et que extra et que totius sic non unius existente motu. sic igitur dicebatur sic quemadmodum et motum impartibile. sic in navim sedentis navi eunte. preter autem non dividitur.

Omne autem quod mutatur ex a. b. in b. c. sive ex magnitudine in magnitudinem sive ex specie in speciem sive secundum contradictionem tempus in quo primo mutatur in quo est d. Igitur necesse est ipsum secundum quod mutatur tempus aut in a. b. esse aut in b. c. aut aliquid hoc in hoc autem illud in alio esse enim quod mutatur sic se habebit in unoquoque quomodo igitur non erat ad ipsius partibile. in utique esset. Neque vero in in b. c. mutatum enim erit consequens est autem mutatum in relinquitur igitur ipsum in a. b. esse secundum quod mutatur tempore quiescens igitur in eodem esse per tempus quoddam quiescere est. quare non ergo impartibile motum in quo mutatum solummodo enim sic esset ipsius motus. Si tempus esset ex ipsis nunc enim. quare enim in ipso nunc
a no
est motum esse et mutatum. quod motum quod nequaquam est motum autem esse quare hoc est quod impossibile sit. ostensum est prius enim ex ipsis nunc tempus neque linea ex ipsis punctis neque motus ex motibus est. nichil enim autem facit hoc dicens autem motum ex indivisibilibus sicut tempus ex ipsis nunc aut magnitudine ex punctis.

Amplius autem ex hiis manifestum quod neque punctum neque aliud indivisibile nullum contingit moveri omne enim quod movetur impossibile est prius maius moveri ipsius quam autem equale aut minus. sit igitur maius ratione punctum minus autem equale movebitur primum. Quare et indivisibile est impossibile est minus moveri prius equale igitur ipsi/quare et linea ex punctis. quare enim per equalem motum omnem lineam punctum metiebitur. si autem hoc impossibile est et moveri indivisibile impossibile est.

Amplius autem si omne in tempore movetur in ipso nunc nichil. omne autem tempus divisibile est. utique aliquod tempus minus in quolibet eorum que moventur in quo movetur quantum ipsum movetur est. hoc quidem enim erit tempus in quo movetur propter id quod movetur esse in tempore tempus autem omne divisibile esse ostensum est prius. Si igitur punctum movetur erit aliquod tempore minus in quo ipsum motum est. Sed impossibile est in minori enim necesse est minus moveri quare erit divisibile indivisibile in minus sicut et tempore. solummodo enim movebitur impartibile et indivisibile. Si enim in ipso nunc erit possibile moveri atthomo et enim indivisibile est in ipso nunc moveri et moveri dividi aliquid moveri. in tempore

Mutatio autem non est ulla infinita. omnis enim erat ex quodam in quoddam et que est in contradictione et in contrariis. quare eorum que sunt secundum contradictionem affirmatio et negatio terminus est. ut generationis quidem esse corruptionis autem non esse

[illegible]

Eorum autem que sunt in contrariis con-
traria. hec enim ultima sunt mutationis
quare et alterationis omnis. Ex con-
trariis enim quidem est alteratio. Si-
militer autem augmenti et detrimenti. augmen-
ti quidem terminus est secundum proprium naturam per-
fecte magnitudinis. Detrimenti autem que
est ab hac remotio. Loci autem muta-
tio. Sic quidem non erit finita non enim
omnis in contrariis est. Sed quoniam quod
impossibile decisum esse eo quod non conti-
git esse decisum. Multipliciter enim
dicitur impossibile non contingit sic impossibile
decidi in omnino impossibile fieri et fieri
mutari impossibile contingit mutari
in quod impossibile est mutari. Si igitur
quod fertur mutatur in aliquo et possibile est
mutari quare non infinitus motus in
fertur infinito impossibile non est transire quare
quod quidem igitur sic non sit infinita mu-
tatio ut non finiatur terminis manifestum
est. Sed si sic contingit ut in tempore
sit infinitus eadem existens et una considerandum
est non uno quidem et forte melius fortasse
sic videbitur ut si post loci mutatio-
nem alteratio sit et post alterationem au-
gmentum et iterum generatio. Sic enim sem-
per quidem erit tempore motus sed non unus
quia non est unus ex omnibus.
Ut autem fiat unus non contingit
infinitum esse tempore preter unum
hoc autem unus scilicet circu-
latio.

Incipit septimus liber
phisicorum Aristotelis.

Omne quod movetur
necesse est ab ali-
quo moveri. Si qui-
dem igitur in se ipso non
habet principium.
Manifestum quod ab al-
tero movetur. Si autem in
se ipso accipiatur
a.b. quod movetur secundum se. et non
eo quod eorum aliquid movetur
Primum quidem igitur opinari a.b.
a se ipso moveri propter quod totum movetur
et a nullo exteriorum. simile est
sicut si quis ipso d.e. movente et ip-
so e.z. et z moto opinetur d.e.z. a se
ipso moveri. propter id quod non mani-
festum utrum ab utro moveatur. utrum d.e.
ab e.z. aut d.z. Amplius quod a se ipso
movetur nullo modo pausabit cum mo-
veatur. necesse est igitur si ad pausat quod movetur in
stando aliquid alterum hoc ab altero mo-
veri. hoc autem manifesto facto. necesse est omne
quod movetur moveri ab aliquo. quoniam
enim acceptum est. a.b. movetur
divisibile erit. omne enim quod movetur
divisibile erit. Dividatur igitur in c.
necesse igitur b.c. quiescente quiescere
et a.b. Si enim non accipiatur
moveri b.c. igitur quiescente movebitur
utique c.a. non igitur movetur per se a.b.
Sed positum est per se ipsum moveri primum.
Manifestum igitur quod b.c. quiescente quies-
cet et a.b. et tunc pausabit
quod movetur. Sed si aliquid
in quiescendo aliud stat. moveri

= motus

= et ipso

= a.d.e.

= instando ab
altero enim quod
movet

[illegible]

= in tempore

[illegible]

et puniat motum. b. ab alto mo' in
g' qd omne quod mo' ab aliquo
mo' . omni si e enim ome qd mo
ipte quiescente quiescit totu.

Quoniam a' omne qd mo' ab alio
mo' nece e et qd mo' a
lexo motum ab alto. Et moues g'
ab alto. qm et ipm mo' 7 itm hoc ab
alto ipo a' infinitu abibit et sta
bit aliqn et erit aliquid quod pri
mo causa erit motus. Si eni
no' s in infinitu pcedet sit aute
quod quod ab ipo. b. mo' b. uo ab ipo
c. c. a' ab ipo. d. 7 h' erit modo in infi
nitum accedit. Qui g' al'
mouens et ipm mouet' maxim e
qm simul mouebitur et. a. et. b.
cum. b. mouet' b. mouebitur. a.
et cum mouet' b. 7 ipm. c. 7 cu. c.
et ipm. d. erit g' simul mot' qr
a. et. b. et relinquorum unicuiq
et accipe g' unumquodq istorum potentiis
uniis et namq si unumquodq ab u
trocuiq mo' melius unius mi mo
unicuiusq motus et no infinitus
termis. Qm a' qd mouet' oe ex q
dam in quoddam aut mo accidit eund
ee motum. aut genere aut spe mo
quod g' dico eund motum. qui
ex eodem in id mo in tempore eo
dem mo sit. ut ex h' albo qd est
mo. in h' nigru sm hoc tempus qd
e unu mo. si n. sm aliud no ad
huc unus erit mo. s spe genere at
motus un' est qui in eode pdica

mto siue ul' genus est spe a' qd ex ea
dem specie in eadem spe ut ex albo
in nigrum. aut ex bono in mal
u a' dca sunt in prioribus. Accipi
at' g' qui est motus ipius. a. 7 sit
in quo e. e. et qd est ipius. b. sit
in quo. z. et quod est. c. d. in q
i. t. et tempus in quo moueat. a.
sit. h. determinato. a. motu ipius.
a. determinatum erit 7 tempus 7 n i
finitum qd est. h. s in eodem te
pore motum est. a. 7. b. 7 reliq
rum unumquodq accidit g' motu
qui e. e. z. i. t. cum sit infinitus s i
tempore finito motum qd est. h.
in quo et. a. motum e et q sunt
ipius. que omnia mota sunt i
finita. qr in eod mouentur 7 na
aut eq' motus erit qui e ipius
a. ipi qui. b. aut maior. Diffe
a' melius penitus enim infinitum
motum infinito tpore accidit mo
ueri. hec a' impossibile est. sic g' quod in
der' deuenim qd est a principio
no tamen demonstratur ps id q nullu
m ieus accidit. Atingit ei infinito
tempe. Contingit. n. infinito
infinitu motu ee no eund aut
s alterum et alterum multis infinitis
motis quod quod accidit. 7 nobis
q nunc. sz si qd mouet' primo
s locum 7 corporalem motu necce est
tangi aut continui ee mouenti.
sic uidet' hec in omnibus contingere
erit enim in omnibus unum ipz

seorsum

totum: aut continui hoc quod contingens
accipiatur et sic magnitudo quando ac
continui. in quo sunt. a.b.c.d. hec
autem motus. e.z. i.t. differt autem nichil fi-
nitum aut infinitum esse. similiter in
infinito tempore quod est k. movebitur
aut finita aut infinita. hoc autem
secundum utrumque impossibile est. Mani-
festum igitur quod stabit aliquando et non
in infinitum abibit quod semper ab
alio. sed erit aliquod quod primum
movebit. Nichil autem differt
concesso quodam hoc demonstrari. conti-
genti enim concesso nullum
inconveniens oportebat accidere.

Primum autem movens non sicut qu-
cuius causa. sed unde est principium
motus est simul cum eo quod movetur.
simul autem dico quia nichil ipsorum
medium hoc est. hoc enim commune in omni
quod movetur et movente est. Quoniam
autem tres sunt motus quidem
secundum locum et quidem secundum qualitatem
et secundum quantitatem necesse est et ea
que movent tria esse. Quod quidem
igitur secundum locum loci mutatio: quod
vero secundum qualitatem alteratum. quod
vero secundum quantitatem augmentum
vel decrementum. Primum quando
de loci mutatione dicamus hic enim
primus motuum est. Omne igitur
quod fertur fertur aut ipsum a se ip-
so movetur. aut ab alio. Sed quecumque
quidem igitur a se ipso. manifestum est semper
quod in ipso movens existere simul mo-
vens et motum erit. et nullum aliquid
medium. Que autem ab alio movetur quot
fiunt modis. Quoniam enim ab alio
motus. quattuor sunt. pulsio. tractio.
vectio. vertigo. et namque omnes a-
lios necesse reduci accidit. Pul-
sionis quidem igitur alia impulsio. alia
expulsio. Impulsio quidem est cum
movens ei quod movetur non deficit. Ex-
pulsio cum expellens deficit.

Vectio autem in tribus erit aliis motibus
omnibus quod vehitur non secundum se movetur
sed secundum accidens. In eo enim quod est
in eo quod movetur aut super id quod
movetur movetur. Ipsum vero vehens
autem movetur aut pulsum. aut trac-
tum. aut vertigine ductum. Ma-
nifestum igitur quod vectio in o-
mnibus motibus erit. Tractio autem est
cum ad ipsum vel ad alterum velocior
est sit motus trahentis non separa-
tus ab eo quod trahitur et namque
ad ipsum est tractio et ad alterum
et reliquum tractus idem sic est. in
hos reducamus ut inspiratio et
exspiratio et sputatio et quecumque
corporum emissiva aut receptiva
sunt. et spathesis et kerkisis
aliud est quod ipsorum congregatio. aliud
disgregatio. et omnis igitur motus qui
est secundum locum: congregatio vel dis-
gregatio est. Vertigo autem com-
ponitur ex tractu et pulsione. Ne-
quidem enim pellit movens illud
autem trahit. Manifestum est igitur quod si quod

Simul pellens et trahens cum eo quod
pellitur et trahitur nullum medium
enim quod movetur et movens est. Et at
manifestum est ex diffinitionibus. Pulsio quidem
enim aut a se ipso aut ab alio ad
aliud motus est. Tractus autem
ab alio ad ipsum vel ad aliud est. ad hoc
et syncrisis et dyacrisis. Proiectio autem
cum velocior motus fiat eius qui secun-
dum naturam lati fiunt fortiori facta
pulsione et hoc facto tamdiu ac-
cidit ferri quousque fortior sit mo-
tus eius quod fertur. Manifestum ergo quo-
niam quod movetur et movens simul
sunt et nullum medium est ipsius.
At vero neque inter alteratum neque alterantis
nullum medium. hoc autem manifestum ex
inductione. In omnibus enim simul
esse accidit alterans ultimum et primum
quod alteratur. Quale enim alteratur
eo quod sensibile est. Sensibilia
autem sunt quibus differunt corpora
ad se invicem ut gravitas levi-
tas durities mollities. Sonus et
sonus. albedo nigredo. dulcedo a-
maritudo. humiditas siccitas. den-
sitas raritas. et horum media. Simili-
ter et alia que sub sensu sunt. quo-
rum est et calorum frigus et
levitas et asperitas. hec enim sunt pas-
siones subiecte qualitatis. huiusmodi
sensibilia differunt corporum aut
secundum aliquod horum magis et
minus et in patiendo aliquid ho-
rum. Calefacta enim et fri-
gefacta aut et dulcefacta
aut amaricata aut secundum ali-
quid aliud predictorum. Similiter
et animata corporum et inanimata
et animatorum quecumque partium
sunt inanimate et ipsi sensus
alterantur. patiuntur enim actus enim
ipsorum motus in per corpus patien-
te sensu aliquid. Secundum quecumque
quidem ergo inanimata alterantur et ani-
mata secundum hec omnia alterantur.
secundum autem quecumque et animata al-
terantur non secundum hec alterantur inani-
mata. secundum enim sensus non
alterantur. Et latet cum alteran-
tur in animata autem pluribus et
animata latere cum alterantur.
Cum non secundum sensus accidit quod
alterationis ipsius. Si quidem ergo est
sensibiles et hec autem alterationes ex hiis
ergo manifestum est quod patiens et pa-
tiens simul et horum medium
nullum est. hinc quidem ergo aer
est continuus. aeri autem continuatur
corpus et superficies quidem eam ter-
minatur ad lumen. lumen autem ad visum.
Similiter et auditus et odoratus
ad movens ipsius primum. Eo-
dem autem modo simul et gustus et
sapor est. Similiter autem et in inanimatis
et in sensibilibus. Et quod
augetur et augens. appositio
enim quedam est augmentum.
Quare simul sunt et quod
augetur et augens. Et decre-

nich

passiones

nitum. detrimenti enim circa est ab
latio quedam. Manifestum igitur quod moven
tis ultimum et moti primi nullum
est medium. inter medium et me
dium moventis et eius quod movetur.
Quoniam autem quod alterantur omnia
a sensibilibus alterantur. et solum
horum alteratio est quecumque per se dici
tur pati ab hiis. Ex hiis considera
bimus. Aliorum enim maxime
utique quis existimabit in figuris
et transformationibus et habitudinibus et hor
remotionibus et acceptionibus. videtur
enim esse quod alterationis. Non autem
in neque in hiis que sunt hec enim quedam
alterantur. Densata enim aut
rarefacta. aut cum fiat calida
aut frigida materia. alteratio autem non
est. Ex quo enim est forma
statue. non dicimus illud formam
ex quo figuratur piramidis est
aut lecti. sed denominantes faciunt
hec quidem eneum illud non dicimus
quod autem ligneum. Quod autem alteratum
dicimus. Ex quo enim humidum esse
dicimus aut forte aut calidum. et non
solum sic. sed humidum et calidum esse
equivoce dicentes passionem materiam.
Quoniam igitur ex quo quidem forma et
figura et quod factum est non equivoce
dicuntur cum figuris que ex illo
sunt que autem alterantur cum passionibus
ea dicuntur. manifestum quod in solis
sensibilibus alteratio est. Amplius et
aliter inconveniens est. dicere enim alterari

=hominem

tum esse. aut domum accipientem
finem domificatum est si perfectionem domus
tectionem aut laterationem dicimus
alterationem esse domus lateratam. Et al
terari domum. Manifestum autem est quod quod
est alterationis non est in hiis que
fiunt. In enim in habitibus. habitus enim
virtutes et malicie sunt. virtus enim
omnis et malicia ad aliquid sunt
sicut sanitas quedam calidorum et frigi
dorum commensuratio quedam est. aut
eorum que sunt intus ad invicem aut ad
continens. Similiter autem et pulcritudo
et macies ad aliquid sunt. Dispositiones
enim quedam perfecti ad optimum sunt.
Dico autem perfecti quod sanat et dis
positum est secundum naturam. Quoniam igitur
virtutes et malicie sunt ad aliquid
hec autem neque generationes sunt neque corporis
ipsorum neque alteratio omnino. manifestum
est quod non est omnino quod est alte
rationis circa habitus. In neque circa anime
virtutes et malicias. virtus enim quedam
perfectio est. unumquodque enim tunc
maxime perfectum est cum attin
git proprie virtuti. et tunc est maxime
secundum naturam ut circulus tunc maxime
secundum naturam est: cum maxime circulus
sit. malicia autem corruptio huius et
remotio est. Fit quidem igitur cum
quedam alterantur et acceptio virtuti
et remotio malicie. alteratio autem
horum neutrum est. Quod autem alteratio
aliquid maneat est. virtus quidem
aut impassibilitas quedam est

est aut possibile. sicut malicia a-
possibile. aut contraria passio vir
tuti esset. Et totam moralem virtu-
tem in voluptatibus et tristiciis ac
cidit esse aut enim secundum actum qui
voluptatis aut per memoriam aut
se a spe. Si quidem igitur secundum actum
sensus est causa. Si vero aut per
memoriam. aut per spem ab ipso
aut enim qualia passi sumus re
miniscentibus voluptatis aut
qualia paciemur sperantibus. At vero
neque intellectiva parte anime est
alteratio. Sciens enim ad aliquid
maxime dicitur. hoc autem manifestum. Se
cundum nullam enim potenciam motus fit ei
quod est scire. sed cum exstitit quo
dam. Ex ea enim que est secundum partem
experiencia accipimus universalem sci
enciam in igitur actus generatio est neque
aliquis respeccionem et tactum ge
nerationes. dicitur enim actus. huiusmodi
Que autem ex principio acceptio
scientie. non est generatio neque alteratio. Inqui
etari enim et residencia sciens
fit et prudens. Sicut igitur in eum
dormiens excitetur aliquis aut
ebrius pauset. aut infirmans ordi
netur. factus est sciens. quamvis prius
non poterat uti et secundum scienciam agere
sic mutatur per turbationem et in sta
tum veniente mente in erit ipso
ad sciencie congruitatem. hoc igitur quod ali-
quid fit et ex principio et sciencie
existencia perturbacionis est enim quedam

est quedam et residencia. Neque
igitur infantes possunt addiscere
neque indicare similiter sensibus senti
oribus. Multa enim perturbatio
circa ipsos et motus. Sedatur autem et
pausatur turbatio aliquando quidem a
natura. aliquando autem ab invicem. In utrisque
autem huius alterari aliquid accidit. sicut
cum surgat et fiat vigilans ad
actum. Manifestum igitur quia quod
alterationis et sensibilibus est et
in sensibili parte anime. In alia
autem nulla nisi secundum accidens.

Dubitabit utique aliquis utrum
omnis motus compa
rabilis sit: aut non. Si igitur omnis
comparabilis est et equaliter velox est quod
in equali tempore equale movetur.
erit circularis aliquis equalis rec-
to vel maior eciam et minor minor.
Amplius alteratio et loci mutatio quo-
dam equalis cum in equali tempore ad
alteretur aliud vero ducatur. igitur erit
passio equalis longitudini. sed impo
ssibile est. Si igitur quando equale in equali
tempore moveatur tunc equaliter velox
est. equale autem non est passio omnis
longitudini. quare non erit alteratio
loci mutationi equalis neque minor. quare
non omnis comparabilis. In circulo autem
et recto quomodo continget. Inconve
niens quidem enim est nisi sit
circulo similiter aliquid moveri et
hoc in recto. Sed mox necesse est
aut velocius. aut tardius sicut si

hec deorsum. hec autem sursum. Amplius
plurimum differunt in ratione. si a-
liquis dicat necesse esse velocius in
maiori aut tardius moveri. Erit autem
maior et minor circulatio recto.
Quare et equalis. Si enim in a
tempore ipsum b transit, aliud ipsum
c maius erit b ipso c. Sic enim
velocius esse dicebatur. ergo si et in minori
equale velocius est, quare erit velo-
cius est. quare erit aliquam partem ipsius a
in quo ipsius b circulum transibit et
c in toto a ipsum c. Sed tamen si sunt
comparabilia accidit modo dictum equale
esse rectum circulo.

Sed quecumque non equivoca
omnia comparabilia sunt. propter
quid non comparabile utrum acutius sit
vinum aliud aut ultima? quia
enim equivoca non comparantur. Sed ul-
tima et quod sunt iuxta ultimam
comparabile est quoniam idem acutum ac-
cutum in utrisque. ergo non idem velox
hic et ibi. Multo autem adhuc minus
in alteratione et loci mutatione. Sed
primum quidem hoc non verum est quod
si non sunt equivoca comparabilia.
Si autem non duplum quidem idem duo
enim ad unum et non comparabilia
sunt. Aut et in hiis eadem
ratio et namque multum equivocum est.
Sed quorumdam et rationes equivoce sunt
ut si dicat aliquis, multum est tantum. Et
adhuc tantundem et equale equivoce.
Et unum aut si contingit statim

multum in aere significat in aere et in aqua sunt non
sunt comparabilis.

tim equivoce. Si autem hoc et duo.
Quoniam propter quid alia comparabilia
quidem sunt. alia vero non. Siquidem
erit una natura quoniam sunt in alio
primo susceptivo. Equus quidem et
et canis comparabilia quia sunt utra alba
quidem sunt utrum albius. In quo
primo enim idem est superficies et magni-
tudo similiter. aqua autem et vox non in
alio utrumque. Aut manifestum est quia
erit omnia sic unum facere. In
alio autem unumquodque dicere esse quod erit
idem equale et dulce et album sed
in alio. Amplius susceptivum non con-
tingens est sed unum unius primum est.
Sed ergo non solum oportet
que comparabilia non equivoca esse
sed et non continere differentiam nec
quod neque in quo. Dico autem sic color
habet divisionem. non ergo comparabile per hoc
ut magis coloratum magis sit al-
bum quam nigrum. hoc enim compara-
tur non secundum aliquem colorem. sed magis
tum color. sed secundum album.
Sic et circa motum equevelox
quod in equali tempore movetur equale
tantum longitudinis in tali. Si autem ad
quid alteratum est. alia vero ductum
equali. ergo hoc alteratio et similiter velox
loci mutatio. sed inconveniens. causa autem quia
motus habet species. Quare si que in equali
tempore ducta equali longitudine
equevelocia erit equale rectum et circula-
tio. Utrum igitur ergo causa quia loci mu-
tatio genus aut linea genus tempore

quis enim propter id alteratus species habet
quod simul. Illa que specie differunt et loci mu
tatio species habet illud super quod contingit
do aut in quo. ut si pedes ambulatio
si ale volatio. aut non. Sed figuris
loci alia ¶ Quare que inequali
tempore mouentur secundum eandem mag
nitudinem eque velocia. Si item in diff
erenti specie et motus indifferens specie. quare
hec considerandum que dicta motus. Si
gnificet id. sed quod genus non ali
quid unum est. Sed iuxta hec latent mul
ta. Suntque equivocationum alie quidem
multum distantes. alie uero habentes
quandam similitudinem. alie uero proxime
aut genere. aut similitudine. unde non ui
dentur equivocationes esse cum sint. ¶ Quando
igitur altera est species. si idem in alio. aut
si aliud in alio. et quis terminus. aut
quo discernimus quod id est album et
dulce. aut aliud. aut quia in alio uidetur
alterum. aut quia omnino non idem.
De alteratione autem quomodo est equaliter
velox altera alteri. Si itaque est
sanari alterari. Contingit autem hoc quidem
velociter alterari hoc autem tarde sanatum esse
et simul quosdam. Quare alteratio erit
coequaliter velox. in equali enim tempore
alteratum est. ¶ Sed quid alteratum
est equale enim hic non dicitur. Sed que
in qualitate equalitas hic similitudo. ¶
Sit item quod mutatum est in equali
tempore eque velox. ¶ Utrum igitur in
quo passio aut passionem oportet comparare
hic quis igitur quod sanitas eadem sit oportet

accipere aut in magnitudine. aut in minus
si simile existit. Si autem altera passio
sit puta alterari quod sit album et quod
sanari. huius nichil idem. nec equale neque
simile. aut iam hic species faciunt alte
rationis. et non est una. sicut in loci mu
tationibus. quare considerandum quot sunt species alterationis
et quot loci mutationis. ¶ Si ergo
que mouentur specie differunt quorum
sunt motus secundum ipsa et non secundum accidens. et
motus specie differunt. Si uero genere genere
Si uero numero numero. ¶ Sed igitur utrum oportet
ad passionem respicere. si idem sit aut
similes aut equaliter veloces. aut in eo
quod alteratur. ut hic si quid hic albi
tum sit. hic autem tantum. aut in utroque
et eadem quidem. aut alia passione
secundum quod eadem equalis autem aut inequalis. secundum quod
illa inequalis. ¶ Et in generatione et equalis uel
autem et corruptione. idem considerandum
est quomodo eque velox generatio est si inequa
li atim. Non enim huius tempe
idem et indivisibile. ut homo.
sed non animal. Velocior autem si inequali alte
rum. non enim huius ad aliqua duo in quibus
alteritas. sicut dissimilitudo. ¶ Et si
numerus sit maior et minor numerus similis
species. sed non est nominatum quod commune
et utrumque. sicut quod plus passio aut
excellens magnitudinis quantum autem maius.
Quoniam autem movens movet
semper aliquid et in aliquo.
et ad aliquid. Dico autem in aliquo
quia in tempore. ut si autem ad aliquid
quia ad quantam aliquam longitudinem.

Temp enim simul mouet et mouit.
qr ~~enim~~ quantum aliquid erit quod
motum e et in quanto. Sig. a. q
est mouens. b. a q mo. quanticumq
a longitudo mota. c. in quanticumq
est tempe. in quo e. d. In equali g°
tempe equal. po. ei quod est. a. me
dietatem ipsius. b. duplicem ipsius
c. transibit. Ipsum autem. c. in medie
tate. d. Sic enim erit analogia.
Et si eadem po eadem in hoc tempe
tantum mouet et in medietatem medietatem
mouebit. et media vitus medium
mouebit in equali tempe. equale vt ip
sius. a. potencie sit medietas. q est
ipsum. e. et ipsius. b. z. sit medium.
Similiter g se hnt et sm analogiam.
virtus ad graue. qr equale et in equali te
pore mouebit. Et si. e. ipsum. z.
mouet in ipso. d. sm. c. non necesse est
in equali tempe. e. duplum ipso. z. mo
ue sm medietatem. ipsius. c. Si uo
a. b. mouebit in ipso. d. quanta e ipsum
. c. medietas. ipsius. a. que est ma
est. e. ipsum. b. no mouebit in tempe
in quo e. d. in in aliquo ipsius. d.
ipsius. c. analog ad totum. e. sicut
e. a. ad. z. Omne enim si contingat
no mouebit mch. Si enim tota
vis totum mouit. medietas non
mouebit. in quantum. in in quocumq
vnus enim mouet nauem. Si quis na
uem trahentium. dederit po mini
mum in longitudinem. quam omnes
mouent. Et zenonis ro ne

ra. quod sonat milii quilibet ps. n
enim prohibet no moue aerem. i
nullo tempe tantum quantum mouet
cadens. totus modius. in tam tan
ta ps quanticumq mouebit cum
toto si sit ps. h no mouet. in n
no est nisi po in toto. Si uo duo vtr
q horum a vtrumq mouet tm i
tanto et composite potencie. Com
positum ex quibus equali mouebunt
longitudine. et in equali tempe. a
nalogiam ne. Sic g in alteratio
ne et in augmento aliquid quod e
augens. aliquid a et quod auge.
In quanto a tempe et quantum: aliud
quod auget. aliud a auget et al
teratum quod et quod alterat. similiter ad
et quantum sm magis et minus altera
ta sunt et in quanto tempe in dup
lo duplum. et duplum in duplo.
medium a in medio tempore a
in medio medium. aut in equali du
plum. Si aut alterans. aut auges
tm in tanto auget aut altera. n
ne et medium in medio et in medio in me
et mch si contingit augmentauit a
alterabit. sicut et in grauin. Incipit
optauus
ti phisicorum
U trum autem factus
sit aliquis motus
cum no esset prius
et corrumpi
tur sic quod mo
in mch sit.

in factus est, nec corruptus, sed erat semper et erit, hec immortalis et sine deficere existit in hiis que sunt velud vita quedam ens hiis omnibus consistentibus.

Esse quidem enim quod motum omnes affirmant de natura aliquid dicentes propter hoc quod mundum faciunt, et de generatione et corruptione esse considerationem omnibus ipsis, quam impossibile est esse non sit motus. Sed quecumque quidem infinitos mundos dicunt esse, et quosdam quidem fieri, quosdam autem corrumpi mundorum, semper dicunt esse motum; necessarium enim generationes et corruptiones cum motu esse ipsorum. Quecumque autem unum et non esse semper, et de motu supponunt secundum rationem.

Si igitur contingit aliquando nichil moveri, dupliciter necesse est hoc accidere: aut enim sicut Anaxagoras dicit, inquit enim ille, simul omnibus existentibus et quiescentibus in infinito tempore motum facere intellectum et discrevisse; aut sicut Empedocles in parte moveri et iterum quiescere. Moveri quidem cum amicitia ex multis faciat unum, aut discordia multa ex uno. Quiescere autem in mediis temporibus, dicens sic: in quantum quidem ex pluribus unum didicit nasci, in quantum iterum ex uno geminato plurima perficiunt, sic quidem fiunt res, quod et nullo modo ipsis est secula(?) immutabilis. Sic autem permutantes nusquam simul perficiuntur, sic autem semper sunt immobiles secundum circulum hoc enim quod sic permutantur ab hinc inde dicere ipsum opinandum est. Considerandum igitur de hiis quomodo se habent; proderit enim est non solum ad nature considerationem scire veritatem, sed ad scientiam de principio primo. Incipiemus autem primum ex diffinitis a nobis in physicis prius.

Dicimus autem motum esse entelechiam mobilis secundum quod mobile. Necesse igitur existere res possibiles moveri secundum unumquemque motum. Et sine autem motus diffinitione, omnis utique confitebitur necessarium esse moveri secundum unumquodque quod motum ut alterari alterabile, ferri autem secundum locum mutabile. *possibile moveri* Quare prius oportet esse combustibile quam comburatur, et combustivum quam comburere. Ergo et hec necessarium est aut facta aliquando esse cum non essent, aut perpetua esse. Si quidem igitur factum mobilium unumquodque, necessarium est prius accepta aliam mutationem fieri et motum et motum esse secundum quam factum est possibile moveri aut movere. Si autem que sunt preerant semper motu non existente, irrationale quidem videtur et absque scientibus.

At vero sed amplius magis ingredientibus hoc necessarium est accidere. Si enim alia quidem mobilibus existentibus, alia autem motiva, aliquando quidem erit aliquod primum movens, hoc autem quod movetur, aliquando autem *movetur* nichil, sed quiescit, oportet hoc mutari prius. Erat enim aliquid causa quietis. Quies enim privatio motus est. Quare ante primam mutationem erit mutatio

q̄ iⁿ ꝯ democritum & alios [illegible]

por. Talia quod enim movet singula
rit. alia a. [illegible] et sim contrarios mo
tus. ut ignis quod calefaciet frige
faciet a' no. Scia a' videt' inmovi
ee. magis videt' g' et ubi ee aliquid
simili mo' scin. enim calefacit con
usum qdammo et absce dens sic
et patet voluntas. scient quod eod
scio utit' scia. Si g' qdam possibilia
sunt facere. aut pati aut movere. h' a'
moveri no' penitus possibilia sunt. h' sic se
habent et prima sunt. Quare cu
prima utimur. aliud movet ad a'
movet'. et tam sunt. ut si h' quod
motivum. illud a' mobile. Si g'
no' semp movebat'. manifestum quod n'
se habebat sicut no' possibilia. h' quod
movere. illud a' moveri. Sed opor
tuit mutari alterum illorum. necesse
ei in his que sunt ad aliquid h'
accidebat. ut si cum no' est duplum
nunc e' duplum mutari si no' utrum
alterum erit g' quod prior mutatio
prima. Adhuc a' prius et posterius quo
mo' erunt tempore no' existente. aut
tempus no' sit motus. Si ig' motus tempus
nus motus. aut motus quidam siquidem
tempus semp est. et motum necesse
est perpetuum ee. At vo de tempore
ex uno concordare videntur omnes
ingenitum enim ee dicunt et per h'
democritus demonstrat tamquam im
possibilia omnia ee facta. impossibile enim e
factum tempus ee. plato a' ipsum generat
solus. simul enim cum celo factum

ee. celum a' factum ee dicit. Si g' i
possibile e' ee dicere et intelligere tempus si
ne ipso nunc. a' medietas qdam et — nunc
principium et finem habens simul.
principium a' futuri temporis finem
vo preteriti. necesse semp ee tempus. ul
timum enim sumpti accepti temporis
in aliquo horum nunc erit. nich'
enim est accipere tempus preter nunc
quare cum est finis et principium ip'
nunc. necesse est ipsius in utraque semp — prius
ee tempus. At vo si tempus manifestum
est. quod necesse est. et motum ee.
Siquidem tempus est passio qdam
motus. Eadem vo est et de eo
quod corruptibilis sit motus. sicut
de fieri motum accidit prorem quandam
ee mutationem prima. sic hic poste
riorem postrema. No' enim simul
quiescit quod mo' et quod mobile
est et quod comburit' et quod c
bustibile est. Contingit enim
combustibile ee quod no' com
buritur. neque motivum et movens.
et corruptibile g' indigebit cor
rumpi. cum corrumpatur. et h'
corruptivum iterum postmodum corrumpi
enim mutatio qdam est. Si ig'
h' impossibile. manifestum quod est perpetuus
motus. Sed no' aliquando quidem erit
aliquando a' no'. Et namque assimila
sic dicere figmento magis. Similiter
a' et dicere quia aptum natum
sic esse et h' oportet opinari ee principium.
Sic videt' utique empedocles dicere

quod tenē et movē amiciciam
inpte et discordiam inē rebꝫ ex
necitate quiescē .a. medium tē
pus. Fortassis .a. et unum pu
cipium facientes si
cut anax. sic utique dicerent.
At uo nichil inordinatum e
orum q̄ n̄ et sm̄ nām sunt.
N̄ enim omnibꝫ cā ordinatōis
est. Infinitum ad infinitum
nullam rōm hīt. ordinatō aūt
omnis rō est. Infinito .a. tempe
quiescē postea motum eē aliꝫ
.a. in unam dām eē. qr̄ nunc mā
gis q̄m prius. nec itm̄ aliquā or
dinatōm hr̄e nō iam nc̄ est opꝫ.
aut enim simplr̄ se hīt. qd̄ ē nc̄
et nō aliq̄ quando sic aliq̄ uo non.
aut rōm hīt. qd̄ nō simplr̄ simp
quidem dignus est sicut empedocles
sicmis alio dix. sic se hr̄e inp
te quiescē omne et moūm itm̄
ordinatōm n̄ iam hīt quandam hō.
Sꝫ et hꝫ dicentem nō affirma
re solum. sꝫ cām ipīus dicē et
nō appōne nichil nec uelle digni
tem rōnalem. sꝫ aut inductō
nem ferre hꝫ quando enim nō ēē
posite sunt. nec inhꝫ erit amici
cie ul' inimicie eē. sꝫ hō quando
congregare illius uo disgregare. sꝫ
uo determinetur qd̄ est inpte od
est. in ambꝫ sic sicut. quia est
aliquando qd̄ congregat homines
amicicia et fugiunt inimici abi

inicem. hꝫ enim supponit̄ et in to
to eē mūdi enī et inquibꝫdam
eē sic. Q̄ .a. et sm̄ eq̄lia tempa
indiget aliq̄ rōne. Omnino .a.
tem existimare principium. hoc eē
sufficiens qd̄ semp .a. est sic aut sic
n̄ ēēe se hīt opinari in quo demo
critus reducit de n̄ causis. qd̄ sic
quod prius factum est. ipīus .a.
semp nō uult principium querere
in quibꝫdam dicens rēte. Quod
.a. in omnibꝫ nō recte. et trigoni
enim semp hīt duobꝫ rectis eq̄
les angulos. sꝫ tamē est perpetui
tis hꝫ altera cā. principiorum quidem n̄
est altera causa. sꝫ perpetua sunt. q̄
quando quidem nullum tempus erit nec er
it. quod motus nō erat sive nō erit
tanta dicta sunt.
Contraria .a. hiis nō diffici
le est solūe. uidebit̄ autē
ex hiis considerantibꝫ contingē ma
xime motum eē aliq̄ cum tū nō
est omnino. primum quidem quando qua
nec una perpetua mutatō est mu
tatō .a. omnis apta nata est
ex quodam in quodam. quare necē est
omnis mutatōis eē contra
ria in quibꝫ fit. Infinitum .a.
motum nullum. Amplius inconuis et
quam pole est moūi nec qd̄ mo.
nec hiis in seipo. nec unum motum
ut in animatis quorum nec ps ulla
nec totum mō quiescit. Conuenit .a.
semp moūi aut uel neccaiā sic. = sꝫ quiescere mouetur

n sit enim multo autem magis hoc fit in ani
matis manifestum est. In ipsis quidem in
nobis cum sit motus aliquando scilicet quiescen
tes tamen moveamur aliter fit in no
bis ex nobis ipsis principium motus
habi. Et si nichil extra moveat
hoc enim impossibile in inanimatis esse non inde
similiter. Sed semper movet aliquid
exteriorum aliud animal autem ipsum di
cimus ipsum movere. Quare si quan
dam quiescat aliquando penitus in immobili
motus utique fiet ~~et si~~ ex ipso et
non ab extra. Si autem in animali
possibile est fieri quid prohibet idem ac
cidere et secundum omne. Si namque in par
vo mundo sit et in magno. Et
in mundo et in infinito. Si quidem
contingit moveri infinitum et qui
escere totum.

Horum autem primum quidem quod
dictum est. Non enim quod
est unum moveri esse motum quod est in
contraria recte dicitur. Hoc enim
fortassis quidem necessarium est si quod
non semper unum esse possibile est eius
dem et unius motum. Dico autem
sic utrum unius corde et eius
dem sonant semper alterum similiter se
habente et movente. Sed tamen alte
rum se habet nichil prohibet quandam
eundem esse — unum — contrarius et per
cussus est manifestum utique erit magis
ex hiis et posterius. Moveri autem
quod non movetur nullum inconveniens est.
Si aliquando quidem sit extendens mo
vens aliquando non hoc tamen aliquando inve
nit in quantum. Dico autem ut
et idem ab eodem moto exi
stente aliquando quidem moveatur aliquando
autem non. Nichil enim aliud dubi
tat hoc dicens. Propter quid non semper
quidem quiescunt eorum que sunt
alia non moventur. Maxime
autem utique videbitur talis hec du
bitatio. Quomodo sit enim non inesse prius
motus quod accidit est in anima
tis. Quiescens enim prius. Post hoc
vadit movente exteriorum nul
lo ut videtur. Hoc autem falsum est. Aspici
mus enim semper aliquam motu
in animali connaturalium. Huius autem motus
non ipsum animal causa est. Sed conti
nens forsitan. Ipsum autem dicimus ipsum
movere non secundum omnem motum
sed secundum locum. Nichil ergo prohibet
magis fortassis necessarium est in corpore
multos motus fieri a continente. Ho
rum autem quosdam intellectum aut
appetitum movere. Illum autem to
tum. Iam animal movere quod con
tingit circa sompnos. Sensibili au
tem cum enim non insit motus
in existente tamen fiunt alia
motu. Si unquam erit manifestum et de hiis
ex sequentibus.

Principium autem consideracionis est
quod quidem et dicte dubitationis.
Quare aliquando eorum que sunt aliquando
quiescunt autem moventur aliquando alia autem
neque autem omnia quiescunt semper

= aliquo

aut omnia semper moventur, aut quaedam moventur, alia autem quiescunt. Et iterum horum aut quae moventur moventur semper, quae vero quiescunt quiescunt semper; aut omnia apta nata sunt similiter moveri et quiescere; aut reliquum amplius et tertium. Contingit enim alia quidem semper immobilia esse eorum quae sunt, alia vero semper moveri, alia autem utrisque accipere; quod quidem nobis dicendum est. Hoc enim habet solutiones omnium dubitationum, et finis nobis est huius negotii. Omnia enim quiescere et huius rationem quaerere dimittentes sensum, infirmitas quaedam est mentis. Et de toto aliquo, sed non de parte ambiguitas est; nec solum ad physicum, sed ad omnes scientias ut est dicere et omnes opiniones, propter id quod motu utuntur omnes. Amplius autem de principiis in petitionibus, sicut in rationibus esse doctrinas nihil sunt ad mathematicum, similiter autem et in aliis; sic et de eo quod nunc dictum est ad physicum. Suppositio enim est quod natura principium motus. Fere autem et ad hoc et omnia dicere moveri falsum quidem, minus autem hoc praeter artem positum. Quidem enim est natura in physicis principium sicut motus et quietis. Similiter autem physicum est motus. Et quidam dicunt moveri entium non quaedam, alia vero non, sed omnia et semper, sed latere hoc nostrum sensum; ad quos et quidem non determinantes qualem motum dicunt aut omnes, non difficile est obviare. Neque enim augeri neque minui possibile est continue, sed est et medium. Est autem similis ratio huic de eo quod est guttam conterere et nascentia lapides scindere. Non enim tantum si excidit aut removit gutta et medium in medio tempore; prius sicut et navem navis tractus est in guttae, tot tantum movetur prius autem illorum in illo tempore. Tantum dividitur quidem enim quod remotum est in plura, sed nihil eorum motum est seorsum, sed simul manifestum igitur quod non est necesse semper ad abire, quia dividitur diminutio in infinita, sed totum aliquando abire. Similiter autem et in alteratione qualibet; non enim si partibile in infinitum est quod alteratur, propter hoc et alteratio, sed velox et multotiens fit, ut congelatio. Amplius cum infirmatur aliquis necesse est tempus fieri in quo sanabitur, et non in termino temporis mutari. Necesse autem in sanitatem mutari et in aliud nullum. Quare dicere continue alterari valde est in manifestis ambigere; in contrarium enim alteratio est. Lapis vero nec fit durior neque mollior. Et quod ferunt mirabile est si latuit lapis deorsum latus aut manens terra. Amplius autem terra et aliorum unumquodque ex necessitate permanet quidem in propriis locis, movetur autem

violente ex his. Si autem quod gravi
motorum sunt impossibilis levis nec in
sensum levium omnia moventur. Quod
igitur impossibile sit aut omnia semper
moveri aut semper omnia quiescere et
his et aliis his. Sed et utique aliqua
Et non in alia quedam semper contin-
git quiescere alia non semper moveri
aliquando autem quiescere et aliquando moveri non similiter
Dicendum autem quod impossibile sit sic
et in dictis prius et in his. Vide-
mus enim in eisdem fieri dictas mutationes.
Et adhuc contra opugnat manifes-
tis dubitantes. Neque enim augmentum
neque violentus erit motus nisi mo-
veatur ex non quiescens prius. Ge-
nerationem igitur removet et corruptionem
hic ratio. Fere autem et moveri fieri quoddam et cor-
rumpi videtur omnibus. In quod enim
quid mutatur fit hoc aut hic et mutatur
corrumpitur hic hunc. Quare mani-
festum quod alia quedam moventur non de-
semper aliqua.

Omnia autem velle aliquando quiescere
aliquando autem moveri hic iam copula-
tum ad antiquas rationes. Principium
utrum sufficientium an determinatis
non quod [illegible] quidem incepimus prius
omnia aut enim quiescunt aut
omnia moventur aut hec quidem quiescunt
hec autem moventur. eorum que sunt. et
si alia quidem quiescunt alia non
moventur. eorum que sunt necesse est aut
omnia aliquando quiescere aliquando non moveri
aut quedam semper quiescere alia vero
moveri. Quod quidem ~~quiescere~~ impossibile
sit omnia quiescere. Dictum est
et prius. Dicemus autem et nunc.
Si enim secundum veritatem sic se habet sicut
quidam dicunt esse quod est infinitum
et immobile, sed non aliquid videtur
secundum sensum. sed moventur multa eorum
que sunt. Si quidem igitur opinio est falsa
aut omnino opinio et motus est
et utique si fantasia. et si aliquando quidem
sic videtur aliquando autem aliter. fantasia
quidem enim et opinio motus quidam
esse videntur. Sed de hoc quidem intendere
et querere rationem quorum dignius habe-
mus quam ratione indigere male iudi-
care est melius et prius in credibile
et non credibile et principium et non principium.

Similiter autem et impossibile et omnia
moveri aut alia quedam semper moveri
alia non semper quiescere. Ad omnia
enim hec sufficiens est una fides. Vi-
demus enim alia quidem quandoque moveri
alia quandoque quiescere. Quare manifestum
est quod impossibile sit simpliciter omnia quie-
scere et omnia moveri continue. et eodem
alia quidem semper moveri alia
non quiescere semper. Relinquitur
considerandum est utrum omnia hec possibilia
moveri et quiescere. aut quedam quidem
sic alia vero non semper moveri. Hoc enim
demonstrandum est a nobis.

Moventium igitur et eorum que
moventur alia quidem secundum ac-
cidens moventur et moventur alia
autem per se ipsa secundum accidens quidem quecumque

[illegible] a eo moveri
[illegible] orum alia alium
quiescere

in eo quod sunt in moventibus aut
his que movent secundum accidens secundum partem.
alia autem per se ipsa quecumque non eo quod
sunt in movente aut in hiis que move-
tur. in eo quod pars aliqua ipsorum mo-
veat movetur. Eorum autem que movetur per se qua-
dam a se ipso: alia vero ab alio. et alia
quidem natura: alia vero violencia et preter naturam.
Quod enim ipsum a se ipso movetur natura ut quod-
libet animal. Movetur enim animal ipsum a se
ipso. Quorumcumque autem principium motus in
ipsis est. hec autem dicimus moveri natura. Verum animal
totum ipsum natura movet. Corpus
autem contingit et natura et extra naturam moveri.
Differt enim secundum qualem motum quod
movetur eveniat et ex quali elemento constet.
Et eorum que moventur ab alio.
alia quidem moventur natura. alia vero extra
naturam quidem ut terrea sursum et ignis
deorsum. Amplius autem partes animalium
multociens moventur extra naturam secundum
positiones et modos motus. Et maxime
motum a quodam quod movetur in hiis que
extra naturam moventur est manifestum propter
quod manifestum est ab alio moveri. Post
ea autem que sunt extra naturam eorum que
sunt secundum naturam ipsa a se ipsis. aliqua
hec enim non in manifestum est ab aliquo
moventur. Sed quando et accipere ipsum
movens et quod movetur dubitatur enim
sicut in navibus et non natura consistentibus
et in aliis est distans movens
quod movetur et sic se ipsum movet. Ma-
xime autem dubitatur reliquum dicte divi-
sionis. Eorum enim que ab alio mo-

ventur hec quidem extra naturam posuimus
moveri. alia relinquuntur contra
positionem quia natura sunt que dubitabit a
quo moventur ut levia et
gravia. hec enim in oppositos locos vi-
olencia moventur. In propria autem leve
quidem sursum. grave autem deorsum. a
quo autem non adhuc manifestum sicut enim mo-
veantur extra naturam. Et namque ipsa
a se ipsis dicere impossibile est. vitale enim
hec et animatorum est proprium et stare
iterum possent se ipsa. Dico autem
velud si ambulandi causa sunt ipsi
et non ambulandi. Quare cum
ipso est sursum ferri. Manifestum quod
in ipso et deorsum. immobile autem
est secundum unum motum movere se ipsum
si a se ipsis. Et quomodo se ipsa movent
continua. Amplius quomodo et continuum
contingit ad aliquod et ipsum se ipsum
movere. Secundum enim quod unum et continuum
non tactu secundum hoc impossibile est.
Sed secundum quod dividitur est hoc quidem aptum
natum est facere. aliud vero pa-
ti. Nullum igitur istorum hoc se ipsum mo-
vet. Consequenter autem sunt neque aliud conti-
nuum nullum sed necesse est dividi mo-
vens in motu ad id quod movetur
sicut in inanimatis videtur cum mo-
veat aliquod animatorum ipsa.
Set accidit et hec ab aliquo semper
moveri. fiet autem utique manifestum di-
videntibus causas. Est autem et in mo-
ventibus accipere que dicta sunt. alia
quidem enim extra naturam moventia sunt.

vt necessaria grauis motus est alia
uo in ut actu calidum. motiuum
est potentia calidi. Similiter autem et in aliis
huius est. Et mobile autem similiter non et
quale aut quantum. aut ubi est cum habe
at principium huius in se ipso. et non secundum
accidens. Erit enim ut et quantum et
quale. et alterum alterum accidit et non per se
existit. Ignis itaque et terra mouentur
ab alio violencia quidem cum extra
naturam. natura autem cum in propriorum actus potentia.
Quoniam autem quod potentia multipliciter
dicitur. hec causa est non esse mani
festum. a quo huius mouentur ut ignis
sursum: terra autem deorsum. Est autem
potentia aliter addiscens. sciens et habens
iam et non considerans. Semper autem
cum sit actiuum et passiuum simul fit
aliquando. fit aliquando actu quod in potentia. ut ad
discens ex potentia ens. alterum fit potentia habens
enim scientiam non considerans autem potentia est
sciens quodam modo. sed non sicut et
ante addiscere. Cum autem sic habeat si
aliquid non prohibeat operatur et con
siderat. aut erit in contradictione ignorancia.
Similiter autem hec se habent et in physicis. Fri
gidum enim potentia est esse calidum. cum
autem fiat mutatum. iam ignis est.
ardet autem nisi aliquid prohibeat et
impediat. Similiter autem se habet et circa
graue et leue. leue enim fit ex graui
ut ex aqua aer. hoc enim potentia primum et
iam leue et operabitur mox nisi aliquid
prohibeat. actus autem leuis est alicubi
esse et sursum. prohibetur autem cum in contrario

loco sit. Similiter et in hoc se habet in
quanto et quali. Et tamen queritur hoc
quare in propriorum locum mouentur graui
a et leuia. causa autem est quia apta
nata sunt. et hoc est grauem et leuem
esse hoc quidem eo quod sursum. illud autem
eo quod deorsum determinatum. Potentia autem
est leue et graue multipliciter sicut
dictum est. Cumque enim sit aqua potentia
quodam modo est leue. et cum aer
est. adhuc in potentia. Contingit
enim impeditum non sursum
esse. sed si auferatur impediens a
git et quod sursum fit. Similiter autem
et quale ad actum esse mutat. mox
enim considerat sciens nisi aliquid
prohibeat et quantum extenditur nisi
aliquid prohibeat ~~et quantum ex~~
~~tenditur nisi aliquid prohibeat~~.
Sustinens autem et prohibens mouens
est sicut mouet. est autem sic non. ut
est columpnas diuellens. aut la
pidem remouens a vase in aqua per
accidens enim mouet sicut repercussa
spera non aperte mota est sed a pro
iciente. Quod quidem igitur nichil
horum ipsum mouet se ipsum. ma
nifestum est. Sed motus habet prin
cipium non mouendi nec facien
di. sed paciendi. Si igitur omnia
que mouentur. aut extra naturam et vio
lenter. et que et extra naturam omnia
a quodam. et ab alio. eorum autem
que natura iterum que a se ipsis mouentur ab
aliquo et que non a se ipsis ut grauia

a natura mouentur

et lenia. aut enim agitante et fa
ciente leue aut graue. aut impe
diencia et phibencia soluente.
omnia ergo que mouentur ab aliquo
mouebuntur.

Hoc aut dupliciter. aut enim
non propter se ipsum mouens. sed propter
altrum quod mouet mouens. aut
propter ipsum. Et hoc aut primum post
ultimum. aut per plura ut baculus
monet lapidem et mouetur a
manu mota ab homine. hoc autem non
amplius eo quod ab alio movetur. Utraque ergo
dicimus movere. et primum et ulti
mum mouentium. sed magis primum.
illud enim monet ultimum. sed non
hoc primum. et sine quidem primo ul
timum non mouebit. illud autem
sine non hoc. ut baculus non mouebit
nisi moueatur ab homine. Si ergo ne
cesse est omne quod mouetur ab aliquo mo
veri. et aut ab eo quod movetur ab alio
autem non. Et si quidem ab alio quod
movetur necesse est aliquid esse mouens quod
non ab alio primum. Si autem huiusmodi
primum non necesse est esse alterum. impossibile
est enim in infinitum abire mou
ens et quod movetur ab alio ipsum infini
torum enim non est aliquid primum
Si ergo omne quod movetur ab aliquo
movetur. primum autem mouens movetur quidem.
autem non ab alio autem necesse est ipsum a
se ipso moveri. Amplius autem et secundum
hanc eandem rationem est aggredi omne
enim mouens ad quid monet et

aliquo. aut enim in se ipso moventes
mouet. aut alio. ut homo ipse aut ba
culo et ventus precepit. aut ipse aut
lapis cum mouit. impossibile est autem
movere sine ipso movente id quod
mouet. sed siquidem ipsum se ipsum mo
uet. non necesse est aliud esse quo mo
uet. Si vero sit alterum id quo mouet
est aliquid quod mouebit non
quodam sed se ipso aut in infinitum
abibit. Si ergo quod mouetur aliquid
mouet necesse est stare et non in
infinitum abire. Si enim bacu
lus mouet eo quod movetur a manu et
manus mouet baculum. Si autem et hanc
aliquid mouet et hanc alterum aliquid
mouens. Cum itaque aliquo
moueantur semper alterum. necesse est
prius ipsum se ipsum movere. Si ergo
movetur quidem hoc. non aliud autem moverit
ipsum. necesse ipsum se ipsum movere.
Quare et secundum hanc rationem quod
movetur aut mox ab ipso movente
mouebitur. aut veniet in huiusmodi.

Ad dicta autem et sic intendenti
bus attinget eadem hoc. Si n.
ab eo quod mouetur movetur omne.
aut hoc rebus existit secundum accidens. ut
moueat quidem quod movetur non tamen
propter id quod movetur ipsum. aut non. sed per se.

Primum quidem ergo. si secundum
accidens non est necesse moveri. quod movetur.
Si autem hoc est. manifestum quod contingit aliquando
moveri nichil eorum que sunt. non enim necesse
est accidens. sed contingens non esse. Si ergo

ponamus possibile esse nullum impossibile ac
cidit. Forsitan forte. Motum autem
impossibile est non esse. Ostensum enim prius
est hec quoniam necesse est motum semper
esse. Et rationabile hoc quod accidit. Sic
enim necesse est esse. Quoniam tria
et movens et quo movet. Quod
quidem igitur movetur necesse quidem moveri. Quod
cum movet quod quidem igitur movetur
necesse quidem moveri. movere quod non
necesse est. Sed quo movet et movet et
moveri. Communicant enim simul hec
et secundum idem eunt et quod mo-
maxime quod est in moventibus secundum
locum. tangere enim necesse adinvi
cem sic usque ad aliquid movens quod
sic ut sit non quo movet immobile.
Quoniam quod intuemur ultimum
quod moveri quidem potest motus autem prin
cipium non habet quod movet quidem
ab alio autem sed a se ipso rationabile quod
non necessarium dicimus tertium autem
esse quod movet quidem cum sit
immobile. Propter quod anaxagoras dicit recte
intellectum impassibilem memores
et immixtum esse quoniam quidem
motus principium ipsum dicit esse. Sic
enim utique solum movebit cum
sit immobile. et imperabit cum sit i
mmixtus. At vero sine secundum accidens sed
ex necessitate non movens nisi aut
moveatur non utique movet. necesse
est movens. sed non sunt moventi sit
secundum eandem speciem motus. aut secundum
alteram. Dico autem quia aut
calefaciens. et ipsum calefit. sanans
sanatur. et ferens fertur. aut sanans
fertur. ferens autem augetur. Sed
manifestum quoniam impossibile est sibi
usque ad individua dividente di
cere. ut si aliquis docet geome
triam. aut si proicit et proici
secundum eundem modum proiectionis. aut
sic quidem non sed aliud ex alio ge
nere. ut quidem fertur augetur hoc est augens
alterari ab alio. hoc quod alterans secundum
quandam moveri motum. Sed necesse
est stare. finiti enim sunt mo
tus. Item autem reflectere et alte
rans dicere fertur totum facere est quod
si motor dicat ferens fertur. et do
cens doceri. manifestum enim quod movetur
et a superius movente. quidem magis mo
vere. et a priori moventium. At
vero hoc impossibile est. docens enim
accidit addiscere. quorum. hoc quod
habere illud quod non habere scientiam ne
cessarium est. Amplius autem
hoc magis irrationale quoniam omne
accidit motum mobile siquidem ab
eo quod movetur movetur omne quod mo-
vetur enim si aliquis dicat. quoniam
sanatum et sanans sanabile
erit. et edificatum edificabile
aut mox. aut per plura. Dico
quod sic si mobile quidem ab alio est
esse motum. sed non secundum eundem mo
tum mobile movet proximum
sed secundum alterum. ut calefactum. et i
disciplinatum. sed hic ascendentem

h' doct geometrie id

porro

puenit alii ad eand' spem sicut
diximus prius. l; quod g' horum
impole. aliud a' sigitum e' in
peus enim est alitatum ex neci
tate ee augitale. Non g° nece
est ~~nece est~~ semp motum qd
mo' ab alio et ab hoc mo' ibi
bit g°. Quare aut a quies
cente movebit' qd mo'. aut ipm
se ipm movebit prius. At u'
si oz 2sidare utrum cã mot' sit z
principium ipm se ipm moves
aut quod ab alio illud omis
itaq; ipm enim qd p se e cã
semp prius est eo qd altm et
cum ipm sit. Quare l; 2sida
dum est accipientibz ad pnm
si aliquid movet ipm se ipm
quo movet et sm quem motu.
Necesse g' ee quod mo' ee
divisibile in semp divisibi
lia. l; enim ostensum est prius i
univ'libz de n' quod omne quod p
se mo' 2tinuum. Impole e g'
ipm movens se ipm penit' mo
ue ipm se ipm. totum n. ferr'
utiq; et feret sm eand loci
mutatoem. unum cu sit indi
visu spe et altabit'. et alta
bit. Quare docebit utiq; et
docebit' simul et sanabit z
sanabit' sm eand sanitate.
Amp' determinatum est qz
mo' mobile. l; a' est qd po mo
no' actu vadit est a' motus
actus mobil' impfcs. movens
a' iam est ut calm fac' calm
et omnino gnat hns spem. qr
simul id et sm idm calm et
et nō calm. Similr a' et aoz
unumqdq; quorumq; moves
nece est hre univocum l; qd
g' movet illud a' mo' ipm se
ipm moventis. Qr a' nō
contingat ipm se ipm move
sic ut utrumq; ab utroq; mo
veat' ex his manifm est. Nec
enim erit primi ~~mag' a' e cã movendi~~ moveas nullm si utr
q; utrumq; movebit. qd enim
primum. mag' est cã movendi
quam seqns et movebit magis.
Dupli' enim move erat aliud
quod quod ab alio mo' ipm. ad
a' ex se ipo primum un' a' est
quod longius est ab ipo quod
mo' principio quam medium. A'
plus nō nece est movens mom
nisi a se ipo sm actus. g° con
tra movet altm. accipientium
g' contingere nō move. g° erit
aliud qd quid mo'. aliud a' mo
vens im mole. Amp' nō nece
est movens cum movet conve'
motum. si aut im mole nece
aut ipm a se ipo mom. si amo'
nece est semp motum ee.
Amp' quid movet motum dum
movebit' ut qr calm faciens
calm sit. At uo in primum z

ipm se ipm mouentis. iam una ps
iam ples mouebunt ipm se ipm
unum autem. Totum enim si mo
uebitur ipm a se ipso aut ab aliquo quod est
ipius mouebitur. aut totum a to
to. si aliquid g' in mouendo aliquam
ptem ipm a se ipso. h' utique
erit primum ipm mouens sepa
tum. quod enim mouebit. h' quod
ipm se ipm totum autem non iam. Si
autem totum a toto mo. per accidens
utique mouebunt h' ipa se ipa.
quare si non sunt necessaria accipiatur
non mota a se ipsis totius g' aliud
mouebitur. cum immobile sit ad
autem mouebitur solum enim sit possibile
esse adhuc ipm mobile esse. Am
plius si aliquid totum ipm se ipm mo
uet h' aliquid mouebit ipius id
autem mouebitur. g° a.b. a se ipa quidem
tem mouebitur et ab .a.

Quoniam autem motum aliquid qui
dem quod mouetur ab aliquo aliud
autem cum sit immobile et mo h' quod
mouens aliud autem medium mouens
ipm se ipm mouens necesse est ex
immobili esse mouenti autem et quod h'
ex eo quod mo non mouente autem ex
necessitate. si ale eueniunt. Sit
enim .a. mouens quod immobile
a.b. uero quod mo ab .a. et mouens
quod est in quo .c. h' autem motum quod
a.b. non mouens autem nullum. si quidem
tem enim et per pla ueniet alii in
que sit per unum solum. omne g° q
est .a.b.c. ipm se ipm mouet. Si
Sed si auferatur .c. ab .a.b. ipm se ipm mo
uebit. .a. quidem enim mouens .b.
uero quod mo .c. autem non mouebit ipm
se ipm. iam penitus mouebit. at uero
iam .b.c. mouebit ipa se ipam sine
sine .a.b. enim mouet in eo quod mo
ab alio. non quare ab aliquo ipius parte autem quare
a.b. g' solum ipm se ipm mouet.

Necesse utique ipm se ipm mouens
habere mouens immobile autem et quod mo
medium autem mouens ex necessitate. Conta
cta sunt utique ad inuicem aut ab
alio alterum. Si aliquid g' continui
est mouens. Quod enim mo con
tinui necesse est esse. manifestum est quod
totum ipm se ipm mouet non
eo quod ipius aliquid h' sit utique ip
sum se ipm moueat. Sed totum
mouet ipm se ipm. motum autem
et mouens eo quod ipius aliquid
est mouens et ad motum. Non
enim totum. iam totum mo. si mo
quod .a.b. autem mo tantum. Sed .c. ab
ipso .b. non iam immobile est. Du
bium autem habet si auferatur aliquid ab
ipso .a. si continui mouens quod
immobile autem aut ab ipso .b. quod mo
reliquum g° ipius .a. mouebit. re
liquum autem ipius .b. mouebitur. Si enim
h' non utique erit quod primo mo a se ip
so .a.b. remoto enim ab .a.
.b. adhuc mouebit se ipm.
reliquum .a.b. sunt ipso quidem medium pro
hibet utrumque aut alterum quod mo

divisibile esse actu aut indivisibile
sed aut divisibile. Sed adhuc est huius eadem
potentia. Quare mobilia producunt indi-
visibilibus post primum esse in unum. Manifestum
igitur ex his est quoniam primum movens est in-
mobile. Cum enim moveat stet quod movetur
ab aliquo aut motum ad immobile
principium, sive in quod movetur quod ipsum
seipsum movens et stans u-
trobique accidit primum movens in omnibus
esse motis immobile.

Quoniam autem oportet semper mo-
tum esse et non deficere necessarium
est aliquid esse quod primum movet
sive igitur unum sit sive plura et primum
movens immobile est. Unum-
quodque quidem igitur perpetuum esse immo-
bilium moventium quidem nichil
ad eam que nunc orationem. Quod
autem necessarium est esse aliquid immobile quod
ipsum ab omni exterius mutatione
et simpliciter et secundum accidens motivum autem
alterius, intendentibus sic sic
autem si aliquis velit in quibusdam contin-
gens, ut et sit aliquando et non sit sine
generatione et corruptione. Fortassis enim
necessarium est si aliquid impartibile aliquando qui-
dem est aliquando autem non est sine mu-
tatione aliquando quidem esse aliquando autem non
esse omne tale. Et principiorum
immobilium quidem moventium quedam autem
quidem aliquando quidem esse aliquando autem non esse
contingit et hoc. Sed neque quomodo omnia possibile est.
Manifestum enim est quod causa quidem ipsis
se ipsa moventibus est ipsius quod

est aliquando quidem esse aliquando autem non esse. Ipsum
quidem enim se ipsum movens necesse est
magnitudinem habere si nichil movetur im-
partibile. Movens autem nulla ne-
cessitas est ex dictis. Horum igitur quod
est alia quidem fieri alia corrumpi
et hoc continue nulla causa est immobilium
quidem non semper autem entium. Neque horum
semper quidem hec moventium, horum
autem alia. Horum enim semper et conti-
nue mutationis nullum causa neque omnium
hec quidem enim sic se habere semper et
ex necessitate est omnia autem infinita
et non simul omnia entia. Mani-
festum igitur est quod quamvis multo-
tiens quedam immobilium quidem moventium
enim autem et multa ipsa se ipsa mo-
ventium corrumpantur, alia vero
fiant et hoc quidem immobile sit, at
vero movet alterum aut hoc. Sed nichil
minus est aliquid quod continet et hoc est in
quoque quod est causa eius quod est alia quidem esse
alia vero non et continue mutatio-
nis. Quod et hec quidem huius hec autem aliis
causa motus sunt. Si quidem igitur per-
petuus motus est perpetuum erit
et movens primum si unum. Si vero
plura perpetua sunt, unum autem magis quam mul-
ta et finita oportet existimare. Eisdem
enim accidentibus semper finita ma-
gis accipiendum. In hiis enim que
sunt natura finitum et melius si
contingit esse magis existere
oportet. Et si unum quod primum immobilium
perpetuum cum sit erit principium aliis

mot' Manifestum g' ex hiis est: qd' z
necce ee aliqd' unu et ppetuum z
mouens consilium est. enim continui
necce est semp motum ee et con
tinuu ee. et namq qd' semp contim
Q' a' consequenter no est continui. at uo si
continuus unus est. unus a' si ab u
no mouente et uni' qd' mo. Si en
quidam aliud et aliud mouebit. n
continuus totus mot'. sed consequenter g' ex
hiis sciet utiq aliquis ee aliqd' p
mum mobile.

Et iterum constans inprincipio mo
uentium ee quid g' quidam e
orum que sunt que aliqn quidem mo
uent'. aliqn aut quiescunt. manifestum e
Et ppr hec manifestum factum est quam
uz omnia mouent' uz omnia quie
scunt. uz alia quidem sp quiescunt
alia semp mouent'. Que namq
sunt utrobiq et potentiam sunt huiusmodi
eius gra est aliqn quidem moueri aliqn uo
quiescere demonstrat de hiis. Q'
iam a' hiis omnibus manifestum illud.
volumus a' demonstrare et duoz
ultimorum. Namq quidam sunt a'
quidem semp in mobilia. alia autem
que semp mouent'. Precedentes a'
nobis et ponentes omne qd' mo
ab aliquo moueri. et hoc ee a' im
mobile. aut qd' mouent'. aut a se
ipso aut ab alio semp deuenire
inhec accipe quam eorum que mouent'
est principium qd' mouet' quidem
qd' ipm se ipm mouet omnium a'
immobile. Videmus enim et mani
feste ee huiusmodi que mouent ipsa seip
sa. ut animatorum et animalium. g'
Hec a' et opinionem obtulerunt ne forte
contingat motum fieri cum no
sit omnino ppr id qd' in hiis. videre
hoc contingere. Inmobilia enim cum
sunt aliqn mouent'. iterum sic inest.
Hec a' oz accipe quam sm unu
motum ipsa mouent et sed hec n
ppe. Non enim ex se ipso est ca
Sz insunt alii mot' n et alibus
quos no mouent' p se ipsa ut au
gmentum detrimentum respiratio aliis
mo' alium unumquodq quiescens cu
no mo' enim qd' a se ipso motu
horum a' ca continens et multa
i q... ut quorundam alimentum.
Dum quiescit quidem enim dormi
unt. Digerito a' surgunt z
mouent se ipsa cum primi prim
ex sit. unde no semp mouuntur conti
nue a se ipsis. aliud enim e mouens
ipm qd' mo' et mutatus ad unumq
a' mouentium se ipm. In omnibus
a' hiis mouet' primum mouens
et ca ipm se ipm mouendi a se
ipso sm accidens tamen. mutat enim locum
corpus. Quare et qd' inest e quis
et necessario mouens se ipsum sec. quibus
e sentire. qz si ad in mobilium quidem
mouentium aliqn et ipse q s accus
mouent' impossibile est continuum
motum moue. Quare si necce
est quidem continue ee motum eoz

aliquod primum mouens inmobile et
non secundum accidens ~~inmo~~ hoc dico sic diuini
nihil quod sunt esse incessabiliter quoddam et
immortalis motus et manere eum ip
sum in se ipso et in eodem principio enim
manente necesse et celum manere quod con
tinuum est ad principium. Non est autem
idem mouere secundum accidens a se ipso et ab a
lio. quoddam enim inest et corum que (f ab alio)
sunt in celo quibusdam principiis que
cumque plures feruntur motus aliorum iam
corruptibilium solum. At uero si a
liquod est semper huiusmodi mouens quoddam im
mobile autem ipsum et perpetuum. necesse est
et primum quod mouetur ab hoc perpetuum es
se. Palam autem est et ex eo quod
est possibile aliter generationem et corruptionem
et mutationem aliis nisi aliquod
moueat quod mouetur immobile. quod
enim quoddam semper mouebit eodem mo
et unum motum. hoc. Semper mediam enim
mutatur ad id quod mouet. Quod autem mouetur
ab eo quod mouetur quoddam moto ab immobi
li iam propter id quod aliter et aliter se habet ad res
non eiusdem motus erit causa. Sed propter
id quod in contrariis locis aut speciebus est
contrarie exhibebit motum unumquodque
eorum aliorum et aliter quoddam quiescens
aliter autem motum. Palam igitur fac
tum est ex dictis et quod secundum principium dubi
tauimus quare igitur non omnia aut quies
cunt aut mouentur. aut alia quedam
semper mouentur. alia uero semper quie
scunt. quedam aliquando autem non.
huius enim causa manifesta nunc est. quoniam alia

quoddam ab immobili mouentur perpetuo. Propter quod
semper mutantur. alia uero ab eo quod mouetur et
mutatur quare et hec necessarium est muta
ri. immobile autem sicut dictum est sicut simpliciter
et similiter et in eodem permanens unum
et simplicem motum.

At uero aliud facientibus principium
magis erit de his manifestum. Considerandum
enim est iterum aliquem motum
contingit esse continuum aut non. Et si
contingit quis hic et quis motus primus
est motuum. manifestum enim quod si quidem ne
cessarium est semper motum esse primus
autem hic et continuus. quod primum continui
mouens mouet ipsum motum ne
cessarium est unum et eundem esse et
continuum et primum. Cum autem tribus
motibus. alio quodam secundum magnitudinem
et alio secundum passionem et quodam secundum
locum quem uocamus loci ~~mutationem~~ lationem
hunc necessarium est primum esse. impossibile
enim est augmentum esse alteratione non
existente. quod enim augmentatur est quoddam
tamquam augmentatur. est quoddam ~~simile~~
augmentatur. et est tamquam dissimili.
Contrarium enim aliud dicitur contrario
adueniens esse factum autem simile simili.
necesse est igitur alterationem in contrarium mu
tare. At uero si alteratur indigebit
esse alterans et agens ex potentia calido
actu calidum. manifestum igitur quod mouens
non similiter se habet sed aliquando propius aliquando
autem longius. Hoc enim quod alterat. hoc
autem sine loci mutatione non contingit esse.
Si igitur necesse est semper motum esse necesse

est et loci mutationem semper esse primam
motuum. et loci mutatione. sicut alia quod
prima alia non posterior prima. Am-
plius autem omnium passionum principium den-
sitas et raritas grave enim et le-
ve et molle et durum et calidum et fri-
gidum densitates videntur esse et rarita-
tes quedam. Densitas autem et raritas con-
gregatio et disgregatio secundum quas generatio et
corruptio dicitur substantiarum. Que autem
congregantur necesse est secundum locum mu-
tari. At vero et eius quod augmentatur
et decrescit magnitudo mutatur secundum
locum magnitudo. Amplius et hinc
considerantibus erit manifestum quod loci mu-
tatio prima. Primum enim sicut et in aliis
sic et in motu dicetur utique primum
multipliciter. Dicitur autem prius quo non
existente non erunt alia. Illud vero sine
reliquis et quod secundum substantiam et quod
tempore. Quare quoniam motum quidem necesse est
esse ~~continue~~ erit utique continue
~~erit utique continue~~ aut qui con-
tinuus aut qui consequens magis autem qui
continuus et dignius est continuum
quam consequens esse. Dignius autem semper
accipimus in natura esse si possibile est possibile
autem est continuum esse. ostendetur autem posterius
nunc autem hoc supponatur et hunc nullum
alium possibile esse. Sed autem loci muta-
tionem. necesse lationem esse primam. nulla enim
una necessitas est neque augmentari neque
alterari quod fertur. nam neque fieri aut
corrumpi. horum autem nullum continuum
nisi sit quem movet primum movens.

Adhuc tempore primam. hanc enim
contingit solum moveri sempiternis. Sed
in uno quocumque aliquo habentium generationem
loci mutationem necesse est postremam
motuum esse. post enim ipsum fieri pri-
mum alteratio et augmentum. Sed
loci mutatio iam perfectorum motus
est. Sed aliud necesse motum esse secundum lo-
ci mutationem prius quod et generationis cau-
sa erunt huius que fiunt non factum ut ge-
nerans eius quod generatur. Quamvis vi-
detur utique generatio esse prima motuum propter hoc
quod fieri oportet rem primum. hec in uno
quolibet eorum que fiunt sic se
habent. Sed aliud necesse est prius quod
moveri huius que fiunt ens et ipsum non
factum et ipsum aliud prius. Cum autem gene-
rationem impossibile est esse primum omnia enim
erunt que moventur corruptibilia.
manifestum est quod neque consequentium motuum
neque unus prius est. Dico autem consequentium
augmentum postea alterationem et de-
crementum et corruptionem omnes enim
posteriores generatione sunt. Qua-
re si non est generatio prior loci mu-
tatione neque aliarum neque una permu-
tationum. Omnino enim videtur
quod fit imperfectum et ad principium ire. Quare
quod generatione posterius natura prius est. Ultima
autem loci mutatio omnibus inest que sunt
in generatione. Unde alia omnino immobilia
sunt viventium propter indigentiam
organi ut plante et multa genera
animalium perfectis autem inest. Quare
si magis inest loci mutatio magis

complementibus inerit motus. hic
primus aliorum utique erit secundum substantiam
propter hoc et quia nec unum secundum substantiam mutatur
quod movetur motum in eo q
fuit. Si enim hoc solum mobilium mutatur
non ens. sicut eius quod alteratur alterabile, eius autem
quod augetur et decrescit patientis
quantitatem. Maxime autem manifestum est
quia movens ipsum se ipsum maxime
movet hunc proprie qui secundum locum. Et
enim dicimus hoc esse eorum que
moventur et moventium principium et
primum in hiis que moventur ipsum
se ipsum movens. Quod quidem igitur loci
mutatio prima sit manifestum est ex hiis.
Que autem loci mutatio prima sit
nunc monstrandum
est simul autem et quod nunc et prius po
situm est quod contingit continuum
motum continuum esse et perpetuum
manifestum est eadem methodo.
Quod quidem igitur motuum aliorum nullum conti
ngit unum continuum esse ex hiis manifestum est.
Omnes enim ex oppositis in opposita
sunt motus et mutationes ut generationi
et corruptioni ens et non ens et
sunt alterationi contrarie passiones au
gmento et decremento aut magnitudo
aut parvitas aut perfectio magni
tudinis et imperfectio. Contrarie
autem sunt que sunt in contraria. Quod autem
non semper movetur existens prius
necesse est prius quiescere. manifestum igitur
quod quiescet in contrario mutans et in
generatione et corruptione. Similiter autem et sing
ularis singulari. opponuntur enim gene
ratio et corruptio simpliciter et in mutatio
nibus opponuntur enim generatio et cor
ruptio. Similiter et singularis singu
lari. Quare si impossibile est simul
mutari opposita, non erit continua
mutatio, sed medium erit ipsarum
tempus. Nichil enim differt contrarias aut
non contrarias esse secundum contradictionem mutatio
nes, si solum impossibile sit eidem
simul inesse. hoc enim nichil ad rationem
utile est. Neque si non necesse est quiescere
esse in contradictione neque est muta
tio quieti contrarium. Non enim
fortassis quiescit quod non est, autem
non ens. Sed si solum medium
sit tempus. sic enim non erit mu
tatio continua. neque in prioribus contrarietas
utile fuit. Sed si non contingit simul non
esse. Non oportet autem turbari quod
eidem pluribus erit contrarium, et motus et
statui, et motui qui est in contrarium,
sed hoc solum est accipere quod
opponitur quodammodo et motui et qui
eti motus contrarius, sicut equale
et mensurabile excellenti et ei
quod excellitur, et quod non contin
git simul opposita neque motus neque
mutationes esse. Amplius autem et in ge
neratione et corruptione et peni
tus inconveniens esse videbitur
si factum mox necesse est corrumpi
et nullo tempore permanere. Quare
ex hiis utique fiet aliis fides. simili
enim naturale est quod similiter sit in omnibus

Quod autem contingit esse quendam infinitum unum existentem et continuum, et hic est circularis, nunc dicemus. Omne enim quod movetur localiter aut circulariter aut secundum rectitudinem aut mixtum. Quare si neque illorum alter continuus est, neque ex utrisque possibile est compositum esse. Quod autem quod fertur secundum rectum et finitum non fertur continue manifestum est: reflectitur enim. Reflexum autem secundum rectum contrarios movetur motus: contrarius enim secundum locum est qui est sursum ei qui est deorsum, et qui est ante ei qui retro, et qui est ad sinistrum ei qui est ad dextrum. Loci enim contrarietates hee sunt. Quis autem unus et continuus motus prius diffinitum est, quia qui est unius et in uno tempore et in indifferenti secundum speciem. Tria enim erant: quod movetur, ut homo aut deus, et quando, ut tempus, et tertium in quo; hoc autem locus aut passio aut species aut magnitudo. Contraria differunt specie et non unum sunt; loci autem dicte differentie. Signum autem quod motus contrarius est qui est ab a ad b ei qui est ab ipso b ad a, et quia sistunt et repausant adinvicem si simul fiant ~~sunt~~. Et in circulo similiter, ut qui est ab a in b ei qui est ab a in c: sistunt enim, et si continui sint et non fiat reflexio, propter id quod contraria se se corrumpunt. Et plus erunt ad invicem si non qui est in latus ei qui est sursum. Maxime autem manifestum quod impossibile est continuum esse qui est in rectitudine motum, quia reflexum necesse est stare, non solum in recta, sed et si secundum circulum fertur. Non enim idem est circulo ferri et circulum: est enim aliquando connecti quod movetur, aliquando in idem reveniens unde motum est reflecti iterum. Quod autem necesse est stare, fides est non solum in sensu sed in ratione. Principium autem hoc est: tribus enim existentibus, principio, medio et fine, medium ad utrumque utrumque est, et numero unum, ratione autem duo. Amplius aliud est quod est potentia et quod actu. Quare recte que infra terminorum quelibet dicitur quidem potencia quoniam est medium, actu autem non est nisi dividat hinc et stans iterum incipiat moveri. Sic autem medium principium fit et finis, principium quidem posterioris, finis autem prioris. Dico autem ut si quod fertur autem fert a in b, et iterum feratur in c. Cum autem continue feratur, neque factum esse neque abesse possibile est a et b, sed solum esse in nunc, in tempore autem nullo preter cuius ipsum nunc est divisio inter tres a b c. Si autem adesse concedat aliquis et abesse, semper stabit a quod fertur

impossibile enim est a simul ad eandem b et
abesse in alio igitur et alio sit
igitur tempore tempore utique erit quod
in medio. Quare amesedet a
in b. Similiter autem in aliis signis eadem
enim ratio in omnibus. Cum autem utatur a quod fertur ipso b medio et
principio et fine necesse est stare propter id
quod duo facit sicut utique si et intelligeret. Sed ab a quidem sit igitur abfuit
principio in c affuit cum perficiat
et stet.

Hoc et ad dubitationem hec dicendum. Habet enim dubitationem hanc. Si
enim sit quod est e ei quod est z equale et a feretur continue ab extremo
ad c similiter autem sit a in b. Si igitur
et d fertur continue a z extremo ad
e regulariter et velocitate simili
ipsi a. a autem veniet in c quando a in
e. Prius enim movens et discedens primum venire necesse est. Non
igitur simul affuit a in b et abfuit ab eodem. Unde posterius est. Si
enim simul non posterius est sed necessitas erit stare. Non igitur ponendum est cum a affuit secundum quod b
ipsum d simul moveri a z ultimo.
Si enim affuit a in b erit et
abesse et non simul. Sed erit in secatione temporis et non in tempore. Sed
quando igitur est impossibile sic dicere continuo. Sed in reflectenti necesse est
dicere. Si enim quod est a fertur
ad ipsum d et iterum reflectens deorsum fertur ultimo d et fine
utetur et principio uno signo ut duobus. Unde stare necesse est. Non simul
affuit in ipso d et abiit ab ipso d.
ibi enim simul esset et non esset
in eodem nunc.

At vero olim solutionem non dicendum est. Non enim contingit
dicere quod secundum ipsum a in d secus non
non affuit aut non defuit. Necesse enim
est in finem venire cum actu est
non potest quod quando igitur in medio est
potest esse. Hic autem actu et finis quando
deorsum principium autem sursum et motuum
igitur similiter. Necesse est igitur stare
re reflectens in recto. Non igitur
contingit continuum motum in recto perpetuum. Eodem autem modo
obviandum est ad interrogantes
Zenonis rationem. Et volenter
si semper medium transire oportet. Haec autem
infinita sunt. Infinita autem transire
impossibile est. Aut sic eandem hanc quidam
rationem aliter interrogant volentes
simul esse motui medietatem
prius numerare secundum unumquodque factum
medium. Quare ab eunte totam
infinitum accidit numerasse
numerum. Hoc autem concedere impossibile est.

In primis igitur rationibus de motu
solvimus per id quod est tempus habet infinita
in se ipso. Nihil enim
inconveniens est infinito tempore infinita
transire aliquem. Similiter autem infinitum inest in longitudine et tempore.

Sed solo ad interrogantem signum se
ut sufficiens. Interrogabat enim si
in infinito transire aut numerare conti
git ad rem et ad intentionem non suf
ficiens. Si enim dimittens magni
tudinem et interrogavit si in infinito
tempore contingit infinita transire
interroget in ipso tempore eadem. habet
enim tempus infinitas divisiones
nec adhuc sufficiens hec solo. Ve-
rum dicendum est ad quod dixi
in modo rationibus. Si enim aliquis con-
tinuum quod dividit in duo media
hic uno signo tanquam duobus
utitur. Facit enim ipsum principium et fi
nem. Sic autem facit numerans et in me
dia dividens. Sic autem divisione non erit con
tinua neque linea neque motus. Conti
nuus enim motus continui est. In
continuo autem sunt infinita media
sed non actu sed potentia. Si vero faciat ac
tu non faciat continuum sed stabit.
Ad quod numerare media manifestum
est quod accidit. Unum enim signa
necesse est ipsum numerare duo. Alterius quidem
enim medietatis finis alterius
autem principium erit si non unum nu
meret continuum sed duas medieta
tes. Quare dicendum est ad
interrogantem si contingit infini
ta transire aut in tempore aut in ma
gnitudine. Quod est quidem sic est autem
non sic. Actu enim cum sint non contingit
potentia autem contingit. Qui enim con
tinue movetur secundum accidens transivit sed
simpliciter autem non accidit autem linee infinita
media esse. Substantia autem altera est et esse.

Manifestum autem et quia nisi aliquis
faciat temporis dividens signum
prius et posterius semper posteri
oris rei erit idem ens et non ens
et quando factum est non est. Signum quidem igitur
utrisque commune et prioris et posterioris
idem et unum numero. Ratio-
ne autem non idem. Huius quidem enim
est ultimum alterius principium. Rei est semper
posterioris passionis est. Tempus
autem in quo est a b c. Res in quo d.
Hec in a quidem tempore album in b
autem non album. In c ergo album et
non album. In quolibet enim ipsius
a verum est dicere album. In omni
tempore hoc erat album et b non
album. c autem in utrisque. Non ergo dan
dum est in omni sed preter ultimum
nunc in quo est c. Hoc autem iam poste
rius. Et si fiebat album et si
corrumpebatur album in a omni
factum est et corruptum est in c.
Quare album aut non album
primo in illo verum est dicere. Aut
simul album et non album et utrumque
omnino esse et non esse necesse est. (que est in fieri non est / aut est in corrumpi est)
Si autem quodcumque fuit prius non ens
necesse est fieri ens et cum fit non est
non possibile est in athoma dividi tem
pora dividi tempore. Si enim in a
tempore d fiebat album factum est
album autem simul et est in altero in
divisibili tempore habito autem in b si

in .a. fieret non erit quoniam omne
quandam mediam. Quare et tempus
erit in quo fiebat non enim eadem
non et non athoma continentibus. Si ipsius
temporis in quo fiebat factum est. et
est in ultimo. Si igitur medium est hic
tum in continuis indivisibilia tempora
continua sunt in motu a. c. quare si in .a.
toto tempore fiebat non est plus
tempore in quo factum est. et fiebat
quam in quo fiebat omnino. Quibus
quidem igitur aliquis tamquam prius esse
dicet temporibus hec et huiusmodi quedam sunt.

Rationabiliter autem ex hiis in
recedentibus utique aliquem iterum
accidet. Omne enim quod movetur con-
tinue si a nullo propellitur secundum quod
et quando venit secundum loci mutationem
in hoc et ferebatur prius ut in .b. ve-
nit et ferebatur in .b. et non cum pro-
ximum erit. Si mox sic incipit
motum. Quod est magis manifestum
quam magis prius. Similiter est et
in aliis. Quod autem ab .a. fertur in .c. ad
tum veniet in .a. continue mot-
eum igitur ab .a. in .c. ferebatur tunc
et in .a. fertur secundum motum quod est
ab .c. Quare simul simul contrariis
contrariis enim qui secundum rectitudinem.
Simul autem et ex hoc mutatur
in quo non est. Si igitur hoc impossibile
necesse est stare .c. non igitur unus
motus. Distinctus enim stati-
vi non est unus. Amplius et
ex manifestum erit magis de omni

hiis

motu. Si enim omne quod movetur
movetur aliquo dictorum motuum et
quiescit alia oppositarum quie-
tum. Non enim erat alius preter istos
quod autem non semper movetur hoc motum
Dico autem quicumque secundum alterationem et
non si pars est totalis necesse est prius
quiescere. Secundum oppositam quietem quies
enim privatio est motus. Si igitur contrarii qui-
dem motus sunt qui secundum rectitudi-
nem. Simul autem non contingit
motum contrarium quod ab .a. ad .c.
fertur non utique ferretur simul et ab
ipso .c. ad .a. Quoniam autem non simul
movebitur autem hunc motum necesse prius
quiescere apud .c. hec enim opposita
quies ei motui qui est a .c. motum ma-
nifestum est igitur ex hiis que dicta
sunt. quoniam non continuus motus.
Amplius autem et hec iam magis pro-
prius que dicta sunt. Simul enim
corruptum est quod non album quod
factum est album. Si enim continua al-
teratio ad album et ex non albo et
non nam aliquo tempore sit corrup-
tum est non album quod album est et
factum non album. tunc enim erit idem tempus.
Amplius autem si continua est tempore
et motus. sed contraria quidem igitur erit ulti-
mitatem contrariorum ut albedinis et ni-
gredinis.

xiiii

Quoniam autem in circulari erit u-
nus et continuus ultima ratio in-
possibile contingit. quod enim ex .a. mo-
vetur simul movebitur in .a. secundum eandem

primum. In quod enim veniet motum mu-
non simul movebitur contrariis neque opposi-
tis. Non enim omnis a quo est motus ei q-
est ex hoc contrarius est, nec opponitur. Sed con-
trarius in recta linea quidem hic contra-
est contraria secundum locum, ut que secundum diame-
trum. distat enim plurimum. opposita
autem que est secundum eandem longitudinem.
Quod autem nichil prohibet motum continue et
nullo tempore deficere circularis quidem
motus est ab eodem in idem. rectus
autem ab eodem in aliud. Et qui quidem
in circulo nequaquam in eisdem est. Qui vero
secundum rectitudinem multotiens in eisdem.
enim quidem igitur qui semper in alio et
in alio fit contingit movere continue.
qui vero in eisdem multotiens non contingit.
Necesse est enim simul moveri contrarios.
Quare neque in semicirculo neque in alia
circulatione neque una contingit moveri
continue. multotiens enim eadem mo-
veri et contrarias mutationes mutari. non
enim copulat principio finem. Qui autem in
circulo copulat et solus est perfectus.
Manifestum autem et ex hac divisione
quoniam non contingit alios motus esse con-
tinuos. In omnibus enim accidit e-
adem moveri multotiens ut in al-
teratione media et in eo qui ex eo qui
est quantitas secundum medium magni-
tudinis et in generatione et corruptio-
ne similiter. nichil enim differt pau-
ca aut multa facere in quibus
est mutatio neque medium ponere
aliquid aut auferre. utrumque
enim accidit eadem moveri multo-
tiens. Manifestum igitur ex hiis quod neque
phisiologi bene dicunt omnia sen-
sibilia moveri semper dicentes. mo-
veri enim necesse est aliquo horum mo-
tuum et maxime secundum illos est alte-
rari. Fluere enim dicunt semper et corrum-
pi. Adhuc autem et generationem et cor-
ruptionem alterationem esse dicunt. Ratio
autem nunc dixit universaliter de omni motu
quod secundum nullum motum contingit
moveri continue preter quam circulo. Quare
neque secundum alterationem neque secundum augmentum.
Quod quidem igitur neque infinita est mu-
tatio neque una neque continua preter circulo
motum nobis dicta sint tanta.
Quod autem lationum circularis
prima sit manifestum est. Omnis enim
secundum locum motus sicut et prius diximus
aut in circulo aut in recto aut mix-
tus est. hec autem necesse est priores esse
illo. Ex illis enim constituitur. Et
recto autem circularis est. simplex enim
et perfectus est magis. Infinitum
enim non est rectum ferri. sic enim
infinitum non est. Sed neque si esset
moveretur utique nichil. Non enim fit
impossibile. transire autem infinitum impossibile est.
in finito autem recto reflectens quidem
compositus et duo motus. non reflexus
autem imperfectus et corruptibilis. prius autem et
natura ratione et tempore est perfectum quam
imperfectum corruptibili autem incorruptibile.
Amplius prior est quem contingit
perpetuum esse non contingenti eciam

quid q' contingere perpetuum esse. aliorum
a' in loci mutatione. in aliam contingere esse
perpetuum. statum enim ex his sit a' sta
tus est corruptus est motus. sed una le
a' accidit circularem unum esse et conti
nuum. qui in rectum. est enim cuius in re
to determinatum est principium et finis
et medium. et omnia habet in seipso
quare est unde incipiet quod movetur et ubi
finiet. apud terminos enim quiescit
omne. aut unde aut ubi. circularis a' in
determinati sunt. Quid enim ma
gis quam circumque terminus eorum que sunt
in linea. similiter enim unumquodque principium
et medium est. ut et semper circumque
sint in principio et fine. et nunquam. unde
movetur et quiescit quodammodo sphera.
eiusdem enim obtinet locum. Causa a' est
quoniam omnia haec accidunt centro. principium
enim et medium magnitudinis et
finis est. Quare propter hoc quod extra circulationem
non est nisi quod fertur quiescit utique
puncto. semper enim fertur. circa medium
sed non ad ultimum propter hoc a' manet
et semper quiescit quodammodo to
tum et movetur continue. Accidit a'
conversim et namque quia mensura motu
um est circulatio primam necesse est ip
sam esse. omnia enim mensurantur primo
et quare primus mensura aliorum est.
Amplius a' et regularem contingit
circularem esse solum. que enim in recto
a principio inregulariter feruntur et ad finem
omnia enim quanto distant quidem plus
a quiescente feruntur velocius ceu

ter est a' solius. nec finis nec principium
in ipso aptum natum est. sed extra.
Quod a' secundum locum mutatio prima
motuum. Testantur omnes qui
de motu fecerunt mentionem. principia enim
tribuunt ipsius moventibus secundum hunc mo
tum disgregatio a' et congregatio
motus secundum locum sunt sic enim mo
vent concordia et discordia. hec
quidem enim disgregat. illud a' con
gregat ipsorum. Et intellectum
anaxagoras. disgregare moventem primum.
Similiter a' et quicumque hanc causam nullam
unam tamen dicunt. propter vacuum a'
moveri dicunt et namque huic secundum locum
motum non moveri dicunt. motus enim
propter vacuum loci mutatio est. ac
sic in loco. aliorum a' nullum inesse
primis. Sed huius que sunt ex his
opinantur. augmentari enim et cor
rumpi et alterari congregatis et dis
gregatis athomis corporibus dicunt.
Et eodem a' modo quicumque propter den
sitatem. aut raritatem instituunt
generationem et corruptionem. congregatio
ne a' et disgregatione. hec com
ponunt. Amplius a' preter hos ani
mam causam facientes motus ipsam
se ipsam enim movens principium
enim dicunt eorum que moventur. et
movebit a' animal et omne animatum
secundum eum qui est secundum locum ante
terminum. Et preter a' moveri dicimus
solum quod movetur secundum locum motu
si a' quiescit unde in eodem ipso au

augmentat' q' aut decrementum pi
atur. alterationem contingit quodam
modo moueri. simplr q' motum non di
cimus. Quod autem g' semper mot' er
it et erat omni tempore et quod primo
perpetuum motu ad huc q' quis mot'
primus q' quem motum perpetuum con
tingit esse solum et primum moue's
quod in mole sic dictum est.

Quod autem hec necesse e' impossibile esse
et nullam habere magnitudinem
Nunc dicemus opponentes primi
de prius. Nihil horum q' inuicem est
quod impossibile est nullum finitum mo
uere ? infinitum tempore. tria enim sunt
Quod mouens in quo sit tempus
h' q' aut finita omnia. aut infinita
sunt omnia aut quedam ut duo aut
unum. sit g' a. mouens. quod a. mo
b. tempore infinitum in quo. c. ipsum
d. g' moueat aliquam partem ipsius
b. quod est in quo e. Hoc g' in equa
li ipsi. c. Implebit enim maius. quare
non est infinitum. tempore quod est
ipsius. z. sic itaque ipsi. d. apponens
auferens ipsum. a. ipsi a' c ipsum. b.
tempore q' non auferam semper remou
ens equale. infinitum ei e. quare. oe. a.
totum. b. mouebit infinito tempore ip
sius. c. Non g' possibile e' a finito
motum moueri secundum infinitum motum
quod autem g' non contingit finitum i
infinito tempore moueri manifestum est.

Quod autem omnino infinitam
magnitudinem non contingit
infinitum esse possibilem. ex hiis manifestum
e. sit enim plus potens semper equale i
minori faciens tempore. aut calefa
ciens. aut dulce faciens. aut prohi
ciens. et omnino mouens. necesse g'
et a finito quodam infinitum. aut hu
re possibilem. pati aut patiens. et plus
quam ab alio plus enim est infinitum po
it uo tempus non contingit esse nullum esse. si
enim est in quo. a. tempore in quo i
infinitum uirtus calefecit. aut depul
it in quo. a. b. finitum quoddam ad i
hanc maiorem semper accipiens
finitum. ueniam aliquam. a. tempore mo
tum erit finitum q' semper addens
excellentiam esse determinatum et aufe
rens deficere faciet similiter. In equali
g' tempore mouebit finitum ipsi i
finite. h' q' est impossibile nullum itaque
finitum contingit infinitum possibilem habere.

Non g' in' i infinito et cum contingit
in minori magnitudine am
pliorem possibilem esse. sed adhuc magis
in maiori plurimam sit g' in quo
est. a. b. infinitum. b. c. habet possibilem
quantum q' in aliquo tempore. ipsum i
mouit. d. in quo. e. z. si g' ipsi. b.
c. duplam accipio in medio mo
uebit tempore ipsius. e. z. si enim
hec proportio quare in. z. et. t. mouebit
g' si accipiens semper. a. b. nequaquam
transibo. tempore q' dato semper minus
accipiam. Infinitum g' possibilem erit. omnem
enim finitum possibilem excellit. omnis
q' finite possibilitatis necesse est finitum esse

ot tempe. si enim in quodam tem
pore maior in minori quod declara
tum est mouebit per diuisionem proportio
nis. infinita enim omnis potentia. sicut
multitudo et magnitudo excellens
omne finitum. Est autem hoc demum
re et sic. accipiens enim quandam potentiam
eandem genere eam que est in infinita magni
tudine existentem que mensurabit eam que
est in infinita magnitudine finitam
potentiam. Quod quidem igitur non contingit infinitam
esse potentiam in finita magnitudine. nec
finitam in infinita. ex hiis palam.
De hiis autem que feruntur bene se habet du
bitare quandam dubitationem primum.
Si enim omne quod mouetur ab aliquo quod
cumque non ipsum mouet. quomodo mouentur
aliquo continue non tangente eo quod
mouit ut proiecta. Si autem mouet simul
et aliud aliquid quod mouit. ut aerem
quod motum mouet. similiter impossibile po
non tangente motum. sed simul omnia
moueri et quiescere cum primum mo
uens quieuerit. et si facit sic lapis
ut mouet quod mouit. Necesse est autem
hoc quidem dicere quod primum mouens
facit posse tamquam moueri. aut aerem ac
tum. aut huiusmodi aquam. aut aliud aliquid
tale quod aptum natum est mouere
et moueri. sed non simul pausat mo
uens et quod mouetur. sed quod mouetur quidem simul
cum mouens quiescit mouens. mo
uens adhuc est. unde mouetur cum alio
habitum et huius eadem ratio est. Paus
at autem cum minor fuerit virtus mouen

di inest. sunt ultimo. Pausabit autem qui est
est cum non amplius faciat quod primum
mouens. sed motum solum. hoc autem necesse
simul pausare hoc quidem mouens. hoc
autem motum. et totum motum. Hic quidem
autem igitur in contingentibus aliqui quidem et
moueri. aliqui quidem quiescere fit motus et
non continuus. sed uidetur aut eius continue en
tium est. aut tangentium. non enim est
unum mouens. sed habita adinuicem. se
unde et in aere et in aqua fit motus
quem dicunt quidam antiperistasim esse.
impossibile autem aliter opposita solui nisi dic
to modo antiperistasis autem simul omnia mo
uere facit et moueri. Quare et quies
cunt sic autem uidetur aliquid quod continue
mouetur a quocumque non enim ab eodem.
Quoniam autem et minus quod sunt necesse est
semper esse motum continuum hic autem
unus est. necesse autem unum magnitudinis alicuius
esse. non enim mouetur impossibile et unius et
ab uno non enim erit continuus sed habitus
alter alteri et diuisus. mouens igitur aut
unum aut motum mouet autem in mole
existens. Quidem igitur motum consequens op
portet oportebit. et mutari ipsum
simul autem moueri ab aliquo. quare status est, conue
nit in ipso moueri ab immobili. hoc autem non
necesse est simul mutare. sed quod possit
moueri. in fatigabile enim est sic mouere
Et regularis hic motus et aut motus solus
autem maxime. Non enim habet mutationem
unam mouens motorum. autem in quod mo
uetur id habere mutationem quoniam consimiliter
sit motus. necesse est autem aut in medio

aut in circulo esse. Sed enim primum sunt
sed citius mouentur proxima moue-
nti. Huiusmodi autem est totius motus; ibi ergo
mouens.

Habet autem dubitationem si contingat
aliquid quod mouetur mouere continue,
sed non sicut impellens iterum et iterum in
ipsum esse continue aut ipsum quidem impe-
llere aut trahere aut utrumque aut
aliquid aliud contingens aliud ab
alio sicut olim dictum est in hiis que
proiciuntur. Si autem cum diuisibile
sit aut aer mouetur sed sicut semper
motus utrobique autem non possibile est moue-
rum esse sed habitum solus itaque conti-
nuus est quem mouet inmobile. Semper
enim similiter se habens et ad id quod
motus similiter se habebit et continue.

Determinatis autem hiis manifestum
est quod inmobile est primum mo-
uens et inmobile habere aliquam ma-
gnitudinem. Si enim magnitudinem
habet necesse est aut finitam ipsam esse aut
infinitam. Quod autem non contingit
magnitudinem esse ostensum est prius
in phisicis. Quod autem finitam inpossibile
sit habere infinitam potentiam et quod in-
possibile est a finito moueri aliquid
infinitum tempus determinatum
est nunc. Primum autem mouens
perpetuum mouet motum infi-
nito tempore. Manifestum itaque quod in-
diuisibile est et inpartibile et nu-
llam habens magnitudinem. Ex-
plicit VIII^us^ phisicorum aristotelis.

Incipit primus liber aristotelis de
celo et mundo.

De natura scientia
fere plu-
rima uidetur
circa corpora et ma-
gnitudines et
horum existens
passiones et mo-
tus. Adhuc autem
circa principia quecumque
talis substantie sunt. Natura enim constantium
hec quidem sunt corpora et magnitu-
dines; hec autem corpus habentia et magnitu-
dinem; hec autem principia horum sunt.
Continuum quidem igitur est quod diuisibile
semper diuisibilia. Corpus autem quod
quod omnibus linea quidem autem ad duo plus
planum quidem autem ad tria corpus et preter
hec non est alia magnitudo propter
tria omnia esse et ter omniquaque. Quemadmodum
enim aiunt et pitagorici totum
et omnia tribus determinata sunt.
Consummatio enim et medium et
principium numerum habent omnis. Quod
hic autem eum qui trinitatis. Propter
quod a natura accipientes tamquam
leges illius et ad sanctificationes
deorum utimur numero hoc. Assi-
gnamus autem et appellationes secundum mo-
dum hunc habentes. Que enim duo am-
bo dicimus et duos ambos.
Omnes autem non dicimus sed de tribus
hanc predicationem dicimus primum.
Hec autem quemadmodum dictum est.

ā q̄ omnis diuisibile magnitudo
aut quod quidem ad unum

Propter nim ipsam sic moveri secantur. Quoniam quidem igitur omne et totum et perfectum secundum speciem non differunt ab invicem, sed si quidem utique in materia et in quibus dicitur corpus utique erit magnitudinum perfectum. Solum enim determinatum est tribus. Hoc autem est omne. Tripliciter autem existens divisibile omniquaque est divisibile. Aliorum autem hec quidem ad duo, hec autem ad unum. Ut enim numerum adepta sunt, sic et divisionem et continuitatem. Hoc quidem enim ad unum continuum, hoc autem ad duo, hoc autem omniquaque tale. Quecumque quidem igitur divisibilia magnitudinum et continua. Si autem et continua omnia divisibilia, nondum manifestum ex hiis que nunc. Sed illud quidem palam, quod non est in aliud genus transitio, quemadmodum ex longitudine in superficiem, in corpus autem ex superficie. Non autem adhuc talis perfecta erit magnitudo. Necesse enim fieri exitum secundum defectionem. Non est autem possibile perfectum deficere: omniquaque enim est. Particularium quidem igitur corporum secundum rationem unumquodque tale est. Omnes enim habent dimensiones. Sed terminatum est ad proximum tactu, propter quod modo quodam corporum unumquodque multa. Totum autem cuius hee partes perfectum necesse est esse, et quemadmodum nomen significat omniquaque et non hac quidem, hac autem non. De toto quidem igitur, sive sit aliquid infinitum secundum magnitudinem sive finitum secundum totam molem, posterius intendendum.

De hiis autem que secundum speciem ipsius partibus nunc dicamus principium facientes hoc. Omnia enim physica corpora et magnitudines secundum se ipsa mobilia esse dicimus secundum locum; naturam enim principium motus esse dicimus in ipsis. Omnis autem motus secundum locum, quem vocamus lationem, aut rectus aut circularis aut ex hiis mixtus. Simplices enim hii duo soli. Causa autem quia et magnitudines et hee simplices sole, et que recta et que circularis. Circularis quidem igitur est que circa medium, rectus autem que sursum et deorsum. Dico autem sursum quidem eum qui a medio, deorsum autem eum qui ad medium. Itaque necesse omnem esse simplicem lationem hanc quidem a medio, hanc autem ad medium, hanc autem circa medium. ~~hanc autem circa medium.~~ Et videtur consequenter secundum rationem hoc hiis que a principio. Et enim corpus perfectum est in tribus et motus ipsius. Quoniam autem corporum hec quidem sunt simplicia, hec autem composita ex hiis — dico autem simplicia quecumque motus principium habent secundum naturam, puta ignem et terram et horum species et cognata hiis — necesse et motus esse hos quidem simplices, hos autem mixtos aliqualiter, simplicium quidem simplices, mixtos autem compositorum. Moveri autem secundum prepollens. Si quidem igitur est simplex motus, simplex autem circularis motus...

motus et simplex motus simplicis corporis. et enim si et compositi fuerit secundum prevalens erit. necesse esse aliquod corpus simplex quod aptum est ferri circularem motum secundum suam ipsius naturam. violencia quidem enim contingit eo quod alterius et extraneus, secundum naturam autem impossibile siquidem unus unicuique motus qui secundum naturam simplicium. Adhuc si ea que preter naturam et simplex motus simplicis contrarius enim qui secundum naturam et innaturalis contrarium. necesse circularem motum simplicem si erit non latum corpus preter naturam ipsius esse. Si igitur ignis aut aliud aliquod talium est circulo latum contraria quam secundum naturam ipsius latio erit. et cum medium unum uni contraria autem sursum et deorsum invicem contrarie. Si autem aliquod est corpus latum circulariter preter naturam erit aliquis ipsius alius motus secundum naturam. hoc autem impossibile. siquidem enim qui sursum ignis erit aut aer. qui autem ad medium aqua autem terra. Sed ad hec et primam necessarium esse talem lationem perfectum enim prius natura quam imperfecto. circulus perfectorum, recta autem linea nulla. neque enim que infinita habebit enim utique finem et terminum. neque finita nulla. Omnium enim erit aliquid extra augeri enim contingit quamcumque. Quare siquidem prior recto quidem autem in recta simplicium corporum est. Etenim ignis ad rectum sursum fertur et terra corpus deorsum ad medium. necesse circularem motum alicuius simplicium esse corporum. mixtorum enim lationem diximus esse secundum prevalens in mixtura simplicium.

Ex hiis quidem utique manifestum quod nata est quedam substantia corporis alia preter eas que hic consistencias divinior et prior hiis omnibus. Verum utique siquis adhuc accipiat omnem esse simplicem motum aut secundum naturam aut preter naturam et eum qui aliis preter naturam alteri secundum naturam. quale qui sursum et qui deorsum passi sunt. hic quidem enim igni. hic autem terre preter naturam et secundum naturam. quare necessarium et circularem motum quoniam hiis preter naturam alterius cuiusdam esse secundum naturam. Adhuc autem quidem est circularis alterius latio secundum naturam pilam quod erit utique aliquod corpus simplicium et primorum quod natum est quemadmodum ignis sursum. et terra deorsum et illud circulariter secundum naturam. Si autem preter naturam fertur lata circum secundum periferiam mirabile et omnino irrationabile solum esse continuum hunc motum et sempiternum existentem preter naturam. videtur enim in aliis citissime corrumpi que preter naturam. Itaque siquidem est ignis quod circumfertur quemadmodum aiunt. quidem nichil minus ipsi preter naturam motus est iste quam qui deorsum. Ignis enim motum videmus esse qui a medio secundum rectum

quod ex omnibus iacet hiis aliquid
assignans erit quod est aliquod
preter corpora que hic et eciam nos al-
tum segregatum honorabilem ha-
bens secundum naturam quanto quidem plus elonga-
tum est ab hiis que hic.

Quoniam autem quod vero simpliciter
ergo ex dictis omnia sunt ma-
nifestum. quia in levitatem et gra-
vitatem habent corpus tamen sufficient
ut ad presentem necessitatem dili-
gencius. Quoniam autem supponimus quod
dicimus grave et quod leve. non
quod sufficiunt ut ad presentem
necessitatem diligencius autem iterum cum
consideraverimus de substancia ipsorum grave
quidem igitur sit quod ferri natum est
ad medium. leve autem quod a medio.
gravissimum autem quod omnibus substat
deorsum latis. levissimum autem quod
omnibus supersedet sursum latis. necesse
autem omne quod deorsum aut
sursum. aut levitatem habere aut
gravitatem. aut ambo. non ad
idem autem. ad invicem enim sunt gra-
via et levia. puta aer ad aquam
et ad terram aqua. Quia autem contin-
git corpus impossibile habere gravita-
tem aut levitatem. in eo enim
secundum naturam convenit ipsi moveri ad me-
dium vel a medio. secundum naturam quid
autem enim non est ipsi que in rec-
tum lacio una enim erit. unum
enim simplicium. Quare et
quod aliam sic lacionum preter naturam

latio. sicut quidem que deorsum preter naturam
que sursum erit secundum naturam. Si autem
que sursum preter naturam que deorsum
secundum naturam. posuimus enim contrarium
eius alteri preter naturam alteram esse secundum naturam.

Quoniam autem in idem fertur totum et
pars secundum naturam puta tota terra et par-
vus bolus. accidit primum quidem in
levitate habere ipsum neque gravitatem
neque unam. Aut utique aut medium
aut a medio posset ferri secundum simp-
licius naturam. Deinde quia impossibile mo-
veri eo quod secundum locum motu aut sur-
sum aut deorsum determinatum. Rursum
enim secundum naturam contingit ipsi moveri
motu alio neque preter naturam ipsi neque par-
ticularum nulli. eadem enim ratio de
toto et particulis. Similiter autem rationabile et
estimare de ipso et quod ingenitum
et incorruptibile et inaugmentabile
et inalterabile. propter hoc quod omne
generabile et corrumpibile et susceptibile quodam
et corrumpi similiter supposito
quodam et a contrario et in contrarium
quemadmodum in primis dictum est sermo-
nibus. Contrarie autem et lationes
contrarie. Si autem huic nichil contrarium pro-
pter eo quod et lacionem aliam non esse
contrarius motus recte intenditur. videtur
unum ingenitum et incorruptibile esse
eruisse a contrariis. In contrariis enim ge-
neratio et corruptio. At vero et
augmentabile omne augetur a quodam
ei adveniente et resoluto in materiam.
huic autem non est ex quo factum est. Si

que est et in augmento et in corruptione
eiusdem intelligitur esse insusceptibile et in
alterabile esse. Est quidem enim al
teratio motus secundum quale; qualitates autem et habitu
dines et dispositiones non sine his que
secundum passiones fiunt transmutationibus accidunt
ut puta sanitas et langor. Secundum
passionem autem transmutata
physicorum corporum universa videmus
omnia et augmentum et decrementum,
puta animalium corpora et partes
ipsorum et plantarum. Similiter autem
et elementorum. Itaque si quidem circulare
corpus neque augmentum habet neque
decrementum, rationabile et inal
terabile esse. Quod quidem igitur sempi
ternum et neque augmentum habens neque
decrementum sed insenescibile et
inalterabile et impassibile est
primum corporum, si quis supponit credit,
manifestum ex dictis est. Videtur
autem et ratio apparentibus testificari et
apparentia rationi. Omnes enim
homines de diis habent existima
tionem, et omnes eum qui sursum
deo locum attribuunt et barbari
et greci quicumque putant esse
deos, palam quod ut immortali immor
tale coaptatum; impossibile enim
aliter. Si quidem igitur est aliquod divinum,
quemadmodum est et nunc dicta de pri
mo corporum dicta sunt bene. Ac
cidit autem hoc et per sensum suffi
cienter ut ad humanam dicere fi
dem. In omni enim preterito tem

pore secundum traditam invicem memoriam nichil
videtur transmutatum neque secundum totum
extremum celum neque secundum partem ipsius
propriorum nullam. Videtur autem
et nomen ab antiquis traditum esse usque
ad tempus presens hoc modo existiman
tibus quo quidem et nos dicimus. Non
enim semel neque bis sed infinities o
portet putare easdem advenire opini
ones ad nos. Propter quod tamquam altero
quodam existente primo corpore
preter terram et ignem et aerem et aquam
ethera appellaverunt supremum locum
a currere semper sempiterno tempore
ponentes denominationem ipsi.
Anaxagoras autem utitur nomine hoc non
bene; nominat enim ethera pro igne.
Manifestum autem ex dictis et quoniam im
possibile esse plurem numerum corporum sim
plicium. Simplicis quidem enim cor
poris necesse motum simplicem esse. Dici
mus autem hos esse solos simplices, eum qui
circulo et eum qui in rectum, et
huius duas partes, hunc quidem a me
dio, hunc ad medium.
Quod autem non est contrarium circulationi
alia latio, ex multis
utique quis accipiet fidem. Primum qui
dem quia eam que circulari rectum oppo
nimus maxime. Concavum enim et gib
bosum non solum adinvicem op
poni videntur sed et recto coniuncta
et unumquodque posita. Itaque si quidem contra
ria aliqua est, eam que in recto maxime
necessarium contrariam esse ad eam que in circulo

motum. Que autem in recto ad invicem opponuntur propter latas latam. Que enim sursum ei quod deorsum et latera est differentia et contrarietas. Quidam autem sicut existimat eam esse rectam circumferentie et recto et circulari. eam enim que a. a. ad b. lationem contrariam ei que a. b. ad a. eam que in recto dicit. hec enim finite sunt circulares autem infinite videntur esse eadem signa. Similiter autem et que in semicirculo uno puta a. g. ad b. d. ad g. eadem enim ei que in dyametro est. semper enim unumquodque distare secundum rectum ponimus. Similiter autem et utique si quis circulum faciens eam que in altero semicirculo lationem contrariam ponat ei que in altero puta in toto circulo eam que ab e. ad z. ei que in semicirculo ei que a z. ad e. in r. semicirculo. Si autem et iste contrarie. sed nunquam et que in toto circulo lationes invicem. propter hoc contrarie lationi que ab a. ad b. circulo contraria ei que ab a. ad g. ex eodem enim in idem motus. Contraria autem determinata est latio ex contrario in contrarium esse. Si autem et esset ei que circum ei que circum contraria frustra utique esset altera. ad eadem enim quia necesse ad circumferentiam venire cuicumque incipiens in omnia aliter advenire loca. Sunt autem lateri contrarietates sursum et deorsum ante et retro et dextrum et sinistrum lationes autem contrarietatum. Si locorum sunt contrarietates. Si quidem enim equales essent: non utique esset motus ipsarum. Si autem alter motus vinceret: alter utique non esset. Quare si ambo essent: frustra utique esset alterum corpus: non motum eodem motu frustra enim calciamentum dicimus: cuius non est calciatio. Deus autem et natura nichil frustra faciunt.

Et quoniam manifestum est et unus de hiis de reliquis intendendum. Et primo utrum est infinitum quemadmodum plurimi antiquorum philosophorum putaverunt. aut hoc est unum aliquod impossibilium. Hoc enim aut illo modo habere non aliquid modicum sed totum differre facit et omnem de eam que de veritate speculationem. Fere enim hoc omnium principium contrarietatum enunciantibus aliquid de tota natura fit vel fuit. et erit utique. Si quidem quis modicum transgressus fuerit a veritate discedens fit longe plus decies millies. puta si quis minimum esse aliquam dicat magnitudinem. Hic enim minimum introducens maxima utique amovebit mathematicorum. Huius autem causa est quia principium virtute maius quam magnitudine. Quare quod in principio modicum in fine fit ultimum magnitudine. infinitum autem principii habet virtutem et quanti maxima. Quare nichil idem

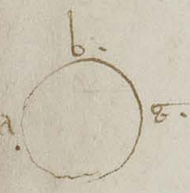

in nonabile immutabile esse esse dictum ex eo quod finitur quod est aliquod corpus infinitum. Propter quod de ipso dicendum a principio resumentibus necesse itaque omne corpus aut simplicium esse aut compositorum. Quare et infinitum aut simplex erit aut compositum. Sed adhuc et quod finitis simplicibus necesse finitum esse compositum palam ex finitis enim et multitudine et magnitudine compositum finitum est et multitudine et magnitudine tantum enim est ex quantis est compositum. Restat igitur inde Utrum contingit aliquod simplicium infinitum esse magnitudine aut hoc impossibile. Perargumentantes autem de primo corporum sic intendamus et de reliquis. Quoniam autem necesse quod circumfertur corpus finitum esse omne ex hiis palam. Si enim infinitum quod circumfertur corpus infinite erunt que a medio egredientes. Infinitorum autem distancia infinita. Infinitarum autem distanciam linearum dico extra quam nullam est accipere finitam magnitudine tangentem lineas. Hanc igitur necesse est infinitam esse. Finitarum enim semper erit finita. Adhuc autem semper est data maiorem accipere. Itaque quemadmodum numerum dicimus infinitum quia maximus non est eadem ratio et de distancia. Si igitur infinitum non est pertransire, infinito autem existente necesse distanciam infinitam esse. Non utique continget circulariter moveri. Celum autem videmus circumvolui et ratione determinavimus quia est alicui circularis motus. Adhuc autem a finito tempore si auferatur finitum tempus necesse reliquum esse finitum et habere principium. Si autem tempus incessus habet principium, est principium motus quare et magnitudinis quam motum est. Similiter autem hoc et in aliis. Sit utique linea infinita in qua a g e ad alteram partem quidem est in qua a b b ad utramque partem infinita. Si utique circulum scribat que a g e a g centro incidens quandoque fiet circulum per eam que b b a g e in tempore finito. Omne enim tempus quo circulo latum est celum finitum est et ablatum igitur quo incidens ferebatur. Erit igitur aliquod principium quo primum que a g e eam que b b incidit. Si impossibile. Non contingit igitur circumvolui infinitum. Quare nec mundum si erat infinitus. Adhuc autem et ex hiis manifestum quod infinitum impossibile moveri. Sit enim que a a latus inter ea que b finita inter finitum. Necesse igitur simul et eam que a ab ea que b absolvi et eam que b ab ea que a. Quantum enim aliquis alteram accepit alterius et altera illius tantum. Si quidem igitur ambe moveantur in contrarium velocius utique distingentur. Si autem inter manente fertur tardius

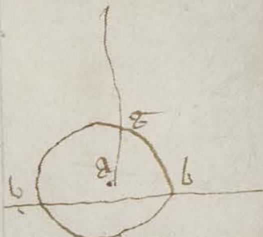

eadem celeritate mota ea que iux-
ta. Et illud quod maius ar impos-
sibile infinita pertransire in tempore
finito. In finito ergo consimiliter erit
est hec prius ostensa sunt de motu.
Distantiam autem necesse aut finitam fieri
iuxta infinitam aut infinitum i-
uxta illam. Cum enim illa perm-
utetur iuxta illam simul mota
et non mota. Et impertinens si move-
antur ambe velocius absolventur
quamvis alia necesse plus erit motam
iuxta quiescentem velocius pertransire
quam contra motam. Si quis fecerit non
motas quidem ambas latas lente
ea autem que iuxta quietam quam multo
illis velocius latam nullum ergo ad
totum impedimentum: quia iuxta quie-
tam quam quidem motam contingit
eam que a a iuxta motam eam que b
tardius pertransire. Si ergo infinitum
tempus quo finita absolventur mo-
ta et in quo infinita per finita
moverentur necesse infinitum esse.
Impossibile ergo infinitum per infinitum
moveri totum. Si enim per minimum
moveatur necesse infinitum fieri tempus. Et
tamen celum circuit et vertitur totum
in circuitu in tempore finito. Qui
continet totum quod intra, puta eam
que a b. finitam impossibile ergo infinitum
infinitum esse quod in circuitu. Ad-
huc quemadmodum lineam cuius finis est
impossibile esse infinitum. Et siquidem
ad longitudinem et latitudinem. Sic

cuius finis non contingit. Cum autem de-
terminatur nusquam puta tetragonum
infinitum aut circulum aut spe-
ram quemadmodum neque pedale infinitum
Si ergo neque spera neque tetragonum neque
circulus est infinitus. Non existente
autem circulo neque utique circum erit lato.
Quare neque si in infinito existente. Neque
utique erit infinita. Et neque circulus in-
finitus est non utique movebitur cir-
culariter infinitum corpus. Adhuc
autem si g centrum sit que a a
b infinita et que e ad rectum in-
finita t q d g moti numquam
absolvetur ab e. Et semper se habebit
quemadmodum g e incidit enim que z.
Non ergo circuit circulum quod infinitum.
Adhuc siquidem infinitum ce-
lum moveatur autem circum in tempore
infinitum erit pertransitum erit
enim hec quod manet celum infi-
nitum. Hec autem in hec motum equale. Et
siquidem circuit infinitum erit in-
finitum equale ipsi pertransivit in tempore
finito. Et hec erat impossibile. Est autem
et convertibiliter dicere quod si finitum
tempus in quo revolutum est et magni-
tudinem quam pertransitam est necesse est esse in-
finitum equale autem ipsi pertransivit
finitum ergo et ipsum. Quod autem
neque circulo motum non est in-
terminatum neque infinitum, et habet fi-
nem manifestum. Sed adhuc neque quod
ad medium, neque quod a medio fere
infinitum erit. Contrarie enim

lationes que sursum et que deorsum
Contrarie autem ad contraria loca. Con
trariorum autem si alterum determinatum
est et alterum determinatum erit. me
dium autem determinatum est. Si enim
undecumque fertur deorsum quod subsi
stit non contingit pertransire longius
medio loco. Determinato igitur me
dio loco et eum qui sursum locum necesse
determinatum esse. Si autem loca deter
minata sunt et finita et corpora erunt
finita. Adhuc si sursum et
deorsum determinata sunt et inter
medium necesse determinatum esse.
Si enim non est determinatum infinitum
utique erit motus. Hoc autem
quod impossibile ostensum est prius. De
terminatum est igitur medium. Qua
re et quod in hoc corpus aut existens aut
fieri possibile. Sed et adhuc quod
sursum et deorsum fertur corpus
potest in hoc factum esse. Natum
est enim hoc quidem a medio moveri
hoc autem ad medium. Ex hiis itaque
manifestum quod non contingit corpus
esse infinitum. Et adhuc si gravi
tas non infinita neutrum horum
corporum nullum erit infinitum.
Necesse enim infiniti corporis infini
tam esse et gravitatem. Eadem autem
ratio erit et in levi. Si enim est infini
ta gravitas et levitas si infini
tum sit quod superfertur. Palam autem
ex hiis. Sit enim finita et suma
tur infinitum quod corpus in quo
ab gravitas autem ipsius in quo g.

auferatur igitur ab infinito finita
magnitudo in qua b d et gravi
tas eius sit in quo e. e itaque est
eo quod g minus erit minoris
enim gravitas minor. Mensuret
autem minus quotienscumque et ut
gravitas minor ad maiorem b
d ad b z fiat. Contingit enim
auferri ab infinito quantumcumque.
Si igitur proportionaliter magnitudines
gravitatibus minor autem gravitas
et magnitudinis et maior utique
erit maioris. Equalis igitur erit finiti et
infiniti gravitas. Adhuc
autem si maioris corporis maior gravitas
eius quod est in b z maior erit gravi
tas quam z b. Quare finiti gra
vitas erit maior quam infiniti et
in equalium magnitudinum eadem
gravitas erit. Inequale enim fi
nito infinitum. Nichil autem differt gravi
tates commensurabiles esse aut in
commensurabiles. Et enim non commen
surabilibus existentibus eadem erit ratio
puta si in tribus mensurans excedit
g gravitatem magnitudinibus a
b d tribus totis sumptis maior est
gravitas quam que in quo g. Quare idem
erit impossibile. Adhuc autem et
contingit commensurabiles sumere.
Nichil enim differt incipere a gravita
te aut a magnitudine puta
si sumatur commensurata gravitas
ei quod est g que in quo est e et ab in
finito auferatur huius gravitatem in
quo e puta b d deinde ut gravitas

ad ꝯfinitatem. b.d. ad aliam fi
at magnitudinem. puta ad .z.b.
contingit enim infinitam existe
magnitudine continue ablat
esse. hiis enim sumptis commixtur
ate erunt magnitudines et gra
uitates inuicem. quare utique magni
tudinem omnino eam esse aut i
commensuram uel differt. ad de
monstrationem. semper enim erit sume
equalis grauitas corporis ei ad est. b.d.
ab infinito continue aut au
ferentes. aut apponentes. quare propter
maiorem ex dictis quam non erit in
finiti corporis finita grauitas, in
finita ergo. si ergo hec impossibile. et
infinitum aliquid esse corpus impossibile.
Sed adhuc quod infinitum esse
grauitatem impossibile. ex hiis manifestum.
Si enim tanta grauitas tantum
in hoc tempore mouet tantum et
adhuc in minori et analogiam
quam grauitates habent tempora eo
habebunt. puta si medietas grauitatis
in hoc duplum in medietate eius.
Ad huc finitas grauitas quo
niam finitum mouet in quodam
tempore finito. Necesse ergo ex hiis
si qua est infinita grauitas
mouere quidem secundum tantum quantum
finita et adhuc non mouere quidem eorum
proportionaliter sed secundum excellenci
am mouere. Contrarie enim maiorum
minori proportio et nulla est in
finiti ad finitum mouens (minoris) at
temporis ad maius finitum. sed
tempus in minori. nullum quod non esse
Nec si esset. que nullitas utique
esset. alia enim que finita similiter
in eadem proportione in qua infini
ta ad aliam maiorem. utique
in equali tempore equalem utique
mouet infinita finite. si impossibile.
Sed adhuc necesse siquidem in
aliquo tempore finito mouet
et finita et aliam in hoc ipso fini
tam grauitatem mouere quandam
finitum. Impossibile ergo infinitam esse
grauitatem. Similiter autem et leuita
tem. et corpora ergo infinitam gra
uitatem habencia et leuitatem
impossibile. Quod quidem ergo non est infi
nitum corpus. palam per ea que secundum
partem speculantibus. hoc modo et
uniuersaliter intendentibus. non solum per
rationes eas que in dictis nobis de principiis
determinatum. est enim et illic
prius de infinito. quomodo est et quo
modo non est. sed et nunc alio modo.
Post hec autem intendendum utrum
si non infinitum quidem corpus
...modo omne. si tamen ad huc
tantum quidem ut possit esse plures celi
forte enim utique aliquis hec dubi
tabit quam quemadmodum circa
nos mundus constitutus
est. nichil est nichil plures et ali
os esse plures autem uno. non ta
men infinitos. Primum autem
dicamus uniuersaliter de infinito. necesse
itaque corpus omne aut infinitum
esse aut finitum et si infinitum

aut anomiomerium totum aut omnino omiomerum. utique si anomiomerium. aut ex finitis speciebus aut ex infinitis. Ex quibus quidem non possibile est ex finitis manifestum si quis nobis sinat manere primas ypotheses. finitis enim primis motibus entibus necesse et species simplicium corporum esse finitas. simplex quidem enim simplicis corporis motus. Simplices autem finiti motus sunt. Necesse autem semper motum habere omne corpus phisicum.

Tamen si quidem ex finitis et infinitum: necesse et partium unamquamque esse infinitum. Dico autem puta aquam aut ignem. Sed impossibile ostensum est enim quoniam neque gravitas neque levitas est infinita.

Adhuc necessarium infinita magnitudine esse etiam loca magnitudine. Quare motus et finitos esse omnium. Hec autem impossibile. Si ponamus veras esse primas ypotheses. et neque quod deorsum fertur in infinitum contingere ferri neque quod sursum. secundum eandem rationem. impossibile enim fieri. quod non contingit factum esse. Similiter in tali et in tanto et ubi. Dico autem si impossibile est factum esse album. aut cubitale aut in egypto et fieri aliquid horum impossibile. Impossibile igitur ferri illuc ubi nullum quod fertur possibile pervenire.

Adhuc si et discreta sunt: nichilominus continget utique ex omnibus ignem infinitum esse. Sed corpus erat undique dimensiones habens. Itaque quomodo possibile est plura quidem dissimilia. unumquodque autem horum infinitum esse undique enim unumquodque oportet infinitum esse.

Sed adhuc neque totum omiomerum contingit infinitum esse. primum quidem enim non est alius preter istos motus. Habebit igitur unum horum. Si autem hoc accidet aut gravitatem infinitam aut levitatem esse infinitam.

Sed adhuc non possibile corpus quod circumfertur impossibile enim infinitum circumferri. nichil enim differt hoc dicere quam celum dicere infinitum esse. hoc autem ostensum est. quod non est possibile.

Sed adhuc neque omnino infinitum contingit moveri. aut enim secundum naturam movebitur aut violencia. Et si quidem violencia est ipsi. et quidem secundum naturam. Quare et locus alius equalis in quem feretur. hoc autem impossibile.

Quod autem omnino impossibile infinitum pati a finito aliquid aut facere finitum ex hiis manifestum. Sit enim infinitum in quo a. finitum autem in quo b. tempus autem in quo movit aliquid aut motum. Si itaque a b a calefactum est aut latum est aut ad aliquid passum est aut et quodcumque motum est in tempore in quo g. sit d. eo quod est b. minus et minus in equali tempore minus moveat. sit autem quod in quo e. ab eo quod d. alteratum. Quod utique

e. a. ad. b. e. erat ad finitum ad
sit itaque equale quod in equali tempore
alterabitur. minus autem in equali minus ma
ius. aut maius tantum autem quantum
analogum erit quodcumque maius
ad minus. Non ergo infinitum a
nullo finito movebitur in nullo
tempore. minus enim aliquid in equa
li minori movebitur quod ad quan
dem analogum finitum erit.
Infinitum enim ad infinitum in
nulla proportione est. Sed adhuc in
infinitum in nullo tempore mo
vebit infinitum. sit enim in quo
a. infinitum. b. non finitum. tempus
in quo. f. g. igitur. f. d. in. f. mi
nori eo quod est. b. movebit. sit. z.
Quod itaque. b. et. z. totum. ad. z.
e. sit hoc quod proportionem. ad. b.
movebit. f. e. b. z. in. f. infini
tum ergo et finitum in equali tem
pore alterabunt. Sed impossibile. In
minori enim quod maius suppo
nebatur. Sed semper sumptum
tempus idem faciet. Quare non
erit tempus in nullo in quo mov
ebit. Sed adhuc in infinito tempore
non est necesse itaque totum esse fi
nem enim non habet factio autem et
passio habet. Neque infinitum
itaque enim ab infinito contingit mechanice
pati. Sit enim. a. infinitum
et. b. tempus. autem in quo passum
est e. b. ab. a. in quo. f. d. quod
autem in quo. e. infiniti ... quia

totum. b. passum est in eodem tempore
hoc ipsum. Supponatur enim in
minori tempore motum minus. sit
enim motum. ab. a. in. d. Quod itaque
. ad. f. d. e. e. ad aliquid eius
quod est. b. finitum. hoc ergo necesse ad
a. motum esse in. f. d. tempore ab
eodem enim supponatur in pluri
et minori tempore maius et minus pa
ti. quecumque proportionaliter tempora di
visa sunt. In nullo ergo tempore finito
possibile infinitum ab infinito ergo
motum esse. In infinito ergo infini
tum tempus non habet finem. Quod
autem motum se habet. Si igitur omne corpus
sensibile habet virtutem activam aut
passivam. aut ambo. Impossibile corpus
infinitum sensibile esse. Sed tamen et
quecumque aliquod corpus in loco omnia
sensibilia. non est ergo corpus infinitum
extra celum. neque in nullum neque simpliciter
neque sunt quod. mechanice. Igitur omnino
extra celum nullum. Si aliquod enim
intellectuale erit in loco si non sensibile
erit in tempore. Extra enim et intra
locum significant. itaque erit et sensibile.
Sensibile autem nullum non est in loco.
Ratiocinabiliter autem est conari
et sic. Neque enim circulariter
possibile est motum infinitum omnino
eius medium. quod non infini
ti non est. Quod autem circulariter est
medium non. Sed et in recte
tum possibile est ferri infinitum. o
portebit enim alterum esse tamen locum

infinitum in quantum facit secundum naturam v
alium tamen in quantum preter naturam. ¶ Ad
huc sine naturali habere motum est quod
in rectum sine violencia movetur
et vero movetur oportebit infinitum esse
movens proprium. Que enim infinita
infiniti. Et infiniti infinitu
unt. Quare erit et movens in
finitum. vero autem nihil quod de motu
ad nullam habere infinitum intrare
finitorum. nec infinitorum finitum
si ergo secundum naturam et preter naturam contin
git movere. erunt duo infinita quod
aliquid movens sic et quod movetur. //
¶ Adhuc movens quod infinite
aliquid est. Siquidem enim ipsum
se ipsum: animatum erit hoc autem
quomodo possibile. infinitum esse animal
Si autem aliud aliquid movens duo
erunt infinita. et movens. et quod
movetur. differentia secundum formam et virtutem.
Si autem non continuum totum. sicut quidem
ad modum dicit democritus et leucippus
determinatum vacuo. unum necesse
esse omnium motum. Determinata
sunt quidem infigurius. Naturam
autem esse dicunt ipsorum unam quemadmodum
si aurum unumquodque separatum.
horum autem quemadmodum dicimus necesse
esse eundem motum. ubi enim unus
bolus et tota terra fertur. et totus
quidem ignis. et scintilla et eciam
deorsum. Quare neque leve simpliciter
nullum erit corporum. si omnia habent
gravitatem. Si autem levitatem gravi
tatem nullum erit. ¶ Adhuc siquidem
gravitatem habet aut levitatem. et
aut extremum aliquid erit aut
medium. hoc autem impossibile. in infinito
ente. ¶ Totaliter enim non est me
dium. nec extremum. nec hoc quidem
sursum. hoc autem deorsum. nullus
locus erit corporis lacionis. Hoc
autem non existente motus non erit.
Necesse enim moveri. aut secundum naturam
aut preter naturam. Hec autem determina
ta sunt locis propriis et alienis.
¶ Adhuc si ubi preter
naturam aliquid manet aut fer
tur necesse eundem esse alterius hunc mo
dum secundum naturam. hoc autem credibile ex
inductione. non necesse ergo neque
omnia gravitatem habere aut le
vitatem. sed hoc quidem. hoc autem non.
Quod quidem ergo non est corpus omnis
infinitum ex hiis manifestum.

Quia autem neque plures possibile est celos
esse: dicimus. hoc enim di
cebamus intendendum. ¶ Siquis
non putat universaliter ostensum esse
de corporibus quod impossibile est esse
extra mundum. sed de quocumque
ipsorum. sed solum in infinite
positis dictum esse rationem. Omnia
enim et manent et moventur
secundum naturam et violencia et secundum naturam
quidem in quo manent non violen
cia: et fertur et in quem feru
ntur et manent. In quo autem vio
lencia et feruntur violencia et in

cum violentia feruntur violentia ma-
nentia. Adhuc si violentia et
contra natura secundum naturam alterius. Ad medi-
um itaque quod hic si in fertur violentia, in-
de hinc fertur illuc secundum naturam et si
manet hic inde non violentia et
fertur secundum naturam hic. una enim que
secundum naturam. Adhuc necesse omnes et
mundos ex eisdem esse corporibus
similiter quidem existentibus exis-
tentes secundum naturam. Sed adhuc et cor-
porum unumquodque necessarium eandem habere
virtutem. ut puta dico ignem et
terram et intermedia horum. Si enim
equivoce hec et non secundum ydeam ean-
dem dicuntur que ibi huius que apud
nos. et totum equivoce utique di-
cetur mundus. Palam igitur quod hec
quidem a medio ferri natum est. hec
autem aliquando medium. ipsorum siqui-
dem omnis eiusdem speciei ignis igni
et aliorum unumquodque quemadmodum et
que huius partes ignis. Quod autem
necesse sic habere ex hiis que circa motus
suppositionibus manifestum. motus enim
finiti et unumquodque elementorum dici-
tur secundum unum quendam motuum. Quare
si quidem et motus idem et elementa ne-
cesse est esse ubique eadem. Innata sunt
igitur ferri et ad hoc quidem medium a
in alio mundo terre partes et ad hoc
quidem extremum qui ibi ignis. Sed
impossibile. Si enim hoc accidit. necesse
est ferri sursum quidem terram in pro-
prio mundo. ignem autem ad medium.

Similiter autem et terram que hinc quidem
a medio fertur secundum naturam latam ad id
quod ibi medium propter mundos sic po-
sitos ad invicem. aut enim non ponen-
dum eandem esse naturam simplicium
corporum in pluribus celis. aut dicen-
tes sic medium unum necesse est facere
et extremum. hoc autem existente in con-
venientem impossibile est esse mundos
plures uno. Dignificare autem
aliam esse naturam simplicium corporum
si distant minus vel plus a propriis
locis irrationabile distare aut tan-
ta. Quid enim differt tanta
quidem dicere longitudine distare
aut tanta. differt enim secundum rationem
quanta plus magis. species autem eadem.
Sed adhuc necesse esse aliquem mo-
tum ipsorum. Quod quidem enim mo-
ventur manifestum. Utrum igitur in omnibus
dicemus motum vel contrarium. Si quod
non natum est omnino motum in
possibile hunc motum violentia. Si igitur
est aliquis motus ipsorum secundum naturam
necesse est eorum que similis speciei et singu-
lorum ad unum numero locum existere
motum. puta ad hoc aliquod et
medium et ad hoc aliquod extremum.
Si autem ad speciem eandem plura autem et sin-
gularia plura quidem specie autem unumquodque
quidem indifferens. non hinc quidem hinc autem
non tale erit particulam. Sed similiter omnium.
Similiter enim omnia secundum speciem indif-
ferentia abinvicem. Numero autem alterumque
quemque a quocumque. Dico autem hic autem

partes que hic ad invicem et que in alio mundo similiter se habent. Similiter quecumque hinc nec differunt per ad aliquid eorum que in alio aliquo mundo primum et secundum respectum eorum que in hoc non et sic. Differunt enim nequaquam specie adinvicem. Itaque necesse aut amovere has suppositiones aut medium unum esse et extremum. Hec autem ente necesse est et celum unum solum esse et non plures eisdem hiis argumentis et eisdem necessitatibus.

Quod autem est aliquid quo aptum natum est terram ferri et aquam palam et ex aliis. Omnino enim quod movetur ex quodam in quoddam transmutatur et hec ex quo et in quod specie differunt. omnis enim finita transmutatio. puta que sanantur ex infirmitate in sanitatem. et que augmentantur ex parvitate in magnitudinem. et quod fertur: ergo et enim hoc fit unde quo. Quoniam ergo specie differt ex quo et in quod natum est ferri quemadmodum quod sanatur non ubi contingit neque ubi vult movens, et ignis ergo et terra non ad infinitum feruntur. Sed in opposita opponuntur autem secundum locum sursum ei quod deorsum. Quare isti erunt termini lationis. Quoniam autem et in circuitu habet aliqualiter opposita ea que secundum dyametrum, toti autem non est contrarium unum. Quare et huic motui aliquo modo in opposita finita. Necesse ergo esse aliquem finem et non in infinitum ferri. Argumentum autem est eius quod non est in infinitum ferri: et terram quidem quanto utique propinquior sit medio velocius ferri. ignem autem quanto utique ei quod est sursum. Si autem infinitum esset infinita utique et velocitas. Si autem velocitas et gravitas et levitas. Ut enim amplius descendente velocitate alterum gravitate utique erit velox: sic si infinita erit huius additio: et velocitatis additio infinita utique esset. Si adhuc neque ab alio feruntur ipsorum hoc quidem sursum. hoc autem deorsum neque vi quemadmodum quidam aiunt extrusione. Tardius enim utique moventur maior ignis sursum. et maior terra deorsum. Nunc autem contrarium locum in velocius utique in fine fertur et in et extrusione. omnia enim que in ferente longius feruntur tardius fiunt et unde vi illuc fiunt non vi. Itaque ex hiis speculantibus est accipere fidem de dictis sufficienter.

Adhuc autem et per ea que ex prima philosophia ostenderentur utique et ex eo quod est circularis motus quem necesse sempiternum similiter et hic esse et in aliis mundis palam autem utique sic fiet intendentibus. quoniam necesse esse celum unum.

Tribus enim entibus corporibus elementis tria erunt et loca elementorum. unum quidem quod circa medium residens. aliud autem quod circumlatum quod quidem est

eximus. Et eius quod est medium
horum qui medii corporis. Recte ei
inhere esse quod superfertur. Si enim
inheret et erit. Si impossibile erit. hec
quidem enim sine gravitate hec autem
habens gravitatem. magis deorsum autem
quam gravitatem habens corpusculo
eius non est aliquid quod ad medium
gravius. Sed et in parte unum. alii
enim erit unum unum. alii autem non erit
Recte ergo in intermedio esse. Hec autem ip-
sius que sunt distante possimus dicere
De corporibus quidem igitur elementis
que quidem sunt et quot. et quis u-
nicuique locus adhuc autem universaliter
quot secundum multitudinem locorum palam
nobis ex dictis.

Quod autem non solum unus
est sed et impossibile fieri plures
adhuc autem quod sempiternus
incorruptibilis existens et ingenitus
dicimus primum dubitantes de
ipso. videbitur enim utique sic inten-
dentibus impossibile unum et solum
esse ipsum. In omnibus enim et hiis
que natura et hiis que ab arte
constantibus et generatis altera est
ipsa secundum se ipsam forma et mix-
ta cum materia puta spere altera
species aurea et erea spera. et iterum
circularis forma. et eris et lignei
circulus. Quod quidem enim er-
it esse dicentes spere aut circuli
non dicemus in ratione aurum
aut erem tamquam non existente
tibus hiis de substancia. Si eream
aut auream dicimus. Et si non
possimus intelligere neque accipere aliud
aliquid preter singulare. Quantum
enim nichil prohibet. si accidere
puta si solum accipiatur circulus
nichil enim minus aliud erit cir-
culo esse et huic quidem circulo et
hec quidem spere. hec autem spere
in materia et singularium. Quoni-
am igitur celum sensibile singu-
larium utique enim omne in materia
existit. Si autem singulari
um aliud utique erit huic quidem ce-
lo esse et celo simpliciter simpliciter. aliud
ergo hec celum et celum. et hec qui-
dem ut spere et forma. hec autem
ut materie mixtum. Quorum autem
est forma quedam et species aut plura
aut contingit plura fieri esse singu-
laria sive enim sunt species quemadmodum
dicunt quidam necesse hec accidere
sive etiam separatum nullum tali-
um nichil minus. In omnibus
enim sic invenimus. Quorum ergo
substancia in materia est plura et
infinita eciam que eiusdem spe-
ciei aut sunt plures celi aut
contingit esse plures esse. Ex hi-
is quidem igitur suspicabitur utique ali-
quis et esse et quod contingit plu-
res celos esse.

Considerandum autem iterum quid
horum dicitur bene et quid non
bene. Aliud quidem igitur esse ratione eam

que sive in materia. et eam que in materia forme
huius quidem differt et sit hec unum. sed multo
magis una necessitas. propter hoc plures esse mi-
nus. non contingit fieri plures esse. si qui-
dem iste ex tota est materia. quemadmodum est.
Hic autem forte magis quod dicitur erit ma-
nifestum. Si enim est simitas si-
mitas curvitas in naso aut carne
et est in simitati caro et ex omni-
bus carnibus una fiat caro et exis-
tat in hac simitas. nichil utique aliud
neque erit simum. neque contingeret fieri
esse. similiter autem et si homini sunt in
carnes et ossa. si ex omnibus carnibus et
omnibus ossibus homo fiat impossi-
bilibus existentibus dissolvi esse. utique
non utique contingeret esse alium ho-
minem. Similiter autem et in aliis. Om-
nino enim quorumcumque est ratio in
subiecta quadam materia horum nichil
contingit factum esse non existen-
te quadam materia. Celum autem quidem est
singularium et eorum que ex materia
sed si non ex parte ipsius constat. sed
ex omni. esse quidem ipsi celo et huic
celo alterum est. Non tamen utique
erit aliud. neque utique contingeret fieri
esse plures. propter omnem materiam comprehensam
esse. Hoc ipsum ergo restat ostendere
quod ex omni naturali et sensibili con-
stat corpore.

Dicamus autem primum quid di-
cimus esse celum et quoties
ut nobis magis fiat quod querimus.
Uno quidem modo celum dicimus
substantiam extreme totius circulationis. aut
corpus naturale quod etiam in extrema
circumferentia totius. Consuevimus
enim extremum et quod sursum ma-
xime vocare celum. in quo et divi-
num omne locatum omne dicimus.
Alio autem rursus modo continu-
um corpus extreme circumferentie to-
tius in quo luna et sol et quedam as-
trorum. et enim hec in celo esse dicimus.
Adhuc autem aliter dicimus ce-
lum contentum corpus ab extre-
ma circumferentia. totum enim et
omne consuevimus dicere celum.
Tripliciter autem dicto celo. totum ab ex-
trema circumferentia contentum. ex omni
necesse constare naturali et sensibili cor-
pore. propter non esse nullum extra celum
corpus. neque contingere fieri esse. Si enim
est extra extremam periferiam corpus
physicum. necesse ipsum aut simplici-
um esse corporum. aut compositorum.
et aut secundum naturam. aut preter naturam habere.
Simplicium quidem ergo nullum utique
erit. Quod enim circulariter fertur non
situm est quem non contingit permu-
tare suum ipsius locum. Sed et neque
quod a medio possibile. neque in medio con-
sistens secundum naturam quidem enim non uti-
que erit. Alia enim ipsorum propria
loca preter naturam autem sicut sunt. alii
quidem erit secundum naturam. Si enim est locus
enim ei quod hinc preter naturam. necesse
alii esse secundum naturam et non erit aliud
corpus preter hec. Non ergo est possibile

nullum simplicium est celum esse
corpus. Si autem non simplicium neque
mixtorum. Necesse enim esse simp
licia mixto existente. Sed et neque
esse possibile aut enim secundum naturam erit aut
preter naturam et aut simplex aut mix
tum. Quare secundum eandem veniet per
modum. Nichil enim differt considerare si
est aut si factum esse possibile. Manifestum
igitur ex dictis quoniam neque est extra neque contin
git fieri esse corporis molem nullius.
Ex omni enim et propria materia totus mun
dus. Materia enim erat ipsi corpus naturale
et sensibile. Itaque neque nunc sunt plures
celi neque fuerunt neque contingit fieri plures. Sed
unum et solum et perfectum est iste
celum. Similiter autem manifestum quod
neque vacuum neque tempus est extra cel
um. In omni enim loco possibile
existente corpori. Vacuum autem
esse dicunt in quo non existit corpus.
possibile autem fieri esse est autem tempus
numerus motus. Motus autem sine natu
rali corpore non est. Extra celum
autem ostensum est quia neque est neque con
tingit fieri corpus. Manifestum igitur quod
neque locus neque vacuum neque tempus est
extra. Propter quod quidam neque in loco
apta nata sunt neque tempus
ipsa facit senescere. Neque est nul
lius neque una transmutatio eorum que
super eam que maxime est ordina
tam latam. Sed inalterabilia et
impassibilia optimam habencia vitam
et per se sufficientissimam perfici
unt toto evo. Et enim hoc nomen
divine enunciatum est ab antiquis.
Finis enim continens id quod uni
cuiusque vite tempus cuius nichil
est extra secundum naturam evum vocatum
vocatum est. Secundum eandem autem
rationem et totius celi finis et omne
tempus et infinitatem continens per
fectum evum est a semper esse sumens
denominationem. Inmortale et
divinum. Unde et aliis communicatum
est. Hiis autem quidem clarius. Hiis quidem
autem obscurius esse et vivere. Et
enim quemadmodum in encycliis eulidicis
philosophimatibus circa divina mul
tociens declaratum est rationibus
quod divinum intransmutabile lo
cum esse omne primum et summum
quod sic huius testificatur dicens
Neque enim aliud melius est
quod moveat. Illud enim utique erit
divinum. Neque habet prius nichil. Neque
indigens eorum que ipsius bo
norum nullo est et immortale.
Itaque motu movetur rationabiliter.
Omnia enim que moventur quiescunt
que moventur quando veni
unt in proprium locum. Eius autem
quod circuli corporis idem locus un
de incepit et in quo consummat.
Hiis autem determinatis dicamus
post hec utrum ingenitum
aut genitum et incorruptibile aut
corruptibile pertranseuntes prius
aliorum suspiciones. Aliorum

enim demonstrationes dubitationes de
contrariis sunt. simul autem et magis utique
erunt credibilia dicenda prius dictis
tibus dubitatorum sermonum iu
stificationes. quam enim contemptam
re videbitur tamquam utique nobis existeret.
Et enim oportet discretores esse sed non
inimicos esse indicaturos verum sufficienter.
Genitum quidem igitur omnis
esse dicunt. sed genitum hii quidem
sempiternum. hii autem corruptibile quemadmodum
quecumque aliud consistentium
hii autem vicissim quandoque quidem sic. quandoque
autem aliter habere corruptum et hoc
semper perficere sic quemadmodum empe
docles atragantinus et eraclitus
ephesius. Factum esse quidem igitur
sempiternum quidem esse dicere im
possibilium. Sola enim haec ponenda
omnia rationabiliter quecumque in multis
aut omnibus videmus existentibus.
De hoc autem accidit contrarium omnia
enim que generantur et corrumpi
videntur. Adhuc autem non habens
principium eius quod est sic habere
sed impossibile aliter habere prius per omnia
eternitatem impossibile transmutari erit enim
aliqua causa que si existeret prius
possibile utique erit aliter habere impo
ssibile aliter habere. Si autem prius
ex aliter habentibus consistit mun
dus. si quidem semper sic habentibus
impossibiliter aliter habere non utique fieret
si autem factus est necesse et illa pos
sibilia esse aliter habere et non semper

sic habere itaque consistentium dissolue
rentur et dissoluta consistunt prius
et hoc infinities. aut sic habebant
aut possibile erat. si autem hoc
non utique erit incorruptibilis. neque
si aliter habebant aliquando neque si pos
sibile aliter habere. Auxilium
autem et quidam conantur ferre si
bi ipsis dicentium incorruptibilem
quidem esse factum autem non est simile. sic
enim dicunt hiis qui descriptiones
scribunt et ipsi dixisse de genera
tione non tamquam generatio aliquando. sed
doctrine gratia tamquam magis
instruentes velud descriptionem
generatam aspicientes. hoc autem
est quemadmodum dicimus. non idem
In factione quidem enim descripto
num positis omnibus esse simul.
idem accidit in demonstrationibus autem
horum non idem sed impossibile. que
enim accipiuntur prius et posterius
sunt contraria sunt. ex inordina
tis quidem enim ordinata facta esse
dicunt. Simul autem idem inordi
natum esse et ordinatum impossibile
sed necesse generationem esse separantem et tempore
in descriptionibus autem nichil tempore se
gregatum. Quod quidem igitur impossibile
ipsum sempiternum esse et factum esse
manifestum. Vicissim autem constare
et dissolui nichil aliud facere est
quam astruere ipsum sempiternum quidem
dem sed transmutantem formam quemadmodum
modum si quis ex puero virum factum

et ex uno plurium. quando enim cor-
rumpi, quando esse putet pluram ei
et quod admiscere convenientibus
elementis non contingens ordo sit
et constitutio; sed eadem. ¶ Alii
ter et sinceros qui dixerunt hunc
sermonem qui dispositionibus utrumque continuum
contrarium. item si totum corpus conti-
nuum ens quandoque quidem sic quandoque autem
illo modo disponitur et aptatur to-
tius autem constitucia mundi et celi.
Non utique mundus generabitur et in-
corruptum; sed dispositiones ipsius.
¶ Totaliter autem factum corrumpi
et non reflecti existente quidem
uno impossibile est. Primus enim ei
fieret semper existebat existebat
que ante ipsum consistencia cum
non factum non possibile esse dicimus transmu-
tari. Infinitis autem entibus mun-
dis contingit magis. sed tamen
et hic utrum impossibile aut possibile
erit manifestum ex posterioribus. ¶ Sunt
autem quidam quibus contingere vi-
detur et ingenitum aliquid ens
corrumpi et genitum incorru-
ptibile perdurare sicut in thimeo.
Ibi enim ait celum factum esse qui-
dem non solum sed et fore de ce-
tero sempiterno tempore. ad quos
solum quidem de celo solum determine
naturaliter; autem de omni specu-
lantibus quod erit et de hoc manifestum.
Primum autem dividendum
tendum que modo ingenita

bilia dicimus et corruptibilia et
incorruptibilia. multipliciter enim dici-
tur et si nulla differentia ad sermonem
necesse melius construere hic sicut
dividi multipliciter tamen quandoque indifferen-
ter utatur. In manifesto enim sed
quam naturam ipsi accidit quod dicens est.
¶ Dicitur autem ingenitum uno
quidem modo si sit aliquid nunc prius
non ens sine generatione et transmuta-
tione quemadmodum quidam tangi et
moveri dicunt. Non esse enim ge-
nerari dicunt tangere neque moveri.
Uno autem si aliquid contingens fieri vel
non est. Similiter enim hoc ingeni-
tum quod contingit fieri. Uno autem
si aliquid omnino impossibile fieri ut et
quandoque aut non. Impossibile autem dicitur
dupliciter. aut enim simpliciter non ve-
rum dicere quod fiet utique. aut non
facile. Neque cito aut bene.
Eodem autem modo et genitum uno
quidem si non ens prius posterius sive
sine generatione sive cum generari quando-
quidem non ens. Uno autem si possibile si-
ve per verum determinato possibili sive
per facili. Uno autem si sic generatio ipsius
ex non ente in ens sive iam exi-
stente per fieri aut existente sive etiam
existente sed contingente. ¶ Et
corruptibile autem et incorruptibile simili-
ter. Sive enim prius aliquid ens posterius
aut non est aut non esse contingit
corruptibile esse dicimus. sive corrup-
tum aliquando et transmutatum sive

non est vel aliquando et quod per corrumpi contingens non esse corruptibile esse dicimus. et adhuc aliter quod facile corruptibile quod dicet aliquis eufthartoton utique. Et de incorruptibili eadem ratio. aut enim quod sine corruptione quandoque quidem ens quandoque autem non ens. puta tactus quod sine corrumpi prius existentes postremo non sunt aut ens quidem possibile autem non fore. aut non futurum aliquando nunc autem ens. tu enim es et tactus nunc. sed tamen corruptibile quia erit aliquando quando non erit verum dicere. quia es et hec tangis. maxime proprie autem ens quidem impossibile autem corrumpi sic ut et nunc ens postremo non sit aut contingat non esse. et si non dum corruptum contingens autem postremo non esse. Dicitur autem incorruptibile. et quod non facile corrumpitur. Si itaque hec sic habent, considerandum quomodo dicimus possibile et impossibile. propriissime enim dictum incorruptibile eo quod possit corrumpi neque aliquando esse aliud autem non.

Dicitur autem et ingenitum quod impossibile et quod non potest fieri sic ut et prius quidem non sit posterius autem sit. puta dyametrum simetrum. Si itaque aliquid potest moveri stadia centum. aut levare pondus. semper ad plurimum dicimus puta talenta levare centum aut stadia ire centum quamvis et propter potest que minus siquidem et si proportionalia. ut nominetur ad finem et excellencie virtutem. Si ergo hoc quidem gratia potest secundum excellenciam quantitatem et que infra posse puta si talenta centum tollere et duo Et si stadia centum et duo pertransire. virtutis autem excellencie Et utique si aliquid impossibile tantum secundum excellenciam dicentibus et plura impossibile puta non potest mille ire stadia manifestum quia et mille et unum. Nichil autem nos turbet. Determinetur enim secundum excellencie terminum dictum quod proprie possibile. forsitan enim instabit utique quis quod non necesse quod dictum est. videns enim stadium. Non videbit que minus inerunt magnitudines. sed e contrario magis potens videre punctum aut audire per parvum sonum et maiorum habebit sensum. sed nichil differt ad rationem. Determinetur enim aut in virtute aut in re excellencia. Quod enim dicitur manifestum. visus quidem enim qui minoris excedit velocitas que et maioris.

Determinatis autem hiis dicendum quod deinceps. Si itaque sunt quedam possibilia et esse et non esse necesse tempus aliquod determinatum esse plurimum et quo est esse. et eius quod non. Dico autem

nō po^le idem eē et ens po^le nō
eē s'm quecumque p'dicationem puta
ea hominem album aut tricubitum
aut aliud quecumque talium. Si
enim nō erit quantum aliquid s; sp
plus posito et nō est eius nunc
infinito erit tempore idem po^le eē
et nō eē alio infinito. S; hoc i
possi^le. Principium autem est
hinc. Impossi^le et falsum nō idē
significat. est autem impo^le et po^le et
falsum et verum. hoc quidem ex suppone.
Dico autem ut puta trigonum im
possibile duos rectos rectos habere
si hec et dyameter commensurabilis
si hec. Sunt autem simpliciter et
possibilia et impossibilia et
falsa et vera. Non autem idem est
falsum quidem et impo^le autem
Simul autem cytharizantem aliquid
eē simpliciter. et impossi^le simpliciter
Te n. nō stantem dicere stare
falsum quidem nō impo^le autem. similiter
autem cytharizantem nō cantantem
cantare dicere falsum. s; nō impo^le si
mul autem stare et sedere et dyame
trum commensurabilem eē nō solum
falsum. s; et impo^le. nō utique idem
est supponere falsum etiam impossi^le.
accidit autem impo^le ex impo^le. Hec
quidem igitur sedere et stare simul habet
virtutem. et quando habet illam et alteram
s; nō ut simul sedeat et stet. s;
in alio tempore. Si itaque ali
quid infinito tempore plurium habet vir

tutem: nō est in alio tempore. s; hec
simul. Quare si aliquid infinito tem
pore ens corruptibile est: virtutem habe
bit utique eius quod est nō eē. si utique
infinito tempore est: sit existens quod
potest nō eē. simul igitur erit et nō
erit secundum actum. falsum quidem igitur ac
cidet utique quia falsum positum est
s; si nō impo^le erit nō utique et
impo^le esset quod accidit. Omne igitur
semper ens simpliciter incorruptibile.
Similiter autem et ingenitum si
enim genitum tempore possi^le eē
quodam nō eē. Corruptibile quidem
enim est prius quando ens nunc autem
nō ens. aut contingens quando postea
nō eē. Genitum autem ens quod con
tingit prius nō eē. s; nō est in quo
tempore possi^le quod semper ens ut
nō sit neque finito neque infinito ut enim
finito tempore potest eē. sicut et
infinito. Non igitur contingit idem
et unum semper quidem possibile eē et nō
eē. S; et neque negationem puta di
co nō semper eē. impo^le igitur et semper
quando aliquando eē: corruptibile autem eē.
Similiter autem neque genitum. Du
obus enim terminis. si illud impo^le
existere et quod posterius. utique ad
si semper ens nō contingit quando nō
eē: impo^le et genitum eē. Quoniam
autem negatio eius quod quod est semper
possibile eē: nō semper po^le eē semper
autem possibile nō eē contrarium: cuius ne
gatio nō semper possi^le nō eē: necesse

negationes amborum eidem exi
stere et esse medium semper entis et
semper non entis quod possibile esse et
non esse. utriusque enim negatio aliquando exis
tet si non semper sit. Quare et si non
semper erit aliquando et non erit. et si non semper
possibile esse si... : sed aliquando ens quare et non esse.
Idem ergo erit possibile esse et non esse et
hec amborum medium.
Ratio autem universalis. Sint enim
a. et b. nulli eidem possibilia
existere. omni autem a. aut c. et b. aut
d. necesse itaque enim in a. existit in
b. omni existere. ergo d. sit itaque e. in
termedium aut ab. Contrariorum
enim quod neutrum medium. hu
ic itaque necesse ambo existere et c.
et d. omni non c. aut a. Quare
et ei quod e. e. Omni ergo a. impos
sibile. ergo existet eadem autem ratione et
in d. neque itaque semper existens genitum
neque corruptibile neque semper
non ens. palam autem quia et si genitum
aut corruptibile non sempi
ternum. Simul enim erit possibile
semper esse. Hec autem quod impossibile.
omni est prius ergo si et ingenitum
est ens autem hec necesse sempiternum
esse. similiter autem et si incorruptibile
ens autem. Dico autem ingenitum
et incorruptibile que proprie dicuntur.
Ingenitum quidem quod est nunc
ens prius non verum erat dicere non
esse. Incorruptibile autem quod nunc
erit esse prius non verum erat dicere non

esse. Incorruptibile autem quod nunc
ens posterius non verum erit dicere non esse
aut si aliquid sequuntur ad invicem consequuntur
et quod quidem ingenitum incor
ruptibile. et quod incorruptibile in
genitum. necesse et sempiternum.
sive incorruptibile sempiternum. pa
lam autem et ex determinatione ipsorum
etenim necesse si corruptibile genitum
aut enim ingenitum. aut geni
tum. Si enim ingenitum et
incorruptibile supponitur. et si geni
tum autem corruptibile. necesse aut in
corruptibile aut incorruptibile. Sed
si incorruptibile ingenitum suppo
nitur. Si autem non consequuntur ad invicem
neque corruptibile et ingenitum non
necesse neque ingenitum neque incorruptibile
sempiternum esse. Quod autem
necesse consequi ex hiis manifestum. Geni
tum enim et corruptibile consequuntur
ad invicem. palam autem et hec ex
prioribus. Semper enim entis et semper
non entis intermedium cui neutrum
consequitur. Hec autem est ge
nitum et corruptibile. possibile enim
et esse et non esse determinato tempore
utrumque. Dico autem utrumque
et esse quanto quodam tempore et non esse.
Si igitur est quod genitum aut in
corruptibile. necesse hoc intermedium
esse. Sit enim a. semper ens b. autem
ens non semper. c. autem genitum
d. autem corruptibile. necesse itaque c. inter
medium esse a. et b. huius quidem

enim non est tempus ad neutrum
terminum in quo .a. non erit. aut
.b. erit. genitum ergo ex necessitate aut ac-
tu aut potentia esse. huius autem que .b. .a. ne-
utro modo. Infinito igitur quodam et
determinato tempore et erit et utique
non erit .a. Similiter autem et in de
genitum et incorruptibile utrumque
Consequuntur igitur invicem genitum
et corruptibile. aut itaque
in quo .e. ingenitum. quod autem .z.
genitum. Et autem in quo .i. incor-
ruptibile. Et autem in quo .t. corruptibile
que itaque .z. .t. ostensum est quod con-
sequuntur invicem. Quando itaque sic
posita ut hec putata que quidem .z. et
que .t. consequentia. Que autem
e et .z. nulli eidem. omni autem
alterum. Similiter autem et que in .t. et
necesse et que in .e. consequi in-
vicem. sit enim ei quod .i. .e. conse-
quens. .z. igitur consequitur. Omni
enim .e. aut .z. insuper cui .z. et
.t. ei igitur quod .i. .t. consequetur. sed sup-
ponebatur impossibile esse. eadem autem
ratio et quod in ei quod .e. sed et sic habea-
tur. Ingenitum in quo .e. et
genitum in quo .z. et incorru-
ptibile in quo .i. et corruptibile
in quo .t. Dicere itaque inch
physice simul esse incorruptibile
et genitum quod corrumpi. sed
existente hinc quidem generatione hinc
autem corruptione: prime est duorum
aliquid. aut enim infinito. aut

aliquo quodam determinato tempore.
possunt omnia aut facere aut pa-
ti. aut esse aut non esse et infinito
propter hoc. quia determinatum est ali-
qualiter infinitum cuius non est plus.
Quod autem quo infinitum indeter-
minatum. Ad hunc autem quidem ma-
gis in hoc signo semper ens prius
corruptum est. aut non ens infini-
to: factum est. Si enim in hoc ma-
gis infinita aut signa: palam
quia infinito tempore erit aliquid
generabile et incorruptibile. potest igitur
non esse infinito tempore. Simul igitur
habebit virtutem eius quod non esse et
esse. hec quidem prius: si corruptibile. hec
autem posterius si generabile. Itaque si
existere ponamus que possunt.
opposita simul existunt. Ad hoc
autem in hoc similiter in omni signo exi-
stet. Quare infinito tempore eius
quod non esse et esse habebit virtutem
sed ostensum est quia impossibile hec.
Ad hunc si prius inest existit
actu omni existet tempore et erit
ingenerabile. aut etiam non ens in-
finito tempore: sed autem possibile. sic
autem non esset et eius quod est esse vir-
tutem habebit. et hec quoque esse et
posterius infinito utique tempore.
Manifestum autem et aliter quod impossibile corruptibile
ens non corruptum esse quoniam semper
enim erit simul et corruptibile et in
corruptibile entelechia. quare simul
erit possibile et semper esse et non semper.

Corruptibile igitur aut corruptibile et ingenerabile: factum est possibile enim fuerit esse, et non semper quod esse. Et adhuc et sic intelligere quod impossibile aut quod factum est aut incorruptibile aliquando perficere aut ingenerabile ens et semper prius quod corrumpi. Neque enim a casu neque incorruptibile neque ingenerabile possibile esse. Quod enim casuale est aut a fortuna: preter semper et frequenter aut est aut fit. quod autem infinito tempore aut simpliciter aut a quadam parte est, aut semper aut frequenter existit ens. Necesse igitur natura talia quandoque esse et non. Talium autem eadem potencia contradictionis et materia causa eius quod esse et non. Quare necesse etiam simul existere contradictiones actu opposita. Sed adhuc neque verum dicere nunc quia est annus prior. Neque annus prior quia nunc est. Impossibile igitur non ens aliquando posterius sempiternum esse. Habebit enim posterius et ens quod est non esse potentiam. Tempore autem non esse quod tunc esse. existit enim actu ens si in anno priore et in preterito tempore sit utique habet potentiam existendi actu erit igitur verum dicere nunc quia non est annus prior. sed impossibile. nulla enim potentia eius quod est factum esse, sed eius quod esse aut futurum esse. Similiter autem et si prius ens sempiternum posterius non erit. Habebit enim potentiam cuius actus non est. Adhuc si ponamus possibile verum est dicere nunc quia et annus prior, et universaliter in preterito tempore. Et universaliter quia et non universaliter in temporibus impossibile aut sempiternum ens prius corrumpi posterius aut prius non ens posterius sempiternum esse. Corruptibilia enim et generabilia et alterabilia omnia. Alterantur autem contrariis, ex quibus consistentia natura et ab eisdem ipsis corrumpuntur.

Secundus de celo et mundi de Aristotilis

Quod quidem igitur neque factum est omne celum neque contingit corrumpi quemadmodum dicunt quidam, sed est unum et sempiternum, principium quidem et finem non habens totius eternitatis, habens autem et continens in se ipso infinitum tempus, ex dictis licet accipere fidem et per opinionem eam que ab aliter dicentibus et generantibus ipsum. Si enim sic quidem habere contingit, sic autem quemadmodum illi factum esse dicunt non contingit, magnam habebit et hec inclinationem ad fidem de immortalitate ipsius et sempiternitate. Propter quod bene persuadere se ipsum exhibere antiquas et maxime patrium nostrorum veros esse sermones

Explicit l. primus de celo et mundo qui cap. lxv. B

Ideo sunt alie partes opinionis quas Alexander dixit quod nos non sumus magis sufficientes sequi sententias aliorum super alios nisi quod utiles et minoris ambiguitatis et remotiores a contradictione

ut sit immortale aliquid et di
uinum habentium quidem motum. habenti
um autem talem. ut nullus sit finis
ipsius. sed magis iste aliorum finis
Est enim finis continentium et hic
circulus perfectus ens. continet imperfectos
habentes terminum et quietem. ipse autem
nec principium nullum nec principium habens neque
finem. sed incessabilis ens infinito
tempore. aliorum autem horum causa qui
dem causa principii. horum autem suscipi
ens quietem. Celum autem et enim
qui sursum locum. antiqui diis
attribuerunt. velut existens solum
immortale. Hunc autem testifica
tur ratio quod incorruptibile et inge
nerabile. Adhuc autem impassibile omnis
mortalis difficultatis est. Adhuc autem
sine labore propter non nullam indigere vio
lentia necessitate que detineat pro
hibens ferri aptum natum ipsum ali
ter. Omne enim tale magis
laboriosum quanto quidem utique sem
piternius sit et dispositionis optime ex
pers. Propter quod quidem neque secundum anti
quam fabulam suspicandum habere qui
dicunt ac lactite (athlantis) quadam ipsi opus
esse ad salutem. videntur enim et hunc
constituentes sermonem eandem habere
suspitionem huic quam posteriores. et enim
de gravitatem habentibus et terrenis
omnibus hiis qui sursum corpori
bus substituerunt ipsi fabulose neces
sitatem animatam. Neque utique sic est
suspicandum. neque propter circumgirationem

celerius existentem latione propria incli
natione adhuc salvari tanto tem
pore quemadmodum empedocles inquit.
Sed adhuc neque ab anima rationabile co
gente manere sempiternum. Neque
enim et motu anime violenta ex
istente. siquidem movet ferri apto nato
primo corpore aliter et movere continue si
ne vacatione esse et omni carentem
remissione. preterquam siquidem neque
ut anime mortalium animalium est
requies. que circa sompnum fit corporis
remissio. sed necesse sustinentem esse quem
dam partem retinere ixionis sempiternam
et confistibilem. Si itaque quemadmodum
diximus contingit dicto habere mo
dum prima latione solum. Non so
lum ipsius de sempiternitate sic
existimare melius. sed et ratio
nem ei que de deo solum ha
bemus sic confesse enuntiare
concordes sermones. sed talium qui
dem sermonum satis sit nunc.
Quoniam autem quidam sunt
qui dicunt esse aliquid dex
trum et sinistrum celi quemadmodum
vocati pitagorici. illorum enim
iste sermo est considerandum utrum
verum hic sic habet ut illi dicunt aut
magis aliter. siquidem oportet adapta
re toti hec principia. confestim enim
primam si dextrum existit et
sinistrum adhuc prius priores ex
istimandum existere pri^a multa. Deter
minatum est quidem igitur de hiis in hiis

quia acci aliquem mot' pp' pri nec al
lorum ee. manifeste in anima
lib; enim existencia inter' hui'
quod omnes tales ptes. dico aut
puta et dextrum et sinistrum
hui' quedam. plantis aut sursum
et deorsum solum. Si aut oportet celo
ad aptare aliquid talium et p'
mum quemadmodum diximus in aliis
b; exnis in racionabile existere in
eo. Tribus enim entib; inuiem
aut velud volunt p'n^m quedam. Dico
aut tria sursum et deorsum et
antius et oppositum et dextrum
et sinistrum. has enim distinc-
tiones racionabile existere corporib;
pfectis omnes. Est aut sursum qui
dem longitudinis principium.
dextrum aut longitudinis lati
tudinis antius autem ad pfunditatis.
Adhuc aut alit' sm motus p'n primi
enim hec dico vnde incipiunt
p'mi mot' hntib; est aut a sur
sum quidem augmentatio aut quod sm
locum. ab anterioribus aut quod sm
sensum antius enim dico in quo
sensus ad unum eam omnium sursum
aut deorsum et dextrum et
sinistrum et antius et posterius
comendum. Sed coniunctum hnt mo
tus principium in ipsis animata
entia in animatorum ei in nul
lo. Dicemus vnde principium
mot' hec quod enim omnino
non mouentur. sed quod aut moue

tur. quod ad omni pte. similit'
puta ignis sursum solum ferri
ad medium. Sed in hiis quod di
cimus sursum et deorsum et
dextrum et sinistrum ad nos
referentes. aut enim sm nras
dextras quemadmodum admiratores
aut sm similitudinem nris quem
admodum que statue aut que ha
bencia pone dextrum quod enim
que ad nrum sinistrum nrm an
tius. In ipsis aut hiis nullam
videmus dram. Si enim aduerso u
tantur una dicemus dextram et
sinistram et sursum et deorsum
et posterius et antius. Propter quod et pic
tagoricos utique quis mirabitur
hec quia duo sola hec p'n dicebant
dextrum et sinistrum quatu
or aut derelinquunt nichil minus p'n
cipalia encia. Nichil enim minorem
dram hnt que sursum ad que
deorsum et que antius ad que
posterius et dextrum ad sinistra in
omnib; animalib;. Sed quod enim
virtutem differunt solum. hec aut
et figuris et sursum et deorsum
oib; animatis. Similiter et ania
lib; et plantis. dextrum aut et sini
strum non existit in plantis.//
Adhuc aut ut longitudo latitu
dine prior sed sursum longitudinis
principium dextrum aut latitu
dinis. aut p'n^m prius prius utique
erit sursum dextro per generationem

quam univocum de prius. Adhuc
autem si sursum quidem est unde motus
dextrum autem a quo ante, autem ad quod
saltem sic utique habebunt quandam
virtutem principii que sursum
ad alias species. Adhuc quia dextrum
sunt principaliora principia. Iustum
est ipsos increpare et quia hiis modo
bus similiter putabant existere. Quoniam
vero autem quam determinatum est prius, quod
in habentibus principium motus tales
virtutes existunt. Est autem celum
animatum et habet motus principium
manifestum quod habet sursum et deor
sum et dextrum et sinistrum.
Non oportet enim propter spheream esse fi
guram totius quomodo erit hoc quidem
dextrum hoc autem sinistrum si
milibus existentibus partibus omnibus et
motis omni tempore. Sed intelligere
sicut utique si quis in quibus habet dex
trum ad sinistrum differentiam in
figuris. Deinde circumponat spe
ream. Habebit quidem enim vir
tutem differentem, videbitur autem
non propter similitudinem figure. Eo
dem autem modo et de principio eius
quod est motionis. Et enim si nunquam
incepit, tamen habere necessarium prin
cipium unde incepit si incipiebat ad
motum movere et utique si steterit,
movebitur utique iterum. Dico autem
longitudinem quidem ipsius que secundum
polos distantia. et polorum hunc
quidem sursum hunc autem deorsum.

Differentiam enim videmus solum
videntes emisperiorum propter non moveri
circa polos. Simul autem et consuetum
dicere latum in mundo non quod
sursum et deorsum, sed quod extra
polos tamquam hac longitudine
existente. Quod enim ad latus
etiam est quod extra sursum
et deorsum. Polorum autem qui qui
dem super nos apparens que deor
sum pars est. Qui autem nobis in
manifestus que sursum. Dex
trum enim unumquodque dicimus
unde principium eius quod secundum
locum motus. Celi autem principium
circulationis unde ortus astrorum.
Quare hoc utique erit deorsum
dextrum. ubi autem occasus sinis
trum. Si igitur incipit a dextris et
a dextris circumfertur, necesse ad
sursum esse immanifestum polum.
Si enim erit qui manifestus ad
sinistra erit motus quod non di
cimus. Manifestum igitur quia immani
festus polus est quod sursum
et ibi quidem habitantes in eo quod
sursum sunt emisperio et ad
dextrum. Nos autem in eo quod deor
sum et ad sinistrum. contrario quam
pitagorici dicunt. Illi enim
nos sursum quidem faciunt et
in dextra parte. Illos autem ibi
deorsum et in sinistro. Accidit autem
contrarium. Sed secundum circulationis secun
dam eius que planetarum nos

quando in hiis que sursum et inferius sumus. illi autem in hiis que deorsum et inconsimiliter e converso est in hiis principium motus est. propter contrarias esse lationes ut accidat non quando esse apud principium. illos autem apud finem. De hiis quidem esse igitur que secundum distensiones partibus et secundum locum determinatis tantum dicta sunt.

Quoniam autem non est generatio motus quam decimum ei quam tantum, considerandum propter quid plures sunt lationes. Et quando a longe temporatibus facere quomodo longe autem non sic tanto multo autem magis eo quod accedentium ipsius de omnino paucis. Reliquimus sensum actu dicimus. Causa autem de ipsis hinc similiter nunc que est quod et operis gratia operis. Dei autem operatio immortalitas. hec autem est vita sempiterna. Quare necesse deo motum sempiternum existere. Quoniam autem celum tale. corpus enim quoddam divinum propter hoc habet circulare corpus quod non determinatur semper propter quid igitur totius celi corpus tale. Quare necesse manere aliquod corporis lati circum quod in medio. Huius autem nullam possibile est manere propter idem neque universaliter neque in medio. Et enim si secundum naturam motus esset ipsius ad medium, sed autem circum motus non utique esset sempiternus. Nichil enim preter naturam est perpetuum. posterius autem quod preter naturam. eo quod secundum naturam et excessus quidam est in generatione quod preter naturam eius quod secundum naturam. Necesse igitur terram esse. Hec enim quiescit in medio. Nunc quidem supponatur, se posterius autem demonstrabitur de ipso. Et ad hunc si terram. necesse et ignem esse. Contrariorum enim si alterum natura. necesse et alterum esse natura. Si non sit contrarium et esse quandam ipsius naturam. Eadem enim materia contrariorum et privatione prius affectio. Dico autem puta calidum frigido. Quies et autem et gravitas dicuntur privatione levitatis et motus. Sed adhuc siquidem est ignis et terra. necesse et intermedia ipsorum esse corpora. Contrarietatem enim habent unumquodque elementorum. supponatur autem et hoc nunc. posterius autem temptandum ostendere.

Hiis autem existentibus. manifestum quoniam necesse generationem esse eo quod nullum ipsorum possibile est esse sempiternum. Patiuntur enim et agunt contraria adinvicem et corruptiva invicem sunt. Adhuc autem non rationabile esse aliquod mobile sempiternum cuius non contingit esse secundum naturam motus sempiternus. Horum autem est motus. Quod quidem igitur necessarium esse generationem ex hiis manifestum. Sed autem generationem necessarium et aliam esse lationem autem unam aut plures.

Celum enim eum que tocius: sim
necessarium habere et ea corpora adinvicem.
Dicetur autem et de hiis in sequentibus
planius. Nunc autem tantum mani
festum est propter quam propter ea sunt cir
cularia. quia necesse generationem esse. Ge
nerationem autem si, et ignem.
Hunc et alia: siquidem et terram.
Hunc autem quia necesse manere aliquid
semper siquidem motum aliquid semper.
Figuram autem spericam necesse est
habere celum. Hec enim propris
sima et sola est natura prima. Di
camus autem universaliter de figuris que
est prima et in planis et in soli
dis. Omnis itaque figura plana
aut rectilinea aut que a pluribus continetur
lineis. Circularis autem ab una. quo
niam autem prius natura in unaquaque gene
rum multis et simplex compositis.
prima utique erit planarum figurarum
circulus. Ad huc autem siquidem per
fectum est cuius nichil est extra accipere
eorum que ipsius possibile. quemadmodum
determinatum est prius et recte quo
dam apposito semper circulari autem nequa
quam. manifestum quia perfectius utique erit
continens circulum. Itaque si perfectum
prius imperfecto. hic quidem propter hic prior
utique erit figurarum circulus.
Similiter autem et spera solidorum. Illa
enim sola continetur una superficie
e rectilinee autem pluribus. Sicut autem
circulus in planis. sic spera in soli
dis. Ad huc autem dicentes id

plana et ex planis corpora generantes
testificari videntur hiis. Solam enim
solidorum non dividunt speram tamquam
quia non habentem plures superficies quam
unam. Divisio enim ad plana
non ut utique incidens quis in partes
dividet. quod totum hec dividitur
modo: sed ut ad alterum specie. Quod
quidem est quod prima spera solidarum fi
gurarum: palam. Est autem et secundum
numerum ordinem assignantibus sic ponitur
rationabilissimum. circulum quidem secundum unum
trigonum autem secundum dualitatem quia duo
recti. si autem secundum trigonum unum circu
lus non erit figura. Quia autem
prima quidem figura primum corporis. pri
mum autem corpus quod in extrema circum
ferentia: speram utique erit quod fer
tur circulatione et continuum quod illi. Spere
enim continuum: spericum. Similiter autem
et que ad medium horum. Que
autem a sperico contenta. tangit tota
necesse est esse. Que enim deorsum
planetarum tangunt eam que super
speram. Quare sperica utique erit omnis
latio. Omnia enim tangunt et
continua continua sunt speris. Ad
huc autem quia videtur et supponitur cir
culariter circumferri totum universum
autem quia extreme circulationis nec va
cuum est extra neque locus. necesse et
propter has speram esse ipsum. si enim
erit rectilinearum: accidet et locum
extra esse et corpus et vacuum. circula
tio vero rectilinearum nequaquam eadem

in mozabitur regionem. sed ubi prius erat corpus nunc non erit. Et ubi nunc non erit propter privationem anguloruum.
Similiter autem et utique si qua alia figura fiat non equales lineas ex medio lineas puta lenticularis aut oualis in omnibus enim accidet et locum extra et vacuum esse rotationis propter non eandem regionem detinere totum.
Adhuc si quidem motuum mensura que celi latio quia est sola continua et regularis sempiterna in motibus autem mensura quod minimum. Minimus autem motus qui velocissimus. Velocissimus utique erit omnium motuum celi motus. sed ad hunc eorum que ab eodem ad se ipsum minima que circuli linea. Secundum minimam autem. Velocissimus motus. Quare si celum circumferencia et velocissime movetur speriicum ipsum necesse est esse. Sumet autem utique quis et ex hiis que circa medium collocatis corporibus hanc fidem. Si enim aqua quidem est circa terram. aer autem circa aquam. Ignis autem circa aerem. et superiora corpora secundum eandem rationem. Continua quidem enim non sunt tangunt autem hec. Superficies autem aque sperica est. Quod autem sperico continuum aut motum circa spericum et ipsum tale necessarium est esse. Quare et propter hec manifestum sit. quoniam spericum est celum. sed et quod aque superficies talis manifestum supponentibus sicut natura est semper fluere aqua in maris concavum concavius autem est

quod centro propinquius. Ducantur igitur ex centro que · a · et quo · a · g · in et adiungatur in quo · b · g · ducta igitur ad basem · a · d · minor est earum que ex centro igitur profundior locus circu fluet ex aqua donec utique equetur equalis autem hiis que ex centro que · a · e · Itaque necesse apud eadem quod ex centre esse aquam. Tunc enim quiescet tangunt autem eas que ex centro circularis sperica igitur aque superficies in qua · b · e · g · Quod quidem igitur spericus est mundus. palam ex hiis et quod secundum diligenciam tornatus neutrum mechanicum utique nichil ydroctimecon habeat similiter utique quidquam nichil nobis movetis apparentium ex quibus in e constitutionem accepit nichil sic possibile regularitatem suscipere. et diligenciam uti circularis corporis ut. manifestum enim quod proportionem habent quemadmodum aqua ad terram semper distancia.
Quoniam autem dupliciter in circulo moveri. puta alterum hunc quidem ab · b · hunc autem ad · g · Quod quidem igitur non sint contraria iste prius dictum est. Sed nichil ut contingit utique accidencium sempiternus esse. celum autem sempiternum et circulatio semper. propter quam causam ad alterum fertur sed non ad alterum. Necesse enim et hec aut principium esse. minus principium. Forte quidem igitur de quibusdam enunciare aliquid temptare. et de omnibus et preter mittere nichil forsitan utique videbitur

aut ipsius

est signum. aut multe stulticie. aut
multe promptitudinis. Non tamen
iustum quidem omnes similiter increpare.
sed videre oportet causam dicendi que est.
Ad hunc autem aliter huius incertam
do prius humano modo. aut fir
mius. Certiores quidem igitur necessi
tates quandoque attigit tunc gratias
habere oportet invenientibus. Nunc autem
quod videtur dicendum. Si enim natura
semper facit contingentium quod op
timum. est autem quemadmodum earum
que in recto lationum que
superiorum locum honorabilior.
Superior enim locus quam sursum
eo quam deorsum eodem modo et ante
ad anterius ea que ad posterius se
habet sicut quidem et ad dextrum et sini
strum. quemadmodum dictum est prius. et
testificatur et dicta dubitatio. Si
enim habet ut contingit optime.
hec utique erit causa dicte. optimum enim
moveri simplicem motum et huius
ad honorabilius.

De motu autem ipsius quia re
gularis est et non irregula
ris. deinceps utique erit pertransire.
Dico autem hec de primo celo et de
prima latione. In hiis enim que
sub plures lationes iam convenerunt
in unum. Si enim irregulariter mo
vebitur manifestum quod intensio erit
et virtus et remissio. Omnis enim
irregularis latio et remissionem
habet et intensionem et virtutem. Vir

tus autem est aut in quo fertur aut quo
aut circa medium puta forte hi
is quidem circa finem unum quo feruntur
hiis autem circa principium unde proiectis
circa medium puta forte hiis que
deorsum que finem unum ad quod feruntur
hiis autem que principium. Circularis
autem non est nec unde nec quo nec medium
nec enim principium nec finis. neque
medium ipsius est simpliciter. Tem
pore enim sempiterna et longitudine
simul ducta et infrangibilis. Quare
si non virtus ipsius lationis. nec irre
gularitas erit. Irregularitas enim
fit propter remissionem et intensionem.
Adhuc quoniam omne quod move
tur ab aliquo movetur necesse irregula
ritatem fieri motus. aut propter movens
aut propter motum. aut propter ambo. Si
enim movens non eadem virtute
moveat. sive motum alteratur et
non permaneat idem. sive ambo
transmutentur. nichil prohibet irregula
riter moveri quod movetur. Nichil autem
horum possibile circa celum fieri.
Quod quidem motum ostensum est quia
primum et simplex et ingenitum
et incorruptibile et totaliter intrans
mutabile. movens autem multo ma
gis rationabile esse tale. primum enim
primi et simplex. simplicis. et in
corruptibile et ingenitum incor
ruptibilis et ingeniti motivum.
Quando igitur quod movetur non transmuta
tur corpus existens nec utique movens

transmutabitur in corruptibile existens.
Quare et lationem impossibile
irregularem esse. Et enim si fit
ad irregularitatem, aut tota transmuta-
tur et quandoque quidem fit velocior quandoque
autem tardior. Item aut partes ipsius partes
quidem ipsius quedam non sunt irregulares
manifestum. Iam enim utique fecit fieri
distancia astrorum in infinito tem-
pore, hec quidem velocius moto hec
autem tardius. Non videtur autem mobilis
aliter huius elongationibus. Sed etiam
neque totum accidit transmutari. Remis-
sio enim motus fit propter impotenciam.
Impotencia autem preter naturam. Et enim in animali-
bus impotencie omnes preter naturam sunt, puta
senectus et detrimentum. Tota enim
constancia animalium forte ex talibus
constat que differunt propriis locis. Nul-
la enim partium ipsius habet eam que
ipsius regionem. Si igitur in primis
non est quod preter naturam, simplicia enim
et immixta et in proprio regione
et nichil ipsi contrarium, neque utique impo-
tens erit quare neque remissio. Si enim intensio
et remissio. Adhuc et ratio-
nabile infinito tempore potens esse
movens et rursus alio infinito
impotens. Nichil enim videtur existens
infinito tempore preter naturam. Im-
potencia autem preter naturam, neque equali tempore preter
naturam et secundum naturam neque totaliter potens
et impotens. Necesse autem est si remit-
titur motus infinito remitti tempore. Sed
neque ad neque intendi semper autem iterum

remitti possibile. Infinitus enim utique
erit et indeterminatus motus omnem
autem dicimus ex aliquo in aliquod
esse et determinatum. Adhuc
si quis accipiat esse aliquod tempus
minimum cuius non contingit neque
in minori moveri celum sicut neque
cytharizare neque ire in quocumque
tempore possibile, sed est unicuique
actus determinatum minimum tem-
pus ad non excedere, sed neque moveri
celum in quocumque tempore possibile.
Si igitur hec verum non utique erit sem-
per intentio lationis. Sed autem non inten-
sio neque remissio. Similiter enim
ambo et alterum, si quidem eadem
intenditur velocitate aut mai-
ori et infinito tempore. Reli-
quum utique iterum dicere vicissim esse
motum ad velocius et tardius.
Hoc autem penitus irrationabile et fictioni
simile. Adhuc autem et non latere
in hiis rationabilius sensibiliora
enim iuxta invicem esse posita. Quod quidem
autem igitur et unum et solum ce-
lum et illud ingenitum. Ad-
huc autem motum regularem in tantum
nobis dictum sit.

De vocatis autem astris consequens u-
tique erit dicere ex quibus constant
et in quibus figuris et qui motus
eorum rationabilissimum autem dicere
consequens nobis unumquodque astrorum fa-
cere ex eodem corpore in quo existens
latum huius quod diceba<u>mus</u>

aliquando esse cum superius natum est. Sic
enim ignea dicentes esse propter hoc di
cunt quia quod sursum corpus
ignem dicunt, et rationabile existens
unumquodque constare ex hiis in qui
bus unumquodque est, similiter et nos
dicimus. Calor autem ab ipsis et
lumen generatur trito aere ab illorum
latione. Natus est enim motus
ignire et ligna et lapides et
ferrum. Rationabilius igitur proximum
igni propinquius, quod aer velud in
latis sagittis: hec ipse enim
igniuntur sic ut liquescant plum
bee. Et cum igniuntur iste necesse
et eum qui in circuitu ipsarum
aerem hoc ipsum pati. Hec quidem
incalescunt hoc in aere ferri quia
propter plagam motu sic ignis e
orum et quod sursum unumquodque
in spera fertur, ut ipsa quidem non
ignescant, aere autem sub circulari
corporis spera existente necesse est la
ta illa incalescere et hic maxi
me cum sol existat infixus, propter
quod appropinquante ipso et oriente
et super nos existente generatur
calor. Quod quidem igitur neque ig
nea sunt neque in igne feruntur
tantum nobis dictum sit de ipsis.

Quoniam autem intenditur et
astra transferri lata et totum
celum, necessarium autem quiescen
tibus utique fieri translationem, aut
motis aut hoc quidem quiescente
hoc autem moto, utraque quidem quiescere
impossibile quiescente terra. Fierent
enim utique fierent que nunc vi
den tur; totam autem supponatur quies
cere. Relinquitur autem aut utraque
moveri aut hoc quidem moveri, hoc autem
quiescere. Siquidem igitur ambo mo
ventur, irrationabile easdem ve
locitates astrorum esse et
circulorum. Unumquodque enim
equevelox erit circulo secundum quem fer
tur. Videntur enim simul circul
consistencia rursus in idem. Accidit
igitur simul astrumque pertransire
circulum et circulum allatum esse
ea que ipsius latione pertranseun
tem eam que ipsius periferia.
Non est autem rationabile ea
tenus rationem habere velocitates as
trorum et magnitudines ce
lorum. Circulos quidem nichil
inconveniens, sed necessarium analo
gice habere velocitates magni
tudinibus. Astrorum autem
unumquodque in hiis non valde
rationabile. Sive enim ex neces
sitate maiori circulo latum ve
locius erit palam, et etsi trans
ponantur astra in eos qui invi
cem celeres, hoc quidem erit velo
cius, hoc autem tardius. Sic autem
non utique haberent proprium mo
tum, sed ferrentur utique a circulis.
Sive a casu contingit, neque sic
rationabile ut et in omnibus sit

circulus quando sit maior. et latio ve-
locior ipsorum quod in ipso astrorum uni-
cuique enim aut duo hunc modum
habere nichil inconveniens omnia autem
similiter secundum assimulantur simul
autem et non est in hiis que non. quod vero
contingit nequaquam ubique et in omnibus
existens quod a fortuna. ¶ Sed ad-
huc tamen siquidem circuli manent, astra
autem moventur, eadem et similiter
erunt irrationabilia. accidet enim
velocius moveri que extra et velocita-
tes esse secundum magnitudines circulorum.
¶ Cum quidem igitur neque utique moveri
rationabile neque astrum solum velu-
ti circulos quando movetur astra autem
quiescere et in spera circulus ferri. So-
lum enim utique sic nullum irrationa-
bile accidit. Velociorem enim esse
maioris circuli velocitatem rationa-
bile eorum que circa idem centrum
collocatorum. sicut enim in aliis
maius corpus fertur propria latione sic
et in circularibus. maior enim abscisio-
num ab hiis que ex centro maiori
circulo deficio. Itaque rationabiliter
in equali tempore maior circumferetur
circulus. Et non divelli celum
propter hoc accidit et quia ostensum est
continuum esse totum. ¶ Adhuc
autem cum sperica astra quemadmodum et
alii dicunt et nobis consessum dicere de
illo corpore generantibus. sperici autem
duo motus sunt per se volutatio
et circumgiratio. siquidem igitur mo-

ventur astra per se ipsa. altero utique
movebuntur horum. sed neutro
videntur. Circumgirata quidem
enim utique manebunt in eodem et
non mutabunt locum. quod et videtur
et omnes dicunt. ¶ Adhuc autem omnia
quidem rationabile eodem motu mo-
veri. Solus autem videtur astrorum
sol hoc operari oriens et occidens.
et iste non propter ipsum sed propter elonga-
tionem nostri visus. Visus enim
distans longe vacillat propter infirmita-
tem que causa forte et eius quod
est scintillare planete autem
enim prope sunt. cum potens existens
tens ad ipsos contingit pertingit
visus. ad manentes autem tre-
mit propter longitudinem porrectus
longe valde. Tremor autem ipsius
astri facit videri esse motum. nichil
enim differt moveri visum aut
quod videtur. ¶ Sed adhuc quod neque
volvantur astra manifestum. Quod
enim volvitur necesse est sic
autem semper patens est. quod vocatur
facies. Itaque cum mota quidem per se
ipsa propriis moveri motibus rationabile. hu-
ius autem non videntur mota. palam quod
non utique movebuntur per se ipsa.
¶ Ad hec autem rationabile irrationabile nullum
organum ipsis dedisse naturam ad
motum. nichil enim ut contingit
facit natura neque de animalibus curare
sic enim ex precedentibus despexisse.
Si videtur quemadmodum studiose fieri

et auferre omnia per que contingebat portare per se ipsum. Et circa plurimum distant ab habentibus organa ad motum. Propter quod et rationabiliter utique videbitur totum celum sphericum esse et unumquodque astrorum. Ad eum enim motum qui est in se ipso motum sphera figurarum maxime utilis. Sic enim utique et velocissime movebitur et maxime retinebit suum ipsius locum. Ad eum autem qui in ante maxime ineptissima; nequaquam enim similiter motivis per se ipsa. Nichil enim tempus (?) habet eminens sicut rectilineum, sed plurimum distat a figura progressivorum corporum. Quoniam igitur oportet celum quidem moveri eo qui in se ipso motu, astra alia autem astra non progredi per se ipsa, rationabiliter utique utrumque erit sphericum. Sic enim utique maxime hoc quidem movebitur, hoc autem quiescet.

Manifestum autem ex hiis quoniam et dicere fieri latorum et armoniam tamquam consonantibus factis sonis leviter quidem dictum est et superfine a dicentibus, non tamen sic habet veritas. Videtur enim quibusdam necessarium esse tantis latis corporibus fieri sonum, quoniam et hiis que apud nos nec moles habentibus equales nec simili velocitate latis. Solis et lune. Ad huc autem tantorum multitudinem astrorum et magnitudinem latorum velocitate tali ratione impossibile non fieri sonum difficilem quendam magnitudinem. Supponentes autem hec et velocitates ex elongationibus habere consonantiarum rationes, armonicam dicunt fieri vocem latorum in circuitu astrorum. Quoniam autem irrationabile videtur non coaudire nos vocem hanc, causam huius dicunt esse genitis confestim existere sonum. Quare non per manifestum est ad contrarium silentium; ad invicem enim motus et silentii esse diiudicationem. Itaque quemadmodum erariis malleatoribus propter consuetudinem nichil habere videtur differre, et hominibus idem accidere.

Hoc autem quemadmodum dictum est prius allicienter quidem dicitur et musice, impossibile autem habere hunc modum. Non enim solum nichil audire inconveniens de quo solvendi assumunt causam, sed et nichil pati sine sensu. Excellentes enim soni dissolvunt et inanimatorum corporum moles, puta qui tonitrui discindit lapides et durabiliora corporum. Tantis autem latis et sono pertranseunte ad eam que fertur magnitudinem, multotiens magis necessarium pertingere huc in multitudine irrationabilem esse violentie. Sed rationabiliter nec audimus nec paciencia videntur corpora molem

tam nullam passionem patimur non
sonare. Simul autem erit et causa
horum manifesta et testimonium
dictorum nobis sermonum
quod sint vera. Dubitatum enim
et faciens pytagoricos dicere sim-
phoniam latorum hoc erit argu-
mentum. Quecumque enim ipsa
secundum se feruntur faciunt so-
num et plagam. Quecumque
autem in lato inexistunt aut
existunt quemadmodum in na-
vi partes non possibile est sona-
re. Neque utique navis si feratur
in flumino. Quamvis rationibus utique ha-
bet dicere quod in continuum fer-
tur non quam fertur. Malus et pup-
pis facit sonum multum et ante
navis. Aut iterum ipsa navis mota.
Quod autem et non lato fertur facit
sonum. In lato autem continue et
non facienti plagam impossibile
sonare. Quare hic dicendum quod si quidem
ferebantur corpora horum in multi-
aeris multitudine ex pauca per
totum sive ignis quemadmodum omnes
necesse facere supernaturalem ma-
gnitudinem sonum. Hunc autem facere
et hunc pertingere. Itaque quoniam non
videtur hoc, accidens neque utique anim-
ata neque violenta feretur latione ne-
ullam. Quasi velud providente natura
quoniam non hoc modo se
habente motu nichil utique erit eorum hic
similiter huius. Quare autem quod g-

sphera sunt astra et non moventur
per se ipsa dictum est.

De ordine autem ipsorum quo quidem
modo non singula ponuntur sed
hec quidem esse priora hec autem posteriora et
quomodo se habent ad invicem elongationi-
bus ex hiis que circa astrologiam con-
sideretur. Dicitur enim sufficienter.
Accidit autem secundum rationem fieri unicuiusque
motus elongationibus per hoc quidem
esse velociores hos autem tardiores. Quo-
niam enim supponitur extremam celi
circulationem simplicem esse et velo-
cissimam aliorum autem tardiores
et plures unumquodque enim contra
celo fertur suum ipsius circulum. Rationa-
le iam proximissimo quidem simplici
et prime circulationi in pluri tempore
pertransire suum ipsius circulum, maxime
autem distanti in minimo, aliorum autem
semper proximiorem in pluri. Dis-
tanciorem autem in minori. Proxima-
ssimo enim maxime prevalet. Distan-
ti autem maxime omnium minime propter
distanciam. Intermedia autem secundum ratio-
nem distantie etiam sicut osten-
dunt mathematici.

Figuram autem unius cuiusque astro-
rum spericam maxime utique quis
rationabiliter existimabit. Quoniam autem
enim ostensum est quod non
nata sunt moveri per se ipsa. Natura
autem nichil irrationabiliter neque frustra facit,
palam quoniam et figuram talem
dedit immobilibus que minime est

est motiua. minime autem motiua secundum se propter nullum habere organum motum. palam quia sperica utique erunt mole. ¶ Ad hunc autem similiter quod omnia et unum. luna autem ostenditur per eam que circa visum quoniam sperica. non enim utique fiet crescens et deficiens plurimum quidem lunularis aut amphicirtos semper autem dixotomos et iterum per astrologica quia non utique essent solis eclipses lunulares. quare siquidem unum tale palam quia utique erunt.

¶ Duabus dubitationibus en ¶ specitibus de quibus merito utique quilibet dubitabit temptandum dicere quod videtur dignum esse reputantes promptitudinem magis imputari verecundie quam audacie siquis propter philosophiam sitire et parvas sufficiencias diligit de quibus maximas habemus dubitationes. ¶ Ad hunc autem multis existentibus ¶ Ad hoc talibus non minime mirabile propter quid quidem non semper plus distancia a prima latione movetur pluribus motibus: sed intermedia plurimis. rationabile enim utique videbitur esse primo corpore una lato latione propinquissimum minimus moveri motibus: puta duobus habitum autem tribus. aut aliquo alio tali ordine. nunc autem accidit contrarium paucioribus. enim sol et luna moventur motibus quam erraticorum astrorum quedam quanto longius a medio et propinquius primo corpori sicut ipsius palam autem hoc secundum quibusdam etiam visu. lunam enim est lunam autem vidimus dixotomam quidem existentem subintrantem autem astrorum marti et occultatum quidem secundum nigrum ipsius exeuntem autem secundum clarum et lucidum. similiter autem et de aliis astris dicunt quidam diu observaverunt ex pluribus annis egyptii et babilonii a quibus multas credulitates habemus de unoquoque astrorum. ¶ Et hoc quidem merito dubitabit utique aliquis. 2 dubi

et propter quid quidem in prima autem latione tanta est astrorum multitudo ut arismeticorum esse videatur omnis ordo. In aliis autem unum solum singulare. Duo autem aut plura non videntur in eadem infixa latione. ¶ De hiis autem quidem querere bene se habet et ad eam que ad plus intelligentiam et quidem modicas habemus causas: et tanta elongatione distantes ab hiis que circa ipsa accidentibus tamen ex hiis contemplantibus magis rationale utique videbitur esse quod nunc dubitatur. Sed nos ut de corporibus ipsis solis et solitariis ordinem quidem habentibus. Inanimatis autem omnino percipimus. Oportet autem tamquam participantibus existimare actione et vita. Sic enim magis videtur Solucio

pt' bonum ee actus. Videt' & optie
quid hnti existe quod bn. sine actoe
ppinquissimo & p paucam & unam
hui & quam longius. p plures quemadm
in corpe. hoc quid in exercitatum bn
hre. hoc & modicum de ambulans.
h' et cursu indiget et lucta & pug
na. Item & alti nq quaecumq labor
anti. hoc utiq ad huc existet bonu
s; altum aliquid erit & dirige diffi
cile aut multa. aut multociens
puta mille astragaltu. h hios
ulte difficile. s; unum aut duo
facile. et item qm hoc quid indigu
erit h' gra opari hoc aut altum s' i
uno quid aut ad duobus facile adi
pisci. Quanto & utiq p plura di
fficilius. pp quod oz putare et acto
nem astrorum ee talem qual quid
alum et plantarum. Et enim
hic hominis plurime opones. multo
rum enim eorum q bn possint ad
ipisci ut et multa opantur et alior
gra quod & ut optime hns neq
indiget actone. Et enim ipsum
quod cuius gra actio & semp est i
duobus. cum et cuius gra sit & h'.
aliorum & alium. paucores. pla
tarum & pua quedam et una for
te. aut enim unum aliquid est q
sortiet' utiq quemadm et homo ad
et multa omnia pma sunt ad
optimum. hoc quid g' ht et ptici
pat optimo. h & actingit ne p
paucos mot'. hoc & p unitcs. hoc

& nq pcipit ipe p paucos motus
hoc & s; sufficiens ad ipe extremo
venire puta si sanitas finis hoc
quid utiq semp sanum est. hoc q
dem extenuatum. hoc & exercis'
extenuatum. hoc & et aliud ad
opans currendi gra. Quare plu
res motus. alium aut non potest
ad sanari puenire. s; ad currere
solum aut extenuari et horum
altum finis ipsius. maxime quide
enim illo sortiri sine optimum oi
bus. s; & non semp melius erit quan
to utiq ppinquius sit optimo.
Et pp hoc terra quid totaliter non
movetur ppinqua. aut paucis moti
bus. Non enim actingunt ad
extremum. s; usq quo possunt
sortiri divinissimo principio. primum
aut celum sortitur confestim per
unum motum. Que & me
dio primi et extremorum actigunt
quid p plures & actingunt motus.
De dubitone & qua sunt prima
quid unam existentem latonem
magna multitudo consistat astro
rum. aliorum & sigillatim v
numm laccepit ppios motus. pp
unum quid utiq quis primum ronabi
liter existimabit h' existere. melius
enim oz vite et principii vitalis
multum excellenciam ee prime
ad alias erit & utiq actus sim
bonum prima quid enim una existens
multa movet corpora divinor

multe autem entes unum solum
mouent. Erraticum enim unumquod-
que pluribus fertur lationibus. Siquidem
igitur adequatur natura et facit ordinem,
unum quidem lationem multa tribuens
corpora, uni autem corpori multas lationes.
Et propter adhuc quod quidem unum
habent corpus alie lationes, quia mul-
ta corpora mouent que prime ultime
et uni astrum habentis. In multis
enim speris ultima spera infixa fer-
tur. Unaquaque autem spera corpus existit. Il-
lius quidem igitur commune erit opus; unicuique
quidem enim singularis propria per naturam
latio, hec autem uelud apponitur. Omnis
autem finiti corporis ad finitum uirtus
est. De circulariter quidem motu la-
tis astris dictum est qualia quedam
sunt secundum substantiam et secundum figuram
et latione et ordine ipsorum.
Reliquum autem de terra dicere ubi
existit dicere posita et utrum
quiescentium est aut motorum
et de figura ipsius. De positione autem
quidem igitur non eandem omnes habent opi-
nionem. Sed pluribus in medio
positam dicentibus quicumque totum
celum finitum esse aiunt, contra-
riam esse Ytalici uocati Pythago-
rici dicunt. In medio quidem
enim ignem esse inquiunt, terram
autem unum astrorum existentem
circulariter latam circa medium
noctem et diem facere. Adhuc
autem oppositam hanc aliam astru-
unt terram, quam antichthona nomine
uocant. Non ad apparentia rationes
et causas querentes, sed ad quasdam ratio-
nes et opiniones ipsorum appen-
cia attrahentes et temptantes
adornare. Multis autem utique
et aliis simul uidebitur non opor-
tere terre medium regionem assigna-
re, credibile non ex apparentibus con-
siderantibus, sed magis ex rationibus. Ho-
norabilissimo enim putant con-
uenire honorabilissimam exi-
stere regionem. Esse autem ignem quidem
quam terram honorabiliorem, item autem
intermedius extremum; autem et me-
dium terminos. Quare ex hi-
is reconsiderantes non putant in
medio spere positam ipsam, sed magis
ignem. Adhuc autem Pythagori-
ci quia propter maxime conuenire
custodiri principalissimum totius,
medium autem esse tale, Iouis car-
cerem nominant hanc habentem
regionem; tamquam medium sim-
pliciter sit dictum et quod magnitudinis
medium et rei existens medium
et nature. Atqui quemadmodum in
animalibus non idem animalis et corporis
medium, sic existimandum ma-
gis esse et totum celum. Propter hoc
quidem igitur causam nichil eos oportet timere
circa totum, neque adducere custodiam
ad centrum, sed illud querere medi-
um quale quid et ubi aptum natum est.
Illud quidem enim principium, quod

medium et honorabile locum dicunt.
medium assimilatur ultimo ma-
gis quam principio. Quod enim
determinatum medium, quod autem determi-
nans finis. honorabilius autem conti-
nens et finis quam finitum. hoc quidem
enim materia, hoc autem substantia consistentie est.
De loco quidem igitur terre hanc habent qui-
dem opinionem quidam. Similiter
autem et de mansione et motu. Non
enim eodem modo omnes suspican-
tur. sed quicumque quidem non in medio
ponunt esse, moveri ipsam
in circuitu centri medium. Non solum
autem hanc sed et antichthona contrariam facien-
tes prius. Quibusdam autem vide-
tur et plura corpora talia contingere
ferri circa medium nobis immanife-
sta propter superpositionem terre. propter quod et lune
eclipses plures quam solis fieri inquiunt.
lationum enim unumquodque obum-
brare ipsam. sed non solum terram.
Quoniam enim non est terra centrum
sed distat per emisperium ipsius totum,
nichil prohibere putant apparentia ac-
cidere. similiter non habitantibus nobis
in centro, quemadmodum et si in medio
esset terra. Nichil enim neque nunc fit
manifestum per medietatem distan-
tie huius que diametri. Quidam
autem et positam in centro dicunt
ipsam revolvi et moveri circa eum
qui semper statutum polum, quemadmodum
in Thimeo scriptum est.
Similiter autem et de figura du-
bitant. Huic quidem enim videtur
esse sperica, huic autem lata et figura
timpanalis. Faciunt autem argu-
mentum quia occidens et oriens
sol rectam et non circularem in-
terscisionem facit terra, tamquam oporteret,
si quidem esset sperica, circularem
fieri abscisionem, non attendentes e-
longationem solis ad terram et ro-
tunditatis magnitudinem, quomodo
in apparentibus parvis circulus rectus vi-
detur a longe. propter hanc quidem igitur
fantasiam nichil ipsis discredere oportet
non rotundam molem esse terre.
Sed ad hoc opponunt et dicunt
propter quietem necessarium figuram hanc
habere ipsam. Et enim de motu et
mansione dicti modi multi existunt.
Dubitare quidem igitur omnibus
necessarium supervenire. Forsitan enim
irrationabilioris mentis non mirari
quomodo quidem parva particula terre quidem
si elevata dimittatur fertur et ma-
net non, et plus semper velo-
cius, totam autem terram si quis dimit-
teret cum elevavit non utique ferre-
tur. nunc autem quiescere tantam gravi-
tatem. Sed ad hoc utique si quis
latas particulas ipsius antequam cadere mo-
veret terram ferrentur deorsum nul-
lo resistente. Quare dubitare quidem
merito factum est philosophicum om-
nibus. Solutiones autem de hoc non ma-
gis inconvenientes esse modi dubi-
tationes mirabitur utique aliquis.

Hu quid enim. pp hec infinitu
qd deorsum t're ee aiunt qmad
xenofanes kolofoni9 ut no ne
gocient9 qrentes cam pp quod
et empedocles sic obstant obstu
punt dicens siquid infinite t're
profunditates et inulsus ether qd
p multorum orum lingua deu
naue effusa sunt modicum tot
intelligentium. Hy a in aq poi
hunc enim antiquissimu suscep
pimus sermonem qm aiunt di
ce thalem milesium tamqm pp
natatom ee manentem qmad
lignum ul aliquid tale aliud
alui horum in aere quid mo
natum est maie s3 in aqua
tamqm no eadem rone ex t're
de t'ra. et aq sustinte t'ram. n3
enim aq nata est maie eleua
ta. s3 in aliquo est. Ad hoc
a qmadm aer aq leuior. & t'ra
aqua. qr quo possibile est le
magis deorsum pom grauiori g
ium. Ad hoc a siquid tota
nata est maie in aq pilam q
et particlarum unaq3 ipius. no
a no uidet h' factum. s3 qlib3
particla ferr infimdum et velo
cius maior. Sz intent usq3
ad aliquid qrere. s3 no ul quid
ubi possibile dubitanis omnibus
enim nob hec osuetum no adre
a qom. s3 ad sua dicentem. et
enim ipse intr ipso querit usq3
uelq3 ubi no amp hat odice ip
se sibi ipi. pp qd o3 questiuu be
ne instituturum ee p ppas instan
tias gn. hec a est ex omnica
sidiasse distinctiones. Anaximen
es. et anaxagoras et democt
latitudinem cam ee dicunt ma
nendi ipm. non enim diuidere
s3 supercantare aerem qui de sbt
quod uidet facientem hincia cor
fracte q3 enim et aduentos hut
difficile mobilr pp resistenciam
hec ipm uelq3 facere in latitu
dinem tusstinur locum sufficiens
multo eo qd deorsum ad supp
situm. No hntem autem quo
transfeatur locum sufficiens ml
to eo qd deorsum qmesce qm
adm inecclipsedras aq. Q a
posse multam grauitatem fer
re comphensus et manens aer.
argumentu multa dicunt. Pri
mum quid si no lata figura
t're est. pp hec quid no uelq3 q
esset qmmus mansiones no la
titudo ca ex quiby dicunt. s3
magnitudo mag pp coartato3
enim no hns transitum aer ma
net pp multitudinem. multus aut
est aer pp magnitudinem ml
ta comphendi t're. Quare h'
quid existet. et si spica quid
sit t'ra tanta a sm magnitu
dinem. manet enim sm illo3
rom. Totaliter a ad sic dantes

de motu non de parte est dubitandum. sed de toto quodam et omni. a principio enim determinandum utrum est aliquis corporibus non motus aut nullus. et utrum non quidem non est violencia aut eciam est. Quoniam autem de hiis determinatum est prius quecumque secundum eam que adest virtutem et habuimus utendum ut existentibus. si enim nullus naturalis motus est ipsorum nec violentus erit. si autem non est nec naturalis nec violentus. totaliter neque movebitur. De hiis enim quia necesse accidere determinatum est prius. Et adhuc quia nec quiescere contingit. sicut quidem enim motus existit aut violencia aut non. sic et quies.

Sed adhuc siquidem motus secundum naturam non utique violenta erit latio solum nec quies. Quare si violencia nunc terra manet. et venit ad medium lata propter circumgiracionem. Omnes enim causam hanc dicunt ex hiis que in liquidis et circa aerem accidentibus. In hiis enim semper feruntur maiora et graviora ad medium giracionis propter quod utique et terram omnes quotquot celum
2o generant ad medium venire dicunt.

Quoniam autem manet causant causam et dicunt hii quidem hanc modo latitudo et magnitudo ipsius causa. Hii autem quemadmodum empedocles celi lacionem prohibere quemadmodum aqua in cyathis et enim hec in circuitu cyato

lato multociens ad inferius eris terra tamen non fertur deorsum nata ferri deorsum propter eandem causam. Quoniam autem nec giracione prohibente nec latitudine. sed supervenente aere alicubi feretur ad medium quidem enim si violencia et manet violencia secundum naturam autem necesse esse aliquam ipsius lacionem. Hec igitur utrum sursum. aut deorsum. aut alicubi est esse. quidem enim contrarium necesse. Si autem neque magis deorsum quam sursum aer autem quam sursum non prohibebit eam que sursum lacionem nec utique quod deorsum terra prohibebit eam que deorsum. eandem enim eorundem necesse esse causam eisdem. Adhuc ad empedoclem utique illud quis dicet. Quando enim elementa distabant seorsum ab lite que causa terre mansionis erat. Non enim utique et tunc causabit giracionem.
Inconveniens autem et non considerare quoniam 2
prius quidem propter giracionem ferebatur partes terre ad medium. Nunc autem utique propter quam causam omnia gravitatem habencia feruntur ad ipsum. non enim giracio appropinquat ad nos.
Adhuc et ignis sursum fer 3
tur. propter quam causam. Non enim propter giracionem. Si autem ferri alicubi natus est. palam quia et terram
existimandum. Sed adhuc 2
nec giracione grave et leve determinatum est. Sed prius existentibus

gravibus et levibus. Hec autem ad me
dium veniunt. Hec autem sursum feran
tur propter motum. Erit ergo et ante si
gnificationem grave et leve que
quidem determinata erunt et ali
quando apta nata erunt ferri aut
aliubi. Infinito enim ente im
possibile est esse sursum aut deor
sum. Determinata autem sunt hi
is grave et leve plurimum quidem
et cetera causas habent determinata sunt.

Sunt autem quidam qui propter simili
tudinem dicunt ipsam manere.
sicut antiquorum Anaximan
dros. magis enim nichil sursum
aut deorsum aut in plagis ferri
convenit quod in medio collo
catum et similiter ad extrema
se habens. Simul autem impossibile ad
contrarium facere motum. Quare
ex necessitate manere. Hoc autem
dicitur persuasibiliter quidem non ve
re. Secundum enim hanc rationem necessarium
omne quodcumque ponatur in me
dio manere. Quare et ignis qui
escet. Quod enim dictum est
non proprium terre. Sed et necessarium
non enim solum videtur manens
sed et lata ad medium. ubi utique
quecumque fertur particula ipsius
necesse ferri et totum. ubi autem fertur
secundum naturam et manet ibi secundum naturam
Non ergo propter similiter se extrema
habere. hoc quidem enim omnibus commune fieri
autem ad medium proprium terre.

Inconveniens autem et hoc querere
propter quid quiescere manet terra in me
dio. Igitur autem non quiescere propter quid
in extremo. Siquidem enim et illi
natura locus extremus. palam quia
necessarium quiescere esse et terre natura lo
cum. Si autem non hic iste lo
cus sed propter necessitatem manet ea
que similitudinis. Quemadmodum que
de crinibus sermo fortiter quidem si
militer autem undique tense quidem
non disrumpetur et esuriente et siti
ente valde quidem similiter autem
et cibabilibus et potabilibus et equa
liter distante. et enim hunc quiescere
necessarium. Querendum ipsis
de ignis mansione in extremis.

Mirabile autem et de mansio
ne querere de latione autem ipsorum
non querere. propter quid quidem hec quidem
sursum fertur hec autem ad medi
um nullo impediente. Sed
adhuc neque verum quod dicitur secun
dum accidens hec tamen verum quod necessarium ma
nere in medio omne cui nichil ma
gis huc quam illuc moveri conve
nit. Sed propter hanc rationem non manebit
sed movebitur non tamen totum sed
disceptum. Eadem enim congruit
ratio et in igne. Positum enim po
situm manere similiter quemadmodum terram
similiter enim habebit ad signorum
extremorum quodcumque. Sed tamen
fertur a medio quemadmodum et latius
videtur si non aliquid prohibeat ad

ad extremum. Sumptum non toti
quod unum sicut signum. Hec enim
necessarium solum accidere ex ratione ea que
similitudine secundum proportionata particula
ad proportionatum extremum. Di
co autem puta contenta plus ad contentum con
tinentis partem. Ut enim pervenitur
corpus est. Quemadmodum autem et si ex
magne conveniat decrescentium in
minorem locum. Sic itaque et ex pro
in maiorem: terrius ferri. Quare
itaque et terra hoc modo movetur a
medio. propter similitudinem rationum.
si non utique tie iste locus esse. Quecumque
quidem igitur existunt de figura ipsius
suspicari. et de locis et mansione
et motu fere hec sunt.

Nos autem dicamus primum utrum
habet motum aut manet.
Quemadmodum enim diximus. hii quidem ip
sam unum astrorum esse faciunt. a
lii in medio ponentes. revolui et
moveri dicunt circa medium polum.
Quod autem est impossibile. palam sumen
tibus principium quod si quidem fertur
sive extra medium eius sit sive in me
dio necessarium ipsam in motu hoc moveri. non
enim ipsius terre est motus etenim
utique particularum unaqueque hanc ha
bet lationem. Nunc autem in rectum
omnia feruntur ad medium. propter quod
non possibile sempiternum esse violentum
existentem et preter naturam. mundi autem
ordo sempiternus. Adhuc omnia
lata latione circulari deficientia vi
dentur et mota pluribus una la
tione preter primam. Quare et
terram necessarium sive circa medium sive
in medio posita feratur duabus mo
veri lationibus. Si autem hoc accidit
necessarium fieri mutationes et versiones
fixorum astrorum. Hoc autem non videtur
fieri. sed semper hec secundum eadem ori
untur et occidunt loca ipsius. Adhuc
autem latio partium et totius ipsius
secundum naturam ad medium totius est.
Hec enim utique et existit posita
nunc in centro. Dubitabit utique
aliquis cum idem duorum est me
dium: ad utrum feruntur gravitatem
habentia. et particule terre secundum naturam. utrum
quia totius est medium aut quia
terre. Necesse itaque ad id quod totius.
etenim levia et ignis in contrarium
lata gravibus ad extremum loci con
tinentis medium. accidit autem idem
medium terre esse et totius. feruntur enim
et ad id quod terre medium. sed secundum
accidens secundum quod medium habet in totius
medio. Quoniam autem fertur et ad terre
medium signum quia que lata
gravia ad hanc non iuxta invicem
feruntur sed ad similes angulos. Quare
ad unum medium feruntur et terre.
Manifestum igitur quia necesse in medio
esse terram et immobilem. propter dictas
causas. Et quia in proiecta violenter
gravia secundum regulam rursum feruntur
in eundem. et si in infinitum vir
tus proiciat. Quod quidem igitur neque mo

nunc ex medium ponitur maxime ex
his. Quod quidem igitur palam ex dictis
causam mansionis. Si enim natura est
ferri ex omni parte ad medium quemadmodum
videtur, et ignis a medio iterum
ad extremum, impossibile latum esse quamcumque
particulam ipsius a medio non
vi passam. Una enim latio unius et
simplex simplicis, si non contrarie. Que
autem a medio ei que ad medium con-
traria. Si igitur quamcumque partem impos-
sibile latam esse a medio, manifestum quod
et totam adhuc impossibilius. Ad quod
enim pars nata est ferri, et totum
illuc natum est. Itaque siquidem
impossibile moveri non a fortiori, necessarium utique erit ipsam
manere in medio. Testificantur
autem his et a mathematicis dicta circa
astrologiam. Apparentia enim acci-
dunt transmutatis figuris quibus deter-
minatus est astrorum ordo tamquam
in medio posita terra. De loco quidem
igitur et mansione et motu quem-
admodum habet tanta dicta sunt de ipsa.

Figura Figuram autem habere speram necesse
est ipsam. Unaqueque enim parti-
cularum gravitatem habet ad medium
et minor a maiori pulsa non potest
intumescere, sed comprimi magis et con-
cedere alteram alteri quousque utique
veniant ad medium. Oportet autem
intelligere quod dicitur quemadmodum utique si fieret
secundum modum quem quidam physiologorum
dicunt aliquam factum esse. Verumptamen illi
causam violentiam quidem ponunt
eius que deorsum lationis. Melius
autem ponere verum et dicere hec accidere propter
dum ipsum habere ferri gravitatem habens
ad medium. Impossibili quidem igitur existente
genitum disgregata ferebantur similiter
ex omni parte ad medium. Sive quidem
similiter ab extremis divise partes con-
venirent ad medium, sive aliter, simi-
lia facient idem. Quod quidem igitur
similiter undequaque ab extremis la-
tum ad medium necessarium simile fieri
undique molem, manifestum. Equali enim
undique apposito equaliter necesse distare
a medio extremum. Hec autem figura
spere est. Nichil autem differret ad
rationem, nec si non ex omni parte similiter
convenirent ad medium particule ip-
sius. Plus enim semper quod prope ipso in-
minus propellere necessarium, ubi ad medium
inclinationem habentibus ambobus et gra-
viore propellente usque ad medium grave.
Quod enim utique quis dubita-
bit eandem habet solutionem. Si enim ex-
istente in medio et sperica terra mul-
to maior gravitas apponatur ad
alterum emisperium, non idem erit me-
dium totius et terre. Quare aut
manet in medio aut siquidem quando
esset etiam non medium habens. Apta
nata est moveri nunc. Quod quidem igitur
dubitatur hoc est. Dicere autem non
difficile modicum intendentes et
dividentes qualiter dignificamus
quamcumque magnitudinem ad medium gravita-
tem habentem. Palam enim quod non usque

tangat centrum extremum. Sed
et siquale quod plus donec utique su
mat sui ipsius medio: medium usque
ad hoc enim habet inclinationem. Nichil
differt igitur hoc dicitur in bolo et parte
contingente. aut in tota terra. Non
enim propter parvitatem aut magnitu
dinem dictum est accidit. Sed de omni
inclinationem habente ad medium. Quare
sive tota ab aliqua parte ferebatur: si
ve secundum partem: necessarium usque ad hoc
ferri. donec undique comprehenderit similiter su
mat medium. ad equalis minori
bus a maioribus propulsione incli
nationis. Sive igitur facta est: hoc ne
cessarium factum esse modo. Quare
manifestum quia speram genito primus. Si
ingenita semper manens. eodem
modo habet quo ingenita utique primum
facta est. Secundum hanc itaque rationem necessarium
esse figuram speram ipsius. Et
quia omnia feruntur gravia ad similes
angulos sed non iuxta invicem. hoc autem
aptum natum est. ad non speram
aut quod est spera. ad non speram. Quare
aut unumquodque dicere tale. quod non vult
esse et existere. sed non quod in et prius fuerunt.
Adhuc autem et per apparentia
secundum sensum. Non enim utique lune e
clipses tales haberent decisiones. Nunc
enim in huius quidem secundum mensem figu
rationibus. Omnes accipit distinctiones
et enim recta fit et amphicyrtos
et concava. Circa eclipses autem
semper habet terminantem lineam.

Quare quoniam eclipsatur propter terre
interpositionem. terre utique erit rotunditas
figure causa spera existens. Ad
huc autem et per astrorum apparenciam non
solum quia manifestum quia rotunda. sed
et magnitudine non existens magna.
modica enim facta translatione nobis
ad meridiem et articum: manifeste
alter fit orizon circulus. ita ut que
super caput astra magnam habeant
transmutationem. et non eadem videan
tur ad articum et meridiem transmu
tantibus. Quedam enim in egyp
to quidem stelle videntur et
circa cyprum. In hiis autem que
ad articum regionibus non videntur.
Et videntur que semper in hiis que
articum apparent astrorum. in
illis locis occultantur. Quare
non solum ex hiis que pilam ro
tundam esse figuram terre. sed etiam
que non magne. Non enim utique
sic velociter pilam faceret translatis
tam modicum. Propter quod existima
tes copulare eum qui circa eracle
as columpnas locum cum eo qui
circa Indicum. et hoc modo esse mare
unum non valde suspicari incredi
bilia videri. Dicunt autem argumen
tantes et elephantibus qui circa
utraque loca novissima existencia genus
esse ipsorum velut novissimis propter
convenire adinvicem hec pulsis.
Et mathematicorum quicumque
magnitudinem ratiocinari attemptant

signum mare

commensurationis ad quadraginta dicunt
esse miriades stadiorum, ex quibus
argumentationibus non solum speciem
molem necesse esse terre, sed et non ma-
gnam ad aliorum astrorum ma-
gnitudinem. Incipit ter-
cius. De
primo celo et
quidem mun-
igitur celo et do.
partibus. Ad-
huc autem de
in ipso latis as-
tris ex quibus
constant et qualia
quedam natura sunt. Adhuc autem ingenita
et incorruptibilia pertransivimus prius.
Quoniam autem eorum que natura dicuntur
hec quidem sunt substantie, hec autem operationes
et passiones horum. Dico autem
substantias quidem simplicia corpora, puta
ignem terram et coelementata hiis,
et quecumque ex hiis, puta et totum
celum et partes eius, et iterum alia
et plantas et partes horum. Pas-
siones autem et operationes motus horum uni-
cuiusque et aliorum quorumcumque sunt
causa ista elementa secundum virtutem ipsorum.
Adhuc autem alterationes et in in-
vicem transmutationes, manifestum quoniam con-
tingit naturalis historie plurimam circa de
corporibus esse. Omnes enim naturales
aut corpora aut cum corporibus ge-
nerantur et magnitudinibus. Hec autem
palam ex eo determinatum est quali-

Ut non et ex per singula contempla-
tione. De primo quidem elementorum
dictum est et quale quid secundum naturam, et
quoniam incorruptibile et ingenitum.
Reliquum autem de duobus dicere. Simul
autem accidit de hiis dicentibus et de
generatione et corruptione intendere. Generatio
enim aut quod penitus omne non est,
aut solum in hiis elementis et hiis
est. Ipsum autem primum hoc forte con-
siderandum utrum est aut non est.

Prius quidem igitur philosophantes de
veritate, et ad quos dicimus nos
nunc sermones, et ad invicem dubi-
tati sunt. Hii quidem enim ipsorum
totaliter auferebant generationem et corruptio-
nem. Nichil enim neque fieri aiunt neque
corrumpi existentium, sed solum videri
nobis, puta qui circa Melissum et
Parmenidem, quos et si alia dicunt
bene, sed non physice oportet putare dicere.
Esse enim quedam existentium ingeni-
ta et totaliter immobilia magis
est alterius et prioris quam physice
considerationis. Illi autem propter nichil quidem aliud
preter sensibilium substantiam suspicari esse,
tales autem quasdam intelligere, primum intel-
ligunt erit alia cognitio aut scien-
tie transtulerunt ad hec per eas que inde ra-
tiones. Alii autem quidam velut
studiose contrariam hiis habuerunt
opinionem. Sunt enim quidam qui
aiunt nullam ingenitum esse rerum,
sed omnia generari. Genita autem hec quidem
incorruptibilia permanere, hec autem

explicit liber secundus de celo et mundo
incipit liber tertius

...nem corrumpi maxime quidem antiquitus esiodum. Deinde et aliorum primi physiologizantes. Hii quidem omnia alia aiunt generari et fluere esse, stare autem nichil, unum autem quoddam solum subsistere, ex quo hec omnia transformari nata sunt. Quod quidem videntur dicere alii multi et eraclitus ephesius. Sunt autem quidam qui et omne corpus generabile faciunt, componentes et dissolventes ad superficies et ex superficiebus. De aliis quidem igitur alter sit sermo. Dicentibus autem hoc modo et omnia corpora constituentibus ex superficiebus, quecumque quidem alia accidit dicere contraria disciplinis, promptum videre. Iustum autem aut non movere aut credibilioribus ipsa rationibus movere quam suppositiones. Deinde palam quia eiusdem rationis est solida quidem ex superficiebus componi, superficies autem ex lineis, has autem ex punctis. Sic autem habentibus non necesse linee partem lineam esse. De hiis autem consideratum est prius in hiis que de motu sermonibus, quia non sunt indivisibiles longitudines.

Quecumque autem de naturalibus corporibus impossibilia accidit dicere facientibus indivisibiles lineas, ad modicum consideremus et nunc. Impossibilia enim in illis accidentia et naturalibus consequantur. Que autem in hiis in illis non omnia, propter id quod ex ablatione mathematica dicuntur, physica autem ex appositione. Multa autem sunt que indivisibilibus non possibile existere naturalibus, autem necessarium. Puta si aliquid est indivisibile. Indivisibile enim divisibile impossibile est existere. Passiones autem divisibiles omnes dupliciter, aut enim secundum speciem aut secundum accidens. Secundum speciem quidem puta coloris album aut nigrum, secundum accidens autem si cui existunt sit divisibile. Quare quecumque simplicia passionum omnia sunt divisibilia hoc modo. Propter quod impossibile in talibus considerandum.

Si itaque impossibile est utraque nullam habere gravitatem, ambo habere gravitates, sensibilia sunt corpora omnia aut quedam gravitatem habent, puta terra et aqua. Et utique ipsi dicerent si quidem punctum nullam habet gravitatem, palam quia neque linee, si autem non hee neque superficies. Quare neque corporum nullum. Sed et punctum non possibile gravitatem habere manifestum. Grave enim omne et gravius et leve levius contingit aliquo esse. Gravius autem aut levius forte non necesse grave aut leve esse. Quemadmodum enim magnum maius, maius autem non semper magnum. Multa enim sunt que parva entia simpliciter tamen maiora aliis sunt. Si itaque quodcumque grave ens gravius sit, necesse gravitate maius esse, et grave omne divisibile utique erit. Punctum autem indivisibile supponitur.

Adhuc si grave quidem spissum

aliquo differens eo quod in eo aliquid mo
le plura existant. Si igitur est punc
tum grave et leve est et si den
sum et rarum. Sed quod quidem spi
ssum et divisibile, punctum autem
indivisibile. Si autem omne grave
molle et durum necesse esse facile
ex hiis impossibile aliquod deducere.
Molle quidem ipsum enim quod in se
ipsum cedens, quod autem cedens divisibile.
Sed adhuc neque ex non habentibus gravi
tatem erit gravitas. Quantitatis
enim accidet hec et in quantis non
sit determinabunt non volentes
fingere. Et si omnis gravitas
maior gravitate gravitati acci
det et minorique impossibilium qua
ntitate habere. Si enim in maior po
ta gravitate habet quod autem ex pluribus
fuit eodem gravium ente gravius
aliqua autem gravium gravius necesse grave
esse quemadmodum aliquo album albius.
Quare maius uno puncto gra
vius erit ablato equali. Quare
et unius puncti gravitatem habe
bit. Adhuc si quidem superfici
es solum secundum lineam contingit
compositionem inducens. Quemadmodum enim
et linea utroque modo componitur
et secundum longitudinem et secundum la
titudinem, oportet superficiem superfi
ciei eodem modo linea autem puncti
linee compositionem secundum lineam sup
positam non solum appositam.
Sed et si quidem et secundum latitu
dinem contingit componi erit
aliquod corpus quod neque elementum
neque ex elementis compositum ex sic
compositis superficiebus. Adhuc hec
si quidem multitudine graviora
corpora superficierum. Quemadmodum
in Tymeo determinatum est, pala
quod habebit et linea punctum
gravitatem proportionaliter enim ad in
vicem habent quemadmodum et prius di
ximus. Si autem non hoc differunt non
sed magis terram quidem esse grave, ignem
autem leve erit et planorum hec
quidem leve hec autem grave et line
arum utique et punctorum simi
liter superficies enim terre erit gra
vior quam que ignis. Totaliter autem
accidit nullam quidem esse magni
tudinem aut posse auferri. Si
quidem similiter se habet punctum ad
lineam, linea autem ad planum, hoc
autem ad corpus omnia enim ad invicem
resoluta in prima resolventur
in quod contingeret utique puncta
solum esse corpus aut nullum.
Adhuc autem et si tempus simili
habet auferretur utique quandoque aut con
tingeret utique ablatum esse. Quod
enim nunc indivisibile velut
punctum linee est. Idem autem
accidit et ex numeris constituentibus ce
lum quidam enim naturam ex numeris con
stituunt quemadmodum Pytagoricorum
quidam phisica. Quidam enim corpora
videntur gravitatem habentia et

levitatem habentes in corporibus facere est. Est possibile compositas ex gravitatem habere.

Quod autem necesse existere motum simplicibus corporibus naturalem aliquem omnibus ex hiis manifestum. Quoniam enim mota videntur, moveri autem necesse est, si non proprium habent motum, violencia. Autem et preter naturam idem. Sed et si preter naturam est aliquis motus, necesse est et secundum naturam. Preter quem hic et si multi preter naturam, quem autem secundum naturam unus. Secundum naturam quidem enim simpliciter, preter naturam autem habet multos unumquodque.

Adhuc autem et ex quiete manifestum. Et enim quiescere necessarium aut violencia aut secundum naturam. Vi autem manet ubi et fertur vi, et secundum naturam ubi secundum naturam. Quoniam igitur videtur aliquid manens in medio, si quidem secundum naturam, palam quia et latio que huc secundum naturam ipsorum. Si autem in aliquid ferri prohibens. Si quid quiescens eum concludemus sermonem. Necesse enim aut secundum naturam esse primum quiescens aut in infinitum ire, quod quidem impossibile. Si autem a quodam motu prohibente ferri, quemadmodum Empedocles inquid terram agitatione quiescere, alicubi utique feretur, quia in infinitum impossibile. Nullum enim fit impossibile. Infectum autem perficere impossibile. Itaque necesse stare alicubi quod fertur et ibi non violenter manere sed secundum naturam. Si autem est quies secundum naturam est, et motus secundum naturam quem in hunc locum latio.

Propter quod etiam Leucippo et Democrito dicentibus semper moveri prima corpora in vacuo et infinito dicendum quo motu et quis secundum naturam ipsorum motus. Si enim aliud ab alio movetur violencia elementorum, sed et secundum naturam necesse quendam esse motum uniuscuiusque preter quem violentus est, et oportet primum movens non violencia movere sed secundum naturam. In infinitum enim erit si non aliquod erit secundum naturam movens primum, sed semper prius motum motum vi movebit.

Idem autem hoc accidere necessarium utique, sed quemadmodum in Thymeo scriptum est, ante fieri esse mundum movebantur elementa inordinate. Necesse enim aut violentum esse motum aut secundum naturam. Si autem secundum naturam movebantur, necesse mundum esse, si quis attendere velit considerare. Nunc enim primum moventem necesse movere se ipsum motum secundum naturam, et mota non violencia in propriis quiescencia locis facere quam quidem habent nunc ordinem, que quidem gravitatem habencia ad medium, que autem levitatem habencia a medio. Hanc autem mundus habet disposicionem.

Adhuc autem tamen queret utique aliquis utrum possibile aut non possibile erat mota inordinate et misceri talibus mixturis quedam ex quibus constant secundum naturam constituta corpora. Dico autem puta ossa et carnes, quemadmodum Empedocles dicit fieri in amicicia.

Dicit enim quod multorum
capita sine cervice germinaverunt.
Alii autem qui infinita in in-
finito mota faciunt. si eadem
est movens unum. necesse una ferri
latione. Quare non inordinate
movebuntur. Si autem infinita mo-
ventia et lationes infinitas ne-
cesse esse. si enim finite. ordo aliquis
est. Non enim ex non ferri in idem
inordinatio accidit. nunc enim neque in idem
feruntur omnia. sed que eiusdem
generis solum. Adhuc inordi-
nate nichil est aliud quam preter naturam.
ordo propria sensibilium natura est.
Sed adhuc et hoc irrationale et impos-
sibile infinitum inordinatum
habere motum. est enim natura illorum
rerum. quam habent plura in pluribus
tempore accidit quam ipsius contrarium. in-
ordinationem aliquando esse secundum naturam
ordinem autem et mundum preter naturam
quamvis nichil ut contingit.
Videtur sic eorum que secundum naturam.
Videtur autem hoc ipsum et anaxago-
ras sumere. ex inmobilibus enim
inchoat mundum facere. Temp-
tant autem et alii congregantes a-
liqualiter. iterum autem segregare
existantibus autem et motis non ra-
tionabile facere generationem. Propter quod
et empedocles pretermittit eam que
in amicicia. Neque enim utique poterat
constituere celum. ex segre-
gatis quidem constituens congrega-
tionem autem facere propter amiciciam
ex disgregatis enim est constitutus
mundus elementis. itaque
necessarium fieri ex uno et segregato quia
quam aliquis est unius quidam motus
uniuscuiusque corporum quo non in-
moventur. neque potest nunc manifestum
ex hiis.

Quod autem quedam habere necesse
inclinationem gravitatis et
levitatis ex hiis palam. moveri
quidem enim inquimus necesse esse. si
autem non habebit inclinationem quod
modo impossibile moveri. aut ad me-
dium aut a medio. Sit enim quod-
dam in quo .a. non grave. quod-
dam autem in quo .b. gravitatem habens
fertur autem non grave eam que .g.
d. quod autem .b. in equali tem-
pore eam que .g.e. maiorem enim
fertur gravitatem habens. Si itaque
dividatur corpus habens gravita-
tem ut que .g.e. ad eam que
.g.d. possibile enim sic habere ad ad
earum que in ipso partium si totum
fertur per totum .g.e. partem necesse
in eodem tempore eam que .g.d.
ferri. Itaque equale feretur non gra-
ve et gravitatem habens quod
quidem impossibile. eadem autem ratio et
in levitate. Adhuc si quod
sit aliquod corpus motum
neque levitatem neque gravitatem
habens necesse et moveri quod autem in mo-
tu infinitum facit motum. Quoniam

Quod enim virtute quadam movens unum et levius ab eadem virtute plus movebitur motum quod quidem in quo .a. non grave per eam que .ge. quod autem in quo .b. gravitatem habens in equali tempore per eam que .g.d. dividatur autem gravitate habente corpus quod .ge. ad eam que .g.d. accidet aliquando gravitate habente corpore per .ge. ferri in equali tempore quod totam feratur per eam que .g.d. velocitatem enim habebit quod movens ad hoc quod maioris ut maius corpus ad minus equale igitur non grave feretur corpus et gravitatem habens in eodem tempore. hoc autem impossibile. Itaque quoniam omne apposito maiorem movebitur distinctionem non grave infinitum utique movebitur manifestum igitur quod necesse corpus omne gravitatem habere aut levitatem determinatum.

Quoniam autem non est in ipso existens motus principium virtute autem magis quod aliud motum autem hoc quidem secundum naturam hoc autem violentum omnis est quod quidem secundum naturam puta lapidi eum qui deorsum velociorem faciet que per virtutem. eum autem qui preter naturam totaliter ipsa. ad ambo autem tamquam organo utitur aere. Natus est enim hic et levis esse et gravis ea quidem igitur ubi sursum faciet lationem secundum quod levis cum fuerit et aliquo principium virtutem. Quod deorsum autem iterum secundum quod gravis. velut enim in parvis tradit utrique. propter quod et non assequente eo quod movit fertur vi motum. Si enim non tale aliquod corpus existeret non utique esset qui in motu. Et enim autem qui secundum naturam uniuscuiusque motum per movet eodem modo quod quidem igitur omne aut leve aut grave. et alter preter naturam existentes motus ex hiis manifestum.

Quod autem neque fieri est generatio neque simpliciter nullius palam ex predictis. Impossibile enim omnis corporis esse si non est vacuum esse quod possibile separatum. In quo enim erit loco quod nunc generatur si fiunt utique isto prius vacuum necessarium esse corpore nullo ente. aliud quidem enim ex alio corpore fieri possibile puta ex aere ignem totaliter autem ex nulla alia preexistente magnitudine impossibile. maxime enim utique ex potentia quodam ente corpore actu fieret utique corpus. Sed si potens corpus nullum est aliud corpus vacuum erit separatum.

Reliquum autem dicere quorum est generatio corporum et propter quod est. Quoniam igitur in omnibus cognitio per prima. prima autem existentium elementa. considerandum que corporum sunt elementa et propter quod sunt. Deinde post hoc quot et qualia quedam hoc autem erit manifestum supponentibus quid est elementi natura. Sit itaque elementum corporum ad quod alia corpora dividuntur inexistens potentia autem

actu. hoc enim ultro modo. Ad huc
dubitabile ipsum quod est indivisibile
in alteram speciem. Tale enim secundum elementum
omne et unum omnibus voluntati
bus. Si itaque quod dictum est elementum necesse
esse quedam talia corpora. In carne
enim et ligno et unoquoque
talium est potentia ignis et terra. manifesta
quod hec ex illis segregata in igne quod
carne aut lignum non inest. neque secundum
potentiam neque secundum actum segregaretur
tur enim utique. Similiter quod neque si unum
aliquod solum esset talium neque in
illo. neque enim si erit caro aut os
aut aliorum quodcumque non dicit quod dico in
esse. ¶ Dicitur preconsiderandum autem modo
de generatione anaxagoras et empe
docles. Iste autem dicit de elementis. hic
quidem enim ignem et terram et
eolem coelata huius esse manet esse
corporum et componi omnia ex hi
is. Anaxagoras autem contrarium. omeo
omeria quod elementa dico quod puta car
nem et os et unumquodque talium. ae
re quod et ignem mixtum horum et
aliorum seminum. omnia esse enim utique
ipsorum ex invisibilibus omeome
riis omnibus congregatis propter quod et
fieri esse omnia ex hiis. ignem enim
et ethera appellat idem. Quo
niam quod est omnis naturalis corporis mo
tus proprius motuum quod hi quidem sim
plices hi autem mixti et mixti quidem
eorum mixtorum simplices autem
simplicium sunt. manifestum quod erit

quedam corpora simplicia. Sunt enim
et motus simplices. Itaque palam
et que sunt elementa et propter quid sunt.
Utrum autem finita et infinita
et si finita quanta secundum numerum
consequens utique erit considerare.
¶ Primum autem quod quidem non sunt
infinita quemadmodum putant quidam
dem considerandum et primum
omnia omeomeria elementa facientes quem
admodum et anaxagoras. nullus enim
sic diffinientium recte su
mit elementum. Videmus enim multa
mixtorum corporum in omeomeria
divisa. dico puta carnem et os et lig
num et lapidem. Itaque autem com
positum non est elementum. non omne
erit omeomerum elementum si indivisibile ad
alteram speciem quemadmodum dictum est prius.
¶ Ad huc autem sic sumentes
elementum non necesse facere infinita omnia
enim hec reddentur finitis existen
tibus similiter. Idem enim faciet
et si duo aut tria solum. aut
talia quemadmodum conatur et empe
docles. Quoniam enim et ut ipsi
accidit non omnia facere ex omeo
omeriis faciet enim ex faciebus
faciunt. neque aliud secundum numerum signa
alicorum inde manifestum quare multo
melius finita facere principia et
hec ut minima omnibus eisdem sic
turas omeomeria dicunt quemadmodum diffinitiones et
am in disciplinis. Semper enim
finita sumunt vel qualitate aut specie au

aut continuitate. Adhuc si corpus
a corpore alterum dicitur secundum proprias differentias
as corporum et differentie finite. Dif
ferunt enim sensibilibus. Hec autem finita sunt
licet hoc oportet monstrari. quare et elementa necessario
finita esse. Sed adhuc neque ut alii
quidam dicunt puta leucippus et de
mocritus et abderites contingunt rationabilia ac
cidentia. Inquiunt enim esse primas
magnitudines multitudine quidem
infinitas magnitudine autem indivisibiles
et neque ex uno multa fieri neque ex multis
unum. Sed horum complicatione et circum
plexione omnia generari. Modo autem
quodam et isti omnia entia numeros fa
ciunt et ex numeris. Et enim
si non plane ostendunt. Tamen hoc vol
unt dicere. Et adhuc autem differ
unt corpora figuris. Infinite figure
infinita simplicia aiunt esse. Alias
autem et que figura elementorum unicuique determi
naverunt. sed solum igni speram assi
gnaverunt aerem autem et aquam et
alia magnitudine et parvitate
diviserunt ut entem ipsorum naturam
panspermiam omnium elementorum. Primum
quidem igitur et in hiis hec peccant non
finita sumere principia. Sed contingit hec omnia
dicere. Adhuc si non infinite e
lementorum differentie palam quia
non erunt elementa infinita. Adhuc
autem necesse oppugnare mathematicas sci
entias. Indivisibilia corpora dicentes.
Et multa glosorum et apparenti
um secundum sensum interimere de quibus

dictum est prius in hiis que de
tempore et motu. Simul autem et
contraria dicere ipsos sibi ipsis necesse. Impos
sibile enim indivisibilibus enti
bus elementis magnitudine et p
arvitate aerem et terram et aquam.
Non enim possibile ex invicem fieri. Re
manebunt enim semper maxima
corpora segregata. Aiunt autem sic fieri
aquam et aerem et terram ex invi
cem. Adhuc neque secundum horum
susceptionem videbitur utique infinita
elementa. quoniam quidem corpora differ
unt figuris. Figure autem omnes
componuntur ex piramidibus recti
linea quidem ex rectilineis spera autem
ex octo partibus. necesse enim esse aliqua
principia figurarum. Quare sive
unum sive duo sive plura sive sim
plicia corpora tanta erunt multi
tudinem. Adhuc autem si unicuique
quidem elementorum est aliquis proprius
motus et quis simplicis corporis
simplex. Non sunt autem simplices
motus infiniti. propter neque simplices
lationes plures esse duabus neque loca
infinita esse. non utique erunt neque
sic infinita elementa.

Quoniam autem necesse finita esse
elementa. restat considerare. utrum
plura erunt aut non. Quidam enim
unum solum supponunt. et hoc hii
quidem aquam hii autem aerem. hii
autem ignem. hii autem aquam quidem subtilius
aere autem spissius quod continet aiunt

omnes celos infinitos esse. Amplius quicumque unum hoc faciunt aerem aut aquam aut aqua quidem subtilius aere autem spissius, et ex huius spissitudine et raritate alia generant, isti latent ipsi sibi ipsis aliud aliquid prius elemento facientes. Est enim que autem ex eis generatio compositio ut aiunt. Que autem ad elementa resolutio. Quare necesse prius esse id quod magis subtilium partium. Quoniam igitur aiunt omnium corporum ignem subtilissimum esse, primum utique erit ignis. Differt autem nichil. Necesse enim unum aliquod aliorum esse primum et non medium. Adhuc autem spissitudine et raritate alia generans nichil differt quam subtilitate et grossicie. Subtile quidem enim rarum, grossum autem volunt esse spissum. Item autem subtilitate et grossitudine idem quod et magnitudine et parvitate. Subtile quidem enim quod parvarum partium, grossum autem quod et magnarum partium. Quod enim extensum in multum subtile, tale autem quod ex parvis partibus constant. Itaque ipsis accidit magnitudine et parvitate discernere aliorum substantiam. Sic autem determinantibus accidet omnia dicere ad aliquid et non erit simpliciter hoc quidem ignis, ad id autem hoc autem aqua, hoc autem aer, sed idem ad hoc quidem ignis aliud aer. Quod accidit et plura quidem elementa dicentibus, magnitudine autem et parvitate differentiam dicentibus. Cum enim quanto determinatum est unumquodque et quedam ad invicem magnitudinum. Quare hiis hanc rationem adinvenire necesse hec quidem aerem esse, hec autem ignem, hec autem terram, hec autem aquam, propter in maioribus minorum rationes. Quicumque autem ignem supponunt elementum, hii autem diffugiunt. Alia autem ipsis necessarium irrationabilia accidere. Hii quidem enim ipsorum figuram figurant eo adaptant igni quemadmodum pyramidem facientes, et horum hii quidem simplicius dicentes quoniam figurarum acutissima pyramis, corporum autem ignis. Hii autem persuasibilius ratione adducentes quoniam corpora omnia componuntur ex eo quod subtilissimum, figure autem solide ex pyramidibus. Itaque quoniam corporum ignis subtilissimum, figurarum autem pyramis subtilissima et prima. Prima autem figura primi corporis pyramis utique erit ignis. Hii autem de figura nichil enunciant, subtilissimum autem partibus solum faciunt. Deinde ex hac composito aiunt alia quemadmodum utique si exsufflata parva decisione. Utrisque autem eadem accidunt difficilia. Si quidem enim indivisibilia primi corporis faciunt. Item venientes propter dictas rationes ad hanc suppositionem. Adhuc hunc non contingit hiis dicere volentibus constare. Quoniam enim corpori corpori comparabile sic quantitatem habet aut

proportionalis magnitudine esse ane
similium partium adinvicem et
eam elementorum puta aque puta omnia
ane ad eadem aerem et eli ad elin-
silr. a. et in aliis aer a. plus aqua b
subtilissimum grossissimo maxim ad
miam et l elin minus erit aqua aut
aeris si g minor magnitudo ex
istit in maiori divisibile utiq erit
aque elin silr. a. et ignis et tota
lis subtilissimorum si a. divisibile fi
guratis aliquid ignem accidet non
esse ignis partem ignem quia non co
ponitur pyramide ex pyramidibus.
Ad hec a. non omne corpus esse
aut elin aut ex elis. pars enim ignis
non ignis neque aliud elin nullum
Magnitudine a. determina
tis prius aliquod eli elin esse et
hoc in infinitum ire siquidem omne
corpus divisibile et quod maximum parti
elin. Ad hec a. et hiis accidit
dicere quod idem ad hoc aliquod ignis e
ad aliud a. aer et terra. Commune
a. omnibus partem unum elin suppon
entibus unum solum motum fa
cere similem et omnium eundem. motus
enim omne illud corpus motus huius
principium. si g omnia corpora
unum aliquid sunt omnium utiq erit unus
motus et eodem necessario quanto qui
dem utiq plus fiant movebit magis
quemadmodum et ignis quanto aliquid u
tiq maior fiat ferri velocius sur
sum ea que latione accidit aut

multa deorsum ferri. velocius vti
aq quia hoc et ad hoc quam determinati
est prius aut plures motus pula
gma impossibile vnum esse elin.
Quoniam a. non infinita
Quia unum plura necesse est esse et
finita. Considerandum a. primi
utrum sempiterna sunt aut ge
nerata. hoc enim ostenso maxime et
qua ea quedam et alia sunt. Se
piterna aliquid g esse impossibile. vide
mus enim ignem et aquam
et unumquodque simplicium corporum
resolutum. necesse a. aut infini
tam esse. aut stare resolutionem si
aliquid g infinita erit et tempus
resolutionis infinitum et iterum co
ponitis. unumquodque enim in alio tempore
dissolvitur et componitur partium.
Quare accidet extra infinitum tempus
aliud esse infinitum. Cum illud
quod componitur infinitum sit infi
nitum quod aliquid impossibile. Si a. sta
bit alicubi dissolutio. aut indi
visibile erit corpus in quo stat a. aut
divisibile aliquid non tamen dividetur
numquam quemadmodum videtur empedocles
velle dicere. Indivisibile aliquid g
non erit quia erit dictis rationibus. si tamen
non divisibile aliquid numquam a. dissol
vendum minus enim corpus maiori
facilius corruptibile. si aliquid et quod
multum corrumpitur secundum hanc
corruptionem ut corrumpitur in
minori. ad hunc enim magis hoc

patti ro^le a' nim^9 · Quod a' mois
videmus corruptum igne a suo
eum corrumpit^r extinctum et
ipm in setipo marcet marces
cens. h' a' patit^r nim^9 aplum a
uelocius quanto utiq3 sit nim^9. Itaq3
nece corruptibilia et gnabilia ee
ela eorum corporum. Qm a' sunt
gnabilia aut ex no corpe aut
ex corpe erit gno. Et si ex corpe
aut ex alio aut ex inuicem. no
ex corpore aliquo g' gnans p'mo
faciet gnatum vacuum. Omne
enim qd fit aut sine corpore erit
in quo gno fit aut hebit corpus. et
si aliquod hebit corpus. duo simul
erunt corpa in eodem. ad si aliquod
fcm et aliquod p'erit. si aut sine
corpe nece vacuum ee sepa
tum. hec a' qd impole ostensum
est prius. s3 ad huc n3 ex corpe
aliquo contingit fi' elementa
accidet enim aliud corpus prius
ee elementis. hoc a' si aliquod he
bit grauitatem aut leuita
tem. elementum erit aliq' nulla
a' hnt inclinationem immobile
erit et mathicum tale a' eius
no erit in loco in quo enim q'
escit mh' et motum possibile.
Et si aliquod in q' nim. Si a'
no in q' nim. Si aliquod g' est
in loco et alicubi erit aliquod
elorum. Si a' no in loco nl'
ex ipo erit. Q. enim sit ex q

sit nece simul ee. Qm aute
n3 ex no corpore fi' possibile n3
ex aliquo corpore relinquitur
ex inuicem fi'.

Iterum g' considerandum
qui modo eius q' ex inui
cem gnonis. utrum ut empedo
dicit et democritus. aut quicumq3
in superficies resoluentes. aut
est alius aliquis modus ab
his. Qm quidem g' empedo et
democritum latent ipi se ipos
n3 gnom ex inuicem facientes
s3 apparentem gnom. Inesse eni ea
vnumquodq3 segregari aiunt
inut vnumquodq3 tanquam uaq3 ex uaso
se gnone existente. s3 no ex quadam
m^a fi' transmutata. Deinde et sic
nich' minus irronabilia acce
dunt eadem enim magnitudo
no indetur condensatione fi' grauior.
nece a' hec dice dicentibus
vt segregari aq' ex ae existe'
Cum enim aq' ex aere fiat grauiorem.
Ad huc a' mixtorum
corporum no nece separatum al
terum semp amphorem locum
optinere. Cum a' ex aq' aer fi
at maiorem occupat locum.
Q. est subtilissimae partium in
ampliori loco fit. maifi et h' r
in permutatione vaporante enim
et intumescente humido rumpi
tur ?menicia moles nata p'
coartatiom. Quare si quide

totaliter non est vacuum in exten-
dinibus corporum, quemadmodum aiunt hi di-
centes. Maxime quidem impossibile. Si au-
tem est vacuum et extensio, impossibile
ex necessitate semper ampliorem
locum occupare quod semper. ¶ Ne-
cesse autem et deficere eam que ex invicem
generationem, siquidem in magnitudine
infinita non infinite infinita fien-
tia. Cum enim ex terra aqua fiat,
ablatum est aliquid terre, siquidem
segregatione generatio. Et iterum a
residuo similiter; siquidem et semper
hoc erit, accidet infinito infini-
ta inesse. Quoniam autem hoc impossibile, non
utique semper fient ex invicem. Quod
quidem igitur non erit segregatione
que in invicem transitio, dictum est. Reliqui-
tur autem ad invicem transmutantia
fieri. Hoc autem dupliciter: aut enim trans-
figuratione, quemadmodum ex eadem
cera fiet utique spera et cubus,
aut resolutione ea que ad superfi-
cies, quemadmodum quidam ai-
unt. Siquidem igitur transfiguratione fi-
unt, accidit ex necessitate indivisi-
bilia dicere corpora; divisibilibus enim ex-
istentibus non erit ignis pars ignis neque
terre terra, propter non esse pyramidis partem
semper pyramidem neque cubi cu-
bum. Si autem superficierum resol-
utione, primum quidem inconve-
niens non omnia generare ex
invicem. Quod necesse dicere ipsis et
dicunt; neque enim rationabile unum solum
expers factum esse transmutationis,
neque videtur secundum sensum, sed simi-
liter omnia transmutare ad invicem.
Accidit autem de apparentibus dicentibus non
concessa dicere apparentibus. Huius autem
causa non bene sumere prima principia,
sed omnia velle ad quasdam opini-
ones determinatas reducere. Oportet autem
forte sensibilium quidem sensibilia,
sempiternorum autem sempiterna, cor-
ruptibilium autem corruptibilia
esse principia. ¶ Totaliter autem
homogenia supponentibus huius
propter amorem non facere vi-
dentes, sed non ponere in sermoni-
bus servant. Omne enim sustinebunt
accidens tamquam veritatis habentes principia,
tamquam nullum oportet iudica-
re ex eventibus et maxime
ex fine. Finis autem factive quidem scientie opus, na-
ture autem quod apparet semper principaliter
secundum sensum. Accidit autem ipsis ma-
xime terram esse elementum et solam in-
corruptibilem. Sed quod indi-
visibile et incorruptibile est elemen-
tum; enim sola indissolubilis in a-
liud corpus. ¶ Sed adhuc nec in
resolventibus entibus triangulorum
permissio rationabilis. Accidit autem et
hic in ea que ad invicem transmu-
tatione propter ex inequalibus multitu-
dine constare triangulis. ¶ Ad-
huc autem necesse hiis dicentibus corporis
ex non corpore facere generationem. Cum
enim ex superficiebus fiat, non corpore

erit finita finitum. Adhuc autem a necessitate
non omne corpus dicere divisibile, quoniam
oppugnare certissimas scientias. Etenim
intellectuale quidem accipiunt divisibile
mathematice. Hii autem et sensibile omne
suscipiunt propter velle salvare sup-
positionem. Necesse enim quicumque
figuram faciunt unicuique elemento-
rum et hanc determinant substantias eorum
ipsorum indivisibilia facere ipsa. Py-
ramide enim aut spera divisa aliqualiter
non erit quod relinquitur spera aut
pyramis. Quare et ignis pars
non ignis, sed erit aliquid prius
elemento, propter omne esse aut elementum aut
ex elementis. Aut non omne
corpus divisibile.

Totaliter autem temptare sim-
plicia figurare irrationabile est.
Primum quidem quia accidet non
repleri totum. In planis quidem
enim tres figure videntur imp-
lere locum, trigonum et exagon-
um et tetragonum. In solidis autem duo solum, py-
ramis et cubus. Necesse autem plura ho-
rum sumere propter plura elementa facere.
Deinde autem videntur omnia qui-
dem simplicia corpora figurari a
continente loco, maxime autem aqua
et aer. Propterea quidem manere figuram elementi cor-
pus impossibile. Non enim utique
attingeret ubique continentis toti.
Sed adhuc si transfiguratur, non
erit aqua, si figuris differant.
Quare manifestum quod non sunt determi-
nate figure ipsorum. Sed videtur
et ipsum hoc significare nobis quod et
secundum rationem est. Quemadmodum enim
in aliis oportet subiectum et informe et amor-
phum esse, maxime enim utique sic
poterit configurari quemadmodum in thy-
meo scriptum est omne recipi-
ens, sic et elementa oportet putare
putare quemadmodum materiam esse compositis.
Propter quod et possunt transmutari
ad invicem separata hiis que secundum differ-
entias. Adhuc autem non contingit con-
tingit fieri carnem et os aut quod-
cumque corpus continuorum; neque
enim ex ipsis elementis contingit propter non
fieri continuum ex compositione, neque ex super-
ficiebus compositis: elementa enim ge-
nerantur compositione et non omne ex
elementis. Quare sicut cer-
te legem volunt et non transsump-
tione rationes suscipere elementi
ipsos auferentes, interibit generatio
enim existentibus. Sed adhuc et
ad passiones et virtutes et mo-
tus incongrue corporibus ad que
maxime respicientes sic distri-
buerunt. Puta quia ignis facile
mobilis est et calefactivus et ca-
lefactivus et incensivus. Hii
quidem fecerunt ipsum speram, hii autem
pyramidem; hec enim facile mo-
bilia quidem propter minima tangere
et neque quiescere maxime,
et calefactiva et incensiva;
hec quidem totum est angulus

h' a' ace acutissima angli · m
tendit a' et calefacit angl'e aut.
Primum quod g' fm motu
putiz peccauerunt · si enim
et sunt maxime facile mobili
a h' figurarum · sz no igms mo
tu bn mobilia · Ignis quod em
circulum et fm rectum · h' a' facile
mobilia eo qui nocit' uolunt'.
Deinde si est tm cubz, pre
sunt iace et mane manet aut
no ubiq; · q in situ ipius loco ex a
lieno enim fcar no pbita · et ig
nis a'et alia simili' · palam q; ig
nis et unuq'q; elo2um · In ali
eno quod loco: qa est aut pyra
mis in ppio a' cub'. Ad huc
a' si calefacit et ardet ignis pp
pp' anglos omnia erunt ela ca
lefactiua magis a' forte alm
alio · omia enim hnt anglos
puta et ad hec octo basum et
pyramis democto a' et qa an
glus eius ardet. Quare diffe
rt eo q; mag' et min'. hec a' q
erit fm maim. Simul aut
accidet et mathica corpa arde
et calefacere · hnt enim et illa an
glos et insunt in ipis indiuisi[lia]
et spe et pyramides atomus et si
sunt indiuisi[lia] magnitudine ·
si a' h' quod · h a' no dicendum di
fferu. Sz no simili · dd ut dicunt.
Ad huc si qd ardet ig' igi'
a' est spa aut pyramis · necce q;
ardet si' spam · aut pyramide
Incide quod g' · et dide sic · ut
fm tom accus figure. Ex neci
taite a' pyramide facere pyram
dis a' spam spas penit' in' [le] et
simile qmadm si quis diuiserz
gladium in gladios diuidia
secam inseras. Ad huc ac
risibile ad dide solum reddere fi
guram igni · indet' enim mag'
congregare et continuare se
gregat quod enim q no esde
trib'. Congregat a' que eiusd
tib' et congregatio quod pse e'.
Continuare enim et unire ig
nis. Segregatio a' p accns. Con
gregationis a' omosylon depat
alienum. Itaq; aut ad utra
oporteret reddere aut magnos ad
congregare. Ad huc a' cam
calm et frigidum · zria uirtute
in ppo [le] reddere fm figuram. O
pteb't enim zrarium ee quod
assignat' · nch a' zrarium e' fi[e]
pp' q; et omnes delinquunt et
hec tamen conueniebat aut ?
omnia competere figuris aut
nullum. Quidam a' de uirtu
te ipius temptantes dare zria
dicunt ipi sibi ipis. aiunt eni
ee frim magnaz pcium pp' co
stringere et no p transire p poros
maim g' am et calm utiq; erit
pfisicus. tale a' p semp subtilium
pcium. Itaq; accit puta

te

Dicit quod distinctio gravis et levis est duplex [illegible] non digna [illegible] in mundo [illegible]

et magnitudine differentiam calidi et frigidorum, sed non figuris. Adhuc si inaequales pyramides magne utique erunt non ignis. Neque est scintillare eius quod est ardens, sed contrarium. Quod quidem igitur non figuris differunt elementa manifestum ex dictis. Quoniam autem propriissime differentie corporum que secundum passiones et opera et virtutes, unicuique enim esse dicimus eorum que natura et opera et passiones et virtutes, primum utique erit de his dicendum et considerandum, ut sumamus unicuique ad invicem differentias.

Explicit liber iii de celo et mundi. Incipit liber iiii.

Incipit. Quartus de celo et mundi.

De gravi autem et levi quid est utrumque et que natura ipsorum considerandum, et propter quam causam habent virtutes has. Est enim que de ipsis consideratio huius que de motu sermonibus propria. Grave enim et leve in posse motum physice aliqualiter dicimus. Actibus autem nomina ipsorum non ponunt, nisi si aliquis putet inclinationem esse talem. Propter autem physicum esse negotium de motu, hec autem habent in se ipsis velut scintillas motus, omnes quidem utuntur virtutibus ipsorum, verumptamen non determinaverunt preter paucos. Videntes igitur primum ab aliis dicta et dissentientes quecumque ad considerationem hanc dividere necessarium, sic et quod videtur nobis dicimus de ipsis.

Dicitur hec quidem simpliciter grave et leve, hec autem ad alterum. Horum enim gravitatem habentium hec quidem enim leviora, hec autem graviora, puta ligno es. De simpliciter quidem igitur dictis nichil dictum est ab his qui prius, de his autem que ad alterum. Non quidem dicunt quid est grave et quid leve, sed quid levius et gravius in habentibus gravitatem. Magis autem erit manifestum quod dicimus sic. Hec quidem enim semper nata sunt a medio ferri, hec autem semper ad medium. Horum autem quod quidem a medio ferri sursum dico ferri, deorsum autem quod ad medium. Inconveniens autem non putare aliquid esse in celo hoc quidem sursum hoc autem deorsum, sicut quidam. Ad omnem partem simile est et unicuique antipos erit ambulans unusquisque ipse ipsi. Nos autem totius extremum sursum dicimus, quod et secundum positionem est sursum et natura primum. Quoniam autem aliquid celi extremum et medium, palam quoniam erit et sursum et deorsum. Quod quidem et multi aiunt, verumptamen non sufficienter. Huius autem causa quoniam putant non simile esse undique celum, sed unum esse solum quod super nos emisperium. Quoniam quidem existimantes et medium tale et medium similiter se habere ad omne, hoc quidem sursum dicere esse. Quoniam autem medium deorsum, simpliciter

Simpliciter dicit quid sit grave et leve et quid gravius et levius [illegible]

Videtur [illegible] quod [illegible] de gravi et levi [illegible]

[illegible] motus [illegible] antiqui [illegible]

Videntes [illegible] procedit [illegible] opiniones antiquorum [illegible]

quod quidem leve dicitur quod sursum fertur
et ad extremum. Grave autem quod
simpliciter deorsum et ad medium.
Ad aliud autem leve et levius quod duo-
bus habentibus gravitatem et molem
equalem deorsum fertur alterum natura velo-
cius. Eorum itaque qui prius ve-
nerunt ad eam que de hiis consideracio-
nem fere plurimi de sic gravibus et
levibus gravibus et levibus dixerunt
solis quibuscumque ambobus habentibus
gravitatem alterum est levius. Sic
autem perscrutantes putant determinatum
esse et de simpliciter levi et gravi. //
Non autem ipsis non congruunt palam
autem erit hec magis procedentibus. Dicunt
enim levius et gravius hii quidem
quemadmodum in Thymeo existit scriptum
gravius quidem quod ex pluribus eisdem
constat, levius autem quod ex paucio-
ribus quemadmodum plumbum plumbo plus
gravius esse et ere. Similiter autem et aliorum
quodque eiusdem speciei unumquodque intersup-
habundancia eorum equalium particularum est
eodem autem modo et ligno plumbum
aiunt. Ex quibusdam enim eisdem esse
omnia corpora et uno materia. Alterius vi-
deri sic autem determinantes non est dictum
de simpliciter levi et levi. Nunc enim
ignis quidem semper levis et sursum
fertur. Terra autem et terrea omnia de-
orsum et ad medium. Paucitate itaque non propter
paucitatem triangulorum de quibus con-
stare aiunt unumquodque horum. Ignis
sursum ferri natus est. Quamvis utique

eum plus minus ferretur et gravius
utique esse ex pluribus ens trigonis. Nunc
autem non. Sed tamen quanto quidem utique sit
plus levius est et sursum fertur velo-
cius. Et a sursum autem deorsum par-
vum feretur citius ignis multus autem tar-
dius. Adhuc autem cum paucciora quidem
habens homogenea levius esse dicunt
plura autem gravius. Aerem autem et
aquam et ignem ex eisdem esse trian-
gulis. Sed differre paucitate et mul-
titudine propter hec quidem horum esse
levius, hec autem gravius. Et aliquam mul-
titudo aeris que gravior aqua erit.
Accidit autem totum contrarium. Semper enim
plus aer sursum fertur magis et
totaliter quelibet pars aeris sursum fertur
ex aqua. Hii quidem igitur hoc modo de levi
et gravi determinaverunt. Aliis autem
non sufficiens visum est sic distin-
guere. Sed et antequam extiterunt antiquiores
ea que nunc etate magis novum in-
tellexerunt de nunc dictis. Videntur enim quedam
tamen mole quidem minora corpora
existencia autem graviora palam igitur quod non
sufficiens dicere ex equalibus compositum pri-
mis quod equaliter gravia. Talia enim
utique essent mole. Prima autem et
indivisibilia superficies dicentibus
ex quibus constant gravitatem habere
etiam inconveniens dicere. Quibus autem soli-
da magis contingit dicere magis esse gravius
ipsorum. Compositorum autem quam
non videtur hunc unumquodque habere mo-
dum. Sed multa graviora videmus

minora molencia quemadmodum la
na et aerem quam plumbum putant et di
cunt quidam vacuum enim intercepti
alleviare corpora dicunt et facere esse
quandoque maiora leviora. plus enim habere
vacuum. propter hoc enim et mole maiora
composita multociens ex equali vel
levius et minoribus. Totaliter autem et
omnis causam esse leviores plus inesse
vacuum. dicunt quidem quod hoc modo necesse
est apponere sic determinantibus non solum
vacuum habere plus si sit levius sed et
solidum minus. si enim excedant
tali analogia non erit levius. propter
hoc enim ignem esse dicunt leviorem
quia plurimum habet vacuum. accidet igitur
modico igne multum aurum plus
habens vacuum esse levius si non et
solidum habebit multo plus habens
dicendum. Quidam quidem igitur non
dicentium esse vacuum nichil determinaverunt
de levi et gravi puta anaxagoras
et empedocles. Qui autem determinaverunt quidem
tamen non dicentes autem non esse vacuum
nichil dixerunt propter quid hec quidem simpliciter
levia hec autem gravia corporum
insunt. hec quidem sursum hec autem
deorsum. Adhuc de eo quod
quedam maiora molencia leviora
a minoribus sunt corporibus nichil determinati
sunt. nec manifestum aliter ex dictis
consonancia apparentibus accidet dicere ipsos.
Rursum autem et de igne levi-
tate causantibus multum vacuum habere
fere in eisdem retinere difficultatibus.

Minus quidem enim habebit soli
di aliis corporibus et vacuum plus et
tamen est ignis multitudo in qua solidum
et plenum excedunt contenta solida
in quadam modica multitudine
terre. Si autem dicunt et vacuum quidem determinabunt
semper grave autem est
per plus solidum habere aut per minus
vacuum. si quidem hoc dicunt erit quidem
multitudo sic terre sic pauca in qua
solidum erit minus quam in magna
multitudine ignis. similiter autem et sic va
cua determinantes erit aliquid levius aliquo
plus levi et lato semper sursum quod
factum semper deorsum. hoc autem impossibile.
simpliciter enim leve semper levius habenti
bus gravitatem aliquam et lato levius
puta terra aquam. Sed adhuc
in vacuum analogum habere ad ple
num non sufficiens solvere dictam
nunc dubitationem. accidet enim et hec
non dicentibus. similiter impossibile. In
pluri enim igne et minori eandem
rationem habebit solidum ad va
cuum. fertur autem velocius maior sursum
ignis minore et deorsum aurum
iterum similiter maius aurum et plumbum
similiter autem et aliorum unumquodque habencium
gravitatem. Non oportebat autem hec
accidere si quidem hiis quidem determi
nata sunt grave et leve. Inconveni
ens autem et si propter vacuum quidem sur
sum feruntur quod autem vacuum ipsum non.
Sed et si vacuum quidem sursum natum
est ferri deorsum autem plenum et propter hoc

Ratio contra antiquos quod hoc non sufficiat sed oportet dicere quod ibi sit minus de pleno quia aliter oporteret quod aqua multa esset levior quam parva de igne

Quidam ... contra opinionem de ... et restituit ... opinionem.

Contra aliam opinionem Democriti ... ... quod ... fal ... per ... plenum ... vacuum ... [illegible]

[illegible marginal gloss at foot of first column]

[illegible marginal gloss at foot of second column] ... in ... loco.

alius cum latonis intus sit melius de com-
positis operebat intendere. propter hoc quidem
hoc quidem levia, hoc autem gravia corporum
sunt, de huius ipsius dicere propter quid hoc quidem le-
ve, hoc autem habet gravitatem. Ad huc
autem cum non distare plenum et
vacuum. Iterum autem et regionem
vacuo facere tamquam non ipsum regio-
quam erit. Sed tamen autem sicut dicimus non
vacuum esse ipsius quamquam ex modo
determinatis et magis. Ad hoc hoc quidem sit
que motus causa. non enim utique
vacuum. Non enim ipsum modo solum
sed et solidum. Similiter accidit
et utique si aliquis alius determinat
magnitudine et parvitate faciens
graviora et leviora alia aliis et
alio quecumque modo assignans sola-
autem eandem materiam omnibus reddens
aut plures quidem contrarias aut sol-
um ... quidem enim existente non erit
simpliciter grave et leve quemadmodum ex
trigonis constituentibus dicentibus ante
quemadmodum cum vacuum et plenum
non erunt intermedia. similiter levi-
um et gravium propter quam cum gravi-
ora et leviora invicem et corporum que
simpliciter sunt. Magnitudine autem
et gravitate determinare ficto as-
similatus maxime corporum que prius.
Quod autem convenit secundum unumquod-
que facere differencias in quatuor elemento-
rum ... hec ad eas que ante
divisiones. Unam autem facere unam ma-
gnitudine differentiam necesse hoc

ipsum accidere his unam facientibus
materiam et neque simpliciter esse ...
leve in latum sursum hoc autem deor-
sum aut excursum et multa parva
parvis magis graviora esse. Si autem hoc
est, accidet multum aerem et multum
ignem aqua esse graviorem et terra pau-
ca. hoc autem est impossibile. Que quidem igitur
ab aliis dicta hoc et hec dicimus modo.

Nos autem dicamus primum determinantes de quo maxime du-
bitant quidam propter quid hoc quidem sur-
sum fertur hoc autem deorsum corporum
semper secundum naturam, hoc autem et sursum et deor-
sum. post hoc autem de gravi et levi et accidenti-
bus circa hec passionibus propter quam causam
unumquodque fit. De ferri quidem igitur in
eum qui ipsius locum unumquodque
similiter existimandum quemadmodum et circa
alias generationes et transmutationes.
Quoniam autem sunt tres motus, hic
quidem secundum magnitudinem, hic autem secundum
speciem, hic autem secundum locum, in unoquoque ho-
rum transmutationem videmus factam
ex contrariis ad contraria et intermedia et
non in contingentem a contingente.
Similiter neque alterabile et augmentabile
alterativum sic et alterativum et augmen-
tativum. Eodem autem modo existimandum
et quod secundum locum mobile et moti-
vum non contingentis contingens esse moti-
vum. Si ergo ad sursum et deor-
sum motivum quidem quod est gravitativum
et quod levitativum mobile autem quod potentia
grave et leve. In enim autem quam sua ipsius

Locum ferri unumquodque ad suum ipsius spe
ciem est ferri et sic magis utique aliquis
existimabit quod dicebant antiqui
quod simile feratur ad simile. Hoc
enim non accidit semper. non enim si aliquis
transponat terram ubi nunc luna,
feretur partium unaquaeque ad ipsum. sed ubi
quidem nunc tota. universaliter quidem igitur similibus
et indifferentibus ab eodem motu
necesse hoc accidere. ita quod ubi natum
est una aliqua ferri particula et totum.
Quoniam autem locus est continentis
terminus, continet autem omnia quae
moventur sursum et deorsum extre
mum et medium. hoc autem modo quodam acci
dit speciem esse contenti. in eum autem ipsius lo
cum ferri ad simile est ferri. Quae enim
deinceps similia sunt invicem, pu
ta aqua aeri et aer igni. Ex contrario autem
dicere medium extremo accidit non
puta aerem quidem aquae aquam autem terrae.
Semper enim quod superius ad id quod
sub ipso ut species ad materiam sic habent
ad invicem. Quaerere autem propter quid fer
tur ignis sursum et terra deorsum, idem
est et propter quid sanabile si moveatur
et transmutetur secundum quod sanabile
et in sanitatem venit, sed non in albe
dinem. similiter autem et omnia alia
alterabilia. At vero et augmentabile
cum mutetur secundum quod augmentabile, non in
sanitatem venit sed in magnitudinis
excessum. similiter autem et horum unumquodque ho
rum quidem in quali, aliud autem in quanto transmu
tatur, et in loco quaedam levia sur

sum, quaedam gravia deorsum. verum quia haec quidem
in ipsis videntur habere principium transmutationis.
Dico autem grave et leve. haec autem non, sed ab
extra, puta sanabile et augmentabi
le. quamvis et haec ex ipsis transmuta
re et parvo facto in exterioribus mo
tu. haec quidem in sanitatem venit, haec autem
in augmentum. Et quoniam idem sa
nabile et quod languoris susceptivum,
si quidem moveatur secundum quod sana
bile in sanitatem fertur, si autem secundum quod in
firmitatis susceptivum ad infirmitatem.
Magis autem grave et leve ho
rum in se ipsis habere videntur principium
propter propinquissima substantiae esse.
Horum motus signum autem quod latio ab
solutorum est et generatione ultimus
motuum. Quare primus utique erit et
secundum substantiam hic motus. Cum igitur
fiat ex aqua aer et ex gravi leve,
venit in sursum. Simul autem est leve et
non amplius fit, sed ibi est. Manifestum
itaque quod potentia ens in actum iens ve
nit illuc et ad tantum et tale
ubi entelechia et quantum et quale et ubi.
Eadem autem causa et eius quod iam
existentia et entia terram et ignem
moventur in ea quae ipsorum loca nullo
impediente. etenim nutrimentum
cum prohibens et sanabile cum re
tinens non sit, fertur confestim. Movet
autem et quod a principio fecit et impedi
mentum removens aut unde resi
liit quemadmodum dictum est in primis
motibus in quibus declaravimus quod

[illegible marginal gloss]

inest lignum seipsum movere propter quam
causam ferri latior minutiora; et ferri in
sursum ipsius levi. Quod est dictum est.
Differentias autem et accidentia circa ipsa
nunc dicemus. Primum quidem igitur de-
terminatum sit quemadmodum videtur omnibus gra-
ve quidem simpliciter quod omnibus substat, le-
ve autem quod omnibus supereminet. Simplices
autem dico in genus respiciens et quibus
non ambo existunt. Quale videtur
igni quidem, quecumque magnitudo fe-
ratur sursum si non existat prohibens aliud,
terre autem deorsum; eodem autem modo et velocius
quod plus. Similiter autem grave et leve
et ambo existunt et enim feruntur sup-
feruntur ambobus et substant quemadmodum
aer et aqua. Simpliciter quidem enim neutrum
horum leve sive grave. Terra quidem
enim ambo leviora. Supereminent enim ipsi
quecumque ipsorum particula igne autem graviora
autem. Substant enim ipsorum quamcumque
utique sit particula. Ad se ipsa autem simpliciter
hec quidem grave, hec autem leve. Aer
quidem enim quecumque utique sit super-
eminet aque, aqua autem quecumque utique sit
aeri substat. Quoniam autem et aliorum hec
quidem habent gravitatem, hec autem levitatem,
manifestum quia horum quidem causa omnium que in com-
positis differentia sunt illa eius ...
quidem, hec autem minus existunt hec quidem levia,
hec autem gravia corporum. Quare de illis di-
cendum. Alia enim sequuntur prima, quod et
diximus oportere facere. Et propter ple-
num grave dicentes et propter vacuum leve,
accidit utique non ubique hec gravia interi-
ora esse et levia propter primorum differentiam.
Dico autem puta in aere quidem gravius
erit talentum ligni plumbo mina-
leo, in aqua autem levius. Causa autem quia omnia
gravitatem habent preter ignem et levitatem,
necnon aquam autem ubique preter quam terram,
terram autem preter quam in aqua et terra. In aere autem
in ipsius regione omnia gravitatem
habent preter ignem et aer. Signum autem quia
trahit plus inflatus uter vacuo. Si
si aliquid aeris habet plus quam terre et
aque, in aqua quidem contingit levius esse, in
aere autem gravius: aeri quidem enim
non supereminet, aque autem supereminet. Quia
autem est simpliciter leve et simpliciter grave,
ex hiis est manifestum. Dico autem sim-
pliciter leve quod semper sursum et simp-
liciter leve. Grave autem quod semper deorsum
natum est ferri non prohibitum. Talia
enim sunt et non quemadmodum putant quidam
omnia habere gravitatem. Grave quidem
enim et aliis videtur esse et aliis
et semper ferri ad medium, est autem similiter
et leve. Videmus enim quemadmodum dictum est
prius quod terrea omnibus substant et
feruntur ad medium. Sed terminatum
est medium. Si igitur est aliquod quod omnibus
supereminet quemadmodum videtur ignis et in
ipso aere sursum latus, aer autem quiescens
... quia hoc fertur ad extremum, quare
gravitatem nullam possibile habere ipsum. Sub-
staret enim utique alii. Si autem hoc esset,
utique aliquid aliud quod feretur ad ex-
tremum quod omnibus lationibus supereminet; nunc
autem nullum videtur. Ignis quidem nullam

[illegible marginal glosses]

Hic gravitatem in terra levitatem in ignem. Si quidem constat omnibus et quod constat ferri ad medium. Sed ad hunc quod est medium ad quem latio habentibus gravitatem et a quo levibus: maxime ex multis patet quidem si infinitum non contingit esse medium. quemadmodum enim non est nullum impossibile sit neque fit latio autem quo unde quo. Videmus ad similes angulos illas ignis quidem sursum latus terra autem sursum deorsum et omne gravitatem habens. Quare necesse esse ad medium hec autem utrum accidit ad terre medium aut ad celi quoniam idem existit aliquando. Quoniam autem omne constans ferri ad medium: necesse omnibus quod superferri ferri ad extremum regionis in qua faciunt motum. Contrarium enim medium extremo constans autem superemmenti semper quod et rationabiliter grave et leve duo sunt. et enim loca duo quod medium et quod extremum est autem ad intermedium horum quod et ad utrumque horum dicitur alterum est enim ad extremum. et medium quod amborum est intermedium. Propter hec est aliquid et alia aliud grave et leve puta aqua et aer. Sed nos quidem autem continens superius esse. Contentum autem materie est autem in omnibus generibus eadem differentia. et enim in quali et in quanto est hec quidem ut species magis. nos autem ut materia et in hunc quem similiter simul. Quidem quod autem

lum determinati. Quia autem deorsum materia. Quare et in ipsis materia ea que gravis et levis materia quid tale potentia gravis materia. In contrarium autem tale: levis et est quidem eadem esse autem corporis quemadmodum et languoris susceptibile et sanabile esse autem non idem. propter quod quidem neque infirmabili esse aut sanale tales quidem ergo talem materiam et leve et semper sursum. Contraria autem grave et semper deorsum. Que autem altera quidem habentes autem hec ad invicem. ut hec simpliciter et deorsum et sursum latis. propter quod aer et aqua habent et levitatem et gravitatem utrumque et aqua quidem preter quam terre omnibus subsistit. aer autem preter quam igni omnibus superfertur. Quoniam autem est unum solum quod omnibus superfertur et unum quod omnibus substat. necesse duo alia esse que et substant cuidam et superfertur cuidam. Quare necesse et materias esse tantas quanta quidem et ista quatuor. Sic autem quatuor ut una quidem omnium communis. Alter et si fiunt ex invicem: sed esse alterum. Nichil enim prohibet contrariorum esse intermedium et unum et plura quemadmodum in coloribus. Unumquodque enim quidem autem gravitatis ipsius regione habeant gravitatem et levitatem unumquodque habet gravitatem terra autem in omnibus. Levitatem autem non habet nisi in quibus

supersunt. propter quod et contradicetur quantitatem finitur in ea que deinceps deorsum. aer quidem in eam que aque regionem. aqua autem in eam que terre. sursum autem in eam que ignis. discrete non fertur nisi in. quemadmodum et aqua fertur cum fiat superficies una et velocius trahit quis sursum ratione qua fertur aqua deorsum. Neque in eam que aeris nisi ut nunc dictum est. terra autem hec non patitur. quia superficies. propter quod aqua quidem in vas igneum distrahitur. terra autem non. Quemadmodum autem neque terra sursum, neque ignis deorsum fertur vocato aere. nullum enim habet gravitatem neque in ea que ipsius regione quemadmodum neque terra levitatem. fertur autem deorsum duo contradicentis. Quia vero quidem simplex grave est quod omnibus substat. hoc autem ad aliquid grave eius in eam que ipsius regionem. aut quibus substare propter multitudinem materie. ¶ Quod autem necessarium facere eas differentias ipsius materie. Si quidem enim una materia omnium, puta aut vacuum aut plenum. aut magnitudo. aut trianguli. aut omnia sursum. aut omnia deorsum ferentur. alterum autem latio non erit. Itaque aut leve nihil erit simpliciter si omnia declinant et magis eo quod ex maioribus. sicut corporibus. aut ex pluribus. aut ex plena. Hoc autem videmus et ostensum est ex similiter deorsum semper et ubique fertur et sursum. Si autem vacuum aut ad tale aliquid quod sursum. non erit quod deorsum. et in medio maiorum utique quieta erunt deorsum velocius terra. In multo enim neque trianguli plures. aut solida aut parva erunt. Nihil interest autem minima particula aeris deorsum lata. Similiter autem et ignem si illud faciat quis subtiliare materiam. Si autem duo, intermedia quomodo erunt facientia que faciunt aer et aqua. puta si quis dicat esse vacuum et plenum. Ignem quidem igitur vacuum. propter quod sursum. terram autem plenum. propter quod deorsum. aerem autem plus ignem habere. aquam autem terram. Erit enim quandoque aqua que plus habebit ignem pauco aere. et aer multus pauca aqua terram plurem. Quare oportebit aeris quandam multitudinem velocius ferri deorsum aqua pauca. hoc autem non interest neque quoniam. Necesse igitur quemadmodum et ignem sursum quia tale habet puta vacuum. alia autem non, et terram deorsum quia plenum habet et aerem, in enim quam ipsius et supra aqua quoniam tale aliquid habet et aqua deorsum quia tale aliquid. Si autem erit unum aut ambo: quod aut duo ambo autem duo existunt utrique. erit aliqua multitudo utriusque que excedet et aqua quidem aere pauco ad sursum. et aere aqua ad deorsum quemadmodum dictum est multotiens. ¶ Figure autem non

ca enim quod est ferri simpliciter aut deorsum aut sursum. set eius quod velocius aut tardius. propter quid lata ferrea et plumbum. non difficile quas autem causas non difficile videre. Dubitatur enim nunc propter quid lata ferrea et plumbum amplius in aqua. alia autem minora et minoris gravitatis si sicut rotunda aut et longa puta acus deorsum feruntur et quia quedam propter parvitatem amplius et alia terrea et pulverea utique in aere. De hiis autem omnibus putare quidem causam esse quemadmodum democritus non recte habet. Ille enim inquit elevata calida ex aqua sursum pellere lata habencium gravitatem. sternere autem decidere pauca enim esse contra pulsancia ipsis. Oportebit autem in aere adhuc hoc magis facere quemadmodum instat et ille ipse. Set instans solvit debiliter. aut enim. non in unum impetum facere sursum dicens sursum motum eorum que sursum feruntur corporum. Quoniam autem sunt hec quidem facile divisibilia continuorum. hec autem minus. hoc esse putandum causas facile divisibile quidem secundum quod bene terminabile et magis quod magis. aer autem magis aqua talis. aqua autem terra et minus utique in unoquoque genere magis de facili divisibile et distrahitur facile. lineata autem secundum latitudinem propter multum comprehendere supernatet propter quod distrahi. quod non plus. de facili. E contrario autem lineata figuris propter pauca comprehendere feruntur deorsum propter dividere facile et in aere multo magis. quanto magis de facili divisibile aqua est. Quoniam autem gravitas habet quandam virtutem secundum quam fertur deorsum. et continua ad non distrahi. Hec utique adinvicem comparentur. Si enim excedat virtus gravitatis eam que in continuo ad distractionem et divisionem transibit deorsum velocius et divisionem transibit. Si autem debilior sit supernatabit. De gravi autem igitur et levi et circa ipsa accidentibus. Determinatum sit nobis hoc modo. De generatione autem et corruptione eorum que natura fiunt etc.

Explicit liber de celo et mundo aristotelis philosophi translatus de greco in latinum.

Primum de generatione

De generatione autem et corruptione natura generatorum et corruptorum similiter de omnibus et causas dividendum et rationes eorum determinandum. Amplius de alteratione et augmentatione quid utrumque. Et utrum existimandum eandem esse naturam alterationis et generationis aut separatam ut determinata sunt et nominibus.

Antiquorum ergo hii quidem eam que vocatur simplicem generationem alterationem esse inquiunt, hii autem aliud generationem et aliud alterationem. Quicumque enim unum aliquid esse omne dicunt et omnia ex uno generant, hiis quidem necesse generationem alterationem dicere et quod proprie fit alterari. Quicumque autem plures materia ponunt ut Empedocles et Anaxagoras et Leucippus hiis aliud. Quamvis Anaxagoras propriam vocem ignoravit. Dicit enim quod fieri et destrui idem existit alterari. Multa autem dicit elementa quemadmodum et alii. Empedocles enim corporalia quatuor. Omnia autem cum moventibus sex numero. Anaxagoras autem infinita et Leucippus et Democritus. Hic quidem enim omiomeria elementa ponit ut os et carnem medullam et alia quorum unicuique synonima pars est. Democritus autem et Leucippus ex corporibus indivisibilibus hec alia componi inquiunt, hec autem infinita et multitudine et morphea esse. Illa autem ab illis differunt hiis ex quibus sunt et positione et ordine horum.

Contrarie autem videntur dicentes qui circa Anaxagoram hiis qui circa Empedoclem. Hic quidem enim inquit ignem et aquam et aerem et terram elementa quatuor et simplicia magis esse quam carnem et os et alia similium partium. Hii autem hec quidem simplicia et elementa, terram autem et ignem et aerem et aquam composita. Panspermiam enim esse horum. Hiis quidem igitur ex uno omnia constituentibus necesse dicere generationem et corruptionem alterationem. Semper enim manere subiectum idem et unum. Tale autem alterari dicimus. Hiis autem qui genera multa faciunt differre generationem ab alteratione. Convenientibus enim et dissolutis generatio contingit et corruptio. Propter quod dicit hoc modo Empedocles: quoniam non nullius est sed solum mixtio et segregatio mixtorum. Quod quidem igitur proprie sic in principio eorum suppositioni consonum est, manifestum est, et quod dicunt hoc modo.

Necesse est autem et hiis alterationem esse aliud quid preter generationem. Impossibile tamen secundum que ab eis dicuntur. Hec autem quod dicimus recte facile intelligere. Quemadmodum enim videmus quiescente su-

inea transmutationem sed secundum magnitudinem que vocatur augmentatio et diminutio sic et alteratione. Sed tamen ex quibus dicunt plura principia facientes uno impossibile contrari. Passiones secundum quas hec dicimus contingere differentie elementorum sunt. Dico autem puta calidum frigidum, album nigrum, siccum humidum, molle durum et aliorum unumquodque, ut sicut Empedocles solem quidem ignem album dicit et calidum, terram autem aquam in omnibus nigrum et nebulosum. Similiter autem determinant et de reliquis. Quare si non possibile ex igne fieri aquam neque ex aqua terram, neque ex albo nigrum erit aliquid neque ex molli durum. Eadem autem ratio et de aliis. Hec autem erat alteratio. Quare et manifestum quod unam semper contrariis supponendum materiam, sive transmutentur secundum locum, sive secundum augmentationem et diminutionem, sive secundum alterationem. Amplius autem similiter necesse est esse hoc et alterationem. Si enim alteratio est, et subiectum unum elementum et una omnium habentium ad invicem transmutationem. Et si subiectum unum est, alteratio est. Empedocles quidem igitur videtur contraria dicere et ad apparentia et ad se ipsum. Simul enim autem quidem dicit aliud ex alio fieri elementorum nullum, sed alia omnia ex hiis. Simul autem cum in unum congregaverit omnem naturam preter litem, rursus unumquodque ex uno fieri. Quare ex uno aliquo natura, cum differentiis quibusdam divisis et passionibus, factum est hoc quidem aqua hoc autem ignis, quemadmodum dicit solem quidem album et calidum, et levem, terram autem gravem et durum. Ablatis igitur hiis differentiis (sunt enim ablate generabiles existentes) manifestum quod necesse fieri et aquam ex terra et terram ex aqua, similiter autem et aliorum unumquodque, non tunc solum sed nunc transmutantia passionibus. Sunt autem ex quibus dicit Empedocles possibilia advenire et separari rursus et aliter adversantibus ad invicem adhuc lite et amicitia. Ideo et tunc ex uno generata sunt. Non enim utique ignis et terra et aqua entia unum erant omne. Incertum autem et utrum principium ea ponendum, multa aut unum. Dico autem ignem et terram et similia horum. Secundum id enim quod ut materia supponitur, id ex quo transmutantia per motum fiunt ignis et terra et aqua, unum elementum. Secundum id autem quod hec ex compositione fit convenientibus illis, illa autem ex dissolutione, magis elementa, natura priora illa et prima natura.

Universaliter itaque de generatione et corruptione simplici dicendum, utrum est aut non est et quomodo est, et de aliis simplicibus motibus, puta de

angumentatione et alteratione. Plato
enim generatione solum de generatione scrutatus
est et corruptione quomodo existit in
rebus. et de generatione non omni sed de ea
que elementorum. quomodo autem carnes fiant
aut ossa aut aliorum quid aliud
talium nichil. amplius neque de alteratione
neque de augmentatione. quomodo existit
rebus. ¶ Universaliter autem preter extra ea
que superficietenus de nullo aliquis
constituit preter democritum. hic autem
videtur quidem de omnibus curam habere
iam autem in quomodo differt. De
augmentatione autem nullus quod de
terminavit ut dicimus quod non. et quis
videt quod advenientem simili aug
mentantur. quomodo autem non adhuc neque
de mixtione. neque de aliorum consimilium ut
ita dicam nullo puta de facere et
pati. quomodo hoc quidem facit. hoc
autem patitur secundum naturales operationes. ¶ De
mocritus et leucippus segregatione
quidem et congregatione generationem
et corruptionem ordine autem et positione
alterationem. quia autem existimabant verum
in apparendo contraria autem infinita
et infinita que insensibilia appetent
figuras infinitas fecerunt. quare
propter transmutationem compositi idem contrarium
videtur alii et alii. et transmutatur
parvo advenientem. et universaliter aliud ap
paret uno transmutato. Ex eisdem
enim comedia et tragedia fit literis.
¶ Quoniam autem videtur omnibus pene
alterum esse aliud generationem et alterationem.

generari quidem enim et corrumpi
congregata et disgregata. al
terari autem transmutatis passionibus de hiis
scientibus considerandum. Questiones autem
habent hec et multas rationabiles.
si quidem enim generatio est congrega
tio multa impossibilia contingunt
dicere. autem rursus rationes alie cogen
tes. et non habiles solvi. quod non con
tingit aliter habere. et si non est generatio con
gregatio aut universaliter non est
generatio. aut si est. alteratio est generatio
aut hec dissolvere difficile ens temp
tandum principium autem horum
omnium utrum sic generantur et alteran
tur et augmentantur entia. et contraria
hiis patiuntur primis magnitu
dinibus existentibus principiis omnium en
tium indivisibilibus. aut nulla est
indivisibilis magnitudo. Differt enim
hec multum. et rursum si magnitudines sunt utrum ut de
mocritus et leucippus corpora hec
sunt. aut ut in thimeo plana. hec
quidem igitur ipsum ut in aliis diximus
inconveniens. usque ad plana et
dissolvunt. Ideo magis rationale
corpora esse indivisibilia. Sed hec multam
habent irrationabilitatem. Sed tamen et
hiis alterationem et generationem contingit
facere ut dictum est. conversione
et contactu transmutare eodem
idem. et figurarum differentiis quod fa
cit democritus. Ideo et colorem
hec non inquit esse conversione enim

colorari. hii autem in planiciem
dividunt. nos autem ad hunc modum et fit per
ter solida ex compositis passionum. neque
non susceperunt generare aliquam ex ip
sis. Causa autem quod minus potuit
congregata videre in experiencia id
quod considerantes multum confessi sunt magis
illis, magis possunt supponere talia
principia, quibus multa possunt con
plicare. Qui ex multis sermonibus
in considerati existentes intuen
tes et ad pauca respicientes enun
ciant facile. Videbit autem quis
quantum differunt physice et logice
intendentes. Qui enim indivisi
biles magnitudines. hii quidem in
quiunt quod autem trigonum multa
erunt. Democritus autem videtur propriis
et physicis sermonibus persuadere. manifestum
autem erit quod dicimus procedentibus.
Habet enim dubitationem si quis ponat corpus
quoddam esse. et magnitudinem passibilem
in divisibilem et hoc possibile. Quid
enim erit quod divisiones effugiat
si enim omnino divisibile et possibile hoc
et simul hec passum divisum et si
non simul dividatur et si hoc fiat non
erit impossibile. Quare et secundum medium
similiter et universaliter. aut si omnino natura
tum est divisibile. et si dividatur
nullum erit impossibile nascetur quoniam
neque si in mille millia divisa sunt
nullum impossibile et si nullus utique
dividat. Quoniam igitur omnino tale est
corpus dividatur. Quid igitur erit

reliquum. Magnitudo non est
enim possibile. Erit enim aliquid non
divisum. erit autem omnino divisibile
sed et si nullum erit corpus neque ma
gnitudo. divisio autem erit aut ex punc
tis autem erit et si divisione ea [illegible]
ex quibus compositum est. aut nichil
nichil omnino. Quare et generabitur
bitur ex nullo et erit corpus com
positum et omne utique nichil sed ap
parens tantum. similiter autem et si erit
ex punctis non erit quantum. Quan
do enim tangebant se et una erat
at magnitudo. et simul erant
non faciebant maius omne. di
viso enim in duo vel plura non
maius neque minus omne priore. quare
et si omnia componantur nullam
faciunt magnitudinem. Sed
et si qua divisio quasi rasura corporis
et si ex magnitudine. Corpus qui
dem egrediatur idem quod sermo illud
quoddam divisibile. si autem non est corpus
sed species aliqua segregabilis aut pas
sio quidam. quia recessit. et est ma
gnitudo puncti vel et tactus. hoc
patientes in convenientis. ex non
magnitudine esse divisionibus
aut ex non divisione. Amplius autem
ubi erunt et immobiles. aut mi
nuti puncti. Tactus enim semper est
unus duorum quorundam quasi ente
aliquo preter tactum et divisionem
et punctum. Si utique quis po
sitorum ponet quodlibet aut quantitate

aut corpus omnino esse divisibile. Si
contingunt. Amplius si di-
tens lignum composito aut quod
alio equale et unum. Quare palam quia sic
habet medium. Quoniam et incido lig-
num secundum quodcumque signum omnino
est possibile. Quod igitur erit praeter divisio-
nem. Si enim et est aliqua passi-
o. Sed quomodo in haec dissolvuntur et
generantur ex hiis aut quomodo separabi-
lia. Quare palam sunt impossibilia tacti-
bus aut ex punctis esse magni-
tudinem. Necesse est corpora indivisibilia
esse et magnitudines. Sed et haec po-
nentibus non est minus contingit
impossibile. Scrutatum autem est de hiis
et in aliis. Sed haec temptandum
solvere. Ideo rursus a principio quaestio-
nem dicendum. Omne quidem
igitur corpus sensibile esse divisibile
secundum quodcumque signum et esse indi-
visibile non inconveniens. Hoc enim
potentia, hoc autem endelichia exis-
tit. Esse autem simul omnino potentia di-
visibile impossibile videtur esse utique. Si
enim possibile et fieret, non dico
ut sint simul actu ambo indi-
visibile et divisum. Sed divisum secundum
quodcumque signum. Nihil igitur
erit reliquum et in corporeum
corpus corruptum et generabitur
quidem utique rursus aut ex punc-
tis aut omnino ex nichilo. Et
hoc quomodo possibile? Sed quoniam dividitur
in separabilia et semper in minores

magnitudines et in remota et
segregata, manifestum. Neque utique secundum
partem dividentis et fractura infi-
nita neque simul possibile esse divisum esse
secundum omne signum. Non enim possibile
sed usque ad quid. Necesse igitur indivisi-
biles existere magnitudines in-
visibiles, et aliter sic erit generatio et
corruptio hoc quidem segregatione
hec congregatione. Cogens igitur
sermo esse magnitudines indivi-
sibiles hic est. Quoniam autem latet
paralogizans et quomodo latet dica-
mus. Quoniam enim non est punctum
puncto undique contiguus, omnino
esse divisibile est quidem aliter exi-
stit magnitudinibus est autem aliter
non videtur autem quoniam sic ponitur et
undique et ubique punctus esse. Quare
palam necesse dividetur magnitudinem
in puncta. Ubique enim est punctum.
Quare palam aut ex tactibus aut ex
punctis esse. Hoc autem est quod exis-
tit ubique quoniam una utrique et omnes
ut unumquodque plures autem una non sunt.
Consequenter enim non sunt. Quare
palam non ubique. Si enim secundum medi-
um divisibile et secundum contiguum
punctum et divisibile non autem possibile.
Non enim est contiguum signum
signo aut punctorum puncto. Hoc
enim est divisio aut compositio. Quare
palam est congregatio et segrega-
tio sed neque in athoma et ex athomis.
multa enim impossibilia. Neque ita ut

divisio fiat. Si enim esset contiguum punctus puncto, hec utique esset si in parva et minima est segregatio et congregatio ex minimis. Sed non simplex et perfecta generatio congregatione et segregatione determinata, ut quidam inquiunt. In continuo vero transmutationem esse alterationem. Sed hec est in quo fallunt omnia. Est igitur generatio et simplex et corruptio non congregatione et separatione. Sed cum transmutatur hec in hoc totum. Alii autem existimant alterationem esse omnem talem transmutationem. In hoc autem differt. In subiecto hec quidem est secundum rationem, hec autem secundum materiam. Cum quidem igitur in hiis est transmutatio, generatio erit et corruptio. Quando autem in passionibus et secundum accidens, alteratio. Segregata autem et congregata facilem mutabilia fiunt. Si enim in partes minutissimas aque, aer citius generatur. Si autem congregentur tardius. Magis autem erit manifestum in sequentibus. Nunc autem tantum determinatus, quod impossibile est generationem esse congregationem qualem quidem inquiunt. Determinatis autem primo utrum generatur aliquid simpliciter et corrumpitur aut principaliter quidem semper autem ex aliquo et aliquid. Dico autem puta aut ex laborante sanum fieri aut laborans ex sano, aut parvum

ex magno, aut nigrum ex parvo et alia omnia sic. Si autem non, ¶ Si enim simpliciter erit generatio, simpliciter quiddam aliquod generabitur ex non ente. Quare et verum est dicere quod existit alicui non ens. Quedam enim generatio ex non ente aliquo, puta ex non albo album aut ex non ente bono bonum. Simplex autem ex simpliciter non ente. Sed simpliciter autem significat primum secundum unamquamque categoriam entis, aut universale et omnia comprehendens. Siquidem primum, substantie generatio ex non erit substantia. Cum enim non existit substantia, manifestum quia nec quale nec aliorum nullum predicamentorum, puta nec tale nec quantum nec locus. Separate enim erunt utique passiones a substantiis. Si autem non ens universaliter, negatio universalis erit omnium. Quare ex nullo necesse generari. De hiis quidem et in aliis dictum est et determinatum sermonibus amplius. Breviter autem nunc dicendum, quia modo quidem aliquo ex non ente simpliciter generatur, modo autem alio ex ente semper. Potentia autem ens, actu autem non ens necesse est preexistere quod dicitur utroque modo. Quod autem et hiis determinatis habet mirabilem questionem rursus repetendum. Quomodo est aliqua simplex generatio sive ex potentia ente sive aliter aliquo. Querit enim aliquis an est substantie generatio et hu-

quanti et quale et ubi. Rodem vero modo et de corruptione quereretur. Si enim quod generabitur manifestum quod erit sed aliquam potentie actu autem non ex aliqua generatio erit et in manifestum necesse destructionem quod corrumpitur. Utrum igitur existit quid hec aliorum actu? Dico autem puta aut erit quantum aut quale aut ubi potentie ens hec et ens simpliciter autem non hec neque ens. Si enim nec si omnia potentie et separatum contingit quod sit non ens et amplius quod maxime timentes erant primi philosophantes ex nullo generari primo existente. Si autem hoc quidem esse aliquid non existit aliorum autem predictorum erunt quemadmodum diximus separate passiones a substantiis. De hiis igitur quantum contingit tractandum et que causa ut semper sit et que simpliciter et que secundum partem.

Existente autem causa una quidem unde principium motus dicimus esse una autem materia tale causam esse dicendum. De illa quidem enim dictum est prius in de motu sermonibus. Quoniam hec quidem est immobile per omne tempus hec autem mota semper. Horum autem de immobili et primo quidem principio alterius philosophie est opus. De eo autem quod continue alia movet alia movente post hec dicendum quod tale singularium dicitur esse causa. Nunc autem ut in materie specie posita causa dicimus propter quam generatio et corruptio non deficiunt unquam circa enim forsitan fiat et hoc manifestum et de hec nunc quesito quomodo oportet aut dicere et quomodo de simplici generatione et corruptione.

Utrum autem rationem sufficientem et quid causa est quod compluri erit generatio si quod corrumpitur abit in non ens recedit. Non ens autem nec est neque enim illud quod neque quale neque quantum neque ubi quod non ens. Si igitur semper quod ens recedit quare non consumptum est olim et mane omne si finitum erat ex quo sit generatorum unumquodque. Non enim utique propter infinitum esse ex quo generatur non deficit. Hoc enim impossibile est. Non enim est actu infinitum. Potentie autem est ut in divisione. Quare propter hanc esse solum eam non deficientem quam generatur quidem quasi nunquam. Nunc autem intendimus hoc. Quo causa propter hoc corruptionem alterius generationem esse et hoc generationem alterius corruptionem interminam esse necesse est transmutationem. De generatione quidem que igitur et corruptione similiter propter causam unicuique evenire hanc existimandum est sufficientem causam omnibus.

Propter quid autem hoc quidem simpliciter dicuntur generari et corrumpi hec autem non simpliciter rursus scrutandum. Si idem est generatio quidem huius corruptio autem huius. Et corruptio autem huius generatio autem huius. Querit enim aliquis rationem. Dicimus enim quod nunc corrumpitur simpliciter et non solum hoc. Hoc autem est generatio simpliciter hoc autem est corruptio hoc autem generatur.

quod simpliciter dicimus. enim discentem fieri scientem fieri generari, simpliciter autem non. Quemadmodum enim determinamus multotiens dicentes quoniam hec quidem hoc aliquid significant, hec autem non, propter hoc contingit quod queritur. Differt enim in quod transmutatur transmutans. puta forte que in ignem via generatio quidem simplex, corruptio autem alicuius est, puta terre. Que autem terre generatio aliqua generatio, generatio autem non simplex. Corruptio autem simpliciter, puta ignis, quemadmodum Parmenides dicit duo ipsum ens et non ens esse inquiens ignem et terram. Hec autem aut talia alia supponere differt nichil. Modum enim querimus, sed non subiectum. In non ens simpliciter est corruptio simpliciter. Quamvis igitur determinatum est sive igni et terre sive aliquibus aliis erit. Hec quidem ens, hec autem non ens. Uno quidem igitur modo differt in hec simpliciter generari et corrumpi et non simpliciter. Alio autem modo qualiscumque sit materia. Cuius enim magis differentie hoc aliquid magis substantia, cuius autem privatio non ens, puta quia calidum predicamentum aliquod et species, et frigiditas autem privatio. Differunt enim terra et ignis his differentiis. Videtur autem magis multis sensibile et non sensibile differre. Que quidem enim in sensibile transmutantur, generari inquiunt, que autem in manifestum

corrumpi. Ens enim et non ens sentire et non sentire determinant. Quemadmodum quod scibile ens, ignotum autem non ens. Sensus enim scientie habet virtutem. Quemadmodum igitur ipsi sentire vel posse vivere et esse existimant, ita et res modo quodam prosequentes veritatem. Hoc autem dicentes non verum contingit. Nam secundum opinionem et secundum veritatem alterum et generari et simpliciter corrumpi. Spiritus enim et aer secundum quidem enim sensum minus sunt. Ideo et que corrumpuntur simpliciter in hec transmutatione hec corrumpi dicunt, generari autem quando in tangibile ut in terram transmutantur. Secundum veritatem autem magis hec aliquid et species hec quam terra. Esse quidem igitur hanc quidem simplicem generationem alicuius esse corruptionem entem, corruptionem autem simplicem generationem alicuius esse, dictum est causa propter quam. Contingit enim differre aut quod substantia est aut non, aut quod hec magis huius non aut quia hec quidem magis magis sensibilis est materia, et alia et materia non minus est.

Dicuntur autem hec quidem simpliciter generari, hec autem aliquid solum non ex invicem generatione, sed secundum quem dicimus nunc modum. Nunc quidem enim tantum determinatum est quare omni generatione ente corruptione alicuius et omni corruptione ente alicuius alicuius generatione non similiter attribuimus generari et corrumpi in adinvicem

transmutantibus. Quod autem prius di-
cebatur non habet questionem, scilicet quare discens quidem
non dicitur simpliciter generari sed quidem ge-
nerari sciens disciplinatum, planta
autem generari. Hec autem determinata sunt in
predicamentis. Hec quidem enim hoc aliquid signi-
ficant, hec autem quale, hec autem quantum. Que ergo
igitur non substantiam significant non dicuntur simpliciter
generari sed aliquid fieri. Sed tamen in omni-
bus simpliciter quidem secundum que in alia coor-
dinatione dicitur, puta in substantia quidem si ignis
sed non si terra. In qualitate autem si sciens dis-
ciplinatum, sed non quando nesciens indis-
ciplinatum. De generari igitur qui-
dem simpliciter, hoc autem secundum quid et universa-
liter dictum est in substantiis ipsis. Et quare generationis
esse causa continue ea ut in subiecto quam transmu-
tativum in contraria, et est alterius ge-
neratio semper in substantiis alterius corruptio,
et alterius corruptio alterius generatio. Sed
neque querere oportet quare generatur aliquid cor-
ruptis aliis. Quemadmodum enim
et corrumpitur hoc simpliciter in quantum
quando ad insensibile venit et non ens
similiter et generari ex non ente in quan-
tum quando insensibili. Sive ergo aliquo
ente subiecto sive non generatur ex non en-
te. Quare similiter et generatur et cor-
rumpitur in non ens. Merito igitur non
deficit generatio enim entis corrup-
tio est non entis. Corruptio autem en-
tis generatio non entis. Sed hec non est
simpliciter querere aliquis utrum a-
liquid hoc non ens. Puta terra et grave
non ens, ignis autem et leve ens.

aut non. Sed est et terra ens non ens aut-
em terre et ignis similiter. Et in alia
utrisque materia aut non generantur ex invicem
et contrariis. Hiis enim exist-
unt contraria et terre aque et aeri. At
est quidem qualiter eadem, est autem
qualiter alia. Quod quidem enim quando
ens subiectum idem esse aut non idem.
De hiis quidem igitur in tantum dictum est.

De generatione autem et alteratione
dicamus quod differunt. Dicimus
enim alterius esse transmutationes has
ad invicem. Quoniam igitur est aliquid
subiectum, et aliud est passio quod de subiecto in-
nata dici, et est transmutatio utriusque
horum. Alteratio quidem est quando mane-
te subiecto sensibili ente transmutatur
in eius passionibus aut contrariis aut
mediis, puta corpus sanum est et
rursus laborat manens illud, et
metallum rotundum quandoque autem
angulare idem ens. Quando autem
totum transmutatur non manente
aliquo sensibili ut subiecto eodem, sed quasi
ex semine toto sanguis aut ex aqua
aer aut ex aere tota aqua, generatio iam
hoc tale, huius autem corruptio, maxime autem
generatio si transmutetur ex insensibili in
insensibile aut tactu aut omnibus
sensibus, puta quando aqua generatur aut cor-
rumpitur in aerem. Aer enim valde
insensibile. In hiis autem si aliqua ma-
net passio eadem contrarietatis in genito
generato et corrupto, puta cum ex aere
aqua si ambo dyaphana aut frigida ...

quorum alterum passionem esse in quo transmutatur. Si autem non erit alteratio, ubi generatur musicus homo corruptus est. Homo autem in musice generatus est. homo autem manet. Ac manet idem. dicimus quod huius non passio esset secundum se musica et immusica hominis; quam generatio esset. hominis autem corruptio. Ideo hominis quidem hec est passio. hominis autem musici et hominis immusici generatio quidem et corruptio. Nunc autem passio huius manentis. Ideo alteratio secundum talia. Quando quidem igitur secundum quantum est transmutatio contrarietatis augmentatio et diminutio. Quando autem secundum locum latio. Quando autem secundum passionem et quale alteratio. Quando autem nichil manet cuius alterum passio et accidens. omnino generatio hec autem corruptio. Est autem yle maxime quidem proprie subiectum generationis et corruptionis susceptibile. modo autem aliquo et quod aliis transmutationibus, quoniam omnia susceptibilia sunt contrarietatum aliquarum. De generatione quidem igitur sive est sive non est et quomodo est, et quomodo de alteratione determinatum sit modo.

De augmentatione autem restat dicere quid differt a generatione et alteratione. et quomodo augmentatur unumquodque quod augmentatur, et diminuitur quodcumque diminuitur. Speculandum igitur primum utrum solum circa eorum ad invicem differentia differunt, ubi generatio. Quoniam ex hoc quidem in hoc transmutatio ut actu. Ex potentia substantia in actu. Secundum generatio est. Que autem circa magnitudinem augmentatio et diminutio. Que autem circa passionem alteratio. Utrorumque autem ex potentia existentium in actum transmutatio dictorum est. Aut et modus differt transmutationis. Videtur enim quod alteratur non ex necessitate transmutatur secundum locum. neque quod generatur. Quod autem augmentatur aut diminuitur alio autem modo ab eo quod fertur. Quod quidem enim fertur totum mutat locum. quod autem augmentatur quemadmodum quod deducitur. hoc enim manente particule transmutantur secundum locum non quemadmodum que spere. hee enim in equali loco transmutantur toto manente. Que autem augmentantur eius quod augetur semper in ampliorem locum, in minorem autem eius quod diminuitur. Quoniam igitur transmutatio differt non solum in eo circa quod sed et sicut eius quod generatur et alteratur et augmentatur manifestum. Circa quod autem est transmutatio augmentationis et diminutionis. circa magnitudinem autem videtur esse augeri et diminui et quomodo oportet suscipere utrum ex in potentia quidem magnitudine et corpore actu autem incorporeo et sine magnitudine generari corpus et magnitudinem. Et hoc dupliciter contingente dicere aliter augmentationem fieri. Utrum ex separata ipsa secundum se materia aut existente in alio corpore. Aut impossibile utroque modo. Separata enim ens aut nullum possidebit locum velut punctus

aliquis aut vacuum erit corp(us)
insensibile. hor(um) h(oc) q(uidem) qu(o)d n(on) con-
tingit, h(oc) aut(em) nec(ess)e in aliquo esse. semp(er) enim
alicubi erit q(uo)d g(e)n(er)atur ex eo. quia
p(ro)p(ter) et illud aut s(ecundu)m se aut s(ecundu)m accidens
s(ed) si in aliquo existit aliquo modo separa-
tum ut nullius s(ecundu)m se aut s(ecundu)m accidens
alicuius sit, contingunt multa et i(m)-
possibilia. Dico aut(em) ubi g(e)n(er)atur, si g(e)n(er)a-
bitur aer ex aqua, n(on) aqua erit mu-
tata s(ed) sp(eci)es quod ut in vase
aq(ue) inest in eius. Infinitas enim
nil p(ro)hibet m(u)l(ta) esse a(ctu) p(ro)p(ter) et g(e)n(er)ari ac-
tu. Amplius neq(ue) sic interdum ge-
nerari aer ex aqua ut exiens a
manente. Melius g(ener)aliter o(mn)ibus
inseparabilem facere esse materiam ut e(ss)e-
tem eandem et una(m) n(umer)o. Ratione
aut(em) n(on) unam. Sed neq(ue) p(un)ctos pone(n)-
dum neq(ue) lineas corp(or)is m(ateri)am p(ro)p(ter) eadem
causa(m). Illud aut(em) cuius h(ec) ultima m(ateri)a erit
n(on) q(ua)m sine passione possibile e(st)
esse neq(ue) sine forma. G(e)n(er)atur aut(em) q(ui)d(em) g(e)n(er)atur
simplic(ite)r alt(eru)m ex alt(er)o q(ue)madmod(um) et in
aliis determinatum est. Et ab eo
q(uod) actu ente aut homogeneo aut
omoydeos. Ubi g(e)n(er)atur ignis ab igne
aut homo ab homine, aut ab ac-
tu. Durum enim a duro ge-
nerat(ur). Q(uonia)m aut(em) est et sine corpore
m(ateri)a corporis tal(is). Corpus enim dete(r)-
minatu(m). s(ed) eadem et passionis et
p(ro)p(ter) magnitudinis est. Sed ratione
q(ui)d(em) separabili loco aut(em) n(on) separata n(isi)
et passiones separabiles. Materia(m) aut(em)

ex q(ue)stione q(uonia)m n(on) est augmentatio
transmutatio ex p(otenti)a magnitudine
actu aut(em) nullam h(abe)nte magnitu-
dine(m). Separatum enim esset q(uo)d com-
mune. hoc aut(em) q(uonia)m impossibile dictum e(st)
in aliis prius. Amplius aut(em)
tal(is) transmutatio n(on) augmentationis
p(ro)pria s(ed) g(e)n(er)ationis. Augmentatio enim
est existentis magnitudinis ad-
ditamentum. Diminutio aut(em) et mior-
atum. P(ro)p(ter) q(uo)d o(porte)t h(abe)re aliq(ua)m magni-
tudinem q(uo)d augetur. Quapropter
ex non sine magnitudine m(ateri)a o(porte)t
esse augmentationem et in actum ma-
gnitudinis. G(e)n(er)atio aut(em) magis cor-
poris n(on) augmentatio. Suscipi-
endum itaque magis q(uasi) tangentes
tangentes q(uesti)onem a principio q(ua)l(ite)r
aliquo cuius entis augmentari et
diminui causas q(ue)rimus. Videtur
itaque eius q(uo)d augetur q(uod)cumq(ue) p(ar)s
aucta esse. Similiter aut(em) et diminute
minorem esse g(e)n(er)atam. Am-
plius et adveniente aliquo au-
gmentari et recedente diminui.
Nec(essari)o aut augmentari aut incor-
poreo aut corporeo. Si q(ui)d(em) g(e)n(er)atur in cor-
poreo erit separatum q(uo)d commune.
impossibile aut(em) a magnitudine m(ateri)am esse
separabilem. q(ue)madmod(um) dictum est prius.
Si aut(em) corpore duo in eodem loco co(n)-
erunt. et q(uo)d augetur et quo augetur
et a(liud). et hec impossibile. Sed neq(ue)
sic contingit dicere fieri g(e)n(er)at(ionem) augmen-
tationem et diminutionem. ut cum ex aqua

aer. Tunc enim maior tumor ge-
neratus est. Non enim augmentatio
hec, sed generatio quidem in quod transmu-
tatum est. Corruptio autem utriusque au-
gmentationis autem neutrius, sed aut nullius
aut si alicuius communis amborum ex
istis, eius quod generatur et eius quod
corrumpitur, ut generationis corpus.
Autem aqua non aucta est neque aer, sed hoc quidem
recepit, hec autem generatum est.
Corpus autem est si aliquid auctum est.
Sed et hoc impossibile. Oportet enim
salvare rationem existentiam eius quod auge-
tur et diminuitur. Sed autem tria sunt:
quorum unum est quamcumque partem
maiorem esse eius que augetur ma-
gnitudinis, ut si caro carnis,
et advenientie aliquo, et secundum
ut salvetur quod augetur et man-
eat. Cum generatur enim aliquid
simpliciter aut corrumpitur non ma-
net. Cum autem alteratur aut augetur
et minuitur manet idem quod auge-
tur aut alteratur. Sed tamen quidem pas-
sio hic, aut magnitudo eadem non
manet. Si igitur erit predicta au-
gmentatio, contingeret nullo ad-
veniente augeri et nullo rece-
dente diminui, et non manere quod
augetur. Sed oportet hec salvare. Subiec-
ta enim est augmentatio talis.
Queret autem aliquis et quid est
quod augetur, utrum cui apponitur
aliquid, ut si crus quidem au-
getur, hoc est maius, quo autem augetur
cibus. Quare igitur non ambo auc-
ta sunt? Maius autem enim quod appon-
itur et cui, quemadmodum et quando misce-
ceris vinum aque, similiter enim plus u-
trumque. Aut quia huius quidem manet
substantia, huius autem non, ut cibi, et hoc
dominans dicitur in mixtione, ut quod
etiam vinum est unum opus: sicut non
aliquod mixtura mixti. Similiter et
in alteratione. Quia si manet caro
eius et quod aliquid est passio qui-
dem aliqua existit eorum que sunt per se ac-
cidentium que prius non existebat,
alteratum est hoc. Quo autem alte-
ratum est quandoque quidem nichil passum est,
neque alteratum est, sicut quandoque autem et illud.
Sed alterans est principium motus
in eo quod augmentatur et alteratur.
In hiis enim movens. Quoniam et
ingrediens generaret utique magis
et accipiens id corpus, ut si generatur
ingrediens fiat utique spiritus. Sed cor-
rumpitur est hoc patiens et mo-
vens non in hoc. Quoniam autem que-
situm est et de hiis sufficienter,
oportet quidem temptare solutionem in-
veniendo salvantes manere id quod
augetur et adveniente aliquo
augeri, recedente autem diminui.
Adhuc autem quodcumque signum
sensatum aut maius aut mi-
nus generatum est. Et non vacu-
um esse corpus neque duas magni-
tudines in eodem neque incorporeo
augeri. Suscipiendum determinantes

partis immutatione cum incrementum
augetur cum decrementum. auge-
tur compositum ex hiis immutatis.
Determinato quod caro et os et unumquodque talium
partium est duplex quemadmodum et in aliis
speciem habentium. Etenim materia dicitur
et species caro aut os. Quamcumque
igitur partem augmentari et advenien-
te alio secundum quidem speciem est contingens
secundum materiam vero non est. Oportet au-
tem intelligere quemadmodum si quis me-
tiebatur eadem mensura aquam. semper
enim aliud et aliud est quod generatur.
Sic utique augmentatur materia carnis. Sed
non cuicumque partium adveniens. sed hoc qui-
dem defluit hoc autem advenit. figure
autem et speciei cuicumque particule. In ano-
miomeris autem hoc magis manifestum
ubi generatur. manum cum proportionaliter
auctam et materia existente alia existere
magis speciem quam in carne in omi-
omeris. Ideo et mortui magis vi-
detur esse caro et os quam manus et
brachium. Quare propter est quidem
sic quecumque carnis auctum est
sic est ut et non. Secundum speciem enim
cuicumque advenit. secundum materiam
non. Maius autem totum generatur adve-
niente quodam alio quod vocatur cibus
et transmutante aut in eandem
speciem ubi generatur. Si siccum advenie-
at humidum. Cum autem advenit
transmutatum generatur siccum. Est
quidem sic simile simili augmentatum
est quidem dissimile augmentatur.

tur. est autem dissimili. Queret
autem aliquis aliquale oportet esse quo augetur. Manife-
stum igitur quod potentia est illud ubi generatur. Puta si ca-
ro potentia carnem. actu autem aliud
corrupto utique hoc caro autem generata
tum est. Non igitur ipsum secundum se generatio
autem esset non augmentatio. sed quod au-
getur hinc. Quid igitur ab hoc est
passum? permixtum putabit auctum aut mi-
xtum. Quemadmodum siquis vino infu-
ndit aquam. hoc autem posset vinum fa-
cere quod mixtum est. Quemadmodum igitur
ignis faciet tangens incensibile in-
cendens quod augetur. et ente actu
caro quod inest augmentatum adve-
niente potentia carne faciet actu car-
nem et simul ente. si enim de-
orsum generatio. Est quod in ignem
facere ad existentem adiungentem
ligna. Sed sic quidem est augmentatio
autem ipsa ligna incenduntur generatio est.
Quantum autem universale quidem non ge-
neratur quemadmodum nec animal quod neque
homo nec aliquid singularium.
sed ut hic universale illic quantum. Caro autem
aut os aut manus et horum
omiomeria adveniente quodam a-
liquo quanto. sed non carne quanta.
Secundum quidem igitur quod potentia utrumque
ubi generatur. Quanta caro sic au-
getur quidem et enim quantam oportet
generari. et carnem. Secundum quod autem quod
solum caro nutrit. et enim sic dif-
ferunt cibus et augmentatio ratione.
Propter quod nutritur quidem animal quousque solu-
at

et quis diminuitur. Augmentatur
autem non semper et mixtum augmentata
tioni eodem modo quidem est esse aut ad
formam quidem enim quod advenit potentia quan-
ta caro, augmentativum quidem car-
nis. Secundum autem quod solum potentia caro nutri-
mentum. Hec enim species sine materia ut in fistula
potentia aliqua in materia est. Si autem alia
advenit similiter et aliud quantum
organorum. Si autem advenit materia
ens potentia in talibus huius et quantum
potentia, hec erunt maiores in fistules.
Si autem amplius facere non potest, sed ut aqua
vino semper amplius mixta in fine
est et facit et aquam tunc diminu-
tionem faciet quantum, species autem manet.

Quoniam autem primum oportet
dicere de materia et de vocatis ele-
mentis dicere sive sint sive non et
utrum sempiternum unumquodque aut
generatur aliquo modo, et si generatur utrum
ex invicem generentur omnia eodem
modo aut aliquod primum eorum.
Necesse utique prius dicere de
quibus indeterminate dicitur nunc.
Omnes enim et elementa generantes et que
ex elementis segregatione utuntur et
congregatione et facere et pati. Est
autem congregatio mixtio, quomodo autem
misceri autem dicimus non determinatum
est manifeste. At vero neque alterari
possibile neque segregari et congre-
gari nullo faciente neque patiente. Etenim
plura elementa facientes in patiendo
et faciendo adinvicem et huius

huius quod ex uno necesse quidem unus ex uno
necesse est dicere actionem et hec recte
dicit Dyogenes, quia si non essent
ex uno omnia non esset pati et fa-
cere adinvicem, ubi gratia calidum in-
frigidari et hoc calefieri iterum.
Non enim transmutantur caliditas
et frigiditas in invicem, sed manifestum quod
materiam subiectam. Quare in quibus fa-
cere et pati necesse est horum unam
subiectam esse naturam. Omnia quidem ta-
lia esse dicere non verum, sed in quibus que
adinvicem sunt. Est sed si de facere et
pati et de mixtura videndum necesse
et de tactu. Neque enim facere hec et
pati possunt proprie que non possibile ad-
invicem tangere, neque non tangentia
adinvicem qualiter contingit primum
misceri. Quare de tribus hiis
determinandum est quid tactus et
quid mixtura et quid actio.

Principio autem accipiamus
hoc. Necesse enim quibus est mixtio esse
hec adinvicem tangentia, et si aliquod
agit hoc autem patitur proprie et huius
similiter. Unde dicendum primum de tactu.
Fere quidem igitur ut et aliorum nominum
unumquodque dicitur multipliciter
et hec quidem homonime, hec
autem alia ab aliis et prioribus, sic habet
et de tactu. Sed tamen proprie dictum
existit in habentibus positionem. Positio
autem quibus et locus; et enim mathe-
maticis similiter dandum est tactum
et locum sive est separatum unumquodque

aquaticum

manet

nec patiente

generant

corum sine alio modo. Quare quod de-
terminatum est prius tangere, scilicet utraque
tangentia ad invicem quecumque divi-
sas magnitudines et positionem haben-
tes simul habent ultima. Quoniam autem
et positio quibuscumque inest et
levitas et gravitas, loci autem differentia sursum et
deorsum primum et talia oppositorum,
omnia ad se invicem tangentia
gravitatem utique habent aut levitatem,
aut ambo aut alterum; talia autem passi-
bilia et activa. Quare manifestum
quod tangere innata sunt ad in-
vicem quorum divisis magnitudi-
nibus simul ultima sunt existentibus
motivis et mobilibus ad invicem.
Quoniam autem movens non similiter
movet ad motum, sed hoc quidem necesse
motum et ipsum movere, hoc autem
immobile ens, manifestum quoniam in agen-
te dicemus similiter; et enim movens
aliquid agere inquiunt et agens
movere. Et tamen differunt et oportet de-
terminare. Non enim possibile est mo-
vens omne agere, si faciens opponimus
patienti. Hoc autem quibus motus pas-
sio. Passio autem secundum quod alteratur solum,
ut puta calidum et album.
Sed movere amplius agere est.
Illud quidem manifestum quoniam est quidem aut
motiva quidem mobilia tangunt,
est autem ut non. Sed determinatio
tangere universaliter quidem
quod positionem habentium, et hoc quidem mo-
tivum, hoc autem mobile

ad invicem aut motivo et mobi-
li. In quibus existit facere et
pati. Est quidem igitur ut et multum tac-
tum quod tangit tangens; et enim
movent mota fere omnia que in nostro spa-
tio, quibus necesse est et videtur tactum
tangere quod contingit. Est autem ut ali- fere
quando movens tangere solum quod mo- infimi
vetur, quod tangit autem non tangere quod tangit.
Sed quia movent mota que homoge-
nea, necesse videtur esse quod tangit tan-
gere. Quare si quis movet immobi-
le ens, illud quidem tanget quod movetur, id
autem non. Inquimus enim aliquando existentem
tangere nos, sed non nos non enim. De
tactu quidem igitur eo quod in naturalibus determina-
tum sit hoc modo.

De facere et pati dicendum de-
inceps. Suscepimus autem a priori-
bus contrarios sermones ad invicem. Mul-
ti quidem enim dicunt hoc concorditer, quod
simile quidem a simili omne im-
passibile est propter non magis activum
quam passivum esse alterum ab altero. Omnia
enim similiter existunt
in similibus. Dissimilia autem et di-
fferentia et facere et pati ad invi-
cem sunt innata. Et enim quando
minor ignis corrumpitur a pluri,
propter contrarietatem hoc inquiunt et pa-
ti; contrarium enim esse multum paucis.
Democritus autem ultra alios dixit
solus singulariter; inquit enim idem
et simile esse faciens et patiens.
Non enim contingit altera differentia

pati ad invicem. Si autem altera existentia faci-
unt aliquid invicem, non secundum quod
altera, sed secundum quod idem aliquid exis-
tit, sic hec accidere eius quod dicitur. Quod hii
sunt videntur, quia hec modo differentes
sunt, non contrarios dicere movens. Causa
autem contrarium cum optimum totum
aliquid magis: preter aliquam di-
cunt ambos. Simile enim et omni-
faciam et omnino indifferens: volunt
non pati a simili nichil. Quando enim
magis alterum erit activum quam al-
terum, sed a simili pati aliquid pos-
sibile, et ipsum a se ipso. Similibus hiis
entibus ita nichil utique erit incor-
ruptibile neque immobile, si simile
secundum quod simile activum. Ipsum enim
se ipso movebit omne. Et omnino
faciam alterum et nullatenus idem
similiter. Nichil enim patietur albedo a
linea aut linea ab albedine, preter
forte quam secundum accidens, puta si aliquid
album sive nigrum esse lineam. Non
extremitatem enim se ipsa a natura faciunt
quecumque neque contraria neque ex contrariis
sunt. Sed quoniam quecumque nata
sunt pati et facere, sed quecumque aut
contraria sunt aut contrarietatem habent,
necesse est patiens et faciens ge-
nere quidem simile esse et idem, specie
autem dissimile et contrarium. Innatum
est enim corpus quidem a corpore, sapor
autem a sapore, colorem autem a colore
pati, universaliter autem homogeneum ab ho-
mogeneo. Huius autem causa quoniam contraria

in eodem genere omnia, faciunt autem
et patiuntur contraria ab invicem. Quare
necesse est qualiter quidem esse eadem et facien-
tem et patiens. Qualiter autem altera et dis-
similia ab invicem. Quoniam autem faciens
et patiens genere quidem eadem et similia,
ab invicem specie autem dissimilia. Talia
autem contraria: manifestum quoniam activa et passi-
va sibi invicem sunt et contraria et
media. Et universaliter enim generatio
et corruptio in hiis. Ideo et rationale
iam ignem calefacere. Et frigidum
infrigidare, et universaliter faciens assimilare
ipsi sibi patiens. Faciens enim et
patiens contraria sunt et generatio in contrarium.
Quare necesse est patiens in facien-
tem transmutari. Sic enim in contra-
rium generatio erit. Et secundum rationem erit autem
non eadem dicentes ambos tamen at-
tingere naturam. Dicimus enim quandoque
subiectum quando vel gratia sanari hominem
et calefieri et infrigidari et alia
eodem modo. Quandoque autem calefieri quidem
frigidum, sanari autem laborantem.
Ambo autem sunt vera eodem modo et de
faciente. Quandoque enim calefacere ho-
minem dicimus, quandoque autem calidum. Est
quidem enim ut materia patitur, est autem ut
contrarium. Ad hoc quidem igitur respicien-
tes idem oportere hec existimaverunt
facere et pati, ad alterum autem contrarium.
Eodem modo suscipiendum esse
de facere et pati quo et de moveri
et de movere. Dupliciter enim dici-
tur et movens. In quo enim est

inspice

[illegible marginal note]

principium motus inesse videtur moue-
principium enim prima causarum et iterum
ultimum ad id quod est secundum generationem. similiter autem
et de faciente. Et enim medicum
sanatiue dicimus et vinum. Primum
quidem mouens nichil prohibet in motu
immobile esse in quibusdam autem
et necesse. ultimum autem semper mouere mo-
tum. In actione autem primum quidem im-
passibile ultimum autem et ipsum patiens.
Quecumque enim non habent eandem materiam
faciunt impassibilia entia. ut quidem
medicativa enim ipsa faciens sanita-
tem nichil patitur a sanato. Cibus
autem faciens ipse patitur etiam. aut enim
calefit. aut infrigidatur aut aliud
aliquid patitur simul faciens. Est autem
medicativa quidem ut principium. ultimum
autem cibus est et tangens. Que-
cumque quidem igitur non in materia habent formam
hec quidem impassibilia activorum quecumque autem
in materia passiva. Materiam enim quidem
omnes dicimus similiter eandem ut tal-
dictam esse oppositorum utrorumlibet et ut
genus ens. potens autem calidum esse presen-
te calefaciente et approximante
necesse est calefieri. Ideo quemadmodum dic-
tum est. hec quidem activorum impas-
sibilia. hec autem passibilia. et quemadmodum
in motione eodem modo habet et in ac-
tione. Illic enim primum mouens
immobile et in affectivis primum
faciens impassibile. Est autem
factiva causa ut unde principium mo-
tus. cuius autem gratia non factiva. Ideo

[illegible marginal note]

sanitas non factiva est nisi secundum me-
taphoram. Et enim faciente
quidem cum existit generatur aliquid pa-
tiens. habitibus autem presentibus non adhuc
generatur aliquid. sed est iam. Species
autem et fines habitus quidam. materia autem secundum quod
materia passivum. Ignis quidem igitur habet in
materia calidum. si autem aliquid separatum
calidum erit. hoc nichil patietur. hoc
quidem igitur forsitan impossibile separatum
esse. Si autem sunt quedam talia in illis
utique erit quod dicitur verum. Quid quidem
igitur est facere et pati et quibus existit
et quare et quo modo determinatum sit.
Quomodo autem contingit hoc mo-
do hec accidere iterum di-
camus. Quibusdam quidem igitur videtur pati v-
numquodque per quosdam poros ingredi-
ente faciente ultimo et principa-
li. Et hoc modo videre et audire
nos inquiunt et secundum alios sensus
sentire omnes. amplius autem videri per aerem
et aquam et perspicua quia poros
habent invisibiles quidem propter parvitatem
spissos autem et secundum ordinem. et magis
habent perspicua magis. Hii quidem igitur in
quibusdam determinaverunt. sicut et
et Empedocles. Non solum in facien-
tibus et patientibus. sed et misceri ai-
unt quorum pori commensurati
sunt. via autem compendiose autem maxi-
me et de omnibus uno sermone de-
terminaverunt Leucippus et Democritus principium
facientes secundum naturam quod est. Quorun-
dam enim antiquorum opinati sunt ex

[illegible marginal note]

necessitate ens unum esse et inmobile
vacuum enim quidem non ens. moveri
autem non posse non ente vacuo
separato. neque rursus multa esse non esse
segregante. hoc enim nichil differre
ut siquis existimet non continuum esse
omne. Set tangere divisum fore
multa. et non unum esse et vacuum
si enim utique divisibile nichil esset
unum. Quare neque multa. sed vacuum
omne si autem tunc divisibile quod
tum. quod non fictitium aliquid hoc utique
videbitur. sed quantum enim et quare hoc
aliquid ita habere esse totum et plenum
est hoc quod divisum. Quidam autem
sic fore necessarium non esse motum dicunt. ex
hiis utique sermonibus transcendentes
sensum et despicientes eum tamquam
sit consequens ratione sequi unum et inmo
bile omne esse dicunt et infinitum
quidam. finem enim finire utique ad
vacuum. hii quidem igitur ita et propter causas
has enunciaverunt de veritate. Amplius
plus quam in sermone quidem videtur hoc
contingere. In rebus quod dementie
est simile opinari. ita nullum
enim dementium egredi in tantum ut ignem
unum existimet et glaciem. sed
solum bona et apparentia propter assu
etudinem. hec quibusdam propter demen
ciam nichil videtur differre. Leuchi
pus quod existimavit habere sermones
qui ad sensum confessa dicentes
non destruent. neque generationem neque corruptio
nem. neque motum multitudinem en
tium. Confitentes quod ea que
apparentibus constituentibus autem unum ut
non ente motum sine non vacuo fieri
esse vacuum hoc non ens et entis nichil
non ens inquit esse principaliter ens
et plenum est ens. sed omne quod
tale non unum sed infinita multitu
dine et invisibilia propter parvitatem
molis. hec quod in vacuo ferri. vacuum
enim esse et constancia quidem genera
tionem facere dissoluta quod corruptio
nem. facere quod et pati secundum quod exis
tunt tangencia. secundum enim id
non unum esse. et composita et complica
ta generare et secundum quod in veritate uno
non utique generari multitudinem neque
ex vere multis unum sed esse. hoc im
possibile. Set ut empedocles
et aliorum aliqui inquiunt pa
ti per poros ita et omnem alterationem
et omne pati. hoc modo generari per
vacuum fieri dissolutionem et corrup
tionem. Similiter quod et augmentationem sub
intrantibus solidis. Fere quod et em
pedocles necesse dicere ut leuchippus
inquit esse enim aliqua solida in
poros. sed omne vacuum. Necesse
igitur tangencia quidem esse indivisibilia
media quod eorum. vacua quos ille
dicit poros. ita quod et leuchippus
dicit de facere et pati. modum au
tem igitur secundum quos hec quidem faciunt
hec quod patiuntur fere hii dicunt. Et
de hiis quidem et quomodo dicunt manifestum
est et ad eorum ponentes consequuntur

fere confesse inter se tangere alius et immiscibilia, ut dicitur. Empedocli autem erit generatio et corruptio vel alteratio non est manifestum. Huius enim erunt indivisibilia prima corporum formis differentia solum, ex quibus primis componuntur et in que ultima dissolvuntur. Empedocles autem alia quidem manifestum, quoniam usque ad elementa habet generationem et corruptionem. Ipsorum vero horum quomodo generatur et corrumpitur coacervata magnitudo neque manifestum, neque contingit dicere ei non dicenti et ignis elementum esse, similiter autem et aliorum omnium, ut in Thymaeo scripsit Plato. Intantum differt enim ut non eodem modo Leucippo dicit. Ille quidem enim solida, hic autem planicies dicit indivisibilia, et hic quidem infinitis terminari figuris indivisibilium solidorum unumquodque, hic autem terminatis. Quare indivisibilia utrique dicunt et terminata figuris. Ex hiis itaque generationes et segregationes. Leucippo quidem enim duo modi erunt: et per vacuum et tactum; hic enim indivisibile unumquodque. De planiciebus diximus in prioribus sermonibus. De indivisibilibus autem solidis amplius quidem est dicere accidens relinquatur; nunc autem parum digredientes dicamus necessarium et impassibile unumquodque dicere indivisibilium. Non enim possibile pati nisi per vacuum, et nullius activum passionis. Quamvis nec calidum dicunt nec

+ platoni autem tactu solum, vacuum enim non esse dicit

frigidum oportet esse possibile. Quamvis et inconveniens solum attribuere circulare figure calidum. Necesse enim et contrarium frigidum alii alicui attribuere figurarum. Inconveniens autem et si hec quidem existunt, dico autem caliditas et frigiditas, gravitas autem et durities et levitas et mollities non existunt. Et tamen gravius secundum excellenciam inquit esse Democritus unumquodque indivisibilium. Quare et calidius. Talia autem entia non pati ad invicem impossibile, ut gratia a multum excellente calido leviter calidum. Si autem et durum et molle; molle autem in patiendo dicitur; lacessivum enim molle. Sed et tamen inconveniens si nichil existit nisi solum figura, et si existit unum autem solum, ut gratia hoc quidem frigidum, hoc autem calidum; neque enim una aliqua erit natura eorum. Similiter autem impossibile et si multa uni. Indivisibile enim ens in eodem habebit passiones. Quare et si patietur, si quidem infrigidetur, hoc aliquid et ex aliquo faciet aut patietur.

Eodem autem modo et de passionibus aliis. Hoc enim et solida et planicies dicentibus indivisibilia contingit eodem modo; neque enim rariora neque densiora est possibile fieri, vacuo non ente in indivisibilibus. Amplius autem inconveniens et parva quidem indivisibilia esse, magna autem non. Nunc enim rationabiliter magis

magna

natura

sonabitur maiora contingent con-
tinuam puram. hoc autem enim dissolui-
tur facilius poris ubi generaliter convenire
ostenderunt ex multis. Inconveniens
vero et illud. Quare magis ana-
logum erit unum poris. Amplius
et utrum una omnium illorum solitorum
et differt alterum ab altero quemadmodum qui-
dem si haec erunt ignea haec etiam
terrea secundum tumorem. Siquidem una non
est omnium. Amplius diversae aut alterae non
sunt tangentia invicem. Quemadmodum
aqua aquam cum tangit. Nichil enim
differt posterior aqua priori. Si autem
alia a aqua hoc et manifestum quod haec
ponentium principia et causae contin-
gentium magis erunt figurae. Ad-
huc et non differentia in his utique et fa-
cientia et patientia approximantia
adinvicem. Amplius quid quid est
motus. Siquidem enim aliud passivum
et e contrario immutativum aut divisibile
erit secundum aliud quidem movens secundum
aliud quidem motum. Aut secundum idem
contraria existunt et non solum magis
erit si et post una non. Quoniam
quod porum motum movent pas-
siones contingere. Siquidem et ple-
nis poris superfluunt pori. Si enim
patitur aquam tactu tam esse. Et si vero
poros huius contrarium continui ens pa-
tietur eodem modo. Amplius quomodo
contingit inspicere et accidere ut
dicunt. Hoc enim secundum tactus con-
tinue pertingentia in per poros si

plenus magis. Quod enim dif-
fert autem poros habere. Omne enim sic
erit plenum. Haec et si vacua
quidem hoc necesse et corpora in eis habere
idem contingit rursum. Si
et talia secundum magnitudinem sunt suam
ut non suscipiant corpus aliquod
ridiculum putare quod existimare va-
cuum magnum vacuum et esse
in aliquo aut vacuum ad
existimare dicere nisi dicere regio
regionem corporis. Quare manifestum
festum quoniam omni corpori esse locus
tumore secundum esse vacuum. Vo-
lunt et poros facere superfluum. Si quidem
enim nichil facit secundum tactum nec
per poros transiens faciet. Si autem tangentia
et poris non entibus hoc autem patientia
hoc et facientia ad invicem hoc modo
innatorum. Quoniam igitur ita dicere po-
ros ut quidam existimant aut inpossibile
vacuum aut inane est. Manifestum
ex his divisibilibus autem corporibus enti-
bus poros facere ridiculum. Secundum idem
et divisibilia possunt separari.

QUo autem modo existit generare
entibus et facere et pati di-
camus accipientes principium
dictum multotiens. Si enim est hoc
potentia quidem hoc autem actu hoc autem
actu tale innatum est non tantum
passivum et non pati. Si omnino secundum
continue est tale et magis et minus
secundum quod tale magis et est minus
et hoc poros utique aliquis dicet

ut
et magis in eo fit in metallibus
extenditur passiue uene stannue
Continuum quidem immiscibile et immiscibiles
impassibile. Similiter autem et non appi
cuncta in sibi ipsis in aliis que facere
innata sunt et pati. Dico autem
ubi generatum non solum tangentis ca
lefacit ignis innatus et facere et
pati sed et si longe sit aerem quidem
enim ignis aer autem corpus calefacit in
natus et facere et pati. tunc quod
existimare pati. tunc autem non determina
tes quod in principio diximus
sicut eum non ut diuisibiles magnitudines
quia est corpus indiuisibile aut latitudo
non unitum erit impassibile. unum quia neces
sarium illum. si autem hec medietatem
et omne corpus diuisibile male differ
ens diuidi quia tangere aut unitum diuide
esse si enim segregatum possint secundum tac
tus ut aiunt quidam si non diuisum
est diuisum possibile erit diuisum passi
bile erit diuisum esse. Videtur autem
hoc generari modo sensibilis corpus in eo
uenientis. Destruitur enim hic sermo
alterationem. uidemus enim idem cor
pus continuum existens quandoque humidum quandoque
autem coagulatum non diuisione et
compositione hec patiens in conuersione
et ordine secundum magis. sicut autem de
mocritus. neque enim transductum neque
transpositum in transmissum coagu
latum ex humido generatum est neque
autem nunc insunt dura et coagulata
indiuisibilia tunc magnitudinibus. sed simi
liter humidum quandoque autem duri
et coagulatum est. Amplius
autem neque augmentationem possibile est et
diminutionem. Non enim quodcumque
erit factum magis siquidem erit
appositio et non esse transmutatum aut mi
xto alio aut secundum se transmutatum
te. Quoniam igitur est generare et fa
cere et generari et pati adinuicem
et quomodo contingit et quomodo ne
que quidam non contingit aut
determinatum sit hoc modo.

Relinquitur autem intendere de mi
xtione secundum eundem modum
methodi. hoc enim erat tertium pro
positum a principio. Speculandum
autem quid sit mixtio et quid misci
bile et cuiusmodi existit entium et
quomodo amplius autem utrum non est mix
tio aut an hoc mendacium. Im
possibile est aliquod alteri misceri quem
admodum dicunt quidam entibus quidem
adhuc mixtis et non alteratis non ma
gis nunc mixta esse inquiunt
quam prius. sed similiter se habere. altero autem
corrupto non mixta esse sed hoc quidem
esse hoc autem non esse. mixtionem autem similiter
habentium esse eodem autem modo et si am
bobus conuenientibus corruptum alte
rutrum mixtorum. Non enim est esse
mixta nullatenus entia. Hic
quidem uidetur sermo querere quid differt
actu mixtio generatione et corruptio
ne et quid mixtibile generabili et
corruptibili. manifestum enim quod

oportet distincte si est mixtio. Quare his entibus manifestis quesita solventur utique. At vero neque materiam igni misceri esse dicimus neque misceri cum exurit neque ipsum ipsis partibus neque igni, sed ignem quidem generari, hanc autem corrumpi. Eodem autem modo neque corpori cibum, neque figuram cere misceri figurantem ceram, neque corpus et album, neque totaliter passiones et habitus posse misceri esse rebus: salvata enim videntur. Sed tamen neque album ad disciplinam contingit misceri neque aliud nullum separabilium. Sed hec dicunt non bene, quod omnia quondam simul esse dicunt et mixta esse. Non enim omne omni mixtibile, sed oportet existere separabile mixtorum utrumque; passioni autem et nulla separabilis.

Quoniam autem sunt hec quidem potentia, hec autem actu entium, contingit mixta esse aliqualiter et non esse, actu quidem ente alio generato ex ipsis, potentia autem adhuc utroque que erant antequam miscerentur et non perdita. Hic enim sermo quo dubitavit prius. Videntur enim que miscentur prius ex separatis convenientia et potentia separari rursus. Neque manent igitur actu ut corpus album, neque corrumpuntur neque alterum neque ambo; salvatur enim virtus eorum. Propter hoc quidem dubitatum.

Continua autem huic questionem dicendum, utrum mixtio ad sensum est. Quando ita in parva dividuntur que miscentur et ponuntur adinvicem hoc modo ut non manifestum unumquodque sit sensui, tunc mixta sunt aut non? Sed est quidem ut quamcumque sit quamcumque particulam mixtorum dicere illo modo, ubi gratia ordeum mixtum frumento, quando quodcumque secus cuiuscumque ponetur. Si autem est omne corpus divisibile, si est corpus corpori miscibile omiomeres, quamcumque utique oportebit partem fieri secus quamcumque. Quoniam autem non est in minima dividi, neque compositio idem et mixtio, sed aliud, manifestum quod neque secundum parva salvata oportet que miscentur dicere mixta esse. Compositio enim erit et non crasis neque mixtio, neque habebit eandem rationem toto pars. Dicimus autem oportere si mixtum est aliquid, mixtum omiomeres esse, et quemadmodum aque pars aqua, ita et temperati. Si autem secundum parva compositio erit mixtio, nichil continget horum, sed solum mixta ad sensum, et idem huic quidem mixtum, si non videt acute, linceo autem nulli mixtum videbitur. Neque divisione ut quamcumque secundum quamcumque partem. Impossibile enim ita dividi. Aut igitur non erit mixtio aut dicendum

utrumque

adhuc

[illegible]

hec autem contingit fieri rursus
Sunt autem sicut diximus
entium hec quidem activa hec quidem pas
siva ab hiis. hec quidem igitur convertuntur
quorumcumque eadem materia est et acti
va adinvicem et passiva adin
vicem hec autem faciunt impassibilia
quorum non est eadem materia. horum
quidem igitur non est mixtio. propter quod neque
medicativa facit sanitatem neque sa
nitas mixta corporibus. Activo
rum autem et passivorum quecumque sunt
facile divisibilia. multa quidem pau
cis et magna parvis. Composita
non faciunt mixtionem. sed augmen
tationem dominantis. transmutatur enim
alterum in dominans. puta gutta vini
mille mensuris amplioris aque
non miscetur. solvitur enim species
et transmutatur in omnem aquam. Quan
do autem potentiis aliqualiter adequantur
tunc transmutatur quidem utrumque
in dominans ex sua ipsius natura. non fit
autem alterum. sed medium et commune.
Manifestum igitur quia hec sunt miscibilia
quecumque contrarietatem habent facien
tium. hec enim sunt adinvicem
passiva. Et parva autem parvis se
cus posita miscentur magis. facil
ius enim et citius transmutantur adinvicem.
Multum autem a multo tardius
hoc operatur. Propter quod bene terminabilia di
visibilium et passivorum miscibilia.
Dividuntur enim in parva hec facile.
hoc enim terminabile bene esse

ubi grossa. humida miscibilia max
ime corporum. bene terminabile enim
maxime humidum divisibilium. si non
viscosum sit. Hec enim utique
ampliorem et maiorem solum
tumorem faciunt. Quando autem alterum
solum passivum erit aut vehemen
ter. hoc autem valde parum aut nichil am
plius mixtum ex ambobus aut parum
quod contingit circa stagnum et es.
Quedam enim vacillant ad
invicem et amphotericant sunt.
Videntur enim aliqualiter et mixta esse
et ut alterum quidem suscep
tibile. alterum autem species. quod in ipsis con
tingit. stagnum enim ut pas
sio aliqua existens sine materia eris fere dispa
rens omnino esse colorans solum
hoc autem hoc contingit et in aliis.
Manifestum igitur ex hiis quia est mixtio
et quid est mixtio et quid est et
propter quid est et que miscibilia entium
sunt. quedam passiva entium
adinvicem et bene terminabilia
et bene divisibilia. hec enim non
corrupta esse necesse neque adhuc mixta
neque eadem simpliciter existere
esse quod plus neque compositionem esse mixti
onem eorum neque ad sensum. Sed
est miscibile quidem quodcumque bene de
terminabile ens passivum sit et
activum et tali miscibile ad eum.
omnium enim miscibile mixtio
autem miscibilium alteratorum u
nio.

Explicit liber primus de generatione et corruptione incipit liber secundus

De mixtione quidem igitur et tactu et de facere et pati dictum est quomodo existit transmutantibus secundum naturam. Amplius autem et de generatione et corruptione simpliciter et quomodo et propter quam causam. Similiter autem et de alteratione dictum est quomodo et ~~ex quocumque ele~~ ~~menta corporum~~ alterari et que horum differentia. Reliquum autem considerare circa vocata elementa corporum generationem et corruptionem. Omnibus enim consistentibus secundum naturam sensibilibus corporibus. Horum autem materiam quidem esse dicunt unam ut ponentes aerem aut ignem aut aliquid quod medium horum et corpus ens separabile. Hii autem plura per numerum uno. Hii quidem ignem et terram. Hii autem et hiis et aerem tertium. Hii autem et hiis et aquam quartum ut Empedocles ex quibus congregatis et alteratis contingere generationem et corruptionem in rebus. Quod quidem igitur prima principia et elementa de hiis bene dicere confessum ex quibus transmutatis aut secundum congregationem et segregationem aut secundum aliam transmutationem contingit generationem esse et corruptionem. Sed facientes unam materiam preter hanc et separabilem et corpoream peccant. Impossibile enim sine contrarietate esse corpus hoc sensibile: enim leve aut grave aut calidum aut frigidum necesse esse istud. Nam hec quod dicunt quandam esse principium. Ut autem in Thymeo scriptum est nullam habet determinationem. Non enim dixit manifeste an pantheces si separatur ab elementis. Nec utitur nichil ~~utitur~~ dicens esse subiectum aliquod vocatis elementis ut aurum operibus certe. Et hoc non bene dicitur hoc modo dictum. Sed quorum quidem est alteratio, istorum quidem generatio et corruptio impossibile illud enunciari ex quo generatum est. Sed tamen inquid longe verius esse aurum dicere esse unumquodque esse. Sed elementis entibus solidis usque ad planiciem facit dissolutionem impossibile autem vel nutricem et materiam primam planiciem esse. Nos autem dicimus esse aliquam materiam corporum sensibilium, sed hanc non separabilem. Sed semper cum contrarietate ex qua generantur vocata elementa. Determinatum est autem de hiis in aliis certius. Sed quoniam et hoc modo sunt similiter et ex materia prima corpora determinandum et de hiis. Principium et primum existimantes esse materiam inseparabilem quidem subiectum autem contrariis

[illegible]

nec enim calidum inest frigido neque hec calido, sed secundum ambo utrumque. Quare quod primum per se corpus sensibile principium, haec autem contrarietates. Dico autem ubi genera caliditas et frigiditas. Tertio autem iam ignis aer et talia. hec quidem enim transmutantur ad invicem, et non ut Empedocles et alii dicunt, semper enim esset alteratio. Contrarietates autem non transmutantur. Sed et non minus et ut corporis alia et tanta dicendum principia. Alii quidem enim supponentes utuntur et non dicunt unde quare aut hec aut tanta. Quoniam igitur querimus sensibilis corporis principia, hec autem est tangibile, tangibile autem cuius est sensus tactus, manifestum quod non omnes contrarietates corporis species et principia faciunt, sed solum que secundum tactum; et secundum contrarietatem enim differunt et secundum tangibilem contrarietatem. Ideo neque albedo et nigredo neque dulcedo et amaritudo. Similiter autem neque aliarum sensibilium contrarietatum aliqua facit elementum, quamvis prior visus tactu. Quare et subiecti prius; sed non est corporis tangibilis passio secundum quod tangibile, sed secundum aliud, et si contingit natura prius. Ipsorum autem tangibilium dividendum que prime differentie et contrarietates. Sunt autem contrarietates secundum tactum hee: calidum frigidum, humidum siccum, grave leve, durum molle, viscosum aridum, lene grossum, subtile. Horum autem grave quidem

[illegible]

et leve neque activa neque passiva; non enim in faciendo aliquid aliud neque in patiendo ab alio dicuntur. Oportet autem activa ad invicem et passiva esse elementa; miscentur enim et transmutantur ad invicem. Calidum enim est quod congregat homogenea; segregare enim quod inquiunt facere ignem, congregare est que eiusdem generis. Contingit enim extollere alienigena. Frigidum autem et coniungit et congregat similiter et singenea et non eiusdem generis. Humidum enim indeterminatum proprio termino bene terminabile ens; siccum autem bene terminabile proprio termino, difficulter terminabile autem. Subtile autem et grossum et viscosum et aridum et durum et molle et alie differentie ex hiis. Quoniam enim repletivum est humidum quia non est quidem bene terminabile, autem ens et quia sequitur tangente, subtile autem repletivum; subtilium enim partium et parvarum partium repletivum, totum enim toto tangit; subtile autem maxime tale. Manifestum quod subtile quidem erit humidi, grossum sicci. Iterum viscosum quidem humidi; viscosum quidem humidum passum est velud oleum; aridum autem sicci, aridum enim quod perfecte siccum. Quare et coagulata sunt propter defectionem proprie humiditatis. Amplius molle quidem humidi; molle enim

[illegible]

Calidum et frigidum et humidum et siccum hec dicit quia activa hec, que passiva dicuntur.

[illegible]

terminatum

[illegible]

corporis

siccum

asperum

quod subintret ipsum et non transmutatus quando facit humidum et ro non est humidum molle. Sed molle humidi. Omnium autem siccorum unum enim est quod coagulatum et coagulatum autem siccum. Omnia autem siccum et humidum multipliciter opponitur autem sicco et humidum. et humidum et rursus humido et siccum et coagulatum. Omnia autem hec sunt sicci et humidi priorum dictorum. Quoniam enim humido opponitur siccum et humidum quod est quod non alienam humiditatem superficietenus. Infusum autem quod profundo. Siccum autem quod privatur hac. Manifestum quoniam humidum quidem erit humidi. oppositi autem siccum primum sicci. Rursus autem humidum et coagulatum. Similiter ~~infusum autem quod habet alienam humiditatem in profundo~~ humidum est quod habet propriam humiditatem in profundo. infusum autem quod habet alienam humiditatem in profundo. Coagulatum autem quod privatur hac. Quapropter horum quidem hoc sicci. hoc autem humidi. Manifestum igitur quoniam omnes alie differentie reducuntur ad primas .iiii. hec autem non amplius in minores. Neque enim calidum quod calidum aut quod frigidum in frigidum et siccum in invicem neque quod calido et humido sunt. Quapropter necesse .iiii. esse has. Quoniam autem .iiii. elementa sunt eorum autem .iiii. .vi. coniugationes contraria autem non innata sunt coniungi calidum enim et frigidum esse idem et rursus humidum et siccum impossibile. Manifestum quoniam .iiii. erunt elementorum coniugationes calidum siccum calidum et humidum et rursus frigidum et humidum. frigidum et siccum. Et assecutum est hec secundum rationem simplicibus apparentibus corporibus. Ignis et aeris et aque et terre. Ignis enim calidus et siccus. aer autem calidus et humidus. velut evaporatio enim aer. aqua autem frigida et humida. terra autem frigida et sicca. ut rationabiliter distribuantur differentie primis corporibus et multitudo eorum sit secundum rationem. Omnes enim qui simplicia corpora elementa faciunt. hii quidem unum hii autem duo. hii autem tria. hii autem .iiii. faciunt. Quicumque quidem unum dicunt solum. deinde condensatione et raritate alia generant. his contingit duo facere principia rarum et densum aut calidum et frigidum. hec enim activa. unum autem supponitur quemadmodum materiam. Qui autem duo faciunt ut Parmenides ignem et terram. media mixturam faciunt horum putant aerem et aquam. Similiter autem et qui tria dicunt quemadmodum in Platonis divisionibus. Medium enim mixturam facit. Et fere eadem dicunt et qui .ii. et qui tria

[illegible]

dicit prius quam hiis quorum medium
medio media. Sicut autem unum
solum faciunt quemadmodum autem et mor-
tui dicunt ut empedocles. Con-
gregatum hoc autem et hoc medio. ignem
omnia alia non ~~ponit est ante~~
ponit. Non ignis et aer et unumquod-
que predictorum simplex sed mixtum
simplicia autem talia sunt non tamen
eadem. ut puta quod simile igne-
um non ignis. et quod aeri aereum.
similiter autem et in aliis. Ignis autem
est superabundantia caliditatis. quem-
admodum et glacies frigiditatis. et
congelatio et fervor superabundanti-
e quedam sunt. hec quidem frigidita-
tis. hec autem caliditatis. Si igitur gla-
cies congelatio humidi et frigidi
et ignis erit fervor calidi et sicci.
Propter quod neque ex glacie generatur nichil neque ex
igne. Existentibus autem quatuor sim-
plicibus corporibus duorum utrumque
priorum est utriusque locorum. Ignis qui-
dem et aer eius qui ad ~~aliquid~~ ter-
minum. terra autem et aqua eius quod
ad medium et extrema quidem
sincera. ignis et terra. media autem
mixta magis aqua et aer. et contraria
singula utrisque est contrarium. aque aeri
autem terra. hec enim ex contrariis
passionibus constituta sunt. et
tamen simpliciter quatuor existencia unumquodque
unum quidem est terra autem quidem sicci
magis quam frigidi aqua autem frigidi quam
humidi aer autem humidi magis

[illegible]

[illegible]

aer autem humidi magis quam calidi.
Ignis autem calidi quidem magis quam sicci.
Quoniam autem determinatum — 6.
est prius quod simplicibus
corporibus existentem generationem. simul autem
et propter sensum videntur generata
non enim esset alteratio. secundum tactus
enim passiones alteratio est. di-
cendum quis modus adinvicem
transmutationis est. et utrum esse ex
omni generari possibile aut hec quidem
possibile. hec autem impossibile. Quod quidem au-
tem igitur omnia innata sunt ad
invicem transmutari manifestum. generatio
quidem enim in contraria et ex contra-
riis. Elementa autem omnia habent contrari-
etatem adinvicem quia differentie contrarie
sunt. hiis quidem enim ambe contrarie
ut gratia. igni et aque. hec enim
siccum et calidum. hec autem frigidum
et ~~calidum~~. hiis autem altera solum
ut gratia. aeri et aque. hec enim
calidum et humidum. hec autem frigidum et
humidum. Quare palam universaliter quidem
manifestum quod esse ex omni generari i-
natum. et iam autem unumquodque
non difficile videre quomodo quidem
omnia ex omnibus erunt. Dif-
ferunt autem velocius et tardius et
facilius et difficilius. Que
enim quidem enim habent symbolum
adinvicem velox horum transmu-
tatio. quecumque autem non habent tarda
quia facilius unum quam multa trans-
mutare. ut gratia. ex igne quidem

Marginalia: ignit — aer — ad — magis — hũidũ — nõ — [illegible]

erit aer altero transmutato hoc quidem enim
erit calidum et siccum. hoc autem
calidum et humidum. Quare propter sicca
bitur siccum ab humido aer erit.
rursus autem ex aere aqua si diminuabitur
calidum altero. hoc quidem enim
fiat calidum et humidum. hoc
frigidum et humidum. Quare transmu
tato aqua erit. eodem modo ex
et ex aqua terra. ex terra ignis. ha
bent enim ambo symbola. aqua
quidem humidum et frigidum. terra vero
citer frigidum et siccum. Quare
propter diminuante humido erit et
rursus autem ignis quidem calidum
et siccum. terra autem frigidum et siccum. si cor
rumpatur frigidum ignis erit ex terra.
Quare manifestum quod circulariter
generatio in simplicibus et facillimus hic modus
transmutationis et propter symbo
lum existit hiis que deinceps. ex i
gne autem aquam et aere terram et
rursus ex aqua et terra aerem et igne
m contingit quidem generari difficil
lius autem quia est transmutatio
nem enim si erit ex aqua ignis cor
rumpi et frigidum et humidum
et rursus si ex terra aer corrum
pi et frigidum et siccum. Similiter autem
si ex igne et aere aqua et terra ne
cesse enim ambo transmutare.
hic quidem igitur generatio tardior est. si
autem utriusque alterum corrum
peretur facilis quidem non ad invicem
transmutatio. sed ex igne quidem

ex aqua erit terra et aer ex aere et
terra ignis et aqua. Cum quidem enim
aque frigiditas corrumpetur ignis
autem siccitas aer. relinquitur enim
hic quidem calidum. hic autem humidum.
Cum enim ignis quidem calidum
terre autem relinquitur hic quidem siccum
hic autem frigidum. Similiter autem
et ex aere et terra ignis et aqua.
Cum enim aeris corrumpetur ca
lidum. terre autem siccum. aqua erit. re
linquitur enim hic humidum. hic vero
frigidum. Cum autem aeris humi
dum terre autem frigidum ignis. quia
relinquitur hic quidem calidum. hic autem
siccum. que autem erant ignis con
fessa autem et sensui ignis generatio. ma
xime enim ignis flamma. hec autem est
fumus ardens. fumus autem ex aere et
terra. In hiis autem que consequenter non
contingit corrupto utrorumque al
tero elementorum fieri transmutationem in
unum corporum quia relinquitur in
ambobus aut eadem aut contraria ex
neutris autem contingit generari cor
pus. ut si ignis quidem cor
rumpetur siccum aeris autem humi
dum relinquitur autem in ambobus ca
lidum. si autem ex utrisque calidum relin
quitur contraria siccum et humidum.
Similiter autem et in aliis. in omnibus
enim hiis que consequenter existit hoc quidem
hoc idem. hoc autem contrarium. Qua
re simul manifestum. que ex uno
in unum transeuntia uno corrupto

erit

ad alio

terra

[illegible]

[illegible]

plurium

[illegible]

[illegible]

generantur. Que autem ex duobus in unum pro-
cedunt, aut aliquid generatur omnia ex omni-
bus generantur et aliquo invicem transmuta-
tio generatur dictum est.

Et tamen adhuc sic inspi-
ciemus de eis. Si elementum non
unum corporum est, ut videtur ambo-
rum aqua et aer. Quia talia necesse aut
unum esse, aut duo vel aut plura. Omni-
no utique omnia non possibile est. Ubi
generant aerem omnia aut aquam aut
ignem aut terram. Si transmutatio
est in contraria. Si enim erit
aer sicut quod permanet alteratio est
et non generatio. Similiter autem neque ita vide-
tur ut aqua sit simul et aer et aliud quod-
cumque. Erit igitur aliqua contrarietas et
differentia cuius habebit aliquid alterum particula
ignea. Ubi generatio caliditatem eius
tamen neque ignis autem esse calidum. Alteratio enim
tale et non videtur simul ad utrumque.
Si erit aer ex igne calido mutatum
transmutatio. Existit igitur aeri hec
erit aer frigidum aliquid. Quare
impossibile ignem aerem calidum esse.
Simul enim calidum et frigidum erit idem
aliquid igitur preter ambo idem erunt et
aliqua alia materia communis. Eadem
autem ratio de omnibus. Quoniam non est unum
horum ex quo omnia neque tamen neque
aliud aliquid preter hec velut me-
dium aliquid aeris et aque vel ae-
ris et ignis. Illorum autem grossius hoc
autem subtilius erit enim illud aer
et ignis cum contrarietate. Sed privatio

norum alterum. Quare si non contin-
git illud solum esse unum quam ubi
eruunt quoniam. Infinitum autem comprehendentes
hendentes. Similiter igitur quocumque hor-
um aut aliquid medium igitur si nullum sensi-
bile prius his. Hoc utique erit et tunc
omnia. Necesse igitur autem semper manentia
et intransmutabilia invicem, aut trans-
mutabilia et aut omnia aut hec qui-
dem igitur transmutari invicem necesse
et demonstratum est prius et quoniam
non similiter cito aliud ex alio dictum
est prius. Quoniam vero hec autem tardius
sicut quod contrarietas una est, sim-
quoniam transmutant necesse duo esse
materia enim insensibilis est et inseparabilis.
Quoniam autem plura videntur esse. Due
utique erunt que minime duabus igitur
entibus non possibile est esse. Sed si .iii.
Quemadmodum videtur tot enim coniugatio-
nes. Enim existentibus duas impossibile
est generari. Que contrarie sunt adin-
vicem. Impossibile est perficere aliquid
esse horum aut in extrema aut
media ex hiis materiam. In ex-
tremis quod igitur non erit. Quoniam
generatis erunt aut terra omnia et ex
terra. Sed diximus ex igne et
terra esse omnia. Quoniam autem neque in medium
ut videtur quibusdam aer quod et
in ignem transmutatur et in aquam
aqua autem et in aerem et in terram. Ulti-
ma autem non amplius invicem. Sed quoniam
stare non in infinitum. Vel hec in recti-
tudine ad utrumque infinite enim contrarietates

Sed autem non sicut et in
timeo scripsit
Plato: quoniam de
dissolutionem eorum
generantur ex ad in-
vicem: non habentia.

tria
erunt
sex

De hiis quod de-
dictum est prius
Quoniam autem ex transmu-
tantur ad in-
vicem...

[illegible]

[illegible]

erunt

in uno. Sit enim sit g. aqua. y. aer. a. ignis. p. si utique a. transmutatur in p. et y. contrarietates erunt eorum in a. p. sit hec albedo et nigredo. rursus quidem in y. a. erit alia. non enim idem p. et y. sit siccitas et humiditas. quod et siccitas y. et humiditas a. quare si quidem manet album existet aqua et humida et alba. si autem non nigra erit aqua. in contraria enim transmutatio. necesse autem aut album aut nigrum esse aquam. sit igitur primum alterum. similiter igitur et p. y. existet siccitas etiam et p. igni transmutatio in aquam. contraria enim existit. primam enim primum ignis factum erat. Deinde terram siccum aqua autem humida. terra autem alba quod utique. quoniam omnibus ex omnibus erit transmutatio et in his contingit existere reliqua symbola nigrum et humidum. hec autem enim non omnia gignuntur umquam. Quod autem in infinitum non possibile est nec ex futuris ostendere. ad hec prius venimus manifestum ex his. si enim rursus igitur p. in alio transmutatur et non revolvitur. ubi gratia in x. contrarietas g. et x. alia existet preter predictas. nulli enim idem supponitur g. y. a. p. x. sit g. p. x. et g. b. x. aut utique omnibus existet g. y. a. p. transmutantur enim invicem quare erit. hoc autem quod sit nondum demonstratum est. quod illud manifestum quod si rursus x. in aliud alia erit contrarietas et g. existet et g. p. simul autem semper cum adiecto contrarietates alia existet eis quare autem quod si infinita et contrarietates infinite uni existunt. si autem hoc non erit diffinire neque generare. Oportebit enim si erit aliud ex alio transire contrarietates et amplius plures. quare propter hoc quidem quedam numquam transmutato erit. ubi gratia si infinita media. necesse autem si infinita elementa. amplius autem neque ex aere in ignem si infinite contrarietates generantur. fiunt autem et omnia unum. necesse enim omnes existere in inferioribus quod preter p. que superiorum. hiis autem que inferiorum. Quare omnia unum erunt.

Admirabitur autem aliquis dicentes uno corpus elementa plura. ut non transmutentur invicem. sicut Empedocles inquit. quomodo contingit dicere esse comparabilia elementa. quamvis dicit sic hec enim equalia esse omnia. Si quidem secundum quantum necesse idem aliquid esse existens in omnibus comparabilibus quo mensurantur. ubi gratia si ex aque pugillo erunt pugilli aeris x. idem aliquid erit ambo si mensurantur eodem. Si autem non sic secundum quantum comparabilia ut quantum ex quanto set quantum potest. ubi gratia si pugillum equaliter potest infrigidare et x. aeris. et sic secundum quantum non secundum quod quantum comparabilia. set secundum

igni

duo

ignis

aque

Item quod possunt aliquando erit quod
et non quanti mixtum compositum
est secundum potentiam et secundum proportionem. Ubi
generata ut hec ex his hec albium
hec et ut hec significat in aliis aurum siluer
mixto eale. Inconueniens ergo
intelligitur si corpora mutabilia entia
non proportione commixtabilia sunt mixtum
fore non et quod esse eale alterum
aut simile igitur mixtum et generis multiplex.
Idem enim est plus ama
empedocles talem habuit relationem
si in augmentationem utique secundum em
pedocles si secundum adiectionem. Igne
enim augetur ignis. Auget autem
primum genus ethera. aut ether
et adiunguntur videntur et non sic
augi que augentur. Multum
et difficilius tractare de generatione secundum
que et generantur secundum naturam aut ex
aut mixtum. Causa et quod potest semper
multum ab euentu et fortuna. Quod
ergo causa ex homine hominem aut ex
aut mixtum ex tritico triticum
si non oliuam. aut si ita composita
os non enim ut contingit conueniente
tibi nichil generatur. quemadmodum ille
inquit. si ratione aliqua. Que ergo
horum causa non enim ignis aut
terra. si tamen neque amicitia. neque
lis. Congregationis enim solum
hec et segregationis causa haec est
sed unumquodque. si non solum. in
xtio et separatio mixtorum. Quemadmodum
ille inquit. fortuna enim ab e

quale nominatur si non est ratio. est
enim mixti ut contingit non ergo entium
causa est igitur hec et unumquemque non hec de
hac nichil dicit. nichil ergo de non dicit
si tamen et bonum hec est et op
timum. hec et mixtionem solum laudat
Attamen et ea segregat non lis
si amicitia que non prior. aut de et
et hec amplius et de motu dicit si
plus non enim sufficit dicere quoniam ami
citia et lis mouent. si non hec sunt
amicitie esse. quod motu tali uel
et ex tali. oportebat ergo aut determi
nare aut supponere. aut demonstra
re aut certe aut molliter. aut a
liter aliter. Amplius et quoniam mouentur et
uiolenter et preter naturam mouentur corpora et secundum
naturam. Ubi generatur ignis quidem sursum
non violenter inferius et in vi. et ei quod
secundum naturam. Contrarium est est et quod
in. Est ergo et secundum naturam motum. hunc
ergo amicitia mouet aut non. contrarium
enim terram sursum et segregationi
assimilatur. Et magis lis est causa ei
quod secundum naturam motus quam amicitia.
Quapropter et ultra preter naturam amicitia
erit magis. simpliciter et nisi amici
cia aut lis mouet eorum corporum
nullus motus est neque mora. si inconueniens.
Amplius et mouentur uidentur segre
gata enim quidem lis discretum est et
ethere non alte. si quando inquit ut
a fortuna. sic enim concurrit currens
tunc multotiens. aut aliter quando quidem
inquit in natura est ignem sursum

[m]agis etiam autem ingrediebatur terre p
finitas. Similiter autem et mundus sim
iliter habere nunc videtur nunc et prius
in amicicia. Quid igitur est primum
et causa motus? non enim amicitia et
lis. Sed causa talis motus hec causa. Si est
illud principium. Inconveniens autem
et si anima elementis aut unum aliquod
eorum. Alterationes enim anime quomodo
erunt. Verbi gratia musicum esse et
rursus si non musicum, aut memori
a aut et oblivio. Palam autem quoniam
si ignis. Si autem miscibile corporibus
horum autem nulla corporalis. Sed de hi
is alterius opus est contemplationis.

De elementis autem ex quibus corpora
constituta sunt, in quibus quidem
videtur esse aliquid commune aut
transmutari invicem, necesse si alterum
horum et alterum contingere. Quicumque
enim non faciunt ex in
vicem generationem, neque ex unoquoque sicut ex
pariete lateres, inconveniens quomodo
enim ex illis erunt carnes et os
sa et aliorum quodcumque. Habet
autem quod dicitur questionem et ex alterutris
generantibus quomodo generatur ex eis ad
aliquid preter hec. Dico autem verbi gratia
est ex igne est aqua et ex hac ge
nerari ignem. Est enim aliquid
commune subiectum. Sed utique et caro
ex eis generatur et medulla. Hec utique
generantur quomodo. Illis enim qui
dicunt ut Empedocles quis erit
modus? necesse enim est compositionem

esse sicut ex lapidibus et lateribus
paries. Mixtura utique hec ex salva
tis quidem utique erit elementis, secundum parva
autem adinvicem compositis. Ita utique
caro et aliorum unumquodque. Accidit
igitur non ex quacumque parte carnis
generari ignem et aquam quemadmodum
sicut ex cera generatur utique ex hac qui
dem parte spera, piramis autem ex alia
alia. Sed contingebat ex alterutro
alterutrum generari. Hoc quidem igitur sic
generatur non ex carne ex quoli
bet ambo. Illis autem quo illo modo dicunt
non contingit. Sed ut ex pariete la
pis et lateres, alterutrum ex alio lo
co et parte. Similiter autem et facien
tibus unam eorum materiam habet aliquam
questionem quomodo erit aliquid ex am
bobus. Verbi gratia calido frigido aut
igni et aqua. Si enim est ca
ro ex ambobus et neutrum eorum
neque rursus compositio salvatorum.
Quid relinquitur nisi materiam esse quod
ex illis. Alterius enim corruptio
aut alterum facit aut materiam.
Quare quoniam est et magis et
minus calidum et frigidum, cum quidem
est simpliciter alterum actu, potentia alte
rum erit. Cum autem non omnino
sed ut quod calidum frigidum, ut autem fri
gidum calidum, quia quam miscentur
corrumpunt excellentias
adinvicem, tunc enim neque erit
materia illorum contrariorum alterum
actu simpliciter. Sed medium. Secundum vero

quod est potentia magis calidum vel ut frigidum vel converse alterutrum. secundum hanc rationem et ratione duplex calidum potentia quam frigidum vel simpliciter vel secundum alium modum talem. Erunt utique mixta alia ex contrariis aut elementis et elementa erunt ex illis potentia existentibus non ita vero ut materia sed secundum predictum modum. et erit ita quidem mixtio illo vero modo materia quod generatur.

Quoniam autem patiuntur contraria secundum quod in principiis determinatum est. Est enim actu calidum potentia frigidum. et actu frigidum potentia calidum. Quare si non coequentur transmutantur invicem. similiter autem et in aliis contrariis. Et primo ita elementa transmutantur. ex his autem carnes et ossa. et que talia. calido quidem generato frigido frigido. frigido autem calido. cum ad medium venerint. hanc enim neutrum. medium enim multum. et non indivisibile. Similiter autem et siccum et humidum et talia talia. secundum medietatem faciunt carnem et os et animalia.

Omnia enim mixta corpora circa medium locum sunt ex omnibus composita sunt simplicibus. terra quidem inest omnibus unicuique est maxime et multum in ipso loco. aqua autem quia terminari quod compositum. sola autem est simplicium bene terminabile aqua. amplius autem et terra sine humido non potest commanere sed hoc est quod continet. si enim auferatur omnino ex ipsa humidum decadit utique. terra quidem igitur et aqua propter has insunt causas. aer autem et ignis quoniam contraria sunt terre et aque. terra quidem aeri. ignis vero aque contraria est. ut contingit substantiam substantie contrariam esse. Quoniam igitur aqua contraria est. generationes ex contrariis sunt. Insunt autem altera extrema contrariorum. necesse et altera inesse. quare in omni composito omnia simplicia erunt.

Testificari autem videtur et nutrimentum uniuscuiusque. omnia enim nutriuntur eisdem ex quibus sunt. omnia enim ex mixtis nutriuntur. et enim que videntur uni[mo] solo nutriri ut aqua plante multis nutriuntur. mixta est enim aqua terre. propter quod rustici temptant misgare mittentes.

Quoniam autem nutrimentum quidem materie. quod nutritur autem coniunctum est materie forma et species. rationabile iam solum simplicium corporum nutriri ignem omnium ex invicem generatorum. quemadmodum et priores dicunt. solus enim et maxime est speciei ignis. quia innatus est ferri ad terminum. unumquodque autem innatum est ad suum ferri regionem. forma autem et species omnium in terminis. Quoniam quidem igitur omnia corpora ex omnibus constituta sunt simplicibus dictum est.

Quia vero sunt quedam generabilia et corruptibilia et generatio contingit eis que sunt circa medium locum dicendum de omni generatione similiter quot et que eorum principia. facilius enim sic singularia

[illegible]

[illegible]

inspiciemus, quoniam de universalibus accipiemus principia. Sunt enim et in numero aequalia et genere eadem principia que et in sempiternis et primis. Hoc quidem enim est ut materia, hoc autem ut forma. Oportet autem et tertium adhuc existere. non enim sufficientia ad generandum duo quemadmodum et in primis. Ut materia quidem generabilibus quod possibile esse et non esse causa. Hoc quidem enim ex necessitate est ut sempiterna, hoc autem quidem impossibile non esse. Hoc autem impossibile esse, non contingit esse praeter necessitatem aliter habere quemadmodum contingit esse et non esse possibile. Quod est generabile et corruptibile. quod quidem enim est hoc quandoque, quandoque autem non est hoc et non generabile secundum locum. Quod hoc est causa generabilibus ut materia, cuius gratia forma et species. Hoc autem est ratio uniuscuiusque substantiae. Oportet autem adesse et tertium. Quod quidem omnes somniant, dicit autem nullus. Sed hi quidem sufficientem existimaverunt causam esse ad generari specierum naturam, quemadmodum in Phaedone Socrates. et enim ille increpans alios ut nihil dicentibus supponit quod sunt entium haec quidem species, haec autem participativa specierum. et quod esse quodque unumquodque dicitur secundum speciem, generari autem secundum susceptionem et corrumpi secundum abjectionem. quare si haec vera existimant ex necessitate causas esse et generationis et corruptionis. Hi autem ipsam

[illegible]

materiam. ab hac enim motum.

Neutri autem dicunt bene. Si enim sunt causae species, quare non semper generant continue, sed quandoque quidem, quandoque autem non, entibus et speciebus et semper participabilibus. Amplius autem in quibusdam intuemur aliam causam entem. sanitatem enim medicus facit et scientiam doctor ente et sanitate ipsa et doctrina et participabilibus. Similiter autem et in aliis secundum potentiam operatis. Dicere autem materiam autem inquantum generare propter motum, naturalius utique diceret ita dicentibus. alterans enim et transfigurans magis causa generandi et in omnibus assueti sumus hoc dicere efficiens similiter et in naturalibus quam et in his quae ab arte. ab arte autem quodcumque mutans est.

Sed tamen neque hi recte dicunt. materiae enim pati et moveri. movere autem et facere alterius potentiae. manifestum autem et in hiis quae arte et in his quae natura generantur. Non enim facit aqua ex seipsa animal, neque lignum lectum, sed ars. Quare et hi dicunt non recte propter hoc et quoniam relinquunt principaliorem causam. auferunt enim quod quid erat esse et formam. Amplius autem et potentias attribuunt corporibus propter quas generant valde organice, auferentes causam secundum speciem causam. Quoniam autem innatum est, ut inquiunt, calidum quidem segregare, frigidum

[illegible]

congregare et aliorum unumquodque. Hoc autem facere hec aut pati. Ex hiis dicunt et pro omnia alia generari et corrumpi videtur. Ignis ipse motus pati. Amplius non simile aliquid faciunt ut sicut serre et unumquodque instrumentorum attribuunt causam eorum que generantur. Necesse enim secante dividi et incidente coequari et in aliis similiter. Quo circa siquidem maxime faciat et moveat ignis, et quomodo movet non videntur, quam deterius quam organa. Nobis autem et universaliter prius dictum est de causis et nunc determinatum est de materia et forma. Amplius autem quoniam latione motus demonstratum est quoniam perpetua necesse est hiis entibus et generationem esse continue. Latio enim faciet generationem actualiter quia adducit et abducit generans. Simul autem manifestum quoniam et priora bene dicta sunt transmutationum primam lationem sed non generationem dicentium. Multum enim rationabilius ens non enti generationis causam esse quam non ens enti esse. Quod fertur quidem igitur est, quod generatur autem non est, propter quod et latio prior est generatione.

Quoniam autem suppositum et demonstratum continuam esse rebus generationem et corruptionem. Dicimus autem causam esse lationem generationis manifestum quoniam una de latione non contingit fieri ambo quoniam contraria sunt. Idem enim et similiter habens semper idem innatum facere. Quo circa generatio semper erit aut corruptio. Oportet autem multos esse motus et contrarios motu aut latione aut inequalitate. Contrariorum enim contraria causa. Propter non prima latio causa generationis est et corruptionis, sed que circa obliquum circulum. In hac enim et continuum inest et moveri duobus motibus. Necesse enim si erit semper continua generatio et corruptio semper aliquid moveri ut non deficiant transmutationes hee. Duo autem ut non alterum contingat solum. Contrarietatis quidem igitur causa latio cum presentia et absentia inclinatio. Contingit enim quandoque longe fieri quandoque prope. In equali vero distancia ente inequalis erit motus. Quo circa si adveniendo et prope esse generat, et in recedendo et longe fieri idem ipsum corrumpit. Et si multotiens adveniendo generat, multotiens recedendo corrumpit. Contrariorum enim contraria causa, et in equali tempore et corruptio et generatio que secundum naturam. Propter et tempora et vite uniuscuiusque habent numerum et hoc determinantur. Omnium enim est ordo et omne tempus et vita mensuratur periodo. Sed tamen non eadem omnibus, sed hiis quidem minor, hiis autem maiore. Hiis autem quidem enim, hiis autem maior, aliis autem minor periodus est mensura.

Apparent autem et secundum sensum confessa hiis que a nobis dicta sunt

[illegible marginal and interlinear glosses]

videmus enim quoniam adveniente
quidem sole generatio est, recedente autem
diminutio et in equali tempore utru
mque. equalia enim tempora generationis
et corruptionis que secundum naturam. Sed
contingit multotiens in minori
corrumpi propter ad invicem confusionem.
inequali enim existente materia et non ubique
eadem. necesse et generationes inequales
esse. et has quidem citiores, has autem
tardiores. Quare accidit propter
horum generationem aliis generari corruptio
nem. Semper vero ut dictum
est continua erit generatio et corruptio
et numquam deficiet propter quam diximus
hoc autem rationabiliter contingit. quoniam
enim in omnibus meliori desiderare
melius autem esse naturam. semper me
lius autem esse quam non esse. Quot esse
autem modis dicimus in aliis determinatum.
hoc autem in omnibus impossibile existere propter
longe a principio distare re
liquo modo complevit esse deus con
tinuam faciens generationem. ita enim
maxime continuabitur esse quia
proxime est substantie fieri semper generationem.
huius autem causa ut dictum est mul
totiens circulatio. sola enim
continua. ideo et alia quecumque trans
mutantur ad invicem secundum passiones
et potentias. ubi generalia simplicia corpora
imitantur circulationem alia omnia.
cum enim ex aqua aer generatur et
ex aere ignis et rursus ex igne
aqua circulationem dicimus circuire

generationem. quia rursus redit. quare
et recta latio assequens est
que circulationem continua est. simul
autem manifestum ex his quod quidam
dubitant quare unumquodque corporum
in propria latione regionum infinito
tempore non distant causa. Cau
sa enim huius est que ad invicem trans
mutatio. si unumquodque maneret in sua
ipsius regione et non transmutaretur
ab eo quod prope iam utique destitissent
transmutantur autem propter
lationem duplicem entem. Quia vero
transmutantur et non contingit ma
nere nullum corporum in nulla re
gione ordinata. Quia autem
est generatio et corruptio et propter quam causam
et quid generabile et corruptibile
manifestum est ex his que dicta sunt.

Quoniam autem necesse est esse aliquid
movens si motus erit ut dictum
est prius in aliis. et si semper quoniam
oportet aliquid semper esse. et si continue
unum idem et immobile in mobile
et ingenerabile et inalterabile. et si plures
sunt circulares motus plures qui
dem. omnia autem aliqualiter esse hec necesse
sub uno principio. continuo au
tem existente necesse motum continuum esse si
impossibile tempus sine motu esse. con
tinui ergo alicuius tempus numerus ergo cir
culationis. Ergo quemadmodum in principio
huius que in principio determinatum
est. Continuus autem motus utrum
quia quod movetur continuum est aut quia quod

[illegible marginal glosses]

monetur voluit. Dico autem passionum
materiam utique quia eo quod id quod movetur
quo enim passio continua nisi quod
res eam accidit continua est. Si autem
et hec eo quod in quo solum loco
existit. magnitudinem enim habet a-
liquam hec. Sed quod circulo solum con-
tinuum. Quo est item sibi ipsi semper
continuum. hec igitur est quod facit continu-
um motum quod movetur corpus
fertur autem motus tempus.

Quoniam autem in continue mo-
tis sicut generationem aut alterationem
aut universaliter transmutationem videmus
quod deinceps ens et generatum hoc post hoc
ut deficiat. videndum est utrum
est aliquid quod ex necessitate erit aut
nichil. Si omnia contingit non fieri. Aut
enim quedam. manifestum et mox autem
erunt et futurum aliud. propter hoc quod
quidem verum dicere quod erit aut hoc esse ad
iam quia esset quod nunc verum
dicere futurum est. nichil prohibet
non fieri. futurus enim incedens aliquis non
incedet. Universaliter quoniam contingit quedam
entium et non manifestum quoniam est que
generantur ita habebunt et non ex necessi-
tate hec erunt. utrum hic igitur omnia
talia aut non. sed quedam necesse simpli-
citer est quodam in esse. Sed quedam im-
possibilia non esse hec quod possibile ita et que
generationem. Utique generatio. Conversiones igitur
necesse fieri et non possibile non contingere.

Si igitur quod prius necesse fieri si quod
posterius erit. Utique generatio si tectum fun-
damentum. si non hec lutum. Prius igitur
si fundamentum factum est utique necesse et
domum esse necesse fieri aut non esse adhuc
aliquo et illud necesse generari simplici-
ter. si autem hec necesse fundamento generari
domum. sic enim fuit quod prius huiusmodi
posterius. Quare si illud erit necesse
illud prius generari. Si igitur necesse genera-
ri quod postea et quod prius necesse. et
si quod prius et quod posterius igitur necesse
si non propter illud. sed quoniam supponebatur ex
necessitate futurum in ambobus igitur quod
postea necesse esse in hiis convertitur
et semper priori generato necesse
generari quod postea.

Si quidem igitur in infinitum tendit ad inferius
non erit necesse eorum que postea
hec generari simpliciter ex suppositione.
Semper enim alterum anterius necesse esse
illud generari. quo est si non est
principium infiniti. neque primum
erit nichil propter quod quod necesse erit
generari.

At vero in finitis
huiusmodi hec est dicere vere quoniam sim-
pliciter necesse generari. Utique generatio. Do-
mum quando fundamentum generatur.
Quando enim generatur. si semper necesse
generari semper hec accidet sem-
per esse. contingens semper non esse. sed
oportet semper generationem esse. Si ex necessi-
tate est eius generatio. ex necessita-
te enim et semper simul. quod enim
necesse non possibile non esse. Quod
si est ex necessitate sempiternum
est et si sempiternum ex necessi-
te

et si generatio igitur ex necessitate perpetua est. generatio huius et si sempiterna ex necessitate. si igitur alicuius ex necessitate simpliciter generatio necesse circuire et reverti. Necesse enim aut finem habere generationem aut non. et si non. aut in rectum aut in circuitu. horum autem siquidem erit sempiterna. non in rectum possibile. Quia nequaquam est principium neque si infinitis ut ad futurum accipiantur neque superius ut ad generata. Necesse autem principium. neque finito ente et sempiternum esse. Ideo necesse in circuitu esse. Convertit igitur necesse erit. ut si generatur hoc ex necessitate est et quod prius si hoc. et quod posterius ergo. debet si hoc et quod posterius necesse generari. et hoc semper iam continue. nichil enim hoc differt dicere per duo aut multa. In circuitu igitur generatione est ex necessitate simpliciter. et si in circuitu necesse generari unumquodque. et si necesse horum generatio in circuitu. hec itaque quod in circuitu motus est et quod celi. quoniam ex necessitate. hec generantur et erunt consequenter hoc motus et consequenter propter hunc. si enim quod quod in circuitu movetur semper aliquid movet. necesse et horum in circuitu esse motum. ut generatio superiori allatione ente in circuitu solis. Similiter quoniam autem hec propter hec in circuitu generatur et revertitur huius autem generatis ita iterum quod ad huius. Quare igitur hec quidem ita videntur. ut generato aqua et aer in circuitu generantur et si quidem nubes erit oportet pluere et si pluet oportet et nubem esse. Homines vero et animalia non revertuntur in se ipsos ut rursus generentur idem. Non enim necesse est si pater generatus est te generari sed si tu illum. in rectum autem videtur generatio huius esse. Principium autem intentionis rursus huius utrum similiter omnia revertuntur aut non sed hec quidem numero. hec autem specie solum. Quorum quidem igitur incorruptibilis substantia mota. manifestum quoniam et numero eadem erunt. motus enim sequitur quod movetur. quorum autem non sed corruptibilis. necesse specie. numero autem non reverti. Ideo aqua ex aere et aer ex aqua specie idem non numero. Si autem et hec numero: sed non quorum substantia generatur ens talis qualis contingit non esse.

Explicit liber de generatione et corruptione.

E[D]
PRimis
quidem igitur
causis nature.
et de omni
motu naturali. adhuc autem de hiis superiorem lationem per ornatis astris et de elementis corporalibus. quot et qualia et de ea que in invicem permutatione

[Marginal gloss, left, beside the column:] [illegible]

[Marginal gloss, left:] [illegible]

[Marginal gloss below the left column:] Quare [illegible]

[Marginal gloss, right:] [illegible]

sequitur textus metheororum [illegible]

et de generatione et corruptione communi
dictum est prius. Reliqua autem pars
huius methodi est adhuc consideranda
quam omnes priores metheorolo-
giam vocabant. Hec autem sunt quecumque
accidunt secundum naturam quidem inordina-
tiorem tamen quam ea que primi elementi cor-
porum est circa locum maxime proximum
lationi astrorum, puta de lacte et
cometis et ignitis et motis fanta-
smatibus. Et quecumque ponemus u-
tique aeris esse communes passiones et
aque, adhuc autem terre quecumque partes et
species et passiones partium, ex quibus
et de spiritibus et terre motibus conside-
rabimus omnes causas et de omnibus que
fiunt secundum motum horum, in quibus hec
quidem dubitamus, hec autem attingi-
mus aliquo modo. Adhuc autem
de fulminum casu et tyfonibus et in-
censionibus et aliis circularibus quecumque
propter congregationem accidunt passio-
nes ipsorum horum corporum. Pertranse-
untes autem de hiis speculabimur si quid
possumus secundum monstratum modum
assignare de animalibus et plantis
universaliter et singillatim. Facto enim huius
dicti finis utique factus erit omnis
eius que a principio nobis electionis.
Sic igitur incipientes dicamus de
ipsis primo. Quoniam enim determi-
natum est prius a nobis unum quidem
principium corporum ex quibus consistit
circularium lationum corporum natura, alia
autem quatuor corpora propter quatuor principia

quorum duplicem dicimus esse
motum, hunc quidem a medio, hunc autem
autem ad medium. Quatuor autem existentibus hi-
is, igne et aere et aqua et terra, quorum
quidem hiis supereminens esse ignem,
subsistens autem terram, duo autem ad ipsa
hiis proportionaliter habent: aer quidem
igni proximior aliis, aqua autem terre.
Quare itaque circa terram totum mundum
ex hiis consistit corporibus, de quo ac-
cidentibus passiones dicimus esse
sumendum. Est autem ex necessita-
te continuus iste superioribus lati-
onibus, ut omnis ipsius virtus gubernetur
inde. Unde enim motus
principium omnibus illam causam
putandum primam. Adhuc
autem hec quidem perpetuum et finem
motus non habet loco, sed semper in
fine; hec autem corpora omnia finitis di-
stant locis ab invicem. Quare
accidentium circa ipsum ignem quidem
et terram et syngenea hiis ut in
materia sic esse causam que fiunt causas oportet
putare; subiectum enim et patiens
appellamus hoc modo. Que autem sic est cau-
sa ut unde motus principium eam que
semper motorum causandum virtute.
Resumentes igitur eas que a principio
positiones et determinationes prius de-
terminationes dicamus et de lactis
fantasia et de cometis et aliis quecumque
existunt hiis syngenea-
encia. Dicimus itaque ignem
et aerem et aquam et terram fieri

lc. 2a

exmutacione et inmutacione horum in uno quoque existente possibile et aliorum aliquo unum aliquid et id sicut dicitur inquirere volumus ultimum. Primo quidem quod dubitabit utique quis esse uocatum aerem quomodo oportet accipere ipsius naturam in universo ambiente terram et quomodo se habet ordine ad alia dicta elementa corporum. Moles quidem enim utique terre quanta ad eam utique sit ab ambientibus magnitudinibus non inmanifestum. Iam enim uisum est per astrologica theoremata nobis quoniam multo quam quibusdam astrorum minor est. Aque autem naturam consistentem et separatam neque unus neque contingit segregatam esse ab eo quod est circa terram locato corpore apparentia manifestis mari et fluminibus et utique siquid in profundo inmanifestum nobis est. Intermedium itaque terre et ultimorum astrorum utrum unum aliquid putandum esse corpus secundum naturam aut plura, et si plura quanta et quo determinata sunt loca. Nos quidem igitur quoniam dictum est prius de primo elemento quale secundum uirtutem est et quare totus circa superiores lationes mundus illo corpore plenus est. Hanc opinionem non solum nos existimamus habentes uidetur autem et antiqua quidam existimatio ipsa et priorum hominum. Dictus enim ether antiquam accepit appellationem quam anaxagoras quidem igni idem putasse ubi michi uidetur significare. Superiora enim plena igne esse. et ille eam que ibi potentiam ethera nominauit putauit hec quidem recte putauit. Quod enim semper per corpus currens simul et diuinum aliquid secundum naturam uisi sunt existimare. et determinauerunt nominari ethera quod tale nullo corum que apud nos existens idem. Non enim utique dicemus simul ad bis neque uno easdem opiniones reuertere factis in hominibus sed infinities. Quicumque autem et ignem purum esse aiunt quod ambiens et non solum lata corpora quod autem intermedium terre et astrorum aerem consideratores utique nunc ostensa per mathematica sufficienter forte utique desisterent ab hac puerili opinione ualde enim simplex putare unumquodque latorum esse paruum magnitudinibus quod uidetur aspicientibus hinc nobis sic. Dictum est nobis quidem et prius in hiis que circa superiorem locum theorematibus. Dicimus autem et eandem rationem et nunc dicemus. et distancie plene igne et corpora constant ex igne olim ad maximam utique esset unumquodque aliorum elementorum. At uero neque aere solo plena. Multum enim utique excederet equalitatem communis analogie ad coelementaria corpora. Et ex hiis duobus elementis plenum quod intermedium terre et celi locus. esse nulla enim ut est dicere pars terre est moles in qua contenta est totius

aq̃ multitudo ad ambientẽ ma
gnitudinem. videmus aũt nõ mi̇cã
ta magnitudine fienũ excessiuũ
molium cum ex aq̃ disgregata aer
fiat. aut ignis ex aere. necẽ aũt eã
dem rõm hr̃e quantum hr̃ tantillã
et puam ad factum ex ipsa aerẽ et
totum ad totum aquam. differt autẽ
nichil nisi quis dicat quod nõ fit hẽ
ex inuicẽ eã alia tamen uirtute eẽ per
hunc eius modum necẽ est eã alita
tẽ uirtutis existẽ magnitudinibꝰ
ipsorum quamadm̃ utiq3 si fcã ex in
uicem existent. ¶ Quod quidem ergo neq3
aer neq3 ignis tantum replent i
ntermedium locum manifestum. ¶ Reli
quum aũt perscrutantes dicẽ quomodo or
dinata sunt duo ad primum corpus po
nem dico aerẽq3 et ignem. ¶ Et
propter quam causam caliditas astrorum
a superiori fit hic que circa terram locis.
¶ De aere quidem dicentes primo sicut sup
posuimus dicamus sic et de hiis re
lin. Si itaq3 fit aq̃ et aer ex aq̃
propter quid quam causam nõ consistant
nubes sub superiorem locum. ¶ Con
ueniebat enim magis quanto re
motiora terra locus et frigidior.
quia neq3 sic prope astra calida existencia
est. neq3 prope radios terra refractos
quam prohibent prope terram consistere
disgregantes caliditate consisten
cias. fiunt enim nubium congrega
tiones ubi desinunt iam radii
propter spargi in infinitum. aut quidem

nõ ex omni aere nata est aq̃
sed aut si similiter ex omni causam ẽ
circa terram nõ solum aer est. sed ve
lut vapor propter quod iterum consistat in a
quam. ¶ At uero si existimus existens a
ex omnis vaporem videbitur nimis
multum excedẽ que aeris sunt et a
que. si quidem superiores distancie
plene sunt corpore aliquo et ig
ne quidem impossibile quia ex siccarent
utiq3 alia omnia. relinquitur aut
aer et quod circa terram totam aq̃
vapor enim aq̃ disgregatio est.
de hiis quidem ergo dubitatum sit hẽ
modo. ¶ Nos autem dicimus simul et
ad dicta terminantes et ad nunc
dicenda. quod enim sursum et usq3
ad lunam dicimus eẽ corpus alterum
ab igne et aere. ¶ Quoniam imo et i
ipso hoc quidem purius eẽ hoc autem minus. et di
cere et differens hr̃e et maxime quare
sunt ad aerem et ad eum qui circa
terram mundum. lato autem primo circu
lo et corporibus que in ipso quod pro
pinquum semper inferioris mundi
et corporis motu disgregatum accen
ditur et facit caliditatem. ¶ Oportet
autem melius sic et hinc incipientes
¶ Quod enim sub circa quod sursum circula
tione corpus velut materia quedam ex
istens et potentia calidum et frigidum et siccum
et humidum et quecumq3 alie hiis
assequuntur passiones fit tale. et
est a motu et a mobilitate e
ius et principium primum dicimus.

In medio autem quod est et esse me-
dium est quod gravissimum et fri-
gidissimum segregatum terra et aqua.
Circa hanc autem et habita hiis aer et quem
propter consuetudinem vocamus ig-
nem. Non est autem ignis; excellentia
enim calidi et velut fervor est ig-
nis. Sed oportet intelligere dicti a nobis a-
eris quod autem circa terram velut hu-
midum et calidum esse propter vaporare
et exalationem habere terram. Quod
autem super hoc calidum iam et siccum
est. Vaporis enim natura humidum et
calidum, exalationis autem calidum et sic-
cum. Et est vapor quidem potentia velut
aqua, exalatio autem potentia velut ignis.
Eius autem quod in eo qui superius
loco constare nubes, talem
existimandum causam esse, quia non
est aer solum sed magis velut
ignis. Nichil enim prohibet et
propter eam que in circulo lationem prohi-
beri constare nubes in superio-
ri loco. Fluere necessarium enim omnem
eum qui circa terram aerem, quantum-
cumque non intra perfectam capitur termi-
num, ut et terra spherica sit
tota. Videtur enim et nunc ven-
torum generatio in stagnantibus
locis terre, et non excedere ventos
altos montes. Fluit autem circu-
lariter, quia simul fertur cum to-
tius circulatione. Ignis quidem conti-
nuus cum eo quod sursum elemento,
cum igne autem aer continuus est.

Quare et propter motum prohibetur
congregari in aquam. Sed semper
quecumque pars ipsius gravior fit, extru-
sa in superiorem locum calido deor-
sum fertur, alia autem impetu simul
sursum fertur exalato igne, et
sic continue hec quidem perseverat a-
ere plenum existens, hec autem igne,
et semper aliud et aliud sic unum-
quodque ipsorum. De eo autem quod
non quod est non fit nubes neque in
aquam congregatio, et quomodo opor-
tet accipere de loco in medio astro-
rum et terre, et quo est corpore
plenum, tanta dicta sunt. De
fervore autem caliditatem quam
exhibet sol magis quidem secundum se
ipsum et diligentius talibus de
sensu convenit dicere. Calidum est
passio quedam sensus est propter quam
autem causam fit non talibus existentibus
illis secundum naturam dicendum. Et nunc
videmus iterum motum quod potest
disgregare aerem et ignire, ut
et lata liquefacta videantur sepe.
Eius quidem igitur quod est fit estivum et
calorem sufficiens est efficere
et solis latio tantum velocem,
quia enim cito et non longe. Que
autem quidem astrorum velox autem
longe, que autem lune deorsum
quidem tarda, que autem solis am-
bo hec habet sufficienter. Fit ma-
gis simul cum solo ipso calidi-
tatem rationabilem. Similiter

Simile ex hiis que ad nos sunt
et enim hic violencia latus in-
cidit aer. maxime fit calidus et
hec contrahitur accidit. maxime
enim motus solidi disgregat
ipsum. propter hunc quidem cum pertingit ad
hunc locum calidus. Et circa
ambientes ignis per aerem spargitur
frequenter motu et fertur violen-
ter deorsum. Signum quod sufficien-
ter quod circa sursum locus non fit
calidus in igne est discursus as-
trorum. Ubi quidem enim non sunt
deorsum aut quiescunt que magis in
motu et circa ignem circa ad
hunc quod solem quem maxime esse mota
calidus videtur. albus et non igneus
existens.

Hiis quidem determinatis dicamus
propter quam causam flamme accen-
se apparent circa celum et discurren-
cia sidera et vocati a quibusdam
talia capre. hec enim omnia sunt i-
dem et propter eandem causam. Differunt
autem per magis et minus. Principi-
um autem et horum et multorum a-
liorum hoc est. Calefacta est
terra a sole exalatione necessarium fit
non simplicem ut quidam pu-
tant sed duplicem hanc quidem
magis vaporosam hanc autem
magis spirituosam hanc quidem
eius quod est in terra et super ter-
ram humidi vaporem hanc autem
ipsius terre existentis sicce fumosam

et harum spirituosam quidem sup-
eminentem propter calidum humidiorem autem
subesse propter pondus. et propter hec hoc mo-
do ornatum est quod continetur. primo
quidem enim sub circulari latione est
quod calidum et siccum quod di-
cimus ignem. Innominatum
enim quod commune omni fumose
disgregationi. attamen quia max-
ime natum est quod tale exurit cor-
porum sic necessarium uti nominibus sic.
hac autem non aer. Oportet autem intelli-
gere velud ypeccauma. ultre in-
censibile. ima. hec quod nunc
diximus ignem circa ordina-
tum circa ultimum spere que circa
terram ut modico motu sorciens
et augmentum caloris. exurit
spere sepe sicut fumus est enim
flamma spiritus sicci ardor. Qua-
cumque quidem maxime se habeat ta-
lis consistencia cum circulatione
mota fuit aliqualiter exuritur.
differt autem iam secundum ypeccaumatis
positionem aut multitudinem. si quidem
enim latitudinem habeat lon-
gitudinem ypeccaumatis mul-
totiens videtur accensa flam-
ma velut in area ardentis
stipule. si autem secundum longitudinem
solum vocati tali et eges et
sidera. si autem tantum plus ypec-
caumatis fiunt secundum longitudi-
nem et latitudinem. cum autem
quasi excintillat simul combustis.

hec a' pp̄ igniti sm̄ modicu qđ
ad principium q̄ ex uccat' cū a'
sive hic passione talis. cū uo
longitudines exalatōnis p me
dia et multiplr dispse et simlr
sm̄ latitudinem et pfunditatē
sydera putata uolare sunt. Cū ali
quando qr a motu exalatō exusta
generat' ipsa alīa a' ab frigore cōsistē
te aere extruditur et segregat'
calidum pp̄ quod et latō pōrum as
similat' mag' piectōni. Du
bitabit utiq; aliquis utrum uelut
que ab lucerna posita exalatō a supi
ora flamma accendit inferi
orem lucernam. mirabilis enim
et h' velocitas est et simil' piec
tōni. sz nō in alio et alio facto
igne aut piectōnes eiusdem ali
cuius corpis sunt discursus. Vi
detur pp̄ ambo et enim ut l' velue
na fit et q̄dam pp̄ expulsi piciun
tur uelut que ex digitis elaben
cia et mutuum et in mare vide
antur cadencia et in nocte et p
diem serenitate existente videntur.
Deorsum a' iaciunt' quando co
agulatō ad deorsum inclinat p
pellens pp̄ quod et sic fulmina de
orsum cadet. Omnium enim hor
generatio nō exustio. sz segregatio
ab expulsione est. cum sm̄ nām
calidum sursum natum est fieri
omnio. Quecumq; quando igi
tur mag' i suppmo loco cōsistit
exusta fiunt exalatōne. Que
cumq; a' dimissius segregata pp̄
cōcretum et infrigidari humidior
em exalatōnem. hec enim con
gregata et deorsum tendens
ppellit inspissata et deorsum fi
ent cali piectōm. pp̄ pōm a' exal
atōnis qualitercumq; contingat po
sita latitudinem et pfunditatē
sic fertur aut sursum aut deor
sum ad latus plurima a' ad lat'
pp̄ duas fieri latōnibus violencia
quando deorsum n̄ a' sursum. oīa
enim sm̄ dyametrum fiunt' ea
hoc pp̄ quod et discurrencium se
cundum plurima obliq̄ fit latō.
Omnium itaq; horum causa quidē
ut m̄. exalatō ut a' movens aūr
quando que sursum latio. aliī aūt
aeris concreti coagulatō. Oīa
enim hec sublunaria fiunt. signum
a' appens nōrum uelocitas sim
simil' exustivis que a nob' pici
unt' q̄z ppe nos sunt multum
videntur uelocitate p̄gredi
astra qz et solem et lunam.
Apparet a' aliq; nocte seren
itate existente cōsistencia multa
fantasmata in celo puta hiatus
et foveam et sanguineos colores.
Causa a' et in hiis eadem. Cum
enim manifestum est q̄ superius a'
sursum aer. ut ignitō fiat et
ignitō aliquando talis sit ut q̄
flamma videat' ardē aliquando aut

uelut tali fiunt et similiter multum
in terris sic colorati. Item iste aer
constans omnibus modis coloribus
perspicuus enim tamquam parens mi-
nus lumine et refractionem suscipiens
aer omnium modis colores faciunt et
maxime et puniceum aut pur-
pureum. quia hii maxime ex igne
et albo apparent mixtis secundum superpo-
siciones velut orientia astra et oc-
cumbentia si fiunt canina et per
fumum punicea apparent et refrac-
tione et faciet tamquam speculum si-
cut tale ut non figuram sed colo-
rem suscipiat. Quare et non
non multo tempore maneant hec con-
sistencia causa velox existens.
Hyatus et dissupto lumine ex albo
claro et nigro facit putari hic
aliquam profunditatem multociens
et ex talibus et tali excedunt cum
congregetur magis. Convertetur
et amplius uoragio. uidetur omnino
et in nigro album multas facit
varietates velut flammam in fu-
mo de die quando quidem sol prohibet.
Nocte et excepto puniceo aliorum
propter similem coloracionem non apparet.
De discurrentibus quidem igitur
astris et igneis. ad huc et de ali-
is talibus fantasmatibus que celeriter
festinas faciunt fantasias has
existimare oportet causas.

De cometis et et uocato
lacte dicamus dubitan-
tes ad dicta ab aliis primo. Ana-
xagoras quidem igitur et democritus aiunt
esse cometas sintasim erraticarum
stellarum cum propter prope videntur pu-
tent tangere invicem. In tali corpo-
re quidam italicorum pytagoricorum
unum dicunt ipsum esse erraticarum stellarum
sed per multum tempus fantasiam ipsius
esse et excessum ad modicum quod
quidem accidit et circa mercurii stellam
quia ei modicum digredientis sepe non
apparet ita ut post tempus appareat mul-
tum. Similiter autem hiis et circa
ypocratem chium et discipulum
ipsius eschilum enunciaverunt. sed
comam non ex ipso aiunt habere sed er-
rantem propter locum aliquando accipere refrac-
to visu nostro ab attracto humorem
ab ipso ad solem. Quia autem dis-
cedunt tardissime tempore apparet post
tempus plurimum aliorum astrorum. ut cum
ex eodem appareat secundum deficere per to-
tum circulum circa ipsum et ad
arcticum et ad austrum. In hiis tempus
quidem igitur loco tropicorum non attra-
here aquam ad ipsum quia consumpta est a
solis latione ad austrum autem circa habitu-
copiam quidem habere talis humiditatis
sed quia parva est decisio circuli que
super terram que autem deorsum multiplici- uō per uisus
nus hominum facta fit ad solem. non ap-
propinquante tropico loco neque in mestiuis
visionibus existente sole prope quia hiis
quidem locis fit cometa ipsum. quando vero
ad boream prelictus extitit accipe-

qua magna est peryferia que
esse super orizontis. Que quidem liber
partes circuli parua facile enim visus
hominum pertingere tunc ad solem.
Omnibus quidem hiis hec quedam contingit
accidit dicere impossibilia. hec quidem separatim
primo quedam qui dicunt quod erratum
cum est una stellarum cometa er-
rantes enim omnes in circulo al-
ium sorte fecerunt. Comete autem
multi visi sunt ex eclin. Deinde
et plures uno simul facti sunt sepe.
Adhuc quidem super refractionem co-
ma habent sicut aut et ypocrates
oportebit aliquando apparere et sine coma
stellam hanc eam quam quedam sorte
fiet hec et ad alia loca. Dominus
quidem hic non ubique. Nunc quidem nulla
visa preter quinque stellas. Iste autem
sepe simul omnes eleuate apparent
super orizontem. Et manifeste
quidem existentibus ipsis omnibus. si aliquibus
tamen existentibus apud solem. nebul-
unus cometo apparent facti sepe.
At uero in hoc tantum. si quidem in loco
ad fractum fit cometes solum
simul et sole existente circa tropicos
estiuales. magnus enim come-
tes factus circa enim quem in aequi-
uo terre motum et circa fluctus as-
cendum ab occasibus equinocti-
alibus ortus fuit et ad austru-
iam multi facti sunt. Sub principe
quidem athenensium glorisissimo in
molone facti sunt cometa ste-
lla mense gamelione. sole ex-
istente circa tropicos hyemales. et
quedam tantam refractionem factam
esse et ipsi impossibilium esse autem.
Commune quidem et hiis et contractum
dicentibus primo quedam quia non erra-
tum accipiunt comam quamdam et
hec non solum egypcius credere oportet
quedam et illi aiunt. Sed et nos vi-
dimus earum enim que in femore ca-
nis stella quamdam habent comam debi-
lem tamen. Intendentibus quedam eis fir-
mum debile factum est lumen: ad iacentibus
quidem visum remisse plus. Adhuc
quidem omnes etiam apud nos visi sunt su-
ccessu dispuerunt in loco super ori-
zontem consumpti paulatim ita
ut neque unius stelle relinqueretur cor-
pus plurimum. Qui et magna
stella de qua prius meminimus ap-
paruit quedam hyeme in gelu et seni-
tate vesperi ab astro principe. et
primo quedam die non apparuit tam-
quam precadens ante solem secundum
quidem apparuit quantum contingit. minimum
enim relictum fuit et mox occu-
buit. lumen quidem extendit usque ad ter-
ciam partem celi. velut similiter
quedam quod et vocata fuit via. as-
cendit quidem usque ad zonam orionis
et ibi dissoluta fuit. Et anima de
mortuis oportune voluit pospidonia
sua aut enim apparuisse dissol-
uus cometas stellas quemdam. hec
quidem non aliquando quedam oportebit fieri alia

a' nō· s; semp. Mo li' a' et egypcij a' erraticum· et ad se ip̄is ⁊ ad alias s' conuenit' et nos ipi uidimus stellam ȝomis et in geminis obeuntē quandam iam et disparere facientē· s; nō cometē fieri· Adhuc a' et ex eiusdem manifestis stelle ei et s; maiores et minores appe'it s; tū indiuisibiles p se ee uidentur q. eodem g° et s; ee indiuisibiles tangentes nullam utique facient magnitudinem maiorem· sic et qm̄ n̄ sunt quando uidentur a' indiuisibiles et conuenientes mch' uidebunt' maiores s'm magnitudinem existentes. Quando g° dicte de ipis cāe f'sē existimant entes· s; nō per plā' Qz tamē p l' sufficienter psilaz est· Quoniam a' de manifestis sensui putamus sufficient' demōnstrā'e s'm rōm· s; ad p'le reduximus· ex hiis que nunc apparent existimabit utique aliquis sic de hiis max' accidē. Supponit' enim nob' mūdi eius qm̄ cā terrā continuum ēe circulari esse latōne ēē p maximam ptem ex alatōne siccum ⁊ calidum· que continet a' ⁊ continu ēē ipi aeris ad multum simul cōcidunt' cēli circum cū ipo et motu circulalata a' et mota h' mō quacumque contingit distemperabil' exīns depe ignit' ppt' qd' dicimus s' ⁊ dis p sow sydereum discursus. Cum g° in talem conpl'cōm incidit ppt' superiorem motum principium tz sic multum ualde· nt cito et ad multum exurunt· tz sic debile ut extinguat' cito· s; plus et ad multum simul a' desubtus accidat ascendē· uel dispositum exsiccatiōez h' fit stella cometa· quecumque et alatum extitit figuratum· s; quid' eni omniaq3 similit' cometes s; a' ad longitudinē uocat' pogonias dic' a' talis latō stelle latō uidet' ēē· sic et mansio huius stelle· mansio uidet' ēē· Simile enim quod fit velut siquis in pilearum cumulu et multitudinē immiserit tytionē aut ignis micat principium ? modicum· uidet' enim silis et sydereum discursus huic. Cito n· ppt' aptam dispōm ypeccumatis succedit in longitudinē· s; hec utique maneat et nō consumat' pertransiens· aut maxime tempsa y est ypecuma· fiet utique principium latōnis consumatō discursus m. talis cometa est stella uelut discursus sydereus huic in ipo finem et principium. Quando g° in ipo inferiori loco principium consistencie fuit p se appet cometes. Quando a' ab astrorum aliquo aut nō erraticum· aut erraticum enim a motu consistit exalatio tunc cometes fit horum aliq nō enim apud ipa astra coma fit· s; quemadmodum halo· circa solē appet

et lunam assequentes et quod circu-
latis cum sic fiunt contemplatiuis ut
passio hec fiat sub sole. sic et cau-
ari uelut halo est. at cum halo
quod sit propter refractionem talis colore
ubi autem in ipsis color apparet est. Quando
quidem igitur secundum stellam fiat talis con-
to contemptum necesse manifestare la-
tionem motum cometarum qua quando
fertur stella. Cum autem constiterit per se
tunc subsequentes uidentur. talis
enim latio mundi qui circa terram
sed eum maxime in sinuat non est
esse refractionem quandam cometam
ut halo in yparmate purior ad
ipsam stellam factam. et non ut di-
cunt qui circa ypocratem ad solem
quare et per se fit cometa sepe et fre-
quentius quam circa aliquas determinatarum
stellarum. De halo quidem igitur
causam posterius dicemus. De eo
autem quod est esse igneam constitutionem
ipsorum argumentum oportet putare
quod significant facti plures spiritus et sic-
citates. palam enim quod fiunt propter
multam esse talem segregationem
quare superiorem necessarium esse aerem et disgre-
gari et dum solum euaporans hu-
midum amplitudine calide exala-
tionis ut non constat facile magis
manifestius autem diximus. et de hac
passione quam et de spiritibus dicendum
fuit tempore. Quando quidem igitur crebri
et multi apparent sicut diximus
sicci et spirituosi fiunt anni bo-

cabilitate. Quando autem rariores et mi-
nores magnitudine similiter quod
non sit tale. at tamen ut frequenter fit
quidem excessus spiritus. aut secundum tempus
aut secundum magnitudinem. quando et qui
in egos fluuios cecidit lapis ex
aere a spiritu cecidit per diem. accidit
autem tunc cometes stella facta ad ues-
peram et circa magnam stellam come-
tam circa yemem in boreali et facta
tum propter constantem uentorum fac-
tum. In siccitatibus enim borealis
optimum est autem alius flauit mag-
nus. adhuc autem sub principe nicho-
mato facta sunt paucis diebus co-
metes circa equinoctialem circulum
non auersa faciens ortum in quo
qui circa corinthum spiritus euenit.
Eius autem quod est non fieri mul-
tos in sepe cometas et ma-
gis extra tropicos quam intra causa
solis et astrorum motus non sol-
um segregantis calidum. sed et disgre-
gantis ad consistit. maxime autem cau-
sa plurima in lacte congregatur re-
Qualiter autem et propter quid gignitur
quam causam sit et quid est
lac dicamus iam prius discurrentes
autem et de hoc que ab aliis dicta sunt.
primo uocatorum quidem igitur pytha-
goricorum quidam aiunt uiam
esse hanc hii quidem excidentium
stellarum astrorum secundum tantum super phe-
tonta casum. hii autem solem illic celo
delatum esse aliquando aiunt. uelut igitur

et ustum esse hinc locum aliquem
aliam talem passionem passum
esse alacione nostrorum. Inconve-
niens autem non consillire quod
si aliquid hoc erit causa: oportebit et zo-
diacum circulum sic habere et magis
quam eum qui lactis. Omnia enim
in ipso sunt erratica. et non
sol solus. manifestus autem
nobis totus circulus. Semper enim
ipsius manifestus semicirculus nocte
sed nichil videtur tale passus. nisi
si alia copulatur per ipsius ad lac-
tis circulum. Qui autem circa
anaxagoram et democritum
lumen esse lac aiunt astrorum quo-
rumdam solem enim sub terram la-
tum: non respicere quedam as-
trorum. Quecumque quidem igitur
aspiciuntur ab ipso. horum quidem
non apparere lumen prohibitum enim a so-
lis radiis. Quibuscumque autem
obstant terra ut non aspiciantur a
sole. horum proprium lumen aiunt
esse lac. Manifestum autem quod et hoc im-
possibile. lac quidem enim semper idem
in eisdem est astris. agens enim
maximus eius circulus. a sole autem
semper alia que non aspiciuntur
quia non in eodem manet loco.
Oporteret igitur translato sole transmu-
tari et lac. nunc autem non ap-
paret hoc factum. Adhuc autem
si quemadmodum ostenditur nobis que
circa astrologiam theorematibus

Solis magnitudo maior est quam
que terre. et distancia multo ma-
ior que astrorum ad terram quam que
solis. sicut que solis ad terram. quam que
lune. non itaque longe alicubi a cen-
tro qui a sole iaciet radios
conus utique umbra terre que vocatur
nox erit aliquod astrum. sed nocte sole
omnia astra perspicere et multis ipso-
rum terram obsistere. Amplius
autem est etiam tercia suspicio de ipso.
Dicunt enim quidam lac esse re-
fractionem nostri visus ad solem: sicut
et stellam cometam. Impossibile
autem et hoc. Si quidem enim videns quies-
cerit et speculum. et quod videtur omne
in eodem signo speculi eadem ap-
parebit utique pars emphaseos. Si autem
moveatur speculum et quod videtur
in eadem quidem distancia ad vi-
dentes adinvicem autem inequaliter
et in eadem semper distancia im-
possibile eandem emphasim in eadem
esse parte speculi. que autem in lac-
teo circulo lata astra moventur.
et sol ad quem refractio: manenti-
bus nobis et similiter et equaliter ad
nos distancia: ab ipsis autem non equaliter.
Quandoque enim medius noctis
bis delfis oritur. aliquando autem diluculo par-
tes autem eedem manent in invicem
et quidem non oporteret si erat empha-
sis. si non in eis adhuc esse hec pas-
sio pluries. Adhuc autem nocte
in aqua et talibus speculis lac videtur

illucessit aspicientibus nisi
refringi ad solem quando prope.
Quando quidem in una planetarum
nullius, neque lune est non respectu
enim astrorum neque refractio: ex
his manifestum. fere autem hec solum
sunt que usque nunc tradita sunt
ab his aliis. Nos autem dicamus
resumentes suppositum nobis prin-
cipium. Datum est enim prius
quod extremum dicti aeris. potentiam
habet igitur ut motu disgregato
aere segregetur talis consistentia
qualem et cometas stellas esse di-
cimus. Tale utique oportet intelligere
factum quando quidem in illis enim non
ipsa per se fiunt talis segregatio
sed ab aliquo astrorum aut
fixorum aut erraticorum. tunc
enim hec videntur comete quia
assequuntur ipsorum lationem. quemadmodum
autem soli talis concretio: a qua
propter refractionem halo apparere dicimus
cum sic fuerit dispositus aer.
Quod utique secundum unum astrorum
accidit: hoc oportet accipere factum circa
totum celum et superiorem
lationem. omnem rationabile enim
si quidem unius astri motus et cir-
culi omnium facere aliquid tale et
accipere. et enim huius ad hunc sicut
quam locum creberrima et plura
et maxima existunt erratica as-
trorum. Quandoquidem alii
vero propter solis lationem et plane-

tarum dissolvunt talem consisten-
tiam propter quod quidem multi come-
tarum extra tropicos fiunt. adhuc
autem neque circa solem neque circa lu-
nam fit coma. citius enim dis-
gregant quam ut consistat talis
concretio. Iste autem circulus in
quo lac apparet aspicientibus
et maximus est existens et posi-
tus situs ut multum excedit tropi-
cos. excedat ad hoc autem locus plenus
est astris maximis et fulgidi-
ssimis et adhuc sporadicis vo-
catis. hoc autem est et oculis videre
manifestum. ut et propter hoc continue in hoc
hec omnis segregetur concre-
tio. Signum autem et enim ip-
sius circuli amplius lumine est
in altero semicirculo habente duplaciti-
onem. in hoc enim plura et crebri-
ora sunt astra. quam in altero: tam-
quam non propter alteram aliquam causam
factum claritate. quam propter astrorum
lationem. Si enim et in hoc circulo
fit in quo plurima ponuntur astro-
rum. et ipsius circuli in quo ma-
gis videtur spissa esse et magni-
tudine et multitudine astrorum
hanc similem existimare con-
venientissimam causam esse passi-
onis. Consideretur autem circulus
et que in ipso astra ex descriptione.
Sporadica autem vocata. sic quidem
inspicere non contingit ordinare: eo
nullam per finem habere manifestam

positionem manifestam. ad celum quidem respicientibus est palam. In toto enim hoc circulorum medie dia plena talibus astris sunt. In quidem deficiunt manifeste. Quare quidem siquidem et de assignato cometas acceptamus causam tamquam dicendum medietatem et de lacte eodem modo existimandum hec. Quod enim ibi circa unum est passio coma hic circa circulum. circulum quendam accidit sic fieri eandem et est lac ut est dicere velut distinctum maxime circuli propter segregationem coma propter quod circulationem prius diximus non multi nec sepe fiunt comete quia continue segregata est et segregatur semper in magnitudine propter tempus in hinc locum semper talis consistentia. De stellis quidem igitur in eo quod circa tempus mundi continuolationibus dictum est de discursu quidem astrorum et ignita flama. Adhuc autem de cometis et vocato lacte fere enim sunt tot passiones apparentes circa locum hunc. De loco autem ponente secundum hunc primo autem circa terram dicamus. iste enim locus communis aque et aeris et accidentium circa eam que sursum generationem et prius. Similiter autem et horum principium principia et causas omnium similiter. Que quidem igitur ut movens et principale et primum principiorum circulus est in quo manifeste solis latio disgregans et congregans in fieri propter aut longius aut generationis et corruptionis est. Manente autem terra quod circa ipsam humidum arridus et ab alia que desuper caliditate vaporans fertur sursum. Caliditate vero dimittente sursum relinquente et de hac eamdem dissipatam ad superiorem locum hac autem et extincta propter dissipationem longius in aerem qui super terram constat iterum vapor frigitatus et propter derelictionem caloris et propter locum et fit aqua ex aere facta autem iterum fertur ad terram. Est autem que quidem dem ex aqua exalatio vapor. que autem ex aere in aquam nubes. Caligo autem nebule decadentis que in aquam concretionis propter quod signum magis serenitatis quam aquarum. est enim quod caligo velut nebula sterilis. Fit autem circulus iste imitans solis circulum Simul enim ille ad plagas permutatur et iste sursum et deorsum. Oportet autem intelligere hunc fluvium fluentem circulum sursum et deorsum communem aeris et aque prope quidem enim existente sole vaporis sursum fluit flumen elogato autem aque deorsum et hec indesinens vult fieri secundum ordinem. Quare siquidem enigmatizabunt antiqui priores forte utique hunc dicebant celi fluentem circum

Eleuato autem humido semper propter ca
loris inutilitatem et iterum lato deorsum propter
infrigidationem ad terram propter nomina
passionibus imponuntur et quibus
dam differentiis ipsarum. Cum quidem e
nim secundum modica fiunt particulariter. Quando
autem secundum maiores pluuia uocatur. Ex
eo autem quod de die euaporat quantum
si non suspensum fuerit propter paucitatem
sursum ducentis ipsum ignis ad
eam que eleuatur aquam iterum deor
sum latum cum infrigidatum
fuerit nocte uocatur ros et pruina.
Pruina quidem cum uapor con
geletur prius quam in aquam con
uatur iterum; fit autem in hyeme et ma
gis in hyemalibus locis. Ros
autem cum decreuerit fuerit in aquam ua
por et neque sic fuerit estus ut exsic
cetur sursum ductum neque sic fri
gus ut congeletur uapor ipse. Propterea
quod aut locus calidior aut tempus
sit. Fit autem magis ros in temperie et
intemperatis locis; pruina autem
sicut dictum est contrarie. Palam enim
quod uapor calidior aqua. Habet enim e
leuantem adhuc ignem. Quare
amplioris frigiditatis ipsum co
agulare. Fiunt autem ambo sere
nitate et tranquillitate. Neque
enim eleuabuntur non existente sere
nitate neque constare poterunt uen
to flante. Signum autem quod fiunt
propterea quod non longe suspenditur
uapor. In montibus enim non fit

pruina. Causa autem una quidem quia
sursum ducitur ex cauis
et humectis locis. Quare uel
ut honus portans magis sursum
ducens caliditas sicut quam ipsam
non potest eleuare ipsum ad mul
tum locum altitudinis set prope di
mittit iterum. Alia autem quia et fluit
maxime aer fluens in altis qui
dissoluit consistenciam talem. Fit
autem ros ubique australibus non bor
ealibus preter quam in ponto. Ibi autem
contrarie borealibus quidem enim fit au
stralibus autem non fit. Causa autem
similiter sicut quia tempore quidem
fit hyeme autem non. Auster quidem ei
temperiem facit, boreas autem autem
hyemem. Frigidus enim. Quare
ex hyeme exalacionis extinguit
caliditatem. In ponto autem
auster quidem non sic facit tempri
em ut fiat uapor. Boreas autem propter
frigiditatem antiperistasim faci
ens calorem congregat. Quare
plus uaporat magis. Sepe autem
hoc et in exterioribus locis est uidere
factum. Uaporant enim putei
borealibus magis quam australibus;
set borealia quidem extinguunt an
tequam consistet aliqua multitudo. In
australibus autem sinitur congregari
exalatio. Ipsa autem aqua non con
gelatur quemadmodum in circa nubes
loco. Inde enim tria ueniunt corpora
consistencia propter infrigidationem: aqua

et nix. et grando. horum autem duo qui-
dem proportionaliter et propter easdem causas
fiunt hiis que inferius: differentia secundum ma-
gis et minus et multitudine et pau-
citate. nix enim et pruina idem
et pluvia et ros. sed hec quidem multa
hec autem paucum. pluvia quidem enim
ex multo vapore sic infrigidato.
hic autem et causa et locus multus et tempus
existens in quo colligitur et ex quo. paucum
autem ros. effimerus enim consistens
et locus parvus. manifestant autem
et generatio existens velox et parva mul-
titudo. Similiter autem et pruina
et nix. Cum enim congelatur nu-
bes nix est. Cum autem vapor pruina.
propter quod aut temporis aut regionis
signum est frigide. Non enim utique
congelaretur adhuc multa in existente
caliditate si non superhabundaret frigus.
In nube enim adhuc inest multum
calidum residuum ignis eius quod evapora-
re semper fecit ex terra humidum. Gran-
do autem ibi quidem fit. in propinquo autem
terre vaporante hec deficit. Quemadmodum
enim diximus ut quidem ibi nix: hic
fit pruina. ut autem ibi pluvia: hic ros
ut autem ibi grando. hic non contra-
respondet simile. Causa autem cum
dixerimus de grandine: erit manifes-
ta. Oportet autem accipere simul
et accidentia circa generationem ipsius
queque non seducentia et puta-
ta esse irrationabilia. Est quidem
enim grando cristallus. coagula-
tur autem aqua yeme. grandines
autem fiunt vere quidem et autumpno
maxime. Deinde autem et tempore fruc-
tuum. yeme autem raro et cum mi-
nus sunt frigus. Et universaliter autem
fiunt grandines quidem in temperatio-
ribus locis. nives autem in frigidioribus.
Inconveniens autem et congelari aquam
in eo quidem sursum loco. neque enim con-
gelatam esse possibile antequam facta sit
neque aquam nullo tempore possibile manere
elevatam existentem. At vero
neque quemadmodum persecudes sursum au-
tem incidentes propter parvitatem. In-
morantes autem in aere. sic et in aqua
terra. Et autem propter parvitatem
parvi sepe supernatant sic in aere
aqua. Convenientibus autem multis par-
vis magne deorsum feruntur per se
cadentes. Hoc enim non contingit fi-
eri in grandine. non enim coplantur con-
gelata quemadmodum humida. palam
igitur quia sursum tanta aqua manet
non enim utique congelata fuisset
tanta. Hiis quidem igitur videtur passio-
nis causa esse. hinc et generationis enim re-
pulsa fit nubes in frigidiorem locum
magis existentem fit. propter quod desi-
nunt ibi refractiones radiorum
a terra et veniens ibi aqua congla-
tur. propter quod in estate magis et in ca-
lidis regionibus fiunt grandines quoniam
ad plus calidum sursum pellit a
terra nubes. Accidit autem minime
altis minime fieri grandinem. quemadmodum

opterebat quam ad eum et inuenire in ... in altis maxime factam. Adhuc autem saepe uisae sunt nubes delatae cum sono multo secus ipsam terram ut terribile esset audientibus et uidentibus tamquam futuro aliquo maiori. Aliquando autem et sine sono talibus uisis nubibus grando fit multa et magnitudine incredibilis et figuris non rotunda propterea et non multo tempore fit latio ipsius tamquam prope terram facta congelatione, sed non sicut illi aiunt. At uero necessarium ab ea quae maxime causa congelationis est maximas fieri grandines. Cristallus enim grando, et hoc omnibus manifestum. Magnae autem sunt quae figuris non rotundae. Hoc autem signum est quod sit congelata prope terram. Latae enim de longe propter fieri longe deportatione fiunt figuris rotundae et magnitudines minores. Quod quidem igitur non expulsi in superiorem locum frigidum congelatio accidit palam. At uero uidemus quod fit antiperistasis calido et frigido inuicem. Propter quod in aestatibus frigida inferiora terrae et calida et gelu. Hoc oportet putare fieri et sursum in loco. Quare in calidioribus temporibus antiperistasim passum intus frigidum propter eam quae in circuitu caliditatem aliquando cito aquam ex nube facit. Propter quod et guttae multo maiores in calidis fiunt diebus quam in hyeme et aquae labrosae. Labrosae autem quando enim dicuntur cum subito simul tote. Magis subite autem propter celeritatem congulationis. Hoc autem fit ipsum contrarium quam ut Anaxagoras dicit. Hic quidem enim cum in frigidum aerem ascenderit ait hoc pati, nos autem cum in calidum descenderit et maxime cum maxime. Cum autem adhuc magis antiperistasim patiatur intus frigidum ab exteriori calido, aquam faciens congulavit et fit grando. Accidit autem hoc cum citius fuerit congulatio quam aquae latio deorsum. Si enim fertur quidem in tanto autem tempore frigiditas autem uehementius existens in minori congulavit, nihil prohibet eleuatam congelari, si congulatio citius in minori fiat tempore quam quae deorsum latio. Quanto utique propinquius et magis subito fiat congulatio et aquae latiores fiunt et guttae et grandines maiores propter breuem ferri. Aliquando non crebre guttae quae magnae cadunt propter eandem causam. Minus autem aestate quam uere et autumpno, magis tamen quam hyeme, quia siccior aer aestate. In uere autem adhuc humidus. In autumpno autem iam humectatur. Fiunt autem quandoque et aestate iam, quemadmodum dictum est. Et in machinatione fructuum grandines propter eandem causam. Confert autem adhuc ad celeritatem congulationis et prius calefieri

esse aquam. citius enim infrigidantur
propter quod et multi cum calidam fri-
gidare volunt, ad solem ponunt
primo et circa pontum cum in
glacie tabernacula faciunt ad piscium
venationem. venantur enim circum-
dantes glaciem aquam calidam eo
quod confundunt calamus propter ea quod
citius coagulatur. utuntur enim
glacie quasi plumbo ut quiescant
calami. calida autem fit cito con-
tinue aqua in regionibus et tempo-
ribus calidis. fiunt autem et circa arabi-
am et ethiopiam estate aque et
non hyeme et hee vehementes et
eadem die sepe propter eandem cau-
sam. Cito enim infrigidantur antiperi-
stasim que fit propter calidam esse regi-
onem valde. ¶ De pluvia quidem
igitur et rore et nive et pruina
et grandine propter quam causam fiunt et
que natura ipsorum est dicta sint tanta.

li. ii^us 12 De ventis autem et spiritibus V tal
adhuc autem de flumi-
nibus et mari dicamus. primo dubitantes
ad nos ipsos. sicut
enim et de aliis sic et de hiis
nichil accepimus dictum tale quod
non et quilibet diceret utique. ¶ Sunt
autem quidam qui aiunt ventum
aerem motum quendam et fluentem
ventum esse. Consistentem autem
eundem hunc iterum nubem et aquam
tamquam eandem naturam existente aqua et
spiritu et ventum existentem aerem
motum aeris. propter quod et eorum
quidam sapientes volunt dicere quod
unum aiunt esse ventum omnes
ventos. quia accidit et aerem motum
unum et eundem esse omnino, interim quidem aut
ad differre nichil differentem propter locum
unde utique extiterit fluens semper
similiter dicentes quemadmodum utique si quis
putet et fluvios omnes unum flu-
vium esse. propter quod melius multi dicunt si-
ne inquisitione sic dicentes. si quando
enim ex uno principio omnes fluunt
et ibi spiritus eodem modo forsitan
dicentes utique aliquid dicunt sic. si
autem similiter hic et ibi, palam quod hic
lene dictum erit utique mendacium.
Quam hic quod optimam habet con-
siderationem, quid est ventus et quomo-
do fit et quid movens et unde principium
ipsorum et primo utrum quemadmodum
ex vase oportet accipere fluentem ven-
tum. et usque adhuc fluere donec u-
tique evacuetur vas, velut ex utribus
emissum. aut quemadmodum pictores
pingunt ex ipsis principium emit-
tentes. ¶ Similiter autem et de generatione
fluminum videtur quibusdam hic.
Elevatam enim a sole aquam iterum pluvia
pluviam congregatam sub terra fluere ex
ventre magno aut omnes ex
uno aut alium ex alio. et non fieri
aquam nullam sed collectam ex
hyeme in talia suscipere susceptacula. hinc fieri multitudinem flu-
minum. propter quod et maiores semper

hyeme fluere quam estate et hos quidem esse perpetuos, hos autem non perpetuos. Quorumcumque quidem enim propter magnitudinem ventris multa collecta aqua est ut sufficiat et non consumatur antequam superveniat yems iterum in hyeme, terminum hos quidem perpetuos esse in finem. Quibuscumque autem minora susceptacula, hii semper propter paucitatem aque prius exsiccantur antequam superveniat que decet loco evacuato vase. Quoniam manifestius velut faciens velut susceptaculum prius alius cotidie aqua fluentibus continue intelligere multitudinem excedet utique magnitudine terre molem vel non multitudine deficiet suscepto omnis fluens aqua per annum. Et palam quod accidunt quidem et multa talia in multis locis terre. Non solum sed et indecens siquis non putet propter eandem causam aquam ex aere fieri propter quam quidem super terram et in terra. Quare si quidem et ibi propter frigiditatem constat vaporans aer in aquam et ab ea que in terra frigiditate idem hoc oportet putare accidere et fieri non solum segregatam aquam in terra et hanc fluere, sed fieri continue. Adhuc non ea que fit existente aqua cotidie non tale esse principium fluviorum velut sub terra stagna quidem segregata sic quidam dicunt, sed similiter sicut et in eo qui super terram loco

parve consistentes gutte et iterum ipse cum aliis tandem cum multitudine descendit pluvia aqua, sic et in terra ex parvis colligi primo et esse velut scaturigines in unum terre principia fluviorum manantia. Fecerit autem ipsum. Quod enim aque ductus faciunt hiis libus et de fossis colligunt, ut si utique sudantes terra ab excelsis. Propter quod et capitula fluviorum ex montibus videntur fluentia, et plurimi et maximi fluvii fluunt ex maximis montibus. Similiter autem et fontes plurimi montibus et locis altis vicinantur; in campestribus autem sine fluviis pauci fiunt omnino. Montuosa enim et alta loca velut spongia spissa suspensa, paulatim modica autem in multis autem locis produnt et colligunt aquam. Suscipiunt enim advenientis aque magnam multitudinem quod enim descendit, concavam et suspensam autem convexam preferiam esse et gillosam victorem eius modo calentem modo lenem comprehendit corpus et ascendentem vaporem infrigidant et concernunt iterum in aquam. Propter quod quemadmodum diximus maximi fluviorum ex maximis videntur fluentes montibus. Palam autem est hoc considerantibus terre periodos; has enim ex inquirentibus a singulis sic descripserunt quecumque non accidit ipsosmet

maius dicitur / in asia quidem igitur plu
rimi ex parnaso vocato monte inde
tur fluentes et maximi fluuii.
hic autem mons dicitur esse maxi
mus omnium qui ad orientem yemalem
ascendenti enim iam hunc ap
paret quod extra mare: cuius terminus
non palam hic hiis qui hic. ex hoc
quidem igitur fluunt alii fluuii et
bactros et coaspes et araxes. ab
hoc autem diuiditur tanais pars existens in
meotidem paludem. fluit autem et
indus ex ipso omnium fluuiorum re
uma plurimus / ex caucaso autem alii
fluunt multi et sunt magnitudine
excedentes et fasis. Caucasus autem
maximus mons est eorum qui
ad orientem estiualem et multitudine
et altitudine. Signa autem altitu
dinis quidem: quia uidetur et a vocatis
profundis et a nauigantibus in stu
gnum ad lic autem. illuminatur sole
ipsius summitates usque ad tertiam
partem. et ab oriente et iterum a vespe
re. multitudinis autem quia multas habens
iuga in quibus gentes habitant
multe et stagna esse aiunt mag
na. at tamen omnia iuga esse aiunt
manifesta usque ad ultimam sum
mitatem. Ex pyreneo autem, hic autem
est mons ad occidentem equinocti
alem. In celtica fluunt ister
et tartessus. Iste quidem igitur extra col
umpnas. Ister autem per totam euro
piam in pontum euxinum. aliorum

autem fluuiorum plurimi ad arctum ex mon
tibus arcyniis. hii autem et multitudine
et altitudine maximi circa locum
hunc sunt. sub ipsam autem ursam super
ultimam scythiam uocate ri
phe de quarum magnitudine ual
de dicere sermones qui dicuntur fabu
losi. fluunt igitur plurimi et maximi
post istrum aliorum fluuiorum
hinc ut aiunt. Similiter autem et
circa libiam qui quidem ex ethiopi
cis montibus et egon et nises. au-
tem maximum autem diuulgatorum chre thremetes
tus uocatus qui in exterius mare
fluit et nyli fluxus primo ex
argento uocato monte. eorum
autem que circa ellinicum locum
achelous quidem ex pindo et iona
chus. hinc strimon autem et nessus et
ebrus omnes tres existentes ex sco
bro. multi autem fluxus et ex rodope
sunt. similiter autem et alios fluuios
inueniet quis utique fluentes. sed
testimonium igitur quod nos diximus. quo
niam et quicumque istorum fluunt
ex paludibus, paludes sub montibus
positos esse accidit omnes fere aut
sub locis altis ex positione / quod qui
dem igitur non oportet putare sic fieri principia
fluuiorum ut ex determinatis uentri
bus manifestum: neque enim locus suffici
ens esset quin terre ut est dicere sicut
nec quidem nubium si existentem opor
teret fluere solum et non hec quidem
deficeret. hec autem fieret sed quod ab existente

accipiebant et sub montibus esse fortes accidit. quia ex confluente ad modicum et paulatim ex multis stactigonibus distribuunt locis et fiunt sic fontes fluviorum. ¶ Non solum autem et talia esse loca habentia multitudinem aque velut stagna medium inconveniens sed non ad tanta ut hoc accidat nihil magis quam siquis putet quod manifesta esse fontes fluviorum fere enim ex fontibus plurimi fluunt. Simile igitur illa et hec putare esse corpus aque omne. Quod autem sunt tales fontes et voragines terre manifestant absorti fluviorum accidit autem hoc in multis locis terre. puta peloponeso plurima talia archadiam sunt. Causa autem montuosa existens non habet effluxus ex alveis in mare repleta enim loca et non habentia effluxum ipsis inveniunt transitum in profundum cogente desuper veniente aqua. circa elladem quidem igitur parva talia omnino sunt facta. sed sub caucasum stagnum quod vocant am ibi mare. hec enim multis fluviis et magnis ingredientibus non habet effluxum manifestum terminat sub terra in coraxos circa vocata profunda ponti. hec autem sunt infinita. quantum maris profunditas. nullus enim unquam qui descendit potuit invenire. hoc autem longe aliqua fere trecenta stadia potabilem reddunt aquam ad multum locum non in directum. sed inter partes et circa ligisticam non minor rodano in absorbetur quidam fluvius et iterum egreditur secundum alium locum vocatus autem est fluvius navibus transmeabilis. ¶ Non semper autem eadem loca terre neque aquosa sunt neque arida. sed permutantur secundum fluviorum generationes et defectus propter quod et que circa permutantur et mare et non semper hec quidem terra. hoc autem mare perseverant omni tempore sed fit mare quidem terra. hic autem mare ubi arida. ubi autem nunc mare iterum hic terra. secundum quandam ordinem putare oportet hec fieri et periodum principiorum autem horum et causa et terre que intus sicut corporibus plantarum et animalium et statum habent et senectutem. sed illis quidem non secundum partem hoc accidit accidit pati sed simul totum instanti esse et desinere pati necesse.

¶ Terre autem hec fit secundum partem propter frigus et caliditatem hec quidem igitur crescunt et minuuntur propter solem et circulationem propter hec autem et virtutem partes terre accipiunt differentiam ut usque ad terram aquosa possint permanere. deinde exsiccantur et senescunt. iterum alia autem loca vivificantur.

et aquosa fiunt secundum partem necesse et loca fieri sicciora; fontes exanimati huiusmodi et accidentibus fluvios primo quidem ex magnis parvos, deinde tandem fieri siccos. Fluviis et transmutatis et hic quidem exanimatis, in aliis proportionaliter fieri permutari mare. Ubi quidem enim excrescens a fluviis que humectaverunt abscedens aridam facere necesse; ubi autem fluxibus habundans exsiccatum ad terram iterum hic stagnare. Sed propter quod fit omnis naturalis circa terram generatio per successionem et in temporibus longissimis ad nostram vitam, latent hec fieri, prius omnium gentium interitus et corruptiones fiunt antequam memoretur horum permutationes a principio finem. Maxime quidem igitur corruptiones fiunt et citissime in bellis; alie autem infirmitatibus; hee autem sterilitatibus. Et aliis hee quidem magne, hee quidem secundum modicum, ut lateant talium gentium transmigrationes; propterea quod hii quidem derelinquunt regiones, hii autem pertinaciter (?) sedent usque ad hoc donec utique non amplius possit alere regio multitudinem nullam. A prima igitur desertione ad ultimam in (?) consimilem longum fieri tempus ut nullus memoretur. Sed salvatis adhuc permanentibus oblivionem fieri oportet propter temporis multitudinem. Eodem autem modo oportet

putare et inhabitationes latere quando primum facte sunt gentibus singulis quam permutatam et factam siccam ex paludosis et aquosis. Fit enim hic paulatim ex multo fit tempore additio, ut non sit memoria qui primum et quando et qualiter habitantibus locis venerunt. Velut autem et circa Egyptum; et enim hic locus siccior videtur factus et tota regio fluvii attenuatio existens Nili. Propter autem paulatim exsiccatis paludibus propinqua inhabitari ex temporis longitudine ablatum est principium. Videntur igitur et ora omnia excepto uno Canobico manufacta et non fluvii existentia et antiquitus Egyptus Thebe vocata. Insinuat autem et Homerus sic recens existens non est dicere ad tales permutationes. Illius enim loci facit memoriam tamquam nondum Memphi fit (?) existente aut totaliter aut non tanta. Hic autem consimile sit accidere. Inferiora excelsis superioribus posterius habitata sunt; paludosa enim ad amplius tempore necesse est propinquiora additione propter stagnare in ultimis semper magis permutantur autem hec. Et iterum a parte habent desiccata autem loca veniunt ad bene habere. Nunc autem circa Argos (?) propter quod tam circa (?) hic quidem enim inutilis facta est et sicca et prius huius autem que tunc propter stagnare inutilis nunc utilis facta est. Sicut igitur in parvo

loco accidit existente paruo. neque oportet pu
tare hec accidere et magna loca et
regiones totas. Qui quidem igitur
respiciunt ad modicum tantum
putant causam esse passionum
totius permutationem tamquam genera
to celo. propter et mare minus fieri aiunt
tamquam exsiccatum. quia plura lo
ca apparent hec passa nunc quam prius.
Est autem horum hoc quidem verum hoc autem
non verum. Plura quidem enim sunt que
prius aquosa nunc autem arida non sol
um. sed et contrarium. In multis enim
locis considerantes invenient superve
nisse mare. Sed huius causam non mundi
generationem putare oportet. Derisibile
enim propter parvas permutationes et mo
mentaneas permutationes movere
totum. Terre autem moles et mag
nitudo nichil omnino est ad totum
celum. Sed omnium horum causam
existimandum quia sic per
tempora fatalia velut in temporibus
anni fit hyemps sic periodo qua
dam magna magna hyemps
et excessus ymbrium. hoc autem non
semper secundum eadem loca. Sed quem
admodum vocatus sub Deucali
one cataclismus et enim hic circa
Ellinicum locum factus fuit maxi
me et hic circa Elladem antiquam.
Hec autem est circa Dodonem et Ach
elonum. Iste enim multis in
locis decursum permutavit. habitabant
enim Selli hic et vocati tunc qui

nunc Greci nunc autem Ellines.
Cum igitur factus fuerit talis excessus ym
brium putare ad multum suf
ficere tempore. et sicut nunc causa
quod est esse perpetuos quosdam flu
viorum hos autem non hoc quidem aiunt
causam esse magnitudinem sub terra
voraginum. nos autem magnitudinem
altorum locorum et spissitudinem
et frigiditatem ipsorum. Ista enim
plurima et suscipiunt aquam et
continent et faciunt. Quibus
cumque autem parve suspense montium
consistencie aut spongiose et lapido
se et argillose. hec predeficere sic pu
tare oportet manibus utique factam fuit ta
lis humidi latio ut perpetue fiant
humiditates locorum magis.
Tempore autem hec exsicca
ta sunt facta magis. alia autem
minora aque aquosa donec ve
niat iterum decidentis periodi eadem.
Quoniam autem necesse totius fieri
quandam permutationem non tamen
generationem et corruptionem siquidem
maneat totum necesse quemadmodum
nos dicimus non eadem semper lo
ca humida esse mari et fluviis et
sicca. Manifestum autem quod est. aiunt
enim antiquissimos esse hominum
Egyptios horum regio tota videtur
facta et existens fluvii opus
et hoc secundum regionem ipsam aspiciens
palam est. Et que circa ru
brum mare argumentum sufficiens

Hec enim regionum circa Attem perierunt propter fore. Hoc enim prius siciaz habet ipsis utilitates navigabilis totus locus factus. Dicitur autem primus Sesostris conatus fuisse antiquorum. Sed invenit mare excelsius terra propter quod ille primo et Darius postea cessant fodientes ut non corrumperetur fluxus fluminis commixto mari. Est autem propter quod manifestum est circa Libiam maritima regionum humiliora inveniuntur et posteriora propter totum inferioris regionis. Palam enim quod alteratione facta sunt stagna circa tempore autem facto delicta et stagnati aqua desiccata est tamen ad mensulationem. Adhuc vero et que circa Meotidem paludem addiderunt acumulationem fluminum tantum ut multo minores magnitudine naves nunc innatent ad operationem quam anno sexagesimo. Quare ex hiis facile proportionaliter accipere quod et primo sic multa stagnorum et hec opus est fluviorum et tandem necesse omne fieri siccum. Adhuc autem Bosforus semper quidem fluit propter agitari et est ad hunc hec cerni quo quo accumo. Quando vero ab alia interceptionem fecerit fluxus quod possunt stagnum factum fuit primum primo deinde exsiccatum fuit iterum post hec autem alia que ab interceptione et stagnum ab hac et hec opus sic accidit similiter. Hec autem facta sepe necesse tempore pereunte velut fluminum fluxum tandem aut et hunc siccum maxime quam circa quam terre non deficit et totum tempus quod in canalis in Nilus semper fluit sicut et et alii sicut locus unde fluunt. Opus enim habet ipsorum terminum terre autem non habet similiter autem hec et in aliis fluminis contingit dicere. At vero sicut quidem et fluvii fiunt et corrumpuntur et non semper eadem loca terre aquosa et mare necesse permutari similiter. Mari autem hic quidem recedente hic autem supergrediente semper manifestum quod omnes terre non semper eadem hic quidem ipsi sunt mare hic autem arida sed permutantur tempore omnia. Quare quidem igitur non semper eadem neque arida sive in navigabilia sunt et propter quam causam hec accidunt dictum est. Similiter autem et propter quid hic quidem perennes hii autem non sunt fluminum. lectio 24 de mari

De mari autem et que est ipsius natura et propter quam causam est salsa tanta aque multitudo aut ad hunc autem ea que a principio generatione dicamus. Antiquorum quidem igitur et versantes circa theologias faciunt ipsius fontes ut ipsis sint principia et radices terre et maris. Magis tragicam enim sic et reverenciam estimaverunt forte esse quod dicitur tanquam magna quedam terra hec pars omnis existens et reliquum celum totum circa hunc locum existere et huius gratia tanquam eadem honoratissimum et principium. Quidam autem sapientiores humana sapientia faciunt ipsius generationem esse enim primo humidi

omnem locum qui erat terram a sole
autem exsiccatum. Quod quidem evaporavit
spiritus et passiones solis et hinc autem fi
eri relictum autem mare esse. Propter quod et mi
nus fieri exsiccatum putant et tandem
fore aliquando totum siccum. Quidam [empedocles]
autem ipsorum aiunt calefacta a sole terra
velut sudorem fieri; propter quod et salsum
esse: et enim sudor salsus. Quidam [anaxagorae]
salsedinis causam terram esse aiunt.
Quemadmodum enim quae per cinerem colatur salsa
fit eodem modo et hoc salsum esse mi
xta ipsi tali terra. Quod quidem igitur
fontes maris impossibile esse per existentia
iam considerare oportet. Aquarum enim quae
circa terram hae quidem fluxibiles exis
tunt entes, hae autem stationariae. Flu
xibiles quidem igitur omnes fontales. De
fontibus autem diximus prius quod oportet in
telligere non tamquam ex vase deri
vatum principium esse fontem, sed
ad unum semper factum et confluentem
occurrere primum. Stationariarum autem
hae quidem collectivae et subsistentes
velut paludosae et quaecumque stag
nales multitudine et paucitate diffe
rentes, hae autem fontaneae.
Hae autem omnes manufactae, dico autem
velut puteales vocatae. Omnium enim
superius oportet fontem esse fluxus. Propter quod
hae quidem spontaneae fluunt, quae fon
tales et fluviales, hae autem arte in
digent opere. Differentiae quidem igitur
tot et tales aquarum sunt. Hiis
autem sic determinatis impossibile fontes
esse maris. In neutro enim horum
generum possibile est esse ipsum. Nam enim
effluxibile est, in maris fontales
autem omnes horum aliquid praesse sunt
spontaneam autem stationariam tan
tam multitudinem nullam invenimus
fontalem factam. Adhuc autem
quoniam plura sunt maria ad invicem
non commixta secundum nullum locum, quorum
rubrum quidem videtur paulum
communicans ad id quod extra columnas
pelagus mare. Hyrcanium autem et Cas
pium separata ab hoc et circumhabi
tata in circuitu ut non utique laterent
fontes si secundum aliquem locum ipsorum
essent. Fluens autem mare invenitur
secundum angustias si alicubi propter adiacentem
terram in modicum ex mag
no coarctetur pelagus. Propter hoc autem libra
tur huc et illuc saepe. Hoc autem in ma
gna multitudine maris immanifestum.
Qua autem propter angustiam terrae modicum
obtinet locum, necesse eam quae in
lato modicam libramen ibi apparere
magnam. Quod autem intra Herculeas co
lumnas totum secundum terrae concavita
tem fluit et fluviorum multitudinem.
Maeotis quidem in Pontum fluit, iste
autem in Aegaeum. Quae autem iam extra haec
pelagi minus faciunt haec. Illis
autem et propter fluviorum
multitudinem accidit hoc; plures enim fluvii in Euxinum flu
unt et [meotim] Maeotim aut duplicem regi
onem ipsius. Et propter brevitatem

[illegible]

profunditatis semper enim profundi
intersecus mare et meotide. amplius
pontus. hoc autem egeum. egeo autem
sicilicum. Sardonicum autem et thyrenum
cum profundissima omnium. Que autem extra
colunpnas herculeas quidem propter lutum sine
flatu autem sunt. ut in concavo mari
existente. sicut igitur et secundum partem ex altis
fluminibus apparent fluentes. sic et totius
terre ex altioribus que ad arcticum fluxus
plurimus. ut hic quidem propter effusionem
non profundi. Que autem extra pelagus pro
fundi magis. De eo autem quod que
ad arcticum sunt terre alta sunt sig
num quidem et multos persuasos
esse antiquorum metheorologorum
solem non ferri sub terra. sed circa terram et
locum hunc. Disparere autem et facere
noctem propterea quod alta sit quo ad
arcticum terra. Quare quidem igitur neque fon
tes possibile sit esse maris et propter quam
causam sic videtur fluens talia et tan
ta nobis dicta sunt.

De generatione autem ipsius si factum est
et de sapore que causa salse
dinis et amaritudinis dicendum.

// Causa quidem igitur que fecit prio
res putare mare principium esse. et
corporis omnis aque hec est. videbitur
enim rationabile esse quemadmodum et ali
orum elementorum est congregata mo
les et principium propter multitudinem
unius primitatis partium et videtur
aliis putari ignis quidem in superioribus
locis aeris autem multitudo que post ignis
locum terre autem corpus circa quod omnia hec
posita sunt manifeste. quare palam quia
secundum eandem rationem et de aqua neces
se querere. tale autem nullum aliud corpus
videtur positum totum simul. sicut et
aliorum elementorum. preter maris magni
tudinem. Quod enim fluminum neque
totum simul neque stabile. sed ut fiens
semper videtur cotidie. ex hac itaque
dubitatione principium humidorum et omnis
aque putatum est esse mare. propter quod et
fluvios non solum in hoc. sed ex hoc
aiunt quidam fluere colatum. non
fieri quod salsum potabile. Oppo
nitur autem altera ad hanc dubitationem opi
nionem dubio cur quidem non est con
sistens. aqua hec potabilis. siquidem omnis
principium aque sit salsa. Causa
autem simul et huius dubitationis solvende erit
et de mari primam existimationem
accipere recte. aqua enim circa terram
ordinata. sicut circa hanc aeris spera
et circa hanc que dicitur ignis. hiis
enim est horum ultimum sive ut plurimi
dicunt. sive ut nos. lato autem sole hoc
modo. et propterea permutatione et generatione
et corruptione existente quod quidem
subtilissimum et dulcissimum sur
sum ducitur per singulos dies et
fertur disgregatum et vaporans in
superiorem locum. Ibi autem rursum constans
propter infrigidationem deorsum fertur
iterum ad terram. et hec semper vult fa
cere natura sic dictum est prius. Propter quod
et deridendi omnes quicumque priori

existimaverunt solem alimentari humido
et propter quod hic amodo et aliunt facere versiones
ipsum. Non enim semper posse eadem
loca exhibere ipsi alimentum. necessarium
autem esse hoc accidere circa ipsum aut cor
rumpi: et enim manifestum ignem quam
diu habuerit alimentum usque ad hoc
vivere. humidum autem ignem esse alimentum so
lum tanquam pertingeret usque ad solem
quod sursum ducitur humidi. aut ascen
sus talis sit qualis ad facere flamme
propter quam signum accipientes. sic
et de sole putaverunt. hoc autem non est
simile: flamma quidem enim per conti
nuum humidi et sicci permutata
fit et non alitur. non enim eadem existens
permanet nullo tempore ut est dicere
circa solem aut impossibile hoc accidere
quoniam alito quidem eodem modo sicut illi
dicunt. palam quod et sol non solum sicut
Heraclitus ait novus in die est. sed
semper novus continue. Adhuc 2a 9a
autem que a sole elevatio humidi si
milis est calefactis aquis ab igne
Si igitur nec ardens alitur ignis neque so
lem inutile erat existimare neque si
omnem calefaciens evaporare fecerit
aquam. Inconveniens autem et solum cura
re de sole: aliorum autem astrorum
non solum negligere salutem: tantis et
multitudine et magnitudine existen
tibus. Idem autem accidit et huic ir
rationabile et dicentibus primo humida
existente terra et mundo quo circa terram
a sole calefacta aerem factum esse et

quod est impossibile solem nutriri humido
[illegible]

totum celum augmentatum et hec
semper exhibere et versiones ipsius facere
manifeste enim semper sursum de
ductum videmus descendentes iterum
aquam. et si non per unum reddatur et
per singulas regiones similiter. sed in
aliquibus ordinatis temporibus red
ditur omne acceptum velut. neque
alitur superioribus. neque hec autem manent
de aere iam post generationem hec autem
facta et corrupta et in aquam. Po
tabile autem quod et dulce propter levi
tatem sursum ducitur omne. sal
sum autem totum manet propter gravitatem
non ut in eo quam ipsius convenien
ti loco proprio: hoc enim putandum dubi
tatum esse convenit. Irrationabile enim
si non aliquis est locus aque sicut et
aliorum elementorum et hanc esse solum.
Quem enim videmus locum occupans
mare iste non est maris sed solum
aque. videtur autem maris: quia quod
salsum quidem deorsum manet propter
pondus: dulce autem et potabile sur
sum ducitur propter levitatem. quemadmodum in
animalium corporibus et enim in hiis ali
mento ingredienti dulci humidi
alimenti ypostasis et superfluum
apparet amarum ens et salsum. dul
ce enim et potabile ab innato ca
lore attractum in carnem et alia
compositionem venit per unumquodque aliud
nata est. Sicut igitur ibi inconveniens si
quis potabilis alimenti non putet lo
cum esse ventrem. quia cito ab sistit

... super faciem quia hec videtur ubi stare
non iterum existimavit ubi simul. at
et in hiis est. quod enim sicut dici
mus locus iste aque. propter quod et flumina
fluunt in ipsum omnia. et omnis que
fit aqua. sicut et enim quod maxime
concavum fluxus. et mare talem
obtinet locum. sed hec quod sursum
fiunt cito propter solem omne. hec autem
relinquuntur propter dictam causam.
Querere autem antiqui dubitabant
propter quid tanta multitudo
aque nusquam apparet per singulos ei
dies fluminibus fluentibus et innabi
libus et magnitudine in immensum ni
hil mare fit amplius. hec itaque
quod inconveniens dubitare a
liquos. non tamen intuentem dif
ficile videre. eadem enim multitudo
aque in latum diffusa. et tota
simul non in equali tempore exsicca
tur. sed differt in tantum ut hec qui
dem permaneat per totum diem.
hec autem quemadmodum siamus super men
sam magnam diffunderit aque cya
tum simul perspicientibus utique
existimabis totum. quod utique et
circa fluvios accidit. Continue enim
fluentibus simul totum semper in quod
pervenit in immensum et latum
locum. exsiccatur cito et laten
ter. Quod autem scriptum est in Fedo
ne de fluminibus et mari impossibile est.
Dicitur enim quod omnia ad invicem
in terra perforata sint ...

principium autem omnium sit et fons
aquarum vocatus tartarus circa medium
aque quam multitudo ex quo et flu
encia. et non fluencia pereunt
omnia. cum enim fluencia autem facere
ad singula rerum aquarum: propter ea quod
moveatur semper quod primum et prin
cipium non habere enim sedem: sed
semper circa medium volvi motum
autem sursum et deorsum: facere
effusionem repletionibus. hec autem
in multis quod locis stagnari qualem
et quod apud nos esse mare omnia
autem iterum circulo circumitare ad prin
cipium unde moventur fluvii. mul
ta quidem secundum eundem locum quedam autem
et regione ponere effluxum. puta
si fluvii inceperunt debitum esse
ingredi esse autem ad descensum. De
certo enim ad sursum iam omnibus
esse latorum. Sapores autem et colores
habere aquam per qualem utique contingit
fluens eum. Accidit autem flumi
nis fluvii non ad eundem semper secundum ratio
nem hanc. Quoniam autem ad medium
influunt a quo circumeffluunt
nichil magis fluunt. de sursum quam
deorsum sed ad occidens declinans
fluctuans tartarus effluxus. hec ac
cidente fiat utique quod dicitur sursum
fluminorum quod quidem impossibile.
Adhuc que sit aqua et que
iterum sursum ducitur unde erit. hic
enim totum excludere necessarium aliquod
semper salvatur eam. Quantum enim ex

Sunt ad principium quamvis omnes
fluvii inveniantur emanantes ad ma
re quiescunt, non in alios. inutilia autem
multis. Sed et si disparant, rursum pro
veniunt quanta non. magni autem sunt
fluviorum qui longe fluunt per re
gionem. Multorum enim suscipiunt
venuata(?) fluviorum determinantes
[illegible] loco et longitudine maris.
Propter quod quidem et Ister et Nilus
maximi fluviorum sunt eorum
qui in hoc mare exeunt et de
fontibus alii dicunt [illegible] fluvi
orum alias causas quia multi in
eundem incidunt. Hec itaque omnia
manifesta ad impossibile est acci
dere aliquis et mari principium
inde habere. Quod quidem quia aque
locus est iste et non maris et propter
quam causam quod quidem potabile in
[illegible] fluens. Hec autem
consistens. et quia dicimus magis
aque quam principium est mare
[illegible] quia in corporibus sic fluunt
[illegible] et omnis et maxime
quod quidem humidum dicti sunt
tanta causa.

De salsedine autem ipsius dicendum
[illegible] et utrum est idem aut
non erat, non erit. Sed deficiet. et
enim sic putant quidam. Hec
quidem quia [illegible] sunt omnes [illegible]
ad [illegible] est si quid. et omnes [illegible]
[illegible] Similiter enim ipsius faci
unt generationem. Quare palam

quod liquidum [illegible] omne et de
mari existimandum. Puta
re autem minus fieri secundum multitudinem
sicut ait Democritus, et tandem
deficere. ab Esopi fabulis nichil
differre videtur persuasus sic. et sic
enim ille fabulose composuit quod
bis quidem Caribdis destorbens(?) pri
mo quidem montes fecit manifestos
secundo autem insulas, ultimo autem desorbens
aridam faciet omnino. Illi quidem
igitur conveniebat irato ad Porthy
nea talem dicere fabulam. Veri
tatem autem querentibus minus. Propter
quam enim causam mansit primo,
sive propter pondus ut et quidam horum
aiunt. In promptu enim hoc causam vi
dere. sive et propter aliud, ad palam quod
propter hec permanere necesse et reliquo
tempore ipsum. aut enim dicendum ipsis quod
non elevata aqua a sole veniet
iterum. aut si quidem hoc erit, necesse
aut semper aut quam diu quidem fiat
hec manere mare iterum sursum
ferri illud prius conscendit quod
potabile. quare numquam exsiccabi
tur. iterum enim id preveniet descendens
in ipsum quod prius ascendit. Differre enim
nichil semel hec dicere aut sepe.
Si quidem igitur solem cessare faciat
quis alterationem. quid erit exsiccans.
Si autem permittet esse circulationem semper
primarium(?) potabile sic diximus
sursum ducere. Dimittet autem iterum
recedens. Acceperunt autem principium(?)

Inspicientibus de mari eo quod multa
loca apparent sicciora nunc quam prius
de arido cum diximus quod propter quasdam
temporum excessus fit hoc accidit. hoc est ra-
tio: sed non propter totius generationem et permanere
et iterum erit in contrarium et cum fuit
fiet: desiccabitur iterum et hec sic est
clarius necesse semper esse. magis enim
sic venerabile existimare quam propter
hoc celum totum perimere. sed de-
hiis aliquid plus quam dignum immor-
atus est sermo. De hiis autem quam
De salsedine semel generatur
et totaliter ipsum generant. impossibile
est salsum facere. Si enim omnis
humor ad celum tractus erit. et elevatus
ad residuum fiet eius mare:
licet inexistit tantus sapor in
multa aqua et dulci propter in mixtum
esse quandam terram talem. inchoan-
tibus cum advenerit iterum aqua ante
evaporavit necesse esse exeunte et
multitudine et primo: aut si in prin-
cipio posterius salsum ipsum esse. Si autem
et primo: confestim erit quod ante
[illegible] et similiter propter quod si non et ter-
minum latum fuit. et nunc patet
hec. Aut vero et quicumque aiunt
terram ponunt salsedinis in mixtam
habere et aiunt multos sapores ipsam
ut a fluminibus allatum propter mix-
tum facere salsum inconveniens non in
fluminibus salsos esse. Quomodo enim
possibile in magna aliquid multitudine
aque euntem sic facere mixtum talis

in modicis autem non. palam enim quod
mare est omnis fluminalis aque in multo
enim differebat: nisi eo quod salsum sit
a fluminibus. Illuc autem nullus venit in locum
in quem omnis similiter fluunt. Simili-
ter terribile: et si aliquis dicens sudore
terre esse mare. putat aliquid planum
dixisse sicut empedocles ad poesim
aliquid enim sic dicens forte dix-
it sufficienter metaphora enim poe-
ticum ad cognoscendum autem non
sufficientes. sic enim hic palam aliter
ex dulci potu: salsus fit sudor
velut abscendente aliquo solum
puta dulcissimo. aut similiter.
sic in hiis que per vesicam colantur a-
quis. Inter autem cum eadem et omni
ex fluvium in vesicam collectum et
ei illud amarum et salsum fit.
potato in eo quod in alimento humido
dulci existente. sicut et quandam medicinam que
per calcem colatur aqua amara fit.
Et ad hec cum urina aliquid similiter
delatum talem quandam virtutem. aliquid
et videntes consistens invenitur sal-
sedo. cum sudore autem segregata
ex carnibus velut abluente quod
tale ex corpore exeunte humido
palam quod et in mari quod enim in mixto
humido: est salsedinis. In corpore
aliquid generatum fit tale quod ablutum propter
talis propter indigestionem. In terra
enim secundum quam motus existit. Quod
Quomodo autem aliquid possibile tangentem
aque multitudinem desiccari et tale

fieri

segregari. uel multiplicem enim oz
ipsam esse partem relicte in terra. Ad
huc post quod non et nunc. enim exsi
ccata fiunt terra. sive amplior sive mi
nor fiat humiditas eius et sitiror
fiunt. amara. salsius enim tantum
et nunc oportebat. Non nitet ex
hoc accessus. si humiditas quod exsus
exsiccatur: sicca autem exustis
patitur tale. Quod quoque possibile est
primam generationem humiditatis exu
te terra. sitiare ex siccitate. si ma
gis verisimile. sicut accidit circa
assumpto plurimo et eleuato in
humido propter solem. relicto esse ma
re humidi exustum. sitiare in
possibile. Que quidem igitur dicitur sal
sedinis causa. Distinguere inde
terminationem.

R. Hora dicimus principi
um sumentes idem quod et
prius. Quoniam enim positum est
duplicem esse exalationem. hanc
quidem humidam. hanc quidem siccam
palam quod hic putandum principium
esse talium. Sed utrum et de quo dubi
tasse prius necessarium utrum terra ma
re semper permaneat eadem numero exsistens partes
eius unum et potabilis aqua et ignis
permutatis semper partibus. quemadmodum
aer et potabilis aqua et ignis aut
specie et quantitate permutatis semper
partibus. quemadmodum aer et potabilis aqua
et ignis semper aliud et aliud fit
horum unumquodque. Species autem multitu

dinis unumcumque horum manet
sicut qui fluencium aquarum et flam
me fluxus. Itaque et hoc et probabile
et impossibile. non eandem esse de omnibus
huius rationem. et differre velocitate
et tarditate permutationis. In
omnibus quoque corruptionem esse et generatio
hec tantum ordinate accidere. manifesti
omnibus ipsis. huius a sic habitudinibus dep
tationum reddere causam et de salsedinis
maris itaque per multa signa. et q(uia)
est sic talis sapor. propter commixtionem
alicuius inconveniens. quod indigesti
ssimum: salsum et amarum sic. Tamen
et prius diximus. Indigesti
ssimum enim superfluum humidi
alimenti. talis autem omnis. ypostasis
maxime que in vesica. signum
quia subtilissima est. Digesta
autem omnia consistere nata sunt. dein
de sudor semper in quibus idem corporibus
enim segregatur quod facit saporem
hunc similiter autem et in adustis. candi(dum)
enim utique non optinuit calidum in
corporibus quod fit superfluitas. in
adustis autem cinis propter quod et maris
tem ex adusta accidit fieri esse tale.
Quia sic quidem in convenientes. ex
terra ex talibus sunt sicut et in
venis et in toto et ex nascenti
bus et factis secundum naturam semper oz in
tellire sic exiguitas quod relinqui
tur tale est esse terram et ita et ea
et in arida exalatione omnes
hec enim et exhibet multa hanc

multitudinem mixta autem existente sicut
diximus vaporosa exalatione et
sicca cum consistunt in nubes et aq-
ueam incipit in aliquam multitudinem
semper huiusmodi civitas et simul deorsum
fieri iterum pluvii et hec semper secun-
dum quantum ordinem ut contin-
git que sic participante ordine. unde
autem generatio salsi maris manifestum
dictum est. et propter hec austri les aq-
latores et prime autumpnalium
austri enim et magnitudine et spiri-
tuosissimus est ventus. et flat a
locis siccis et calidis. quia cum pau-
co vapore. propter quod et calidus est.
Si enim et non talis sed unde in-
cipit flare frigidus magis minus
precedens. propter ea quod comprehen-
dit multam exalationem siccam. ex
propinquis locis calidus est. Bore-
as autem velut a frigidis locis va-
porosis. propter quod frigidus. eo autem quod ex-
pellat serenus hic. in oppositis
autem aquosus. Similiter autem et
auster serenus huius autem circa libiam
multum quod in deorsum lata aq-
ua consumit quod talis et autumpno la-
te aqua. nocte enim gravissima pro-
pter. Quare in quibus maxime
est talis terre multitudo et deorsum
citissime deorsum hec et calidum et
mare propter hec est. Omnia enim quecum-
que ignita fiunt huius propter ca-
liditatem in ipsis. videre autem licet
et calcem et cinerem et ypostasim

altam et siccam et humidam et ca-
lidissimorum secundum ventrem aliorum *accidit*
calidissimam esse ypostasim secunda
tem quod semper et altam propter hanc
causam elevatur autem semper aliqua pars
ipsius cum dulci. sed minor tanto
quanto et amplius salsa et lata
dulci minor. propter quod quando equale
est. ut ad omne dicere.

Quod autem sit vaporans pota-
bile: et non in mare consistit
vaporans quam consistit iterum tem-
perantes dicimus. Diximus autem
et aliquando item. Etenim vinum
et omnes humores autem vapi-
tes iterum in humidum consistunt aqua
fiunt. alia enim passiones aque
sunt. propter admixtionem commixti-
onem et qualitatem aliquando fiunt
quod commixtum. talem fiunt capore
Sed de hiis quando in aliis tempori-
bus convenientioribus. faciendum
consideratum. Nunc autem tamen dicimus
quod maris existens semper aliquando
sursum ducitur et fit potabile et de-
sursum impluvia descendit aliud
factum. non quod sursum ductum et
propter pondus solidum potabili et pro-
pter hec non deficit sicut fluvii mul-
tis locis. hec autem et in ambobus ne-
cesse accidere similiter. non semper ea-
dem partes permanent. non terre non
maris. sed unde tota moles. et
enim de terra similiter oportet existima-
re. hec quando eius sursum venit

hec a terra descendit et locum per
mutavit et a superiori in inferiora et a
descendentia. Similiter autem commi
xtione alicuius salsum pilam
non solum ex dictis. sed et si quis vas
ceream formans posuit in ma
re et cum ligans os collis ut non
primam aliquam intrat mare.
Que enim ingreditur per parietes cere
os fit potabilis aqua. quasi enim per
linguam terre que terrestre decoquitur
et faciens salsedinem per commi
xtionem. hec enim causa et generat
dinis. plus enim habent salsa aque
potabilis et grossitiei. Potest enim
grossities differre in tantum. ut
naves ab eodem pondere terram in
fluviis autem fere submergantur
in mari et medio [illegible] propter
hanc ignorantiam [illegible]
ti sunt argumentum et mixti. que
grossior est mollis. Si enim aliquis
aquam salsam fecerit valde mixtam
sal supernatant ova et si sint ple
na. fere enim sicut lutum fit
tantum habet corpulentum mixti
dinem mare. Item ad hec opin
tur et tota salsitudinis si ad est
sic favillarum aquam impleres
tota talis stagnum in quo clauis
immisit colligatum hominem aut
bos erit ingalle super natare et sub
mergi in aqua testimonium uero est
aliquis dictis. Dicunt enim a
maximum sic esse stagnum et sal

valeant l. uam
stabiliter # q
quod alique
i fluuius

nullus
sum ut in illis piscis innascatur
vestimenta et sordidari signis hu
mectans per montem sunt et omnia
talia signa dictorum quod salsedi
nem facit corpus aliquod et terres
tre est quod in existit. Quando
nia enim fons autem est aqua
late effluit aut hic in fluvium
per dulcem autem pisces et non
habitem. Elegunt enim non autem
ibi favillarum potestate tota ab
eandem: aut uenit ducens ab ichna
loues. Sales per piscibus a fiunt
ipsis ex fonte. huius enim aque
decoquentes aliquam partem ponunt
et fit frigida cum evaporaverit
humidum cum calido. Sales non
grossi compacti sed laxi et subti
les sicut nix sunt que virtute
debiliores aliis et plures et delec
tant mecti et colore non similiter
albi. tale a alterum fit et in um
bria. Est enim quidam locus
in quo nascuntur calami et cirpus.
De hiis comburunt et cinerem
immittentes decoquunt in aqua
Cum autem dimiserit aliquam partem
aque hec infrigidata salsum fit mul
titudo. Omnium autem sunt salsi
tudo per ... fluviorum aut fontium plu
rima calida aut non putrere. De
inde principium autem extingui
ignis per aquam et penetrant terram.
Ad hunc manere existentem velut
calcem et cinerem. Sunt autem in

salse

[M]ultis locis et fontes et rivu-
li fluminum omnimodos habentes sapores
saporum quorum causam ponendum
existentem aut que insit virtute
ignis exusta enim terra summa-
gis et minus omnimodas calum-
fit plena virtutibus. propter quod perve-
nientes aque existentes dulces per-
mutantur. hee quidem acetose fiunt
sicut in ea que in sicania sicilie. ibi e-
nim ... fit et utuntur sicut ace-
to ad quasdam adulatorum ciborum. est
autem et circa lyngon fons defluit
ab ipso flumine in quod ingreditur
quidem aque acetose. circa scythiam
autem amarus. ex quo autem defluit ab ipso flu-
mine in quod ingreditur facit ama-
ram totum. Differentie autem horum
inde manifeste quales sapores ex
qualibus fiunt commixtionibus. dictum
est autem de ipsis seorsum in aliis.
De aqua quidem igitur et mari propter quas
causas et semper continue sunt. et quo-
modo permutantur et que ipsorum natura.
Ad hunc autem quascumque passio-
nes secundum naturam ipsis accidit facere et
pati dictum est fere nobis de plurimis.
De spiritibus autem dicamus
sumentes principium
dictum nobis iam prius. sunt e-
nim due species exalacionis ut diximus
hec quidem humida. hec autem sicca vo-
catur autem hec quidem vapor. hec autem secundum
totum quidem innominata. eo autem
quod in parte necesse vocantes universaliter ap-
pellare ipsam velut fumum. est autem
neque humidum sine sicco. neque siccum sine
humido. sed omnia hec dicuntur secundum exce-
ssum. Elato autem sole circulo. et cum
quidem appropinquat caliditate ele-
vante humidum. longius autem facto propter
infrigidacionem consistente iterum
sursum ducto vapore in aquam. propter
quod hyeme magis fiunt aque et noc-
te quam per diem. sed non videntur
quia latent nocturne magis quam
diurne. Descendens itaque aqua
distribuitur omnis in terram. exis-
tit autem in terra multus ignis et multa
caliditas. et sol non solum supra-
natans terre humidum trahit. sed et terram
ipsam desiccat calefaciens. Ex-
alacione autem sicut dictum est dupli-
ci existente. hac quidem vaporosa.
hac autem fumosa. ambas necessarium fieri
harum autem quam quidem humidi plu-
rem hanc multitudinem exalacionem
principium pluentes aque esse. sicut
dictum est prius. siccam autem spirituum
principium et omnium. hec autem
quod isto modo necessarium accidere et ex ipsis
operibus palam. Et enim exala-
cionem differre necessarium et solem et ca-
liditatem que in terra hec facere non
solum possibile. sed necessarium est. Quoniam autem
alie virtutis species. manifestum quod
differt et non eadem est que venti
natura et que pluvie aque. sicut quidam
aiunt eundem enim aerem motum
quidem esse in sinonimis autem diximus

ventum esse
consistentem
autem
iterum
aquam
aer- ...
g.

Fit ex hiis uapor quando enim humidus
et frigidum bene terminabile hic quam-
dem enim ut humidus. Quia autem
aqua est. frigida secundum naturam sic aqua non
calefacta fumus autem calidum et siccum.
Quare quemadmodum ex symbolis con-
sistit quando sursum aer humidus et
calidus. Et enim in conueniens
siquidem credunt singillos continuos a-
eris esse sic motus fore et unde quamque
existimamus non aliter esse aqua
fluentis nisi habeat multitudinem
sed oportet fontale esse quod fluit sic enim
et deuentis habet. mouebitur enim in-
magna multitudo aeris ab aliquo
magno ocellus non hiis principi-
um ut fontes licet dicantur. Et que
fiunt ex dictis aqua enim deinue
quando magis et minus. et maior
et minor fit exalatio semper nubes
fiunt. et secundum se fructuose inui-
cem ut nata sunt. Quia autem aliquando
uaporosa fit multiplicior.
aliquando autem sicca et fumosa. aliquando quando
pluuiosi anni fiunt et humidi aliquando
autem uentosi et sicci. aliquando quando quidem ac-
cidit et siccitates et ymbres mul-
tos simul et secundum continuam sunt
regionum. aliquando autem fiunt per partes. sempe
enim que in circuitu regio. accipit re-
pentinos ymbres et multos. In
aliquam enim parte huius siccitatis est-
aliquando autem contrarium ea quam in circuitu
omnium aut mediocrium uiuente aliquis
aut et magis sicca una aliquam
pars aque copiosam accipit multi-
tudinem. Causa autem quia ut secundum pluri-
ma quando eamdem passionem ad pluri-
mam protingere uerisimile regionem
quia similiter ponuntur ad solem
que prope nisi aliquod differens habeant proprium.
Quoniam immo aliquando secundum hanc quando parte
sicca exalatio facta est amplior. per
aliam autem uaporosa. aliquando autem contrarium
et ipsius autem huius causa. quia utraque
transcendit in habite regionis. exala-
tionem puta sicca quando secundum proximam
fluit regionis que autem humida ad
uicinam aut et in aliam remo-
torum locum compulsa est a spiritibus.
aliquando autem hec quando manserit. con-
traria autem idem fecit. et accidit hoc
sepe sicut in corpore si superior uen-
ter siccus fuerit. Inferior aut contrario
contrarie disponatur. et hoc siccato exi-
stente humidum esse superiorem.
et frigidum sic et circa loca an-
tiperistasim patiet per mutari exala-
tiones. Adhuc autem post ymbres
uentus et secundum multa fit in illis
locis et quemque contingit fuisse ym-
bres. et fore cessant aqua facta
hoc enim necesse accidere. propter dicta
principia. Cum enim pluit. terra
exsiccata ab eo quod in ipsa calido
et ab eo quod desuper exalat hoc erat
ad uenti corpus. et cum talis se-
gregatio fuit et uenti obtine-
ant cessantibus aqua segregatur
calidum quod et sursum fertur in superiorem

excitat motus
uaritur erit
sed non sic
fluui
us

secundum.

nem

ut

i

locum. constat vapor infrigidatus
et fit aqua. Et eum in eorum co-
pulantur nubes et que continue fi-
unt ad ipsius frigiditas aqua et in-
frigidatur sicut eiusdem exalationem
cessare faciunt. Aque facte ven-
tos et cessantibus ipsi fiunt propter
has causas. Ad hunc autem
fiendi maxime sunt ab ursa et
meridie eadem causa. plurimi enim
boree et austri fiunt ventorum.
Sol enim sola hec loca non super-
greditur set ad hec et ab hiis
super occasus autem et super orientem
semper fertur. propter quod nubes con-
sistunt in lateribus et fit acce-
dente quidem exalatio humidi
abscedente autem ad contrarium locum
aque et hyemis. propter lationem que re-
gione ad tropicos et a tropicis
estas fit et hyemis et elevatur
sursum aqua et fit iterum. Quo-
niam autem plurima quidem descendit
aqua in hiis locis in quibus vertitur
et a quibus hec autem sunt que ad
arctum et meridiem. ubi autem
plurimam aquam terra suscipit hic
plurimam necesse fieri exalationem
similiter modo ut ex viridibus lignis
fumum. Exalatio autem hec ventus
est. racionabiliter utique hinc fi-
ent plurimi principalissimi spiritus.
vocantur autem qui quidem ab arcto
boree. Qui autem a meridie et austri.
latio autem ipsorum obliqua est. cir-

circum enim flant in rectum
facta exalatione. quia omnis que
in circuitu aer. et sequitur lationem.
Propter quod dubitabit utique
aliquis unde principium spiritus
est utrum desuper aut deorsum
motus quidem enim desuper et ante
flare. aer autem evidens si
fiunt nubes aut caligo. significat
enim motu spiritus principium.
ante manifeste venire ventum
tamquam desuper ipsis flatibus princi-
pium. Quoniam autem est ventus
multitudo quedam sicce de terra ex-
alationis mota circa terram. palam
quod motus quidem principium de-
super. materie autem et generationis deorsum.
Qua quidem enim tendit ad-
ascendit. inde causa. latio enim
ipsorum eorum que longius a terra
dicta: Et simul desuper continue
in rectum sursum fert et omne
vult magis prope. Generationis autem
principium palam quod ex terra.
Quod autem exalationibus convenien-
tibus secundum modicum sicut fluvios
fluviorum principium fiunt emanan-
te terra palam et in operibus. unde
autem singulariter flant set minimi
omnes sunt. procedentes autem longe
validi flant. Ad hunc
autem etiam circa arctum in hyeme
tranquilla et sine flatu sem-
per ipsum illum locum set secundum
modicum ultimi flantes flatus

ostendit

extra precedens idem sicut fit in san-
guis qui amidis est uenti non tamen
sit. Ad hec autem siccitatum
et de ymbrositate et propter quam causam
cessant et fluunt post ymbres
et propter quid boree et noti plurimi
uentorum sunt dictum est. Ad hec
autem et de latione ipsorum.

Sol autem et cessare facit et co-
mouet sicut debiles quidem
enim etiam paucas existentes exa-
lationes exterminat a pluri cali-
do quod in exalatione minuit existens
et disgregat. Ad hec autem
ipsam etiam preuenit exsiccans
antequam fiat multa simul
congregatio. sicut si in multum
ignem acciderit modicum combus-
tibile preuenit sepe antequam
fumum faciat comburi propter hanc
quidem igitur causas cessare facit uen-
tos et a principio fieri prohibet. con-
sumptione quidem cessare facit ce-
leritate autem siccitatis fieri prohi-
bens propter quod et circa orionis ortum
maxime fit tranquillitas usque
ad etesias et prodromos. Vi-
detur autem fieri tranquillitates
propter duas causas. aut enim propter
frigus extincta exalatione
uenit cum fuit gelu forte
aut marce facta a suffocatio-
ne plurime autem et intermediis
temporibus aut eo quod non dum
facta sit exalatio. aut eo quod
iam preterit exalatio et alia non-
dum aduenit. Indiscretus autem
et difficilis esse uidetur propter occiden- orion
tem et oriens. quia in permutatio-
ne temporis accidit occasus et
ortus estate et aut hyeme et
propter magnitudinem astri dierum
sunt pluritas permutationes autem omnium
fluctione plene propter interminationes
sunt. etesie autem flant post uersiones
et canis ortum et neque tunc cum
maxime prope fuit sol neque quando
longe et diebus quidem flant noc-
tibus autem cessant. Causa autem
quia prope quidem existens preuenit
exsiccans antequam fiat exalatio.
Cum autem abcesserit modicum me-
diocris iam fit exalatio et caliditas
ut congelate aque liquescant terra
exsiccata et propter caliditatem et ab
ea que solis quasi tangescit et ex-
alet. nocte autem deficiunt. quia con- nocte
gelate liquescentes desistunt propter
frigiditatem noctium. Exalat
autem neque congelatum neque nichil habens
siccum. Sed cum habet siccum
humiditate sic calefactum ex-
alat. Dubitatur autem quare propter
quid boree quidem assidue post hiemem quos estiue
uocamus excessiones estiuales tropi- post
cos. nocti autem sic non fiunt post
hyemales est autem non irrationabiliter sic
fiunt autem enim leuconoti opposito uoca
tempore non sic autem fiunt continui
propter quod latentes faciunt in quibus

Pauca autem quia boreas quidem tam alterius quam sub arcto flat quae plena aqua et nive sunt multa quibus liquefactis a sole post estivales versiones magis quam in ipsis flant etesie. sic enim et suffocationes fiunt non quando maxime approximaverit ad arcticum. Sed cum calefecerit ampliori tempore. Adhuc autem et prope. similiter autem et post hyemales versiones in flant ornithie et enim hii etesie sunt debiles. minores autem et tardiores etesiis flant. Septuagesimo enim incipiunt flare propter longe existentem solem invalescere minus. Non continue autem similiter flant. quia hec quidem in superficie et debilia quae gregantur hec autem magis congelata ampliori indigent caliditate. propter quod intercipiantes isti flant. donec solsticiis iterum estivalibus flaverint etesie: quoniam vult undique quam maxime continue

hinc

hinc semper flare ventus. auster autem ab estiva versione flat et non ab altero. Duobus enim existentibus ~~ex~~ decisionibus habitabilis regionibus hec autem

ursa.

ad superiorem polum secundum nos. he autem ad alterum et ad inferiorem et existente velut tympano, talem enim figuram terre excidunt que ex centro ipsius ducte et faciunt duos conos hunc quidem habentem basem tropicum hunc semper manifestum. verticem autem in medio terre. Eodem autem modo ad inferiorem polum alii duo coni terre excisiones faciunt. hec autem habitari sole possibile et neque ultra versiones umbre non utique essent ad arcticum. nunc autem tunc habitabilia prius fiunt loca antequam sub deficiat aut permutetur umbra ad meridiem quecumque sub ursa a frigore inhabitabilia. Fertur autem et corona secundum hunc modum videtur enim supra caput fieri nobis cum fuerit secundum meridianum propter quod et ridicule scribunt nunc periodos terre. Describunt enim circularem habitatam. hoc autem est impossibile et secundum apparentia et secundum rationem. ratio enim ostendit quod ad latitudinem quidem terminata est circulo autem copulari contingere propter temperanciam. non enim excedunt estus et frigus secundum longitudinem. sed ad latitudinem. Quare si non alicubi prohibet multitudo maris totum pertransibile ambulabile et secundum apparentia est circa navigationes et itinera multum enim longitudo differt a latitudine. Quod enim ab Herculeis columpnis usque ad Indiam eo quod Ethiopia ad meotim et extrema Scythie loca

verticem

non

maris

plus quam quinque ad tria secundum magnitudinem est signis navigationes hoc inerat et vias ut contingit accipere talium certitudines et quidem ad latitudinem usque ad inhabitabilia scimus habitatum. Hic quidem enim propter frigus non iam habitant. hic autem propter estum. Que autem extra indicum et columpnas erculeas propter mare non uidetur copulari per continuam esse omnem habitabilem. Quoniam autem similiter habere necesse locum quemdam ad alterum polum sicut quem nos habitamus ad eum qui sub nos. palam quod proportionaliter habebunt aliaque et uentorum existencia. Quare quemadmodum hic boreas est: et illis ab illa quadam ibi ursa aliquis uentus sic existens. quem impossibile pertingere huc quam neque boream eundem in eam que hic habitationem omnem est. Est enim uelut apogeios spiritus boreales. Sunt autem boreas iste in eam que hic habitudinem flet. Sed quia habitatio ista posita est ad arctum: plurimi boree. tamen autem et iste deficit et non potest longe peruenire. Quoniam circa id quod est libiam mare australe quemadmodum hic boree et austri flant: sic ibi euri. et zefyri succedentes continue semper flant. Quod quidem igitur auster non est ab alto polo flans uentus. palam. Quem autem nec ille neque quod ab hyemali uersione. oportebit enim utique alium ab estiuali esse uersione. sic enim proportionabile assignabit. nunc autem non est. unus enim solus uidetur flans ex isto flans loco. Quare necesse enim quemdam ab exusto loco flantem uentum esse austrum. Ille autem locus propter solis uicinanciam non habet aquas neque pascua. que propter liquefactionem faciunt etesios. Sed quia multo maior est locus ille et extensive maior et amplior et magis uentus uentus est auster borea et pertingit magis huc quam iste illuc. Que quidem igitur causa horum est uentorum et quomodo habent ad inuicem dictum est.

De positione autem ipsorum: et qui contrarii quibus et quos simul flare contingit. et quos non adhuc autem et qui et quot existunt entes et ad hec de aliis passionibus quecumque contingit dicta esse in problematibus particularibus nunc dicamus. Oportet autem de positione simul rationes ex descriptione considerare. Descripta est quidem igitur ut magis sit similis habeat qui orizontis circulus. propter quod et rotundus est. Oportet autem intelligere ipsius alteram sectionem quam nos habitamus. erit enim et illa diuidere eodem modo. Supponatur autem quod primo contraria secundum locum esse plurimum distancia secundum locum sicut secundum speciem contraria. plurimum distancia. Secundum speciem

Aiunt.

uicini

plurimum a' distant. Similiter ipsa
sita adinuicem secundum dyametrum
sit g in quo .b. occidens equinocti
alis. Contrarie a' huic locus in quo
.d. oriens equinoctialis. Alia autem
dyametros hanc ad rectam inci
dens, que in quo .i. sit recta linea
contrarium ex opposito quod in quo est .t.
meridies. Quod a' in quo .z. oriens
estiual'. Quod a' in quo .e. occidens
estiual'. Quod a' in quo .d. oriens
estiual'. Quod a' in quo .g. occi
dens hyemal'. a .z. autem ducatur dy
ametri ad .g. et a .d. ad .e. Quo
niam g plurimum distancia secundum
locum. Contraria secundum locum plu
rimum a' distant que secundum dyame
trum; necesse et ventos contrarium hos
inuicem contrarios esse. Quicumque
secundum dyametrum sunt locorum
a' secundum positionem locorum venti sic
zefirus quidem qui ab .a. hec a' occi
dens equinoctialis. boreas a' aparcie
parchias ab .n. hic enim ursa.
Contrarius a' huic auster a .t. meri
dies enim hec aqua flat. et .t. ipsi
in contrarium secundum dyametrum ut .a.
z. a' kekyas hoc enim oriens es
tiual'. Contrarius a' non qui ab
e. flat. sed qui a .g. lips iste enim
ab occidente hyemali. Contrarius
a' huic secundum dyametrum enim
ponitur .a. d. autem eurus iste non ab
oriente hyemali flat vicinus
austro propter quod et sepe euronothi

dicuntur flare. Contrarius autem
huic non. Qui a .g. lips sed qui
ab .e. quem vocant. hii quidem ar
gestem. hii a' olimpiam. hii a'
sciron. iste enim ab occidente
estiuali flat et secundum dyametrum
ipsi opponitur solus sic quidem g a'
secundum dyametrum positi venti et
quibus sunt contrarii. alii a' sunt secundum
quos non sunt contrarii venti. a .t. q
d enim quem vocant thraciam
iste enim medius argestis et par
chie. a .k. a' quem vocant mese
iste enim medius kekie et apar
tie. Que a' .e.k. dyametros vult
quidem secundum semper apparere esse non cer
tudinat autem. Contraria autem non
sunt hiis ventis in nec esse. flaret
enim utique aliquis ab eo in quo
m. hic enim secundum dyametrum. in
ipsi .t. treshie. flaret enim utique
ab .n. hoc enim signum secundum dy
ametrum. sed non ab ipso et ad mo
dicum flat quidem ventus quem vocant
qui circa locum illum feniciam
principalissimi quidem g et determinati
venti hii sunt. et hec ordinatio
modo. Causa enim a' plures ventos aliis
ad arcticum quam ab hiis qui ad me
ridiem est habitabilem supponi ad
hunc locum et quia multo plus
aqua et nix reponitur in hanc partem
quia illa sub sole sunt et illius latio
ne quibus utique factis in terram et ca
lefactis a sole et terra necesse est plures

vent

hyemal'

tarius a'
nec apeli
rel' hic
orient
eqnoc
ial'

et ad plurem locum fit exalatio
nem propter hanc causam. est autem decorum
ventorum boreas quidem aparc
chias proprie et trascias
et meses. argestes et boree. auster autem cum
ithagenes cum meridie et lips.
apeliotas autem a quinque ab oriente
equinoctiali.

et eurus hemoias autem communis.

Zefirus autem quibus ischagenes et
argestis vocatus. unum sunt autem hii
quidam boreales horum vocantur
hii autem australes. apponuntur autem ze
firi quidem boree. frigidiores enim
quia ab occidente flant. austro
autem apeliotici. calidiores enim quia
ab oriente flant. Determinatis
igitur frigido et calido et estuoso ventis
sic vocaverunt. calidiores enim qui

Ab oriente huius quam ab occidente
quia pluri tempore. et sub sole
sunt qui ab oriente. Qui autem
ab occidente derelinquunt citius et
appropinquat loco tardius. Sic autem
ordinatis ventis palam quod simul
non flare contrarios quidem non possibile
sunt diametrum enim alter quidem cessa
bit violenciam passus. non sic autem
positos adinvicem nichil prohibet. pu
ta ~~Z~~ Z. et D. propter hoc simul flant
alii ambo ovopoi ad idem signum
non ex eodem: in eodem tempore sunt
tempora autem contraria. Hii maxime
flant. puta circa equinoctium quidem
le bilyus et totaliter qui ultra tro
picum estivalem autumpnale
autem: libes circa visiones autem estiva
les zefiri. circa hyemales autem euri.
Incidunt autem aliis maxime. et
cessare faciunt aparctie. et trel
lrie. et argete. maxime enim
de prope impetus ipsorum est. Crebra
et fortes flant maxime isti propter
quod et serenissimi sunt ventorum
flantes enim de prope maxime de
pellentes alios ventos cessare fa
ciunt et efflantes consistentes nu
bes faciunt serenitatem. si non fri
gidi vehementer fuerint sic existen
tes. tunc autem non sereni. si enim fri
gidi sunt magis frigidior quam magni
pervenerint congelantes quam pre
llentes hepias autem non serenus quod
reflectit in seipsum. unde et dicitur

circa

prubinum trahens ad seipsum. ut
et boreas nubem congregatorum. Quia
movetur maxime habitum principio
principium. Et sic movetur ventorum
ut sol. Contrariorum autem idem fa
ciunt aut contrarium. puta humidi
lips et boreas quam ellisponciam qui
dam vocant. Et eurus quam apelioten
siccus. Et argestes et eurus. a principio
autem iste siccus. Consimiliter autem aqu
ilo nubilosus et meses et aparctias
maxime. Isti enim frigidissimi.
Grandinosus autem aparctias et thrascel
las et argestes. Estuosus autem
auster et zephirus et eurus. Nubibus
autem complent celum boreas quidem
valde lips autem rarius. Boreas
quidem propterea quod reflectit ad ipsum et
quia communis est boree et euro. Quare
frigidus est coagulans vapora
tem aerem consistere facit. Quia
autem loco apeliotis est. habet multam
materiam et vaporem quam propellit.
Sereni autem aparctias. thrascias. ar
gestes. Causa autem dicta est prius.
Corruscationes faciunt maxime
autem hii et meses. Qui enim contra
ria flant frigidi sunt. propter frigi
dum autem fulguratio fit. Se
gregatur enim consistentibus nu
bibus. propter quod et quidam eorum
tem horum grandinosi sunt. Ci
to enim coagulant. Ekneffie autem
fiunt autumpno quidem maxime
deinde vere. et maxime aparctias

thrascias et argestes. Causa autem
quia et nesie fiunt maxime cum
aliis flantibus incidentes aliis. isti
autem maxime incidunt aliis flanti
bus. Causa autem dicta est. et huius
prius. Etesie autem girant habitantibus
circa occidentem ex aparctias in
thrascias et argestas. et zephiros.
aparctias enim zephirus est. in
cipientes quidem ab ursa terminan
tes autem ad longe. Noti autem qui
ad orientem girant usque ad peli
dem. De ventis quidem igitur et de
eis que a principio generatione ipsorum
et substantia et de accidentibus passionibus
communiter et secundum unumquemque tantum
nobis dicta sunt.

De aggitatione autem et mo
tu terre. post hec dicendum. Cum
enim passionis habita huius gene
ris sunt autem tradita usque ad presens
tempus tria et a tribus. Anaxagoras
enim clazomenius et prius anaxi
menes milesius annunciaverunt
et hiis posterius democritus abderi
tes. Anaxagoras quidem igitur
ait etherem natum ferri sursum in
cidentem autem in inferiora terre conca
va movere ipsam. Que quidem enim
sursum confluunt(?) propter ymbres. quoniam
natura omnem similiter esse conniferam(?) tan
quam existente hac quidem deorsum to
tius spere et sursum. quidem hac exis
tente parte in qua habitamus deorsum
autem altera. ad hanc quidem autem cum n

flant

hec quidem sursum

Forte quidem dicere tamquam valde sim-
simpliciter dictum. Sursum enim et
deorsum putare sic habere ut non ad
terram quidem undique ferantur gravi-
tatem habentia corpora. Sursum autem
levia et ignis sursum. Et hoc videntes
orizontem habitatum alterum nos
scimus alterum semper fieri tamquam
tamquam existente convexa et sperica.
Et dicere autem quod propter magni-
tudinem in aere manet agitari
autem dicere percussam deorsum sur-
sum per totam. Ad hoc autem nullum
reddunt accidencium esse terre mo-
tus. Neque enim regiones neque tempora
cum participant hanc passionem.
Democritus autem ait terram plenam
aqua existentem et suscipientem
multam aliam pluvialem aquam
ab hac moveri. Ampliori enim fac-
ta quam non possunt suscipere ventres
vim inferentem facere terre motum
et exsiccatam attrahentem in va-
cua loca ex replecionibus trans-
euntem incidentem movere. Ana-
ximenes autem ait pluvia madefactam
terram et exsiccatam rumpi et
ab hiis ruptis fractis incidentibus
concuti. Propter quod et fieri terre motus
in siccitatibus enim siccata-
tum est ex siccata rumpi et
ab aquis superhumectatam
decidere. Oportebat autem hoc accidere
de multam multipliciter apparere terram
Cadere hic propter quam causam causa autem

Loca sepe fit hec passio. Nullo
dictum excessu tali ad alia. Et quidem
oportebat omnino et sic existimantibus
neque dicere minus semper
terre motus fieri et tandem cessa-
re aliquam concussam. Sic enim ac-
cidentis est habere esse causam talem
nunc. Quare si hoc impossibile pa-
lam quod impossibile et hanc esse
causam. Sed quoniam manifestum quod necesse
ab humido et sicco fieri exalacionem
sicut diximus in prioribus, necesse
hiis existentibus fieri terre motus. Ex-
istit enim terra per se quidem sicca
propter ymbres autem habens in se
sam humiditatem multam ita ut
a sole et ab eo qui in ipsa igne
calefacta multus quidem extra
et intra spiritus fiat et hic aliquando quidem
totus simul exfluit omnis aliquando
intra omnis aliquando autem et pertitur.
Si itaque hoc impossibile aliter habere quod
post hoc considerandum utique erit quod
le maxime motivum erit corporum.
Necesse enim quod ad plurimum na-
tum ire ad vehementissimum ma-
xime tale esse vehementissimum quidem
tamen quod ex necessitate quod celeris-
sime fertur percutit enim maxime
propter velocitatem. Ad plurimum quidem natum
est pertransire quod per omne ire ma-
xime potest tale autem quod subtilis-
simum. Quare si natura spiritus est
talis maxime corporum spiritus mo-
tivus et enim ignis cum cum

spiritu sunt. sit flamma et fertur
celiter. Non gratia aqua. maxime tunc cum uti
que erit spiritus motus cum natus
fuerit cum ex exalationes propter quod
fiunt cum tranquillitate plurimi et maxi
me terre motuum. Continua
enim exalatio consequentur ut in
pluribus impetum principii. que
aut intus simul aut ex fertur
omnis quedam autem fit et spiritu exeun
te uelut irrationabiles. uidemus
enim aliquando simul plures flan
tes uentos. Quorum cum in
terram fuerit alter. erit spiritu ente
terre motus. minores autem huius magni
tudine fiunt propterea quod diuisum
est principium et circa proprium.

Nocte autem plures et ma
iores fiunt terre motuum. qui
autem de die circa meridiem tranqui
llissimum enim est ut in pluribus
diei meridies. pluribus diei meridies
sol enim cum maxime optine
at declinat exalationem intimam
Optinet autem maxime circa
meridiem. et nectes autem diebus
tranquilliores propter absentiam so
lis. Quare intus fit iterum fluxus
sic recursus in contrarium eius que
ex diffusionis et ad diluculum
maxime tunc enim et spiritus in
nati sunt incipere flare. Si igitur
exierit permutatum principium
est proprium sic est euripus propter mul
titudinem fortiorem facit terre
motum. Ubi hinc autem circa lo
ca talia fortissimi fiunt terre
motuum. ubi mare fluxibile
aut regio spongiosa. et sub an
trosa. propter quod et circa ellisponti
et circa achaiam et siciliam et
euboie circa hec loca: uidetur enim
penetrare sub terram mare propter quod
et calide aque circa edipsum a ta
li causa facte sunt. Circa dicta
autem loca terre motus fiunt maxi
me propter angustiam spiritus enim
factus uehemens et propter multitu
dinem maris allati repellitur
iterum intus quod natum erat
efflare ex terra. regiones autem quecumque
in ima habent que subtus loca mul
tum suscipientes spiritum conuelli
untur magis. Et uere autem et
autumpno maxime in pluuiosis et.
sic et in siccitatibus fiunt. propter
eandem causam: tempora enim hec
maxime spiritosa. estas enim et
hyemps. hec quidem propter gelu
propter hec autem estum: sed immobi
litatem. hec quidem enim ualde fri
gidum hec autem ualde siccum est.
Et in siccitatibus quidem spiritosus
aer hec ipsum enim est quando
cum amplior exalatio sicca facta
fuerit quam humida. in pluuiosis
autem ampliorem facit eam
que intus exalationem. et eo quod
intercipiatur in angustioribus lo
cis et compellatur in minorem

Locum talis segregatus repletis
concavitatibus aqua cum incepit
optime eo quod multa imprimi loco
comprimatur fortius movet fluens
ventus et offendens. Oportet enim in
telligere quod sicut in corpore et tre
mor et pulsum causa est spiritus int
ercepti virtus sic et in terra spiritum simile
facere et hunc quidem terre motum ve
lut tremorem esse hunc autem velut
pulsum et sicut accidit sepe
post urinationem per corpus enim
fit velut tremor quidam conicis
lecto spiritu deforis intus subito talia
enim fit et circa terram. Quantam
autem habeat spiritus virtutem non solum
ex hiis que in aere fiunt oportet spec
culari. Hic quidem propter magnitudi
nem existimabit utique aliquis
se talia facere sed et in corporibus
animalium. Tetani enim et spasmi
spiritus quidem sunt motus, tantum autem
vigorem habent habentes ut multi sim
ul temptantes vincere non pos
sunt optime motum infirmanci
um. Tale oportet intelligere fieri et in
terra ut comparetur ad parvum maius.
Signa autem horum et ad nostrum sensum
sepe facta sunt. Iam enim terre
motus in quibusdam locis factus
non prius destitit antequam erum
pens in eum qui super terram lo
cum manifeste ut emeslas ex
ivit qui movit ventus quale
et circa eraclias eam que in pon

to nuper factum fuit et prius circa
insulam hieram. Hec enim est una vo
catarum eoli insularum. In hac
enim intumuit ad terre et ascen
dit velut collis moles cum sono
tandem autem rupta exivit mul
tus spiritus et favillam et cinerem eleva
vit et lipareorum civitatem exis
tentem non longe omnem incineravit
et ad quasdam in ytalia civitatum
venit et nunc ubi exsufflatio
hec facta fuit palam est. Et enim
factum ignis in terra hanc putandum
esse causam quod tritum accenditur
primo in parva discrepto aere.
Argumentum autem est quod fluat
sub terra spiritus et quod fit circa has
insulas. Cum enim ventus de
beat flare auster presignificat
prius. Sonat enim ex quibus
fiunt exsufflationes propterea quod
mare propellatur iam de longe
ab hoc autem quod ex terra exsuf
flans repellatur iterum intus, qui
dem supergreditur mare hac fa
cit autem sonum sine seismo propter
amplitudinem locorum. Effun
ditur enim in immensum exterius et
propter paucitatem repulsi aeris ad
huc fit solem caliginosum et
obscuriorem sine nube et ante ma
tutinos terre motus aliquando tranquil
litatem et frigus forte. Signum
autem causa est. Solem enim cali
ginosum et obscurum necessarium

nostro

translato

virtutem

apud

loca

est incipiente spiritu pregredi in
tantum dissolvente aerem et dis
gregante et ad auroram et
matutinos tranquillitatem
et frigus. tranquillitatem quidem
enim est ventum ut in plurimum
accidere quemadmodum dictum est
et prius. vel ut regressu intro
facto spiritus. et magis ante maiores
eos terre motus. Non discepti
enim hec quando extra. hec autem
intus. Sed simul totum latum
ventum valde magis. Frigus autem
accidit. propter quod exalatio intro
vertitur non calida existens sim
se. Non videntur autem ven
ti esse calidi quia movent ae
rem existentem plenum multo
et frigido vapore sicut spiritus
per os exsufflatus. Et enim
de prope quando est calidus sicut
et cum iamus. Sed propter paucitatem
non similiter manifestum. De lon
ge autem frigidus propter eandem cau
sam ventis. Deficiente autem
in terram tali virtute convenien
ens propter humiditatem vaporo
sus defluxus facit frigus. Qua
liter accidit locis fit hanc passi
onem. Idem autem causa
et signi consueti accidendo
fit ante terre motus aut enim
per diem aut parum post oc
casum serenitate existente nu
becula subtilis apparet porrecta

et longa velut linee longi
tudo quam plurimum recta spiritu
deficiente propter translationem. Si
mile autem accidit et in maris
esse littora. Quando enim fluc
tuans incidet. vehementer grosse
et distorte fiunt regimines.
Quando autem placatum fuerit propter
quod parva fit segregatio subti
les fiunt et recte. Quod quidem
igitur mare facit circa terram hoc
spiritus circa eam que in aere cali
ginem ut quando fuerit facta tran
quillitas omnis recta et subti
lis relinquatur tamquam in
nubecula fit regiminis aeris
propter eundem. Cum autem et cau
disset alicui lune accidit fit terre
motus. Quando enim iam
prope fuerit interpositio et nondum quando
sit omnino deficiens lumen
et quod a sole calidum exae
iam est autem mare factum tran
quillitas. Itam translato spiritu in
terram qui facit terre motum an
te eclipses. Fiunt enim et ven
ti ante eclipses sepe in primo
quidem noctis ante eclipses
medie noctis. In media autem
nocte ante diluculares accidit
autem propter hoc marcescere calidum quod
a luna cum prope quando fuerit fue
rit latio in quo facta erit eclip
sis. remisso igitur a quo detine
batur aer et quiescebat iterum

spe
regiminis
eclipses.
fit

forcis.

mouetur et fit spiritus tardiore e
clipsis tardior. Iam autem
fuit factus terremotus non mox
nec ad semel cessat agitans
sed quod primo quandoque usque ad quadra
quadraginta dies agitat postea
autem ad unum et ad duos
annos notatur secundum eadem loca.
Causa autem magnitudinis qui
dem multitudo spiritus et locorum fi
gure per quales utique fluxit. Q
quando enim repulsus fuit et
non facile pertranseat maxime
que constituit et intus recitum ne
cessarium invesilentibus ve
lud aqua non potens pertransi
re. propter quod sicut in corpore pul
sus non repente cessant. nec
cito sed per moram marcescant pa
ssione et principium a quo ex
alatio facta fuit et ortus spiritus
palam quod non mox omnem
expendit materiam ex qua fe
cit ventum quem vocamus sei
smum. Quousque igitur consummat
consummatur reliquias horum
necesse agitare. Debilius autem
et usque ad hoc donec utique minus
sit exalatium quam non possit mo
vere manifeste. Fiunt autem
et sonos qui sub terra fiunt spiritus
et eos qui ante terre motus et sic
autem terre motus motibus omnia
alicubi facti sunt talia. sicut
enim et percussus aer omnimodos
emittit sonos sic et percuciens
ipse. Nichil enim differret. ue
rans enim simul et ipsum ver
atur omne percuciens autem sonus
motum quia subtiliorum perui
est et aqua magis per omne pe
netrat sonus spiritus. Cum autem
minor fuit quam moveat terram
propter subtilitatem propter facile quandoque pe
nettre non potest movere. Quia et
offendit ad solidas moles et
concavas et omnimodas figuras
omnimodum emittit sonum. ut
aliquando videatur quod quando dicunt
prodigia mugientes mugire terram.
Iam ad quidam dictam hanc et
et aque erumpunt factis terre
motibus. sed non propter hoc aqua causa
motus. Sed si fuit ex superficie
aut desuper spiritus vim inferunt
spiritus illam movens: et sicut fluc
tuum venti. sed non fluctus ven
torum. Qui et terram sicut
vim quis causam passionis estimaret
tur enim agitata quemadmodum aqua
effusio enim eius circa est
sed hec ambo quando causa ut ma
ximum. sed non agunt spiritus
et ut principium ubi et simul
cumulatus remotum fluctus factus
fuit causa quam dictum facti fuit
spiritus. hec et fit cum agitans
terram spiritus latum ab alio spiritu
mare repellere quando omnino non
possit propellens et concurtans con

ad idem congregauerit mul
tum q. tunc enim necesse uicto
hec spiritu simul multum pulsu
aduenientis spiritu erumpere et facere
terremotum fuit autem factum
hec et circa achaiam extra an
tem enim erat auster. ibi autem
boreas. Tranquillitate autem
facta et fluente intro uento
factus fuit et terre motus. Sunt
et magis propter mare non dare la
tentem impetum facienti sed
terra spiritum et obsistere. Unum enim
inferencia inuicem spiritus contrarie
terre motum fecit yppostasis que
spiritus cataclismum. Secundum partem autem
fiunt terre motus terre et sepe
ad modicum locum uenti autem
non secundum partem autem. cum exala
tiones autem secundum locum ipsum et
uicinantem conuenerint in unum
sicut et siccitates diximus
fieri et pluuias secundum partem et terre
motus autem fiunt propter hunc mo
dum. uenti autem non. Hii au
tem enim in terra principium ha
bent ut ad unum omnes impetuentur
sol autem non simul potest pluuie
aut suspensa magis ut fluant
cum principium acceperint. a sol'
latione. iam secundum differentias locorum
ad unum. Quando autem igitur fuerit mul
tus spiritus mouet terram ut aute
terremotum ad latum fit quod raro et
secundum aliqua loca uelut pluries fit

Nam de libus. propter quod et minus a
gitatur hic modus. Non enim facile
sic multum conuenire principium
ad longitudinem enim multi
plex eius que a profundo exalatio. u
icunque autem factus fuit talis
seismus egreditur multitudo la
pidum sicut bullientium in call
dariis. hec enim modo factos seismo
que circa sipolim eucta sunt et
campus uocatus flegreum et
que circa ligusticam regionem. In
insulis autem ponticis minus fi
unt terre motus quam in hiis que
ad terram. multitudo enim maris
magis infrigidat exalationes
et prohibet ponderare. et ui imprimere
ad hunc autem fluunt et non agi
tantur obtenta a spiritibus. et quia
multum occupat locum non in
hanc sed ex hac exalationes fi
unt et has consequuntur que ex
terra. que autem prope terram possunt
terre intermedium quod propter paruita
tem nullam habet uirtutem. pon
tiscas autem non contingit mouere sine
mari toto circumstante exsuflante.
De terre motibus autem quid igitur et quare
non et propter quam causam fiunt et de a
liis accidentibus circa ipsos dictum
est fere de maximis.

De coruscatione autem et toni
truo. ad huc autem de cyfone
et incensione et fulminibus dica
mus. et enim horum idem principium

Fulminibus

existimare oportet omnem exalationem exi
ut diximus existente duplici hac
quidem humida hac autem sicca et
concretione huius ambo hec potentia et
consistere faciente in nubem sicut
dictum est prius. Quod huc
autem spissiorum consistencia
nubium facta ad ultimam ex — nubium
tremitatem. qua enim deficit calidum
disgregatum in superiorem locum
hac spissiorem et frigidiorem
necesse est consistenciam propter quod
et fiunt fulmina et ecnefie et
omnia talia feruntur deorsum
quamvis nato sursum ferri omni — calido
Sed ad contrarium inspissationis ne
cessarium fieri extrusionem ve
lut pyrenes ex digitis exilien
tes etenim hec pondus habencia fiun
tur sepe sursum. Segregata
quidem igitur caliditas in superiorem
disgregatur locum. Quecumque
autem intercluditur sicca exala
tio in transmutatione infrigidati
aeris hec convenientibus nubi
bus segregatur vi quidem lata et
offendens ad continentes nubes fa
cit percussuram cuius sonus vo
catur tonitruum. fit quidem percussi
in eodem modo ut comparare maiori
minor passio enim quidem in flam
ma fit sono quod vocant hii
quidem ridere vulcanum hii autem
vestam hii quidem comminationem horum
fit quidem quoniam exalatio in flammam

congregata fertur rupta et siccatis li
gnis. sic enim et in nubibus fac
ta spiritus segregatio ad spissitudinem
nubium incidens facit tonitru
um. Omnimodi quidem soni propter ir
regularitatem fiunt nubium
et propter intermedios ventres quibus
continuitas deficit spissitudinis.
Tonitruum quidem igitur hoc est
et fit propter hanc causam. Spiritus autem
extrusus sepius multa quidem igni
tur subtili et debili ignitione
et hoc est quod vocamus cor
ruscationem qua utique velut
excidens spiritus coloratus appareat
fit autem post percussuram et
posterius tonitruo. Sed videtur
prius quia visus anticipat au
ditum patet autem in ductu triremium
iam enim referentibus remos re
mos primus percipitur sonus re
mis percussionis. Quidam autem quidem
dicunt quod in nubibus fiat ignis
hunc autem empedocles ait quidem — aut
interceptum esse de solis radiis
anaxagoras autem de eo quod est desuper — terre
quod etiam ille vocat ignem de
latum desuper deorsum. Corusca
tionem quidem igitur huius ignis esse cor
ruscationem. Sonum autem intus
extincti et stridorem tonitruum
tamquam sicut videtur fieri sic et
prius coruscatio fit tonitruo
irrationabilis autem et ignis intercep
tio utroque modo quidem magis autem

detractio eius ad deorsum est huius. Quare enim fit deorsum natum sursum oportet dici eam. Et propter quod aliquando hoc fit etiam celum quando nubilosum fuerit tantum, sed non continue sic serenitate existente non fit. Hec enim videtur omnino dictum esse festine. Similiter autem et dicere eam que a radiis caliditatem interceptam in nubibus esse horum eam.

Non probabile. Et enim iste sic nimis negligenter dictus est. Valde segregatam enim necessarium esse eam semper et determinatam. Et que tonitrui et que coruscationis et aliorum talium. Et sic fieri hoc quam differre plurimum. Simile est et utique. Si quis putet aquam et nivem et grandinem inexistentem prius, postea segregari et non fieri velut ypochemi faciente semper concretione unumquodque ipsorum. Eodem enim modo et illa concretiones et hec disgregationes existimandum esse. Quare si alterum horum non fuerit, sed fit de ambobus, eadem contingit ratio. Interemptionum autem aliquando utique magis alterum dici causam quam ad inspissioribus. Et enim aqua a sole et ab igne fit calida, sed tamen cum iterum alget et infrigidatur aqua coagulata nullam accidit fieri talem excidenciam qualem illi dicunt. Quamvis oportebat secundum rationem magnitudinis fervorem facere secundum ipsum intus factum ab igne, quam impossibile inexistere prius, nec illi totum fervorem faciunt sed sicut. Est autem et fixis parva bullitio. Quam enim quod extinguitur incidens optinuit, hanc bulliens facit sonum. Sunt autem quidam qui coruscationem sicut et Clidemus non esse aiunt, sed videri assimilantes tanquam passio similis sit et cum mare aliquis virga percussit. Videtur enim aqua effulgens nocte. Sic in nube rapta modo humido apparentiam fulgoris esse coruscationem.

Isti autem quia nondum consueti erant huius que de refractione opinionibus. Quod autem videtur causa talis passionis esse. Videtur enim aqua fulgere percussa refractione ab ipso visu ad aliquid fulgidorum. Propter quod et fit magis hec nocte. Die enim non videtur quia amplius lumini existens quam die exterminatur.

Que quidem igitur dicuntur ab aliis et de tonitruo et de coruscatione hec sunt. Huius quidem quia refractio coruscationem, huius autem quia ignis quidem perlustratio et coruscatio, tonitruum autem extinctio, non intus facto secundum unamquamque passionem

Tercius metheororum.

segregacionis.

est igne. s; in existente. Nos
a' dicimus ee eandem nām siccer
tatis quōd uentum. Intra terre
motum. In nubibus aūt tonit-
ruum. Omnia enim ee hec sm̄
sbām idem exalacōm siccam q̄
fluens quōd āli. uentus est. sic
a' facit terre motus. In nubibus
q' disgregata conuenientibus
et congregatis ipsis maq; tonit
trua et coruscationes. Et
cum hūs alia n̄e eiusdem hūs
existencia. Et de tonitruo q'
dem coruscacōne dictum est.
De residuis aūt dicamus
operibus coruscacōnis hu
iusmodi ductu iam mō dūter. Spi
enim hic segregatus p modica
auidem et sparsim diffusus et
sepefactus et p flans et sbtilior
pelum exiis tonitrua facit et
coruscaciones. Si a' multo sil'
et spissior. minus a' segregetur
sbtil' ecnefias uentus fit pp q'
et uiolentius. Celitas enim se
gregatōnis facit ualitudinem.
Quando quōd g' asseauat ul'
ta et continua segregatō eod'
fit mō qm̄adm cum iterum in
contrarium moueatur. tunc et pluuī
a et aq̄ fit multitudo. Et u'
tunt quōd g' ambo l' pō s m a;
Cum a' principium factum fuit
potencie cuiuscumq; consequitur
contrarium ex materia. Tun

cum q; consequitur contrarium ex m.
Quicumq; a' multitudo inexis- — fuerit
amplior. amplius et fit hec qui
dem ymber hec a' altius exalacō
nis ut nesias. Qn a' segregatus
spc cum in nube aū; conpulserit
sicut an' ex amplo in angustum
infertur uentus in portis a' uiis
Accidit enim sepe in talibus, re
pulsa prima pte fluentis cors
pp nō cedere aut pp arctitudine
aut pp repulse circulum et re
uolucōnem fi spc. hec quōd eni
in anterius phibet pcede. hec aut
posterius impellit. Quare compe
litur in latus. qua nō phibetur fu
et sic semp sbitum. donec utiq;
unū fiat. hec a' est circulus c
enim una latō figure hec nece
circulum ee. Sup terram g' pp hec
fiunt reuolones. et in nubibus
similiter sm principium. Verumptaī
quia sicut quando ecnefias fiunt
fiunt semp nubes segregantur et fit
continuus uentus. sic hic semp con-
tinuū assequitur nubis. pp spissi
tudinem aut nō potens segre
gari spc ex nube uertitur enim
circulo q' primum pp dictam cām
Deorsum a' fertur quia semp
nubes inspissantur quia excidit
calim. uocatur a' si sit colorata,
fuit l; passio. cyfon uentus exis
tens ecnefias indigestus boreali — uetu
bz a' ū fit cyfon in niuosis hyemibus

et necessarias propter ea quod omnia hec
sunt sunt sunt autem sicca calida
fit exalatio. Coagulum igitur et frigus
propter obtinere extinguit mox fac
tum ad hoc principium. Quod
autem optinet pilam. Nam enim
unaquaque esset unde sicut in borialia
hiemi. Hoc enim accidit esse obti
nente frigiditate. Fit autem
igitur typhon cum exalatio factus
non possit segregari a nube.
est autem propter repulsionem generationis
eum ad eam delata fuit res re
voluta simul deducens nube
non potens absolvi. Quare
ad situm directum efflat. Hec spiritu
movet. Et circulari motu
vertit et sursum fert circumin
cidit unum et inferens. Cum
autem detractus ignitur hoc autem est
cum subtilior sunt fuit vocatur in
censio. Concendit enim aer
ignitione coloratus. Si autem in ipsa
nube multus et subtilis extruditur
sunt hec fit fulmen. Quando val
de subtilis non aduriens propter subtili
tatem quam poete argenta vocant
hic quando enim propter subtilitatem
fertur. Si autem minus aduri
rens quod [illegible] vocant. hic quan
tum enim propter subtilitatem fert
propter velocitatem autem pervenit
pertransiens antequam ignitur et mor
am faciens denigrat. Hic autem
tardior colorat quando extruditur

autem non. Si pervenit propter quod et resi
stencia quando patiuntur aliquando.
quae autem non michi. Iuxta quod
clipei enim liquefactum fuit. li
gnum autem nichil passum fu
it propter raritatem. enim pervenit
sunt penetrans et pertransiens et
pervertens [illegible] simul non combussit
Sed velut attractionem fecit. Quod sunt
quod sunt hec omnia pilam ex
talibus. Est autem aliquid et
[illegible] velut et nunc accidit e
ca templum in ethesio combus
tum. ad multas partes enim
flamma ferebatur continua. dispe
rata deorsum. Quando enim
fumus sunt et ardet fumus.
maxime. Et dictum est in aliis
prius. Cum autem multus simul
cedit tunc manifeste videtur
sunt esse. quod quando igitur in parvis ig
nitionibus videtur hoc et tunc
multa materia flebunt multo
forcius [illegible] igitur lignis nunc prin
cipium sunt erit multus recepe
rit simul quando efflavit et fere
batur sursum ignitus ut vide
tur flamma ferri et innatare
tonitrua. Semper enim putare
oportet assequi fulminibus sunt et
precedere. Sed non videntur quia
sine colore sunt. propter quod et quando
debet percutere movetur prius quam
percuciatur tamen cum prius incipe
re principio sunt et continua. tonitrua

et dividunt non sono et anima
simul segregatur quod plagam
fecit et sonum facit. quod si per
cerit dividit. exivit autem non quam
De tonitruo autem quidem et cor
uscatione et ecnefias. ad huc autem
teficedentibus et exfonibus et
fulminibus. dictum est et quod
quidem omnia et que differentia omnium ipsorum.
2 De halo autem et iride quidem
dicturum et propter quam causam fit
dicamus. et de parelii et virgis
et enim omnia hec fiunt propter easdem
causas invicem. primo autem oportet accipere
passiones et accidentia circa unumquodque
ipsorum. ipsius quidem igitur halo ap
paret sepe circulus totus et circa
solem et lunam. et circa splen
dencia astrorum. Adhuc autem
a noctis minus nocte quam die et
meridie quam sero. diluculo autem minus
et circa occasum. yridis autem nunquam
nunquam fit circulus neque maiore
semicirculo deciso. Et occumbente
quidem et oriente minoris autem
tem circuli. maxima autem portio
Elevato autem magis circulo quidem
maioris. minor autem portio et post
autumpnale quidem equinoctium
in brevioribus diebus omni hora
fit diei. In estivis autem non fit circa
meridiem. neque duabus plures yri
des non fiunt simul. harum autem
et color quidem utraque et colores
eosdem et equales secundum numerum
numerum habent. Obscuriores autem
eius que exterius et econtrario positos
secundum positionem. Que quidem enim interius
primam proferiam ante maxima
puniceam. Que autem exterius
minimam quidem proximo quisque autem
ad hanc et alias proportionaliter. sunt
autem colores hii quos solos fere non
possunt facere pictores quosdam
enim ipsi miscent. puniceus autem
et viridis. et alurgos inter medius
tur. yris autem hos habet colores. cum
autem inter puniceum et viridem appet
sepe xanthos. parelii autem et virgi
ne fiunt ex latere semper. et neque
desuper neque ad terram. neque ex opposito
neque etiam nocte sed semper circa so
lem. Adhuc autem dum ascen
dit aut descendit. semper secundum
plurima autem ad occidentem. In
medio autem celi raro accidit in
bol foro. aliquando accidit per totam ei
diem simul orientes duo pare
lii permanserunt usque ad occasum.
Que quidem igitur circa unumquodque ip
sorum accidunt: hec sunt. causa
autem horum omnium eadem omnia
enim hec refractio sunt. Dif
ferunt autem modis et a quibus
et quomodo accidit fieri refractionem
ad solem. aut ad aliquid aliud
fulgidorum. et per diem quidem
yris fit. nocte autem a luna. ut
quidam antiqui putaverunt non
fiebat. hoc autem paciebantur propter

raritatem. Latebit enim ipos
fit tamen raro aut fit. Causa autem
et quod in tenebris latent co
lores et alia multa oz conatē
et omnia h' in die una insig.
In plenilunio enim fieri nēcē
n debeat fore. Et tunc aut
oriente an occumbente. pp' q
quod in annis quinquaginta bis
comprimus solum. Q quod
g' uisus refl̄m restringitur a
c.. et ab aqua sic et ab aere
et omnibus habentibus superficiē
planam. ex hiis q̄ ēēt uisum
dicta sunt. oz accipe fidem et
quia speculorum in quibusdam
quod et figure apparent in aliquibus
tam autem colores solum. talia autem
sunt cetera que pua speculorum
et nullam sensibilem habet diuo
nem. In hiis enim figuram q
dem impossibile apparere videbitur
enim diuisibl'. Omnis enim fig
simul uidetur figura ēē et diuiz
hēe. Quoniam autem apparere aliquid
necessarium. hanc autem impossibile relinquitur
colorem solum apparere. Color
autem aliquando quod clarius uidetur claroz
aliis aut aut pp' misci ei autem spe
culi aut pp' debilitatem uisus
alterius coloris efficit fantasia.
Sic et de hiis nobis speculatum
in demonstratis circa sensus. pp'
h' quod dicamus hiis autem quod ex
istunt uerum ipsis primo aut

autem de figura halo dicamus
et quare circulus fit et quare circa so
lem aut lunam. Similiter autem
et de aliis astris. Eadem enim
in omnibus congruet ro. Fit q
dem g' refractus refractō in co
nsistente aere et uapore i nu
be si regularis et puarum pte
um consistens extiterit. pp' quod et
signum consistentia quidem aque
est tamen diruptiones et mar
cidines. hee quod serenitatis.
Diruptiones autem spr. Siquidem
enim in marcescit. in distillu
q puniant ipse ii aque signum
ui similiter est. Insinuat aut
enim iam fit talem consistenci
am ex qua continua consumitur acci
piente inspissatione: nec n i
aquam uenire pp' quod nigresci
unt colore hee maxime aliis.
Cum autem distrahitur. spr signi
diuisio enim aspi fca est iam
quod enim erit nondum aute
presente signum autem quia hinc
fit uentus indicium principalis fca
fuit discussio marcescit aut
serenitatis. Si enim non potuerit
aliqualiter sic aer optinet intē
ceptum calidum in uenire i in
spissionem aquosam ppriam
quod sic uapor segregatur et ab
exalatione sicca et ignea. hec
aut pluie tempis signum. quo
modo quod g' habite aere fit refra
cto

procedere

hauus

dictum est. refringitur autem a con-
sistente caligine circa solem
aut lunam visus. propter quod non
ex opposito sicut yris apparet. Un-
dique autem similiter refracto
dictum est sicut circulum esse aut (necesse)
circuli partem. ab eodem enim
signo ad idem signum equales
frangentur super circuli lineam
semper. Sit enim aliquo
in quo a ad b refracta a g b.
et e. a z b. et a d b. equales autem
hee. a g. a z. a d. invicem. pu-
ncta g b. z b. d b. et protrahatur
a e b. quare trigoni equales. et
enim super equalem a e b. du-
cantur autem catheti ad a
b e ex angulis a g. quidem g e.
a z. a d. a d e. equales itaque hee
in equalibus autem triangulis et in
uno plano omnes ad rectum
enim omnes ei que a e b. et
ad unum signum est implantatur
circulus autem erit describitur. cen-
trum autem est e g. a b quidem sol
d autem visus. Que autem circa g
z d. periferia nubes aqua re-
fringitur visus ad solem. oportet
autem intelligere continua specula. sed
propter parvitatem invisibiliter unum-
quodque. Quod autem ex omnibus unum
esse videtur propter deinceps apparet
autem quod quidem album sol circu-
lo continuo undique apparens
speculorum et nullam divisionem

visibilem divisionem habens circum autem
magis quia transcendens est
spatium enim extra non est mani-
festum. Iuxta autem hoc nigra
videtur periferia propter illius albedi-
nem visa est nigrior. sepius
autem fiunt halo circa lunam quia sol
calidior existens citius dissolvit
consistencias aeris. certe autem
astra fiunt quidem propter easdem
causas non significantem autem
similiter quia parvas penitus in sim-
ul consistencias et nondum fecun-
das. yris autem quod est refractio
dictum est prius.
Qualis autem refractio tamquam
et propter quod enim singula fi-
unt accidencium circa ipsum. di-
camus nunc refractionis quidem
visus ab omnibus videtur pla-
nis autem horum est aqua et aer fit
autem ab aere quidem cum fuerit
spissus fuit consistens propter autem debi-
litatem sepe et sine inspissa-
tione faciet refractionem aliqui-
bus accidit quidam passio debili-
ter et non acute videnti. semper
enim ydolum videbatur precedere
ambulantem ipsum ex opposito
respiciens ad ipsum. hic autem paciebatur
quia visus refringebatur
ad ipsum. Sic enim debilis erat
et tenuis valde ab infirmitate
ut speculum fieret et propinquus a-
er et non posset repellere sicut qui

fracti (margin)
aer (margin)
iiii (margin)

Longinquis et spissius. propter quod quando
et similitudines recte videntur in
mari. Et maiores magnitu
dines omnium cum euri flaverint et
aqua in caliginibus velut et sol et
astra orientia et occumbentia magis
quam in medio celi existentia ab
aqua autem maxime refringitur et
ab incipiente fieri magis. ad hunc
quam ab aere. Quelibet enim per
cutit ex quibus fit constantibus ro
tundo speculum necesse esse magis
caligine. Quoniam autem et manifestum et
verum est prius quod intelligitur spe
culis color tantum apparet figura non ma
nifesta necesse pluere cum inci
piat pluvie et iam quando consistant
in [illegible] [illegible] qui in nubi
bus aer nondum autem pluat si ex op
posito fuerit aut aliud aliquid et
fit fulgidum ut et fiat speculum
nubes et refractionem fieri ad fulgi
dum ex opposito. Fluxus enim fulsi colo
ris non figure incaliquant speculo
autem existente puro et indivisi
bili. Et autem aliter ex omnibus ipsis
continuitate magnitudinis videa
tur necesse continuam magnitudinem
eiusdem apparere coloris unumquodque
enim speculorum eundem reddit co
lorem continuo. Quare quando hec con
tingit accidere cum habeat hec modo
sol et nubes et nos simus in in
termedio ipsorum. erit propter refrac
tionem caliginis quoddam. Quoniam

et videtur huiusmodi et non aliter hi
bus fieri yris. Quando quidem igitur yris sit
refractio visus ad solem manifestum
propter quod et ex opposito
semper fit. halo autem circa ipsum quoniam
visus ambo refractio. Sed hec
quando colorum et varietate di
fferunt. hec quando ab aqua et nigro
fit refractio. et de longe hec
autem de prope et ab aere albiore na
tura. Apparet autem fulgidum per
nigrum puniceum. Differt
enim nichil a puniceo videre. autem
licet madidorum lignorum ig
nem quoniam rubeum habeat flam
mam. propter quod fumo multo in
mixtus est ignis fulgidus existens
et albus et per caliginem. et fu
mi sol apparet puniceus propter quod
viridis quando refractio non prima
talem videtur habere colorem aqu
tus enim prius fit refractio. et
Que autem ipsius halo. De aliis
autem coloribus posterius dicemus
Circa hunc autem circa ipsum solem quando
non fit mora talis consistencie
Sed aut pluunt aut dissolvunt
Ex opposito autem in intermedio gu
tis aqua fit quoddam tempore quando si
quando fiet esset utique colorata ha
lo sicut yris. nunc autem tota quando
non fiunt talem habitudinem contraxit
Sed circulo pura autem et secundum partes
que vocatur virge quando si consista
ret talis caligo qualis fiet [illegible]

aut in nigro.

non.

nigredinem

ab aqua aut ab alio nigro sicut di-
ximus. apparet utique yris tota alba
quam circa lucernas. Circa has enim
secundum plurima australibus existenti-
bus yris fit yeme maxime autem
manifesta fit humidos habentibus
oculos. horum enim visus cito
propter debilitatem refringitur. fit autem
et ab humiditate refringitur
aeris et ab evaporatione a flam-
ma defluente et mixta tunc
enim fit speculum et propter ni-
gritudinem fumosa enim e-
vaporatio illa. lucerne autem lumen
non album sed purpureum a-
paret circulo et yriale puniceum
autem non est enim visus quia parvus
qui refringitur et nigrum specu-
lum. Que autem a remis sursum e-
lata ex mari yris ponitur quidem
eodem fit modo ei que in celo. Co-
lore autem similiorum ei que circa lucer-
nas. Non enim puniceum sed
purpureum habens videtur color-
em. refractio autem a parvissimis autem
dem continuis autem fit guttis hec
autem aqua segregata sunt penitus
fit autem et si aliquis subtilibus rorati-
onibus roret in aliquem talem
locum qui ponitur ad solem visus
fit et hac quidem illustret hac
autem umbra fit in tali enim si ali-
quis roret statim exterius ...
tatur radii et faciunt umbram
apparere yridem. Modus autem

et coloratus simul et circa eandem
eisdem quae accidunt. Magnum enim ex-
tremo utitur rotans. Quia autem
color talis simul palam erit et
de aliorum colorum fantasia
ex hiis. Oportet enim intelligentes sicut
dictum est et supponentes primo
quidem quia fulgidum in nigro
aut per nigrum colorem facit pu-
niceum. Secundo autem quia visus procedens
debilior fit et minor. Tertio quia
nigrum velut negatio est. in
deficiendo enim apparet nigrum
propter quod quae longe omnia nigri-
ora apparent propterea quod non pertingit
visus. Considerentur quidem igitur hec
ex hiis que circa sensus accidunt.
Illorum enim proprium de hiis sermo-
nes. Nunc autem quantum necesse de ipsis
dicemus. apparent igitur propter hanc causam
et que longe nigriora et minora
et planiora et in speculis. et nubes
nigriores aspicientibus in aquam
quam in ipsis nubes. et hec valde
notabiliter propter refractionem enim
paucorum visu aspicimus differt autem
nichil quod videtur permutari aut
visum. utroque enim erit modo
idem. Adhuc autem oportet latere et hoc accidit
enim cum sint nubes solem
ipsum quidem respicienti nichil appa-
rere coloratum. Sed esse album
in aqua autem eandem hanc intuenti
colorem habere aliquem eorum eorum
qui yridis. palam igitur quod et visus sicut

et nigrum facit⁹ pp̄ debilitatē ui
gentis fac̄ apparē et album mi
nus album et adducit ad nigr̄.
Qm̄ autē q̄ fortior in p mixte
um colorem p mutauit. habitus a
munditē. qm̄ a ad huc debilior ī
albinigri. Qm̄ autem q̄ pl⁹
nō iam appet. s; in tribus. sicut et
aliorum plima. et horum huic
finem aliorem aliorum a in
sensibil' permutatō pp̄ qd̄ et yris
t̄color appet. utrumq; autē oppoi
te a' prima autē q̄ exterioren
puniceum hr̄. a maxima enim
piferia. plurimus incidit uisus
ad solem maxime a' que extra
hunc et tcia pportonaliū. Qn̄
si que de colorum fantasia dcā
sunt bn̄ necē t̄colorem eē yrim
et hiis coloribus colorari solis
xanthos a' appet pp̄ secus inuicē
apparere. puniceum enim iuxta
uiride album uidet̄. Signū
enim huius. In nigerrima enim
nube maxime purū fit ignis.
yris. geitit a' tunc magis xantho
eē uidi qm̄ puniceū. Est aut̄
xanthos in yride color int̄ puni
ceū et uiride colorem pp̄ nigre
dinem q̄ eius que incircuitu nu
bis totum yrim apparet quod
puniceum album. Est enim
ad illa album. Ad huc mar
cessente yride pxīmissime cū
soluat̄ puniceū. Nubes enī

alba exiis ad iuncta sec̄ uiri
de permutat in xanthon. maxi
mū a' signum horum que a
luna yris appet. enim alba ual
de fit a' hoc quia in nube obs
cura existe appet et ī nocte
sicut q̄ ignis sup ignē nigr̄
ad nigrum facit debilitē albū
penitus apparere album hoc aū
est qd̄ puniceū fit a' hec passio
manifesta et in floribz. In tex
turis enim et uariaturis ual
de distant s̄m fantasiam alii
secus alios positi colorum dp̄
purei in albis aut nigris lan
Sunt aut̄ in ipsi tales uel ta
les pp̄ qd̄ et uariatores aiunt
peccare operantes ad lucernam se
pe cū flores et decipi accipie
tes alios p aliis. Quare autē
q̄ t̄color et quia ex hiis appet
coloribus solum yris dictum ē
Dupla a' et obscurior colori
bus que ambiens et coloze po
nere colores ex opposito hr̄ poi
tos pp̄ eandem causam. longi⁹
enim pcessus uisus sicut. qd̄
longius uidet et qd̄ h; eodē mō
Debilior q̄ ab exteriori refrac
tō fit quia a remotori fit re
fractō. Quare noc minores
colores facit obscuriores appare
re eo⁹ q̄ ex amplior a minori e
xteriori pypheria incidit ad solē
pxīmanior enī uisus eius tetigit

uelut.

minor-

a proferia proportionalissima prime virtutis proportionalissime a' in exteriori virtute minima propter feriam. Quare iris habebit colorem puniceum virtutis a' et etiam secundum proportionem exteriori virtutis. In quo .b. interior in quo .c. colores a' in quibus virtutis .d. in quibus est aliquis minor a' appet in quo .e. tres a' non ad hec fiunt in plures virtutes. quia et fa fit et obscurior ut materia refractio valde et impotens ad pertingere ad solem.

Quod a' in circulum possibile est fieri virtutis in maiorem semicirculo portionem, ita de aliis. actitibus ex tercia
tione erit
dicti
tibi
ma
tu festum.
emisperio
enim
erit
te
sup
ori
zo
te

circulum in quo .a. centro a' .b. a
lio a' quotam oriente signo in quo
h. sic .ar. linee secundum communi exiden
tes faciant uelut axem. in qua
hr. et .alz. ad .oy. adiungatur re
stingatur ab emisperio ad .h. super
maiorem angulum ad circuli pro
perferiam incedent .alz. et signum
in oriente aut in occidente a(s)
tro refractio. semicirculus abscinda
tur circuli ab orizonte cum super
tium sit. Dia' super semper minor
e semicirculo. Minimum a' cum
in meridie fuerit austrum. Sic ei
in oriente. sic primo e. h. z refrac
ta sit .lzo. ab .h. et planum ei
tum sit in quo .a. ad a'tgono
in quo .lz. hlzo. circulus igitur tera
no erit sic cum maxime sit i.a.o
.a. Quod est enim medi sit quantum
eorum que super .hlz. secundum tgoni
.zoh. estimum fuit planum. Quare
igitur ab hiis .a. .hr. ducte linee in
hac ratione non constituentur semici
rculi in quo a' .a. ad aliud et ad
aliud signum. Quoniam enim .a.
r.h. signa tanta sunt. et .a. .zoy.
tanta uni erit et .a. .oyh. at et
ro eius .a. .oyh. ad .oyk. super ta
tum igitur perferiam tanget .oy. sit iz
h in qua .n. .oy. at tercio perferia
tanta est apud aliam a' cum ad eam
.a. .oyn. perferiam ab eisdem signis
eadem ro in eodem plano non
assetet. Proponatur igitur a' tam

circa ipsum.

144

k

Linea q. db. et decimatur ut. m
h. ad. mh. que d. ad. b. maior a
que. mh. ea que. km. quoniam et
maiorem angulum refractionis con
sub. maior enim angulo sub tendi
tur quam. mkh. trigoni adinueni
atur ad ea que. b. in q. z. ut sit q
admodum. d. ad. b. que. bz. ad. d. deinde
de quo quemadmodum z. ad. kh. q. b. ad ali
am fiat q. kp. et. ap. ad. m. co
puletur. que. mp. igitur erit. p. po
lus circuli. ad quem. que. a. k.
linee incidunt. Erit enim quod
quidem que. z. ad. kh. et q. b.
ad. kp. et que. d. ad. p. m. in g°
libro grecorum. h. r. et r. r. non protra
huntur ultra lineam. m. p. ita
quod linea. p. r. est eadem cum
linea. p. m. linea autem. m. n.
prolongatur equaliter ad. m.
nt. k. t. o. usque ad aliam partem
circuli. Non enim fit. igitur ad
minorem aut ad maiorem ea
q. p. m. nichil enim differt. Sic ad

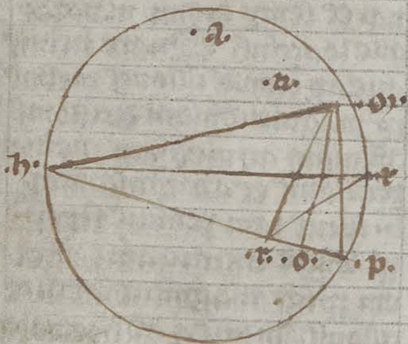

pr. eandem. igitur rationem. hk. et. kp.
et. pr. adinuicem habebunt quem
admodum. q. d. b. z. q. a. d. b. z. proportio
nales erunt secundum quem quemadmodum q. d.
ad. b. q. zb. ad. d. quare quod q
dem. que. p. h. ad. pr. si igitur ab
hiis que. rh. et ad. r. coniungi
tur copulate hec eandem habebit
rationem quam quidem que. hp. ad ea
que. pr. circa eundem enim an
gulum. h p. proportionales et q
triangula. hpr. et eius quam. r
n. p. quare et q. p n. ad ea
q. k. n. eandem rationem habebit
et que hp. ad eam que. pr.
habet a. et que. mh. ad. km. habet
rationem quam. n. que. d. ad ea
que. z. b. ante. Quare ab
hr. signis non solum ad eam
que. m. n. prefigam contendunt
eandem habebit rationem. Si et ali
quod quamvis impossibile quam q. d.
nz ad minus eo. quod. m. p. usque ad
magnam. Similiter enim demonstra
bitur palam quod ad ipsam
velam erit. c. in qua. mp. quare
erit ad quemadmodum q. mp. ad. pk.
Si igitur eo in quo. p. polo utens
distantia que ea in. q. mp. cir
culus describatur omnes attin
git angulos quos refracte
faciunt q. ab. in a circulo. Si
autem non similiter ostendentur eandem
habentes rationem que alibi et alibi
semicirculorum contingentes quod

==q. pr. ad eam q. pk.

==que. ph. ad. pm

quod erit impossibile. Si igitur circum
ducas semicirculum in quo .a. circa
dyametrum .m.a. .h.k.p. quem h
k. resecte ad .o. in quo .m. in
omnibus planis similiter se habent
et equales faciunt angulum .q.n.k.
.n.h. et quem faciet .a. angulum .q.
h.p. et .m.p. super eam que .h.p.
semper equalis erit triangulis qui super
eam .q.h.p. et .k.p. equalis enim
qui .h.m.p. et .k.m.p. consistunt ho
rum a' circulea ad idem signi
ficent eius que .h.p. et equales
erunt circuit ad .o. centrum
quo circuli .o. Semicirculus a' qui
circa .m.n. abscisus est ab ori
zontem. Superiorum quod .n.
solem non optime. ... a'
signatorum obtinere et diffini
tere ... et ... hec ... non
... circulum ... a' alima
nocte ... ut enim semper ple
na debito ... ut obtineat
... maxime a' estate ...
maxime obtineat. Sol plurimus
enim in ipsa humor manifeste.
Item sit orizon quod in quo .t.
.g. ascendit a' super hunc .h. ...
... sit ... in quo .h.p. alia ad
quem omnia ... orientem ...
polus a' circuli in quo .p. erit ...
orizonte eo in quo .a.g. eleva
to signo in quo .a. ...
a' et polus et centrum circuli
... eminentis nunc ortum

est enim iste in quo .h.p. cum
a' super dyametrum .a.g. ad
.k.h. centrum erit utique sub ori
zonte prius est in quo .a.g. in
ea .a. .h.p. linea .s.y. a' in semi
circulus erunt. Cum autem a' abscisus
est ab .g.z. orizonte. quod utique
... dispensis erit ipsius elevato
sole a' maxime a' ... in meridie. quan
tum enim superius .h. magis in
... et polus et centrum circuli
erit. quod a' in minoribus quod di
ebus hiis qui equinoctium anti
... contingit semper ...
in longioribus a' diebus hiis
qui ab equinoctio estivo ad summe
... altum circa meridiem ...
... Causa ... ad arcum de
cisiones omnes maiores semi
circulo et semper ad maiores semi
circulo quod autem in manifes
tum primum. que autem ad me
diem decisiones equinoctialis
Quecumque ... decisio par
va. que autem sub terra mag
na. et semper etiam maiores
que longius. Quare in hiis
que ad estivas ... diebus
propter magnitudinem decisionis
... ad medium veniat
decisionis et ad meridianum
.h. ... iam penitus sit .p.
propter longe distare ... meridi
em propter magnitudinem de
cisionis. In hiis que ad hyemales

ab.

fieri.

... d. Quar... nore... super... cisio circul...

Post

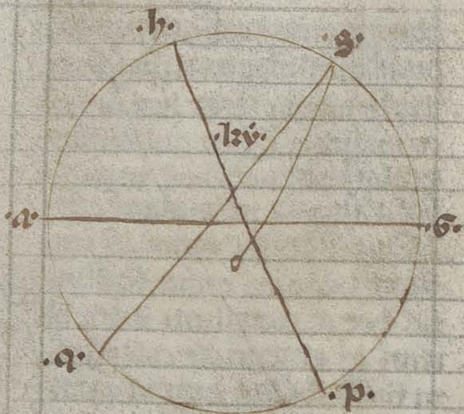

visiones diebus quia non mul
tum sup(er) terram sunt decisiones
circulorum. Contrarium necesse est
modicum enim elevato in quo
h. in die fit sol. Easdem et
dictas causas existimandum
et de parelijs et virgis. fit enim
parelius quando refractio visus
ad solem. Virge autem propter eam quam
incidit tal(em) exitus visus quando
diximus semper sicut cum prope so
lem existentibus nubibus ab ali
quo refringatur humido ad
nubem videtur enim ipsam qua
dam in colorate nubes fin
rectum aspectum intuenti
bus. In aqua autem virgis
plena nubes dumptum tunc
quando in aqua videtur color nu
bis esse in virgis autem super
nam nubem. Sit autem h(oc) cum
irregularis fuerit nubis consisten
cia et hec quando spissiorum

hec autem rara et hec quando ma
gis aquosa. hec autem minus
refractio enim visu ad solem
fit quando non videtur color ad.
Quia autem in regulari apparet
fulgidus et albus sol ad quem
refractus est visus. hec quando
puniceum videtur sicut autem virtute
aut xanton. Differt enim
nichil per talia visum aut a tali
bus refractum. Extra(h)entem ei
modo apparet colore simile. Quoniam
si et illo modo puniceum et
isto virge quando g fiunt
propter irregularitatem speculi
non figura sed colore parelius
autem cum maxime regularis
fuit aer et spissus similiter
propter quod apparet albus. regularitas
enim speculi facit unum candi
dos colorem. Refractio autem
simul totius visus propter simul in
cidere ad caliginem aspissa
existente caligine. Ad unum quod
existente aqua quam aquam. propter
exitus apud solem colorem
facit apparere sicut ere polito frac
tum propter spissitudinem. Quoniam
quod color solis albus et pare
lius apparet albus propter h(oc) item
autem magis q aqua signum pare
lius quam virge. Magis
enim accidit aerem unum conspisse
here ad generationem aque. australis
autem boreali magis ~~quam magis~~

ymia mag⁹ auster aer in aqua
permutat⁹ quam ad arcticum fuit
a⁹ sic diximus et occasus et et
ortus et in eclips in de solis. et
ex lateribus et iurge et parelii et
in ipse solem uidet in longe pe
nitus ipse enim exeunte sol disso
luit exitiam longe a⁹ existe
uisus non refrigetur apud ei
speculo longe p̄tensus debil
est propter quod et halo non fiunt
et ex opposito sol⁹ sursum quod
si fiat et ipse dissoluit sol
si a⁹ longe minor uisus exis
tit ut fiat refractiom n̄
indiget. In latere autem tam
tum distare speculum ut in
sol dissoluat. magis multus
simul ueniat. quia ad totum
latus non dispergit⁹ sicut pi
num latus. de sole a⁹ non
est ipsa quod ipse etiam dis
soluit⁹ mag a sole. Sursum
in medio celi uisus dispergit⁹
et totalit in ex latere medii
celi est uisus enim non ad t̄
tum sicut ut prius pertingit
ad speculum et refractus est
omnino debil. Quecumq
quod ergo opi accidit ex hiis
segregatiom inuicem huius q̄
sup tamen. fere a⁹ tot de
talia.

Quecumq a⁹ in ipsa terra
in clusa sunt ptibus op
atur. dicendum est. Facit enim
duas diuersas corporum ipsa quod
duplex nata est et hec quidem
et in alto. Que quidem enim
exalationes. hec quidem uapori
hec a⁹ fumosa ut diximus est.
Due a⁹ et species eorum. q̄ i terra
fiunt hec quidem enim fossibi
lia hec a⁹ metallica. Sicca q̄
dem ergo exalatio est que igni
ta facit fossilia omnia puta
lapidum genera illiquabilia et uer
nice et oucellam. et minium et
sulphur et alia talia plurima. a⁹
fossilium sunt hec quidem pul
uis colorat⁹. hec autem lapis
ex tali consistencia fit uelut
cinnabrum. Exalationis a⁹ ua
porose quecumq metallatur. et
a⁹ fossilia aut ductilia. puta fer
rum aurum es facit aut h
omnia exallatio uapori inclu
sa. et maxime in lapidibus
propter siccitatem in unum coartata
et coagulata. uelut ros. et
pruina cum segregata fiunt
hic a⁹ segregatum generantur hec // ante
propter quod sunt quidem ut aq̄
hec sunt ut non possunt quidem enim
in aqua erat est a⁹ non adhuc
in ex aqua fiunt propter quantum prius
quem sicut humores. in enim
sic fit. hec quidem es. h autem
aurum. sed ante fieri coagula
ta exallatione singula horum

sunt ipsa quod et igniunt omnia
et etiam hinc. siccum enim huius
exalationem. aurum autem et solum non
ignitur. Communiter quidem igitur dic-
tum est de hiis omnibus sigilla-
tim autem considerandum intendenti-
bus et unumquodque genus.

Quartus liber metheororum

Quoniam autem iiii^or cause de-
terminate sunt elementorum ha-
rum autem coniugationes et elementa
iiii^or autem activa quorum duo fac-
tiva quidem calidum et frigidum
duo autem passiva siccum et hu-
midum fides autem horum ex induc-
tione. videtur enim in omnibus
caliditas quidem et frigiditas
terminantes et copulantes. et
permutantes et homogenea et
non homogenea. et humecta-
tes et exsiccantes et induran-
tes et mollificantes. siccata autem
et humida terminata et alias
dictas passiones pacientia ipsaque
secundum se et communia ex
ambobus corpora constant. ad-
huc autem ex rationibus palam quod
determinamus naturas ipsorum. cali-
dum autem enim et frigidum ut
factiva dicimus. Concreti-
vum enim sicut factivum. sed
est humidum autem et siccum
passiva facile terminabile nec
difficile terminabile in patiendo ali-
quid ipsorum dicitur. Quod au-
tem igitur hec quidem factiva. hec
autem passiva manifestum determinatis
autem hiis secundum eorum factiva utique
erit operationes ipsorum quibus operan-
tur factiva passivorum species
primo quidem igitur universaliter simplex
generatio et naturalis permutatio harum
virtutum est opus et opposita
corruptio secundum naturam hec quidem igitur plan-
tis existunt et animalibus et
partibus ipsorum. est autem simplex et
naturalis generatio permutatio ab hiis vir-
tutibus cum habeant rationem ex subie-
cta materia unicuique naturali. hee autem sunt
dicte virtutes passivae generant
autem calidum et frigidum obtinentes
materiam. Cum autem non obtine-
ant secundum partem quidem molinsis
et indigestio fit. Simplici
autem generationi contrarium maxime com-
mune putrefactio omnis enim se-
cundum naturam corruptio in hoc via est
puta senectus et ariditas. fi-
nis autem omnium aliorum horum
putredo nisi aliquid violencia
corrumpatur non consistentium. est
enim et carnem et os. et que-
cumque continue quorum finis secun-
dum naturam corruptionis putrefactio est.
propter quod humida primo. deinde sic-
ca autem fiunt putrefacta.
Ex hiis enim facta erunt et
terminata fuit humido siccum
operantibus factivis. fit autem corrup-
tio cum id quod terminatur optineat
terminatis propter continentis.

et

simplex

racionem

Omnino singulariter dicitur putre
factio in hiis que secundum partem corrum
puntur cum separetur a natura propria
quod et putrescunt omnia alia
excepto igne. Et enim terra
et aqua et aer putrescunt. omnia
2 enim hec sunt materia igni. Putre
factio autem est corruptio que est in
unoquoque humido proprie secundum naturam
caliditatis ab aliena caliditate.
te. hec autem est que ambien
tis. Quare quoniam secundum in
digenciam patitur calidi. indi
gens autem tali virtute omne fri
gidum omne ambo utique erunt
erunt. et putrefactio est com
muni frigiditatis proprie et ca
liditatis aliene. propter hec enim
in siccioria fiunt putrefacta omnia
et tandem terra et fimus ex
eunte enim proprio calido coeva
porat quod secundum naturam humidum
et trahens humiditatem non
est. exaducit enim trahens
propria caliditas et in frigoribus
autem minus putrescunt quam in
estu. In hyeme enim est pauca
in ambiente aere et aqua cali
dum. Quare nichil potest. in
estate autem amplius. et neque quod co
agulatum. magis enim frigidum quam
aer calidus. non quam optinet
movens autem optinet. neque ferviens
et calidum. minor enim quam in aere
caliditas ea que intra. Quare
non optineat. neque facit putrida
tionem. neque iram. similiter autem et quod
movetur et fluit minus putre
scit quam non ingreditur. debilior
enim fit motus eius ab ea que
inaere caliditate. quam in re
prius existit. Quare nichil facit
putridari. Eadem autem causa et quod
multum minus pauco putre
scit. In maiori enim amplius
est igneus proprius et frigidum
quam non optineant que in cir
cumstante virtutes. propter quod
mare secundum partem quidem divisum
cito putrescit totum autem non et
alie aque eodem modo. Et animalia 3
fiunt in hiis que putrescunt
propterea que segregata caliditas
naturalis existens. constare fecit
segregata. Quid quidem igitur est gene
ratio et quid corruptio dictum
est. Reliquum autem dicere habitas
species iam dictas virtutes o
perantur ex suppositis naturis constantibus
iam. Est itaque calidi digestio
digestionis autem species epsesis
ad hunc optesis frigiditatis
tis indigestio huius autem omotes
molinsis stateusis. oportet autem
existimare non proprie hec dici no
mina rebus sed non iacent universaliter hi
is que similiter. Quare non hu
ius tales oportet putare esse dictas spe
cies. Dicamus autem unumquodque
unumquodque est. Digestio quidem

g' est pfcō a nli et pp cali
di ex oppositis passivis h' a' sunt
ppa uniuscuiusque m'. Cum enim di
gestum fuerit pfcm est et
factum et pncipium pfcōnis
a caliditate ppa accidit et p a
liqd exteriorum auxilium con
summatum est velut alimentum
et digit' et p balnea et p alia
talia. alimentum pncipium que
in ipso caliditas est. finis aute
huius autem n est. n a' quam
dicimus ut spēm et sum huius
a' in subiectum quando forma
finis est digestionis. tamen tale
fuit factum et tantum humidi
aut optesis passum aut ephe
sim aut putrefactum. aut al
r' qualit' calefactum. Tunc
enim utile est indigestum
ee dicimus sicut mustum. et
que est in nascentiis consistencia
cum facta sunt q'le et lacrima
cum fca fuit limus. Similiter
a' ita alia. accidit a' hec pati om
nibus cum optineat m'. et humi
ditas. hec enim est que termina
tur ab ea que in n'a caliditate
Quam diu enim insit i ipsa
ro' n hec est pp' qd et sanitatis
signa et talia et urine et se
cessiones et totaliter superfluitatum
et dicuntur digesta ee cum vi
ncerit caliditatem ppam op
time indeterminati. necia aute'

digesta grossiora et calidiora
ee tale enim efficit calidum
melioris molis. et grossius
et siccius. Digestio autem
g' hec est. Indigestio autem
imperfectio pp' indigestiam ppe
caliditatis. Indigentia aute
caliditatis frigiditas est. im
pfcō a' oppositorum passionum
que quidem est uniuscuiusque n
ture materie. Digestio quod
igitur et indigestio determine
tur hec modo. Pepansis autem e
digestio quedam digestio enim
alimenti in pericarpiis pepansis d'
cum autem digestio pfcō tē
pepansis pfecta est cum semina
que in pericarpio possint consimile
efficere tale alterum quale ipsum
Et enim in aliis pfcm sic di
cimus pericarpii quod g' ē pe
pansis. dicuntur autem pepanā et
alia multa digestorum. s'm
quidem eandem spēm metha
phoris a' ppea quod no' iacet
sicut dictum est. prius noia
s'm unamquamque pfcōm ee ea q
terminant' a nli caliditate et
frigiditate. Est a' que nas
cenciarum. et flegmatis et
talium pepansis quia a nli ca
lido digestio extitis humidi.
Impossibile enim terminare n
optinens. Ex ipinnosis quod
g' aquosa ex talibz aut que

decentia consistunt et ex subtili
bus semper grossiora fiunt pe
pansim passa omnia. et hec
quid ipsum non dicit similiter ha
bent. pepansis quidem igitur quid est dic
tum ~~est~~ quid est. homotes autem
est contrarium. Contrarium autem pepan
si indigestio aliqua proprie carpi
o. hec autem est interminati humi
ditas. propter quod aut spumosa aut a
quosa aut eorum que in am
bobus est homotes. Cum autem
pepansis perfectio quedam est hu
mores imperfectio erit. fit autem
imperfectio propter indigentiam illius
calidi et incommensurationem ad hu
midum quod pepansim patitur
nullum autem humidum ipsum secundum
se pepansim patitur sine sicco.
aqua enim genus ingrossatur sola
humidorum. accidit autem aut
eo quod calidum sit paucum
aut quia quod terminatur
multum propter quod et subtiles humo
res eorum que homia et frigi
di magis quam calidi. et insensi
biles. et impotabiles. dicitur
autem homotes sicut et pepan
sis multis modis. unde et urine
et excessiones et catarri ho
mie. idem constant homia omnia
appellantur. longe autem precedenti
bus et lac. homi et homi et a
multa dicitur si pollia permutari et
constare a caliditate non passa sit

dicitur propter eadem causam eo. non quod non sit. opposita a caliditate.

lac.

propter quod aqua apepsiam passa dicitur
homia aut non. quia non ingros
satur. pepansis quidem igitur et homo
tes dictum est quid est. et
propter utrumque ipsorum est. Epsesis
autem non totum autem digestio
a caliditate humida in existis
interminati in humido. Nomen
autem nomen propter solum in elixatis
hec autem utique erit sicut dictum est si
spumosum aut aquosum. di
gestio autem fit ab eo quod in
humido igne. Que enim in
frixuris assantur ab extrinseco ca
lido patiuntur. in quo autem est humido
facit illud magis siccum in
ipsum assumens. Quod autem
elixatur contrarium facit. segregat
enim ex hoc humidum a calidi
tate que in extrinseco humido
propter quod sicciora que epsesim pas
sa sunt quam assa. non enim
attrahunt in se ipsa humidum
que epsesim patiuntur. superva
let enim que de foris caliditas
ei que intus. Si autem non vinceret
que intus traheret utique in se ipsam.
Est autem non omne corpus epsesi
passibile. in enim in quo nullum
est humidum. velut in lapidibus
neque in quibus inest quidem sed in
possibile optimum propter constitutionem
velut in lignis. sed quecumque
corporum habent autem et aurum epse
sim pati et lignum. et alia

multa. Sin speciem quidem non eadem
methiphorse autem. non enim iacet
nomen differencius et humida autem
ephesim pati dicimus velut lac
et mustum tamen quam in humido hu
mor in speciem aliquam puniatur ab
eo quod in circuitu et deforis igne
calefaciente. Quare non quotiens
simile dicte ephesi fuerit simus autem
non idem omnibus in elixatis. neque
digestis. Sed hiis quidem ad esum
hiis autem ad sorbitionem. hiis vero ad
aliam optimitatem. quam confir
mati elixari dicimus. Quare
quecumque grossiora autem hec quan
dem ipsorum talia. hec autem
contraria. propter id quod disgregatam
hec quidem ingrossari. hec autem
subtiliari. sicut lac et serum et co
agulatum. omnia elixabilia
sunt. oleum autem non elixabitur
ipsum secundum se ipsum. quia horum nul
lum patitur. secundum ephesim autem
igitur dicta digestio hec est vel nul
lum differt. In organis artificialibus
et naturalibus sicut idem fiat. propter eandem
enim causam omnia erunt. Mo
linsis autem indigestio quidem contra
ria autem epsesi. Erit autem
utique que prima dicta indiges
tio eius quod in eo circumstat
propter defectum caliditatis que in
humido quod in circuitu. Defec
tus autem frigiditate quod est dic
tum est. Fit autem propter motum ali

um. Expellitur enim digerens vel
defectus autem. aut propter multi
tudinem frigiditatis in humido
aut propter multitudinem que in
epsesim paciente. Tunc enim
accidit eam que in humido calidita
tem ampliorem quidem esse quam
ut non moveat. minorem autem quam
ut regulet et cum indigerit
propter quod indurciora quidem que molin
sim paciuntur fiunt quam epse
sim passa. humida autem determina
ta magis. Epsesis quidem igitur et
molinsis dictum est et quid
est. Optesis autem est digestio
a caliditate sicca et aliena
propter quod et si quis epsim epse
sim excedens faciet puniatum et
digitur non ab humidi caliditat
te sed ab ea que ignis. cum con
summatum fuerit assum fit
et non elixatum. et excessu ad
ustum dicitur esse. assata autem
calida calidiora interioribus
elixata autem contrarium. et opus est ma
nu artificiali magis assare quam
elixare. Difficile enim exteri
ora et interiora regulariter ca
lefacere. Semper enim propinqui
ora igni exsiccantur citius. Quare
et magis. Conclusis igitur ex
terioribus poris non potest segregari
inexistens humidus. Sed inclu
ditur cum pori reclusi fuerint
optesis quidem igitur et ephesis fiunt

caliditate fit
con sicut fiat con
summatum. propter quod
siccatiora exteriora

quod g' arte. Sunt a' sic dici
mus spes ulr eetem et ii. sies
enim q' sunt passiões sz i noīa
te. imitat' enim ars nāam. quā
et similiti in corp' digestio. si
mil' epsesi est. fer in humido
et calido a calidi' tc cōs fit et
in digestio silis molinsi. et al'
nō fit in nā digōne sicut a'
tam aimt quib; insegregu
tōne putrefactā in inferiora
uentre. Uenite et ascendit
sursum. Digestum ē enim
in superiori uentre putrescit
a' inter in inferiori segregatum
p' quā cum dictū est in aliis
molinsis quod g' epsesi ē imī
ci a' quie ut opresi dicē digōz
est quod aliquid oppositum si
milis nimi' a' nominatum
Erit a' utriq; si fiat sentensis
q; nō optesis p' defectū calidi
tatis q' accidet utriq; aut p'
paucitatem exterioris ignis. at
p' multitudinem aq̄ que in eo
q' optesim patit'. tunc enim
prius quod est quā ut nō mo
ueat minor a' quā ut digat' q'
quod g' est digō t indigestio
et pepansis et omotes. t ep
sesis et optesis t ma bus. dic
tum est. passiuor a' humidi
t sicci dō. Spēs a' sunt p'u q'
dem corpm passiua humidū t
siccum alia a' mixta quod ex

hys. cuiuscumq; a' mag' l' mag'
a' sunt. puta. hec quod sicci ma
gis. hec a' humidi. Omnia a'
hec quod actu erunt. l' a' in
opposito. l'r a' sic ratio ad liq̄
bile. Qm̄ a' ē humidū bn̄ tia
bile siccum a' difficile tminale
Simile ad pulmēto t cōdimētis
ad inuicē patiunt'. humidū enim
sicco cā fit tiari. et utrūq; utr;
uelut colla colasit sic t empe
docles fecit in physicis farinā
aq̄ conglutinans et p' l' ex a'
lob' ē tminatum corp'. dr a'
eorum propissime sicci quod tra
humidi a' aq̄ p' l' a' omnia tia
tā corpa l; nō sine tra et aq̄:
hunius unūquodq; uidet' et in
tra t maq̄ alia solum sunt.
In aere a' et in igne nō sunt
q' corpm tā l. corpalium a' pas
sionū. primas necē est ex
sic tminato. duriciē a' molli
ciem. necē. n. qd ex humido t
sicco. a' duri eē aut molle. ē
a' durum quod qd cedit in se
ipm sm superficiem. molle a' q'
cedit in p'ssiom superficies. s; ex
fundo. q; eo' cunctat simplr quod
g' durum aut molle qd simpr
tale ad alium a' qd ad id tale ad
inuicē quod g' indetminatis
p' mag' et min'. Qm̄ a' ad sen
sum oīa iudicamus sensibilia palā
qd t duri t molle simpr ad

tactum determinatum. tamquam iam de-
terminates tactu propter quod excedere quod
ipsum durum aut molle esse tactu
corpus propter tactum. At cum non excedat
non. Ad hoc coagulatum esse et
terminatum. Quare omne quod
tactum et ... aut molle
aut durum. Sed coagulatio sunt
omnia utique ergo corpora composita et terminata
non sine coagulatione. De coagul-
atione igitur dicendum sicut utique esse que sunt de-
cisiones aut faciens aut patiens
et passio. Faciens quidem igitur ut in-
de motus. Passio autem inde speciei. Quare
et coagulationis et diffusionis
et eius quod exsiccari et humectari
fiunt autem faciens duabus virtu-
tibus et patitur passionibus dua-
bus sicut dictum est. Faciunt qui-
dem calido et frigido. Passio autem
ut in presencia aut absencia ca-
lidi aut frigidi. Omnia autem coagu-
lari aut exsiccari aliquo modo
de hec dicamus primo patien-
tia quidem aut humidorum aut siccorum
aut ex hiis posita autem humidi cor-
pus aquam siccum autem terram. Hec
enim humidorum et siccorum
passivorum propter quod frigidorum
passivorum magis in hiis enim
est et enim terra et aqua frigida
supponuntur. Activum autem terminum ut
corruptivum aut secundum accidens sicut dic-
tum est prius aliquando enim et con-
burere dicitur et calefacere frigidum

non ut calidum sed in simul
ducendo aut in circumstare
calidum. Desiccantur autem que-
cumque sunt aqua et aque species
sunt aut aquam sive superinductam
sive connaturalem. Dico autem
superinductam quidem velut in la-
na. Connaturalem autem velut
in lacte. Aque autem sunt species que-
talia vinum urina serum et
totaliter quecumque nullam aut
parvam habent ypostasim non propter
viscositatem ambarum. Et-
enim non substantiam aliquibus vis-
cositas sicut oleo aut pici. De-
siccantur autem omnia aut cale-
facta aut frigefacta ambo autem
calido et ab interiori caliditate
aut exteriori. Etenim que in
frigidatione siccantur sicut vesti-
mentum si fuerit separatum ipsum
et se ipsum humido ab interiori ca-
lido simul evaporare faciente
humido desiccatur si paucum
fuerit humidum exeunte calidi-
tate et circumstante frigido.
Desiccantur quidem igitur sicut dic-
tum omnia aut calefacta aut
frigefacta et omnia calido aut
interiori aut exteriori coeducen-
te humidum. Dico autem exteri-
quidem sicut que elixantur. Interi-
ori autem cum ablato a caliditate que
habet consumptum fuerit exspirante.
Desiccari quidem igitur dictum est.

P. Humectum autem est inmixtum aque sed
constantem. unum autem liquefactum congu
latum: horum autem quod constat sed
gestum prius liquefactione autem simul
et de coagulatione erit palam
Coagulantur autem quecumque
coagulantur: ut aque et terra
aut terre et aque: et hec aut fri
gido aut calido aut sicco: propter
quod et solvuntur contrariis quecumque
solvuntur a calido coagulatorum.
aut sicco: que quidem enim a sicco
calido: coagulata sunt: ab aqua
solvuntur que est. et hec autem est
humida. Coagulata autem etiam
uti putabuntur ab aqua ut mel
elixatum: coagulatur autem non ab
aque. sed ab ea que in frigido.
Quecumque que quidem sunt
aque non coagulantur ab igne.
Solvuntur enim ab igne: idem
autem eidem per se non erit causa
contrarii: In abscedendo autem
calidum coagulatur quare pa
lam: quod ingrediendo solven
tur. Quare faciente frigido
coagulatur propter quod. et non
ingrossantur talia coagula
ta. Ingrossatio enim humido
quidem abeunte fit. sicco autem
constante aqua autem humidorum non
ingrossatur sola. Quecumque
autem communia terre et aque et ab
igne coagulantur a frigido.
Ingrossantur autem ab ambobus est
quod modo modo: est autem ut aliter
a calido quidem humidum con
cedente. evaporante enim humido
ingrossatur siccum: constat. a fri
gido autem calidum exprimente est
quo humidum simul recedit co
evaporans. Quecumque quidem igitur
mollia sed non humida. non ingros
santur sed coagulantur exeunte
humido: velut assatum lac) Que
cumque autem humida mixtorum et
ingrossantur velut lac. multa
autem et humectantur primo: que
cumque aut grosse. ut dum a
frigido. persisterunt quemadmodum
cicia. et lac primo dum assa
tur vaporatur et mollior fit. propter
quod et prunis ut nimis.
Quecumque quidem igitur a frigido
coagulantur communium terre et aque
plus autem habentium terre. que autem
in calidum egrediendo coagula
tur: hec liquefiunt calido in
grediente iterum calido. velut
lutum cum congelatum fuerit
Quecumque autem propter sint frigido
et calido simul educto omni
huiusmodi insolubilium non super humiditatem
caliditate: sed mollificantur ve
lut ferrum et cornu. liquefit
autem et laboratum ut humidum fi
at et iterum coaguletur et cha
lybes faciunt sic subsidet. n. sed
tur et purificetur scoria. Cum
autem sepe patiatur et purum fiat

Ferr

Hoc calips fit. non fluunt autem sepe
ipsum propter absentiam sic mistum et
pondus minus purificati. Est autem
melius ferrum quod habet minorem
purificationem. liquescit autem et lapis
pyrimachus ut stillet et fluat.
Que autem coagulantur ut fluxerint
etiam fit durum et mollificantur
ut fluant. Fluens coagulatum
colore quidem nigrum simile autem
calci. liquescit autem et lutum et
terra. Quecumque autem a sicco cali
do coagulantur, hec quidem inso
lubilia, hec autem solvuntur hu
mido. lac quidem igitur et lapidum
quorundam genera quecumque ab igne
terra combusta sunt velut molares
insolubilia. Nitrum autem et
sales solubilia humido. non omni
autem sed a frigido. propter quod aqua. et
quecumque aque species liquescunt.
oleo autem non liquescunt. Sicco enim
calido contrarium frigidum humidum. si igitur
coagulavit alterum, alterum solvit.
Sic enim contraria erunt contrariorum.
Ingrossantur quidem igitur ab igne
solum quecumque aque plus ha
bent quam terre. coagulantur autem que
cumque terre. propter quod nitrum et
sales terre sunt magis. et lapis
et lateres maxime. Autem dubie habet o
lei natura. Si quidem enim aque opte
bat coagulari a frigido ut
glacies. Si autem terre plus ab ig
ne ut lateres. Nunc autem coagulatur

quidem neutro. Ingrossatur
autem ab ambobus. Causa autem est quia
plenum est aere. propter quod et in
aqua supernatat. et enim aer fer
tur sursum. Frigidum quidem
igitur ex inexistente spiritu aquam faciens
et aquam ambobus fit grossius. ab
igne autem et tempore evaporante
aqua ingrossatur et albescit.
Albescit quidem evaporante
aqua si qua inerat. Ingrossatur
autem propterea quod marcescente
calido ex aere fit aqua [illegible]
eandem igitur modo eadem fit
passio. et propter idem. sed non eodem
modo. ingrossatur quidem igitur ab
ambobus. Desiccatur autem
a neutro. neque enim sol neque fri
gus desiccat. non solum autem
quia viscosum sed et quia aeris
est. non desiccatur autem aqua. et neque
desiccata aliquatenus ab igne.
quia non vaporat propter viscosi
tatem. Quecumque autem mixta
aque et terre secundum pluralitatem utri
usque dignum dici. Vinum
enim quoddam et coagulatur
et expressum producitur velut mus
tum. Abscedit autem ab omnibus
talibus desiccatis aqua. Signu
m autem quod aqua. etenim consistit
in aquam si quis velit colli
gere. quare et cum ... relinquantur
aliquid hec terre. Quedam autem a
calido et a frigido sicut dictum est

Ingrossantur et desiccantur
frigidum enim solum coa
gulat sed exsiccat. quod autem
ingrossat autem aerem autem fa
ciens. Coagulatio autem dicta est
quedam desiccatio extinguens. quecumque
autem que non ingrossantur a frigido
sed coagulantur. aquea sunt ma
gis velut vinum. urina et ace
tum et lexivium et serum. Que
cumque autem ingrossantur non eva
porantia ab igne. hec autem que
terre hec autem communia aque et aeris.
mel autem terre oleum autem aeris
10 Sunt autem et lac et sanguis
amborum. autem communia et aque
et terre. magis autem que multa terre
quemadmodum et ex quibuscumque
humidis utrumque sit et sales
et lapides. autem ambarum communia sunt
talibus. propter quod si non separetur
serum. exurantur ab igne decoc
tum. Que autem terrestre constat. et
coagulo si aliqualiter decoquatur quem
admodum medici coagulum impo
nentes. sic autem separatur serum et
caseus. Separatum autem serum non
adhuc ingrossatur. sed exuritur
sicut aqua. Si autem aliquod
lac non habet caseum. aut pau
cum. hoc magis aqueum et mensi
bile et sanguis autem similiter.
Coagulatur enim eo quod desic
catur in frigidatus. Quecumque
autem non coagulantur velut quidam

tales aquei magis et frigidi
humidi hi. propter quod et non habent
mas. Ineses enim sunt terre et
solidi. Quare et extractis non
coagulatur. hec autem est non desic
catur. aque enim quod relinqui
tur ut lac caseo ablato. Sig
num autem languorosi enim san
guines nolunt coagulari ve
lut ichor. in hec autem flegma
et aqua propter indigestum esse et
insuperatum a natura. Alia hic 11
autem hec autem solubilia sunt velud
nitrum. hec autem insolubilia ve
lut lac et lapis. et horum hec
quidem mollificabilia velut
cornu. hec autem non mollificabilia
velut lac et lapis. Causa autem
contraria et causa contraria horum esse.
esse. Quare si coagulatur a
duobus frigido et sicco necesse est
solvi calido et humido. propter quod
igne et aqua. hec enim contraria aque
autem quemadmodum quecumque igne so
lo igne sicco solo. Quare si a
duobus accidit coagulari. hec in
solubilia maxime. Sunt autem
talia quecumque calefacta deinde
frigido coagulantur. Accidit enim ca
lidum exsiccans egredi
ens plurimum humidum comprimi rursum
a frigido. ut non ab humido dat
penetrationem. et propter hec in ca
lidum solvuntur. quecumque enim fri
gido coagulantur solo hec solvuntur

nisi aliqua. quecumque enim a frigi-
do coagulantur non solvuntur, sed
quecumque a calido sicco solum.
ferrum autem liquefactum a calido fri-
12 gefactum coagulatur. ligno quidem
sunt terre et aeris. propter quod ustibi-
lia, nisi mollificabilia. et in aqua super-
natant et non liquabilia preter
hebenum. hec autem non. alia quidem
enim aeris habent plus. ex hebeno
autem nigra evaporavit aer et est
plus in ipsa terre. lac autem terre solum
participat, ad desiccantur coaguletur
secundum modicum. Lac enim aqua
in decoctione habet, propter quod solum spissus
exeunt, nisi igne coagulantur. et
ipse. Quid autem igitur est co-
agulatio et liquefactio, et propter
quot et in quibus est, dictum est.
13 Ex hiis autem manifestum quod a calido et
frigido consistunt corpora. et hec autem
ingrossantia faciunt operationem ip-
sorum. propter quod quecumque ab hiis
condita sunt, in omnibus his calidi-
tas, aliquibus autem et frigiditas
qua deficit. Quare quoniam hec qui-
dem existunt propter facere, humidum
autem et siccum propter pati, participant
ipsis communia omnibus. ex aqua au-
tem quidem et terra omeomera corpora con-
sistunt et in plantis et in aliis
et que metallantur, velut aurum
et argentum et quecumque alia
talia ex ipsis et exalatione ea
que intrinsecus inclusa, sicut dictum

est in aliis. hec autem differunt ab
invicem et hiis que ad sensus
propriis omnia et in posse aliquid
facere. album enim et bene odor-
ans et sonativum et dulce
et calidum et frigidum in posse
aliquid facere sensum sunt
et aliis magis convenientibus
passionibus quecumque in patien-
do dicuntur. Dico autem puta li-
quabile et coagulabile et fle-
xibile. et quecumque alia talia.
Omnia enim talia passiva sicut
humidum et siccum. hiis autem
iam differt os et caro et ner-
vus, et lignum et cortex, et la-
pis, et aliorum unumquodque omi-
omerorum quidem naturalium autem
corporum. Dicamus autem primo 12
nomina ipsorum quecumque autem secundum posse
et impossibile dicuntur. sunt autem
hec coagulabile, incoagu-
labile, liquabile, illiquabile, mo-
llificabile, non mollificabile, in-
tingibile, non intingibile, flexi-
bile, inflexibile, frangibile, non
frangibile, producibile, non pro-
ducibile, formabile, informa-
bile, capibile, incapibile, tribi-
bile, non tribibile, scissibile, non
scissibile, detruncabile, non de-
truncabile, viscosum, fragile,
comaccabile, non comaccabile,
ustibile, non ustibile, exalabile,
non exalabile. plurima quidem igitur fere

corporum hys deferunt passionibus
Quorum autem unumquodque horum habeat
potentiam. Dicamus de coagulabili
quidem igitur et incoagulabili et li
quabili et illiquabili dictum
est universaliter prius attamen re
dicamus et nunc. Corporum enim
quecumque coagulantur et indu
rantur: hec autem a calido pati
untur hec. hec autem a frigido: a cali
do autem desiccante humidum
a frigido autem exprimente ca
lidum. Quare hec autem
humidi absentia. hec autem calidi
hec autem patiuntur: quecumque qui
dem aque: calidi. Quecumque
autem terre humidi. Que quidem igitur
humidi absentia: ab humido
liquefiunt. nisi sic conveniunt:
ut maiores relicti sicut pori
quam aque moles velut lateres.
Quecumque autem non sic. hec humi
do solvuntur velut nitrum sales
terra que ex luto. Que autem cali
di privatione: a calido solvuntur
velut glacies plumbum es.
Qualia quidem igitur coagula
bilia et liquabilia dictum est. et
qualia illiquabilia. Incoagu
labilia autem quecumque aut non ha
bent humiditatem aquosam
aut non aque sunt. sed plus cali
di et terre. puta mel et mustum
velut fervencia enim sunt
et quecumque aque quidem habent

It. et quecumque aque quidem ha
bent. sunt autem plus aeris. sicut oleum
et argentum vivum. et si quod
viscosum velut gluten: mollifi
cabilia autem sunt. coagulatorum
quecumque non ex aqua. velut gla
cies aque. sed quecumque terre. magis
et non evaporant totum humidum
sicut in vitro aut sale: neque habentes
incoagulabiliter sicut lac. sed aut ter
ribilia non humectibilia. aut
ductilia non entia aque: molli
ficabilia igne. velut ferrum.
et cornu et ligna. sunt autem
liquabilium. et illiquabilium. hec
autem intingibilia. hec autem non
intingibilia. velut enim inti
gibile liquefactibile existens. lana
autem et terra. intingibile: ma
defiunt enim et es autem
liquabile non ab aqua autem liquabi
le. Sed et ab aqua liquabilium qua
dam non intingibilia velut
nitrum. et sales: neque enim ad
intingibile nullum. quod non mo
llius fit madefactum. Que
dam autem intingibilia existentia non
liquabilia sunt. velut lana et
fructus. Sunt autem intingibi
lia quidem quecumque terre existentia
habent poros maiores aque mo
libus existentibus duriores aqua. li
quabilia autem aqua. quecumque
per totum quidem autem terra quidem
et liquefit. et intingitur ab humido

Nitrum quoque liquescit quidem
tingitur quoque non. quia in uno qui-
dem per totum poros. quare dum
diminuitur mox ab aqua preest. in
eis quoque pinnatim sunt pori. Que
qualitercumque utique suscepit. dif
ferre passio. Sunt quoque et hec qui-
dem convinflexibilia et di-
gibilia velut calamus. et in-
ne. hec autem inflexibilia quidem
et dirigibilia. quorumcumque corporum
non potest longitudo in rectitudi-
nem ex periferia et ex recti-
tudine in periferiam permutari
et flecti et dirigi est. in rec-
titudinem aut periferiam
transmutari aut moveri. et etenim
quod reflectitur et quod reflec-
titur curvatur. Quemcumque
igitur ad convexitatem aut concavi-
tatem motus longitudine cur-
vata flexio est. Si enim et
rectum esse utique simul flex-
um et rectum. quod quidem
impossibile rectum flexum
esse et flectitur omne autem
flecteret horum. quoque hec quidem
ad convexum. hec quoque ad concavum
transmutatio non utique erit. quare
ad rectum latio. Et est flexi-
o et rectificatio. aliud et aliud
et hec sunt reflexibilia et
rectificabilia et inflexi-
bilia. et non rectificabilia
et hec quidem frangibilia et

comminuibilia simul et sigillatim
partim lignum quidem frangibile
comminuibile autem non. glacies
quoque et lapis comminuibile fra-
gibile autem non. lateres quoque et
sal. fragibile et comminuibile
differt quoque quia fractio quidem
est in magnitudine magis
preest divisio et separatio. com-
minutio quoque quecumque et plures
duabus. Quecumque quidem
sic coagulata sunt habent in-
cistitudinatos poros et commi-
nuibilia. usque ad hoc enim per-
git. Quecumque quoque ad multa
frangibilia. Quecumque autem
ambo ambo. Et hec quidem impres-
sibilia velut es et cera. Et
hec autem non impressibilia
velut lateres et aqua. Est quoque im-
pressio superficiei totaliter aut tac-
tu. Sunt quoque que talia. et
mollificabilia velut cera
manente alia superficie secundum
partem transmutatur et dura ve-
lut es et non impressibilia et
dura velut lateres. Non enim
cedit in profundum superfi-
cies. et humida velut a-
qua cedit quidem. sed non secundum
partem sed ea transmutatur. Im-
pressibilium quoque quorum manet
impressione pulsa et bene im-
pressibilia manu. hec quidem fle-
bilia hec quoque aut non vel impressibilia

velut lapis aut lignum. at
vero impressibilia quorum non ma
net que impressio. velut lane
aut spongie non formabilia
sed compressibilia. hec sunt. Sunt
que compressibilia quecumque pulsa
in se ipsa coire possunt in pro
fundum superficie secus incisa
et non divisa et transclata a
ubi alia parte. velut aqua fa
cit. hec enim eius transferunt
est autem pulsio que cum
allatione motus a movente
que cum fit tactu percussio que
cum allatione. compressibilia que
quecumque poros habent vacuos
cognati corporis et compressibilia
hec quecumque possunt in
propria vacua coire aut
in propriis poros velut ma
defacta spongia. plena
enim ipsius pori sunt quorumcumque
cumque pori pleni sunt mo
llioribus quam ipsum quod natum
est coire in se ipsum. Com
pressibilia quidem igitur sunt velut
spongia cera caro. Non com
pressibilia que non nata
venire pulsione in eorum
aut in se poros aut ea
non habent aut quod duri
oribus plenos. ferrum enim
non compressibile et lapis et aqua
et omne humidum. Tractabi
lia que sunt quorumcumque potest

ad latus transferri superficies
trahi enim est transferri tra
hibilia velut pilus corrigia
nervus pasta gluten. hec que
non trahibilia et compressibilia
velut. hec que non eadem sicut
flegma compressibile autem non
est. trahibile aut et spongia
compressibilia quidem non trahibi
lis autem. Sunt autem
et hec quidem ductibilia
velut es. hec que non ducti
lia velut lapis et lignum
Sunt autem ductilia quidem
quecumque eadem percus
sione possunt simul in la
tus et profundum vel super
ficiem transferri sui partes
Non ductilia autem que
cumque non possunt. Sunt que
que quidem ductilia omnia
impressibilia. impressibilia
que non omnia ductilia ve
lut lignum. Universaliter autem ad se
est dicere convertuntur. com
pressibilium que hec quidem et
ductilia hec autem. Cera
quidem et lutum ducti
lia lana que non in aqua
Sunt que et hec quidem
scissilia velut lignum. hec
que non scissilia velut lapis. Est
que scissile quod potest divi
di ad plus quam dividens di
vidit. Scinditur enim cum

ad plus dividatur. quam divi
teus dividit et precedit di
visio. Intercumcatione que
non est hec non scissilia. que autem
quecumque non possunt pati hec. est
que neque molle. multum scissibilia
dico que simpliciter mollium et
non admittentem. stagnum autem
enim et ferrum erit mol
le. Sed dura omnia. si que
cumque neque humida sunt. neque
impressibilia. neque confrangibilia
talia que sunt quecumque longi
tudinem habent poros secundum
quos adnascuntur invicem
sed non secundum latitudinem. terti
nabilia autem non sunt con
stantium durorum aut mo
llium quecumque possunt neque
ex necessitate procedere divisionem
in continuum divisa. Quecumque
que non humida sunt. scintillabilia te
rminabilia. Quedam autem
sunt eadem et terminabilia
et scissilia. velut lignum.
Sed ut ad multum scissile secundum
longitudinem. terminabile
que est secundum longitudinem lati
tudinem. quum enim dividitur
invicem in multa que ante
longitudines multe que minus
scissile hec. Quia que latitu
dines terminabile hec. vis
cosum que aut est. cum trac
tibile aut humidum. ex quibus
molle fuerit. tale que fit. co

catenatione quecumque velud
catene componuntur corpora
hec enim ad multum possunt
extendi et convenire. que
cumque autem non talia fragi
lia. commassabilia que quecumque
capibilium   siquam habent
capturam. neque commassabilia
que quecumque que non capibilia
aut non mansionem habent cap
turam. et hec autem usti
bilia sunt. hec autem inus
tibilia velut lignum quando
ustibile et lana et os. lapis
que et glacies inustibile sunt
autem ustibilia quecumque
habent poros susceptivos ignis
et humiditatem in hiis autem
secundum directum poris debilio
rem igne. quecumque autem
non habent aut fortiorem ve
lut glacies et que valde vi
rida inustibilia. exalabilia
que sunt corporum quecumque humi
ditatem habent autem sic que habent
ut non evaporent ab igne
seorsum. Etenim vapor quia
acualido ustivo in aerem et spiritum
segregativo ex humido mate
factivo exalabilia tempus ma
erem segregantur et hic quando
distantia siccati. hic que tamen fuit
Dissolve que hic segregativo anima
in matefacit. neque sic fit. est
que sic fluxus continuus aeris ad
longitudinem. Exalatio que

est que elevatio ustivo communis
segregatio sicci et humidi a
eius per quod autem non mate
fiat. sed colorat magis. est
quae autem lignei corporis
exalatio: fumus. dico enim et
ossa et pilos et omne quod tale
in eodem. Non enim iacet
nomen commune. sed secundum analo
giam cuncta in eodem omnia
sunt. sicut et empedocles ait
hec pili et folia et avium plume
spisse et squame fiunt super
solidi. membra quae autem pinguis
exalatio unguis. Que autem
in tribulis lenissi propter hec oleum
non patitur ex sese. nec ingros
scitur quia exalabile est. Sed
non vaporabile aqua quae non exa
labilis. Sed vaporabilis. vinum quod
quod quando dulce exalat. pin
gue enim et eiusdem eadem fa
cit ideo oleo. Nec enim a frigo
re coagulatur. inritumque est ac
nomine. vinum oportet aut non est
non enim vinositas amor propter quod
non inebriat. Quodcumque
quae vinum. parvam autem habet
exalationem. in cinerem dissolvi
tur corporum patiuntur. hec autem
omnia quecumque coagulata
sunt aut a calido. aut ab am
bobus frigido et calido. hec
enim urentur obtenta ab i
gne. maxime quae lapidum
sigillum vocatur carbunculi

lus vestibulum quae hec quando in
flammabilia sunt. hec quae non in
flammabilia horum quae quecumque
carbonabilia. sunt quae inflam
mabilia quecumque non humida
entia. exalabilia sunt. pix
quae aut oleum. aut cera ma
gis quam alius cum ipse in
flammabilia. maxime quecumque
talium terre plus habent quam
fumi fumum emittunt carbo
nabilia quae quecumque talium terre
plus habent cum fumi. Molles
quae quedam liquabilia entia non
inflammabilia sunt velut
es in flammabilia non liquabilia
velut lignum. hec quae ambo ve
lut thus. Causa quae quae amalgama
autem per totum continui est
ut pruinae. Ex quae secus una
quamque autem partem non con
tinuum quae et minus cum ut i
flamma quae fiat. thus autem
hec quando fit. hac quae illo modo
habet. inflammabilia quae sunt exa
labilium quecumque non liqua
bilia sunt propter magis esse terre
siccum enim habet commune
igni. hec quod calidum sic fiat.
siccum igni fit. propter hec flamma
spiritus aut fumus ardens est. lig
norum quando quod exalatio fume
Cere quae et thuris et talium
et picis et quecumque habent picem
aut talia. lignum. Olei quae
et quecumque oleoginea lenisa

et quecumque minime ardent solida
ama piramam sicci habent. combustio
autem propter hec. Cum alio autem nectificatur
tate hec enim est ad pingue
siccum unctuosum. exillancia
autem quecumque humidorum. humidi magis
ut oleum et pix. ardencia autem
sicci. hiis autem passionibus et hiis
differentiis omiomira corporum
sicut dictum est. differunt abinvicem
secundum tactum. Et ad hec sapori
bus et odoribus et coloribus. Dico
autem omiomera velut que metal
lantur ex aurum. argentum.
stagnum et ferrum. lapidem
et alia talia. et quecumque ex hiis
fiunt segregata et in animalibus
et plantis velut carnes ossa
nervus pellis. viscera pilus. et vene
ex quibus iam consistunt anomiomera
ut facies. manus pes et
alia talia et in plantis lignum
cortex folium radix et quecumque
talia. Quoniam autem hec quidem ab alia
causa existunt. ex quibus autem hec materia
quidem siccum et humidum, quare aqua
et terra. hec enim evidentissima
habent potentiam utrumque utrorumque. facientia
autem calidum et frigidum. hec enim con
sistere faciunt et coagulant
ex illis accipiamus omiomer
orum. que alia terre sicut et que alia
aque et que alia communes. Sunt itaque
corporum consistentium hec quidem humi
da. hec autem mollia. hec autem dura.
horum autem quecumque dura aut mo

lia coagulatione dictum est
prius humidorum quidem quecumque
evaporant aqua. Quecumque autem non
aut communia terre aut terre et aque
velut lac. aut terre et aeris ve
lut lignum. aut aque et aeris
velut oleum. et quecumque quidem
a calido coagulantur communia.
Dubitabit autem utique aliquis de
vino humidorum. hoc enim quidem eva
porabit utique et ingrossatur ut
novum. Causa autem quia non in una
specie dicitur vinum et quia aliquid
aliud aliud aliter. Novum enim
magis terre quam antiquum propter quod
et ingrossatur maxime cali
do et coagulatur minus a frigido
habet enim et calidum multum et
terre sicut quod in arcadia sic ex
siccatur a fumo in utribus ut e
radendum coagulatur. Si autem
omne fecem habet. sic utrorumque aut
est. aut terre aut aque. aut humi
ditatis multitudinem. Quecumque
autem a frigido ingrossantur terre.
Quecumque autem ab ambobus com
munia plurium velut oleum
et mel et dulce vinum.
Consistentium autem
quecumque quidem coa
gulata sunt a frigido aque
velut glacies nix grando
pruina. Quecumque autem a cali
do terre velut later caseus nitrum
sales. Quecumque autem ab ambo
bus. talia autem sunt quecumque in

frigitatõne. hec a' sunt aneoȝ
amborum p(er)uatõne et calidi
et humidi simul egredientes
cum calido. aliter quid' enim
humidi soluit p(er)uone coaglã
tur. et q̃cumq(ue) semel t(er)re. gla
cies a' calidi soluit(ur). h' a' ambo
2um p(ro)p(ter) q(uo)d et ambob(us) (et) h(ab)e
bunt ambo. Quorum q(ui)dem au
tem g(enerat) totum exsiccant. ve
lut lac aut electri. Etenim
electri et q̃cumq(ue) d(icun)t(ur) ut lacri
me infrigidatõne sunt. velud
mirra. thus. gumi. Et elec
trum a' h' genus videt(ur) et
coagulat(ur). Intercepta en(im)
alia. in ip(s)o videnti(ur). a fluvio
a' calidum exiens. velut ex
tinellis cum in aquam dimi
sis evaporat humidum. hec
omnia t(er)re. et hec autem il
liq(ue)fabilia et inmollificabilia
velut electrum ut lapides
quidam velut pori qui in
speluncis. et enim hi simili
fiunt hiis et non velut ab ig
ne. s(ed) ut a frigido exeunte ca
lido cogredit(ur) humid' ab ex
ip(s)o exeunte calido. in aliis
a' ab extrinseco igne. que
cumq(ue) a' non tota terre quid(em)
sunt magis mollificabilia
a' velut ferrum. et cornua
et thus a' et talia similit(er)
ligni vaporant. Qm igit(ur)
liquabilia ponendum et q̃

cumq(ue) liquefiunt ab igne. h' sunt
aquosiora. q̃dam a' et co(m)munia
velut cera. Quecumq(ue) a' ab aq(ua)
h' t(er)re. Quecumq(ue) a' in ab alto. h'
a' t(er)re aut amborum. Si g(itur) omnia
quid(em) aut humida aut coagula
ta. horum a' h' in dictis passioi
bus et non est intermedium. omis
utiq(ue) erunt dicte quib(us) discre
nimus. utrum t(er)re aut aq(ue) aut plu
rium co(m)mune et utru(m) ab igne co(n)
stat aut frigido aut ambobus
aurum quid(em) itaq(ue) et argentum
et es et stagnum et vitrum et
lapides multi i(n)nominati. aque
omnia enim h' liquefiunt calido. ad hu
huc q̃dam et vina. et acetu(m)
et lexivium et serum. (et) ychor
aq(ue) omnia est coagulantur. fro fe
ni a' (et) cornu et ungues (et) os (et)
i(n)mus (et) ligni (et) pili (et) folia. et
cortex t(er)re magis adhuc electru(m)
mirra (et) thus (et) omnia d(icta) lacri
me et poros. et fruct(us) velut le
gumina et frumentu(m). q(ue) talia en(im)
h' quid(em) valde. h' a' minus hor(um) ad
tum t(er)re. h' quid(em) est mollificabi
lia. h' a' exalabilia. et infrigi
tatõne facta. ad huc mirra talos
lapid' g(e)n(er)a. q̃cumq(ue) n(on) infrigi
tatõne. n(on) coagulabilia. sanguis
a' et genitu(m) (com)munia t(er)re (et) aque
et aeris. sanguis quid(em) hius mac
magis t(er)re p(ro)p(ter) q(uo)d frigore coa
gulat(ur) et humido liq(ue)scit non
hiis a' mas. aq(ue) p(ro)p(ter) q(uo)d. et non

coagulantur. genitura autem coa-
gulatur in frigidatione exeunte
humido cum calido. Quecumque autem calida
aut sunt coagulatorum aut siccorum
humidorum ex dictis horum constitutorum.
quecumque quidem ergo aque ut ad multum
sunt. si non alienam habeant caliditatem
velut lexivium. urina. quecumque autem terre.
ut ad multum calida propter calido
posita. velut calx et cinis. horum autem
aeris secundum magis frigidissima quecumque
est. Omnium enim siccum et humi-
dum. hec enim passiva. horum autem com-
maxime terra et aqua sunt. hec enim
frigiditate determinata sunt. palam
quod omnia corpora quecumque intrinsecus simpliciter
calida frigida magis sunt si non
habeant alienam caliditatem i.
velut ferviens aqua quod vero
colata et enim hec habent eam que
ex cinere caliditate. In omni-
bus enim ignitis est caliditas
aut amplior aut minor. propter
quod et in putrefactis alia
in nascuntur. Inest enim ca-
liditas que corrumpit propriam
unumquodque caliditatem. que
cum autem communia habent
caliditatem. Constant enim
plurima a caliditate que di-
gessit quedam autem putrefactio-
nes sunt velut sintecta. quecumque
humida autem secundum naturam
calida et sanguis et genitura
et medulla. et lac. et omnia
talia corrupta autem et egredi-

entia a natura non adhuc.
relinquitur enim ibi terra exiens
aut aqua propter quod ambo viden-
tur ambarum et huiusmodi quidem
in natura sunt calida. cum
autem separata sunt coagula-
ta. hec autem igitur sic tota-
liter indeterminatum est in quibus autem
de terra aqua secundum plurimum frigida. Op-
ponitur enim maxime hec igni. Quapropter
autem terre aut aeris calidiora. Accidit
autem aliquando hec fieri frigidissima et ca-
lidissima aliena caliditate.
Quecumque enim maxime co-
agulata sunt et solidiora sunt
hec sunt maxime si privantur ca-
liditate et ardent si ignitantur
velut aqua fumo. et lapis et aqua
urit magis. Quoniam autem de
hiis determinatum est secundum unumquodque
dicamus quid caro aut os aut
aliorum omiomeorum. Habemus enim
ex quibus omiomera non constitu-
it genera ipsorum et genus unumquodque
et per generationem ex elementis quidem
omiomera. ex hiis autem ut ex materia omnia
opera nature. sunt autem omnia ut quidem
ex ibi ex dictis. ut autem secundum substantiam
rationem. semper autem magis palam in
posterioribus et totaliter quecumque
velut organa et gratia huius. magis
palam quod cum mortuus homo
equivoce sic igitur et magis manus
mortui equivoce quemadmodum et
si fistule lapidee dicantur. videntur
enim et hec organa quedam int

ee muid a' in carne et osse talia
manifesta. Ab huc a' in igne
minus. Q enim e gratia minime ob-
servatur ubi plurimum non. Sicut
enim et si extrema accipiant
in autem medio aliud preter ipsam
facta a' medio aliud ... re. inerme
autem proportionaliter eo quod pre
sit minimaque anomiam et hoc
accidunt est gratia humus et non
omnibus modis palens aqua aut
ignis. Sicut in caro neque muscu-
lus autem adhuc magis. Fa-
cies et manus. Omnia autem
sunt ... opere ... eadem
enim possint facere ipsorum
opus uere sunt minimaque puta
oculus si uidet. Quod autem
non potest equiuoce puta mor-
tuus ut lapideus. Ita enim ser-
ra que lignea natura ut ymma-
go. Sic ergo caro sed opus ipsius
minus palam. Cinctumque lin-
gue. Similiter autem et ignis
Set adhuc forte minus ma-
nifestum uidetur quam carnis opus.
Similiter a' et que in plantis et in
animatis uelud es et argentum. Omnia
enim possunt quandam sunt aut faci-
endi aut patiendi. Sicut caro et
neruus. Set rationes ipsorum non
certe. Quando autem existunt tamen
non facile percipere nisi ualde ex-
positum sunt et figure. Ecce sunt
reliqua uelut antiquorum mortuorum
corpora subito cum sunt in sepulcris et
dimi-

nuti. Solum figura enim a' in mer-
ineritati ualde et ex lacte coa-
gulata. Tales autem ergo preter ca-
liditate et frigiditate et moti-
bus. Ab hiis contingit fieri coa-
gulatas calido et frigido. Di-
co a' homiomera. Velut
carnem os pilos neruum et ome-
enim talia. Omnia enim differunt pre-
dictis differentiis tentione tractione
comminutione duritie mollitie
et aliis talibus. Hec a' a calido et fri-
gido a motibus fiunt mixtis. Consti-
tuta a' ex hiis anomiomera uel-
lo uelut adhuc uidebuntur uelut
caput aut manus aut pes. Set
sicut et fieri es quidem aut argen-
tum cum frigiditatis et caliditatis et
motus fieri aut serram aut fi-
alam aut archam non. Ad hec est
hec quidem ars. Ibi a' primum alia a ca-
lido. Si ergo habemus que genus unum-
que omiomeriorum accipiendum enim u-
numquodque quidem est puta quid san-
guis aut caro aut sperma et
aliorum unumquodque. Sic enim scimus
unumquodque propter quid et quid est si m...
aut rationem habemus materie a' enim
ambo generationis et corruptionis et unde
principium motus manifestum huius. Similiter
omiomera consistunt et tandem ex hiis
constituta uelut hominem plantam
et alia talia.

Explicit liber meteorum Aristotelis

Bonorum honorabilium notitiam opinantes, magis autem alteram altera aut secundum certitudinem aut ex eo quod meliorum quidem et mirabiliorum est, propter utraque haec animae historiam rationabiliter utique in primis ponemus. Videtur autem et ad veritatem omnem cognitio ipsius multum proficere, maxime autem ad naturam; est enim tanquam principium animalium. Inquirimus autem considerare et cognoscere naturam ipsius et substantiam, postea quaecumque accidunt circa ipsam; quorum aliae videntur propriae passiones animae, aliae autem per ipsam communes et animalibus inesse. Omnino autem penitus difficillimorum est accipere aliquam fidem de ipsa. Cum enim sit quaestio communis multis aliis, dico autem ea quae circa substantiam et ea quae quid est, fortassis alicui videbitur una quaedam methodus esse de omnibus de quibus volumus cognoscere substantiam, sicut et eorum quae secundum accidens propriorum demonstratio; quare quaerendum utique erit methodum hanc. Si autem non est una quaedam et communis methodus de eo quod quid est, amplius difficilius fit negociari. Oportebit enim

circa

accipere in unoquoque quis modus. Si autem manifestum fuerit utrum demonstratio aliqua sit aut divisio aut etiam aliqua alia methodus, adhuc multas habet quaestiones et errores ex quibus oportet quaerere; alia enim aliorum principia, sicut numerorum et planorum.

dubitationes non sicut

2 Primum autem fortassis necesse est dividere in quo genere et quid sit, dico autem utrum hoc aliquid et substantia sit aut qualitas aut quantitas aut et aliquod aliud divisorum praedicamentorum. Adhuc autem utrum eorum quae sunt in potentia aut magis endelechia quaedam sit; differt enim non aliquid parvum. Considerandum autem et si partibilis, et utrum similis speciei omnis anima aut non; si autem non similis speciei, utrum specie differt aut genere.

sit aut in partibus

Nunc quidem enim dicentes et quaerentes de anima de humana solum intendere videntur.

3 Formidandum autem ut non lateat utrum una ratio ipsius est sicut animalis, aut secundum unumquodque altera, ut equi, canis, hominis, dei; animal autem universale aut nihil est aut posterius. Similiter autem et si aliquod commune aliud praedicetur. Amplius autem si non multae animae sed partes, utrum oportet quaerere prius totam animam aut partes. Difficile autem et harum determinare quales aptae natae sunt alterae ab invicem esse. Et utrum oportet quaerere prius aut opera ipsarum

partes

ut intellectiue aut intellectum et sen
tiue aut sensitiuum. similiter
et in aliis. Si autem opera prius. iterum
utique dubitabit aliquis si opposita
horum prius querendum sicut sen
sibile sensitiuo et intelligibile in
tellectiuo. Videtur autem non solum
quod quid est cognoscere utile esse
esse ad cognoscendum causas ac
cidencium substanciis sicut et in
mathematicis quid rectum et quid
obliquum et quid linea et pla
num ad cognoscendum quot
rectis trianguli anguli sunt e
quales. Sed e converso accidencia conferunt mag
nam partem ad cognoscendum
quod quid est. Cum enim habeamus
tradere secundum fantasiam de accidenti
bus aut omnibus aut pluribus
tunc et de substancia habebimus aliquid
dicere optime. Omnis enim demon
strationis principium est quod quid
est. Quare secundum quascumque diffiniciones
non contingit accidencia cogno
scere. sed nec ymaginari de ipsis
facile manifestum quoniam dialetice di
cte sunt et a[illegible] vane
omnes.

Dubitationem autem habent et pas
siones anime utrum sint
omnes communes et habentis an sit
aliqua et anime propria ipsius. hoc
enim accipere quidem necessarium est
non autem leve. Videtur autem
plurimorum quidem nullum sine
corpore pati neque facere ut irasci con

Confidere desiderare omnino senti
re. Maxime autem assimilatur proprio
intelligere. Si autem est et hoc fanta
sia quedam aut non sine fantasia
non contingeret utique neque hoc
sine corpore esse. Si quidem igitur est
aliquid anime operum aut
passionum proprium contingeret u
tique ipsam separari. Si vero nullum
est proprium ipsius non erit utique
separabilis. Sed sicut recto inquantum
rectum multa accidunt ut
tangere eneam speram secundum punctum
non tamen tanget. ab hoc separatum
rectum inseparabile enim. Si
quidem semper cum quodam
corpore est. Videntur autem et anime
passiones omnes esse cum corpore ut
ira mansuetudo timor misericordia
confidencia adhuc gaudium
et amare et odire. simul enim
his patitur aliquid corpus.
Indicat autem hoc aliquando quidem fortibus
tem et manifestis passionibus
accidentibus nichil exacerbari aut
timere. Aliquando autem a paruis et debi
libus moueri cum turgescat corpus
et sic se habeat sicut cum irascitur.
Adhuc autem magis hoc mani
festum nullo enim terribili
imminente in passionibus fiunt
hiis que timentis. Si autem sic
habet manifestum quod passiones rationes
in materia sunt. quare et termini tales ut irasci
motus quidam talis corporis aut
partis aut potencie ab hoc et gratia huius et

propter hec quidem iam physici est conside-
rare de anima aut omni aut huius-
8\. Differenter autem diffinient physicus
et dialecticus unumquodque ipsorum
ut iram quid est. Hic quidem
enim appetitum recontristatio-
nis aut aliquid huiusmodi, ille autem
fervorem sanguinis aut ca-
lidi circa cor. Horum autem alius
quidem assignat materiam, alius vero
speciem et rationem. Ratio quidem enim
hec species rei. Necesse est autem hanc
esse in materia huiusmodi si erit. Sicut domus
ratio quidem talis: quoniam [illegible] coop-
imentum prohibens corrup-
tiones a ventis et ymbribus et cauma-
tibus. Hic autem dicit lapides et la-
teres et ligna. Alius vero in hiis e-
9\. speciem propter ista. Quis igitur illorum physicus?
utrum qui est circa materiam, rationem autem
ignorans, aut qui est circa rationem
solum, aut magis qui ex utrisque?
Illorum autem unusquisque quis? Aut non
est aliquis qui circa passiones
materie non separabiles neque in quantum
separabiles, sed physicus circa omnes
quecumque talis corporis et huiusmodi materie
opera et passiones sunt; que vero non ta-
lia, alius; aut non huiusmodi alius; et
de quibusdam quidem artifex est
si contingat, ut instructor
aut medicus; eorum vero non separabilium
quidem, in quantum vero non talis cor-
poris passiones et ex abstractione,
mathematicus; in quantum vero separata, pri-
mus philosophus. Sed redeundum

est unde sermo. Dicebamus
autem quod passiones anime non se-
parabiles a physica materia animalium in
quantum existunt furor et ti- tales
mor, et non sicut linea et pla-
num. Intendentes autem
de anima necesse est simul du-
bitantes de quibus hesitare oportet
pertranseuntes priorum opinio-
nes complectentes quecumque
aliquid de ipsa enuntiaverunt,
ut bene quidem dicta accipiamus,
si vero aliqua non bene, hec vere-
amur.

Principium autem questionis ap-
ponere que maxime videntur
ipsi inesse secundum naturam. Animatum
igitur ab inanimato in duobus
maxime differre videtur, motu
et sensu. Accipimus igitur
et a progenitoribus fere duo hec
de anima. Dicunt enim quidam
et maxime et primo esse
animam esse id quod est movens.
Existimantes autem quod non mo-
tum non contingere move-
re alterum, eorum que moventur a-
liquid animam sic arbitrati
sunt esse. Unde Democritus qui-
dem ignem quendam aut calo-
rem dicit esse ipsam. Infinitis
enim existentibus figuris et athomis
que speciei rotunde ignem et
animam dicit, et in aere [illegible]
que vocantur decisiones que
videntur per radios in [illegible]

omne semen elementa dicit Democ-
ritus totius nature. Similiter autem et
Leucippus horum autem sphaerica animam
propter quod maxime possunt per
omne penetrare huiusmodi figure et movere
reliqua cum moveantur et ipsi.
Arbitrantes animam esse efficientem
animalibus motum. Unde et vi-
vendi terminum esse respirationem.
Constringente enim eo quod continget
et extrudente figuras que praeben-
tes animalibus motum ex eo quod
non est ipsas quiescere nullatenus
auxilium fieri deforis ingredi-
entibus aliis huiusmodi in respirando.
Prohibet enim has et que in-
sunt animalibus disgregari simul
prohibentes constringenti et
comprimenti. Et vivere autem a-
nimam dum possunt hoc facere.
Videtur autem et a Py-
thagoricis dictum eandem habere intel-
ligentiam. Dixerunt enim quidam
ipsorum animam esse que sunt
in aere decisiones. Alii autem
has moventem. De his autem
dictum est propterea quod continue vi-
dentur moveri et si sit tranquilli-
tas omnino. Ad idem autem fer-
untur et quicumque dicunt animam
esse quod seipsum movet. Viden-
tur autem hii omnes existimasse
motum maxime proprium esse
anime et alia quidem omnia
moveri propter animam ipsam autem a seip-
sa eo quod nihil videmus movens quod non

et ipsum moveatur. Similiter
autem et Anaxagoras animam di-
cit esse moventem et si aliquis alius
dixit quod omne movet intellectus. Ve-
rumtamen non tamen penitus sicut Democ-
ritus. Ille quidem enim dicit sim-
pliciter idem esse animam et intellectum.
Verum enim esse quod videtur. Unde
bene facere Homerum quod Hector
iacet alium sapiens. Non itaque
utitur intellectu tamquam potentia quadam
que est circa veritatem. Sed idem
dicit animam et intellectum. Anaxa-
goras minus certificat de ipsis.
Multotiens autem enim causam
eius quidem bene et recte dicit
intellectum. Alibi autem intellectum hunc
esse animam. In omnibus enim ip-
sum et honorabilibus et inho-
norabilibus non videtur autem secundum
prudentiam dictus intellectus om-
nibus inesse similiter animalibus. Sed
nec hominibus omnibus.
Quicumque quidem igitur in mo-
veri animatum aspexerunt hii
quidem maxime motivum opina-
ti sunt animam esse. Quicumque autem
ad cognoscere et sentire eorum que
sunt. Isti dicunt animam princi-
pia. Alii quidem plura facientes hec.
Alii vero unum hoc sicut Empedo-
cles quidem ex elementis omnibus esse
autem et unumquodque horum animam di-
cens sic terram quidem terra cogno-
scimus ethere autem ethera. Aquam autem
aqua. Sed igne ignem. Inanem e-

concordia autem concordiam discor-
diam discordia. Eodem autem modo
et Plato in Tymeo animam facit
ex elementis. cognosci enim simile simi-
li res autem ex principiis esse. Similiter autem
et in hiis que sunt de philosophia deter-
minatum est ipsum quidem animal ex
ipsa unius ydea et ex prima lon-
gitudine. latitudine. et altitu-
dine. alia autem similiter modo. Ad-
huc et aliter intellectum quidem unum sci-
enciam autem duo singulariter enim
ad unum. planum autem numerum opinionem
sensum vero eum qui solidi. numeri quidem
enim species et principia entium dicebantur
sunt autem ex elementis. Iudicantur autem
res alie quidem intellectu alie vero sciencia
alie autem opinione opinione. alie vero sen-
su. species autem numeri hii rerum. Quoniam
autem et motivum videbatur anima esse
et cognoscitivum sic quidam comple-
xi sunt ex utrisque enunciantes a-
nimam esse numerum moventem se ip-
sum. Differunt autem de principiis que
et quot maxime quidem corpora
facientes incorporeis. hiis autem mis-
centes ab utrisque principia enuncian-
tes. Differunt autem et de multi-
tudine. hii quidem enim unum.
illi vero plura dicunt. consequenter autem hiis
et animam assignant motivum enim
secundum naturam priorum existimaverunt
non irracionabiliter. unde quibusdam
visum est ignem esse. et enim
hic in partibus subtilissimus est et maxime
elementorum incorporeum. Adhuc autem
movetur et movet alia primo. De-
mocritus autem subtilius dixit enim
enuncians utrumque horum animam enim
idem et intellectum item. istud autem
esse primorum indivisibilium corporum.
motivum autem propter subtilitatem figurarum
et figurarum autem levem nobilissimam.
speram dicit huius autem esse intellectum
et ignem. Anaxagoras autem videtur
quidem alterum dicere animam et intellec-
tum. sicut diximus prius utitur autem
utrisque sicut una nisi quod principium intellectum
ponit principium maxime om-
nium solum enim dicit ipsum entium
que sunt simplicem esse et immixtum
et purum. assignat autem utraque ei-
dem principio cognoscere animam et
movere dicens intellectum movere omne.
Videtur autem et Tales ex quibus remi-
niscuntur in motivum aliquid animam
opinari. Siquidem dixit lapi-
dem animam habere quoniam ferrum movet.
Dyogenes autem sicut
et alii quidam aerem hunc opina-
tus omnium subtilissimum esse et prin-
cipium et propter hoc cognoscere
et movere animam secundum quod quidem
primum est et ex hoc reliqua cognoscere
secundum vero quod subtilissimum est motivum
esse. Eraclitus autem principium
esse dicit siquidem vaporem ex
quo alia constituit. et incorpora-
lissimum autem et fluens semper. Quod vero
motu moto cognosci. In motu
autem esse que sunt et ille arbitratur et
multi. Similiter autem hiis et

et Alcmeon opinari videtur et
de anima dicit enim ipsam in
mortalem esse propter hoc quod assimila
tur inmortalibus hoc autem inesse ipsi
tamquam in moveri semper moveri enim
et divina omnia continue semper
lunam, solem, astra et totum
celum magis autem vulgarium et gros
siorum enuntiaverunt ut Ypon
propter studium enim sunt isti ergo
interiora quidem omnium humidi semi
nam arguunt sanguinem dicentes
animam quidem genitura non est
sanguis hanc autem esse primam ani
mam. alii autem sanguinem sicut Cricias
sentire ipsum sentire anime ma
xime proprium opinantes. hoc autem
inesse propter naturam sanguinis. omnia
enim elementa preter terram iudicem
acceperunt. hanc enim nulli
protulerunt nisi si aliquis dixit
ipsam esse ex omnibus elementis aut omnia.
12 Diffiniunt autem omnes animam
tribus ut est dicere. an
imam motu sensu incorpo
reitate. unumquodque horum reducitur
ad principia. unde et cognoscendo
diffinientes ipsam aut elementum aut
ex elementis faciunt dicentes similiter
invicem preter unum dicit enim simile
cognosci simili. quoniam enim anima
omnia cognoscit constituunt
eam ex omnibus principiis. Quicum
que igitur unam aliquam dicunt cau
sam et elementum unum et animam unum po
nunt ut ignem aut aerem. pla

cito dicentes principium et animam plura dicunt
Anaxagoras autem solus impassibilem
dicit intellectum et commune nichil nulli
aliorum habere. huiusmodi autem cum sit quo
modo cognoscet et propter quam causam
nec ille dixit nec ex hiis que dicta
sunt conspicuum est. Quicum
que autem contrarietates faciunt in
principiis et animam ex contrariis con
stituunt. Qui vero alterum contrario
rum calidum aut frigidum aut aliquid
huiusmodi aliquod. similiter et animam alte
rum aliquid horum ponunt. unde
et nominibus consequuntur. qui quidem
calidum dicentes animam propter hoc et vi
vere nominatum esse. qui autem frigidum pro
pter respirationem et refrigerationem
vocari animam. tradita quidem igitur
de anima et propter quas causas dicunt sic
hec sunt.
13 Considerandum autem primum quidem
de motu. fortassis enim non
solum falsum est substantiam ipsius hu
ius talem esse qualem dicentes animam
esse quod est se ipsum moveus aut
possibile movere sed unum quoddam im
possibilium inesse ipsi motum.
Quoniam igitur non necesse sit mo
vens et ipsum moveri. prius dictum
est dupliciter enim movetur omne. aut
enim secundum alterum. aut secundum se ipsum.
secundum alterum dicimus quecumque mo
ventur ex esse in eo quod movetur ut
nauta non enim similiter moventur
navi. hec quidem enim secundum se ipsum
movetur. ille autem ex esse in eo quod movetur

manifestum autem in partibus est per se quoniam
enim est motus pedis ambulatio. hec
autem et hominis est. non inest autem nau
tis tunc. Cum dupliciter autem dicto
moveri nunc intendimus de anima
si per se ipsam movetur et participat
motu. Quatuor autem motibus cum
sint loci mutationis alterationis
augmenti et decrementi aut secundum
unum horum movebitur aut secundum
plures aut omnes. Si vero movetur non
secundum accidens inerit motus ipsi. si
autem hoc et locus. omnes enim dicti mo
tus in loco sunt. Si autem est substantia ani
me movere se ipsam non secundum ac
cidens moveri ipsi inerit sicut al
bo et tricubito. moventur enim
et hec sed secundum accidens. cui enim insunt
movetur id corpus. unde non est locus
ipsorum. anime autem est siquidem natura parti
cipat. Amplius autem si natura mo
vetur et violentia movetur. et si violen
tia et natura. eodem autem modo se habet de quie
te. In quod enim movetur natura et qui
escit nisi natura. In quod autem viole
ntia quiescit nisi violentia. Quales
autem violenti motus anime erunt
et quietes neque fingere volentibus
facile erit reddere. Am
plius autem si quidem sursum movebitur
ignis erit. si vero deorsum terra.
horum enim corporum motus hii. Ea
dem autem ratio et de mediis. Quo
niam autem videtur movere corpus
rationabile est hiis movere motibus
quibus et ipsa movetur. Si autem hoc et hec

existentibus dicere verum. quod secundum quem
corpus movetur hec et ipsa. corpus
autem movetur secundum loci mutationem. quare
et ipsa anima mutabitur secundum corpus
aut totum aut secundum partes transmutata.
Si autem hoc contingit. et
exeuntem iterum ingredi. ad hec
autem sequetur resurgere mortua
animalia. Motum autem per accidens
si ab alio moveatur. depelletur
enim utique violentia animal. non oportet
autem cui assumptum movere inest ab
alio moveri nisi secundum accidens. sic
ut quod secundum se bonum. aut
propter se ipsum. hoc quidem propter aliud esse
hoc autem alterius causa. animam autem
maxime dicet aliquis utique
a sensibilibus moveri. siquidem movea
tur. At vero et si movet ipsa se ipsam
et ipsa movebitur utique. Qua
re autem omnis motus excessio est
eius quod movetur et anima ex
ibit utique a substantia ipsius secundum se
ipsam nisi secundum accidens se ipsam
moveat. sed est motus substantie ipsius secundum se.
Quidam autem et movere per se
animam dicunt corpus in quo est
sicut ipsa movetur ut democritus simili
dicens philippo comediarum
didascalo. ait enim dedalum
mobilem fecisse ligneam veneri
nam effundentem argentum fusi
le. Similiter autem et democritus dicit. mo
biles enim inquit indivisibiles speras
propter id quod apte nate sunt nus
quam manere attrahere et movere cor

Omnino nos autem interrogabimus
si et quiescere facit hec eadem. Quo-
modo autem faciet difficile aut im-
possibile dicere. Omnino autem non sicut
anima movere aliquid, sed per voluntatem quan-
dam et intelligentiam. Eodem autem modo
et thymeo phisiologizat animam
movere corpus. In eo enim quod e
movetur ipsam et corpus movere. Prop-
ter id quod complexa est ad ipsum
constitutam enim ex elementis et dis
partitam secundum armonicos numeros quati-
nus connaturalem sensum armonie
habeat et ut omne feratur secundum con-
venientes motus, aspectum rec-
tum in circulos reflexit et di-
videns ex uno in duos circulos dupliciter
ordinatos. Iterum unum divisit
in septem circulos tamquam existentes
celi motus anime motus.

Primum quidem igitur quod non bene di-
cere animam magnitudinem
esse. Eam enim quam omnis talem esse
vult, aliquid est aliud vocatus intel-
lectus. Non enim velut sen-
sitiva est neque desiderativa. Horum enim
motus non circulatio est. Intellec-
tus autem unus et continuus est sicut
et intellectiva. Intellectiva autem
intellectualia. Hec autem eo quod consequenter
unum sicut numerus, sed non sicut magni-
tudo. Propter quod neque intellectus
sic continuus, sed aut impartibilis,
aut non sicut magnitudo aliqua
continuitas. Quomodo enim intelliget et
magnitudo cum sit quecumque aliqua
partium ipsius parte, aut secundum
magnitudinem, aut secundum punc-
tum. Si oportet et hec parte dicere. Si quidem
igitur secundum punctum hec autem
infinita, manifestum est quod nequaquam
pertransibit. Si vero secundum magnitu-
dinem, multotiens et infini-
ties intelliget idem. Videtur autem
et semel contingens. Si autem sufficiens
aliqua partium tangere, quid oportet cir-
culatione moveri aut et omnino
magnitudinem habere. Si autem
necesse intelligere toto circulo tan-
gentem, quis est partibus tactus.
Amplius quomodo intelliget
partibile impartibile, aut imp-
artibile partibili. Necesse autem intelle-
ctum esse circulum hunc. Intelle-
ctus autem enim motus, intel-
lectiva, circuli autem circula-
tio. Si igitur intellectiva circulatio et
intellectus utique utique erit cir-
culus cuius huiusmodi circulatio intellectiva.
Aliquid intelliget. Oportet enim
perpetua circulatio. Practicorum au-
tem enim intellectuum termini
sunt. Omnes enim alterius causa.
Speculative autem rationibus terminan-
tur similiter. Ratio autem omnis diffinitio
est aut demonstratio. Demonstrationes vero
a principio et habent quodammodo fi-
nem sillogismum aut conclusionem. Si autem non
concludunt, sed non reflectuntur
iterum in principium accipientes
semper medium et extremita-
tem recte procedunt. Si circulatio

item in pncipium reflectit dif
finitiones q omnes finite sunt.
Amplius q si eadem circulatio intel
lectiens est oportebit intellige id.
Ad huc q intellia assimilia
tur cuidam quieti et statui i
magis quam motui. Eodem modo
et sills. At vero in beatum
q no facile sed violentum. si
q est motus ipsius no substantia. ex
tra natura utiq movebitur laboriosu
est q commisceri corpori nec posse
absolvi. et ad huc fugiendum si
quidem melius est intellectum no
cum corpore esse. quemadmodum et con
suetum est dici. et multis in
immanifesta q et circulatio fieri
celum causa. neq enim anime substantia est
circulariter ferri. sed secundum accidens sic
movetur. neq corpus causa sed anima
magis illi. At vero neq quia
melius dicitur et oportebit propter
hec facere circulariter ferri autem
anima digniusq sit ipsum movere
quam manere. movere q sic quam aliter.
Omnium q huiusmodi inten
tio est altius rationibus magis propria
hanc autem dimittimus nunc.
Illud q inconveniens accidit
et huic rationi et pluribus que
de anima copulant enim et
ponunt in corpus animam nichil
determinantes propter quam causam et
quomodo habente corpore et tamen
aliquid. hec q putatur et hec
quidem movet. Illud q movetur
horum q nichil nec adinvicem
ambarum hii q solum cona
tur dicere quale quid sit anima
De suscepturo q corpore nichil
ad huc determinant tamquam con
tingens sit secundum pythagoricas
fabulas quamlibet animam quod
libet corpus ingredi. Simi
le itaque aliquid dicunt sicut
aliquis dicit tectonicam in
fistulas ingredi. oportet enim artem
quidem uti organis. animam
q in corpore. videtur enim u
numquodque propriam habere speciem et formam.
Alia q opinio quedam tra
dita est de anima cre
dibilis autem multis et ne
nulla minus hiis que dicte sunt
rationes autem tamquam Et direc
tiva prebens et in communibus fac
tis rationibus armoniam enim quam
dam dicunt et enim armoniam
temperamentum et compositionem con
trariorum esse et corpus com
poni ex contrariis. Et autem armo
nia quedam ratio compositorum est
aut compositio animam q neutrum
possibile est esse horum. Amplius
q movere no est armonie anima q
et tribuunt hec omnes. Congruit
autem no est armonie animo q
q magis de sanitate dicere ar
moniam et omnino de corporis
virtutibus quam de anima. ma
nifestum q si aliquis temptaverit
reddere passiones et opera anime

armonia quandam difficile enim
assignare. Amplius autem magis congruit dici-
mus armoniam in duo respici-
entes maxime quidem primum in his quae
magnitudinem habentibus motum
et positionem compositionem ipsorum. cum
sic conveniant ut nullum conge-
nerum permittant. hinc autem et
eorum quae miscentur rationem. neu-
tro quidem igitur modo rationale. Com-
positio autem partium corporis. mul-
tum investigabilis. multe enim
compositiones partium et multipliciter
sunt. Quamvis igitur et quomodo congru-
it accipere intellectum compositionem
esse aut sensitivum aut sensitivum
et appetitivum. Similiter autem
et inconveniens et rationem mixtionis
esse animam. Non enim
eandem habet rationem commixtio elementorum
secundum quam caro quam secundum quam os. accidet
igitur multas animas habere et secundum
omne corpus. siquidem omnia
ex elementis commixtis sunt. com-
mixtionis autem ratio armonia et
anima. Investigabit autem hoc
autem utique aliquis ab Empedocle. Unum-
quodque enim horum ratione
quandam dicit esse. utrum igitur ratio
anima est aut magis altera
aliquod cum sit in partibus fit.
Amplius autem utrum concordi-
a causa cuiuslibet mixtionis est. aut
enim est quae secundum rationem. et haec
utrum ratio est aut alterum aliquid
praeter rationem haec quidem igitur habent huius-

disputationes. Si vero altera a
mixtione anima est. quomodo igitur
simul carni esse interimitur et
aliis partibus animalis. Ad hoc
autem si quidem non unaquaeque partium habet
animam. si vero est anima ratio
compositionis quae est? propter quod
corrumpitur anima deficie-
nte. Quod quidem igitur neque armo-
niam possibile esse animam
neque circulariter moveri manifestum est
ex dictis. Secundum accidens autem moveri
sicut diximus est et movere
se ipsam ut moveri quo in quo
est. hoc autem moveri ab anima. ali-
ter autem non est possibile moveri
secundum locum ipsam.
16 Rationabilius autem dubitabit
utique aliquis de ipsa tamquam
de quae movetur in huiusmodi
dicimus enim animam tristari gaudere
confidere timere. amplius autem irasci et sen-
tire et intelligere. haec autem omnia
motus esse videntur. unde opina-
bitur aliquis ipsam moveri. hoc
autem non est necesse. si enim et maxime
tristari gaudere aut dolere. aut
intelligere motus sunt et unumquodque
moveri. aliquid moveri autem est ab
anima. puta aut irasci aut timere quod cor
quodam modo movetur. Intelligere
autem huiusmodi forsitan alterum
aliquid. haec autem accidunt horum autem acci-
dunt alia quidem secundum loci mutati-
onem quorundam motorum. a-
lia vero secundum alterationem. qualia autem et quo

altius rationis est. Dicere autem irasci
animam, simile est et si aliquis
dicat eam texere vel edificare.
Melius autem fortassis est non di-
cere animam misereri aut addi-
scere aut intelligere, sed hominem
anima. Hoc autem non tanquam motu
in illa, sed aliquando quidem usque ad il-
lam, aliquando autem ab illa, ut sensus
quidem ab hiis, reminiscentia autem ab
illa ad motus cum sint in
sensibilibus organis aut quie-
tes. Intellectus autem videtur inesse
substantia quedam existens et non corrum-
pi. Maxime enim corrumperetur
utique ab ea que est in senectute de-
bilitatis. Nunc autem forte quem-
admodum in sensitivis accidit. Si
enim accipiat senior oculum in,
videbit iuvenem. Unde sicut
et iuvenis. Quare senium non est
in subiciendo aliquid animam
sed in quo, sicut in ebrietatibus
et infirmitatibus. Intelligere autem et con-
siderare marcescunt, alio quo-
dam interius corrupto. Ipsum autem
impassibile est. Intelligere autem aut
amare et odire non sunt illius
passiones, sed huius habentis il-
lud secundum quod illud habet. Quare
et hoc corrupto neque memoratur
neque amat. Non enim illius er-
at, sed communis quod quidem destruc-
tum est. Intellectus autem
fortassis divinum aliquid et
impassibile est. Moveri autem animam

manifestum ex hiis. Si autem penitus non mo-
vetur, manifestum quoniam neque
a seipsa.

Ultimum autem hiis que dic-
ta sunt irrationabilius dicere
animam primo quidem ex ipso in
moveri accidentia propria et ex eo quod
dicunt ipsam esse numerum. Quomodo
enim oportet intelligere unitatem mo-
tam et a quo et quomodo impartibilem
et indifferentem existentem. Si
namque est motiva et mobilis,
differre debet. Amplius au-
tem qui dicunt lineam motam
planum esse, punctum autem
lineam et unitatum motus
linee erunt. Punctum autem
lineam enim unitas est positionem
habens. Numerus autem anime autem
iam alicubi est et positionem habet.
Amplius autem a numero si auf-
ferat aliquis numerum aut uni-
tatem, relinquitur alius numerus.
Plante autem et animalium multa
divisa vivunt et videntur hec
animam specie. Videbitur
autem utique nichil differre uni-
tates aut corpora parva. Et
namque ex Democriti speris si fi-
ant puncta, solum autem ma-
neat quantitas, erit aliquid
in ipso hoc quidem movens, illud autem
quod movetur, sicut et in con-
tinuo. Non enim propter quod
est magnitudine differre ac-
cidit quod dictum est, sed

Liqua quantum. unde necesse est ali-
quid esse motivum unitatum. si
autem in aliquo quod movetur animal et
in numero. Quare non movetur
et quod movetur est anima. sed mo-
vens solum. Contingit autem
quodammodo hanc unitatem esse.
Oportet enim ipsi inesse quandam dif-
ferenciam ad alias puncti.
autem solitarii unitatis differentia est
nisi positionem. si igitur sunt alterius
corporis unitates et puncta. in e-
odem erunt unitates. obtine-
bit enim puncti et tamen quid pro-
hibet in eodem esse. si duae sunt
et infinitas. quorum et locus
indivisibilis est et ipsa. si autem in cor-
pore puncta numerus animae ut
si quidem corporum quae in corpore pun-
ctorum numerus anima. Quare
non anima omnia habent animam
corpora. puncta enim in omnibus
inesse et infinita. Amplius autem
quomodo possibile est separari puncta
et absolvi et a corporibus. si quidem
non dividuntur lineae in puncta
accidit autem sicut diximus. sic quidem
tem sic diximus. sic quidem
idem dicere. corpus quoddam sub-
tilium partium ponentibus. sic
autem sic democritus moveri dicit
ab anima ipsum in commun-
ens. si quidem enim est anima
in omni eo quod sentit corpore
necesse est in eodem duo esse corpora
si corpus aliquod anima. nu-
meri autem dicentibus: in uno puncto
puncta multa et omne corpus
animam habere. nisi quidam numerus
differens fiat et alius ab his
in corpore punctorum. accidit
animal moveri a numero sicut et
democritum diximus ipsum mo-
vere. Quod enim differt di-
cere speras parvas aut unitates
magnas. aut non unitates fer-
ri. utrobique enim necesse est movere
animal in eo quod moventur ip-
se. Complectentibus igitur in
unum motum et numerum. haec quidem
tem accidunt et multa alia
huiusmodi. non enim solum distin-
ctionem animae impossibile huius-
modi esse et accidens. manifestum est
autem si quis arguat ut
ex ratione hac passiones et opera
animae reddere et cogitationes
sensus letitias tristitias et quae-
cumque alia huiusmodi sicut
diximus prius. nec divinare fa-
cile est ipsis.

18 Tribus autem modis traditis
secundum quos diffiniunt a-
nimam: alii quidem maxime
motivum enunciaverunt in ma-
vendo se ipsum. alii autem corpus
subtilissimum. aut in corpora-
lissimum aliorum. haec autem
dubitationes et contrarietates
praetermissimus fere relinquimus. Re-
stat considerare quam dicitur ex elementis
ipsam esse. dicunt enim quatenus

[S]ciencia ea que sunt et unumquodque co-
gnoscet. Necesse autem est accidere multa
et impossibilia. Ponunt enim
cognoscere simile simili tamquam
ac si animam res ponentes. Non
sunt autem hec sola, multa vero et alia
magis autem forte infinita numero
que sunt ex hiis. Ex quibus quidem
igitur est unumquodque horum cognoscere
animam et sentire. Sed compositum
non cognoscet neque senciet, ut quid
tem deus aut homo aut caro
aut os. Similiter autem quodlibet
aliud compositorum. Non enim quo-
libet modo se habencia elementa ho-
rum unumquodque, sed ratione quadam et
compositione, quemadmodum dicit Empedocles
os. Et terra adamabilis et late apta-
tis complicationibus duas et
octo partibus sortitum est partium
luminis. Quatuor autem igni os
et lumine compacta in amplis dif-
fusionibus. Duas ex octo partium
sortitum est. Quatuor vulcano
ossa autem alba facta sunt. Nichil igitur
proficit esse elementa in anima
nisi et rationes inerunt et compositio.
Cognoscet enim unumquodque si-
mile. Os autem os aut hominem
nisi nichil in hoc inerunt. Talia
lapis aut homo. Similiter autem et
bonum. Hoc autem quod impossibile sit nichil
oportet dicere. Quis enim dubitabit
si inerit in anima lapis aut
homo. Similiter autem et bonum et
non bonum. Eodem modo et de
aliis. Amplius autem multipliciter di-
citur id quod est. Significat enim
aliud quidem hoc aliquid, aliud
autem quantitatem aut qualitatem aut
et quam aliquid divisarum predica-
mentorum. Utrum ex omnibus erit
anima aut non. Sed inter omnia
omnia esse elementa. Sed igitur quecumque
substanciarum sunt ex hiis solum. Quomodo
igitur cognoscet et aliorum unumque-
que? Aut dicent unumquodque genus
esse elementa et principia propria ex quibus
animam constare erit. Igitur qualitas
et quantitas et substancia. Sed impossibile est
ex quantitatis elementis substanciam esse et
non quantitatem. Dicentibus
itaque ex omnibus hec et huiusmodi
alia accidunt. Inconveni-
ens et dicere quod impossibile esse simile
a simili sentire, autem simile et co-
gnoscere simile simili. Sentire autem
pati aliquid et facere et movere
ponunt. Similiter autem et cognoscere
et intelligere. Multas autem dubitatio-
nes et difficultates habente ipso
dicere sicut Empedocles, quod corporeis
elementis singula cognoscuntur et
ad eum corporibus simpliciter terre ut
ossa, nervi, pili nichil sentire in-
tencionibus. Quare nec similia s-
ti conveniet. Amplius autem
unicuique principiorum ignor-
ancia plus quam scientia existet. Co-
gnoscet enim unumquodque
autem ignorabit omnia enim alia.
Accidet autem et Empedocli insipien-
tissimum

esse deum solus enim elementorum unum
non cognosceret discordiam. mor
talia autem omnia ex omnibus enim u
19 numquodque est. Omnino autem propter quam causam
non omnia habent animam quoniam sunt omnia
omne autem elementum aut ex elemento aut u
no aut pluribus aut omnibus. necesse
enim est unum aliquod cognoscere
aut quedam aut omnia. Du
bitabit autem utique aliquis et quid
est unum faciens ipsa. materie enim
comparantur elementa maxime enim principale
est illud continens quodcumque est
anima autem aliquid melius esse et
antiquius impossibile est. impossibilius
adhuc intellectu. rationabilissi
mum enim esse hunc nobilissi
mum et divinum secundum naturam. elementa autem
dicunt esse prima entium. Omnes
autem et qui ex eo quod sentit et co
gnoscit animam quoniam sunt ex elementis
dicunt ipsam et qui maxime
motivum non de omni dicunt
anima. neque enim sensitiva omnia
motiva. videntur enim esse quedam
animalium immobilia secundum locum
et tamen videtur hoc solo motu
movere anima animal. Similiter autem
et quecumque intellectum et sensitivum
ex elementis faciunt. videntur
enim plante vivere non par
ticipantes loci mutatione neque
sensu. et animalium multa intellectum
non habere. Sic autem aliquis et
hoc segregaverit ponit intel
lectum partem aliquam anime

similiter autem et sensitivum neque sic
dicent de omni anima neque de to
ta vel una. hec autem sustinuit et
que in orphicis vocatis carminibus
ratio. dicit enim animam ex toto in
gredi respirantibus que fertur a ven
tis. non possibile itaque plantis hoc ac
cidere neque animalium quibusdam. si
quidem non omnia respirant. hoc
autem latuit sic opinantes. si vero
ex elementis animam facere oportet ex omnibus
sufficiens est enim altera pars
contrarietatis se ipsam diiudicare et
oppositum. recto enim et ipsum
et obliquum cognoscimus. iudex
enim utrorumque canon est rec
to. Obliquum autem neque sui ipsius
neque recti. Et in toto autem quidam
ipsam mixtam dicunt. unde fortas
sis et thales opinatus est
omnia esse plena diis. hec autem
habent quasdam dubitationes. propter quam enim
causam in aere aut in igne anima
existens non facit animal. In
et hoc in hiis melior esse puta
ta. Queret enim utique aliquis
quam ob causam que in aere anima ea
que in animalibus melior et inmor
talior. accidit autem utrobique incon
veniens et irrationabile. Et namque
animal dicere ignem aut aerem
magis irrationabilium est. et non
dicere animalia cum anima insit
inconveniens est. Opinari
autem videntur animam et in hiis quoniam
totum partibus similis speciei. Quare

necesse ipsis dicere et animam similis
speciei partibus esse sive intercipiatur aliquid
continentis in animalibus animata
animalia fiunt. si vero aer quidem
decerptus similis speciei. anima vero dis-
similis partis hec quidem aliquid
ipsius existet intelligibile aliud autem
non existet. Necesse est igitur ipsam
similis partis esse aut non in omni esse in
aliqua parte omnis. manifestum igitur ex
dictis est quod neque cognoscere inest
anime propter id quod est ex elemen-
tis. neque moveri ipsam bene neque vere dicitur
.02. Quoniam vero cognoscere anime
est et sentire et opinari adhuc
vero et concupiscere et deliberare et omnino
appetitus fit animal et secundum locum
enim motus ab anima in animalibus
adhuc vero et augmentum et
status et decrementum. utrum to-
ti anime unumquodque horum inest
et omni et intelligimus et senti-
mus. et aliorum unumquodque facimus
mus et patimur. aut partibus
alteris altera. et vivere igitur utrum in
aliquo horum sit uno aut in
pluribus. aut in omnibus. aut aliqua
alia causa. Dicunt itaque qui-
dam partibilem ipsam. et alio qui-
dem intelligere. alio vero concupiscere.
Quid igitur continet animam si partibilis
est apta nata. non enim utique
corpus. videtur enim contrarium ma-
gis anima corpus continere. egre-
diente enim expirat et marcescit
tur. Si igitur alterum aliquid unam

ipsam faciat. illud maxime erit
anima. oportebit vero iterum. et il-
lum querere utrum unum aut multi-
partitum sit. Siquidem enim unum
est propter quid non mox et anima unum.
Si vero divisibile iterum ra-
tio querit et quid est continens. et sic u-
tique procedet in infinitum. Du-
bitabit autem aliquis. et de par-
tibus ipsius quam potentiam habet unaquaeque
in corpore. si enim tota anima
omne corpus continet convenire et
partium unamquamque continere aliquam
corporis. hoc vero assimilatur impos-
sibili. qualem enim partem. aut
quomodo intellectus continebit grave
est et fingere. Videntur vero
et plante decise vivere et animali-
um quedam insectorum tamquam ean-
dem habentia animam specie et si
non numero. unaquaeque enim partium sensum
habet et movetur secundum locum in aliquan-
22 tum tempus. si vero non permanet
nullum inconveniens est. instrumenta
enim non habent ut salvent
naturam. sed nichilominus in utraque partium
omnes inexistunt partes. et similis
speciei sunt ad invicem et toti partium
autem ad invicem quidem sicut non
separabiles sunt. toti anime tam-
quam indivisibili existente. videtur autem
et que in plantis anima principium
quoddam esse. hoc enim sola communicant
et alia et plante. et ipsum quidem
separatur a sensibili principio. sensum
vero nullum sine hoc habet.

[illegible]

Que autem a prioribus tradita de anima dicta sunt. Iterum autem tamquam ex principio redeamus temptantes determinare quid est anima et que utique erit communissima ratio ipsius. Dicimus itaque unum quoddam genus eorum que sunt substantiam. Huius autem aliud quidem sicut materiam quod secundum se quidem non est hoc aliquid, aliud autem formam et speciem secundum quam iam dicitur hoc aliquid, et tertium quod ex hiis. Est autem materia quidem potentia, species autem endelechia et hec dupliciter, hoc quidem sicut scientia, illud autem sicut considerare. Substantie autem maxime videntur esse corpora et horum physica; hec enim aliorum principia. Physicorum autem alia quidem habent vitam, alia autem non habent. Vitam autem dicimus quod per se ipsum alimentum et augmentum et decrementum. Quare omne corpus physicum participans vita substantia erit, substantia autem sic sicut composita. Quoniam autem est corpus et huiusmodi, vitam enim habens, non utique erit corpus anima. Non enim eorum que de subiecto corpus, magis autem sicut subiectum et materia. Necesse est igitur animam substantiam esse sicut speciem corporis physici potentia vitam habentis. Substantia autem actus; huius igitur corporis actus. Hec autem dicitur dupliciter, hec quidem sicut scientia, illud autem sicut considerare. Manifestum igitur quod sicut scientia. In existendo enim animam et sompnus et vigilia est. Proportionabile autem vigilia quidem ipsi considerare, sompnus autem habere et non operari. Prior autem generatione in eodem scientia est. Unde anima est primus actus corporis physici potentia vitam habentis. Tale autem corpus quodcumque organicum. Organa autem et plantarum partes sunt, sed penitus simplices, ut folium fructiferi cooperimentum, fructiferum autem fructus. Radices autem ori similes sunt; utraque enim trahunt alimentum. Si autem aliquod commune in omni anima oportet dicere, erit utique actus primus corporis organici physici. Unde non oportet querere si unum est anima et corpus, sicut neque ceram et figuram, neque omnino uniuscuiusque materiam et id cuius est materia. Unum enim et esse cum multipliciter dicatur, quod proprie est actus est. Universaliter quidem igitur dictum est quid sit anima. Substantia enim est que secundum rationem. Hoc autem est quod erat esse huiusmodi corpori, sicut si quod organorum physicum corpus esset, ut dolabra; erat quidem dolabre esse substantia ipsius et anima hec; separata autem hac non utique adhuc

amplius dolabra esset, sed anima esset: nunc autem dolabra. Non enim huiusmodi corporis quod quid erat esse et ratio anima, sed physici huiusmodi habentis in se ipso principium motus et status. Considerare autem in partibus oportet quod dictum est. Si enim esset oculus animal, anima utique ipsius visus esset. Hec enim substantia est oculi que secundum rationem. Oculus autem materia visus est: quo deficiente non est adhuc oculus nisi equivoce sicut lapideus aut depictus. Oportet igitur accipere quod est in parte in toto vivente corpore. Proportionaliter namque habet sicut pars ad partem, totus sensus ad totum corpus sensitivum secundum quod huiusmodi. Est autem non abiciens animam potentia ens ut vivat sed quod habet. Semen autem et fructus potentia huiusmodi corpus est. Sicut quidem igitur incisio et visio sic et vigilantia actus; ut autem visus et potentia organi anima. Corpus autem quod potentia est. Sed sicut oculus pupilla et visus, et ibi anima et corpus animal. Quod quidem igitur non sit anima separabilis a corpore aut partes quedam ipsius, si partibilis apta nata est, non immanifestum est. Quarundam enim actus partium est ipsarum. At vero secundum quasdam nihil prohibet propter id quod nullius corporis sunt actus. Amplius autem immanifestum si sic corporis actus anima sicut nauta navis. Figuraliter quidem igitur sic determinetur et describatur de anima.

Quoniam autem ex incertis quidem certius autem fit quod certum est et secundum rationem notius, temptandum iterum est sic aggredi de ipsa. Non enim solum quia oportet diffinitivam rationem ostendere sicut plures terminorum dicunt, sed et causam inesse et demonstrare. Nunc autem sicut conclusiones terminorum sunt, ut quid est tetragonismus? equale altera parte longiori orthogonium esse equilaterum. Talis autem terminus ratio conclusionis. Dicens autem quoniam tetragonismus est medie inventio, rei causam dicit. Dicimus igitur principium accipientes intentionis determinari animatum ab inanimato in vivendo. Multipliciter autem ipso vivere dicto, et si unum aliquod horum insit solum, vivere ipsum dicimus, ut intellectus et sensus, motus et status secundum locum, adhuc autem motus secundum alimentum et decrementum et augmentum. Unde et vegetabilia omnia videntur vivere. videntur
Videntur enim in se ipsis habentia potentiam et principium huiusmodi, per quod et augmentum et decrementum suscipiunt secundum contrarios locos. Non enim sursum quidem

augentur deorsum autem non, sed similiter
in utroque et penitus quecumque a-
limentum habent et vivunt in finem quo-
usque possunt accipere alimentum.
Separari autem ab aliis possibile est, alia
autem ab hoc impossibile est in mortali-
bus. Manifestum est autem in hiis
que vegetantur; nulla enim est in
ipsis potentia alia anime. Vivere quidem
igitur propter hoc principium inest omnibus
viventibus. Animal autem propter sen-
sum primum. Etenim que non
moventur neque mutant locum
habentia autem sensum animalia di-
cimus et non vivere solum. Vegetativum autem
et huiusmodi nullam esse animam
manencia autem cum sint non habent
solum sensum. Sensuum autem
primo inest omnibus tactus; sicut
autem vegetativum potest separari a
tactu et omni sensu, sic et tactus
ab aliis sensibus. Vegetativum
autem dicimus huiusmodi partem anime qua
et vegetabilia participant. Alia
autem omnia videntur tangendi
sensum habentia. Propter quam autem causam u-
trumque horum accidit posterius di-
cemus. Nunc autem in tantum dictum
sit solum quod est anima
horum que dicta sunt principium et
hiis determinata vegeta-
tivo sensitivo intellectivo mo-
tu. Utrum autem unumquodque ho-
rum est anima aut pars anime
et si pars, utrum sic ut sit separabilis
ratione solum aut in loco. De

quibusdam autem horum non est
difficile videre, quedam autem dubitationem
habent. Sicut enim in plantis quedam
divisa videntur vivere et separata
ab invicem, tamquam existente in
hiis anima actu quidem una
in unaquaque planta, potentia autem pluribus,
sic videmus et circa alias differentias
anime accidere ut in entomis 2. Anim…
decisis; et enim sensum utraque
partium habet et motum secundum locum;
si autem sensum et fantasiam
et appetitum; ubi enim
sensus est, et tristicia et leticia;
ubi autem hec sunt, ex necessitate et de-
siderium est. De intellectu
autem et perspectiva potentia nichil adhuc
manifestum est, sed videtur genus al-
terum anime esse, et hoc solum
contingere separari, sicut et perpetuum
a corruptibili. Relique autem partes
anime manifestum ex hiis quoniam non se-
parabiles sunt, sicut quidam di-
cunt. Ratione autem quod
altere manifestum. Sensitivo enim
esse et opinativo alterum, siquidem
et sentire ab ipso opinari. Similiter
autem et aliorum unumquodque dictorum
sunt. Quibusdam autem animalium ali-
um omnia insunt hec, quibusdam
autem non quedam horum, aliis autem
unum solum. Hoc autem facit diffe-
renciam animalium. Propter quam autem
causam sit factum posterius inten-
dendum est. Similiter et circa sensus
accidit. Alia quidem enim habent omnes

alia uero quodam(modo) in quantum quando
unum magnitudine neque ut tactu.
Quoniam autem quo uiuimus et
hoc autem sciam illud autem
scientiam, utroque enim horum dici
mus scire. Similiter et quo sana
mur aliud quidem sanitas est,
aliud autem parte quadam corporis
aut et toto. Horum autem scientia
et sanitas forma et species quedam
et ratio ut actus susceptiuorum.
Hec autem scientifici, illa uero sana
bilis: uidetur enim in paciente et
disposito actiuorum inesse actus. Anima
autem hoc quo uiuimus et sentimus
et mouemur et intelligimus primo.
Quare ratio quedam utique erit et
species, sed non ut materia et ut subiectum. Tri
pliciter dicta substantia sicut diximus
quarum hoc quidem species, illud uero
materia, aliud autem ex utrisque; horum
materia quidem potentia, species autem actus; quoniam
ex utrisque animatum, non corpus
est actus anime, sed ipsa corporis
cuiusdam. Et propter hoc bene opinan
tur quibus uidetur neque sine corpore
esse neque corpus aliquod anima.
Corpus quidem enim non est, cor
poris autem aliquid est. Et
propter hoc in corpore est et corpore
huiusmodi, sed non sicut priores ad corpus
aptabant ipsam nichil diffinientes
in quo et quali et non cum non
uideatur accipere quodlibet contin
gens. Sic autem fit et secundum ra
tionem: uniuscuiusque enim actus in

potentia existente. Sic autem et mixta in
actus aptus natus est inesse. Quod
quidem igitur actus est quidam
et ratio potentiam habentis esse huiusmodi,
manifestum ex hiis.

Potenciarum autem anime que
dicte sunt aliis quidem
insunt omnes, aliis uero quedam
harum, quibusdam uero una sola.
Potencias autem diximus
uegetatiuam, sensitiuam, appetitiuam,
motiuam secundum locum, intellec
tiuam. Inest autem plantis uegeta
tiuum solum, alteris autem hoc et
sensitiuum. Si autem sensitiuum, et ap
petitiuum. Appetitus quidem enim
desiderium et ira et uoluntas est.
Animalia autem omnia habent
unum sensuum, tactum. Cui autem
sensus inest, huic et leticia et
tristicia et dulce et triste. Quibus
autem hec, et concupiscencia: delec
tabilis enim appetitus hic. Ad
huc alimenti sensum habent; tactus
enim alimenti sensus. Siccis enim
et humidis et calidis et frigi
dis aluntur omnia uiuencia,
horum autem sensus tactus et
aliorum sensibilium secundum accidens.
Nichil enim in alimentum confert
sonus neque color neque odoratus; hu
mor autem unum aliquod est tangibi
lium. Esuries autem et sitis
et concupiscencia, et esuries
quidem calidi et sicci, sitis autem
frigidi et humidi. Sapor uero

ut delectabilium. horum est. certi
ficandum autem de hiis posterius est.
nunc autem in tantum dicendum sit quod
animalibus habentibus tactum et ap
petitus inest. de fantasia autem immanifestum
posterius autem intendendum est.
Quibusdam autem ad hec inest et
secundum locum motivum. alteris autem
intellectivum et intellectus. ut hominibus
et si aliquod huiusmodi est. aut
honorabilius. Manifestum quidem est
quod eodem modo una utique erit ratio
anime et figure. neque enim ibi figura
est preter triangulum et que consequenter
sunt. neque hic anima preter predictas
fiet autem utique et in figuris ratio com
munis que conveniet quidem omnibus.
propria autem nullius erit figure.
similiter autem et in dictis animabus.
unde ridiculum est querere communem
rationem et in hiis et in alteris. que
nullius erit eorum que sunt
propria ratio. neque secundum propriam et indivi
duam speciem dimittentes huiusmodi.
Similiter autem se habent ei quod de fi
guris est et que secundum animam
sunt. Semper enim in eo quod consequenter
est potentia est quod prius est in
figuris et in animatis. ut in
tetragono quidem trigonum
est. in sensitivo autem vegetativum.
Quare et secundum unumquodque que
rendum que uniuscuiusque anima. et
que plante et que hominis aut
bestie. Propter quam autem causam consequenter sic
se habent considerandum est. sine

alterum

enim vegetativo sensitivum
non est. a sensitivo autem separatur ve
getativum in plantis. item autem
sine quidem eo quod potest
tangere aliorum sensuum neque
unus est. tactus autem sine aliis
est. multa enim aliorum neque visum
neque auditum habent neque odoratus
sensum. et sensitivorum autem
alia quidem habent secundum locum mo
tivum. alia vero non habent. ulti
mum autem et minimum rationem
et intellectum. quibus enim inest
ratio corruptibilium. hiis
et reliqua omnia. Quibus autem
illorum unumquodque non omnibus
ratio. sed quibusdam neque
imaginatio. alia autem
hac sola vivunt. De specula
tivo autem intellectu altera ratio
est. Quod autem quidem de hiis
ratio unicuique sit hec propriissima
et de anima. manifestum est. Ne
cessarium autem est debentem
de hiis perscrutationem facere ac
cipere unumquodque eorum quid est.
postea sic de ~~plantis~~ aut de
aliis investigare. Si autem
oportet dicere quid unumquodque
eorum ut quid intellectivum
aut sensitivum aut vegetati
vum prius adhuc dicendum
quid sit intelligere et quid
sentire. ~~pro~~ priores enim po
tentiis actus et operationes
secundum rationem sunt. si autem ac

habetur

hiis adhuc priora opposita oportet constituere. de illis primum utique oportebit determinare propter autem causam ut de alimento et sensibili et intelligibili.

8 Quare primo de alimento et generatione dicendum est. Vegetativa enim anima et aliis inest prima et maxime communis potentia est anime secundum quam inest omnibus vivere. Cuius sunt opera generare et alimento uti. Naturalissimum enim opus inviventibus est quecumque perfecta et non orbata aut generationem spontaneam habent facere alterum quale ipsum animal quidem animal planta autem plantam ut eterni semper et divino et inmortali participent secundum quod possunt. Omnia enim illud appetunt et illius causa agunt omnia quecumque agunt secundum naturam. Id autem quod cuius causa est duplex est. hoc quidem cuius, illud vero quo. Quoniam communicare non possunt ipso semper et divino per continuationem quia id quod nichil contingit corruptibilium idem et unum numero permanere, secundum quod potest participare unumquodque communicat, hoc quidem magis, illud vero minus. Et permanet non idem sed ut idem, numero quidem non unum, specie autem unum.

9 Est autem anima viventis corporis causa et principium. Hec autem multipliciter dicuntur. At tamen anima secundum determinatos tres modos causa dicitur. Et enim unde motus ipsa est, et cuius causa, et sicut substantia animatorum corporum anima causa. Quod autem sicut substantia manifestum est. Causa enim ipsius esse omnibus substantia est. Vivere autem viventibus est esse. Causa autem et principium horum anima. Amplius autem eius quod potentia est ratio actus est. Manifestum autem est quod et cuius gratia anima causa. Sicut enim intellectus gratia huius facit eodem modo et natura, et hoc est ipsius finis. Huiusmodi autem in animalibus anima et secundum naturam. Omnia enim physica corpora anime instrumenta sunt, sicut animalium sic et plantarum, tamquam gratia anime existentia. Dupliciter autem dicitur quod cuius causa est, et quod cuius, et quod quo. At vero et unde primum secundum locum motus anima est. Non omnibus autem inest viventibus potentia hec. Est autem et alteratio et augmentum secundum animam. Sensus enim quedam alteratio esse videtur. Nichil autem sentit quod non habet animam. Similiter autem et de augmento et detrimento se habet. Nichil enim detrimentum patitur neque augmentatur physice quod non alatur. Alitur autem nichil quod

non convenit vita. Empedocles autem non bene dixit hoc addens augmentum accidere plantis deorsum quidem radices mittentibus propter id quod terra sic fertur secundum naturam, sursum propter ignem similiter. Neque enim sursum et deorsum bene accepit. non enim idem omnibus sursum et deorsum et omni, sed sicut caput animalium sic radices plantarum sunt, si oportet instrumenta dicere altera et eadem operibus. Adhuc autem quid est continens in contraria que feruntur ignem et terram. distrahentur enim nisi aliquid sit prohibens. si vero est, hoc est anima et causa alimenti et augmenti. Videtur autem quibusdam ignis natura simpliciter causa alimenti et augmenti esse. Et namque ipsum videtur solum corporum et elementorum quod alitur et augetur. unde et in plantis et in animalibus putabit utique aliquis hoc esse quod operatur. Hoc autem concausa quidem quodammodo est, non tamen simpliciter causa, sed magis anima. Ignis enim augmentum in infinitum est quousque sit combustibile. natura autem constantium omnium terminus est et ratio et magnitudinis et augmenti. hec autem anime sed non ignis, et rationis magis quam

Quoniam autem eadem potentia anime vegetativa et generativa, de alimento necesse est determinare primum. separatur enim ab aliis potentiis hoc opere. Videtur autem esse alimentum contrarium contrario, non omne autem omni, sed quecumque contrariorum non solum generationem habent ex invicem sed etiam augmentum. fiunt enim multa ex invicem, sed non omnia quanta, ut sanum ex laborante. videntur autem neque illa eodem modo ad invicem esse alimentum, sed aqua quidem igni alimentum est, ignis autem non alit aquam. In simplicibus quidem igitur corporibus hec esse videtur maxime, aliud quidem alimentum, aliud vero quod alitur. Dubitationem autem habet. Dicunt enim hii quidem simile simili ali sicut et augeri. Aliis autem sicut diximus e contrario videtur contrarium, tanquam impassibile sit simile a simili. alimentum autem mutari et decoqui. mutationem autem omnibus in contrarium ~~autem~~ aut in medium. Adhuc autem patitur aliquid alimentum ab eo quod alitur, sed non hoc ab alimento, sicut neque instructor a materia sed ab illo. sed hic instructor autem mutatur solum in actum ex ocio. Utrum autem sit alimentum quod ultimo advenit

aut quod habet contrarium primo habet
contrarium. Si autem utrumque, sed hec quidem
non coctum, illud vero coctum, u-
troque dicitur utique contingere alimentum. 12
Inconcoctum enim non coctum
contrarium contrario alitur, concoctum
autem coctum simile alitur si-
mili. Quare manifestum quod quo-
dammodo utique et recte et non
recte dicunt recte. Quoniam vero nichil
alitur non participans vita, anima-
tum utique erit corpus ~~quod vero~~
~~erit corpus~~ quod alitur in quan-
tum animatum. Quare et alimen-
tum ad animatum est et non per
accidens. Est alterum alimento
et augmentativo esse. Secundum enim quod
quantum aliquid animatum, augmen-
tativum; secundum vero quod hoc aliquid et
substantia, alimentum est. Salvat enim
substantiam, et usque ad hoc est quousque
alatur. Et generationis autem
factivum est. Non enim quod
sed quale id quod alitur. Iam
enim est ipsius substantia. Generat vero nichil
ipsum se ipsum, sed salvat. Quare
huiusmodi anime principium potentia est po-
ssibile salvare est suscipiens ip-
sum secundum quod huiusmodi; alimen-
tum vero preparat operari. Unde priva-
tum alimento non potest esse. //
Quoniam autem sunt tria,
quod alitur et quo alitur et
alens: alens quidem est prima
anima, quod vero alitur est
habens hanc corpus, quo vero ali-
tur alimentum. Quoniam autem
a fine appellari omnia iustum
est, finis autem generare quale
ipsum. Est autem quo ali-
tur dupliciter, sicut et quo gubernatur
et manus et themon; hec quidem
movens et motum, illud
autem movens solum. Omne
autem alimentum necesse est posse de-
coqui. Operatur autem decoctionem
calidum; unde omne animatum
habet calorem. Figura quidem
igitur alimentum quid sit dictum
est. Certificandum autem
est posterius de ipso in propriis ra-
tionibus.

13 Determinatis autem hiis dica-
mus communiter de omni sen-
su. Sensus autem in ipso moveri
aliquid et pati accidit, sicut dic-
tum est; videtur enim quedam
alteratio esse. Aiunt autem quidam
simile a simili pati. Hoc autem quomodo
possibile aut impossibile dictum est in
universalibus rationibus de ipso agere
et pati. Habet autem dubitationem
propter quid et ipsorum non fit
sensus. Et quare sine hiis que
sunt exterius non faciunt sensum, in-
existente igne et terra et aliis elementis,
quorum est sensus per se aut
secundum accidentia horum. Manifestum igitur est
quod sensitivum non est actu
sed potentia tantum. Unde non senti-
unt, sicut combustibile non combu-
ritur ipsum a se ipso sine combustivo

erit utique prima anima generativa quale ipsum ...

vivens.

abmittet enim se ipsum et mobi
in diget actu ignem esse. sicut non
sentire. Quoniam autem
sentire dicimus dupliciter potentia enim au
diens audire et videre dicimus
et si forte dormiens et quod iam
operans dupliciter utique dicetur et sen
sus hic quidem sicut potentia. ille autem
sicut actu. similiter autem et sentire
quod quidem potentia ens. Item quod
actu. Primum quidem igitur
tanquam sit idem pati et moveri
et agere dicimus. et namque mo
tus est actus imperfectus quidem
tamen sicut in aliis dictum
est. Omnia autem patiuntur et
moventur ab activo et actu
ente. unde est quidem tanquam a si
mili pati. est autem ut a dissimili
sicut diximus. patitur quidem
enim quod dissimile et passum
vero passum autem simile est.
Dicendum autem et potentia et
actu est. Nunc enim simpli
citer dicimus. quae habemus de ip
sis. Est quidem enim sic sciens
aliquid. sicut si dicamus ho
minem quidem homo scientium
et habentium scientiam. Est autem
sicut iam dicimus scientem ha
bentem grammaticam. uterque autem
horum non eodem modo possibi
lis est. sed hic quidem quod genus huius
et materia est. ille autem quia vo
lens possibilis est considerare nisi
aliquid prohibeat exterius. Ille

autem considerans actu est. erit
et proprie sciens hanc litteram a.
Ambo quidem igitur primum se
cundum potentiam scientes sunt
sed hic quidem per doctrinam al
teratus est. et multotiens ex
contrario mutatus habitu. hic autem
ex eo quod habet sensum aut gram
maticam. non agere autem in a
gere alio modo. Non autem est simpliciter
neque pati. sed aliud quidem corruptio
est quaedam a contrario. aliud autem
salus magis eius quod est in potentia
ab eo quod est actu. et simi
li sic. sicut potentia se habet ad actum.
Speculans enim fit habens scientiam.
quod vere aut non est alterari. in
ipsum enim additio est et in
actum aut alterum genus alteratio
nis est. unde non bene habet dicere
sapientem cum sapiat alterari.
sicut neque edificatorem cum
edificet. In actum quidem igitur
ducentes ex potentia actu ente. se
cundum intellectum et sapere non doctrinam sed
alteram habere denominationem
iustum est. Ex potentia autem actu
ente addiscens et accipiens
scientiam. ab actu ente et doctivo
aut neque pati dicendum sicut
dictum est. aut duos esse modos
alterationis et eam quae in privativas
dispositiones mutatio
nem. et eam quae in habitus et naturam.
Sensitivi autem prima quidem
mutatio fit a generante. cum

autem signatum est hoc iam sensum sicut sciam et sentire quod autem secundum actum similiter dicitur ipsa. Differt autem quoniam huius quidem activa operationis exteriora sunt, visibile et audibile, similiter autem et reliqua sensibilium. Causa autem est quoniam singularium qui secundum actum sensus, scientia autem universalium. Hec autem in ipsa quodammodo sunt anima. Unde intelligere quidem in ipsa est anime cum velit, sentire autem non est in ipsa; necessarium autem est esse sensibile. Similiter autem et hec se habent in scientiis sensibilium, et propter eandem causam: quia sensibilia singularium sunt et exteriorum. Sed de hiis quidem determinare etiam oportunum tempus fiet et nunc. Nunc autem determinatum est tantum, quoniam non simpliciter est quod potentia dicitur, sed aliud quidem sicut si dicimus puerum posse militare, aliud autem sicut secundum etatem existentem. Sic se habet sensitivum. Quoniam autem innominata est ipsorum differentia, determinatum autem est de ipsis quoniam altera et quomodo altera, necesse est uti pati et alterari tamquam propriis nominibus. Sensitivum autem potentia est quale sensibile iam actu, sicut dictum est. Patitur quidem igitur non simile ens, passum autem assimilatum est et est quale illud.

16 Dicendum autem secundum unumquemque sensum de sensibilibus primo. Dicitur autem sensibile tripliciter, quorum duo quidem per se sentiri dicimus, unum autem secundum accidens. Duorum autem aliud quidem proprium est uniuscuiusque sensus, aliud autem commune omnium. Dico autem proprium quidem quod non contingit altero sensu sentiri, et circa quod non contingit errare, ut visus coloris, et auditus soni, et gustus humoris. Tactus autem habet plures differentias. Sed unusquisque iudicat de hiis et non decipitur quoniam color neque quoniam sonus, sed quid coloratum aut ubi, aut quid sonans aut ubi. Huiusmodi quidem igitur dicuntur propria uniuscuiusque. Communia autem motus, quies, numerus, figura, magnitudo. Huiusmodi enim nullius sunt propria, sed communia omnibus. Et enim tactu motus aliquis sensibilis est et visu. Per se quidem igitur dicuntur sensibilia hec. Secundum accidens autem dicitur sensibile ut si album sit Diaris filius. Secundum accidens enim hoc sentit, quoniam accidit albo hoc quod sentitur. Unde et nichil patitur secundum quod huiusmodi est a sensibili. Sensibilium autem secundum se proprie propria sensibilia sunt, et ad que substantia apta nata est uniuscuiusque sensus.

Cuius quidem igitur est visus, hoc est visibile. Visibile autem est color quidem et quod ratione quidem est dicere, innominatum

coloris olfatus

sone

ad

[illegible] ad [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hap [illegible]

et existit eius maxime et erit in
superdicentibus maxime. Visibile
enim est color. hoc autem est in eo
quod secundum se visibile secundum se autem
non ratione. sed quoniam in se ipso habet causam
essendi visibile. omnis enim co-
lor motivus est eius quod secundum
actum dyaffani. et hoc est ipsius natura.
unde quidem non visibile sine lumine.
sed omnis cuiusque est colorum in
lumine visibile. ex quo de lumine
primo dicendum est. Est quidem aliquid
dyaffanum. dyaffanum autem dico
quod est quidem visibile non autem secundum se
visibile ut simpliciter est dicere. sed
propter extraneum colorem. huiusmodi autem
est aer et aqua et multa solido-
rum. non enim secundum quod aer
dyaffanum est. sed quoniam est natura eadem
in hiis et in superiori supremo corpore.
Lumen autem huius actus dyaffa-
ni secundum quod est dyaffanum.
sed quoniam est natura eadem potentia
in quo hoc est et tenebra. lu-
men autem ut color est dyaf-
fani secundum quod actu dyaffanum
ab igne aut huiusmodi ut quod
sursum corpus. et enim huic ad
inest unum et idem. Quid qui-
dem igitur dyaffanum et quid lu-
men dictum est. quia neque ignis
est neque omnino corpus neque defluxus
corporis nullius. esset enim u-
tique aliquod corpus et sic esset
ignis aut huiusmodi alicuius
presentia in dyaffano. neque enim

possibile est duo corpora in eodem
esse. Videtur autem lumen contra-
rium esse tenebre. privatio autem huius-
modi habitus ex dyaffano. quare pa-
lam quod etiam huiusmodi presentia
lumen est. Et non recte. Empedo-
cles. neque si aliquis alius sic dixit quod
feratur lumen et extendatur me-
dio terre et continentis. nos autem
lateat. hoc enim est et extra
eam que in ratione veritatem et extra
ea que videntur. In parvo enim
spacio lateret. nos ab oriente autem
in occidens latere magna quidem
multum est quod. Est autem coloris
susceptivum quod sine colore
sonum autem ab sonitu sine colore
autem dyaffanum et invisibile aut
vix autem videtur quod tenebrosum
est. huiusmodi autem dyaffanum quidem
est. sed non cum sit actu dyaffanum
sed cum potentia. eadem enim natura quan-
doque quidem tenebre quandoque autem lumen est.
Non omnia autem visibilia sunt in
lumine. sed solum uniuscuiusque proprius
color. Quedam enim in luce
quidem non videntur. in tenebris
autem faciunt sensum. ut que ig-
nea videntur et lucencia. Hec
autem nominata sunt uno nomine
ut quercus putredines cornua ca-
pita piscium et squame et
oculi. sed nulli horum videtur
proprius color. propter quam autem causam hec
videntur alia ratio. Nunc autem in tan-
tum manifestum est quoniam autem in lumine

n̄ m

aut

videtur color. unde non videtur sine
lumine. hoc enim erat ipsi colo
ri esse motivum secundum actum dya
phani. actus autem dyaphani lumen est.
signum autem huius manifestum. si quis enim
ponat habens colorem super ipsum
visum non videbit. sed color movet
dyaphanum puta aerem. ab hoc
autem iam continuo existente movetur sensi
tivum. Non enim bene hoc dicit
Democritus opinatus si fiat
vacuum quod medium perspici
etur certe et si formica in celo
esset. hoc enim impossibile est. pati
ente enim aliquid sensitivo
fit ipsum videre. ab ipso quidem igitur
viso colore impossibile est. reli
nquitur autem quod a medio. quare
necesse est aliquod esse medium.
vacuo autem facto non aliquid certe
sed omnino nichil videbitur. Propter
quam autem causam colorem ne
cesse est in lumine videri dictum
est. Ignis autem in utrisque videtur et
in tenebra et in lumine et hoc
ex necessitate. dyaphanum enim
ab hoc lucidum fit. Eadem
autem ratio est de sono et de odo
re. nichil enim ipsorum tangens
sensitivum facit sensum. sed ab
odore autem et sono media
moventur. ab hoc autem sensitivum
utrumque. Cum autem super ipsum se
nsitivum aliquis apponit odor
ans aut sonans, nullum sensum
faciet. de tactu autem et gustu si
militer se habet. non autem videtur. propter quam
autem causam posterius erit manifestum. Me
dium autem sono quidem aer est. odo
ri autem innominatum est. communis
enim quedam passio est ab aere
et aqua sicut dyaphanum colo
ri sic habenti odorem que est in
utrisque horum. videntur enim animalia a
quatilia habere odoris sensum. sed
homo quidem et pedibus ambu
lantium quecumque respirant im
possibilia sunt odorare non respira
ntia. Causa autem de his pos
terius dicetur.

Nunc autem primum de sono et
auditu determinemus. est autem duplex.
alius quidem actu sonus. hic quidem enim
actus quidem. alius autem potentia. alia
enim non dicimus habere sonum
ut spongiam, lanam. quedam autem
habent ut es et quecumque plana et
lenia sunt quia possunt sona
re. hoc autem est ipsius medii et au
ditus facere sonum actu. Fit autem
qui secundum actum semper sonus ali
cuius ad aliquid et in aliquo.
percussio enim est faciens. unde
impossibile est cum sit unum fi
eri sonum. aliud enim verberans et quod
verberatur. quare sonans ad aliquid
sonat. tangit enim aliquid.
cum autem ictu tangit sonat. ictus
autem non fit sine motu. sicut autem
diximus non contingentium ic
tus sonus est. nullum enim
faciunt sonum pili et sparsiones.

lia et eneum lenia et concava sunt
et quod quidem leve est. Contingit autem
ex percussione fieri multos ic-
tus post primum impellenti eo
quod motum est. Amplius
auditur in aere et in aqua, autem
sed minus. Non est autem soni pro-
prius aer neque aqua, sed oportet firmorum
percussionem fieri adinvicem et
ad aerem. Hoc autem fit cum permane-
at percussus aer et non solvatur.
Unde si velociter et fortiter percutiatur
sonat. Oportet enim preoccupare motum
ferientis fracturam aeris, sicut
si congregatum aut cumulum
lapillorum percutiat aliquis la-
tum velociter. Echon autem fit
cum ab aere uno facto propter vas
terminans et prohibens diffundi ite-
rum aer repellitur sicut spera. Videtur
autem semper fieri echon, sed non certus. Ac-
cidit in sono sicut et in lumine.
Et enim lumen semper repercu-
titur; neque enim fieret penitus lu-
men, sed tenebra extra solem.
Sed non sic repercutitur sicut ab
aqua et ere aut et ab aliquo
levium, quare tenebram facit qua
lumen terminamus. Vacuum autem
recte dicitur proprium audiendi.
Videtur enim esse vacuum aer.
Hic autem est faciens audire
cum moveatur continuus et unus.
Sed propter id quod frangibilis non sonat
nisi leve sit quod percutitur. Tunc autem
unus fit simul, enim propter plani-
tiem; unum enim est levis planum.
Sonativum autem quod quidem quod mo-
tivum unius aeris continuitate
usque ad auditum. Auditui autem
connaturalis est aer. Propter id autem quod
in aere est moto exterior quod
intus movetur. Propter quod animal non
undique audit animal, neque undique pene-
trat aer; non enim ubique habet ae-
rem movendum pars et animatum
sicut pupilla humorem. Ipse
autem quidem insonabilis aer propter id
quod facile cessibilis est. Sed vero
cum non prohibeatur diffluere, huius
motus sonus est. Hic autem est
in auribus conditus ut tamen cum quidem
inmobilis est, quatinus certe sen-
tiat omnes differentias motus. Sed propter hoc autem
et in aqua audimus, quia non in-
greditur ad ipsum connaturalem ae-
rem, sed neque in aurem propter reflexi-
ones. Cum autem hoc incidat
non audit, neque si in miringa, sicut
que in pupilla pellis laboret. Sed
signum est audiendi autem non
sonare aurem sicut cornu. Semper
enim quodam proprio motu aer movetur
in auribus, sed sonus extraneus et
non proprius est. Et propter hoc dicunt
audire vacuo et sonanti, quia
audimus habente determinatum
aerem. Utrum autem sonat ver-
berans aut quod verberatur, aut utrique
modo alio? Est enim son[us]
motus possibilis moveri hoc modo quo
quidem saltantia a levibus cum

aliquis teneret. Non igitur sicut
dictum est sonat quod verberatur
verberans ut flobicat acius actu sed
oportet quod percutit regulariter esse et
aer subito et moue-
atur. Differentie autem sonan-
cium in sono secundum actum ostenduntur
sicut enim non videntur colores
sine lumine sic nec sine sono ac-
utum et graue. Hec autem di-
cuntur secundum methaforam ab hiis
que tangunt. acutum enim
namque mouet sensum in paruo
tempore multum. graue autem in multo
tempore paucum. non tamen velox est
velox est acutum. graue autem
tardum. sed hec quidem propter veloci-
tatem huiusmodi motus illius
vero propter tarditatem. Et viden-
tur similitudinem habere cum tactu
cum acuto et hebeti. acutum
enim quasi pungit hebes vero quasi
pellit propter id quod mouet. hoc
quidem in paruo. illud autem in
multo. Quare accidit hoc
quidem velox. illud autem tardum
esse. De sono sic determinatum sit.
Vox autem sonus est
quidam est animati.
Inanimatorum enim nullum
vocat. sed secundum similitudinem
dicuntur vocare ut tibia et lira et quecumque
alia inanimatorum extensionem
habent et melos et locutio-
nem assimulantur enim. et
vox habet hec. Multa autem animalium

vocem non habent ut que sunt si-
ne sanguine habentium et pisces
Et hoc rationabiliter siquidem a-
eris motus sonus est. sed qui dicuntur
vocare ut qui in acheleo sonant
branchus aut quodam alio hoc.
Vox autem animalis est. et non
animalis parte. sed quoniam omne so-
nat verberante aliquo et aliquid
et in aliquo. hoc autem est
aer. rationabiliter utique vocabunt
hec sola. quecumque suscipiunt
aerem. Iam enim respirato uti-
tur natura in duo opera. sicut lingua
in gustum et locutionem
quorum quidem gustus ne-
cessarium est. unde et in pluribus
inest. Interpretatio autem est propter
bene esse. Sic et spiritu et ad calor-
em interiorem tanquam necessarium. cau-
sa autem in aliis dicta est. et
ad vocem ut sit bene. Organum
autem respirationis vocalis ar-
teria est cuius causa autem hu-
ius est pulmo. hoc enim par-
te plus habent calorem pedibus
gradientia. aliis indiget autem
respiratione et est locus primus
unde necesse est intus respi-
rantem ingredi aerem. Quare percus-
sio respirati aeris ab anima
que in hiis partibus ad vocatam
arteriam vox est. Non enim omnis
animalis sonus est vox sicut
diximus est enim et lingua
sonare et sicut tussientes sed

sanguine

sonus

ipsum cor

inanimatum et silvius et cum
ymaginatione aliqua. significa-
tivus enim quidam sonus est
vox et non respirati aeris sic-
ut tussis. sed isto verberat eam que est
in arteria ad ipsam. Signum autem
est non posse vocare respirantem
neque expirantem sed detinentem.
movet enim isto detinens. Ma-
nifestum autem et quare pisces
sine voce. non enim habent guttur.
hanc autem partem non habent. quoniam non
recipiunt aerem neque respirant.
Quare quidem dicunt sic peccant. propter
quam quidem causam altera ratio est.

De odore autem et olfacti-
bili minus bene determinabi-
le est dictis. non enim manifestum
quale quid sit odor sicut sonus
aut visibile aut lumen. Causa
autem est quia sensum hunc
non habemus certum sed peiorem
multis animalibus. prave enim
odorat homo odorabilium si-
ne leticia et tristicia sicut non
existente certo eo quod sentimus.
Rationabile autem sic et
duros oculos colores sentire et
non manifestas ipsis esse dif-
ferencias colorum nisi terribili-
um et non terribilium. sic autem
et odores hominum genus. Videntur
enim et analogiam habere
ad gustum et similiter species
humorum eis que sunt
odoris. sed certiorem habemus gustum

propter id quod ipse quidam tac-
tus est. hunc autem habet homo
sensum certissimum. In aliis enim
deficit ab animalibus multis. secundum
autem tactum differenter certificatur
et prudentissimum animalium est. Si-
gnum autem et in genere hominum
secundum sensum hunc ingeniosos esse
et ingeniosos secundum alium autem
nullo. duri enim carne inepti
mente. molles autem carne bene apti.

Est autem sicut humor hic
quidem dulcis ille vero amarus
sic et odores sunt. sed alia qui-
dem habent proportionale odorem
et humorem. dico autem dulcem
odorem et dulcem humorem.
alia vero contrarium. similiter autem et acer
et austerus et acutus et ping-
uis est odor. sed sicut diximus propter
id quod non multum pro manifesti
sunt odores sicut humores
ab his acceperunt nomina secundum
similitudinem rerum. Dulcis
enim croco et melle. acer autem
thymo et huiusmodi. Et aliorum
autem et in aliis. Est autem
sicut auditus et unusquisque
sensuum hic quidem audibilis
et non audibilis. ille vero visibilis
et non visibilis et olfactus et ne
odorabilis et non odorabilis. non
odorabile autem aliud quidem secundum id
quod omnino impossibile est habere odorem
aliud vero parvum habens et pravum. Si-
militer autem et non gustabile dicitur

manifestum

et nichil odorat

Est autem et olfactus per
medium ut aerem aut aquam et
nam aquatica videntur odorem
sentire. Similiter autem et que sunt san-
guinem et sine sanguine et odorem
sentire sicut et que in aere. et
enim horum quedam analoge oc-
currunt ad alimentum que ab odo-
re moventur. Videtur et dubium vi-
deri si omnia quidem similiter o-
dorant. homo autem respirans aut-
em expirans aut retinens spiritum
non odorat neque a longe neque a propinquo
in nasum intus ponatur ponatur
et hec autem in ipso positum quod
sentit insensibile esse omnibus com-
mune est. Set sine respiratione
non sentire proprium est hominum.
Manifestum autem est temptantibus
quare sanguinem non habencia quoniam non
respirant. alium igitur quemadmodum
sensum habent preter eos qui dicti
sunt impossibile est. siquidem odorem
sentiunt. odorabilis enim sensus et
mali odorantis et boni odora-
tus olfactus est. Amplius autem et cor-
rumpi videntur a fortibus odori-
bus ex quibus homo corrumpitur
ut sulphure et huiusmodi. olfac-
tum quod habere necesse est et non res-
pirancia. Videtur enim ho-
minibus differre hoc sensitivum ad-
terium ad ea que aliorum animalium
sicut oculi ad ea que durorum
oculorum sunt. Hi quidem enim
habent fragma et sicut velamen
palpebras quas aliquis non movens
neque retrahens non videbit. Dura autem
oculis nichil huiusmodi habent. sed
mox vident que fiunt in liqui-
do sicut ergo et odoratiuum sensiti-
vum aliis quidem sine operculo est
sicut oculus aliis vero aerem reci-
pientibus habet cooperimentum quod
respirantibus discooperitur ampli-
atis venis et poris et propter hoc
respirancia non odorant in
aqua. necesse enim est odorem
pati respirancia. hoc autem facere
in humido impossibile est. Est
autem odor sicci sicut humor humi- sicut
di odoratiuum autem et sensitivum
potencia huiusmodi est.
Gustabile autem est quoddam
tangibile et hec est causa
quare non est sensibile per medium
extraneum corpus. neque enim tactus
et corpus in quo est humor
quod gustabile est in humido sicut
in materia hoc autem quoddam tangi-
bile. Unde et si in aqua essemus sen-
tiremus iniectum appositum dulce.
Non autem esset tunc nobis sensus per
medium sed in eo quod miscetur
humido sicut in potu. Color
autem non sic videtur in eo quod miscetur
aut effluxionibus. ut quidem ergo medi-
um nichil est. ut autem color visibile
sic gustabile humor est. Nichil
autem facit humoris sensum sine
humiditate. sed habet actu aut potencia humi-
ditatem ut salsum. Ipsum enim

liquidum ipsum est. est tenebra
q' invisibil' est. iudicat q' & hu
factivum in igne. Sicut aut
visus visibil' est et invisibilis
tenebra q' invisibil' est. iudicat
q' et ipsum visus. Adhuc q'
et valde splendidi est. et enim
hec invisibile est. alio q' modo a
tenebra. similiter q' et auditus
sonique et silencii quorum. aliud
audibile. aliud non audibile et
magni soni et sicut visus est
splendidi. sicut enim parvus sonus
inaudibil' quodam modo et mag
nus et violentus. Invisibile q'
aliud quod omnino dicitur sicut et in aliis
impossibile. aliud q' cuius aptum
natum non hz aut prave. sicut q
sine pedibus et quod sine granulo dicitur.
sic q' gustus gustabilis et non
gustabilis. hec q' est parvum aut
pravum habens humorem aut cor
ruptiū ~~rectum~~ gustus. Videtur aut
principium esse potabile et non po
tabile gustus enim amaras quid
est hec quidem ut pravum et cor
rup ~~rectivum~~. gustus q' illud secundum naturam
est q' cōe tactus et gustus possibile.
Quoniam q' humidus quod gustabile
necesse sensitivum ipsius neque humidum
esse esse actu. neque impossibile fieri humidum
patitur enim aliquid gustus a
gustabili. secundum quod gustabile est
necessarium est ergo humectari fore
quod possibile humectari salvatum neque
humidum q' gustativum sensitivum. Signum

q' neque siccam existentem linguam se
ntire neque multum humidam. hic enim tactus
fit primi humidi sicut cum quis ante
gustaverit fortem humorem. gustet
alium et ut laborantibus amara o
mnia videntur propter id quod lingua plena
huiusmodi humiditate sentiunt.
Species q' humorum. sicut et in
coloribus simplices quidem contrarie sunt
dulce et amarum. habite q' sunt
huic quidem pingue. huic il
la vero salsum. media q' horum ac
et austerum et ponticum et acu
tum. fere enim non hec videntur esse hu
morum differentie. quare gustativum potentia
est huiusmodi. gustabile aut est factivum
huiusmodi actu.
De tangibili q' et tactu ea
dem ratio. Si enim tactus
non est unus sensus. sed plures ne
cessarium et tangibilia sensibi
lia plura esse. Habet q' dubitationem utrum plures
sunt aut unus et quid est sensi
tivum tangibilis utrum caro et
in aliis proportionabile aut non.
sed hec quidem est medium. primum
autem sensitivum aliud
quoddam est intus. Omnis
enim sensus unius contrarietatis esse
videtur ut visus albi et nigri
auditus gravis et acuti. gus
tus amari et dulcis. In tan
gibili autem multe sunt contrarietates ca
lidum frigidum et humidum sic
cum. durum molle. et aliorum
quecumque sunt huiusmodi. Habet aut

Solutionem quantum ad hanc dubitationem
et quando quod in aliis sensibus
sunt contrarietates plures ut in voce
non solum acumen et gravitas sed
etiam magnitudo et parvitas et
lenitas et asperitas vocis et simi-
lia alia. sunt autem et circa colorem
differentie huiusmodi alie. Sed quod sub-
iectum sensibile sicut auditui sonus
31. sic tactui non est manifestum. Est-
ne autem sensitivum intus aut non
sed mox caro. nullum videtur esse signum
factum simul cum tactu. et
enim nunc si aliquis circa car-
nem extenderit ut membranam facien-
tes similiter statim mox tactum
insinuat et tamen manifestum quod
non est in hoc sensitivum. si autem
et connaturale fuerit citius utique pertingit
sensus. Propter quod talis pars corporis
videtur sic se habere sicut si circulariter
nobis aptus natus esset aer. videre-
mur enim uno quodam sen-
tire et sonum et odorem et co-
lorem et unus quidam sensus esse
auditus et visus et olfactus.
Nunc autem quoniam determinatum est per
quod fiunt motus manifesta
sunt predicta sensitiva altera esse. In
tactu autem hoc quidem nunc imma-
nifestum est. Ex aere quidem
enim aut aqua impossibile
est constare animatum corpus. oportet
enim solidum esse. Relinquitur
autem mixtum ex terra ut vult
similiter caro et proportionale. quare

naturam est et corpus esse quod me-
dium est tactui ad natum perci-
piunt sensus cum sint plures.
Demonstrat autem quod plures sunt
quam in lingua tactus. Omnia
enim tangibilia sentit secundum ean-
dem partem et humorem. Si
autem igitur et alia caro sentiret
humorem videretur unus et idem
esse sensus gustus et tactus. Nunc
autem sunt duo propter id quod non con-
vertuntur. Dubitabit autem
aliquis si omne quidem corpus profun-
dum habet. hec autem est tertia ma-
gnitudo. quorum autem corporum
medium est aliquod corpus
non tamen contingit ipsa adinvi-
cem se tangere. humidum autem non est
sine corpore. neque humectum sed
necesse est aquam esse aut habere aqu-
am. que vero tangunt adinvicem
in aqua nisi sint sicca extrema
necesse est aquam habere medium
quo repleta sunt ultima. Si
autem hoc verum est impossibile est
tangere aliud in aqua. Eodem = sine medio
autem modo et in aere. Simi-
liter enim se habet aer ad ea que
sunt in aqua animalia. Si = in sicco et aqua ad ea que sunt
humectum tangit humectum ≡ latet autem magis
Utrum igitur omnium similiter fit sen- nos. etiam ea que sunt
sus. an aliorum aliter sicut nunc in aqua.
videtur gustus quidem et tactus
in tangendo. alii autem a longe.
hoc autem non est. sed durum et
molle per altera sentimus sicut

et sonabile et visibile et odorabile
sed alia quidem a longe, alia vero appe
prope. Omnia quidem sentimus per
medium, sed in hiis latet. Et qui
dem sicut diximus prius et si per
pellem sentiremus omnia tan
gibilia ignorato quod prohibet si
militer utique haberemus sicut et nunc in
aqua et in aere. Putamus enim nunc
ipsa tangere et nichil esse per medium.
Sed differt tangibile a visibilibus
et sonativis, quoniam illa quidem senti
mus eo quod medium movet
aliquid nos; tangibilia vero non a
medio, sed simul cum medio sicut
per clipeum percussus. Non enim cli
peus percussus percussit, sed accidit
simul utrosque percuti. Omnino autem
videtur caro et lingua sicut aer et
aqua ad visum et auditum et ol
factum se habent, sic se habere ad sensi
tivum sicut illorum unumquodque.
Ipso autem sensitivo tacto, nec ibi neque
hic fiet utique sensus, ut si aliquis ponat
corpus album in ultimum ulti
mum. Quare et manifestum quod intus
sit sensitivum. Sic enim utique ac
cidet quod autem in aliis. Apposita
enim supra sensitivum non sentiunt,
supra autem carnem posita sentiunt.
Quare medium tactivi. Tan
gibiles autem qui sunt differentie cor
poris secundum quod corpus. Dico
autem differentias quibus elementa determinant,
calidum, humidum, frigidum, siccum. De quibus
diximus est in hiis que de elementis.

sensitivum autem ipsorum quod tactivum et in
quo sensus vocatus tactus est
primo quod potentia huiusmodi partes est. Senti
re enim pati quoddam est. Quare
faciens quale ipsum actu, huiusmodi illud
facit, cum sit potentia. Unde simul
calidum et frigidum aut mol
le et durum non sentimus, sed ex
cellentias, tangimus sensu velut
medietate quadam existente eius que
in sensibilibus contrarietatis. Et propter
hoc discernit sensitiva sensibilia.
Medium enim discretivum est. Fit
enim ad utrumque ipsorum alterum
ultimorum. Et oportet sicut debens
sentire album et nigrum neu
trum ipsorum esse actu, potentia vero
utrumque, sic autem et in aliis
et in tactu, neque calidum neque
frigidum. Amplius autem sicut in
visibilis et invisibilis erat quodammodo
visus similiter autem et reliquorum
oppositorum, sic et tactus tangibilis
et intangibilis. Intangibile autem est
parvam omnino habens differentiam tan
gibilium, ut passus est aer, et
tangibilium excellentie sicut
corruptiva. Secundum unumquemque quidem
igitur sensuum dictum est figuraliter.
33 Oportet autem universaliter
de omni sensu accipere quoniam
sensus quidem est susceptivus specierum
sine materia, ut cera anuli sine fer
ro et auro recipit signum. Ac
cepit autem aureum aut ene
um signum, sed non in quantum

caro est

aurum aut es. similiter autem et sic unumquodque. ab habente colorem. aut humorem aut sonum patitur. sed non inquantum unumquodque illorum dicitur. sed inquantum huius et secundum rationem. Sensitivum autem primum est in quo huiusmodi potentia. est quidem igitur idem. esse autem alterum est. magnitudo quidem enim quedam utique erit quod sensus patitur. non tamen sensitivo esse. neque sensus magnitudo est. sed ratio quedam et potentia illius. Manifestum autem ex hiis et propter quid sensibilium excellencie corrumpunt sensitiva. si namque sit fortior sensitivo motus solvitur ratio. hec autem erat sensus. sicut et simphonia et tonus percussis fortiter cordis. et propter quid plante non sentiunt habentes quandam partem animalem et patientes a tangibilibus. et namque frigescunt et calescunt. causa enim non habere medietatem. neque huiusmodi principium possibile recipere species sensibilium. sed pati cum materia. Dubitabit autem aliquis si patiatur aliquid ab odore quod impossibile est olfacere. aut a colore non possibile videre. similiter autem et in aliis. Si autem olfactibile odor si aliquid facit olfacere odor facit. quare impossibilium olfacere nichil possibile pati ab odore. eadem autem ratio et in aliis. Neque possibilium. sed inquantum unumquodque sensitivum. Simul autem manifestum est et sic. neque enim lumen et tenebre neque sonus neque odor nullum facit in corpus. sed in quibus est ut aer cum tonitruo scindit lignum. Sed tangibilia et humores faciunt. si enim non a quo utique patientur inanimata et alterabuntur. Ergo ne et illa faciunt. aut non omne corpus passivum ab odore et sono. et patientia interminata et non manent. ut aer. fetet enim sicut patiens aliquid. Quid igitur est odorare preter pati aliquid. aut odorare sentire est. aer autem patiens huiusmodi velociter sensibilis fit.

Quod autem non sit sensus alius preter quinque. Dico autem hos visum auditum. olfactum. gustum. tactum. ex hiis credet aliquis. si enim omnis cuius est sensus tactus. et hunc sensum habemus. nobis sensibiles sunt. necesse. si quidem deficit aliquis sensus et organum nobis aliquod deficere. et quecumque quidem ipsi tangentes sentimus tactu sensibilia sunt que et existimus habentes. quecumque vero per media et non ipsi tangentes. simplicibus. dico autem ut aere et aqua. habet autem sic. ut siquidem per unum plura existunt sensibilia alterum ab invicem genere. necesse habentem sensitivum utrorumque sensitivum esse. ut si ex aere esse sensitivum et est aer soni et coloris. si vero plura eiusdem ut coloris et aer et aqua. utraque enim dyafana. et quod alterum ipsorum est habens solum sentiet quod per utraque. aut quod autem ex duobus. Simplicium autem ex duobus hiis sensitiva

omnes n. tangibiles in quantum tangibile passiones tactu

Solum sint ex aere et aqua. pupilla quidem enim aque. auditus vero aeris. olfactus autem horum alterius est. ignis autem aut nullius est aut communis omnibus. nichil enim sine calore sensitivum est. terra vero aut nullius est aut in tactu maxime mixta. quare relinquitur nullum esse sensitivum extra aquam et aerem. hec autem et nunc quedam habent animalia. omnes igitur sensus habentur a non imperfectis neque orbatis. videtur enim et talpa sub pelle habens oculos. Quare si non aliquod alterum est corpus et passio que nullius est eorum que sunt hic corporum, nullus utique deficiet sensus. At vero neque communium possibile esse sensitivum aliquod proprium que unoquoque sensu sentimus non secundum accidens, ut motus, status, figure, magnitudinis, numeri, unius. hec enim omnia motu sentimus, ut magnitudinem motu; quare et figuram. magnitudo enim quedam et figura est. Quiescens autem in eo quod non movetur. numerum vero negatione continui et propriis. unusquisque enim unum sentit sensus. Quare manifestum est quod impossibile est cuiuslibet proprium sensum esse horum et motus. Sic enim erit sicut nunc visu dulce sentimus. hoc autem est quando amborum habentes existimus sensum. Quo cum concidunt cognoscimus. Si autem non, nequaquam utique sed aut

motu

quare

secundum accidens sentiebamus, ut Cleonis filium non quia Cleonis est, sed quia album. huic autem accidit filium Cleonis esse. Communium autem habemus iam sensum communem non secundum accidens. non igitur est proprius. nequaquam enim utique sentiremus, sed aut sic sicut diximus Cleonis filium nos videre. ad invicem autem propria secundum accidens sentiunt sensus, non secundum quod ipsi sunt, sed secundum quod unus, cum fiat simul sensus in eodem, ut colera quod amara et rubea. non enim alterius dicere quod ambo unum. propter quod et decipitur, et si sit rubicundum, coleram opinatur esse. Inquiret autem aliquis cuius causa plures habemus sensus, sed non unum solum. aut quatinus minus lateant consequentia et communia, ut motus et magnitudo et numerus. si enim esset visus solus, et ipsi albi, laterent utique magis et viderentur esse idem omnia propter id quod consequuntur se adinvicem simul color magnitudo. nunc autem quoniam et in altero sensibili communia sunt, manifestum facit quod aliud quiddam unumquodque ipsorum. Quoniam autem sentimus quod videmus et audimus, necesse est aut visu sentire quod videt aut altero. sed aut altero aut ipso erit quod videt aut altero. Sed idem erit visus et subiecti coloris

nō

Quare aut duo eiusdem erunt
aut idem eius. Amplius autem et si
et alter sit visus sensus aut in infinitum
procedit aut aliquis ipse sui ipsius erit
inter. Quare in primo hoc fa-
ciendum est. Habet autem dubitationem. Si enim
visu sentire videre est. videtur autem co-
lor. aut habens hunc. si videbit aliquis
quod est videns et colorem habe-
bit primum videns. Manifestum igitur
quoniam non est unus visu sentire. et namque
cum non videmus visu discer-
nimus et tenebras et lumen. sed non
similiter. Amplius autem et videns est tamquam
quoniam coloratum est. sensitivum enim
susceptivum est sensibilis sine ma-
teria unumquodque. unde abeuntibus sensibilibus
insunt sensus et fantasie quibus
sentiunt sensibilis autem actus et sensus
idem est et unus est. esse autem ipsorum
non idem. dico autem ut sonus
secundum actum et auditus secundum actum.
Est enim auditum habentem non
audire et habens sonum non sem-
per sonat. Cum autem operatur possibile au-
dire et sonet possibile sonare.
tunc secundum actum auditus simul fit
et secundum actum sonus. Quorum di-
cet utique aliquis hoc quidem esse au-
ditionem hoc vero sonationem. Si autem est
motus et actio et passio in eo quod
agitur. necesse est et sonum et au-
ditum qui secundum actum in eo esse
secundum potentiam esse. Activi enim et motivi
actus in paciente fit. unde non
necesse est movens moveri. sonativi

quidem igitur actus aut sonus sonatio est.
Auditivi autem auditus aut auditio
est. Dupliciter enim auditus
et dupliciter sonus. Eadem autem ratio
est et in aliis sensibus et sensibilibus.
sicut enim actio et passio in pacien-
te sed non in agente. sic sensibilis
actus et sensitivi et sensitivo est.
sed in quibusdam quidem et nominatum
est ut sonatio et auditio. In qui-
busdam autem non nominatum est al-
terum. visio enim dicitur visus actus.
que non est coloris non nomina-
tum est. et gustatum gustus est
humoris autem non nominatum est.
Quoniam autem unus quidem est ac-
tus sensibilis et sensitivi. esse autem
alterum est. necesse simul corrumpi
et salvari sic dictum auditum
et sonum. et humorem quidem et
gustum et alia similiter. dicta
autem secundum potentiam non necesse est. Sed priores
phisiologi hoc non bene dicebant
nichil opinantes neque album neque
nigrum sine visu esse. neque humorem
sine gustu. Sic quidem enim dice-
bant recte. sic autem non recte. Dup-
liciter enim dicto sensu et sensibi-
li quidem secundum potentiam. illis autem non secundum actum.
De hiis autem accidit quod accidit
est. sed in aliis non accidit. sed illi sim-
pliciter dicebant de dictis non simpliciter.
Si autem symphoma vox quedam est.
vox autem et auditus est. sic unum et
est sicut non unum aut idem proportio
autem est symphoma. necesse est et

et auditum totum simul una esse. et
propter hoc corrumpit unumquodque excel
lens acutum et grave auditum.
et in humoribus gustum et in colo
ribus visum forte fulgidum aut ob
scurum. et in olfactu fortis odor et
dulcis et amarus tamquam ratio quedam
sit sensus. unde et delectabilia quidem
cum sint ducuntur sincera et
inmixta in rationem ut acutum
aut dulce aut salsum. delectabilia
enim tunc omnino. omnino autem mixtum
est symphonia magis quam acu
tum et grave. tactus autem calefacti
bile et frigorabile. sensus autem ratio
est. excellentia autem tristant aut
36. corrumpunt. Unusquisque autem
igitur sensus subiecti sensibilis est, cum sit
in sensiterio in quantum sensitivum,
et discernit subiecti sensibilis differentias ut
album quidem et nigrum visus,
dulce et amarum gustus. Similiter
autem se habet hoc et in aliis. Quoniam
autem et album et dulce et unumquod
que sensibilium ad unumquodque dis
cernimus, quodam et sentimus quia
differunt. necesse igitur sensu, sensibilia
enim sunt. Quare et manifestum quia
caro non est ultimum sensiterium.
necesse enim esset tangentem ipsum
discernentem discernere. Neque utique se
paratis contingit discernere quod
alterum sit dulce ab albo. sed oportet
aliquo uno utraque manifesta
esse. sic enim et si hoc quidem ego
illud autem tu sentias manifestum utique erit

quoniam altera ad invicem sunt. oportet autem
unum dicere quoniam alterum alterum. alterum
enim dulce ab albo. Dicit igitur
idem. Quare sicut dicit sic
et intelligit et sentit. Quod igitur non
possibile separatis iudicare separata pa
lam. Quoniam neque in separato tempo
re hinc. sicut enim idem dicit quod
alterum bonum et malum sic et
quando alterum dicit quoniam alterum tunc et
alterum. non secundum accidens. ipsum cum di
co autem puta nunc dico quod
malum alterum. non tamen quando nunc
alterum. sed sic dicit et nunc. et
quando nunc simul igitur. Quare
inseparabile et in separabili tempore.
At vero impossibile est simul secundum
contrarios motus moveri idem. aut in
divisibile et in indivisibili tempore. si
enim dulce, sic movet sensum
aut et intellectum, amarum autem con
trarie et album alterum. Ergo simul
quidem et numero indivisibile et in
separabile quod iudicat secundum esse autem
separatum est. est igitur quodam modo
quod divisibile divisa sentit. est autem
quod indivisibile. secundum esse quidem enim divisibi
le est et numero indivisibile. Aut non
possibile. potentia quidem enim idem et indivisibile
contraria secundum esse autem non simul. Quoniam
in operari pati ipsorum et non est simul
et intelligi. Sed sicut quod vocant quidam
punctum. aut unum aut duo sic
indivisibile secundum quod quidem igitur indivisibile unum
discernens est et simul. secundum vero quod divisi
bile est, bis utitur eodem signo simul.

// sed ... divisibi le ... po ... e ... nigr...

inanitum quod g p duob(us) utit-
tio uno iudicat et separata sunt et
ut separato. Inanitum ido unum
uno et simul. de principio quod
g fm quod dicimus sensitiuum ee
al' determinatum sit hec modo.

37 Q(uoniam) autem
duabus
dnis diffini
unt maxime
aiam motuq
fm locum et i
eo qd est inte
llige. et discne
et sentire. ui
a intellige et sape et eandem quod
sentire ee. in utrisque enim hijs aia
iudicat aliquid et cognoscit eorum
que sunt. Et antiqui sape et se
ntire idem ee aiunt sicut empedocles
dixit. ad psens uoluntas augetur
et in hominib(us) et in aliis inde
eis semp sape altra psentat. tandem
a hijs inquit et idem quod est ho
mi tal' enim intellige est et ite
rum hominibus qualem ducit inde
ipsi inuocant q d eorum quod. Omnes
enim hij intellige corporum opina
tur sicut sentire et sentire et sa
pe simile simili sicut fm pri
ncipiis determinauimus. Et ti
oportuit simul ipsos de decipere
dicere magis proprium enim est aliis
et plurimum tpe in hoc psistit
anima. unde necesse est aut ut qui
dam dicunt omnia que uidentur ee uera aut

dissimil' tactum deceptionem ee h
enim contrarium ei qd simile simili co
gnoscere. uidetur autem et deceptio et
scia contrariorum eadem ee. Quod
autem g non idem sit sape et se
ntire manifestum est hoc quidem enim i
omnib(us) ee. illud autem in paucis ali
38 um est. Sed neque intellige in quo est
est et recte et non recte. recte quidem
idem prudencia et scia aut opi
nio. non recte autem contraria horum. neque hoc
est idem cum ipso sentire sensus
quidem enim propriorum semp uerus
est et omnib(us) inest animalibus
intellige autem contingit et falso et nulli
39 inest cui non et ro. Fantasia enim
et alterum est et a sensu et ab in
tellectu et h non fit sine sensu et
sine hac non est opinio. Quod
autem non est eadem fantasia et opi
nio manifestum. hec quidem enim passio in no
bis est cum uolumus possibile enim
est facere sicut in recordatiuis po
siti et ydolum facientes. opina
ri autem non in nobis est. necesse enim
falsum aut uerum dicere. Amplius
autem cum opinamur difficile ali
quid aut terribile statim compatimur
similiter autem et si confidendum fuerit
fantasiam autem similiter nos habemus
sicut si cernimus considerantes in pic
tura difficilia et confidencia. Est
autem et ipsius acceptionis dria
altera sit ro. De eo autem quod est
intellige quoniam alterum est ab eo quod est
sentire huius autem aliud fantasia uidetur
dem est

scia est opinio et
prudencia et contraria
horum de quibus
dicta
+ esse opinio iudex opinio
de fantasia

sic et de albo dicimus est. Si g' fantasia est s'm quam fantasma aliq' nob' fi dicimus et si no' aliquid s'm methaphoram dicimus una q'dam est po' horum aut habitus s'm quam discernimus aut v'm aut f'lm dicimus h'o' a' s'unt sensus opinio scia intelle'.

xl. Quod quidem g' no' sit sensus manife'm ex his est. Sensus q'dem enim aut po' aut actus est ut visus et visio fantasiat' a' aliquid et nullo horum existe'te ut que in sompnis.

Postea s'm po'm sensus semp' ad est fantasia a' non. Si no' ei quod actu idem omnibus utiq' contingeret bestiis fantasiam inesse. Videt' aut' no' ut formice aut api aut v'mi.

Postea h'ec quidem v'a semp' fantasie aut' plures f'le.

Amplius a' no' dicimus cum operemur circa sensib'le quam inde' hec nob' ho'. Sed magis q'n no' manifeste sentimus tunc aut v'us aut f'ls. Et q' quidem dicimus appare't et commentibus

xli. visiones. Et no' in semp' v'a' dicuntur neq' una erit ut scia aut intellectus est enim fantasia et falsa.

Relinquit' g' vide'e si opinio. Fit enim et opinio et v'a et falsa. Sed opinionem quidem inbet fides. No' enim contingit opinante' de quib' videt' no' credere bestiarum a' nulli inest fantasia a' multis.

Amplius si omnem opione' sequit' fides. Fidem a' suasum ee' suasionem a' ro' bestiarum a' quib' dam fantasia quidem inest. Ro' no' no'.

Manifestum g'o quam ne' opinio cum sensu ne' p' sensum ne' complexio opinionis et sensus erit fantasia.

Et p'r et manifestum quod no' alia q'dam est opinio. Sed illa que quidem est cuius est et sensus dico a' ex albi opinione quidem e' albi et sensu autem bona appare'. G' est opinari quod quidem sentit' no' s'm accidens.

Appare't a' et f'la de quib' simul acceptionem v'am h't et videt' solum ps' pedis. Si credit' est maior ee' habitatione accidit g' aut abicere sua ipsius v'am opinionem quam h'ebat salvatam salvare no' oblitum neq' decedentem. At si ad huc h't eandem necesse est v'am et f'lam. Sed f'la fieri est cum lateat transcidens res no' g'o in

xlii. aliquo horum est neq' ex his fantasia.

Sed quoniam e' pmoto hoc movere alterum ab hoc fantasia a' motus videtur ee' et no' sine sensu fi'. Sed in his que senciunt et quorum sensus est.

Est a' motum fi' ab actu sensus et hunc similem necesse est ee' sensu. Erit utiq' hic motus no' sine sensu contingens neq' non senci'entib' inest et multa est s'm ipsum facere et pati h'ns. Et ee' v'am et falsam.

Hec aut' accidit p'p' hec. Primorum quidem sensus est v'us aut quam paucissimum h'ns falsum.

Secundo a' de accidere

fides

et sensus fantasia et opinio

sed et hic iam contingit mentiri. Quod autem enim album non mentitur. si autem hoc album aut aliud mentitur. Tercio est communium et consequencium accidencia hiis in ulti in. Dico autem ut motus et magnitudo accidunt sensibilibus et que est maxime iam decipi secundum sensum. motus autem ab actu factus differt a sensu qui ab hiis tribus sensibus et primus quidem presente sensu verus. alii autem presente et absente sensu erunt utique falsi et maxime cum procul sit sensibile. Siquidem igitur nichil aliud habet que dicta sunt nisi fantasia. hoc autem est quod dictum est fantasiam utique erit motus a sensu secundum actum facto. Quoniam autem visus maxime sensus est et nomen a lumine accepit quoniam sine lumine non est videre. et quia permanent et similes sunt sensibus multa secundum ipsos operantur alia animalia quedam quidem non habent intellectum ut bestie. alia non ex velamento intellectus aliquando passione aut egritudine aut sompno ut homines. De fantasia quidem igitur quid est et propter quid est dictum sit in tantum.

De parte autem anime qua cognoscit anima et sapit sive separabili existente sive non separabili secundum magnitudinem sed secundum rationem considerandum quam habet differentiam et quomodo autem fit ipsum intelligere. Si igitur est intelligere sicut sentire aut pati aliquid utique erit ab intelligibili. aut aliquid huius alterum impassibile igitur oportet esse susceptivum autem speciei. et potentia huiusmodi sed non hoc et similiter se habere sicut sensitivum ad sensibilia. sic intellectum ad intelligibilia. Necesse itaque quoniam omnia intelligit immixtum esse sicut dicit anaxagoras ut imperet. hoc autem est ut cognoscat. secus intus apparens enim prohibebit extraneum et obstruet. quare neque ipsius esse naturam neque unam. sed aut hanc quod possibilis. vocatus itaque anime intellectus. Dico autem intellectum quo opinatur et intelligit anima nichil est actu eorum que sunt antequam intelligere. Unde neque misceri est rationale ipsum corpori. Qualis enim aliquis utique fiet aut calidum aut frigidum. si organum aliquod erit sicut sensitivo. nunc autem nullum est. Et bene iam dicentes sunt animam esse locum specierum. nisi quod non tota sed intellectiva. neque actu. sed potentia species. Quoniam autem non similis. sed autem sit impassibilitas sensitivi et intellectivi manifestum est. ex organis et sensu. sensus non potest sentire. ex valde sensibili ut sonum ex magnis sonis. neque ex fortibus odoribus et coloribus neque videre neque odorare. sed intellectus cum intelligit aliquid valde intelligibile non minus intelligit infima. sed et magis. sensitivum quidem enim non

esse naturam

sine corpore est, hic autem separa-
tus est. Cum autem sic singula
fiat ut sciens dicitur qui secundum ac-
tum. hoc autem confestim accidit
cum possit operari per se ipsum. Est
quidem igitur et tunc potentia quo-
dammodo, non tamen similiter et ante
addiscere aut invenire et ipse
autem se ipsum tunc potest intelligere.
Quoniam autem aliud est ma-
gnitudo et magnitudini esse, et
aqua et aque esse, et sic in multis
aliis, non autem in omnibus; in
quibusdam enim idem esse carnis
et carnem aut alio igitur aut a-
liter habente discernit. Caro enim
non sine materia, sed sicut simum hoc
in hoc. Sensitivo quidem autem et ca-
lidum et frigidum iudicat
quorum ratio quedam caro ad-
autem aut separato aut sicut est
circumflexa se habet ad se ipsam cum
extensa sit carnis esse discernit.
Iterum autem in hiis que abstractio-
sicut ne sunt rectum sicut simum cum con-
tinuo enim. Quod autem quid erat
esse, si est alterum recto esse et rec-
tum, alio; sit enim dualitas. Alio
ergo iterum aut aliter se habente iudicat.
Et omnino igitur sicut separabiles
res a materia sic et que circa intellectum sunt.
Dubitabit autem utique
aliquis, si intellectus simplex est et
impassibile et nulli nichil habet
commune, sicut dicit Anaxagoras,
quomodo intelliget, si intelligere pati ali-

quid est. In quantum enim ali-
quod commune utrisque est, hoc quidem
agere, illud vero pati videtur. Amplius
autem si intelligibilis. Aut enim et ipse
aliis inerit intellectus, si non secundum
aliud ipse intelligibilis est, unum autem ali-
quid intelligibile specie est; aut mixtum ipse
aliquid habebit quod facit intelli-
gibilem ipsum sicut alia. Aut
pati quidem secundum commune aliquid
divisum est prius, quoniam potentia
quodammodo est intelligibilia in-
tellectus, sed actu nichil antequam in-
telligat. Oportet autem sic sicut in
tabula nichil est actu scriptum, quod
autem accidit in intellectu. Et ipse autem
intelligibilis est sicut intelligibilia.
~~hic autem enim~~ In hiis quidem
enim que sunt sine materia idem est
intelligens et quod intelligitur. Scientia
autem speculativa et sic scibile
idem est. Non autem semper intelligendi
causa consideranda. In habentibus autem
materiam potentia solum unumquodque est
intelligibilium. Quare quidem
illis non inerit intellectus; sine materia
enim potentia est intellectus talium, ipsi
autem intelligibile erit. Quoniam autem
in omni natura est aliquid hoc
quidem materia unicuique generi, hoc autem
est potentia omnia illa; alterum autem causa
et factivum, quod in faciendo omnia
ut ars ad materiam sustinuit, necesse
et in anima has esse differentias. Et est
intellectus hic quidem talis in omnia
fieri, ille vero in omnia facere sicut habitus

quoddam sicut lumen. Quodam enim modo et lumen facit potentia existentes colores actu colores. Et hic intellectus separabilis et impassibilis et immixtus, substantia actu ens. Semper enim honorabilius est agens patiente et principium materia. Idem autem est secundum actum scientia rei. Que vero secundum potentiam tempore prior in uno est, omnino autem neque tempore. Sed non aliquando quidem intelligit, aliquando vero non intelligit. Separatus autem est solum hoc quod vere est, et hoc solum immortale et perpetuum est. Non reminiscimur autem quia hoc quidem impassibile, passivus vero intellectus corruptibilis, et sine hoc nichil intelligit. Indivisibilium quidem igitur intelligentia in hiis est circa que non est falsum. In quibus autem et falsum iam et verum est compositio quedam iam intellectuum est sicut eorum que unum sunt. Quemadmodum Empedocles dixit: ubi multorum quidem capita sine cervice germinaverunt, postea composita sunt concordia. Sic et hec separata composita sunt, ut asimetron et diametros. Aut si factorum et futurorum tempus cointelligens et componens. Falsum enim in compositione semper est; et namque si album non album, album componit. Contingit autem et divisionem dicere omnia. Sed igitur est non solum falsum aut verum quod album Cleon est, sed et quod erat aut erit. Unum autem faciens hoc intellectus unumquodque. Quoniam autem indivisibile dupliciter, aut potentia aut actu, nichil prohibet intelligere indivisibile cum intelligit longitudinem; indivisibilis enim actualiter est; et in tempore indivisibili. Similiter enim tempus divisibile et indivisibile longitudini est. Non igitur est dicere quid in medio intelligebat utrumque. Non enim est nisi dividatur, sed potentia. Seorsum autem utrumque intelligens dividit et tempus simul. Tunc autem ut in longitudinem. Si autem ut ex utrisque, et tempore quod in utrisque. Quod autem non secundum quantitatem indivisibile est, sed specie intelligit indivisibili tempore et indivisibili anime. Secundum accidens autem et non in quantum illa divisibilia quod intelligit et in quo tempore, sed in quantum indivisibilia. Inest enim et in hiis aliquid indivisibile, sed forte non separabile, quod facit tempus unum et longitudinem. Et hoc similiter in omni est continuo et tempore et longitudine. Punctum autem et omnis divisio et sic indivisibile monstratur sicut privatio. Et similis ratio in aliis, ut quomodo malum cognoscit aut nigrum; contrario enim quodam modo cognoscit. Oportet autem potentia esse cognoscens et esse in ipso. Si vero alicui non est

Quoniam ipsum se ipsum cognoscit et
actu est separabile. Est autem quod quid est de
aliquo sicut affirmatio verum aut
falsum omnis intellectus autem non omnis
sed cum est ipsius quod quid est secundum hoc et
aliquid erit esse verus est et non
aliquid de aliquo. Sed sicut videre
proprium verum est. Si autem homo albus
aut non non verum semper. Sic autem se
habent quecumque sine materia sunt. Idem autem
autem est secundum actum scientia rei. Que autem
secundum potentiam tempore prior est in uno.
omnino autem neque tempore. Sunt enim
ex actu ente omnia que fiunt. Videtur
autem sensibile et potentia existente sensitivo
actu agens. non enim patitur neque
alteratur. unde alia hec species motus.
motus enim imperfecti actus. Simpliciter
autem actus alter qui perfecti. Sentire
quidem igitur simile est ipsi dicere
solum et intelligere. Cum autem delec-
tabile aut triste aut affirmans
aut negans prosequitur aut fu-
git. et est delectari et tristari
agere sensitiva medietate ad
quod bonum aut malum in quan-
tum talia. Et fuga autem et
appetitus hec que secundum actum
et non alterum appetitivum et fugi-
tivum neque ab invicem neque a sensitivo
sed esse aliud est. Intellective autem
anime fantasmata ut sensibilia
sunt. Cum autem bonum aut malum
affirmat vel negat et fugit
aut prosequitur. propter quod nequaquam
sine fantasmate intelligit anima.

sicut enim aer pupillam hoc fecit ipsa
autem alterum et auditus similiter. Sed
ultimum unum et una medietas
esse autem ipsi plura. Quo autem discernit
quo differt dulce et calidum dic-
tum est quidem et prius. dicendum
autem et nunc. est enim aliquid unum. sic
autem et terminus et hec in proportionali
autem et numero ens unum habet ad utrumque
sicut alia adinvicem. Quid enim
differt non homogenea iudicare vel
contraria ut album et nigrum. Sit igitur
sicut a album ad b nigrum. g
ad d. sicut alia adinvicem quare
et permutatim. Si igitur g d uni sit
existentia sic habebunt sicut et a b.
id quidem esse autem non idem et illud
similiter autem et d est et si a quidem
dulce sit b vero album. Species quidem
igitur intellectivum in fantasmati-
bus intelligit et sicut in ~~[illegible]~~ illis deter[illegible]
ac non est ipsi imitabile et fugi-
endum et extra sensum cum in fan-
tasmatibus sint movetur. Ut sen-
ciens fugibile quia ignis cog-
noscit in terra, quod motus communi
impugnans alia autem que sunt in anima
fantasmatibus aut intellectibus
tamquam videns ratiocinatur et deli-
berat futura ad presentia et cum
dicit et ibi letum aut triste hic fu-
git aut imitatur. Et omnino in actione
et extra sine actione verum et falsum Falso
non in eodem genere est bono et
malo. Sed in eo quod simpliciter differt. ideo
Que autem secundum abstractionem dicta intelligit

Sicut simum secundum quod simum non
separatum magnitudinem; sed curvum si aliqui
intellexerit actu sine carne utique in
telligeret in qua curvum sic mathematica
non separata tamquam separata sunt
intelligit, cum intelligit illud. Omni-
no autem intellectus est qui secundum
actum res intellectum. Aut contingit
aliquid separatorum intelligere ipsum
existentem non separatum a magni-
tudine ~~non~~ considerandum postea.
Nunc autem de anima dicta re-
capitulantes, dicamus iterum quod
omnia ea que sunt quodammodo
est anima. Aut enim sensibilia
que sunt aut intelligibilia. Est
autem scientia quidem scibilia quo-
dammodo, sensus autem sensibilia. Quo-
modo autem hec sit oportet inquirere.
Secatur autem scientia et sensus
in res. Que quidem potentia in ea que
sunt potentia, que vero actu in ea que sunt actu.
Anime autem sensitivum et quod
scire potest potentia hec sunt, hoc quidem
scibile, illud vero sensibile. Necesse
est aut ipsa aut species esse.
Ipsa quidem igitur non sunt. Non enim
lapis in anima est, sed species. Quare
anima sicut manus est. Manus enim
organum organorum, et inte-
llectus species specierum et sensus
species sensibilium. Quoniam autem
nec res nulla est preter magni-
tudines, sicut videtur, sensibilia
separata, in speciebus sensibilibus
intelligibilia sunt, et que ab-

stractione dicuntur et quecumque
sensibilium habitus et passiones.
Et ob hoc neque non sentiens nihil u-
tique addisceret neque intelligeret. Sed
cum speculetur, necesse simul fanta-
smata aliquid speculari. Fantasma-
ta enim sicut sensibilia sunt
preter quod sunt sine materia. Est autem fan-
tasia alterum affirmatione et ne-
gatione. ~~compositio~~ enim intellec-
tuum est verum aut falsum. Primi-
tivi autem intellectus quid differ-
ent ut non fantasmata sint?
aut neque alii fantasmata, sed non
sine fantasmatibus. Quoniam autem
anima secundum duas diffinita est
potentias, que animalium est, et discre-
tio quod intellectus opus est et
sensus, et adhuc in movendo
secundum locum motum, de sensu qui-
dem et intellectu determinata
sunt tanta. De movente autem
forte sit anime speculandum
est, utrum una quedam pars ipsius
sit separabilis aut magnitudine
aut ratione, aut omnis anima, et
si pars alia, utrum preter quas consuetas
consuetas dici et dictas, aut
harum una aliqua. Habet autem dubitatio-
nem mox quomodo oportet partes anime
dicere et quot. Non enim quodam-
modo infinite videntur et non solum quas
quidam dicunt determinantes ra-
tionativam et irascibilem et concupi-
scibilem, hi autem rationem habentem et irra-
tionabilem. Secundum enim differentias per quas has

semper et aut aliquid intendens preter
maiorem distantiam huius habentes decla-
ratum et nunc dictum est. vegetativa enim
que in plantis inest et omnibus animali-
bus. et sensitiva quam neque sicut irrationale
neque sicut rationem habentem ponet quis
utique facile. Adhuc autem et fantas-
tica que esse quidem ab omnibus
altera est. Cui autem horum eadem vel
altera sit habet multam dubitationem. si
aliquis ponat separatas partes anime.
Adhuc autem appetitiva que et ratione
et potentia altera videbitur utique esse ab omni-
bus. et inconveniens utique hoc
sequestrare. In rationativa enim
voluntas fit. cum irrationabili
concupiscentia et ira. si autem tria anima
in unaquaque erit appetitus. Et
etiam de quo nunc sermo instat
quid movet secundum locum animal est. si
quid enim augmenti et decre-
menti motum ~~qui omnibus inest~~
Qui omnibus inest videbitur movere
generativum et vegetativum. De respi-
ratione autem et expiratione et
sompno et vigilia. posterius perspi-
ciendum. habent enim et hec dubitationem
multam. Sed de motu secundum lo-
cum quid movet animal secundum processi-
vum motum considerandum. Quod
quidem igitur non vegetativa potentia
manifestum. Semper enim propter aliquid
motus hic et aut cum fantasia
aut appetitu est. nichil enim
non appetens aut fugiens movetur
nisi aut violentia. Amplius

et plante utique essent motive et
utique haberent aliquam partem organi-
cam ad motum hunc. Similiter
autem neque sensitivum. multa enim sunt
animalium que sensum quidem habent manen-
cia autem et immobilia sunt per finem.
Si igitur natura non facit frustra nichil
neque deficit in necessariis nisi in orbatis
tibus et imperfectis. huiusmodi autem animalium
perfecta et non orbitates sunt. signum
autem est ~~quia~~ quia generativa
sunt et augmentum habent et decre-
mentum. quare et haberent utique
partes organicas progressionis. At
vero neque rationativa et vocatus
intellectus est movens. Specu-
lativus autem enim nil specu-
latur actuale. neque dicit de fugi-
bili et prosequibili. semper autem mo-
tus aut fugientis. aut prosequen-
tis aliquid est. Sed neque cum specu-
latur sunt aliquid huiusmodi
iam precipit aut prosequi aut
fugere. puta multotiens intelligit
terribile aliquid. aut delectabi-
le. non iubet autem timere. sed
cor movetur. si autem delectabile al-
tera aliqua pars. Amplius et pre-
cipiente intellectu et dicente
mentia fugere aliquid. aut prose-
qui non movetur. sed secundum concu-
piscentiam agit ut incon-
tinens et totaliter autem vi-
demus quoniam habens me-
dicativam non sanatur. Tan-
quam alterius quod sit preceptum

agere secundum scientiam. sed non scientie. At vero neque appetitus hic motus dominus est. abstinentes enim appetentes et concupiscentes et non operantur quorum habent appetitum. sed sequuntur intellectum.

Videntur autem duo hec moventia aut appetitus aut intellectus. si aliquis fantasiam ponat sicut intelligentiam quandam. multa enim preter scientiam sequuntur fantasias et in aliis animalibus non intelligentia neque ratio est. sed fantasia. utraque ergo motiva secundum locum. Intellectus autem qui propter aliquid ratiocinatur et qui practicus est. differt autem a speculativo fine. Et appetitus propter aliquid omnis est. cuius enim appetitus hic principium practici intellectus. ultimum me cia appetitus et intelligentia practica appetibile enim movet. propter hoc intelligentia movet. quia principium hoc est quod appetibile. Et fantasia autem cum moveat non movet sine appetitu. unum ergo movens quod appetibile. Si enim duo intellectus et appetitus moverent. secundum communem utique aliquam speciem moverent. nunc autem intellectus non videtur movens sine appetitu. voluntas enim appetitus est. Cum autem secundum rationem movetur et secundum voluntatem movetur. appetitus autem movet preter rationem. Concupiscencia enim. appetitus quidam est.

Intellectus quidem igitur omnis rectus est. appetitus autem et fantasia. et recta et non recta. unde semper quidem movet appetibile. sed hoc est bonum aut apparens bonum. Non omne autem sed actuale bonum. actuale autem est contingens et aliter se habere. quod quidem igitur huiusmodi potentia anime movet que vocatur appetitus manifestum est. Dividentibus autem anime partes si secundum potentias dividant et separent. valde multe fiunt vegetabile. intellectivum consiliativum. adhuc appetitivum. hec enim plus differunt abinvicem quam concupiscencie et irascibile. Quoniam autem appetitus fiunt contrarii ad invicem. hoc autem accidit cum ratio et concupiscencie contrarie fiunt. fit autem in temporis sensum habentibus. intellectus quidem enim propter futurum retrahere iubet. Concupiscencia autem propter ipsum iam. videtur enim quod iam delectabile et simpliciter delectabile. et bonum simpliciter propterea quod non videtur quod futurum. Specie quidem igitur unum erit movens appetibile aut appetitivum. primum autem omnium appetibile. hoc enim movet cum non movetur eo quod sit intellectum aut ymaginatum. numero autem plura moventia.

Quoniam autem tria sunt unum quidem movens. secundum autem quo movet. et tertium quod movetur. movens autem duplex. aliud quidem immobile. aliud autem quod movetur. Est autem immobile actuale bonum. movens autem et quod movetur appetitivum. movetur enim quod appetit. secundum quod appetit. et appetitus actus. aut motus quidam est. quod autem movet animal est quo iam movet organo appetitus iam hoc corporeum est. unde in communibus corporis et anime operibus considerandum est de ipsis. nunc autem ut in summa dicatur. movens organice ubi principium et finis idem. velut gingilimus. hic enim gibbosum et concavum. hoc quidem finis illud vero principium. unde aliud quidem quiescit. aliud vero movetur. ratione quidem altera existentia magnitudine vero inseparabilia. omnia enim pulsu et tractu moventur. propter quod oportet sicut in circulo manere aliquid. et hinc incipere motum. Omnino quidem igitur sicut predictum est. in quantum appetitivum animal sic ipsius motivum est. appetitivum autem non sine fantasia. fantasia autem omnis rationalis aut sensibilis est. hac quidem igitur et alia animalia participant.

Considerandum autem et de imperfectis quid movens est. quibus tactus solum inest sensus. utrum contingat fantasiam inesse hiis. aut non. et concupiscentiam. videtur enim tristicia et leticia inesse. si autem hec et concupiscentiam necesse. fantasia autem quomodo utique inerit. aut sicut moventur indeterminate et hec insunt quidem. indeterminate autem insunt. Sensibilis quidem igitur fantasia sicut dictum est et aliis animalibus inest. deliberativa autem in rationalibus. utrum enim aget hoc. aut hoc iam rationis est opus et necesse uno mensurare. maius enim imitatur. Quare potest unum ex pluribus fantasmatibus facere. Et hec causa eius quod opinionem non putatur hec animalia habere. quia ex sillogismo non habent. hec autem illam. propter quod deliberativum non habet appetitus. vincit autem aliquando et movet deliberationem. aliquando autem movet se ipsum sicut spera appetitus appetitum. cum incontinencia fiunt. natura autem semper que sursum principalior est et movens. ut tribus lationibus movetur. Scientiale autem non movetur. manet. Quoniam autem hec quidem universalis existimatio et ratio alia vero particularis. hec quidem enim dicit. quod oportet talem talia agere. hec autem quod hoc quidem tale et ego talis. iam hec movet opinio non que universalis aut ambe. sed que quiescens magis. hec autem non. Escam quidem igitur animam necesse est habere omne quod

s[ecundu]m quod in deliberativis valde movet ... movet

Fantasia

et animam habet generatione usque
ad corruptionem necesse est enim
quod generatum augmentum
habere et statum et detrimentum.
hec autem sine alimento impos
sibile. necesse ergo in omnibus vegetabi
lem potentiam in omnibus generatis et
corruptibilibus. Sensum autem
non necesse in omnibus viventi
bus. neque enim quorum corpus
simplex contingit habere tactum.
neque enim sine hoc possibile esse
nullum animal. neque quecumque non
susceptiva specierum sine materia.
Animal autem sensum habere si nichil
frustra facit natura. propter enim
aliquid omnia que sunt natura
existunt aut consequentia sunt eo
rum que sunt propter aliquid. si ergo
omne progressivum corpus non habet
sensum corrumpetur utique et ad fi
nem non utique veniet qui est na
ture opus. quomodo enim manen
tibus quidem erit quod inde
nata sunt. non potest autem cor
pus habere quidem animam et intellec
tum discretivum sensum autem non habere
non manentium existens generabi
le autem. At vero neque ingenerabile.
Quare enim non habebit aut enim
anime melius aut corpori. nunc
autem neutrum est. hec quidem
enim non magis intelliget.
hoc autem nichil erit magis propter
illud. Nullum ergo habet animam
corpus aut manens sine sensu.

At vero si sensum habet necesse
est corpus esse aut simplex aut
mixtum. impossibile est autem
simplex. tactum enim non habebit.
est autem necesse hunc habere. hoc
autem ex hiis manifestum. quo
niam enim animal corpus anima
tum est. corpus autem omne
tangibile. tangibile autem quod sen
sibile tactu. necesse et animalis cor
pus tactivum esse. si debet salvari al.
alii sensus enim per alia senti
unt ut olfactus visus auditus.
tactum autem nisi habeat sensi
non poterit hec quidem fugere il
la vero accipere. Si vero hoc impos
sibile erit salvari animal. propter quod
et gustus est sicut tactus quidam.
alimenti enim. alimentum autem
corpus tangibile. Sonus
autem et color et odor non
alunt neque faciunt augmentum
neque detrimentum. Quare et
gustum necesse tactum quendam
esse. Quia tangibilis necesse et
vegetativus sensus est. Hii quidem
ergo necessarii sunt animali quo et
manifestum quod non possibile
sine tactu animal esse. Alii autem
propter bonum generabilium iam non
cuiuscumque. sed quibusdam ut progressi
vo. necesse in esse. si enim debet salva
ri non solum tactum oportet senti
re. sed et de longe. hoc autem erit
si per medium sensitivum sit eo
quod illud quidem a sensibili patiatur

et moueat ipm aut ab illo. ac
enim mouens pm locum usq aliqi
bi pinquitatem facit et depellens
altum facit. et ut pellat et est
p medium motus. et primum q
dem mouens depellit et no de
pellitur. ultimum ac solum depe
llitur. no depellit medium aut
utraque. multa autem media. sic
in alteratione. pt quod unu ma
nens in eodem loco alterat ut si
in ceram tinxit aliquis usq ad
illud mota est. usq tanxit. lapis
autem nichil. s aqua usquequo
paul aer autem ad plurimum mo
uetur. et facit et patitur. Si
maneat et unus sit. unde et de
repercussione est melius quam
uisum egredientem reperti
aerem pati a figura et colore
usquequo autem sit unus. In
lenem autem est unus. pp quod
iterum hic uisum mouebit sicut
utique si in cera sigillum ingre
deretur usq ad finem. Quod
autem impossibile sit simplex
ee animal corpus manifestum
est dico puta igneum aut
aereum sine enim autem tac
tu. in unum contingit aliud
sensum hre. corpus enim tac
tiuum animatum. omne sicut
dictum est. alia autem pt ti
num sensitiua autem utique
fiet. Omnia autem eo qd
p alterum sentire faciunt sen

sum et p medium. Tactus aut
est in tangendo ipa. pp quod et
hz hoc nomen. et omnia alia sens
tactum sentiunt. s p alia. hic
autem uidetur solus p ipm. Quare
huiusmodi elementorum nullum utiq
erit corpus animal. neq terre-
neum. Omnium enim tangibi
lium tactus est sicut medietas
et susceptiuus sensus no solum
quecumque dre terre sunt. s cali
di et frigidi. et aliorum omnium
tangi possibilium. et pp hoc ossi
bus et capillis et hmi partibus no
sentibis. quia terre sunt plante et
ob hoc nullum hnt sensum quo
niam sunt. sine autem tactu. in
unum possibile est aliud ee.
hic autem sensus no est neque
terre alius elementorum nullius mani
festum quod. quia necesse hoc solo p
uatis sensu animalia mori. ne
enim hnt possibile est hre no
animal existens. nec cum sit animal
necesse est hre pt hunc. et pp hec
autem alia sensibilia excellen
cias no corrumpunt animal ut colo
et sonus. s solum sensus nisi
pm accidens. puta simul cum odore
pulsio fiat et ictus et auditus et
odore. alia mouent que tac
tu corrumpunt et humor aut
pm quod simul accidit tactiui
ee sic corrumpat. Tangibi
lium aut excellencia ut calido
rum et frigidorum et durorum

corrumpit animal. omnis quod'
sensibilium superfluitas corrumpit
sensum. Quare quod et tangi
potest tactum autem h' determina
tum est. nu~e. sine autem tactu
monstratum est. quod impossibile est
animal esse. Unde tangibilium ex
cellencia non solum corrumpit
sensum. sed et animal. quia necesse
solum hunc habere. alios autem qui
habet animal. sicut dictum est non
propter esse. sed propter bene. ut visum quoniam in
aere et aqua. ut videat omnino autem
quoniam in dyafano. gustum habet propter
delectabile et triste. ut sentiat quod in
alimento et concupiscat et mo
veatur. auditum autem ut significetur
tur aliquid ipsi. linguam autem
habet. quatinus significet aliquid alii.

Explicit liber tercius de
anima. Incipit de sen
su et sensato.

De anima autem
de anima secundum
ipsam determina
tum est et
de virtutum
qualibet ex par
te ipsius consequens
facere considerationem de
animalibus et vitam habentibus omnibus

que sunt proprie et communes operationes eo
rum. Que quidem dicta sunt de anima
supponantur. De reliquis autem dicamus
et primum de primis. Videntur autem
maxime et communia et propria alii
communia. Ut et corporis et anime.
puta sensus et memoria et ira
et desiderium. et omnino appetitus
et cum hiis gaudium et tristicia
et enim hec fere insunt omnibus
animalibus. Cum hiis autem
hec autem omnium sunt participancium
vita communia. hec vero alium
animalium quedam existunt autem horum ma
xime quatuor coniugia numero. velud
vigilia sompnus. et iuventus et
senectus. et respiracio et expira
cio. et vita et mors. De quibus
considerandum quid est unumquodque
eorum et quibus propter causas accidit. Ver
um physici est de sanitate. et in
firmitate. prima invenire principia. Nec
enim sanitatem. nec infirmitatem
possibile esse carentibus vita. quare
fere plurimorum physicorum et medicor
um magis physice artem prosequentes
hii quidem finiunt ad ea que de me
dicina. hii vero et hiis que de na
tura incipiunt de medicina. Quod
autem omnia dicta communia sunt anime
et corporis non est immanifestum. omnia
enim. hec quidem cum sensu accidunt. hec
vero per sensum. quedam autem horum quidem
dem passiones huius existunt.
hec vero habitus. hec autem conservationes
et salutaria. hec vero corruptiones

et passiones. Sensus autem quoniam
per corpus fit anime manifestum et per
sermonem et absque sermone. Sed de sen
su et sentire quid sit et quare accidit
animalibus hec passio dictum est prius
in hiis que de anima. Animalibus autem
secundum quod animal necesse est unicuique
quoniam tactus et gustus hec sensum
per hunc enim determinamus animal
esse et non animal. Proprie autem unicui
cuique tactus et gustus insequuntur
omnia necessario. Tactus autem propter dic
tam causam in hiis que de anima.
Gustus vero propter escam: delectabile
enim et tristabile discernit ipso circa
escam, ut hoc autem fugiat
hoc autem persequatur. Et omnino
sapor est nutritive partis anime
passio. Sensus autem qui per exte
riora progredientibus ipsorum, ut
quemadmodum odoratus, auditus, visus,
omnibus quidem habentibus inest causa sal
utis insunt, ut presentientia perse
quantur alimentum, mala autem et corru
ptiva fugiant. Annuntiant differentias
ex quibus contemplabilium intellectus
dictorum et agibilium. Horum au
tem ad necessaria quidem melior
est visus per se, secundum se ad intelligentiam
et secundum accidens auditus. Multas quidem
tem enim differentias et multimodas
visus annuntiat propter hoc quod omnia
corpora colore participant. Quare et communia
magis per hunc sentiuntur. Dico
autem communia: magnitudinem, mo
tum, figuram, numerum. Auditus autem

soni tantum differentias, paucis autem et eas
que vocis. Secundum vero accidens ad prudentiam
tiam auditus plurimam confert par
tem. Sermo enim audibilis existens causa
est discipline, non secundum se sed secundum ac
cidens. Ex nominibus enim constat. No
minum vero unumquodque symbolum
est. Quare sapientiores orba
tis a nativitate privatorum utrisque sen
su sunt ceci mutis et surdis. De
virtute utriusque quidem horum sensuum uni
uscuiusque dictum est.

In quibus autem sunt sensitivis
instrumentis. Nunc autem
querunt secundum elementa corporum. Non po
tentes autem ad quattuor omnia
existentibus copulare, circa quintum de
quinto faciunt. Autem omnes
et visum ex passionis cuiusdam
ignorantes causam. Constricto enim
et moto oculo videtur ignis lu
cere. Hoc autem in tenebris habet ac
cidere et palpebris supervelantibus:
fiunt enim et tunc tenebre.
Habet autem dubium hec et
aliam. Si enim non est latere
sentientem et videntem visi
bile, quod necesse erit sentire se ipsum.
Quare igitur quiescente illo hoc
non accidit. Cause quidem hec et obiec
tionis et putandi igneum visum
esse hinc sumenda. Levia enim
in tenebris nata sunt fulgere,
non tamen lucem facere oculi. Ante
parentium igitur et medium leve
accidit autem hec moto oculo quia

accidit quod duo fieri unum hec autem celeritas facit motus ut uideatur illud esse uidens et uisum. quare et non fit nisi celeriter et in tenebris hoc accidat. leue enim in tenebris natum est fulgere quemadmodum quedam capita piscium et sepie atramentum. et leniter moto oculo non accidit ut uideatur simul unum et duo esse uidens et uisum. illo autem modo et ipse se ipsum uidet oculus quemadmodum et in refractione. Quoniam si ignis esset ut dicit empedocles et in thymeo scribitur et accideret uidere exeunte quemadmodum ex lucerna lumen. quare non in tenebris uidetur uisus utique. Dicere autem quod extinguitur in tenebris egrediens dicit uanum est omnino. que enim extinctio luminis est. extinguuntur enim aut humido aut frigido calidum et siccum. qualis uidetur quidem in carbonibus ignis et flamma quarum neutrum in lumine apparet existens. Si igitur est quidem sed propter debilitatem latet nos oportebat per diem et in aqua extingui lumen et in glaciebus magis fieri tenebras. flamma enim et ignita corpora patiuntur hec. Nunc autem nichil tale accidit. empedocles autem existimare quod exeunte lumine sicut dictum est prius uidere aut enim ut quidam aut prope gressum meditans preparauit lucernam hyemalem per noctem, ignis ardentis accedens ut omnium uentorum impetus prohibeat uento rum. enim spiritum dispergit flammam lumen autem exterius dissiliens. quantum magis extensum fuit illustrat per uelum domicilis. sic quod in igne conditum antiquum lumen tenuibus linteis dissimulatur oculo pupillam que aqua autem per fundum reuelauerunt eam fluentis luminis. et exterius peruenit quod uulgaris ex pulsum fuit. aliquando autem quidem sic uidere. aut aliquando ex defluxionibus hiis que uidentur. Democritus autem quoniam quidem aquam dicit esse. bene dicit quia et putauit ipsum uidere esse illam apparitionem non bene. hec enim accidit quoniam oculus leuis est. et est non in illo sed in uidente passio enim refractio est. sed omnino de apparentibus et de refractione non dum ipsi manifestum erat ut uidetur. Inconveniens autem et non superuenire ipsi dubitare quare solus oculus uidet. aliorum autem in quibus apparent ydola. Quod uisus quidem est aqua uerum. non autem non accidit uidere secundum quod aqua est. sed secundum quod est. sed secundum perspicuum quod et aeri commune est. sed magis seruabilius est aqua aere et magis spissum. Quare pupilla et oculus aqua sunt

et hec est quod in operibus ma
nifestum videtur enim aque eorum
dissoluti corruptis oculis et in om
nino formatis frigiditate exce
dens et claritate et album oc
uli infantibus sanguinem pi
gue et cessum ipse hec est ut p
maneat humidum et incoa
gulatum et ideo corporis minime
rigens est oculus. nulli enim
animalium quod infra palpebras est
rigent animalium ideo que
sine sanguine sunt dure pelles
sunt oculi et hec facit protectio
nem. Irrationabile omnino
est exeunte quodam visum vi
dere et aut extendi usque ad as
tra aut quodam tenus procum
te condisere sicut quidam dicunt.
Isto enim melius est in principio
conmingi oculi sicut debebat stultum
Quid enim coniungi est lumi
vel quomodo possibile hec esse. Non enim
quodlibet conmingitur cum libet. et
interius exteriori. quomodo miriga
enim interest. Quod autem quod
sine lumine impossibile est
videre dictum est alias. Sed
siue lumen sive aer est quod est
inter rem visam et oculum mo
tus eum per ipsum facit videre. et
rationabilius quod interius aque est.
aqua enim perspicua. Videre
autem sicut exterius non sine
lumine ita et interius. perspicuum
ergo oportet esse. necesse ergo aquam esse quia
non est aer. Non enim in ultimo
oculi anima. aut anime sensi
tiuum est. sed manifestum quoniam interius
quare necesse perspicuum est et re
ceptibile luminis. quia interius
oculi. et hec etiam ab accidenti
bus manifestum. Iam enim quibusdam
tam vulneratis in bello circa
tympora ita absciderentur pori
oculi. accidit fieri tenebras. sicut lu
cerna extincta. eo quod quasi
lampas quedam abscisa fuit
perspicuum vocatum pupilla.
Si igitur siquidem in hiis
accidit. sicut dicimus manifestum quod
sic oportet secundum hunc modum attribuere
et assignare unumquodque sensitiuorum
vnum unum elementorum oculi quidem
visiuum aque existimandum.
Aeris uero sonorum sen
sitiuum ignis autem odoratum.
Quod enim actu odorat hoc
potentia odoratiuum. Sensibile enim
facit agere sensum. quare necesse est
se ipsum potentia prius. Odor vero fum
alis euaporatio est fumalis autem euap
oratio ab igne propter quod et circa cerebrum
loco odoratiuum proprium sensitiuum
est. potentia enim calida quidem frigidi
tas est et oculi autem generatio eundem
hunc modum a cerebro enim
constat. Cerebrum autem fri
gidius et humidius omnibus
partibus corporis. Tactiuum autem
terre. gustatiuum vero species quedam
tactus est et ideo circa cor sensitiuum

est ipsorum. Gustus et tactus cor, hoc enim oppositum est cerebro, et est calidissimum partium. Et de sensitivis autem partibus corporis hec modo sit determinatum.

De sensibilibus autem his secundum unumquodque sensiterium, puta dico colore et sono et odore et gustu et tactu, universaliter dictum est que actio ipsorum in his que de anima et quid operatio secundum unumquodque sensitivorum. Quid autem quod oportebit dicere quodlibet ipsorum, scilicet quid color, quid sonus, quid odor, quid sapor, similiter et de tactu considerandum est. Et primum de colore. Est autem quidem utrumque dupliciter dictum, hoc quidem actu, hoc autem potentia. Quomodo quidem igitur actu color et sonus, quomodo est idem aut alterum his qui secundum actum sensibus, puta visioni et auditioni, dictum est in eis que de anima. Quid autem unumquodque ipsorum existens faciat sensum et actum nunc dicamus.

Quemadmodum igitur dictum est de lumine in aliis quod sit color perspicui secundum accidens; cum enim inest aliquod ignitum in perspicuo, presentia autem lumen est, privatio vero tenebrositas. Quod autem dicimus perspicuum non est proprium aeris aut aque nec alicuius sic dictorum corporum, sed est quedam communis natura et virtus que separata quidem non est, in his autem est et in aliis corporibus, in his quidem magis, in his vero minus.

Quemadmodum igitur et corporum necesse est ultimum esse et huius. Luminis quidem igitur natura in indeterminato perspicuo est; ipsius autem quod in corporibus perspicui ultimum quod quidem erit utique, ad palam quod hoc sit color, ex accidentibus manifestum. Etenim color in extremitate aut extremitas est. Unde Pythagorici epiphaniam colorem vocabant. Est quidem enim in corporis extremitate, sed non est extremitas corporis, sed eandem naturam oportet existimare que extra colorari hanc et intus. Videntur autem et aer et aqua colorata, et enim aurora tale. Sed ibi quidem quia in indeterminato, non eundem colorem habet accedentibus prope et longe, nec aer nec mare. In corporibus vero, nisi continens faciat transmutationem, determinata est et fantasia coloris. Manifestum igitur quod idem et ibi et hic susceptivum coloris est perspicuum. Igitur secundum quod existit in corporibus, inest autem plus aut minus in omnibus, colores facit participari. Quoniam autem in extremitate color, huius utique extremitate aliqua erit. Quare color utique erit perspicui extremitas in determinato corpore. Et ipsorum autem perspicuorum, puta aque et siquid aliud tale, quorumque videtur aliquis color proprius esse, secundum extremitatem similiter omnibus inest. Est igitur in eo quod in perspicuo hoc quod

quidem et in aere facit lumen est
aut non. Sed privatum esse. Quemad-
modum in hoc quidem lumen est, autem
non, sic privatum esse corporibus inest
album et nigrum. De aliis autem
coloribus iam distinctis quot mo-
dis contingit fieri dicendum. Con-
tingit enim secundum iuxta positionem
albo et nigro ita quod utrumque
eorum sit invisibile propter parvitatem,
quod autem ab ambobus visibile
sic fieri. Hoc enim neque album potest
videri neque nigrum. Quoniam autem
est quendam colorem habere neutrum
autem horum possibile est, necesse est com-
mixtum esse et speciem quandam colo-
ris aliam. Est autem quidem sic ac-
cipere plures colores esse quam al-
bum et nigrum. Multos autem proportione.
Tria enim ad duo et tria ad quatuor,
et secundum alios numeros est secundum in-
vicem iacere. Hii autem omnino secundum
nullam proportionem sunt et secundum su-
perabundantiam quandam et defectum
incommensurabilem. Eodem itaque modo
habere et hos ut consonantias. Etenim qui-
dem in numeris proportionalissimis co-
lores quemadmodum ibi consonantie,
hii autem delectabilissimi colorum esse
videntur, velut coccineus et pu-
niceus. Pauci autem tales propter
eam propter quam autem et sympho-
nie pauce. Alii autem non
in numeris alii colores, vel etiam
omnes colores in numeris esse ordi-
natos / autem et hec non cum

inordinatos

non puri sint, quia non sint in
numeris tales fiunt. Unus quidem modus
modus generationis colorum hic est,
unus autem apparere per alterutrum,
admodum aliquando pictores fa-
ciunt alterum super alterum manife-
stiorem supponentes, quemadmodum qui
in aqua vel in aere volunt aliquid
facere apparens, et quemadmodum sol secundum
se quidem albus videtur, per cali-
ginem vero et fumum puniceus. Multi
autem et sic erunt colores eodem modo
prius dicto; proportio enim erit utique
quedam eorum que in superficie ad
ea que in profundo. Quedam autem
et omnino non sunt in proportione.
Dicere autem sicut antiqui
defluxionem esse colorem etiam in-
conveniens. Omnibus enim modis
per tactum necesse ipsis facere sensum.
Quare mox melius est dicere per
motum medii medium sensum a sensi-
bili fieri sensum quam tactu et de-
fluxionibus. Secundum iuxta positionem
autem quidem ponentibus necesse sicut et
magnitudinem accipere invisi-
bilem ita et tempus insensibile
ut lateant motus pervenientes
et unum putetur esse propter simul a-
pparere. Hic autem nulla necessitas,
sed quod in superficie color immobilis
enim et motus a subposito non si-
milem faciet motum. Quare
alius apparebit, et nec album nec
nec nigrum. Quare si non conti-
git nullam magnitudinem esse

invisibilem fieri quamlibet ab aliqua distantia insensibilem. Et hec quidem inter colorum commixtio et illo autem modo nichil obstat quin appareat quandam colorem communem esse alonge. Quod enim non est illa magnitudo invisibilis in eis que deinceps consideratum est. Si autem commixtio est corporum non solum secundum hunc modum quem putant quidam solum scilicet invicem positis minimis in manifestis autem nobis sensui, sed omnino apud omne sicut in eis que de commixtione dictum est universaliter de omnibus, illo enim non miscetur nisi solum. Quemadmodum contingit dividere id in minima, quemadmodum homines equis aut semina. Hominum enim hominem minimum, equorum vero equum. Quare horum secus invicem positione multitudo commixta est que simul utrorumque hominem vero unum uni equo non dicimus commisceri. Quecumque vero non dividuntur ad minima horum commixtionem non contingit fieri secundum hunc modum, sed per commisceri ex toto, que autem maxime commisceri nata sunt. Quomodo autem hoc fit possibile prius in eis que de mixtione dictum est prius. Simul autem fit necessarium commisceri illis et colores mixtos. Manifestum est et hanc esse principalem causam quod multi sunt colores, sed non superpositionem nec secus invicem positionem. Non enim de longe quidem, de prope autem non, sed in omni commixtorum colorum secundum invicemque.

Multi autem erunt colores quoniam multis contingit proportionibus commisceri sibi invicem. Commixta et hec quidem in numeris, hec autem secundum superabundantiam solum. Et illi eodem modo quo autem in invicem positis coloribus et superpositione contingit dicere et de commixtis. Sed qua de causa colorum species terminate et non infinite et saporum et sonorum posterius intendendum. Quid quidem igitur est et color et qua de causa multi colores dictum est; de sono autem et de voce prius in his que de anima est dictum.

De odore vero et sapore dicendum. Fere enim eadem est passio, non in eisdem autem est utrumque eorum. Manifestius autem est nobis saporum genus quam odoris. Huius autem causa quod peiorem habemus aliis animalibus odoratum et ipsius sensibilium in nobis. Tactum vero certissimum aliorum animalium, gustus autem tactus quidam est. Que quidem igitur aque natura vult insipida esse, necesse est itaque aut aquam habere genera saporum insensibilia propter parvitatem, sicut Empedocles dicit, vel esse talem materiam quandam panspermiam saporum et omnia quidem esse ex aqua fieri, alia quidem ex alia parte, vel nullam habere differentiam, aquam faciens autem esse aut calidum

et solem dicat causas. hominum autem
sicut empedocles dicit multum ap
tum inaudivimus. Videmus enim
commutari per calorem sapores.
oblatis fructibus ad solem et
ignitis et tanquam non in ab
aqua trahere sapores tales fac
tos. sed in ipso fructu transmutatos
et residentes. et iacentes per
tempus austeros adulabiles et
amaros et omnimodos factos
et decoctos et omnia saporum
genera ut est dicere transmuta
tos. Similiter autem et panspermi
am esse aquam impossibile.
Ex eodem enim videmus sicut
ex esca factos alios sapores. res
tat quod in patiendo similiter aliquid
aquam transmutari. Quod au
tem quod non accidit solum virtu
te caloris dicimus saporem ma
nifestum est. Subtilissimum enim
omnium humidorum aqua est et ipso
oleo. quod pertenditur oleum plus
aqua propter viscositatem. aqua autem
fragilis est. Quare et gravius
est servare aquam in manu quam
oleum. Quoniam autem
calida facta non apparet ingrossa
ta aqua ipsa sola. manifestum
quoniam alia quedam utique erit ca
usa. sapores enim omnes grossitu
dinem habent magis. calidum autem
cum causa. Apparent autem
sapores quotcumque quantum in
fructibus sunt existentes et in ter

Quare multi antiquorum physi
ologorum dicunt talem esse a
quam per quascumque terram transi
erit. et hoc manifestum est in sal
sis aquis maxime. Sal enim quod
dam terre species est. Et quod per ci
nerem colate ipso amaro existen
te amarum faciunt saporem
sunt autem fontes multi hii qui
dem amari. alii vero aqua. hii autem
omnimodos habentes sapores ali
arios. Rationabiliter itaque in
nascentibus fit saporum genus
maxime. Patiuntur enim humi
dum est humidum quemadmodum
et alia et contrario. contrarium
autem siccum. Quare et ab
igne patitur aliquid. Sicca enim
ignis natura. sed proprium ignis
calidum est. terre vero siccum.
sicut dictum est in hiis que
de elementis. Qua quidem
ignis aqua terra. nichil natum
est facere vel pati. nec aliud quod
quam. Qua autem inest quod
dictas in unoquoque. hic omnia et
faciunt et patiuntur. Quemad
modum ergo qui lavant in
humido colores et sapores. ta
lem faciunt habere aquam sic et
natura siccum et terreum. et per siccum
et terreum colans et movens
per calidum quale quid humidum
facit. et hec est sapor facta
adiecto sicco passio in humido. gustus
rus secundum potentiam alterativa in actum

Ducit enim sensitivum ad hoc potencia preexistens. hoc enim ducere secundum speculari est sentire.

Quoniam autem non omnis sicci sed nutritivi sapores aut passio sunt aut privationes, oportet sumere hinc quoniam nec siccum absque humido neque sicco. esca enim ipsis animalibus neque unum solum sed commixtum. et ipsis plantis sed nutritive sunt oblati cibi animalibus tangibilia autem sensibilium augmentum facientia et decrementum. horum enim causa calidum aut frigidum oblatum. hec enim faciunt et augmentum et decrementum. nutrit autem secundum quod gustabile oblatum. Omnia enim nutriuntur dulci vel simpliciter vel commixto. Sed de his quidem determinare in hiis que de generacione. nunc autem quantum necesse tangere de ipsis. Calidum enim augmentat et facit nutrimentum. eo leve quidem attrahit amarum. quod et salsum relinquit propter gravedinem. Quod et itaque facit in exterioribus corporibus exterior calor. hic autem in natura animalium et plantarum. Quare nutriuntur dulci. Commiscentur autem sapores ad cibum eodem modo salso et acuto pro condimento. hec autem propter contrahere eo quod nimis nutritivum sit dulce et supernatativum.

Quemadmodum autem colores ab albo et nigro commixtione sunt. ita et sapores a dulci et amaro. et secundum proportiones et eo quod magis vel minus unumquodque est sive secundum numeros quosdam commixtionis et motus sive et indeterminate. Qui autem delectacionem faciunt commixti hii in numeris solum. Quidem igitur pinguis est dulcis sapor. amarum vero et salsum fere idem sunt. Ponticus vero et austerus et stipticus et acutus in medio. et fere enim equales humorum species et colorum sunt. septem enim utrorumque species si quis ponat sicut rationale fuscum nigrum aliquid esse. Relinquitur enim quod album esse quemadmodum unctuosum est dulcis. flaueu Puniceum vero et alurgon et viride et ci in ciani medio albi et nigri. alia vero mixta ex hiis. Et quemadmodum nigrum privatio est in perspicuo albi. ita amarum et salsum dulcis in nutrimen cibali humido. Quare et cinis combustorum amarus omnium. exalatum enim est de ipsis potabile.

Democritus autem et plurimi phisiologorum quicumque dicunt de sensibus inconvenientissimum aliquid faciunt. Omnia enim sensibilia tangibilia faciunt. Et enim si hoc ita se habet manifestum quod et aliorum sensuum unusquisque tactus quidam est. hoc autem quod sit impossibile non difficile est discernere. Amplius autem communibus sensuum omnium utuntur quasi propriis. magnitudine

enim et figurarum et asperum et leve.
Amplius autem acutum et obtu
sum quod quidem in grebus communia
sunt sensuum et si non omnium. sed
visus et tactus. Quare et decipi-
untur. De propriis autem non decipiuntur
velud visus de colore et auditus de
sonis. Quidam autem propria ad ista
reducunt quemadmodum democritus. album
autem et nigrum. hoc quidem as
perum dicit esse. hoc vero leve. ad fi
guras autem reducit sapores. quamvis sen-
sus nullus. aut magis visus est com
munia cognoscere. Si igitur gustus
magis minima sensibilium sensitivus est
discernere et inmiscere generis. quare
oportebit gustum et alia omnia
sentire maxime. et figurarum
esse discretivissimum. Amplius
sensibilia quidem omnia sunt con
trarietatem. velut in colore nigro
album. in saporibus dulci amarum.
Figura autem figure non putatur
esse contraria. Cuius enim poligo
norum circumferens contrarium. Am
plius et figuris existentibus in
finitis. necesse et sapores esse infi
nitos. Quare enim hic quidem
faciet sensum. hic vero non faciet.
De sapore et gustabili quidem
igitur dictum est. Alie vero passio
nes saporum propriam habent considerationem
physica que de plantis. Eodem
modo oportet intelligere et esse odores. quod
enim facit in humido siccum.
hoc facit in genere alio euchimi

humidum in aere et in aqua similiter.
Commune autem de hiis nunc quidem
dicimus perspicuum. est autem odorabile
non secundum quod perspicuum. sed secundum quod
lavabile vel mundabile. euchi
me siccitatis. Non enim solum
in aere. sed et in aqua quod odoratus
est manifestum autem in piscibus et ostreo-
dermis. videntur enim odorare. nec
aere existente in aqua. supernatat
enim aer cum infunditur. nec ipsa res-
pirantia. Siquis igitur ponat
aerem et aquam utraque humida est
utique que in humido euchimi sic-
citatis natura odor. et odorabile tale.
Quia vero ab euchimeo passio est
manifestum. et plurima odorem
enim inodorabilia. velut ignis
aer terra. aqua quoniam sicca et humida
eorum achima sunt. nisi quod com
mixtum faciat. propter quod et mare habet
odorem. habet enim humorem et
siccitatem. Sal magis nitro odor
abile est. manifestat etiam quod
ab ipsis exsilit oleum. nitrum autem
terre est magis. Amplius lapis in
odorabile. achimus enim. lignea
autem odorabilia euchima et horum
minus. Amplius in eis que de metal
lantur aurum inodorabile. achi
mum enim. es autem odorabile et ferrum
si vero exurantur humidum odo
rabiliores scorie fiunt omnium
argentum vero et stagnum.
hiis autem magis odorabilia.
hiis vero minus. aquatica enim.

Videtur autem quemadmodum simi-
lis evaporatio esse odor communis existens
terre et aeri. et omnes dicunt super
de odore quare et Empedocles sic dicit
quod si omnia entia fumus fiant.
nares utique discernent. Ad odorem
autem omnes inferunt. hii autem
tamquam exalacionem. hii vero sicut
evaporationem. hii autem utrumque hec. Est
autem vapor quidem humiditas quedam
fumalis vero exalatio sicut dictum
est communis est aeri et terre. et
consistunt ex illo quidem aqua ex hac
vero terre quedam species. Sed neutrum ho-
rum videtur. Vapor enim aque est
fumalis vero evaporatio impossibilis in
aqua fit. odorant enim et que in
aqua sunt sicut dictum est prius. Am-
plius evaporatio similiter dicitur
effluxionibus. Si igitur nec illa bene nec
ista bene. Quoniam igitur contingit re-
cipere humidum et illud quod in spiritu
et illud quod in aqua et pati aliquid
ab euchimia siccitate non est inma-
festum. Et enim aer humidus
natura est. Adhuc autem si aliquid similiter in
humidis faciat et in aere quidem ad sim-
ilitudinem sicut manifestum quod
proportionales esse odores. Sed
adhuc hic in quibusdam humoribus
accidit et enim acetosi. et dulces
sunt odores. et austeri et pontici
et crassi. et amari proportionales
dicet utique quis putridos. Quare
quemadmodum illa difficilis perceptionis pu-
[illegible]

igitur quod magis sapor hec in aere
et in aqua odores. propter hoc frigus et
conglutinatio et sapores hebetant
et odores exterminant et conglutinatio.
Calidum enim et movens
et generans auferunt infrigidatio
et conglutinatio. Species autem odorabilis
due sunt. Non enim sicut quidam
dicunt. non est species odorabilis sed
sunt. Determinandum autem quomodo
sunt hec autem. Unum enim est secundum sa-
pores ordinatum. in quorum sicut
dictum est et delectabile. et triste inest
secundum accidens. Quoniam enim nu-
trimenti passio est. appetentibus quidem
delectabiles odores eorum sunt. ple-
nis autem et nichil egentibus non
delectabiles. nec odores et esca hu-
ius odores non habentes delectabilis.
nec huius. Quare iste quidem velud
diximus secundum accidens quod habent de-
lectabile et triste et triste. propter quod
omnibus sunt communes. alibi quod
autem secundum ipsos delectabiles odores
sunt quemadmodum illi qui florum. Non
enim magis vel minus ad escam al-
liciunt. Sed contrarium magis. Verum est
est quod Euripides irrisit Stratis. Inve-
nit quod lentem decoquitis non
infundatis unguentum. Qui autem nunc com-
miscent ad potiones tales vir-
tutes vi faciunt per usum delec-
tationem. donec utrique ab uno sensibili
fiat delectabile quemadmodum uno et al-
tero. hoc quidem igitur odorabile proprium

hominis est. cum aut. Unum quidem secundum
sapores ordinatus et horum ali
um sicut dictum est prius. et il
lorum quidem quia secundum accidens habent
delectationes species secundum sapores. istius
autem non iam naturam ipsius esse
secundum ipsum delectabilem aut tristem.
causa quidem est proprium esse hominis ta
lem odorem. propter frigus quod est cere
brum. frigido enim non existente cere
bro et puro. De facili quidem infrigi
dabili. propter quod et talis suppositus
in frigiditati propter levium insinuancia
terminati facit hominibus. facta
est autem species odoris. melius enim a
liud est opus ipsius quam hec. hec
quidem facit manifeste. talis enim
delectabilis existens et siccus et hu
midus multociens infirmatus est. que
autem que quidem ab odore secundum se ipsum
odorabili quemadmodum se habent utilis
est ut dicimus semper. propter hec fit o
doratus per respirationem non omnibus
sed hominibus et sanguinem habentibus
velut quadrupedibus. et magis partici
pantibus nature aeris ascendentibus
namque odoribus ad cerebrum propter
levitatem caloris. que in ipsis sani
habent est levium. hinc odoris natu
natus non calida est. utitur namque
quidem non respirationes ad duo ut opus
se autem ad coratis adiutorium
nature ut advenientie ad odorem
respirante enim sicut ex transi
tu facit per nares motum proprium
quidem hominis nature tale genus odo

ris quia plus cerebrum et humidi
habet aliis animalibus ut secundum magni
tudinem. et propter hoc enim fere solum
ut est dicere sentit aliorum ani
malium homo et gaudet flo
rum et talium odoribus. Com
mensurate enim horum calor et mo
tus ad hyperbolem eius que in loco
frigiditatis et humiditatis est.
Aliis vero quecumque pulmonem habent
per respirare alterius generis odoris sen
sum reddit natura ut non duo
sensiteria faciat. sufficit enim
quam autem et non respirantibus
quemadmodum hominibus utrorumque odor
abilium. hiis altorum solum ex
istens sensus. Que vero non res
pirant quod autem habent sensus
odorabilis manifestum est. Et enim
pisces et entomorum genus
est diligentissime sentit de longe per
nutritivam speciem odoris distantia
multum a propria esca. quemadmodum apes
faciunt ad mel. et parvarum for
micarum genus quas vocant
quidam cnipas et marinorum pur
pure. et aliorum multa talium
alium acute sentiunt escarum
escam propter odorem. propter quod utique
dubitabit aliquis quo sentiunt
odorem. si spirantibus quidem omnibus
fit spirare uno modo. hoc enim unde
in respirantibus accidit omnibus
illorum quidem nullum respirat sen
ciunt enim. si aliquis preter quinque
sensus alius. hec quidem impossibile. odora

enim olfactus. illa non hoc senciunt
sed non forte eodem modo. sed respira-
tibus quidem spiritus aufert superiacens
quemadmodum cooperculum quoddam. Qua-
re non senciunt non respirancia
huius autem non respirantibus ablatum
est hoc quemadmodum in oculis. Quedam
enim animalium habent palpebras quibus
non revelatis minime possunt
videre. Que autem habent dur-
os oculos non habent. Quare nec
egent illo quod illa revelet. sed
vident a facultate existente in il-
lis statim. Similiter autem et aliorum
animalium quodlibet non indignatur
de hiis que secundum se ipsa fetidorum
secundum odorem. nisi quid accidat corrum-
pencium existens ab hiis autem corrumpi-
tur. similiter quemadmodum et
homines a carbonum fumo precipitant
gravedinem capitis et corrum-
puntur multociens. sic et a sul-
phuris virtute et corrumpuntur
alia animalia et refugiunt propter passionem
ipsum autem secundum se ipsum non curant
fetiditatem. quamvis multa existen-
cium fetidos habent odores. nisi quod
conferant ad gustum vel ad e-
dulium aliquid. Videtur autem sens-
us esse odorandi in pluribus existen-
tibus sensibus. et medio habente me-
dium in ipsis et ipse medius esse
contactivorum quemadmodum tactus
et gustus. et per alias sensitiva-
vorum velut visus et auditus.
Quare et odorabile nutrimentorum

est passio quedam. sed autem in eodem
genere et audibilis autem et visibilis.
Quare non aere et in aqua
odorantur. Quare est odora-
bile commune aliquod horum ambo-
rum [illegible] est et perspi-
cuo et audibili. Quare bona
huius assimilatum est siccitatis in
humido et fusili velut tinctura
quedam esse quo. in quantum quidem genere oportet
dicere. et quomodo non oportet odorabi-
lis in tantum sit dictum.
Quod autem quidam pythago-
ricorum dicunt non esse ra-
tionabile. nutriri namque dicunt qui-
dam animalia odoribus. Primum
quidem enim videmus quoniam cibum
oportet esse compositum. et enim ea
que nutriuntur non sunt simplicia. quare
et superfluitas fit cibi. aut in
ipsis. aut extra. sicut in plantis.
Amplius nec in aqua inmixta ipsa
sola nutrire incomposita existens.
corpulentum enim aliquid oportet esse consti-
tutum. Amplius multominus
rationabile aerem corpulentum
fieri. cum hiis autem quoniam omnibus
est aliquis locus receptivus cibi
a quo cum cibus ingreditur recipit
corpus. Odorabilis autem sen-
sitivum in capite. et cum spiritu-
ali intrat fumositate. quare
ad spirativum vadit locum.
Quoniam autem quidem non confert
ad nutrimentum odorabile secundum
quod odorabile manifestum. Q

Ro

tamen ad salvationem. et ex sensu
et ex dictis manifestum est. Q^o
et quod sapor in nutrimento et ad
nutrimentum. hec est ad salvate
odorabile sensum unumquamque autem
ergo sensiterium determinetur
hoc modo.

Dubitabit autem aliquis si
omne corpus in infinita
dividitur. et passiones ergo sen
sibiles. puta color et sapor et
odor et gravitas et frigiditas
et caliditas. et leve et durum
et molle. aut impossibile. et
enim enim est unumquodque ipsorum
sensus. in eo enim quod
possint movere illum dici
omnia. Quare necessarium
sensum in infinita dividi
et omnem magnitudinem
esse sensibile. impossibile enim
album autem videre non ens
quantum. si enim non sic ita
contingeret aliquod corpus
nullum habens colorem. neque gra
vitatem. neque talem aliam pas
sionem. Quare nec omnino
sensibile. hec enim sensibilia
sunt. Sensibile ergo erit com
positum. nec ex sensibilibus
esse necesse. Non enim ex ma
thematicis. amplius cui adiudi
cabimus hec autem cognoscemus
nisi intellectu. Sed non intel
ligibilia. nec enim intellectus
intelligit que extra non

cum sensu. Set si hec sunt videtur
videtur testificari illis qui indi
visibiles faciunt magnitudines.
sic autem utique solvetur sermo.
Sed hec impossibilia. De questione (questione) [margin: positione]
autem eorum simul manifestum
erit et quare terminate species colorum
et saporis et sonorum et aliorum
sensibilium quorumque autem enim
sunt ultima necesse terminata esse
que intus continua autem ulti
ma. Omne autem sensibile
habet contrarietatem. velut in co
lore album et nigrum. in sapo
re dulce et amarum. et in aliis in
omnibus. sunt ultima que con
traria. Continuum quidem igitur
ad infinita dividitur inequalia
ad equalia vero finita. Quod autem
non secundum se continuum in species
finitas. Quoniam igitur passiones
autem ut species dicendum existunt
autem in continuitate. de talibus
sumendum. quia quod potentia. et quod
actu aliud. Et propter hec deci
mam milesimam milium latet visum
granum visum aspicientem. et quod
in diesi sonus latet quamvis con
tinuus existens auditur omnis
cantatus. Distantia vero inter
medias ad ultima latet. similiter autem
et in aliis sensibilibus. parva omnino
potentia namque visibilia vero actu autem
non quando separantur. Et enim in
est potentia que pedalis bipedis. actu vero
divisa. Separate autem tante sub

Insubstantiale sonabilius autem
utique. et resolvuntur in continen-
tia velut minimus sapor in ma-
ri infusus. Quoniam vero quoniam
sensus simpliciter habitudinalia sunt in ipsis
sensibilis nec separata. potentia enim in
est excellentiori simpliciter habitudinalia nec
tantum sensibile separatum erit
actu sentiri. sed tamen erit sen-
sibile potentia enim est et actu erit
advenientis. Quod autem quae-
dam magnitudines et passio-
nes latent. et propter quam causam. et
quomodo sensibilia et quomodo non dic-
tum est. Cum autem inexistentia in
excellentia sic quidem quaedam sint ut ac-
tu sensibilia sint. et non solum
quod in toto. sed et seorsum sen-
tiri. necesse esse secundum aliquantum numerum et
colores et sapores et sonus. Dubi-
tavit autem utique aliquis utrum per-
veniunt. aut sensibilia vel mo-
tus qui a sensibilibus quandocumque
fiat sensus. cum operentur in medi-
um primo. quemadmodum odor videtur
facere et sonus. propinquus enim et
prius sentit aliquid odorem.
et sonus postmodum ictum venit
similiter autem et visibile et lumen
quemadmodum et Empedocles dicit attingere
prius quia a sole lumen ad medi-
um perveniat ad visum. aut ad ter-
ram probabiliter utique utrum hec sona-
bile aer movet. motum enim movetur
ab aliquo in aliud. Quare ne-
cesse est quoddam tempus esse in

quo movetur ab alto in alterum. tempore
utique omne divisibile. Quare erat
quando nondum videbatur sed ad hunc ferebatur
radius in medio. Et si omne
simul audit et audivit et omnino
sentit et sensit. et non est generatio
eorum. sed sunt absque fieri. tamen nec
unumquodque quemadmodum sono iam facto ic-
tu nondum apud auditum. mani-
festat utique et hec et litterarum trans-
figuratio quemadmodum facta locutionem
in medio enim dictum videtur audi-
visse. quia transfiguratur aer de-
latus. ergo sic et color et lumen. non
enim in eo quod quodammodo habent hic hic
videt. hic non videt quemadmodum equa-
lia sunt. nullum enim oportet alicu-
bi utrumque esse. equalibus enim fieri
non differt vel prope vel longe ad
invicem esse vel esse. Sonum quidem
et odorem hoc accidere rationabile
quemadmodum enim aer et aqua continua
autem perstabiles. aut amborum
motus. propter quod et est quomodo i-
dem audierit primus et extre-
mus et odoret. est autem quomodo
non videtur utique ambiguum esse obiec-
to. et de hiis. impossibile enim dicunt
quemdam alium pro alio idem audire et
videre et odorare. non enim possibile esse
multos et seorsum existentes au-
dire et odorare. insipiens enim
ipsum ipsius esse vel movens primum
puta eoctonum vel eis vel igneum
cum et unum numero sentiunt omnes.
Ideo utique quiddam ipsum aliud unumquodque

species autem idem. Quare simul
multi vident et odorant et au
diunt. Sunt autem nec corporis
set passio et motus quidam. non
enim utique hec accideret nisi
ne corpore. De lumine autem alia
est ratio. propter esse enim aliquid
lumine est. Sed non motus quo
omnino quidem nec similiter mutacio
ne se habet ad latione. lationes namque
rationabiliter in medio attingunt
videtur quidem sonus esse lati enunciati
motus. quecumque non alterantur
non adhuc similiter. Contingit
enim simul totum alterari. et
non dimidium prius velut aqua
simul omne coagulari. attamen
si sit multum quod calescit aut
coagulatur. alterum ab altero pati
tur primum quidem ab ipso faciente
transmutari necesse. et simul altera
ri et subito. Est autem utique
et gustare quemadmodum odorare. si in
humido essemus in remotius quidem
attingere sentiremus. rationabiliter
quidem quorum est intermedium sen
soriorum. non simul omne pati nisi
in lumine propter predicta. propter hoc quidem
et et videre. lumen quidem facit videre
Est quidem quedam obiectio et
alia talis esse sensus. ut
duos simul sentire in eo
dem et individuali tempore ut non
sit autem semper maior motus
minorem est depellare. propter quod de
lata sub oculis non sentiunt. si li

sunt vehementer in alia intende
tes. vel timentes vel audientes
multum sonum. hoc itaque supponatur
et quod unumquodque magis est
sentire simplex existens quam com
mixtum velut vinum et tempera
tum et mel et colorem quam mo
tum solam quam diapason. quia
obscurant se invicem. hec autem fa
ciunt. ex quibus unum aliquid fit.
Si itaque maior minorem motum de
pellit necesse si simul sint et ipsum
minus sensibilem esse quam si solus
esset. aufertur enim aliquid mi
noris commixtione. siquidem omnia
simplicia magis sensibilia sunt
si ergo equales sunt. altera existentes neu
ter erit sensibilis. obscurabit enim
alter alterum. simplicem quidem non est sen
tire. Quare quidem nullius erit
sensus vel alter existens. quod quidem
et videtur fit ex commixtis in quocumque
commisceantur. Quoniam ergo ex
quibusdam quidem fit aliquid. ex
quibusdam vero non fit. talia quidem que
alio sensu. commiscentur enim quo
rum ultima contraria. non est quidem ex
albo et acuto unum fit. nisi secundum
accidens. sicut non sicut ex acuto et gravi
in symphonia. ergo nec sentire
contingit ipsa simul. equales enim
existentes ipsorum motus exterminabunt
invicem quam unus non fit ex
illis. Si vero inequales. melior faciet
sensum. Adhuc si magis
sub duo sentiet utique anima non

Sentiri quorum unus sensus velut
acutum et grave magis enim
simul motus unius ipse ipsius quam
duorum puta visus et auditus.
Uno autem duo non est sentire
si non mixta sint. mixtum enim
unum vult esse unius autem simul unus
sensus. unus autem simul esse ipse. Quare
necesse mixta simul sentire. quia
uno sensu secundum actum sentit. unius
quidem enim unus qui secundum actum
unus ipse. autem secundum potentiam unus et
si unus igitur sensus quod secundum actum
unum. illud dicet quare igitur
necesse mixta. Quando igitur non sunt mixta.
mixta duo erunt sensus
qui secundum actum. sed secundum unam potentiam
et indivisibile tempus unam
necesse esse operationem unius enim
quod ad semel unus usus et motus
unus. una autem potentia. Non igitur contingit
duo simul sentire uno sensu.
At vero si ea que sunt diversorum sensuum
simul impossibile. si sunt duo.
palam quod multo adhuc quod per
duos sensus contingit simul sentire
velut album et dulce. videtur
enim quod anima unum numero
nullo alio dicere nisi in
eo quod simul. Quod autem specie u-
num indicante et modo. dico autem
hec anima forte album et nigrum
alterum quidem contrarium idem indicabit
et dulce et amarum idem quidem
ipsa ab illo autem aliis. sicut altera invicem
dicendum. Eodem autem modo sibi

coelementa puta sicut gustus dul-
ce. ita visus album. et sicut iste
nigrum. ita ille amarum.
Amplius si contrariorum motus
contrarii. simul autem contraria in eodem
et athomo non contingit esse
sub sensu autem uno contraria sunt vel-
ut dulce et amarum. non contin-
get sentire simul. Simi-
liter autem palam quod neque non contra-
ria. quedam enim albi sunt hec
vero nigri. et in aliis similiter. ve-
lut saporum. hi quidem dulcis. hi
vero amari. nec que commixta si-
mul. proportiones enim sunt oppo-
sitorum velut dyapason. dya-
pente. nisi sicut unum sentiantur.
sic autem una proportio extremorum
fit. aliter autem non. erit enim
simul. hic quidem multi ad pau-
cum vel impar ad parem. hic autem
pauca ad multum vel par ad im-
parem. Si igitur plus adhuc distant
ab invicem et differunt coelementa
quidem dicta in alio autem genere quam
que in eodem genere. dico autem puta
dulce et album vocare coelemen-
taria. genere autem alia. dulce vero a
nigro multo amplius specie dif-
ferunt quam album. Adhuc minus
contingeret ipsa simul sen-
tire quam que genere. quare si non hec
nec illa. Quod autem dicunt quidam eorum
qui de symphoniis quod non simul quidem
perveniunt soni. videntur
autem et latent. cum tempus insensibile

utrum recte dicatur vel non. Forte
enim utique dicet aliquis et inte-
ire hec putare simul videre. et
audire. quia insensibilia tempora
latent. si autem hec non verum. at
contingit tempus esse insensibi-
le nullum. at latere. set omnia
quecumque contingit sentire. Si
enim. quoniam ipse se ipsum sentit
vel aliud in continuo tempore
contingit tunc latere. quia est.
est autem aliquod in quo nunquam et
tantum quantum omnino insen-
sibile est. Manifestum quod et
latebit utique. si est ipse. ipsum et
quod videt. et quod sentit et si
sentit. Amplius non utique est
nec tempus. nec illa res. que
sentit in quo non sic. quia in
hiis aliquo vel quia istius a-
liquid videt si quidem est aliqua
magnitudo et temporis et rei in-
sensibilis omnino propter parvitatem
si enim totum videt et sentit
eodem continue tempore. non eo
quod in hiis aliquo inserunt
que. g. b. in qua non sentiebatur
non ergo in hiis. aliquo vel isto
aliquid velut terram videt totam
quoniam hec ipsius et in quo
ambulat quoniam in hac parte
ipsius. at vero in. g. b. nichil sen-
tit. eo ergo quod in hiis aliquid
s. a. b. sentit dicitur totum sen-
tire a. b. et totum. Eadem autem
ratio. et in a. g. semper enim

in aliquo et in aliquid totum
autem non est sentire. a. g. b. omnia
quidem quia sensibilia sunt set non
videntur. et quod quatuor cubi-
torum autem longe. set non vide-
tur quantum mensura. set aliquid visi-
bile. videtur autem non indi-
visibile. dicta autem est causa
in antioribus de hoc. Quod quidem
quia nullum est tempus insensi-
bile: manifestum ex hiis.
De prius autem dicta obie-
ctione considerandum. utrum
contingit simul plura senti-
re aut non contingit simul
autem dico in uno indivisibi-
li tempore ad invicem. primum
autem quia. utrum sic contingit
simul quidem altero autem
anime sentire. et non indivisi-
bili sic autem indivisibili ut
omni existente continuo. vel
quoniam primum quidem ea
que secundum unum sensum velut. di-
co visum si est aliquo alio sen-
ciet alium colorem plures quam
corpora habebit ipse easdem. Et
enim quod sentire in eodem
genere est. si autem quia ex
ambabus duo dicit quis oculis pluri-
bus. sic et in anima dicendum quam
forte ex aliis hiis quidem unum
aliquid sit ex una operatio ipsorum
ibi autem siquidem quod ex ambo-
bus unus sentiens erit si autem
separatum non similiter se habebit.

Amplius et sentire inquam plu-
eum sicut siquis sciat indifferen-
tes dicat. Nec enim operatio est
sine virtute que secundum se ipsum in-
divisibilis hic est sensus. Si autem
hec in uno et indivisibili sentit
manifestum quod et alia magis ei
contingebat scilicet simul plurima que
genere altera. Si itaque alia qui-
dem dulce alia vero album sentit
parte anima aut quod ex istis unum
aliquid est vel non unum. Si necesse
una enim quedam sensitiva est par-
tibus igitur illa unum. Nullum namque
ex istis unum. Necesse igitur unum aliquid
esse anime quo omnia sentit sic-
ut dictum est prius. Aliud autem genus
per aliud. Igitur secundum quod indi-
visibile est secundum actum unum est
dulcis et albi. Cum vero divisibile
factum fuerit secundum actum vel quemadmodum
in rebus ipsis contingit. Ita et
in anima. Idem enim et unum
numero album et dulce est et alia
multa si non separabiles passiones
ab invicem. Sed secundum esse unumquodque.
Similiter igitur ponendum et in anima
idem et unum esse numero sensitivum
omnium secundum esse tamen alterum et al-
terum horum quidem genere horum vero
specie. Quare et sentiet utique simul
eodem et uno. Ratione autem non eodem.
Quod autem sensibile omne magni-
tudo est et non est indivisibile
sensibile manifestum est enim unde
quod non videbitur infinita dis-
tancia unde autem videtur fini-
ta. Similiter autem audibile et
odorabile et quecumque non ipsa
tangentes sentiunt. Est itaque
aliquod ultimum distancie mi-
nime videtur et primum unde vi-
detur. Hoc itaque necesse indivisibile
esse quod in ulteriori quidem non
contingit sentire existens in
citeriori autem necesse sentire. Si igitur
aliquid est indivisibile sensibi-
le cum ponatur in ultimo in-
est ultimo quidem non sensibi-
le primo autem sensibile simul
accidit visibile esse et invisibile.
Hoc autem impossibile. De
sensiteriis quidem igitur et
sensibilibus quomodo habent et
communiter et secundum unumquodque
que dictum est. Reliquorum
autem primo considerandum de
memoria et reminiscencia et
sompno.

Explicit de sensu et sensato
Incipit liber de memoria et reminisc...

De me-
moria
autem et
memorari dicendum
quid est et propter
quam causam
fit et cui anime
particularum accidit
passio et reminisci. Non enim
iidem sunt memorativi et remi-
niscitivi. Et ut frequenter memo-
rativiores autem cum tardi re-

minus sollertiores, et qui veloces et bene discentes. Primum quidem igitur accipiendum est qualia sunt memorabilia; multotiens enim decipit hoc. Non enim futurum contingit memorari, sed est opinabile et sperabile. Erit autem utique et scientia quedam speculativa, quam ad modum quidam divinativam dicunt. Neque presentis est, sed sensus. Hoc enim neque futurum neque factum cognoscimus, sed tantum presens. Memoria autem facti est; presens autem cum adest, ut hoc album cum aliquis videt, nullus utique dicet memorari, neque quod consideratur cum sit considerans et intelligens; sed hoc autem quidem sentire dicunt, illud autem scire solum. Cum vero sine actibus scientiam et sensum habeat, sic meminatur eas quia triangulus quod duobus rectis equales; hoc autem quia didicit aut speculatus fuit; illud vero quoniam audivit aut vidit aut aliquid tale. Semper enim cum secundum memorari agit, sic in anima dicit quod hoc prius audivit aut sensit aut intellexit. Est autem igitur memoria neque sensus neque opinio, sed horum alicuius habitus aut passio, cum factum fuerit tempus; ipsius autem nunc in ipso nunc non est memoria, sicut dictum est. Est enim presentis quidem

sensus, futuri vero spes, facti autem memoria est. Unde post tempus memoria omnis. Quare que cumque tempus sentiunt, et que hec sola animalia memorantur et isto quo sentiunt. Quoniam autem de fantasia prius in hiis que sunt de anima dictum est, et intelligere non est sine fantasmate; accidit enim eadem passio intellectui que autem sit de anima dictum est, et intelligere non est sine fantasmate; accidit enim eadem passio intellectui que autem in describendo. Ibi enim nulla utentes quantitatem trigoni determinata, tamen facimus secundum quantitatem describimus. Et intelligens similiter, et si non intelligat quantum, ponitur quantum ante oculos, quantum intelligit autem non secundum quod quantum est. Si autem natura quantorum infinitorum autem, ponitur tamen quantum determinatum, intelligit autem secundum quod quantum solum. Propter quid igitur causam non contingit intelligere nichil continuo, neque sine ratione temporis entia, alia ratio. Magnitudinem autem et motum cognoscere necesse quo et tempus. Et fantasma communis sensus passio est. Ergo manifestum quod primo sensitivo horum cognitio est. Memoria autem et que est intelli

non sine fantasmate est. Quare intellectui secundum accidens utique erit, per se autem primi sensitivi. Unde et alteris quibusdam inest animalium, et non solum hominibus et habentibus opinionem aut prudentiam. Si autem intellectivarum aliqua particularum esset, non utique inesset multis aliorum animalium, forte autem nulli mortalium. Quoniam neque nunc omnibus propter id quod non omnia de tempore sensum habent. Semper enim cum agit memoria sicut et prius diximus, quoniam vidit hoc aut audivit aut didicit, simul sentit quia prius. Prius autem et posterius in tempore sunt. Cuius igitur eorum que sunt anime memoria sit manifestum, quoniam cuius quidem et fantasia est. Sunt memorabilia per se quidem quorum est fantasia, secundum accidens autem quecumque non sine fantasia. Dubitabit autem utique aliquis propter quid quidem passione presente re vero absente memoratur quod non presens. Manifestum enim quoniam oportet intelligere talem aliquam factam per sensum in anima et in parte corporis habente ipsam velut picturam quandam passionem cuius dicimus habitum esse memoriam. Factus enim motus imprimit velut figuram quandam sensibilis sicut sigillantes anulis. Unde et his quidem qui in motu multo propter passionem aut propter etatem sunt non fit memoria, tamquam utique in aquam fluentem incidente motu et sigillo. Aliis autem propter frigiditatem sicut antiqua edificiorum, et propter duritiam accipientis passionem non infit impressio. Propter quod autem multum novi et senes immemores. Fluunt enim hii quidem propter augmentum, illi vero propter decrementum. Similiter autem et multum veloces aut tardi neutri videntur memores. Hii quidem enim plus optimo humidiores sunt, illi vero duriores. His autem igitur non manet fantasia in anima, alios vero non tangit. Sed siquidem tale accidens est circa memoriam, utrum huius memoratur passionem aut illius a quo facta est. Si quidem enim hec, absentium nichil utique memorabimur. Si vero illud, quomodo sentientes hec memoramur quod non sentimus, quod absens. Et si est simile sicut figuram aut picturam in nobis, huius ipsius agens enim memoria speculatur hanc passionem et sentit hanc. Quomodo igitur non presens memoratur? Erit enim utique videre non presens et audire. Aut est ut contingit et accidit. Ut. Si ut enim

in tabula scriptum animal et ani-
mal est et ymago et idem et u-
num ipsum est ambo esse tamen non
idem amborum et est contemplari
et sicut animal et sicut ymaginem
sic et quod in nobis fantasma oportet
suscipere et ipsum aliquid secundum se
esse et alterius fantasma secundum quidem
idem se ipsum speculamur aut fanta-
sma est. Inquantum vero alterius
ut ymago et memoriale. Quare
et cum agat motus ipsius si
autem inquantum secundum se est sump-
sit anima ipsum ut intelligibile
aliquid aut fantasma videtur
advenire. si autem inquantum alterius
et sicut in pictura. tamquam con-
stat. et cum non viderit consi-
ut coriscum ymaginem hic alia
passio huius passionis speculatio-
nis. et cum animal ut pictum
constat in anima. hoc autem
fit sicut intelligibile solum hec
autem ut ibi anima ymago memora-
bile. Et hoc autem nescimus factis
nobis in anima huiusmodi motibus
motibus ab eo quod prius sen-
simus. si secundum sensisse accidit et
si est memoria aut non dubita-
mus quandoque aliquando autem
accidit intelligere et reminisci quod
iam aliquid audivimus prius
aut vidimus hoc autem contin-
git cum speculans tamquam ipsum
sum permutet et consideret sicut
alterius. Fit autem aliud et contrarium

ut accidit antiferonti et aliis
extasim passis fantasmata enim
dicebant ut facta. et ut memo-
rantes hoc autem fit cum aliquis
ut non ymaginem consideret
Meditationes autem memoriam
salvant in reminiscendo. hoc autem
est nichil aliud quam speculari
sepe multotiens sicut ymaginem
et non sicut secundum se. Quid qui-
dem igitur est memoria. et memo-
rari dictum est. quoniam fantas-
matis ut ymaginis. cuius fan-
tasma habitus. et cuius parti-
cule earum que in nobis anima
primum sensitivum et quo tempore
sentimus.

De reminisci autem reli-
quum est dicere. Primum
autem igitur quecumque in
argumentativis sermonibus vera
sunt. oportet ponere ut existen-
cia. Non enim est memorie re-
sumptio reminiscencia. neque
acceptio. Cum enim prius
vivit addiscat aut paciatur
non resumit ipse memoriam nul-
lam. nulla enim ante fac-
ta. neque ex principio accipit.
Cum enim factus fuerit
habitus aut passio passio tunc
memoria est. Quare cum
passione que fit non fit.
Adhuc autem cum primo
primo facta est in individuo et ul-
timo passio quod inest iam passio et scientia

Sic oportet uidere sciam habitum et
passionem. Inest autem plurimum
secundum actus memoriam quandam quam
sentimus. memorari autem secundum se non
est antequam factum tempus. memor-
atur enim nunc que audiuit
aut uidit aut passus fuit prius
non quod nunc passus est memo-
ratur nunc. Amplius mani-
festum quoniam memorari est non
nunc reminiscentem. sed a princi-
pio sencientem aut patientem
sed cum resumat quam prius
habuit scientiam aut sensum aut cuius
quidem habitum memoriam dici-
mus hec est et tunc reminisci
est non eorum que dicta sunt. ad
memorari autem accidit et memori-
am sequitur. Neque iterum simpliciter
si cum ante essent iterum fiant. sed
est ut. est autem non. bis enim
et inuenire contingit eundem
item. Oportet igitur differre reminisci
ab hiis et mente. plura per modum
autem ex uno addiscunt reminis-
ci. Contingunt autem remini-
scencie quoniam aptus natus
est hic motus iam post hunc.
Si quidem enim ex necessitate
manifestum quod cum moue-
atur illo hoc mouebitur. Si autem
non ex necessitate sed ex consuetudi-
ne. ut ad multum mouebitur
accidit autem quosdam semel con-
suetos esse uelocius quam alios mul-
totiens motos. unde quandam sel

uidentes magis memoramur
quam alia multotiens. Cum
igitur reminiscimur mouemur
aliquo secundum quantum priorum mo-
tuum. quousque utique moueamur
postquam ille consueuit unde et
quod querimus uenamur medi-
tantes a nunc aut aliquo alio et
a simili aut contrario aut propin-
quo. propter hoc fit reminiscencia
motus enim horum. horum
quidem idem horum autem simul
illorum autem partem habet quare
reliquum paruum quod motum
est post illum. Querunt autem
tamen igitur sic et non querentes autem sic
reminiscuntur cum post alium
motum ille fiat. ut secundum multum
aliis factis motibus quales dixi-
mus fiebat ille. nichil autem
oportet intendere que procul sunt
quomodo memoremur. sed non que
prope. manifestum enim quod idem
modum aliquem. Dico autem
quando dicit quod querit non prequi-
rens ut reminiscens. Consue-
tudine enim consequuntur mo-
tus hic post hunc. Et cum igitur
reminisci uoluerit. hoc faciet que-
ret accipere principium motus
post quod ille erit. unde citis-
sime et optime fiunt a principio
reminiscencie. sicut enim se
habent res ad inuicem in eo quod
deinceps sic et motus et sunt ma-
gis reminiscibilia quecumque

ordinationem sunt aliquam sicut ma
thematica. Que autem prave, difficil
iter. Et in hoc reminisci differt
ab iterum addiscere quia poterit
quodammodo moveri in id quod est
post principium. Cum vero non
sed per aliud non ad hoc memora
tur. multociens autem iam am
plius non potest reminisci querens
autem potest et invenit. Hoc
autem fit multa movendo. si
moveat huiusmodi motu quam
consequetur res. Memorie enim
est inesse potentiam moventem. Hoc autem
est ut ex ipso et quibus habet mo
veatur sicut dictum est. Oportet autem
esse principium. propter quod a locis videntur
reminisci aliquando. Causa autem
est quia velociter ab alio in aliud
veniunt. ut a lacte in album
ab albo autem in aerem. et
ab hoc in humidum a quo re
meminit autumpni hanc querens
horam. Videtur autem universa
liter principium et medium
omnium. si enim non prius, cum
in hoc veniat reminiscetur aut
non iam ut ab hinc ut siquis
intellexit in quibus a. b. g. d. e
z. i. t. si enim non in est remi
niscetur in e. veniunt. hinc enim
ad utrumlibet motum esse contingit
et in d. et in e. Si vero non
horum aliquod querit in g. ve
niens reminiscetur. si i. aut z.
meminit. Si autem non sed in a.

et sic semper. eius autem quod
eodem aliquando quidem memi
nere. aliquando autem non. causa est quod ad
plura contingit ad plus moveri esse ab eo
dem principio. ut ab ipso g. et
z. aut in d. Si vero non per antiquum
moveatur in consuetius movetur.
Tamquam enim sicut iam consuetudo
est. unde que multociens intelli
gimus cito reminiscimur. sicut
enim natura hoc post hoc. sic et operatio
hec multociens naturam facit. Qui
autem sicut in hiis que sunt natura
sic et extra naturam et a fortuna
ad huc. magis in hiis per consuetu
dinem quibus natura non similiter inest.
Quare movetur aliquando et ibi et
aliter. et cum retrahatur inde ipse
causa quomodo. et propter hoc cum mo
veat unde reminisci dissimile
quo sumus in illud solliciti eum
reminisci quidem ergo. hec accidit.
Maxime autem oportet cognoscere tempus. aut men
suratum aut infinite. est autem aliquid
quo iudicat maius et minus. ra
tionabile sic et magnitudines. in
telligit enim magnas et procul
non extendendo ibi intellectum.
sicut visum dicunt quidam. et
nam cum non sint similiter in
telligit. sed proportionali motu.
sunt enim in ipsa similes figure
et motus. Quo enim differt
cum maiores intelligat
quam illa intelligit que minora

Omnia enim que intus inmora et proportionaliter et que extra. Est autem forte sicut et speciebus proportionale accipere, sic in ipsis sic et distantiis. Sicut igitur si secundum a.b.b.e. movetur fiat g.d. proportionali enim est a.g. et g.d. Quid igitur magis g.d. h.t. ad cantum, cum sit h.t. a.g. ad a.b. secundum has igitur simul movetur. Si uero secundum a.z. et i. uelut intellectum autem q.g. b. b.e. similiter intelliget. Sed per t.e. k.l.m. intelligit, hec enim se habent sicut e.a. ad b.a. Cum igitur rei et temporis simul fiat motus tunc a.b. ea memoria agit. Si autem putet non faciens memorari, nichil enim prohibet quod decipi aliquando videatur memorari et videri memorantem non memorantem agentem. Autem memoria non putare, sed latere memoratum non est. Hoc enim erat ipsum memorari. Sed quando rei fiat sine eo quod temporis aut ipse sine illo, non reminiscitur. Temporis autem duplicatur est, aliquotiens enim mensura non meminit ipsum ut quia tertia die quod tunc aliquid fecit aliquid, aut et mensura et memoratur, quamuis non mensura. Consueuerunt enim dicere qui memorantur quid quidem tamen nesciunt cum ipsius quando non cognoscunt quantitatem metro. Quod quidem igitur non ijdem sunt memorari et reminiscentia in prioribus dictum est. Quia autem memorari et reminisci non solum secundum tempus, sed quoniam ipsorum quidem memorari et aliorum animalium participant multa, sed reminisci nullum ut est dicere que cognoscuntur aliorum nisi homo. Causa autem quare reminisci est ut sillogismus quidam. Quod enim prius aut uidit aut audiuit aut aliquid huius passus fuit sillogizat reminiscens, et est ut quedam questio. Hec autem quibus et deliberatiuum inest in solis accidit, et namque deliberare sillogismus quidam est.

Quod autem corporea quedam passio reminiscentia et in talis fantasie signum erunt quosdam cum non possunt reminisci ualde adhibentes intelligentiam, et non adhuc conantes reminisci, inducunt nimis et maxime melancolicis. Hos enim fantasmata mouent maxime. Causa autem eius quare non in se ipsis est reminisci est quia sicut proicientibus non amplius in ipsis est, sic et reminiscens et inuestigans corporale aliquid mouet, in quo passio est. Maxime autem turbantur quibus humiditas fuit circa locum sensitiuum. Non enim facile pausat mota, quousque superueniat quod queritur, et recte procedat motus. Unde et ire et timores cum quid mouerint et contra mouentibus iterum hii non cessant, sed ad eadem contra mouentur. Et assimilatur haec passio nominibus melodiis et sermonibus, cum ualde fiat ab ipsis. Uiae pausantibus enim

Explicit liber de memoria et reminiscencia. incipit de sompno et vigilia

et non nolentibus accidit iterum eri
gere aut dicere. Sunt autem magis
ora maiora inuicem et nani paruis
memoratiui quam contrariis: propter habere
grauitatem multam super sensitiuum
et quia in principio motus post
in manent sed dissoluti sunt. in me
moriando facile recte percipiunt
penitus autem nouiter et multum senes
minores sunt propter motum. hii quidem
enim crescunt. illi vero in
augmento multo sunt. amplius autem pueri
et valde senes sunt ad longam etat
tem. De memoria quidem et memorari
que sit natura ipsorum. et quo eorum que
anime memorentur. alia autem de remi
nisci. quid est et quando fit. et propter quam
causam dictum est.

De sompno autem et vigilia considerandum est quid sint. Et utrum anime vel corporis sint: vel communia. et si communia: cuius particule anime vel corporis. et propter quam causam insunt animalibus. et utrum communicant omnia simul ambobus ipsis. aut alia quidem sompno. alia vero altero solum. vel alia neutro. alia vero utrisque. Adhuc autem quid est sompnium. et propter quam causam dormientes interdum quidem sompniant. interdum autem non.

vel accidit autem semper dormientibus sompniare. sed non meminerunt. et si hoc fiat propter quam causam fit. et utrum contingat futura previdere. aut non contingat. et qualiter si contingat. Et utrum agenda ab homine solum. vel quorum demonium habet causam: et natura sunt ad aduentum.

Primum quidem igitur hec manifesta quoniam eadem animalis vigilia quidem est et sompnus. opponuntur enim. et videtur sompnus vigilie quedam privatio. nam contraria semper in aliis. et in naturalibus circa idem susceptibile videntur fieri. et eiusdem passiones esse. dico autem velud visus. cecitas. sanitudo. sanitas. egritudo. fortitudo. debilitas. auditus et surditas.

Amplius autem et ex hiis manifestum. in quo enim vigilantem cognoscimus in hoc et eum qui in sompno premitur. sencientem enim vigilare putamus et vigilantem omnem aut eo quod eorum que extrinsecus aliquid sentit vel eorum qui in ipso motuum aliquem et in nullo alio est. si vero vigilare in nullo alio est. quam in eo quod est sentire. manifestum quoniam eo quo sentiunt hoc vigilant vigilantia. et dormiunt dormientia. Quoniam autem neque anime proprium est sentire neque corporis. cuius enim potentia eius est et

actus autem non dicitur sensus neque actus
motus autem per corpus anime
est. manifestum. quoniam neque anime
passio propria. neque inanimatum corpus
possibile est sentire. Cum autem
determinatum sit prius in aliis de
hiis que dicuntur quasi particule ani-
me. et de nutritiva. quod autem
separatur ab aliis in corporibus habentibus
vitam. aliorum vero nullo sine
hac eandem manifeste quod que-
cumque in augmentum augmenti diminu-
tionis participant solum. Quare
in hiis non est sompnus. neque
vigilia velut plantis. non enim
habent particulam sensitivam. neque si se-
parabile. neque si non. potestate enim
et esse separabile est. Similiter autem
quod neque est. quod semper vigilet
aut semper dormiat. sed eisdem in-
sunt animalium utreque passiones
hee. non enim si est animal habens
sensum. hoc contingit neque dormire
neque vigilare. utraque enim passio hec
circa sensum primum sensitivum. non
contingit autem neque alterum ho-
rum semper inesse eidem velut a-
liquod genus animalium semper dormi-
re. vel semper vigilare. Amplius
quorumcumque est aliquod opus
secundum naturam cum excesserit tempus in
quanto possunt aliquid facere. ne-
cesse eorum que possunt tempore
facere. necesse. ut oculus videntes
et quiescere facientes hoc. simi-
liter autem manum et aliud omne
cuius est opus aliquod. Si itaque
alicuius est opus sentire et hoc
neque extenderit aliquanto ante tempore po-
tens existere sentire. ·/· distinguetur (?) solu-
tione sensus continuatum non habet quan-
tum. necesse aliquid ad esse. illud non
non vigilare autem est. quod est dor-
mire. Si ergo huiusmodi passio est
sompnus. hoc autem est impossibile propter
excessum vigilandi. vigilandi
autem excessus quandoque autem ab e-
gritudine. quandoque absque egritudine
sit quare impossibile et dissolutio. simi-
liter erit. necesse omne quod vigilat
contingere dormire. Impossibile
enim semper agere. Similiter
autem neque dormire nichil contingit.
sompnus enim passio sensitive
particule est. ut vinculum et immo-
bilitas quedam. Quare necesse est
omne dormiens habere sensitivam par-
ticulam. sensitivum. autem quod pos-
sibile est secundum actum agere. autem sentire
proprie et simpliciter. impossibile est dor-
mientem simul. ideo necesse est sompni-
um omnem excitabilem esse. Alia
quidem igitur pene omnia sompno com-
municant et natatilia. et vola-
tilia. atque gressibilia. et enim genera
piscium omnium et que mollium
vel sunt dormientia. et alia omnia
quecumque habent oculos. et enim que duros
habent oculos manifestum est quoniam
que dormiunt. habens autem sompnum est
huiusmodi omnia. Iacere (?) iacebunt
neque quedam multotiens utique

·/· continue desistet

participant sompno uel non. eo
rum quae autem omnino habent tactu
per sensum autem numquam
factum manifestum si dormi
unt. Si enim non uisus dicta non
ea sentientur. Quod quidem igitur
sompno communicant omnium
animalia manifestum ex hiis. eo enim
quod est sensum habere diffinitur
animal. sensus autem modo quidem
aliquo immobilitatem et uelud
uinculum sompnum esse dicimus.
Solutionem autem remissionem
uigiliam. plantarum autem nullam
possibile autem contrariam neu
trum harum passionum. nam sine
sensu quidem non existit nec
sompnus nec uigilia. Quibus
non inest sensus et tristari et gau
dere. quibus autem hec et concupi
scentia. plantis autem nichil horum
inest. Signum autem quoniam et
opus suum facit nutritiua parti
cula in dormiendo magis quam
uigilando. nutriuntur autem
et augentur tunc magis tam
quam nichil egentia ad hec sensu.

Quare autem dormi
unt et uigilant et propter
qualem quandam sensum uel qua
les si propter plures considerandum. quo
niam uero quedam quidem ani
malium sensus omnes quedam non
habent ut uisum tactum autem
gustum omnia habent. nisi si aliquod
animalium imperfectum dictum est
aut de hiis in hiis que de anima
impossibile autem simpliciter qua
libet sensus sentire quod dormit
animal. manifestum quidem omnibus
necessarium inesse eandem passionem
inuocato sompno. nam si huic
quidem, huic uero non. hac dormi
ens sentiet. hoc autem impossibile
est. Quoniam autem est
sicut per unumquemque sensum hec
quidem aliquid proprium. illud
uero aliquid commune. proprium quidem
dein uelut uisui uidere. audi
tui autem audire. et aliis secundum
eundem modum. est autem quedam
et communis potentia que
sequitur omnes. qua et quod
uidet et audit sentit. non enim
uisu quidem uidet et iudicat
itaque et potest discernere quoni
am alia quidem dulcia sunt
et albis nec gustu nec uisu
nec ambobus sed quadam communi
particula sensitiuarum omnium
est quidem sensus. nam est qui
dem sensus unus et principale
sensitiuum unum. esse autem sen
su generis cuiuslibet alterum
uelut soni et coloris. hoc autem
simul cum tactiuo maxime exis
tit. Hec autem eorum separa
tur ab aliis sensitiuis alia uero
non. id hoc in separabilia dictum
est autem de ipsis in hiis que
de anima theorematibus. ma
nifestum igitur quoniam hec est

passio uigilia et sompnus. propter
quod omnibus. Est enim in eo quod
omnes patiuntur aliquid commu
nis et communis sensus in conuenientibus
quibusdam sed necesse. Sed impossibile est
aliquo modo agere simul hoc ua
care simul et inmobiles existere.
Contingit enim rationabiliter ac
cidit eis quoniam simul quiescere quem
admodum quod nunc dicimus ratio
nabiliter et hoc et de huius. nam
cum principale aliorum omnium
sensitiuorum. et ad quod tendunt
alia paciatur aliquid. compati
necesse et reliqua omnia. Illorum
quod cum aliquod impotens sit.
non necesse est hoc impotens fieri.
Manifestum autem ex pluribus
quoniam non insensatis sine eo
ratione esse et non uti ipsis. sompnus
est nec in non posse sen
tire. Nam et manifeste defec
tionibus tale quid accidit. impotentes
enim sensuum animae defec
tionibus fiunt quod et amentiae. quam
huiusmodi amplius autem qui
bus in collo uene apprehenduntur
insensibiles fiunt. sed cum impo
tentia sit insensitiuo. sed per aliquam
causam. sed quemadmodum dictum est
nunc a primo quo sentit omnia.
Cum enim hoc quidem impo
tens fuerit. necesse est et sensitiua
omnia impotens esse sentire.
Cum uero illorum aliquod non
est hoc necesse. Propter quam uero cau

accidit dormire. et qualis passio est
dicendum. Quoniam uero modi
plures sunt causarum. nam et quod causa
cuiusa gratia et unde principium
motus et materia. et rationem causam esse
dicimus primum quidem quod gratia cuius non
dicimus gratia huiusmodi facere
hoc quod bonum aliquod quiete
uero omnium quod natum est moueri
cum non possit semper et
continue moueri cum delectatione
necessarium esse accidit utilem. sompno
enim quae propter ipsam uirtutem accip
iunt metaphoram hanc tam
quam requies sit. Quare propter sal
utem animalium existit uigi
lia uero finis. nam sentire et
sapere omnibus finis quibus inest
alterum horum. optima enim
haec finis uero optimus. Quod autem
necessarium inesse animalium in esse somp
num. dico autem ex suppositione neces
sitatem quoniam si animal erit
habens suam naturam. ex necessitate inesse
quaedam ei et ex in his existentibus alia
existere. Amplius autem motu
et actu in corporibus aduenien
tibus accidit uigilare et dormire a
nimalibus. propter hoc dicendum. aliis
quidem gratia animalibus quemadmodum non
habentibus sanguinem existiman
dum est causas esse passionis uel eas
dem uel proportionales. sanguine
uero habentibus quae eadem hominibus.
Quare ex his omnibus specu
landum. Quod quidem gratia cuius

196

principium fit ab antem parte. nihi
lz aq antem et mot' terminat'
est prius in aliis. ipsa vero est tam
terminatorum locorum. In me
dius capitis et dorsum ventris
habentibus autem que sanguinem hoc
est quod circa cor ps. Omnia enim
habencia sanguinem cor habent. et
principium motus et sensus princi
hinc est. motus quod quidem et spiri
macionis. quoniam principium et
omnino refrigeracionis est hic et
respirare autem et humido ref
geravit ad salutem eius quod est in
hac particula. calore non accepta e
dicetur et de ipsa non postea per se
Sed habentibus vero sanguinem et en
tomis et non suscipientibus spi
ritum in proportionali plantatis
spiritus inflans et residens refrige
ratur. palam autem hoc in hiis
que sunt totalia puta vespis et
apibus et muscis et cicadis hiis
sunt. Quoniam autem inpo
ne quidem aliquis aut facere
sine robore non est possibile.
vigorem autem facit spiritus re
tentio. et respirantibus quidem
que de foris. non respirantibus
vero que complantatum. ideo et bom
bitia alata intenduntur cum mo
veantur attritione spiritus offendentis
eius ad succinctorium totaliorum.
Movetur autem omne aliquo
sensu facto alieno in primo
sensitivo. Si vero est sompnus

et vigilia passio prius huius. In
quo loco quidem. et in qua parti
cula prima fit sompnus et vigi
lia. manifestum. Moventur autem
quidam dormientes et faci
unt multa que vigilancium
sunt. Non tamen absque fantas
mate et aliquo sensu. sompnium enim
est quodammodo sensacio. Di
cendum est autem postea de ip
sis. Quoniam vero sompnia re
memorantur experrecti. vigilan
tium actus non memorantur in pro
blematicis dictum est. Conse
quens autem est. hiis que dicta
sunt prius de quibus facias et unde
principium. passionis fit vigilan
di et dormiendi. palam itaque quod
quoniam necesse animali cum sen
sum habeat. tunc primo intimentum
suscipere et augmentum. intimen
tum autem omnibus extremi
hiis quidem cum sanguine habent
sanguinis naturam hiis vero cum san
guinem non habent proportionale lo
cus vero sanguinis vene. harum autem
primum principium cor. palam autem
quod dictum est ex anatomiis. ex
foris quidem quod alimento ingre
diente. in susceptiva loca fit
evaporatio ad venas ibi vero permu
tant in sanguinem vertitur. et
vadit ad principium. dictum est
autem de hiis in hiis que de nutrimen
to. nunc autem repetendum est eius
sit hoc gratia ut principia speculemur

et animo patiente propter insolentiam sensiti-
va accidit inquies et sompnus. Sompnus
enim est sompnus quilibet in
primo sensitivo, ut dictum est. Et enim
angina et suffocatio aliqua et anime
defectio facit sompnum. Iam autem fac-
ta sunt fantasia quibusdam anime
defectum patientibus. Fortius hoc
autem quod aliquando videtur dictum.
Si enim contingit ad dormire de-
fectionem anime patientem, contin-
git utique sompnium esse et fantas-
ma. Multi autem sunt qui medi-
cant quod animo deficiunt et que
visa sunt motum esse. De quibus
omnibus eandem rationem esse opinan-
dum. Sed ut diximus non est som-
pnus omnis impotentia non sensitivi. Sed ex
evaporatione circa nutrimentum pas-
sio fit hec. Necesse enim quod e-
vaporatum est propellitur usquequo
impelli deinde converti et permu-
tari sicut euripum. Calidum
uno cuiusque animalium ad superiora
natum est ferri. Cum autem
in superioribus locis fuerit multi-
simul iterum revertitur ferturque
deorsum et revertendo propellit ca-
lorem. Et ideo maxime fiunt som-
ni a nutrimento. Nam repente tunc
multa humiditas et corpulen-
cia sursum fertur. Consistens
autem quod gravat et facit dor-
mitare. Cum vero fluxerit deor-
sum et revertens repellat ca-
lorem tunc fit sompnus et

animal dormit. Signum
autem horum et sompnifera.
Omnia enim et gravedinem
capitis faciunt et post cibi, ut
opium et mandragora, vinum
et lolium. Et qui deorsum feruntur
et cum dormitant hoc videntur
pati et non possunt levare caput
et palpebras; et post cibaria
maxime et talis sompnus mul-
ti enim qui a cibis evaporatio.
Amplius autem ex labori-
bus quibusdam. Nam labor quidem
colliquativum. Colliquativum vero
fit quemadmodum nutrimentum
indigestum, si non frigidum
sit. Et egritudines quedam il-
lud idem faciunt quecumque ab
humiditate calida et humida, ut ac-
cidit febricitantibus letargicis.
Amplius autem prima etas. Pueri
enim dormiunt vehementer eo quod
nutrimentum sursum fertur. Omne
signum autem quod magnitudo
superiorum excedit inferiora in pri-
ma etate eo quod ad hunc fiat
augmentum. Propter hoc vero et
epilentici sunt. Simile enim
est sompnus epilencie et est
quodammodo sompnus epilepsia.
Et ideo accidit multis principium
huius passionis dormientibus, et dor-
mientes quidem capiuntur, vigi-
lantes autem non. Cum enim
multus feratur spiritus sursum de-
scendendo rursum venas tumefacit

quibus coartat quorum quidem respira-
tio fit. ideo primus non consumitur ve-
na in initiis. differt enim melius
forsitan ipsorum bibere vel miscere. sed
or bibere aquatum et modicum
spumosum minime hec autem magis
et nigrum. ita vero superiora ple-
na sunt multitudo prius quod v.
mensibus in incipit collum. quem-
admodum enim ebrius sentium fuit
humiditas multa. irrationabile
autem hanc passionem esse quam. quare
quiescunt in maticis enim pu-
minimum. ¶ Et ideo amarige. com-
pin quam occultas habent venas et
nam et magna capita habentes
tibus. sentium impetus multus et
evaporatio fit. manifestas vero
habentes venas propter amplitudinem
nisi aliquam passionem habent
contrariam, in melancolici. infri-
gidatus enim est locus intus quod
non fit ipsius multitudo evapora-
tionis. propterea et crates duri exis-
tentes. quemadmodum enim nullo fu-
entia asistunt eius corpora. in-
gua vero colat cum ultra frigida
fit et nutrimentum lenum frigidi
facit et alias particulas ubique
existit patitur huiusmodi sup-
flinitas. ¶ Quare maxime ex hiis
que dicta sunt quod compinus
est quantam commixtus caloris
innuscens et vilis receptio propter
pudentem quam. ideo motus multe
dormientes maxime deficit in fri-

gidatur et propter frigidationem conca-
dunt palpebre et superiora quando
infrigidantur et exteriora. interiora
vero et inferiora calida velut que
circa pedes et que intestinis. Quam-
quam utique dubitabit aliquis cur
post cibum fortissimus fit somp-
nus et est sompniferum vinum
et aliquid huiusmodi caliditatem
habentia. ¶ Est autem non rationabile
sompnum quidem esse infrigidationem
causas autem dormiendi calidas.
¶ Utrum igitur hoc accidit quod-
admodum vero vacuus cum sit calidus
est repletio vero infrigidat propter mo-
tum. sic et quam in capite pori et
loca infrigidantur sensibiliata
evaporatione. ¶ Sicut quemadmodum per-
fusis calido subito tremor fit et in
ascendente caliditate congesta
caliditas infrigidat et sompnum neque
calidum facit languescere. at sene-
scere. amplius autem multo in-
cadente nutrimento quod calor subele-
vat quemadmodum igitur impositis lig-
nis infrigidatur ignis dirigitur
fit enim sompnus quemadmodum dic-
tum est dum corpulentum sur-
sum fertur a caliditate per venas
ad caput. ¶ Cum vero amplius non
possit, sed non in multitudine exce-
dit quod elevatum est iterum re-
pellitur et deorsum fert fluit.
ideo cadunt homines subtracto ca-
lore quem sursum ferebat. solum
enim animalium rectum directus

autem desipiencia fuit p(er) mod(um)
no(n) sanitatis. Talis dicte q(ui)d(em)
nunc solutiones contingentes q(ua)
dem sunt ut fiat infrigidatio. Qu(od)
imo et p(ro)prius est locus qui circa ce
rebrum. q(ue)madmodum dictum est in ali
is. Omnium vero que in corpore fri
gidissimum cerebrum. non h(abe)ntib(us)
que equivalens h(uic) p(ar)s. q(ue)madmodum g(itur)
humidum quod evaporat a solis
caliditate cum venit ad sup(er)iorem
locum p(ro)pter frigiditatem suam in
frigidatur. et congelatum deorsum fer
tur. factum rursus aqua. sic in e
levatione caloris ad cerebrum sup(er)
flua autem evaporatio in flegma
redigitur. et ideo et catarri videntur
ex capite fieri. nutritiva vero et non
egrotativa. deorsum fertur congel
ta. et refrigeratio caloris ad infri
gidandum vero et non facile susci
piendum evaporationem. causa est et
tenuitas et angustia circa cerebrum
venarum. infrigidationis autem
g(itur) h(ec) est causa. amplius evaporatio
non superveniat caliditate. Exp(er)
giscuntur autem cum digestio fa
cta fuit et optinuerit in parva fuit
caliditas in angusto multa ab eo
quod circumstabat. et discreti fuit
corpulentior sanguis atque puris
simus. est autem tenuissimus quidem
sanguis et purissimus qui in ca
pite. densissimus et turbidissimus
qui in inferioribus partibus. Omnis vero
sanguinis principium sicut dictum

est hic et in aliis. est cor. horum
autem qui in corde utriusque cella
rum communis qui medius. quorum
utraque suscipit ex utraque vena et
ex ea que vocatur magna. et que aor
ti. in medio vero fit discretio. Sed
distinguere quidem de hiis aliorum
sermonum est convenientius. Quia
vero fit maxime sanguis. post in
troitum oblatum indiscretior. sum
ptus fit. quod scindatur sanguis
hic quidem purissimus sursum illuc
vero turpissimus deorsum. Cum
autem hoc acciderit expergiscuntur
absoluti ex nutrimenti gravitate.
Que autem igitur causa dormien
di dictum est. quia a corpulen
to quod sursum fertur semper in
genitum calorem. subjecto ad pri
mum sensitivum. et quid est som
nus. quoniam primi sensitivi comp
rehensio ut non possit agere. ex ne
cessitate autem factum. non
enim contingit animal esse non accidentibus
que ipsum perficiunt. propter salutem
vero est. salvat enim quies.
Post hec autem de insomnio de
sompnio. et primum in quo corporum
anime passio hec esse videtur.
et utrum et intellective particule
passio est hec vel sensitive. hiis
enim solum eorum que in nobis
sunt cognoscimus aliquid. Si
igitur visus visibilis visio. et auditus
audire et omnino sensus sentire. com
munia sunt sensuum. velut figura et motus

a

et magnitudo et alia huiusmodi
aut propria veluti color sonus sapor.
impossibile autem sunt omnia claudentibus
et dormientia inde. similiter autem
et non reliquis manifestum. quoniam
non sentimus nichil in sompnis
non ergo sensu sompnium non sentimus.
Set neque opinione. non enim
solum advenientem dicimus hominem
esse vel equum. sed et album vel pul
chrum quorum opinio sine sensu
nichil utique dicet. neque vero neque
falso. in sompnis autem accidit ani
mam hoc facere. similiter enim quo
niam homo est et quoniam album
quod est adveniens. videmur vi
dere. Amplius preter sompnium
contingit aliud aliquid intelligimus
quemadmodum in vigilando sentien
tes aliquid. De eo enim quod
sentimus sepe et intelligimus ali
quid sic et in sompnis preter fantas
mata alia aliquando intelligimus. vide
bitur autem alicui hoc. siquis at
tendat intente et temptat memor
are surgens. Iam quidam vider
unt sompnia huiusmodi velut
quo videntur secundum memorativum
preceptum ponere que proponuntur.
accidit enim eis aliud quid preter somp
nium ponere autem oculos in loco
fantasma. et quoniam intelligi
mus que opinione opinantur.
Palam quidem de hiis universis tantum
quoniam eodem quo vigilantes
in egritudinibus decipimur hoc

idem in sompno facit passionem
et sanis vero et scientibus tamen ampe
dalis sol videtur esse. sed sive idem
sive diversum fantasticum anime
et sensitivum inchoantibus non fit
absque videre et sentire aliquam.
preter videre enim et preter audire vi
dentes verum aliquid et audien
tes nequaquam tamen eo quod arbi
tratur. in sompno autem nichil
possibile est nec videre. atque audi
re. neque omnino sentire ergo non vi
dere verum. nichil aut pati sensum
non est verum. nichil aut pati sen
sum. non est verum. sed contingit et
visum pati aliquid et aliquis sen
sus singulum autem horum quemadmodum
vigilanti adiacet. quidem quo
dam modo sensui. non sic autem
ad vigilanti. et quandoque quidem opinio
dicit quoniam falsum quemadmo
dum vigilanti quandoque vero de
tinetur et sequitur fantasiam quod
quidem ergo non est opinantis neque
intelligentis passio hec quam vocamus
sompniare manifestum. At neque
sentientis simpliciter videre enim ve
re et audire simpliciter. sed quare oportet
secundum quendam modum considerandum
ponatur ergo quod et manifestum est
quod sensitivi passio. siquidem et
sompnus. non enim alicui quidem
aliis alium inest sompnus aliis vero
alicui sompniare. set eidem. quo
niam vero de fantasia in hiis que
de anima dictum est. et est quidem idem

[S]ensitiuo fantasticum esse autem
sensitiuo et fantastico aliud est a
fantasia autem a sensu secundum actum fit
motus. sompnium uero fantasma
sompnium dicimus siue simpliciter siue
quodam modo factum. manifestum quod
sensitiui quidem est sompniare. huius
autem secundum quod fantasticum.

[Q]uid autem est sompnium et
quomodo fit ex hiis que circa somp
nium accidunt maxime utique specula
bimur. sensibilia enim secundum singu
lum sensitiuum nobis efficiunt sen
sum et que fit ab eis passio non so
lum inest sensitiuis dum sensus ag
unt. sed et dum abeunt/ similiter
enim passio in hiis et in hiis que
feruntur uidetur. et enim in latis
eo quod mouit non ulterius conti
gente mouentur. nam quod mouet
fecit mouere aerem quendam. et
rursus hic motus alium. et hoc
itaque modo quousque quidem stet fa
cit motum in aerem. et in humi
dis. [S]imiliter autem oportet opinari. hoc
et in alteratione. nam quod calefac
tum est a calido proximum calefa
cit. et hoc distribuit usque ad princi
pium. quare et in quo est sentire
re quoniam est alteratio quedam que
secundum actum sensus. necesse est hoc
accidere. ideo passio est non solum
sentientibus in sensitiuis. sed quies
centibus. et in profundo et superfi
ciem. [P]alam autem cum conti
nue senciamus aliquid transferen
tibus enim secundum sensum sequitur
passio. uelud de sole ad tenebras ac
cidit enim nichil uidere propter adhuc
subsistentem motum in oculis a
lumine et si ad unum colorem mul
to tempore aspiciamus. aut album
uel uiridem eiusdem modi uidetur
ad quodcumque uisum permutemus
et si ad solem prospicientes. uel
aliquod splendidum concluseri
mus obseruantibus autem uidetur
circa directionem qua accidit uisum
uidere. [P]rimum autem huius
modi colorem, deinde permutatur in
puniceum. [D]einde in purpure
um. quousque in nigrum ueniat
colorem et euanescat. et ab hiis
que mouentur autem permutantur
uelut a fluminibus. maxime uero ab
hiis que citissime fluunt. uidentur
enim quiescentia moueri. fiunt
autem et a magnis sonis obsur
descentes. fiunt autem et a ualli
dis odoribus difficile odorantes et
multa. hec itaque manifeste acci
dunt hoc modo. [Q]uod autem
sensitiua cito et modicas differenti
as sentiunt. signum est quod
in speculis accidit. de quo eodem
insistens utique considerabit quis
et dubitabit. simul autem ex
ipso manifestum quod quemadmodum uisus pa
titur sic et facit aliquid. in spe
culis autem ualde puris cum
uiderint speculum. sicut nubes san
guinea. et si nouum fit

Speculum non facile est abstergere
huiusmodi maculam. si vero novum
sit facile. causa vero ut diximus
quoniam non solum visus patitur
aliquid ab aere. sed et facit aliquid
et movet aliquid quemadmodum
splendida. nam visus splendido
rum. et habentium colorem. rationabili
ter igitur oculi quemadmodum et alia
afficiuntur. sicut et alia pars quaeli
bet corporis. et enim sic existunt
plene venarum. ideo enim fiunt in
menstruis propter turbationem. et inflamma
tionem sanguineam nobis quidem
que in oculis differentia immanifesta est.
inest autem. nam eadem natura
seminis et menstruorum. aer autem
movetur ab ipsis. et eum qui in
speculis est aerem continuum exi
stentem qualem quendam facit
et talem velut ipse patitur. hic
vero speculi superficiem. quemadmodum
in vestimentis que maxime munda sunt
citissime inquinantur. nam pu
rum diligenter monstrat quod
quid excepit. et purissimum minimos
motus. es vero eo quod planum
sit aliquem maxime tactum maxime
sentit. oportet vero intelligere tamquam
attritionem esse. aeris tactum et
tamquam extersionem et ablutio
nem. non autem manifesta fit propter mun
diciam. quare autem non exeunt
di vero celeriter ex novis speculis causa
est quod purum sit et planum.
suscipit enim propter ambo. in pr

antiquis vero et omnino magis in
talibus. nam eo autem quod pu
rum est. inde profundum eo autem
quod planum omnino. in vete
ribus vero non immanet quoniam
non similiter abit macula. sed
superficietenus magis. Quoniam
quidem igitur. et a parvis differen
tiis fit motus et quoniam celeres
sunt sensus. et quod
non solum patitur. sed contra facit
colorum sensitivum manifestum
ex his eveniunt. nam quod pro
batum est olenti cito accipit
priorum odores et vina. hec
enim ipsa patiuntur. non solum eorum
que immittuntur. vel com
miscentur. sed eorum que prope
vasa ponuntur. vel nascuntur
vasa recipiunt odores. Ad eam
vero que ex principio est con
siderationem ponatur unum qui
dem quod ex his que dicta sunt
patet quod recedente sensibili
extrinsecus immanent simula
cra que sensibilia sunt. Ad hoc
autem quod facile decipimur
circa sensus cum in passionibus
existimus. alii autem in aliis velu
ti timidus in timore et ama
tor in amore ita ut videatur
a modica similitudine. hic quidem
hostes videre. ille vero dilectum. et
hec inquantum passibilior quis
fuerit tanto a minori similitudine
videtur. Eodem vero modo timi

et in omnibus continuus facile de
cipiuntur omnes et magis quidam
circa impressionibus magis fiunt id
et febricitantibus ut dum animalia
videtur et parietibus aliquoties simi
litudine linearum compositarum
et hec quidem quandoque extendunt in passi
onibus sic ut si vehementer non la
borant lateat quoniam falsum.
Quod si maior sit passio et mo
veatur ad ipsam. Cum non ut hec ac
cipiunt. hec est: quia non secundum eandem
potentiam iudicat quod principale est
et quo fantasmata fiunt. Huius
non signum est quoniam videtur
sol pedalis. Contradicit autem aliud
aliquando sepe ad fantasiam et per
mutatione digitorum unum duo
videtur quidem non dicimus quod
duo. Dignior enim tactu visus
si non esset tactus solus iudicaret utique
unum duo. Mentiendi autem causa
quoniam non solum cum sensibile
movet apparet quodlibet. sed et cum
sensus ipse moveatur si eodem mo
do navigantibus moveri dum movetur
quemadmodum et ascensibus. Dico autem
velut quidem videtur visus ab aliquo ex
his item manifestum. Quoniam non sol
um in vigilando motus autem
sensibilibus fiunt et que extrinsecus
et que in corpore sunt. Sed etiam
cum fit passio hec que vocatur somp
nus et magis tunc apparent. In
die enim repelluntur dum operantur
sensus et intellectus. et exterminantur

quemadmodum iuxta magnum ig
nem minor et tristicie et oblecta
tiones parve secus magnas. Dum
non quiescunt supernatant et par
vis minimis. Noctu vero super vaca
tionem particularium sensuum et
impotentiam agendi in eo quod ab ex
terioribus ad interiora motu fiat caloris refertur ad principium
sensus refertur et fiunt mani
festa. Sedata turbatione. Oportet autem
opinari tamquam modicas vertigines
que in fluminibus referuntur sic mo
tum unumquemque fieri continue. Sepe autem
eadem similes. sepe non dissolvuntur
in alias figuras propter repulsione
m et post intervenientiam et omnino
dem existentibus velut parvis non
fiunt sompnia. Multus enim mo
tus est propter cibum. que ex nutrimento
est caliditatem. ut quemadmodum
in humido sic vehementer move
at quasi quod nullum apparet fantasma
vel quod non apparet. Quidem disturba
tum autem omnino. ut appareat
alterius modi quam sit. quod si quies
cit purum et manifestum fantasma
sic et in tormento fantasma et
reliqui motus qui proveniunt a sen
sibilibus in sompnum. Quidem cum
vehementior sit qui dictus est
motus exterminatur omnino. Et
dum non eiusmodi apparent mones
et monstruose et deteriora somp
nia velut melancolicis et febri
citantibus et in violentis. Omnis

enim huiusmodi passiones enim
spumose sunt. multum faciunt
motum et turbationem. secreto
autem et discreto sanguine. in habenti
bus sanguinem. Conservatus simul
actorum motus ab unoquoque sensi
um relicta facit sompnia et ap
parere et videri. propter autem quod
visu decipi videtur. propter vero que
ab auditu audire. similiter autem
ab aliis sensitivis. et eo enim quod
inde progreditur motus ad princi
pium putat videtur videre. et
audire et sentire. Quia et
visus in sompnium motus videtur quan
doque non movetur ut dicimus. et quod
tactus duos motus annunciat.
eo quod unum duo videatur.
Omnino enim quod ab unoquoque
sensu dicit principium. nisi alius
dignior contradicat. apparet quidem
ergo semper. quod apparet sed quod di
iudicat non detineatur vel ca
am movetur propter motum quem
admodum vero diximus quod
aliqui propter aliam passionem faci
lem decipiuntur. ita dormientes
propter sompnum et quia moventur
sensitiva. et alia accidentia circa
sensum. Quare modicam huius
similitudinem videtur illud esse
enim dormientes descendente
plurimo sanguine ad principium
descendendum et moventur. qui
in sunt motus. hii autem po
testate. illi vero actu. sic autem

se habent ut in motu hec autem
supernatat ex ipso motus. si vero
hec corrumpitur hec et advenien
ter se habent quemadmodum ficti
rannuncli ascendentes in aqua sa
facto sale. ita insunt potesta
te. Recedente vero quod prohibe
bant agunt et soluto et exiguo
reliquo sanguine sensitivis moven
tibus habentes similitudines quem
admodum in nubibus que siles
dicuntur hominibus et centauris
is cito permutata. horum quod unum
quodque est sicut dictum est reli
quus quod in actu simulacrum et
habente vero et verum dicere,
quoniam hoc quale coriscus est sed
non est coriscus. cum autem
sentiebat non dicebat coriscum
quod proprium et quod diiudica
bat. sed propter hoc illum coriscum
verum quod iterum sentiendo dic
esse hec si non omnino detineatur
a sanguine. quemadmodum sen
ciens hec movetur a motibus
qui sunt in sensitivis et videtur
quidem simile ipsum esse et ve
rum est et tanta sompni potestas
quod facit hec latere. quemad
modum si quemquam latet suppositus
digitus oculo. non solum ap
parebit. sed et putabitur esse duo
et quod est unum. si vero non late
at apparebit unum. sic et in sompnis
si sentiat quidem quod dormit
et passionem in qua est sensus

dormientibus. Apparet autem, dicit autem
quoniam mentitur autem in ipso ut
coloratus. Non est autem coloratus. Se
ipse enim dormiendo dicit aliquid in
anima quoniam sompnium est quod
apparet. Si vero latet quoniam dormit
nichil contradicit fantasie. Quod
autem dicimus et quod sunt mo-
tus fantastici in sensitivis mani-
festum. Siquis autem attendens temptet
memorare que patimur dormien-
tes autem et expergefacti. Videbit
enim que apparent ydola dormienti
aspiciet expergefactus esse motus
in sensitivis. Quibusdam enim
iuvenum et omnino perspicientibus
si sint tenebre ydola apparent plura
que moventur ita ut velentur fre-
quenter timentes. Ex hiis itaque om-
nibus oportet sillogizare quod est som-
pnium. Fantasma quidem aliquid est
in sompno. Nam que modo dicta sunt
ydola non sunt sompnia. Neque sicut
aliud sensibus solutis videtur. Neque quod
in sompno fantasma omne est.
Non primum autem aliquibus accidit
et sentire aliquo modo et sonos
et lumen et saporem et tactum
languide autem et veluti de longe.
Iam enim in dormiendo respi-
cientes et mox excitati quod debiliter
videbant lumen lucerne dormien-
tes ut arbitrabantur expergefacti
statim cognoverunt quod lucerne erat
et gallorum et canum debiliter
audientes vocem expergefacti co-
gnoverunt manifeste. Quidam
vero et respondent interrogati.
Contingit enim et vigilare et
dormire simpliciter altero existente et
alterum aliquo modo inesse. Quorum
nullum sompnium dicendum. Neque
quecumque in sompno contingunt fieri
vere intelligentie preter fantasmata.
Sed fantasma quod est a motu si-
mulacrorum cum in dormiendo
sit, et in eo quod dormit, hoc est
sompnium. Iam vero quibus-
dam accidit ut nullum sompnium
viderint in vita. Rarum quidem huius
est. Accidit tamen. Et hiis quidem
omnino perseverant. Quibusdam
vero et multum processus etate
accidit cum primum nullum sompni-
um viderint. Causam autem quare ac-
non fiat simile aliquid oportet arbi-
trari. Quoniam neque qui post cibum
dormiunt neque infans fit sompnium.
Quibuscumque enim hoc modo con-
tingit non itaque et multa advenient
evaporatio in superiorem locum vel
iterum deorsum lata facit multi-
tudinem motus convenienter si-
cut nullum apparet fantasma. Pro-
cedente vero etate nichil inconveni-
ens est apparere sompnia. Permuta-
tione enim aliqua facta vel secundum
etatem vel secundum passionem ne-
cessarium contrarium hunc.
De divinatione vero que in
sompnis fit et dicitur accidere
a sompniis, neque contempnere ydoneum

in sompniis. nam quod omnes quidem
vel existimant habere aliquam signi
ficationem sompnia prestat fidem
tamquam ab experientia dictum et
quod de quibusdam sit divinatio in
sompniis non incredibile. habet
enim aliquam rationem. ideo et de ali
is sompniis similiter autem utique
quis arbitrabitur. Nullam vero
rationabilem causam videre per
quam utique hec decere fiant.
Nam deum autem esse mittentem
cum alia irrationabilitate
et non optimis et prudentissimis
sed quibuslibet mittere inconve
niens. ablata vero que a deo cau
sa nulla aliarum conveniens esse
videtur causa. De hiis que
secus herculeas columpnas et
que in Boristene providere aliqua
super nostram videtur esse prudentiam
invenire originem. horum necesse
igitur sompnia vel causas esse vel signa
eorum que fiunt aut accidentia vel
omnia vel aliqua eorum vel
unum solum. Dico autem causam
quidem ut lunam defectus
solis et laborem febris signum
vero defectus stellam subintrare
asperitatem vero lingue febricitandi
accidens vero aliquo ambulante
deficere solem. nec enim signum
deficiendi hoc est nec causa nec
defectus ambulandi. ideo accidentium
nullum neque semper fit neque ut in
multum. Utrum igitur sompni

orum hec quidem cause hec signa
velut eorum que circa corpus acci
dunt. dicunt autem et medicorum
gratiosi quod oportet valde intendere somp
niis. conveniens autem et artificibus
autem considerantibus aliquid et philoso
phantibus. nam qui in die motus nisi
magni valde sint et fortes latent
secus maiores qui in vigilando
sunt motus. In dormiendo autem
contrarium. Etenim parvi magni vi
dentur esse. manifestum autem ex hiis
que in sompnis accidunt frequenter.
arbitrantur enim fulgura cadere
ac tonitrua sed parvis sonis in auri
bus factis et melle et dulcibus
saporibus parvo fleumate
defluente. et ambulare per ignem
et calescere vehementer parvo calore
circa quasdam partes facto. experrectis
autem manifesta hec modo se ha
bentia. Quare quoniam parva
omnium principia manifestum quia et
egritudinum et aliarum passionum
futurarum. manifestum quoniam ne
cessarium hec in sompnis esse ma
nifestiora magis quam in vigilando. At
vero quedam autem que in sompnis
fantasmata causas esse propriorum
cuique actionum non est irrationa
bile. quemadmodum enim volentes
agere et in actibus existentes aut
olim agentes recte et sepe hiis
sompnia invenimur et agimus.
causa autem quia preparans existit
motus a principiis et occasionibus sic

rursus necesse est eos cum in somp-
no sunt motus facientes principium
esse diurnorum actuum eo quod
preparata sit rursus et horum intel-
ligencia in fantasmatibus noctur-
nis. Sic igitur contingit sompni-
orum quedam signa et causas
esse. Plurima vero accidentibus assimilan-
tur maxime ut transcendencia
omnia et quorum non est origo
in nobis. scilicet de navali bello et de hiis
que procul accidunt sunt. De
hiis enim eodem modo se habere in-
simile est. velut cum memoran-
ti de aliquo contingit hec fac-
tum esse. Quid enim prohibet
et in sompniis ita magis. Non enim
simile multa huiusmodi accidere. Que-
admodum igitur nec memorasse de
aliquo nec signum nec causa acci-
dendi ipsum. sic nec ibi postea even-
tum sompnium videnti. nec signum
nec causa. nec symptoma. Ideo
et multa sompniorum non eve-
niunt. Symptomata enim nec
semper nec ut frequenter fiunt.
Omnino autem quoniam et
aliorum animalium sompniant
quidam. a deo utique missa non erunt
sompnia nec facta sunt huius
gratia. Demonia tamen natura enim
demonia. non divina. Signum
autem. valde enim viles homines
previdentes sunt. Secte sompnian-
tes tamquam deo et non immitten-
te sed quorumcumque quasi loquax
natura est. et melancolica. mul-
timodas visiones vident eo enim
quod multum et multipliciter
moveantur cum dixozemati-
bus existentes in hiis sicut qui-
dam rapiunt contendentes. quem-
admodum et dicitur sicut mul-
ta iacias alias dispositi iace et
in hiis hec accidit. Quoniam autem
non eveniunt multa sompnio-
rum enim inconveniens. nec
enim eorum que in corporibus
sunt signorum et celestium
velut aquarum et ventorum
si enim alius vehemencior eo
accidit motus aliquid facto non
sit signum et multa consulta
bene que fieri expediebat dis-
soluta sunt per alias digniores
inchoationes. Omnino enim
non omne fit quod futurum er-
at. nec idem quod erit et quod
futurum. Verumtamen autem prin-
cipia dicendum est esse a quibus
nos predicti sunt et signa et sig-
nata sunt hec aliquorum que
non fiunt. De hiis vero sompni-
is que non huiusmodi habent ori-
gines. sed dilationes vel temporibus
vel locis vel magnitudinibus
vel horum quidem nichil. non
tamen habentibus in se ipsis prin-
cipia qui vident sompnia nisi
provisum fiat ab accidente tale
utique erit magis quam ut dicit De-
mocritus. ydola et defluxiones

tinus. quemadmodum enim cum quis
moveat aliquam vel aerem hec
aliud movit et quiescente illo.
accidit huiusmodi motum procede-
re usque ad aliquid illo quod movit
non presente sic nichil prohibet
motum aliquem et sensum perve-
nire ad animas sompniantes a
quibus ille ydola facit et deflu-
xiones. et quacumque contingit
pervenientes magis sensibiles
esse nocte eo quod que in die fe-
runtur dissolvuntur magis. plus
enim sine turbatione aer noctis
eo quod silenciores sint noctes. et
in corpore facere sensum propter som-
pnum. ideo et parvos motus intra
se ipsos sentire dormientes magis
quam vigilantes. Hii vero mo-
tus fantasmata faciunt ex qui-
bus providet futura de huius-
modi. ¶ Et ideo accidit pas-
sio hec quibuslibet et non pru-
dentissimis. in die enim utique
fierent et sapientibus si deus
esset mittens. sic autem verisimile
quoslibet providere. nam inte-
lligencia horum non est quasi
affectiva. sed tamquam deserta et
vacua ab omnibus et motu
secundum movens ducitur. ¶ Et
quod quidam extatici provident
causa quoniam proprii motus non
infestant. sed longe pelluntur.
extraneos ergo maxime senti-
unt. ¶ Quosdam autem recte sop-
niantes esse et notos de notis max-
ime providere accidit eo quod
noti maxime pro se invicem sol-
liciti sunt. quemadmodum procul
entes maxime cognoscunt et
sentiunt sic et motus. Noto-
rum autem notiores sunt motus.
¶ Melancolici autem propter ve-
hemenciam quemadmodum iace-
tes longe bene coniectant. et propter
permutationem cito fantasma yma-
ginantur ipsi quemadmodum et
phylegidi poemata. et qui furi-
osi sunt huita simul dicunt et
intelligunt velud venerem
verem et sic copulant ad id quod
longe. ¶ Amplius propter vehe-
menciam non repellitur eorum
motus ab alio motu attractissi-
ssimus autem est inter sompniorum
qui potest similitudines inspi-
cere. recta enim sompnia iudica-
re quilibet est. Dico autem simili-
tudines quoniam similia accidunt
fantasmata eis que in aquis sunt
ydolis. sicut et prius diximus. i-
bi vero si multus fiat motus non
similis fit apparicio et ydola u-
eris. promptus vero est fides in-
dicare qui potest cito inspi-
cere et sentire dispersa. et dis-
torta ydolorum. quia est hominis
vel equi aut cuiuscumque. et ibi. tamen
aliquid potest similiter sompni-
hec motus enim impedit rectum
sompnium. ¶ Quod quidem g

est sompnus et sompnium et propter
quam causam utrumque hominum sit.
Amplius autem et de ea que
in sompnis est divinatione dictum.

Explicit liber de
sompno et vigilia.

De
motu autem
eo quod animalium que
eumque quantum est
unumquodque genus
ipsorum existit
et que differentie et que cause singularum
accidentium ipsis consideratum
est de omnibus maliis. Universaliter
autem de communi causa eius quod
est moveri motu quocumque. Hec quidem
enim volatione movent hec autem
natatione hec autem gressu alium
hec autem secundum alios modos tales
considerandum nunc. Quod quidem
igitur principium aliorum motuum
quod ipsum se ipsum movet huius
autem quod immobile et quod primum
movens necessarium immobile esse determinatum
est prius. Quando quidem
et de motu sempiterno utrum est
aut non est. et si est quis est. Oportet
autem hec non solum universaliter
ratione accipere. sed et in singularibus
et in sensibilibus propter quod quidem
et universales querimus sermones et in
quibus putamus oportere adaptare
ipsos. manifestum enim et
in hiis. quod nihil possibile
moveri nullo quiescente. primum
quidem in ipsis animalibus. oportet enim
si moveatur aliqua particula quiescere
aliquam. et propter hoc iuncture
animalibus sunt. quemadmodum
enim centro utuntur iuncturis
et fit tota pars in qua iunctura
et una et due et recta. et recurvata
permutans potentia et actu propter iuncturam.
reflexo autem et moto hoc
quidem movetur signum. hoc autem
manet eorum que in iuncturis
quemadmodum utique si eius dyameter que
quidem autem a. et d. manet
que a. b. moveatur et fit a. c. g.
sed hic quidem videtur secundum omnem
modum indivisibile esse centrum.
et enim moveri ut aiunt fingunt
in ipsis non enim moveri mathematicorum
nichil. Que autem
in iuncturis potentia et actu fiunt aliquando
autem unum aliquando autem divise.
sed equidem semper principium quiescit
et moti particula que deorsum ut
puta bachio quidem moto. cubitus
toto autem membro: humerus. et
tybia autem genu. toto autem femore
vertebrum. Quod quidem
igitur unumquodque in se ipso aliquid
oportet habere quiescens. unde principium
eius quod movetur erit et ad
quod appulsum totum integrum
movebitur. et secundum partem

manifestum. Oportet tamen omnis
que in ipso quod motor insufficiens. et non
quid sit extra simpliciter quiescens et
immobile. Dignum autem sci-
enter considerare de dicto. habet enim
dubitationem non solum quantum ad
animalia. sed ad totius motum et
lationem pertendit quemadmodum
enim et in ipso oportet aliquid immo-
bile esse si futurum sit movens. sic adhuc
magis ex animali oportet esse immobile
ad quod appulsum movetur quod
movetur. si enim fiet semper
ut putta muribus aut in terra aut
in arena progrediunt. non procedet
nec erit nec gressus. et non terra
maneat. neque volatus aut natatus
si non mare aut aer sistat. necesse
autem hoc alterum esse a moto et
totum a toto et partem nullam
esse eius quod movetur. quod sic
et immobile. si autem non. non mo-
vebitur. testimonium autem
huius quod dubitatur quare quan-
doque est navem ab extra si quis
pellat fuste attingens malum
aut aliquam aliam partem movere
facile. si autem in ipsa existens quis
navem hoc temptet agere. non
utique movebit. neque utique Titius neque
boreas flans intrinsecus ex navi
si accidat flare secundum modum in
quem autem pictores faciunt. ex
ipsa enim ventum emissum pi-
gunt. sine enim remisse spiritum
faciat quis sine vehementer

aut nec ventum faciat maxi-
sine aliquid aliud proiectum aut
pulsum. necesse primum autem
ad quiescens ad similiter primam
pulsum propellere. Deinde iterum
hoc per se ad ipsum aut cuius accidit
pars existens ad aliquid extra
esse secundum firmatum manere
navem autem pellens in navi
ipse existens et firmatus ad navem
rationabiliter non movet navem.
quia necesse est ad quod firmatur
manere accidit autem ipsi idem
quod movetur et ad quod firma-
tur ab extra autem pellens aut
trahens movet. nulla enim nulla
enim nulla pars navis.
Dubitabit autem utique aliquis
utrum si quod movet to-
tum celum oportet esse immobile
et hoc nullam esse celi partem neque
in celo. sive enim ipsum motum
movet ipsum. necesse aliquid immo-
bile adhibitum movere. et hoc
nullam esse partem moventis. ma-
nifestum immobile est quod mo-
Similiter nullam forte partem eius
quod movetur et hoc recte dicunt
dicentes quod circulo lata spera
nulla manet particula. aut enim
totum utique erit manere aut
divisibilem continuitatem ipsius.
Sed quod polos putant quamdam
habentem virtutem nullam
habentes magnitudinem. sed exi-
stentes extrema et puncta. non

bit· enim hec enim quod est nul
lam partem ee nullius talium· et
mota unum motum adnobis i
possibile polos que duos faciunt
Quod autem g' h'c· aliquid et
ad totum mundum sic quamadmodum
tam ad animalia et ad mota p ip
ex talibus utitur quis dubitabit:
Qui autem fabulose atlan
tem faciunt in terra habentem pedes
videbitur utique ab intellectu dixisse
fabulam· quasi hunc velut dy
ametrum existentem et vertentem
celum circa polos· h' autem utique
accidit secundum rationem· quia terra manet
s; hec dicentibus necessarium dicere
ipsum nullam ee partem totius ad
hec autem or; virtutem esse mo
ventis· et enim que manentis e'
enim aliqua multitudo ingoriste
virtutis secundum quam manet· quamadmo
et secundum quam movet movens et est
quedam proportio ex necessitate· quamadmo' ẜ
contrariorum motuum sic et quietum
et equales autem impassibiles
abinvicem obtinent autem ẜ
excessum· p° quod sive atlas si
aliquid tale est quod movet
aliquid ab hiis que intra non or;
magis contendere mansione q'
terra fortitur manens aut move
bitur terra a medio et ex p° loco
sicut enim pellens pellit sic p'
sum pellit et similiter secundum vir
tutem· movet a' que quiescentes
primum· Quare magis tam

plior virtus at similis et alia
quieti· similiter autem et moti
autem non moventis a'· tanta
g' oportebit virtutem terre maiorem
esse· quam totum celum h'e
et movens ipsum· si a' hec impossibile·
impossibile motum et celum ab
aliquo tali contra que intra.
Est autem questio dubia circa
motus partium celi quam ut existente
convenientem dubius considerabit v
tiq; quis· Si enim aliquis exce
dat virtute motus terre quiete
pellam quia movebit ipsam a
medio· et virtus autem a qua
hec potens quod non infinita
manifestum· c· n; enim terra i
finita· Quare n; gravitas ipsi
quoniam autem impossibile dicitur
multiplicit· non enim similiter
vocem dicimus ee impossibile
videri et eo qui in luna a nobis
hec quidem enim ex necessitate· h;
autem natum videri non videb;
Celum autem incorruptibile quod
ee et indissolubile putamus q'
dem ex necessitate ee· accidit autem
secundum hanc rationem non ex necessitate
natum est enim et contingit
ee motum· maiorem et a quo
quiescit terra et a quo movent
ignis et quod sursum corpus
si quidem g' fiunt excedentes mo
tus dissolventur h; abinvicem·
Si vero non fiant autem conti
git a' ee· Infinitum enim q'

esse contingit utique dissolui celum
Quod enim perhibet hec accidere
siquidem non impossibile. non impos
sibile autem si non oppositum
necessarium. sed de hac quidem dubita
tione alter sit sermo. ¶ Utrum autem
oportet aliquid immobile esse et quies
cens extra id quod movetur
nulla pars illius existens aut non
et hoc utrum et in omni sic se ha
bere necessarium est. forte enim utique
videbitur inconveniens esse si
principium motus intra. propter quod
videbitur utique sic existimantibus
bene dictum esse apud Homerum
sed non utique amovebunt celo
in terram Iovem supremum omnium
neque si valde multum laborent. pro
phetizate omnes dii dicimusque
dee totaliter enim immobile
a nullo contingit moveri.
¶ Unde solvitur et olim dicta
dubitatio utrum contingit aut
non contingit dissolui celi
consistenciam. sed et immobi
lium est principio. ¶ In ani
malibus autem non solum sic immo
bile oportet existere. sed et in ipsis
que moventur secundum locum que
cumque movent ipsa seipsa. oportet
enim ipsius hoc quidem quies
cere hoc autem moveri. ad quod
appulsum quod movetur move
bitur velut si quid moveatur
particula appellatur enim aliud
ut ad manens aliud. ¶ De

in animatis autem quecumque
moventur dubitabit utique ali
quis utrum omnia habent in ipsis
et quiescens et movens. et ad
aliquid extrinsecorum quiescen
tium appelli necesse. aut hoc est
impossibile puta ignem aut
terram aut inanimatorum ali
quid sed a quibus primus mo
ventur hec. Omnia enim ab
alio moventur inanimata prin
cipium autem omnium sic motorum
ipsa seipsa moventia. ¶ Talium
autem de animalibus quidem
dictum est. talia enim omnia
necesse et in ipsis habere quiescens
et extra ad quod appulsentur.
Si autem aliquid est supremus et
primum movens in immanifestum
et alius sermo de tali principio.
animalia autem quecumque moventur
omnia ad exteriora appulsu mo
ventur et respirancia et expiran
cia. nichil enim differt magnam
proicere gravitatem. gravitatem
ad quod quidem faciunt spuen
tes et tussientes. et respiran
tes et expirantes. ¶ Utrum autem
in movente se ipsum secundum locum
solo oportet aliquid manere
aut etiam in alterato ipso a se ip
so et augmentato. ¶ De generatione
autem ea que a principio et corrupti
one alia ratio. Si enim est quem quidem
dicimus primus motus generationis
et corruptionis hic enim quidem utique

erit et aliorum motuum forte
omnium. quemadmodum autem in
toto et in animali motus pri-
ste enim prescriat. Quare et au-
gmentationis siquidem fit ipsum
sibi sibi ipsi enim et alterationis.
Si autem non: non necesse primum
et augmentationis et alteratio-
nes ab alio fiunt et per alterius
generationis autem et corruptionis ne-
quaquam possibile ipsum enim esse
sibi ipsi nullum perisse enim
oportet quod movetur movens
et generans ei quod generatur. Inest
autem prius est ipsum se ipso.
De anima autem utrum sine mo-
veatur sive non. et si non mo-
vetur quomodo movetur prius dictum est
in determinatis de ipsa.

Quoniam autem que in animata
omnia moventur ab alio
de primo autem moto et semper
moto secundum quem modum movetur
et quomodo movet. Primum mo-
vens determinatum est. prius in his
de prima philosophia. Relinquitur est
considerare quomodo anima movet corpus
et quod principium motus alicuius
aliorum enim preter totius motus
que animati: enim motus que
enim non movetur ab invicem
propter quod et finem habent omnes
ipsorum motus. etenim que ani-
matorum omnia et animalia
et movent et moventur gratia ali-
cuius. Quare hec est ipsis omnis

motus terminus quod cuius gratia.
Videmus quidem movencia animal
et intellectum et fantasiam et
electionem et voluntatem et con-
cupiscentiam. hec autem omnia re-
ducuntur in intellectum et appetitum
et omnia enim fantasia et sen-
sus intellectum eundem locum
habent iudicativa enim omnia.
Differunt autem secundum differentias in
aliis dictas voluntas autem et
concupiscentia omnia appetitus electio
autem communis intellectus et appetitus.
Quare movet primum quod
appetibile. et quod intellectuale non
omnino est omne autem intellectua-
le: sed quod operabilium finis. propter
quod tale est bonorum quod in
movet. sed non omne quod est
bonum in quantum enim gratia huius
alius et in quantum est finis eo-
rum que alterius alicuius gratia
existunt sic movet oportet autem ponere
et apparens bonum: bonum locum
habere et delectabile apparens enim
est bonum. Est itaque palam
est quidem ut similiter movetur
a semper movente. et animalium
unumquodque. est autem ut aliter
propter quod et hec quidem semper
movetur aliorum autem motus habet
terminum sempiternum autem bonum
quod est vere et primo bonum et
non aliud quidem. aliud autem non in
divinius et honorabilius quam aliud
esse ad alterum. Eandem quidem

primum non motum movet. ap-
petitus autem et appetitivum cum mo-
tum non necesse movere aliquid.
Manifestum autem ex hiis
et quia rationabiliter latio ultima
factorum in hiis que sunt move-
tur enim et procedit animal ap-
petitu aut electione alterato aliquo
secundum sensum aut fantasiam. Quo-
modo autem intelligens quandoque quidem
operatur quandoque autem non operatur
et movet quandoque autem non mo-
vetur et de immo-
bilibus intelligentibus et sillogiza-
tibus. Sed ibi quidem theorema
finis. Cum enim duas propositiones
intellexit conclusionem intellexit et
composuit. hic autem ex duabus
propositionibus conclusio fit operatio ut
puta cum intellexit quia omni
homini ambulandum. ipse autem
homo. ambulat confestim. Si
autem quod nulli non ambulandum
homini. ipse autem homo statim
quiescit et hec ambo facit si non
aliquid prohibeat aut compellat
faciendum in bonum. Bonum
autem homini facit domum
statim. tegumentum indigeo
vestimentum autem tegumentum.
vestimento indigeo. quo indi-
geo faciendum. vestimento
indigeo vestimentum. faciendum
et conclusio vestimentum faci-
endum. operatio est operatur autem
a principio. si vestimentum erit

necesse hoc primum. si autem hoc et hoc et
hoc operatur statim. Quod quidem
operatio conclusio manifestum.
Operationes autem faciende per
duas species sunt per bonum et per
possibile. Quemadmodum autem interrogan-
cium quidam sit alterum propositi-
onem eam que manifesta est neque
intellectus insistens considerat nichil
puta si ambulare bonum homini
quod ipse homo non iam immor-
atur. propter quod et quecumque non
ratiocinantes operamur velociter operi-
mur. Cum enim operatus fuerit aut
sensui ad id quod cuius gratia aut
fantasia aut intellectui. quod ap-
petit statim facit. pro interrogatione
enim aut intelligentia appetitus
fit operatio. potabile in concupiscentia
dicit. Istud autem potabile sen-
sus dicit aut fantasia aut in-
tellectus bibit. sic quidem ergo
ad moveri et operari animalia im-
petum faciunt. ultima quidem causa
eius quod est moveri appetitu ex-
istente. hoc autem facto aut per sen-
sum. aut per fantasiam. et intel-
ligentiam appetentium quidem opera-
ri. hec quidem propter concupiscentiam aut
animum. hec autem propter appetitum.
aut voluntatem hec quidem
faciunt. hec autem agunt. Quem-
admodum autem automata
moventur modico motu facto sol-
utis strebilis et pellentibus invicem
strebilas et eius currus quod quis illo

movet ipsum in rectum et iterum circulo movetur eo quod inequales sunt rotae; minor enim quasi centrum fit quemadmodum in cylindris. Sic et animalia moventur. Habent enim organa eiusmodi naturam nervorum et eam quae ossium; haec quidem ut ibi lignum et ferrum, illa autem ut stuppae, quibus solutis et remissis moventur. In automatis quidem igitur et curribus non est alteratio, etiam si fiant minores quae intus rotae et iterum maiores, et sic circulo item moveantur. In animali autem potest et maius et minus fieri et figuras permutari, augmentatis partibus propter calorem et iterum per frigiditatem et alteratis. Alterant autem fantasiae et sensus et meditationes. Sensus enim statim sunt alterationes quaedam existentes; fantasia autem et intelligentia habent rerum virtutem. Quodam enim modo species intellecta calidi aut frigidi aut delectabilis aut contristabilis talis existit qualis quidem et rerum unaquaeque; propter quod tremunt et timent intelligentes solum. Haec autem omnia passiones et alterationes sunt. Alteratis autem in corpore haec quidem maiora, haec autem minora fiunt. Quod autem modica permutatio facta in principio multas et magnas facit differentias et distantes non immanifestum; velut gubernaculo secundum aliquid in modicum transposito magna prore fit transpositio. Adhuc autem secundum caliditatem aut frigiditatem aut secundum aliam aliquam talem passionem cum fiat alteratio circa cor et in hoc secundum magnitudinem insensibili parte multam facit corporis differentiam in ruboribus et palloribus et tremoribus et timoribus et horum contrariis.

Principium autem, quemadmodum dictum est, motus quod in operabilibus prosequibile et fugibile. Ex necessitate autem consequitur meditationem et fantasiam ipsorum caliditas et frigiditas. Contristabile enim fugibile, delectabile autem prosequibile; sed latet circa modica accidens hoc. Sunt autem tristabilia et delectabilia omnia fere cum frigiditate aliqua et caliditate. Hoc autem palam ex passionibus. Audaciae enim et timores et ad venerea motus et alia corporalia contristabilia et delectabilia haec quidem secundum partem cum caliditate aut frigiditate sunt, haec autem secundum totum corpus. Memoriae autem et spes quasi ydolis utentes huiusmodi, aliquando autem minus, aliquando magis causae eorundem sunt.

Quare rationabiliter condita sunt quae intus et quae circa principia organicarum partium permutantium ex consistentibus humida et ex humidis

compacta et mollia et omnia ex
inuicem. ¶ Hiis autem accidenti
bus secundum modum hunc. et ad hunc
passiuo et factiuo existente sicut
diximus in multis locis quandoque
quidem contingit ut sit hoc quidem actiuum
hoc autem passiuum et nichil de
ficiat ipsorum utrumque continuo
in ratione: confestim hoc quidem facit
hoc autem patitur. Propter hoc autem simul
est dicere intelligit quia ambulan
dum et ambulat. si non aliquid
impediat alterum organica quidem
preparant opportune passiones ap
petitus autem passiones appeti
tum quidem fantasia. ¶ Hec autem fit
aut per intellectum aut per sensum. Simul
autem et cito. quia passiuum et fac
tiuum eorum ad inuicem sunt natura.

Primum quidem mouens animal
necesse esse in aliquo principio
Iunctura autem quia quidem est
huius principium. huius autem terminatio
dictum est propter quod est quidem
ut uno est autem ut duobus utitur
natura. cum enim moueantur hinc
necesse quidem hoc quiescere signorum
extremorum. hoc autem moueri. Quia enim
ad quiescens oportet appellari quod mo
dictum est prius mouetur quidem
et non mouet extremum brachii
eius autem que in cubito iuncture
hoc quidem mouet et mouetur quod
in ipso toto motu. necesse autem
esse aliquid immobile. quod utique
dicimus posse quidem unum esse signum

operatione autem fit duo. Quare
et si animal esset brachium hic utique a
licubi esset principium anime
mouentis. ¶ Quoniam autem contingit et
ad manum habere aliquid sic inani
matorum. puta si moueat baculum
in manu: manifestum quia non utique erit
in neutro extremorum anima
neque in extremo eius quod mouetur
neque in altero principio. et enim lignum
habet principium et finem ad ma
num. Ita quod si propter hoc si non et
in baculo mouens ab anima prin
cipium est. neque in manu. similiter
enim habet et extremum manus
ad carpon et hec pars ad cubitum
nichil enim differunt que sunt ad
nata ab hiis que non. fit enim
quemadmodum auferibilis pars baculus. ne
cesse ergo in nullo esse principio quod
est alterius terminatio. neque si aliquid est
alterum illo magis extra. uelut extre
mum baculi in manu principium
neque huius. ad hunc enim manente cu
bito mouetur totum quod deorsum
quoddam. ¶ Quoniam autem similiter
habet a sinistris et a dextris et simul
contrariis mouentur ut non sit in
quiescendo semper dextrum moueri
sinistrum. neque hoc illud. semper
autem in superiori amborum principium
necesse in medio esse principium
anime mouentis. amborum enim
extremorum medium ultimum. similiter
autem habet ad motus. et ad eos qui desuper
et deorsum. puta eos qui a capite

ad cor cum aspira habentibus spiritum.
Et constabilitur autem hic activum
et enim sensitivum hic dicimus
esse. Quare alterato per sensum
loco qui circa principium. et per-
mutato habitu simul permutantur
extense et contracte partes invicem ex
necessitate. propter hoc fiat motus in
animalibus. Medium autem corpo-
ris potentia quidem unum; operatione
autem necesse fieri plures. et enim simul
moventur membra a principio et
altero quiescente. alterum movetur.
Dico autem puta in. a. b. g. d.
movetur movet. a. d. Sed ad huc
oportet autem aliquid quiescere
si futurum sit hoc quidem moveri.
Motive. unum quidem potentia existens
ipsum autem operatione duo esse.
Quare necesse non punctum sed
magnitudinem aliquam. Sed ad
huc contingit et. g. simul cum
b. moveri. Item necesse ambo principia
ea que in. a. d. mota moveri. oportet
quidem aliquid esse. preter hec alterum mo-
vens et non motum. Appellan-
tur autem quidem extrema et princi-
pia motorum que in. a. ad invi-
cem. quemadmodum item si quis
baculi que tenentes moveant eu-
m. Sed movens ambo necesse esse
unum hoc autem est anima. alte-
rum quidem existens a magnitu-
dine tali. In hac autem existens
secundum rationem quidem dicentem
causam. motus est appetitus medium

quod movet motum. In ani-
matis autem corporibus oportet
aliquod esse corpus tale. Quod
autem quidem movetur non natum est
movere potest pati secundum alienam
virtutem. movens autem necessario
habere quandam potentiam et virtutem.
Omnia autem videntur ani-
malia habentia spiritum complantatum
et potentiam isto. Qualiter autem
quidem salvatio spiritus complantati dic-
tum est in aliis. hec autem ad
principium animale habere simi-
lium est. quemadmodum quod
in iuncturis signum movens et
motum ad immobile. Quoniam autem
principium huic quidem in cor-
de. huic autem in proportionali. propter hoc
et spiritus complantatus hic inter-
existens. utrum quidem igitur idem est
spiritus semper. aut fit semper alter. alte-
rius. idem enim est et de aliis
partibus. Videtur autem bene na-
liter habens. Ad hoc quod sit mo-
tivum et exhibeat virtutem.
Opera autem motus pulsio et
tractio. Quare oportet organum
augeri posse. et contrahi. talis
autem est spiritus natura. Et ei
sine violentia contractiva et trac-
tiva et pulsiva. propter eandem causam
et habet gravitatem ad ignea et
levitatem ad contraria. Oportet
autem quod futurum est movere
non alteratione tale esse. obtinent
enim secundum excessum invicem corpo-

minutem leve autem deorsum a
gravior demeritum. grave autem
sursum alterior. Qua autem
quod movet mota pre anima dic
tum est. et propter quam causam. Ex
istimandum autem constare a
nimal quemadmodum civitatem
bene legibus rectam. In civitate
enim quando semel stabilitus fuit
ordo nichil opus est separato monar
cha quem oportet adesse per singula
eorum que fiunt. sed ipse quilibet fa
cit que ipsius ut ordinatum est
et fit hoc post hoc propter consuetudi
nem. In animalibus autem
idem hoc propter naturam fit. et quia na
tum est unumquodque sic constitu
torum facere proprium opus ut nichil
opus sit in unoquoque esse anima
set in quodam principio corporis
existente alia autem vivere eo quod
ad nata sunt facere autem pro
prium opus secundum naturam. Quomodo
quidem moventur voluntariis mo
tibus animalia. et propter quas cau
sas dictum est. Moventur autem
et aliquibus et voluntarius quo
dam. pluribus autem non vol
untarius. Dico autem invol
untarios ut puta enim cor
dis et enim qui pudendi mul
totiens enim apparente aliquo
non tamen iubente intellectu
moventur. Non voluntari
os et puta sompnum et vi
giliam et respirationem. et

quecumque alia tales sunt. nul
lius enim horum domina simpliciter
est secundum fantasia nec appetitus. sed
quoniam necesse alterari naturali altera
tione animalia alterantis
hiis autem augeri. hiis autem detri
mentum pati. ut iam movea
tur et permutentur natis hiis per
mutationibus in motu. Cause autem
motuum caliditas et frigiditas
que que deforis intus existentes na
tales. et preter rationem utique facti mo
tus dictarum partium. alteratione
incidente fiunt. intellectus enim et
fantasia sicut dictum est passionum
factiva passionum assimilant species et
factivorum afferunt. Maxime
autem partium hec faciunt nota
bilius propter velut animal utramque
separatam esse partium. hec autem cau
sa habet humiditatem vitalem. Cor
autem manifestum propter quod quoniam
eius principia enim hic sensuum
pars autem genitalis. quia talis est
signum. tamquam exit ex ipsa ve
lut animal quoddam spermatis mo
tus. Motus autem a principio
a partibus et partibus a principio ra
tionabiliter eveniunt et adinvicem
ad sic pertingunt. oportet enim intellige
re a. principium motus quod secundum unumque
que alteritatem inceptorum ad prin
cipium pertingunt et a principio mo
to et permutatione quoniam multa vir
tute est. principium autem ipsius
b. ad b. Quia ipsius g. ad g.

propter a. b. quidem. ad a. neutre. ii
ad principium. ab. a. aut ad. g.
ut a principiis. Quod autem
aut autem eorum inter lineas
fit nec aut post totum nuptias aut
autem non causa aut autem in
esse palam. nam non quoniam
non talem aut talem. ¶ De
partibus quidem quod invisibilium a-
nimalium et de anima. ad huc autem
et de sensu et sompno et memo-
ria et communi motu. diximus
causas. reliquum autem et de
generatione dicere.

Explicit de sompno et vigilia.

De iuventute autem et senectute et vita et morte nunc dicendum.
Simul autem et de et expira-
tione necesse forte causas dicere
quibusdam enim animalium propter hoc
accidit vivere et non vivere. Quoniam
autem de anima in aliis determinatum
est et palam. quod non est possi-
bilem ipsius esse corpus. Si tamen quod
in aliqua existit corporis particu-
la. manifestum. et in hoc aliquo
membri virtutum particula. Quecum-
que quidem alia anime aut partes aut
virtutes aliarum. quemadmodum vo-
cate dinoscuntur nunc. Quecumque
autem animalia dicuntur vivere
in hiis quidem quo adepta sunt
utrisque hiis. Dico autem utrumque
et quod est esse animal et quod
vivere. necesse eandem esse et unam par-
ticulam secundum quam vivit. et secundum
appellamus ipsum animal. animal
quidem enim secundum quod animal
impossibile non vivere. si autem
vivit sic animal existere. non
necesse plante enim vivunt qui-
dem non habent sensum. percipere
autem animal ad non aliud determi-
namus. Nunc quidem quod ne-
cessarium unam esse et eandem
hanc particulam. in esse aut plurium
et aliarum. Non enim idem aliud
esse et vivere. ¶ Quoniam quod pro-
priorum sensitivorum unum aliquod
commune est sensitivum in quod
eos qui secundum actum sensus necesse
obviare. hoc autem utique erit medium
anterioris vocati et posterioris. an-
terius quidem enim dicitur in quo
est nobis sensus. posterius autem opposi-
tum. ¶ Ad huc autem diviso
corpore inveniuntur omnium superiorum
et inferiorum. Omnia enim
habent superius et inferius. Quare
et plante. palam quoniam nutri-
tivum principium habebunt utique
in medio horum particula enim
secundum quam ingreditur alimentum
superius vocamus ad ipsum respiciens.

sed non ad ambiens totum. De orsum autem secundum quem superfluum diminuunt primo. ¶ Ut autem contraria plantis hec et animalibus. hominum autem enim propter rectitudinem maxime existit. hic autem animalium dicere que sursum particulam ad id quod totius sursum. Aliis autem in firmitudine plantis autem immobilibus existentibus et accipientibus ex terra alimentum necessarium semper deorsum habere particulam. proportionales enim sunt radices plantis et quod vocatur os animalibus per quod alimentum. hec autem extra accipiunt. hec autem per ipsa. Tribus autem existentibus partibus in quas dividuntur omnia perfecta animalia. una quidem qua suscipit alimentum una autem qua superfluum emittet. tercia autem harum media. hec in maximis animalibus vocatur pectus. In aliis autem proportionale. De articulatum autem sunt magis aliis alia. ¶ Quecumque autem ipsorum sunt processiva apponuntur et particule que ad hanc administrationem quibus totum ferunt corpus crura et pedes et habencia eandem hiis virtutem.

¶ Sed principium autem nutritive anime in medio trium particularum et secundum sensum exis invenitur. et secundum rationem. multa enim animalia ablata utraque particularum et ea que vocatur capite et susceptiva alimenti vivunt. cum quocumque utique fuerit quod medium. palam autem in entomis ut vespis et apibus. Et acuis et multa autem entomorum divisa possunt vivere post intincionem talem autem particulam actu quidem habet unam virtutem autem plures. ¶ Eodem enim modo plantis constituta sunt et enim plante divise vivunt separate et fiunt multe arbores ab uno principio propter causam autem eandem. hec quidem non possunt divisa vivere. hec autem transplantantur plantarum aliter enim secundo sed similiter habent secundum hec plante que et genus entomorum. ¶ Necesse autem et intimam animam actu quidem unum habentibus esse unam virtute autem plures. Similiter autem et per sensitivum principium videntur enim habentia sensum divisa horum. ¶ Sed ad salvari naturam plante quod possunt que non habent organa ad salutem. et que indigentia sunt hec autem capientis. hec autem suscipientis alimentum. hec autem aliorum et horum amborum assimilantur enim talia animalium multis animalibus simul mixtis. ¶ Optime autem constituta hec autem plurimum aliorum propter esse unum ipsorum ut contingit maxime unam propter quod et primum sensum quando fiant

omnis particularum quia habent ali
quam animalem passionem se
pati enim insectibus faciunt se
cum ut corticee corde ablate.
Ad huc autem in plantis pa
lam et animalibus eam que ex se
minibus generationem assumentibus
et incisiones et abscisiones.
Que enim ex spermatibus genera
ntur omnibus ex medio. Duplicibus
enim existentibus omnibus se
cundum quos nata sunt: medium est
utriusque particularum. hinc ramus
autem oritur et radix nascentium
principium, quod medium ipsorum est
In incisionibus autem et abscisioni
bus maxime hoc accidit circa
zo. ozus. est enim principium
quoddam ozos rami. Simul autem et
medium. Quare aut hec ab
scindunt aut in hec inserunt: ut
aut rami aut radices ex hoc ge
nerentur tamquam existente principio
ex medio genitus et radicis. Ani
malium sanguinem habentium
cor fit primo: hoc autem palam
ex quibus in contingentibus ad
huc factis inter contemplati
sumus. Quare et in exsangui
bus necessarium analogum cordi fieri
primo. Cor autem quod est vena
rum principium in hiis que de
partibus animalium dictum est prius
et quod sanguis sanguinem
habentibus est ultimum alimen
tum ex quo fiunt particule ma

nifestum. Quod quidem igitur quan
dam operationem os intus efficit al
terum autem que ventris: est ali
mentum. Cor autem gratia cons
amine huius est. Oportet autem
enim principale ad id cuius gratia
perficit. sed non in hiis que huius
gratia ut medicina ad sanitatem
sed ad hoc quod principale sensuum
et hoc sanguinem habentibus omnibus
in hoc enim necessarium est quod vi
um sensitivorum. Duos autem
manifeste huc tendentes vide
mus gustum et tactum. Quare
et alios necessarium in hoc autem ex
et aliis sensitivis contingit secundum
motum. hec autem necessario tendere
ad eum qui sursum locum. Quod si
huius autem si vivere in hac particula
omnibus est palam quia sen
sitivum principium necessarium. Quod
autem enim animal hoc et
vivere dicimus. Quia enim sensiti
vum hoc corpus animal esse di
cimus. propter quod autem hec quidem sen
sum manifeste tendunt ad cor
hec autem sunt in capite. propter quod
et videntur quibusdam sentire anima
lia propter cerebrum. causa autem in aliis
dictum est seorsum. Secundum appa
ca autem quod palam ex dictis
quod in hoc et in medio cor
porum partium sensitive anime
principium est et augmenta
tive et nutritive. Secundum rationem autem
quia unum videmus in omnibus ex pluribus

faciente optimum. In me-
dio autem sic principio existente
utrisque: maxime perficit utraque
particularum primum opus et op-
timum, scilicet ultimum alimentum sus-
cipiens per venas utrumque enim
ipsorum sic est. Et est tantum
medium regio: regio principantis
ad hunc utens et quo utitur cor
differunt quemadmodum fistule
et movens fistulas: manus sic
autem quod animal determinatum
est per hoc sensitivam animam
enim sanguineum quidem haben-
tibus necesse in corde, hoc prin-
cipium. Ex sanguinibus autem
in proportionali particula. Omnes
autem particule et totum corpus
corpus animalium habent quan-
dam caliditatem naturalem, propter quod
viventia quidem videntur cali-
da. Morientia enim et pri-
vata vita contrarium. Necesse autem
esse caliditatis huius principium
in corde sanguinem habentibus, ex
sanguinibus autem in proportio-
nali. Operantur enim et digerunt
naturali calido alimentum omnia.
maxime autem quod principalissi-
mum. propter quod aliis quidem par-
tibus infrigidatis remanet vi-
vere. eo autem quod in hoc est
corrupto omnino quia hinc ori-
tur principium omne caliditatis
et anime tamquam igni-
tus in huius particulis ex sanguini-

autem in proportionali in corpore
sanguinem habentium. Necesse
ergo simul vite existentiam et calidi
huius salvationem et vocatam
mortem et huius corruptionem.
Verum adhuc igitur quidem
duas videmus corruptiones mar-
cescentem et extinctionem.
Vocamus autem eam quidem que
a se ipso marcescentem, eam vero
contrarius extinctionem, hanc
quidem senectutem, hanc autem
violentiam. Accidit autem
ambas propter idem fieri corruptiones.
Deficiente enim alimento non
potente calido accipere alimentum
corruptio fit ignis. Contrarium
quidem enim cessare faciens di-
gestionem prohibet nutriri. Quando
autem marcescere accidit amplior
congregato calore propter non res-
pirare neque infrigidare. Cito enim
et sic consumit alimentum et
multum congregatum calorem
et preveniunt consumentes antequam adesse
evaporationem. Propter quod quidem non
solum marcescit quod minus
secum plurimum ignem, sed ipsi
secundum se ipsum lucerne flamma impo-
sita in maiori flamma combu-
ritur sicut quecumque aliud inflamma-
bilium. Causa autem quia alimentum
quidem eius in flamma preoccupat
accipiens maior flamma prius quam
advenerit alterum. Ignis autem perma-
net semper factus et fluens sicut

simus. Sed lati propter velocitatem psilam. Quare quod si quidem oporteat salvari calorem, quod quidem necessarium si futurum sit vivere, oportet fieri quod in principio caloris quandam refrigerationem. Exemplum autem huius accipere quod accidit in suffocatis carbonibus. Si enim sunt clibanis quibus obstructi velut ab suffocatione continue extinguuntur cito. Si autem secundum vicem aliquis faciat frequenter ablationem et appositionem, manent igniti multo tempore et celatio autem salvat ignem. Nec enim respirare prohibetur propter raritatem terre retinentis aer eo qui in circuitu aere ut non extinguatur multitudine existentis in ipso caliditatis. Sed de causis autem hiis quod contrarium accidit et suffocatio igni hinc quando enim marcessit. Sed autem permanet pluri tempore: dictum est in problematibus. ¶ Omne autem omne vivens habet animam, ipsam autem non existit sine naturali caliditate sicut diximus. Plantis autem per alimentum et continens sufficiens fit auxilium ad naturalis caloris salvationem. Et enim alimentum facit refrigerationem ingrediens sicut et hominibus primo oblatis. Ieiunia autem calefacientia sitim faciunt. Immobilis enim existens aer semper calescit. Alimento autem ingrediente refrigeratur motus donec utique accipiat digestionem. Si autem aut continens excedat frigiditate propter horam fortibus factis omnibus exsiccantur, aut si estate fervida accidant caumata et non possit tractum ex terra humorem refrigerare corrumpitur marcescens calorem, et dicuntur siderari et astroblite fieri arbores circa tempora hec propter quod et genera quedam lapidum radicibus submittunt et aquam in vasis ut radices infrigidentur plantarum.

¶ Animalium autem quoniam hec quidem sunt aquatilia, hec autem in aere faciunt dietam, ex hiis et per hec accipiunt refrigerium: hec quidem aqua, hec autem aere. Quo autem modo et qualiter dicendum dicentibus rationem magis.

¶ De respiratione enim aliqui quidem priores phisicorum dixerunt, cuius tamen gratia existit animalibus, hii quidem nichil enunciaverunt, hii autem dixerunt quidem non bene autem dixerunt. Sed inexperte accidentibus. ¶ Ad huc autem omnia alia autem respirare. Hoc autem non est verum. ¶ Quare necessarium de hiis primo supervenire ut non videamur omnes inaniter accusare. ¶ Quod autem quecumque

animalium habet pulmonem
respirant omnia manifestum
est et horum ipsorum quecumque
autem ex sanguine habet pul
monem et concavum minus
indigent respiratione propter quod
multo tempore possunt perma
nere propter corporis ulitudine
pulmonem autem concavum habent
omfleancia ut ranarum genus
. Adhuc autem emides et tes
tudines multo tempore manent
in humidis. pulmo enim mo
dicam habet caliditatem. propter ei
sanguinis habet. ipsum insuflatum i
flatus quod ipse motu refrigerat et
facit permanere multo tempore
si tamen cogat cum valde de
tineas longo tempore suffocantur
omnia. nichil enim talium suscipit
aquam sicut pisces. huius
cia autem pulmonem habentes
sanguinem: omnia magis in
digent respiratione propter multi
tudinem caliditatis aliorum
autem quecumque non habet pulmo
nem nullum respirat. De
mocritus autem abderites et
quidam alii qui de respiratione
dixerunt nichil de aliis determina
verunt animalibus. nisi sunt
tamen dicere quasi omnibus
respirantibus. Anaxagoras
autem et diogenes omnia
dicentes respirare de piscibus
et ostreis. dicunt quomodo respi
rant. et ait anaxagoras quando
enim dimittunt aquam per bran
chias enim qui in ore factum est
habentes respirare pisces. non
enim esse vacuum nichil. dioge
nes autem cum dimittunt a
quam per branchias exteriusstante
circa os aquam trahere vacuo quod
in ore aerem tantum in aqua
existente aere. Hec autem sunt impos
sibilia primo autem enim me
dium rei auferunt propter dicere ad
commune in altero solo respira
re enim vocatur huius alius quidem
dem expiratio. hec autem inspiratio
de qua nichil dicunt quomodo
expirant talia animalium. neque
contingit ipsis dicere. Cum enim
respirant hac quare respi
rant iterum oportet expirare et hoc
semper permutatum faciunt. quare
accidit simul suscipere aquam
secundum dictos et expirare. necesse autem
obviantes impedire alterum alterum.
Deinde cum dimittant
aquam tunc expirant secundum ora
autem secundum branchias. Quare
accidit simul expirare. et res
pirare tunc enim aiunt ipsum
respirare. et expirare impossibile.
Quare si necesse respirantia ex
pirare et inspirare. et respira
re autem non contingit nul
lum ipsorum palam quod nec
respirat ipsum nullum. Ad
huc autem dicere aerem trahere

et ore aut ex aqua per os impos
sibile. non enim habet arteriam propter
pulmonem non habere, quod continu
ens prius est ei. Quare necesse
stomacum ventre trahere, hii autem
et alia utique facere animalia. Nunc
autem non faciunt et si illa essent
humiditatem essent manifeste utique
utique hec facerent. Videntur autem
non facientia hec. Ad hunc autem
omnium respirantium et tra
hentium spiritum videmus quoniam
motum factum particule trahen
tis. In piscibus autem accidit
non nichil enim invenitur mo
ventes eorum que circa ventrem
nichil branchias solum et in hu
mido et in sicco existencia cum ex
pisci fuerint. Ad hunc enim
memoriantur suffocata in hu
mido omnia respirancia fiunt
ampulle spiritu exeunte violenter
ut si quis cogit cortulas aut
limacas aut aliquod talium ge
nerum. In piscibus autem
non accidit experientibus omnem
modum tamquam non habentibus
spiritum de foris nullum. Quo
autem modo respirationes ipsis
Contingit et hominibus existen
tibus in humido accidere. Si
enim pisces trahunt ex ea
que in circuitu oris aqua propter
quid hec homines non utique faciunt
et homines et alia animalia
et enim qui ex ore utique trahere

similiter piscibus. Quare si
autem et illa essent possibilia
et hec essent. Quoniam autem
non sunt palam quod nec in
illis est. Ad hec autem propter
quam causam in aere moriuntur
et inveniuntur existimata sicut
suffocata sicut eadem respirant
Non enim utique alimenti in
digencia hec paciuntur. Quam
enim dicit Dyogenes causam
stulta. Ait enim quod aerem
multum valde trahunt in aere
in aqua autem modicum et
propter hec mori. Et enim in ge
sibilibus oportebat possibile esse
hec. Nunc autem nullum pro
valde respirare suffocatur gres
sibile animal. Ad hunc
autem si omnia respirant
palam quia et entoma anima
lium respirant. Videntur autem
ipsorum multa decisa vivere
non solum in duas partes sed
in plures ut que vocantur scolo
pendre. Que qualiter aut qui
bus contingit respirare.
Causa autem maxime non
dicendi bene de ipsis quod in ex
pertes erant eorum que intus
partium. et quia non accipie
bant gratia alicuius naturam
omnia facere. Querentes
enim cuius gratia respiratio
animalibus existit et in parti
culis hiis inspicientes ut in branchia

et pulmone inuenient utique
uelociorem causam. Democritus autem
quia quidem ex respira
tione accidit respirantibus aliquid
dicit inquiens prohibere exprimi
animam non tamen ut huius
quidem gratia facientem hoc
naturam nichil dixit omnino
enim sicut et alii physici et iste
tetigit talem causam. Dicit
autem quod anima et calidum idem
prime figure sperarum segre
gatis igitur ipsis a continente et
exprimente fit respirationem in
auxilium. in aere enim multum
numerum esse talium que uocat
ille intellectum et animam respi
rato igitur et ingrediente aere co
ingredientia hec et prohibentia
expressionem prohibere in anima
libus existentem animam perire
re et propter hoc ex respirare esse ui
uere et mori. Cum enim preua
luit continens exprimens et non
amplius deforis ingrediens
potest prohibere non potente res
pirare tunc accidere mortem
animalibus. esse enim mortem
talium figurarum ex corpore
exitum ex continentis compres
sione. Tandem autem quod
omnibus quidem necessarium mori
non tamen quomodocumque contingit. sed
secundum naturam quidem senectute vi
olentia autem preter naturam nichil
demonstrauit. Quamvis oportet

quoniam alii quidem uidentur hoc
facere. alii autem non uidetur.
utrum causa extrinsecus est aut in
tus. Non dicit autem neque de
principio respirandi. quid causa
utrum intrinsecus. neque enim quin
deforis intellectus succurrat auxi
lium. sed intrinsecus principium
respirationis fit motus non ut
in sentientem unum continente. in
conuenienter autem et simul con
tinens comprimere dilatare et
ingrediens. Que autem quidem
dixit et ut fere. sic sunt. Si autem
oportet putare natum esse prius dictum
et non omnia animalia respira
re non secundum morte causam puta
dum dictam esse hanc sed solum
in respirantibus. Quamuis neque
in hiis bene proclamat autem ex acciden
tibus et talibus quorum huius
omnes experienciam. In ueste
enim calefacti magis et respi
ratione magis indigemus et
spissius respiramus omnes.
Cum enim incontinenti fuit frigi
dum et constringatur et compri
gatur corpus accidit spiritum continens
tunc oportebit deforis ingredi
entem prohibere concussionem
nunc autem sit contrarium. Qui
enim multum uelle congregari
tum fuit calidum non expi
rationum tunc indigent respi
ratione necessarium autem respirantes.
Eligentes autem species respirationis

gra respirantes quam quod dicit
ignem super ignem · inchimeo ac
ceptam cum impulsio de aliis anima
libus magis determinavit. amo ipi
calidi sit in aliis virtutum eodem
aut propter aliam aliquam causam
Si enim totalis campestribus quod
respirationis existit dicendum
causa · quare sol: si autem in aliis
modus autem alius et de hoc de
terminandum siquidem possibile
respirare omnibus. Ad hunc autem
et secundus modus cause. Exe
unte enim extra calida pro a
bientem pulsum aerem lati
in ore incensus locum aut pro res
extremitates carnes · unumquodque intra
erunt calidum super magis esse
antiquitatis priorentibus
innicem · calefieri autem iterum
exire spiritum eundem locum et itera
pellere intus per os aerem existe
tem calidum et hoc iterum agere
semper facientes respirantes et
exspirantes. accidit autem sic pu
tantibus prius exspirationem fieri
quam inspirationem. signum autem
fiunt autem enim adinvicem et
secus invicem moventia autem
exspirant. Quare necesse esse
principium inspiratione. Ad
huc autem cuius gratia hec existunt
animalibus. Dico autem res
pirare magis dicimus hec modo
dicentes sed velut de incidente a
liquo enunciant solum · quam
ius principalia hec iudicamus vi
vendi et moriendi. Cum enim
non potuerint · tunc accidit fieri cor
ruptionem respirantibus. Ad
huc autem inconveniens calidi
quidem per os exitum et introitum i
troitum non latere nos. Inspi
tus autem spiritus introitum et re
um calefacti exitum latere in
conveniens autem et calidi re
spirationem introitum esse inter
enim · horum quam quidem enim
exspiratus esse calidus quam autem
inspiratus frigidus. Quando
autem calidus fit senescentes
respirant. Quia enim non
refrigerant sufficienter magis diceres
innitescens accidit spiritum trahere
sed etiam in alimenti gratia existi
mandum fieri refrigerationem tan
quam alito spiritu eo · quam intus ig
ne et respirare quidem quemadmodum
super ignem superpositum additum
alito autem igne fieri respiratio
nem. hec enim dicemus iterum et
ad hunc sermonem que quidem
ad priores. et enim in aliis ani
malibus oportebat hec accidere
aut proportionale huic · omnia
enim habent caliditatem naturalem
Deinde et fieri calidum ex
spiritu quo dicimus modo · dicere fieri
enim. Magis enim ex alimen
to hec autem videmus accidere
sed hec suscipere alimentum et
superfluum eandem ... autem in aliis

non invenimus factum. Dicit
autem de respiratione et expiratione
non tamen causas quarum in de omnibus
animalibus melius facit manifestum
sive respirant vel non. et de ea
que per nares respiratione dicens
putat et de principali dicere respi
ratione. Est autem per arteriam et pec
tore respiratio et que per nares ipsis
naribus sine illa non est respirare
et ea quidem que per nares facta res
piratione privata animalia nichil
patiuntur. ea autem que secundum arteri
am moriuntur. vitare enim non est
hominibus ea que per nares res
piratione odoratum ambe animali
um propter quod quidem odoratu fere
participant omnia animalia. est
autem non omnibus idem organum
sensus. Dictum est autem de
ipsis in aliis planius. Est autem
aut respirationem et expiratio
nem propter venas esse quidam: in quibus
inest quidem sanguis. non tamen
plene sunt sanguine. habent autem
poros quam enim extra aerem. parti
bus quidem corporis minores, huius
autem que aeris maiores propter quod
sanguinem simul moveri sursum
et deorsum. Deorsum autem
lato influere aerem et fieri res
pirationem. Sursum autem pro
cedente excidere esse et fieri ex
pirationem assimulans quod ac
cidit de clepsydris. Si autem respirant
omnia et respirant omnibus
deficientes sanguine canalium
carnales in ultimis secundum cor
poris tenduntur et ipsis oris spi
ris simul per forate sunt canalibus
manum ultime summitates per to
tum. ut excitans quidem occultet
tur ether eam facile iter duplici
um pateat. Quare cum recedi
derit tenet sanguis ether cullens
descendit tumore magno. Cum
autem exsiliat iterum expirant. quem
admodum cum puella de clepsy
dra ludens per vim malleatam ex
cum quidem fistule aptitum ob
struens formosa manu in aque
clare tumentem et delicabile corpus
in vis aqua ingreditur. sed pro
hibet aeris moles intus ruens
ad foramina spissa donec revela
verit crebrum fluxum. Deinde
vero spiritu deficiente ingreditur aqua
immota. Eodem autem modo cum a
quam quidem habeat secundum profun
da aeris canali autem obstructo
humana manu. et poro aere ac
deforis intus angustiatus aquam
prohibet circa portas canalis male
sonans extrema optinens quam
diu mane obstruatur. Tunc autem
obstruatur iterum aut prius spiritu
cedente exsilit aqua iuvat sic
autem et delicabilis sanguis exci
tans per membra cum ipse retro ac
tus redierit ad intimum altum
mox retina descendit tumore
impetuoso. Cum exilierit iterum

exspirant caue. Postea dic-
amus igitur hec de respiratione. respi-
rant quemadmodum diximus ma-
nifeste respirancia per arteriam per os
simul et per nares. Quare sequitur
de ipse dicit respiratione neces-
sarium querere. Omnino congru-
it dicta ratio cause. inducitur enim
contrarium accidens. elevantes qui-
dem enim locum quemadmodum
folles in ereanis respirant. at to-
llere autem calidum racionabile
ipse autem sanguinem calidum
locum. Comprimentes autem
et deponentes quemadmodum ibi
folles exspirant. Verumptamen ibi qui-
dem non secundum idem suscipiunt aerem et
iterum emittunt respirantes autem
secundum idem. si autem de ea que secundum
nares dicit multum peccant. non
enim est respiracio narium propria. sed
secundum canalem que circa guttur secundum
quod extremum pallati in ore simul per-
foratis naribus. cedit hec quidem sic
ipse. hec autem per os simul exeuntes et
intrantes. ab aliis quidem igitur dicta
de respirare tales et tantas habent dif-
ficultates.

Quoniam autem dictum est
prius quod vite et anime li-
tus cum caliditate quedam est ignis
enim operatur omnia propter quod au-
tem in quo primo loco et corporis
et in qua prima loci huius parte
principium necessarium esse tale. hic est per
primam nutritivam animam necessarium
existere. Iste autem est medius lo-
cus suscipientis alimentum et secundum
quem emittunt superfluum. Ex-
sanguibus autem quidem non nominatur
Sanguinem autem habentibus cor hec
particula est alimentum. autem ei
ex quo iam fiunt partes animalibus
sanguinis non est. Sanguinis autem
et venarum idem principium ne-
cessarium esse. altius enim gratia alterius
est ut vas et suscipiens principium
autem venarum cor. et sanguinem
habentibus. homo enim per hec sed ex
hec penitus omnes existunt pala-
autem nobis hec ex anathomis.
Alias autem quidem virtutes anime
impossibile existere sine nutritiva
propter quam causam autem dictum est prius
in hiis que de anima. hanc autem sine illi
igne. In hec enim non collocavit
ipsam. Corruptio autem ignis quem-
admodum dictum est prius extinc-
tio marcor. extinctio autem que a contra-
riis propter quod autem senio que ag-
tinentis frigiditates et que celeriter
extinguitur distinctius. hec quidem
igitur corruptio violenta similiter et in
animatis et inanimatis. et enim
organis divisio animali. et conge-
lato propter frigoris excellenciam mori-
untur. marcor autem propter multitudine
caliditatis. et enim si excedat quod
in circuitu calidum et alimen-
tum si non accipiat corrumpitur
quod ignitum non infrigiatum
sed marcore passum. Quare necesse

sed refrigerationem si debeat salutem
adipisci. hec enim auxiliatur ad
hanc corruptionem. Quoniam
autem aliorum hec autem aqua-
tilia. hec autem inter fuerunt con-
ustationem horum prius autem
omnino et ex sanguibus facta
ex continente. aut aqua. aut a-
ere infrigidatio sufficiens aut
auxilium corruptionis huiusmodi
modicum enim habentia calorem
modico indigent auxilio. propter quod
et huius inte fere omnia talia sunt
Ad aluo enim existentia
modica sedantur inclinatione.
Quecumque autem longiores
vite entomorum et sanguinem enim
sunt omnia entomia huius sed di-
azomate divisum est ut sorti-
orem existentem particulam infrigi-
dent. magis enim existentia ca-
lida ampliori indigent refri-
geratione velut apes. apium enim
quedam vivunt septem annis et
animalia alia quecumque sonant
ut puta sirlones et meloloncee.
recti gres fuerunt. Et enim
faciunt spiritum velut asthmatica
in ipso enim succinctorio inflato
spiritu elevato et depresso et accidit
secundum pelliculam sed defectionem
movent enim loca habentia quem-
admodum respirantia et foris
pulmone et pisces et branchias
Simile enim accidit utique ali-
qua respirantium suffocet os

tenens. Et enim hec faciat
pulmonem elevationem hanc
de hiis quidem non sufficientem
faciet talis motus refrigerationi
illis aliis sufficientem et differentie
ad pelliculam faciunt sonum quem-
admodum quem per calamos perfo-
ratos pueri qui super posuerint pelli-
culam subtilem. per hec enim et
tettigium cantantes. cantant ca-
lidiores enim sunt et divisum
est ipsis succinctorium non cantanti-
bus autem hec est non sensibilis
Et sanguinem autem habentium
et pulmonem habentium pauca alia
sanguinis habentium et manent
quedam horum multo tempore
possunt sine respiratione vivere
quia pulmo elevationem habet in
multum paucum habet sanguinem
et humidum. Ipsius enim motus
ad multum tempus sufficit refri-
gerans. tantum enim non potest
dictum est. et prius manentes
autem que propter non refrigerari cor-
rupta vocatur suffocatio. et sic
corrupta suffocari dicimus. quod
autem non respirant entomia aliis
dictum est et prius manifestum
autem est. et in parvis animalibus
puta muscis et muscis et api-
bus. In humidis multo tempore
vivunt si non sit valde sic ca-
lidum aut frigidum. quoniam
modicam habentium virtutem spiritus
non exigunt respirare. Sed corrumpuntur

et dicuntur suffocari repleto i(n)
uentre et corrupto humido q(ui)
cinctorio propter quod manie re
morata refrigerant. et aliud at
que in humido quecumque et sang(ui)
nea tempore uiuunt in aere si
ginnem uirtutibus et suscipienti
bus mare ut puta piscibus propter bre(ue)
enim modicum calidum. aer e(st)
sufficiens ad multum calidum
tempore refrigerare ut multa ma
la costituit. et polipodibus no(n)
tamen in fine sufficiunt ad in
ie quia sunt pauci caloris. qui
et piscium multi uiuunt in su
latitate tamen inueniuntur
fodientes quecumque enim non
totaliter habent pulmonem aut
ex sanguine rarius indigent
respiratione. De et sanguibus
quidem g(ra)° quod habent quidem
o timens aer. habens humidum auxi
liatur ad uitam dictum est.
Sanguinem autem habentibus
et habentibus cor quecumque
quidem ipsorum habent pulmone(m)
omnia suscipiunt aerem et re
frigerationem faciunt per respi
rare et re expirare. habent autem
pulmonem assificantia in ipsis
et non de foris solum. Selac
hea enim animalificant qui
tem set non in ipsis. et ossifica
tum pennata ut puta aues
et folitera puta cortuce et
lacte et sperites. illa quidem

g(ra)° eneum sanguinem habentem
horum autem plima et pul
monem habent manem propter quod
et respiratione utuntur rarius
quemadmodum dictum est. et
prius utuntur omnia et que
cumque morantur et faciunt
uictum in aquis puta ydrorum
genus et armad. et ranarum
et cocodrillorum et cortuce
marine. et terrestres et louces
marium. Omnia enim h(ec)
et talia pariunt in sicco aut
in humido extollencia caput
propter respirationem. Quecumque
autem branchias habent omnia
frigiantur suscipiencia aquam.
habentium autem branchias g(ene)ra
uocatorum selacheorum et
aliorum que sine pedibus. sine
pedibus autem pisces omnes.
et enim que habent secundum simili
tudinem aliarum habent pedes
autem habentium unum habent bran
chiam uisorum uocatur cor
dulos. Simul autem pulmo
nem et branchias nullum in
sima unquam habet. Causa autem
quia pulmo quidem gratia re
frigerationis aspiritus est. uidetur
autem nomen accepisse pul
mo propter susceptionem spiritus.
branchias autem ad refri
gerationem ab aqua. unum autem
ad unum oportunum orga
na. Et una refrigeratio suffi(cit)

omnibus quoniam propter fistulam n
internus facientem ... duobus
autem entibus alterum utrumque esse fi
stulam propter hec. hec quidem habent bran
chias. hec autem pulmonem. am
bo autem nullum. Quod a
ad esse quidem alimento indige
alterum innunciatum ad salutem
autem refrigeratione eodem orga
no utitur natura ad ambo hec. que
admodum quibusdam lingua ad
sapores et admensurationem sic
habentibus pulmonem vocato ore
et ad alimentum et respiranti
bus. os quidem ad operationem ali
menti ad refrigerationem autem
indigentibus refrigeratione bran
chiarum existit natura. Qua
liter autem gratia dictorum orga
norum [illegible] refrigeratio
nem posterius dicemus. Ad
non impedire autem alimen
tum simul respirantibus acci
dit et suscipientibus humida.
Nec enim respirantes simul
suscipiunt alimentum. aliquin
accidit suffocari ingrediente a
limento aut sicco aut humi
do. et ad pulmonem per arteriam
prius enim ponitur arteria
ysofago per quam alimentum pro
greditur in vocatum ventrem.
Quadrupedibus autem
gratia et sanguinem habentibus habet
arteriam velut operculum epy
glotum. Avibus autem et quadru

pedum ovificantibus non inest.
sed conclusione idem faciunt. Sus
cipientia enim alimentum hec
quidem claudunt. hec quidem sup
ponunt epyglotum. progresso
autem hec quidem attollunt
hec autem aperiunt et suscipiunt
spiritum ad respirationem. habentia bran
chias dimittentia per has humi
dum per os suscipiunt alimentum.
arteriam quidem enim non habent. Quare
hec quidem gratia lederentur ab ea que
humidi decidentia. sed in ventrem
ingrediente. propter quod velociter
faciunt divisionem. et susceptio
nem alimenti. et dentes acutos
habent et omnia fere sunt carcha
rodonta. Non enim contin
git comminuere alimentum.
Circa cetos recordia autem
aliqualiter dubitabit utique quis.
hec enim et ibi secundum proportionem
ut puta circa delfinos et bale
nas et aliorum quecumque habent
vocatum canalem. hec enim
sine pedibus quidem sunt, haben
tia autem pulmonem suscipi
unt mare. Causa autem huius
quod nunc dictum est. non
enim refrigerationis gratia susci
piunt humidum. hec quidem
enim fit ipsis respirantibus.
habent enim pulmonem propter quod
et dormiunt extollentia os
et stertunt delfini. Adhuc
autem si capiantur retibus

cito suffocantur propter non respira-
re et suppinacula inveniuntur ta-
lia in mari propter respirationem quia
quoniam facere alimentum in
humido necesse suscipientia alimen-
tum emittere. et propter hoc habent
omnia canalem. suscipientia
enim aquam quemadmodum pis-
ces secundum branchias hec secundum ca-
nalem remittunt aquam. sepie
autem et polipodes canalis ad medi-
um sanguinem habentium eminen-
tis secundum quam cerebrum positum habent
et emittunt aquam propter item a-
nimalia suscipiunt et malakia
et malacostraca. Dico
autem puta vocatos carabos et
cancros. refrigeratione autem
enim nullorum nullum existit
indigens. frigida calore enim
est et ex sanguine unumquodque
ipsorum. Quare sufficienter
a continente humido. quare propter a-
limentum. ut non simul sus-
cipientibus intrat humidum
mala costraca autem quemadmodum vel
cancri et carabi secundum aspera emit-
tunt aquam per epypterigma-
ta. Sepie autem et polipodes
per concavum quod super ven-
trem capit. Scriptum est autem
de ipsis per diligenciam magis
in hiis que de animalibus hys-
toriis. De subsequentibus autem,
quod humidum dictum est quod
accidit propter refrigerationem. et

propter oportere suscipere alimentum
ex humido secundum unam existenciam
aquatilia animalium. De refri-
geratione autem quo fit modo
respirantibus et habentibus bran-
chias post hec dicendum. Quod
autem quecumque respirant quecumque
animalium habent pulmonem
prius dictum est. propter quid autem
hanc particulam habent quedam et
propter quid habencia indigent respi-
ratione. causa huius autem est
honorabiliora animalium plu-
ris sortita sunt esse honorabilio-
ri. honorabiliora enim hec ani-
mam plantarum. propter quod et maxi-
me habencia pulmonem sangui-
nem habentem et calidum maior
atque magnitudinibus et purissi-
mo et plurimo nusum sangui-
ne animalium rectissimum est
homo et quod sursum ad cor
sursum habet solum. propter tale habere
hanc particulam. Quare sic
et huius et aliarum ponendum causam
ipsam quemadmodum et cuiuslibet
aliam particulam. Habent quod-
quod gratia huius. Causam autem
que ex necessitate motus causam
talia prima et sistere alia
quemadmodum et non talia
multa constituta sunt. hec quidem
enim ex terra ampliora facta
sunt puta plantarum genus
hec autem ex aqua puta quod
aquatilium volatilium autem et

campestrium. hec autem ex aere
h' a' ex igne. singula autem in
propriis locis habent ordinem ipsorum.
· Empedocles autem bene h'
dixit dicens calidissima animalia
ignem habencia plurimum aquatica
animalia esse fugiencia excessum ei
que in natura caliditatis quoniam
frigido et humido deficiunt
secundum locum salvientur contraria
existencia. Quod enim humi
dum calidum esse minus
aere. Totaliter quidem igitur in
conveniens quomodo contin
git factum unumquodque ipsorum
sicco permutare locum humido
fere enim et sine pedibus pli
ma ipsorum sunt. Dicens
autem eam que a principio ip
sorum constitucionem factam quem
tem esse in sicco ait sufficien
autem venire ad humidum.
· Adhuc autem in viden
tur calidiora existencia. quam
campestria. hec autem enim
ex sanguine omnino. hec autem
pauci sanguinis ipsorum sunt
sed qualia autem oportet dicere ca
lida et frigida. secundum ipsorum con
sideracionem suscipit. Decima
autem dixit empedocles. sic autem
dem habet consistens totum. non tamen
quod ait ille. secundum habitudinem. si
autem enim excessus habencia
loca contraria. et tempora
salvant. naturam autem ma-

xime salvatur maxime locis
non est autem idem materia
animalium ex qua est unumquodque
et in habitus et disposiciones ipsius
Dico autem puta siquid ex
cera constitueret naturam non u
tique in calido ponens salvaret
nec siquid ex glacie conserva
retur enim utique cito propter contra
rium hoc fiet enim calidum
quod a contrario constat. neque
siquid ex sale autem nitro con
stitueret non utique in humidum
ferens reponeret. Corrumpit
enim humidum a sicco et calido
consistencia. Si igitur in omnibus cor
poribus humidum et siccum
denominavit que autem ex humido
a frigido consistencia in humi
do sunt. et si frigida erunt in
frigido. que autem ex sicco
in sicco. propter hoc arbores non in
aqua nascuntur. sed in terra. Quam
vis eiusdem racionis est in aqua
propter esse ipsa valde sicca. quemadmo
dum spongia. ait ille. Non enim
propter frigidum venit in ipsum quam
aqua non humidum nature quan
tum igitur materie in quo aut loco
sunt tales existunt. hec
quidem in aqua humida que
autem in terra sicca. que autem
in aere calida. habitus tamen au
tem quidem excedentes caliditate
in frigido. Qui autem frigi
ditate in calido positi salvantur.

magis. reducit enim ad mens
atum locus huius excessum. h
autem quod oportet querere lo
cis presens inmiscuimus. hec per multi
tudines communis temporis hi
tus quidem enim contingit lo
cis contrarios esse. materiam autem
impossibile. Quod quidem
quod non propter caliditatem nature
h autem aquatilia. h autem cam
pestria aliquid sunt. quemadmodum
empedocles ait. tanta dicta sunt.
Et quia hec quidem non habent
pulmonem. hec autem habent san
guinem quid autem habentia suscipiunt
aerem et respirant et maxime
eorum ipsorum. quecumque habent
sanguinem habentem cum respira
di autem pulmo manus ex
et plenus stringes et mane
ut sanguinem habens hec parti
culam uenarum incertum. que
enim ita habent sanguinem ha
tem ipsum celeri quidem indiget
respiratione propter puram esse meli
natione animal igitur. intra a
ingredi per omne propter multa ne
sanguinis et caliditatis. hec a
aialo. aer autem potest facile
propter hoc enim subtile. item per om
ne et celeriter penetrans refri
gerat. aqua autem contrarium. Et
quod maxime respirant habentia
pulmonem habentem sanguinem
et hiis palam. Quod enim cali
di amplior indigeat refrigera

tione. Simul autem ad prin
cipium caliditatis que in corde
progrediens spiritus de facili. Quo
autem modo cor colligatione
habet ad pulmonem: oportet con
templari ex anathomis et hy
storiis animalia scriptis. Ref
rigeratione autem quod totaliter indi
get animalium natura propter col
lationem anime in corde. hec
autem faciunt per respirationem
quecumque non solum habent cor
set et pulmonem animalium
Habentia autem cor pulmo
nem autem non quemadmodum pis
ces propter aquatilem ipsorum na
aqua faciunt refrigerationem
per branchias. Quomodo autem
positionem habet cordis ad branchias
ad uisum quidem exanathomis
oportet contemplari ad certitu
dinem autem ex hystoriis ut
autem in summa dicatur et
nunc habet hec modo hanc positionem
cor campestrium animalium
et piscibus habet autem eodem
modo. Quia enim uertunt
capita hac cor acutum habet
Quoniam non eodem modo
capita uertunt campestribus
animalium et piscibus. ad os
cor acutum habet. tendit autem
ex extremitate cordis canalis
cum uena et neruus ad medium
in quod contingunt inuicem
omnes branchie maximus quod

gratis iste est. hinc autem et inte
rioris pretenduntur et alii in
extremitate interiusque bra
chiarum per quas refrigeratio
fit ad cor decurrente semper
aqua per branchias. Eodem autem
modo respirantibus thorax sur
sum et deorsum moto frequen
ter suscipientium spiritum et emit
tentium in branchiis piscibus.

Et respirantia autem in
parvo aere et eodem suffoca
tur velociter enim utrumque ipsorum
fit calidum calefacit enim san
guinis attactus utrumque. Ca
lidus autem existens sanguis pro
hibet refrigerationem. et non
potentium movere respirantium
autem pulmonem aquatilium
autem branchias propter passionem
aut propter senectutem: tunc accidit
mors.

Explicit de iuventu
te et senectute.

Post
quam
premissus
est sermo
a nobis in
celo et in mun
do et deter
minavimus
illud determinatione sufficienti et
constituimus super illud demon
strationes manifestas aptas [?] virtuti
nostre. iustum est quod reman
sit super nos aliquid. volumus ergo
nunc determinare omnes proprieta
tes que sunt in alto et in infi
mo. et constringam illud cons
tructione sufficiente et naturalis [?]
elementa. iiii^or et declarem [?] illud
constructione quod diximus [?] mag
is [?] processimus ex primis et di
cam illud cum significationibus
cadentibus sub sensu. dico ergo
quod elementa iiii^or que sunt
in re. quedam eorum que sunt
graviora aliis. Et quedam
sunt leviora aliis sic diximus
non in uno libro tantum ex li
bris que condidimus. Quod est er
go terra que est frigida et sicca est
gravior elementorum. et quod
sequitur eam in gravitate est
aqua que est frigida et humi
da eo quod sequitur aquam in
gravitate. est aer qui est ca
lidus et humidus. et quod sequitur
aerem in gravitate est ignis
qui est calidus et siccus. Sed
est ergo terra gravior elemento
rum. et in fundo ipsorum in loco
et ignis levior ipsorum et altior
ipsorum in loco et fere sunt ista
duo elementa. Et remanse
runt quedam ex primis quod ignis
non est ex elementis. quoniam
gravitas est ex motu alto. et
revocati sunt in illo qui dixerunt que

… generatur ex re alterata non est
elementum et non est elemē
tum nisi ex quo generatur illa res
et quod ignis qui est levior ter
ra est in loco superiori. non ē
factus nisi ex confricatione or
bis in aere. Nam facta ex illo ē
caliditas que est ignis inter istā
duo genera. Cuius exemplum est
sicut resudatio ferri ex vapore terre
et est nobis necesse ut dicamus quod
ignis sit generatus ex motu. et ē
possibile est ut sit inter orbem
lune et inter orbem mercurii ignis.
Item inter orbem mercurii
et orbem veneris ignis. Item
inter orbem martis et inter orbem
iovis ignis. Item inter orbē
saturni et stellas fixas ignis.
Item et maior horum igni
um est quod diximus esse orbis
stellarum. fixarum cum orbis
stellarum fixarum sit multorum
corporum et alii ex orbibus. unum
tamen sit corpus unum. Declaratur ē
ergo ex hoc modo ut mensuratio
que est inter orbem saturni et inter
orbem stellarum fixarum sit plus
gives et calidioris loci. Iam
ergo nunc apparet per illud quod di
ximus quod inter orbes est imple
tio ignis vel aeris. que est inter omni
um orbem et compositionem suum
quam sequuntur enim cum eo et
quam est generati ipsum. et nos inve
nimus simile illius in lapidibus

quam fricantur cum ferro et gene
rantur ex eis ignes per fricationem
eorum et simile illius. Iterum
accidit arboribus que sunt in
montibus et in desertis. Fortasse
enim procellose flant venti et
confricantur adinvicem et in
flammatur ignis et sicut fer
rorum cum quo feritur forti
sime enim accidit ei lapis et volat
ex eo ignis et semile huius mul
totiens existit. Volo ergo nunc
redire ad illud in quo fuimus
de rememoratione elementorum.
Dico ergo quod animalia omnia
cum eis que sunt composita ex
illis. in quantum materiis que sunt elemen
ta et sunt coniuncta per ea et si
militer inveniuntur eorum commixtio
et complexiona calida sicca similis
igni et sanguine calido et humi
do simili aeri. et flegmate frigi
do humido simili aque et colera
nigra similis terre in frigore suo et
siccitate sua. et invenimus hanc
in quantum eius que sunt materie ingre
di corruptionem et additionem et
diminutionem et resolutionem aut sua
aut a calididate aut ex frigidita
tem. aut ex frigiditate ad cali
ditatem. aut ex humiditate ad
siccitatem. aut ex siccitate ad
humiditatem. Cum ergo ad
dicitur unum eorum super mensur
am secundum quam componitur ex eo
ingreditur nocumentum corpus

et enim innuunt ad ordinem suo
et sua compositione. accidit ex eo no
cumentum itum. Et similiter
qui occupat unum elementorum isto
rum .iiii. aliquem aliorum interficit
ipsum et qui privatus est eorum.
non est remanentia ei. Quoniam
quia si aliquem animalium priva
tur aere non est ei permanentia
et similiter qui occupat ipsum aer
interficit ipsum. sicut illud quod ru
it ex loco altissimo superiori. mori
tur enim antequam perveniat ad
terram. et similiter ignis qui occupat
aliquod animalium. Verumptamen
ignis velocius aliquo eorum in
terficit et similiter terra qui occupat
aliquod animalium interficit ip
sum. et similiter aqua. Sumptum
invenimus quedam animalia ha
bitare in aqua sicut reptilia maris
et pisces. Aqua enim sit eis
tranquillitas. et habitant in ea.
Cumque egrediuntur ab aqua
non eis permanentia. Nos autem
non invenimus aliquod anima
lium habitare in igne omnino.
Et remansit quoniam nos vi
demus corpora siccorum et planta
rum et quedam eorum natant
super aquam et quedam eorum sub
merguntur in ea et propter quid causa
est illud. Dicam ergo in illo
sermonem universalem necessarium.
Quod est quia quando in
corpus est intus partes terre aque

est frigida sicut ferrum et es.
lapis submergitur in aqua et sicut
quandoque vincens super ipsum est
pars aque et est frigida facit
illud et quando vincens super ipsum est
pars ignis et pars aeris natat super
aquam et non fit natans super
aquam. nisi per aggregationem
caliditatis et siccitatis in ipso si
mul. et ut sit vincens super ip
sum illud et similiter invenimus
enim volatile natans in aere
super quod vincit pars aeris et
ignis quoniam penna que est
in ea est aerea et dum permanet
penna in ea pura et est pars terre
et pars aque plus non potest vo
lare nec elevari in aere. Cum
multiplicatur penna eius et le
vatur in aere et natat in eo.
Cuius exemplum sunt olea
et adipes super aquam natan
tes quoniam pars caliditatis in
eis est plus quoniam caliditas
est elevata semper et propter
quod sunt caliditatis et humidi
tatis. nam illud est melius hoc
quod diximus. Et sicut in
venimus lignum ebani et ylicis
et buxi et similes eis sunt vel
te ex plantis terre. Postquam
iam explevimus omnia ad que ten
dimus dicere est necessarium est nobis
ut inquiramus de frigore an
est causa elementorum an accidens ne
cessarius super corpora. Nam

autem locuti sumus in eo inti
tionem primorum antecedentium.
Democritus autem et plato et
secte amborum et qui locuti sunt
sermonibus istius quod frigus est
maior et quod caliditas generata
est accidentalis necessario super eam. et si
ergo illius est quando sol declinat a
nobis in orbe suo declivi extra
ad partem meridiei accidit super nos
superfluum et similiter loca lon
ginqua a se inclinatione capitis motu
ad latus polorum septentriona
lium inveniuntur frigida. ita
quod non habitantur et mor
atur illic habitando propter superfluitatem
frigoris et loca propinqua semite
linee equinoctialis sunt calida val
de propter assiduationem motus solis
super ea et hec quod est inven
tum sensu. Dico ergo quod
ipsi bene putaverunt in illo cum
testificati sunt ex motus ge
nerari caliditatem et quod quies
est facit frigus. Verumptamen nos
dicimus quod ipsi convenerunt
nobiscum in sermone et elongata
a nobis in sententia cum attestantur in
suis. et quod terra est frigida et
sicca. et quod terra propinquior
elementorum est nobis et nos
sumus tangentes eam et quod
aqua est frigida humida propter
propinqua nobis. iterum procul
dubio. quare sunt ista duo
elementa propinqua nobis. et

duo elementa calida et sunt
ignis et aer longinquiora a no
bis. Oportet ergo quod illud quod
afferet quod esse frigoris non est
nisi in propinquitate duorum
frigidorum nobis elementorum.
Iam ergo manifestum est nunc
et etiam quod equalitas est ra
dix et similiter invenimus equalitas
in corporibus animalium que est
cum sanitate et cum exitu ab
equalitate ad unam extremita
tem caliditatis aut frigiditatis
aut siccitatis. aut humiditatis
ingreditur ex hec nocumen
tum permixtionis. Iam ergo certificatum
est nunc per ista actiua quod
est frigoris semper non est nisi
ex propinquitate horum duorum
elementorum frigidorum nobis. Narrentur
ergo nunc loca terre et litora ma
rium et vertices montium et
quod generat habitatores cuiusque
lateris eorum et vires hominum habi
tatorum. Dico ergo quod in
habitatoribus climatis primi quod
est propinquius linee equinoctialis propter
assiduam afflixionem motus solis
accidit siccitas et caliditas et mor
atur in eis frigiditas et humi
ditas. terre calefiunt materies hu
morum eorum et comminuunt
eis ingredo corporum et crispi
tudo capillorum quod est quia
aqua cum cadit in materie
humiditas de corpore materie caliditate

sua et comburetur et sic fit in
ea spes vite nulli dei. Quod est quia
super illos hiemis elevatis videt
sol bis in anno quoniam proxi-
matur de linea equalitatis ad
septentrionem donec pertransit ca-
pita lapidum capitis eorum.
Deinde quando redit ex ultima
parte que est ei in septentrione
ad lineam equalitatis est ei re-
ditus. Sol et similiter stelle e-
dentes que est oppositum et commu-
tatas oppositionem solis faciunt si-
mile illius et similiter invenim-
us illos et undia et qualiter
secundum temporum rectitudinem
de illis de Yamene et Zindi et Ethi-
opia. In illis enim omnibus
apparet color nigredinem et cris-
pitudo in capillis eorum. Et
invenimus eos qui sunt in
climate septimo quod est proxi-
mum polo septentrionali et lon-
ginquum a linea equalitatis et lo-
co motus frigido sicco. Et quia
infrigidantur matres mulieres
eorum et accidit mensis albedo
non albedo vehemens. et sunt
Sclavi et Daci in insulis maris se-
ptentrionalis. Ipsi enim sunt
secundum hanc formam. Illi autem
qui sunt in climatibus mediis sunt
commixti ex albedine et nigre-
dine et secundum dispositionem que acci-
dit mensis ex loco de profunditate
aut maris aut littoribus maris

Quam igitur dignum est cuius
volumus explanationem. In-
venimus autem colorem propter
ea quod quando oritur super
impellit aque calliditatem sol
ad extremitates que sunt littora
frigiditate sua et dissolvit.
et calefiunt propter illud littora
nisi sunt propter illa littora mon-
tes excelsi super quos donent fla-
tus venti septentrionalis qui est
frigidus. Siccus congelat ventus
ille rorem descendentem ex aere
et fit nix et glacies. Quod
infrigidantur illa loca propter illud
et significationes. accepimus
nos super illud quod diximus
de calore litorum et exponemus.
nam cum impletur aqua
frigida et opponitur oculo solis et
appropinquat parvus imminens ac-
cendit ille parvus. et si aqua
est calida non attenuatur. et non
est illud nisi propter frigiditatem cali-
ditatis a frigiditate. Quia sunt
contrarie ad invicem. Quia igitur
iam diximus ad cuius rememo-
rationem necessaria sunt. modo dicam
qua dixerunt antiqui homines
et ambiguam sapientibus. Quod
est quia ipsi dixerunt quod [illegible]
est vehemens. et quod nos con-
suevimus illud ex tempore na-
tivitatis eadem in auribus quia
consueverunt illud auditus nostri
et acuunt ei sensus auditus

¶ Et nos quod actenus huic
dictionem in libro celi et mun
di determinavimus. ¶ Nos
autem volumus inquirere de il
la in quisitione vehementi su
fficienti quere eorum determina
tione magis ultima et manife
stior. ¶ Dico ergo quod ipsi fe
cerunt esse necessarium stridorem orbis et
quod auditus animalium acci
venit ei. ¶ Iam ergo est ut
acquiescit auditus superioris e
qualis eius et super alio et mino
ri quoniam stridor et tremitus
quando appropinquant auditui in
norantur et invenimus per sen
sum geometricum et visus testi
ficantes super illud demonstrationes
causa est quia corpora altiora appro
pinquant aeri et elongantur aeri. di
co ergo quod homo quando nascitur
ei sol et stelle sunt currentes.
declinare in meridie est stridor in
minor stridore cum sit quando sol et
stelle et luna sunt in septentri
one. et similiter quando sunt ste
lle in inferioribus revolutionis sue
est stridor et tremitus maior
et similiter accidit in luna que est
propinquior corporum terre et velo
ciores quam ipsa permutationis ad
meridiem ad septentrionem. et
possibile autem est ut accidat
simile huic in stellis fixis quando est
stella et est super capita nostra or
ut stridor maior sit eius in

dicti quam ipse est quando est lon
ginqua apud orientem et occi
dentem et simile illius est in
sole secundum magnitudinem corporis
eius et superfluitatem stridoris
eius secundum quod ipsi fecerunt nece
ssarium quando fecerunt necessarium stri
dorem ut sit tremitus eius in
auditibus nostris hora ortus et oc
casus diversus. accidit eius
ut stridore ipsius hora quando ipse
est super capita nostra. ¶ Iam ergo
manifestum est et planum per
ea que exposuimus determina
vimus et tractatibus precedenti
bus non quod corporibus superior
ibus non est stridor, immo fecimus
et fregimus sermonem eorum
qui estimaverunt illud per demonstra
tiones manifestas. ¶ Ponamus
illud et determinemus ipsum deter
minatione sufficiente per rationem
geometricam et demonstrationes ra
tionales. ¶ Quod est causa revol
vam circulum qui sit circulus terre
et circulum super ipsum .b. et revolvat
super ipsum circulum aliud quod sit
circulus solis et describam super ipsum
a.g. et ponam locum ortus solis
punctum .g. et occasus est punc
tum a. et ponam punctum d.
locus solis quando est super capita
nostra in medio diei. et ponam lo
cum habitationis nostre dicti punc
tum .b. et protraham lineas
a.g. a.b. b.g. et protraham

a centro. e. ad punctum. b. line
am. e. b. Dico ergo quod sol per
magnitudinem sui corporis et
latitudinem sui motus et propin
quitatem suam nobis non appropin
quant stelle fixe. neque reliqua ste
lle vage. que sunt super sole
facit eminentiam magnitudinis. et
cum sol est in hora ortus sui a
put punctum. g. et in hora
occasus sui apud punctum. a.
est sector minor sectore cum
est ei quando est ad punctum
d. quoniam manifestum est
nobis quod punctum. g. et punc
tum. a. sunt longinquiora puncto
d. d. Quare est luna apud
ortum et occasum propria et cum
ipsa semper capita nostra est mai
or et declaratur illud mon
tie. Sed testificatur nobis
visus quantum illius et similiter
accidit et lune secundum propinquita
tem eius nobis ut sit clarior
et fortius in aere. et quando est apud
ortum et apud occasum. et
apud punctum. g. aut punc
tum. a. et ut elongetur a nobis
quando fuerimus ad punctum. b. et
quando est super capita nostra ad punc
tum. d. videtur quod propin
quat quando est clarior ma
ior et grossior declaratur id
in autumnis et apparet illud
Apparet autem quantum illius
eius determinatum sunt nobis

per mutationes mathematicae. Illa
ergo [illegible] eius de
terminato sunt nota et mani
festum est quod linea. a. b. est
equalis linee. b. g. Linea longior
linea. a. b. est equalis linee. b.
g. et quod linea. b. g. in lon
giora. e. g. Sed quia multiplica
mus lineam. g. e. in se. et li
neam. b. e. in se et aggregamus
duas multiplicationes et acci
pimus radicem. et est linea
b. g. et manifestum est quod
quod linea e. a. est equalis li
nee. e. g. addo ergo lineam. b. g.
super lineam. e. g. similiter linee
b. g. inquam putamus quando
multiplicamus lineam. e. g.
in se et lineam e b in se et ag
gregamus duas multiplicationes
et accipimus radicem eius que
aggregatur. Manifestum est
quod linea. b. g. est longior li
nea est. e. g. ergo est longior
e. d. ergo multo longior linea
b. d. et illud est quod voluimus
declarare. Quidam vero
ex auctoribus sermonis dixerunt
quod mare est permixtum et
speram et quod non est intra
locus qui iam non fuerunt super
aquas et [illegible] illorum super
illud est quod invenitur et propter illud
inveniuntur in capitibus columnarum et
[illegible] montium et [illegible]
sit [illegible] et [illegible] quia fecit puteum

et postquam pervenerit ad locum argille invenit argillam collectam diuturnum et facit in eam et recipit in ipsa gubernaculum navis. Scimus ergo per illud quod mare iam fecit in illo loco et quod ipsum permutatur in seculis et in tempore longo. et affirmatur per illud quod diversitatem inter homines. Dicitur ergo ei quod cum sit necessaria permutatio maris de loco ad locum et permutatio locorum propter [?] ad marina et marinorum ad [?] tunc necesse est ut dicat quod permutatio ei est de occidente ad orientem et oriente ad occidentem. et de septentrione ad meridiem. et de meridie ad septentrionem et ad auferunt ad illud dominationes invisibiles. ipsi autem consentiunt quod res que fiunt in terra fiunt propter motus corporum superiorum. et celi nobilis scilicet orbis et quod currit ex corporibus. et ipse est agens in rebus omnibus. sicut illud quod ipsi dicunt quod diluvium que fiunt in terra non fiunt nisi propter coniunctionem stellarum et in signo piscis et quod ventus quod interfecit gentes in [?] fiunt propter coniunctionem que fiunt in geminis et quod pestilentia que fiunt in terra in anno causa non fiunt nisi coniunctione que fiunt in signo virginis et similiter reliqua facta

que fiunt apud aggregationes et apud coniunctiones et sicut illud quod invenitur ex caliditate solis et eius oppositione et oppositione lune extensio fluminum et maturatione fructuum et velocitate nativitatis rerum et impletione eorum et augmentatione ipsorum. et quod luna quando oritur in quacumque hora noctis fiunt aut diminuuntur si flumen ingrediatur mare in regionem illam in qua oritur luna extendit ipsum mare. ita quod aqua illius fluminis redit ad partem loci a quo currit. Cum equat luna medium celi illius regionis redit aqua ita quod revertitur ad formam suam. Deinde quando luna incipit occidere incipit aqua extendi iterum. donec luna est in cardine inferiori. Deinde cum est in cardine inferiori incipit aqua diminui sicut cum venit ortum incipit aqua augeri. Et res invenitur semper sensu visibile et similiter stelle vagantes. et planeta est coniunctus cum sole in oppositione. Ipse autem inclinatur ad meridiem et habent humiditatem et pluvias in meridie. Et ideo est sicut in nilo veniente ex parte meridiei ad terram egypti inmorantur ibi et multiplicantur. Et illud quod est nisi per stellas in parte septentrionis vagas

¶ Nam cum luna in meridie et
est in septentrione minoratur
pluvia in meridie. cum sunt cum
sole in septentrione multiplica
tur pluvie in meridie et multi
plicatur extensio in nilo nunc
minus lunam ante complemen
tum multiplicantur et extensiones
fluminum. et extensio maris et
multiplicantur in mari inundati
o vehemens et similiter non est
etiam annorum sterilitatis. et anno
rum ubertatis. nisi propter permuta
tionem stellarum in signis di
versis super climata .vii. in mor
talitas gentium pestilentium et
regna vacua fiunt apud con
iunctionem duarum stellarum
scilicet saturni. et iovis permutationes
earum ipsorum de triplicitate ad
triplicitatem accidunt accidentia
magna et hoc inventum est
apud nos. ¶ Nos autem di
misimus de rememoratione eius
multum quia timuimus mul
tiplicationes. ¶ Dico ergo quod
causa quam dixerunt de permu
tationes maris super terram non
potest esse cum causa illius ex per
mutatione lune super signa et
oppositione eius. et est illud omni
bus .xviii. quo destruitur agri
cultura et gradus illius ex per
mutatione mercurii. et veneris
veneris et est illud in omnibus
x. milibus autem annis illud aut

accidit illud et permutatione solis
et permutatur mare in omni an
no aut ex oppositione martis et mo
tu eius. et fit permutatio in omnibus
.xxviii. diebus mensis autem est cum
illius propter motum iovis et eius
permutationem et erit ignis ac
cidens quod diximus in omnibus
.xii. annis aut est causa per
mutationis saturni et est
illud accidens in omnibus .xxx. annis
aut permutationem duarum stellarum
superiorum et est illud in omnibus
.xx. annis aut est propter coniunctionem
et permutationem ex triplicitate
ad triplicitatem. et est illud in
omnibus ducentis annis. et qua
draginta aut est illud propter re
cessum dixerunt auctores atala si
met orbi signorum est acce
ssit .vii. partium et recessio octo
partium in omnibus .lxxx. annis
gradum. ¶ Quare accidit illud
in omnibus septem annis
et .xl. .iii. hic dubito propter ex me
aut est illud propter permutationem
orbis stellarum fixarum et
ipse permutatur .c. annis gradum
¶ Quare accidit permutatio in
omnibus .xxxvi. milibus annis
auctores recordationis et similia
quam inducunt. ¶ Nos aut
invenimus ratione geometrica et
oppositione naturali quod revolutio
tas est .xxxiiii. milia [illegible]
revolutionis [illegible] .xxxvi. annos

intra. Invenitur ergo illud
propinquius litoribus marium ut
approximet eis mare. Sicut
civitas arym et civitas medie-
nel. et civitas peretorio et in
suis autem est iste quidem ci-
vitates super indie et sicut ci-
vitates que sunt mare ale
pila et genion que super mare
et sicut egyptus et civitas a-
lexandria que sunt inter mare
rubeum inter alsem et sicut ci-
vitas roma. et bizancium et
civitates multe quarum reme-
moratio prolongatur. Nos
enim non invenimus quod mare
fuit propinquius istis civitatibus
nec longius quoniam est hodie
nec pervenit ad nos de preteritis
ante nos et regnis preteritis nec
in historia regibus scripserunt
sapientes et eis qui locuti sunt
in mari et plurimis quod sint
propinquius aut longius civita-
ti. nisi sicut hodie est. Iam
ergo manifestum est et planum per
ea que diximus in veritatibus
destructio intentionis eius qui
dixit quod mare est permuta-
tum super terram et apparet er-
ror est qui estimaverunt illud.
Dico ergo quod in orbe est
elementum unum aut duo
aut tria. aut plura. aut pauciora.
Dico quod elementa corporis
solis est. alia ab elementis corporum

stellarum et lune. Quod est
quia sol habet lumen et lumen
lune et stellarum est acquisi-
tum a sole sicut ostendimus in
aliis ab isto ex nostra expositione (?). Iam
ergo apparet et est manifestum
quod substantia corporis stellarum et
lune est alia ab elementis corporis solis
sicut candela quando opponitur
ei speculum. Illuminatur enim
speculum a substantia candele. est alia a
substantia speculi. Iam ergo apparet
nunc quod illud quod diximus
et ostensum est. quod substantia corporis
stellarum et lune. est alia a
substantia solis. et similiter est substantia corporis
orbis ab substantia corporis stellarum
et lune. Quod est quia substantia corporis
orbis ex substantia corporis stellarum
et lune recipit lumen et non il-
lustratur splendore sicut illustran-
tur corpora stellarum et simi-
liter oportet ut sit substantia corporis orbis. alia
a substantia corporis solis. Iam ergo
apparet per istam an antiquam et has
inquisitiones quod corpora eorum
sunt diversarum substantiarum et quod
orbis etiam et que sunt in eo
sunt eius elementa. scilicet tres substantie. ergo
sol est substantia per se et stelle et
luna substantia per se et orbis substantia per se.
Quod si nos aggredimur illud in
dictione una etiam dicimus quod
orbis est elementum quintum extra
hec elementa que sunt inter ipsum et inter
ignem et aerem et terram aquam

est sepositum ab eis per natu
ras. minor in natura et genere
et nos non dicimus in eo quia
est levis et ex elemento ignis
circa centrum. et est ex elemento
terre. Nam si esset ex uno elemento
rum horum ingrederetur super ipsum
corruptio et alteratio. aut per
calefactionem aut infrigidationem et caderet
eius sub generatione et corruptione
hec autem non est inventa
in eo: immo contrarium posuit eum
extra generationem et corruptionem. Iam
ergo declaratur per illud quod ex
posuimus numerus elementorum et.
Quantitatem vero eius iam ostendimus
dimus in libro quem composui
mus super mensurationem super
orum et narravimus in eo quan
titatem ipsorum distantiam
et proportiones corporum stella
rum. et revolutionem orbis et
gressionem lunarum eius et
quantitates corpore illorum et demonstratio
ne certitudine secundum sensum et illud
est quod volumus exponere.
Quia ergo pervenimus super
illud cuius volumus declara
tionem. tunc redeamus super
illos qui dixerunt quod orbis est
infinitus. Dico ergo quod
elementa. iiii. sunt terra. aqua. aer
et ignis. sicut finita. quod
est quia unumquodque eorum est
extremitas. inventa ergo oportet
necessario quod sit ei extremitas

sua et omne cui sunt due ex
tremitates est finitum. Hoc
autem dicitur quod non est
finitum. hec autem est ex magis
impossibilibus convenientie dic
tum. Dico enim quod
dictus in elemento uno est mo
bile aut quietum. necesse est
ergo eis quod est mobile et
motus eius revolutionis est super
medium super duos polos. po
lum antarcticum. et arcticum est
ei illud quod oportet ut sint ei ex
tremitates necessario: et omne
cui sunt extremitates habet ap
licatum sit et finitum. Iam
ergo planum est. non quod mundus
habet medium sunt due extre
mitates. et omne cui sunt
due extremitates: est habens
finem et terminum. omne cui est
extremitas una necessario est ex
tremitas sua. Iam ergo ma
nifestum est quod illud quod
pervenimus quod mundus est finitus
et manifestus est error eius
quod dixit eum infinitum.
Qui autem dixit primorum
quod latus antarcticum terre est ele
vatum. et quod latus. vii.le orien
tum depressum dixerunt quod terra
et regibus eorum voluit ag
gravare inter duo maria mare
rubrum et mare expansum
secundum certum. ut ingrederetur ex ma
ri certum ad mare rubrum et cetera

p illud meronis et circa tona
nim cum acomoch et cum
iaman et ex circa illius ptis
ad hunc et currerunt inde
ad mare p cursum continui
cum duabus in silvis tanch et
atarilem et quod est inter
ille mareretur p illud sup eos
studium. Estimant autem ergo
quod quidam ex sapientibus
eorum pluviunt regem abl
ope et dixerunt quod causa ip
sum pluviendi fuit post ea quod
ipse accepit altitudinem ma
ris rubri et altitudinem ma
ris secundum p. xi. stadia. Et sta
dium quidem est octingentorum cu
bitorum. Submergunt ergo civi
tates que sup maris sunt al
ueum lateribus sicut civitas a
lexandria et tamach et dimix
et alphamie et creche et sili
cia et corsica et sardinia et
alie insule que sunt. centum
lvii. insule. Quare submer
gentur multe ex regionibus.
Postea ergo narrant re
gis dimisit illud ad quod in
tendit uel quod dixerunt re
tinuit ergo sup eos in hoc ser
mone cum sermone eius et illo
greone cum determinatione eius
Dico ergo illud quod dixi
it de mari rubro in mare se
mede aque currit sup alveum p
estimationem nostram et nos es

alveus cum fortentes latior illo
cum est cadens in hoc mare cum
tangentes extremum. Ipse autem
ait in ipsum multas nubibus circu
itum ergo an addit in eo ali
quid et maxime cum multi
plicatur nubibus apud currentium cum
quando redit sol ad ultimo et
trino .viii. ad latus meridiei
sic ergo necesse est sermo quem
dicitis et opinio quam putatis
destruitur de civitatibus quas
timetis p additiones aque et illis
insulis multe et destruerentur
quedam eorum cum multitudine
facta que ingrediuntur ex ampli
lo eius quod continente que
ex parte orientis et ex parte meri
diei. Ingreditur enim aqua
in mare secundum a parte occidentis
eius ex mari continente ergo
accidit eis accessus quod timi
unt. Nos autem non ui
demus illud accessum. Iam
ergo manifestum est contra
rium eius quod dixerunt a ma
gistro suo et non opinati sunt
hanc opinionem et dubitaverunt
in se ipsis hanc dubitationem. Illi
qui habitant mari egypti aut
sunt in continenti illi. Ipsi uero
considerant ad neutrum illi ex
parte meridiei recederet ad se
premitionem. Putaverunt
quod ille accessus non est
nisi declinatione terre ad parte septem

et quod ipsa elevata est ad partem
meridiei. Quare accidit ex his
opinio falsa. Nos autem non concedimus
illi opinioni a commorantibus iuxta
eam habitant litora Tigris et Eu-
frates et dicunt quod illa terra
ex parte septentrionis est vehementius
elevata propter descensionem ho-
rum duorum fluminum ex parte
septentrionis ad partem meridiei.
Exitus enim Tygris est ex
monte Armenie et exitus Eufra-
tes est ex terra Alexandrie et casus
eorum est in mare Persicum. Nos
ergo non accedimus in maiori parte
quod currunt super mare semper
ex magnitudine Tygris et Eufra-
tis et multitudine aque eorum.
Iam ergo manifestus est error
eorum qui existimaverunt quod
terra elevata ex parte et contracta
ex parte et apparet error eorum et
quod ipsa est centrum mundi to-
tius, et quod ipsa est secundum equalita-
tem ex omni parte cum superficie
aque et ignis continens aerem.
Remansit autem super nos ut di-
camus corruptionem elementorum
videlicet terre et aque et aeris et
ignis. Magis dico autem ea corrumpi
per sensum quo sentimus. Quod
est quia aer infrigidatur et
calescit et humectatur et exsic-
catur et aqua infrigidatur et ca-
lescit et accidunt in ea dulcedo
et amaritudo et salsedo et terra

infrigidatur et calescit. Et non
fit per totum, fit per partem. Fertur
in diebus Philippi regis ita in
monte Armenie inter duos mon-
tes et superveniebat ei in qui-
busdam momentis hora qua
non transirent super illam viam
aliquis equites et peditum quin
caderet mortuus qui erat inter illos
duos montes. Interrogavit ergo
de illo rex Philippus quosdam sa-
pientes suos et nesciverunt causam
illius donec precepit Socrates ei
facere sublimem altam. Fecit ergo
ei. Et Socrates posuit in ea specu-
lum de calibe. Apposuit ergo ins-
pice in speculo quod preparat op-
positum duobus montibus. Videt
enim duos dracones magnos
unum ex hoc monte et alium ex
monte secundo et unusquisque eorum
aperiat os suum contra socium
suum et egrediebatur ex orificiis
eorum vapor et corrumpebant
illum aerem. Et dum iam Socra-
tes sederet aspiciendo in speculo
et consideraret dracones transirent
super illam viam equites. Vidit
ergo Socrates eos cadentes debili-
tatis. Scivit ergo quod fuit id
propter vaporem qui fluat egressus
de ventribus draconum et quod
ille corrumpebat aerem illius
loci. Estimaverunt ergo descendere
ad regem et narraverunt ei pro-
cessum. Erit in monte qui infecti

fluunt. caliditas est leuis et nō
accidit in eo quod accidit. iuuen
tus est ergo rex de campi sectis
et illud quidem non fieret nisi
sicut q̄m pierunt nisi q̄ cum illa
fenus et fluminibus et accidit
piscibus illorum fluminum ebe
tas ita quod volunt errare. et
sicut corrumpuntur aeres aut per
superfluitatem siccitatis quare
accidunt habitatoribus illarum
regionum egritudines putre
pestilencie mortifere. Iam ergo
exposuimus cuius volumus ex
positionem.

Quia ergo premissus est sermo
a nobis in eis que preterita sunt
de proprietatibus rerum. tunc loqua
mur nunc in proprietatibus aque sermo
nem similem. quia iam precessit
sermo in eis a primus. et determi
nemus illud declaratione sufficiente.
inuenimus autem plus loquutus est in eis
et commentus. super illud multi
tudo eorum qui secuti sunt eum.
Dixit enim quod causa
qua est aqua calida calida nō
est nisi propter uentum calefaci
entem in superficie terre. et
in concauitatibus que sunt in
uentre eius. Quare contingit
caliditas illa super aquam. et ca
lefacit eam. ergo egreditur cali
da. Dico ergo quod iste ser
mo quem ipse dixit est quod
quam putauerunt oportet ut e

gredietur ille uentus et ille ua
por cum egressione donec corrum
petur. nos autem inuenimus
hanc aquam semper tenere calidita
tis. Oportet ergo nunc per hanc in
anuisionem ut sit una milies u
na. et determinatio eius nō con
ueniens determinationi plurie. Ex
emplum eius phelos plus dixit in
illo sermone in quo quamuis est
milies et secuti sunt eum multi
multitudo hominum. et dixit
quod tamen in illo est tamen. non
coniunctarum partium. uehemen
tis molificationis an est dimi
aer. Quare ingreditur cum
caliditas sol ergo calefacit aqua
in concauitate terre in foueis
que sunt in uentre eius. quare est
illud causa illi caliditati.
Dico ergo tamen quod hic magis
non una. nec conueniens ratio
nem geometrie quod est quo
niam si sermo quem ipse dixit
esset et oppinio sicut ipse putauit
oportet ut permaneret tamen in illis
locis quia declinat sol in latitu
dine et est latus hyemis
et minuitur illa caliditas in
illo tempore et additur in tem
pore estatis. nos autem non inue
nimus illud et quod equalitas calidita
tis in illa aqua consistit. et in tem
poribus .iiii. s. in hyeme. esta
te. uere. et autumpno. Iam
ergo ostensum est nunc quia ille

sermo est impossibilis et non est apta
tio conveniens omnino. Demo
critus autem dixit quod causa
in caliditate huius aque est quia
in concavitatibus que sunt in
ventre terre sunt montes calcis.
Cum ergo currit aqua super illos
montes calescit et egreditur aqua
calida super faciem terre. Dico
ergo quod hunc sermonem ingre
ditur quod est contrarium conside
rationi et rationi quod est quia
calx non calescit nisi sit asso
ciata in igne et locata sit ca
liditas in ea. Cum ergo effun
ditur super eam aqua calescit cali
da. Iam ergo manifestum est
quod calcem que est in ventre
terre non pervenit ignis. Iam
ergo consequitur hanc intentionem
quam intendit Democritus et
factum est impossibile inconveni
ens quod non potest esse. Ergo
ergo iam manifesti sunt qui
dam de sermonibus eorum per
inquisitionem precedentem et
dico tunc in illo sermonem suffici
entem ad comprehendendum quod
rectum est. Quod est quia
dicam in illo sermonem faci
entem esse notum quod aqua
currit super minerales sulphuris
aqua calescit propter illud et signum
illius est quia odor sulphuris
est inventus in illa aqua et
quando invenitur in ea sapor

cuius extinguitur a candela
et remanet in lichino eius de
igne et pulverizatur super ipsum
pulvis sulphuris et accenditur
et quando constituitur lutum ex
napta et sic sulphure et fit
ex eo lichinium et accenditur
et comburitur.

Et similiter dicimus in
vulcano qui est intra
Sicilie inter mare secundum quod
est concavitates et sunt in
quibus sunt ignes non sunt
nisi ex sulphure in ventre illius
montis. Cum ergo flat ven
tus et movetur unda in illo mo
nte concutit unda illum mon
tem et calescit propter illud sulp
hur et accenduntur in eo ignes
in egrediuntur ex eo flamme et
lapides combusti. Propter ergo ig
nis in illo mari et lapides na
tant super aquas. Quod est
quia omne corpus grave cum
aduritur alleviatur. et similiter
accidit istis lapidibus colectis
ex illo vulcano. Iam ergo
ostensum est nunc per illud quod
diximus quod primum et sine
aquas narraverunt et intenderunt
sunt illi quidam naturales de
philosophis et Democritus non sic
concedente.

Quia ergo iam complevimus
nostras narrationes de mare et
vulcano tunc dicamus nunc quod

dicunt quidam phisici antiqui
referentes quendam phisicorum quod
terra fuit in principio compositionis
rotunda plana in qua non fu-
erunt valles neque montes. quia et-
iam sphere figure sicut corpora
superiora. et istarum vallium
que sunt in ea. et istorum mon-
tium causa non est nisi commotio
aquarum. ¶ Causavit enim lo-
ca terre et sic sunt montes et
quod loca terre postquam exsiccata
sunt. facta sunt loca mari-
um. ¶ Dico ergo quod illorum
qui dicunt hunc sermonem. et
intendunt hanc intentionem
sive iam perveniunt ad similitu-
dinem eorum qui dicunt quod mar-
ia sunt putrefacta super terram
Hoc autem iam destruximus ser-
monem eorum. et fregimus
vias eorum predeterminationes et
manifestis in principio libri.
¶ Nunc autem redeamus ad illos
qui dixerunt hunc sermonem de-
structione sufficiente quia non
possibile est. quod propones ca-
dentes esse sensibus intellig et
suis geometricis. ¶ Dico in pri-
mis in esse pluvie. quia non est
possibile ut fiat perforatio in
terra perforatione. ¶ Quod et-
iam dicimus quod sunt terra
levis et rotunda in qua non
fuerunt valles. nec fuerunt mon-
tes oportet ut esset superficies

corporis media corpore aque in
circuitu equali ab omnibus
partibus ergo occidit aqua descen-
dens ab aere super aquam que er-
at super faciem superficiei terre ergo
putamus de hac aqua existente su-
per faciem terre quod non cessabit
perforari ab ea primo a principio
compositionis. quod si dixerunt quod
terra fuit levis rotunda ab omni-
bus partibus et quod superficies aque
fuit super eam que mensurans
et leniunt ventus aquam illam
et movit eam. et facta est
in ea inundatio et factum est
quidam terre concursum. et
quidam eius gibbosum. tunc
sequitur hunc sermonem impos-
sibiles expellens determinatione
Quod est ut dicamus sermo-
nem facientem necessarium cum ac-
cidat nisi quod est quia ven-
tus non est nisi ex vapore terre
sicco. quando ergo omnia ut egrediatur
ex terra vapor siccus cum iam
pluit ipsum aqua que est super
faciem terre et humiditate sua
et frigiditate. deinde quoniam
facta est aqua velamen inter terram
et aerem. tunc manifestum est
per hanc inquisitionem quia non
esset res sicut putaverunt antiqui
intendo. sic ad quod intendunt
non esset vento movente omnino.
¶ Iam ergo manifestum est. quod
terra non cessavit perforari cum

a principio compositionis a corrupta est intentio eorum et destruitur sermo eorum qui putaverunt quod terra non est perforata. Et quia iam invenimus super illud cuius volumus declarationem de causis. et alie (?) eorum in illo sermonem ultimum cum acutissima inquisitione et subtilissima et verissima. et opere cogitatio et ostendimus sermonem quorumdam sapientum instructorum per plura similitudinum per locum in ultimis rerum. remansit quod super nos ut dicamus qualiter est terra et quid sit esse marium et cursus fluminum et exitus eorum et partes civitatum. et locorum regionum. et compositio civitatum que sunt super litora marium et effusio fluminorum et cognitio aliorum ab aliis. Dicemus ergo illud determinatione sufficiente ut significet speculatorum et estimationem eius quam erravit ex illis qui dixit se scire hic rerum et significet errorem eius qui estimavit quod terra est nobilis non quieta et fingatur in illo iterum quod ... mo eius motus nisi sicut movetur . . . fingitur quod mare et flumina sunt permutata secundum spatium. et quod non indiget motu ubi non potest. Cognitionis autem esse in calsedoine maris et fluminorum et dulcedine eorum non est iste locus. Cognitionem vero longitudinum civitatis admuicem et numerum graduum eorum. iam narravimus in libro longitudinis civitatum et determinavimus de eius ratione sufficienter. Consideratio quoque eorum de quibus intendimus in principio libri in fingendo sermonem qui estimavit quod terra mobilis est hec modo. Dicimus quod terra ut resoluta esset forma a figura secundum quam est in successionibus preteritis et temporibus preteritis. et quorumdam esse maria salsa multa cum fluminibus et similiter accideret in processu annorum admuicem maris esse omnes aut salse. nos quoque non testificamur sicut in sensu inventum nec sensu venit ad nos aperte quam ... processerunt. Nos autem incipimus nunc de modo terre et narratione ordinis marium et fluminum et locorum et civitatum et regionum in ut sit. id. sicut inde intellectus e non est simile aliquid nostrum. Conducam ergo cursum maris continentis spatium et ...ham et mari continente grandium et est mare medii continui ... cum ea mare ... et est mare ...

eufrates et egredit(ur) ex hoc i
mari. primo quod est mare
indium gulf(us) (?) et est mare
rubrum et egreditur a mari
continente icinn et p(er) se(m)i(tam)
grusie qui vocatur Vol mare
sementis t(er)i(ti)um romanor(um) et
egredit(ur) s(u)b polo .vii(?) k(?). gurus(?)
qui dicitur mare delirii cui(us)
extremitas venit ad p(ar)tem in
dieri et t(er)tiam tivorsceri. Gen
sturis autem exitus est ex
mare armenie et descendit
ad aglog(?) et etinus. tygris
est ab oriente romanorum et
aggregatur cum eufrate sub i
lingeb et cadit in mare p(er)
sie et eggreditur nilus de t(er)ra
ethiopie et cadit in mare
se(m)i(tam) in alexandria. et egre
dit(ur) gyon de monte uisui
qui est in india et cadit in
cadit in mare orientale. //
Volo autem ostendere regioni
et marium ponam g(ra)tia p(er)sec
tum. a. locum sm et punc
tum. b. et punctum. c. et punc
tum. p. t(er)ra iamni. et punc
tum. l. helieb. et punctum
e. semi. et punctum. d. unc
et punctum. f. romanus. et
punctum. et punctum. g. ys
pane. et punctum. e. bada
ianti. g. d. ethiopie. et punc
tum m. h. cellz et est insu
la magna et punctum. e. la

saranti et alensati occiden
tali. a. lingeb. et lingeb.
est in(ter) t(er)ram sogin et eufratem
et punctum. n. constantino
poli nos continuimus narrati
onem plurimum regionum. Q
quia intendimus quod in eis q(ui)
ostendimus est sufficientia
ad id quod intendimus de
descriptione qualitatis mari
um et fluminum magno
rum et civitatum. Non
est ergo necessitas plurium
quia iam nos ostendimus q(uod)
loca eorum necessaria et i(n)
cognitionem longitudinis
in alio libro ab isto. et di
visionem civitatum et lon
gitudinem fluminum et
in(ter) numerum montium
sermone abreviato et ter
minato. Hoc est ergo i(n)
illud cuius volumus decla
rationem.

Explicit liber de ca
usis p(ro)prietatum elementorum

Sim
plices
colorum
sunt que
cumq(ue) elis
secuntur. ut
igni et aeri

incipit de coloribus

et aqua. et terra. aer quidem et aqua
se ipsis natura albi. Ignis uero et sol
albicant. et terra autem est natura alba.
propter tincturam uero multicolor
uidetur. manifestum autem ex cinere. hec
est. combusto enim humido tin
cturam faciente albus fit non
omnino autem quia tinctus est fumo ni
gro existente. propter quod et lixiui
um rubicundum fit flammeo et
nigro colorante aquam. nigrum autem
colorem consequuntur elementis ad
inuicem transmutatis. alii uero ex
hiis omnibus sunt copulabiles
adinuicem mixtura fiunt. te
nebre autem deficiente lumine fit.
Tripliciter enim nobis nigrum uide
tur. etenim quod sic uidetur omnino est
non nigrum. omnibus. nam hiis re
percutitur circum lumen. aut a
quibus nullum penitus fertur
lumen. ad uisus quod enim non
uidetur aut locus continens uide
tur sensationem efficit nigri. uidentur
autem et huiusmodi nobis omnia ni
gra. a quibus enim lux et me
dium uehementer repercutitur
lumen. unde et umbre uidentur
nigre. similiter autem et aqua que ex
asperatur sicut maris tempestas.
propter asperitatem enim superficiei
paucis splendoribus uel radiis
incidentibus et dimissis hiis
umbrosum nigrum uidetur
et nubes que erit densa fuerit
est. propter hoc et huiusmodi aut lux

et aqua et aer que uero omnino
descendunt lucem et enim
esse uidentur nigri propter profunditatem
lucentes. quia omnino radii eo
percutiuntur radii. medie namque
partes ipsorum non luminis esse
uidentur esse nigre propter tenebras.
quoniam autem tenebra non
color sed priuatio luminis est
non difficile est ex aliis mul
tis dicere et maxime ex eo
quod non sensibilis est quan
ta et qualis figura quecumque
tangit existens tenebra sicut
in aliis uisibilibus. Quod lux
ignis est color manifestum est ex
eo quod nullus alius quam hic
inuenitur color. et eo quod tan
tum hic per se ipsum uisibilis fit a
lii autem per hunc. Consideran
dum est hoc quia enim quidam
non sunt ignis ut ignis species
secundum naturam. lumen facere uidentur
quamuis igitur ignis est. color solis
sic contingit non solo quoniam
in esse ignem colorem hunc. est
tamen colorem ipsius lumen et g
in alio uisum ipsius accidit si
mili lumine. sicut et eo quod
aliorum corporum omnium com
bustia nigre autem color contingit
sicut cum aer et aqua ab igne per
uruntur. propter quod omnia combus
ta nigra fiunt sicut ligna et
carbones extincto igneo hum
est exalante fumus exalatio humidi

quod est inflatum et adustum inde
et fumus fit nigrum, qui est
a pinguibus et crassis sicut ole
o et pice et teda, que maxime
comburuntur et coinquinationem
faciunt nigri, albi et huiusmodi fiunt
per accidens sicut aqua autem hydrosa fien
s. fiunt primum desiccatur hu
midum sicut pulverositates que
fiunt umbris similes et que ma
gis lapides habent et enim hy
drosa fieri postius desiccati co
lore fiunt nigri simplices quan
tumque colorum et tot sunt alii
autem ex huius commixtione et in ma
gis et minus fieri multas et va
rias efficiunt colorum varieta
tes secundum quod magis et minus
sicut rubeus vel fuscum et pur
pureus puniceus secundum autem commixti
onem secundum albi et nigri cum mix
ti efficiunt fantasiam
propter nigrum non et tenebrosi
tatis mixtum puniceus. nigrum
enim mixtum lumini quod est
a sole et ab igne. videmus esse
fieri puniceum et nigrum ignita
omnia et in colorem mutantur
rubeum. fumosa namque et flam
me et carbones qui sunt pu...
videntur colorem habere rubeum
purpureus autem vel floridus quando
fit et splendidus. cum tardo al
to et umbroso considerentur debi
les solum splendores. unde et
circa ortus et occasus aer purp

eus est cum videtur circumstante sole
circa orientem et occidentem
debiles enim existentes tunc ...
me ad umbrosum existentem a
erem fulgent. videtur enim et
in aere spirituum qui unde sole
nare secundum inclinationem umbrentur
ad huius enim declinationem de
biles sol splendores in nocte
efficiunt apparere colorem pur
pureum quod et in pennositatibus
videtur fieri. distendit enim quodam
modo ad lumen spirituum habent co
lorem nimio autem lumine in rec
to oppositi colorem quendam nocente
obscurum. multum autem et primo
nigro commixtum puniceus vel
floridus existens et scintillans
et flammeum colorem consimili
tatur secundum enim coniunctam commi
xtionem sic accipiendum est
a ... colore facientes mix
tum. si non omnino similem generationem
facientes. Sunt enim colores
non simpliciter quando qui ... comme
habent ad aliquos compositos quo
niam quod simpliciter ad se ip
sos. quia latitudo mixtorum
minus habent et in maxima ...
et parvis visum. patet similiter
[illegible] namque aut puniceum
mixtum. dicitur necesse est similiter
huius mixtis et facientibus ali
um colorem. nature generationem
et non similem apparitionem fa
cere propter quod et ... similitudinem

consideramus mixturam ut cum vi
so sit non color sit. cum inspi
cimus nigro et scintillante omnes
contra splendores aere sicut et
botrui uve. et enim bacarum in
nostris videtur color in gemmacion
ne. nigrescentibus enim puniceus
in niveum convertitur. Secundum autem
demonstratum modum considerandum
omnes colorum differentias et mo
tu similitudinem accipientem
secundum id quod videtur. Secundum id quod
videtur mixturam que est in
unoquoque assimilantes et in
particularibus ingressione quatam
et commixtione facientibus secundum
talem et talem consequenter. Con
tra de omnium bonorum fieri ostensi
onem non sicut pictores fa
ciunt colores hic commiscentes
sed a predictis repulsos splen
dores adinvicem consequentes.
maxime enim potest aliquis
secundum hunc considerare colorum com
mixtiones sicut autem et similia.
Sed in quibus gradus erit inambi
colorum. Hii autem maxime sunt
lumen quod est a sole et quod
est ab igne et aer et aqua. com
mixta enim magis et minus
et maxime omnes ut dicam
colores perficiunt. accipiendum
autem et ab aliis coloribus commix
tis splendoribus similitudinem
carbones enim et flamme et
unus et si sulphur et pernostres (?)

mixta. hii enim sol splendoribus
alia vero ignis multas et varias
efficiunt mutationes colorum
alia autem et digestione con
siderandum sunt in plantis et fru
ctibus et pilis et pennis et pelli
bus et diis omnibus. Sed autem non
latet multiforme et infinita
colorum per quot contingit fieri.
Invenimus enim ipsum id quod
lumine et umbris inequaliter
et improportionaliter accipitur et
enim umbre lumen secundum magis
et minus multum differunt se
ipsis. quare et secundum se ipsas et
cum coloribus mixte faciunt
mutationes colorum aut multi
multitudine et potentia (?)
aut quinque (?) habent non easdem.
multas enim et varias habe
differentias et puniceus et albus et a
liorum unusquisque et secundum magis
et minus et secundum mixturam alteri
rum et sinceritatem ipsorum fa
et autem differentiam et splendorem autem
scintillans esse quod videtur aut
contrario obscurum et non splen
dens. Est autem scintillans non
aliud aliquid quam continuitas
lucis et densitas. aureus enim
fit cum rubicundus et solare con
densatur. vehementer scintillant
propter quod et columbarum et aque
gutte videntur in se ipsis aliquem
lumine repulso. est autem et quandoque
revolata contrariatione et potentie (?)

quibusdam alios habent et varios co
lores sicut argentum et es et
ferrum et stannum. Quia lapidum
differentes fiunt colores sicut
et nigri existentes albas faciunt
lineas. Causa omnium talium congl
utinationes quarum quedam sunt ex prin
cipio et primis sunt perlucidis et de
sic et nigris. Aurichalcum autem
que est argirione omnibus perspicuo
tis quod perfusum ipsorum tinc
tura aliam habet colores similitudin
em quam non contingit ab ipsis non.
Simplicius fit aureus in ori
ens in nullum aliud luminoso
di habens colorem et puniceus ni
grum propter quod per ipsum antem
ipsis contrarius infringuntur per quod
tinctura tinctum ut ab et habet ipso
rum que proprie est colore. Non ad
hec existe nobis manifesta que
dividitur color quam est secundum unum
ipsius colorem videmus. Unde et
omnia videntur nigri et contin
ue que ad quale leve minime per
aliquod horum est sicut ad terr
num evectus accipit iterum co
lorem in collectione in omnium
parte quod est tincture propter quod con
videntur. In combustis autem
et solutis et liquatis in igne habent
plurimos colores quorum simul
est viridis et aereus et colores
umbrosi sicut quemadmodum purpuree
mere rubiginoso et stannum su
tense et lenia sic argentum

In aliis autem quemadmodum umbrosos co
lores habent et lenitatem percipit
sicut aqua et nubes et pennis
similes avium. Et enim hec per
splendores et lenitatem et inci
dentes splendores aliquando aliud
aliter commixtum faciunt differen
tes splendores sicut et tenebra
colorum aut nullum videmus sci
re cum ut est. Sed omnes commix
tos in aliis et enim inter diversas
nullum aliorum lucas splendori
bus et nubes mixti alterum et in
equales sunt videntur. Unde et
que in umbra videntur et in
lumine et sole et duro splendore
aut molli et secundum inclinationes
sic vel sic se habent et secundum alias
diversas alterum videntur et splendori
bus qui sunt in igne luna et lucer
na propter quod et lumen minus eorum
horum alterum habet colorem
et mixtum alterum colorem
per se unum enim delatus color
alterat. Lumen enim cum incidens
a quibusdam coloratur et fit pu
niceum aut herbeum et quod re
percutitur incidit ad alterum qui
dem colorem iterum ab illo com
mixtum aliam quidem accipit
censum et hic continens quam
quando non sentit a quo accedit
ad visus ex multis quando colori
bus uno aut maxime dominan
tium faciens sensum. Unde in
aqua infixum aqua magis videntur

et que sunt in specculis similes
umbra colores eis que sunt in
speculis. quod etiam et in aere
opinandum accidere. Quare
ex tribus esse colores omnes mix
tos et per que mouetur lux ut quod
est aque et aeris et eius subiec
tis coloribus a quibus repercussa con
tingit lux. album autem et lu
cidum cum quidem rarum erit
uehementer uidetur quedam ne
bula sicut in aqua intro et a
ere qui erit grossius splendori
bus enim propter densitatem undi
que effluentibus non possumus
que media sunt cernere. aera autem
ipse uisus autem nullum uide
bit colorem propter raritatem eius
splendoribus uincitur. separatus
autem ab ipsis densis existen
tibus et uisus per ipsum in profun
ditate aut uisus primo uidetur
colore kyanoides. propter raritatem
in quantum deficit lux sicut te
nebra inuolutus uidetur ky
anoides. densatus sicut et aqua
omnium albissima est. Que tin
guntur autem omnia colores
attingentibus accipiunt multa
autem enim floribus tingun
tur uegetabilibus. multa autem
radicibus. multa uero cortici
bus aut foliis floribus aut fruc
tibus. Alique autem multa
quidem terra. multa uero spuma
multa uero et atramento ani
malia autem et animalium si
cut sicut et muricum spuma
alia autem uino quidam uero fumo
quidam autem lixiuio. alia uero ma
ri sicut pilositates marmorum.
et enim hec omnia amari
Fiunt rubea et uniuersaliter que
cumque colores proprios habent. sem
per enim ab omnibus simul humi
do et calido coloribus commi
scentibus in poros tinctorum an
desiccantur colores ab ipsis ac
cipiunt. unde et multociens
ipsis abluuntur floribus ex po
ris effluentibus. multas autem
et superit. a. alium in tincta
fiunt differentias et mixturas et
passiones tingentium sicut et
in prioribus dictum est paruo. Tin
guntur autem et nigri pi
lorum non tamen similiter colo
re fiunt splendida cum tin
guntur propter ipsorum in flores
ingredientes. medie autem
dissimiles cum in uiam acci
piunt tincturam. hec autem
albe manentes et dealbe ia
centes coloribus fiunt secundum
modi flores splendidiores. nigri
autem econtrario undique
et opacos. propter quod et uocatum
obscurum floridus fit nigris
aut albis. sic enim in pannorum
uidetur flos uirorum sple
didorum splendoribus cum sunt
nigri secundum se. ipsam autem

enim media distancia non tamen pp pmitatem sicut in sanguinem eruntetum in aliorum multi calidum eorum autem q contingunt colores alternantur pp pdictas causas pilositates enim inpemositates et flores et fructus et plante omnes in nouam amo simul digestione omnes colorum accipiunt mutationes. manifestum est ex multis que ca sunt singula principia vegetabilium colorum et alteraciones mutationes ex ambob; accipiunt et p ias causas hec fusmenta si quas alias dubitones ipsis conuenit secum de huis omnib; considerandum ex huis.

In omnibus autem plantas principium colorum h viridem. et enim palmites et frondes et fructus sunt in principio viridia. intedit autem iste alias b est amplum alib; aque ui iste multo tempore congregatur aqua omnino iterum desiccata fit colore viridi. cum autem hoc contingit et primum in oib; vegetabilib; huit consistere colorem. aque autem diu tenere i principio autem sunt virides mixte col splendorib; paulatim a' ingrescentes iterum mixte in viridi sunt virde humidum na sicut si dictum est. cum se ipsum in vetustum et acresfaim

ingrescit sicut insistins pilositates et enim horum que enim et sunt semp in aqua. h autem omnia sunt ingra. quia p se ipsa non aresunt arefacta i humidum quantum haustum cosequuntur. viridis autem fit pp quod rubeum nigro admiscetur. mag quidem gr humido denigrato viridis fit inde et omnium veteres palmites multo i mag sunt in ueniub; nigri a rubei an pp idem quod non humidum in ipsis ingrescit augmento enim ipsorum tardiore fco et humiditate multo i tempore demorante pp insfrigidat fortis ingrescit humidum sit pstea insupabili nigro admixtum. In quib; eum; aute humidum non miscet col. mdis horum pmanet colo: albus. si non in vetustum et arefactum ingrescunt primis pp quod et media que sunt supra terram omnium vegetabilium primum est que uo sunt sub terra capices et radices albi sunt. et palmites sub terra quidem existentes sunt albi econtraria autem terra quod autem ex principio sicut dictum est. omnes sunt viridi inde et humiditatem que est p palmites in se ipsos impulsam huiusmodi coloris hre tm et cito assum

ipsorum in augmentum quod est fructuum. Quando autem non amplius augentur, quia non dominatur utique calidum refluentes alimenti, sed omnino et e contrario resolvuntur humiditatem a caliditate. Quando autem maturantur fructus omnes et humiditate que est in ipsis decocta a sole et aeris caliditate singuli accipiunt plantarum colores sicut et qui tinguntur florum. Propter quod paulatim colorantur et maxime ipsorum cuiuslibet communiter ad solem et estum sunt et colores ipsorum simul temporibus omnium mutantur. Manifestum autem hoc est. Qui enim herbacei colores sunt omnes initio maturati transmutantur in colorem qui est secundum naturam. Et enim albi et nigri et fusci et flavi et insuper nigri et vinosi et punicei et vinosi et crocei et tales omnes habentes fiunt colorum differentias. Quoniam autem plurium fiunt colorum plures invicem differentes, plures manifestum quoniam et colores qui sunt in plantis necesse est huiusmodi habere crasses. Propter hoc humidum in plantis purissimum et decoctum simplicius omnes accipit colores. Propter quod et hoc de toto est fructuum maturationes a solis et aeris caliditate singuli secundum se ipsos sunt consistunt colorum. Et hii quidem velocius, alii vero tardius, sicut accidit et circa tincturam que est purpure. Et enim hanc ipsam quoniam secantes omnem ex ipsa humiditatem colabunt et hanc in sartaginibus decoquunt mollius. Primum quidem multe omnium in tinctura colorum manifestus est qui paulatim unusquisque ipsorum plurimum decoctum magis. Et ad hec coloribus existentibus in ipsis invicem ad invicem multas varias accipit differentias. Et enim niger et albus et aer et aereus et omnis fit decoctus. Quare propter mixtionem non amplius secundum se ipsum nullum aliorum colorum manifestum esse. Hec autem eadem accidit et in fructibus. In multis enim propter quod non omnes simul fiunt colorum maturationes, sed alii ipsorum consistunt prius, alii vero posterius et aliis in alteros colores mutantur sicut botres et dactili. Et enim horum alii quidem primum fiunt punicei, nigro autem in se ipsis consistente transmutantur iterum in vinosum, ultimum vero fiunt cyanoides quando multo et extremo nigro miscetur. Quoniam vero posterius fiunt colorum qui continent priores colores permutant. Maxime autem hoc in nigris fructibus.

manifestum est. fere enim ip
sorum plurimi ut dictum est i
princi° ex glauco pinitati: puni
ceitescunt et fiunt rubei cito a'
tum similitatur item ex rubeo et
dominante nigro in hi° existe
te declarant a' et enim in cent-
lane et frondes om̄n ē bonum
nigrum. quia plurimum in istis
existit huiusmoi color. Qui
pp̄ quod fructuum nigri ut rilsep
coloribus participant manum est.
omnis enim fruct° fit horum in
nostris colores autem in gñoe
humidiores sunt puniceí in
grís. declarant a' et enim sin
gulis tńa et omnino nisi con
uenit fi' mensurata aq̄rum de
fluxio in locis umbrosis omnia
mutantur primo ex glauco in
puniceú colorem et fit tńa sic
uti sanguine recent' effuso s
hinc locum. sm quem uti fa
ciat accipiat glaucus colorum
digestionem. ultimo uō et hic
uehement' fit et ac. quod con
uenit et in fructibus. Quo
niam a' coloribus positis fructis
qm̄ dominant' pora colorem
fructuum mutant et p hi' fa
cile est intuē etenim granati
fructus et rosarum folia in pn
cipio quidem fiunt alba. ulti
mo coloratis in se ipsis tactis
ad digestione discolorantur
et mutantur item in colorem

qui est nuriceum et puniceú
alia aū et plés sb ipsis hñt co
lores et in papauís lac ⁊ amur
ca oliue. et oim hec prior fit
album. sicut et granata fruct°
deallant a' item in puniceú
transmutat' colorem. ultimo a'
multo nigro commixt° et tō
papauís folia supiora quidem
hñt puniceś. pp̄ tō quod uelox
fit eorum digō que uō sunt i
princi° nigra. item hec colore
in ipsis dominante sicut ⁊ fruc
tuum. et enim ultimo fit nigr̄
in quibuscumq3 a' existit plan
tarum unus solus color ut in
gr̄ aut albus aut puniceus ⁊
aut nuriceus. harum a' oim
fructus manent sup eundem
hūtes colores. tūn eū semel et
glauco in alium colorem mutan
tur. flores autem fructibus in
quibusdam quidem similium
colorum conueniunt fi' sic se hñt
et in granato. et enim fruct°
ipsius fit puniceus et flos i
quibusdam autem multum co
lore differunt sicut in lauro
et in hedā. flos enim est in ip
sis oim rubeus. fructus autē
horum quidem nigr̄. harum uō
rubeus et pom. et enim huius
moi flos. quidem est albus uō
purpureus ꝛanís. fructus autez
rubeus. papauís autem flos q̄
dem. rubeus fructus autē h

quidem magis albus uero albus
propter id quod fiunt digestiones
succorum qui in ipsis existunt
secundum alia tempora. Facile autem
est hoc ex multis uidere. Et
enim fructuum quidam quemad
modum dictum est multas
differentias simul accipiunt propter quod
et odores et succos multum
differentes contingit floribus
et fructibus consequi. Amplius autem
magis hoc est in ipsis floribus
manifestum. Eiusdem enim folii
hoc quidem est nigrum, hoc autem
rubeum. quorundam autem
hoc quidem quiddam album.
aliud uero purpureum. non
minus autem hoc manifestum est in
ẏdre. multas autem habet et
hic flos in se ipso uarietates
propter differentes digestiones. sicut et bo
trorum quando iam maturati
sunt. Itaque et omnium ultime
contingit maturari flo
rum extremitates. que uero
sunt ad colores principia sine
colore fiunt multo. fere enim
quorundam sicut monstratur
humidum priusquam accipiat
propriam digestionem. propter quod flo
res quidem colore manent
fructus uero maturati transmu
tantur quidem enim propter pau
citatem alimenti cito maturati
fructus propter multitudinem
humiditatis in omnes simul

maturationem qui sunt secundum na
turam colores simul transmu
tantur. Manifestum autem hoc est si
cut dictum est prius et in hi
is floribus qui quidem enim
ex principio tingentes pur
pureum ponunt. sanguinan
tes obscuri et nigri et acri
flore autem de cocco sufficien
ter muricei et bene florid
fit et splendidius. propter quod necesse est
et florum similiter plures co
loribus fructuum priuatum et
quidem superare. hec uero de
flecte coloribus qui sunt secundum na
turam. quia horum quidem
non finalis aliorum uero finalis
facta est. digestio flores quidem
igitur et fructus propter has causas
conueniunt coloribus ad se inui
cem differentes. multe autem pli
marum arborum fiunt ultimo
rubee. quia deficiente alimen
to accidit arescere secundum quam
mutari in colorem qui est secundum
naturam. Quoniam et defluen
tium fructuum quidem fiunt
colore flaui propter id quod et hor
digestione prius alimentum de
ficiat. amplius autem fructu
um. uegetabilia omnia et eorum
hec ultimo fiunt flaua. humi
dum enim in ipsis non ad hoc
denigratum quia arescunt
uelocius fiunt coloris mu
tationem denigratum enim

et viridi mixtum fit. sicut i
dictum est prius. debiliore
autem nigro semper facto iterum
paulatim in viridem mutat
colorem et ultimo fit flavus.
Quoniam autem apii folia et in
portulace et quorumdam ali
orum digesta fiunt pinnet
um nisi quecumque et horum
arescunt cito aliquando fiunt in
flava propter deficere alimentum
horum autem virginem.

Plantarum quidem igitur varias
maxime rationabile est contin
gere propter dictas causas. Fiunt autem
et pilositates et pennositates
et pelles equorum et boum
et ovium et hominum et aliorum
animalium et albe et fusce et
rubee et nigre propter eandem causam
albe quidem igitur quando ad hunc
virginem humidum secundum ipsum
colorem arescit. nigre autem
econtrario quando ipsum in ge
neratione superfluus color fit hu
midum sicut in aliis omnibus
iuventutum et antiquitatum propter in
multum nigrescat. omnium
enim horum corpus et pelles fi
unt nigra. fusca autem et ru
bea et flava et alios huiusmodi co
lores quecumque attingunt ante
facta primo. aut omnino in
ipsis transmutari humidum et
nigrum quibuscumque autem in
equalis hec conveniunt et colores

huiusmodi fiunt. nam propter eo
omnia pellibus et colori conse
quuntur. Quoniam autem
et hominum rubeorum et pi
lositates fiunt albe rubee ni
grorum autem nigre. et si similiter
am partem corporis extra floreat
morphea et crines habent omnes
albos secundum hunc locum. sicut et
varia animalium sicut et omnis
pilositates et pellibus pennosi
tates consequuntur et secundum partem
et secundum corpus totum. similiter autem
et huius pes et ungule et gutturum [?]
et cornua. etenim hec nigrorum
fiunt nigra. Morum autem alba
propter id quod et huius omnibus per
pellem alimentum in exteriorem
continenciam expellit. quod
autem hec est causa non diffi
cile ex multis videre. puerorum
namque capita omnium in prin
cipio quidem fiunt rubea propter pauci
tatem nutrimenti. manifestum
autem hoc est. etenim crines debi
les et rari et breves primo
omnibus generantur. procedente
autem etate nigrescunt iterum
ipsis coloratis propter multitudinem
superfluentis nutrimenti. similiter
autem et circa iuventutem et bar
bam quando incipiunt primo iu
venescere [?] et barbescere et ipsi
fiunt in principio quidem flam
velociter propter paucitatem humi
ditatis in ipsis arescere. mutato

utrumque magis in locum simplato i
nigrescunt iterum. rubei uero in cor
pore plurimo tempore commoran
tur propter indigentiam nutrimenti
quando secundum quod utique tempus aug
mentatum. et hoc similiter conti
git sicut in iuventute et in
capite. maxime autem est et
enim quecumque longitudinem
habent pilositatum sicut frequenter
est quecumque sunt ad corpus
mare. que uero sunt in extre
mitatibus flaue et que sunt o
uium quidem et equorum et
hominum propter id quod fertur nu
trimentum minimum huc et in
hiis locis et arescunt. uelociter si
unt autem et pinguiositates nigri
animalium que sunt iuxta corpus
nigriores omnibus est que sunt
in extremitatibus flauiores. eo
dem autem modo hos et que sunt
circa collum et universaliter que
cumque breue nutrimentum. accipi
unt maxime autem ante consistentia
tem omnes pilositates muta
tes que et fiunt rubee. propter id
quod iterum nutrimentum defici
ens arescit cito ultimo uero
albescere priusquam magis fieri
humidum nutrimento in ipsis
digesto. maxime autem hoc in ani
malibus accidit omnium enim
pilositates fiunt albe. locum
autem non potentibus similiter
attrahere nutrimentum propter debi

litatem calidi uelociter arescunt
humidum fit album et que
sunt circa tempora maxime omnium
canescunt. et ubi circa infirma
et dolencia locorum. propter quod
et tunc omnia maxime in hunc
colorem commutantur. quando iam
permutat propriam et enim lepus
iam factus est. que et nigra
factus est et ceruus et ursa
similiter et hyrsus et ovis et perdix
et grauido quando enim infirmabitur
grutione omnia huiusmodi propter
pinguitatem nutrimenti. ante quam ex
digesta fiunt alba sic et que
sunt puerorum mox capita ha
bent alba et palpebras et sup
cilia sicut et aliorum unicuique
a senectute manifeste omnibus
propter debilitatem et paucitatem
contingit passio. unde et plurima
alium debiliora fiunt alba
magis. prius enim augmenta
tum ipsorum perficit propter paucita
tem nutrimenti digesta fiunt
alba sicut et fructuum quorum
morbidi sunt. et enim multo
magis propter debilitatem maturan
tur. Quecumque autem fiunt alba
multum differunt ex aliis. ut e
qui et canes. hec enim omnia
mutantur ex colore qui est se
cundum ad album propter loci muta
mentum. humidum enim in tali
bus non antiquatum consumptum
per augmentum fit nigrum

Plurima enim horum sunt in
hiunitate et hoc fructificancia propter
bonum nutrimentum propter quod est
assimilantur in albe pilositates
manifestum autem hoc est et enim
nigra ante caniciem fiunt autem
flava. iam alimento in ipsis de
ficiente. et magis digesto ulti
mo non alba et quidam opina
tur nigras sed omnes propter id quod
utitur nutrimentum ipsius aca
lido quemadmodum et sanguinis
et aliorum unumquodque peccan
tes. quedam enim animalium
mox in principio fiunt nigra ut ca
nes et capre et boves et ubi
unumquodque quorumcumque pelles
et pilositates secundum principia ha
bent nutrimentum precedente au
ctate minus denum non opor
tuit hoc omnium oris et pilositates
secundum iuventutem secundum quod debere
maxime ipsorum inter habeant et
calidum et magis omnia co
lore secundum principia. Dulter
enim omnium a primo in fine
fit calidum aut secundum quod
tempore incipiunt pilositates
ipsorum albescere. manifestum
hoc est et in alio. Quedam enim
mox habent colorem albissimum.
quecumque et horum in principio
plurimum habent nutrimentum et
non ante tempore in ipso acuit
humiditatem precedente. autem

etate rubicundum alimento
tempis minore postius superflu
ente alia autem in principio
quidem fiunt rubea. secundum autem
iuventutem albissima sicut
etiam assimulantem colore iterum
nutrimento in ipsis deficiente
declarat autem omnes enim hec
fiunt rubee et circa collum et
ubi quecumque tamen fiunt nut
mento quod est in ipsis defi
ciente. manifestum autem sic autem
et rubeum et nigrum mu
tatur et nigrum iterum in rube
um et sic album in flavum.
accidit autem hoc in plantis que
dam enim ex sua digestione
regirant. iterum ad priorem ma
xime et hec in granato. ma
nifestum est in principio quidem
tem corone fiunt rubee et fron
des propter paucitatem alimenti
digesti postmodum que iterum tamen
mutantur in hiemem rubeum
colorem multo alimento sup
fluente et digne non similiter
potente vincere. ultimo non di
gesto iam alimento iterum fit
color rubeus. universaliter autem de re
et de aliis pilositatibus omnes
accipiunt mutationes quibus
quidem sic dictum est. nutrime
to in ipsis deficiente quibusdam
non econtrario superhundante propter
quod alie. sed secundum alia tempi centis

albedo albissime et nigrime si
unt fiunt pilositatum. Qui
a et corvorum et pennositates u
ltimo in flavum colorem transmutan
tur in nutrimento in ipsis deficie
te. pilositatum enim iuvem in
nulla. in album in unum uniusquisque hec
colorem habere quia omnes huius color
enim fiunt mixtis eisdem ra
diis tolarum est autem pilositatum
omnium brutorum in eo quod est
communis actione mutationum. et nec
minime horum actione mixtionum. ma
nifestum autem est et enim per
nositatum quod est ex principio
non fit calore talis est. Ibi et variae
avium omnes ut dicam nigre
sunt ut pavo et columba et y
rundo. album autem accipit omnes
hec utique varietates digestione
humorum ex corpus factum in pen
nositatibus et in coll' avium que
accidit sicut et in plantis et a
liarum ex corpus fit colorum
digestio. propter quod et reliqua ali
um aquatica et reptilia et conche
omnia autem omnes habent color
formas multas. in hiis diges
tione facta consideratum quia a
autem est ex hiis que sunt et
colores maxime utique aliquis
que dicta sunt potest videre.

Explicit liber de colore.

Habitum
autem utique
erit hiis di
cere qui de feli
citate est sermo.
de bona fortuna.

Putant enim multi felicem
virum eum qui bone fortune esse aut
non sine bona fortuna. Et recte
forte. Sine enim exterioribus bonis
quorum fortuna est domina.
non contingit felicem esse. De
terminandum quidem de bona fortu
na et simpliciter bene fortunat
quis est. et quibus. et circa quid.
Primum quidem quis sit hec utique
quis veniens et constituens du
bitabit. Neque enim utique di
cet quis fortunam quod est na
turam enim semper quod causa
est eiusdem huiusmodi ut in pluribus autem si
militer. similiter factura est fortuna
in minimis. ibi in ordinate et ut
accidit propter quod fortuna in talibus in
utique mellius quidem autem rationem
rectum. Et enim hoc est mini
est ordinatum. et quod semper
fortuna: autem non propter quod et ubi pli
mus intellectus et ratio. ibi minima
fortuna. ubi autem plurima fortuna.
ibi minimus intellectus. Si forte
quidem bona fortuna est ut a
quam di. aut hec ut non utique
videbitur. Deinde ei dignificat

dominu exitem talium ut dign'
distribuat: et bona fortuna ut ue
nit' utiq contingit fingit. Si a'
do tale attribuimus. Primum ip
sum iudicem facientes. uel non
iustum. et hec non conueniens
est deo. Sz tamen ex hec qd
in meli aliquo fortuna utiq quis
ordinabit. Item manifestumq;
horum utiq aliquid erit. intellect'
quidem utiq et ro. et scia omnio
extraneum quid uidebit ee. Et
no iq cura et bn' uolentia q'
a deo uideb' utiq ee bona fortuna
eo quod pruis eueniat. Deu
enim pnorum. non uisimile
cum hic restat q' et dentissimi
bone fortune est n. Est aut
bona fortuna et fortuna i hus
q non in nob' exnt. Non at
quorum ipi domini simus et
potentes opari. ppt q' iustum
sm quod iustum nullus dicet
bn' fortunatum: q fortem
iq totalit' eorum qui sm uir
tutem nullin. in nob' enim
est. h' et hre. et no hre. q ia
et mobil'. dentissime bonam
fortunam dicemus. Nobile
enim bn' fortunatum dicim'
et totalit' cui talia bonorum
adsint quorum. non ipe domin'
e. q tamen. iq h' utiq pprie
bona fortuna dicet'/ est aut
et multiplicat' bn' fortunat'
des. Et enim cum pt' cogita
tionem suam accidit bonum
opari bn' fortunatum aiu'. e
est g' bona fortuna in eo qd
bonum aliquod existit pt' ro
nem et in eo quod malum e
simile ronabile. Sz mag' et
deuenus bona fortuna utiq in
debit' ee in eo q' est bonum
simile q' et sm se ipm uide'
ee eufortunii. In eo a' qd e
malum nd simile p'accius eu
fortunii. Est g' bona fortu
na sic rone n' bn' fortunat' e
enim sic rone hns impetum
ad bona et h' adipiscens. h' a'
est nature. in anima enim
ine n' tale quo impetu fere
mur sic rone ad q' utiq bene
hebimus. Et siquis interro
get sic hntem ppt quid hec pla
cet e' opari nescio inquid. Sz
placet michi simile paciens
hns qui a deo aguntur. Et ei
a deo uecti sic rone impetum
hnt ad opari aliquid/ boni a'
fortunam nd hemus dicenti et
ppe nomine appellare q enim
frequent' aiunt ee ppiu. cui
a' alienum a in nomine. cui
enim. te' cu aliud est/ et sic
impetu adipiscente. bona aut
dea cu. puta ut mal' nd su
mendi. aut itm nd existimac'
bonum accipe bonum simile.

Est g. tal' bona fortuna dif
ferens ab illa et utte' hec ex
terum euentu s' et sm acti. ro
fortuna. Si ad felicitatem. Itm
et si tal' est bona fortuna. Si
ad felicitatem tal' utiq erit bo
fortuna mag. ppa. cuius in ipo
pncipium inset' est adipisce
omi bona. Quoniam g. est
felicitas non sic extioribz bonis
h. a' fiunt ex bona fortuna. sic
iam diximus cooptatia utiq erit
felicitati. De bona quid g.
fortuna: dicta sunt h.
Explicit-io capitulum. et inci
pit aliud caplm a' de bona
fortuna translatum ex. vm. e
thycorum.

Quoniam a' no solum p
dencia facit eupgiam et
uirtutem. Sz dicimus t bn
fortunatos et opa tanquam
fortuna bn faciente eupgiam
et eadem sac. ,sidandum est
utrum est n. h. quidem bn for
tunatus an n. et quo se ht de
pus. Q. quid enim sunt qui
dam bn fortunati: uidemus. i
sipientes enim existes. dirigut
multa in quibz fortuna dna. s
a' et in quibz ars est. multo
mag. et fortuna iner. puta i
militari et gubna. utrum g. ab
aliquo hitu isti sunt an n. eo
q. isti qles qdam sunt. opati

sunt eorum que bn fortune.
Nunc quidem enim sic putat
ut n. quibzdam existibz n. a' q.
les qdam fac. Et ,sestim
a natiuitate dnt qmadm hu
quidem glauci. hu a' nigror
oculorum. eo q. tle sm ee tale
oz et hze sic et bene fortuna
ti et infortunati q. quidem. n.
non prudencia dirigunt maim.
No enim sic rone pp quod sic
opet'. hu a' non hebunt utiq
dre pp quid dirigunt. ars enim
utiq eet. Amplius enim mai
festum insipientes existes no
qua ee a h. quidem enim n'
in conuenientes uelut ypocr ge
ometrus exns. s. ee alia neglus
et insipiens erat et infortuna t
auri nauigans perdit ab hus
qui in bisancio quinqgentorum
talentorum pp stulticiam ut di
xerunt. Set quod et in quibz
fortunate agunt insipientes
ee nauclerum enim maxime
monstr bn fortunati. Sz qm
admodum in tex illorum cun
h. quidem mch alius aut iacit
ex eo quod iam ht bn fortu
tum. an eo quod amc ut aiut
a do et exinsecum aliquid sit.
dirigens ut puta nauis male
regibil' melius nauigat nam
grat. s. no pp se ipm. s. qua
ht gubnatorem bonum. s. sic

quod bn̄ fortunatum daimone
hēt gubernatorem. et in omnibus dm̄ a
daimona dilige talem talem. et
nō optimum et p̄cientissimum
si itaq̄ iūere ai ū aut intelli a
enim qādam digenea. aut non
sunt ū utiq̄ erunt bn̄ fortunati
aī uo ū autem cū aut eius q
ē semp similit. aut eius q ut
in pluibz fortuna aut ōrium si
quidem g̃ qd p̄t rōm adipisci
tur fortune inuēr eē. Qm a
pp fortunam bn̄ fortunat non
utiq̄ uidebit tal' eē cū semp
eisdem. aut ut in pluibz ad
huc si qua tal. oz accidē sic q
glauc non acute. non fortuna
cū. et ū. Non g̃ est bn̄ fortu
natus. et uiut bn̄ ūatus. qr h
utiq̄ erit dicendum. qua q
dicimus bn̄ fortunat. nō pp
fortunam sunt. Non g̃ sunt
bn̄ fortunati. fortunati enim
quorumcumq̄ cū fortuna bō
bonorum. Si autem sic utr
aut erit fortuna omnino. aut
erit quidem. Set non am
plius. Sz uere et eē et cām
eē g̃ erit et bonorum aliqbz
causa aut malorum. Si a
omnino segregandō et inclu
a fortuna. dicendum fi. et nos
ā ēriūte cū pp non uidere: for
tunam eē aimus cām. pp q
et diffinientes fortunam po
nunt cām sic rōne hūte rō
cinatōm tamq̄m eriūte qua
tam ū. h autem g̃ alius ple
pblema utiq̄ erit. Quoniam a
uidemus quosdam semel bn̄
fortunatos agentes pp quid
non. et iterum eosdem enim
eadem causa. Non g̃ erit
fortune h. et cum idem euen
it ab infinitis et determinatis
erit quidem q bonum aut
malum. Sciencia a nō erit
ipsius aut pp experienciam. q
niam didicissent utiq̄ bn̄ qui
dem fortunati. aut et utiq̄ oēs
sciē quemadmodum inquid s
entes eufortunatus eēnt. quod
g̃ plures accidere alien ra
na multociens. Non qua
hos oz. et quale utiq̄ erit aliōs
semp longa iacere. Numq
g̃ sunt impetus in anima.
hii quidem a rōnatōne. hii a
ab appetitu. et prim ipi sint
Natiui quidem. Si pp con
cupisciam delectabil' et appetitus.
Natiua quidem ad bonum
tendet semp. Si itaq̄ qui
dam sunt bene nati sunt q
admodum in docti indocti no
scientes. que oz. sic bn̄ na
ti sunt. et sic rōne inpce
dentes sunt q apta nata
est et concupiscunt et hec
et tunc sic utiq̄ oz et qua
do ubi digerēt et si contin
gant insipientes existentes et

rone. Quemadmodum et
bii erunt non docibiles existentes
tales autem bene fortunati qui
cumque sine ratione dirigunt ut in
plurimum. Palam quod bene fortunati
erunt utique aut multipliciter
dicitur bona fortuna. Hii quidem
enim operantur ab impetu et pre
eligentibus operari. hii autem non
sed contrarie/ et in illis in qui
bus ratiocinasse videntur dirigunt
et bene fortunate egisse aiunt.
Et iterum in hiis si voluissent
utique. si quod minus sumpsissent
bonum. Illos quidem igitur bene
fortunate agere propter naturam contin
git. impetus enim et appeti
tus existens cui oportebat direx
it: ratiocinatio autem insipiens. Et
quidem qui hic quidem videntur
ratiocinatione non bona recta esse
fortuna ipsius causa existens con
cupiscentia ipsa recta existens salva
vit. Sed est quando concupiam ra
tionatus est utique tamen sic
et infortunate egit; in aliis
itaque quomodo fortuna secundum
eustochiam appetitus et concupiscen
tie? Vero hec bona fortuna et for
tuna duplex. et ubi carentia
ples bone fortune. Quoniam
autem videmus preter omnem
scientiam et rationationem recte
bone fortune agentes quos
tunc. Manifestum quia alia
utique aliqua erit causa bone for

tune. Illa autem utrum bona
fortuna est aut non est quia
concupiverunt que oportuit et
quando oportuit; ratiocinatio quidem
autem humana non utique omnino
sine ratione hec. Neque utique concu
piscentia. sed corrumpitur ab aliquo
bona fortunate quidem igitur a
gere videtur quod fortuna con
que preter rationem causa. hoc autem preter ra
tionem scientiam enim et quod
universaliter aliter videtur non a for
tuna. Set videtur propter hoc ita
quod iste sermo non ostendit quod
natura bene fortunate agant.
Set quod non omnes qui vi
dentur bene fortunate agere
propter fortunam causa nullius est.
Set non omnium quorum
videtur: hii quidem utique dubita
bit aliquis utrum fortuna causa
huius ipsius quod est concupiscere
quod oportet aut sic quidem omnes.
Et enim eius quod est intel
ligere et consiliari: non enim
consiliabatur consilians et ante
quam consiliaretur. Sed est prin
cipium quoddam neque intellexit
intellectus prius sic omni intellexit. et
hoc in infinitum. Non igitur eius
quod est intelligere intellectus principium
neque consiliandi consilium; quid
igitur aliud quam fortuna. Itaque a
fortuna omnia sunt. aut est
aliquod principium cuius non est
aliud extra ipsum quod tale sic esse

tale in facere quod autem quidem
hoc est: quo motus principium in
anima palam quemadmodum in
toto. Deus et omne illud movet
enim aliquo modo omnia quod in
nobis divinum. Rationis autem principium
principium non ratio. sed aliquid melius.
Quid igitur utique erit melius scientia
et intellectu nisi deus. Virtus
enim intellectus organum: et propter
hoc quod olim dicebatur. bene fortu-
nati vocantur qui si impetum fa-
ciant. dirigunt sine ratione existentes.
consiliari non expedit ipsis. ha-
bent enim principium tale quod
melius intellectu et consilio. qui autem
rationem hoc autem non habent non divinos
instinctus hoc non possunt. sine
ratione enim existentes adipiscuntur
et horum prudentiam et sapi-
entium velocem esse divinationem
et solorum non eam que a ratione
suscipere. Alii autem propter experi-
entiam hii autem et propter consuetudinem
et consciendo uti. Deus autem per se
hec et bene videt et futurum et pre-
sens et quorum periit ratio. sic propter
quod melancolici et recte somni-
antes. principium enim princi-
pium absoluta ratione valet ma-
gis. Et quemadmodum ceci
memorantur magis absoluti qui ab
eo quod ad visibilia intellectus
esse quod memoratur. manifestum
autem due sunt species bone fortu-
ne. hec quidem divina. propter quod et
videntur bene fortunati propter deum dirige-

Manifestum autem est quod secundum impetum di-
rectivus. alius autem qui preter impet-
um sine ratione autem alius. et hec quidem
continua bona fortuna: magis
hec autem non continua. Parti-
cularis quidem igitur de magnanimitate
virtute dictum est prius. Quo-
niam autem segregare volumus
potentiam utrarumque et de virtute par-
ticularium determinandum et eam que ex
hiis quam vocamus. kalokagathi-
am. et cetera.

Explicit de bona for[tuna].

Capitulum primum.

Utrum sunt indivi-
sibiles line-
e et totaliter
in omnibus
quantis est aliquid
impartibile. quem-
admodum quidam aiunt. similiter
existit et parvum et permultum. quod
autem infinitas habet fere divisiones
non est parvum et permultum. sed multum
tantum et magnum. Sed opposita huius
tunc manifestum quod infinitas divi-
siones. parvum et permultum. Si autem
finite divisiones necesse est esse impar-
tibilem magnitudinem. Quare
enim in omni quanto existit aliquid
impartibile quare magnum et parvum.
Amplius si est una idea linea.
idea autem prima simultaneorum predicatorum

[Incipit] de lineis [in]divisibilibus

a toto priores secundum intellectum indivisibilis utique erit ipsa linea. Similiter autem et quadrangulum et trigonum et trigoni et alie figure et totaliter superficies ipsa et corpus. Accidit enim quedam priora esse hiis. Amplius si corpora sunt elementa, elementorum autem primi partes, partes autem toto priores, indivisibilis utique erit ignis et totaliter corpus elementorum unumquodque. Quare non solum intelligibilibus sed in sensibilibus est impartibile. Amplius autem secundum Zenonis rationem necesse aliquam magnitudinem impartibilem esse, si impossibile quidem infinito tempore infinita contingere singillatim numerantem contingens, necesse autem ad medium prius attingere quod movetur. Non impartibilis autem omnino est medium. Si autem et contingit infinita infinitis quod in linea fertur, velocius velocius autem in equali tempore plus perficit. Velocissimus autem mentis motus. Et si mens infinita contingat secundum unumquodque in finito tempore. Quare si que secundum unumquodque contingere numerantem numerare est, contingit numerare infinitum in finito tempore. Si autem hoc impossibile erit utique aliqua indivisibilis linea.

Amplius et ex quibus illi in disciplinis dicunt. Erit utique aliqua indivisibilis ut aiunt. Si commensurabiles sunt que eadem mensura mensurantur. Erit enim utique aliqua longitudo qua mensurabuntur omnes. Hanc autem esse indivisibilem esse. Si enim divisibilis et partes mensure erunt alicuius commensurabiles; enim toti. Quare partis alicuius erunt duple ad medietatem. Quare utique si impossibile, sit mensura. Similiter autem et mensurate semel ab ipsa quemadmodum et omnes ex mensura composite linee ex impartibilibus componuntur. Item autem accidit et in planis. Omnia enim que ad rationales lineas commensurabilia ad invicem. Quare erit mensura ipsorum impartibilis.

Est autem si quid incidere secundum quamdam ordinatam et determinatam lineam non erit neque rationabilis neque irrationabilis neque aliarum nulla earum que nunc utique dicte sunt, puta abscisione ex duobus nominibus. Sed secundum aliquod ipsas quod aliquas habebunt naturas ad invicem et et irrationabiles.

Primo quidem non necesse infinitas habentes divisiones non esse parvum vel paucam. Et enim locus et magnitudo et totaliter continuum parvum dicimus et in quibus quantum congruit. Paucum enim non tamen. Si infinitas divisiones dicimus et si in compositis lineis lineis et habentibus indivisibilibus dicitur parvum et infinita inesse partes linee et divisio secundum punctum et similiter secundum quamcumque infinitas utique habebunt divisiones. Omnes utique non indivisibiles. Quam autem hanc

impugnam in finite et partes. Omnem autem omnino simpliciter ordinatum possibile non indivisibilem. Amplius magnitudinem ex quibus tantum partibus componitur vel mensuratur magnitudo vel determinatis vel equalibus divisiones id magnitudinem erit. Totum enim partium habet divisiones simul. Ponibile autem est et partium terminatas huius divisiones et magnitudinem infinitas sic dignificant. Quare manifestum quoniam non in hac dicent magnitudinem et partium interminatis et infinitas divisiones. Si autem quando in minus partium terminatas. Et similiter quis dignificant partium stultum. Illic quando enim ex impartibilibus gradio et est quecumque et omnis non infinitus terminatas habet divisiones in magnitudinibus autem non simul. Nec in istis his indivisibiles preter minus forte axioma acceperunt propositio ponere horum partes et secundum modum quandam hoc infinitum partes que ostendunt. Et enim plus inde infinitum species. Rursus autem eorumdem elorum stultum impossibilia dignificare. Hi enim rursus et enunciant quandam sic si ad subiectam intentionem ipsum quod ex principio. Magis autem quanto magis id ex principio videbitur residuum tanto magis

mutet corpus esse divisibile longitudine et mobilibus et distancias. Ceno vis autem non concordant non esse terminato tempore infinita tangere latum sic secundum eundem modum tempus autem et longitudo infinitum et terminatum dicitur et tantas habet divisiones. Sed ut singulum tangere infinito tum secundum mentem non est innumerare. Sed si utrumque quis et intelligeret sic contingere infinita secundum mentes quod forte impossibile. Non enim in continuis et subiectis mentis motus quandam in quo latorum Digitus et concedimus nomen sic non est hoc innumerare. Innumerare enim est quod cum stare. Sed inconveniens forte non potentes solvere rationem secundum hanc debilitatem et preterire se ipsos secundum maiores deceptiones adinuenientes impotentie. Quod autem de communibus lineis in quantum omnes eodem aliquo et uno mensurantur. Preter sophisticum et nequaquam quandam aliquam eam que in mathematicis. Ut enim supponunt sic ut est utile. Simul autem et continuum

Dimidium quidem lineam fieri. Omnium autem commensurabilium ad hunc eodem mensuram dignificare. Quod ridiculum quod secundum illorum opiniones et ex quibus illa dicunt diversas omnes ad litiga

et sophisticum declinare rom &
si sic debilia. Multipliciter enim
debil' erit et secundum omnem modum
diffugere et plaudibilia et rectar
gutiones. ad huc a' in communem
eius uti erit ipsis cenonis que de
rom persuadi aliquam indivisibiles
facere lineas in non hic odie preti
ad semicircularem motum cum
necessarium confessum incidere infinitis i
indivisio attentabitur prepositis et
distanciis entibus. Et rursus
ipsis equalium oculorum facile sua
bile anomalam necessarium uti quod
enim movetur secundum maiorem se
micirculum motum et quantum alia
talia constituta sunt circa line
as non possibile contingere cu
lem quantum secundum motionem ut ei
que in unaquaque intermediorum
non carere primis. Multum ei
sic magis concessa sunt. Quoniam
autem quando est et dictis rationibus in
necessarium indivisibiles esse lineas
in probabile manifestum.

Ad hunc autem autem &
ex hiis manifestus fiet
utique. primum autem ex hiis
que in mathematicis ordinantur et
ponuntur a iustum uel manife
sius credibilioribus rationibus mo
uere. in enim que linee. in que
recte diffinitio: arguet indivi
sibile ipsis in intermedium aliquo
dum esse in hic medium. De

nique omnes linee commensurabi
les erunt. omnes enim ab indivi
sibilibus mensurabuntur et que lon
gitudine commensurabiles et que potentia. indivisibiles
autem commensurabiles longitudine
Similes enim. quare et potentia. Si autem
hoc divisibile est tetragonum.
Amplius si que potest maiorem
latitudinem faciet circumpositum
equalem quod ab indivisibili et pre
tali circumpositum circa bipedalem
minorem faciet latitudinem
imparitabili erit minus quod de in
divisibili. Amplius si ex tribus
datis rectis constituitur trigoni
ex indivisibilibus constituitur. In omni
vero equilatero cathetus in media
cadit. Quare et indivisibile
Amplius si tetragonum i
partibilium per medium incidere
mea cathetum ducta in tetragoni
costa cathetum potest et media
catetum dyametri. Quare non
minima in duplum quod ad dy
ametro ponitur erit eius q
ab indivisibili ablato eius equali
reliqua erit minor imparitabili
Si enim equalis quadruplam utique i
terpeta dyametrum. alia autem
utique cum et altera et alia conveniet.
Omnibus enim ut dicere con
trariantur hiis que in mathematicis.
Rursus impartibilis cum || eius
dem unius constructus line
am duo. Et enim tota tota

tangit et s(ecundu)m tantum coniu(n)cto.//
Amplius linea apposita no(n) fa
ciet maiorem totam. impartibilia
enim composita non facient ma
ius. Amplius ex duobus inparti
bilibus includi(tur) si continuum ip(s)e plura
h(abe)re totum continuum omnis aut(em)
linea est divisibilem. continua non
iam erit. linea indivisibilis. Am
plius si omnis linea de indivi(sibi)li
et equalis et in equalis dividitur et
no(n) ex t(ri)bus indivisibilibus et to
tali. superflua. qu(ar)e indivisibilis.
indivisibili. Similiter a(utem) et si
in duas p(ar)tes dividitur. omnis ei(us)
que ex superfluis. si a(utem) in duas p
tes non omnis quidem dividitur
sed que ex p(ar)tes. In duas a(utem) p(ar)tes
divisam in q(ua)cumque possibile divi
de dividetur et sic indivisibilis.
Cum a(utem) ex impartibilibus inequalia
dividetur. Rursus si motum i(n)
quo tempore movetur s(ecundu)m totum
in medio s(ecundu)m medietatem mo
vebitur. et in minori minus eam
s(ecundu)m medietatem. Quare si
quidem ex superfluis componitur
indivisibilibus longitudo auferetur
tur media incisio indivisibili
um siquidem in medio extre
morum existit. Similiter enim
tempus et linea dividetur. eam
in una compositarum dividetur
inequalia et in equalia in simul
temporibus dicentur no(n) erunt i(n)

divisibiles linee. q(ui)a a(utem) eiusdem
ra(ti)onis sunt quamadmodum dictum est.
omnia h(aec) facere ex impartibilibus.
Amplius omnis non in
finita duos h(abe)t terminos. linea
enim terminata est huius indi
visibilis a(utem) non infinita. Quare
h(abe)bit terminum divisibilis g(rati)a e(nim) e(st)
enim alterius et e(st) terminus ul(tim)us
aliq(ua) in infinita in terminata
p(ar)te habens. Amplius non
in omni linea punctum erit
indivisibile quidem enim non
est. Siquidem enim maxime
solis existet linea. tenetur punc
tus. Si a(utem) plures divisibiles li
nea. Siquidem g(rati)a indivisi
bili no(n) inest punctus. in tali
nea totaliter erit. alie g(rati)a ex i(n)
divisibilibus. Amp(lius) vel inclu
intermediorum punctorum erit
a(utem) linea. Si a(utem) intermedium li
nea. in omni a(utem) plura puncta n(on)
erit indivisibilis. Amplius no(n)
o(mn)is erit linee tetragonum h(abe)b(i)t
ei longitudinem qu(ar)e dicendo
quia hec quidem h(abe)t aliquid.
Si a(utem) tetragoni et linea. Am
plius terminus linee punctus est
Extremum a(utem) q(uod) indivisibile punc
tus enim terminus indivisibili est
puncto maior. Si a(utem) me(dium) indi
visibile punctus ip(s)e r(ati)o. si. est terminus
continuantium linearum erit aliq(ui)s
impartibilis. et totaliter q(ui)d differet

punctus post nomen. Amplius simul
manet planum et corpus est mobile
uno enim ente mobili et
alia consequentur propter quod utrumque diui
di. Secundum utrumque corpus
non est indiuisibile propter esse in ipso
profundum et latum. neque utique et
linea indiuisibilis. Corpus quidem
enim secundum planum. planum autem
secundum lineam. Quare autem et
rationes per quas conantur suadere
debiles sunt et false contrarie
opiniones omnes potentibus
ad sui fidem et manifestum
quoniam non utique erit linea
indiuisibilis. ¶ Manifestum autem
ex hiis quoniam ex punctis utique
linea erit indiuisibilis. ma
nifestum autem quod non ex
punctis erit linea. Fere enim
linee plurime totum habere
congruent. Necessarium enim
diuidi punctum cum uel ex
superfluis diuiditur equaliter uel
ex perfectis secundum inequalia. et
linee partem non esse lineam
neque plani planum. Sed et linea
linea puncto esse maior. Ex
quibus enim oportunt hec et
sup excedet. hec autem impos
sibile. ¶ Et ex que in ma
thematicis manifestum. ¶ Et
ad hoc accidit punctum in tem
pore esse quod fertur. Nam
tem maiorem quidem impl'

uno tempore equalem autem
in equali. temporis autem si
excellencia tempus. Hec for
te et tempus ex nunc. et eius
dem rationis utraque ambo. Si ergo
nunc principium et terminus
temporis et linea puncti. non
est continuum quod principium
et terminus. Sed habet aliquod in
fine dum. non utique erunt in
nunc in puncta adinuicem
continua. ¶ Amplius linea ad
dem magnitudo quam puncto
rum nil compos. nec facit mag
nitudinem. propter quod in amplius locum
habere. Cum enim ad lineam
linea ponatur et congruat ipsi
sit maior latitudo. In linea
enim et puncta que in sunt
in utique puncta ampliorem
detinebunt locum. Quare
non utique faciet magnitudi
nem. ¶ Amplius si omnia
tangunt omne uel totum to
tum. uel aliquid aliquid. uel
totum aliquid. punctus autem
impartibilis totum tanget. to
tum autem totum tangens.
necessarium unum esse. Si enim
aliquid uel est uel utrumque non
est. non utique totum totum tan
get. Si autem simul sunt imp
tibile eundem retinent locum
plura enim et puncta uni. simul esse
eorum et non eorum excedentium

Sim h' item ambobus lectis. i
ptibile autem non hē distā
ciam. Quare utique non est
magnitudo continua ex in
partibilibus. non ergo neque
linea ex punctis neque tem
pus ex nunc. Amplius si
est ex punctis tangit punctus
punctum. Si igitur ex. k. q.
ab. et. gd. tangit. a. et qm i
eo. q. ak. et qm in eo. qm kd.
punctus. Quare et alio quo
dam. impartibile enim impar
tibile totum totum contingit.
Quare eundem hebit eius
quod est. k. et tangencia puc
ta in eodem loco adinuicem
Si autem in eodem et tan
gunt. In loco enim encia
a. tangencia necessarium.
Deinde si recta rectam tā
git p duo puncta. qm enim
in eo. qm. ak. punctus et in
eo. qm. kg. et aliud tangit
punctum. Quare qm ex
eo. qm. gd. sēt plura tangē
puncta. Eadem autem ro
et si non p adinuicem. sēt
qualitercumque retigerit lineā.
Amplius et qm circulus rec
tam tangit sēm plura con
tactum enim et qm in circulo
et in recta tangit et adin
uicem. Si autem hec non

possibile nec tangere punc
tum punctum. si autem nō
tangere neque ēē lineam puc
tum. neque enim tangere ne
cessarium. Amplius qua
lit aliquando erit recta linea
et circularis. Nichil enim dif
fert contactus punctorum i
recta pisita. impartibile enī
impartibile totum totum tan
git et non est totalit tan
gere. Si ergo linee autem
differentes contactus. autem
indifferens non erit utique line
a ex contactu. Quare neque
ex punctis. Amplius ne
cessarium uel non tangere
uel tangere puncta adin
uicem. Si quidem igitur quod
deinceps utique tangere nece
ssarium eadem erit. Si autē
contingit deinceps aliquid
ēē non tangens continuū
autem nichil aliud dicim9
quam quod ex quibus est tan
gentibus. Quare et sic ne
cessarium puncta tangere
adinuicem uel ēē lineam q
tinuam. Amplius si incō
ueniens sciencia punctus ut
sit linea et sciencia quia line
a planum impossibile dictu
ēē. Sine enim deinceps puc
ta sunt diuiditur linea sēm

nentium punctorum. si inter
medium sine tangunt in linea
erit minus puncti regio hec
autem enim impossibile. Ap
si diuident omnia et resoluent
in punctum et punctus pars
corporis. Siquidem corpus au
tem planum. a' ex lineis. si
autem ex hiis que primum in
sunt singula sunt. elementa
erunt. hec puncta utique erunt
elementa corporum. quare unius
ca in alia specie. manifestum
quod ex dictis quoniam non est
linea ex punctis.

Et iam auferri possibile
punctum a linea. Si ei
contingit manifestum et ap
ponere possibile apposito ali a
liquo compositum maius erit
non ex principio si tale sit quod
apponitur. Quare inmitten do
tum erit facere lineam linea
puncto maior. hec autem im
possibile. Et secundum se ipsam
quidem non possibile sine ac
cidens a' contingit punctum
a linea auferre in mee in ab
lata linea si toto ablato et
principium et finis auferuntur
linee ad principium et finis
punctus et linee concedit
auferre et punctum contingit
h' a' ablato. Si autem tan
git tangit. in terminus uel

ipsius uel continuum uel quod illius
alius punctus aut quam terminus
lineam tangit. Similiter quod
autem igitur linea erit puncto
tus maior. punctus autem ex
punctis. Tangentium enim
nichil in medio. Eadem
ratio et in diuisione. Si dico punc
tus et diuiso tangit aliquid
et in solido et plano similiter
a' ex finitum ex planis et li
neis. Non iam a' sine punc
tum dicere neque quoniam mi
nimum continui que ex linea
i minimum continui que in sic
dictum est minimum a' huius
minimum quorum est. minus
est. In linea autem nichil
minus est quam punctus et li
nea linee in e linea a' punc
to non est maior. Neque
enim planum linea quare non
erit punctus. quod in linea mi
nimum si a' compositum linee
punctus minimum in ...
sinus non erit punctus eo
rum que in linea minimum et
alia quoniam insunt et punc
ta et lineas in longitudine
non enim ex punctis. Si
a' quod in loco eius punctus
longitudo uel planum uel
finitum de hiis aliquid. et a'
ubi autem est linea que in
la in loco. Et enim linea

et in corpus in linea neque
planum. in ex hijs aliquo
in est linee. non erit medi to
talis cum puncta et lineas lo
gitudine. Amplius si in lo
co ente maior dicta longitudo
superficies finium. punctus autem
in loco. In longitudine autem
erit sicut puncta et lineas. in
unum partorum autem non erit
punctus eorum que in sunt
minimum. Amplius in quo
minimum quod eorum que in do
mo in domus componentia
ad ipsum dictum est. Simi
liter autem et in aliis. in quo
in linea minimum ad lineam
comparatum erit. Quare non
congruet minimum cuma non
eas in domo non erit eorum
que in domo minimi. similiter
enim et in aliis. Contingit
autem lineam ipsam secundum se
ipsam esse non erit secundum hanc
tam dare quoniam quod in li
nea minimum est.

Quoniam autem non est punctus
particula indivisibilis. ar
ticule enim quidem semper
duorum terminus punctus autem
et unius linee terminus est am
plius hic autem terminus est hic
autem divisio magis amplius linee
et planum articuli erunt.

Analogum enim posuit quo
niam articulus differentia
aliqualiter est propter quod et
empedocles fecit quod oportet
te punctum autem et quod
in immobilibus. Amp
lius hic infinitos articulos
in corpore vel manu. punc
ta autem infinita. Amp
lapidis articulus non est in
hic puncta quod habebit.

Explicit liber de line
is indivisibilibus.

Quoniam
et anime
sequuntur corpora
et ipse secundum se
ipsas non impas
sibiles ambobus
corporis. hec autem manifestum fit vel
de nimis ebrietatibus et egritudi
nibus multas. namque anime muta
te videntur a passionibus corporis et con
trario iterum corpus apparet passionibus
anime manifestum fieri amores et
timores tristicias et delectationes.
Amplius autem et in factis vel generatis
magis iterum aliquis aspiciet quod
corpus et anima sic se habent convenienter
quod fiunt causa plurimarum passionum

Incipit de phisonomia

admnicem. Quemcu[m]q[ue] enim al' fac
tum vel gn[er]atum est tale quod
formam q[ue] h[abe]ret alt[er]ius alis am
mam n[on] alt[er]ius. s[ed] semp[er] eiusdem
i. animal. corp[us] et a[n]i[m]am. quare
ne[cessariu]m est. consequi tali corpi
talem form[am]. i. amplius a[utem] et
sacientes q[uo]d in unumq[ue]q[ue] aliu[m]
ex forma possint ostendere. et
equites a[utem] equos et uenatores
canes. si a[utem] h[ec] est u[er]a. fiunt semp[er]
a[utem] h[ec] u[er]a sunt erit itaq[ue] physio
nomizare. hu[n]c autem q[ui] p[er] g[e]n[er]a
ri physionomies s[ecundu]m modum
augmentat. physionomizare
tripl[ex] quid[am] ad unum. alii quid[em]
ex g[e]n[er]ib[us] aliu[m] physionomiz[ant]
aut ponentes s[ecundu]m unumq[ue]q[ue] g[enus]
figurarum q[ue]nda[m] animal' et
sp[eci]e[m] a[n]i[m]am. alii a[utem] in talib[us] cor[pus]
talem h[abe]nt corp[us] et animam
talem putabant. Alii aut[em]
quidam h[ic] quod faciebant n[on]
ex omnib[us] animalib[us] expiebant
s[ed] distinguebant ex n[on] g[e]n[er]e
homi[num] s[ecundu]m gentes quecumq[ue] di
ff[er]unt s[ecundu]m uisus et mores ut
egipcii et t[h]r[ac]es et scite. simil[ite]r
elec[ti]onem signorum faciebant
quidam autem ex morib[us] app[ar]en
tib[us] quales mores dispo[siti]o[n]em seq[ui]
tur. sequuntur a[utem] unumq[ue]q[ue] mos i
ntendo eundo   unumq[ue]
aliarum passionum. est aut[em]
s[ecundu]m omnes mores hor[um] physio
nomizare et ad huc s[ecundu]m elec[ti]o[n]es

et elec[ti]o[n]em signorum dissimilit[er]
f[ac]i. hu[n]c quid[em] g[e]n[er]e et mores solum
physionomizant. primum quid[em]
q[uo]d quidam n[on] in eade[m] ipsi existe[n]tes
mores qui sunt in facie eos[dem]
h[abe]nt in fortis et in uerecundis. et
iterum a[utem] h[abe]nt animalib[us] multi[s]
separatum. Sed a[utem] q[ue] s[ecundu]m q[ue]
dam tempora mores eosdem sed
aliorum h[abe]nt. tristib[us] enim existe[n]ti
b[us] quando contingit et diem delecta
bilem duce[re] et morem accipe[re] qui e[st]
hilaris. et econtrario hilarem con
tristatum quod mos qui erit in fa
cie p[er]mutatur. Ad huc autem hu[iu]s
de paucis uti[que]. semp[er] a p[ar]tibus
signum accipiet qui a[utem] ex hac
physionomizant n[on] recte elec[ti]o[n]em
signorum faciunt. no[n] enim
uti[que] dice[re] p[re]se[n]tem formam
unusc[uius]q[ue] aliu[m] q[uo]d quicumq[ue] u[er]o
simul hanc cor[pus] erit et anima
sil[is] erit. p[ri]mum quid[em] g[e]n[er]e ut
simpl[icite]r dice[re] nullus uti[que] intell[igit]
hominem i[n] talem bestie s[ecundu]m assi
milante[m] in aliq[u]o. ad huc aut[em]
cum hu[iu]s animalia pauca q[ue]
dem p[ro]pria h[abe]nt signa multa u[er]o
co[mmun]ia. q[ui]a si uti[que] similia hu[iu]s q[ue]
no[n] s[ecundu]m p[ro]prium sed s[ecundu]m co[mmun]e
aliquid magis iste leoni quam
c[um] alio aliorum unde enim p[ro]p[ri]am uo
copium p[ro]p[ri]um quid figure. qu[ia]
a[utem] commune quid[em] g[e]n[er]e signorum
mel[ius] itaq[ue] uti[que] manifestabunt
physionomizatum. si a[utem] aliq[ui]s

xpi inimicus feruum elegit
no' uti hebit assignare eius si-
li signa. nato enim xpi. xpim
millius millium accit ai
malium physonomonizatoz
in anima hebit uti aliquis u
ti acceperit enim forte solum
leonem si alia multa. in
lepus. si et alia infinita. si ma
g° in eligendum maim aliqs
fit. in sm xpu non uti erit v
mnegoz alium aspicere. si ex
hominibz electum est faciendum
pacientibz eandem passionem
ut si fortis inspiciat aliquis si
gna fortia alium in uni ac
cipientem. oz pscrutari que pas
siones hus quidem omnibus
in sunt aliorum que a' alium
multa accit. Si enim ubi qs
eq elegit q eadem sunt sig
fortitudinis poris animalibz
no solum fortitudinis ceni
mee passionem eorum que
sunt intellu. si et alia quam
sit uti dubitabit utrum forti
tudine aut alius signa sint
si oz ex plibz eligi animalib
et non hntibz. illam passio
manifestam si quod eius uti
signa respiti quorum autem
signorum maxima sunt ali
quo maxium signant. qm
tem a' uemencia dilectencia
et defecia. quo uti signum
bm erit no manentis i aia

Sicamos enim maximu aduei
ens et deficiens signum quis e
cipiet contingeret uti ipm qui
dem uerum ee non tamen co
ueniens uti erit no secum si-
rem. Queciiiz a' passiones
fce anime non in aliquo per
mutant signa que sunt in
corpe quibz utitur physionom
on. no erunt uti hu cognito
nes anti ut que sunt ca opi
niones et scias medic aut gu
tuistam non contingit cogn
cere. nec adolescentem aliqm
disciplinam no a' pmuentus
e aliquis quibz uti physio
nomon. oz g° determinare. ce
alia quam est physionomia
quoniam no ca omnia et ex
quibz sigilla signa accipiun
tur. Deinde omi de manifes
tissimis inimaginatu. phisono
mia est g° sicut sicut et no
men ipsius dicit de nalibz pas
sionibz que sunt i animat
accidentium quorum aduenunt
et transmutant signa physio
nomizata. Qualia a' hec
sunt postius declarabitur. nc
a' dicimus ex quibz gnibz
signa accipiunt et sunt o.

Ex quibz motibz enim
physionomizant. et ex figis
et coloribz et ex moribz appe
tibz in facie. et ex coloribus
et ex lenitate et ex nece t ex

cumo. et ex ptib9. et ex figura
totius corp. uniu'salit' quemadmod
sunt q dicunt physionomo
nes de omnibus gnatombus i
animal3 sunt signa autem in
manifestius aut no designati
uus sunt tal' tristitus demonst
p ten. no a' fortitis melius e
v nunqam de singulis queq3
manifesta de phisionomoru3
artis dictus explanare. signa a'
om. quecumq3 a' sunt sigl'a
desint quemq3 no in p dictis
manifestum est.

Colores quidem g9 signt
cuti calidum et sanguin
cium albi rubei a' bonam
natiuitatem qm in lem cor
accidit hic color.

Pili aut molles quidem
timidum. duri aut for
tem. h' a' signum sumptum e
ex omnib3 animalib3. Tim
didissimus g cuis. lep9. oms. t
pilum mollissimu. hnt for
tissimus a' leo. aper et pilu
durissimum illis hnt. Est
a' et aurib3 h' a' inte ul'i ei
quemq3 quidem hnt durum
p'ennam. fortem quemq3 aute
molle timidum et p tigilam
e est hec h' inte in cotmcib3
et in gall'. simulit' eni hnt
et in gnib3 hoium h' idem
accit. Quemq3 quod eni
ap septetonem hitant for

tes sunt et durorum pilor
sim a' sm ap' meridiem timidi
et pilum molle hnt pilosi
tas a' que est ct ventrem lo
quacitatem sigt. hec a' refert
ad genus auui ppium enim
auic est eorum q sunt ct
corp9 pilositas que est circa
ventrem. eorum autem que
sunt circa intellin loquacitas

Astro a' duna auto
et hitus ill' mise
albubrem sigt. lenis a' et bu
nata et instabilem nisi fort
cor e et hnti extremitates for
tes hec accidit.

Otus a' tardi quidem
mollem mollem acuti u
calidum.

Voce a' gravis quide
et distensa. fortem acu
ta a' et remissa timid.

Figure autem et passio
nes que apparent in fa
cie sm similitudines accipi
unt passionu. qm enim pati
aliquid fit et si h' hitum ali
quis nascitur nascibile sign
eiusdem gnis mas. femina i
maior fortior et extrema cor
poris et grossiora et domit
et meliora sm eines virtutes.

Signorum a' que
sunt inimice fortiora sunt
a' accipiunt manifesta in
morib3 et sm motus figure

de coloribus dicit

de pilis dicit

et figuras omnino aut immu-
tem signorum credere facilium
est qui aut plura conueniunt ac-
cipiat magis utique si conueniunt utique
aut accipiat ira esse signa est
et alius modus secundum quem ali-
quis phisionomizat quando
nullus agrestis est ut si ne-
cesse est iracundum et tristem
et paruum. secundum morem in mo-
tu esse et si non sunt iracundi sig-
nis autem prioribus contingeret utique phy-
sionomem et iracundum et
inuenire maxime quando an-
talis primus modus physiono-
mizandi posse autem quibusdam
euntibus necessarium esse primum puta-
mus philosophie que est contra-
riam hoc secundum passiones phy-
sionomonizare. et mala secundum
passionem autem inconuenientes
accidit consequeret utique aliquis
oportere ponere iracundi.

Indignatus autem et ira-
tus ondere consueuit uocem
et acute loquitur. qui autem remissus
sunt remittit uocem et gra-
uiter loquitur. Animalium autem
aliorum fortia quidem grauis
sunt. timida autem acute uocis. leo
et taurus. et canis et arbil'
et gallorum qui sunt boni
autem grauiter uociferant. ceruus autem
et lepus acute uocis sunt
quod forte et in hijs melius est

non inest eo quod nostrorum uox
est acuta et grauis forte au-
tem iracundia ponere si arbitratur
est fortitudinem quando fortis
de iusticiam autem et imbecillem ti-
midi. Est autem potissimum qui
signa non confessa. Sed sed non
cuncta nisi ponere nisi sunt ho-
mini dicta aliud aliquando credibi-
liora et maxime quando in specie-
bus non in omnia genera deferre.
similiora enim sunt ästito ut
enim totum genus hominum
physionomonizamur. si que
tam que sunt in genere.

Pili duri. figura et
Pectoris ossium. et coste et
extrema corporis forma. et magni
et uentris amplius et conclusus ad
se armi lati et distantes ut
distantes ut ualde colligati
nec omnino dissoluti collum
forte non uehementer carno-
sum pectus carnosum et lat-
anche aucta. penten. deorsum
contractum oculus. charopus
ne ualde expansus nec omnino
clausus. siccus color qui est in
corpore. acuta frons recta non
magna media. ut lenis nec
omnino rugosa.

Pili molles in corpore in-
clinatus non erectus que
sunt sub umbilico siccitas tota
sed facilem sub cute acli ideilles

et palpebrizat et extrema coxis
unbecillia et crura pura manus
longe et subtiles. lumbi ante
ptem et imbecilles figuram con
tessa in montibus non in uecti
bus. sed inclinatur et stupefactibilis
mos qui est in facie. facibilis
coloratus.

Caro mollior non bona habitudinis
aut valde pinguis quia sunt
etiam musculos scapularum et
collum matiora et que sunt cir
ca faciem incolligata que sunt
circa musculos scapularum et
inferiora remissa bene colluta que
sunt circa costas et femora deor
sum non carnosus corpus al
bum rubeum et parvum. cutis
subtilis pila non valde duri nec
valde nigri.

Que sunt circa collum et
tanto carnosa coplexa et
colligata cotile rotunda mus
culi scapularum sursum expan
si frons magna circularis carno
sa. Oculus crocei. crura et
canilla grossa carnosa rotun
da mandibile magne carno
se lumbi carnosi crura longa.
collum grossum facies carno
sa sed longa sufficienter mo
ris et figuram et morem qui
apparet in facie bene similis accipe.

Oculus aptus et splendi
dus palpebre sanguinee
et grosse et parve curve musculi
scapularum sursum levata sed
non recta sed parum curva.
In motibus acutus talis
corpore color sanguineus
facies rotunda. pectus simili
tertium in motibus tardus et lo
quens tarde et vox plena spi
et oculus clarus non splendi
dus magis et in valde aptus in
omnino clausus palpebrans
tarde oculorum enim qui pal
pebrant. hyuill autem timidum
hyuill uero calidum signant.

Frons hominis magna et carosa
et levis que sunt circa oculos
facies inter humilior et som
pnolentior in intense in moti
bus tardus erit et remissus. ferl
et more qui est in facie non
percepi sed inter domus.

Rugose facies et macro
culi constrictum simul a
constricta oculorum duo signant. li
quido molle et femininum. ad
remissum parvum et insi
hyuill et motibus remissus.

Oculus constrictus genu fle
xibilis inclinatores capi
tis ad dextram motus manuum
parvi et dissoluti et ambulones
duplices. hoc quod circulatum.
alio uero tenentes lumbos et col
lorum despectiones alis ittarum
sunt divinus sophisticus.

signa bene nati

ĩfeul' signa

i secundi signa

Signa verecundi

animosi Signa

Signa vinenti

Signa amari

facies

Facie remissus mg^o coloreis
mac. que sunt c̄tra faciem
h. ad insa facies rugosa recti c̄
ius et nigri.
Sig^a ma- / cundi.
Rectus corp̃e figura bu^a la
tus animoc^9 semissus spatu
le distantes et magne et late
extrema et magna et fortia le
ni^a et c̄tra pectus et c̄tra bubo
nes lom menti c̄tumarts^u ca
pillorum deorsum descendens.
Sig^a ma- / niert
Fortis est̃ bu^i animos^9 ca
ro humida multa bone
magnitudinis 9 et o^u̅sinuitus
figura c̄inus cursus capillorum
sursum missus.
Sig^a pusil- / lani^e
Oculi sunt rugosi sompno
lentus facie more interim^r.
Paruorum membrorum et p
uorum articlorum et pue
faciei ubicam^z est superius labi
um eleuatum et est̃ perpiter
c̄ tubiamen.
q̃ sunt im / bicores
Inbicordes sunt amarm^z
sunt albi coloris. et puni
et h^nt oculos q. cum c̄iam li
ppitudiné et nares deorsum
distantes et semp plorant isti
tales et amatores sunt mulie^z
et g^uatam femina^z et c̄^a mo
res intrag^itatum m et sp^s me
moratum et bu^i nati calli. ho^z
sr signa dea^u sunt. inbicordes est

sapiens et timid^9 et ornat^9 et
inbicors est indisciplinat^9 ⁊ i
Nom ad omedẽd^o || necũd^o
h^n quibus id quod ab um
blico ad pectus manus ẽ a^r. q. ẽ
ex inde us^3 ad collum.
Cui est albi coloris et pi
losus rectus capillus et gro
ssis et nigris in tempi pilosa o
culis pinguis et mfamus.
Amatores x^9 compini sunt q^i
h^nt superiora maiora et calli ⁊
h^nt carnem bom h^nt^9 et pilis
circa uentrem.
Qui h^nt superiora maiora
et c̄iuora et carnosiora st
memores. Incip^t de signis pa
Uleteri^a x^9 mucla a || culant.
Anima et corp^9 compati ad
inuicẽ et anime h^nt^9 alteratus
simul alterat corp^9 form et iam
forma corp^9 alterat simul alterat
aie bitam. Qui enim amie
ẽ tetam et letam. manum ẽ qd
esset ob sitre faciei sunt gau
dentes aut plans. Siqmd^o g^a
ad hoc anima dissoluta for
q̃ est in corp^e extite. contingit
dissolui. Siquidem et ita a^i
ma et corp^9 compatiunt^e no^u tu
o sentes ad inuicẽ no^u ais m^m
q^utz uitz osequit^r. maxime
qmd^o g^a ex h^s mam flet iama

mtot ee etia animam et me
dios medicinis purgantes cor
et dietis utente in ipis puniunt
aiam animam. Curatoribz aut
corp et simul corpis forz solunt
et anima animam puniunt
Qm autem uirt soluuntur pa
lam qm oferunt admineculu
manifestum a est q uirtutibz
anime similes corp forme fi
unt qr eiunt omnia alia i
animalibz eiusdm existam de
clarantia. Multum a alia
sunt et a operantur h quod p
pa passiones uniuersaliz ceteri
alium sunt alie uo communes
in prauis eius opibz aie ppe
passiones bm corp i communibz
a communes ee omnes quod
minia et q est ee venerea
aut extensio latantum et in
lum. Communis est ira
precorum et insinorum bitus
qui est etia uena p pmi a e
in canibz quod gemelissim
in asinis a non este. Aliter qui
dem g ee autem et ppuma
uenit distingui dictum est.
Opus enim est multa con
suetudine si aliquis dz ee in
ea sufficiens ad dicendum
singula de hys. Quoniam
enim ea que inueniuntur in

corporibus dicuntur ad simi
litudines q sunt ab animalibz
et ab actibz et ppe etiam aiue
acalitate et frigiditate sunt
sunt enim horum etiam appe
tunt in corpibz pua dra uten
cia et eodem nomine appliata
ut pillores q sunt fca atrobi
bz et aiaboribz ipi enim eo
dem nomine utuntur et dra
puam heant adminicem pua
a dra existe no facile e co
gnoscere. s ex osuetudine
forme apparente qm etiam ar
sinne est a optimus modus
et uelox qui est ab apparente q
uemencia et contingit. Ita
eodem intentem multa cog
nte et non solum ualr utile e
s ad elctom signorum singl
elctorum et dece oz talem ut
q eligitur mlt. amp a sin
elctom signorum et illo uti
quo op est. n utz contingit
adiungentes et onuementibz q
uemencia ut si inueanto er
et pm loq. et fur utz erat et
illubl. t fur quod contingeres
inuecundia et inpulloqui
illubl. intalibz quod est uni
cuiusz. oz hec mo onuemencia
fi sciam. no qm pmum dem
talo alium distingui et que

corporum contra permutari attendendum
dum fortia et timida et iusti
distinguendum animalium genus
in duas formas in masculinam
et in femininam inmittentes forme.
Sunt enim similia et que co
nanimus mittere fecerunt mansue
te magis et molliores sunt ani
mas femine maribus minus autem
fortes vim inmitentia et assue
tudinem manuum recipientes
magis. Quare etiam tales
erunt alicubi minus nature
maribus. manifestum autem hoc ex nobis a
licet est. quando enim in irascimur
vincimur fortes sumus ad ob
viam venientium. femine autem ad
cogendum et comprimendum ad
quod in modo autem in et magis vel
mali autem operativa. Sed femina ma
sculus et provolantiora et minus
defensiva. femine quidem igitur et
que circa nos nutriuntur et valde
alicubi manifeste sunt. Que
vero sunt extra silvam omnes con
fitentur pastores et venatores
quod talia sunt alia vero sunt.
Sit vero et hoc manifestum est quod sin
gulum in unoquoque genere femina
mare minoris capitis et an
gustioris faciei et subtilioris col
li et pectora imbecilliora habent
parvas costas sunt. ancheas autem
et coxas magis carnosas ma
ribus genua mollia et crura sub
tilia. habent pedes vero pulcriores et
formam totius corporis molliorem
magis quam fortiorem minus ner
vosa autem sunt et molliora et re
tia humidioribus carnibus. mas
culina vero hiis omnibus contraria
habent. animo vero fortior et iustior
est genus. Que vero femine ti
midior et iniustior. Hiis ita se
habentibus videtur leo omnium perfectis
sime assumento maris formam.
Leo enim habens os habet ma
gnum faciem autem quadratam
non valde osseam. superiorem ma
xillam non prominentem sed equaliter
prominentem inferiori nasum autem
magis grossum quam subtilem ocu
los caropos concavos non val
de rotundos neque valde protensos
magnitudinem vero moderatam
supercilium habet forte frontem qua
dratam et medio subcavam ad
supercilia autem et nasum sub fron
te sicut nubes superstat. super
ius autem fronte iuxta nasum
habet pilos inclinatos caput mode
ratum. collum habet longitudinis
grossum in moderatum habet cri
nes crines flavos non planos
neque valde crispos circa autem sunt
esse iunctivum spatularum habet
spatulosa magis quam coniuncta spa
tulas fortes et pectus virilem
le et metaphrene non latum et ha
bet scorsum. anchas anchee non carnose

et coxe eciam fortia et nervosa.
habent iuvenilem et totum cor-
pus articulatum et nervosum. et velo-
cem motum. ambulat autem tarde mag-
nifice tendens et movens se in spa-
tiis quibus ambulat. talis enim est
secundum ea que sunt corporis quoniam autem circa
animam tenuis et liberalis magnani-
mus et amicus victorie et
mansuetus et iustus et ama-
tivus eorum quibus associabitur.

Pardalis est fortibus esse similis
femine. forme est magis quam
non secundum eciam habens autem corporis
et aliquid fortitudinis oportet. Est enim
huius faciem parvam os magnum
oculos parvos albos concavos ipsos
enim superficiales frontem longam
aures rotundas magis quam pla-
nas collum eciam longum valde
et subtile. pectus non amplum
et longum dorsum ancas car-
nosas et coxas quia vero sunt
circa ylia et ventrem lenia et
magis. color autem varius et totum
non articulatum est et in mensura.
forma autem corporis talis et in huius
que secundum animam parvum est et fu-
rtivum et omnino dolose et do-
losum aliquid autem quod inter forti
convenientia et assumpta alia
masculine forme et feminine
circa sunt alia autem alia sunt fa-
cile est iam perspicere. Que
eciam autem ad physionomizandum

conspicere contingit ab animalibus
in electione signorum dicetur electio
autem signorum que est secundum ho-
mines sic accipiatur.

Quibuscumque pedes bene na-
ti et magis articulati au-
tem et nervosi fortes sunt secundum
secundum ea que sunt in anima re-
ducentur ad masculinum genus.
Quecumque autem parvos pedes strictos
tos inarticulatos habent delectabiles
autem magis quam fortiores in
molles sunt secundum ea que sunt
in anima referuntur ad femininum
genus quibus pedum digiti curvi in
curvati et quibus ungues cur-
vi sunt referuntur ad aves curvorum
unguium quibus pedum digiti
coniuncti sunt secundum nervosi referun-
tur ad aves quas strictos pedes
latos.

Quibuscumque ea que circa
talos sunt nervosa et articulo-
sa fortes sunt secundum animam
referuntur ad masculinum genus.
Quecumque autem sunt carnosi cir-
ca talos et inarticulati molles secundum
animam referuntur ad femininum
genus.

Quicumque eciam habent articu-
lata et nervosa et forma
fortes secundum animam referuntur ad
masculinum genus. Quecumque
eciam subtilia nervosa habent lu-
xuriosi feruntur ad nanes. quorum

ceum superflua h'nt et sunt par
um dimpeti odiles et inuicem
di referuntur ad apparentem dice
ciam qui sunt secundum gemina co
tiles medi et referuntur ad sup
apparentem deceiciam.

Q Cicumque h'nt coxas osse
as et mosdas fortes sunt
referuntur ad masculinum genus.
Quicumque h'nt coxas carnoses
et osdas molles sunt referuntur
ad fe. genus.

Q Cicumque pectem osseum
acut' h'nt sunt fortes q'
cumque carnosum pinguem h'nt
molles. quicumque a' secundum modicam
carnem sicut desiccatum mali i
mores sunt referuntur ad simias

Q Cicumque a' h'nt humlosi et
amatores ferarum ad canes
et leones intuebit uere aliquis
et canes ualde uenatores h'
bosos est.

Q Cibicumque a' ea q' sunt e
ca uentrem pinguia h'nt
fortem refe. ad mas. Quicumque
a' non pingues molles referun
tur ad apparentem deceiciam.

Q Cicumque a' spinam magnam
et h'nt fortem h'nt fortes
sunt animam refe. ad mas. Qui
cumque a' spinam strictam et i
becillem h'nt molles referuntur
ad femininum.

Q Cicumque a' h'nt costati for
tes sunt secundum animam re. ad
mas. ge. quicumque a' sunt non
h'nt costati molles sunt. secundum a'i
mam re. ad fe. ge. Quicumque
ex positis cerum inundi sunt sic
inflat loquaces et stulti loquntur
ad bones ad inimas.

Q Cicumque a' mamas h'nt qd
ab umbilico usque ad extrem'
pectoris quam qd est ab extre
mitate pectoris ut ad collum
loraces et insuper magnum
h'nt cuo appetunt cibum inse
sibiles a' quia angustum lectum
h'nt sensus repleti forti ordina
tione in recipiendo cibum ita
quod sensus inferiores h'nt pp
repletionis ciborum mag' quam
indigenciam.

Q Cicumque autem pect' ma
gnum h'nt et articlatum
forte sunt secundum animam ref
untur ad masculinum.

Q Cicumque a' metafre non ha
bent magnum et h'nt car
nosum articlatum fortes sunt
secundum a'iam re. ad mas. Quicumque
a' imbecille et no' carnosum
et inarticlat' molles sunt secundum
animam re. ad femininum.

Q Cicumque a' metaftrono' car
num est ualde masculi ad
post orientes mali mores et
referuntur ad apparentem deceiciam
quia premit antiora defencia indi

quicumque, ę metafrenō extremitē
hñt elevata et nō intelli^les
referuntur ad equos quoniam
a' in extremum vehement' o̧ee
in, extremum metafrenon que
rectorum hñt nat'.
Quicumque masculi extremitat'
masculie fortes sunt sm a-
nimam re. ad mas. quicumque mas-
in bell bestiales in articulati mo-
lles sunt sm animam refert'
ad femin' h' dito que dixit re.
Quicumque autem scapulas pedib'
tile hñt solute sunt libe-
les sunt sm animam refe. ab
appetente quia convenit appe-
ti forme liberalitas. quib' uo
difficile solubiles contrarie illi-
berales refe. ad appetentem con-
venientiam.
Quicumque autem eaq' sunt
circa claviem colli hñt solu-
bilia, se sensi non hñt solubi-
lib' exitib' circa claviem faci-
le mobilem motum sensuum
recipiunt. Quib' uo circa cla-
ves conclusa sunt insensi^les
difficile enim in solubilib'
exitib' hiis que circa claviem
impotentes sunt recipe mo-
tum sensuum.
Quicumque a' collum gro-
ssum hñt fortes sunt s
animam re. ad mas. quicumque
a' hñt subtile imbecilles sunt re.
ad fe. quib' autem collum gro-
ssum et carnosum iracundi
referuntur ad iracundos tauros g
quib' autem a' est hñ magnum
nō valde grossum magnanim-
mi. refe. ad leones. Quib' aut
est longum et subtile timidi
sunt. refe. ad cervos quib' autem
breve valde dolosi et insidia-
tores. refe. ad lupos
Quicumque a' sunt labia sub-
tilia et in extremitatib' relaxa-
ta quod superius lx labium ad
inferius, prendatur ad connectione
labiorum magnanimi sunt re-
fe. ad leones. videbit utique ag-
h' et in magnis et fortib' ca-
nib' quib' labia subtilia dura
circa dentes caninos fremmen-
tes qua ita hñt nobiles. refe.
ad suos. Qui autem grossa
labia hñt et superius in fron p-
pendens fatui refe. ad asinos.
Quicumque a' superius labium
et gingivas preheminentia
hñt amatores sunt contumeliarum
refe. ad canes.
Quicumque a' nasum grossum
hñt inelium sunt a' faci-
lem animam hñt ad concupiscen-
tiam refe. ad boves. Quicumque
a' nasum in extremitate gro-
ssum hñt insensibiles sunt
referuntur ad sues. Quicumque aut'
nasum extremum acutum hñt dis[illegible]

insensibiles sunt refe. ad canes.
Quicumque autem nasum habent tortuo-
sum et obtusissimum magnanimi refe.
Quicumque refe. ad leones. Qui-
cumque nasum extremum subtile
habent ancillares qui habent a fron-
te mox eminentem dicuntur verecun-
di sunt refe. ad corvos. Quicumque
autem aquilinum habent articulatum
in fronte magnanimi referuntur
ad aquilam. Quicumque autem
nasum concavum habent qui sunt
ante frontem rotundam et sur-
sum eminens rotundum luxu-
riosi refe. ad gallos. Quicumque
autem simum luxuriosi refe. ad equos.
Quicumque autem nares sunt aper-
te iracundi refe. ad passionem
que fit in ira.

Quicumque faciem carnosam
habent ineruditi i. facile concu-
piscibiles sunt refe. ad boves. Qui-
cumque faciem macilentam habent
sollicitudinem. Quicumque autem
carnosam timidi re. ad asinos
et equos qui valde parvam habent
pusillanimi. refe. ad gatos. et
simia quibus facies magna tar-
di referuntur ad asinos et boves.
Qui nec parvam nec magnam
oportet esse. medius habitus istorum horum
erit conveniens. quibus autem
facies interius prefici illibera-
les sunt re. ad apparenciam.
Quibus autem quod ab oculis tam

quam lippitudines dependent i-
ratores vini sunt re. ad pas-
sionem est enim vehement
ratores quia circa oculos lippitudines
eminent. iratores sompni re-
fe. ad passionem. quia ex somp-
no surgentibus dependent que
sunt in oculis. Quicumque oculos
parvos habent pusillanimi re. ad
apparenciam et simiam. Quicum-
que vero habent oculos magnos refe.
ad boves. igitur bene natum oportet
nec magnos nec parvos habere oculos.

Quicumque autem concavos habent ma-
lefici reducuntur ad simi-
am. Quicumque habent oculos emi-
nentes fatui. refe. ad apparenci-
am et asinos. qui nec eminen-
tium oculorum nec concavorum oportet
esse medius istorum habitus oriabitur.
Quicumque autem parvum concavum magni-
tudinis reducuntur ad leones quibus
amplius mansueti. refe. ad boves.
Quicumque frontem parvam habent
indociles. refe. ad sues. Quicumque
habent magnam valde tardi. re-
fe. ad boves. Quicumque rotunda
insensibiles refe. ad asinos. qui autem
longam superficiem insensibiles.
ad canes. Quicumque quadratam
et moderatam cum fronte habent
magnanimi. refe. ad leones.
Quicumque autem tensam habent. ad-
ulatores refe. ad passionem que fit.
Quicumque obnebulosam habentes

refe. ad taurum et leonem. Vi
debit aliquis in canibus qui cae
blandi sunt ualde amentam fro
tem hnt qui autem conuebloſus hi
tus anteriam significat irascibilita
tes autem adulatorum medius hitus
uel hominum boni decet se hc. qui
cunque eiusdem hnt frontem mes
ti sunt. re. ad passionem qui
mesti eiusdem hnt faciem. qui
autem obscuram et diminsam plan
tam sunt re. ad passiones. qua
plantam diminsi sunt.

Quicumque autem hnt magnum
caput sensitiui. re. ad a
sinos qui hnt capita prmeata
in uecundi. refe. ad hntes in
ges curuos.

Quicumque aures paruas hnt
Simiales sunt. Quicumque
autem magnas asinini. inuebit uti
aliquis et canum obprimos mo
deratos aures habere.

Quicumque autem sunt ualde nig
ri timidi. re. ad egyptios et
ethiopes. albi autem ualde timidi
sunt. re. ad mulieres. Color autem
qui confert ad fortitudinem est me
dium horum. qui ec. flaui bone
anime sunt re. ad leones. ru
bei ualde astuti re. ad uulpes
pallidi sunt turbati sunt colo
re timidi scare. ad passionem
que fit ex timore. qui autem sunt me
lle colores delicati sunt fri

gidi difficiliter mobiliaque difficile
mobilibus existibus hiis que circa
corpus erunt uti rancidi
quibus color rubeus est acuti sunt
quia omnia que sunt sub corpore
a motu calefacta erubescunt. qui
bus color flameus est maniaci. quia
ea que sunt in corpore uehementer
calefacta flameum colorem ha
bent. qui autem sunt extreme ca
lefacti sunt maniaci uti sunt autem
hiis autem ea que sunt circa pectus
sunt flameus est color difficulter
mitigabiles sunt. re. ad passionem
iracundis. namque sic attendunt
ea que sunt circa pectus. quibus autem
ea que sunt circa collum et tem
pora uene distense sunt. dif
ficulter mitigabiles. re. ad passionem
que iratis si accidunt quibus fa
cies superrubescens est. vere
cundi sunt referuntur ad passionem
que verecundis superrubescit fa
cies. quibus gene superrubescunt
ebrii uel amatores uini. re. ad
passionem que ebriis superrubes
cunt gene. Quibus autem oculi
superrubescunt egressim ad iram re.
ad passionem. qua qui ab ira
sunt egressim erubescunt oculos
quibus autem oculi ualde nigri timidi
nigri autem color ualde mulier est
timiditatem signare. qui autem non sunt
ualde nigri sub declinantes ad
flammeum colorem boni animi sunt

quibz aut oculi glauci aut albi
timidi. nisus est albz color timi
ditatem signe cui aut nō sunt
glauci sz caropi. boni ai sunt,
re. ad leones et aquilas. quibz
aut vinosi inamati sunt re. ad
capas. Quibz aut ignei sunt in
uerecundi. re. ad canes. qui autē
oclos discoloratos hnt et turba
tos timidi re. ad passionem. q̄z
qui timuerunt pallidi sunt co
lore non eq̄lit. Quicumqz ocl'os
lucentes hnt luxuriosi. re. ad
cornos.

Quicumqz hnt tybias pi
losas uenerei sunt ref. ad
yrcos. Quicumqz aut ea q̄ sunt
cc̄ pectus et uentrem ualde pi
losa hnt numq̄m in eisdem pse
uant re. ad aues. quia h pect'
et uentrem ualde pilosa hnt
Quicumqz pectora hnt ualde
inania. ul' nō pilosa inuerecun
di sunt. re. ad mulieres. qui g'
nō oz ualde pilosa eē nz inania
medius hitus optimus. Q'
cumqz musculos spatularum pi
losos hnt numq̄m in eisdem
pseuat. re. ad aues. Quicqz
dorsum. ul' spinam pilosam
ualde inuerecundi sunt ref. ad
bestias. Quicumqz aut collum
retro pilosum hnt liberales sūt
ref. re. ad leones. Quicumqz
aut mentū hnt acutum boni ai
mi re. ad canes. Quicumqz
hnt scitulia simul tenses sunt.
re. ad similitudines passionis. Q'
cumqz scitulia hnt demissa an
nasum et demissa usq ad q̄
pora facta sunt. re. ad porcos
qui erectos pilos hnt i capite
timidi re. ad passiones. quia
timentes fiti erigunt' ul' eri
gent. Quicumqz capillos ve
hement' crispos hnt timidi
re. ad passiones. quoniam g
agentes et uehement' cris
pi timiditatem ferunt. qui
in extremitate sunt crispi. ad
bonum animum. re. Quicumqz
aut frontis q est ap ai capite
eleuat' hnt liberales sunt. re.
ad leones. Quicumqz capit'
oblongum hnt et capillos
ad frontem usqz nasum libe
les. re. ad decetē appenciam
De manus et cubiti et bra
chii motu idem refiunt'. Q'
cumqz musculis spacularum rec
tis tensis gallinationes ref.
ad equos cum spatul' mouēta
certe sunt sapientes. re. ad
leones. Quicumqz aut pedibz p
uis q ambulantes et curribz
feminis re. ad aues. Quicqz
aut corbz cum cōtorquentes se et
fricantes se adulatores sunt.
re. ad passiones. Inclinati aut
ad dext'a i ambulando cinedi

sunt, refertur ad agrestem decen-
tiam. Quicumque habent oculos va-
lde mobiles acutevidentes, refertur ad
accipitres. Quicumque palpe-
brizant, timidi, quia mollis
prius moventur quam oculos
[illegible] tempore moventes ex-
timum. Medium in oculo inte-
llectu. Si enim aliam notio-
vehementer fiat, una fiat [illegible].
Qui magnam vocem [illegible] sic
graviter in [illegible], refertur ad
[illegible]inos. Quicumque autem vocant
agravem incipientes et finiunt
in acutam, iracundi, planctui-
ve; refertur ad boves et ad decentia-
vocis. Quicumque autem vocibus a-
cutis et mollibus utuntur lamentan-
tur [illegible], refertur ad mulieres et
ad decentiam. Quicumque graves
vocant magnum non per plex-
um, refertur ad fortes canes et de-
centiam. Quicumque molle et
tensione vocant mansueti,
refertur ad boves. Quicumque vocant
acute et fortes, iracundi, refertur
ad capras.

Parvi valde acuti sunt: mo-
tu enim sanguinis parvum
locum continente, et motus ve-
locis valde accedunt ad sape.
Qui autem sunt valde magni,
motu enim sanguinis magnum
locum continente motus tarde
accedunt ad sape. Quicumque

autem parvorum siccis carnibus u-
tentes sunt autem in coloribus autem per
caliditatem corporis [illegible] [illegible] per-
ficiunt. Circuitus enim motus
modo in parvo et veloci propter hoc
veniunt [illegible] [illegible] est [illegible] ap-
si aliud in alio parti cum-
perficiat. Quicumque magnorum
humidis carnibus utentes autem
et colore perfectionem non perimit
autem ad accedunt ad sape. Qui-
cumque autem parvorum et humidis u-
tentes et coloribus propter siccitatem
sunt perfecti. Circuitum enim mo-
tu in parvo difficiliter mobile q-
plorum consummatum pervenit per-
vium perfecte. Quicumque magnorum
duris carnibus utentes sunt
et coloribus per caliditatem sunt
perfecti et sensitivi magnitudinis
scilicet habitudinem carnium co-
loris caliditas acceperunt [illegible]
[illegible] esse ad perfectionem
[illegible] corporum magnitudinibus
aut parvitatibus [illegible]
sunt convenientia perfectiva sunt et
[illegible] imperfecta [illegible] est media [illegible]
horum ad hoc opera et perfe-
ctissima quibus [illegible] sape et vide-
re sentire [illegible] de ma-
gnitudine in consimili autem
[illegible] colores [illegible] etenim
fortes [illegible] [illegible]
ad corporum [illegible] motione et
[illegible] naturam reducendo. Qui

Iste lib[er] ph[ilosop]hie ... q[ui] metaph[ysica] ... anima ... ph[ilosop]hia ... q[ui]d sit ... qualis sit ... q[ui]a ... in ... q[ui]a p[ri]mo ... sic[ut] ... causas ... gradus ... p[ri]mo ... principaliter ... arguit ... q[ui]d p[ri]ncipaliter ...

2° ... q[ui]d ... p[ri]ncipaliter ... signum ... ostendit ... ab omnib[us] desideratur fin[is].

ad formam masculi sicut in p[ri]ncipio dictum est. Dividi sic se h[abe]nt. Aut et omnia sig[na] q[uo]rum p[ro]p[ri]a sunt referre ad apparentem convenienciam et in masculin[um] et feminin[um]. Hec enim p[er]fectissima divisione divisa sunt et demonstrativ[a] e[st] masculi. Feminina molliora et fortior[a] et utiliora. De melioris modi autem electione signorum alia aliis signis magis declarant diiectivum. Manifestissima autem que in p[ri]ncipalibus locis sunt. Principalissimus aut[em] locus e[st] qui est circa oculos et frontem et caput et faciem. S[e]c[undu]s autem qui est circa pectus et spatulas consequenter circa cru[r]a et pedes. Que autem circa ventrem minime. Omnia Omnino autem dicere ut dicta manifestissima signa p[re]bent maximeq[ue] ... plurime super apparencia sunt.

Explicit physionomia ar[istoti]l[is].

Omnes homines n[atur]a scire desiderant. Signum autem est sensuum dilectio. P[rae]t[er] enim et utilitatem p[ro]pter se ipsos diliguntur. Et maxime aliorum qui est p[er] oculos. Non enim solum ut agamus, sed et nichil agere debentes ipsum vide[re] p[re] omnibus ut dicam aliis eligimus. Causa autem est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit et multas differencias demonstrat. Et animalia quidem n[atur]a sensum h[abe]ncia fiunt. Ex sensibus autem quibusdam ipsorum memoria non insit, quibusdam vero fit. Et p[ro]pter hoc quidem alia quidem p[ru]dencia sunt, alia vero disciplinabiliora non potentibus memorari. Prudencia quidem sunt sine addiscere quecumq[ue] sonos audire non potencia sunt ut apis et utiq[ue] si aliquod aliud genus animalium hui[usmod]i est. Addiscunt autem quecumq[ue] cum memoria et hunc h[abe]nt sensum. Cetera quidem igitur ymaginacionibus et memoriis vivunt experimenti autem parum participant. Hominum autem genus arte et racionibus. Fit autem ex memoria hominibus experimentum. Eiusdem namq[ue] rei multe memorie unius

experiencie parum faciunt. Et fere videtur scientie et arti simile experimentum esse. Hominibus autem scientia et ars per experienciam evenit. Experiencia quidem enim artem fecit ut ait polus recte dicens. Sed inexperiencia casum. Fit autem ars cum ex multis experimentalibus conceptionibus una fit universalis de similibus acceptio. Acceptionem quidem enim habere quod callie et socrati hac egritudine laboranti hoc contulit et ita multis singularium experimenti est. Quod autem omnibus huiusmodi secundum unam speciem determinatis hac egritudine laborantibus contulit, ut flengmaticis aut colericis aut estu febricitantibus artis est. Ad agere quidem igitur experiencia nichil ab arte differre videtur. Sed et expertos magis proficere videmus sine experiencia rationem habentibus. Causa autem et omnes generationes circa singulare sunt. Non enim hominem medicans sanat nisi secundum accidens, sed aut calliam aut socratem aut aliquem sic dictorum cui esse hominem accidit. Si igitur sine experimento aliquis rationem habeat et universalem cognoscat, in hoc autem singulare namque magis curabile ignoret, multociens quidem curatione peccabit. Singulare namque magis curabile est. Sed tamen

quia experientia quidem singularium est cognitio, ars vero universalium; actus autem

scire et intelligere magis arti quam experimento esse arbitramur, et artifices expertis sapientiores esse opinamur tamquam secundum id quod est scire magis omnes sequatur sapientia, tamquam magis secundum scire sapientia omnibus sequente. Hoc autem est quia hii sciunt. Sed propter quid nesciunt. Hii autem et propter quid et causam cognoscunt. Unde et architectores et magis scire manu artificibus putamus et sapientiores, quia factorum causas sciunt. Illos vero sicut quedam inanimatorum faciunt quidem, non scientia autem faciunt que faciunt, ut ignis exurit. Inanimata quidem igitur naturam quandam unumquodque horum facere, sed manu artifices propter consuetudinem, tamquam non secundum practicos esse sapientiores sunt, sed secundum quod rationem habent ipsi et causas cognoscunt. Et omnino scientis signum est posse docere, et ob hoc artem magis experimento scientiam esse existimamus. Possunt enim hii, alii autem non possunt. Amplius autem sensuum nullum sapientiam esse ponimus, cum et hii singularium cognitiones maxime proprie sint, sed propter quid de nullo dicunt, ut propter quid ignis calidus, sed solum calidum sit. Primum quidem igitur convenientis est quamlibet artem invenientem ultra communes sensus

hii quidem causam sciunt, illi non. Experti enim ipsum quia

honorabiliores

ab hominibus mirari non solum propter aliquid inventorum utilitatem sed sicut sapientem et ab aliis discernentem. Pluribus autem repertis artibus et aliis quidem ad necessaria aliis vero ad introductionem existentibus semper tales illis sapientiores esse arbitrandum est propter id quod illorum scientie ad usum non sunt. Unde iam omnibus talibus institutis que non ad voluptatem neque ad necessitatem reperte sunt et primum in hiis locis ubi vacabant. Unde circa Egyptum mathematice artes primum constiterunt. Ibi namque gens sacerdotum vacare dimissa est. In moralibus quidem igitur que sit artis et scientie differentia et aliorum congenerum dictum est. Cuius autem gratia nunc sermonem facimus hoc est quia nominatam sapientiam circa primas causas et principia existimant omnes. Quare sicut dictum est prius expertus quidem quemcumque sensum habentibus sapientior esse videtur, artifex vero expertis, architecton autem manu artifice, speculative autem magis activis. Quod quidem igitur sapientia est circa quasdam causas et principia scientia manifestum est. Quoniam vero scientiam hanc querimus esse alicuius cause et esse qualia principia scientia sapientia sit hec itaque erit considerandum. Si itaque acciperet aliquis existimationes quas de sapiente habemus, fortassis ex hiis manifestius erit. Primum existimamus sapientem omnia maxime scire ut contingit, non singularem scientiam eorum habentem. Postea difficilia cognoscere potentem nec levia homini noscere, hunc dicimus sapientem; sentire enim omnium est commune, quare facile et non sophon. Adhuc hunc certiorem et magis causarum doctivum sapientem esse circa omnem scientiam. Et earum que sunt ipsius causa et sciendi gratia eligibilis est magis esse sapientiam quam que eventuum gratia. Et principaliorem subministrante magis esse sapientiam. Non enim ordinari sed sapientem oportet ordinare oportet, et non hunc ab alio sed ab hoc minus sapientem suaderi. Tales quidem igitur existimationes et tot de sapientia et de sapientibus habemus. Horum autem omnia quidem scire necesse est maxime universalem scientiam habenti inesse. Hic enim novit omnia aliqualiter subiecta. Fere autem et difficillima sunt hominibus ad cognoscendum que maxime sunt universalia; nam a sensibus sunt remotissima. Certissime vero scientiarum sunt que maxime primorum sunt; nam que sunt ex paucioribus certiores sunt ex additione dictis, ut arismetica geometria. Sed et doctrinal

que certum est speculatix. magis
huius. nam docent qui causas de
singulis dicunt. ¶ Et noscere et
scire sui gratia maxime inest ei
que maxime scibilis est scientie. nam
qui scire propter se desiderat ipsam maxi
me scientiam maxime desiderabit.
Talis autem est que maxime scibilis.
maxime autem scibilia prima et cause.
nam propter hec et ex hiis alia di
noscuntur. et non hec per subiecta.
¶ Maxime vero principalis scientiarum et
magis principalis subministrante
que cognoscit cuius causa sunt agenda
singula. hoc autem est bonum
uniuscuiusque. totaliter autem optimum
in natura omni. ¶ Ex omnibus ergo
que dicta sunt in eandem cadit
quesitum nomen scientiam. oportet enim
hanc primorum principiorum
et causarum esse speculativam. et
enim bonum et quod est cuius gratia
una causarum est. ¶ Quia vero
non activa palam ex primum
philosophantibus. Nam propter admirari
homines et nunc et primum in
ceperunt philosophari. a principio quidem
pauciora dubitabilium mira
tes. Deinde paulatim sic pro
cedentes et de maioribus dubi
tantes ut de lune passionibus
et de hiis que circa solem et
astra. et de universi generatione. qui
vero dubitat et admiratur igno
rare videtur. Quare et phi
losophus mitos et philosophus a
liqualiter est. fabula namque ex mi
ris constituitur. Quare si ad ig
norantiam effugiendam phi
losophati sunt. Palam quia
propter scire studere persecuti sunt et
non usus alicuius causa. ¶ Testatur
autem ipsum quod accidit. Nam fere
cunctis existentibus que sunt necessaria
et ad voluptatem et ad perduc
tionem talis prudentia queri
cepit. Palam igitur quia propter
nullam ipsam querimus aliam
necessitatem. ¶ Sed ut dicimus
homo liber qui sui causa et non alterius
causa est. Sic et hec sola libera est
scientiarum. Sola namque hec sui
causa est. ¶ Propter quod et iuste non
humana putetur eius possessio.
Multipliciter enim homi
num natura serva est. ¶ Quare secundum Symonidem
solum deus hunc habet ho
norem. virum vero non dignari
non querere que secundum se est scientiam.
Si autem dicunt illi aliquid poe
te. quia divinum natum est in
videre. in hoc contingere maxime
verisimile et infortunatos omnes
superfluos esse. Sed nec divinum
invidum esse convenit. Sed secundum
proverbium multa mentiuntur
poete. ¶ Nec tali aliam
honorabiliorem oportet existimare.
Nam maxime divina et
maxime honoranda. Talis autem

nec erit solum. Que enim maxi-
me deus habet divina scientiarum est et que
utique sit divinorum. Sola vero hec
ambobus hiis sortita est. Deus enim
videtur causarum omnibus esse et
principium quoddam, et talem aut
solus aut maxime deus habet. Nece-
ssariores quidem igitur omnes ipsa,
dignior vero nulla. Oportet tamen
aliqualiter constituere ordinem ipsius
ad contrarium nobis earum que a princi-
pio questionum. Incipiunt quidem enim
ut diximus omnes ab admirari
si ita habent quemadmodum a-
tomata nondum speculan-
tibus causam, aut circa solis conversiones
aut diametri non commensurationem.
Mirum enim videtur esse omnibus
(i. dissibilitas)
si aliquid non minimo non mensuratur.
Oportet autem in contrarium et ad dignius
iuxta proverbium consummare, quemad-
modum et in hiis cum didicerint.
Nichil enim ita mirabitur vir
geometricus quam si diameter com-
mensurabilis fiat. Que quidem
igitur sit natura scientie quesite dictum
est et quid sit intentio quam oportet
adipisci questionem et totam me-
thodum. Quoniam autem manifestum
quod earum que a principio causarum
oportet sumere scientiam. Tunc enim
scire dicimus unumquodque cum pri-
mam causam cognoscere putamus.
Cause vero quadrupliciter dicuntur. Qua-
rum unam quidem causam dicimus esse

substantiam et quod quid
erat esse. Reducitur enim ipsum
quare primum ad rationem ultimam.
Causa autem et principium ipsum
quare primum, aliam vero materiam et
subiectum. Tertiam autem unde principium
motus. Quartam vero causam ei
oppositam, et quod est cuius causa est et
bonum. Finis enim generationis et
motus omnis hic est. Sufficienter qui-
dem igitur de hiis speculatum est
in hiis que de natura. Accipiamus
tamen et nos priores ad entium
perscrutationem venientes et de
veritate philosophantes. Palam
enim quia et dicunt illi princi-
pia quedam et causas. Sit igitur ad veni-
entibus igitur erit aliquid proficuum me-
thodo que nunc. Aut enim ali-
quod aliud cause genus inveniemus aut
modo dictis magis credemus.
Primorum igitur philosophantium
plurimi solas (om) que in materie
specie putaverunt omnium esse principia.
Nam ex quo sunt omnia en-
tia et ex quo fiunt primo et
in quod corrumpuntur ultimo, sub-
stantia quidem manente in passionibus
vero mutata, hoc elementum et hoc princi-
pium dicunt esse entium. Et
propter hoc nec generari nichil putant
nec corrumpi, quasi tali natura
semper conservata. Sicut nec dicimus
Socratem nec generari simpliciter cum fit
bonus aut musicus, neque corrumpi

cum deponit habitus istos. propterea quod
substantia manet socrates ipse sic nec alia
horum nichil. oportet enim esse aliquam
naturam aut unam naturam aut plures
ex quibus fiunt alia illa conservata.
pluralitatem tamen et speciem talis principii
non omnes idem dicunt. Sed
Thales quidem talis philosophie princeps
aquam ait esse. unde et terram esse super
aquam asserebat. forsan opinionem
accipiens hanc quia cunctorum
nutrimentum humidum videbat esse
et ipsum calidum ex hoc factum
et animal hoc vivere. ex quo fit vero
hoc cunctorum principium omnium. propter hoc quidem
eam est accipiens estimationem
et quia cunctorum spermata na-
turam habent humidam. aqua vero nature
principium est humidis. Sunt
autem aliqui qui antiquiores et mul-
tum ante eam que nunc est generationem
et primo theologizantes sic putant
de natura existimandum. Occeanum
enim et Thetim generationis paren-
tes fecerunt. Sacramentum de-
orum aquam Stigem ab ipsis poe-
tis vocatam. honorabilius enim
quod antiquius. Sacramentum vero
autem quod honorabilius. Siquidem igitur
antiquior aliqua ista et senior
fuit de natura opinio forsan utique in-
certum erit. Thales autem sic dicitur
modum pronunciasse de
prima causa. Ypponem quidem enim
non utique aliquis dignificabit po-
sitione cum hiis propter suam intellectus
puritatem. Anaximenes autem et
Diogenes aerem priorem aqua et ma-
xime principium simplicium cor-
porum ponunt. Ypasius autem
Metapontinus et Eraclitus e
pluribus ignem. Empedocles
vero quatuor cum dictis addens ter-
ram quartam. Ea namque dicit sem-
per manere et non fieri nisi plura-
litate et paucitate congregata et
disgregata in unum et ex uno.
Anaxagoras vero Clazomenius
isto quidem etate prior. factis vero
posterior infinita dicit esse principia. nam
fere omnia partium consimilium
ut ignem aut aquam. ita generari
et corrumpi ait congregatione
et disgregatione solum. aliter vero
nec generari nec corrumpi sed perma-
nere sempiterna. Ex hiis quidem
igitur solam quis eam intelliget cau-
sam que in materie specie dicitur. Proceden-
tibus vero sic res ipsa viam sibi fe-
cit et querere coegit. Si enim quam
maxime omnis corruptio et ge-
neratio ex aliquo uno aut pluribus
est. quare hoc accidit et que causa. non
enim utique facit ipsum subiectum trans-
mutare se ipsum. dico autem velut
nec lignum nec es alterutrum
causa permutandi est eorum. nec enim
lignum facit lectum nec es statu-
am. Sed aliquid mutationis est
causa. hoc autem querere est quod principium quesivimus ut dicimus

dicimus unum principium motus. Quidam
omnino et qui talem a principio ma(teriam)
tetigerunt et unum esse subiectum dixerunt
nichil difficultatis sibi fecerunt.
Sed quidam unum esse dicentium quasi
ab ea questione devicti ipsum unum
immobile dicunt esse et naturam totam
non solum secundum generationem et corruptionem.
hoc enim antiquum est et quod omnes
esse confessi sunt. verum et secundum et secundum
aliam mutationem omnem et
hoc eorum est proprium. Unum igitur
solum dicentium ipsum esse nulli ta-
lem intelligere causam contingit nisi
forte Parmenidi. Et huic in tan-
tum quantum non solum unum sed et
duas aliqualiter ponit esse causas. Plura
vero facientibus magis contingit
dicere ut ipsum calidum et frigidum aut
ignem et terram utuntur enim quasi
motivam habente natura igne aqua vero
et terra et huiusmodi econtrario. Post hos
vero et talia principia ut non suffi-
cientibus existentium generare naturam. i-
terum ab ipsa veritate velud diximus coacti,
nunc habitum quesierunt prin-
cipium. Eius enim quod est et bene
se habere quedam quidem sunt haec illa
vero fient. forsan vero nec ignem nec
terram nec aliud talium nichil
nec verisimile est nec illos
convenientes existimare. nec iterum ipsi
automato et fortune tantam committere
rem. bene habere dicens autem aliquis in-
tellectum inesse quemadmodum
etiam animalibus et in natura causam
et mundi et ordinis totius ut
existimans apparuit prioribus. preter con-
venientia dicentes. Palam quidem
igitur anaxagoram scimus hos ser-
mones tetigisse. at tamen habet prius
hermotimus clazomenius causam di-
cendi. Sic quidem igitur opinantes
simul ipsius bene causam principium
existentium esse posuerunt. et tale
unde motus existentibus inest. Sus-
picabitur autem utique aliquis hesiodum
primum quesivisse huiusmodi et utique si
quis alius amorem aut deside-
rium in existentibus quasi principium posu-
isse ut parmenides. et enim hic
construens monstrare universi ge-
nerationem. primum quidem ait deorum
amorem fore providentem omnibus.
hesiodus vero omnium primum chaos
fuisse. deinde terram latam et amor-
em qui omnia decet in immorta-
libus. quasi oporteat in existentibus esse
causam que res motus moveat et
congreget. Hos quidem igitur quomodo
oportebit distribuere de hoc quis
prius liceat iudicare postea.
Quoniam vero contraria bonis inesse vide-
bantur in natura et non solum ordi-
natio et bonum sed inordina-
tio et turpe et plura mala meli-
oribus et prava bonis sic alius
quis amorem induxit et litem singula
singulorum causam horum. Si enim quis
assequatur et accipiat ad intellectum

et non ad q̄ balbutit dicens
empeđ inueiet amore cau̅s eius
eē agatorum. litē uō maloꝝ.
q̄r si quis dixit quodāmō dicē
et pⁱmū dicē empeđ bonū et
malum pⁱa. forsan bn̄ dicet
si bonoꝝ omnium eī bonū est cā
et maloꝝ et malum. isti qⁱdē
g̊ sicut diximus et usꝫ ad hᵉ
duas cās tetigerunt q̄s ipsi
eas determinauimus namꝫ et
de uno motus obscure quidē
et nō manifeste. sꝫ q̄lit̄ in
bell' ineruditi faciunt et eī
circumducti sepe bonas plagas
faciunt. at nec illi ex scia. nᵉ
isti sunt assimilati scientibꝫ
dicē q̄ dicunt. hīs et enim fe
re usi uidentᵘʳ mᵒdicᵒ nisi p̄rꝫ
Anaxagoras enim arti
ficialit̄ ad mundi gnācionē u
titur intellectu. nam q̄n du
bitabit que causa ex necci
tate ēst. tunc attrahit ipm̄
In aliis uō omnia magis
creātur omnia eoꝝ q̄ fiunt
q̄m intellcm. Et empedoc.
plus quidem hec. utitᵘʳ cāis
sꝫ tam nᵉ sufficient nᵉ in
hiis inueniuntᵘʳ q̄ confessum
est multis g̊ in locis apud
ipm̄ amor disgregat lis aᵘ
congregat. nam cum in elā
quidem ipm̄ eē alite disti
tatur. tunc igitur in unus

et aliorum elōrum singula con
cernuntᵘʳ. Cum aᵘ iterum in u
num ab amore conueniunt. ne
cesse singulum ut ex singul' p
ticule segregantᵘʳ. Empedocles
quidē g̊. p̄t priores pⁱmus hāc
cām diuidens induxit. Non
unum faciens motᵘ p̄rinci in
Sꝫ contraria et diuersa. ampˡⁱᵘˢ
aᵘ que in mᵉ spē dicuntᵘʳ elā
iiij. dixit non tam utitᵘʳ qua
tuor. sꝫ ut duobꝫ existibꝫ solū
igne quidem p̄ se oppositis uero
q̄ uiā n̄ tā et aere. et aq̄ᵘᵃ
Sumꝫ aᵘ utiq̄ aliquis ea specul
ans ex dictis h' quidem g̊ dixit
et tot dixit principia. Leu
cipp' uō eius et collega eius
democritus elementa quidem
plenum et inane dicunt eē [uelud ꝫ q̄d e / alid uō n̄e]
horum aᵘ plenum quidē ꝫ so
lidum ens. inane uō nō ens.
pp̄ quod et nichil magis ens nō
ente eē dicunt. quia nᵉ ina
ne corpore. cās aᵘ entium h'
ut mām. Et quemadmodum
qui unū faciunt subiectā sūb
alia passionibꝫ eius generant
rarum et spissum pⁱa passi
onum ponentes. Eodē mō
et hij dras cās aliorꝫ eē q̄nt
has uō tres dicunt eē. figuram
et ordinem et positiōm. differē
enim aiunt ens rismo ꝫ dia
thygi. et tropi. horum aᵘ

rismos figura est, et diathige
ordo et tropi positio. Differt enim
A ab N figura, AN autem a NA ordi
ne, Z autem ab N positione. De
motu vero unde aut quomodo inest
existentibus, et hii aliis similiter
negligenter dimiserunt. De du
abus quidem igitur causis ut diximus
in tantum videtur quesitum esse a prioribus.
In hiis autem et ante hos voca
ti pythagorici mathematica tangen
tes primum ea produxerunt et in
eis nutriti horum principia omnium
esse putaverunt. Horum autem quoniam nu
meri natura sunt primi et in numeris
videbantur multas speculari simili
tudines existentibus et factis ma
gis quam in igne et aqua et terra.
Quia talis quidem numerorum pas
sio iustitia, talis autem anima et intel
lectus, alia vero tempus et ali
orum ut est dicere unumquodque
similiter. Amplius autem et armonia
rum in numeris speculantes pas
siones et rationes. Quoniam ergo alia qui
dem numeris secundum naturam omnem vi
debantur assimulata esse, numeri autem
omnis nature primi, elementa numerorum
existentium elementa omnium esse
existimaverunt et totum celum
armoniam esse et numerum. Et quecumque habebant confessa monstrare
et in numeris et armoniis ad
celi passiones et partes et ad
ornatum totum, hec colligentes
adaptabant. Et si quid alicubi
deficiebat, advocabant ut ip
sis totum negotium esset consequens.
Dico autem puta quoniam perfec
tus denarius esse videtur et omnem
comprehendere numerorum naturam, et que
secundum celum feruntur decem quidem
esse dicunt; solum vero novem
existentibus manifestis, ideo antic
thonam decimam faciunt. De
hiis autem certius est in aliis a nobis de
terminatum. Sed cuius gratia supervenimus
hoc est, ut accipiamus
de hiis que ponunt esse principia et quomodo
in dictas cadunt causas. Videntur
igitur et hii numerum putare principium
esse et quasi materiam existentibus et quasi
passiones et habitus. Numeri
vero elementa par et impar.
Horum hoc quidem finitum, id
vero infinitum. Unum autem ex
hiis utrisque esse et enim parem esse
et imparem. Numerum vero ex
uno, numeros autem, sicut dictum
est, totum celum. Horum au
tem alii vero autem decem dicunt
esse principia secundum correlationem
dicta, finitum et infini
tum, impar par, unum plura
le, dextrum sinistrum, masculi
num femininum, quiescens
motum, rectum curvum, lu
cem tenebras, bonum malum,
quadrangulare longius al
tera parte. Quemadmodum videtur

alcmeon crotoniates. Et aut
hic ab illis, aut illi ab hoc hunc
sermonem acceperunt. Etenim fuit
etate alcmeon sene existente py-
tagora. Huic vero consimiliter e-
nunciavit. Nam ait esse duo
multa humanorum dicens contrarieta-
tes, non sicut hii determinatas, sed
quascumque, ut album nigrum, dul-
ce amarum, bonum malum, ma-
gnum parvum. Hic autem indetermi-
nate proiecit de ceteris; pytagori-
ci vero et quot et que contrarietates e-
nunciaverunt. Ab his igitur ambobus
tantum est recipere quia contraria sunt
principia entium. Quot vero ab a-
liis et que hec sunt. Qua-
liter tamen ad dictas causas contin-
git adducere plane quidem non est
dearticulatum ab illis. Videntur
autem ut in materie specie elementa ordi-
nare. Ex his enim ut existentibus
in sunt constitui et plasmari di-
cunt substantiam. Antiquorum
autem igitur elementa ponentium plura
naturae ex his sufficiens est in-
tellectum speculari. Sunt autem
aliqui qui de omni quasi una ex-
istente natura enunciaverunt, modo non e-
odem omnes, nec ipsius bene nec ip-
sius secundum naturam. Ad presentem autem
dem igitur causarum perscrutationem
nullatenus congruit de ipsis ser-
mo. Non enim ut physiologo-
rum quidam cum unum ponunt

ipsum ens, tamen generant quasi ex materia
ex uno, sed alio dicunt hii modo. Illi
namque motum apponunt ipsum ge-
nerantes, hii vero immobile dicunt
esse. At tamen tantum conveniens est
presenti speculationi. Parmenides qui-
dem enim videtur unius secundum rationem
tangere, Melissus vero ipsius secundum materiam.
Quare et hic quidem finitum id,
ait esse. Xenofanes vero primus
horum unum dixit. Parmenides e-
nim hic dicitur discipulus Melissi. Expla-
navit, nec de natura horum neutra
visus est tangere. Sed ad totum
celum respiciens ipsum unum dicit
esse deum. Hii quidem igitur sicut dixi-
mus pretermittendi sunt ad presen-
tem inquisitionem. Duo autem
dem et penitus tamquam existentes par-
um agrestiores, Xenofanes, Mel-
lissus. Parmenides autem magis videns
visus est dicere. Nam preter ens
non ens nichil dignatur esse, ex ne-
cessitate ens opinatur esse unum
et aliud nichil. De quo manifestius
in phisicis diximus. Coactus vero
apparentia sequi, et unum quidem se-
cundum rationem, plura vero secundum sensum opinans
esse duas causas et duo principia iterum
ponit calidum et frigidum, ut ignem
et terram dicens. Horum autem quidem
secundum ens calidum ordinat, alterum vero
secundum non ens. Ex dictis quidem igitur et con-
sidentibus iam sapientibus hec acce-
pimus: a primis quidem principium esse corpore-

aerem. namque et ignis et similia corpora
sunt. et ab hiis quidem uni ab illis
vero pluria principia corporea. utrique tamen
hec ut in materie specie ponentibus. aliquibus
autem vero hanc causam ponentibus et
eam hanc illam unde motus. et hanc
ab hiis quidem unam. ab illis
vero duas. Igitur usque ad ytalicos. et sub
eis illis mediocrius dixerunt alii de
ipsis. at tamen ut diximus duabus
sunt causis usi. et harum alteram. hii
quidem unam. illi vero duas faci-
unt illam unde motus. Pitagori-
ci vero duo quidem principia dixerunt
secundum eundem modum. tantum autem
addiderunt quod et proprium eorum
est. quia finitum et infinitum
non alias aliquas putaverunt esse
naturas ut ignem aut terram. aut ad
aliquid tale. sed infinitum ipsum et
unum esse substantiam de quibus predica-
tur. Quapropter et numerum esse substanti-
am omnium. De hiis igitur hunc enunci-
averunt modum. et de eo quod quid
est. dicere et diffinire ceperunt val-
de autem simpliciter tractaverunt. super-
ficialiter enim diffinierunt et cui
primo inerit dictus terminus. hoc esse
substantiam rei putaverunt. ut si quis
existimet idem esse duplum et
dualitatem. eo quod primo inest et
duobus duplum. sed forte non est duplo
et dualitati esse idem. eo quod primo inest
non idem est esse. Similiter nempe mul-
ta ipsum unum erit quod illis accidit.

De prioribus quidem igitur et aliis
hoc est accipere.

Post dictas vero philosophias plurime
fuerunt negotiationes in multis
sequentes hos ytalicas. alia vero et
propria preter ytalicorum philosophiam habuit.
Nam ex novo consciens cratilo
et eraclii opinionibus quod sensibi-
libus omnibus semper defluenti-
bus et scientia de eis non existente.
Hec quidem et postius ita susceperunt.
Socrate et vero moralia negotian-
te et de tota natura nichil. In hiis ta-
men universale querente et de diffinitio-
nibus primo instanti cogitante illum
suscipiens propter tale putavit quod
de aliis hoc factum et non sensi-
bilium aliquo. Impossibile
namque est communem rationem esse alicuius
sensibilium semper transmutantium.
Hic itaque talia quidem entium ydee-
as et species appellavit. sensibilia vero
preter hec dici omnia. Nam secundum partici-
pationem esse multa univocorum speciebus
participationem vero secundum nomen tantum
mutavit. Pytagorici quidem
enim exemplaria dicunt esse numerorum imi-
tatione. Plato vero participatione nomine
transmutans. participationem nomine mu-
tavit, imitationem. que sit utique specierum
dimiserunt in commune querere. Amplius autem
preter sensibilia et species mathematica
rerum intermedia dicit esse et diversa
a sensibilibus quidem quia sempiterna et immo-
bilia. a speciebus autem eo quod hec quidem multa quedam

similia sunt. Species autem ipsum unum
magnum et parvum solum. Quare et species
cause sunt aliis. Maxime elementa
talia omnium putaverunt existentia.
ut quidem igitur materiam magnum et
parvum esse principia. ut autem substantiam unum.
ex illis enim secundum participationem
unius species esse numeros. unum tamen
substantiam et non aliquid aliud ens
dici unum consimiliter pythagoricis
dixit. et numeros esse causas in aliis
similiter ut illi. pro infinito autem
ut uno dualitatem facere. et infi-
nitum ex magno et parvo hoc propri-
um. Amplius hic quidem numeros
praeter sensibilia. illi vero numeros esse
dicunt res ipsas et mathematica in
medio horum non ponunt. Uni-
um quidem igitur et numeros praeter
res facere et non ut pythagori-
ci. et specierum introductio propter
eam que in rationibus perscrutationem
evenit. priores enim dialetice
non participaverunt. Dualitatem
autem facere alteram naturam. quia numeros
extra primos naturaliter ex ea
generantur velut ex aliquo ecma-
gio. equidem econtrario contingit
non enim rationale ita. Hii
quidem enim ex materia multa fa-
ciunt. Species vero semel generat
solum. videtur enim ex una materia
una mensa. Speciem autem qui movet
unus existens multas facit. Si-
militer quoque se habet masculum ad

feminam. hec quidem autem ab uno impletur
coitu. masculus vero multas implet.
quamvis hec imitationes principiorum
illorum sunt. Plato quidem igitur de que-
sitis sic distinxit. Palam
autem ex dictis quia duabus causis solum
est usus. ipsa que est eius quod
quid est et ipsa materia. Species enim
eius quod quid est sunt aliis. Spe-
ciebus vero unum et que materia subiecta
de qua species hec quidem in sensibilibus
hec autem in speciebus. unum vero in speciebus
dicitur quia hec dualitas magnum
et parvum. Amplius bene et male
causam dedit elementis singulis singula
quod magis dicimus priorum in-
vestigare quosdam philosophorum ut
empedoclem et anaxagoram. Bre-
viter igitur et capitulatim tali quan-
et quodam modo de principiis
et veritate dixerunt pertransivimus
ut tamen ab eis tantum habeamus quia
dicentium de principio et causa nullus
praeter ea que sunt in physicis a nobis de-
terminata dixit. Sed omnes quidem
videntur eam illa tangere ali-
qualiter. hii quidem ut materiam principium di-
cunt sive unam sive plures sup-
ponant et sive corpus sive incor-
poream ponant ut plato quidem mag-
num et parvum dicens. ytalici
vero infinitum. Et empedocles ignem
et terram. et aquam et aerem.
anaxagoras autem similium partium
infinitatem. hii igitur omnes talem

sunt tangentes. Et amplius
quicumque aerem aut ignem
aut aquam aut igne spissius
aere aut subtilius. Et enim quidam
tale primum elementum dixerunt.
Hi quidem igitur hanc causam solum te-
tigerunt. Alii vero quidam unde
principium motus et quicumque ami-
citiam et litem et intellectum aut
amorem principium faciunt. Quid
autem erat esse et substantiam plane
nullus reddidit. Maxime autem qui
species ponunt dicunt. Nec enim
ut materiam sensibilibus species et quae
in speciebus, nec ut hinc principium
motus provenientes existimant.
Immobilitatis enim causas magis
et eius quod in quiete esse
dicunt. Sed quod quid erat esse
aliorum singulis species praebent, spe-
ciebus autem unum. Cuius causa actus et
transmutationes et motus modo
quodam dicunt causam. Ita vero non
dicunt nec quod natum est. Nam
intellectum quidem dicentes aut a-
micitiam ut bonum quidem
has ponunt causas. Non tamen ut gratia
horum aut ens aut fieri aliquod
entium, sed ut ab his horum
esse motus dicunt. Similiter autem et
unum aut ens dicentes esse talem
naturam. Substantiae quidem causam dicunt,
non tamen huius causa aut esse aut
fieri. Quare dicere et non dicere ali-
qualiter accidit eis bonum causam. Non

enim simpliciter sed secundum accidens dicunt.
Quod quidem igitur recte determinatum
est de causis et quot et quae,
testimonium nobis praebere et hi
omnes, aliam causam tangere non
valentes. Ad haec autem quia quaeren-
da sunt principia aut sic om-
nia aut horum aliquo modo, pa-
lam. Quomodo etiam horum unusquisque
dixit et quomodo habet de principiis,
contingentes autem dubitationes post haec
pertranseamus de ipsis.
Quicumque quidem igitur unum
totum esse et unam esse quandam
naturam ut materiam ponunt et eam cor-
poream et magnitudinem habentem,
palam quia multipliciter delinquunt.
Corporum enim elementa ponunt so-
lum, incorporeorum vero non existen-
tibus et incorporeis. De generatione quoque
et corruptione causam temptantes
et de omnibus physice trac-
tantes, motus causam auferunt. Am-
plius autem substantiam nullius ponere causam
nec quod quid est. Et ad haec facile
esse quodcumque simplicium corporum prin-
cipium, excepta terra, non considerantes
eam quae ex invicem generationem ali-
qualiter faciunt. Dico autem ignem [terram]
et aquam et aerem. Haec quidem enim
congregatione illa vero disgrega-
tione ex adinvicem fiunt. Hoc
autem ad prius esse et posterius plurimum
differt. Aliqualiter enim utique vide-
bitur maxime elementale esse omnium ex

ex quo primo fit congregatione
tale non est quod minutissime
partis et subtilissimum est corpo-
rum. unde quicumque ponunt ignem
principium maxime consonare rationi hu-
ic dicunt. Tale vero et aliorum u-
nicuique confitetur elementum esse quod
corporum. Nullus enim posteriorum
et unum dicentium elementum esse elementum
voluit. palam quia propter magnitu-
dinem particularum. quare esse elemen-
tum voluit. ad trium elementorum iudicem
quendam accepit. hi namque ignem
illi vero aquam. alii aerem. hoc
esse dicunt. sed quare non terram di-
cunt quemadmodum hominum mul-
ti. omnia namque terram esse di-
cunt. Dicit autem et Hesiodus
et terram primam corporum cor-
porum factam esse. Sic enim an-
tiquam et popularem contingit exi-
stimationem esse. Secundum hanc quidem ra-
tionem neque siquis aliquid horum
dicit praeter ignem. nec siquis a-
ere quidem spissius hoc ponit.
aqua vero subtilius non recte
utique dicet. si vero est quod generatione
posterius. hoc prius natura et quod est di-
gestum et compositum posterius gene-
ratione. contrarium utique erit horum.
aqua autem aere prior. et terra
aqua. De ponentibus autem
unum quale dicimus
sicut hoc dictum. Idem autem et
siquis hoc plura ponit. velut Empe-

docles. quatuor dicit esse corpora. Nam
Et enim huic hoc quod eadem
alia vero plura accidere necesse. Ex ad-
minicem enim generata cernimus
quoniam non existente igne et terra eodem cor-
pore manente. Dictum est autem
de eis in physicis. Et movere
enim ea rectum motum aut pla-
ponendum. nec recte. nec univa-
biliter principiorum est omnis
dictum esse. Et ex toto alteratio-
nem auferri esse eis necesse. sic di-
centibus. Non enim ex calido
frigidum. nec ex frigido calidum erit.
Quid enim hoc patietur contraria.
et quae est una natura quae fit ignis
et aqua. et ille non ait. quare
vero siquis suscipit elementa du-
o facere suscipiat maxime se-
cundum quam ille quidem non de-
terminavit. secutus est enim ex
necessitate dicere eum. nam ab-
surdo quidem et aut dicere per-
mixta esse a principio omnia eo e-
nim accidere quod in principio per
quiescanti. et quia non aptum est
cuilibet permisceri quodlibet. ad
hoc autem quia passiones et
accidentia sequuntur ab hiis. Facien-
tem enim pirramidem et speram
tam siquis producatur de circu-
laris quae vult dicere forsan quidem
prohibebit mirabilius dicere cum ma-
ior erit dictum. palam enim
maior erit non de sua illa. dico

autem quia nec album. neque
nigrum aut fuscum aut ali
um colorem. sed non coloratum
erat ex necessitate. horum enim
colorum aliquem haberet. Simili
ter et sine sapore. Eadem rac
ione nec aliud simile nichil.
nec enim quale aliquid possibile esse
nec quantum nec quid. aliquid enim de
particularium in parte specierum inesset utique
ei. sed hoc impossibile permixtis omnibus.
Iam enim discreta esset. Dicit
autem permixta esse omnia preter intellectum.
Hunc autem impermixtum solum et
purum. Ex hiis itaque accidit ei
dicere principia ipsum unum. Hoc enim
simplex et impermixtum et alterum
quale ponimus infinitum antequam
deffiniatur et participet specie aliqua.
Quare dicitur quidem nec rec
te nec plane. vult tamen aliquid si
mile posterius dicentibus et nunc ap
parentibus magis. Verum hii quidem hiis
qui circa generationem sermonibus et
corruptionem et motum proprii sunt
solum. Fere namque circa talem sub
stantiam principia et causas querunt solum.
Quicumque vero de omnibus ex
istentibus faciunt theoriam entium
autem hec quidem sensibilia illa
vero insensibilia ponunt. Palam
quia de utrisque generibus perscrutationem
faciunt. Propter quod magis utique immor
abitur aliquis de eis quid bene aut

non bene dicunt ad presentem nobis
propositorum perscrutationem. Pita
gorici quidem qui vocati principiis
et elementis extranee a phisio
logis sunt usi. Causa vero quia
acceperunt ea ex non sensibilibus.
Nam mathematica existentium
sine motu sunt extra ea que sunt circa
astrologiam. Disputant tamen
et tractant omnia de natura. Generant
enim celum et quod huius est partes
et passiones et operationes acci
dentia observant et principia et causas in hiis dis
pensant tamquam aliis phisiologis con
sentientes. quia ens hoc est quod
cumque sensibile est et comprehen
dit vocatum celum. Causas vero
et principia sicut diximus dicunt
sufficientia protendere usque ad ea
que sunt entium superiora et ma
gis quam de naturalibus convenientia.
Ex tamen modo motus inerit fi
nito et infinito solum suppositis et
pari et impari. nec dicunt autem
quomodo possibile sine motu et trans
mutatione generationem et corruptionem
esse aut corpora que feruntur opera esse
celum. Amplius autem sive quis
dederit eis ex hiis esse magnitudinem
sive hoc ostendatur tamen quomodo erunt
hec corporum levia illa vero gravi
tatem habentia. Ex quibus enim
supponunt et dicunt nichil magis
de mathematicis corporibus dicunt quam de

sensibilibus. unde de igne et terra et
aliis huiusmodi corporibus mathematici dix-
erunt. sicut mathematicis de sensibilibus exis-
timo dictis prius. Amplius
autem quomodo accipere oportet quidem esse
numeri passiones et numerum: esse celum
existentium. et factorum et ab initio
et nunc. numerum uero alium nullum
esse preter numerum hunc ex quo consistit
mundus. Nam cum in hac parte
opinio et tempus sit eis paruum
uero desursum aut deorsum iniusticia et
discretio. aut mixtio demonstrationem
autem dicunt. quia horum unum-
quodque numerus est esse. Accidit autem secundum hunc
locum iam pluralitatem esse consti-
tutarum magnitudinum. quia
passiones hee sequuntur singula
loca. utrum idem est hic numerus qui
in celo est quem oportet accipere. quod
horum unumquodque est aut preter hunc
alius. Plato namque alium ait esse.
Existimat etiam esse quidem et
ille numeros hec esse et horum causas. sed
illos quidem intellectuales causas
hos uero sensibiles. De pitha-
goricis uero quomodo dimittantur ad
presens. Sufficit enim ipsos tan-
gere tantum. Qui uero ydeas po-
suerunt primum quidem horum ex-
istentium accipere causas querentes
alia hiis equalia numero attulerunt
ut siquis numerare uolens paucio-
ribus quidem existentibus putet non
posse. plures uero faciens numeret.
Nam uero fere equales aut non
pauciores hiis sunt species de quibus
querentes causas ab hiis ad illas
processerunt. secundum unumquodque enim
equiuocum homonymum aliquid
est. et extra substantias aliorum est in mul-
tis unum et in hiis et in sempiternis.
Amplius autem secundum quos modos
ostendimus quia sunt species: secundum nul-
lum manifestum horum. Ex quibus-
dam enim non est necesse fieri sillo-
gismum, ex quibusdam uero et non quorum
putamus. horum fiunt species. Et
secundum rationes eas que ex scientiis. species
omnium erunt quorumcumque sunt scientie.
et secundum unum in multis et ne-
gationibus et secundum intelligere ali-
quid corrupti corruptibilium.
fantasia enim aliquid horum
est. Amplius autem certissime ratio-
nes alie quidem eorum que ad
aliquid ydeas faciunt quorum
non dicunt esse secundum se genus. alie uero
tertium hominem dicunt. et omnino
que sunt de speciebus rationes auferunt
que magis esse uolunt dicentes
esse species. quam ipsas ydeas esse. ac-
cidit quidem enim dualitatem non
esse primam. sed numerum. et ad aliquid
ipso. ad secundum se. et omnia quecumque
aliqui de speciebus opinionibus secu-
tes opposuerunt principiis. amplius
autem secundum existimationem quidem secundum quam

esse dicimus et ydeas non solum substantiarum specierum sed multorum et aliorum. Et enim conceptus unus non solum circa substantias sed et de aliis est, et scientie non solum sunt ipsius substantie sed et aliorum, accidunt autem et mille talia alia. Secundum vero necessitatem et opiniones de eis, si sunt participabiles species, substantiarum necesse ydeas esse solum. Non enim secundum accidens participantur, sed oportet hac unumquodque participare in quantum non de subiecto dicitur. Dico autem ut si quid per se duplo participat, hoc et sempiterno participat, sed secundum accidens: accidit enim duplo sempiternum esse. Quare substantia erunt species. Hec vero et ibi substantiam significant et hic. Aut quid erit ipsum esse dicere aliquid preter hec: unum in multis. Et si quidem eadem species ydearum et participantium, aliquid erit commune. Quid enim magis in corruptibilibus dualitatibus et dualitatibus multis quidem sempiternis dualitas unum et idem quam in hac et aliqua. Si vero non eadem species, equivocatio erit et simile ut si quis vocat hominem Calliam et lignum, nullam illorum communitatem inspiciens.

Omnium autem dubitabit utique aliquis maxime quid conferunt species sempiternis sensibilium aut hiis que fiunt et corrumpuntur: nec enim motus nec transmutationis ullius sunt cause eis. At vero nec ad scientiam nihil auxiliantur eam que est aliorum. Nec enim ille horum substantia. Nam in hiis essent. Nec ad esse: cum non insint participantibus. Sic enim forsan cause viderentur esse, album permixtum albo. Sed hic quidem sermo valde mobilis est quem Anaxagoras primus et Eudoxus posterius et alii quidam dixerunt. Facile namque colligere multa et impossibilia ad talem opinionem. At vero nec ex speciebus sunt alia secundum nullum modum consuetorum. Dicere vero exemplaria esse et eis alia participare vaniloquium est et methaphoras dicere poeticas. Quid enim est quod agitur ad ydeas respiciens. Contingit enim et esse et fieri simile quodcumque et non assimulatum ad illud. Quare et existente Socrate et non existente fiet qualis Socrates. Similiter autem palam quia etiam si sit Socrates sempiternus. Erunt eiusdem exemplaria plura. Quare et species, ut hominis animal et bipes, simul autem et autoanthropos.

Amplius autem non solum sensibilium species exemplaria, sed etiam ipsarum, ut genus specierum. Quare idem erit exemplar et ymago. Amplius videbitur utique impossibile esse separatim substantiam et cuius est substantia. Quare quomodo ydee substantie rerum existentes separatim erunt? In Fedone

uo sic dicit quasi ipsius ee. et si eae
sic spes. Et etiam existentibus spebz
tamen no sunt principia si non
sit qd mouet et multa alia ut
et domus et anulus quoz no
dicimus ee spes. Quare pala
quia contingit et alia et ee et
fi et pp tales cas qles et nuc
dem dce. Amplius si sit
num spes. quo cause erunt. intt
quia alii nui sunt ipsi existentia ut
hic quidem nus homo ille vo
socrates et alius callias. Quo
g hii sunt cae illi. Nec eni
si hii quidem sunt sempitni. il
li uo no differunt. Siuo quia
rones nuozum et hic qui sym
phonia. palam qz est unu qui
dem. quorum sunt rones si iz
h in maim quia et ipsi nui a
lig rones sunt alius ad aliud.
Dico autem ut si est callias ro
in nus ignis. et tre et aq et aer
is et autoanthropos sine nus
qui existis. si no tamen erit ro m
nus quorumda et no nus. et no
erit quis ppea nus. Amplius
ex multis nuis unus fit nus. ex
spebz autem una spes aliqlit. si
si h nec ex ipsis. si ex nuis. ut i
milleario. quo se hnt unitates
Sui enim eiusdem spei multa
in ocencia accidunt. Sine no
eiusdem spei nec eedem sibi i
nicem. nec alie omnes omnibz.
Quo namqz different impassi
biles existentes. Nec enim ronabilia
h. in intellcu ofessa. Amplius a
aliud aliqd genus inuent facere
est nece circa qd fit arismetica et
omnia intermedia dca ab aliquibz
simplicit ex quibz sunt. praneus
aut qs intermedia eorum q hic et
ipsorum erunt. amplius unitates
que sunt in dualitate. utraqz e
ex aliqa priore dualitate quamuis
impole. Amplius qr unum
nus est collectus. Amplius
cum dcis si sunt differentes uni
tates. oportebit ita dice. quadi
et quecumqz elementa quatuor
aut duo dicit. et enim horum q
libet non commune dic eleme
tum ut corpus. si ignem et tra
sit siue sit commune corps ipm
ue non. Nunc autem dicitur
qr cum unio existente quadam igne
aut aq similium partium. Siuo
sic non erunt sbe nui. si pala
quia nece est aliquid unu ipm
si hec est principium multipl
dicitur ipm unu alit enim imp
sibile. Volentes aut sbas ad pri
reducere longitudines quidem
ponamus ex producto et breui
et ex aliquo pruo et magno. et
planum ex lato et arto. corpus
uo ex profundo et humili. quamuis q
mo hebit aut planum lineam
aut solidu lineam et planum. ad

enim genus latum et artum. et profundum et humile. Quamvis genus nec unus est mensura. quia multum et paucum ab aliis alterum. palam quia nec aliud nichil istorum inerit in superioribus. At vero nec genus profundi latum. esset enim planum aliquod corpus.

Amplius puncta ex quo inexistunt. huic quidem generi et Plato oppugnabat tamquam geometrico dogmati. Sed linee principium vocabat. hoc autem multotiens indivisibiles lineas posuit. Quamvis necesse harum aliquem terminum esse. Quare ex qua ratione linea est et punctum est.

Omnino autem sapientia de manifestis causam inquirente. hoc quidem pretermisimus. Nichil enim de causa dicimus. unde principium est transmutationis. horum vero substantiam dicere putantes ipsorum alias quidem substantias esse dicimus. quomodo vero ille horum substantie vacue dicimus. Nam et participare sicut prius diximus nichil est. Nec enim in scientiis videmus existentis causam propter quam omnis intellectus et omnis natura facit nec hanc causam quam modo dicimus esse unum principiorum nichil tangunt species. Sed facta est mathematica presentibus philosophia dicentium aliorum gratia ea oportere tractari. Amplius autem subiectam ut materiam magis mathematica aliquis suscipiet et magis predicari et differentias substantie et materie ut magnum et parvum.

Sicut physiologi aiunt rarum et spissum primas substantie dicentes esse differentias. has enim namque sunt superhabundantia quedam et defectus.

At de motu si quidem hoc erunt motus palam. quia movebuntur species. Si vero non. unde venit tota natura destruetur consideratio. Et quod videtur esse ut facile monstrare quod unum omnia non sunt. Ex ponere enim non omnia unum fiunt. Sed idem aliquid unum si aliquis dat omnia et nichil hoc. Si non genus dat ille esse hoc autem in quibusdam impossibile. Nullam namque rationem habent. nec que sunt post numeros longitudines. latitudines. solida. neque quomodo sunt aut futura sunt. neque si aliquam habent virtutem. hec enim nec species possibile esse. Non enim sunt numeri nec intermedia. Sunt enim ille mathematica nec corruptibilia. Sed rursum intercedit aliud a
hoc genus. Et omnino exquirens quidem entium elementa non dividentes multipliciter dicta invenire impossibile. Et aliter sic hunc modum querentes ex quibus sunt elementa. ex quibus enim facere aut pati. aut ipsum rectum non est accipere. Sed si quidem substantiarum solum esse contingit. tunc contingit existentium omnium elementa aut querere. aut putare habere non est verum. Quomodo autem aliquis discet omnium elementa. palam enim quod non est possibile

preexistente cognoscentem prius. Sicut enim geometrizantem addiscentem alia quidem oportet prescire quorum est scientia et de quibus debet discere, non prenoscit ita et in aliis. Quare si quidem est omnium scientia ut quidam aiunt, nihil utique preexistet hic cognoscens. Quamvis sit omnis disciplina per precognita aut omnia aut quedam, aut per demonstrationem aut per diffinitiones. Oportet enim ex quibus est diffinitio prescire et esse nota. Similiter autem et que per inductionem. At vero et si existit connaturalis, mirum quomodo latemus habentes potissimam scientiarum. Amplius autem quomodo aliquis cognoscet ex quibus est et quomodo erit manifestum. Et enim hoc habet dubitationem. Ambiget enim aliquis quemadmodum et circa quasdam sillabas. Hi namque sma ex s et m et a dicunt esse, alii vero quendam alium sonum dicunt esse et cognitorum nullum. Amplius autem quorum est sensus, hec quomodo aliquis non habens sensum cognosceret? Quamvis oporteret si omnium sunt elementa ex quibus, quemadmodum composite voces sunt ex elementis. Quod quidem igitur dictas in physicis causas querere visi sunt omnes, et extra has nullam habemus dicere, palam et prius dictis. Sed tenuiter hec et modo quodam omnes prius dicte sunt, modo quodam vero nullatenus. Balbutienti enim visa est prima philosophia de omnibus, velut nova et in principio et prima existens. Quoniam et Empedocles os ratione dicit esse. Hoc autem est quod quid erat esse et substantia rei. At vero similiter necessarium et carnis et aliorum singulorum esse rationem aut nullius. Propter hoc enim caro et os et aliorum unumquodque erit et non propter materiam, quam ille dicit ignem et terram et aerem et aquam. Sed alio quidem dicente similiter dixisset ex necessitate, manifeste vero non dixit. De talibus quidem igitur ostensum est et prius. Quecumque vero de ipsis dubitabit aliquis, recitabimus iterum. Nam forte forsan ex ipsis habundabimus aliquid ad posteriores dubitationes.

De veritate theoria sic quidem difficilis est, sic vero facilis. Signum autem est neque digne nullum adipisci ipsam posse, nec omnes exterere esse, sed unumquemque dicere aliquid de natura. Et secundum unum quidem nihil aut parum ei immittere. Ex omnibus vero coarticulatis fieri magnitudinem aliquam. Quare sic videtur habere quemadmodum proverbialiter dicimus: in foribus quis delinquet? Hoc quidem utique erit facilis. Habere vero totum et partem non posse difficultatem ipsius ostendit. Forsan autem et difficultate existente secundum duos modos, non in rebus sed in nobis

et forsan a difficultate

est eius causa. Sicut enim nicti
coracum oculi ad lucem diei se
habent sic et anime nostre intellectus ad ea
que sunt omnium nature manifestissima.
Non solum autem hiis dicere gra
ciam iustum est quorum aliquis
opinionibus communicaverit, sed et
hiis qui adhuc superficialiter enun
ciaverunt. Et enim hii conferunt ali-
quam virtutem nostram preexercitantes.
Nam si Timotheus non fuisset, mul
tam melodiam non haberemus. Si au-
tem Phrinis, Timotheus non fuisset. Eo-
dem vero modo et de enunciantibus
veritatem. A quibusdam vero opiniones
quasdam accepimus. Sed alii et hu
iusmodi causa fuerunt. Recte vero
philosophia nominatur sciencia veritatis.
Nam theorice finis est veritas, et
practice opus. Et enim si quomodo
se habet intendunt, non causam secundum
se, sed ad aliquid et nunc speculan-
tur practici. Nescimus autem
verum sine causa. Unumquodque vero max
ime ipsum aliorum secundum quod et
aliis inest univoce, ut puta ignis
calidissimus. Et enim est causa
aliis huius caloris. Quare et ve
rissimum quod posterioribus est causa
ut sint vera. Quapropter semper entium
principia necesse est esse verissima.
Non enim quandoque vera, nec
illis causa aliquid est, sed
illa aliis. Quare unumquodque
sicut se habet ut sit, ita et ad veritatem.

At vero quod sit principium
quoddam et non infinite cause ex-
istencium, nec in directum, nec
secundum speciem, palam. Nec enim
ut ex materia hoc ex hoc in infinitum
procedere est possibile, velud carnem
quidem ex terra, terram vero ex aere,
aerem autem ex igne, et hoc non
stare. Nec unde principium
motus, ut hominem ab aere
moveri, et hunc a sole, solem
vero a lite, et huius nullum esse
finem. Similiter autem nec id cuius
causa in infinitum ire est possibile, iter
quidem sanitatis causa, illam vero fe
licitatis, et felicitatem alius,
et ita semper aliud alius causa
esse. Et in quod erat esse similiter.
Mediorum enim extra que
est aliquid ultimum et prius,
necesse est esse quod prius est causam
posteriorum post se. Nam si dicere nos
nos oporteat trium quod causa, quod pri
mum est dicimus. Non enim
quod est ultimum, nullius enim
quod finale est. Sed nec me
dium, nam unius. Nichil enim
differt unum aut plura esse, nec in
finita aut infinitorum, nec fin
modum istum et omnino in
finiti partes omnes medie si
militer usque ad nunc. Quare si
ex toto nichil est aliquid primum, et
toto causa nulla est. At vero nec in de
orsum possibile est in infinitum ire.

ipso sursum homine principium, ut
ex igne quidem aerem, ex hoc vero
aquam, et ita semper aliquid fit.
Dupliciter enim fit hoc ex hoc, non ut hoc
dicitur post hoc, ut ex isthmiis olym-
pia, sed ut aut ex puero mutato
vir, aut ex aqua aer. Ut quidem igitur
ex puero fieri virum dicimus, quod
non ex eo quod fit quod factum est,
aut ex eo quod perficitur perfectum.
Semper enim est medium, ut
esse et non esse generatio, ita et quod fit
existentis et non existentis. Est autem
addiscens quod fit sciens, et
hoc est quod dicitur quia fit ex
discente sciens. Hoc vero ut ex aere
aqua corrupto altero. Propter quod illa quidem
non reflectuntur ad invicem,
nec fit ex viro puer. Non enim
fit ex generatione quod fit, sed est
post generationem. Sic enim
est dies ex aurora, quia post
hanc. Propter quod nec aurora ex
die. Altera vero reflectuntur. Utro-
que autem modo impossibile in
infinitum ire. Existentium vero
intermediorum necesse est finem
esse. Quedam vero ad invicem
reflectuntur. Alterius enim cor-
ruptio alterius est generatio. Simul
autem impossibile primum sempiternum
corrumpi. Quoniam enim
non est infinita generatio in sursum,
necesse ex quo corrupto primo aliquid
factum est non sempiternum
esse. Amplius autem quod est cuius
causa finis est. Tale vero
quod non alius causa, sed alia
illius. Quare si quidem fuerit
tale ipsum ultimum, non erit
infinitum; si vero nichil tale,
non erit quod cuius causa. Sed
quod infinitum faciunt, late-
nt auferentes boni naturam. Et nullus
conabitur aliquid facere ad ter-
minum non futurus venire. Nec
utique erit intellectus in talibus; nam
causa alicuius semper facit qui
intellectum habet. Hic enim est terminus;
finis enim terminus est. Sed nec quod
quid erat esse convenit redu-
ci ad aliam diffinitionem multipli-
cantem rationem. Semper enim que ante
est magis est, et que posterior
non est. Cuius autem primum non est,
nec habitum est. Amplius
scire destruunt qui ita dicunt.
Non enim possibile scire prius
quam ad individua (i. ad speciem) perveni-
atur. Et cognoscere non est.
Nam que sic sunt quomodo con-
tingit intelligere? Non enim si-
mile in linea que secundum divisiones
quidem non stat, intelligere vero
non est si non stare faciente. Propter quod
non enumerabit sectiones qui per
infinitam procedit. Sed et materiam
in eo quod movetur intelligere necesse.
Et infinito nichil est. Si autem,
non. Non infinitum esse istud esse.

Si vero infinite essent pluralitate species causarum, nec ita esset cognoscere. Tunc enim scire putamus cum causas has noverimus. Infinitum vero secundum adiectionem non est pertransire in finito. Contingunt autem auditiones secundum consuetudines existentibus. Nam ut consuevimus ita dignamur dici. Et que preter ea non similia videntur, sed propter inconsuetudinem minus nota et magis extranea. Nam consuetum notius. Quantam vero vim habeat quod consuetum est, leges ostendunt, in quibus fabularia et puerilia magis quidem valent cognitione de eis propter consuetudinem. Alii quidem si non mathematice quis dicat non recipiunt dicentes. Alii si non exemplariter. Et hii testem induci dignantur poetam. Et illi quidem omnia certe. Hos vero tedet certitudo aut propter impotentiam complectendi aut propter micrologiam. Habet enim aliquid quod certum est tale, ut quemadmodum in symbolis et in sermonibus illiberum esse quibusdam videtur. Propter quod oportet erudiri quomodo singula sunt recipienda, et absurdum est simul querere scientiam et modum scientie. Est autem neutrum facile accipere. Acrilogiam vero mathematicam non in omnibus est expetendam, sed in non habentibus materiam. Propter quod non physicus est modus. Omnis enim forsan natura habet materiam. Propter quod perscrutandum primum quid est natura. Et enim de quibus est physica manifestum erit. Et si unius scientie aut plurium est causas et principia considerare.

li. 3us

Necesse est ad quesitam scientiam nos aggredi primum de quibus dubitare primum oportet. Hec autem sunt quecumque de ipsis aliter susceperunt quidam. Et si quid est preter hec pretermissum. Est autem investigare volentibus pre opere bene dubitare. Posterior enim investigatio solutio dubitatorum est. Solvere vero non est ignorantes vinculum. Sed mentis dubitatio hoc de re demonstrat. In quantum enim dubitat, in tantum similiter ligatis est passum. Impossibile enim utrisque procedere ad id quod est ante. Propter quod oportet difficultates speculari omnes prius, et propter hec et quia querentes sine dubitatione primo similes sunt ignorantibus quo oportet ire. Et adhuc non manifestum si quod quesitum invenit an non cognoscit. Finis enim huic quidem non manifestus, precedenti dubitanti vero manifestus. Amplius melius necesse est habere ad iudicandum eum qui audivit velut adversariorum et du-

dicentium omnes doxe. Est autem dubio prima quidem de quibus in prohemialibus diximus dubitavimus et cuius aut multarum est scientiarum causas speculari et utrum substantie principia est scientie huius scire solum aut et de principiis ex quibus ostendunt omnes ut utrum contingit unum et idem simul dicere et negare aut non et de aliis talibus. Et si est circa substantiam utrum una circa omnes aut plures sunt. et si plures utrum omnes cognate aut earum hee quidem sapientie ille vero aliquid aliud dicende sunt. Et hec est item querenda utrum sensibiles substantie esse solum dicende sunt aut preter has alie. et utrum unius sunt aut plura genera substantiarum ut facientes species et mathematica inter ista et sensibilia. De hiis ergo ut dicimus perscrutandum est et utrum circa substantias solum est speculatio aut et circa que accidunt per se substantiis. Ad hoc autem de eodem et diverso simili et dissimili et contrarietate et de priore et posteriore et aliis omnibus omnibus talibus de quibus dyalectici intendunt temptantes ex probabilibus solum perscrutationem facientes quorum theoria est de omnibus. Amplius autem hiis ipsis eisdem quecumque per se accidunt et non solum quid est horum unumquodque. sed utrum unum est uni contrarium. Et et utrum principia et elementa genera sunt aut in que dividitur ex inexistentium singulum. Et si genera utrum quecumque dicuntur de individuis finalia aut prima. ut utrum animal aut homo principium et magis est quam singulare. Maxime vero querendum est et tractandum utrum est aliqua preter materiam causa per se. aut non. Et hec separabile aut non. Et utrum unum aut plura numero. Et utrum est aliquid preter simile totum dico autem cum predicatur aliquid de materia. aut nichil. aut horum quidem. horum vero non. et qualia talia existentium. Amplius autem utrum principia numero aut specie determinata. et in rationibus et in subiecto. et utrum corruptibilium. et incorruptibilium eadem aut diversa. Et utrum incorruptibilia omnia aut corruptibilium corruptibilia. Amplius autem quod omnium difficillimum est et plurimam habet dubitationem. utrum unum aut ens quemadmodum pythagorici et plato dicebant. non aliud aliquid est. sed entium substantia. aut non sed alterum aliquid ipsum subiectum ut empedocles amorem dicit. alius vero ignem. alius aquam aut aerem. Et utrum principia sunt universalia aut ut singularia rerum. et potentie

aut actu. Amplius utrum aut aliter aut secundum motum. Hec enim dubitationem prestant magnam. Adhuc autem utrum numeri et longitudines et figure et puncta substantie quedam sunt aut non, et si substantie, utrum separata a sensibilibus aut in eis. De his enim omnibus non solum difficile invenire veritatem, sed nec dubitare ratione facile verum.

Primum quidem igitur de quibus in principio diximus, utrum unius aut plurium scientiarum sit speculari omnia genera causarum. Unius enim scientie quomodo erit non contraria principia cognoscere? Amplius autem multis existentium non insunt omnibus omnia. Quo namque modo possibile est motus principium esse in immobilibus aut boni naturam, siquidem omne quod est bonum secundum se et propter suam naturam finis est et ita causa, quia illius causa et fiunt et sunt cetera; finis autem et quod cuius causa actionis cuiusdam est finis. Sed actus omnes cum motu. Quare in immobilibus non continget hoc esse principium, nec esse aliquod autoagathon. Unde et in mathematicis nil per hanc ostenditur causam, nec est demonstratio nulla eo quod melius aut deterius. Sed nec omnino nullius talium alicuius reminiscitur. Quapropter et sophistarum quidam, ut Aristippus, ipsas propter negligebant. In aliis enim artibus et illiberalibus, ut tectonica et coriaria, eo quod melius vel deterius dici omnia; mathematicas vero nullam de bonis et malis rationem facere. At vero si scientie causarum sunt plures et alia alterius principii, que earum est dicenda que queritur, aut quis maxime rem quesitam est sciens eas habentium? Contingit enim eidem omnes modos causarum inesse, ut domus unde quidem motus ars et edificator, cuius vero causa opus, et materia terra et lapides, species vero ratio. Igitur ex dudum non determinatis quam decet vocare scientiarum sapientiam habet rationem quamlibet appellari. In quantum quidem enim antiquissima et principalior et cui velut servientes non contradicere scientias alias iustum est, que finis et boni talis est; huius enim causa sunt cetera. In quantum vero primarum causarum et maxime scibilis diffinita est esse, que substantie utique erit talis. Multis enim modis idem scientibus magis quidem scire dicimus eum qui novit in ipso esse aliquid rem quam in non esse. Et horum eorumdem alium alio magis, sed maxime qui quid est, et non quantum aut quale aut quid facere aut pati aptum natum est. Amplius autem et in aliis scire singula et quorum demonstrationes sunt, tunc putamus existere cum sciamus quid est

ut tetragonizare quia medie inventio. Similiter autem et in aliis. Circa generationes vero et actiones et circa omnem transmutationem cum cognoscimus principium motus. hoc est aliud et oppositum fini. Quare putabitur alius esse scientie cuiuslibet harum singulas speculari. At vero et de principiis demonstrationis utrum unius est scientie aut plurium dubitabile est. Dico autem demonstrativas omnes opiniones. aut dicere aut negare. et impossibile simul esse et non esse. Et quecumque alie tales propositiones. utrum harum una scientia et substantie aut alia. Et si non una est quam oportet appellare que nunc est quesita. Unius quidem esse non est rationale. Quid enim magis geometrie quam cuiuscumque de hiis est proprium obaudire. Si igitur similiter cuiuscumque est. Omnium vero non contingit sicut nec aliarum ita nec substantias cognoscentis proprium est de ipsis cognoscere. Simul autem et quomodo erit ipsarum scientia. quod quidem enim unumquodque horum existit et nunc novimus. utimur igitur de eis ut notis. artes alie. Si autem de eis demonstrativa est. oportebit aliquod genus esse subiectum. Et has quidem passiones illa vero dignitates eorum. Nam de omnibus esse demonstrationem est impossibile. necesse

enim ex aliquibus esse. et circa aliquid et aliquorum demonstrationem. Quare accidit omnium esse genus unum aliquod monstratorum. Omnes enim demonstrative dignitatibus utuntur. At vero si alia que substantie. et que de hiis quae earum principalior et prior est. Eorumque universalia enim maxime omnium principia sunt dignitates. Et si non est philosophi. cuius erit alius de speculari veritatem et falsitatem. Totaliterque substantiarum utrum una omnium est aut plures. Sed si non una est scientia ista. Una vero omnium non est rationale. Nec enim demonstrativa una de omnibus erit nec accidentibus. Si quidem omnis demonstrativa circa aliquod subiectum speculatur per se accidentia per se eiusdem est speculari ex eisdem opinionibus. Generis circa ipsum quia unius. Et ex quibus unius sive eiusdem sive alius. Quare et accidentia sive hee speculantur aut ex hiis una. Amplius autem utrum circa substantiam solum theorica est aut et circa ipsis accidentia. Dico autem ut si solidum quoddam substantia est. et linee et superficies. utrum eiusdem scientie est ea cognoscere et accidentia unicuique generi de quibus mathesis ostendit. aut alius. Nam si eiusdem demonstrativa quedam erit. et que est substantie.

Non d' uidetur eius ad' quo e'
ee determinatio. Si uero diuise q' circa
speculans erit scientia actiui. hi enim
reddere est ualde difficile. Ampli-
us utrum sensibiles sb'e sole ee dic-
endum aut p't eas alie. Et
utrum unice aut plura genera sb'a
rum sunt ut dicentes sp'es et in-
termedia. circa q' mathematicas dicit
ee sci'as. Quo g'o dicimus s
species causas et sb'as s'm se dic-
tum est in prioribus de ipsis sermo-
nibus. Et multas d' modis h'ntibus
difficultatem: nullo minus absur-
dum. Dicere quidem alias ee na-
turas p't eas que sunt in celo has. aut
easdem dicere sensibilibus nisi quia
he quidem sempiterna. illa u'o cor-
ruptibilia. Nam p'se hominem
dicunt hominem ee et equum et
sanitatem. aliud u' nichil simile
facientes deos ee dicentibus et
humane sp'ei ee. Nichil enim ad
illa fecerunt. q'm homines sem-
piternos. Nec hic sp'es nisi sensibiles
sempiternas. Amplius et si'as
sp'es p't et sensibilia intermedia
ponat. multas h'ebit dubitates.
Palam enim quia similiter
linee p't ipsas sensibiles erunt
et unicuique aliorum generum. Igitur
quoniam astrologia harum una est
erit quoddam celum p't sensibile
celum et sol et luna et talia alia
celestia. Et quo his credere: oz
enim. Nec immobile. rationabile
ee. mobile u'o omnino impossibile
Similiter d' et de quibus p'-
spectiva tractat. et in mathematicis
armonica. Et enim h' impossibile
ee p't sensibilia p'p' easdem causas
Nam et si sunt sensibilia intermedia
sensus. palam. quia et
animalia erunt intermedia ipsorum
et corruptibilium. Dubita-
bit d' aliquis et circa q' quecumque
oportere oz has sci'as. Nam si in
hoc differt geometria agrodesia.
tolum. quia h' quidem horum e'
que sentimus. illa uero n' sensibi-
lium. Palam quia et p't me-
dicina et alia erit. scientia et p't
unamquamque aliarum ut ipsam me-
dicinalem. et hanc medicinale
Sz quo h' possibile. Et enim
saluberrima quedam unum erunt. p't sen-
sibilia et autosanum. Simul d'
nec hoc uerum. quia geodesia sen-
sibilium est magnitudinum et
corruptibilium. Corruptis enim
erit corruptis. Et u'o nec sen-
sibilium erit magnitudinum
nec circa celum hec astrologia
Nec enim sensibiles linee ta-
les sunt. quales geometer. nichil
enim rectum sensibilium. ita nec
rotundum. tangit enim regu-
lam non s'm punctum circulus
Sz ut pytagoras aut geome-
tras redarguens. nec motus motus

nec revolutiones celi similes de
quibus astrologia facit sermones
nec astra. punctis enim visui sunt ea-
dem. Dicunt autem aliqui quidem di-
cunt esse quidem intermedia inter
species et sensibilia, non tamen
sine sensibilibus sed in hiis. quibus
accidentia impossibilia omnia quidem
plus est sermonis pertransire. sufficit
autem et talia speculari. Non enim
in talibus contingit est habere sic so-
lum. sed palam quia et species con-
venit in sensibilibus esse. eiusdem
enim rationis utraque hec sunt. Am-
plius autem duo solida in eodem
necesse est loco. Et non esse immo-
bilia in motis existentia sensibilia.
Totaliter autem cuius causa quis
ponet utique esse quidem ipsa esse
autem in sensibilibus. eadem enim
contingent inconvenientia eis
vel que predicta sunt. erit enim
aliquod preter celum celum non extra
sed in eodem loco quod magis est
impossibile. De hiis quidem ergo dubitatio
multa quomodo oportet ponentes habere ve-
ritatem. Et de principiis utrum opor-
tet genera et elementa et principia
suscipere. magis autem ex quibus
cum insint est unumquodque primis
ut elementa vocis videntur esse
ea ex quibus componuntur vo-
ces omnes prime. sed non com-
munis vox. et diagrammatum ea di-
cimus elementa. quorum demonstrationes
nes insunt in aliorum demonstrationi-
bus aut omnium aut plurimorum.
Amplius autem corporum qui di-
cunt esse plura elementa et qui
unum ex quibus componuntur et
constant. principia esse dicunt. ut
Empedocles ignem et aquam. et que
cum hiis. hec elementa dicit ex quibus
sunt entia inexistentibus. sed non ut
genera dicit ea entium. Et
adhuc autem aliorum. si quis vult
naturam speculari. ut lectum ex parti-
bus est et quomodo compositus tunc
cognoscet enim eius naturam. Ex
quibus quidem igitur rationibus non utique
erunt principia genera existentium.
Si vero quodcumque enim cognoscimus
unumquodque per diffinitiones principia autem
diffinitionum sunt ipsa genera.
necesse et diffinitorum principia
genera esse. Et si est entium
que sunt accipere scientiam sciam
species sciam accipere secundum quas dicuntur
entia. Specierum autem principia
genera sunt. Videntur autem quidam
dicentium elementa existentium unum
aut ens aut magnum aut parvum
ut generibus eis uti. At vero neque
utrobique possibile dicere principia.
Non nam substantie est una diffinitio. alia
autem que est per genera diffinitio. et que
dicit ex quibus est inexistentibus.
Adhuc autem si quam maxime prin-
cipia ultima predicata de individu-
is, et enim hec dicuntur hec genera

Si que uniuersalia sunt magis princi-
palia, suprema genera. hec nam-
que dicuntur de omnibus. Tot ergo erunt
entium principia quot genera prima. quare
erunt ens et unum principia et substantie. hec
nanque de omnibus maxime dicuntur
entibus. Non est autem possibile quod
entium unum esse genus. neque unum neque ens.
Nam necesse dicimus cuiuslibet
generis esse et unam esse quamlibet.
Impossibile autem predicari aut species
de propriis dicimus aut genus si-
ne suis speciebus. Quare si unum uero
aut ens erit. at uero si non genera nec
principia erunt. si principia ge-
nera. Amplius autem intermedia
et ea accepta cum differentiis erunt
genera. usque ad indiuidua. Amo
autem hec quidem uidentur illa uero non
uidentur. Adhuc autem adhuc ma-
gis differentie principia quam genera
si autem et hee principia infinita. ut si quis
dicatur erunt principia. Aut-
em et si quis primum genus prin-
cipium ponat. at uero et si magis
principii causam huius est unum.
unum autem indiuisibile. diuisibile uero
omne aut secundum quantitatem. aut
secundum speciem. prius autem quod secundum speciem
genera uero diuisibilia in species. utique
magis utique unum ultimum erit
predicatum. Non enim est genus
homo aliquorum hominum. Amplius
in quibus et prius et pos-
terius est non possibile in hiis aliquid

esse preter hec. ut si prima numerorum
est dualitas non erit numerus
aliquis preter species numerorum. Simili-
ter autem nec figura aliqua preter species figu-
rarum. Si autem non horum tectola
aliorum erunt genera preter species. ho-
rum enim maxime genera esse ui-
dentur. In indiuiduis uero non est
hoc prius et illud posterius. Am-
plius autem ubi hoc quidem melius illud
uero peius semper quod est melius prius.
Quare nec horum erit unum genus.
Ex hiis quidem ergo magis
uidentur que de indiuiduis esse
predicata esse principia generum.
Iterum autem quomodo hec existimare
principia non facile dicere. principi-
um enim et causam oportet esse preter res
quarum principium est et posse
ab eis separatum esse. Tale uero a-
liquid preter singularia esse propter quid
utique aliquis susciperet nisi quia
uniuersaliter et de omnibus predica-
tur. at uero si propter hoc magis uniuersalia
magis ponenda sunt principia.
Quare principium prima erunt genera.

Est autem habita hiis con-
dubitatio et omnium
difficillima. et ad
considerandum omnia
maxime necessaria de
qua nunc erit
Nam si non est
aliquid preter singularia. singularia

i fa;: ed24

uo infinita. quomodo contingit acci
pe sciam: Nam in quantum unu
aliquid et idem. et in quantum
usle aliquid est in quantum tamen oia
cognoscimus. at uo si hec e necce
et oz aliquid ee pt singularia
necce utiq; erunt gna ee pt sin
gularia. aut ultima aut prima
hec a' quia impole. nunc dubi
tauimus. amp a' si quam maxime
est aliquid pt simul totum.
quando pdicatur aliquid de ma utrum
si est aliquid pt omnia. oz ad
ee. aut pt qdam ee et pt que
dam no ee. aut pt nichil. Si
autem g nichil est pt singula
ria: nil utiq; erit intellectuale. Sz
omnia sensibilia et nullius
scia nisi quis dicat ee sciam se
sum. Amplius a' nec sem
piternum est aliquid uo. i mole
Nam sensibilia omnia corru
pmuntur et in motu sunt. at
uo si sempiternum nichil est. nc
gnom ee possibile est. necce e
enim aliquid ee quod fit. et ex
quo fit. Et horum ultimum
ingenitum si stat. et ex no ente
gnari impole. Amplius a'
cum sit gnio et motus finem
ee est necce. motus enim nullus
est infinitus. Sz omnis e fi
gnatiq; no pole. qd impossile
est factum ee. Quod a' gna
tum est ee necem. quam primum

factum est. Amp a' si ma
est quia est ingenita multo ro
nabilius est ee sbam quam illa fit
Nam si nec hec erit omnino. sz
si hec est impole: necce est ad
ee pt sinolon. formam et spem.
Sz si hec iterum quis ponit. dubi
in quibus hec ponet. in quibz no
Nam quod in omnibz no sit
possibile. manifestum. No enim utiq;
poneremus domu aliquam pt do
mos aliquas. Ad h a' utrum
sba unum erit omnium ut hoi
num. sz inconueniens est. Non
enim unum omnia quorum sba una
sz multa et dria. sz et hec irra
tionale. Simul a' et quomodo fit ma
horum singulum et est sinolon
ambo h. Amp a' et de principiis
et h dubitabit aliquis. Nam si
spe sunt unum. nichil erit nro
unum. Nec ipsum unum ipsum et ens
Et scire quomodo erit. si no ad
erit unum in omnibz. at uo si nro
unum et unum qdlibet principiorum. et
no quemadmodum in sensibilibz alia a
liorum. ut in hac silla spe eade
existente et principia spe et eadem
Etenim h sunt nro diuisa.
si a' non ita. sz q sunt existentium
nro sunt unum. no erit pt ea
nichil aliud. Nam nro unum aut
singulare dicere nichil differt. Sic en
dicimus singulare nro unum. usle
uo qd in hiis est. Sic g si q

vocans unum modo esse elementa et terminata. tot omnes unus esse necesse esset. quot elementa non existentibus autem duobus eisdem nec pluribus.

Non minor autem dubitatio modernis et prioribus relinquitur utrum eadem corruptibilium et incorruptibilium sunt principia aut diversa. Si quidem si eadem sunt. quomodo haec quidem incorruptibilia. illa vero corruptibilia et propter quam causam. Qui autem circa esiodum et omnes quicumque theologi solum ad ipsos persuasionem curaverunt. Nos autem neglexerunt. Deos enim facientes principia. et ex deis esse facta que non gustaverunt nectar et manna mortalia facta esse dicunt. palam quia haec nomina sibi nota dicentes. equidem de allatione harum causarum super nos dixerunt. Namque gratia voluptatis ipsi tangunt non est causa existendi nectar et manna. si vero existendi. quomodo erunt existendi sempiterni cibo egentes. Sed de fabulose sophisticantibus non est dignum cum studio intendere. A dicentibus vero per demonstrationem oportet sciscitari interrogantes. Quare ex eisdem existentia autem sempiterna secundum naturam sunt illa vero corrumpuntur existentium. Quoniam autem nec causam dicunt nec rationabile est sic se habere palam quod nec eadem principia. nec causae corruptibilium esse. Et enim quem existimabit utique aliquis maxime dicere ipsi confesse. empedocles. et hic idem passus est. ponit enim principium quoddam causam corruptionis. odium. videbitur autem nihil minus et hoc generare ex uno. Si quidem omnia ex hoc alia sunt praeter deum. Dicit ergo ex quibus omnia et quecumque erunt et arbores pullulaverunt et viri et femine bestieque et vultures et aque nutriti pisces. et dei longevi. et praeter haec palam quia si non esset in rebus essent unum omnia. ut ait. nam cum convenerunt. tunc ultimum stabat odium. propter quod et accidit ipsi felicissimum deum minus prudentem esse aliis. Non enim cognoscit elementa omnia. nam odium non habet. notitia vero similis simili terram namque terram cognoscimus. et per aquam aquam et per amorem affectum. et ad hunc odium per odium difficile. Sed unde vero hic etiam palam quia accidit ei odium non magis corruptionis quam existendi causam. Similiter nec amor existendi. colligens enim in unum corrumpit alia. Simul autem quoque ipsius transmutationis causam nullam dicit nisi quod sic aptum natum sit. atqui magnum odium in membris nutritum est et ad honorem intendit

no[ta] de opinione empedoclis

preter tempus quod mutabile dissolvit cathenatum. Quare necessarium eius esse transmutari; causam vero necessitatis nullam ostendit. Sed tamen tantum solum dicit confesse. Non enim contraria haec quidem corruptibilia facit, sed omnia corruptibilia praeter elementa. Dicta vero nunc dubitatio est cur haec quidem, illa vero non, si ex eisdem sunt. Quod quidem igitur non utique erunt eadem principia, tot dicta sunt. Si vero diversa principia, una quidem dubitatio utrum incorruptibilia haec erunt aut corruptibilia. Nam si corruptibilia, manifestum quia necessarium et ea ex aliquibus esse; omnia enim corrumpuntur in ea ex quibus sunt. Quare contingit principiorum alia principia esse priora. Hoc autem est impossibile, sive stet sive in infinitum vadat.

Amplius autem quomodo erunt ipsa corruptibilia si destruentur principia? Si vero incorruptibilia, cur ex his quidem incorruptibilibus existentibus corruptibilia erunt, ex diversis vero incorruptibilia? Hoc enim non rationabile est, sed aut impossibile aut multa ratione eget. Amplius autem nec conatus est aliquis diversa dicere, sed eadem omnium dicunt principia. Verum primum dubitatum occedunt tamquam hoc unum aliquid accipientes.

Omnium autem ad considerandum difficillimum et ad cognoscendum veritatem maxime necessarium utrum unum et ens, sicut existimant, substantiae existentium sunt, et utrum ipsorum non alterum aliquid ens hoc quidem unum, hoc autem ens; aut oportet quaerere quid est ipsum ens et unum, quasi subiecta alia natura. Hi namque illo modo, illi hoc modo putant naturam se habere. Plato namque et Pythagorici non aliud aliquid ens nec unum, sed hoc ipsorum naturam esse, quasi existente substantia ipsum unum esse et ens aliquid. Alii vero de natura, ut Empedocles, ut ad notius reducens dicit quia unum ens est; videbitur enim utique dicere hoc amorem esse. Causa namque est hoc unum hiis et ens ex quo entia esse et facta esse. Similiter et qui plura ponunt elementa: necesse namque et his tot dicere ens et unum quot principia dicunt esse. Accidit autem si quis non ponat esse quandam substantiam unum et ens, nec aliorum esse universalium nullum. Haec namque universalia sunt maxime omnium. Si vero non est aliquid unum ipsum nec ipsum ens, vix aliorum aliquid erit praeter ea quae dicta sunt singularia. Amplius autem non existente uno substantia, palam

entia nec unus entia. non alia ab
existentibus separata. numerus enim uni
tates. unitas vero quod unum quid
est. Si autem aliquid est ipsum unum et
ens. necesse est substantiam ipsorum esse
ipsum unum. non enim aliquid ad
universale predicatur sed hec ipsa. at vero si
erit aliquod ens ipsum et ipsum
unum. multa erit dubitatio quomodo er
it diversum aliquod preter hec. di
co autem quomodo erunt uno plura entia.
Quod enim diversum est ab ente
non est. quare secundum Parmenidis rati
onem accidere est necesse. unum omnia esse
entia. et hoc esse ens. utrobique
vero difficile. Sive namque non
sit unum substantia sive sit ipsum unum.
substantiam esse numerum est impossibile.
Siquidem igitur non sit. dictum
est prius propter quod. Si autem sunt
eadem est dubitatio et de ente.
Ex aliquo namque et preter ens
erit ipsum aliud unum. nichil
enim esse est necesse. Omnia autem
entia aut unum aut multa quo
rum unum unumquodque. Amplius si in
divisibile est ipsum unum secundum Ze
nonis dignitatem nichil utique
erit. Quod enim neque additum
neque ablatum facit maius nec mi
nus. non ait esse existentium tamquam
quasi existente magnitudine ipso en
te. Et si magnitudo corporalis. hoc
enim omnino ens. alia vero ali
qualiter quidem addita facient ma

ius aliqualiter autem nichil ut superficies
et linea. punctum vero et uni
tas. nullatenus. Sed quoniam hic
speculatur onerose. et non contin
git esse indivisibile ut et sic ad
illum aliqua habetur responsio.
Maius enim non faciet. sed plus
additum tale. Sed quomodo ex uno
tali aut pluribus erit magnitudo.
Simile namque est et lineam ex
punctis esse dicere. At vero et si quis
ita putat ut factus sicut qui
dam dicunt ex uno ipso et alio
non uno aliquo numerus. nichilominus
est querendum. Quare et quomodo
aliquando quidem numerus aliquando vero magnitu
do erit quod factum est. si non
unum et hec. neque quomodo ex uno
aliquo et hac fient utique magni
tudines palam.

His autem dubitatio utrum numeri
et corpora et superficies et
puncta substantie alique sunt aut non.
Nam si non sunt. diffugit quid
ipsum ens et que substantie entium. Pas
siones enim et motus et ad
aliquid et dispositiones et orationes nullius
videntur substantiam significare. Dicuntur
enim omnia de subiecto aliquo et
nichil hoc aliquid. Que vero maxime
videntur significare substantiam aqua et ter
ra et ignis. ex quibus composita
corpora constant. horum calores quidem
et frigiditates et tales passio
nes non substantie. Corpus vero

hoc patiens solum remaneat utique
quantitas et substantia aliqua existens. At vero
corpus est minus substantia superficie
et haec linea et haec unitate et pun-
cto. His enim diffinitur corpus
et haec quidem sine corpore con-
tingere videntur esse. Corpus vero
sine his impossibile. Propter quod mul-
ti quidem et priores substantiam et ens
putabant corpus esse, alia vero
huius passiones. Quare et prin-
cipia corporum entium esse principia. Posteri-
ores vero et sapientiores his esse
opinabantur numeros. Quemadmodum ergo
diceebamus si non sunt substantia haec
omnino nulla substantia est nec ens
nullum. Non enim horum
dignum accidentia est vocare entia.
At vero si hoc quidem confes-
sum est quia magis sunt substantia
longitudines corporibus et puncta,
haec autem non videmus qualium utique
corporum. Nam in sensibilibus
impossibile esse. Non utique erit
substantia nulla. Amplius haec omnia
videntur divisiones esse corporis, haec
quidem ad latitudinem, haec vero ad pro-
funditatem, alia ad longitudinem.
Adhuc autem similiter inest in solido quae-
cumque figura. Quare si nec in la-
pide Mercurius, nec medietas cubi
in cubo sic ut segregata, non
ergo nec superficies. Nam si quaecumque
et utique haec erit determinans me-
dietatem. Eadem autem ratio est et in
linea et in puncto et unitate.
Quare si maxime quidem substantia
est corpus, haec autem magis hoc, non sunt
autem haec nec sunt aliquae substantiae, diffugit quid-
dem ipsum ens et quae substantia entium.
Nam cum dictis et quae circa generationem
et corruptionem accidunt irrationabi- in
lia. Videtur enim substantia non ens prius
nunc esse aut prius existens posterius
non, cum fit et corrumpitur. Haec pa-
ti. Puncta vero et lineae non con- vel superficies
tingit nec fieri nec corrumpi, quandoque
quidem existentes quandoque vero non existentes.
Nam quando copulantur aut divi-
duntur corpora simul, quandoque quidem
una copulatorum, quandoque vero duae
divisorum fiunt. Quare non compo-
sitorum est sed corruptum est,
divisorum quia sunt prius non exis-
tentes. Non enim indivisibile
punctum divisum est in duo. Et
si generantur et corrumpuntur ex
aliquo generantur. Similiter autem
se habet et quod nunc in tempore. Non
enim hoc contingit fieri et corrum-
pi. At tamen aliud videtur semper esse,
non substantia aliqua existens. Et Similiter
autem palam quia se habet et circa
puncta et lineas et superficies.
Eadem enim ratio. Nam omnia
similiter autem termini aut divisiones sunt.
Omnino vero dubitabit aliquis
Quare et oportet quaerere alia quaedam
praeter sensibilia et interme-
dia quae ponimus species. Nam si

quod quid est eiusdem scientie speculari
speculari. Dico autem ut de eodem
et simili et aliis talibus. Fere autem
omnia reducuntur contraria in
principium hoc. Speculata sunt
autem a nobis et in elogatione contrariorum.
Et tot partes sunt philosophie quot
substantie. Quare necessarium esse aliquam pri-
mam et habitam ipsis. Existunt
enim. Et enim philosophus ut ma-
thematicus. Et enim hec partes habet.
Et prima quedam et secunda est et con-
sequentia et alia que in mathematicis.
Quoniam autem unius est oppo-
sita speculari. unum autem opponitur plu-
ralitas negationem autem et privationem unius est
speculari propter utraque modo speculari
unum. Cuius negatio aut privatio aut
simpliciter dicta. quia non inest
illi. aut alicui generi. hic quidem
ergo unum differentia adest. preter quod in
negatione. Nullius enim absen-
tia negatio est. In privatione
vero et subiecta quedam fit natura de
quo dicitur privatio. Uni autem
pluralitas opponitur. Quare et op-
posita dictis. diversumque et dissimile
et inequale et quecumque alia dicuntur
aut secundum eadem aut secundum pluralitatem
et unum est dicte cognoscere scientie.
Quorum unum autem aliquid
et contrarietas est. Contrarietas quedam
enim quedam differentia est. differentia
autem diversitas. Quare quoniam unum
multipliciter dicitur. et hec multi-
pliciter quidem dicentur. At tamen
unius omnia cognoscere est. Non
enim si multipliciter alterius. sed si nec
secundum unum nec ad unum rationes re-
feruntur alterius tunc. Quoniam vero
omnia ad primum referuntur. ad
quecumque unum dicuntur ad primum
unum. Similiter dicendum est et
de eodem et de diverso et contra-
riis se habere. Ergo divisum
quotiens dicitur singulum. sic red-
dendum est ad primum in singulis predi-
camentis. quomodo ad illud dicitur. Hoc
enim in habendo illud. illa vero
in faciendo. alia vero secundum alios di-
centur tales modos. Palam
ergo in dubitationibus dictum est. quia
unius est de hiis et de substantia sermonem
habere. hec autem erat una eorum
que in dubitationibus. Et philosophi est
de omnibus posse speculari. Nam
si non philosophi. quis erit qui investi-
gabit. si idem socrates. et socra-
tes sedens. aut si unum uni con-
trarium. aut quotiens dicitur
Similiter autem et in aliis talibus.
Quoniam ergo unumquodque in quantum
est unum et ens in quantum est
eius eodem secundum se passiones autem
si non in quantum numeri. aut linee
aut ignis. palam quia illius scien-
tie quid sunt cognoscere. et acci-
dentia ipsis. Et sic non peccant
qui de ipsis intendebant quia non
philosophantes. sed quia prius est sub-

de quibus mathematicus attendit. Quoniam autem
sunt et numeri, et in quantum numeri
numeri proprie passiones ut imparitas,
paritas, commensuratio, equalitas, excellen-
tia, et defectio, et hec secundum se et ad
invicem insunt numeris. Similiter
autem et solido, et immobili et mo-
bili, et levi, et gravi, sunt alia
propria. Sic et enti in quantum est ens
sunt quedam propria. Et ea sunt de
quibus est philosophi perscrutari verita-
tem. Signum autem. Dyalecti-
cique et sophiste eandem sub-
induunt figuram philosopho. Nam so-
phistica apparens solum est sophia,
et dyalectici de omnibus disputant.
Omnibus autem commune ens est.
Disputant autem et de hiis
videlicet, quia philosophie sunt ipsa propria.
Nam circa idem genus versatur et
sophistica et dyalectica cum
philosophia. Sed differt ab hac qui-
dem modo potestatis, ab illa vero vi-
te prelectione. Est autem dyalectica
temptativa de quibus philosophia est
sciens. Et sophistica visa qui-
dem, ens vero non. Amplius
contrariorum altera coelementatio privatio
est. Et omnia reducuntur ad ens et
non ens, et ad unum et pluralitatem,
ut status unius et motus pluralitatis.
Entia vero et substantiam confitentur
ex contrariis fere omnes compo-
ni. Omnes enim principia contraria
dicunt. Hii namque par et impar,

Hii vero calidum et frigidum. Alii fi-
nem et infinitum. Alii amorem
et odium. Omnia vero et alia vi-
dentur reducta ad unum et plu-
ralitatem. Sumatur enim ipsa reduc-
tio nobis. Principia vero et omnino que
ab aliis ut in genera hec cadunt.
Palam igitur et ex hiis, quia unius est
scientie ens in quantum est ens spe-
culari. Omnia namque aut con-
traria aut ex contrariis. Principia
vero contrariorum unum et pluralitas. Hec autem
unius scientie, sive secundum unum dicantur
sive non, ut forsan habet veritas.
Attamen et si multipliciter dicitur
unum, ad primum alia dicentur
et contraria similiter. Et propter hoc et si
non est ens aut unum universale et
idem in omnibus aut separabile ut
forsan non est, sed hec quidem ad
unum, illa vero in eo quod con-
sequenter. Et ideo non est geome-
tre speculari quid contrarium aut
perfectum aut unum aut ens aut
idem aut diversum, sed ex suppositione.
Quod quidem igitur unius est scie-
entis ens in quantum est ens speculari
et que insunt ei in quantum est
ens, manifestum, et quia non
solum substantiarum sed et accidentium
eadem est. Et de dictis et de dic-
tis et de priore et posteriore et genere
et specie et toto et parte et aliis
talibus. Dubitatum autem utrum
unius aut diverse scientie de ...

ponetur enim utique proprium nomen secundum unamquamque rationem. Si autem non ponatur sed infinita significare dicat, palam quia non utique erit ratio. Nam non unum significare nihil significare est. Non significantibus autem nominibus aufertur ad invicem disputare, secundum veritatem autem et ad se ipsum. Nihil enim contingit intelligere nihil intelligentem unum. Si autem contingit ponatur huic rei nomen unum. Sit itaque sicut a principio dictum est significans aliquid nomen et significans unum. Non itaque contingit homini esse significare quod quidem non esse homini. Si homo significat non solum de uno sed et unum. Non enim hoc dignificamus unum significare quod de uno, quoniam sic utique musicum et album et homo unum significarent. Quare unum omnia erunt; univoca nomina namque. Et non erit esse et non esse idem nisi secundum equivocationem, ut si quem nos hominem vocamus, alii non hominem vocant. Dubitatum vero non hoc est si contingit simul idem esse et non esse hominem secundum nomen, sed rem. Si autem non significat alterum homo et non homo, palam quia non esse homini ab esse homini. Quare erit homini esse non homini esse. Unum enim erunt; hoc enim significat esse unum: ut vestimentum et indumentum, si ratio una.

Si vero erunt unum, et unum significat homini esse et non homini. Sed ostensum est quod alterum significat. Necesse igitur si aliquid verum est dicere quia homo animal esse bipes. Hoc enim erat quod significat homo. Si vero hoc necesse, non contingit non esse hoc ipsum animal bipes. Hoc enim significat necesse esse, impossibile non esse hominem. Non igitur contingit simul verum esse dicere idem hominem esse et non esse hominem. Eadem autem ratio et in non esse hominem. Nam homini esse et non homini esse alterum significat, si quidem album esse et hominem esse alterum. Multum enim opponitur illud magis, quare significat diversum. Si autem et album dicit idem significare et unum, iterum dicemus quod et prius dictum est, quia unum omnia sunt et non solum opposita. Si autem hoc non contingit, accidit quod dictum est, si respondeat interrogatum. Si autem apponat interroganti simpliciter et negationes non respondet interrogatum. Nihil enim prohibet idem et hominem et album esse et alia mille secundum pluralitatem. At vero interrogante si verum est dicere hominem hoc esse aut non, respondendum est unum significans et non addendum quia et album et magnum. Et enim impossibile infinita entia accidentia pertransire; aut igitur omnia pertranseat aut nullum. Similiter igitur et si milies est idem homo et non homo, non est correspondendum interroganti si est homo, quia est simul et non homo, si non est

q̄cumq; accidunt sunt· correspon
dencia· quecumq; sunt· aut non
sunt· si a' hec non fecit nō dis
putat· ¶ Omnino uō destruunt
qui hec dicunt sbām et̄ quid er
at eē. Omnia nanq; dicē acci
dē: eis est nec̄ce· et quod de homi
eē aut ali eē: non eē. Nam siē
q̄ de homini eē· hec mō erit nō
homini eē· aut non eē homini
q̄muis hee negōnes h9· unum
enim erat quod significabat· et
erat h' aliq sbā· Significare uo
sbām est quia non est aliud ali
quid eē ipi· Si erit a' ipi q̄d e
homini eē· qd' de non homini
eē· aut quod de non eē· eē hoc
aliud erit· Quare dicē eos est
nec̄ce· quia nullius erit tal' rō
sz omnia sm accñs· h' enim de
terminata est sbā· et accñs albū
enim accit homini· quia est
alb3· sz non quod de alb3· ¶ Si
uo omnia sm accñs dicuntur·
nullum erit primum ulē· si a' q̄
accñs· de sbō aliquo sigt p'dica
cōnem· in infinitum g' ire nec̄ce ē
Sz impo^le. Nz enim plā duob3
complectitur· accñs enim nō acci
denti accidet· nisi quia ambo eid'
accūt· Dico a' ut album mu
sicum· et homo alb3· quia ambo
homini accūt. Sz non sortes
music9· quia ita ambo accūt ali
cui alti· Quoniam g' h' ams i
illa uō illo mō dicuntur accñcia
quecumq; sic dicuntur ut album

socrati· non contingit infinita
eē in supius ut socrati albo alt
um aliquid accñs. Non enim
fit aliquod unum ex omnibus
nec itaq; albo aliquod alt' ad
erit accñs ut musicum· nichil
enim mag' illud huic q̄ id huic accit
Et simul determinatum est· q2 h'
quid' accit· h' a' ut music' socrati
Quecumq; uo sic: non acciti ac
cidit· accñs· sz quecumq; illo mō
Quare non omnia sm accñs
dicuntur· erit g' aliquid· et ut sbā
significans. Si a' h' ostensum est quia
impo^le p'dicari contradictiones sim
plus si contradictiones simul de eod'
uē sunt omnes· palam qd' oia
erunt unū· Erunt enim idem
trieris et murus· et homo· si de oī
affirmare aut negare contingit
Quadm est nec̄ce dicentibus
rōm p'tagore· Nam alicui si
uidetur nō eē trieris homo: pa
lam quia non trieris. Quare
et est· si contradictio ūa. et fit i3
quod anaxagore simul res oēs
eē· ut nich' uē unū sit· interi
tum g' uidentur dicē. Et putan
tes eus dicē de nō ente dicunt·
nam potencia ens et non entel
chia: determinatum est· at uō di
cenda est ipis de omni affirmō ul'
negō· inconueniens enim si unicuiq; sua
autem negō inest· a' uō alterius q̄
nō iēe ei· non inerit. Dico a'
ut si uēm ē dicē hoiem q' nō ē hō·
palam q' ē nō trieris. Ergo si affirmō

necesse et negationem. Si autem non, non erunt affirmatio negatio. Inerit magis quam quia illa quod si et illa inest. inerit. et que ipsius inest. Similiter hec et affirmatio hec quod contingunt hanc dictionibus totum. Et quia non necesse. aut necesse. aut dicere aut negare. Nam si verum quia homo et non homo. palam quia nec homo nec non homo erit. nam duorum due negationes. Si autem una ex utrisque illi. et hec una utique erit opposita. Amplius aut circa omnia ita se habet et est album et non album. et ens et non ens et circa quedam non. Et siquidem non circa omnes. hec utique erunt confesse. Si vero circa omnes iterum aut de ambobuscumque dicere et negare. et de ambobuscumque negare et dicere. Aut de ambobus quidem dicere et negare. Sed de quibus quidem negare non de omnibus dicere. Et si sic erit aliquid firmiter non ens. Et hec erit firma opinio. Et si ipsum non esse firmum aliquid sit notum. notior utique erit dicto quam opposita negatio. Si vero negando similiter et quecumque negare dicere necesse de hiis. aut verum dividentem dicere ut quod album et rursum et quod album aut non. si quod non verum dividentem dicere non dicit hec et non est nihil. Non entia autem quomodo utique pronunciabunt. aut vadunt. et omnia utique erunt unum. ut et prius dictum est. Et idem erit et homo et deus et trieris et ipsorum contradictiones. Si autem similiter de unoquoque nihil differt aliud ab alio. Nam si differet hoc erit verum et proprium. Similiter autem et si dividentem contingit verum esse accidit quod dictum est. ad hoc autem quia omnes verum dicerent et omnes mentirentur. et ipse ipse ipsum fatetur dicere. Simul autem palam quia de illo est ad hunc perscrutatio. nihil enim dicit. Nec enim ita. nec non ita dicit. sed ita et non ita et iterum hec negat ambo. quia nec ita nec non ita. Nam si non iam utique erit aliquid determinatum. Amplius si cum affirmatio vera est. negatio est falsa et si hec vera affirmatio falsa. non erit utique simul id dicere et negare vere. Sed forsan dicet utique hoc esse quod a principio et negare positum. Amplius utrum autem aut hic aliqualiter existimans aut non hic mentitur est. Qui autem ambo: verum dicit. Nam si verum dicit. Quid utique erit quod dicitur quia talis est entium natura. Si vero non verum dicit. sed magis verum dicit quam ille modo existimat. iam aliqualiter se habebunt entia et hoc verum utique erit et non simul et non verum. Si autem similiter et omnes mentiuntur et verum dicunt nec pronunciandum nec dicendum est tali. Simul enim hec

et non h' dicit. Si ad differe-
bedit inde suscipit. si similiter et
timet. et non estimat. quod idem
differenter bedit. a natis. vult maxi-
xime manifestum est. Quia mel
lius ita disponitur nec aliorum
nec dicentium hanc rationem. Quare
namque vadit domum et non qui
escit putans ire. sed statim dilu
culo vadit in puteum aut torren
te si contingat. Sed videtur ti
mens tamquam non similiter putans
non bonum esse incidere in bonum
palam ergo quia hoc quidem me
lius existimant hoc autem non
melius. si autem hoc. et hoc quod
hominem. illud autem non hominem
et hoc quidem dulce. illud autem
non dulce putare est necesse. non
enim ex equo omnia existimant
cum putans melius esse aquam bi
bere. et hominem videre. De
inde querunt quamvis oportebit. si
idem erit. similiter homo et non
homo. Sed quod dictum est nul
lus est qui non videtur hic quidem ti
mens. illa vero non. Quare ut
omnes existimant habere simpli-
citer non tamen omnino sed tamen melius
et deterius. Si autem non scien
tes. sed opinantes multo magis
curandum utique erit de veritate
quemadmodum infirmo existen
ti quam sano de sanitate. Et
enim opinans ad scientem. non sa-
lubriter disponitur ad veritatem.
Amplius si quam maxime omnia

sic se habent. et non sic. sed magis
et minus inest natura entium in
entium. Non enim utique similiter
diceremus esse duo paria et tria. nec
similiter mentitus est qui .iiii.
quinque opinatur esse. Et quod
mille. si ergo non similiter. palam
quia alter minus. Quare magis
verum dicit. si ergo quod magis pro-
pinquius. non utique. si non est. si iam
aliquid est firmius et verius. Et
ratione remoti utique erimus in
commixta et prohibente aliquid mente
determinare.

Est autem et ab eadem o
pinione protagore ratio. Et
necesse similiter ipsas ambas aut
esse aut non esse. Nam si que
videntur omnia sunt vera et ap-
parentia. necesse omnia simul vera
et falsa esse. multi namque contra
ria invicem existimant et non
eadem opinantes quam ipsi men
tiri putant. Quare necesse idem
esse et non esse. et si hoc est necesse
putata esse omnia vera. opposita
namque invicem opinantur mentientes
et verum dicentes. ergo en
tia si sic se habent. verum dicunt
omnes. Quod autem ergo ab e
odem sunt intellectu utraque rationes
palam. Est autem non idem
modus ad omnes. hii namque
persuasione egent. illi vi. quicum
cumque enim ex dubitatione existi
maverunt horum vero curabilis ig
norantia. Non enim ad orationem

si ad mentem obviacio ipsorum.
Quecumque vero orationis causa dicunt
horum arguti causa. et eius
que in voce orationis. et eius que
in nominibus. Venit autem du
bitantibus hec opinio ex sensibus
que quidem eius quod simul con
tradictiones et contraria existere in
entibus. ex eodem facta et con
traria. Ergo quod simul contradictiones
si non contingit fieri non ens. ex
preexistit. similiter res ambo ens.
ut et anaxagoras mixtum omne
in omni. ait et democritus. et
enim inane et plenum similiter
secundum quamcumque existere partem
quamvis. hoc autem horum esse ens
illud vero non ens. Ad eos autem
dem ergo qui ex hiis existimant.
dicemus. quia modo quodam rec
te dicunt et modo quodam ignor
ant. Ens enim dupliciter dici
tur. Est ergo quo contingit fieri
aliquid ex non ente. Est autem
quo non. Et simul esse idem
ens et non ens. sed non secundum idem
ens. potentia namque contingit
simul idem esse contraria. actu vero non.
Amplius dignicemus
ipsos existimare et aliam substantiam
esse entium. cui nec motus ex
istit. nec corruptio. nec generatio
omnino. Similiter autem et
que circa apparencia veritas quibus
dam ex sensibilibus venit. verum non
pluritate iudicari putant oporte
re. nec paucitate. Idem vero hiis

quidem dulce gustantibus esse
videtur. illis vero amarum. quare
si omnes laborarent. aut omnes
despuerent. duo autem vel tres
sani sunt. aut intellectum haberent. hos
quidem videri laborare et deci
pere. alios vero non. Amplius
et multis aliorum animalium contraria
et nobis. Et ipsi autem unicuique
ad se ipsum non eadem secundum sensum
semper videri. Que ergo horum vera
aut falsa non manifestum. nichil
enim magis hec quam illa vera sed
similiter. propter quod democritus
ait aut nichil esse verum. aut nobis
manifestum. Omnino autem vero
propter existimare prudenciam qui
dem sensum. al hunc autem esse al
teracionem. huius autem alteracio que
videtur secundum sensum ex neces
sitate verum esse dicunt. Ex hiis
enim empedocles. et democritus
et aliorum ut est dicere unus
quisque talibus opinionibus facti
sunt rei. et enim empedocles per
mutantes habitum permutare
dicit prudenciam. ad presens
enim consilium augetur homi
nibus. Et in aliis dicit quod
quantum alteri transformati sunt
tantum ipsis et semper sapere al
terum assunt. Parmenides vero
eodem modo ut enim quemque
habuit membrorum complexionem
multe flexionis intellectus homini
bus adest. idem enim est quod sa
pit membrorum natura hominibus

et omnibus et omni. Quare enim plus est utilia. Anaxagore autem apophthegma recitatur ad quosdam sociorum, quia talia ipsis erunt entia, qualia utique existimaverint. Dicunt et Homerum videri hanc habentem opinionem, quia Hectorem tamquam in extasi fuit a plaga iacere aliud sapientem, tamquam sapientes quidem et desipientes, sed non eadem. Palam igitur quod si utreque prudentie, et entia simul sic et non sic se habent. Quare et gravissimum accidens est. Nam si eam maxime contingens verum viderunt, hii autem sunt maxime querentes ipsum et amantes, hii autem sunt tales habentes opiniones et talia enunciant de veritate, quomodo non est dignum et despicere philosophari conantes. Nam volantia persequi erit utique veritatem querere. Huius autem opinionis causa, quia de entibus quidem veritatem intendebant, entia autem putaverunt esse sensibilia solum. In hiis vero multa que indeterminati natura existit, et que entis sic ut diximus. Propter quod decenter quidem dicunt, non vera autem dicunt. Sic enim congruit magis dicere quam sicut Epicharmus ad Xenophanem. Amplius autem omnem videntes hanc motam naturam, de permutatione autem nichil verum dicimus. Circa vero omnino semper permutans non contingere verum dicere. Nam ex hac existimatione pullulavit opinio extremissima dictarum, que est dicentium eraclitizare, et qualem Cratylus habuit, qui tandem nichil opinatus est oportere dicere, sed digitum movebat solum, et Eraclitum increpuit dicentem bis in eodem flumine non est intrare. Ipse enim existimavit nec semel. Nos autem ad hanc rationem dicemus quia permutans quando permutat habet quandam ipsis rationem non existimare esse. Et tamen est dubitabilissimum; abiciens enim habet aliquid eius quod abicitur, et eius quod fit iam necesse aliquid esse. Omninoque si corrumpitur existet aliquid ens, et si fit, ex quo fit et a quo generatur necesse esse, et hoc non est esse infinitum. Sed hec pretermittentes illa dicamus, quia non idem est permutare secundum quantitatem et secundum qualitatem. Secundum quantitatem ergo esto non sit permanens, sed secundum speciem omnia cognoscimus. Amplius autem increpare dignum existimantes, quod sensibilium et in minoribus numero videntes sic habentem, de toto celo similiter enunciaverunt. Nam circa nos sensibilis locus in generatione et corruptione perseverat solum, est sed iste ut dicatur nulla pars

est omnis. Quare talem utique philo-
sophiam hii reuertenti sustinent quam philosophi
de ipsis errauerunt. Amplius autem
palam quia et ad hos eadem olim
dicta dicemus. Quod enim est transmo-
bile non quamvis ostendendum ipsis et
credendum est eis. Et quidem
contingit simul deficientibus esse et
non esse quiescere magis dicere omnia
quam moveri. Non enim est in quod
aliquid permutetur. Nam omnia
insunt omnibus. De veritate vero
quod non omne apparens verum pri-
mum quidem quia nec sensus falsus
proprii est sed fantasia non idem sen-
sui. Deinde dignum mirari si
dubitant utrum tante sunt ma-
gnitudines et colores tales qua-
les a remotis videntur aut quales
de prope et utrum qualia sanis aut
qualia laborantibus. Et graviora
utrum qualia debilibus aut qua-
lia robustis. Et vera utrum qualia
dormientibus aut qualia vigilan-
tibus. Quod autem enim non pu-
tant palam. Nullus igitur si pu-
taverit de nocte athenis esse cum
in libia vadit ad odeum.
Amplius autem de futuro ut Plato
dicit nequaquam similiter propria me-
dici opinio et ignorantis velud
de futuro sanes fore aut non
futuro. Amplius autem et in sen-
sibus non similiter propria alieni
et proprii aut propinqui et eius
quod ipsius. Sed de coloribus visus
non gustus. De sapori-

bus vero numquam dicit simul ita et
non ita habere sed nec in alio gustus
et non visus. Quorum unus-
quisque in eodem tempore circa idem num-
quam dicit simul ita et non ita
habere sed nec in alio tempore circa
passionem dubitabit sed circa id cui
accidit passio. Dico autem puta idem
quidem vinum videbitur utique aut
mutatum aut corpore mutato
quandoque esse dulce quandoque autem non
dulce. Sed non quod dulce quale est
cum sit numquam mutatur sed sem-
per de ipso verum dicit et est ex neces-
sitate futurum tale dulce.
Quamvis hee rationes omnes
destruunt quemadmodum et substantiam
non esse nullius ita nec ex necessitate
nichil. Necessarium enim non conti-
git aliter et aliter se habere. Quare si
aliquid est ex necessitate non habebit
ita et non ita. Totaliter quoque
si est sensibile solum nichil utique
erit solum non existentibus animatis.
Sensus enim non erit. Utique quidem
erit sensibilia neque sensiones
forsan verum. Sentientis enim passi-
o hoc est. Subiecta vero non esse que
sensum faciunt et si non
sensu impossibile. Non enim
sensus ipsius ipse est sed est aliquid alterum
praeter sensum quod prius esse sensu est
necesse. Movens enim moto prius
est hoc. Et utique si ad invicem di-
cuntur hec nichil minus. Sunt
autem quidem qui dubitant hii per-
suasorum et has rationes solum dicentium

Querunt enim quis est qui iu
dicat sanum. et omnino. Talia
singula recte iudicantem. tales
uero dubitationes tales sunt. dubita
re utrum dormimus. nunc aut
uigilamus. Possunt autem omnes
dubitationes tales idem. Omnium enim
rationem dignificant esse. princi
pium enim querunt. et hoc per demonstra
tionem accipere. Quoniam quidem non
persuasi sunt manifesti sunt
in actibus. Sed quod quidem dixi
hoc ipsorum passio est. rationem enim
querunt quorum non est ratio. de
monstrationis enim principium
non est demonstratio. Hii quidem
igitur facile hec utique crederent. est
enim non difficile sumere. Qui in ser
mone autem uim solum querentes im
possibile querunt. contraria namque dicere
dignificant statim contraria dicentes.
Si autem non omnia sunt ad
aliquid. sed quedam sunt. et ipsa se
cundum se. non utique omne quod apparet. nam
quod apparet: alicui apparet. Quare
qui dicit omnia que apparent
esse uera: omnia que sunt facit
ad aliquid. Propter quod et obseruan
dum in sermone querentibus. al
iter et sustinere sermonem dignifi
cantibus. quod non apparet est. sed cui
apparet: cui apparet et quando apparet.
et in quantum. et ut. Si autem
sustineant quidem sermonem non
sic sustineant: accidet ipsis con
traria cito dicere. Contingit
enim eidem secundum uisum quidem

mel apparere. gustui uero non. Et
oculis duobus existentibus non eadem
utique uisui. si sunt dissimiles.
Quoniam ad dicentes propter olim
dictas causas quod apparet uerum esse.
Et propter hoc omnia similiter esse falsa
et uera. non enim omnibus eadem
apparere contingit. nec ipsi semper
eadem. sed multotiens contraria
secundum idem tempus. tactus enim
duo dicit in digitorum varia
tione. uisus autem unum sed
numquid eidem et secundum idem
sensui. Et similiter. et in eodem
tempore. Quare hec utique erit
uerum. sed forsan propter hec necesse dice
re hiis quidem non propter dubitationem. sed
orationis causa dicentibus. quod
hec non est uerum: sed huic uerum.
Et sicut prius dictum est.
necesse ad aliquid facere omnia et
ad opinionem et sensum. quare
nec factum est. nec erit nichil
nullo preopinante. Si uero factum
est aut erit. palam. quia non
erunt omnia ad opinionem.
Amplius si unum et unius: aut
ad determinatum. et si idem et
et dimidium. et equale. sed non
ad duplum equale. ad opinans
utique si idem est homo et opi
natum non est homo opinans
sed opinatum. Si uero utrumque
fuit ad opinans: infinita erunt
que opinans. Quod quidem igitur fir
missima opinio omnium non esse si
mul oppositas dictiones ueras acciti

dictis. & qui ita dicant. tot sunt
dicta. Quoniam impossibile est con
tradictionem simul esse veram et eodem
palam. quia nec contraria simul
messe contingit. Contrariorum
enim alterum est privatio non minus
esse aut privatio. negatio est ab a
liquo determinato genere. si ergo impos
sibile est simul affirmare et nega
re vere impossibile et contraria si
messe. si aut quo ambo. vel alte
rum aquo. alterum vero simpliciter.
At vero nec contradictionis medium
messe contingit. sed necesse
aut dicere aut negare unum de
uno quocumque. Quod palam autem
primum quidem diffinientibus
quid verum et falsum. Dicere namque
ens non esse. aut hoc esse falsum ens
aut esse. et non ens non esse verum
Quare et dicens esse aut non verum
dicet. aut mentietur. sed neque
ens dicit non esse. aut esse non
ens. Amplius aut medium
erit contradictionis quemadmodum
pallidum albi et nigri. aut
quemadmodum neutrum hominis et
equi. siquidem ergo sic non permu
tabitur. nam ex non bono in bo
num permutatur. aut ex hoc in
non bonum. Nunc aut semper
videtur. Non est permutatio enim
nisi in contraria et media. Si
quod est medium et sic utique erit
aliqua in album non ex non
albo generatio. Nunc quod non videtur.
Amplius omne intelligibile et

intelligibile mens aut affir
mat aut negat. hoc quod ex diffini
tione palam cum verum sit dicit
aut mentitur. Amplius preter omnes
oportet esse contradictiones nisi orationis
causa dicatur. Quare et ne
verum dicet aliquis. nec non ver
um dicet. Et preter ens et
non ens erit. Quare et pre
ter generationem et corruptionem trans
mutatio quedam erit. Amplius
inquibuscumque generibus ne
gatio contrarium infert. et
in hiis erit et in numeris.
neque impar neque impar numer
us. Sed impossibile. Ex di
ffinitione vero palam. Amplius
in infinitum vadet. Et non
solum emyolia que sunt et
unum. sed plura. Iterum est enim
hoc negare adductionem et ne
gationem. et hoc erit aliquid
Nam suum est quedam alia. Am
plius quando interrogante si est
album dicit quia non nichil ad
negavit quam impium esse. ne
gatio non est quod non esse. Venit
autem ambarum hec opinio sicut
et alie improbabilium. Cum enim
solvere non possunt orationes contem
ptivas annuentes orationi confirmant
orationem unum esse quod est sillogizat
hii autem ergo propter talem causam di
cunt illi non propter omnium rationem in
quirere principium quod ad omnes
omnes ex consignificatione. diffinitio
non fit ex ipsos significare ad

ncām eē rō nanz cuius nomē
est signum diffō fit. Uidet
ar eraclit quidem orō dicens
omnia eē et non eē. omnia ūa
facere. Que uō est anaxagō
e eē aliquid medium ctdōis.
Quare omnia fālsa. nam qn
miscentur. nec bonum nec non
bonum est mixtum. Quare
nichil dīcē ūm. Determinatis
ar hijs palam quod uno modo
dcā et de omnibus impōle est
eē. sicut quidam dicunt. hii quidē
nichil dicentes ūm eē. nichil enim
phibē dicunt sic omnia eē. sicut
dyametrum comensurabilem eē
illi uō omnia ūa fere namque
sīs rōnes eadem eraclito. Nam
qui dicit quod omnia sunt ūa
et omnia fālsa et seorsum dicit
rōm utramque horum. Quare si
sunt impossibilia illa et hec i
possibile eē. Amplius autem
euidenter ctdōnes sunt. quas nō
est possibile simul eē ūas nec.
iterum fālsas omnes. Et quidem
putabitur magis contingere ex
dictis. Sed ad omnes tales orō
rōnes oz querere quemadmodum
in superioribz sermonibz dictum ē
non eē aliquid aut non eē.
sed signīt significare aliquid.
Quare ex diffinitione dispu
tandum accipientes quid signīt
eē uerum aut falsum. si aut nichil
aliud qui uerum dicē aut nega
re falsum est. impōle omnia

fālsa eē. Est enim necē ctdōis
quidem alterum eē ūum. Amplius
si eē aut dīcē aut negare est
necē. utrūque fālsa eē impōle est. al
terā. nam ps contradictionis est
fālsa. Accidit iterum quod famatur ē
de omnibz talibz orōnibz ipsas
se ipsas destruere. Nam qui oīa
ūa dicit orōnis sue contrariā
ūam facit. quare suam non ūam.
Contraria enim nō dicit ipsam
eē ūam. Qui uō omnia fālsa et
ipse se ipsum. Si autem excipiant
hic quidem contrariam quia non
ūa sola est. ille uō suam ipsam
quia nō fālsa nichil minus infinitas ac
cidit ipsis petere orōnes ūas et fālsas
nam qui dicit ūam orōm ūam
ūus est. hi autem hec in infinitum
uadit. palam autem quia nec qui oīa
quiescere dicunt ūa dicunt. nec
qui omnia moueri. Nam que
sunt si omnia semper hec ūa et
fālsa erunt. uidetur autem hoc trāsmu
tatum. Nam qui dicit aliquando ipse
nō erat. si uō omnia mouentur
nichil erit ūm. quare omnia fālsa.
Sed ostensum est quia impōle ē.
Amplius ens permutari est
necē. nam ex aliquo quod ad ē
permutatio. At uō nec omnia
quiescunt aut mouentur aliquando
semper aut nichil. Est enim
aliquid quod semper mouet que
mouentur. Et primum mouens im
mobile ipsum.

Explicit liber iiii. methaph.

Principium dicitur aliud quidem unde utique aliquid rei movebitur primum, ut longitudinis et vie hinc quidem hoc principium, ex opposito autem alterum. Aliud vero unde optime fiet unumquodque, ut doctrine non a primo et rei principio inchoandum est. Aliud unde primum generatur inexistente, ut navis sedile et domus fundamentum, et animalium alii cor, alii cerebrum, contingit tale putant. Aliud unde fit primum non inexistente et unde primum motus natus est incipere et permutatio, ut puer ex patre et matre et bellum ex convicio. Aliud cuius secundum voluntatem moventur que moventur et mutantur que mutantur, ut secundum principatus civitates et potentes et regna et tyrannides principia dicuntur, et artes et harum architectonice maxime. Amplius unde cognoscibilis res primum et hoc principium dicitur rei, ut demonstrationum suppositiones. Totiens autem et cause dicuntur. Omnes enim cause principia. Omnium quidem igitur principiorum commune est primum esse unde aut est aut fit aut cognoscitur. Horum autem hec quidem inexistentia sunt, alia vero extra. Quapropter et natura principium et elementum et mens et voluntas et substantia. Et quod cuius causa. Multorum enim et cognitionis et motus principium est bonum et malum.

Causa vero dicitur uno quidem modo ex quo fit aliquid inexistente, ut es statue et argentum fiale et horum genera. Alio vero species et exemplar. Hec autem est ratio ipsius quid erat esse et horum genera, et eius que diapason duo ad unum, et totaliter numerus, et partes que in ratione. Amplius unde principium permutationis primum aut quietis, ut consiliator causa, et pater pueri, et omnino efficiens facti et permutans permutati. Amplius ut finis. Hoc autem est quod cuius causa, ut ambulandi sanitas. Nam propter quid ambulat dicimus ut sanetur, et dicentes ita putamus reddidisse causam. Et quecumque movente alio intermedia fiunt finis, ut sanitatis aut attenuatio aut purgatio aut pharmaca aut organa. Hec namque omnia finis gratia sunt. Differunt autem abinvicem tamquam entia hec quidem ut organa, illa vero ut opera. Igitur cause fere totiens dicuntur. Accidit autem multotiens dictis causis et multas eiusdem esse causas non secundum accidens, ut statue statuifactiva et es non secundum aliud aliquid, sed inquantum statua, sed

aut secundum potentiam. Differt autem
tantum quod agentia quidem
et singularia sunt simul et non
sunt et ipsa et quorum cause ut hic
medens cum hoc convalescente
et hic edificator cum hoc edificato.
Que autem secundum potentiam non semper.
corrumpuntur enim non simul
domus et edificator.

Elementum dicitur ex quo com-
ponitur primo inexistente in-
divisibili specie in aliam speciem; ut
vocis elementa, ex quibus vox
componitur et in que dividitur
ultima. illa vero non adhuc
in alias voces ab ipsis specie diffe-
rentes. sed et si dividantur particule
eiusdem speciei ut aque particula aqua,
sillabe non sillabe. Similiter autem
et corporum dicunt elementa
dicentes in que dividuntur cor-
pora ultima. illa autem non adhuc in
alia specie differentia corpora et sive u-
num sive plura talia, hec elemen-
ta dicunt. Similiter autem et
que diagrammatum dicuntur
elementa et omnino que demonstratio-
num. Nam prime demonstrationes et
in pluribus demonstrationibus existentes hee
elementa demonstrationum dicuntur.
Sunt autem tales silogismi primi ex tri-
bus per unum medium. Et transfe-
rentes autem elementum vocant
hinc quodcumque unum ens et parvum
ad multa sit utile. Quapropter
et parvum et simplex et indivi-
sibile vocatur elementum. Unde venit maxime
universalia elementa esse quia unumquodque eorum
unum ens et simplex in multis in-
est aut omnibus aut quam plurimis.
et unum et punctum principia quibusdam
videri esse. Quoniam igitur vo-
cata genera et indivisibilia, una
enim est ratio eorum, quidam elementa genera
dicunt aliquam et magis quam differen-
tiam, quia universale magis genus. Nam cui
differentia inest et genus sequitur.
cui autem genus non omni differentia.
Omnium autem commune est elementum es-
se quod primo inest cuique.

Natura vero dicitur uno quidem
modo nascentium generatio ut
si quis extendens dicat .ie.i. physis
Uno vero ex quo generatur primo
quod nascitur inexistente. Amplius
unde primus motus in quolibet
natura entium in ipso inquantum ip-
sum existit. Nasci vero dicun-
tur quecumque augmentum habent per alterum
in tangendo et connasci aut ad-
nasci ut embria. Differt autem
autem connascentia a contactu. Hic
enim nihil preter tactum alterum
necesse esse. In simul natis autem est
aliquid unum idem in ambobus
quod facit pro tangi simul nasci et
unum esse secundum continuum et quantum,
sed non secundum quale. Amplius autem
natura dicitur ex quo primo aut est
aut fit aliquod entium ut inor- i. sine forma
dinato existente et inmobili
a sua ipsius potentia ut statue et
vasorum ereorum es dicitur
ligneorum lignum. Aliis autem similiter

ex his enim est universaliter cal-
nata prima materia. Sic etiam nos et
existentium non esse dicunt esse materiam. Alii
ignem. alii terram. alii aquam. alii
aerem. alii aliud aliquid tale
dicentes. alii quedam horum. alii vero
hec omnia. ¶ Amplius autem alio modo
dicitur natura existentium substantia. ut dicen-
tes naturam primam compositionem esse. ut
Empedocles dicit quod natura nullius est in
existentium. sed solum mixtio et
permutatio permixtorum est. natura
vero in hominibus nominatur. Quare
et quecumque natura sunt aut fiunt
iam existente ex quo nata sunt fieri
aut esse nondum dicimus naturam habere si
non habent speciem et formam. Natura
quidem igitur quod ex his utrisque
ut animalia et corum partes.
¶ Natura autem et materia prima et hec
dupliciter aut que ad ipsum prima
aut omnino prima. ut operum
ereorum ad ipsa quidem prima
es totaliter vero forsan aqua si
omnia liquabilia aqua. et species et substan-
tia. hec autem est finis generationis. Metha-
phora vero iam et omnino omnis
substantia natura dicitur propter hanc quia et natura
substantia quedam est. ¶ Ex dictis igitur
prima natura et proprie dicta est substantia
que principium motus habentium
in se in quantum ipsa. materia namque
quia huius est susceptiva esse
dicitur natura et generationes et crescere
quia sunt ab hac motus. et prin-
cipium motus natura existentium hoc ~~nox~~
inexistens aut potentia aut actu.

Necessarium dicitur sine quo non
contingit vivere ut concausa. ut anhe-
litum ut respirare et cibus ali-
mentum. Nam sine his esse est im-
possibile. ¶ Et sine quibus bonum non
contingit aut esse aut fieri. aut
aliquod malum expellere aut pri-
vari. velut bibere pharmacum necessarium
ut non laboret et ad eginam na-
vigare ut pecuniam recipiat.
¶ Amplius violentum faciens et vio-
lentia. hoc autem est quod preter impetum et
preter voluntatem impediens et
prohibens. violentum enim necessarium
dicitur. ¶ Propter quod et triste sicut et
evenus ait dicimus. Omnis enim res
necessaria tristis est. et violentia necessitas quedam
ut Sophocles dicit. Sed violentia
me hec facere cogit. ¶ Et videtur
necessitas non inexorabile ad esse
recte. Contrarium enim motui
secundum voluntatem et secundum cogita-
tionem. ¶ Amplius quod non conti-
git aliter se habere necessarium dicimus sic
se habere. ¶ Et secundum hoc necessarium et alia
dicuntur aliqualiter omnia necessaria. Vi-
olentum enim necessarium dicitur aut
facere aut pati tunc cum non con-
tingit secundum impetum propter cogens
ut hanc necessitatem existentem propter
quam non contingit aliter. ¶ Et in
concausalibus vivendi et boni simili-
ter. quando non contingit hic quidem
bonum illic vero vivere et esse sine
aliquibus hec necessaria. Et causa necessitas quedam
ea est. ¶ Amplius demonstratio
necessariorum est quia non contingit aliter se habere si

demonstratum est simpliciter, quia causa
est quod prima sunt, si impossibile est ali-
ter se habere. et ambo est aliter. Horum ve-
ro nihil alterum causa necessitatis, horum
autem multa sunt propter hec alia sunt ex
necessitate. Quare primum et proprie
necessarium quod simplex est. hoc enim non
contingit pluribus modis se habere. Qua-
re nec aliter et aliter. Iam enim plu-
ribus modis utique se habet. Ergo si qua sunt
sempiterna et immobilia, nihil
illis est violentum, nec preter naturam.

Unum dicitur aliud secundum accidens,
aliud secundum se. Secundum accidens quidem
ut Coriscus et musicum, et Coriscus
musicus. Idem enim est dicere Cori-
scus et musicum et Coriscus musicus,
et musicum et iustum, et musicus
iustus Coriscus. Omnia enim
hec unum dicuntur secundum accidens. Ius-
tum quidem et musicum quia
uni substantie accidunt. Musicum vero
et Coriscus quia alterum alteri accidit.
Similiter autem et modo quodam musicus
Coriscus cum Corisco unum est,
quia alterum partium alteri accidit earum que
sunt in oratione, ut musicum Cori-
sco. et musicus Coriscus iusto Cori-
sco, quia utriusque partes eidem uni
accidunt. unum. Nichil enim differt
aut Corisco musicum accidere. Sed
et si in genere et in universalibus alicuius
nominibus dicitur accidens, ut quia
homo idem et musicus homo. Aut
enim quia homini uni existenti substantie ac-
cidit musicum, aut quia ambo sin-
gularium alicui accidunt, ut Co-
risco. tamen non eodem modo ambo
insunt. Sed hoc quidem forsan ut
genus et in substantia, illud vero ut habitus aut
passio substantie. Quecumque ergo secundum ac-
cidens dicuntur unum, hec
modo dicuntur. Secundum se vero unum
dictorum alia dicuntur eo quod
continua sunt, ut fascis vinculo et
ligna cum visco, et linea. Et
si flexa sit, continua autem una dici-
tur. et partium singule tibia et
brachium. Horum autem magis
unum que continua natura quam arte. Con-
tinuum vero dicitur cuius motus unus
secundum se et non possibile aliter. Unus autem
cuius indivisibilis. Indivisibilis autem secundum
tempus. Secundum se autem continua quecumque
non tactu sunt unum. Si enim po-
nas se tangentia ligna invicem, dices
hec unum esse, nec lignum nec corpus
nec aliud continuum nullum. Que-
cumque omnino sunt continua unum di-
cuntur quamvis reflexionem habeant.
Adhuc magis que non habent reflex-
ionem, ut tibia aut crus quam sce-
les quia contingit non esse motum
tibie et recte. quam flexa magis
unum. reflexa vero et angula haben-
tem unam et non unam dicimus, quia
et non simul contingit esse motum eius
et simul. recte vero semper simul et nulla
pars habens magnitudinem hanc quidem
quiescit, hanc vero movetur, quemadmodum
reflexa. Amplius alio modo dicitur
eo quod subiectum est specie indif-
ferens. Indifferens vero quorum indivi-
sibilis secundum sensum species. Subiectum autem

aut primu aut ultimu ad fi
nem unum enim unu dicitur
et aq una. inq̄ntum indiuisi
bile sm spem. Et liquores
omnes unu dicunt ut oleu
unu et similia quia om ulti
mum subiectum idem. Nam a
qua aut aer omnia h sunt.
Dicuntur aut unu et quorum g
unu differens oppositis dris. et
h dicuntur omnia unu quia
g unum quod subicitur dris
ut equus homo. canis unu
quod. quia omnia animalia.
et mo ita simili sicut materia
una. h autem qm quidem. i
unu dicuntur qm uero gne
superiore quod idem dicitur. si
sunt ultime spes gnis superio
ris. ut ysos yseles et ysople
ur sunt una et eadem figura
quia ambo trianguli. S3 triti
gnia no idem. Amplius aut
dicuntur quorumcumq ro q
quod quid erat ee dicit
diuisibilis est ad aliam signifi
quid erat ee rem. ipsa enim
sm se omnis ro indiuisibilis
Sic enim augmentatum et
minutum unu sunt quia ro
una sic in superficiebz que spes
una. Omnino uo quorum
intelligentia intellectiua indiuisibilis i
tellus quid erat ee et no p
separari nq intempore. nq loco
nq rone maxime h unu et ho
rum q̄cumq sunt. Ubi enim

q̄cumqz no hnt diuisione in q̄
tum no hnt sic unu dicuntur
ut si in q̄ntum homo non ht
diuisionem unus homo. si uo
in q̄ntum al. unu al. Et si
inq̄ntum magnitudo: una ma
gnitudo plura quidem g unu di
cuntur p aliud aliquid facere
aut pati aut hre aut aliquid ee
unu. Que a primo dicuntur
unum quorum sba una. una
uo aut continuatione aut spe aut
rone. Et enim numeramus ut
plura. aut q no continua aut
quorum non una spes aut quo
rum ro non una. Amplius
a est quidem ut ad quemcumqz q
num continuitate dicimus ee
si sit q̄ntum et continuum
est aut ut non si no aliqd
totum sit h a non si spem hē
at unam ut non intueres ita
dicemus simul unu qua
litatumz partes compositas calcia
menti nisi pp continuitate. q
si sic ut calciamentum sit et spem
heat aliquam iam unam. Qua
pp et que circuli maxime
una linearum. quia tota et
pfecta est. Unum uo ee prin
cipium alicui est numero ee
. prima mensura principium.
Nam quo primo cognoscimus
hoc est prima mensura cui
libet generis principium co
gnoscibilis circa circa quodli
bet unum. non. Amplius

idem aut in omnibus generibus impar-
tibile. hic quidem enim est ~~diesis~~ dyesis
ille autem vocalis aut consonans.
gravitatis autem aliquam. et mo-
tum aliquam. ubique vero unum aut
quantitate aut specie indivisibile. Secundum
quantum quidem ergo et in quantum
quantum indivisibile. Quod quidem
omnino et sine positione dicitur unitas
quod autem omnino et positionem habens punc-
tum. Quod autem secundum unum linea.
Quod secundum vero duo superficies.
omnino vero et tripliciter divisibile
secundum quantitatem corpus. Et conversa ab
conversione duabus autem divi-
sibile superficies. uno autem li-
nea. nullatenus divisibile secundum
quantitatem punctus et unitas.
hec autem quidem non habens positionem
unitas. illud vero habens positionem punc-
tus. Amplius autem alia secundum
numerum sunt unum: alia secundum speciem
alia secundum genus. alia secundum ana-
logiam. Numero quidem quorum
materia una. specie quorum ratio
est una. Genere quorum eadem
figura predicationis. Secundum proportionem
quecumque se habent ut aliud ad aliud.
Semper itaque posteriora priorem
sequuntur. ut quecumque numero specie u-
num. Quecumque et specie: quecumque
vero genere. non omnia specie. sed propor-
tione. Et quecumque unum propor-
tione non omnia un. Nam alia
genere. Palam autem et quod multa
opposite dicentur uni. Nam alia
non existendo continua. alia in divi-

sionem divisibilem secundum speciem. aut
primam. aut ultimam. alia in haben-
do rationes plures quid erat esse dicen-
tes.

Ens dicitur hoc quidem secundum
accidens. illud vero secundum se. Secundum ac-
cidens quidem. ut iustum musicum
esse dicimus et hominem musicum
et musicum hominem. Simi-
liter dicentes ut musicum edifi-
care. quia accidit edificatori mu-
sicum esse. aut musico edificator-
em. hoc enim esse hoc significat ac-
cidere hoc huic. Sic quia et in dic-
tis. hominem quia musicum homi-
nem. aut album musicum. aut
hunc album. hec quidem quia
ambo eidem accidunt. illud vero
quia enti accidit. hoc autem musicum
hominem. quia huic musicus ac-
cidit ~~ille est. Que quidem ergo~~
~~secundum accidens~~ sic autem dicitur et album
esse quia cui accidit ille est. Que au-
tem ergo secundum accidens esse dicuntur
sic dicuntur. aut eo quod eidem en-
ti ambo insunt. aut quia en-
ti illud inest. aut quia ipsum est
cui inest. de quo ipsum predicatur.
Secundum se vero esse dicuntur: quecumque
significant figuras predicationis. quo-
tiens enim dicitur totiens esse si-
gnificat. Quoniam ergo predicatorum
alia quid est significant. alia quale. alia
quantum. alia ad aliquid. alia fa-
cere: alia pati: alia ubi: alia quan-
do: horum unicuique idem esse significat.
nichil enim differt homo convalescens est

aut homo convalescit. vel homo vadens est aut secans. vel homini vadere aut secare similiter autem et in aliis. Amplius esse et est significant quia verum. non esse vero quia non verum sed falsum. similiter et in affirmatione et negatione. ut quod est Socrates musicus. quia hoc verum. aut quod est Socrates non albus quod verum. hoc autem non est dyameter incommensurabilis quod falsum. Est amplius esse significat et ens. hoc quidem potentia dicibile. illud vero actu horum dictorum. videntium enim esse dicimus et quod potentia est dicibile videntium et quod est actu et scire similiter et potens esse scientia. et utens et quiescens. et cuius iam inest quies. et potens quiescere. similiter autem et in substantiis. et enim mercurium in lapide dicimus esse et medietatem linee et frumentum nondum perfectum. quando vero potens. et quando nondum in aliis determinandum.

Substantia dicitur et simplicia corpora ut terra et ignis. et aqua. et quecumque talia et universaliter corpora et ex hiis consistentia animalia. et demonia et partes horum. hec autem omnia dicuntur substantia quia non de subiecto dicuntur sed de hiis alia. Alio vero modo quodcumque fuerit causa essendi inexistens in talibus quecumque non dicuntur de subiecto ut anima animali. Amplius quecumque particule existentes sunt in talibus. et terminantes et hoc aliquid significantes quibus destructis destruitur totum. ut superficie corpus quemadmodum dicunt et superficies linea. Et totaliter numerus videtur esse quibusdam talis. Nam destructo et nichil esse et terminare omnia. Amplius quod quid erat esse cuius ratio est diffinitio et hec substantia dicitur uniuscuiusque. Accidit itaque secundum duos modos substantiam dici subiectum ultimum quod non adhuc de alio dicitur. Et quodcumque hoc aliquid ens. et separabile fuerit. tale vero uniuscuiusque forma et species.

Eadem vero dicuntur hec quidem secundum accidens ut album et musicum idem quia eidem accidunt et homo et musicum. quia alterum alteri accidit. musicum autem homo quia musicum homini accidit. utrique vero hec et horum utrumque illi. Et enim homini musico. et homo et musicum idem dicitur. et huic illud. Quapropter et omnia hec universaliter non dicuntur. Non enim est verum dicere quia omnis homo idem et musicum. Nam universalia secundum se existunt. accidentia vero non secundum se. sed in singularibus simpliciter dicuntur. Idem enim videtur Socrates esse musicus. Non Socrates vero in multis propter quod non omnis Socrates dicitur quemadmodum omnis homo. et hec quidem sic dicuntur eadem. Alia vero secundum se quemadmodum et unum. Et enim quorum materia aut specie. aut [illegible] eadem dicuntur

et quorum substantia una. Quare
palam quia ydemptitas unitas quedam
est aut plurium essendi aut
cum utitur ut pluribus velut quando
dicit ipsum sibi idem. Nam ut du-
obus utitur eodem.

Diversa vero dicuntur quorum
aut species sunt plures aut materia aut
ratio substantie. Et omnino opposite ei-
dem dicitur diversum.

Differentia vero dicuntur quecumque
diversa sunt idem aliquid en-
tia et non solum numero sed aut specie
aut genere aut proportione. Amplius
quorum diversum genus et contra-
ria et quecumque habent in substantia
diversitatem.

Similia dicuntur que idem passa
sunt. Et plura idem passa quam
diversa. Et quorum qualitas una. Et
secundum quecumque alterari contingit con-
trariorum horum quod plura habet
aut magis proprie huic est simile. Op-
posite vero similibus dissimilia.

Opposita dicuntur contradictio et contra-
ria et ad aliquid et privatio
et habitus. Et ex quibus et ad que
ultima ut generationes et corruptiones.
Et quecumque non contingit simul ad-
esse ambo susceptibili, hec
opposita dicuntur aut ipsa aut ex quibus
sunt. Nam pallidum et album
simul eidem non insunt. Propter quod
ex quibus sunt opponuntur. Contra-
ria dicuntur que non possunt simul
adesse eidem differentium secundum genus.
Et que plurimum differunt eorum que

sunt eo quo in eodem susceptibili.
Et que plurimum differunt eorum que
sub eadem potentia. Et quo-
rum differentia maxima aut simpliciter
aut secundum genus aut secundum speciem. Ali-
a vero contraria dicuntur hec quidem quia talia
habere. alia in talium susceptiva
esse. alia in activa aut passiva
esse talium aut agentia aut
passiva patientia aut abiectio-
nes aut acceptiones aut habitus
aut privationes esse talium. Quo-
niam autem ens et unum multipliciter dicitur
sequi est necesse et alia quecumque
secundum hec dicuntur. Quare et idem
et diversum et contrarium ut
sit diversum secundum unamquamque catheo-
goriam. Diversa vero specie dicuntur
quecumque eiusdem generis existentia
non subalterna sunt. Et que-
cumque in eodem genere existentia differentiam
habent. Et quecumque in substantia contrarieta-
tem habent. Et contraria diversa sunt
specie ab invicem: aut omnia
aut dicta primum. Et quo-
rumcumque in infimo generis species ratio-
nes diverse ut homo et equus in-
divisa genere et rationes eorum di-
verse. Et quecumque in eadem sub-
stantia differentiam habent. Eadem vero
specie opposite hiis dicta.

Priora et posteriora dicuntur que-
dam quidem tamquam existente
aliquo primo et principio in
unoquoque genere quod propinquius prin-
cipio aut determinato aut
simpliciter et natura aut ab aliquo ad quod

aut ubi aut aliquibus. Ut hec
autem secundum locum in existendo propin-
quius aut naturali loco determi-
nato ut medio aut ultimo aut
sicut evenit. Quod vero remotius
posterius. Alia tempore. hec autem
enim eo quod remotiora a nunc.
ut in factis. priora namque troica
medicis. quia remotiora a nunc.
hec autem eo quod propinquius nunc
ut in futuris. prius enim nemea
pythion. quia propinquius nunc
ipso a nunc ut principio et pri-
mus. Alia secundum motum. propinqui-
us enim primo moventi est
prius ut puer viro. principium
autem et hoc quoddam simpliciter. Alia
secundum potentiam. excedens enim po-
tentia prius et quod potentius. ta-
le vero est cuius secundum voluntatem
sequi necesse alterum et posterius.
non movente illo non moveatur
et movente moveatur. et est
voluntas principium. Alia secundum
ordinem. hec autem sunt quecum-
que ad aliquid unum determinatum
distant secundum rationem. ut parastata pro-
statu et paraniti nitis. hic qui-
dem enim corifeus. hic autem
que media principium. hec quidem
igitur priora dicuntur hoc modo.
Alio vero modo quod cognitione
est prius ut et simpliciter prius.
horum autem aliter et que secundum ratio-
nem et que secundum sensum. secundum
rationem universalia priora. secundum
autem sensum singularia. Et

secundum rationem accidens toto prius. ut
musicum musico homine. Non
enim erit ratio tota sine parte. et
autem non contingit musicum
esse non existente aliquo musico.
Amplius priora dicuntur priorum
passiones. ut rectitudo levitate.
hoc enim linee secundum se passio est.
illud vero superficiei. Hec autem
itaque et dicuntur priora et pos-
teriora. Alia vero secundum naturam et substantiam
quecumque contingit esse sine a-
liis et illa non sine aliis. qua
divisione usus est plato. Quo-
niam autem est multipliciter pri-
mum autem subiectum prius propter quod
et substantia prius. Deinde ali-
aliter que secundum potentiam et secundum actum.
Nam alia secundum potentiam priora
sunt alia secundum actum. ut secundum
potentiam quidem dimidietas
toto et pars toto et materia substantia secundum
actum vero posterius. Nam dis-
soluti secundum actum erunt. Quo-
modo itaque quodammodo omnia prius et
posterius dicta secundum hec dicuntur.
hec autem enim secundum generationem
sine aliis esse contingit. ut totum
partibus. hec autem secundum corruptio-
nem. ut pars toto. Similiter
autem et alia.

Potestas dicitur hec quidem
principium motus aut
transmutationis ~~aut~~ in alio aut in
quantum aliud. ut edificativa
potestas est que non existit in
edificato. Sed ars medicativa

Quale dicitur uno quidem
modo differentia substantie ut quale quid homo
animal bipes. equus vero quadru-
pes. et circulus qualis quedam figura et
agonion. quasi differentia secundum substantiam qualitate
existente. uno quidem itaque modo hec
dicitur qualitas substantie. Alio vero
ut immobilia et mathematica.
sicut numeri quales quidem quemadmodum
compositi et non solum ad unum
entes et quorum imitatio superficies
et solidum. hii vero sunt
quotiens quanti. aut quotiens
quotiens quanti. Et totaliter
quod preter quantitatem existit in substantia.
Nam substantia cuiuslibet quod semel
ut senarium sex non qui bis aut
ter sunt. sed qui semel. sex enim
semel sex. Amplius quecumque pas-
siones substantiarum que moventur substan-
tiarum ut color et frigiditas. et al-
bedo et nigredo. et gravitas et
levitas et quecumque talia secundum
que dicuntur mutari corpora per
permutationem. Amplius talia secundum
virtutem et malum et omnino bo-
num et malum. Fere itaque se-
cundum duos modos dicitur quale et horum
uno principalissimo. prima quidem
enim qualitas substantie differentia. huius autem
quedam et que in numeris qualitas pars.
Nam differentia quedam substantiarum. sed aut non
motorum. aut non in quantum
mota. hec autem passiones motorum
in quantum mota. aut motorum differentie
...

et motuum differentie. virtus autem
et malum passionum pars quedam.
Differentias enim ostendunt motus et
actus secundum quos faciunt aut
patiuntur aut bene aut ~~male~~ prave
que sunt in motu. possibile namque
sic moveri aut agere bonum quod-
dam. et contrarie pravum. Maxime
autem bonum et malum
significant quale in animatis
et horum maxime in habentibus
prohesim.

Ad aliquid dicuntur alia
ut duplum ad dimidium
et triplum ad tertiam partem. et
totaliter multiplicatum ad mul-
tiplicati partem. et continens ad con-
tentum. Alia ut calefactivum
ad calefactibile et sectivum ad sec-
tibile et omne activum ad passi-
vum. Alia ut mensurabile ad men-
suram. et scibile ad scientiam et sen-
sibile ad sensum. Dicuntur autem
prima quidem secundum numerum. aut
simpliciter aut determinate ad ipsos
aut ad unum. ut duplum qui-
dem ad unum numerum determinatum autem
ut hunc aut hunc. Emiolium autem
ad subemiolium secundum numerum ad nu-
merum determinatum superparticulare
vero ad subsuperparticulare secundum indetermi-
natos. aut multiplex ad unum. con-
tinens vero ad contentum omnino in-
determinatum secundum numerum. numerus enim
commensurabilis secundum non commensurabilem

aut numerum dicuntur. Continens
enim ad contentum. tantumque
est et autem et amplius hec ad
indeterminatum. Quodcumque ei
evenit. est aut equale aut non equa
le. hec quidem ad aliquid omnia secundum nu
merum dicuntur et numeri passiones.
Et amplius equale et simile
et idem secundum alium modum secundum
viii enim dicuntur omnia. Eadem
namque quorum una est substantia. Similia
vero quorum qualitas est una.
Equalia vero quorum quantitas est
una. unum autem numeri principium
et metrum. Quare hec omnia
ad aliquid dicuntur secundum numerum
quidem. non eodem autem modo.
Activa vero et passiva secundum potentiam
activam et passivam sunt et
actiones potentiarum ut calefactivum
ad calefactibile quia potest et iterum
calefaciens ad quod calefit et se
cans ad id quod secatur tam
quam agencia. Eorum vero
que sunt secundum numerum non sunt ac
tiones. sed aut quomodo in aliis dic
tum est. Que autem secundum motum
actiones non existunt. Eo
rum autem que secundum potentiam et secundum tem
pora iam dicuntur ad aliquid
ut quod fecit ad factum et facturum
ad faciendum. Sic enim pater filii
dicitur pater. hoc quidem enim fecit. id
autem passum quid est. Amplius
quedam secundum privationem potentie ut im

possibile et quecumque sic dicuntur
ut invisibile. Secundum numerum quidem
ergo et potentiam dicta ad aliquid
omnia sunt ad aliquid. eo quod
ipsum quod quid est alterius dici
tur ipsum quod est. sed non eo
quod aliud et illud. mensura
bile vero et scibile. et intellec
tuale eo quod aliud ad ipsum
dicitur ad aliquid dicuntur. Nam
intellectuale significat quia
ipsius est intellectus. Non est
autem intellectus ad cuius
est. bis enim dictum utique
erit. Similiter autem et ali
cuius visus est visus non est
visus cuiusmodi hoc dicere. sed ad
colorem. aut ad aliud aliquid tale.
Illo vero modo bis idem dicere quia est
visus est visus. Secundum se ad
aliquid dicta ad aliquid hec quidem sic dicuntur.
Illa vero si horum genera sunt talia
ut medicina eorum que ad aliquid.
quia ipsius genus scientia videtur esse
eorum que ad aliquid. Amplius secundum
quecumque habencia dicuntur ad aliquid ut
equalitas quia equale. et similitudo quia
simile. Alia vero secundum accidens ut homo
ad aliquid quia ei accidit dup
lum esse hec autem est eorum que
ad aliquid. aut album si accidit
eidem album et duplum esse.
Perfectum vero dicitur. unum quidem
extra quod non est accipere
nullam particulam ut tempus perfectum

unumquodque hoc extra quod non est accipere tempus aliquod quod sit huius temporis pars. Et quod secundum virtutem et quod bene non habet excellentiam ad genus ut perfectus medicus et perfectus fistulator: quando secundum speciem proprie virtutis in nullo deficiunt. Sic autem transferentes et ad mala dicimus calumpniatorem perfectum et latronem perfectum quando et bonos dicimus ipsos ut latronem bonum et calumpniatorem bonum. Et virtus perfectio quaedam: unumquodque enim tunc perfectum et substantia omnis tunc perfecta quando secundum speciem proprie virtutis nulla deficit pars eius que secundum naturam magnitudinis. Amplius quibus inest finis studiosus: hec dicuntur perfecta. Secundum habere enim finem perfecta. Quare quoniam finis ultimorum aliquid est et ad prava transferentes dicimus perfecte perditum esse et perfecte corruptum esse quando nihil deest corruptionis et mali sed in ultimo est. Quapropter et mors secundum metaphoram dicitur finis, quia ambo ultima. Finis autem et cuius causa ultimum. Secundum se quidem dicta que perfecta totiens dicuntur. Alia autem quia secundum bene in nullo deficiunt nec hyperbolem habent nec extra aliquid accipitur. Alia omnino secundum quod non habent hyperbolem in unoquoque ad tale genere nec aliquid est extra. Alia vero iam secundum ista aut in faciendo aliquid tale aut habendo aut congruendo tali aut in aliter aliqualiter dici ad primo dicta perfecta.

Terminus dicitur quod est cuiuslibet ultimum et extra quod nihil est accipere primum et intra quod omnia primum. Et quecumque fuerit species magnitudinis aut habentis magnitudinem. Et finis cuiusque. Tale vero ad quod motus et actus et non a quo. Et quandoque ambo et a quo et in quod. Et cuius causa. Et substantia que est cuiuslibet. Et quod quid erat esse eius. Cognitionis enim hec terminus. Si autem cognitionis et rei. Quare palam quia quotiens principium dicitur totiens et adhuc amplius terminus. Principium enim terminus quidem est; sed non omnis principium.

Secundum quod dicitur multipliciter. Uno quidem modo species et substantia cuiusque rei ut secundum quod bonus per se bonum. Alio vero in quo primum aptum natum est fieri ut color in superficie. Primo quidem igitur dictum secundum quod species est; secundo autem ut materia cuiusque et subiectum cuique primum. Omnino vero ipsum secundum quod totiens et causa existet; nam secundum quod venit aut cuius causa venit

dicitur et secundum quod per se syllogizatum est
aut syllogizatum est, aut causa
est alii aut syllogismi. ¶ Amplius secundum
quod secundum positionem dicitur secundum quod stetit
aut secundum quod vadit hic. namque omnia
positionem habent et locum. ¶ Quare et
secundum se multipliciter dici est necesse. U-
no autem enim secundum se quod quid
erat esse unicuique ut callias et
quod quid erat esse calliam. ¶ Alio
vero quecumque in eo quod quid est
existunt ut animal callias secundum se. nam
in ratione inest. animal enim quod-
dam callias. ¶ Amplius si in ipso
susceptibilium est primo. aut in partium
aliquo ut superficies alba secundum se
et vivens secundum se homo. anima
namque pars quedam est hominis in qua
prima est ipsum vivere. ¶ Amplius
cuius non aliqua alia causa est. hominis
enim multe sunt cause, animal bipes,
at tamen secundum se homo homo est. ¶
Amplius quecumque soli insunt et in quan-
tum soli quia separatum secundum se.

Dispositio dicitur habentis partes ordo
aut secundum locum. aut secundum potentiam.
aut secundum speciem. Positionem enim oportet
quandam esse: sicut et ipsum hoc nomen
ostendit dispositio.

Habitus vero dicitur uno quo-
dam modo tamquam actio quedam
habentis et habiti ut actus quidam
aut motus. Quando enim hoc quidem
facit illud vero fit est factio
intermedia. sic et habentis vestem

et habite vestis est intermedius ha-
bitus. hunc autem igitur manifestum quod
non contingit habere habitum. In in-
finitum enim vadet si habiti fuerit
habere habitum. ¶ Alio vero modo habitus dis-
positio dicitur secundum quam bene vel male dispo-
nitur dispositum. et aut secundum se
aut ad aliud ut sanitas habitus que-
dam dispositio namque talis. ¶ Amplius
habitus dicitur si est pars dispositionis
talis. ¶ Quapropter partium virtus ha-
bitus quedam est.

Passio dicitur uno quidem
modo qualitas secundum quam alterari con-
tingit ut album et nigrum. dul-
ce et amarum. et gravitas et
levitas. et quecumque alia talia.
¶ Alio vero horum ~~ho~~ actiones et
alterationes iam. ¶ Amplius horum ma-
gis nocive alterationes et motus
et maxime tristes nocive. ¶ Adhuc
plus magnitudines calamita-
tum et tristium passiones dicuntur.

Privatio dicitur uno quidem
modo: si non habet aliquid
natorum haberi. et si non ipsum pri-
vatum sit habere ut oculis privari
dicitur planta. ¶ Alio vero si ap- natum
tum habere aut ipsum aut genus.
non habet. ut aliter homo cecus in-
sui privari dicitur. et talpa. hec
quidem secundum genus: illud vero secun-
dum se. ¶ Amplius si aptum natum et
quando aptum natum habere non habet.
Cecitas enim privatio quedam est quia

cecus non est secundum omnem etatem
sed in qua aptum natum est habere
si non habet. Similiter autem et in quo
cumque fuerit et secundum quod et ad quod
et ut si non habet aptum natum.
Amplius cuiuslibet per vim ab
latio privatio dicitur. Et quo
ciens autem ab eo quod a in
privationum particula negationes
dicuntur totiens et privationes di
cuntur. Nam inequale non habere equali
tatem aptum natum dicitur
invisibile vero et quod eo omnino
non habeat colorem et eo quod tur
piter sine pede [illegible] pede [illegible] et eo
quod non habet bene omnino perfectum
eo quod turpes. Amplius et eo quod
parvum habet et non igneum hoc autem
est imperfecte aliquo modo habere. Am
plius si non facile aut non bene
ut insecabile non solum quia
non secatur sed quia non facile aut
quia non bene. Amplius omnino
non habere. cecus enim non dicitur
monoculus sed qui in ambobus
non habet visum. propter quod non omnis
bonus aut malus aut iustus aut
iniustus sed et medium.

Habere multipliciter dicitur. Uno
quidem ducere secundum suam naturam
aut secundum suum impetum. propter quod
febris dicitur habere hominem et tyran
ni civitates et vestimentum indu
tilibus. Uno vero in quo aliquid existit
ut in susceptibili. ut es habet speciem
statue et infirmitatem corpus. Uno quod ut
continens contentum. Nam in quo
est contentum habere ab hoc dicitur ut
lagenam habere humidum dicimus
et civitates homines et naves
nautas. Sic autem et totum habere partes.
Amplius prohibens secundum suum impe
tum aliquid moveri aut operari
habere dicitur hoc ipsum ut columpne
ponderosa superposita ut poete
athlantem faciunt celum habere
tanquam casurum super terram. quemad
modum physiologorum quidam
dicunt. hoc autem modo et continens dicitur
que continet habere. quasi separata utique secundum
suum impetum singula. Et
in aliquo autem esse similiter modo dicitur
et consequenter ipsi habere.

Ex aliquo esse dicitur uno quidem
ex quo modo ex quo est ut materia
et hoc dupliciter aut secundum primum
genus aut secundum ultimam speciem
puta sunt aquatica et omnia
liquabilia ex aqua. Est autem
velut ex ere statua. Alio vero
ex primo movente principio. ut
ex quo pugna ex convicio. hec
enim est principium pugne.
Alio ex composito ex materia et forma
ut ex toto partes et versus ex yliade et
ex domo lapides. Finis enim
est forma perfectum vero habens finem.
Alia autem ut ex parte species ut homo
ex bipede et sillaba ex elemento. aliter enim
hoc et statua ex ere. natura enim sensibili

mi est composita sit. si et species ex spe
rum. Hec autem que sic dicuntur alia
vero si secundum partem aliam horum
aliquis extitit motorum ut ex pa
tre et matre puer et ex terra plan
te. et ex aliqua parte ipsorum. Alio
vero post quod tempore ut ex die
nox et serenitate tempestas quia hec
post hoc. Horum autem hec quidem
quia habent transmutationem ad invi
cem ita dicuntur ut et que nunc
sunt dicta. hec autem eo quod sunt
tempore consecutiva solum ut ex equi
noctio fiebat navigatio quia post
equinoctium fiebat. et ex dyoni
sis targelia quia post.

Pars dicitur uno quidem modo in
quam dividitur utcumque quantum
quantitatum semper enim ablatum
a quanto in quantum quantum pars
illius dicitur ut trium duo pars
dicuntur aliqualiter. Alio vero modo
que talia mensurant solum propter
quod duo trium sunt quidem ut dicitur
pars sunt aut ut non. Amplius
in que dividitur utcumque species sine quan
titate ut hec partes huius dicuntur
Quare species generis dicunt esse par
tes. Amplius in que dividitur aut
aut ex quibus componitur totum
aut species aut habens speciem ut spe
ere aut cubi eree et es pars hec
autem est in qua species angulus
pars. Amplius que sunt in ratione
unumquodque ostendente et hec partes toti
us propter quod genus et speciei … pars dicitur
alio autem species generis pars.

Totum dicitur et cuius nulla
pars abest ex quibus dicitur
totum natura et continens contenta
ut unum aliquid sint illa. hoc
autem dupliciter. aut enim ut unumquodque
unum. aut ut ex hiis unum. Universale
autem enim et quod totaliter dicitur
ut totum aliquid ens sic est
universale quia multa continens in predi
cari de unoquoque. et unum omnia esse
ut unumquodque puta hominem equum
deum dicuntur quia omnia animalia.
Continuum vero et finitum quando
unum aliquid ex pluribus est que
insunt maxime quidem potentia aut
non et energia. Horum vero eo
rum magis que sunt natura quam ar
te talia quemadmodum et in uno di
ximus tanquam existente totalitate
unitone aliqua. Amplius quanto hn
te principium et medium et
ultimum quorum quidem non facit
positio differentiam omne dicitur quorum
vero facit totum et quorum am
bo dicuntur et totum et omne.
Sunt autem hec quorum aliqua
natura quidem eadem manet transpo
sitione forma vero non ut cera
et vestis. et enim et totum
et omne dicuntur. habent enim
ambo. aqua vero et quecumque sunt
humida et numerus omne quidem di
cuntur. totus vero numerus et tota aqua non

dicitur nisi per metaphoram. Quanta vero dicuntur in ambobus omne ut in uno; in hiis omnia ut in divisis; omnis hic numerus, omnes hee unitates.

Colobon vero dicitur quantorum non quodcumque sed partibile oportet illud esse et totum. Nam duo non sunt colobi altero ablato uno. Non enim equalia colobonia et reliquum umquam est. Nec totaliter numerus nullus. Et enim substantiam oportet manere; si calix colobos adhuc oportet esse calicem; numerus vero non adhuc idem. Ad hec autem et si partium dissimilium sunt, nec hec omnia. Numerus enim est ut dissimiles habens partes ut dualitatem et trinitatem. Sed totaliter quorum non facit positio differentiam nullum est colobon ut aqua et ignis; sed oportet talia esse que secundum substantiam positionem habent. Amplius continua. Nam armonia est ex eis que sunt dissimilium partium et positionem, colobon autem non fit. Adhuc autem nec quelibet tota nec hec cuiuscumque particule privatione colobi. Non enim oportet neque que principalia substantie nec ubicumque existentia, ut si perforetur calix non colobum, sed si auris aut extremitas aliqua; et homo, ut si carnem aut splenem, sed si extremitatem; et hec non omnem, sed que non habet generationem ablata tota. Quapropter calvi non sunt colobi.

Genus dicitur hoc quidem si sit generatio continua specierum habentium idem ut dicitur donec utique hominum genus sit, quia donec est generatio continua ipsorum. Illud vero a quo sunt primo movente ad esse. Sic enim dicuntur Ellines genere et Iones, quia hii ab Elline et illi ab Ione primo generante. Et magis qui a generante quam a materia. Dicuntur enim et a femina genere ut a Pyrra. Amplius autem ut superficies figurarum genus superficialium et solidum solidorum. Figurarum enim unaqueque hec quidem superficies talis, hec autem solidum tale. Hoc autem est quod subicitur differentiis. Amplius ut in rationibus quod primum inest quod dicitur in eo quod quid est, hoc genus, cuius differentie dicuntur qualitates. Genus quidem totiens dicitur. Aliud quidem secundum generationem continuam speciei eiusdem, aliud autem secundum primum movens eiusdem speciei, aliud vero ut materia. Cui enim differentia et qualitas est, hoc est subiectum quod dicimus materiam.

Diversa vero genere dicuntur quorum diversum primum subiectum et non resolvuntur alterum in alterum, nec ambo in idem, ut species et materia diversum genere. Et quecumque secundum diversam figuram cathegorie entis dicuntur. Alia namque quid est significant entium, alia quale quid, alia ut divisum est prius; nec enim hec resolvuntur in invicem nec in unum aliquod. nota

Falsum dicitur uno modo ut res falsa, et huius: hoc autem per non componi, aut per impossibile esse componi, sicut dyametrum esse commensurabilem, aut te sedere. Horum enim falsum hoc, illud autem semper illud non. Quare sic enim non entia hec. Alia vero que sunt quidem entia et apta nata sunt videri aut non qualia sunt aut que non sunt ut cyagraphia et sompnia. Hec namque sunt aliquid autem, sed non quorum faciunt fantasiam. Res ergo false sic dicuntur aut quia non sunt ipse, aut quia ab eis fantasia non entis est. Ratio vero falsa que non sunt entium in quantum falsa. Unde omnis oratio falsa alterius quam cuius vera est, ut que circuli falsa trigoni. Cuiuslibet autem ratio est autem ut una que eius quod quid erat esse. Est autem ut multe, quoniam idem aliqualiter ipsum et ipsum passum, ut Socrates et Socrates musicus. Falsa autem ratio nullius est simpliciter ratio. Quare Antistenes opinatus est fatue nichil dici dignatus nisi propria ratione unum in uno, ex quibus accidit non esse contradicere, fere autem nec mentiri. Est autem unumquodque dicere non solum sua ratione, sed et ea que alterius, falso autem et omnino. Est autem ut et vere, sicut octo duplum dualitatis ratione. Hec quidem igitur ita dicuntur falsa. Homo autem falsus qui promptus et electivus talium rationum, non aliud aliquid sed propter ipsum, et qui aliis talium factor rationum, sicut res dicimus esse falsas quecumque falsam faciunt fantasiam. Quare et in ypia oratio refellitur ut eadem vera et falsa. Potentem enim mentiri accipit falsum. Hic autem sciens et prudens. Amplius voluntarie pravum meliorem. Hoc autem falsum accipit per inductionem. Nam voluntarie claudicans non voluntario melior, claudicare imitari dicens. Quoniam si claudus voluntarius deterior forsan sic in more et hic.

Accidens dicitur quod inest alicui et verum est dicere, non tamen dicere nec ex necessitate nec ut frequenter, puta si aliquis fodiens plante foveam thesaurum invenerit. Hoc ergo accidens fodienti foveam invenire thesaurum, nec enim ex necessitate hoc ex hoc aut post hoc, nec ut frequenter si aliquis plantat invenit thesaurum. Et musicus utique aliquis erit albus. Sed quoniam non ex necessitate nec frequenter, hoc accidens dicimus. Quare quoniam est existens aliquid et alicui, et horum quedam et alicubi et quando, quodcumque extiterit quidem, sed non quia hoc aut nunc aut hic, accidens erit. Nec est alia causa

determinata accidentis sed contingens sed et indeterminatum. Accidit ergo autem egynam venire si non propter hoc advenit ut illuc veniat sed ad yeme expulsus aut a latronibus captus. evenit autem et est accidens et non inquantum ipsum sed inquantum alterum. hyemps enim est causa non quo navigabat veniendi. hec autem erit egyna. Dicitur et aliter accidens. ut quecumque existunt unicuique secundum se non existentia in substantia velut triangulo duos rectos habere. Et hec autem contingit sempiterna esse. illorum vero nullum. huius autem ratio in aliis.

Principia et cause queruntur entium. palam autem quod inquantum entia. Est enim alia causa sanitatis et convalescentie. Sunt et mathematicorum principia elementa et cause. et totaliter omnis scientia intellectualis participans aliquid intellectus circa causas et principia est. aut certiora aut simpliciora. Sed omnes iste circa unum quoddam et genus aliquod circumscripte et de hoc tractant. sed non de ente simpliciter. nec inquantum est ens. Nec de ipso quod quid est. ullam rationem faciunt. sed ex hoc alie quidem sensui facientes ipsum manifestum. alie autem suppositionem accipientes quod quid est: sic que secundum se insunt generi circa quod sunt demonstrant. aut magis necessarie aut infirmius. Quapropter palam quia non est demonstratio substantie nec eius quod quid est ex tali inductione. sed quidam alius modus ostensionis. Similiter autem nec si est aut non est genus circa quod versantur nichil dicunt. propter eiusdem rationis esse ipsum quod quid est manifestum facere et si est. Quoniam quidem physica scientia est circa genus quoddam entis: nam circa talem est substantiam in qua est principium motus et status in ea. palam quia nec activa est nec factiva. factivorum enim in faciente principium aut intellectus aut ars aut potentia quedam. activorum vero quod in agente prohairesis. Idem enim agibile et eligibile. Quare si omnis scientia aut activa aut factiva aut theorica. physica quedam erit. sed theorica circa tale ens quod est possibile moveri et circa substantiam que secundum rationem ut secundum magis non separabilem solum. Oportet autem quod quid erat esse et rationem quomodo est non latere tamquam sine hoc querere nichil facere sit. Diffinitorum et ipsorum quod quid est hec quidem

271

rem ita sunt ut simum illa vero ut concavum. Differunt autem hec quia simum quidem conceptum est cum materia. Est enim simum nasus concavus. Concavitas vero sine materia sensibili. Si igitur omnia physica similiter simo dicuntur ut nasus oculus facies caro os totaliter animal, folium radix cortex totaliter planta, nullius enim ratio sine motu, sed semper habet materiam, palam quomodo oportet in physicis quod quid est querere et diffinire. Quare et de anima quandoque est speculari physici quecumque non sine materia est. Ergo quod quidem est physica theorica manifestum ex hiis. Sed est et mathematica. Sed si immobilium et separabilium est nunc ad hoc non manifestum. Quia tamen quedam mathematica in quantum immobilia et in quantum separabilia speculantur palam. Si vero est aliquid immobile et perpetuale et separabile, palam quod est theorice id nosse, non tamen physice. Circa mobilia enim quedam est physica. Nec mathematice, sed prioris ambabus. Physica namque circa inseparabilia quidem sed non immobilia; mathematice autem quedam circa immobilia quidem, sed non separabilia forsan, verum ut in materia; prima vero et circa separabilia et immobilia. Necesse vero omnes quidem causas esse perpetuas et maxime has. Hee namque cause manifestis divinorum. Quare tres erunt philosophie theorice, mathematica, physica, theologia. Non enim immanifestum quia si alicubi divinum existit, in tali natura existit. Et honorabilissimam scientiam oportet circa honorabilissimum genus esse. Ergo theorice aliis scientiis desiderabiliores sunt, hec autem theoricarum. Dubitabit enim utique aliquis utrum prima philosophia sit universalis aut circa aliquod genus et naturam unam. Non enim idem modus nec in mathematicis, sed geometria et astrologia circa aliquam naturam sunt, illa vero universaliter omnium communis. Siquidem igitur non est aliqua altera substantia preter natura consistentes, physica utique erit prima scientia. Sed si est aliqua substantia immobilis, hec prior et philosophia prima, et universalis sic quia prima; et de ente in quantum ens huius utique erit speculari, et quid est et que insunt in quantum ens.

Sed quoniam ens simpliciter dictum dicitur multipliciter, quorum unum quidem erat quod secundum accidens, et aliud ut verum, et non ens ut falsum; preter hec autem sunt figure cathegorie, ut quid, quale, quantum, ubi, quando, et si quid aliud significat hoc modo; et adhuc preter hec omnia quod potentia et actu. Quoniam itaque multipliciter dicitur ens, primum de eo quod secundum accidens est dicendum, quia nulla est circa id speculatio. Signum autem: nulla enim scientia ei cure, nec activa nec

fin scāna studiosa est de eo nec
thonica. Nō enim faciens domū
facit q̄cumq; accidunt simul do
mui facte. infinita eīn enim
sunt hys quidem enim volup
tuosam. illis ꝯ' nocivam. aliis ꝯ'
utilem. nichil ꝓhibet eē̄ factū
et aliorum ut est dicere ab om
nibus quorum nullius est edi
ficativa factiva. Eodem uō
modo nec geometer speculat
sic accn̄ figuris. nec si aliud
est trigonum et trigonum duos
rectos hūs. Et h' ronabilit' acci
dit. quamadmodum enim noīe
solum accn̄s est. unde plato
mō quodam non male sophis
ticam circa nō ens ordinavit. Sunt
enim sophistarum rōnes circa
accn̄s ut est dicē maxime oī
um. utrum diversum quidem mu
sicum et gramaticum et musicū
et coriscus et corisc'. et si omne q.
est et nō semp factum est. q.
si music' ens gramatic' est. factū
et gramaticus est music'. et q̄
cumq; alie rōnum tales sunt.
videt' enim accn̄s ꝓximū quid
nō enti. Palam ꝯ' et ex hīs rō
nibus. Nam alio mō entium
gnō et corruptō. Eorum uō
que sunt sm̄ accn̄s non est.
Attn̄ dicendum est amp' de acci
dente in q̄ntum ꝯtingit. q̄ eius
ū. et ꝓp' quā cām est. Simul eñ

forsan palam erit. et q̄ eius ñ
est scīa. Quoniam g' sunt
in entibus h' quidem in semp si
militer se hn̄cia et ex necitate
non sm̄ in dcā. s; quā dicim'
in non contingē alit'. illa uō
ex necitate quidem nō sunt. nec
semp. s; q. sm̄ mag' h' princi
pium et h' causa est eius qd
est accn̄s eē. Q enim nō sp
nec q. sm̄ mag' est hoc dicim'
accn̄s eē. ut si sub cane si fuit yēs
et frig' hoc accidē dicimus. s;
uō si estuatio et calor. quia
h' quidem semp aut sm̄ mag'
illud uō non. et hominem al
bum eē accit. Nec enim semp
nec sm̄ mag'. animal uō ñ
sm̄ accn̄s. et edificatorem
sanitatem facē accn̄s. quia
nō est hec natus facere edi
ficator. s; medic' medicum eē
edificatorem ut accn̄. volup
tatem coniectus faciet uti
q; alicuius salubre. s; non sm̄
pulmentaria. Quapp' dicis
et est ut facit simplicit' ꝯ'
non. aliorum enim alie q̄n;
po' factive sunt. horum uō
nulla ars nec pō determinata.
Nam sm̄ accn̄s entium aut
fientium cā est sm̄ accn̄s. Quā
quoniam quid non omnia
sunt ex necitate et semp ꝯ'
entia aut que fiunt. s; plura

secundum magis albus musicus est. q°
niam non fit album secundum accidens erit
quod non omnia erunt ex neces
sitate. Quare materia erit causa conti
no gens preter quod ut in pluribus ali
ter accidentis. Principium autem
hec oportet sumere. utrum nichil est
nec semper nec secundum magis. aut
hec impossibile est. ergo aliquid
preter hec quod utrumlibet contingit
et secundum accidens. sed utrum hec quod
ut in pluribus et quod semper nulli
in sunt. aut sunt quedam sempi
terna. De hiis autem ergo poste
rius perscrutandum est. Quod
quidem scientia non est accidentis palam
no scientia namque omnis aut est eius
quod semper aut eius quod secundum
magis. et enim quomodo docebit
aut docebit alium. oportebit
enim diffinitum aut semper aut
secundum magis. ut quia utile melli
cratum febricitanti ut secundum
magis. Quod autem preter hec non
habebit dicere quando non. puta noua
luna. aut enim semper aut in
pluribus. et quod noua luna ac
cidens. aut preter hec. Quod quidem
ergo est accidens. et propter quam causam. et
quia scientia non est eius dictum
est. Quod autem sint principia
et cause generabilia et corrupt
tibilia sine generari et corrumpi
palam. si enim non hec. ex neces
sitate omnia erunt si eius quod

fit et corrumpitur non secundum acci
dens causam aliquam necesse est esse.
utrum enim erit hec. aut non.
si hec fiat. si autem non. non
hec autem. si aliud. Et sic ma
nifestum quia semper tempore
ablato a finito tempore venie
tur usque ad nunc. Quare hic mori
tur infirmitate. aut vi si exit
hec quidem si sitit. sed hec si aliud et
ita veniet ad quod nunc est
aut in factorum aliquid ut
si sitit. hoc autem si comedit mor
dicancia. sed hec aut est. aut non.
Quare ex necessitate morietur
aut non morietur. Similiter autem
et si supersaltat aliquis ad facta
eadem ratio. iam enim est hec
in aliquo. dico autem factum. ex neces
sitate ergo omnia erunt que
futura. ut mortuum fore vi
uentem. iam enim aliquid fac
tum est ut contraria in eodem
corpore. sed si infirmitate aut
vi. non donec hec factum fuit
Palam ergo quia usque ad aliquod
vadit principium. hec autem non ad
hinc ad aliud. erit ergo quod est q°
quod ut contingit euenit ipsum et
causa generationis ipsius nulla.
Sed ad principium quale et cau
sam qualem reductio talis. utrum
ut ad materiam. aut ut ad quod
cuius gratia. aut ut ad mouens
maxime perscrutandum. ergo

te ente secundum actus permutatur de
terminatum enim est sufficienter.
Quod autem ut verum ens et non ens
ut falsum. Quoniam secundum composi
tionem et divisionem totaliter vero circa
partitionem contradictionis. Verum quidem
enim affirmationem in composito
habet, negationem vero in diviso. Falsum
autem huius partitionis contradictionem.
Quomodo autem quod simul aut
quod separatim intelligere accidit alius
sermo. Dico autem quod simul
et quod separatim ut non eo quod
deinceps sed in unum aliquid fieri. Non
est enim falsum et verum in re
bus, ut quod quidem bonum verum,
quod autem malum falsum, sed in
mente. Circa vero simplicia et quid
est, nec in mente est. Quecumque
igitur oportet speculari circa sic ens et non
ens, posterius perscrutandum est.
Quoniam autem complexio est
et divisio in mente et non in
rebus, quod autem ita ens alterum est
a principaliter; enim quod quid est
aut quale aut quantum
aut si quid aliud copulat aut
dividit mens, quod quidem ut
accidens et quod ut verum ens pretermittendum.
Causa enim huius quidem
indeterminata, illius vero mentis ali
qua passio et utraque circa reliquum
genus entis, et non extra ostendunt
entem aliquam naturam entis. Quapropter
ea quidem pretermittantur. Perscru
tande vero sunt entis ipsius cause
et principia in quantum ens. Pa
lam autem in quibus determinavimus
de quotiens unumquodque dicitur quia
multipliciter dicitur ens. Significat
enim hoc quidem quid est.

Ens dicitur multipliciter sicut distinximus in his que de quotiens. Significat enim hoc quidem
quid est et hoc aliquid,
illud vero quod quale aut quantum
aut aliorum unumquodque sic predi
catorum. Totiens autem ente dicto
palam quia horum primum ens
quod quid est quod significat substanti
am. Cum enim dicimus quale quid
hoc, aut bonum dicimus aut ma
lum, sed non tricubitum aut ho
minem. Quando vero quid est, nec al
bum nec calidum, nec tricubi
tum, sed hominem aut deum.
Alia vero dicuntur entia eo quod talis
entis hec quidem quantitates esse, illa
alia vero qualitates, alia pas
siones, aliud aliud quid tale.
Unde et utique dubitabit aliquis utrum
vadere et sanare et sedere unumquodque
ipsorum sit ens aut non ens.
Similiter autem et in aliis talibus
nichil enim ipsorum est nec se
cundum se aptum natum nec separari

possibile actu. et magis similiter
vadens entium est aliquid et
sedens et sanans. hec autem magis a
pparent entia. quia est aliquod quod
iectum ipsis determinatum. hec
autem est substantia et singulare quod quidem
in cathegoria tali apparet. bonum
enim aut sedens. non sine hoc
dicitur. Palam igitur quia propter eam
illorum singula sunt. Quare
quod primo ens. et non aliquid
ens. sed ens simpliciter substantia utique erit.
Multipliciter autem igitur primum
dicitur quod primum. sed substantia omnium
primum ratione. et noticia et
tempore. Aliorum enim cat
hegorematum nullum est se
parabile. hec autem sola. Et ratio
ne autem hec primum. necesse
enim in uniuscuiusque ratione substantie ratio
nem inesse. Et scire autem tunc
singula maxime putamus. quando
igitur magis quid quale. quid quantum
est homo cognoscimus. aut
ignis magis quam quale. aut
quantum. aut ubi. Quoniam
tunc horum eorundem singula
scimus. quando quid est ipsum quale
aut quantum scimus. Et quod
olim. et nunc semper quesitum
est et semper dubitatum quid
ens. hoc quid est que substantia. hoc enim
hii quidem unum esse dicunt. illi
vero plura quam unum. Et hii quidem
finita. illi vero infinita. Qua

propter nobis maxime. et primum
et solum ut est dicere de sic en
te speculandum est quid est.
Videtur autem substantia existere
manifestissime quidem corporibus.
unde animalia et plante et
eorum partes substantias esse dicimus. et
naturalia corpora. ut ignem. et aquam
et terram. et talium singula. et
quecumque aut partes eorum. aut
ex hiis sunt. aut partibus aut omni
bus. ut celum et partes eius
astra. et luna et sol. Utrum vero
hee sole substantie sunt. aut et alie
aut horum quidem nullum. al
terorum autem quedam perscrutandum. Videntur
autem quibusdam corporis termini. ut
superficies et linea et punctus
et unitas esse substantie. magis quam corpus
et solidum. Amplius preter sensibilia
hii quidem non opinantur esse ali
quid talium. illi vero plura. magis
entia sempiterna. ut plato species
illas ipsas. et mathematica. duas
substantias. tertiam vero sensibilium cor
porum substantiam. Sed et speusippus plures
substantias ab uno inchoans. et principia
cuiusque substantie. aliud quidem numerorum. aliud
vero magnitudinum. deinde anime
et hoc modo protendit substantias. Quidam
vero species et numeros eandem habere
dicunt naturam. alia vero habita lineas
et superficies usque ad primam ce
li substantiam. et sensibilia. De hi
is quidem igitur quid dicitur bene aut non

bus et que sunt sic. et utrum
sint aliqua preter sensibiles. aut non
sunt. et iste eodem modo sunt: et utrum
est aliqua separabilis substantia. et quare et
quomodo aut nulla. preter sensibiles
perscrutandum. enim describentibus
primo substantiam quid est.

Dicitur autem substantia. si non multipli
citer. de quattuor maxime et enim
quod quid erat esse et universale et genus
videtur substantia esse cuiuslibet et quartum
horum subiectum. Subiectum est
de quo alia dicuntur. et illud ip
sum non adhuc de alio. Propter quod
primum de hoc determinandum
est. Maxime namque videtur
esse substantia subiectum primum. Tale vero
modo quodam materia dicitur. et alio
modo forma. tertio vero quod ex hiis.
Dico autem materiam quidem es. formam
autem figuram speciei. quod autem ex hiis
statuam totam. Quare si species
materia est prior et magis ens. et ipso
quod ex utrisque prius erit propter ean
dem rationem. Nunc autem figuraliter
dictum est quid sit substantia quod
non de subiecto. sed de alia quo. oportet
autem non solum ita. Non enim suf
ficiens. ipsum enim hoc manifestum.
Et materia substantia fit. Si enim non
ipsa quid est alia diffugit. aliis
enim ablatis nil apparet rema
nens. Nam alia quidem corporum
sunt passiones et factiones et
potentie. longitudo vero et latitudo
et profunditas quantitates quedam
sunt. sed non substantie. Quantitates enim
non substantia. sed magis insunt hiis ipsa
primum illo modo est substantia. at vero
ablata longitudine latitudine
et profunditate nichil videmus rema
nens nisi si aliquid est determina
tum ab hiis. Quare materiam necesse
videri solam substantiam sic intenden
tibus. Dico autem materiam que secundum se
neque quid neque quantitas neque aliud aliquid
dicitur quibus ens est determina
tum. Est enim quoddam de
quo predicatur horum quodli
bet cui est esse alterum et cathe
goriarum unicuique. alia namque
de substantia predicantur. hec vero de ma
teria. Quare quod est ultimum per se
neque quid neque quantitas neque aliud
aliquid est. neque vero negationes.
Et enim he inerunt secundum acci
dens. Ex hiis ergo speculan
tibus accidit substantiam materiam. Sed im
possibile. Et enim separabile. et
hoc aliquid inesse videtur maxi
me substantie. Quapropter species et quod
ex ambobus substantia videbitur esse
quam magis materia. Eam autem que ex
ex ambobus substantiam: dico autem eam que ex
materia et forma dimittendum. prior
enim est et aperta. manifesta autem
et materia. De tertia autem perscru
tandum. hec namque maxime du
bitabilis. Confitentur autem esse
sensibilium quasdam. quare in hiis querendum

Quoniam autem in principio diuisimus quot determinamus substantiam et horum unum quoddam uidetur esse quod quid erat esse, speculandum est de ipso. Prope enim ad transsumendum ad quod notius est. Disciplina enim ita fit omnibus per minus nota natura ad nota magis. Et hoc opus est quemadmodum in actibus facere ex unicuique bonis totaliter bona unicuique bona, sic ex ipsi notioribus que natura quidem nota ipsi nota. Que autem singulis nota et prima multotiens debiliter nota et parum aut nichil entis habent. Attamen ex male quidem noscibilibus ipsi autem noscibilibus que omnino noscibilia noscere temptandum, procedentes sicut dictum est per hec ipsa.

Et primo dicemus quedam de eo logice, quia est quod quid erat esse uniuscuiusque quod dicitur secundum se. Non enim est tibi esse musicum esse. Non enim secundum te ipsum es musicus. Quod ergo secundum te ipsum. Et tamen nec hoc omne. Non enim quod ita secundum se, ut superficiei album, quia non est superficiei esse et album esse. At uero nec quod ex utrisque superficiei albe esse. Quare? Quia adest ipsum. In qua ergo non inerit ratione ipsum dicente ipsum, hec ratio eius quod quid erat esse singulis. Quare si superficiei albe esse est superficiei esse leni, idem esse albo et leni est et unum.

Quoniam uero sunt et secundum alias cathegorias composita, est enim aliquod subiectum cuique, ut qualitati et quantitati et quando et ubi et motui, perscrutandum ergo si est ratio ipsius quod quid erat esse cuique ipsorum et inest hiis ipsum quod quid erat esse, ut albo homini quod quid erat albo homini. Sit itaque nomen ipsi uestis. Quid est uesti esse? At uero neque secundum se dictorum nec hoc. Aut ipsum non secundum se dicitur dupliciter et huius est aliquid, hoc quidem ex additione, illud uero non. Hoc quidem enim eo quod ipsum addi dicitur quod diffinitur, ut si albo esse diffiniens dicat albi hominis rationem; hoc autem eo quod aliud ipsi, ut si significet uestis album hominem, diffinit uestem ut album album. Itaque homo est quidem album, non tamen quid erat esse albo esse. Sed uesti esse ergo est quod quid erat esse aliquod aut totaliter aut non? Quod quidem enim quid erat esse id est quod quid erat esse. Cum uero aliud de alio dicitur, non est quod quid ad hoc, ut albus homo non est quod uere hoc aliquid, siquidem hoc substantiis inest solum. Quare quod quid erat esse est quorumcumque ratio est diffinitio. Diffinitio uero est non si nomen rationi idem significet. Omnes enim erunt rationes termini. Erit enim nomen quolibet rationi idem. Quare et yliadis diffinitio erit. Sed si primi alicuius fuerit

[illegible]

talia uero sunt quecumque dicuntur non eo
quod aliud de alio dicitur. non
erit ergo nulli non generis specierum
erit quid erat esse sed hiis solum
hec namque intenduntur. non secundum parti
cipationem dici et passionem ne
que ut accidens. Sed ratio quidem erit
cuiuslibet et aliorum quid significat
si est nomen. quia hoc huic inest.
aut pro sermone simplici certior.
diffinitio uero non erit. nec quod
quid est. aut multipliciter dicitur. Et
enim quod quid est. uno quidem
modo significat substantiam. et hoc ali
quid. alio uero quecumque predicamen
torum quantitatem et qualitatem
et alia quecumque talia. sicut
enim et ipsum est existit in omnibus
sed non similiter. sed huic quidem
primum. illis uero consequenter. ita et quod quid
est simpliciter quidem substantie. alio
uero modo aliis. Et enim quali
tatem dicemus utique quid est. quare
et qualitas eorum que quid est quidem
sed non simpliciter. sed sicut de
non ente logice dicunt quidam
esse non ens. non simpliciter sed non
ens. sic et qualitatem. Oportet qui
dem igitur intendere et quomodo oportet di
cere unumquodque. non tamen magis
quam quomodo habet. Quapropter et nunc
quoniam quod dicitur manifestum et quod
quid erat esse similiter primum quidem
et simpliciter quod erat esse substantie. sed qualitati
aut quantitati quid erat esse. Oportet enim

aut equiuoce hec dicere esse entia
aut addentes aut auferentes. quem
admodum et quod non scibile
scibile quoniam hoc quidem recte
est nec equiuoce dicere. nec eodem modo
sed quemadmodum medicinale eo quod
ad idem quidem et unum. non idem
aut et unum. Non tamen nec equiuo
ce. nec enim medicinum corpus
et opus et uas dicitur nec equiuo
ce. nec secundum unum. sed ad unum. hec
quidem igitur quocumque modo quis uelit
dicere differt nichil. Illud autem palam
quia que primo et simpliciter diffinitio
et quod quid erat esse substantiarum
est et non solum. sed et aliorum
similiter est. uerumptamen non primo.
Non enim est necesse si hoc po
nimus huius diffinitionem esse. quod
ratione idem est. quod ut rationem
idem significat. sed eandem rationem. hoc autem
si unius fuerit. non eo quod continui
sicut Ylias. aut quecumque colligatio
ne. sed si quotiens dicitur unum.
unum uero dicitur sicut ens. ens autem
quidem hoc aliquid. aliud uero
quantitatem. aliud uero qualitatem
significat. Quapropter erit albi hominis
ratio et diffinitio. alia uero albi
et substantie. Habet autem dubitationem si quis non
dicit diffinitionem esse ex additione ratio
nem. cuius erit diffinitio ipsorum
non simplicium sed copulatorum.
Ex additione enim necesse palam
facere. Dico autem ut est simus

[illegible]

et concavitas et simitas ex duobus
dictum esse quod hoc in hoc. hoc in hac
et non secundum accidens. nec concavitas neque si-
mitas passio nasi, sed secundum se. nec ut
album callie aut homini quia cal-
lias albus cui accidit hominem esse. sed
ut masculinum animali et aequale quantitati
et omnia quecumque secundum se dicuntur
existere. Hec autem sunt in quibus existit
aut ratio aut nomen cuius est hec passio et
non contingit ostendere separatim sicut
album sine homine contingit, sed non femi-
num sine animali. Quare horum
aut quod quid erat esse et diffinitio aut
non est alicuius aut si est aliter
quemadmodum diximus. Est autem
et alia dubitatio de eis. Si enim idem
simus nasus et concavus nasus
idem erit simum et concavum. Si vero
non, quia impossibile est dicere si-
mum sine re cuius est passio secundum se
et est simum concavitas in naso.
nasum simum dicere aut non est
aut bis idem erit dictum nasus
nasus concavus. nasus enim si-
mus nasus nasus concavus erit.
propter quod inconveniens inesse talibus
quod quid erat esse. Si autem non in in-
finitum vadit. naso namque na-
so simo adhuc aliud inerit.
palam itaque quia solius substantie est
diffinitio. Nam si aliarum ca-
tegoriarum necesse est ex ad-
ditione esse ut qualitatis et imparis.
Non enim sine numero nec femina

feminum sine animali. ex additione
autem dico in quibus accidit idem bis
dicere sicut in hiis. Si vero hoc verum
non copulatorum erit ut numeri
imparis. Sed latet quoniam non certe di-
cuntur rationes. Si vero sunt et ho-
rum termini, aut alio modo sunt
aut quemadmodum dictum est multi-
pliciter oportet dicere esse diffinitionem et
quod quid erat esse. Quare sic quidem
nullius erit diffinitio nec quod quid
erat esse alicui inerit nisi substantiis, sic
vero erit. Quod quidem igitur est diffinitio
que ipsius quod quid erat esse ratio, et quod quid
erat esse aut solum substantiarum est aut
maxime et primum et simpliciter
palam.

Utrum autem idem est aut al-
terum quod quid erat esse et
unumquodque perscrutandum est. est
enim aliquid prope ad de substantia per-
scrutationem. Singulum enim non
aliud videtur esse a sua substantia et
quod quid erat esse dicitur singuli
substantia. In dictis autem utique secundum ac-
cidens videbitur utique diversum esse
ut albus homo alterum et albo
homini esse. Si enim idem ho-
mini esse et albo homini idem,
idem enim homo et albus ho-
mo ut dicunt. Quare et albo
homini et homini. Aut non necesse est que secundum accidens
esse eadem. Non enim similiter extreme
fiunt eadem. Sed forsan
id videtur accidere extremitates fieri eadem

secundum accidens ut albo esse et musico. Vi-
detur autem non. Per se dictis vero secundum se
semper necesse idem esse. ut si quedam sunt
substantie a quibus altere non sunt substantie nec
altere nature priores. quales dicunt yde-
as esse quidam. Si enim erit al-
terum ipsum bonum et quod bono esse
animal et quod animali esse et ens et
quod enti erunt alie substantie et nature et
ydee preter dictas et priores substantie et
ille si quod quid erat esse substantia est.
Et si quidem absolute ab invi-
cem harum quidem non erit
scientia. hec autem non erunt entia. Dico autem
absolui. si nec bono ipsi existit
esse bono. nec huic esse bonum.
Scientia enim cuiuslibet hec quando quod
quid erat illi esse. et in bono. et
in aliis similiter se habet. Quare
sive bono esse bonum. nec quod
enti ens. nec quod unum uni. Simili-
ter autem omnia sunt. aut nullum que
quid erat esse. Quare si nec quod en-
ti ens. nec aliorum nullum. Am-
plius cui non inest bono esse non bo-
num. Necesse ergo unum esse bonum
et bonum esse et bonum et
bono esse. quecumque non secundum aliud di-
cuntur. sed prima et secundum se. Et
enim hoc sufficiens si existit quamvis
quamvis non sunt species. magis autem forsan
et si sunt species. Simul autem palam quia
non sunt ydee quales aliqui di-
cunt. non erit substantia subiectum. has enim
substantias esse est necesse non de subiecto. autem

erunt enim secundum participationem. Ex
hiis itaque rationibus unum et idem non
secundum accidens ipsum unumquodque et quod
quid erat esse. et quod scire unumquodque
hoc est quod quid erat esse scire.
Quare secundum expositionem necesse unum
aliquid esse ambo. Secundum accidens vero
dictum est. ut musicum aut al-
bum propter duplex significare non est ve-
rum dicere quia idem quod quid er-
at esse et ipsum. Etenim cui ac-
cidit album et accidens. Quare est
quidem ut idem est autem ut non
idem quod quid erat esse et ipsum.
Nam homini et albo homini non
idem hec passioni autem idem. Absur-
dum vero apparebit et si quis uni-
cuique nomen posuerit ipsorum quod
quid erat esse. erit enim et preter illud
aliud ut equo ipsi quod quid erat esse equo
alterum. et quid prohibet nunc
esse quedam statim quod quid erat esse si
quod quid substantia est. quod quid erat esse.
at vero non solum unum sed et ratio ea-
dem ipsorum. sicut palam est ex
dictis. Non enim secundum accidens unum
quia unum est et unum. Amplius si aliud
erit in infinitum. sunt hec quod quid er-
at esse. illud vero unius. quare et
in illis erit eadem ratio. Quare quod
ergo in primis et secundum se dictis unumquodque
esse et unumquodque idem et unum palam.
Sophistici autem elenchi et
ad positionem hanc palam quod eadem
solvuntur solutione et si idem Socrates

et sentiri esse. Medius enim distinguens ex ambobus interrogavit utrum alicuius nec ex ambobus solvens fuit.

Quomodo autem hoc quod quid erat esse idem et quomodo non idem unumquodque dictum est.

Eorum que fiunt, hec quidem natura fiunt, hec autem arte, alia autem casu. Omnia vero que fiunt ab aliquo fiunt et ex aliquo et aliquid. Hoc autem aliquid dico secundum quamlibet cathegoriam; aut enim hoc aut quantum aut quale aut ubi.

Generationes autem naturales quidem hee sunt quarum generatio ex natura est. Hoc autem ex quo fit quam dicimus materiam, hoc autem a quo eorum que natura aliquid est, hoc autem aliquid homo aut planta aut aliud aliquid talium que maxime dicimus substantias esse. Omnia vero que fiunt aut natura aut arte habent materiam; possibile enim et esse et non esse eorum quodlibet. Hoc autem est que in unoquoque materia. Universaliter vero et ex quo natura, et secundum quod natura; factum enim habet naturam ut planta aut animal; et a quo que secundum speciem dicta natura que eiusdem speciei; hec autem in alio; homo namque hominem generat. Sic autem generantur que fiunt per naturam.

Generationes vero alie dicuntur factiones. Omnes autem factiones sunt aut ab arte aut a potestate aut a mente. Harum autem quedam fiunt et a casu et a fortuna similiter ut in factis a natura. Quedam enim et illic eadem et ex semine fiunt et sine semine. De hiis autem quidem posterius perscrutandum.

Ab arte vero fiunt quorumcumque species est in anima. Speciem autem dico quod quid erat esse cuiusque et primam substantiam. Etenim contrariorum modo quodam eadem species; privationis enim substantia que sic est opposita, ut sanitas infirmitatis; illius enim absentia ostenditur infirmitas. Sanitas autem qui in anima ratio et in scientia. Fit itaque sanum intelligente ita: quoniam hoc sanitas, necesse si sanitas erit hoc existere, puta uniformitatem, si autem hoc calorem, et ita semper intelligit donec utique adducat in hoc quod ipse valet ultimum facere. Deinde iam ab hoc motus factio vocatur ad sanandum. Quare accidit modo quodam ex sanitate sanitatem fieri et domum ex domo sine materia materiam habentem. Medicinalis enim est et edificatoria species sanitatis et domus. Dico autem substantiam sine materia quod quid erat esse. Generationum vero et motuum hic autem intellectiva vocatur, illa vero factio; que quidem a principio et a specie intellectiva. Que vero ab ultimo intellectionis factio. Similiter autem et in aliis intermediis unumquodque fit.

Dico autem ... [illegible]

Dico autem ut si quidem est sanitas oportet adequari. Et hoc quidem igitur est adequari hoc; hoc autem erit si calefiat. Hoc vero quid est? hoc. Existit autem hoc potentia; hoc autem iam in ipso. Faciens itaque et unde incipit movere sanandi, si quidem ab arte, species est que in anima; si vero a casu, ab hoc quod quandoque faciendi est principium facienti ab arte, ut forsan in medendo a calefactione principium. Hoc autem facit fricatione. Calor itaque in corpore aut pars est sanitatis, aut sequitur eum aliquid tale quod est pars sanitatis, et domus ut lapides, et aliorum. Quare sicut dicitur impossibile fieri esse si nihil preexistit. Quod quidem igitur partem ex necessitate existere palam; materia namque pars, inest enim et fit hec. Sed igitur et eorum que in ratione. Utroque autem modo dicimus ereos circulos quid sunt, et materiam dicentes quia es, et speciem quia figura talis. Et hoc est genus in quod primum ponitur. Ereus vero circulus habet in ratione materiam. Ex quo vero ut materia fit quedam dicuntur cum fiunt non illud sed illinum, ut statua non lapis sed lapidea. Homo autem convalescens non dicitur illud ex quo. Causa vero quia fit ex privatione et subiecto quod dicimus materiam, ut et homo et laborans fit sanus; magis tamen dicimus fieri ex privatione ut ex laborante sanus quam ex homine. Propter quod laborans quidem sanus non dicitur, sed homo et homo sanus. Quorum vero privatio non manifesta et innominabilis, ut in ere figure cuiuslibet, aut in lateribus et lignis domus, ex hiis videtur fieri ut illic ex laborante. Propter quod sicut nec ibi ex quo hoc illud non dicitur, nec hic statua lignum, sed producitur lignea non lignum, et erea non es, et lapidea sed non lapis, et domus latericia sed non lateres. Quoniam si quis intendat ex ligno fit statua aut ex lateribus domus, si quis valde inspiciat non utique simpliciter diceret, quia oportet permutato fieri ex quo sed non permanente. Hoc propter autem quidem ita dicitur.

Quoniam vero ab aliquo fit quod fit ~~quod~~ (hoc autem dico unde principium generationis est) et ex aliquo (sit autem non privatio hoc sed materia; iam enim diffinitum est quomodo hoc dicimus) et quod fit (hoc autem est spera aut circulus aut quodcumque evenit aliorum), quemadmodum nec subiectum facit es, sic nec speram nisi secundum accidens, quia enea spera est et illam facit. Nam hoc aliquid facere ex totaliter subiecto hoc facere est. Dico autem quia es rotundum facere est, non quod rotundum aut speram facere, sed aliud aliquid, aut speciem hanc in alio. Nam si facit ex aliquo facit aliud. Hoc enim subiciebatur, ut facere

Ex quo vero ... [illegible]

Iam ... [illegible]

Quoniam vero ... [illegible]

Aut speciem ... [illegible]

eneam speram. hec autem ita. quia
ex hoc quod est es. hoc facit quod
est spera. Si igitur et hoc facit ipsum,
palam quia similiter faciet et in-
finit generationes in infinitum. Pa-
lam ergo quod nec speciem aut quodcumque
oportet vocare in sensibili formam
non fit. nec est eius generatio. nec quod
quid erat esse huic. hoc enim est
quod in alio fit. aut ab arte aut
a natura. aut a potentia. Eneam vero
speram esse facit. facit enim ex
ere. et spera. facit enim in hoc hanc s-
peciem facit et est hoc speram ene-
am. hoc autem spere esse fieri. si vero quod
est spere esse omnino si est ge-
neratio ex aliquo aliquid erit. o-
portebit enim divisibile esse semper
quod fit et esse autem hoc. et
hoc. hoc. dico autem quod hoc quidem
materiam. illud vero speciem. Si igitur
est spera ex medio figura equalis. hujus
hoc quidem erit in quo erit quod fa-
cit. hoc autem in illo. hoc autem
omne quod factum est ut enea
spera. Palam igitur ex dictis quia
quod quidem ut species aut ut sub-
stantia dicitur non fit. synodum autem
quod secundum hanc dicitur fit. Et quod in
omni generato materia inest. et est hoc
quidem hoc. et hoc. hoc. Utrum igitur
est quedam spera preter has aut
domus preter lateres. aut nunquam
facta est. si sic erit hoc aliquid
sed quia tale significat. hoc

quidem et determinatum non est. sed ge-
nerat ex hoc tale. et cum genera-
tum est. est hoc tale. hoc autem
omne. hoc callias. aut socrates
est. quemadmodum spera enea
hec. homo vero et animal quemad-
modum spera enea totaliter. Ma-
nifestum igitur quia specierum cau-
sa sicut consueti sunt quidam dicere
species si sunt quedam preter singula-
ria ad generationes et substantias inutiles.
Nec utique erunt propter hoc esse per
se substantie. In quibusdam vero palam quia
generans. tale autem est quale
generatum. nec tamen idem. nec
unum numero. sed unum specie. ut in physicis.
homo namque hominem generat.
nisi aliquid preter naturam. fiat ut equus
mulum. Et hec quoque similiter. quod
enim commune est super equum
et asinum non est nominatum
proximum genus. sunt quidem am-
bo forsan velut mulus. Qua-
re palam quia non oportet quod exem-
plum speciem plurare. maxime
enim in hiis exquirerent. Substantie
namque maxime hee. Sed sufficiens
est generans facere et speciei causam esse
in materia. Omne vero iam ta-
lis species in hiis carnibus et os-
sibus callias et socrates. Et di-
versa quidem propter materiam. diversa namque.
Idem vero specie. individua namque
species. Dubitabit autem aliquis qua-
re alia fiunt et ex arte et a ca-

Dubitabit. hic removet dubitationem ... palam ... Dubitabit ...

[illegible gloss]

ut sanitas. alia vero ut domus.
Causa vero est quia horum quidem materia incipiens generationis et
in faciendo et fieri aliquid eorum
que ab arte. in qua existit aliqua
rei pars. hec autem talis est qualis nata
moveri ab ea. illa vero non. Et huius
hec quidem sicut potens hec autem
impotens. multa namque possunt
quidem ab ipsis moveri sed non sic
puta saltare. Quorumcumque igitur ta-
lis est materia ut lapides impossibile
sic moveri nisi ab alio sic tamen
et ignis. propter hoc autem hec quidem non
erunt sine habente artem hec autem
erunt. ab hiis enim movebun-
tur non habentibus quidem artem mo-
veri vero ~~non~~ potentibus est ab ~~ex~~
~~ex~~ aliis non habentibus artem aut
ex parte. Palam vero ex dictis quod
modo quodam omnia fiunt
ex univoco quemadmodum natura-
lia. aut ex parte univoco ut do-
mus ex domo aut ab intellectu.
ars enim est species. aut ex parte. aut
habente aliquam partem. nisi secundum ac-
cidens fiat. causa namque faci-
endi prima per se pars. calor
enim in motu calorem in
corpore facit. hic vero est aut sa-
nitas aut pars aut sequitur
enim pars aliqua sanitatis
aut sanitas ipsa. propter quod et di-
citur facere. quia illud facit sanita-
tem cui consequitur et accidit ca-

[illegible gloss]

[illegible gloss]

lor. Quare quemadmodum
in sillogismis omnium principium est substan-
tia. Nam ex quid est sillogismi sunt.
et hic generationes. Similiter vero
habent et que natura constituta
sunt. Nam sperma facit sic-
ut que ab arte. habet enim potentia
speciem et a quo sperma est ali-
qualiter univocum. Non enim omnia
sic oportet querere ut ex homine homo.
et enim femina ex viro. unde
mulus non ex mulo. sed si non
orbatio sit. Quecumque autem
a casu sicut ibi fiunt quorumcumque
materia potest a se ipsa moveri hoc mo-
tu quo sperma movet. Quorum-
cumque vero non ea impossibilia sunt
fieri aliter quam ex ipsis. Non
solum autem de substantia ostendit ratio
non fieri speciem. sed de omnibus si-
militer primis communis ratio. ut
quantitate. et qualitate. et aliis
cathegoriis. fit enim velut
enea sphera. sed non sphera neque es.
in ere si fit. semper enim oportet pre-
existere materiam et speciem. et in eo quid
et in qualitate et in quantitate
et aliis similiter cathegoriis.
Non enim fit quale. sed quale
lignum nec quantum. sed quan-
tum lignum aut animal. Sed proprium sub-
stantie ex hiis accipere est. quia necesse
preexistere semper alteram substantiam ac-
tu existentem que facit ut animal si
fit animal. quale et quantum non est necesse

[illegible marginal glosses]

VI VII

in sua potentia solum.

Quoniam vero diffinitio ratio est, et omnis ratio partes habet, ut autem ratio ad rem, et pars rationis ad partem rei similiter se habet. Dubitatur iam an oportet partium rationem esse in toto rationem an non. In quibusdam enim videntur esse. In quibusdam non. Nam circuli ratio non habet eam que incisionum, que autem sillabe habet eam que elementorum. Et tamen dividitur circulus in incisiones ut sillaba in elementa. Amplius autem si priores sunt partes toto et recti acutus est pars et digitus hominis, prior erit acutus recto et digitus homine. Videntur autem illa esse priora secundum rationem namque dicuntur ex illis, et in esse sine invicem priora. Aut multipliciter dicitur pars, quorum unus quidem modus est quod mensurat secundum quantitatem. Sed hoc quidem pretermittatur; ex quibus vero substantia est ut partibus perscrutandum est. Si igitur est hoc quidem materia, illud vero species, aliud ex hiis, et substantia est materia et species et quod ex hiis, est quidem ut et materia pars alicuius dicitur, est autem ut non, sed ex quibus speciei ratio, ut concavitatis non est pars caro, hec namque materia in qua fit, simitatis vero pars aliqua est. Et totius autem statue pars est es, eius vero quod ut species dicitur statue

non. Dicendum enim speciem et in quantum habet speciem unumquodque, materiale vero nunquam secundum se est dicendum. Quapropter circuli ratio non habet eam que est incisionum, sed que sillabe eam que est elementorum. Nam elementa rationis partes sunt speciei et non materia, incisiones vero huius sicut partes ut materia in qua fiunt. Propinquius tamen speciei quam es, cum in ere fit rotunditas. Est autem ut nec omnia sillabe in ratione inerunt, ut hec cerea, aut que sunt in aere. Iam enim et hec pars sillabe ut materia sensibilis. Etenim linea non si divisa corrumpitur aut homo in ossa et nervos et carnes, propter hoc et sunt ex hiis sic ut entibus substantie partibus, sed ut ex materia. Et totius quidem sinoli sunt partes, speciei vero et cuius ratio est, non adhuc. Quapropter nec in rationibus. Horum quidem igitur inerit talium partium ratio, horum vero non oportet inesse, si non sit simul accepti. Nam propter hoc quedam quidem ex hiis ut principiis sunt in que corrumpuntur, quedam vero non sunt. Quecumque quidem igitur simul sumpta species et materia sunt, ut simum aut ereus circulus, hec quidem corrumpuntur in hec et pars horum materia. Quecumque vero non concipiuntur cum materia, sed sine materia ut rationes speciei solum, hec vero

corrumpuntur aut omnino aut taliter non. Quare illorum quidem principia et partes que sunt ut materia non, ipsius speciei vero nec partes nec principia hec. Et ideo corrumpitur lutea statua in lutum et sphera in es et Callias in carnem et ossa. Amplius autem circulus in incisiones; est enim aliquis qui concipitur cum materia. Nam dicitur circulus quidem simpliciter dictus et singularis, quia non proprium nomen singulorum. Dictum est quidem igitur et nunc ipsum verum, et tamen amplius manifestius dicemus repetentes. Nam quecumque sunt rationis partes et in que dividitur ratio, hec sunt priores aut omnes aut quedam. Recti vero ratio non dividitur in acuti rationem, sed que est acuti in eam que est recti. Utitur enim diffiniens acutum recto; minor enim recto acutus. Similiter autem et circulus et semicirculus se habent; semicirculus enim diffinitur circulo, et digitus toto; talis enim hominis pars digitus. Quare quecumque sunt partes ut in materia et in que dividitur ut in materiam sunt posteriora. Quecumque vero ut rationis et substantie secundum rationem priora aut omnia aut quedam. Quoniam vero animalium anima (hec enim substantia est animati) que secundum rationem substantia et species et quod quid erat esse tali corpori

unumquodque enim partem si diffiniatur bene non sine opere diffinietur, quod non existet sine sensu. Quare huius partes priores aut omnes aut quedam simul toto animali, et secundum unumquodque similiter. Corpus vero et huius partes posteriores sunt hac substantia, et dividitur in hec ut in materiam non substantia sed simul totum. Ea quidem igitur que simul toto priora sic est ut est, est autem ut non. Neque enim possunt esse separata. Nec enim cuiuscumque modo se habens digitus animalis, sed equivocus qui mortuus. Quedam vero simul quecumque principalia et in quo primo ratio et substantia, puta si hoc cor aut cerebrum. Nichil enim differt utrum tale. Homo et equus et que ita in singularibus, universaliter autem non sunt substantia sed simul totum quoddam ex hac materia et hac ratione ut universaliter. Singulare vero ex ultima materia Socrates iam est et in aliis similiter. Pars autem igitur est et speciei (speciem autem dico quod quid erat esse) et simul totius eius quod ex specie et materia ipsa. Sed rationis partes que speciei solum sunt; ratio vero est ipsius universalis. Circulo enim esse et circulus et anime esse et anima idem. Simul totius autem iam, puta circuli huius et singularium alicuius aut sensibilis aut intellectualis (intellectuales autem dico ut mathematicos

[illegible marginal gloss]

et sensibiles ut eneos. et ligneos. horum autem non est diffinitio sed cum intellectu aut sensu cognoscuntur. hec est cum actu inveniuntur abeuntes vero ex actu non palam utrum quidem sunt aut non sunt. sed semper dicuntur et cognoscuntur universali ratione. materia autem ignota secundum se. materia vero alia sensibilis. alia intellectualis. sensibilis autem ut es et lignum. et quelibet mobilis materia. intellectualis vero que in sensibilibus existit non in quantum sensibilia ut mathematica. ¶ Quomodo quidem habet de toto et parte. et priore et posteriore: dictum est.

Interrogantem vero obviare est necesse cum quis interrogat utrum rectus et circulus et animal priora. aut in que dividuntur. et ex quibus sunt partes. anima non simpliciter. si quidem enim est et anima animal aut animatum aut unumquodque anima unius cuiusque et circulus quod circulo esse et rectus quod recto est esse et substantia recti. quod autem et quo. dicendum est posterius puta huius que in ratione et quo recto et enim hec animatum cum materia qui eneus rectus et qui in lineis singularibus. hic autem sine materia huius aliquid que in ratione posteriora vero que in singularibus partibus forte simpliciter autem non dicendum. Si vero altera et non est anima animal et sic hec aliquid dicendum. hic autem non dicendum. sicut dictum est. ¶ Dubitatur autem merito que speciei sunt partes. et que non sed simul sumpti. hiis enim non manifestis existentibus non est diffinire unumquodque. universalis enim et speciei est diffinitio. que igitur sunt partium ut materia et que non si non sunt manifeste. nec ratio erit manifesta rei. ¶ Quecumque autem quidem videntur facta in diversis specie. ut circulus in ere et lapide et ligno. hec autem manifesta esse videntur quia nichil circuli substantie es. nec lapis propter separari ab ipsis. Quare non videntur separata nichil prohibet similiter hiis se habere. ut si circuli omnes viderentur enei. nichil enim minus erunt es speciei. hec autem auferre mente est difficile ut hominis species semper in carnibus apparet et ossibus et talibus et partibus. utrum igitur et sunt partes hee speciei et rationis. aut non sed materia. sed quia non et in aliis fiunt non possumus separare. ¶ Quoniam autem hoc videtur contingere. manifestum autem quidam dubitant quidem iam et in circulo et trigono. quasi non sit competens lineis diffiniri et continuo sed omnia hec similiter dici ac si ut carnes et ossa hominis et es et lapis circuli et reducunt omnia ad numeros et linee rationem eam que duorum esse dicunt et ydeas dicentium

Alii autem dicunt [illegible]

[illegible marginal glosses]

[illegible]

hii autem ipsam metin lineam dualitatem, hii autem speciem lineae. Quaedam enim esse eadem speciem et cuius species, ut dualitatem et speciem dualitatis; in linea vero non adhuc. Accidit itaque unam multorum esse speciem quorum species videtur esse altera, quod et Pythagoricis accidit. Et contingit unam omnium facere per se speciem, alia vero non species. Quamvis et unum omnia erunt. Quod quidem igitur habet dubitationem aliquam quae sunt circa diffinitiones, et propter quam causam, dictum est. Quare omnia reducere ita et auferre materiam supervacuum est. Quaedam enim forsan hoc in hoc sunt aut sic haec habentia. Et parabola de animali quam consuevit Socrates iunior dicere non bene se habet. Abducit enim a veritate et facit suspicari quod contingens sit hominem esse sine partibus, sicut sine aere circulum. Hoc autem non simile. Sensibile namque aliquid forsan animal et sine motu non est diffinire. Quare nec sine partibus se habentibus aliqualiter. Non enim omnino manus hominis est pars, sed potens opus perficere, quare animata existens; non animata vero non pars. Circa mathematica autem quare non sunt partes rationes rationum, ut circuli semicirculi? Non enim sunt sensibilia haec. Aut nihil differt; erit enim materia quorumdam et non sensibilium. Et omnis quod non est quod quid erat esse et species secundum se sed hoc aliquid. Circuli quidem igitur non erit eius qui universalis; singularium vero erunt partes hae, sicut dictum est prius. Est enim materia haec quidem sensibilis, haec vero intellectualis. Palam autem et quod anima quidem substantia prima, corpus vero materia, homo vero aut animal quod est ex utrisque ut universaliter. Socrates vero et Coriscus, si quidem autem anima dupliciter dicitur, alii namque ut animam, alii vero ut totum. Si vero simpliciter anima haec et corpus hoc, ut quod quid universale et singulare. Utrum vero est praeter materiam talium aliqua alia substantia, et oportet quaerere substantiam horum aliam aliquam ut numeros aut ad tale, perscrutandum est posterius. Huius enim gratia et de sensibilibus substantiis temptamus diffinire, quoniam modo quodam physicae et secundae philosophiae opus est sensibilium substantiarum speculatio. Non enim solum de materia oportet cognoscere physicum, sed et de ea quae secundum rationem, et magis. In diffinitionibus vero quomodo partes quae in ratione, et quare una ratio diffinitio, palam est quia res una; res vero quo una partes habens, speculandum est posterius. Quid autem igitur est quod quid erat esse et quomodo ipsum secundum se, de omni dictum est universaliter. Et quare horum quidem ratio quod quid erat esse habet partes diffiniti, horum vero non; et quia in substantiae ratione

[illegible]

q sic partes ut materia non inerunt; [?] enim sunt illius partes sive totius huius aut aliqualiter totius est et non est. Nam eius materia non est; indeterminatum enim. Secundum primam autem substantiam est ut hominis quidem anime ratio. Substantia namque est species que inest ex qua et materia tota dicitur substantia, ut concavitas. Nam ex hac et naso simus et simitas est. Bis enim et hic inerit nasus. In tota vero substantia ut naso simo aut callia inerit et materia. Et quod quid erat esse et unumquodque in quibusdam idem, ut in primis substantiis, ut curvitas et curvitati esse, si prima est. Dico autem primam que non dicitur per aliud in alio esse et subiecto ut materia. Quecumque vero ut materia aut concepta cum materia non idem. Sed neque secundum accidens unum, ut socrates et musicum. Hec enim eadem secundum accidens.

Nunc autem dicamus primum quantum in analeticis de diffinitione non dictum est. In illis enim dubitatio proposita nobis de substantia est. Dico autem hanc dubitationem propter quid aliquando unum est cuius rationem diffinitionem esse dicimus, ut hominis animal bipes. Sit enim hec ipsius ratio. Propter quid hoc itaque unum est, sed non multa animal et bipes? [x] Nam homo et album multa quidem sunt cum alteri non insit alterum; unum vero quando inest et patitur aliquid subiectum homo; tunc enim unum fit et est album homo. Hic autem non participant alterum altero. Genus enim non videtur differentiis participare; simul enim contrariorum idem participaret. Nam differentie contrarie sunt quibus differt genus. Si vero et participet, eadem ratio, si sunt differentie plures, ut gressibile, bipes, non alatum. Quare namque hec unum sed non multa? Non enim quia insunt erunt; quare ex omnibus unum. Oportet autem unum esse quecumque in diffinitione. Diffinitio enim ratio quedam est una et substantie. Quare unius alicuius oportet ipsam esse rationem. Et enim substantia unum aliquid et hoc aliquid significat ut dicimus. Oportet vero intendere primum de hiis que secundum divisiones diffinitionibus. Nichil enim aliud est in diffinitione quam primum dictum genus et differentie. Alia vero genera sunt primum et cum hoc comprehense differentie, ut primum animal, deinde vero animal bipes, et iterum animal bipes non alatum. Similiter autem et si per plura dicatur. Omnino vero nichil differt per plura aut per pauca dici. Quare nec per pauca aut per duo. Duorum vero hoc quidem differentia illud vero genus, ut eius quod animal bipes animal quidem genus, differentia autem alterum. Si ergo genus simpliciter non est preter eas que ut generis species, aut si est, quidem ut materia autem est. Vox enim genus est et materia, differentie autem species et elementa ex hac faciunt. Palam quia diffinitio est que ex differentiis ratio...

(margin) x hoc
(margin) ·i· posterior dici
(margin) x na sic ex omnibus erit unum [illegible] antequam unum est

(margin gloss) Sunt autem dicte de unitate q quidem esse [illegible] ... [illegible]

(gloss) In hoc dicit quod non sit unum per 2 rationes ... [illegible]

(gloss) Solvit dubitationem ... diffinitio est quod unum ... [illegible]

diuidi differentia differentie, ut animalis differentia est pedalitas. Item alias oportet differentiam animalis esse in eo quod pedale. Quare non est dicendum habentis pedes aliud alatum, aliud vero non alatum, si quidem bene dicet; sed propter non posse faciet hoc. Sed si aliud quidem fissis pedibus, aliud non fissis pedibus, hee namque sunt differentie pedis. Nam fissio pedis pedalitas quedam est. Et sic semper vult procedere donec utique veniat ad non differentias. Tunc autem erunt tot species pedis quot differentie. Et pedes habentia animalia equalia differentiis. Si itaque hec sic se habent, palam quia finalis differentia substantia rei erit et diffinitio. Si non est oportet multotiens eadem dicere in terminis. Superfluum enim accidit autem hoc. Nam qui dicit animal habens pedes bipes, nichil aliud dicit quam animal pedes habens duos pedes habens. Et si hoc diuidit propria diuisione, multotiens eadem dicet et equalibus differentiis.

Differencie

Si autem differentie differentia fiat, erit una finalis species et substantia. Si vero secundum accidens, ut si diuidat habentis pedes aliud album aliud nigrum, tot quot utique sectiones fuerint. Quare palam quia diffinitio ratio est que est ex differentiis, et harum ex finali secundum rectum. Palam autem erit si quis transponat tales diffinitiones, ut dicat eam que est hominis, dicens animal bipes pedes habens. Superfluum enim est habens pedes dicto bipede. Sed ordo non est in substantia. Quomodo namque oportet intelligere hoc quidem posterius, illud vero prius. De diffinitionibus autem que secundum diuisiones sunt dicantur primum tantum quales quedam sint.

Quoniam vero de substantia perscrutatio est, iterum redeamus. Dicitur autem sicut subiectum substantia esse et quod quid erat esse et quod ex his, et universale. De duobus autem igitur dictum est. Et enim de quod quid erat esse et de subiecto, quia dupliciter subicitur: aut hoc aliquid ens, ut animal passionibus, aut ut materia actui. Videtur autem et universale causa quibusdam esse maxime et esse principium universale. Unde et de hoc aggrediamur. Videtur enim impossibile esse substantiam esse quodcumque universaliter dictorum. Primum enim substantia unicuique propria unicuique que non inest alii; universale vero commune. Hoc enim dicitur universale quod pluribus inesse natum est. Cuius ergo substantia hoc erit? Aut enim omnium aut nullius. Omnium autem non est possibile. Unius autem si erit, et omnia hec erunt. Quorum enim una substantia et quod quid erat esse unum, et ipsa unum. Amplius substantia dicitur quod non de subiecto, universale de subiecto aliquo dicitur semper.

[illegible]

semper. Sic autem quatenus non est
ut quod quid erat esse in ipso aut
inexistit ut animal in homine
et equo. Ergo palam quia est
eius ratio. Differt autem nichil
nec si non omnium ratio est communia
sunt in substantia. nichil enim minus substantia
erit hec alicuius ut homo hominis
in quo existit. Quare idem ac-
cidet iterum. erit enim substantia illius
substantia. ut animal in quo ut proprium ex-
istit. Amplius autem et impossibile
et inconveniens hoc et substantiam si
est ex aliquibus non ex substantiis esse
nec ex eo quod hoc aliquid sed
ex quali. prius enim non substantia nec quale
est. nec generatione passiones possibile
est priores esse substantia. erunt enim separabiles.
Amplius Socrati inerit substantia substantia.
Quare duorum erit substantia. totali-
ter autem accidit si est substantia homo et quecumque
ita dicuntur: nichil eorum
que in ratione esse nullius substantiam
nec sine ipsis existere nec in aliquo.
Dico autem ut non esse quoddam
animal preter quedam nec aliud esse
eorum que in rationibus nullius.
Ex hiis itaque speculantibus pa-
lam quia nichil universaliter ex-
istentium est substantia. et quia nullum
communiter predicatorum significat hoc aliquid
sed tale. Si non autem alia quoque
multa accidunt et tertius homo
quia est. Et ita manifestum. Impossibile
enim substantiam ex substantiis esse inexisten-

[illegible]

tibus sic ut actu. duo namque
sic actu nunquam sunt unum
actu. Sed si potentia duo fuerint
erunt unum. ut que dupla
ex duobus dimidiis potentia.
actus enim separat. Quare si substantia
unum non erit ex substantiis inex-
istentibus. Et secundum hunc mo-
dum quem dicit Democritus
recte. Impossibile enim esse aut
ex duobus unum aut ex uno duo
fieri. Magnitudines enim indivi-
sibiles substantias faciunt. Similiter
igitur manifestum quia et in numero ha-
bebit si est numerus compositio unitatum
sicut dicitur a quibusdam. aut
enim non duo unum dualitas
aut non est unitas in ipsa ac-
tu. Habet autem accidens du-
bitationem. Si enim ex universali-
bus impossibile est esse nec unam
substantiam propter tale. sed non hoc aliquid si-
gnificat. nec ex substantiis contingit
actu esse in unam substantiam. inco-
posita utique erit substantia omnis. Quare
nec ratio utique erit ullius substantie. At
vero videtur omnibus et dictum
est dudum aut solum substantie esse
terminum aut maxime. nunc
autem nec huius. nullius erit ergo di-
ffinitio. aut modo quodam erit
modo autem quodam non. Manifestum autem
erit quod dicitur ex posterioribus
magis. Manifestum autem et ex hiis ipsis
accidens et hiis qui dicunt species substantias et

separabiles esse et simul speciem ex
genere facientibus et differentiis. Si
enim sunt species et aliquid homo in se
et equo, aut unum et idem numero
erit aut alterum ratione. Nam palam
quia unum. Eandem enim
exhibebit rationem dicens in utro-
que. Si ergo est aliquis homo
ipse secundum se hoc aliquid et se-
paratum, necesse et ex quibus, ut animal
et bipes, hoc aliquid significa-
re et esse separabilia et substantias. Quare
et animal. Si quidem igitur
idem et in equo sicut tu in
te, quomodo in separatis existentibus unum
non erit? Et quare non et si-
ne ipso erit animal hoc? De-
inde si quidem participatione
bipedis et multipedis impossibile
aliquid accidit. Contraria namque
simul inerunt ipsi uni et enti
hoc aliquid. Si autem non, quis modus cum dicit
utique aliquis animal esse
bipes aut gressibile? Sed forsan
componitur et copulatur aut
miscetur. Sed omnia inconveniencia.
Sed alterum in unoquoque. Infini-
ta igitur erunt ut est dicere quo-
rum substantia animal. Non enim
secundum accidens ex animali homo.
Amplius multa erit ipsum animal.
Substantia enim singulare est quod in uno-
quoque animal. Non enim de sicut
alio dicitur. Si autem non, ex illo
erit homo et genus ipsius
illud. Et amplius ydee omnia
ex quibus homo. Igitur non
alterius quidem erit ydea, al-
terius non substantia. Impossibile. Namque
ipsum igitur animal erit unumquodque
eorum que in animalibus.
Amplius ex quo hoc, et quomodo ex ip-
so animali? Aut quomodo possibile
esse aliquid quod substantia hoc ipsum preter
ipsum animal? Amplius autem in sen-
sibilibus hec accidunt et his absur-
diora. Si igitur impossibile sic
se habere, palam quia non est ydea
ipsorum sic ut quidam di-
cunt. Quoniam vero substantia al-
tera et quod est simul totum et
ratio, substantia vero ratio totaliter, quecumque
quidem igitur ita dicuntur, horum
quidem est corruptio; et enim
generatio. Rationis autem non est ita
ut corrumpatur. Nec enim generatio.
Non enim fit domui esse, sed
quod huic domui. Sed sine generatio-
ne et generatione corruptione sunt et
non sunt. Ostensum est enim
quia nullus hec generat nec facit.
Propter hoc autem et substantiarum sensibilium singularium ratio
nec diffinitio nec
demonstratio est, quia habent materiam cuius
natura talis est ut contingat et esse
et non esse. Quapropter corruptibilia
omnia singularia ipsorum. Si igitur
demonstratio necessariorum et diffinitio ratio
scientifica, et non contingit
sicut nec scientiam quandoque ignorantiam

esse ita nec demonstrationem nec dif-
finitionem: sed opinio est contingen-
tis aliter se habere palam quia non utique
erit ipsorum nec diffinitio nec de-
monstratio. Non enim sunt manifesta
corrupta scientiam habentibus cum a sen-
su abcesserint. et salvatis rationi-
bus in anima easdem non erit
nec diffinitio. Quapropter nec demon-
stratio. Propter quod oportet eorum quae ad terminum
cum aliquis diffinit aliquid
singulariter non ignorare quia
semper auferre est. Non enim contingit
diffinire. Nec itaque ydeam nullam
est diffinire. Singularium enim
ydea ut dicunt et separabilis est.
Necesse vero ex nominibus esse rationem
Nomen autem non faciet diffiniens.
Ignotum enim erit posita autem
communia omnibus. Ergo necesse inesse et
aliis hec. et si quis te diffiniat
animal dicet gracile ut album
aut aliud aliquid quod in alio sit.
Si quis autem dicat nichil prohibere sepa-
ratim quidem omnia multis simul
vero huic soli inesse. primum quidem
dicendum quia et ambobus. ut animali bi-
pes. animali et bipedi. et hec
in sempiternis quidem necesse est
priora existere et partes compositi
Quin immo et separabilia si homo
separabile. aut enim nichil. aut
ambo. si quidem ergo nichil non erit
genus praeter species. si vero erit et differentia.
Deinde priora quia ipso esse. hec vero non
contra auferentur. Deinde autem si
ex ydeis ydee. minus enim composita
ex quibus. Amplius et multis oportebit
et illa praedicari. ex quibus ydea.
ut animal aut bipes. Sin autem
quomodo cognoscetur. erit enim ydea
quedam quam impossibile de pluribus
praedicari quam uno. Non videtur autem
si omnis ydea esse participabilis.
ratione ergo dictum est. latet quod
impossibile diffinire in sempiter-
nis. maxime vero quecumque unica
ut sol et luna. Non solum enim
peccant additione talium quibus ab-
latis adhuc erit sol. puta circum-
gyrans. aut nocte [illegible] abscondi-
tum. si enim steterit aut apparuerit
non adhuc erit sol. sed absur-
dum non est. Sol enim substantiam quan-
dam significat. Amplius quecumque in
alio contingunt. ut si alter factus fu-
erit talis. palam quia erit. Commu-
nis ergo ratio. sed erat singulorum sol. ut
Cleo aut Socrates. Cur ipsorum quidem
nullus eorum terminum profert ydeam si
et utique enim temptantibus quia
verum quod modo dictum est. Manifestum
est quod putantur esse substantiarum
plurime potentie sunt. ut ipse
partes animalium. nichil enim separatum
ipsorum est. Cum autem separata
fiunt tunc entia ut materia omnia
terra. ignis. et aer. nichil enim ipsorum
unum est sed ut cumulus antequam digeratur
et fiat aliquid ex ipsis unum. Maxime autem

vtr; aliquis animatorum suspica
bitur partes et eas que anime propinqua am
bas fiunt entes et actu et potentia eo quod
principium habeant motus ab aliquo in
iuncturis propter quod quedam animalia
diuisa uiuit. sed tamen potentia omnia
erunt. et quando fuerit unum et continuum
natura sed non ui aut complantatione. tale
namque est orbato. Quoniam uero unum
dicitur sicut et ens et substantia unius una
et quorum una unio: unum unio
palam. quoniam nec unum nec ens con
tingit substantiam esse rerum: sic nec
elo esse aut principio. sed querimus
quid igitur principium. ut ad notius
reducamus. Magis igitur horum
substantia ens et unum: quam principium
et elementum et causa. Sed nec .. inest substantia
sed huic et huic ipsum causa est
substantia. Amplius quod unum: apud multa
non utique erit simul. quod autem commune
simul apud multa existit. quare
palam: quoniam nullum uniuersalium ex
istit preter singularia separatim.
Sed species dicentes. hec autem
dicunt recte separantes eas. si sub
stantie sunt. illud autem non recte: quia
unam in multis speciem dicunt.
Causa uero quoniam non habent reddere
que tales substantie incorruptibiles
preter singulares et sensibiles. faciunt
igitur easdem specie corruptibilibus.
has enim scimus ipso homine
et ipso equo addentes sensibilibus
uerbum ipso. Celestia utique et non uide

remus astra. non minus existentia
forent substantie sempiterne preter has quas
nos uidemus. Quare et nunc si non habe
mus que sunt: tamen esse quasdam for
san est necesse. Quod autem quidem
uniuersaliter dicitorum nichil substantia nec
est substantia in una ex substantiis manifestum.
Quid autem oportet dicere. et quale quid sub
stantiam aliud uelut principium
facientes. dicamus forsan enim
ex hiis erit palam et de substantia
que est separata a sensibilibus substantiis.
Quoniam igitur substantia principium
et causa quedam est. hinc est procede
ndum. Queritur autem ipsum propter quid
semper sic. quare propter quid aliquid aliquod
alii aliquid inest. Nam querere
propter quid musicus homo: musicus
homo est. aut est quod dictum est que
re propter quid homo musicus est. aut
aliud. hoc quidem igitur. propter quid ip
sum est ipsum nichil est. querere. oportet
enim quia et ipsum esse existere mani
festa existentia. Dico autem ut quoniam
luna patitur eclipsim. ipsum autem quia
unum. ipsum una ratio: et una causa in
omnibus. propter quid homo homo. aut
musicus musicus. nisi aliquis dicat
quia indiuisibile ad ipsum unumquodque. hoc
autem erat unum esse. sed hoc commune quia de
omnibus. et quod breuius aliquis.
propter quid homo est animal tale. hoc au
tem igitur palam. quoniam non querit quare que
est homo homo est. aliquid igitur de aliquo
querit propter quid existit. Quoniam uero

querit quia manifestum esse. nam
si non ita simul nichil querit
propter quid tonitruat. quia sonitus
fit in nubibus. aliud enim ita de
alio est quod queritur. et propter quid
hec. puta lateres et lapides domus
sunt. palam igitur quod querit causam.
hec autem est quod quid erat esse. ut est
dicere logice. quod in quibusdam quidem
est cuius causa. ut forsan in domo aut
lecto. in quibusdam vero quid movit
primum. causa enim et hec. Sed talis
quidem causa in fieri queritur et cor-
rumpi. altera vero et in esse. Latet
autem maxime quod queritur in hiis que
non de aliis dicuntur. ut homo quid
est queritur propter simpliciter dici. sed non
distinguere quia hec aut hec. Sed oportet cor-
rigentes querere. Si autem non. commune erit
quod nichil queritur. et eius quod
queretur aliquid est. Quoniam vero
oportet habere et existere ipsum esse. palam
utique quod materiam propter quid est ut
domus hec propter quid. quia hec existunt
quod erat domui esse. et homo hic
aut corpus hoc hec habens. Quare
causa queritur materie. hec autem est species qua ad
est. hec autem substantia. Palam igitur quod in
simplicibus non est questio. nec doctrina
sed alter modus questionis talium.
Quoniam vero ex aliquo composi-
tum sic ut unum sit omne compositum.
sed non sit ut cumulus sed ut sillaba.
sillaba autem non est elementa. nec
idem b et a. nec caro ignis et

terra. Dissolutis enim hec quidem
non adhuc sunt. ut caro et sillaba.
elementa vero sunt. et ignis et
terra. est igitur aliquid sillaba non solum
elementa vocalis et consonans sed et
alterum aliquid. et caro non solum
ignis et terra. aut calidum et
frigidum. sed et alterum aliquid. Si igitur
necesse et illud aut elementum. aut
ex elementis esse. si quidem elementum
iterum eadem ratio erit. ex hoc enim
et igne et terra erit caro. et ad-
huc alio. Quare in infinitum i-
bit. Si vero ex elemento. palam
quia non uno sed pluribus aut illud ip-
sum erit. Quare iterum in hoc
eandem dicemus rationem. et in car-
ne ut vel sillaba. Videbitur autem
utique esse aliquid hoc et non elementum
et causa essendi. hoc quidem carnem
hoc vel sillabam. Similiter autem et in a-
liis. Substantia autem uniuscuiusque hec. hec enim
causa prima essendi. Quoniam vero
quedam non substantie rerum. sed quecumque
substantie secundum naturam et natura constitute sunt.
manifestabitur utique quod ista
hec natura substantia. que est non elementum
sed principium. Elementum
vero est in quod dividitur in
existens ut materia. puta sillabe
a et b.

Explicit liber vii. me-
th.

Ex dic-
tis itaque
sillogizare
oportet et collige-
tes capitulum
finem impo
nere. Dictum
est itaque quod substantiarum queruntur
cause et principia et elemen
ta. Substantie vero hee autem confesse sunt
ab omnibus, de quibusdam autem sin
gulariter quidam enunciaverunt.
Confesse quidem phisice ut ig
nis, terra et aqua et alia simplicia
corpora. Deinde plante et partes earum
et alia et partes alium et tandem
celum et partes celi. Singulariter
vero quidam alias dicunt esse species
et mathematica. Alias vero accidit ex ra
tionibus substantias esse, quod quid erat esse et
quod subicitur. Adhuc hec autem aliter genus
magis speciebus et universale singularibus.
Universali vero et generi et idee co
pulantur. Nam secundum eandem
rationem substantie videntur esse. Quoniam autem quod
quid erat esse substantia, huius autem ratio
diffinitio, propterea de diffinitione et
de secundum se diffinitum est. Quoniam autem
diffinitio ratio est, ratio autem partes habet, ne
cesse et de parte erat considerare quales
substantie partes et que non, et si hee
diffinitionis opus sunt. Amplius autem
nec universale substantia nec genus. De ydeis
vero et mathematicis posterius perscruta
dum est. Nam preter sensibiles

substantias quidam dicunt eas esse. Nunc
autem de confessis substantiis pertractabimus.
Hee vero sensibiles. Sensibiles
autem substantie omnes materiam habent.
Est autem substantia quod subicitur, aliter quidem
materiam; materiam vero dico que non
hoc aliquid ens actu potentia est
hoc aliquid. Aliter vero ratio et forma
quod hoc aliquid ens ratione separabile
est. Tertium vero quod est ex hiis,
cuius solius generatio et corruptio et
separabile simpliciter. Nam secundum ratio
nem substantiarum hee quidem separabiles,
ille vero non. Quod vero substantia
est materia palam. Nam in omnibus
oppositis mutationibus est aliquid
quod subicitur mutationibus, ut puta
secundum locum quod nunc hic, iterum alibi,
et secundum augmentum quod nunc quantum
est, tantum iterum minus aut maius,
et secundum alterationem quod nunc quidem
est sanum, iterum laborat. Similiter autem
secundum substantiam quod nunc quidem est in generatio
ne, iterum in corruptione. Et nunc
quidem subiectum quod hoc aliquid, iterum autem
quod subicitur sicut secundum
privationem. Et hanc sequuntur alie trans
mutationes. Aliarum vero aut
unam aut duas hec non sequitur.
Non enim necesse si aliquid materiam habet
localem, hanc et generabilem et corruptibilem
habere. Que enim differentia simpli
citer fieri et non simpliciter dictum est in physicis. Quoniam autem
ei quidem ut subiecta substantia et ut
materia confessa est. Hec autem que potentie

relinquunt eam que ut actum
suum sensibilium dicere que est.
Democritus quidem igitur tres di
fferencias similis est existimanti esse
secundum subiectum corpus unum unum
et idem differre. aut rismo quod
est figura. aut tropi quod est
po. aut dyatigi quod est ordo
Videntur autem multe differentie
esse ut alia quidem compositione
dicuntur sicut quecumque mixta
quemadmodum melicratum
alia ligatione: ut capitulu
gatura. alia visco ut liber. alia
clavo ut archa. alia ampliu
horum. alia positione ut limina
re. infimus et supremus. hec enim
in poni aliqualiter differunt. alia
tempore ut cena et prandium.
alia loco ut spiritus et alia sensibi
lium passionibus. ut duricie et
mollicie. ut spissitudine et ra
ritate. et siccitate. et humi
ditate. et hec quidem horum q
uedam. alia omnibus hiis et quo
alia superhabundanciam. alia de
fectu. Quare palam quia et
nota le est tociens dicitur. limen enim
inferius est quia ita ponitur et
esse sic ipsum poni signat et cristal
lum esse sic inspissare. Quorum
dam vero est esse et omnibus hiis
diffinietur per hec quidem mi
sceri. hec autem contemperari. illa
vero ligari. alia inspissari. alia

autem aliis differentiis uti sicut ma
nus. aut pes. Sumenda sunt ergo
genera differentiarum. hec namque erunt
principia essendi. ut que in magis
et minus. aut spisso et raro et
aliis talibus. Omnia namque hec
superhabundancia et defectus sunt
omnia. siquidem autem figura
aut lenitate. aut asperitate. aut
recto. aut curvo. hiis autem esse erit
mixti. oppositive vero non esse. Palam
itaque ex hiis. quasi substantia est essendi
unumquodque. in hiis querendum
que est causa essendi horum
unumquodque. Substantia quidem igitur nullum
horum. nec combinatum. at
tamen proportionabile in unoquo
que. et ut in substantiis quod de materia
predicatur actus eius ipse et
in aliis diffinitionibus maxime
ut si limine inferius oporteat
diffinire lignum. aut lapidem
ita positum dicemus. et domum
lateres et ligna sic posita.
Adhuc et quod cuius causa in
quibusdam est. Si vero cristallum
aquam congelatam. aut inspissa
tam. ita symphonia acuti
et gravis commixtio talis. Eodem
autem modo et in aliis. Palam igitur
ex hiis quia actus alius alterius nota
materie et ratio. aliorum enim compositio.
aliorum aliud quod dictorum. Propter
quod diffinientium hii quidem
dicentes. quid est domus: quia lapi
des

lateres ligna potentia domum dicunt.
in, namque hec illi non vas. preceptum
pecuniarum. et corporum. aut
aliud aliquid tale. adicientes
actum dicunt. alii autem ex eis com-
ponentes: tertiam et eam que ex
hiis substantiam. videtur enim que diffini-
nota tionem per differentias ratio speciei et actus esse.
Que vero est ex existentibus materie magis.
Similiter autem et quos archytas ap-
probavit terminos. simul enim
utriusque sunt. ut quid est serenitas?
quies in aere per planitatem. aer qui-
dem materia actus et substantia quies. quid
est tranquillitas? maris equali-
tas. subiectum quidem ut materia mare.
actus autem et forma equalitas. Palam
itaque ex dictis que sit sensibilis substantia et
quomodo. hec quidem enim ut materia. illa vero
ut in materia. illa vero ut forma que
actus. Tertia autem que ex hiis.

Oportet autem non ignorare quia
aliquando latet utrum significet
nomen compositam substantiam. aut ac-
tum et formam. ut domus utrum
signum communis quia tegumentum
ex lateribus et lapidibus sic compo-
sitis. aut actus et speciei quia te-
gumentum. et linea utrum dua-
litas in longitudine. an quia
dualitas. et animal utrum anima in
corpore. aut anima. hec namque
substantia et actus corporis alicuius. Erit
autem utrique et in utrisque animal non
ut una ratione dictum. sed ad unum.
ad unum. sed hec quidem ad aliquid aliud
quidem differunt. ad questionem vero
de substantia sensibili nichil. Nam quod quid
erat esse speciei et actui existit.
Nam anima et anime esse idem.
homini vero esse et homo: non idem.
nisi et anima non dicatur sic que
aliud quidem. aliud vero non.
Videtur itaque querentibus syllaba ex
elementis esse et compositione. nec
domus lateres et compositio. et
mixtio ex hiis aliorum est com-
positio et mixtio. Similiter autem
nec aliorum. nil ut limen positione
compositione. non ex limine positio. sed
magis hec ex illa. nec utique
homo ut animal et bipes. sed aliquid oportet nota
esse quod preter hec est. si hec materia.
Nam neque elementum. nec ex
elemento. sed substantia quod auferentes materiam
dicunt. Si igitur hec causa ipsius esse et
substantia. hanc ipsam utique substantiam non dicent.
Necesse itaque hanc aut sempiternam
esse aut corruptibilem. sine cor-
rumpi. aut factam esse sine fieri.
Demonstratum est et declara-
tum in aliis quia speciem nullus
facit nec generatur. sed efficitur
hec. sit autem quod ex hiis. Si autem
sunt corruptibilium substantie separa-
biles. nondum palam. Certum quia
quorundam non contingit. palam
quecumque non possibile est preter ipsa aliqua
esse. ut domum: aut vas. Forsan qui-
dem igitur nec substantie sunt hec. nec ipsa

et hec in aliquid aliorum. Que-
cumque vero non constituta sunt, non
enim iam videtur quis ponere
eorum que incorruptibilium sunt.
Quare dubitatio quam Antistenici
et sic indocti dubitabant habet quan-
dam opportunitatem, quod non est quid est ipsum quod
est ipsum diffinire. Terminum
enim rationem esse longam. Sed quale
quidem aliquid est contingit
et docere, sicut argentum quid qui-
dem quid est non, quia autem qua-
le stagnum. Quare sic est-
quidem cuius contingit esse ter-
minum et rationem, puta compo-
site, sive sensibilis fuerit sive in-
tellectualis. Primorum autem ex
quibus hec non est. Siquidem ad
de aliquid significat ratio diffinitiva
et oportet hoc quidem ut materiam esse, id
ut formam. Palam autem et quia
si sunt aliqualiter numeri substantie sic ut
sunt et non ut quidam dicunt
unitatum. Nam diffinitio quidam
numerus quidam: divisibilisque enim
et in indivisibilia. Non enim in-
finite rationes et numerus autem talis.
Et quemadmodum nec a numero abla-
to aliquo aut addito ex quibus
numerus est. Non ad huc idem numerus
est, sed alter quamvis minimum au-
feratur aut addatur, sic enim
diffinitio nec quod quid erat
esse non ad huc erit ablato ali-
quo aut addito. Et numerum oportet esse

aliquid quo unus quia unus non
habent dicere multi. Siquidem est
est unus aut enim non est sed ut
acervus. Aut si quidem est di-
cendum quod quid est faciens
unum ex multis. Et diffini-
tio una est. Similiter autem nec hanc
habent dicere. Et hoc merito accidit.
Eiusdem enim rationis et substantia u-
num. Ita sed non ut quidam dicunt
quasi unitas aut punctum, quedam ens
aut punctum. Sed endelechia et
natura quedam unaquaque. Et quemadmodum
nec numerus habet magis aut minus
nec que secundum speciem substantia, sed siquidem
cum materia. De generatione autem
et corruptione dictarum
substantiarum quomodo contingit et quo-
modo impossibile, et de reduc-
tione ad numerum sit usque ad hec de-
terminatum.

De materiali autem substantia oportet non latere
quia et si ex eodem omnia
primo aut eisdem aut primis
et eadem materia ut principi-
um hiis que fiunt, est aliqua propria cuius-
libet, ut flegmatis prima materia
dulcia aut crassa, colere vero
amara aut alia quedam. For-
san autem et ex hec eodem
fiunt. Et plures materie eiusdem
quando alterius altera fuerit, ut flegma
ex crasso et dulci, si crassum
sit ex dulci. Et colera vero per re-
solutionem in primam materiam.

nota Multiplicatur enim hec ex hec aut
quia prima, aut quia ex re
soluto in principium. Contingit
nota autem una existente fieri diversa propter mo
vens causam, ut puta ex lig
no et archa et lectus. Quorun
dam vero altera materia ex necessitate altis
existentibus, ut serra non utique fiet ex
ligno, nec in movente causa
hoc. Non enim faciet serram
ex lana aut ligno. Sit ergo
idem contingit ex alia materia fa
cere, palam quia ars et prin
cipium quod est ut movens
idem. Nam si et materia altera et
et quod factum est. Quan
nota do itaque aliquis inquirit quid
causa, quoniam pluribus modis di
cuntur cause, omnes oportet di
cere causas contingentes, ut
hominis que causa ut materia? An catame
nia. Quid autem ut mo
vens? An sperma. Quid
ut species? Quod quid erat esse. Quid
ut cuius causa? Finis. Forsan
autem hec ambo idem. Oportet
autem primas causas dicere.
Que materia? Non ignem aut terram
sed propriam. Circa naturales au
tem substantias et generabiles necesse sic
incedere, siquis recte incedit, si
perfecto hee cause et tot et oportet
causas cognoscere. In naturalibus quidem
nota sempiternis autem substantiis alia ratio.
Forsan enim quedam non habent
materiam, aut non talem sed solum
secundum locum mobilem. Nec que
cumque itaque natura quidem non sunt vero nota
non est hiis materia, sed quod subicitur
substantia. Puta que causa ecly
psis? Que materia? Non enim est, sed lu
na quod patitur. Que causa
ut movens et corrumpens lu
men terra. Quod autem cuius gratia
forsan non est. Quod vero ut
species ratio, sed non manifesta
si non cum causa fuerit ratio. Ut
quid eclipsis? Privatio luminis. Si
vero addatur a terra in medio ob
iecta, que cum causa ratio hec.
Sompni vero non manifestum quid pri
mum patiens. Sed quod animal et sic pa
tiens secundum hoc secundum quid et quid
primum, cor aut aliquid aliquid.
Deinde a quo. Deinde quid passio
que illius et non totius animalis.
Immobilitas talis utique. Sed hec
per aliquid pati quod primum.
Quoniam vero quedam sine
generatione et corruptione sunt
et non sunt, ut puncta si qui
dem sunt et totaliter species et
forme. Non enim album fit, sed
lignum album, aut ex aliquo
et aliquid omne fit. Non om nota
nia utique contraria fient ex invicem, sed
aliter albus homo ex nigro homine
et album ex nigro. Nec omni
um est materia, sed quorum generatio est et trans nota
mutatio in invicem. Quecumque

quecumque sine transmutari sunt aut non
non est horum materia. Habet autem dubitationem
quomodo ad contraria materia uniuscuiusque habet ut
si corpus potentia sanum, contrarium vero
infirmitas sanitatis. Nunc am
bo potentia. et aqua potentia vinum et acetum
aut huius quidem secundum habitum
et secundum speciem materia, illius vero secundum pri
vationem et corruptionem preter naturam.
Dubitatio autem quedam est et quare
vinum non materia aceti nec potentia acetum
quamvis fiat ex ipso acetum et
vivens potentia mortuum. Aut non sed
secundum accidens corruptiones. animal
vero materia ipsa secundum corruptionem mortui
potentia et materia. et aqua aceti. fit enim
ex hiis. ut ex die nox. Et que
cumque itaque sic transmutantur ad in
vicem, ad materiam oportet redire. ut si
ex mortuo animal in materiam primo.
Deinde sic animal et acetum
in aquam. Deinde sic vinum.
De dubitatione vero dicta circa
diffinitiones et numeros. que causa
essendi unum. Omnium enim quecumque
plures partes habent et non
est ut acervus quod totum. sed
est aliquod totum preter partes. est
aliqua causa. Quoniam et in corporibus
hiis quidem tactus causa est
unum essendi. aliis vero viscosi
tas. aut aliqua passio altera talis.
Diffinitio vero ratio est una non
coniunctione quemadmodum Ylias. sed per
unum esse. Quid igitur est quod fa

cit unum hominem. et propter quid
unum. sed non multa. puta animal et
bipes. aliter. si est ut aiunt
quidam ipsum aliquid animal et
ipsum bipes. Quare namque non
illa ipsa homo est et erunt secundum
participationem homines non hominis
sed duorum. scilicet animalis et bipe
dis. Et totaliter itaque non erit
homo unum sed plura animal et bipes.
Palam itaque quia sic quidem
acceptionibus ut consueverunt
et dicere. non contin
git reddere et solvere dubitationem.
Si autem ut dicimus hoc quidem ma
teria illud vero forma et hoc quidem
potentia illud vero actu. non adhuc
dubitatio utique videbitur esse quod que
ritur. Est enim hec dubitatio eadem
et si terminus vestimenti esset ro
tundum es. esset enim utique signum
nomen hoc rationis. Quare quod
queritur est. quid causa est
unum esse rotundum et es.
Non adhuc itaque dubitatio videtur
quia hoc quidem materia. illud vero
forma. Quid igitur huius causa
eius quod potentia est actu fieri preter
faciens in quibuscumque generatio. nulla
namque est causa altera eius quod
potentia spheram actu esse spheram
sed hoc erat quod quid erat esse
utrique. Est autem materie alia intellectualis
alia sensibilis. et semper hoc quidem
materia. illud vero actus. actus est. ut

tc no — circulus figura superficialis. Que vero non habent materiam nec intellectualem nec sensibilem statim quod quidem unum aliquid esse est unumquodque. Quapropter et non inest in diffinitionibus quemadmodum et quod ens aliquid nec quod quale quantum. Quapropter et non inest in diffinitionibus nec ens nec unum. Et quod quid erat esse statim unum aliquid est sicut et ens aliquid. Quapropter non est aliqua causa alia eius quod unum esse nulli horum nec eius quod ens aliquid; statim enim ~~unumquodque~~ ens aliquid et unum aliquid, non ut in genere ente et uno, nec ut separabilibus existentibus preter singularia. Propter hanc vero dubitationem hii quidem participationem dicunt et causam aliquam participationis et quid est participare dubitant; hii autem coexistentiam anime, sicut Licofron ait esse scientiam eius quod est scire et anime; alii vero compositionem aut coniunctionem anime cum corpore vivere. Et quidem eadem ratio in omnibus. Et enim sanum esse erit aut coexistentia aut colligatio aut coniunctio anime et sanitatis; et eris esse trigonum compositio eris et trigoni; et album unum esse erit compositio superficiei et albedinis. Causa vero quia potentie et actus querunt unum faciens et differentiam. Est autem ut dictum est, et ultima materia et forma idem et potentia hec actu. Quare simile est querere unius que causa et unum esse; unum enim aliquid unumquodque, et quod potentia et quod actu unum aliqualiter est. tc no Quare causa nulla alia nisi ut quod movens ex potentia ad actum. Que vero non habent materiam, omnia simpliciter quod vere entia aliquid.

Explicit lib. viii. meth.

De primo autem ente et ad quod omnes alie cathegorie entis referuntur, dictum est, de substantia. Nam secundum substantie rationem dicuntur alia entia, quantitas, qualitas et alia sic dicta; omnia namque rationem habebunt substantie, ut diximus in primis sermonibus. Quoniam vero dicitur ens hoc quidem eo quod quid aut quale aut quantum, aliud secundum potentiam et actum et secundum opus, determinabimus et de potentia et actu. Et primum de potentia que dicitur quidem maxime proprie, non tamen utilis est ad quod volumus nunc; in plus enim est potentia et actus eorum que dicuntur secundum motum solum. Sed cum dixerimus de hac in determinationibus

map. l. ix.

de actu orientur et de aliis.
Quantum autem que dicitur impossibile potens et posse determinatum nobis ma
nifestum. horum autem quecumque equi
voce dicuntur potentie pretermittantur.
Quedam enim similitudine que
dam dicuntur. quemadmodum in
geometria et possibilia et impossibilia
dicimus eo quod aliquo modo sunt
aut non sunt. Quecumque autem ad
eandem speciem omnes principia
quedam sunt et ad primum unum
dicuntur quod est principium trans
mutationis in alio. in quantum aliud
est. Nam hec quidem patiendi potentia
est que in ipso patiente principium trans
mutationis passive ab alio in quan
tum aliud est. hec autem habitus
impassibilitatis eius que in deterius
et corruptionis ab alio in quan
tum aliud a principio transmu
tativo. In his inest omnibus
terminis potentie prime ratio. Iterum autem
hee potentie dicuntur aut solum fa
ciendi aut patiendi. aut ipsius
bene. Quare in harum rationibus
insunt quodammodo alia
priorum rationes potentiarum. Palam igitur quia
nota quia est quidem ut una potentia fa
ciendi et patiendi. Nam potens
est et hoc ipsum potentiam patiendi
et eo quod aliud ab ipso. est autem
ut alia. hec quidem enim in patien
te. propter hec enim quoddam princi
pium et esse materiam principium quandam

patitur patiens. et aliud ab alio.
Oleum enim combustibile est.
Cedens autem sic impressibile. hec quidem
in calefactivo hec autem medi
ficativo. Quare in quantum nota
simul natum est ipsum patitur ip
sum ab se ipso. unum enim et non aliud
est. Et impotentia et impossibile et contra nota
hiis potentie contraria est privatio. quare eius
dem et secundum idem omnis potentia impotentia.
Privatio autem dicitur multipliciter. et enim
non habens et aptum natum. si non
habet. aut omnino. aut cum aptum
natum est. et aut sic per aliquid perfec
te. aut saltem quocumque modo
incumbiam non si apta nata
habere non habeant. in privatam hec
esse dicimus. Quoniam autem hec quidem
in inanimatis insunt principia
talia. alia vero in animatis. et in
anima. et anime in ratione habente.
palam quia et potentiarum. alie erunt
irrationabiles. alie cum ratione. quare nota
propter omnes artes et factive scientie
potentie sunt. principia namque permuta
tiva in alio. aut in quantum aliud.
Et que quidem cum ratione omnes contrariorum et nota
sunt hee eedem. et que irrationabiles
una unius ut calidum calefa
ciendi solum medicativa autem in
firmitatis et sanitatis. Causa autem
quia ratio est scientia. ratio autem est eadem ostendit
rem et privationem. non tamen
similiter. et est ut amborum. est autem ut
existentis magis. quare necesse et tale scien-

esse aliquid quorum esse vero vel aliquid
sint esse. illius vero non sint esse. Et
enim vero unius autem sint se
illius vero quodam modo. et sint ac
cidens. nam negatione et abla
tione ostendit quoniam. et enim privatio
prima quoniam. vel autem ablatio
aliquis. Quoniam autem contraria non
fiunt in eodem. scientia autem potentia irrationalium
rationem. et anima motus habet principium
salubre autem sanitatem solum
facit et calefactivum calefactionem
et frigefactivum frigiditatem
sciens vero ambo. est enim am
borum autem ratio. non similiter autem
et in anima. que habet motus principium
quare ambo ab eodem principio mo
vebit ad ipsum copulans. propter quod
que sunt rationalium. potentia sine ratione
potentibus faciunt contraria. uno enim
principio continetur ratione. Palam autem
quia ipsius bene potentiam sequitur so
lum faciendi aut patiendi po
tentia. vero illa non semper. necesse
enim bene facientem facere et solum
facientem. non necesse et bene facere.

Sunt autem quidam. qui
dicunt ut megarici. cum operatur
tur solum posse. et cum non opera
tur non posse. ut non edificantem
non posse edificare. sed edificantem
tem cum edificat. similiter autem
et in aliis. Quibus accidencia in
convenientia. non est difficile vi
dere. palam enim. quia non est

edificator si non edificet. nam
edificatori esse est esse edificare potentem
similiter et in aliis artibus. Sig
impossibile tales habere artes. non
dicentem aliquando et accipientem. et iterum
habere non abicientem aliquando. aut
enim oblivione aut passione aliqua
aut tempore. Non enim oblivione
rei corrupte. semper enim est. quando
cessaverit. non habebit artem. iterum
autem statim edificabit. aliqualiter ac
cipiens. Et inanimata itaque similiter. Neque
enim frigidum. neque calidum. neque dul
ce. neque omnino sensibile. nichil
erit non sentientibus. Quare pro
tagore rationem eis dicere conti
git. At vero nec sensum habebit
nichil. si non sentiat. nec operetur.
Si igitur cecum non habens visum
aptum vero natum est. et ad et cum aptum natum est
huc cum natum. ceci erunt sepe
die et surdi. Amplius si impossibile quod
privatum potentia. quod non fit impossibile
erit factum esse. dicens aut esse quod
futurum esse mentietur. Nam im
possibile hoc significat. Quare rationes
auferunt motum et generationem. semper
enim stans stabit. et sedens sede
bit. Non enim surget si sedet. impossi
bile namque erit surgere. quod non potest sur
gere. Si igitur non contingit hec di
cere palam. quia potentia et actus al
terum sunt. Ille vero rationes potentiam et
actum idem faciunt. propter quod et non
parvum aliquid querunt destruere.

Quare contingit possibile aliquid
aliquid esse non esse, aut et possibile
non esse esse autem. Similiter autem et in
aliis cathegoriis possibile vadere
ens non vadere et non vadens
possibile esse vadere. Est autem possibile
hoc cum si existit actus cuius dicitur
nota habere potentiam nichil erit impossibile. Dico autem
puta si possibile sedere et contingit
sedere, huic si inest sedere nichil
erit impossibile; et aut moveri aut mo-
vere, aut stare aut statuere, aut
esse aut fieri, aut non esse aut non fieri similiter.
Venit autem actus nomen quod
ad endelichiam componitur et ad
alia ex motibus maxime. Videtur
nota enim actus maxime motus esse, propter quod
et non existentibus non assignant mo-
veri, alias autem quasdam cathegorias, pu-
ta intelligibilia et concupiscibilia
esse non entia, mota vero non. Hec autem
quia non entia actu erunt actu.
nota non entium enim quedam potentia sunt;
non sunt autem quia non endelichia
sunt. Si autem est quod dictum est
possibile inquantum sequitur, palam quia non contingit verum
esse dicere quia possibile hoc, non erit
autem, ut et impossibilia esse sic diffugiant.
Dico autem puta siquis dicat possibile
dyametrum commensurari, non tamen commensura-
bitur, non cogitans impossibile esse, quia
nichil prohibet aliquid ens esse aut fieri
non esse vero, aut non futurum esse. Sed id
necesse ex positis fit et supponamus
esse aut fieri non est equidem, possibile

autem, quia nichil erit impossibile. Sed ei
est idem simul et impossibile. Quam te- nota
nere nec simul quidem est et non impossibile.
Simul autem palam quia si a ente
necesse b esse et possibili ente a
et b necesse esse possibile. Si enim non
necesse possibile esse nichil prohibet non
esse possibile esse. Sit autem a possibile
erit esse. Si ponatur a nichil im-
possibile esse accidit b autem necesse esse,
quod erit impossibile. Sit itaque impossibile et
si impossibile necesse est a necesse et b.
Sed erat quidem primum impossibile et sim-
ul sic quod sit a possibile et b erit possibile. Sic
autem sic se habebant. Quod a en-
te necesse b esse. Si itaque sic se habenti-
bus a b non est possibile b, ita nec
a b habebit ut positum est. Et
si a possibili ente necesse b possibile esse,
si est a necesse est b. Nam possibile
esse ex necessitate b esse si a possibile
hoc significat si sit a et quando et ut erit
possibile esse et illud tunc et ita
esse necesse.
Omnibus autem potentiis ex-
istentibus, hiis autem congenitis
ut sensibus, hiis autem consue-
tudine ut que est fistulandi,
illis autem disciplinatu ut que
est artium, has quidem necesse
preexercitati sunt habere quecumque
consuetudine et ratione, non ta-
les autem et eas que sunt in passi-
one non necesse. Quoniam autem possibile aliquid
possibile et quando et quomodo et quecumque

alia. Omnis autem potentie aliquid potentie et
cum necesse. ad esse in diffinitione. et hee
autem secundum rationem possunt movere
et potentie ipsorum cum ratione. hee autem
irrationabilia et potentie irrationales. et illas
quidem necesse in animato esse. has
autem in ambobus. Tales quidem potentias necesse
ut possunt passivum et activum
nota appropinquant hoc quidem facere. illud vero
pati. illas vero non necesse. Hee quidem
enim omnes. una unius factiva.
ille autem contrariorum. quare simul fa-
ciet contraria. hoc autem impossibile. Ne-
cesse ergo alterum aliquid esse quod
proprium est. Dico autem hoc ap-
petitum aut prohaeresim. Quod enim
desideraverit principaliter hoc faciet
quando ut possibile existit et appropin-
quant passivo. Quare potens secundum
nota rationem omne. necesse quod desiderat. cum
habet potentiam. et ut habet hoc facere. habet
autem presente passivo. et ita se
habente facere. Si autem non. fa-
cere non poterit. Nullo namque ex-
teriorum prohibente. adiungere nil
ad hoc opus. potentiam enim habet. ut est
potentia faciendi. Est autem non omnino
sed habentium aliquo modo. in quibus
excluduntur que exterius prohibent
removent enim hec. eorum que
in determinatione apponuntur quedam.
Propter quod. nec si simul voluit aut
nota cupivit facere. duo aut contraria
non faciet. Non enim ita sic ha-
bent potentiam. nec est sic faciendi

potentia. Quoniam quorum est sic
faciet.

Quoniam autem de potentia que secundum motum
dicitur dictum est. de actu
determinemus quid est actus et
quale quid. Et enim possibile simul
manifestum erit dividentibus. Quia
non solum hoc dicimus possibile quod
aptum natum est movere illud
aut moveri ab alio. aut simpliciter aut
modo quodam. sed et aliter. quapropter que-
rentes et de hiis supervenimus. Est
autem actus existere rem non ita di- nota
cimus potentia. Dicimus autem potentia ut
in ligno Mercurium. et in tota
medietatem. quia auferetur. et
et scientem. et non speculantem
si potens potest speculari. hoc autem ac-
tu. Palam autem in singularibus in
inductione. quod dicere volumus. et
non oportet omnis terminum querere. sed et pro- nota
portionale conspicere. quia ut edi-
ficans ad edificabile. et vigi-
lans ad dormiens. et videns ad
claudentem autem oculum. visum
autem habens. et segregatum ex ma-
teria ad materiam. et elaboratum ad illa-
boratum. est aliquid et hiis differentie
altera parte. sic actus determinatus al-
tera autem impossibile. Dicuntur autem actu
non omnia similiter. sed aut pro-
portionaliter. ut hoc in hoc. aut
ad hoc. hoc in hoc. aut ad hoc. hec
quidem enim ut motus ad potentiam
hec vero ut substantia ad aliquam materiam

Similiter autem et infinitum et
vacuum et quecumque talia dicuntur
potentia et actu. multis entium. ut
videnti et vadenti et visibili. Ista
autem contingit et simpliciter verifi-
cari. aliquando. Hoc enim visibile. quia
videtur. illud vero quia illud possibi-
le. infinitum vero non ita potentia est. tam-
quam actum futurum separabile
sed notitia. Eo enim quod non deficit
divisio. reddit esse potentia hunc ac-
tum. Separari vero non. Quod qui-
dem igitur actu. et quid est et quale
ex hiis et similibus manifestum erit
nobis.

Quando autem potentia est uni-
quodque et quando non. determinan-
dum. Non enim quandocumque. ut
terra. ergo ne est potentia homo. aut
non? sed magis cum iam fiat sper-
ma. et neque hoc simpliciter forsan.
Quemadmodum igitur nec a medi-
cativa omne sanabitur. nec a for-
tuna. sed est aliquid quod possibile est
et hoc est sanum potentia. Terminus
autem eius quod ab intellectu actu fit ex
potentia ente. quando volitum fit nullo
exteriorum prohibente. Ibi autem
in eo quod sanatur. quando nichil
prohibet eorum que in ipso. Si-
militer autem potentia et domus. si
nichil prohibeat eorum que in hoc et ma-
teria ad domum. fieri nec est quod opor-
teat advenire. aut removeri. aut
permutari. hoc domus potentia. et
in aliis similiter quorumcumque
exterius est principium est
generationis. et quorumcumque etiam
in ipso habente. quorumcumque
nullo exteriorum impediente
erit per ipsum. quale sperma nondum.
Oportet enim in alio et permu-
tari. Quando vero iam per suum prin-
cipium est tale. iam hoc est
potentia. Illa vero altero egent principio.
ut terra nondum est statua potentia.
permutata enim erit es. Videtur
autem quod dicimus esse non hoc
sed illinum. ut archa. non lignum
sed lignea. nec lignum terra. sed
terreum. iterum terra si sic non aliud
sed illinum. semper illud potentia simpliciter
quod posterius est. ut archa non terrea
nec terra sed lignea. hoc enim potentia
archa. et materia arche hoc. Simpliciter au-
tem huius simpliciter. huius vero hoc
lignum. Si vero aliquid est primum
quod non adhuc de alio dicitur
illinum. hoc prima materia est. ut si ter-
ra. est et aer non ignis sed igneus.
ignis est prima materia est. hoc ali-
quid existens. In hoc enim differt
universale et subiectum per esse hoc
aliquid. aut non esse. ut puta passi-
onibus quod subicitur homo et
corpus et anima. passio autem musi-
cum et album. Dicitur autem
musica adveniente illud non
musica sed musicum. et non
albedo homo et album. ablatio

aut motus. sed ambulans aut
motum ut ultimum. Quecumque
sit ultimum sui. Quecumque non
non sic. sed species quedam. et hec ad
quod predicatur ultimum non et sui
simul et recte ideo accidit ultimum di
ci secundum materiam et passiones ambo
nam indeterminata. Quando autem
quod dinoscitur est potentia et quando non.
Omni autem ipsum prius determi
natum est. quot modis dicitur
no palam quia prius est actus est
potentia. dico autem potentia. non solum determi
nata. que dicitur principium
permutativum in alio inquantum
aliud. sed totaliter omni principio
motivo. aut immobilitativo.
Etenim natura in eodem fit in eo
dem enim genere ipsi potentie principium ei
t motivum. sed non in alio. sed
eodem in quantum idem. Omni vero
tali prius est actus ratione et sub
stantia. tempore vero est quidem ut. est
autem ut non. Ratione quidem ergo
quia prius. palam. quia per posse con
tingere. actu esse potentiale est quod
primo potentiale puta dico edifica
torem potentem edificare. et
speculatorem speculari et visi
bile potens videri. Eadem autem
ratio. et in aliis. Quare necesse
rationem preexistere. et notitiam no
titia. Tempore prius: specie idem
agens prius sed numero non. dico
autem hec quia hec quidem homine

iam ente secundum actum. et fru
mento et vidente prius est
tempore materia et semen et vi
sivum que potentia sunt homo et fru
mentum. et videns nondum
autem actu. sed hiis tempora priora
alia entia entia actu. ex
quibus hec facta sunt. semper
enim ex potentia ente. fit nota
actu ens. ab actu ente. ut
homo ex homine musicus
a musico. semper movente a
liquo ente primo movens
autem actu iam est. Dictum
autem in sermonibus de sub
stantia omne quod fit. fit ex
aliquo. et ab aliquo. et id
specie idem. Quapropter et videtur im
possibile esse. edificatorem esse eum
non edificantem nichil aut cy
tharedum eum non cythariza
zantem. Nam addiscens cyt
harizare. cytharizando addi
scit cytharizare. similiter autem
et aliis. unde sophisticus ele
nchus factus est. quia non habens
aliquis scientiam faciet cuius scientia
addiscens enim non habet scientiam.
Sed quia eius quod movetur mo
tum aliquid palam autem in hi
is que de motu. hec et discen nota
tem. necesse habere aliquid scie
forsan. sed ergo et hac. palam quia
et actus et sic prius potentia secundum ge
nerationem et tempore. At vero et sub

primum quidem quia que
nota generatione posterior specie et substantia sunt
priora, ut vir puero et homo
spermate. hec quidem enim iam
habet speciem, illud vero non. Et quia
omne ad principium vadit quod
fit et finem. principium enim
cuius causa. finis vero causa generationis. finis
autem actus et huius gratia potentia sumitur.
Non enim ut visum habeant
vident animalia, sed ut videant
visum habent. Similiter autem et edifi-
candi sciam ut edificent et
theoricam ut speculentur. Sed
non speculantur ut theoricam
habeant nisi meditantes.
hii autem non speculantur sed
aliqualiter sic. aut quia non
egent speculari. Amplius
materia potentia est donec veniat ad
nota speciem. cum vero actu est, tunc est
in specie. Similiter autem et in
aliis. et quorum motus est finis.
propter quod sicut docentes operantem
ostendentes putant finem red-
didisse. Et natura similiter. Nam
si non fit ita pausonis Mercu-
rius erit. Non manifestus
enim et scientia si interius aut
exterius, quemadmodum ille. opus
enim finis, actus autem
opus. propter quod et nomen dicitur
actus secundum opus et tendit in
endelechiam. Cum vero
est horum quidem ultimum

usus et visus visio. et preter
hanc nullum fit alterum a vi-
su opus. a quibusdam vero fit a-
liquid ut ab edificatoria domus preter
edificationem, tamen non
minus. hic quidem finis. hic
autem magis potentie est. Nam
edificatio in edificato. et simul
fit et est cum domo. Quorum-
cumque igitur aliquid alterum est nota
quod fit preter usum horum ac-
tus in facto est, ut edificatio in
edificato et contextio in con-
texto. Similiter autem et in aliis
et totaliter motus in eo quod movetur.
Quorum vero non est aliquid nota
opus preter actionem, in ipsis existit
actio. ut visio in vidente et
speculatio in speculante et vita
in anima. Quare et felici-
tas. vita namque qualis quedam
est. Quare manifestum quia
substantia et species actus quidam est.
Secundum hanc itaque rationem palam
quia prior substantia est actus potentia.
Et ut diximus tempore semper
preaccipitur actus alius ante
alium usque ad eum qui est sem-
per moventis primum. At vero
et magis proprie. nam sempi-
terna priora substantia sunt corruptibilibus. nota
Est autem nichil potentia sempiter-
num. Ratio vero hec. Omnis potentia nota
simul contradictionis est. Quod
autem enim non possibile existere.

Po uero

Non uti3 existet in aliquo. pole
a' omne. otingit non actu ee
et non ee possible ee no ee con
tingit non ee. Contingentia
non ee corruptibile aut simpl'r
aut hec ipsum qd dicit' con
tinge non ee. aut sm locum.
aut sm quantum. aut sm quale
simpliciter autem qd sm sbam
no Nichil g° incorruptibilium
simpli' po est ens simpli' aliq.
a' nich phibet. ut qle. aut ubi
actu g° omnia. Nec eorum
q ex necitate sunt. Et quid
ipa prima. nam si hec non es
sent nichil uti3 esset. Si uti3 mo
tus. aliquis est sempiternus. nec
aliquid motum sempiternum n'
no est sm potentiam motum de quo
huius a' nichil nich phibet ex
iste. Ppt qd semp agit sol et
astra et totum celum. no est
timendum: ne qn stet. quod
timent. qui de na laborant h'
agentia. po enim eius potentiam
contradictionis ut corruptibili
bus motus ut laboriosa sit co
tinuatio motus. Nam sba
iam et po non actus causa huius
Imitantur a' incorruptibilia et q
no in transmutatione sunt entia.
ut terra. ignis. Et enim hec
hec semp agunt. Nam sm se
et in ipsis hnt motum. Po' uo
alie ex quibus distinctum est
omnes contradictionis sunt. Nam
pole sic mouere potest et no sic no
quecumque sm rationem. Irronabiles
uo per eadem ee et non. contra
dictionis erunt eedem. Sic g°
alique sunt ~~ue~~ tales aut sic natura
quales dicunt qui in ronibus
ydeas multo mag' sciens u
tique erit aliquid quam per se scia
et motum quam in motus.
h' enim actus mag'. ille autem
po' horum. Quod autem
g' est prius actus po. et omni
principio mutabili. palam
Quod a' et melior et honor
abilior studiosa po actus
actus. ex hiis est palam. Que
cumque enim sm posse dicunt'
idem est potens contraria
ut qd dicitur posse conualescere
idem est. et languens et simul'
Eadem enim po conualescen
di et laborandi et quiescendi
et mouendi. et edificandi.
et destruendi. et edificari et
corrumpendi posse autem g'
contraria simul existit contr
ria uo impo'le simul existere
ut sanum ee et laborare. quare
necesse horum alterum ee bonum
posse uo similiter utrumque. aut
neutrum. actus g° melior e
Necesse a' et in malis finem et ac
tum ee deteriorem po. Quod
enim potens idem ambo contraria

Palam g° quia nō est aliquod
quod malum p̄t res. posterius
enim ipsi n° malum quam pō
Non g° non in eis q̄ sunt a p̄nc°
et sempiternis. nich est neque
malum. nec p̄cc̄m nec corruptum
Et enim corruptō malorum.
Inueniuntur autem et dya
gramata actu uaria diuidentes
inueniunt. Si uero ēēnt diui
sa: manifesta uti ēēnt. Nunc a°
insunt pō. pp̄ quid duo recti
trigonum. quia que ē ca unū p̄
punctum augmentali equales
duobus rectis. Si ergo duceretur
quod iuxta costam: intenti u
tique statim ēēt palam. pp̄ quod
et in semicirculo rectus uniuersalit̄r.
Quia si equales tres que in
ses due et q̄ ex medio semp
stans recta intenti palam ei
quia illud sciunt. Quare pa
lam quia pō encia ad actum
recta reducta: inueniuntur.
Causa uo: quia intellectiua
est actus. Quare ex actu pō
et pp̄ h̄ facientes cognoscunt
posterius enim g̃ne. que p̄
mum actus.

Qm̄ a° ens dicitur et non ens
hec autem s̄m figuras ca
thegoriarum. illud uo s̄ pōm
aut actum. horum a°: aut q̄
ria. hec autem maxime p̄p̄e
aut u̇m aut f̄lm. hec a° in
rebus est compoi aut diuidi. q̄
nīs est disiun putans diuidi
et compositum compoi. mentit°
autem econtrario h̄ns res q̄n
etiam est aut non est. Qua
re quod u̇m dicitur aut f̄lm
hec p̄scrutandum qd dicim°
Non enim pp̄ nos existima
re te u̇e albtum ēē. tu albus es.
s pp̄ te ēē album. nos h̄ dicē
tes u̇m dicimus. Si g° h° quidem
semp cōponuntur et impo̍ssia di
uidi hec uo semp diuisa sunt
et impo̍lia compoi et uni ēē
et non ēē non compoi. Sed
pla ēē. Circa contingencia
quidem g°: eadem fit f̄la. et
u̇a opinio et oro eadem et cō
tingit q̄nq u̇m ēē et contin
git q̄nq ēē f̄lam. Circa im
possibilia uo alr̄ se h̄re nō fit
aliqn̄ u̇m. et aliqn̄ f̄lm. s̄ semp h̄
u̇a f̄la. Circa inposita uo q̄d ēē
est non ēē. et u̇m f̄lm. Non
enim compositum ut sit quidē
q̄n compositum et nō sit. cum
disiun fuit sic album lignū
aut incommensurabile dyameter
nec u̇m et f̄lm similiter adh°
existet et in aliis illic. aut sic
nec u̇m in hiis idem. sic nec
ēē. Sed est u̇m quidem aut fal
sum attingere quid et p̄sen
tare u̇m. Nō enim idem aff
matio et p̄sentatio. ignorare

autem non attingere. decipi enim non est
quod quid est non est. nisi aut secundum
accidens. similiter autem et circa non com-
positas substantias. Non enim est deci-
pi. Et omnes sunt actu non
potentia. generarentur enim utique et cor-
rumperentur. Ex aliquo enim
utique generaretur quecumque generantur
quare quecumque esse enim quid et actu circa
hec non est decipi. sed aut intelli-
gere aut non. sed quod quid est
queritur de ipsis. si talia sunt
aut non. Esse vero ut verum et non esse
ut falsum unum quidem est si com-
ponitur verum. hoc autem si non com-
ponitur falsum. unum autem si vere ens
sic est. Si vero non ita non est.
Verum autem intelligere ipsa. falsum vero
non est nec deceptio. sed ignor-
antia non qualis cecitas. cecitas
enim est ut utique si intellectivum
omnino non habeat aliquis. Palam
etiam quia de immobilibus non
est deceptio secundum aut si quis pu-
tet immobilia. ut trigonum si
non permutari putat. non opina-
bitur quandoque quidem duos rectos habere. quandoque vero
non. permutaretur enim utique. sed aliquid
quidem aliquid vero non. ut parem
numerum primum esse nullum. aut qui-
dem aliquos aut non. numero vero
esse unum. nec hoc. non enim
est aliquem quidem aliquem vero non
putabit. sed verum dicet aut men-
tietur. semper sic se habente.

Explicit liber nonus.

Unum
quia mul-
tis modis
dicitur in di-
visis de quo
dictum est prius
multipliciter vero dicto capita-
les modi sunt. iiii. primorum
et secundum se dictorum unum. et non
secundum accidens. Continuum enim
aut simpliciter aut maxime quod
natura et non tactu nec ligatione
et horum magis unum et prius
cuius indivisibilior motus est
et magis simplex. Amplius tale
et magis totum et habens aliquam
formam et speciem. maxime autem si
quid natura est tale et non vi et que-
cumque visco aut clavo aut con-
iunctione. sed habet in se quod est cau-
sa sibi ut sit continuum. Tale vero
eo quod in motum unum esse et in-
divisibile loco et tempore. Quare
palam si quid per naturam motus habet
principium primum primum. ut
puta dico lationis circulationem quare
hec prima magnitudo una. hec quidem
itaque sic unum continuum. aut
totum. Hec autem si ratio una sint. ta-
lia vero sunt quorum intellectio
una. talia autem quorum indivisibilis. indivisibile
vero eius quod indivisibile specie aut

numero. specie uero singulare et indiuisibile. cognitione uero quod noscibile et scientia. quare unum utique erit primum. quod causa substantiis unius. Dicitur quidem igitur unum tot modis. continuum natura et totum et singulare et universale. omnia uero hec unum per indiuisibile esse. horum quidem motum. illorum autem intellectum aut rationem. Oportet enim intelligere quia non similiter dicendum qualia una dicuntur et quid est uni esse. et que ipsius ratio. Dicitur enim unum tot modis. et unumquodque erit unum horum. cuicumque extiterit horum aliquis modorum. unum autem esse: quandoque quidem horum alicui inerit. quandoque autem alii. quod et magis propinquum nomini est. potestate uero illa. sicut de elemento et causa si oporteret dicere in rebus determinantem et nominis terminum reddentem. est quidem enim ut elementum ignis est. et forsan secundum se et infinitum. aut aliquid aliud tale est. est autem ut non. Non enim idem igni et elemento esse. sed ut quidem res et natura ignis elementum. Nomen uero significat eo quod hoc accidit ipsi quia est aliquid ex hoc ut primo inexistente. Sic et in causa et in uno et talibus omnibus. ideoque et uni esse indiuisibili est esse. quod quidem hoc enti et inseparabili. aut loco aut specie aut intellectu. aut ex toto et determinato.

Maxime uero mensura quod est mensuram esse primum uniuscuiusque generis et maxime proprie quantitatis. hinc enim ad alia uenit mensura. et enim est quo quantitas cognoscitur. cognoscitur uero uno aut numero quantitas in quantum quantitas. numerus autem omnis uno. Quare omnis quantitas cognoscitur in quantum quantitas uno. et ex quo primo cognoscuntur hoc ipsum unum. Quapropter unum numeri principium secundum quod numerus. Hinc et in aliis dicitur mensura quo primo unumquodque cognoscitur. et mensura uniuscuiusque unum. in longitudine. in latitudine. in profunditate. in grauitate. et uelocitate. Grauitas enim et uelocitas commune contrariis. duplex enim eorum utrumque. ut grauitas et quod est utcumque habens inclinationem. et quod est habens excessum motus. Est enim uelocitas quedam et tardi. et grauitas leuioris. In omnibus autem hiis mensura et principium unum aliquid et indiuisibile. Quoniam et in lineis utuntur quasi indiuisibili pedali. ubique namque mensuram unum aliquid querunt et indiuisibile. hoc autem est simplex aut quali aut quanto. Ubi quidem igitur uidetur non esse auferre aut addere. hec autem certa mensura

nota
nota
nota
nota
nota

Quapropter in his certissimum. Unita
tem enim ponunt omnino indivisibilem. In
aliis vero imitantur tale. Stadio enim
et talento et semper maiore la
tebit utique et additum aliquid et abla
tum magis quam in minore. Quare
a quo primo secundum sensum non contingit, hoc omnes
metrum faciunt et humidorum et
siccorum et quantitatis et magnitudinis
et tunc putant cognoscere quantitatem quando
cognoscunt per hoc metrum. Et
motum simplici motu et veloci
ssimo; paucissimum enim hic habet temporis.
Quapropter in astrologia tale unum
principium et metrum. Motum
enim regularem supponunt et ve
locissimum eum qui caeli, ad quem alios
iudicant. Et in musica diesis, quia
minimum. Et in voce elementum. Et
haec omnia unum aliquid, ita ut non commune aliquid
quod unum, sed sicut dictum est. Non semper autem
numero unum metrum, sed aliquando plura,
ut dieses duae, quae non secundum auditum
sed in rationibus. Et voces plures qui
bus mensuramus. Et dyameter dyame
ter duobus mensuratur et latus et
magnitudines omnes. Sic itaque me
trum omnium unum, quod cognoscimus
ex quibus est substantia dividentes, ut secundum
quantitatem aut secundum speciem. Et ideo quod
unum indivisibile, quia quod primum singulorum
indivisibile. Non similiter autem omne indivisibile,
ut pes et unitas, sed hoc quidem omnino,
illud vero in indivisibilia ad sensum vo
lunt, sicut dictum est iam. Nam
forsan omne continuum est divisibile. Semper autem
cognatum est metrum; magnitudinum
quidem enim magnitudo, et secundum
unumquodque longitudinis longitudo,
latitudinis latitudo, vocis vox, gravitatis
gravitas, unitatum unitas. Sic
enim oportet accipere, sed non sic numerorum numerus,
et quidem oporteret si similiter; sed
non similiter dignificat, sed ac si
unitatum unitates dignifica
verit metrum, sed non unitatem;
numerus autem pluralitas unitatum est. Et
scientiam autem metrum rerum dicimus et sen
sum propter idem, quia cognoscimus
aliquid ipsis, quam mensurantur magis
quam mensurant. Sed accidit nobis velu
ti si alio nos mensurante cognos
camus quanti sumus per cubitum
ad tantum nos adducere. Protha
goras autem hominem ait omnium esse
metrum, ac si scientem di
cens aut sentientem. Hos autem quia ha
bent hic quidem sensum, ille vero
scientiam, quos dicimus esse metra eorum quae
subiciuntur. Nihil igitur dicentes super
habundans videntur aliquid di
cere. Quod quidem igitur unum esse maxi
me proprium quantitatis est secundum nomen
quod determinant metrum quoddam,
et maxime proprium quantitatis, deinde
qualitatis, palam erit. Erit autem tale hoc quidem
si est indivisibile secundum quantitatem,
hoc autem si secundum qualitatem. Propter quod indivisibile
esse quod unum aut simpliciter aut in
quantum unum.

Secundum substantiam vero et naturam querendum est utro modo se habeat quemadmodum in dubitationibus recitavimus quid quod unum est et quomodo oportet de eo suscipere, utrum velut substantia aliqua existente ipso uno sicut pytagorici dicunt et plato posterius, aut magis supponitur aliqua natura et quomodo oportet notius dici et magis sicut qui de natura. Horum enim alius amicitiam dixit esse quod unum, alius aerem, alius infinitum. Si itaque nullum universalium esse substantiam est possibile sicut in sermonibus de substantia et de ente dictum est, nec ipsum nec substantiam ut unum aliquid preter multa possibile

nota

est esse. Commune namque. Sed ad predicamentum solum. Palam quod nec ipsum unum. Etenim ipsum unum velut predicantur maxime de omnibus. Quare nec genera nature quedam et substantie separabiles ab aliis sunt nec unum genus contingit esse propter easdem causas propter quas quidem nec ens nec substantiam. Adhuc autem similiter in omnibus necesse est habere. Dicitur autem equaliter ens et unum. Quare quoniam

nota

in qualitatibus est aliquid quod unum et aliqua natura, et similiter in quantitatibus, palam quia et totaliter querendum quid quod unum quemadmodum et quid ens, tanquam non sufficiens quod hoc ipsum natura ipsius. At vero et in coloribus est aliquid quod color unus ut puta album. Deinde alii ex hoc et nigro videntur generati. Sed nigrum privatio albi, ut et lucis tenebra. Hec enim est privatio lucis. Quare si entia essent colores, essent utique numerus quidam entia. Sed quorum? Palam utique quia colorum. Et ipsum unum esset utique aliquid unum ut puta album. Similiter autem et si melodie essent numerus, utique essent dyesium equidem, sed non numerus substantia ipsorum. Unum esset utique aliquid cuius substantia non ipsum unum sed dyesis. Similiter autem et in sonis elementorum utique essent entia numerus et ipsum unum elementum vocale. Et si figure rectilinee figurarum utique esset numerus et ipsum unum trigonum. Eadem autem ratio et in aliis generibus. Quare siquidem in passionibus et in qualitatibus et in motibus numeris existentibus et in uno aliquo in omnibus numerus quorundam et ipsum unum aliquid unum, sed non hoc ipsius substantia. Et in substantiis necesse est similiter esse habere. Similiter enim se habet in omnibus. Quod quidem igitur unum in omni genere est quedam natura et nullius natura hoc ipsum quod unum, palam. Sed sicut in coloribus colorem unum querendum ipsum quod unum, sic et in substantia substantiam unam ipsum unum. Quia vero idem significant aliqualiter unum et ens, palam per assequi equaliter cathegorias nota

et quia non sunt in nulla una
ut in tercio est in materiale. quare sic
se habet sicut ens. Et propter hec unus
homo non predicat aliquid aliquid
ab homine. quemadmodum nec esse preter
quid aut quale aut quantum. Et
unum esse id quod unicuique esse. secundum
Opponuntur autem unum et multa plures
modos. quorum unus unum et
pluralitas ut indivisibile et divisibile.
Quod quidem enim divisum aut divisibile
multitudo quedam dicitur. indivisibile vero aut
non divisum unum. Quoniam igitur quatuor
modis oppositiones dicuntur. et horum
secundum privationem dicitur alterum. Contraria
utique erunt. et neque ut contradictio. et
neque ut aliquid dicta. Dicitur autem
ex contrario et ostenditur ipsum unum
unum ex indivisibili indivisibile
propter magis sensibilem multitudinem
esse et divisibile quam indivisibile.
Quare ratione prior multitudo in-
divisibili propter sensum. Est autem unius
quidem sicut et in divisione
contrariorum descripsimus idem et simile
et equale. pluralitatis vero diversum et
dissimile et inequale. Dictis vero
eodem multipliciter. uno quidem
modo secundum numerum quod dicimus aliquando ipsum
sicut. hec autem si ratione et numero unum
sunt. ut tu tibi ipsi et specie et materia materia
unum. Amplius autem si ratio prime substantie
una sunt. ut equales linee recte
eedem. et equalia et equiangula
tetragona et etiam plura. quorum in hiis e-
qualitas unitas. Similia vero si
non sunt eadem simpliciter entia. nec
secundum substantiam indifferentia subiectam. secundum
speciem eadem sunt. ut maius tetra-
gonum minori simile. et inequales recte.
te. hec namque similes quidem eedem vero
simpliciter non. Alia si eandem speciem
habentia. in quibus magis et mi-
nus fit nec magis sunt nec mi-
nus. alia si sit eadem passio et
una specie. ut album valde et minus
similia dicunt esse. quia una species
ipsorum. Alia si plura habent eadem
quam altera. aut simpliciter. aut que in
prompta. ut stagnum argen-
to vel auro. ignis aut rubicundum
et rutilum. Palam quod diversum
et dissimile multipliciter dicitur. et hoc quidem
idem aliud oppositum et idem. propter
quod omne ad omne aut idem aut
aliud. Hoc autem si non et materia et ratio
una. Quapropter et tu et propinquus
diversus. Tertium autem ut que in ma-
thematicis. Diversum quidem igitur aut
idem. propter hoc omne ad omne dicitur
quecumque dicuntur et unum ens. Non
enim contradictio est ipsius eiusdem. quare
propter non dicitur et unum et ens in
non entibus. Idem autem dicitur
in entibus. nam omnibus aut enim unum
aut non unum. apta nata unum esse
et unum. Diversum quidem igitur et
unum id. ita opponuntur. Differentia
vero et diversitas alterum. diversum enim
alio est diversum non necesse alio

ee diuisum. Omne namque ut diui
sum aut idem aut eciam est aut
differens. Quare necesse unum id
aliquid esse quo differunt. hoc autem ipsum
idem genus aut species. Omne
namque differens differt aut genere aut
specie. genere quidem quorum non est com
munis materia nec generatio ad invicem ut quorum
cumque alia figura cathegorie. specie vero
quorum idem est genus. Dicitur autem genus
quod ambo idem dicuntur secundum substantiam differentia
contraria vero differunt. Et contrarietas differen
ciarum. Quod autem hoc vere suppo
nimus palam ex inductione. omnia
enim differentia videntur et hec non solum
diuersa entia. sed hec quidem genere diuer
sa. hec autem in eadem coelatione cathe
gorie. Quare in eodem genere
et in eadem specie. determinatum autem est in
aliis que sunt genere eadem aut di
uersa.

Quoniam autem differre contingit ab invicem
[illegible] differentia plus et minus est
aliqua et maxima differentia. et hanc di
co contrarietatem. Quoniam vero maxima
est differentia palam ex inductione. ge
nere namque differentia non habent viam
invicem. sed distant magis et in
compossibilia. Differentibus vero specie
generaciones ex contrariis sunt ut ul
timis. ultimorum vero distancia maxi
ma est. quare et que contrariorum. At vero maxi
mum in unoquoque genere perfectum. maximum
enim est cuius non est excessus. et perfectum cuius
non est accipere aliquid extra finem n.

habet perfecta differentia sicut et alia eo quod fi
nem habeant dicuntur perfecta. nichil autem
extra finem. ultimum autem in omni et con
tinet. quapropter nichil extra finem. nec eget
aliquo quod perfectum. Quod quidem
igitur contrarietas est differentia perfecta. hiis
palam. Multipliciter autem dictis
contrariis sequitur quod perfecte sic ut
que est contrariis esse existit ipsis. Hiis autem
entibus palam quod non contingit
plura uni contraria esse. nec enim ultimo
ultimius erit utique aliquid. nec dis
tancie unius plura sunt quam duo
ultima. Totaliter autem si est contrarie
tas differentia. differentia vero duorum. quare et
perfecta. Necesse autem et alias terminos esse
veros contrariorum. Et enim plurimum
differt perfecta differentia. genere et differen
tibus non est magis extra acci
pere. et hiis que specie. ostensum est enim
quia ad ea que sunt extra genus non
est differentia. horum autem hec maxima.
Et in eodem genere plurimum differentia
contraria. maxima namque differentia horum que
perfecta. Et que in eodem suscep
tiuo plurimum differentia. Eadem namque
est materia contrariis. Et que sub eadem
potestate plurimum differentia. Et enim scientia
circa unum genus una in quibus
perfecta differentia maxima. Prima vero
contrarietas habitus et privatio est.
sed non omnis privatio. multipliciter enim dicitur
privatio. sed quecumque perfecta fuerit.
Alia autem contraria secundum hec dicentur. hec qui
dem per habere. illa vero per facere aut

factiua esse, alia uero per acceptionem
esse et abiectionem. horum uero aliorum
contrariorum. Si igitur opponuntur contradictio et
priuatio et contrarietas et ad aliquid, horum
uero primum contradictio. Contradictionis autem
nichil est medium, contrariorum uero contingit.
Quod quidem non idem contradictio et con-
traria palam. Priuatio uero contradictio qu-
edam est. aut enim quod impossibile est to-
taliter habere, aut si quod aptum na-
tum habere non habeat, priuatum est
aut totaliter aut aliqualiter determina-
tum. multipliciter enim iam hoc dicimus, sicut di-
uisum est nobis in aliis. Quare pri-
uatio est contradictio quedam aut im-
potentia determinata aut accepta cum sus-
ceptiuo. Quapropter contradictionis qui-
dem non est medium, priuationis uero ali-
cuius est. Equale namque aut non
equale omne, equale uero aut in-
equale non omne, nisi solum in sus-
ceptiuo equalitatis. Si ita generationes
ipsi materie ex contrariis fiunt, aut
ex specie et ex speciei habitu, aut ex pri-
uatione alicuius speciei et forme, pa-
lam quia omnis contrarietas priuatio quedam
utique erit. Omnis priuatio uero non
omnis forsan contrarietas. causa uero quia
multipliciter contingit priuari priuatum. Ex qui-
bus enim permutationes extreme
contraria. Palam autem et per inductionem.
Omnis enim contrarietas habet priuationem alterius
contrariorum, sed non similiter omnia. Ine-
qualitas equalitatis et dissimili-
tudo similitudinis et malicia uirtutis.

Differt autem ut dictum est. hoc quidem
enim si solum est priuatum, hoc autem si
est aut tempore aut in aliquo, ut si in eta-
te aliqua aut principali aut omni-
no omnino. Quapropter horum quidem est
est medium, et est nec bonus ho-
mo nec malus. aliorum uero quidem est me-
dium non est, sed necesse esse aut parem aut
imparem. Amplius alia quidem habent
subiectum determinatum, alia uero non. Quare
palam quia semper alterum contrariorum dicitur secundum pri-
uationem. Sufficit autem et si prima
et genera contrariorum, puta unum et multa;
alia namque ad hec reducuntur.

Quoniam autem uni unum contrarium est, du-
bitabit aliquis quomodo opponi-
tur unum et multa, et equale ma-
gno et paruo. Si utrum enim semper in oppo-
sitione dicimus, ut utrum
album aut nigrum, et utrum album
aut non album. an homo non dicimus
nisi ex suppositione et querentes ut utrum ue-
nit Cleon aut Socrates. Sed non
necesse in nullo genere hec. Sed et
hoc inde uenit. nam opposita so-
la non contingit simul existere, quo
et hic utitur in eo quod utrum uenit.
si enim simul contingeret, ridiculosa est
interrogatio. si uero et ita, similiter in-
cidunt in oppositionem, unum aut
multa, ut utrumque ambo uenerunt
aut alter. Si itaque in oppositis semper est
ipsius utrum interrogatio, dicitur autem utrum
maius aut minus aut equale, quod opposi-
tio hec equali non enim alteri soli contrarium

nᵉ ambob'. Quid ei mag' aut
maior aut minor. Camp' medi
li ꝯtinuum est eq̄le. Qr' impli
bus erit. aut uno. si uo me
eq̄le sigt' item ꝯl' ambor erit
cuius utr ꝯpositum ambob'. Et
dub' uniat' dicte medi eq̄le diu
ꝯitate ee. sꝫ accit uni duob'
ꝯtrū q' e imple. Camp' eq̄le ꝯd
medii uidet' ee magnū t pm̄
Contriato a' in medio. iuxta
tur. iuꝫ ex distinctione pole. no ei
utr erit pfca. mediato aut ex
istūs sꝫ mag' hꝫ sp̄ simuꝫ aliq
medium. Restat g' aut ut ne
gōm oppom aut ut pūōm al
t' cuius utr ꝯ no ꝯ. quid ei
mag' magnū magnū aut pm
ambor g' negō puatiua. āpp
ad ālo. uerum dr' ad altiu no
no. ut utrum ma' aut eq̄le
aū utrū eq̄le aut mi'. sꝫ sepi
tua. Cuō puō. aut ex necitate
sꝫ membr aptū uatum e ee.
ē ꝫ. ꝯd in magnum iuꝫ pm
aptum uatum et magnū a'
pm ee. et oppont' ambob'
ut negō puatiua. Quapp' t
medium ē t qd in maliciūꝫ
bom oppont' ambob'. sꝫ i nōia
tum. uir enī dr' utriꝫ t n ē
uni susceptiui. sꝫ mag' q'm
album. iuꝫ ingr' uū uo no pōt
dr' sꝫ testiati colors. in ambr
puatiue negō h. nā necē aut

pusillo uno. qm̄ tuleum ee aut
sue ad ad. Qr' no recte me'
pant opinantes. sili' dici oia n
si calcea t manū' medii qd in
calceus iuꝫ manū'. Qui cuius
et ad' iuꝫ bom. iuꝫ malū bom
t mali tamqm̄ om̄ firmus a'co
me'. no nece a' accidē hꝫ. sꝫ qd
enī oppositor ꝯ negō ē duor ē
medium aliq t distancia a'ca uata
ē ee horum a' no est dia. uā i
n' g'ue cuior ꝯ negōes. Qr' n
mi q' sbicitur
Siuit a' t de uno t multis du
bitabit utr ad. nam simul
cū sump' uni ꝯponūt'. actor
ꝯdem impolia. Cyā uni pauca.
a' pauca erit. uā multa t pau
ca oppont'. Camp' ipsa duo
sunt multa. sꝫ d' m'. Dicitc
a' duo. Quare uni pauci ad
ad ei sunt multa ipsa. duo mul ad
uni et paucum. uich' enī est
uni. Camp' sunt i logitu ne
ponectum et breue. ac i multi e
multum et paucum ꝯt q'oꝫ sunt
multi et multa multū. sꝫ no ad
forte differūt i ꝯtinuo bū tia li
paucū multi' ꝯdam erit. q'r uni
t multi' ꝯdam est. aliquid t pauc
h' a' nece. sꝫ duo sunt multa. Al
fortar multa dicꝫ cuius ut t mul
tum. sꝫ ut differens. uelut ūdor
t aq' multū. multa a' no. sꝫ q'oꝫ
diuis i uix dicit' l' dicꝫ duo ad tc no

modo si sunt multitudo huius exce
dentiam aut simpliciter aut ad ali
et paucum similiter multitudo
nota defectu defectiva huius. hec autem ut numerus
quod et opponitur uni solum. ita enim
dicimus unum aut multa. ut siquis
diceret unum aut multa et plura una
aut album et alba et mensura ad me
tum et mensurabile sic et multiplicia
dicuntur. multa enim numerus quilibet. et unum
quod opponitur uni non pauco.
Hec igitur sunt multa. et ipsa duo ut
autem multitudo habens excedentiam
aut ad aliquid. aut simpliciter non est.
sed primum pauca simpliciter ipsa omnia
duo. multitudo enim est defectiva huius
prima. Quapropter non recte desti
tit anaxagoras cum dimisit quod simul omnes
res erant infinite et multitudine et
paruitate. oportebat autem dicere pro et
paruitate et paucitate. non enim in
finite. Quoniam paucum non propter u
num ut dicunt quidam. sed propter
duo. Opponitur vero unum multis ut
nota metrum mensurabili. hec autem ut que ad aliquid quecumque
non sunt secundum se eorum que ad aliquid. distinctum
autem est a nobis in aliis quod dupliciter
dicuntur que ad aliquid. alia namque ut contraria
alia ut scientia ad scibile quia dicitur ad
aliquid ad ipsum. Contingit autem esse unum aliquo
puta duobus minus. propter quod non
enim unum et paucum. multitudo
autem quasi genus est numeri. Est enim numerus
nota multitudo uno mensurabilis. et oppo
nuntur aliqualiter unum et numerus. non ut

contraria. sed sicut dictum est eorum que ad ali
quid. inquantum est metrum. hoc autem
mensurabile sic opponuntur. Quapropter
non omne quodcumque sit unum numerus est
puta siquid indivisum est. Similiter autem
dicta scientia ad scibile non similiter as
signatur. videbitur enim utique scientia me
trum esse scibile mensuratum. Quod
accidit enim scientiam quidem omnem scibile
esse. scibile non esse scientiam. quia modo nota
quodam scientia mensuratur scibili. Multi
tudo autem nec pauco est contraria. sed
huic quidem multum. sic excedens
multitudo excesse multitudini.
Nec ipsi uni omni omnino. sed hoc
quidem ut dictum est. quia divisibile
illud vero indivisibile. hoc autem ut ad aliquid nota
ut scientia scibili. si sit numerus. unum
non metrum.

Quoniam autem contrariorum contingit medium
esse aliquid. et quorundam est necesse
ex contrariis esse. Omnia namque media
in eodem sunt genere. et quorum sunt nota
media. media enim hec dicimus in que
cumque permutari permutans est necesse
prius permutatur ut ab ypate in
nete si transit minimam transm
veniet prius ad medios tonos et
in coloribus. si veniet ex albo in
nigrum prius veniet ad puni
ceum et pullum quam ad nigrum
similiter autem et in aliis. Permutari vero nota
ex alio genere in aliud genus non est
nisi secundum accidens. ut ex colore in figuram
necesse est ergo media in eodem genere esse

Palam vero quia omnia media sunt opposito
no rum quorumdam. Ex hiis enim solis
per se est permutari. Quapropter impossibile est
esse media non oppositorum. Esset enim permu
tatio et non ex oppositis. Oppositorum
vero contradictionis quidem medium non est.
no Hec enim est contradictio: oppositio cuius contradictionis
altera pars adest non habens nullum
medium. Reliquorum vero alia ad
aliquid alia privatio alia contraria. Eorum
no vero que ad aliquid quecumque non contraria non
habent media. Causa vero quia non in eo
dem genere sunt. Quid enim scientie
et scibilis medium? Sed magni et
parvi. Si vero sunt in eodem genere media
ut ostensum est et media contrariorum
necesse ipsa componi ex hiis contrariis.
Nam aut erit aliquod genus ipsorum
aut nullum. Et si quidem genus erit in
ut sit prius aliquid contrariis: differentie
priores contrarie erunt facientes contra
no rias species ut generis. Ex genere enim
et differentiis species ut si album et
nigrum contraria est alterum quidem disgre
gativus color illud vero congrega
tivus color. Hee differentie congregativum
et disgregativum priores quare hee contraria
invicem priora. At vero contrarie differentes
magis sunt contraria. Et reliqua et media
ex genere erunt et differentiis ut quicum
que colores albi et nigri sunt
media. Oportet hos ex genere dici. Est autem
genus color et ex differentiis quibusdam.
Hee vero non erunt prima contraria. Si
autem non erit unumquodque aut album

aut nigrum. Altera igitur. Media igitur primo
rum contrariorum. Hee erunt. Prime autem
differentie disgregativum et congregativum.
Quare hec prima. Queremus autem contra
ria non in genere et ex quo media
ipsorum. Que enim sunt in
no eodem genere ex incompositis genere
compositis aut incomposita esse.
Contraria namque incomposita sunt
ex invicem. Quare principia. Que
autem media aut omnia aut
nullum ex contrariis vero fit aliquid. Quare
transmutatio in hoc prius quam in
ipsa. Utriusque enim erit et magis et
minus. Quare erit in hiis contrariorum. Et alia
igitur omnia composita et media. Namque
quod magis illius minus vero huius com
positum est aliqualiter ex illis quorum di
citur hoc quidem magis illius vero minus.
Quoniam autem non sunt alia priora
eiusdem generis contrariis omnia utique
ex contrariis media erunt. Quare et
inferiora omnia et contraria et me
no dia ex primis contrariis erunt. Quoniam quidem
igitur media et in eodem genere omnia
et intermedia contrariorum et com
ponuntur ex contrariis omnia palam.
Diversum autem specie aliquid ab aliquo
diversum est. Et oportet hec ambo
inesse. Ut si animal diversum est specie ambo
animalia. Necesse igitur in eodem genere esse diver
sa specie. Tale enim genus aut quod
ambo unum et idem dicuntur non secundum acci
dens habens differentiam sive ut materia ens
sive aliter. Non solum enim oportet commune

puta ambo alia. quare et alterum. sit enim ex
ipse naturalibus. hoc autem animal. ut hoc quidem
equus. illud hominem. propter quod hoc quidem
genere diversum ab invicem est specie. erit
itaque secundum se hoc tale. quidem aliud illud
vero tale. ut hoc quidem equus. illud vero
homo. necesse ergo differentiam hanc diver-
sitatem esse generis. dico enim generis
no differentiam. diversitatem quae diversum fa-
cit. hoc ipsum. Contrarietas ergo erit hec. pa-
lam autem et ex inductione. omnia
no enim dividuntur oppositis. et quod contraria
in eodem genere sunt ostensum est. nam con-
no trarietas erat differentia perfecta. Differentia
vero quae specie omnis alicuius aliquo. quare
hoc idem et genus et ambobus.
quare et in eadem coelementatione omnia
contraria cathegorie quecumque specie
differentia genere non. diversa ab invicem maxi-
me. perfecta enim differentia. et simul in-
vicem non fiunt. ergo differentia contrarietas est.
no hoc enim est diversa esse specie in eodem
genere entia contrarietatem habere entia
individua. Eadem vero specie quecumque
contrarietatem non habent individua
entia. In divisione enim et in me-
no diis fiunt contrarietates priusquam ad
individua pervenitur. Quare pa-
lam quia ad id quod vocatur genus
nec idem nec diversum specie nullum
est eorum quae sunt ut generis specierum.
no similiter et negationes ostenduntur. genus
autem quod dicitur genus non ut hera-
clitez. sed ut in natura. Neque ad ea quae
non in eodem genere. sed differet genere

ab illis. specie vero ab eis quae in
eodem genere. contrarietatem enim necesse no
est esse differentiam non differre specie. hec autem
inest in eodem genere existentibus solis.
Dubitabit autem utique aliquis quare
femina a viro specie non differt. con-
trario masculino et feminino existente.
differentia autem contrarietate. nec animal masculinum
et femininum diversum est specie. quamvis
secundum se animalis hec sit differentia. et non ut al-
bedo aut nigredo. sed inquantum
animal et femininum et masculinum existit.
Est autem dubitatio hec fere eadem et quare
hec quidem contrarietas facit specie diversa
hec vero non. ut ambulativum et volatile
sed albedo et nigredo non. Aut quia hec
quidem sunt proprie passiones generis
illa vero minus. quoniam est hoc quidem ratio hoc
vero materia. quae quidem in ratione
sunt contrarietates specie faciunt differentiam no
quae vero in concepto cum materia non
faciunt. Quapropter hominis al-
bedo non facit. nec nigredo.
nec albi hominis est differentia secundum speciem
ad nigrum hominem. nec si no-
men imponatur unum. ut materia enim homo. non
facit autem differentiam materia. Neque enim
hominis species sunt homines propter hoc quamvis
diverse carnes et ossa. ex qui-
bus sunt hic et hic. sed aliud totum di-
versum quidem. specie vero non diversum
quia in ratione non est contrarietas. hoc autem
est ultimum individuum. Callias
vero est ratio cum materia. et albus itaque
homo quia Callias albus. secundum accidens

homo albus nec eneus itaque circulus
nec ligneus. Nec tangibilis eneus
et circulus ligneus. non propter hoc tamen
specie differunt. quia materia in ratione non
materia concretas. Factum non facit. di-
versa specie enim aliqualiter autem est ut
facit. propter quid enim hic equus ab
hoc homine diversus est specie. eamdem
rationes ipsorum cum materia. aut quia est
in ratione contrarietas. Et enim albi ho-
tt no minis et nigri equi diversitas est
specie. sed non in quantum hic. et ille
niger. Quoniam et si ambo albi
essent. tamen essent specie diversa.
Masculinum vero et femina alique
proprie sunt passiones. sed non secun-
dum substantiam in materia et corpore. propter
quod propter idem sperma. femina aut
masculinum fit passione passi-
one aliqua. Quid quidem igitur
est esse diversum specie et quare alia di-
fferunt specie. alia non dictum est.
Quoniam vero contraria diversa specie. corruptibile
tt no autem et incorruptibile contraria privatio
enim impotentia determinata. necesse diversum
esse corruptibile et incorruptibile.
Nunc quidem igitur dicimus de ipsis
universalibus nominibus. Ut autem vi-
de detur non necesse esse quodcumque
incorruptibile et corruptibile diversa
specie esse. quemadmodum nec album et
nigrum. Idem enim contingit esse et simul
si fuerit universale quemadmodum homo erit
utique et albus et niger et singulari-
bus. Erit enim non simul idem albus et

niger. Equus album contrarium nigro.
sed contrariorum hec quidem secundum accidens in-
sunt quedam ambobus. ut que nunc dicta
sunt et alia multa. hec autem impossibile
non est corruptibile et incorruptibile
nichil enim est corruptibile secundum accidens. quod
accidens contingit non existere. Et corru-
ptibile ex necessitate existentium est tt no
quibus inest. aut erit idem et unum
corruptibile et incorruptibile si contingit
non existere ipsi corruptibile. aut
substantiam igitur aut substantie necesse est inesse
corruptibile. unicuique corruptibilium.
Eadem vero ratio et de incorruptibili
ex necessitate enim existentium am-
bo sunt. Inquantum igitur et primum § q
hoc quidem corruptibile hoc autem incorruptibile tt no
habet oppositionem. unde necesse genere esse
diversa. Palam igitur quod non conti-
git esse species tales quales dicunt
quidam. erit enim homo hic quidem
corruptibilis. hic autem incorruptibilis. eadem
specie eadem esse dicuntur esse species et
non equivoce. diversa vero genere tt no
plus distant quam que specie.

Explicit liber x.

Quod
quidem
sapientia est
principiorum scientia est
palam ex primis
in quibus dubi-
tatum est ad que

tia ab aliis de principiis. Du-
bitabit autem utique aliquis utrum unam
existimare esse oportet sapientiam scientiam aut
multas. Siquidem enim unam: una quidem
est semper contrariorum, principia autem non contraria. Si
autem non una, quales oportet ponere has? Ad-
huc speculari demonstrativa principia unius aut
plurium? Siquidem enim unius, quid ma-
gis huius quam cuiuscumque? Si autem plurium,
quales oportet has ponere? Adhuc utrum
omnium substantiarum aut non? Si quidem enim
non omnium, qualium difficile assignare;
si autem omnium una, non manifestum quomodo
contingit plurium eandem scientiam esse. Adhuc
utrum circa substantias solum aut et ac-
cidentia demonstratio est? Si enim circa acci-
dentia demonstratio est, circa substantias non est. Si
autem altera quidem utraque, et utra sapientia? De-
monstrativa quidem enim sapientia que circa
accidentia, hec autem circa prima, que substantiarum. Sed
neque circa dictas in physicis causas quesitam
scientiam ponendum. Neque enim circa quod
est gratia. Tale enim bonum, hoc autem in
operabilibus existit et in motu entibus; et hoc pri-
mum movet. Tale enim finis; primum autem
movens non est in immobilibus.
Totaliter autem dubitationem habet utrum quidem
circa sensibiles substantias est quesita nunc
scientia, aut non, sed circa aliquas alteras. Si enim
circa alias: aut circa species aut si talia
circa mathematica. Species quidem quod non
sunt palam. At tamen dubitationem habet et
si esse quis ipsas ponat, propter quid quidem
non quemadmodum in mathematicis, sic
habet et in aliis quorum sunt species.

Dico autem quia mathematica quidem
intermedia specierum ponunt et sensi-
bilium velut tertia quedam preter species
et que hic. Tertius autem homo non est neque
equus preter autem et singulares. Si autem
iterum non est ut dicunt, circa qualia po-
nendum negotiari mathematicum?
Non enim utique circa ea que hic. Horum
enim nullum est quale mathematice querunt. Neque circa
mathematica est scientia separabile autem horum
nullum. Sed nec sensibilium substantiarum. Cor-
ruptibiles enim. Totaliter autem du-
bitabit utique quis cuius est scientie du-
bitare de mathematicorum materia. Neque enim
physice, propter circa habentia in ipsis prin-
cipium motus et quietis physici omne esse
negotium. Neque tamen intendentis
demonstrationem et scientiam. Circa hoc ipsum genus
enim inquisitionem facit. Relinquitur igitur
propositam philosophiam de ipsis considera-
tionem facere. Dubitabit autem
utique quis si oportet quesitam scientiam
circa principia ponere vocata ab aliquibus
elementa. Hec autem omnes inexistentia compo-
sitis ponunt. Magis autem utique videbitur
universalium oportere esse quesitam scientiam.
Omnis enim ratio et omnis scientia univer-
salium et non extremorum. Quare utique erit
sic primorum generum. Hec autem fient utique
ens et unum. Hec enim maxime utique
existimabuntur continere entia omnia
et maxime principiis similia quia prima natura
sunt. Corruptis enim ipsis co-
interimuntur et reliqua. Omne enim ens
et unum. Secundum autem differentias ipsis necesse participare

querunt subiectum
neque est circa mathematica

si ponat quae ipsa genera. differentiae autem nulla generum participant. sic non utique videbitur oportere ipsa ponere genera principia.

Adhuc autem si magis principium quod simplicius. eo quod minus tale ultima autem eorum quae ex generibus. simpliciora generibus. individualia enim autem impartibilia et differentia dividuntur; magis utique principium videbuntur esse species generibus. quia autem conterimuntur generibus species genera principiis assimilantur magis. principium enim quod conterimit. quae quidem igitur dubitationem habent haec et talia sunt altera.

Adhuc utrum oportet ponere aliquid praeter singularia aut non sed horum consideratio scientia. sed haec infinita. quae vero praeter singularia genera vel species sed neutrius horum consideratio scientia propter quod enim impossibile. hoc dictum est. Et enim totaliter dubitationem habet utrum oportet aliquam existimare substantiam separabilem praeter sensibiles substantias et eas quae hic. aut non sed has esse entia et circa has sapientiam existere. quaerere quidem enim videmur aliam quandam et propositum est hoc nobis. dico autem scire si quid separabile per se et sensibilium nulli existens.

Adhuc autem si praeter sensibiles est aliqua alia substantia praeter quales sensibilium oportet ponere hanc esse quia cur magis praeter homines aut equos quam aliorum animalium ponet quis ipsam aut etiam inanimatorum totaliter eadem sensibilibus et corruptibilibus numero perpetuas alteras constituere extra rationabilia utique videbitur cadere. si autem non separabile a corporibus quaesitum nunc principium est quid utique aliud quis ponet magis materia. haec tamen actu quidem non est. potentia autem est. magis utique principium principalius hoc videbitur esse species et forma. haec autem corruptibilis.

Quare totaliter non est perpetua substantia separabilis et secundum se. sed inconveniens. videtur enim et quaeritur fere a gratiosissimis tamquam existens quaedam principium et substantia talis. Quomodo enim erit ordo. non existente aliquo principio perpetuo et separabili et manente.

Adhuc autem si quidem est aliqua substantia et principium tale secundum naturam quale nunc quaerimus. et haec una omnium et eadem perpetuorum et corruptibilium. dubitationem habet propter quid quaedam eodem principio haec quidem non perpetua. haec enim incorruptibilia. Si autem aliud quidem corruptibilium principium. aliud autem perpetuorum. si quidem perpetuum et quod corruptibilium. similiter dubitabimus. propter quid enim non perpetuo principio existente. et quae sub principio perpetua. corruptibili autem existente. aliud aliquod principium fit illius et illud alterum. et hoc in infinitum procedet. Si autem iterum aliquis ponat maxime videntia principia immobilia esse ens et unum ponat. primo quidem si non hoc aliquid et substantiam utrumque ipsorum significat. quomodo erunt separabilia et

pro re. talia que dicimus preter ea et pa
principia. si non aliquid et sum
virum preterea sicut omnia erunt sub
entia. de omnibus enim eius predicatur
de quibuscumque et unum. similiter quod esse
omnia entia. similiter ad hunc quod primum
primum quod unum dicentibus. et hec similiter
ex uno quod et in numero generant primo
et hunc similiter dicit esse: quomodo quod quod
dicitur unum esse. Qualitate enim et re
liquorum unumquodque unum contrariorum
quomodo unum oportet intelligere: de hoc enim
in dictis. medium in facile dicere aut
lineas aut huiusmodi [illegible]. dico quod [illegible]
cies prima ponat quasi principia
hec que non sunt sicut separabiles. decisiones
et divisiones. hec quidem superficierum
hec quod corporum. puncta
quod linearum. ad hunc quod etiam eorumdem
horum. Omnia quod hec in aliis existunt
et separabile nullum est. adhuc
quomodo similiter existimare oportet unum et
punctum. sicut quidem enim omnis
generatio sit puncti quod non est. divisio enim
punctum. Accidit quod dubitationem
et esse quidem scientiam esse unum
et talem similiter quod non unum esse ma
gis quod hoc aliquid: et separabile.
Quare si esse primum est scientia quomodo
oportet principium existimare similiter
esse. Ad hoc utrum est ad pri
ncipium. at non. dico quod numerum et
quod cum hoc. si quidem enim non quod quod
in numero corporalia omnia. si quod est
ad quem [illegible] et forma quod [illegible]

in quantum et in quibus non: difficile
le determinare. in quibus enim pala
palam non existens separabiles quidem. pu
ta de unus. ad hunc utrum primum
quod est aut non eadem. si enim non
omnia erunt eadem.

Quoniam quod plurima scientia entis manifestum
autem eius universale et non secundum partem
enim quod multiplex et non secundum unum
dicitur modum sicut quod equocee
secundum quod quod metaphysica non est sub una
scientia non est unum genus talium. si
quod secundum aliquid commune. erit utique sub
una sub scientia. videtur itaque dicto modo
dici quemadmodum medicativum et salubre
et enim horum unumquodque multipliciter
dicitur quod secundum unumquodque modorum eo
quod hec quidem ad medicativam scientiam
reducitur aliqualiter. hoc quod ad sanita
tem. hoc quod aliter aliud totum quod unumquodque
enim medicativus enim sermo et cul
tellus dicitur. eo quod hic quidem a
medicativa scientia sit hic quod huic
utilis. similiter quod et salubre et hoc
quidem enim. quia significa
tivum sanitatis. hoc quod quia factivum
idem quod modus et in reliquis. eo
dem itaque modo. et ens omne. dicitur
eo enim quod entis inquantum ens
passio aut habitus aut dispositio aut
motus aut aliorum aliquid tali
um sit dicitur unumquodque ipsorum
ens. Quoniam quod omnis entis ad unum
aliquid et commune reductio fit et
contrarietatum unaquaque ad primas differentias et

reducet entis siue pluralitas et uni
similitudo et dissimilitudo prime
enti sunt differentie siue alie aliquae sint
enim hee speculate. differt autem nichil
entis reductionem: ad ens: aut quod
ad unum fieri. Et enim si non idem
sed est alterum conuertitur quidem unum
ens enim ens aliqualiter. et ens unum
Quoniam autem sunt contraria omnia eius
dem. et unius scientie speculari. dicitur autem
unumquodque ipsorum secundum priuationem et
utique quidem dubitabit aliquis.
quomodo dicuntur secundum priuationem quo
rum est intermedium aliquid quem
admodum in iusti et iusti. Circa omnia
uero talia: priuationem oportet ponere. non
totius rationis. sed ultime speciei. puta
si est iustus secundum habitum quem
tam obediens legibus. non quod omnino
tus erit tota priuatus ratione et
persuasiua legibus deficiens ma
lico et secundum hoc priuatio inerit ipsi. eo
dem autem modo et in aliis quemadmodum
autem mathematicus circa ea quae ex abla
tione theoriam facit circumtol
lens enim omnia sensibilia
speculatur puta grauitatem et
leuitatem. et duritiem et con
trarium. ad huc autem cali
ditatem et frigiditatem. et
alias sensibiles contrarietates. solum
autem derelinquit quantum et continuum
horum quidem ad unum. horum autem
ad duo. horum autem ad tria. et pas
siones horum in quantum quan

ta sunt et continua. et non secundum
aliud aliquid speculatur. Et
horum quidem eas quae ad in
uicem positiones considerat. et huius
existencia horum autem com
mensurationes. horum et incom
mensurationes. horum uero rationes
sed tamen omnium unam et eandem
ponimus scientiam. geometriam.
eodem modo habet et circa ens. huius
enim accidentia et quantum est ens et
contrarietates ipsius in quantum est
non alterius scientie quam philosophie specula
ri. naturali quidem enim non in quantum en
tia magis autem in quantum
motu participant. theoriam uero
dabit quis. dialectica
enim et sophistica sunt acciden
tium quidem entibus non autem in
quantum entia. ut circa ens secundum
in quantum ens est. Quare relinquitur
quem diximus philosophum in quantum entia
sunt esse scientiam de eis speculatiuam.

Quoniam autem ens omne secundum unum
aliquid et commune dicitur multipliciter
dictum et contraria eodem modo per
prima enim contrarietates et differentias en
tis. talia autem possibile est in una
scientia esse dissoluetur utique quae a prin
cipio dubitatio. dico autem adubita
tum est quomodo erit aliorum
differentium generum una scientia.

Quoniam autem mathematicus utitur scientia
communibus proprie et horum principia
erunt utique speculari philosophie

Quod enim ab equalibus ablatis equalia relinquuntur equalia. Commune quidem est in omnibus quantitatibus; mathematicus autem assumens esse aliquam partem propriam facit speculationem, puta esse lineas aut angulos aut numeros aut reliquorum aliquid quantorum non in quantum autem entia, sed in quantum continuum ipsorum unumquodque aut uni aut duobus aut tribus. Philosophia autem de hiis que in parte quidem in quantum horum unumquodque aliquid accidit non intendit, circa ens autem in quantum ens talium unumquodque speculatur. Eodem autem habet modo et erga naturalem scientiam mathematice. Naturalis enim accidentia et principia speculatur entium in quantum mota et non in quantum entia. Primam autem scientiam diximus horum esse secundum quod entia subiecta sunt, sed non alterum aliquid. Propter quod et hanc et mathematicam scientiam partes sapientie esse ponendum.

Est autem quoddam in entibus principium circa quod non est mentiri, contrarium autem necesse semper facere, dico autem verum dicere, puta quod contingit unum et idem secundum unum et idem tempus esse et non esse, et alia ipsis opposita hoc modo. Et de talibus simpliciter quidem non est demonstratio, ad hunc autem est. Non enim est ex credibiliori principio hoc ipso facere sillogismum; oportet autem siquidem erit simpliciter demonstrare.

Ad dicentem autem oppositas dictiones ostendenti quare falsum sumendum aliquid tale quod idem quidem erit ei quod est non contingere idem esse et non esse secundum unum et idem tempus, non videbitur autem inesse idem. Sic enim solum utique demonstrabitur ad dicentem contingere oppositas contradictiones verificari de eodem. Futuros itaque invicem ratione communicare oportet aliquid ipsorum intelligere. Non facto autem hoc quomodo erit non communicatio hiis ad invicem sermonis. Oportet igitur nominum unumquodque esse notum et significare aliquid et non multa, solum autem unum. Si autem plura significet, manifestum facere ad quod fert nomen horum. Dicens itaque hoc esse et non esse, hoc quod totaliter esse dicit non dicit, quare non significat nomen hoc quod significat. Hoc autem impossibile. Quare siquidem significat aliquid esse hoc, contradictionem verificari de eodem. Adhuc autem si quid significare nomen et hoc verificatur, oportet et hoc ex necessitate esse. Quod autem ex necessitate est non contingit tunc non esse. Oppositas igitur non contingit dictiones et negationes verificari de eodem. Adhuc autem si nichil magis dictio quam negatio verificatur, dicens hominem aut non hominem

nichil magis verum dicet. videbitur
autem utique non equum esse dicens homi-
nem. Quare sequitur dicentes esse
eundem verum dicere. opposita enim
similiter erit verum dicere. accidet quod
eundem hominem esse et equum aut
aliorum aliquod aliud. demonstra-
tio quidem quod nulla horum est
simpliciter ad ponentem tamen hec
demonstratio. Dico autem utique quis
et ipsum eundem sic interrogans
modo coget confiteri numquam oppo-
sitas dictiones posse esse de eisdem
verificari. nunc autem non melius de
ipsum quod quidem dicit hanc
accepit opinionem. totaliter autem
si quod dicitur ab ipso est verum. nec utique
ipsum hec verum erit. Dico autem con-
tingere idem secundum unum et de-
terminate esse et non esse. contradictionem
enim et divisis ipsis nichil ma-
gis affirmatio quam negatio ve-
rificatur eodem modo. et simul
utriusque. et simul complexi velo(t)
una quedam affirmatione existente
nichil magis negatio quam de
toto ut in affirmatione posi-
tum verum erit. Ad hec si nichil
est vere affirmare. et utique hoc
ipsum falsum erit dicere nullam
verum affirmationem existere. si autem
est aliquid solvetur utique quod dicitur
ab hiis qui talia insistunt. et pe-
nitus auferentibus disputare. Simi-
le autem dictis est et quod dictum est

a pythagora. Et enim ille
dixit omnium esse rerum mensuram
hominem. nichil aliud dicens quam
quod videtur unicuique hoc et esse fir-
miter. hoc autem facto idem accidit et
esse et non esse. et malum et bo-
num esse. et alia secundum oppositas
dictiones dicta propter multociens
hiis quidem videri. hec autem
bonum hiis autem contrarium. mensuram
autem esse quod videtur unicuique. Sol-
vetur autem utique huiusmodi dubitatio
considerantibus unde venit prin-
cipium existimationis huius.
videtur enim quibusdam quidem
ex phisiologorum opinione. aliis
autem ex non autem de eisdem
omnes cognoscere. et hiis quidem
delectabile hec videri. hiis autem
contrarium. nichil ex non ente fieri. omne
autem ex ente fere omnium est do-
gma eorum qui de natura. quia
quidem non album fit ex albo per-
fecte existente. et nequaquam ex non
albo. nunc autem fit non al-
bum fiet utique ex non ente non
albo quod fit non album. quare
ex non ente fiet utique secundum illos
si non existit non album idem
album. non difficile autem dissolvere
dubitationem hanc. dictum est enim
in physicis. quomodo ex non ente fi-
unt que fiunt. et quomodo ex en-
te. Sed et similiter attendere utrisque
opinionibus et fantasiis ad invicem

dubitantium difficultatem; palam
enim quod alterum ipsorum necesse
mentiri. Palam autem hoc ex hiis que fi-
unt secundum sensum. Nunquam enim idem
videtur hiis quidem dulce hiis autem
contrarium non corruptis et prohibitis
alteris secundum organum sensus et
iudicatorium dictorum saporum.
Hiis autem existentibus talibus alteros quidem exis-
timandum mensuram esse, alteros autem non
putandum. Similiter autem hoc dico et in
bono et malo et pulcro et turpi
et aliis talibus. Nichil enim differt
hoc dignificare quam que apparent sup-
ponentibus sub visu digitum et
facientibus ex uno videri duo,
oportere esse propter apparere tanta et iterum
unum. Non moventibus enim
visum unum apparet quod unum.
Totaliter autem inconveniens ex vi-
deri presencia permutancia et perma-
nencia in eisdem ex hoc de veritate
iudicium facere. Oportet enim quod verum ve-
nari ex eandem habentibus et in nullam permu-
tacionem facientibus verum venari.
Talia autem sunt que secundum mundum.
Hec enim non quandoque quidem videntur talia, i-
terum autem alia, manentes eadem autem
semper et permutacione nulla par-
ticipant. Adhuc autem si motus
est et motum, ad movetur autem omne
ex aliquo ad aliquid, oportet ergo quod
movetur esse adhuc in illo ex quo
movebitur et non esse in ipso et ad
hoc moveri et fieri in hoc. Secundum contradictionem

autem non verificari secundum ipsos.
Et si secundum quantitatem continue presen-
cia fluunt et moventur, et
aliquis hoc ponat quamvis non verum
existens, propter quid secundum quale non ma-
net? Videtur enim non minime
que secundum contradictiones eiusdem predican-
tur, non existimare quantitatem manere
in corporibus, propter quod et esse quadricubitum
et non esse. Substantia autem secundum qua-
le hec, quod determinate nature, quan-
tum autem indeterminate. Adhuc
propter quid iubente medico hunc
cibum offerre offerunt? Quid autem
enim magis panis est aut non
est? Quare nichil utique erit ad-
debit comedere aut non comedere.
Nunc autem ut secundum verum dicentes et ipsum
et existentes hunc cibum hoc offe-
runt. Hinc quamvis non oporteret
non permanente firmiter ulla
natura in sensibilibus, sed semper per
omnibus motis et fluentibus.
Adhuc si quidem alteramur semper et
nunquam permanemus idem, quid
mirabile si nunquam nobis ea-
dem videntur quemadmodum
laborantibus. Et enim hiis propter
non similiter dispositos secundum habitum
et cum sani, et non similia vi-
dentur que secundum sensus. Ipsa tamen
nulla propter hoc participancia permu-
tancia sensibilia impressiones autem ali-
as faciencia laborantibus et non
easdem. Eodem utique modo habere et dum

permutatione sensui forte uerum est
Si autem non permutant, sed idem
permanent, erunt utique ma-
nentes. Ad hoc autem quod quidem dic-
tas dubitationes ex ratione non fa-
cile dissolvere non ponentibus rationem
et horum non adhuc rationem ex-
quirentibus. sic enim omnis ratio
et omnis demonstratio fit. nichil
enim ponentes interimunt dis-
putare et totaliter rationem. Ergo
ad tales quidem non est sermo.
Ad dubitantes autem ex datis de
facilibus facile obviare et dissol-
vere faciendo dubitationem in ipsis. pa-
lam ex dictis. Quare manifestum
ex hiis quod non contingit op-
positas dictiones de eodem se-
cundum unum tempus verificari neque con-
traria quia dicitur secundum privationem omnem
contrarietatem. palam autem hoc
ad principium resolventibus
rationes contrariorum. Similiter autem neque
mediorum nullum possibile est pre-
dicari de uno et eodem. albo enim
existente dico dicentes ipsum esse neque
album neque nigrum mentiemur.
accidit enim album esse ipsum
et non esse. neque album neque nigrum.
Alterum enim complexorum veri-
ficabitur de ipso. hoc autem est contradictio
albi. neque itaque secundum Eraclitum con-
tingit dicentes verum dicere. neque
secundum Anaxagoram. Si autem non acci-
det contraria de eodem predicari. cum
enim in omni dicat omnis esse par-
tem, nichil magis dicit dulce esse
quam amarum et reliquarum quam-
cumque contrarietatum siquidem in omni
existit non potentia solum, sed actu
et segregatum. Similiter autem neque omnes
omnes falsas. neque veras dictiones
possibile esse. et quia alia multa
collectorum utique difficilia
propter hanc positionem et quia falsis qui-
dem existentibus omnibus. neque hoc ipsum
quis dicens verum dicet. veris autem
falsas esse omnia dicens non men-
tietur.

Omnis autem scientia querit aliqua
principia et causas esse unumquodque
eorum quecumque ipsa scibilium. pu-
ta medicativa. et exercitativa et
reliquarum unaqueque factivarum et
doctrinalium unaquaque enim harum est
circumscribens aliquod genus ipsi et
hoc negotiatur tamquam existens
et ens non in quantum autem ens
sed alterum quoddam hoc preter has scientias
est scientia. Differunt autem scientiarum una-
queque sumens aliqualiter quod
quidem est in unoquoque genere
temptat ostendere reliqua debilius
aut certius. Similiter autem quod quid
est hec quidem per sensum hec
autem supponentes quia quod est pala-
m ex tali inductione sic et enim
quod quid est non esse demonstratio
Quoniam autem est quedam de natura scientia pala-
m et a practica altera et a factiva

erit. Factive quidem in faciente aut
non in facto motus principium
et hec est sive ars aliqua sive alia
aliqua potentia. Similiter autem et practice non
in agibili magis quam in agentibus mo
tus. Que autem physica est circa in
ipsis motus principium est.

Quod autem quidem sit activam neque
factivam sed speculativam necesse
esse universalem scientiam palam ex hiis. In
uno enim aliquo horum generum
necesse cadere ipsam. Quia autem
quod quid est necesse utcumque a
liqualiter scientiam facere et hoc uti
principio, oportet non latere qualiter diffinien
dum physico et qualiter sit ratio sumen
da utrum sicut simum aut magis aut
concavum. Horum enim simum quidem
cum materia dicitur ea que rei.
Que autem concavum sine ma
teria. Simitas enim in naso fit propter quod
et ratio ipsius cum hoc dicta est. Si
mum enim est nasus concavus. I
gitur manifestum quod et carnis et oculi
et reliquorum petendum cum materia
semper rationem perscrutandum. Quia
autem est quedam scientia entis in quan
tum ens et separabile. Considerandum
utrum eandem quidem physice ea
dem ponendum esse hanc aut ma
gis alteram. Physica quidem ergo
est circa habentia motus principium in
ipsis. Mathematica autem speculati
va quidem et esse manentia quedam,
tamen forte non separabilia esse. Separabi

le ergo ens et immobile altera ab hiis
ambabus scientiis est aliqua, si quidem
existit aliqua substantia talis. Dico
autem separabilis et immobilis
quod autem temptabimus
ostendere. Et si quidem est aliqua
talis natura in entibus ibi erit aliquid
et quod divinum. Et hoc utique erit
primum et principalissimum
principium. Palam ergo quod
tria genera speculativarum
scientiarum sunt: naturalis, mathe
matica, theologica. Optimum
autem ergo speculativarum genus,
harum autem ipsarum ulti
ma dicta. Et honorabilissimum enim
est entium. Melior autem et de
terior unaqueque dicitur secundum proprium
scibile. Dubitabit autem utique ali
quis utrum entis in quantum
ens scientiam universalem oportet ponere aut
mathematicarum. Quidem enim
unaqueque circa unum aliquod genus
determinatum est. Que autem
universalis communis de omnibus.
Siquidem ergo universales sunt prime en
tium substantie, et universalis utique prima
scientiarum erit. Si autem est aliqua substantia alte
ra et sensibilis separabilis et immo
bilis, alteram necesse et scientiam p
rimam esse et priorem illi et univer
salem eo quod priorem.

Quoniam autem simpliciter
ens simpliciter dicitur multis modis,
quorum unus est quod secundum accidens

dicitur. Considerandum primo
de per accidens ente. Quod autem quod
nulla traditarum scientiarum
negociatur circa accidens palam. Neque
enim edificativa considerat que
accidet futuris domo, puta
si enim aut omne tristabunt neque
textiva. neque coriaria. neque coqui
naria. Que autem secundum ipsam
proprium unaqueque harum con
siderat scientiarum solum. hec autem
proprius finis. neque in quantum musi
cum et gramaticum neque existente
musicum quia factus gramma
ticus simul erit ambo prius
non est. Quod autem non
semper ens factum est hec. quare
simul musicus factus est et gra
maticus. hec autem nulla querit con
fesse existentium scientiarum nisi so
phistica. circa accidens enim hec
sola negociatur. propter quod plato
non male dixit dicens circa non
ens sophisticam versari. ¶ Quod
autem neque contingens est esse
accidentis scientiam manifestum
erit temptantibus scire quid
est accidens. omne itaque dicimus
esse hoc autem semper et ex ne
cessitate. necessitate autem non secundum
violenciam dicta sed secundum quod
ut tulhis quod secundum contradictio
nes. hec autem ut in pluribus. hec
vero neque ut in pluribus. neque semper et
ex necessitate. sed ut contingit

puta sub cane fiet utique frigus
sed hoc neque ut semper et ex necessita
te. neque ut in pluribus fit accidet quod
fit quidem non autem semper neque ex
necessitate. neque ut in pluribus. quod
quidem igitur est accidens dictum
est quia autem non est scien
tia eius palam. scientia quidem enim
omnis aut semper entis aut ut in pluribus
accidens autem in neutro horum est.
Quod autem secundum accidens entis non sunt
cause et principia talia qualia quidem
secundum se entis palam. Erunt enim
omnia ex necessitate. si enim hoc
quidem est huius entis. hoc autem
huius. hoc autem non ut con
tingit. sed ex necessitate. ex necessita
te erunt et causa. hec enim erunt
causata usque ad ultimum dictum cau
satum. hec autem erant secundum accidens. quare
ex necessitate omnia erunt et
quod utrumlibet contingit et accidere
et fieri et non omnino ex generatis
auferetur. ¶ Et si non existens
sed quod fit causa supponatur eadem ac
cidet. omne enim ex necessitate
fiet. si enim eclipsis fiet
si hoc fiat hoc autem si aliud
aliquid. et hoc si aliud. et hoc
si modo assumpto tempore eo quod
a nunc usque eras ablato tempore
veniet et quando ad existens. Quare
si quidem hoc est omnia ex ne
cessitate que post hoc fient ut omnia
ex necessitate fiant. quare autem ut ue

eius. et

ens. et s(ecundu)m accn̄s h(oc) quidem e(st)
in completione mentis et passio
in hac ip(s)e quod c(aus)a sic quidē
ens et separabile. hec a(utem) n(on) necessa
riu(m) s(ed) infinitum. Dico autem
quod s(ecundu)m accn̄s autem inor
dinate et infinite cause. Bo
autem gr(ati)a huius in hys que
a n(atur)a fiunt et amente est. fortu
na autem est. qu(ando) aliquid ho
rum fiunt s(ecundu)m accn̄s. sicut enim
et ens est. hoc quidem s(ecundu)m se
hec autem s(ecundu)m accn̄s. sic et c(aus)a
fortuna a(utem) c(aus)a quod accn̄s in
fc(t)is s(ecundu)m electionem eorum que
gr(ati)a huius ip(s)e quod c(aus)a eadem
fortuna et mens. electio enim
ut sine mente. Cause a(utem) infi
nite aquibus utiq(ue) fiet quod a for
tuna ip(s)e quod incerta humane
cogitationi et c(aus)a s(ecundu)m accn̄s sim
pliciter autem nullius. bo(na) aut(em)
fortuna et mala cum bonum aut
malum euenit. eutichia a(utem)
et infortunium c(ir)ca magnitu
dine(m) horum. Quoniam aut(em)
nullum s(ecundu)m accn̄s prius hiis
que s(ecundu)m se. nec (er)go c(aus)a. si (er)go fortu
na aut casus. c(aus)a celi prius in
tellectus causa et natura.
Est autem h(oc) quidem actu sol
um. hoc a(utem) po(tentia). hoc autem
po(tentia) et actu. hoc quidem ens. h(oc)
a(utem) quantum. hoc a(utem) reliquorum
Non est a(utem) aliquid motus p(re)
ter p(er)mutat(ionem) em(m) ip(s)e s(ecundu)m enti
cathegorias co(m)mune a(utem) in hys
nullum est. quod nec in una ca
thegoria. unumquodq(ue) a(utem) dup(lici)t(er)
existit omnibus ut puta quod
hec istud quidem forma ipsius
hec autem priuatio et s(ecundu)m q(ua)le
hoc quidem album. hoc a(utem) nigr(um)
et s(ecundu)m quantum. hoc quidem p(er)fectum
et s(ecundu)m lationem. hoc quid(em) sursu(m)
hoc a(utem) deorsum aut leue. hoc
a(utem) graue. quare motus et p(er)
mutationis. tot sp(eci)es quot en
tis. Diuiso a(utem) s(ecundu)m unumquodq(ue)
genus. hoc quidem po(tentia). hoc a(utem)
actu enis quod po(tentia) in quantum
tale est. actum dico motum.
Q(uod) a(utem) u(er)a dicimus hinc pala(m)
cum enim edificabile in q(uan)tu(m)
tale ip(su)m dicimus ee actu in q(uan)tu(m)
edificatur et hec edificatio. silr
actiuatio curatio. ambulatio sal
tatio orbitio. accidit a(utem) mot(us) cu(m)
fuit eactu eadem. et nec prius
nec posterius iam po(tentia) entis cum
actu ens operatur in quantum ip(s)um
s(ed) in quantum mobile motus est.
Dico a(utem) in quantum. sic est e(ni)m
es po(tentia) statua. s(ed) tamen no(n) enis ac
tus in quantum es est motus e(st)
No(n) enim idem eri ee et po(tentia)
aliqui. Quo(niam) si idem erit simpl(icite)r
et s(ecundu)m ro(ne)m erit utiq(ue) enis act(us)
mot(us) quidam. no(n) a(utem) idem. pa
lam a(utem) in contrariis no(n) idem

posse quidem enim sanari et posse la
borare non idem · etenim si sa
nari et laborare idem esset · subiectum
autem et sanum et languens sive hu
miditas sive sanguis idem et unum.
Quoniam autem non idem quemadmodum nec color
idem et visibile · possibilis inquantum possibile
actus motus est. Quod quidem enim
est hic et quod accidit tunc moveri
quando fuerit actu sic et nec prius nec
posterius · palam contingit enim
unumquodque aliquando actu esse aliquando
autem non · puta edificabile inquantum
edificabile et edificabilis actus
inquantum edificabile edificatio
est · aut enim hec domus est aut
edificatio actus · sed cum domus
fuit non adhuc edificabile · necesse
igitur edificationem actum esse edifi
catio · aut motus quidam · eadem
autem ratio et in aliis motibus. Quod
autem bene dictum est · palam
ex quibus alii dicunt de ipso · et
ex eo quod non facile est diffinire
aliter ipsum · neque enim in alio ali
quis genere poterit ipsum ponere · pa
lam autem ex quibus dicunt · a
lii quidem alietatem et inequali
tatem et non ens quorum nul
lum · necesse moveri · sed nec permu
tatio · nec in hec · neque ex hiis magis
quam ex oppositis. Causa autem sup
ponendi quia indiffinitum ad
videtur esse motus alterius aut co
relationis principium quia privatia

sunt indeterminata · neque enim hoc nec
tale nullum ipsorum neque reliquorum
predicamentorum. Cur autem videtur in
determinatus · causa quia nec impossibilem eo
rum neque in actum est ponere ipsum · ipsum
neque enim possibile quantum est movetur
ex necessitate · neque quod actu quantum mo
tus · quoniam actus quidem videtur aliquis imp
erfectus autem · causa autem quia imperfectum quod possibile
est est actus · et propter hoc difficile ip
sum sumere quid est · aut enim in p
rivationem · necesse ponere · aut in
potentiam · aut in actum simpliciter ·
horum autem nullum videtur contin
gens. Quare relinquitur quod
dictum est esse · et actum et non
actum · dictum videtur quidem difficile
le contingentem autem esse · et quod est
motus in mobili palam · actus
enim est huius a motivo et motivi
actus non alius est · oportet quidem
enim est esse actum amborum ·
motivum · quod enim est impossibile
movere autem in operari · sed est actum
mobilis. Quare similiter unus
amborum actus quemadmodum eadem
distancia unius ad duo · et duo
ad unum et ascendentis et des
cendentis · sed esse non unum · similiter
autem et in movente et moto.

Infinitum autem quod possibile per
transire eo quod non sit na
tum pertransiri quemadmodum vox in
visibilis aut pertransitionem est habens
imperfectam quod vix aut quod natum

Et hic non ht ptransitoem aut terminum ad huc appone aut ablatione aut amb. Sepale quidem itaque ipm aliquid ens sensibile aut non pole ee. Si enim nec magnitudo est nec multitudo sed aut ipm infinitu et no accns indivisibile erit. qd enim divisile aut magnitudo aut multitudo. Si aut i divisile n infinitu nisi sic uox invisil. Sz non sic dicunt. nec nos querimus. sz tanqm impsitisibile. Adhuc quo contingit p se ee infinitum. si uero et numerus et magnitudo quorum passio infinitum. Adhuc si fm accns no utique erit elm eiusdem in qntum infinitu quamadm. neque in visile loquele quamuis uox inuisil. Et qd no est actu ee infinitum. palam erit enim quecumque ipius infinita ps accepta. infinito eni ee et infinitum id. si quid sbu infinitum. et no de sbo. Quare aut indivisile aut in finita divisibile. si ptibile multa a ee idem impole infinita. qm admodum enim ps aer aeris sic infinitum infiniti. si est sba et principium. impartile g et indivisile. sz impole actu ee infinitum qntum eni nece ee. sm accidens g existit. sz si sic dictum

est quod non contingit illud ee principium. sz illud cui accidit aerem aut parem hec g inquisitio uniusal. Quod aut in sensibz no est. hinc palam. si enim corpis ro suplicieb terminatum no erit utz infinitum corpus nz sensibile. nz intelliale. nz nus ut separatus et infinitus. numerabile enim nus aut hns numerum. Fisice aut aut ex hiis palam. nz eni opositum possile ee nec simplr. cpositum quide eni no erit corpus. sz finita sunt multitudine elementa. oz eni eqlia qua. et no ee unu ipoz infinitum. Si eni quecumq deficit alicui altius corpis uirtus corrumpetur ab infinito finitum. utrumqz a impole infinitu ee. corpus enim qd oio ht distensione i infinitum et infinite distat. Quare infinitu corpus oio erit infinitu. nz unu aut simplr contingit infinitu ee corpus nz ut dicunt quidam pr elia ex quo generant h. pro eni e tale corpus pr elia. oe enim ex quo est in dissoluit inlz no uide a hec pt simplicia corpa nec ignis. nec aliqd aliud elorum nullum. sine ei eo q est infinitu ee aliqd ipoz impole oe. et si sit finitum aut ee a st unu aliq ipoz. qm admodum i

eveniet aut omnia fieri aliquando ignem.
Eadem autem ratio et in uno quod faciunt
preter elementa physici. omne enim permu
tatur ex contrario puta ex calido in fri
gidum. Adhuc sensibile corpus
alicubi et idem locus et partis et
totius. Quare si quidem eiusdem
speciei immobile erit aut semper fe
retur. hoc autem impossibile. Quid enim
magis deorsum quam sursum
aut ubicumque puta. Si gleba
ubi hec movebitur aut manebit
locus enim ipsius cognati
corporis infinitus. obtinebit igitur
totum locum et quomodo que igitur
mansio et motus aut ubique ma
net. Non movebitur igitur
aut ubique. Non igitur stabit.
Si autem dissimile totum dis
similia et loca. et primum quidem
non unum corpus omnis nisi tac
tu. Deinde aut finita hec
erunt. aut infinita specie. finita
autem quidem non possibile. erunt
enim hec quidem infinita. illa
autem non. Si omne infinitum.
puta ignis aut aqua. corruptio
autem quod tale contrariis. Si
autem infinita et simplicia
et loca infinita et erunt infi
nita elementa. Si autem hoc impossibile
et loca finita et omne necesse finitum
esse. Totaliter si autem impossibile in
finitum esse corpus et locum corporibus
Si omne corpus sensibile aut gravi

tatem aut levitatem aut enim
ad medium aut sursum feretur. im
possibile autem infinitum aut omne
medium compati passionem esse. quo
modo enim dividetur aut quomodo in
finiti erit hoc quidem deorsum
hoc autem sursum aut extre
mum et medium. Adhuc omne
sensibile corpus in loco. loci autem species
sex impossibile autem in infinito has
esse. totaliter autem si impossibile lo
cum infinitum esse et corpus
impossibile. Quod enim in loco alicubi
hoc autem significat aut deorsum aut
sursum aut reliquorum aliquid
horum autem unumquodque terminus est.
Infinitum autem non idem
in magnitudine et motu et
tempore. et una quadam natura. sed quod
posterius dicitur secundum prius puta
motus secundum magnitudinem in
qua movetur aut alteratur. aut au
getur. tempus autem propter motum.

Permutatur autem quod permutatur
hoc quidem secundum accidens ut
musicum ambulare. hoc autem
eo quod huius aliquid permutatur
simpliciter dicitur permutari. puta
quecumque secundum partes sanatur enim
corpus quia corpus oculus est
aut aliquid et quod ipsum ipsum
movetur et hoc per se mobile.
Est autem aliquid et in move
te eodem modo. movet enim secundum
accidens. hoc autem secundum partem

hec autem per se est. et aliquid motus
primum. est autem et quod movetur et hinc
in quod tempore. et ex quo in quod. species autem et
passiones et locus in que moventur
mota que mobilia sunt. puta
scientia et caliditas. est autem non cali
ditas motus sed calefactio. que autem
non secundum accidens permutatio non in omni
bus existit. sed in contrariis et inter
mediis et in contradictione. hoc autem fi
dem ex inductione. Permutans
autem quod permutatur aut ex subiecto in
subiectum. aut ex subiecto in non subiectum aut
ex non subiecto in subiectum. autem ex subiecto in non
subiectum. Dico autem quod affirmatione
monstratur. quare necesse tres esse per
mutationes. Que enim ex non subiecto
in non subiectum non est permutatio eo
quia non opposita. Neque enim contraria
neque contradictio est quia non opposita.
Que quidem igitur non ex subiecto in subiectum
secundum contradictionem generatio est. que quidem
simpliciter simplex. Que autem
ex subiecto in non subiectum corruptio aliqua
quedam. Que autem ex subiecto in non
subiectum corruptio. Si itaque non ens dicitur
multipliciter. neque quod secundum com
positionem aut divisionem contingit
moveri secundum actum. Est enim v
tra homo quod non album. quod autem
simpliciter non hoc nequaquam. Impossibile
enim non ens moveri. Si autem hoc et
generationem motum esse. generatur enim
non ens. Si enim et quam maxime
secundum accidens generatur. sed tamen verum dicere quia

existit non ens de generato simpliciter
similiter autem et quiescere. Hec itaque ac
cidunt difficilia. Et si omne
quod movetur in loco. non ens autem
non est in loco esset enim utique ali
cubi. neque itaque corruptio motus. Contra
rium enim motui motus aut quies.
Corruptio autem generationi. Quia autem
omnis motus permutatio quedam.
permutationes autem tres dicte. harum
autem que secundum generationem et corruptionem non
motus. hee autem sunt que secundum con
tradictionem. necesse eam que ex subiecto
in subiectum motum esse solam. subiec
ta autem autem contraria aut intermedia.
Et enim privatio ponatur contra
rium et monstratur affirmatione
ne. puta nudum et edentulum
et nigrum. Si igitur predicamenta
divisa sunt substantia qualitate loco fa
cere. aut pati aut aliquid quanto
necesse tres esse motus. qualitatis quanti
tatis secundum locum. non possibile nullum
esse sed contrarium sed ad aliquid. est
enim altero moto permutato ver
ficari alterum motum permutari.
Quare secundum accidens motus
eorum. neque facientis et patien
tis. aut moventis et moti quia
non est motus motus. neque generatio
nis permutatio generationis. Neque permu
tationis permutatio. dupliciter enim
contingit motus esse motum. aut ut
subiecti. velut homo movetur quia
ex albo in nigrum permutatur

Quare opposita saluato si pacatis uelut ex remissen mobilitatione permutat. quia cum permutat illud existit. Quoniam autem nullam quam autem incausantem ad hunc in infinitum ibi. si erit permutationis permutatio et generationis generatio, erit et prior. si posterior puta si simpliciter generatio fiebat aliquando et quod fit fiebat. Quare non dum erit quod fiebat simpliciter. si aliquid fiens simpliciter aut factum. si itaque et hoc fiebat aliquando quare non dum erat tunc generatum. Quoniam autem infinitorum non est primum si erit primum quare neque primitati nullum. Ad huc autem tem motus contingit et quies. et generatio et corruptio. quare si fit cum fiat fiens tunc corrumpitur. Sed enim confestim factum neque postea esse enim oportet quod corrumpitur. Ad huc oportet materiam subesse ei quod fit et permutatur. que quidem erit quemadmodum alterabile corpus aut anima aliquid sic aliquid quod fit motus et generatio et aliquid in quod mouetur. oportet enim esse aliquid eum qui huius ex hoc in hoc motum non motum. Qualis quidem igitur erit erit disciplina disciplinationis. quare neque generationis generationis. Quoniam autem neque substantie neque eius quod ad aliquid nec eius quod est facere et pati relinquitur secundum quale et quantum

et ubi motum esse. horum enim unicuique contrarietas est. dico autem quale non quod in substantia. et enim differentia quale. Sed quod passiuum secundum quod dicitur pati impassibile esse. Immobile autem quod totaliter impossibile moueri et quod uix in tempore multo tarde incipiens. et quod natum quidem moueri non potest autem quando quando natum est. et ubi et ut quidem uoco quiescere immobilium solum. contrarium enim quies motui quare priuatio utique erit susceptiui.

Simul autem secundum locum dico ista sunt in uno loco primo et seorsum quecumque in alio. tangi autem quorum ultima. intermedium autem in quod natum prius peruenire quod permutatur quam in quod ultimum permutatur secundum naturam continue permutans. contrarium secundum locum quod secundum rectum plurimum distans. Consequenter autem quo post principium ente positione aut specie aut aliter aliqualiter determinato nichil intermedium est eorum que in eodem genere et cuius consequenter est ut linee linee autem unitates unitates. domus autem domus. domus aliquid autem nichil prohibet intermedium esse. quod enim consequenter alicuius consequenter et posterius aliquid. Non enim unum consequens duorum in noua luna secunda tunc. autem quecumque consequenter ens tangit. Quoniam autem omnis permutatio in oppositis. hec autem contraria et contradictio

remedium

Contradictionis autem nullum est medium. Contiguum autem quod quod habitum aliquid. Dico autem consequenter continuum cum idem fuerit et unum utrorumque terminus quibus tangunt et continentur. Quare palam quod continuum in hiis ex quibus unum aliquid natum est fieri secundum continuationem. Et quia primum quod consequenter palam. Quod enim consequens non tangit. hoc autem consequens et si continuum tangit. si autem tangit nondum continuum. In quibus autem non est tactus non est connascentia in hiis. Quare non est punctus unitati idem. hiis quidem enim inest tangi. hiis autem non. sed ad consequens et horum quidem intermedium aliquid horum autem non.

Explicit liber xi^us.

De substantia quidem theoria est. nam substantiarum principia et cause queruntur. Et enim sive totum aliquod omne substantia est prima pars; (no) et si eo quod consequenter, et ita primum substantia, deinde qualitas aut quantitas. Simul autem entia ut est simpliciter dicere (no) hec, sed qualitates et motus. aut et non album et non rectum. dicimus enim esse et hec, puta est non album. Amplius nichil aliorum separabile. Contestantur autem et antiqui opere. Nam substantie quesiverunt principia et elementa et causas. Qui quidem nunc universalia substantias magis ponunt. nam genera universalia dicunt principia et substantias esse magis propter logice inquirere; qui vero antiqui particularia ut ignem et terram, sed non continue corpus.

Substantie vero tres sunt. una quidem sensibilis. cuius alia quidem sempiterna. alia corruptibilis quam omnes confitentur ut plante et alia. sempiterna autem, cuius elementa necesse est accipere sive unum sive multa. alia vero inmobilis. hanc dicunt quidam separabilem esse. hii quidem in duo dividentes. alii in unam naturam species ponentes et mathematica. alii horum mathematica solum. Ille quidem naturales cum motu enim. et hec altera si nullum ipsis principium commune est. Sensibilis vero substantia est mutabilis. Si autem mutatio est ex oppositis aut mediis et oppositis aut non omnibus. non album enim vox. sed ex contrario necesse subesse quid mutabile in contrarietatem. Quod enim contraria non transmutantur. Amplius hoc quidem manet, quod vero contrarium non manet. est igitur aliquod tertium preter contraria, materia. Si igitur transmutationes sunt quatuor aut secundum quid aut secundum qualitatem aut secundum

[illegible marginal glosses]

quantitate. aut ubi. generatio quidem simplex et corruptio secundum hoc et augmentum et detrimentum quod secundum quantitatem. alteratio autem que secundum passionem. latio autem que secundum locum in contrarietates utique erunt eas que secundum unumquodque transmutationes. necesse itaque transmutari materiam potentem ambo. Quoniam autem duplex ens. transmutatur omne ex potente ente in actu ens ut puta ex albo potentia in album actu. similiter autem et in augmentum et detrimentum. Quare non solum secundum accidens contingit fieri ex non ente. sed et ex ente fiunt omnia potentia quidem ente. ex non ente vero actu. Et hoc est anaxagore unum. Dignius enim est quam simul omnia et empedoclis mixtura et anaximandri et ut democritus erant nobis erunt omnia potentia non actu autem. Quare materiam utique erunt tangentes. Omnia vero materiam habent quecumque transmutantur. sed aliam et sempiternorum quecumque non generabilia mobilia sed latione. non tamen generabilem sed unde quo.

Dubitabit autem utique aliquis ex quali non ente est generatio. tripliciter enim non ens. si itaque est aliquid potentia. attamen non ex quocumque sed aliud ex alio. nec est sufficiens quia simul res omnes dixerunt esse materia. quoniam quare infinita facta sunt. sed non unum. intellectus enim unus. Quare si et materia una illud factum est actu cuius materia erat potentia. Tres vero sunt cause et tria principia. Duo quidem contrarietas cuius hec quidem ratio et species. illud vero privatio. tertium autem materia. Postea quia nec fit materia nec species. Dico ultima. omne namque transmutatur aliquid et ab aliquo et in aliquid a quo quidem primo movente. cuius vero materia. in quod vero species. In infinitum igitur ibunt. si non solum fit rotundum sed et ipsum rotundum aut es. necesse est utique stare. Postea quia quelibet ex univoco fit substantia. et alia autem enim arte aut natura fiunt aut fortuna. aut casu. ars quidem principium est in alio. natura autem principium in ipso. homo namque hominem generat. reliqua vero cause privationes horum sunt. Tres autem substantie. materia quidem hoc aliquid ens in apparere. nam quecumque tactu et non connascentia materia et subiectum. natura vero hoc aliquid in quam et habitus quidam. Amplius tertia que est ex hiis singularis. ut socrates et callias. In quibusdam quidem hoc non est preter compositam substantiam. ut domus species si non sit ars. nec est generatio nec corruptio horum. sed alio modo sunt et non sunt domus que sine materia et sanitas et omne quod secundum artem.

Sed siquidem in eis que sunt non. Quapropter non male plato ait quoniam species sunt quecumque natura. si quidem sunt species. alie horum ut ignis caro caput. omnia enim materia sunt. et eius que maxime substantie ultima.

Moventes quidem igitur cause velut prius facte existentes. que autem ut ratio simul. quando enim sanatur homo tunc et sanitas est et figura enee sphere simul et erea sphera. Si autem et posterius aliquid manet perscrutandum est. In quibusdam enim nichil prohibet ut si est anima tale non omnis. sed intellectus omnem namque impossibile forsan.

Palam itaque quoniam non oportet propter has esse ydeas. homo enim hominem generat quidem singularis aliquem. Similiter autem et in artibus medicinalis enim ars ratio sanitatis est.

Sunt autem et principia alia aliorum est. ut est autem ut siquis dicat universaliter et secundum proportionem eadem omnium.

Dubitabit autem utique aliquis utrum diversa aut eadem sunt principia et elementa substantiarum et eorum que sunt ad aliquid et similiter in unaquaque cathegoriarum similiter. Sed inconveniens si eadem omnium. ex eisdem enim erit et ad aliquid et substantia. Quid igitur hoc erit. preter substantiam enim et alia predicamenta nichil est commune. prius autem est elementum quam quorum est elementum. at vero nec substantia elementum est eorum que ad aliquid. nec horum aliquid substantie. Amplius quomodo contingit esse omnium elementa eadem. nullum enim possibile esse elementorum eidem ex elementis composito idem ut ei quod est b. a. b. aut a. nec etiam intellectu aliquid elementorum ut unum aut ens. insunt enim ea singulis compositorum. nichil igitur erit eorum nec substantia nec ad aliquid. Sed necessarium. Non sunt igitur omnium eadem elementa.

Aut ut dicimus est quidem ut est. est autem ut non. puta forsan sensibilium corporum ut quidem species calidum. et alio modo frigidum privatio. materia vero quod potestate hec primum secundum se. substantia vero et hec et que ex hiis quorum sunt principia. aut siquid ex calido et frigido fit unum. ut caro aut os. aliud enim necesse est ab illis esse quod factum est. horum igitur eadem elementa et principia. aliorum vero alia. omnium autem ita quidem dicere non est. sed proportionaliter quemadmodum si quis dicat quoniam principia sunt tria species privatio et materia. sed horum unumquodque alterum circa genus unumquodque est. ut in colore album nigrum. aer superficies tenebre lumen. ex hiis autem dies et nox.

Quoniam autem non solum que insunt cause sed et eorum que extra ut puta movens. palam quoniam aliud principium et elementum. cause vero ambo et in hec dividitur principium. Quod vero ut movens

aut calens principium aut fri-
gidum. Quare elementa analogia
tria. Cause et principia
quatuor. aliud vero in alio et pri-
ma causa. quare movens aliud ali-
i. Sanitas infirmitas corpus mo-
vens medicativa. species ordinatio
talis lateres movens edificativa
et in hiis dividitur principium.
Quoniam autem movens in phisicis qui-
dem homini homo. in hiis autem que a
mente species aut contrarium modo quo-
dam tres utique erunt cause. sic
autem quatuor. Nam sanitas ali-
qualiter medicativa et domus species
edificativa et homo hominem
generat. Adhuc preter hec ut primum
omnium movens omnia. Quoniam
autem sunt hec quidem separabilia illa
autem inseparabilia. substantie illa. et propter hoc
omnium cause hec quia sine substantiis
non sunt passiones et motus.
Deinde erunt hec anima
forsan et corpus aut intellectus et
appetitus et corpus. Amplius autem
alio modo proportionaliter principia eadem
ut actus et potentia. sed et hec alia aliis
et aliter. In quibusdam enim
enim idem quandoque est actu quandoque po-
tentia ut vinum aut caro aut homo.
Cadunt autem et hec in dictas causas.
actus quidem enim species si sit
separabilis. et quod ex ambobus.
privatio vero ut puta tenebre
aut laborans. potentia autem materia. hec enim

est quod potest fieri ambo. Aliter
autem actu et potentia differunt quo-
rum non est eadem materia. quorum
non est eadem species sed altera quem-
admodum hominis causa et elementa
ignis et terra ut materia et species propria.
et siquid aliud extra ut pater. et
preter hec sol et obliquus circulus
nec materia entia nec species nec privatio nec
conforme sed movencia. Ad-
huc autem videre oportet quia hec
quidem universaliter est dicere. hec
autem non. Omnium etiam prima prin-
cipia quod actu primum. hec et aliud
quod potentia. Illa autem universalia
non sunt. principium enim singu-
larium singulare. homo quidem
est hominis universaliter. sed non
est ullus. sed Peleus Achillis.
tui autem pater tuus. et hoc b huius b a. to-
taliter vero b simpliciter b a. De-
inde iam quod substantiarum. Alie autem
aliorum cause et elementa sicut dictum
est eorum que non in eodem genere
colorum et sonorum et substan-
tiarum quantitatis preter quam proportio-
naliter. et eorum que sunt in
eadem specie diversa non specie. sed quia
singularium aliud. illa materia et
species et movens et mea. uni-
versali autem ratione eadem. Querere vero
que principia aut elementa substantiarum et ad ali-
quid et qualitatum. utrum eadem aut
diversa. palam quia multipliciter dicto-
rum sunt uniuscuiusque. Divisorum vero

no eadem. sed alia presequuntur sic et omnium sic quidem eadem aut eo quod proportionaliter quia materia species privatio movens et sic sin-gulorum cause ut cause omnium quia destruitur destructis. Amplius quod primum endelichia sed alia priora contraria contraria que neque ut genera dicuntur nec multipliciter dicuntur et adhuc materie. Que quidem igitur principia sensibilium et quot et quomodo eadem et quomodo altera dictum est.

Et quoniam autem tres erant substantie due quidem que phisice et una que immobilis de hac dicendum est. quia necesse est esse sempiternam aliquam substantiam immobilem. Nam substantie prime entium et si omnes corruptibiles omnia corruptibilia. sed impossibile motum aut fieri aut corrumpi semper enim erat nec tempus. Non enim possibile prius et posterius esse non existente tempore et motus. Ergo sic est continuus ut tempus. aut enim idem aut motus est aliqua passio. motus autem non est continuus nisi qui secundum locum et huius qui circulo. At vero si erit motivum aut effectivum non operans autem aliquid. non erit motus. Contingit enim potentiam habens non agere. Nichil ergo proderit. nec si substantias faciamus sempiternas quemadmodum qui species

non aliquod poterit inesse principium transmutari. non ergo neque ipsa sufficiens nec alia substantia preter species. Nam si non egit non erit motus. Adhuc neque si aget substantia autem ipsius potentia. non enim erit motus eternus contingit enim quod potentia est non esse. Oportet ergo esse principium tale cuius substantia actus. Amplius igitur tales oportet esse substantias sine materia. sempiternas enim esse oportet. si et aliud aliquid sempiternum actu erit. Quamvis dubitatur. videtur enim quod omne agens possit. possens vero non omne agere. quare prius esse potentiam sit vero. Si hec nichil erit entium. contingit enim quod possit esse. nondum vero esse. Et si ut dicunt theologi qui ex nocte generant. aut ut phisici erant simul res omnes dicunt impossibile. quomodo enim movebuntur si non fuerit actu aliqua causa. Non enim materia ipsa se ipsam movebit sed tectonica. nec menstrua. neque terra. sed semina et genitura. Propter quod faciunt quidem semper actum ut Leucippus et Plato. semper enim dicunt esse motum. sed quare et quem non dicunt. nec sic nec causam. Nichil enim ut contingit movetur. sed oportet aliquid semper existere. quemadmodum nunc natura quidem sic. violentia vero aut ab intellectu aut alio sic. Deinde qualis prior. Differt enim inplexum

no

no

no

no

no

nocte mundi

idem

no

valde

at vero non palam possibile dicere quod
existimat aliquando principium esse
quod ipsum se ipsum movens. poste-
rius enim et simul cum celo ani-
ma ut ait. Ipsum quidem igitur ex-
stimare priorem actu esse quidem
tem ut bene. est autem ut non.
Dictum est autem quomodo. Quod
actus prius testatur anaxagoras. inte-
llectus enim actus. Et em-
pedocles amiciciam et litem. et
semper dicentes motum esse ut leu-
cippus. Quare non fuit infinito
tempore chaos aut nox. sed eadem
semper aut periodo. aut aliter si prius
est actus potentia. Si itaque idem semper
periodo oportet aliquid semper manere
similiter agens. Si autem debeat
fore generatio et corruptio aliud oportet a-
gens esse aliter et aliter. Necesse igitur sic
quidem secundum se agere. sic vero secundum
aliud. aut igitur secundum alterum. aut
secundum primum. Necesse igitur secundum hoc.
Iterum enim illud ipsique cau-
sa et illi. dignius igitur primum
et enim causa erat illud ipsius
semper aliter. palam quod ambo.
Ergo sic se habent motus. quid igitur
alia oportet querere principia. Quoniam autem
ita contingit. et si non sit ex
nocte erit et simul omnia et
ex non ente solventur utique hec
et est aliquid semper motum
motu incessabili. hic autem
circulo. et hec non ratione solum

sed opere palam. Quare sempi-
ternum erit utique primum celum.
Est igitur aliquid et quod mo-
vet. Quoniam autem et quod movetur
et movens et medium igitur est
aliquid quod non motum sem-
piternum et substantia et actus ens. Mo-
vet autem sicut appetibile et
intelligibile movent non mo-
ta. horum autem est prima ea-
dem. Concupiscibile quidem enim
ipsum apparens bonum voluntabile
autem primum ipsum existens bonum.
Appetimus autem quia videtur magis
quam videtur quia appetimus.
principium enim est intelligencia.
intellectus autem ab intelligibili movetur.
Intelligibilis autem altera coordinatio per se
et huius substantia prima et huius que
simplex et secundum actum. Est
autem unum et simplex non i-
dem. unum enim mensuram significat. simplex
vero aliqualiter habens ipsum. Sed et quod
bonum et quod propter ipsum eligibile
in eadem coordinatione et opti-
mum semper aut proportionale quod
primum. Quod autem est et cuius
gratia in immobilibus divisio ostendit.
est enim alicui quod cuius gratia
quorum hoc quidem est hoc vero non
non est. Movet autem ut ama-
tum. moto vero alia movet.
Si quid igitur aliquid movetur contingit
aliter habere. Quare latio si prima
et actus est secundum quod movetur hac

contingit aliter se habere locum et si non secundum substantiam. Cum autem est quoddam movens ipsum immobile est actu ens, non contingit aliter se habere nullatenus. Latio enim prima mutationum, huius autem que circulo; hanc autem movet hoc. Ex necessitate igitur est ens; et necessitas bene, et sic principium. Nam necessarium totiens, hoc quidem vi quia preter impetum, illud vero sine quo non bene, hoc autem non contingens aliter sed simpliciter. Ex tali igitur principio dependet celum et natura. Deductio autem est qualis optima parvo tempore nobis. Sic enim semper est (nobis quidem impossibile), quoniam et delectatio actus huius. Et propter hoc vigilatio sensus intelligentia delectabilissimum, spes vero et memorie propter hec. Intelligentia autem que secundum se eius quod secundum se optimum, et que maxime eius que maxime. Seipsum autem intelligit intellectus secundum transsumptionem intelligibilis. Intelligibilis enim fit attingens et intelligens, quare idem intellectus et intelligibile. Susceptivum enim intelligibilis et substantie intellectus. Actuatur autem habens, quare illud magis isto quod videtur intellectus divinum habere, et speculatio delectabilissimum optimum. Si igitur sic bene habet ut nos quandoque, deus semper, mirabile; si autem magis adhuc

mirabilius. Habet autem sic. Et vita autem utique existit. Nam intellectus actus vita, ille vero actus; actus autem qui secundum se illius vita optima et sempiterna. Dicimus autem deum esse animal sempiternum optimum. Quare vita et evum continua existit deo; hoc enim deus. Quicumque autem putant ut pytagorici et leucippus optimum et nobilissimum non in principio esse, quia et plantarum et animalium principia cause sunt, bonum vero et perfectum in hiis que ex hiis, non recte existimant. Nam sperma ex alteris est prioribus perfectis, et primum non est sperma sed perfectum, ut prius hominem dicet aliquis esse spermate, non eum qui ex hoc fit, sed alterum ex quo sperma. Quod quidem igitur est substantia quedam sempiterna et immobilis et separata a sensibilibus, manifestum ex dictis. Ostensum est autem et quia nullam contingit hanc habere substantiam magnitudinem, sed sine partibus et indivisibilis est. Movet enim per infinitum tempus, et nihil habet potentiam infinitam finitum. Cum autem omnis magnitudo finita est aut infinita, finitam quidem propter hoc utique non habebit magnitudinem, infinitam vero non quia totaliter nulla est infinita magnitudo. Sed vero et quia impassibile

et instabile. Omnes enim alii motus posteriores sunt eo qui secundum locum. Hoc quidem igitur manifesta quia haec movent.

Utrum autem unam ponendum esse talem substantiam aut plures et quot, non latere sed reminisci et aliorum enuntiationes, quia de pluralitate nihil dixerunt quod et planum dicere. Quae enim est idearum existimatio nulla habet perscrutationem propriam: numeros enim dicunt ideas, ideas autem de numeris quandoque quidem ut de infinitis dicunt, quandoque ut usque ad decadem determinatis. Propter quam vero causam tanta pluralitas numerorum nihil dicitur cum studio demonstrativo. Nobis autem ex suppositis et determinatis dicendum. Principium quidem et primum entium est immobile et secundum se et secundum accidens, movens vero primum sempiternum et unum motum. Quoniam autem quod movetur necesse ab aliquo moveri et primum movens immobile esse secundum se et sempiternum motum a sempiterno moveri et unum ab uno. Videmus autem praeter universi simplicem lationem quam movere primam dicimus substantiam et immobilem, alias lationes planetarum sempiternas: sempiternum enim et instabile circulare corpus; ostensum est autem in physicis de hiis. Necesse et harum lationum unamquamque ab immobili moveri secundum se et sempiterna substantia. Astrorum enim natura sempiterna substantia quaedam ens, et movens sempiternum et prius eo quod movetur, et quod prius substantia substantiam necesse esse. Palam itaque quia tot substantias esse necesse est naturas sempiternas et immobiles secundum se et sine magnitudine propter dictam causam prius. Quod quidem igitur sint substantiae et harum quae prima et secunda secundum eundem ordinem lationibus astrorum, palam. Pluralitatem vero iam lationum ex maxime familiari mathematicarum scientiarum philosophiae oportet intendere, ex astrologia. Haec enim de substantia sensibili quidem sempiterna autem facit theoriam, aliae vero de nulla substantia, puta quae circa numeros et geometria. Quod quidem igitur plures sint eorum quae feruntur lationes, manifestum attingentibus et parum: pluribus enim quam una fertur astrorum errantium unumquodque. Quot vero hae existunt, nunc quidem et nos quae dicunt mathematicorum quidam, attendentes gratia dicimus, ut mente aliqua pluralitas determinata suscipiatur. Reliquum vero hoc quidem quaerentes ipsos oportet, illa vero perscrutantes ab hiis quae tractant, utique apparebit aliquid praeter nunc dicta, amare quidem utrosque, persuaderi vero certioribus.

Eudoxus autem igitur solis et lunae utriusque lationem in tribus posuit esse speris [...]

ee stam a' sm eum quib zodi
acu p me^m. Tciu a' sm obliqu
in latitu^ne alium in maiori
a' latitu^ne obliquari sm qm luna
fertur. Quinte sm quem sol. Er
rancium u^o astrorum in unoquoque .iiii. es
speras. Quarum p^mam quid et sam
illis eand esse. et enim eam que e
aplanorum que omnes est ferens et
eam que sub ea ordinata et sm
eum qui p me^m zodiaci latio
nem h̃nte cõem omnium ee. tercie
u^o omnium polos i eo qui p me^m
alium ee. Quartam a' lationem sm
obliquum ad me^m h^r ee. tercie u^o
spere polos aliorum quidem proprios
ueneris u^o et mercurii eosdem. Cali
ppus a' positionem quidem sperarum eand po
suit cum eudoxo. h' est distan
ciarum ordinem pluralitatem u^o ei q
de que iouis et ei que saturni eand e
illo reddit. soli u^o et lune duas
existimabat. ad h^c apponendas ee
speras apparencia siquis e reddi
turus. reliquis u^o planetis sin
gulis unam. necesse a' si sil' posite
oes apparencia sunt reddite sm q
libet errancium alteras speras una
minores ee reuoluentes et ad
idem restituentes positionem p^a speram
sp i fer^m ordinati astri. sic enim
solum contingit planetarum la
tionem oia facere. Quoniam g^o i q^bz
quidem ipsa fert^r speris. hee quidem
octo. hee a' quinque et uiginti

harum a' solas non oz reuol
ui in quibus infime ordinatum
fertur que quidem reuoluunt
eas que sunt primorum duorum
sex erunt. Et que autem eas
que sunt posteriorum quatuor
sexdecim omnium uniqz nũs et fere
cium et reuoluencium eas quinquaginta
ta quinque. si a' lune et soli non
addiderit quis quos diximus mo
tus omnes spere erunt septem
et quadraginta. pluralitas g^o sperarum tan
ta sic. Quare et subiectas substancias
immobiles et insensibiles tot ro
nabile existimare. Necessarium enim
dimittatur forcioribus dicere. Si
a' nullam possibile ee lationem non
ordinatam ad astri lationem. Amplius
a' oem naturam et oem substanciam impas
sibilem et sm se optimi sor
titam ee finem oz existimare
nulla erit preter has altera natura. Sz
hunc numerum necesse ee necesse
Si enim eent alie mouentes
utique finis existentes lationis. Sz ali
as quidem ee lationes impossibile
e preter dictas. hec a' existima
re ex latis ronabile. Nam si
omnes ferentes lati gratia nata
est. et latio omnis lati e alicuius
nulla latio sui gratia erit. neque alterius
lationis. Sz astrorum gratia. Nam si
fuit latio lationis gratia et illa
alterius gratia oportebit ee. Qua
re quoniam non est possibile ire in infinitum

[illegible marginal gloss]

fine erit omnis lationis lator aut motorum corporum sempiternorum celum. Quod autem unum celum manifestum. Si enim plures essent celi ut homines, foret principium quod circa unumquodque specie unum, numero vero multa. Sed quecumque sunt numero multa materiam habent. Una enim et eadem ratio multorum ut hominis, Socrates autem unus. Quod autem quid erat esse non habet materiam primum: endelechia enim. Unum ergo et ratione et numero primum movens immobile ens, et motum ergo semper et continue unum solum. Unum ergo solum celum. Tradita sunt autem a senioribus et antiquis in fabule figura derelicta posterioribus, quia dii sunt hii et continet divinum totam naturam. Reliqua vero fabulose iam adducta sunt ad persuasionem multorum et ad opportunitatem, ad leges et conferens. Conformes enim hominibus hos et aliorum animalium quibusdam similes dicunt, et hiis altera consequentia et dictis similia. A quibus si quis separans id accipiat solum quod primas substantias existimaverunt deos esse, divine utique dictum esse putabit, et secundum verisimilitudinem et sepe inventa ad posse unaquaque et arte et philosophia et iterum corruptis, et has opiniones illorum quasi reliquias usque nunc salvatas esse. Patria quidem igitur opinio et que a primis in tantum nobis manifesta solum.

Que autem circa intellectum habent quasdam dubitationes. Videtur quidem enim apparentium divinissimum, quomodo vero habens talis erit habet quasdam difficultates. Nam si nichil intelligit, quid erit venerabile? Sed habet quemadmodum utique si dormiens. Sive intelligit, huius vero aliud principale, non enim est hoc quod est eius substantia intelligentia sed potentia, non utique erit optima substantia. Per intelligere enim honorabile ei inest. Amplius autem sive intellectus sit substantia eius sive intelligentia, quid intelligit? Aut enim ipse se ipsum aut alterum aliquid, et si alterum aliquid, aut idem semper aut aliud. Utrum ergo ~~unum~~ differt aliquid aut nichil intelligere bonum aut contingens? Aut inconveniens meditari de quibusdam? Palam igitur quia divinissimum et honoratissimum intelligit et non transmutatur. In indignius enim transmutatio, et motus quidam iam talis. Primum quidem igitur si non intelligentia est sed potentia, rationale laboriosum esse ei continuationem intellectionis. Deinde palam quia aliud aliquid erit dignius quam intellectus, scilicet intellectum. Et enim intelligere et intelligentia inerit indignissimum intelligenti. Quare si fugiendum hoc, et enim non videre quedam dignius quam videre, non utique erit optimum intelligentia. Se ipsum ergo intelligit, si quidem est

[illegible marginal glosses]

potentissimum. Est intellectiva intelligentie intellectio. Videtur autem semper aliorum scientia et sensus et opinio et meditatio, ipsius autem in accessorio. Amplius si aliud est intelligere et intelligi, secundum quid ei quod bene inest? Non enim idem esse intellectioni et intellecto. Aut in quibusdam scientia res? In factivis quidem sine materia substantia et quod quid erat esse, in theoreticis vero ratio res et intelligentia. Non alio igitur existente eo quod intelligitur et intellectu, quecumque non materiam habent idem erunt, et intelligentia eius quod intelligitur una. Amplius adhuc autem restat dubitatio si compositum est quod intelligitur; transmutabitur enim in partibus totius. Aut indivisibile omne quod non habet materiam, ut humanus intellectus aut quod quidem compositorum habet in aliquo tempore. Non enim habet ipsum bene in hoc aut in hoc, sed in toto quodam quod optimum, ens aliud aliquid. Sic autem habet ipsa sui ipsius intellectiva toto evo.

Perscrutandum autem est qualiter habet totius natura bonum et optimum, utrum separatum quid et ipsum secundum se, aut ordinem. Aut utroque modo sicut exercitus? Et enim in ordine ipsum bene et dux exercitus, et magis iste. Non enim iste propter ordinem, sed ille propter hunc est. Omnia vero coordinata sunt aliqualiter, sed non similiter, et natatilia et volatilia et plante; et non sic se habent ut non sit alteri ad alterum nichil, sed est aliquid. Ad unum quidem enim omnia coordinata sunt, sed quemadmodum in domo liberis et non licet quod contingit facere, sed omnia aut plurima ordinata sunt, servis vero et bestiis parum quod ad commune, multum vero quod contingit; talis namque cuiusque principium ipsorum natura est. Dico autem puta ad discerni quidem necesse omnibus venire, et alia sic sunt communicantia omnia ad totum. Quecumque vero impossibilia accidunt aut absurda aliter dicentibus, et qualia et gratiosius dicentes, et in quibus minime dubitationes, oportet non latere. Omnes enim ex contrariis faciunt omnia; nec autem quod omnia nec quod ex contrariis recte, nec in quibus contraria existunt, quomodo ex contrariis erunt, non dicunt; impassibilia namque sunt contraria ad invicem. Nobis autem solvitur hoc rationabiliter eo quod tertium aliquid sit. Alii vero alterum contrariorum materiam faciunt, quemadmodum qui inequale equali aut unum multa. Solvitur autem et hoc eodem modo; materia enim que una nulli est contraria. Amplius omnia pravo participabunt extra unum; ipsum enim pravum ipsum alterum elementorum. Alii autem nec principia bonum et malum. Et tamen in omnibus maxime bonum principium. Alii vero non

[illegible]

hec quid recte. quia primum
s. animo. quod bonum primum non
dicunt. utrum ut finis. aut ut
mouens. aut ut contrarium. mouent
et empedocles amiciciam
eius facit bonum. hec et principium
et ut mouens. Congregat
enim et ut materia pars enim mix
ture. si itaque et eidem accidit ut
materia et principium esse et ut
mouens. sed esse non idem. utrum
igitur amicicia. inconueniens et in
corruptibilem esse litem. hec
ipsum est mali natura. et ut
mouens quod bonum primum. In
tellectus enim mouet. sed gratia ali
cuius mouet. Quare alterum excepto non
uos dixit. Nam medicatiua
est quodam modo sanitas. incon
ueniens et contrarium non facere bono et
intellectui. Omnes et contraria qui
dem non utuntur contrariis non si aget
aliquis. Et quidem quid corrup
tibilia. hii uero incorruptibilia nul
lus dicit. omnia namque encia faciunt
ex eisdem principiis. Amplius alii quod
ex non ente faciunt encia. Alii
et ut non hec cogantur unum
omnia faciunt. Amplius propter quod sem
per erit generatio et que est causa generationis
nullus dicit. Et duo principia fa
cientibus aliud necesse principium
principalius esse et hiis qui spe
ciem aliud principium principalius
propter quid enim participauit aut par

ticipat. Et aliis quod necesse sapien
cie et honoratissime sciencie aliquid esse contrarium
primi non. non enim est contrarium
primo nichil. Nam omnia contraria
materiam habent et hec potencia est. contraria et ignoran
cia ad contrarium primo non contra
rium nichil. Amplius si non erunt pre
ter sensibilia. alia non erit principium et or
do et generatio et celestia. sed semper prin
cipii principium ut theologis et
phisicis omnibus. sed si sunt species aut
numeri nullius cause sunt. aut si aliquo
motus. Adhuc quomodo erit ex
non magnitudinibus magnitudo et
continuum. non enim numerus faciet
continuum nec mouens. nec ut spe
cies. At non nullum erit contrariorum quod
et factiuum et motiuum. contingeret
enim non esse. at uero posterius
quod ipsum facere potencia. non igitur sempi
terna sunt encia. sed sunt. interimendum
igitur est horum et species totaliter et
aliquid. et hec dictum est. Amplius hoc
quo numeri unum aut anima et corpus
et species totaliter et res. nullus dicit
nullus nec contingit dicere. si non ut nos
dicat. quod mouens facit. Qui autem
et numerum primum mathematicum et
sic semper aliam habitam substantiam
et principia cuiuslibet aliam inconexam
multam substanciam faciunt. nichil
enim alia aliis confert entis et non
entis et principia multa. entia uero
non uolunt disponi male. nec
bonum pluralitas principatuum. unus

[illegible]

no no no

ergo princeps.

Explicit liber .xii. metha.

D e sensi
bilium
quidem g' sub.
dictum est
que est i me
thodo quidem
phisicorum de m. postius uo de ea
q' e sm actum. Qm uo perscru
tatio est utrum est aliq' pt' subs
sensibiles immobl' et sempitna
aut no e. et si e q est. primo
primu q' ab aliis dta sunt spec
culandum ut si quid no bn
dixerunt no eisd rei simus et si
quis coe dogma nob et illis
h' sepatim. ne aduersum nos
ue simus amabile nam si qs
h' quid melius dicit illa uo
no deteris. Due uo sunt op
pinioes de hys nam matha
tica dicunt subs ee quidem ut
nuos. et lineas et hys cogna
ta iterum ydeas. et mathaticos
nuo. alii uero iterum utroqe
et alii quidem mathaticas sol
um subs ee dnt pscrutandu e
primum quidem de mathaticis
nullam aliam addentes eis na
et utrum ydee sint aut no. et utrum
prin et subs entium aut no. lz q
de mathaticis solum. sive sunt
sive no sunt. et si sunt quomo sunt.
Deinde post h' sepatim de ydeis
ipsis simpt et quantum legis gra
diuulgantur ei multa ab extri
orib; ronib;. amplius a' ad illaru
pscrutatonem obuiare plurima
ronem qn pscrutamur si subst et
prin entium nuin et ydee sunt
tertiam pt ydeas. h' restat tertia
pscrutatio. necce uo si sunt ma
thatica aut in sensibilib; ee
ipa quemadmodum dicunt q'
dam. aut sepata a sensib;. dnt
a' et ita quidam ac si neutra
liter. aut no sunt. aut alio mo
sunt. Quare dubio nob erit
no de ee. s; de mo. Quod
g' in sensib; impole ee. et al'
facticia ro. dictum est quod et
indiuisibilia duo solida
simul ee impole. amplius et qr es
tem ronis alias pot et uirt. in
sensibilib; ee. et nullam sepa
tam. h' quid g' dicta sunt pri
S; ad hec palam. quia impole
diuidi quodcumque corp. nam sm
superficiem diuidetur. et h' sm li
neam. et sm punctu. quare si
punctum diuide impole et li
neam qd si hanc et alia. qd
g° differt. aut has ee tales uir
aut ipas quidem no ee a' in ipis
tales uir. id ei accidit. diuisis e
sensib; diuidunt. aut in sensles

At vero nec separatas esse naturas tales
possibile. Si enim erunt solida preter
sensibilia separata ab hiis altera et pri-
ora sensibilibus, palam quod et preter su-
perficies alteras necesse esse superficies
separatas et puncta et lineas.
Eadem enim ratione. Si autem hec, iterum
preter solidi mathematici superficies
et lineas alie separate. Priora enim
compositis sunt incomposita. Et
siquidem sensibilibus priora corpora non sensibilia,
eadem ratione et preter se plana que
in immobilibus solidis eadem secundum se. Quare
altera hiis plana et linee ab hiis
que simul cum solidis separatis. Hec
quidem enim cum mathematicis soli-
dis, illa vero priora mathematicis soli-
dis. Iterum igitur horum planorum
erunt linee, quibus priores opor-
tebit alteras lineas et puncta que
in hiis non adhuc priora altera. In-
conveniens itaque fit coacervatio. Accidit
enim solida quidem unica preter
sensibilia, plana vero triplicia preter
sensibilia et que in mathematicis soli-
dis et preter ea que in hiis, lineas vero
quadruplices, puncta autem
quincuplicia. Quare circa qualia ho-
rum scientie erunt mathematice? Non
enim utique circa ea que in solido i-
mobili plana et lineas et puncta;
semper enim circa priora scientia. Eadem
autem ratio et de numeris. Amplius autem
quidem et indivisibilibus preter tactam
unus quidem quot solum circa que enim

astrologia est similiter sicut preter
sensibilia et circa que geometria.
Esse autem celum et partes ipsius quomodo
possibile, aut aliud quodcumque habens
motum? Similiter autem et perspec-
tiva et singularia. Quare pa-
lam quod et alii sensus et alia
sensibilia. Quid enim magis
hec quam illa? Si autem hec, et
animalia erunt siquidem et sensus.
Amplius scribuntur quedam universaliter
a mathematicis preter has substantias. Erit
ergo et ipsa quedam substantia alia in-
termedia separata ab ydeis et hiis
que intermedia, que neque numerus est neque
puncta neque magnitudo neque tempus.
Si autem impossibile, palam quod et illa
impossibile esse separata a sensibilibus.
Omnino autem contrarium accidit et
vero et consueto existimari, si
quis ponat sic esse mathematica ut
separatas quasdam naturas. Necesse enim
propter sic quidem esse ipsas priores esse sen-
sibilibus magnitudinibus, secundum veri-
tatem autem posteriores. Imperfecta
enim magnitudo generatione quidem pri-
or est, substantia autem posterior, ut inanima-
tum animato. Amplius quomodo
et quando erunt une mathematice
magnitudines? Que quidem
enim hic: Nam aut parte anime aut
alio aliquo rationabili. Si autem non,
multe et dissolventur. Illa autem
divisibilibus et quantis existentibus, que causa unum
esse et commanere? Amplius generationes

manifestat. primo quidem ei ad
longitudinem fit. Deinde ad latitu
dinem. ultimo autem ad profundum et finem
habet. Sequitur quod generatione posterius sunt
prius. corpus posterius utique erit sup
ficie et longitudine. et sic et perfec
tum. et totum magis quia inani
matum fit. linea autem animata. aut
planum quomodo utique erunt. Et sensus
ei maior utique erit axioma. Amplius
corpus quidem substantia quedam. iam enim habet
aliqualiter quod perfectum. linee autem quomodo sub
stantie erunt ut species. et forma quedam
ut si forte anima talis. aut ut materia
corporis. nichil enim ex lineis. aut ex sup
ficiebus. aut ex punctis. videtur
potens constare. Si autem erant substantia
quedam materialis utique videretur posse pa
ti. ratione quidem igitur sunt priora. sed
non omnia quecumque ratione priora. et
substantia priora. Substantia quidem enim priora
quecumque separata in esse excedunt
ratione autem quorumcumque rationes ex rationibus.
hec autem non simul existunt. Si enim
non sunt passiones preter substantias. puta
motum aliquid. aut album
albo homine album prius secundum rationem. sed
non secundum substantiam. Non enim contingit esse se
paratum sed semper est cum synolo
autem dico hominem album. Quare ma
nifestum quod neque quod ex ablatione prius neque
quod ex appositione posterius. ex appositione
enim albi albus homo dicitur. Quod
quidem igitur neque substantie magis corporibus sunt
neque priora in esse sensibilibus. sed

ratione solum. neque separata esse alicubi
esse possibile dictum est sufficienter. Quoniam
autem neque in sensibilibus contingebat ipsa
esse manifestum quod autem totaliter non sunt
aut modo quodam sunt et propter hoc non
simpliciter sunt. Multipliciter enim
esse dicimus. Sic enim et universalia in ma
thematicis non de separatis sunt ab
magnitudinibus et numeris. sed de his
quidem. non inquantum autem talia
alia habere magnitudinem aut esse
divisibilia palam quod contingit et de sensibilibus
magnitudinibus esse et rationes et demonstra
tiones. non inquantum autem sensibiles. sed
inquantum tales. Sicut enim et inquantum
mota solum multe rationes sunt abs
que eo quod quid est unumquodque talium
et accidentium ipsis et non necesse propter
hoc aut separatum ad esse motum
sensibilium. aut in hiis aliquam
unam esse separatam naturam. sic et de motis
erunt rationes et scientie. non inquantum
mota autem sed inquantum corpora solum et
iterum inquantum plana solum et
inquantum longitudines solum et inquantum
divisibilia. et inquantum indivisibilia habentia
positionem et inquantum indivisibilia solum. Quare
quoniam simpliciter dicere verum non solum
separabilia esse. sed non separabilia. puta
mota esse et mathematica. quare sic
simpliciter verum dicere et talia qualia di
cunt et sicut alias scientias simpliciter verum
dicere. hec esse non accidentis. puta quia al
bi. si calvus albus hoc autem est calvus.
sed illius est cuius unaquaque si calvus calvus.

si autem inquantum homo hominis sed
et geometricum. non si accidit alia
esse quod est. non est autem inquantum esse
indivisibile non sensibilium est mathe-
matice scientie. non tamen ut preter hec aliorum se-
paratorum. Multa autem accidunt
per se rebus inquantum quelibet unaque-
que existit talium et inquantum fe-
mininum aliud et inquantum mas-
culinum separatum aliorum. Quare
et inquantum longitudines sol-
um et inquantum plana inquan-
to utique de prioribus et simplici-
oribus tanto magis certum. hoc autem
simplex est. Quare sine ma-
gnitudine magis est quantum cum
magnitudine et maxime sine
motu. si autem motum maxime
primum. Simplicissimus enim et
hic qui regularis. eadem autem ra-
tio et de armonica et perspec-
tiva. Neutra enim inquantum
visus aut inquantum vox spe-
culatur sed inquantum et numeri.
proprie tamen hee passiones illorum
et mecanica autem similiter. Quare
si aliquis ponens separata accidenti-
bus speculatur aliquid de hiis inquantum
talia nullo propter hoc mendacium men-
tietur. nec cum in terra scribit
pedalem dicat non pedalem. non
enim in propositionibus mendacium. Optime
autem utique sic considerabitur unumquodque
si aliquis quod non separatum ponat se-
paratum quod quidem arismeticus facit et

geometra. Unum quidem enim homo et in-
divisibile homo inquantum homo. hic autem
posuit unum indivisibile. Deinde considera-
vit si quid homini accidit inquantum
indivisibilis. geometra enim autem non in-
quantum homo neque inquantum in-
divisibilis sed inquantum solidum. que
enim utique et si nullus esset
indivisibilis inerant ipsi palam quod
et sine hiis contingit ipsi existere
possibile. Quare propter hoc recte geo-
metre dicunt. et de entibus dispu-
tant. et entia sunt. Duplex
enim ens. hoc quidem actu. hoc vero
materialiter. Quoniam autem bonum et malum
alterum. hoc quidem est semper in opere
ne bonum autem et in immobilibus. di-
centes mathematicas dicere mathematicas
scientias de bono aut optimo men-
tiuntur. Dicunt enim et demon-
strant maxime. Non enim si non
nominant opera autem et rationes ostendunt
non dicunt de ipsis bona autem ma-
xime species et ordo. et commensura-
tio et determinatum. que maxime
ostendunt mathematice scientie. et quoniam
multorum causa videntur hec. dico autem pu-
ta ordo et determinatum. palam quod
dicerent utique et talem causam eam que
ut bonum causa modo aliquo. magis
autem note in aliis de ipsis dicemus
De mathematicis quidem quod sunt et entia
sunt et qualiter entia et quomodo non
priora tantum dicta sunt.

De speciebus autem primo ipsam

que secundum ydeam opinionem considerandum, nequaquam copulantes ad numerorum naturam, sed ut existimabant a primo qui primum ydeas dixerunt esse. Accidit autem que de speciebus opinio hiis qui dixerunt propter persuasos esse de veritate eracliti sermonibus tamquam omnibus sensibilibus semper fluentibus, ut si quidem scientia alicuius erit et prudentia, alteras oportebat aliquas naturas esse preter sensibiles manentes; non enim esse fluentium scientiam. Socrate autem circa morales virtutes negociante et de hiis primum diffinire universaliter querente primo. physicorum quidem enim ad modicum democritus tetigit solum et diffinivit aliqualiter calidum et frigidum. pytagorici autem prius de aliquibus paucis, quorum rationes in numeros reducebant, puta quid est tempus aut iustum aut nuptie. Ille autem rationabiliter querebat quid est. sillogizare enim querebant, principium autem sillogismorum quod quid est. dyalectica enim virtus nondum tunc erat ut possint et sine eo quod quid est contraria speculari et contrariorum si eadem scientia. Duo enim sunt que utique aliquis attribuet Socrati iuste inductivas rationes et diffinire universaliter. hec enim sunt ambo circa principium scientie. Sed Socrates quidem universalia non separabilia fecit neque diffinitiones. hii autem

Separaverunt et talia entium ydeas appellaverunt. Quare accidit ipsis fere eadem ratione omnium esse ydeas universaliter dictorum. et simile quemadmodum si quis numerare volens in minoribus quidem existentibus non posse, plura autem faciens numeret. plura enim sunt singularibus sensibilibus ut est dicere species de quibus querentes causas ex hiis illuc processerunt. secundum unumquodque enim equivocum est. et preter substantias aliorum quecumque unum est in multis. et in hiis et in perpetuis. Adhuc secundum quos modos ostenditur quia sunt species secundum nullum videntur horum. ex quibusdam enim non necesse fieri sillogismum, ex quibusdam autem et non quorum putant. horum species fiunt secundum rationes enim eas ex scientiis erunt species omnium quorumcumque scientie sunt et secundum unum in multis et negationum, secundum autem intelligere aliquid corrupti corruptibilium fantasma enim aliquod est eius quod est. Adhuc autem certissime rationum hee quidem eorum que ad aliquid faciunt ydeas quorum non aiunt esse per se genus. hee autem tertium hominem dicunt. Totaliter autem interimunt que de speciebus rationes que magis volunt esse dicentes species ydeas. accidit enim non esse primo dualitatem sed numerum et hoc quod ad aliquid quam quod per se et omnia quecumque quidam sequentes eas que de speciebus opiniones

Ad huc autem esse minorum
quales qui primus dictus est.
Hunc autem qualem mathemati-
ci dicunt. tercium autem dic-
tum ultimo. Ad huc autem hos
separabiles esse a rebus. aut non
separabiles. sed in sensibilibus.
Non sic autem ut primo con-
siderabamus. sed ut ex numeris
inexistentibus entia sensibilia.
aut hunc quidem ipsorum esse
hunc autem non. aut omnes esse.
Modi quidem igitur secundum quos con-
tingit ipsos esse. hii sunt ex ne-
cessitate soli. Fere autem et di-
centes unum principium esse
et substantiam et elementum omnium.
et ex hoc et aliquo alio esse
numerum unumquemque horum
aliquo modorum dixit. preter eo
quod omnes unitates incon-
ferribiles. et hoc accidit causas
primas rationabiliter. Non enim
contingit ad huc alium modum
esse preter dictos. Hii quidem igitur am-
bos aiunt esse numeros. hunc quidem habentem
quod prius et posterius ydeas.
mathematicum autem preter ydeas et
et sensibilia et separabiles utros-
que a sensibilibus. Hii autem mathema-
ticum. Et pytagorici autem
unum mathematicum. verumptamen
non separatum. sed ex hoc sensi-
biles substantias constare aiunt. To-
tum enim celum constituunt ex
numeris. Sed non monadicis. sed
unitates existimant habere ma-
gnitudinem. Qualiter autem primum unum
constitit habens magnitudinem
dubitare videntur. Alius autem ar-
primum numerum eorum qui specierum u-
num esse. Quidam autem et mathe-
maticum eundem hunc esse. Similiter
autem et esse longitudines et esse pla-
na et esse solida. Hii quidem
eorum alia que mathematica
et que post ydeas. Aliter autem dicentium
hii quidem que mathematica et
mathematice dicunt non facientes
ydeas numeros. nec esse aiunt y-
deas. hii autem mathematica.
non mathematice autem. Non enim
incidi in magnitudinem omnem
in magnitudines. nec quaslibet u-
nitates dualitatem esse. Mona-
dicos autem numeros esse omnes
ponunt exceptis pytagoricis
quicumque unum elementum et principi-
um aiunt esse entium. Illi autem
habentem magnitudinem quemadmodum
dictum est prius. Quot modis
quidem igitur contingit dici de ipsis
et quod omnes sunt dicti modi
manifestum ex hiis. Sunt autem omnia quidem
impossibilia magis autem forte altera
Primo quidem igitur con- alteris
siderandum. si conferibiles
unitates aut inconferibiles
et si inconferibiles aliter sicut di-
ximus. Est quidem enim contingit

esse cuicumque unitati incomponibile
est. Aut eas que in ipsa dualitate
ad eas que in prima trinitate et
sic utique incomponibiles esse eas
que in unoquoque primo numero
ad invicem. Si quidem igitur omnes com-
ponibiles et indifferentes unita-
tes mathematicus fit numerus unus
solus et ydeas non contingit
esse numeros. Qualis enim numerus erit au-
toanthropos aut aliud aut aliud
quecumque specierum ydeas quidem enim
una unicuique. puta autoan-
tropi una et preter aliud alia una.
Similes autem et indifferentes
infiniti. Quare nichil magis
hec trinitas preter homo aut quecumque.
Si autem non sunt numeri ydee, nec to-
taliter possibile est ipsas esse ex qui-
bus enim erunt principiis numerus
enim ex uno et dualitate inde-
terminata et principia elementa dicuntur
numeri esse ordinata. que neque priores
contingit numeris neque posteriores
Si autem incomponibiles unitates
et sic incomponibiles unitates et
sic incomponibiles ut quecumque
cuicumque. neque mathematicum con-
tingit esse hunc numerum mathema-
ticus quidem enim ex indifferen-
tibus et omnia demonstrata ipsum ut
in tali congruunt. neque enim eum
specierum. Non enim erit dualitas ex
uno et indeterminata duali-
tate. deinde qui deinceps numeri

dicuntur dualitas trinitas quater-
nitas. simul enim que in prima
dualitate unitates generan-
tur sive sicut primus dicens
ex inequalibus. equalibus enim facte sunt
sive aliter. Deinde si erit
altera unitas altera prior et
dualitate ea que ex hiis erit
prior. Cum enim sunt aliquid
hoc quidem prius hoc autem posterius
et quod ex hiis erit hoc quidem
prius hoc autem posterius. ¶ Adhuc
quoniam est primum quidem ipsum
unum. Deinde aliorum est ali-
quod primum unum secundum autem post
illud et iterum tertium secundum quod
post secundum. tertium autem post pri-
mum unum. Quare priores utique
erunt unitates quam numeri ex
quibus compellantur. puta in dua-
litate tertia unitas erit quam
tria esse et in trinitate quarta et
quinta quam numeri hos. Nul-
lus quidem igitur ipsorum hoc modo
dixit unitates incomponibiles
est autem secundum illorum qui-
dem principia rationabile et sic secundum
veritatem tamen impossibile. unita-
tes enim priores et posteriores
esse rationabile. Siquidem et
prima aliqua est unitas et unum
primum. Similiter autem et dualitates
siquidem et dualitas prima est. Post
primum enim rationabile et necesse
secundum aliquid esse et si secundum et

sic utiq; alia co͠int. simul autē
ambo d͠ic unitatē que p͞s unū
primā eē et sām et dualitatē
primā eē impo͞le. hu a͠ faciūt
unitatē quād et unū. primū.
sm a͠ et ternum non ad h͞c dua
litatem primam sām a͠ t etiā
nō ad huc. maxim a͠ et q͞d nō
otingit. si in constibiles omēs
unitates dualitatē primam
et t͠nitatē. et sic alios nūos
10 si enim sunt indifferentes sīn
differentes unitates unaq; ab u
naq; nēce mian unum sim ap
pōm puta dualitatē ad unū
alio uno apposito et t͠nitatem
alio uno cum duobq; apposito t
q͠tinitatem eod nō hus a͠ existi
bq; impo͞le gñom eē nūorum.
ut gñant ex dualitate t uno
ps enim fit dualitas t͠nita
tis et h͞ q͠tinitatis. Eod autem
mō accit et in h͞rius. Sq; ex dua
litate prima et interminata
dualitate fiebat q͠tinitas due
dualitates p͞t ipām dualitatē
Si a͠ nō ps erit ipā dualitas.
Alta autem ad erat una dua
litas et dualitas erit ex uno
ipō: et alio nūo. si a͠ h͞: n̄ po͞le
eē altm elīntum dualitatē in
determinatā unitatē enī unā
gñat. s͞ nō dualitatē determinatā.
Ad huc p͞t ipīm t͠nitatē
et ipām dualitatē quō erunt
alie t͠nitates et dualitates et
quō ex poribq; unitates et p͞ti
oribq; componunt. Omnia enī h͞
sunt fictitia et impo͞le eē pri
dualitatē suā ipām t͠nitatē. ne
cesse a͠ quā quād enī erit et det͠
minata dualitas eiā. Si aūt
impo͞lia accidūa et prim eē h͞ impo͞le
Siquād g͠ differentes unitates
q͠descumq; h͞ et talia alta acci
dunt ex nēcitate. Si a͠ q͠ qui
dem in alio differentes q͠ a͠ in
eod nūo indifferentes unaquq;
sole et sic in nullo minores ac
cidunt difficultates. ut puta
enim in tenario ipō insunt
decem unitates, oponit a͠ ex
hus et ex duobq; quinarus.
Quoniam a͠ non quicumq; nu
mus ipē tenarius iq; componit
ex quibq; eā quibq;cumq; quina
rus. sicut uq; unitatibq; nēce
differē unitates in tenario h͞. si
enī non differūt uq; quinariq;
different ex quibq; est tenarius.
Qui aūt differt et unitates
differentes. si a͠ differūt. utrū nō
inerunt. sive itaq; nō inerunt
in q͠ens sive inerunt. q͠l erit
tenarius ex illis. Non enī alt͠
tenarius in tenario p͞t ipīm.
Est nō et nēce nō ex quibus
cumq; dualitatibq; q͠tinitatem
compōm t enī interminata dua
litas ut aiūt accipiēs determinatā

dualitatē: duas dualitates fe
cit. Simpli enim erat duo
factiua. Ad huc eē p̄t duas
unitates dualitatē uin quē
dam et trinitatem p̄t tres uni
tates quo ptingit. aut enim
participabit alt᷑ alterum quemad
albus homo p̄t album et ho
minem participat enim hiis aut
q̄u sunt alterius dm quecum.
sic homo p̄t al᷑ et bipes. adhuc
hec quidem tactu sunt unum
hec a᷑ mixtione. hec autem pōne
quorum nullum ptingit in eē u
nitatis ex quibus dualitas et
trinitas. Sed quemadmodum homines
duo nō unū quid p̄t duos: sic
necē et dualitates. et nonq̄
quia indiuisibiles different p̄p
hec. etenim puncta indiuisibilia
sed tamē p̄t duo nichil alterum
dualitas priorum. Fiet uo in
eo latē qd̄ accidit priores et posti
ores eē dualitates. Similiter a᷑
et latē alios nūos. q̄ quidē ei
in quantitate dualitates sunt i
nuicem simul. et hee hiis que
in octonario priores sunt. et
genuerunt quemadmodum dualita
tas hec ipsas quantitates q̄ in
octonario ipsos. Quare si et
prima dualitas ydee et hee
ydee quedam erunt. eād a᷑ rōt
in unitatibus. q̄ enī in dualita
te prima unitates generant ip
sas. in q̄ que in quantitate. quare
omnes unitates ydee fient et
componit ex ydeis. Quare
palam qd̄ et illa quorum ydee
hee existunt sic composita er
unt. uelut si alia dicat quis
componi si horum ex aliis y
dee sunt totaliter a᷑ facē uni
tates differentes qualitercumque mo
ens et fictiuum. dico a᷑ ficti
uum qd̄ ad suppositionem coactum
Nec enim sm quantum nec sm
quale intēmus differentem
unitatē ab unitate. Necē a᷑
equalem aut inequalem eē nu
meri omnē quidem. et maxi
me monadicum. Quare si
si nec amplior nec minor equal.
equalia a᷑ et totaliter in diā eād
putamus in nūis. si a᷑ nō
nec que in hec tenario dua
litates indifferentes erunt.
Tales existes quū enim dic
hebit dicē. dicens indiffen
tes eē. Ad huc hic si
omnis numerus et unitas alia
duo. Que a᷑ ex dualitate
ipsi unitas. et q̄ ex trinitate
ipsi dualitas erunt ex differen
tibus et utrum prior trinitate. aut
posterior. magis enim uidetur
priorem necm eē. hec quidē enim
simul trinitati. hec a᷑ simul dualitati

unitatum. Et nos quidem ex
istimamus omnino unum et unum, et
si sunt equalia aut dissimilia, duo esse ut
bonum et malum et hominem et
equum. Sic aliquid dicentes non u
nitates. Si quidem non est amplius unius
quantitatis quam dualitatis
mirabile illud est amplior pa
lam quod equalis inest dualita
ti. Quare iste indifferens ipsi
dualitati. Si non contingit, si
primus aliquis est numerus et idea,
non erunt idee numeri. Hoc ipsum qui
dem enim recte dicet dicentes quia
differentes unitates dignifi
cant esse si quidem idee erunt,
ut dictum est prius. Una
enim species unitates autem si indi
fferentes et dualitates et tri
nitates erunt indifferentes. Propter
quod numerari sic unum duo cum
assumpto termino existente necessarium
ipsis dicere. Non erit generatio neque erit
ex indeterminata dualitate,
non ydeas contingit esse. Erit enim
altera ydeas in altera et omnes
species unius partes. Propter quod ad sup
positionem quidem recte dicunt omnino,
autem non recte. Multa enim inter
munt; quoniam et hoc ipsum habere quandam
dicent dubitationem, utrum quando numera
mus et dicimus unum duo tria
consumentes numeramus aut secundum par
tes facimus, aut utroque. Propter

quod ridiculum hanc in tantam
sermonem reducere differentiam.
Omnium autem primum bene habet
determinare que numeri differentia
et unitatis si est. Necesse autem aut
secundum quantitatem aut secundum qualitatem differre.
Horum autem neutrum videtur
contingere. Sed in quantum numerus secundum
quantitatem. Si autem et unitates quan
titate differrent et utique numerus numero di ~~differret~~
fferret equalis pluralitate unitatum.
Adhuc utrum que prime
maiores aut minores et posterius
crescunt aut equalia omnia e contra
hec irrationabilia. At vero nec secundum qua
le differre contingit. Nulla
enim ipsis existere passione possibile.
Etenim numeris aiunt existere quale
posterius quanto. Adhuc neque utique
ab uno hoc fiet neque utique a dua
litate. Hoc quidem enim non quale,
hec autem quantitatis causa; entibus enim mul
ta entia esse ipsa natura. Si igitur habet
aliqualiter aliter dicendum in principio
maxime hoc et determinandum de
unitatis differentia, maxime quidem et
ex necesse existere. Si autem quia non di
cunt. Quod quidem igitur si quidem sunt
numeri idee neque comparabiles uni
tates omnes contingit esse, manifestum,
neque invicem incomparabiles neu
tro modorum. At vero neque ut alii qui
dem dicunt de numeris dicit bene.
Sunt autem hi quicumque ydeas

quod non putant esse sed simpliciter
sed ut numeros aliquos existentes.
mathematica autem et numeros primos
mas eciam et principium ipsorum
esse ipsum unum. Inconveniens enim unum
quid esse aliquod primum unorum
ut illi aiunt dualitatem autem
dualitatum non, neque ternitatum ter-
nitatem eiusdem enim racionis omnia sunt.
Siquidem igitur sic habent que circa numerum
et ponit quis esse mathematicum
solum non est unum primum ne-
cesse enim differre unum tale ab
aliis unitatibus. Si autem hoc et dua-
litatem quandam primam a
dualitatibus similiter autem et alios
numeros qui consequenter. Si autem est unum prin-
cipium necesse magis quemadmodum
Plato dixit habere que circa numeros
et esse dualitatem primam et ter-
nitatem et non combinabiles esse
numeros ad invicem. Si autem iterum quis
ponat hec, dictum est quod in-
possibilia multa accidunt. At vero
necesse aut sic aut illo modo habere.
Quare si neutro modo non utique
contingit numerum esse separabilem.
Manifestum autem ex hiis et quod pes-
sime dicitur tercius modus esse eun-
dem numerum enim quem specierum et mathe-
maticum necesse enim in unam
opinionem convenire duo pecca-
ta. Neque enim mathematicum i-
numerum contingit hoc esse modo
sed proprias supposiciones supponentem pro-
longare et contingit dicentibus
numerum, at species accidunt et hi-
nc eum dicere. Pythagori-
corum autem modum sic qui-
dem minores habet difficulta-
tes prius dictis, sic autem et proprias
alias facere. quod enim non se-
parabilem numerum auferre multa
impossibilium. corpora autem ex numeris esse
composita et numerum hunc mathe-
maticum impossibile est. Neque enim indi-
visibiles magnitudines dicere
verum. Tamen quam maxime hec habent
modo non unitates magnitu-
dinem habent. magnitudinem
autem ex indivisibilibus componi
quomodo possibile. At non arismetricus qui-
dem numerus monadicus est. Illi autem
numerum encia. Theoremata enim
aptant corporibus tamquam ex illis
existentibus numeris. Si igitur necesse quod
si est numerus encium aliquid secundum
horum se esse aliquo dictorum
modorum, nullo autem horum contingit, ma-
nifestum quod non est numeri aliqua talis
natura qualem constituunt separatum
facientes ipsum. Adhuc utrum
unaqueque unitas ex magno. si qui-
dem ita sic sed ex communibus elig v-
numquam indifferentes unitates
nichil. quid enim magnum in
hac quid enim magnum inhe-
rere prius existit contrarium. non eius
ad hunc quid in unitate ip-
aliter una enim inest. si propterea forte

ipsum unum faciunt in numeris me-
dium. Si autem iterum unitatum ex am-
bobus est earum dualitas, quomodo
erit una quaedam existens natura ex
parvo et magno? Aut quomodo dif-
feret ab unitate? Adhuc prior
unitas dualitate; interempta
enim interimitur dualitas. Ideam er-
go ideae necesse ipsam esse priorem
existentem ideam et factam
esse priorem. Ex aliquo ergo? Indeter-
minata autem dualitas duo fac-
tiva erat. Adhuc necesse aut infi-
nitum numerum esse aut finitum;
separabilem enim faciunt numerum.
Et non possibile non existere alterum ho-
rum. Quod quidem igitur infinitum
non contingit, palam. Nec enim
impar infinitus nec par. Genera-
tio autem numerorum aut imparis numeri aut
paris semper est. Siquidem enim
uno in parem cadente impar; sic
autem dualitate quidem incidente
qui ab uno duplicatur; sic autem
imparibus alius par. Adhuc si
omnis idea alicuius numeri autem
ideae et infinitas erit idea a-
licuius aut sensibilium aut a-
licuius alterius. Quamvis nec sic possibile
est nec secundum rationem ordinantibus
sic ideas. Si autem finitus, usque ad quantum?
Hoc enim dici non solum quod sed et propter
quid. At vero si usque ad decadem
numerus sicut quidam aiunt, primo qui-
dem cito deficient species, puta

si est ternitas per se homo quis
erit numerus per se equus? Per se enim
quilibet eorum numerus usque ad decadem;
necesse itaque eorum quendam in hiis numero-
rum aliquid esse. Similiter et ideae
hae autem deficient. Alias enim species
excedunt. Simul autem palam quia
si sit ternitas per se homo et aliae
ternitates similes enim quae in eisdem
numeris, quare infiniti erunt homines. Si
quidem idea unaquaeque ternitas per se
unusquisque homo; si autem non, sed homines.
Et si pars quidem minor maioris quae
ex compositibilibus unitatibus earum
quae in eodem numero. Si autem quaternitas haec i-
dea alicuius est, puta equi aut
albi, homo erit pars equi si
dualitas homo. Inconveniens autem et de-
cadis quidem esse ideam, undena-
rii autem non esse, sequentium numerorum.
Adhuc autem et fiunt et fuerunt quae-
dam et quorum species non sunt. Quare
propter quid ad hoc non et eorum sunt?
Quare non usque ad decadem perfectio
existente numero generant alia sequentia,
puta vacuum, analogiam, im-
par, aliaque talia intra decade-
m. Haec quidem enim principia
assignant, puta motum, statio-
nem, bonum, malum, alia autem numeris.
Propter quod unum impar; si enim in tri-
nitate, quomodo quinarius impar? Adhuc
magnitudines et quaecumque ta-
lia usque ad quantum, puta prima
linea individualis, deinde dualitas, deinde

et ista usq; ad denarium. ¶ Ad
hunc si est separ. nūs dubita
bit utiq; quis. utrum primus unū
aut trinitas et dualitas. Ingn
tum quod itaq; nūs compositus
unū incompositum a. ulc p. ut spe
nus. unaqz enim inuenitum pri
mum. ut m et est quod ut rect'
prior acuto quia determinat' est
et rōne. est a. ut actus quia prius
et in hunc diuidit ut m cō
utiq; actus et elim et unitas p'
ut a. sm spem et sm sbam
eam q sm rōm rectus et toti
quia ex m et spe ppinquius eius
spēi. et cinus rō qd amb generatio
ne a. posterius. Quo modo g' prin
cipiū unū. quia enim diuisibile
aliquid. si indiuisibile ulc et prius et elim
s; mō alio. h' quod sm rōm h'
a. sm tempus. alit g' h unū prin
cipium. sicut enim dcm est. et
rectus acuto. et hic illo inde
prior ee et uterq; unus. utroq;
itaq; mō faciunt unū princi
est aut impossibile. h' quod enim ut
spēs et sba. hec a. ut pars et m
e enim alit unū utrumq; sm in
tate quod pō. si quia nūs unū
aliquid et nō ut acervus s; ali
ex aliis unitatibus. sic aiunt in
actu a. nō est unitas utraq;. cā
a. accidit peti quia sil' ex matha
ticis venabant et ex rōnibus
ulibus. Quare ex ill' quod ut
ex punctum unū sine pōne
est. Quēadmodum g' et alii quidā
ex minimo entia compsuerunt
Et sit unitas m minor et sil
prior dualitate existe et ulc a.
querere qd pdicatum unū. et
sic ptem dixerunt. h' a. simul
eo impossibile existe. si a. unū p
aim oz solum sine pōe ee. nullo
enim differt. aut quia principium
et dualitas quod diuisibil' uni
tas aut nō similiter utiq; erit ex
mio unitas. si a. unitas. et
illo unitati et dualitati.
Et prior utiq; erit utraq; unitas
q indualitate. dualitate nō
aiunt a. generant g' dualitate
primo. ¶ Ad hic a. si est dua
litas unū aliquid h' et trinitas
ipsa ambo dualitas. ex quo g'
h dualitas. dubitabit utiq;
quis et quā tactus quod nō
m nūs. qd a. consequitur. quecumq;
nō est intermedium unitati
puta eaz que in dualitate
aut trinitate. utraq; consequitur ee ipsi.
aut nō utrumq; dualitas prior
hiis q consequitur. aut unitati alit
enim sil' a. et de positionibus ge
neribus uno accidunt difficul
tates. lineq; et plano et cor
pū quod enim ex spēbus mag
pū faciunt. puta ex longo q'
dem et breui longitudines ex
lato a. et stricto plana ex sii
ex

aut et hmnili moles. y a' se
spes magni et pui. to a' qd s
vnu pncipiu alij alr ponut
talia et mlis a' mita pon
unt et impolia et ficticia. a
ds qria oib; ronabilib; absol
uta em abunuce et si no co
seqt et pui. et sic latum z
strictu et longum et breue
si a' y erit plani linea et so
lidum plani. ¶ Ad hunc aut
angli sic et talia, qmo assig
bunt. Itemq accit hyz qui
cs mini hec em magnitudis
sunt passiões. s; no ex hijs
magnitudo. qmadm nq ex rec
to et flexo longitudo. nq ex
plano et aspo solida. Omni
aut cõe horum qd quid in
spcb; q ut gnis accit dubita
re. Cum quis posuit posuit
ulia utr al' ipm in alia. hec
no sepali quid existe ullam
faciet dubium sepali a' sic h
dicites aiunt uno et nus no
facile solue si no facile oz di
ce q impole. cu em intellexit
quis indualitate vnu et tota
lit in nuo. utr ipm intellit
aut aliu. Iuqq quid gs magni
gnant ex tali nu alij a' ex puc
to. punctum a' ipis uidet ee
no unu. s; uelut unu. z a'
ut alis multitudo. s; no mlti
tudine de quib; mchi unu

accit eadem dubitare. sicqui
dem enim una: nu idem li
nea et plani. et solidum. ex
to em to et unu erit. si aut
ples nu et alia quidem li
nee alia a' plani et alia so
lidi aut sequunt inuice. aut
non. Quare eadem accidt
et sic aut em no hebit plani
linea aut erit linea. ad huc
qlr quid contingit ee ex uno
et mltitudie num n' pmum
hnt. qlicumq a' dnt. h accidt
difficilia q quid et hijs z hijq
ex uno et dualitate indeciata
hic quid ex pdicato uli gnat
num. et no aliq multitudie
prima a' dualitate eu pma
quidam ee mltitudinem. qr di
fr mchi aut est dice. s; du
bõer eedé seqnt uixta. aut
po. aut gno. et qcumq alia ta
lia. iuaxime a' isti quis ma
ret. si imaqq. necce a' aut ex
uno ipo ee et multine. aut p
te mlti mis. multines quid g
aliq ee dice unitate impole
indiuiciles existe. qd a' ex pte
alias hnt multas difficlitates
Indiuiles em imaq ex necclu
ee. prium. aut multitudiez.
unitas em imaqq no ex mlti
tudie et uno ¶ Ad huc nich
aliud qm hec d' ma unm
alti multitudo em indiuile

nui. ad huc q reddunt et sic di
centibus uidet infinitas nui. aut
finitas. existit ei ut videtur et
finita multitudo ex q finite uni
tates et uno. Et altiri ipsa mul
titudo. et multitudo infinita. q
lis g multitudo eius e et nu
s. a' ite de puncto ut q e q
ret. et eo ex quo faciunt mag
nitudines. Sed enim solum punctum
e h alioru g punctoru unuq
ex quo. nd enim ex divisione
alia et puncto ipso. et uo in p
tes indiui les tangit divisiones
ee ptes q ad multi is ex quib
unitates. nus quid ei ex idib
componitur magnitudines a' n
oia ita h et alia talia palam
faciunt qd impole ee nun
et magnitudines sepales. Ad
huc a' dissonare modos de nu
meris et magnitudines signum
qd res iste existentes ne. qd exhi
bent elationem ipsis. hus quid
ea mathatica solum facie
tes pt sensibilia intentes. ea q
ce qser difficilitate et fictione
desiterunt ab ydealico nuo
et mathatica fecerunt. hu a'
qser s uolentes sil et nuos
facere n intentes a' si pum q
h ponat. qd erit mathaticus
nus pt ydealem et matha
ticu fecerunt nunc nde aut ope
quid incepit e mathaticus

nus ei et nd mathaticas po
nes dicit pum a' pones qseq
ee et nuos qser et mathati
ca ee rationabiliter separatu. q
os accidit sim ad quid dic rec
te totis a' non recte et ipsi
a' ostentia nd eadem dicen
tes. s q a. ca a' q supponeg
et pum sta. difficile a' et nd
bn habitibus dice bn sim epy
charmu. pfecte quid dictum
est et ostestum videtur nd bu
nus. s de nus quid sufficien
dubitata et determinata. mag
ea ex plib ad huc psuade
bitur quis psuasus. ad psua
di a' nd psuasus mag
De pmis a' principiis et pmis
cais et elis. qcumq quid de so
la sensibili sba determinantes
h aliud in hys q de n dicta e
h a' nd sunt methodi ei q nc
Quecumq a' dicites ee pt
sensibiles alias sbas quis e spe
la n dictis. Qui g dicit q
ee tales ydeas et nuos et hor
ela eciam ee ela et pum q
qsiderand de hys quid dicit et
aut. Qui aut g nuos fa
ciunt solu et hos mathati
cos postius qsideranduz. Di
cencium a' ydeas sil et modu
speclat uti qmi. et dubium ea
ea q de hys. sil ee mult pfec
to sbas faciunt ydeas. et iterz

tanquam sepa^les et singl'arium
h' a' q̃d contingunt dubitatiue ē p̃
ca a' coplare h' in tercium dictis usque
ydeas uult quia sensibus non eadem
ideas faciebant. Que quidem g'
insensibilibus singularia fluere
putabant et manere nullum ipsorum
tunc. uult a' post h' esse et aliud ad
esse. h' a' sic in antiquis diximus mo
uit quod Socrates per diffinitiones
non tamen separauit quod a singula
ribus et h' recte intellexit non se
parans. manifestat a' ex operibus sine
uniuersali quod enim non est accipere scientiam
separare aut ea accidunt distinct'
tantum quod ydeas est. hy a' tam
quam uerum. si quid erit aliud pre
ter sensibiles et fluentes sepa^les
esse alias quod non habuerunt. has
a' uniuersaliter dictas posuerunt ut ac
cidat fere easdem universales et
singulares. h' quidem g' ipsa per se
ipsam erit quedam difficultas dictorum.

Quod autem et dicentibus ydeas
habet quandam dubium et non
dicentibus et sunt prius in dubitatio
nibus dictum est prius. dictum
nunc. Si quis enim non ponat
substantias esse separatas et hoc modo
ut dicit singularia entium au
feret substantiam ut volumus dicere. si quis
a' ponat substantias sepa^les quomodo po
net elementa et principia ipsarum. si quidem
enim singularia et non uniuersalia tot
erit entia quot quidem elementa. et

non sensibilia elementa. sit enim a'
quod in uoce sillabe sic elementa a' ipsarum
elementa substantiam. uoce ut b. a. u
nichil erit et unaquaque uno sillabarum
una si quidem non uniuersaliter et specie ce
terum. sed una numero unaquaque et hoc
aliquid et non equiuoci.

Ad hunc a' ipsum esse unum unumquodque
ponunt. si a' sillabe sic et ex
quibus sunt. Non erunt igitur
plura. a' uno ut aliorum eleme
torum nullum secundum eandem rationem
sicut neque ut aliarum sillabarum eadem a'
et alia. at uero si hec non erit
preter elementa aliud entia. sed solum
elementa. Ad hunc a' ut scibilia
elementa. Non enim uniuersalia sciencia at
uniuersalium palam a' ex demonstrati
onibus et diffinitionibus. Non enim
fit sillogismus quod h' triangulus duo
bus rectis. si non omnis trian
gulus duobus rectis. ut quod h'
homo animal. si non omnis homo al.

At si uero uniuersalia principia. aut et
hys substantie uniuersales erit non substantia prius
substantia. uniuersale quidem enim non substantia. elementum
a' et principium uniuersale. principium
a' elementum et principium^m quorum principium^m
et elementum et elementum est. h' itaque omnia
accidunt rationabiliter cum ex elementis
faciant ydeas et preter eas
eiusdem speciei substantias et ydeas unam
ad dignificent esse separatum.
Sed a' melius prohibet quemadmodum in
uocis elementis multa esse et a.

et h. et nich[il] ee p[re]t[er] multa. q[uam] ante
alia. et ante una erunt q[uonia]m h[oc]
p[er]sistente similes aliter. etiam q[uod]
e[st] u[niversa]lem o[mn]em et nec[essa]riu[m] sit en[im]
eni[m] p[ri]n[cipi]a u[niversa]lia ee et n[on] s[icut] separa
tas h[abe]t quod maxime dub[itati]o[ne]m
dictorum. Q[uo]d [autem] u[er]o est quod
ut u[n]u[m] q[uo]d d[icitu]r est q[uo]d ut n[on] im[m]e
diata enim sit et scire dupli
quorum h[oc] quidem p[otenti]a. h[oc] v[ero] actus.
Que p[otenti]a quidem q[uod] ut m[ateri]a u[niversa]lis ex
istens et indeterminati u[niversa]lis et
indeterminata est. q[uod] v[ero] actus deter
minata et indeterminati h[oc] aliqu[o]d
entis h[oc] aliquid s[ed] s[ecundu]m accid[en]s. in
q[ui]d u[niversa]lem colorem uidet. q[uonia]m h[ic]
color q[ue]m uidet color est. et q[uod]
speculatur grammatic[us] q[uod] alpha
alpha. Q[uonia]m si nec[ess]e principia
u[niversa]lia ee. nec[ess]e et q[ue] ex hys cuius
quidem in demonstrationibus. si v[ero] h[oc]
n[on] erit separabile nullum neque substantia
s[ed] palam q[uo]d est quidem n[on] scientia
universalis est q[uo]d ut non.

Explicit lib[er] xiii[us].

D[e] [substantia] E[s]
sa q[ui]
dem q[ui]
hac dicta
sunt tan
ta omnes
q[ui] faciunt
principia c[ontr]aria. sic im[m]obilibus
..

... similes ... omni
p[ri]us n[on] contingit ad p[ri]us
ee. imp[ossibi]le n[am]q[ue] erit principium
aliquid ex[ist]ens principium ee. pu
ta si quis dicat album p[rin]
cipium ee n[on] inquantum alt[eru]m
un[um]. s[ed] inquantum album. ee
t[ame]n de aliq[uo] et aliquid alic[ui] ens al
bum ee. id enim p[ri]us erit. at v[er]o
fiunt o[mn]ia ex c[ontr]ariis. ut s[ub]iecto quo
dam nec[ess]e q[ui]dem maxime c[ontr]ariis s[ub]
existere. ergo q[ui]dem o[mn]ia c[ontr]aria in s[ub]iecto
et nich[il] separabile. s[ed] sic et materie
nullum s[ubstanti]e c[ontr]arium et id testifi
cat[ur]. nullum quidem c[ontr]arior[um] p[ro]p[ri]e prin
cipium o[mn]i[um] s[ed] inquantum alterum
h[oc] q[ui]d alterum c[ontr]ariorum unu[m] fa
ciunt. hii quidem unum aut equale
inequali. q[uasi] hoc sit multitudinis
n[atur]a h[ec] q[uo]d unum multitudine g[e]n[er]at[ur]
ei ut in hys quidem ex inequa
litatis dualitate. magni et par
ui. q[uo]d ex multitudine ab uno
q[uo]d s[ubstanti]a. ambobus [e]n[im] qui inequale
et unum dicit ela[ta] inequale q[uo]d ex
magno et paruo. dualitate ta[m]
q[uasi] unum ex[ist]encia inequale [et] ma
gnum et paruum dicit et non deter
minat q[uo]d ratione numero q[uo]d non. [Al]at
io et p[ar]u[u]m q[uo]d ela[ta] uocauit non
b[e]n[e] assignauit. hii quidem ma
gnum et paruum dicentes cum uno
tria h[ec] el[emen]ta numerorum duo quid[em]
materiam. unum q[uo]d formam. hii aut[em]
multum et paucum. q[uonia]m magnum

et pmi magnitudi quenienti
ora s unu. hij a' ulte magr in
huis excedes et excellum. diffe
a' horum melz ut e dice. ad q
tam actiuu. sz ad loycas solu
difficultates. qs obsuant quia
et ipi loycas fac fecit contra
toes. ympti eius tomp est
excedes et excellum ee pua
pn. sz no inhac magni t pui
et minu jorem dualitate ex
elis. ulr eni ambo sunt mic
a' hz: quid dut. h a' no dut.
hij a' altm et aliud ad unu
cca ponut. hij a' mititudiez
et unu. si a' sunt qmad uolut
entia et contrariis. unu aut
aut melz qrui. aut aliquid x
fecto multitudo inegale a' eq
le et altm eid et aliud ipi ma
xime quid unu multitudini
ee ponter hitur alic opio
nis. attam iz hij sufficient
erit et unu paucum. multi
tudo quid ei paucitati. mlt
a' pauco opponitr. unu a' qd
metr sigt in qm. et i oi est
ad altm suppositum puta in
ardina dyesis i magnitu ne
a' digitus. aut ad tale. i ini
chimus a' basis aut silla. si
mr a' et in quantitate pond
aliq determinatu est et i oib
a' eod mo in qualitatib qle ad
in qntis qntu aliq i di le ne

ccium. h quid s in qem. h aut
ad susum tanqm no existe a d
uno s mce om et h s tom qd
et tonabilit no e unu unu. nz
enim mete mettur. sz pm
et mete. et unu oz a' qo id aliq
existe oib metr. puta si eq me
sura eas et si ho hoies. si a' ho
et equus t ds al forte t unis
ipsorum erit al. si a' ho t albu
t ambulans minme quid nus ho
num ipi ea oia existe et in s
num. tam a' grum erit nus q
hoz. a alicui altius tal appe
llonis. Qui a' inegale. ut uni
aliqd dualitate. a' incetiatam
facientes magni et pui longe
ab hijs ualde qui uident et
possibz. dut passioes em hijs et
accnia a' mag qm sba. nus t
magnitudibz sunt multu t pau
cum nui et magnu t pui ma
gnitudis. qmadm par et impar
aliqd nece ee magnu t pui t
qcurm et planu t aspu. et rectu
et cuu. Ad hue a' cum potiate
t ad ad nece ee magnu t pui
qoz talia ad ad a' om mime
n aliq aut sba cathegoriar e t
posiung ali et qnto et passio qta
qnti ad ad ut dictum est. sz n
in aut ad altm et totalit qnu
ad ad et ptib ipsius et spebus
mel eni est. nz pui nz magnu
nz multu. nz paucu. nz totalit

ad aliquid. Quod non alterum aliquid est eius nisi aut parvum aut magnum, aut ad aliquid. Signum autem quod minime substantia aliqua et ens aliquid ad aliquid solum non esse generationem ipsius neque corruptionem neque motum, quemadmodum secundum quantitatem augmentatio et diminutio, secundum quale alteratio, secundum locum latio, secundum substantiam simpliciter generatio et corruptio. Non secundum ad aliquid sive moveatur. Nam aliquando quidem maius aliquando minus aut aequale erit, altero moto secundum quantitatem. Necesse est quidem uniuscuiusque materiam esse quod potentia tale, quare et substantiam. Ad aliquid autem neque potentia neque substantia neque actu. Inconveniens igitur magis autem impossibile substantiam non substantiae facere elementum et prius. Posterius enim omnes cathegoriae.

¶ Adhuc autem elementa non praedicantur de illis quorum elementa. Multum autem et paucum et seorsum et simul praedicantur de numero, et longum et breve de linea, et superficies est et lata et stricta. Si vero et est aliqua multitudo cuius semper quod paucum, puta dualitas (si enim multum, unum utique paucum erit), et utique multum simpliciter erit, puta decas multum, et si hac non est plus quam myria. Quomodo igitur erit iste ex pauco et multo numerus? Aut enim ambo oportebit praedicari aut neutrum. Nunc autem alterum solum praedicatur. Simpliciter autem oportet considerare utrum possibile perpetua ex elementis componi. Materiam enim habebunt; compositum enim omne

¶ Adhuc nunc necesse ex quo est, et si semper est, et utique si fiat, ex hiis fieri. Et omne ex potentia ente hoc quod fit; non enim utique fieret ex impossibili nec erat. Possibile autem agere et operari et non. Et si quam maxime quod est numerus aut quodcumque aliud materiam habens, contingit utique non esse sicut et quod unam diem habens et quod quotcumque annos. Si autem sic, et quod tantum tempus quantum non est terminus. Non ergo utique erunt perpetua, si quidem non perpetuum quod contingit non esse, quemadmodum in aliis sermonibus accidit pertractatum esse. Si autem est quod dicitur nunc universaliter, quod nulla est perpetua substantia si non sit actu, elementa autem materia substantiae, nullius utique erunt perpetuae substantiae elementa ex quibus sunt existentibus.

¶ Sunt autem aliqui qui dualitatem quidem indeterminatam faciunt cum uno elementum, inaequale autem aspernantur rationabiliter propter accidentia impossibilia; a quibus tanta solum remota sunt difficultatum quanta propter facere inaequale et ad aliquid elementum necessarie accidunt dicentibus. Quaecumque autem sine hac opinione, haec et illis existere necesse est, sive ydealem numerum ex ipsis faciant sive mathematicum.

¶ Multe quidem igitur cause eclisionis ad has causas, maxime autem dubitare antiquitus. Videbatur enim ipsis omnia fore unum entia ipsum ens, si non aliquis solvat et [illegible] Parmenidis rationem

No enim ne forte h' nō eē nō enr
enis. sz nāte eē nō ens. ouē qz
est. dic enim ex ente. et alia°
alio entia fore si multa sunt
quamus primo quod si ens mt h'
quod enim qz sbām sigt. h' a' qz
qle. hec a' qz qntum et alias v
tz cathegorias. qle g' entia dia
unū sm qz nō ens erit. utr sbe a'
passioēs. et alia simili' utz. a'
omnia et erit unū qd hec et qz
tale et qd qntum et alia q̄ oz
unū ad sigt. sz in q̄ens. ma
g' a' impole una nā q̄ntam
factam causam eē entis h' a' hec
eē. hec a' tale h' a' tm. hec a' u.
Deni ex q̄li nō ente. et
entia entia. multiplr a' enī
et qd nō ens qui et qd ens.
et hec quod nō hoiem sigt n'
eē hec. Q a' rectum nō eē ta
le. qd a' nō tricubitum nō eē
tm. ex q̄li g' ente et nō ente
multa entia. mlt enī utz n'
tatum et hinc uīa dicē qd n'
ens ex quo et ente multa ent
pp' qd et dicebat' qd oz mda
ciū ad suppon q̄dam et geo
metre pedalem eē eam q̄ nō
ē pedal. impole a' h' sic hēe. nz
enī geometre mēdaciū nullum
supponūt. nō eī in sillo ppō. nz
ex sic et sic nō entia fiunt
nz corrumpunt'. oz qm quod q'
p casus nō ens eq̄lr p dicatum
tus dr pt h' qd ut mdaciū dr
nō ens. t q' sm potētiam ex h' quod
est ex nō homine. pō a' hoie hō
et ex non albo. pō a' albo albū
siltr. sive unū aliquod fiat. sive
multa. Videt' a' qd q̄lit' mul
ta ens. et sm sbas dr. unm ei
et longitudines et corpora g'n̄ata
sunt. in q̄eus itaqz q̄lit' quidē
multa ens. qd quid est q̄re. q̄lit'
a' aut q̄lia. aut q̄nta nō. nō
enim utz dualitas interminata
causa. nz magnū et pvū eis
qd duos albos aut multos eē
colores aut humores. aut figuras
nā enī utz et h' eēnt t numeri
ter at uo si h' p'uenissent. in
duxissent utz causam et q̄ in illis.
id enī et proportionale causa. ipa
enī p'tergressio cā. et oppositū q̄ue
tes enti et uno. ex quo et hus
entia ad ad. et ineq̄le suppoi
qd nz a' ruum. nz negatio eorū
imaqz n'entium q̄madm et
quid et q̄le. Et querē opor
tebat et hec q̄lit' multa ad
ad. sz nō unū. nūc a' q̄li quod
multe unitates pt unū p'mū
q̄nte. Qualit a' multa ineq̄
lia pt ineq̄le. nō adhuc q̄
nūs utunt'. et dnt magnū
et pvū multū et paucū. ex
quibz nūi. longū et breve ex
q' linee ex quibz moles. t adhuc
utz pl'es q̄pes dnt eis qz ad ad

huius itaque quod ad causam essendi multa necesse quidem igitur sic dictum supponentem potentia ens unicuique. Hoc autem a quo accidit causis quare hoc dicit quid quod potentia hoc et substantia non ens autem per se. Quare quod ad aliquid quemadmodum dicit quod quale quod neque potentia est unum aut ens, neque negatio unius neque entis, sed unum quid entium. Multumque autem magis quemadmodum dictum est, si quaerebat quomodo multa entia, quae non in eodem predicamento quaerere quomodo multe substantie aut multa qualia, sed quomodo multa entia. Hec quidem enim substantie, hec autem passiones, hec autem ad aliquid. In aliis quidem igitur predicamentis habet quandam et aliam instanciam quomodo multa. Propter enim non separabilia esse, eo quod subiectum multa fiat et sic qualia multa sunt et quanta. Quamvis oportet quamdam aliquam esse materiam unicuique generi verumptamen separabilem impossibile a substantiis. Sed in hiis quod hoc aliquid habet quandam quomodo multa quod hoc aliquid si non aliquid erit et hoc aliquid et natura aliqua talis. Hec autem est ex illa proterva magis dubitatio quomodo actu multe substantie sed non una. At vero et si non idem est quod hoc et quod quantum, non dicitur quomodo et propter quid multa entia, sed quomodo quanta multa. Numerus enim omnis quantum aliquod significat et unitas siue non mensura, quia quod secundum quantum indivisibile. Siquidem igitur aliud quod quantum et quod quid est, ex quo neque quomodo multa. Dicat autem quis multas sustinet dicere conveniens. Examinabit autem utique aliquis speculationem et de numeris unde oportet accipere fidem quod sunt. Ydeas quidem enim ponenti exhibent quandam causam entibus, siquidem unusquisque numerorum ydea aliqua, ydea autem aliis causa essendi quocumque modo sit enim suppositum ipsis. Hoc non putanti autem hoc modo propter inexistentes difficultates in ipse esse ydeas, et propter hoc non facienti numeros, facienti autem numerum mathematicum, unde oportet credere quod est talis numerus et quid aliis utilis. Nullius enim iste causa dicens ipsum esse, aut neque ipsam naturam dicit secundum se naturam existentem. Neque videtur eius causa theoremata autem arismetricorum omnia et de sensibilibus existunt quemadmodum dictum est.

Ponentes quidem igitur ydeas esse et numeros ideas esse propter expositionem unumquodque preter multa accipere unum, temptant aliqualiter dicere propter quid est. Quoniam vero neque possibilia hec neque numerum propter hec esse dicendum. Pytagorici autem propter inspicere multas numerorum passiones existentes sensibilibus corporibus esse quidem numeros fecerunt entia non separales autem, sed ex numeris entia. Propter quid autem? quia passiones armonice existunt in celo et in multis aliis

mathematicum autem solum diversis
esse nullum inconveniens tale contingit di-
cere secundum suppositiones. sed ad non eveniunt
ipsorum sermonem dicebant. nos autem
dicimus esse quemadmodum diximus. propter
et palam quod non sunt separata
mathematica. non enim utique separa-
torum passiones existerent in
corporibus. pytagorici quidem secundum tale
quidem nullo tenentur. secundum facere
tamen ex numeris naturalia corpora ex
non habentibus gravitatem aut le-
vitatem habentia gravitatem et levi-
tatem. videntur de alio celo di-
cere et corporibus sed non de sensibili-
bus. separabilem autem facientes quia
in sensibilibus non erunt axioma-
ta. vera autem que dicuntur
et placent anime esse quia ex-
istimant: et separata esse. simi-
liter et magnitudines ma-
thematicas. palam quia et contrarius
sermo contraria dicet. et quod nunc du-
bitatum est solvere hec dicenti-
bus propter quid nequaquam in sensibi-
bus existentibus passiones insunt ip-
sis in sensibilibus. ¶ Sunt autem quidam
qui ex esse terminos et extrema
punctum quidem linee hanc autem
plani. hoc autem solidi putant esse
necesse tales naturas esse. oportet itaque et hanc
inspicere rationem ne valde sit mol-
lis. neque enim substantie sunt extrema
sed magis omnia hec termini. et am-
bulationis. et totaliter motus

est aliquis terminus. hic igitur erit hoc aliquid
et substantia quedam. sed inconveniens. Qui-
nimo et si sunt sensibilium autem erunt
omnia. nihil enim ratio dixit. propter
quid igitur separabilia erunt. ¶ Ad-
huc inquireret utique aliquis non
valde primitus existens de numero quod
omni et mathematicis nihil conferunt
invicem priora posterioribus.
non existente numero. nihil minus ma-
gnitudines erunt mathematica
solum esse dicentibus. et hiis non en-
tibus anima et corpora sensibilia. non videtur
autem natura episodiosa ex apparenti-
bus existens quemadmodum prava tragedia. ydeas
autem ponentibus hoc quidem effugit.
facientibus enim magnitudines ex
quaternitate autem solida. aut ex aliis
numeris. Differt enim nichil. sed hec quidem
utique ydee erunt. aut quis
modus ipsorum. et quid confer-
unt entibus. nichil enim sicut nec
mathematica. sed hec conferunt
at non inexistit quid de ipsis a-
liquod theorema. si non aliquis
velit movere mathematica et
facere proprias quasdam opiniones.
est autem non difficile quascumque sup-
ponens prolongare et connectere.
isti quidem igitur sic adnecten-
tes ydeis mathematica peccant.
primum autem duos numeros facientes
eum qui specierum et mathematicum
alium nequaquam. neque dixerunt neque
habent utique dicere aliter. ex quo

uere erit. mathematici faciunt et
ipsum intermedium uocaliter et sensibiliter
aliquid enim ex magno et paruo
erunt illi qui species ex alia
autem aliquo magno et paruo mag-
nitudines enim faciet. Si enim alterum
aliquid dicet plura elementa dicet et
simul ad utrumque principium que ad i-
nfinitum huius erit unum. Quaerendum
autem aliter. et hec multa nimis et simul
nimis facile quod ex uno dua-
litate indeterminata impossibile sim-
aliter. omnia autem irrationabilia et
repugnant ipsa sibi ipsis et
rationabilibus et uidetur in ipsis esse
Simonidis longus sermo. fit enim
longus sermo quemadmodum qui seruorum
cum nichil sanum dicant. Vi-
dentur autem et ipsa elementa magnum et
paruum clamare quasi tracta. non
possunt enim nullo modo generare
numerum nisi eum qui ab uno du-
plicatum. Inconueniens autem et generationem
facere perpetuis existentibus magis
autem unum aliquid impossibilium. Py-
thagorici quidem igitur utrum non fa-
ciunt generationem nichil oportet dubitare
manifeste enim dicunt quod uno
constituto siue ex planis siue ex
colore siue ex spermate siue ex
quibus dubitant dicere confestim
proximum infiniti quia tra-
hebatur et terminabatur termino. Sed
quoniam mundum decorant et phisice uo-
lunt dicere iustum ipsos examinare

aliquid de natura ex ea autem que nunc dimittere
methodo. ea enim que in immobilibus que-
rimus principia. Quod quidem igitur numerorum ta-
lium querendo generationem. Imparis quidem ge-
nerationem non aiunt tanquam pala-
m paris existente generatione. primum autem
parem ex inequalibus quidam constitu-
unt magno et paruo equalifica-
tis. necesse igitur prius existere inequalita-
tem ipsis aut equalitatem. Si autem semper
erant equalitata non prius erant in-
equalia. prius enim eo quod semper non
est prius nichil. Quare manifestum quod
non contemplandi gratia faciunt
generationem numerorum. Habet autem dubitationem et
non dubitanti increpationem quomodo se ha-
bent ad bonum et malum elementa
et principia dubium quidem habent utrum
est aliquid illorum. Quare uolumus
dicere autagathon et optimum aut
non. scilicet ultimogeneta a theologis
quidem enim uidetur confessum esse
eorum que nunc aliquibus qui non aiunt
sed procedente entium natura et malum et
bonum apparere. hoc autem faciunt for-
midantes ueram difficultatem que
accidit dicentibus quemadmodum quidam
unum principium. est autem difficultas non
propter assignare principio quod bene tamquam
existens. sed propter unum principium et principium
ut elementum et numerum ex uno. Poete
autem antiqui sic aliter ut regnare
et principari aiunt non primos pu-
ta. noctem et celum. aut chaos
sed iouem. Quamuis hec quidem propter

permutari principantes entium
accidit talia dicere quoniam mixti quidem
ipsorum et eo quod fabulose omnia
dicebant ut Ferekides et alii quidam
quod generant primum optimum
ponunt et magi et posteriorum sa-
pientium velut empedocles et
anaxagoras hic quidem amicitiam
elementum hic autem intellectum principium faci-
ens. Dicentium autem immobiles substantias esse
hii quidem aiunt ipsum unum bonum
ipsum esse. substantiam tamen unum ipsius
putabant esse maxime. Dubitatio quidem
igitur haec utro modo oportet dicere.
Mirabile autem si primo et perpetuo
et sufficientissimo hoc ipsum pri-
mum non tamquam bonum existit per
se sufficiens et salus. at vero non
propter aliud aliquid incorruptibile, sed
quia bene habet. quare per se sufficiens.
Quare dicere quidem principium tale esse
rationabile verum esse. hoc quidem tamen ipsum
esse unum. aut si non hoc elementum et
elementum numerorum impossibile. accidit enim
multa difficultas quam quidam
fugientes dimiserunt quicumque
unum quidem confitentes principium esse
primum et elementum numeri mathema-
tici. omnes enim unitates fiunt quod
quidem bonum aliquid et multa quae-
dam habundantia bonorum. Adhuc
si species numeri species omnes quod quidem
bonum aliquid. at vero cuiuscumque vult
ponat aliquis esse ydeas. si quidem enim
bonorum solum non erunt sic ydeae

Si autem et specierum omnia alia et plan-
te bona et participantia. haec itaque acci-
dunt inconvenientia. et contrarium elementum si-
ve multitudo ens sive inaequale et ma-
gnum et parvum malum ipsum. propter quod
hic quidem fugiebat bonum adap-
tare uni tamquam necessarium existens quoniam
ex contrariis generatio malum multitudinis na-
turam. hii autem dicunt inaequale mali natu-
ram. accidit itaque omnia entia participa-
re malo praeter unum ipsum unum et
magis inpermixto participare nu-
meros quam magnitudines et
malum boni regionem esse et par-
ticipare et appetere corruptivum.
Corruptivum enim contrarium contrario.
Et si quemadmodum dicebamus quia ma-
teria est potentia unumquodque ut ignis quidem
actu quod potentia ignis malum erit
ipsum quod potentia bonum. haec itaque omnia
accidunt. hoc quidem quia principium
omne elementum faciunt. hoc autem quia contraria
principia. hoc vero quia unum principium. id
autem quia numeros primas substantias et
separabilia et species. Si igitur et non po-
nere bonum in principiis et ponere
sic impossibile palam quia principia
non assignantur recte neque primae
substantiae. Non recte autem existimat neque
si quis assimilat totius principia
ei quod animalium et plantarum quia ex in-
determinatis imperfectis autem semper perfec-
tiora propter quod et in primis sic habere
ait ut neque ens sit unum ipsum.
Sunt enim et hic perfecta principia ex

quib; h' homo eni hoiem gnat
et no est spma pimi. igens a
et locum sal' aut solidis ma
facte. loc' quid enim singlari
ps plus et ps qd sepalia loco. ma
thatica a non alicui et dicere
quid qd alicui erit. quid a erit
est locus non optebat a dici
tes ex elementis ee eucia et
eucium pma nios ducentes
alr aliquid ex alio est sic dice
quo nus est et pmi vtrum
mixtione. q in omne miscibile
quaz sit altm. no erit sepabile
qd unum. m. alia n in uolunt
q compone sic sillam. q poe
q necce existe. t seorsum inte
ligens: intelliget unu et multi
tudine. hec g erit nus unitas
et multitudo aut unu et me
ale ¶ Et qm ex aliq ubz ee e
quid ut in exntib; est a ut n
ntio mo nus. sic enim ut in
exntibus no sunt nisi quoz ge
neratio est. q ut assimate. q
no est pole intransibile aliqd
sibire q ut ex quo no pmane
te. q quaz sic sunt et ex a co
alio sunt pmanente. Quig
unu h multitudi. ut qui po
nit. h a inequali tanqm eqli v
no utens. ut ex qnis erit utq
nus. e g ad altm ex quo p
manente. ex alio est aut sic
est. ad huc e alia quid

quid qcum ex contrariis. aut
quib; sunt qua corrumpunt
uti oio. nus a no. et h enim
nich d. eqliud et in exns cor
rumpit qnum puta lig. mic
tam qmus ud optebit. no ei
illi qua. nich a determinatum est
in qualit nin ea. scitarum et
ecndi utr ut tantum ut pmo
ta magnitudinu et ut eucli
des ordiarit quos nis cum
uelut h quid hois. h a equi.
sic nios ducentes in figuras
tgonus et tetragonus sic assi
milant supputatonib; fort pla
tonum. aut ex to. aut simpho
nia mnozum. sic a t ho t a oz
uniqz. passiones iam. quo
nin albu et dulce et calid
Q a no pun sui. in forme ca
psalam. to enim sui. nus a nu
puta carnis aut ossis nis sui
ac ta ignis. tre. a duo et q
unus quecumq fuit aliquoz
erit. aut igneus. aut treus
aut monadicus. q sui tm ee
ad tantum sm mixtionez
hec a no est no est nus. q
to mixtionis nioz corlumi
aut qualicuq. in g infinie
to ca nus. in totaliter nis. in
monadic. in rn. in to t spes
rez. at no in ut cui gra du
bitabit a quis iaq. et g ad
bn est a unis ee nimum. aut

numeri rationabili aut in impari
Nunc enim melicratum ter
tria utique erit melius mixtum
quam magis proportionatum utique in multa
te existens aquosum autem quam
in numero non mixtum existens. Adhuc
huc rationes in appositione numerorum sunt
que mixtionum non in numeris puta
tria ad duo, sed non ter duo. Idem enim
oportet genus esse in multiplicationibus
ut ere oportet mensurari ipso a in
quo a b g, ipso d enim in quo
d e c. Quare eodem omnia. Igitur sic erit
ignis b e g c et aqua numerus bis
tria. Si autem necesse omnia numero par-
ticipare, necesse multa accidere
eadem et numerum eundem huic et illi
utrumque, sed igitur causa et propter hoc res est
aut magis puta est aliquis
numerus solis lationum et rursum ea-
rum que lune et animalium unicuique
vite et etatis. Quid igitur prohibet
quosdam quidem horum tetragonos
esse quosdam autem cubos, hos
autem duplos. Nichil enim prohibet, sed
necesse in hiis versari. Si numero omnia
participabant, contingebat quoque differentia
sub eodem numero cadere. Quare si
aliquibus idem numerus accidit, eadem
utique erunt invicem illa eandem
speciem numeri habencia puta sol et
luna eadem. Sed propter quid cause? Hec septem
quidem vocales, septem cor-
de autem armonie. Septem autem
pliades, in septem autem dentes

iaciunt, quedam quidem, quedam autem
non. Septem autem qui ad Thebas.
Igitur quia talis numerus natus est, propter
hoc autem illi fuerunt septem aut
pliades septem astrorum est. Aut hii quidem
quidem propter portas aut aliam aliquam
causam, hanc autem nos sic numeramus,
ursam autem duodecim, hii autem
plures. Qui et sym-
phonias aiunt esse. Et quia ille
tres, et hec tria, et quia alia multa
erunt, hec nichil curant. Preterea
quod erit utique unum sig-
num. Si autem quia duplum ali-
orum unumquodque, aliud autem non, causa
autem quia tribus existentibus locis
unum in uno loco superfertur, propter
hoc tria solum sunt, sed non quia sym-
phonie. Sed autem non adhuc possunt
plures utique hii. Et antiquis ho-
mericis qui parvas similitudines
vident magnas autem despiciunt.
Dicunt autem quidam quod multa talia
puta medie, hec quidem novem, hec
autem octo. Et versus decem et septem
equalis hiis. Veniunt autem in dextro
quidem novem sillabe, in sinistro autem
octo. Et quod equalis distancia in litteris
ab a ad o, et a ad
acutissimam cuius
numerus equalis celi universitati. Oportet ne talia
nullus utique dubitet, vel invenire
in perpetuis aliud et in corruptibilibus. Sed
quam ne septimare et hiis gracia
et totaliter que in mathematicis ut ali-

dicunt quidem et causas faciunt
non videntur sic considerantibus diffu
gere. Sunt nullum enim modo
determinatorum circa principia nullum ip
sorum causa est. Illud tamen faciunt
manifestum quia quod bene existit
coelationis hoc est eius quod in
par rectum equaliter equale et po
quorundam numerorum. Simul enim
hora et unus talis et alia utique
dicimus colligunt ex mathemati
cis theorematibus omnia ha
bent virtutem propter quod et assi
milantur accidentibus. Sunt enim
accidentia quidem sed convenientia
invicem omnia. unum autem quod
proportionale. In unaquaque enim
entis cathegoria est quod propor
tionale ut rectum in longitu
dine. sic in latitudine omalon
forte in numero impar. in colore
autem album. Ad huc non qui in
speciebus numeri causa armoni
corum et talium. differunt enim
illi ab invicem qui equales secun-
dum numerum unitates. Quare propter hec
species non faciendum. Que quidem
dem gratia accidunt. hec et adhuc
utique plura colliguntur. videtur
autem argumentum esse mul
ta pati circa generationem ipsorum
et nichil firmum posse con
necti eius. quod non sequibilia
sunt mathematica a sensibilibus
ut quidam dicunt. et hec esse
principia. Explic
it methaphisica
aristotilis.

Omnis causa primaria plus est influens super
causatum suum quam causa
secunda universalis. Cum enim
removet causa secunda universalis virtutem
suam a re, causa universalis prima non
aufert virtutem suam ab ea quod est quia
causa universalis prima agit in causa
tum cause secunde antequam agat in ipsum
causa universalis secunda que sequitur ip
sum. Cum ergo agit causa secunda causa
tum quod ipsam sequitur non excusatur
ipsius actio a causa prima que est
supra ipsam. et cum separatur secunda a causato
quod sequitur ipsam non separatur
ab eo prima que est supra ipsam quoniam
que causa ei. et nos quidem exemplificabimus
illud per esse et vivum et homo. quod est
quia oportebit ut sit res esse in primis
tenus vivum. postea homo. vivum ergo
causa hominis est propinqua et esse
longinqua. esse ergo causa est vehemen
tius homini quam vivum quia est cau
sa vivo, quod est causa hominis. Et

textus cum commento de causis

rōnalitas. quoniam est causa eius eē et illius quod dicimus signi est quod qñ tu remouens uitatē rōnalem ab homine nō remanet homo remanet uiuū spirans sensibile et qñ remoueris uiuū ab illo non remanet uiuū eē nō remouet ab eo q̄ remouet uiuū quoniam causa non remouetur p remotōem causati sui. s. eē. hec. v. uiui remanet g° hominis eē. Cum g° non est indiuiduū homo est aīl et si nō est animal est eē uiuū. Iam g° manifestum est et planū qd causa pma et longinq̄ est plus comprehensiua et uehementius causa rei quam cā pmqua et illud fit eius opatio uehementioris adherentie cum re quam opatio cause pmque et hec non fit nisi hec spaliter quod primus res non patitur nisi a uirtute que est sp pma et causa pma adiuuat scdam causam sup opōnē suam. quoniam opatiōem quam scda efficit uniuersaliter efficit eam p modum altum altiorem et sublimiorem et qñ remouetur cā scda a causato suo non remouetur cā prima ab eo quoniam causa prima est uehementioris et maioris adherentie cum re quam causa pmqua et non saluatur causatum cause scde nisi p uirtutem cause prime. Quod est quia scda scdam animal qñ efficit rem influit a causa prima non efficit rem q̄ influit a causa pma que est supra ipsam cum ipsa ac illam rem de uirtute sua eua adheret ei adherentia uehementi et seruat eam. Iam g° manifestum est et planum quod causa longinqua uehementius est cā rei quam causa pmque que sequitur eam et qd ipsa influit uirtutē suam sup ēam et seruat eam et non separatur ab ea sepatione cause sue pmque immo remanet in ea hec adherentia uehementi scda quod ostendimus et exposuimus.

Omne eē supius aut ē supius et i eternitate ante ipsam aut est cum eternitate aut est post eternitatem et sup tempus.

Eē uero quod est an eternitatē est causa prima quia est cā ei q̄ eē quod est cum eternitate est intelligentia. Quoniam est eē scdm sam habitudinem. Vñ non patitur nec destruitur eē uo quod post eternitatē in sup tempus est est anima in orizonte eternitatis inferius et sup tempus et significatio quod prima causa ē ante eternitatem ipsam est quod eē in ea est acquisitum. Et dico quod omnis eternitatis. g° eē est plus eē quam eternitas et cā prima est sup eternitatē quia eē

Spiritus est causatum ipsius et intelligentia op-
posita eternitati quoniam extenditur cum ea et non
alteratur neque destruitur et anima annexa
cum eternitate inferius quoniam susceptibilior
est impressionis quam intelligentia et est superior tempore
quoniam est causa temporis.

Omnis anima nobilis habet
tres operationes. nam ex operationi-
bus eius est operatio animalis
et operatio intellectualis et
operatio divina.

Operatio divina est quoniam ipsa preparat na-
turam virtute que est in ea a causa prima
eius. autem operatio intellectualis est quoniam ipsa scit
res per virtutem intelligentie que est in ipsa.
operatio vero animalis est quoniam ipsa movet cor-
pus primum et omnia corporalia quoniam ipsa est causa
motus corporum et causa operationis nature. et
non efficit anima has operationes nisi quo-
niam ipsa exemplum superioris est. Quod est
quia causa prima creavit esse anime medi-
ante intelligentia et ad illud facta est anima
efficiens operationem divinam. postquam
ergo creavit causa prima esse anime posuit
eam sicut instrumentum intelligentie quo
efficiat operationes suas. propter illud ergo
anima intelligibilis efficit operationem intel-
ligentie et anima suscipit impressionem
intelligentie facta est impressione operationis quia
ipsa intelligentia impressione sua in eo quod est
sub ipsa. Quod est quia ipsa non imprimit
in res nisi per motum et quod est non ipsa
non recipit operationem eius nisi quoniam mo-
veat ipsum. propter hanc ergo causam fit quod ani-
ma movet corpus de preparatione nam causa anime
est ut vivificet corpora quoniam influit vir-
tutem suam super ea et directe producit
ea ad operationem rectam. manifestum est
ergo nunc quod anima habet tres operationes
quoniam habet virtutes tres. scilicet virtutem
divinam et virtutem intelligentie et vir-
tutem essentie secundum quod narravimus
et ostendimus.

Prima rerum creatarum
est esse et ante ipsum non est
creatum aliud.

Quod est quia esse est super sensum et super
animam et super intelligentiam et non est post
causam primam latius nec prius causatum
ipso. propter illud ergo factum est superius causatis
rebus omnibus et vehementius unitum
et non est factum ita nisi propter propinqui-
tatem suam esse uni puro. Et uni
vero in quo non est multitudo aliquorum modorum
et esse causatum quamvis unum sit tamen multi-
plicatur. scilicet ipsum recipit multiplicitatem. et
ipsum quidem non est multa nisi quia ipsum
quamvis sit simplex et non sit magis sim-
plicius ipsum tamen est compositum ex finito
et infinito. Quod est quia omne quod ex eo

sequuntur causam primam est intelligentia
est completa est in ultima sunt et re
liquis bonitatibus et forme intelligi
biles in ipsa sunt latiores et vehemen
cius universales et quod est ex eis inferi
us est intelligentia vero inferior est sub illa
intelligentia et incompletius et minu
te et bonitatibus et non sunt forme
intelligibiles in illa nisi dualitate
que est earum latitudo et intelligentia et
esse quod est causatum per primam intelligentia
totum. Intelligentia est in ipsa divisa
secundum modum quem diximus et quare
divisificatur intelligentia fit illic forma
intelligibilis divisa et sicut ex forma una
speciali quod divisificatur in mundo
inferiorum proveniunt individua infi
nita in multitudine. Similiter ex esse causato
primo speciali quod divisificatur apparent
forme intelligibiles infinite verumptamen
quamvis divisificentur non se iungen
tur ad invicem sicut est se iunctio
individuorum quod est quoniam ipse
uniuntur sine corruptione et sepa
rantur absque se iunctione quoniam sunt
unum hoc multitudine et multitudo
in unitate. Et intelligentie prime in
fluunt super intelligentias suas boni
tates quas recipiunt a prima causa
et intendunt bonitates in eis usque
quo consequuntur ultimum earum.

Intelligentie superio
res prime que sequuntur causam

primam imprimunt formas
suas stantes que non destru
untur ita ut non sit iteratio ille
rum eas alia inter intelligentie
vero se imprimunt formas de
clines separabiles sicut est anima.

Anima namque est ex impressione intelli
gentie se que sequuntur esse causam infinitus
et non multiplicantur anime nisi per
modum quo multiplicantur intelli
gentie. Quod est quia et anime unum
habent finem licet quod ex eo est infinitus est
infinitum id est potens esse et non esse ani
me que sequuntur intelligentiam perfecte
sunt et complete parum declinationis
et separationis et anime que sequuntur esse in
ferius sunt incomplete declinationis cum
animalibus superioribus et hee superiores
influunt bonitates suas quas reci
piunt ab intelligentia cum animalibus in
ferioribus et omnis anima recipiens ab in
telligentia virtutem plus est fortis impressionis
fortior et quod impressum est ab ea est
fixum stans et est motus eius equalis et con
tinuus et illa est virtus ex ea in
telligentie minus est impressione cum ani
malibus prius et est quod ab ea impres
sum est debile evanescens destru
ctibile. Verumptamen quamvis sit ita tamen per

manet per generationem. Iam ergo ostensum
est quare facte sunt forme intelli
gibiles multe et non est nisi unum
simplex et quare facte sunt anime
multe et alie quarum sunt fortiores ali
is vel quibusdam et esse earum est unum
simplex in quo non est diversitas.

Causa prima superior est nar
ratione et non deficiunt
lingue a narratione eius nisi
propter narrationem esse ipsius
quoniam ipsa est super omnem
causam et non narratur nisi per
causas secundas que illumina
ntur a lumine cause prime.

Quod est quoniam causa prima non cessat illumi
nare causatum suum et ipsa non illumina
tur a lumine alio quoniam ipsa est lumen
purum supra quod non est aliud lumen. Ex illo
ergo facta est prima sola cuius defici
t narratio et non est ita nisi quia ipsa
non est causa per quam cognoscatur
quia omnis quidem res non cognoscitur
et narratur nisi ex causa sua. Cum
ergo res est causa tantum et non est causatum non
scitur per causam primam neque narratur

quoniam est superior narratione neque consequun
tur eam loquela. Quod est quoniam nar
ratio non fit nisi per loquelam et loquela
per intelligentiam et intelligentia per cogitatio
nem et cogitatio per meditationem et
meditatio per sensum. Causa autem prima
est super omnes res quoniam est causa eis propter
illud ergo fit quod ipsa non cadit sub
sensu et meditatione et cogitatione
et intelligentia et loquela. Non est ergo nar
rabilis. Et dico iterum quod res aut est
sensibilis et cadit sub sensu aut est
meditabilis et cadit sub meditatione
aut est fixa stans secundum dispositionem unam
et est intelligibilis aut commutabilis destruc
tibilis cadens sub generatione et corruptione
et est cadens sub cogitatione et causa
prima est super res intelligibiles sempi
ternas et super res destructibiles. Qua
propter non cadit super eam sensus neque me
ditatio neque cogitatio neque intelligentia et ipsa
quidem non significatur nisi ex causa secunda
que est intelligentia et non nominatur
per nomen causati sui primi nisi per
modum altiorem et meliorem quoniam
quod est esse causati est esse verumptamen
per modum sublimiorem et meliorem
et nobiliorem sicut ostendimus.

Intelligentia est sub
stantia que non dividitur.

Quod est quia si non est cum magni
tudine neque corpus neque movetur tunc procul

dubio non dividitur aliter et iterum. Verum omne divisibile non dividitur nisi aut in multitudine aut in magnitudine aut in motu suo. Cum ergo res est sub hac dispositione est sub tempore quoniam non recipit divisionem nisi in tempore et intelligentia quidem non est in tempore verumtamen est cum eternitate. Quapropter facta est altior et superior omni corpore et omni multitudine que si invenitur in ea multitudo non invenitur nisi quasi res sit una. Cum ergo intelligentia sit penitus secundum hunc modum divisionem non recipit. et significatio quidem istius est reditio sui super essentiam suam scilicet quia non extenditur cum re extensa ita sit una earum extremitatum remota est ab alia quod est quia cum vult scientiam rei corporalis extenditur cum ea et ipsa stat fixa secundum suam dispositionem quoniam est forma a qua non transit aliquid et corpora quidem non sunt. Ita et significatio quod intelligentia non est corpus neque dividitur eius opus est et ipsius essentia est quod utraque sunt una res intelligentia quidem enim multa propter bonitates que adveniunt ei a causa prima et ipsa quamvis multiplicetur per modum hunc tamen quod appropinquat uni fit non divisibilis. intelligentia quidem non recipit divisionem quoniam est primum causatum quod causatum est a causa prima et unitas dignior est quam divisio. Iam ergo verificatum est quod intelligentia est substantia que non est cum magnitudine corporali neque corpus neque movetur per aliquem modorum motus corporum. Quapropter facta est super tempus cum eternitate sicut ostendimus.

Omnis intelligentia scit quod est supra se et quod est sub se verumtamen scit quod est sub se quoniam est scit causa ei et quod est supra se quoniam acquirit ab eo bonitates.

Et intelligentia quidem est substantia intellectualis ergo secundum modum sue substantie scit res quas acquirit desuper et res quibus est causa ergo ipsa dicitur quod scit supra eam et quod est sub ea et scit quod illud quod est super eam est causa ei et quod est sub ea causatum ex ea. et cognoscit causam suam et causatum suum per modum quo est causa eius per modum substantie sue et sui esse et scit omnis sciens non scit rem meliorem et rem maiorem inferiorem et deteriorem nisi secundum modum sue substantie et sui esse non per modum secundum quem sunt res et si ita est tunc procul dubio bonitates bonitates que descendunt a causa prima super intelligentiam sunt in ea intelligibiles sunt intelligentia intelligibiles que est

qm res que sunt impressiones ipse p
mo sunt vel cause ee impressioni.
Et significatio illius quod e inte
lligencia ipsa est ca eorum q sb ipsa est
p hec quod est intelligencia. si g^o est in
telligencia causa rerum p hec q
ipsa est intelligencia tunc exemplaria
cause rerum in intelligencia sunt inte
lligibiles iam g^o manifestum est quod
res sup intelligenciam et sb ea sunt
p virtutem intelligibilem. et similiter
res corporee in intelligencia sunt intelli
gibiles et res intelligibiles cum
in intelligencia sunt intelligibiles qm ipsa
est ca est eorum ee et qm ipsa no
apprehendit eas nisi p modum sub
stancie et ipsa quia est intelligencia apprehe
ndit res apprehensione intelligibili
sive intelligibiles sunt res sive corporee

Omnes intelligencie precedentes
tirio et essencia eius vel
est per bonitatem primam
que est prima causa.

Et virtus quidem intelligencie vehemen
tioris unitatis est qm res post eam
post eam qm ipse non accipiunt co
gnitionem et non facta est nisi ita
causa est ei q est sb ea quia si g^o
eius et illud cuius rememoratio
intelligencia est regens omnes res q

sunt sb ea p virtutem divinam
q est in ea et p eam continet res
qm p eam est ca rerum et ipsa conti
net omnes res q sb ea sunt et com
prehendit eas quod est qm est ens
q est primum rebus et ca eius est
retinens illas res et causa eas
et non euadit ab ipsis ad p virtu
tem suam vel causam g^o intelligencia
est princeps omnium q sb ea sunt et
retinens ea sicut natura regit res q
sunt ea sb ea sunt p virtutem
intelligencie et similiter intelligencia nunc p
virtutem divinam et intelligencia quidem
non facta est retinens q facta sunt
post ee et regens eas et suspen
dens virtutem quis sup eas intelligencia
nam ipsa sunt virtus substancialis eius im
mo ipsa est virtus virtutum substancia
lissima qm est ca eius unde intelle
ligencia comprehendit generata et natura
et orizonte eius s. animam naturam ipsa
est sup nam. Quod quia natura continet
generacionem et anima continet naturam intelli
gencia continet animam g^o intelligencia conti
net omnes res et non est facta intelle
ligencia ita nisi p causam primam que
supereminet omnibus rebus et causa q
dem prima non est intelligencia nec
anima nec natura immo est sup intelligenciam
animam et naturam q est creans omnes
res verumptamen est creans intelligenciam
absque medio et creans animam et naturam
et reliquas res mediante intelligencia
Et sciam quidem divina non est sicut sciam

intelligibilis, immo causa animalis, immo est super causam anime et intelligentie, quoniam est causa causarum, et virtus eius quarum prima super omnem divinam virtutem intelligibilem et animalem et naturalem. Etenim causa omni virtuti; et intelligentia est habens yliatim et formam, et similiter anima est habens yliatim, quoniam ipsa est esse tantum. Quod si dixerit aliquis: necesse est ut sit habens yliatim, dicemus: yliatim eius est infinitum et individuum eius bonitas est pura influens super intelligentias omnes bonitates et ceteras reliquas res mediante intelligentia.

Omnis intelligentia plena est formis, verumtamen ex intelligentiis sunt que continent formas minus universales, et ex eis sunt que continent formas plus universales.

Quod est quoniam forme que sunt in intelligentiis secundis inferioribus per modum particularem sunt in intelligentiis primis per modum universalem, et forme que sunt in intelligentiis secundis sunt per modum particularem. Et in primis intelligentiis est virtus magna, quoniam sunt vehementioris unitatis quam intelligentie secunde inferiores, et intelligentie secunde sunt virtutes debiles, quoniam sunt minoris unitatis et pluris multiplicitatis. Quod est quia intelligentie que sunt longinquiores ab uno puro sunt pluris quantitatis et virtutis debilioris, et quia intelligentie vicine uni puro vero sunt minoris quantitatis et maioris virtutis. Accidit tunc ut forme que procedunt ex intelligentiis primis procedant processione universali unita, et nos quidem abbreviamus et dicimus quod forme que adveniunt ex intelligentiis secundis sunt debilioris processionis et vehementioris separationis. Propter illud ergo intelligentie secunde prospiciunt in formam universalem que est in intelligentiis primis, et dividunt eam et separant eam, quoniam recipere non possunt illas formas secundum unitatem et certitudinem earum nisi secundum modum quo non possunt recipere eas per separationem et divisionem. Et similiter unaqueque ex rebus non recipit quod est super eam nisi per modum secundum quem possunt recipere ipsum, et non nisi secundum modum secundum quem est eis receptibilis.

Omnis intelligentia intelligit res sempiternas que non destruuntur neque cadunt sub tempore.

Quod est quoniam si intelligentia est semper quae non movetur, tunc ipsa est causa rebus sempiternis quae non destruuntur, neque cadunt sub generatione. Et intelligentia quidem non est ita nisi quia intelligit rem per esse suum quod est sempiternum quod non corrumpitur. Cum ergo hoc ita sit, dicimus quod res destructibiles sunt ex corporeitate, scilicet ex causa corporea temporali, non ex causa intelligibili aeterna.

Primorum omnium quaedam sunt in quibusdam per modum quo licet ut sit unum eorum in alio.

Quod est quia in esse sunt vita et intelligentia, et in vita sunt esse et intelligentia, et in intelligentia sunt esse et vita. Verumtamen esse et vita in intelligentia sunt duae intelligentiae, et esse et intelligentia in vita sunt duae vitae, et intelligentia et vita in esse sunt duo esse. Et illud quidem non est ita nisi quia unumquodque primorum aut est causa aut causatum. Causatum ergo in causa est per modum causae, et causa in causato per modum causati. Et nos quidem abbreviamus et dicimus quod res agens in rem per modum causae non est in ea nisi per modum qui est causa eius, sicut sensus in anima per modum intelligibilem, et intelligentia in esse per modum essentialem, et esse primum in intelligentia per modum intellectualem, et intelligentia in anima per modum animalem, et anima in sensu per modum sensibilem. Et redeamus et dicamus quod sensus in anima et intelligentia in causa prima sunt per modos suos secundum quod ostendimus.

Omnis intelligentia intelligit essentiam suam.

Quod est quia intellectus et intellectum sunt simul. Cum ergo intelligentia est intelligens et intellectum, tunc procul dubio videt essentiam suam. Et cum videt essentiam suam scit quod intelligit per intelligentiam suam. Et cum scit quod intelligit per intelligentiam suam essentiam. Et cum scit essentiam suam scit reliquas res quae sunt sub ea, quoniam sunt ex ea. Verumtamen sunt in ea per modum intelligibilem. Ergo intelligentia et res intellectae sunt unum. Quod est quia si sunt res intellectae et intelligentia scit esse suum, tunc procul dubio quoniam ipsa scit essentiam suam scit res reliquas, et res reliquas scit essentiam suam, quoniam cum scit res ipsa non scit nisi quia sunt intellectae. Ergo intelligentia fit esse unum et res intellectae simul, sicut ostendimus.

In omni anima res sensibiles sunt et per hoc quod sunt exemplum ei, et res intelligibiles in ea sunt quia scit eas.

Et non facta est ita nisi quia ipsa comprehensa est inter res intelligibiles que non moventur et inter res sensibiles que moventur, et quia anima est sic, fit quod imprimit res corporeas. Quapropter facta est causa corporum et facta est causata ex intelligentia que est ante ipsam. Res ergo que imprimuntur ex anima sunt in anima per intentionem vel virtutem exempli, scilicet quia res sensibiles efficiuntur secundum exemplum anime, et res que cadunt super ipsam sunt in anima per modum acquisiti. Hoc ergo cum sit, ita revertamur et dicamus quod res sensibiles omnes in anima sunt per modum cause, preter quod in anima est causa exemplaris, et intelligo per causam virtutem agentem res sensibiles. Verumtamen virtus activa in anima non est materialis, et virtus corporea in anima est spiritualis, et virtus imprimens in rebus habentibus dimensionem est sine dimensione. Res autem intelligibiles in anima sunt per modum accidentalem, scilicet quia res intelligibiles que non dividuntur sunt in anima per modum divisibilem, unite res intelligibiles unite sunt in anima per modum, scilicet animalem spiritualem, multiplicatum, et quod res intelligibiles quiescentes sunt in anima per modum cum multiplicatione, et res intelligibiles que non moventur sunt in anima per modum motus. Iam ergo ostensum est quod res intelligibiles et sensibiles sunt in anima. Verumtamen res corporee sensibiles corporee mote sunt in anima per modum animalem spiritualem unitum, et quod res intelligibiles unite quiescentes in anima per modum cum multiplicant motum.

Omnis sciens qui scit essenciam suam est rediens ad essenciam suam reditione completa.

Quod est quia scientia non est nisi actio intelligibilis. Cum ergo scit sciens essenciam suam, tunc redit ad essenciam suam per operationem intelligibilem, et hoc non est nisi quia sciens et scitum sunt una res, quoniam scientia scientis essenciam suam est ex eo et ad eum est: ex eo quia est sciens, est ad eum quia est scitum, quod est quia cum scientia sit scientia scientis et sciens scit essenciam suam, quia est eius operatio rediens ad essenciam suam, ergo substantia eius est rediens

ad eternitatem ipsius tamen et non figitur per recordationem suam ad eternitatem nisi quia est stans fixum per se non indigens fixione et sine eternitate de alia exigente te ipsum quoniam est sua simplex sufficiens per se ipsum.

Omnes virtutes quibus non est finis pendentes sunt per infinitum primum quod est virtus virtutum non quia ipse sint fixe stantes in rebus entibus immo sunt virtutes rebus entibus habentibus fixionem.

Quod si aliquis dicat quod ens primum creatum scilicet intelligentia est virtus cui non est finis dicemus quod non est virtus ens creatum immo est ei virtus quedam et virtus quidem eius non est facta infinita nisi infra non supra quoniam ipsa non est virtus pura que non est virtus nisi quia est res quia est res que non finitur inferius neque superius. Ens vero primum creatum scilicet intelligentia habet finem et virtuti eius est finis sed ens primum creans est infinitum primum purum quod quia si entibus formatis non est finis per adherentiam suam ab infinito puro ut non sint infinita entia, tunc propter hoc ipsum primum ens creans est super infinitum ens autem creatum primum scilicet intelligentia non est de se finitum nisi per quod est ipsum quod est non finitum. Ens ergo primum est mensura entium primorum intelligibilium et entium secundorum sensibilium scilicet quia ipsum est quod creavit entia et mensuravit ea mensura conveniente. Redeamus ergo et dicamus quod ens primum creans est super infinitum sed ens secundum creatum est infinitum. et quod est inter ens primum creans et ens secundum creatum est non infinitum. et reliquae bonitates simplices sicut vita et lumen. et que sunt eis similia sunt cause rerum omnium habentium bonitates ex causa prima. scilicet quod infinitum est causa prima. Ens vero creans est causa omnis bonitatis influens primo bonitates suas super creatum primum et super intelligentiam et deinde super alia creata intelligibilia et corporea mediante intelligentia.

intel

Omnis virtus unitas plus est infinita quam virtus multiplicata.

Quod est quia infinitum primum
quod est intelligentia est propinquum uni
uero puro propter illud ergo factum est quod
omnium uirtute propinquarum uni uero est
infinitas plusquam in uirtute lon-
ginqua ab eo. Quod est quia uirtus
cum incipit multiplicari tunc des-
truitur eius unitas et cum destru-
itur eius unitas destruitur infini-
tas eius. et non destruitur infinitas
eius nisi quia diuiditur. Et il-
lud quod significat et uirtus
diuisa et quod eius ipsa quanto ma-
gis aggregatur et unitur magni-
ficatur et uehementior fit et efficit
operationes mirabiles. et quanto mag-
is partitur et diuiditur minoratur et
debilitatur et efficit operationes uiles
Iam ergo manifestum est et planum quod
uirtus quanto magis approximat uni
puro et uero fit uehementior eius
unitas et est infinitas in ea ma-
gis apparens et manifestior et sunt
operationes magne mirabiles et no-

Res omnes habent biles
essentiam propter ens primum et
res uiue omnes sunt mo-
te per essentiam suam propter
uitam primam et res i-
telligibiles omnes habent
scientiam propter intelligenci-
am primam.

Quod est quia si omnis causa dat cau-
sato suo aliquid tunc procul dubio esse
primum dat causatis suis omnibus esse. Et
similiter uita dat causatis suis motum
quia uita est processio procedens ex
ente primo quieto sempiterno et
primus motus. et similiter intelligentia
dat causatis suis scientiam. Quod est quia
omnis scientia uera non est nisi intelligentia
et intelligentia est primum sciens quod est
et est influens scientiam super reliqua
scientia. Redeamus ergo et dicamus quod
ens primum est quietum et est causa
causarum. Et si primum dat omnibus
rebus ens tunc ipsum dat eis per
modum creationis. Vita uero prima dat
eis que sunt sub ea uitam non per modum
creationis immo per modum for-
me. Et similiter intelligentia non dat
eis que sunt sub ea et scientiam et re-
liquis rebus nisi per modum forme.

Ex intelligentiis est que
est intelligentia diuina
quoniam ipsa recipit ex
bonitatibus puris que

procedunt ex causa prima
p receptionem multam.
et de eis que intelligencia
tantum quoniam non re
cipit ex bonitatibus pri
mis nisi mediante in
telligencia. Et anima
bus est que est anima i
telligibilis quoniam est
pendens p intelligenciā.
Et ex hijs est que est
anima tantum et et ex
corporibus naturalibus ē.
tantum est anima regēs
ipm et faciens directōm
sup ipm et ex eis sunt
que sunt corpora sunt ta
tum naturalia non ha
bencia animas.

Et hec nō fit nisi quoniam est
ipa. iz intelli^b tota. iz animal' to
ta iz corporea tota iz pendet p cāz
que est sup^a eam. nisi que est ex ea
completa integra. et que pendet
p cām que est sup^a eam. C que ex
ea est completa integra est que
pendet p cām que est sup eam. C
nō omnis intelligencia pendet p bo
nitas eē cause. prime. nisi que
ex eis est intellia completa nisi inte
integra ipā enim pt bonitates
recipere ex causa prima. descen
dentes pendē p eas ut uehemēs
fiat sua unitas. et similit' non
omnis anima pendet p intelliciā
nisi que ex eis est completa inte
gra et uehemencius simul cum
intelliciam p hec quod pendet p
intelliciam et est intellia et est
intellia completa. Similit' nō
omne corpus ille hē animam
nisi quod ex eis est completum
integrum. q. sit rōnale et sim hāt
formam sunt reliq' ordines intellig'.

Causa prima regit res
creatas omnes preter q
conniscetur cum eis. debitat
unitati
Q. est quia regimine nō tem ex

et altitudinem super omnem rem, quia ipsa re-
git eam praeter quod prohibeat eam essen-
tia unitatis eius se unire a rebus
quas regit eas. Quod est quia causa
prima est fixa stans cum unitate
sua pura semper, et ipsa regit res crea-
tas omnes et influit super eas virtu-
tem vitae et bonitates secundum modum
virtutis earum receptibilium et pos-
sibilitatem earum. Prima enim boni-
tas influit bonitates super res omnes
una influxione. Verumtamen unaquaeque
rerum recipit ex illa influxione secundum
modum suae virtutis et sui esse. Et boni-
tas prima non influit bonitates
super res omnes nisi per modum unum
quia non est bonitas nisi per esse suum
ens et suam virtutem, ita quod est bo-
nitas et bonitas et ens sunt res
una. Sicut ergo ens primum et bonitas
sunt res una, fit quod ipsa influit su-
per res influxione communi una. Et di-
versificantur bonitates et dona ex concur-
su recipientis. Quod est quia recipi-
entia bonitates non recipiunt ae-
qualiter, immo quaedam eorum recipiunt plus
quam quaedam. Hoc quod est propter magni-
tudinem suae benignitatis et largi-
tatis. Redeamus et dicamus quod
inter omne agens et quod agit per
esse suum tantum et inter factum eius non
est continuator neque res alia media
et non est continuator inter agens et
factum nisi additio super esse, scilicet quando agens
et factum sunt per instrumentum et non facit
per esse suum composita. Quapropter recipi-
ens recipit per continuationem inter ip-
sum et factorem suum, et esse tunc agens
se iunctum a factore suo. Agens vero inter
quod et factum suum eius non est continua-
tor penitus est agens verum et re-
gens verum faciens res per finem deco-
ris, post quod non est possibile ut sit
decus aliud, et regit factum suum
per ultimum regiminis. Quod est quia
regit res per modum quo agit, et non agit
nisi per esse suum. Ergo ens eius etiam
est regimine eius. Quapropter
fit quod regit et agit per ultimum
decoris et regimen in quo non est
diversitas neque tortuositas. Et non di-
versificantur operationes et regimen prop-
ter causas primas nisi secundum meritum
recipientis.

Primum est dives per se
ipsum et est dives magis.

Et significatio eius est unitas
eius non alia, unitas eius sit sparsa
in eo, immo est unitas eius pura,
quoniam est simplex in fine simplicitatis.
Si autem aliquis vult scire quod
causa prima est dives, percipiat men-
tem suam super res compositas et in-
quirat de eis inquisitione perscruta-
ta. Inveniet enim omne compositum
diminutum indigens aut alio
aut rebus ex quibus componitur. Res ex

simplex una que est bonitas est una. et unitas eius est bonitas et bonitas est res una. illa vero res est dives magis vel maius quod que influunt. et non influxio super ipsam per aliquem modorum. reliquae autem res intelligibiles aut corporee sunt non divites per se ipsas immo indigent vero vero influente super eas in bonitates et omnes gratias.

Causa prima est super omne nomen quo nominatur. quoniam non pertinet ei diminutio neque complementum solum immo est super omne complementum.

Quoniam diminutum est non completum et non potest efficere operationem completam cum est diminutum et completum apud nos quamvis sit efficiens per se ipsum non tamen potest creare aliquid aliud nec influere aliquid a se ipso omnino. Si ergo ita est apud hunc dicimus quod primum non est diminutum neque completum tantum immo est super completum. quoniam est creans et influens bonitates super eas fluxione completa quoniam est bonitas cuius non est finis in dimissiones. bonitas ergo prima implet secula omnia bonitatibus. verumptamen omne seculum non recipit de illa bonitate nisi secundum modum sue potentie. Iam ergo ostensum est et manifestum quod causa prima super omne nomen quo nominatur et superior et altior.

Omnis intelligencia divina scit res per hoc quod ipsa est intelligencia et regit eas per hoc quod ipsa est divina.

Quod est quia proprietas intelligencie est scientia et non est eius complementum et integritas nisi ut sit sciens. regens ergo est deus benedictus et sublimis quoniam ipse replet res bonitatibus et intelligencia est primum creatum et est plus similis deo sublimi et propter illud regit res que sunt sub eo. et sicut deus benedictus excelsus influit bonitatem super res que sunt sub eo similiter intelligencia influit bonitatem super res que sunt sub ea. Verumptamen quamvis intelligencia regat res que sunt sub ea tamen deus benedictus et sublimis precedit intelligentiam per regimen et regit eas regimine sublimiori ordine

et attingit quoniam sit regimen intelligentie quoniam est illud quod dat intelligentie regimen et significatio illius est quod res que recipiunt regimen creatoris intelligentie. Quod est quia non effugit regimen eius cause prime aliquid de rebus omnino. quoniam vult ut faciat recipere bonitatem suam omnes res simul. Quod est quia non est quod omnes res que desiderant intelligentiam non desiderant recipere eam et res omnes desiderant bonitatem ex primo. et desiderant ipsam recipere desiderio multo. in illo non est aliquis qui dubitet.

Causa prima existit in rebus omnibus secundum dispositionem unam. set res omnes non existunt in prima secundum dispositionem unam.

Quod est quia prima causa quamvis existat in rebus omnibus tamen unaquaque recipit rerum eam secundum modum potentie sue. quod est quia ex rebus sunt que recipiunt eam primam receptione unita. et ex eis sunt que recipiunt eam receptione multiplicata et ex eis sunt que recipiunt eam receptione eterna et ex eis sunt que recipiunt eam receptione temporali. et ex eis sunt que recipiunt eam receptione spirituali. et ex eis sunt que recipiunt eam receptione corporali. et diversitas quidem receptionis ex causa prima non fit. sed propter recipiens quod est quod suscipiens diversificatur. propter illud igitur susceptum est diversificatum. influens vero existens unum indivisum influit super omnes res bonitates equaliter. bonitas res ex causa prima equaliter causa igitur influxionis diversitatis bonitatis rerum procul dubio igitur non inveniuntur res omnes in prima mũ per modum unum. Iam ergo ostensum est quod causa prima invenitur in omnibus rebus per modum unum. et non inveniuntur in ea omnes res per modum unum. Igitur secundum modum propinquitatis earum a prima et secundum modum quo res potest recipere causam primam secundum quantitatem illius potentie recipere ex ea et delectari per eam. Quod est quia non recipit res ex causa prima et in ea delectatur nisi per modum esse sui et non intelligo per esse nisi esse et cognitionem. Nam secundum modum quo cognoscit res causam primam creantem secundum quantitatem illam recipit ex ea et delectatur ea sicut ostendimus.

Substancie vero intelligibiles non sunt generate ex alia re. omnis vero

stans per essenciam suam
est non generata ex alia.

Quod si aliquis dicat possibile est | re-
ut generata ex re alia dicemus. si possibile
est ut sit substantia stans per essenciam suam sit
generata ex alia re procul dubio est substantia
illa diminuta indigens ut compleat
eam illud ex quo generatur. et significa-
tio illius est generatio ipsa. quod est quia
generatio non est nisi via ex diminutione
ne ad complementum. Nam si inveni-
tur res non indigens in generatione sua
scilicet in forma sua. et informatione sua
re alia nisi se et est ipsa causa formationis
sue est completa integra semper non
est sit causa formationis sue et sui com-
plementi nisi propter relationem suam
ad causam suam semper. illa non relatio
est formatio eius et ipsius complemen-
tum simul. Jam ergo manifestum est quod
omnis substantia stans per essenciam suam
non est generata ex re alia.

Omnis substancia per se
ipsam stans est non cadens
sub corruptione.

Si autem aliquis dicat possibile est ut substantia
stans per se ipsam cadat sub corruptione
ne dicemus si possibile est ut substantia stans
per se ipsam cadat sub corruptione possibile

est ut separetur a sua essencia ut sit
firma stans absque essenciam suam quod
essencia sua et hoc est inconveniens et impossibile
quoniam propterea quod est una simplex non composi-
ta est ipsa causa et causatum simul. Omnis
autem cadentis sub corruptione non fit
corruptio nisi propter separationem suam
a causa sua. dum non permanet res perti-
nens per causam suam retinentem et ser-
vantem ipsam non potest ut destruatur
vel. Si ergo hoc ita est substantia cadens per essen-
ciam suam non separatur a causa sua quoniam est
inseparabilis ab essencia. propterea quod causa
causatum est ipsa in formatione sua. et non
sit causa sui ipsius nisi propter relationem
suam ad causam suam et illa re-
latio est formatio eius. et quia est relata
ad causam suam et ipsa est causa illius
relationis. ipsa est causa sui ipsius per mo-
dum quem diximus quod non potest ut destruatur
neque corrumpitur quoniam est causa et
causatum simul sicut ostendimus nuper.
Jam declaratum est ergo quod omnis
substantia stans per se ipsam neque destruitur
neque corrumpitur.

Omnis substantia destructibilis
non sempiterna aut est com-
posita aut est delata super rem.

Propterea quod est substantia aut est | alia
indigens rebus ex quibus est et est com-
posita ex eis aut indigens in sustentatione

sua et sua essencia desiente. Cum igitur
separatur deferens eam corrumpitur
et destruitur. Quod si ipsa non est com
posita, immo delata est simplex et non
destruitur nec minuitur omnino.

Omnis substancia stans per es
senciam suam et simplex
et non dividitur.

Quod si dixit aliquis possibile est ut
dividatur dicemus si possibile est ut di
vidatur, dicemus si possibile est dividatur substancia
stans per se et est simplex. est possibile ut
essencia partis eius sit per essenciam suam
ipsam sicut essencia totius. Si ergo possibile est
illud redit pars super se ipsam. et omnis
pars eius rediens super se ipsum nec est
rediens totius super essenciam et hec est
impossibile. Si ergo est impossibile substancia stans per se
ipsam est indivisibilis et simplex. Si autem non
est simplex sed est composita pars eius me
lior parte. et pars eius melior parte. ergo res
melior est ex parte meliori. et vilior
est ex meliori. quia est omnis pars eius
se iuncta ab omni parte ipsius. quia est
universitas eius non sufficiens per se
ipsam cum indiget partibus suis ex quibus
componitur et hec quidem non est
de natura rerum compositarum. Iam
ergo constat quod omnis substancia
stans per essenciam suam est simplex
et non dividitur et quia non recipit di
visionem et est simplex non recipiens
corruptionem atque destructionem.

Omnis substancia simplex
est stans per se ipsam scilicet
per essenciam suam.

Quam ipsa est creata sine tempore et
est in sublimitate sua superior substanciis tem
poralibus et significatio illius est quod
non est generata ex aliquo quoniam est stans
per essenciam suam et substancie generate ex aliquo
sunt substancie composite cadentes sub generatione.
Iam ergo manifestum est quod omnis substancia
stans per essenciam suam non est nisi
in non tempore et quia est altior et
superior tempore et rebus temporalibus.

Omnis substancia creata
in tempore aut est semper
in tempore et tempus non super
fluit ab ea. quoniam est creata
et tempus equaliter aut super
fluit super tempus et tempus
superfluit semper ab ea. quoniam
est creata in quibusdam horis temporis.

Quod est causa rei create secundum se
adinvicem et secundum priorem non secundum
nisi secunda ei similis non secunda dissimilis est
sed similes sed superiori et sunt sed
create a quibus non sufficiunt tempus cum
suis que assimulantur sempiternis
et sunt sed abscise a tempore create
in membrorum horis temporis. non est
possibile ut continetur sed create in quibus
cum horis temporis cum sempi-
ternis, cum non assimulantur eis omnino
sed ergo sempiterne in tempore sunt ille
que continuantur cum sempiternis
et sunt medie inter suas species et
inter suas in tempore et non
est possibile ut sed sempiterne que sunt
super tempus separantur suas temporales
causas in tempore nisi mediantibus
suis temporalibus sempiternis in quantum
ipse causa sed non facte sunt medie
nisi cum ipse communicant suis ...
motibus in permanencia et conveniunt suis
temporalibus abscisis in tempore per generatio-
nem. ipse enim similes sunt sempiterne
in permanencia earum est per generationem et
motum et sed sempiterne cum tempore
sunt similes suis sempiternis que sunt
super tempus per durabilitatem. et non
assimulantur eis in motu et generatio-
ne sed sed secte in tempore non as-
similantur suis sempiternis que sunt
super tempus per aliquem modum. ergo
similantur non eis cum non possunt teti-
gere eas nec contingere tangere eas. necesse
ergo sunt sed que tangunt suas sempi-
ternas que sunt super tempus et extra
tangentes sunt sectas in tempore. ergo
aggregabunt per motum suum inter
suas sempiternas que sunt super tempus
et suas que sunt sub tempore et aggre-
gabunt per durabilitatem suam inter suas
que sunt super tempus et inter suas que
sunt sub tempore scilicet cadentes sub ge-
neratione et corruptione et aggrega-
bunt inter suas bonas et inter suas
viles et non privantur sed viles aliquibus
bonis et omni bonitate quiescente
et non fit inerens remanencia neque
firmo. Iam ergo ostensum est nunc ex
hec quod durabilitatis due sunt species
quarum una est eterna et altera tempora-
lis, comparacio una duarum dura-
bilitatum stans quietas et dura-
bilitas altera movetur et eius opera-
tiones omnes simul in quedam
earum est cum quadam et altera est con-
tinua cuius quedam opera sunt
cum quadam et universalitas unius ea-
rum est per essenciam suam et universalitas
alterius est per partes suas quarum u-
naqueque est ex (…) per mo-
dum prioris et posterioris. Iam ergo
manifestum est quod causarum quedam sunt
sempiterne super tempus et ex eis sempi-
terne equales tempori et tempus non
sufficiunt ab eis et ex eis sunt que
ab eis sunt a tempore et tempus sufficiunt
ex eis ex ... ...
scilicet ex primo ... ad ... extremum et
sed sed cadentes sub generatione et corruptione.

Inter est rem cuius
sba et actio sunt in mome
momento eternitatis et int
rem cuius sba et actio sunt
in momento temporis exi
stens est medium et est
illud cuius sba est ex mom
to eternitatis et operatio ex
momento temporis.

Quod est causa rei cuius sba cadit
sub tempore. s. causa tempus continet ea
est in omnibus dispositionibus suis cadens
sub tempore. quare et eius actio ca
dit sub tempore. causa quia est sba est
rei cadit sub tempore et eius actio
cadit sub tempore in omnibus suis dis
posicionibus de necessitate cadit cadente sub
tempore in omnibus suis dispositionibus.
Continuatio autem non est nisi inter re
bus similibus. necesse est igitur ut sit
res alia tertia media inter utramque
cuius sba cadit sub eternitate et ac
tio eius tempore. impossibile namque
est ut sit res alia tertia cuius sba ca
dit sub tempore et actio eius sub etern
itate sic enim eius actio maior esset
eius sba. hec autem impossibile. manifestum igitur
est quod inter res cadentes sub tempore
cum suis dispositionibus et suis actionibus
et inter res comunes sic et actiones ca
dentes in momento momento eterni
tatis sunt res cadentes sub eternitate per
sbas suas et cadentes sub tempore per
operationes suas sicut ostendimus.

Omnis substancia cadens
in quibusdam suis disposicionibus
sub eternitate et cadens in qui
busdam disposicionibus suis in
sub tempore ens et gene
ratio simul.

Omnis enim res cadens sub eternita
te est ens vere et omnis res cadens
sub tempore est generatio vere. si igitur hec ita est
tunc si res est vere est cadens sub etern
itate et tempore eius et generatio non per mod
unum immo per modum et modum. iam igitur
manifestum est ex hoc quod diximus quod omne
generatum cadens per sbam suam sub tem
pore eius sbam pendentem per esse puri
quod est causa durabilitatis et causa rerum sempi
ternarum omnium et destructibilium necessarium
est unum faciens adquisiti unitates
et ipsum non adquisitatur. sed reliqua omnes
unitates sunt acquisite. et illud quod

significatio est quod dico si invenitur unum faciens acquirere non acquisitum tunc quae dicta est necesse ipsum primum acquirere faciens. non enim potest esse quin aut sit simile ei in omnibus suis dispositionibus aut sit in eo numquam dicta in alio superfluitas. Si ergo est simile ei in omnibus dispositionibus suis tunc unum eorum non est primum et alterum eorum est secundum. Et si unum eorum non est simile alteri in omnibus dispositionibus suis tunc procul dubio unum eorum est primum et alterum secundum. Illud ergo in quo est unitas fixa non dependens ex alio est unum purum verum sicut ostendimus. Et illud in quo est unitas inventa ex alio non est unum purum verum. Si ergo est ex alio est ex uno primo vero acquisita unitas pervenit ergo iam ut unum puro vero et reliquis unitas sic unitas etiam et non sit unitas nisi propter unum purum verum quod est causa unitatis. Iam ergo manifestum est et planum quod omnis unitas post unum verum primum est causa unitas faciens acquirere non acquisitum sicut ostendimus.

Explicit liber de causis.

fol vj sexo minꝰ piiij fol

EST autem quod omnibus a-
nimalibus esse generatio et
mors. modi autem diff-
erunt specie. non enim indi-
fferens corruptio sed habet a-
liquid esse mors est haec qui-
dem violenta. haec autem secundum naturam. violenta
quidem quando principium extra fuerit. secundum naturam autem
quando in ipso, et partis consistentia ex principio tali
sed non adveniens aliqua passio plantis
quidem quod arescere in aliis autem vocatur hoc
senectus. Est quidem mors et corruptio omnibus
similis non imperfectis. his autem assimilatur quodam
modo autem non. Imperfecta autem dico ut puta
ova et semina plantarum quaecumque sine
radice. Omnibus quidem quod corruptio sit propter
caloris alicuius defectum. perfectis autem in quo
substantiae principium. hoc autem est quemadmodum dictum est
prius in quo conjunctum superius et deorsum copulantur
plantis quidem medium intulantis et radi-
ces, aliis autem habentibus quidem sanguinem
cor, exsanguinibus quidem proportionale. horum
autem quaedam virtute multa principia habent
sed tamen actu propter quod et entomorum quaedam divi-
sa vivunt et sanguinem habentium quaecumque non
vitalia valde sunt multo tempore vivunt ab-
lato corde puta testudines ut moventur pe-
dibus adhuc existentibus testis propter non
compositam naturam ipsorum bene sunt entomis.
Principium autem vitae deficit habentibus cum non
refrigeretur calidum et consumitur ipsum quemadmodum
enim dictum est frequenter tabescit ipsum a se ipso.
quando quidem his quidem pulmo his autem branc-
hie induruerint fuerit propter temporis longitudinem
desiccatis. his quidem branchiis. his
quidem pulmone et factis terrestribus non possunt
has partes movere elevare et simul contrahere
tandem facta intentione marcescit ignis propter
quod et parvis passionibus advenientibus in se-
nectute velociter moriuntur propter paucum
enim esse calidum velut pulmo evaporato in
multitudine vitae, si qua utique molestia fi-
at per particulam cito extinguuntur quemadmodum enim
momentanea et parva in ipso flamma existente
propter parvum motum extinguitur propter quod et sine tri-
stitia est quae in senectute mors nulla enim
violenta ipsius passione contingit mortuum sed
insensibilis autem absolutio fit omnino et infirmita-
tum quaecumque faciunt pulmonem durum aut na-
scentibus aut superfluitatibus aut caliditatis aegri-
tudinis excessu quemadmodum in febribus spi-
ritum ipsum faciunt propter non posse pulmonem
longe tollere sursum et dimittere. Ean-
dem autem qui non amplius poterunt movere
moriuntur exspirantia. generatio quidem igitur est prima
participatio in calido nutritivae animae vitae
autem mansio huius. Juventus autem est primae
refrigerativae particulae augmentatio senec-
tus autem huius decrementum. aetas autem horum me-
dium. mors autem et corruptio violenta qui-
dem caloris extinctio et marcor cor corrumpitur
autem utrumque propter ambas has causas quae quidem
secundum naturam eadem huius marcefactio propter temporis
longitudinem sunt et perfectissima plantis
quidem arescens. in aliis quidem vocatur mors
haec quidem quaecumque in senectute mortis marce-
do particulae propter impotentiam refrigeran-
di a senectute quaecumque igitur est generatio et vita
et mors et propter causas existunt aliis dictum est.
Palam autem ex his et propter quam causam

De morte et vita

respirantibus quod aliud suffocari acci
dit in humido piscibus autem in aere. hiis
quod eis per aquam refrigeratio sit. hiis autem
partem quorum utrorumque privantur pulmon
na loca. ¶ Causa autem motus hiis qui
dem branchiarum hiis quod pulmonis
quibus elevatis et depositis his quod et
expirant et inspirant. his autem suscipiunt
humidum et emittunt. adhuc autem consistenti
a organi hunc habet modum.

Tria autem accidentia esse cor que vi
dentur eadem naturam habere habent autem non
eandem saltus et pulsus et respirationis
Saltus quidem igitur est constrictio calidi quod in
ipso per refrigerationem superfluitatem autem
contabefactivam ut puta infirmitate que
vocatur palmos et in aliis infirmitati
bus et timoribus. ¶ Etenim timentes in
frigidantur secundum superiora calido autem fugiente
et coactum facit saltum in parvum constrictum
ita ut aliquando extinguantur alia et moriantur
per timorem et per passionem egr[illegible]udina
lem. ¶ Accidit autem pulsatio cordis quod
semper videtur faciens continue sicut na
scentiis est quam faciunt motum cum dolo
re per preter naturam esse sanguinis permutatio
nem fit autem usque quo utique fames fiat
digestus. est autem simile illuminationi hic
pasion ulceris cum fit spumoso facto humido
a calido elevatum est per ampliorem fieri mo
lem. ¶ Pausatio autem in inascentiis
quod si non spirant spissioris facti humidi
putrefactio ebullitioni ac evidentia
per orizontem in corde autem secundum accretionis humidi
ex alimento per caliditatem tumefactio facit

pulsum elevata ad tunicam ultimam
cordis et hoc semper fit continue affluit enim sem
per humidum ex quo fit sanguis naturam
primo in corde fit. palam autem in generatione
a principio. non dum enim distinctis venis vi
detur habens sanguinem et propter hoc pulsat in
magis iunioribus quam senioribus fit enim ex
alatio amplior iunioribus pulsant et
vene omnes et simul invicem propter ortus esse ab
a corde mox autem semper. quare et ille semper et
simul invicem autem mox desaltatio quod
igitur est secundum obviatio ad frigidi constrictionem
pulsatio autem humidi calefacti spumificatio
¶ Respiratio autem augmentato calido in
quo principium nutritionis quemadmodum enim et ali
a indigent alimento et illud et aliis magis
et aliis illud alimenti causa est. ¶ Necesse itaque
amplius facere elevare organum. oportet autem
existimare consistentiam organi similem esse
follibus que in erariis non longe enim nec
pulmo neque cor adsuscipere figuram
talem. duplum autem esse quod tale. ¶ Oportet
in medio esse nutritivum naturaliter virtutem e
levatum quidem igitur necesse elevari et continu
itatem ipsam particulam. ¶ Cum quidem igitur si
cere respirantes elevat enim pectus propter
principium existens in ipso huius particule
idem hoc facere. elevatio enim quemadmodum
in follibus necesse inferre aerem qui deforis
et frigidum existentem et refrigerantem
extinguere excessum ignis quemadmo
dum autem crescentem elevabitur hec partic
ula et deminutum patiente necesse dimic
tere et dimisso exire aerem qui ingressus
fuit tamen ingredientem quidem frigidum exe

uitem aut calidum pp tactu cali
di ex motus in pticula hac ex maxime
habentibus pulmone sanguineu ha
bentem in multis eu canales con
tingentes incidere eas que in pulmo
ne quamvis secus quadamque ptense sut
uene ut videatur totus pulmo ee plen
sanguine. ¶ Vocatu aut ingressus qui 110
de aeris respiratio exitus aut expiratio
et semp utique continue quamdiu utique ui
uit et moritur h ptícula continue et pp
hoc in respirare et expirare e uiuere
¶ Eod aut et piscibz motus fit branchi
ar. euentatio quod ei calido exsang
uine p poros eleuantur et branchie
et ptransit aquam descendente aut ad
cor p poros in refrigeratione dimictu
tur et remictut aqua semp au eleuato
eo q in corde semp suscipit et emit refri
gerationis refrigerans ¶ Et pp quod
et illis e q uiuere et no uiuere finis e
in respirare et hijs similiter humidu ¶ De
uita quod g et morte et de congnatio
e in speculationis fere dictu est de
omnibus.

Explicit liber de morte et uita.

Dpsa fortes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Domine domnus

Elementa:
- ignis — calidus siccus
- aer — calidus et humidus
- terra — frigida sicca
- aqua — humida et frigida

Complexiones:
- colica
- sanguis
- melancolia
- flemma

f. 346
vol. à 12 fol.

Largus amans hilaris ridens rubei que coloris — sanguineus
Cantans carnosus satis audax atque benignus

Hirsutus fallax irascens prodigus audax — colericus
Astutus gracilis siccus crocei que coloris

Hic somnolentus piger in sputamine multus — flemmaticus
Huic hebes est sensus pinguis facie color albus

Invidus et tristis cupidus dextreque tenacis — melancolicus
Non expers fraudis timidus lutei que coloris

Largus amans hilaris ridens rubei que coloris
Cantans carnosus satis audax atque benignus

[illegible]
[illegible]